BIBLIOTECA NAZIONALE VIT. EMANUELE ROMA
8
20 — E
52

C. 72. C.

Digitized by Google

Digitized by Google

CONCIONES
SIVE
CONCEPTVS THEOLOGICI,
ac Prædicabiles

IN OMNES QVADRAGESIMAE, & Paſchatis Dominicas, ac Ferias;

Figuris, Allegorijs, Exemplis, Similibus ex ſacris profaniſq́; Scriptoribus contentiſſimi, cum occurentium fidei controuerſiarum tractatione.

AVCTORE R. D.

PETRO BESSEO. S. THEOLOG. DOCT.

Cum quatuor indicibus locupletiſſimis, vt ſequens pag. indicabit.

Ex quibus quicquid in Dominicarum Euangelijs totius Anni, atq́; SS. dicendum occurrit affatim, ac nullo negocio hauriri poteſt.

A R. P. F. HIPPOLITO MARIA TALPAPETRA, Ord. Præd. S. Theol. lect. in Conuentu SS. Io. & Pauli Venetiarum ad Prædic. commodum collecti, & nunc primum in lucem editi.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

VENETIIS, M DC XII

Apud Treuiſanum Bertolotum.

Digitized by Google

Primus Index eſt Concionum in quo ea quæ fuſim in vnaquaq; concione habentur paucis verbis adunantur.

Secundus eſt Rerum notabilium totius operis.

Tertius eſt Auctoritatum explicatarum in his concionibus.

Quartus eſt Rerum applicabilium Euangelijs totius Anni, & de Sanctis.

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO,

& Reuerendiſs. D.D.

VINCENTIO QVIRINO ARCHIEPISCOPO

Corcyrenſi,

PRodit in lucem Liber Concionum Petri Beſſei; is neque exire debet ſine patrono, quem ergo Viro, & Doctiſſimo, & optime de diuinis rebus diſputanti aſciſcam? Si talis debet eſſe qui adeſt certantibus, qui non longe abſit ab Arte, de qua agitur, neq; literatus militibus apte præerit, neque Dux, aut belli ſtudijs deditus in literatorum & Theologorum diſputationibus erit aduocandus. Te ergo in Eccleſia Dei Doctiſſimum integerrimumque Præſulem iure Ego Beſſeo de Theologicis diſputanti, & cum hæreticis huius noſtræ ætatis acriter decertanti Patronum Elegi; ſub

 cuius

Digitized by Google

cuius enim melius tutela quam ſub tua? Tu namque is es, qui cum & morum integritate, & Doctrinæ ingeniique acumine maiorum tuorum gloriam non modo æquaueris, verum & ampliorem feceris is es qui facile amplitudinis tuæ auctoritate & maleuolorum conatus retundas, & mordaces linguas longe repellas. Longus nimis eſſem, Preſul Ampliſſime, ſi Clariſſimas animi tui Dotes repetens huius dedicationis cauſam aperire vellem, nimis nota ſunt merita tua, nimis ampla, ea eſt in rebus omnibus cognitio tua, vt nihil non videris, nullumque ſtudiorum genus intactum reliqueris. His enim exercitijs quod reliquum tibi eſt à paſtorali cura vitam omnem traducis, nihil tibi antiquius eſſe exiſtimans quam iuxta Apollineum illud τοῖς νεκροῖς συγχρωτίζεσθαι, Sanctorum, ſcilicet Patrum ſcriptis aſſidue inhærere vnde Vitæ componendæ præcepta & tuæ & illorum qui tibi commiſſi ſunt hauſiſti. Quare talis euaſiſti qualem in Eccleſia Dei verum Epiſcopum deſiderat Paulus, & in Eccleſiæ Candelabro ſplendidiſſimus refulges, dignus qui & maioribus ſemper cumuleris honoribus, vt tanti ſplendor luminis in ſublimi poſitus longius refulgeat. Hæ ſunt breuiter cauſæ cur tibi dedicationem hanc conſecrarim, quam & ſuaſit præterea eiuſque faciendæ Auctor mihi fuit Nobiliſſimus Vir & Excellens I.V.D. Dominus Ioannes Sozomenus, qui cum multum apud me auctori-

tate

tate valeat ; tum vero in hac re plurimum po-
tuit,quam vt deuote amplitudini tuæ offero ſi-
te benigna fronte exiguum,quodcumq; ideſt,
muneris accepturum confido. Vale.

Venetijs Calendis Ianuarij 1611.

Amplitudinis tuæ

Addictiſſimus

Treuiſanus Bertolotus.

Digitized by Google

COPIA.

GLi Eccell.Signori Capi dell'Eccelſo Conſ. di X. infraſcritti hauuta fede dalli Sig. Reformatori del Studio di Padoua per relatione à loro fatta dalli due à queſto deputati, cioè del Reueren.P.Inquiſitor, & del Circ.Secretario del Senato Gio:Maraueglia, con giuramento, che nel libro intitolato; Conciones, ſeu Conceptus Theologici in omnes quadrageſimæ, & Auctore Reu.Petro Biſio, & non ſi troua coſa contraria alla S.fede Cattolica Prencipi, ò buoni coſtumi, & è degno di Stampa; concedono licentia; che poſſi eſſer ſtampato in queſta Città.

Datum die prima Auguſti 1611.

D.And.Minotti
D.Z.Franc.Corner } Capi dell'Eccelſo Conſ.di X.
D.Zuane Sagredo.

Excell.Conſ.Decem Secret.
Io.Baptiſta Padauinus.

1611.adi 22.Settembre.
Regiſtrato in libro à carte.88. à tergo.

Ioan.Baptiſta Breatto
Officij contra Blaſph.

Digitized by Google

TABVLA PRIMA CONCIONVM.

Tabula omnium concionum huius operis, in qua inſignia omnia; ac memeratu digna, quæ in ſingulis concionibus diſperſe, ac diffuſe ſunt dicta, breuiter, & compendioſe coguntur.

IN feſto Purificationis B. M. V. The: Poſt quam impleti ſunt dies purgationis. Mariæ Luc. Sap. 2
Euangelium explanatur: ſed præcipue de humilitatem Chriſti Saluatoris Noſtri, & B. V. & de oblatione ſermo habetur. fol. 1

In die Cinerum The: Memento homo quia cinis es, & in cinerem reuerteris, &c.
In hac concione de cineribus, de Ieiunio quadrageſimali, ac de memoria mortis diſſeritur 18

Feria quinta poſt cineres The. Cum introiuit Ieſus Capharnaum Matt. 8
Huiuſmodi Centurionis erga ſeruum pietatem (maximum) pluribus figuris oſtendit eſſe miraculum quod etiam peccatoris conuerſioni aptari poteſt: itē quanta ſit animæ noſtræ nobilitas in centurione deſcribitur; & quot ſint noſtræ infirmitatis appetitus in ægroto ſeruo; Maximainque dignoſcitur inter ſpiritum & ſenſum pugnam exiſtere. 34

Feria ſexta poſt Cineres The. audiſtis quia dictum eſt antiquis diliges proximum tuum Matth. cap. 5
Odij nocumenta, & amoris vtilitates, minis, ethnicorum exemplis quaſi ob oculos ponuntur, & homines ad inimicos diligendos inuitantur. 50

Digitized by Google

Sabbato poſt Cineres The. Cum ſero eſſet factum, erat nauis in medio mari, & Ieſus ſolus in terra Marc. cap. 6

De tribulationibus Eccleſiæ tractatur, & quomodo ab ipſis illa acceperit increacentum, Mare Mundo, cimbam Eccleſiæ: Ventos perſecutionibus elegantiſſimæ comparando. 69

Dominica prima in Quadrageſima The. Ductus eſt Ieſus in deſertum à ſpiritu, vt tentaretur à diabolo Matth. cap. 4

Deſertum comparat mundo de quo multa, item pœnitentiæ confert, quem locum certaminis vocat bellatores ſunt Chriſtiani, & dęmon, quorum varias commemorat victorias, ac maximam denique inter hos pugnam deſcribit. 83

Feria ſecunda poſt Dominicam primam Quadrageſimæ The. cum venerit filius hominis in maieſtate ſua Matth. cap. 25

Diei iudicii acerbitatem oſtendit quē proculdubio probat futurum eſſe, ac de diei Iudice, & iudicandis multa colligi poſſunt. 100

Feria tertia poſt primam Dominicam Quadrageſimam The. Introiuit Ieſus in templum Dei, &cæt. Matth. cap. 21

De Auaritia, & ambitione de Eccleſia aduerſus Simoniaꝛ tractatur. 118

Feria Quarta poſt Dominicam primam Quadrageſimam The. Generatio praua, & adultera ſignum quęrit, &c. Matth. cap 2

De miraculis Chriſti elegantiſſimæ agitur peccatores, & hæretici veluti tunc, phariſæi miracula quærunt. 131

Feria quinta poſt primam Dominicam Quadragēſimę Them. Domine fili Dauid miſerere mei Matth. 15

De oratione & de neceſſitate noſtrarum operationum, & ſi peccatores ſimus: multa Aduerſus hæreticos, de interceſſione ſanctorum plura dicuntur. 146

Feria ſexta poſt Dominicam primam Quadrageſimæ The. Eſt autem Ieroſolymis probatica piſcina Io. 5.

de

Digitized by Google

De Diuina miſericordia diſcurritur: piſcina eſt pœnitentia,& paſſio Chriſti, paraliticus eſt genus humanum, & peccator; porticus ſunt quinque verſus; motus piſcinæ eſt diuina miſericordia. Sine qua non poteſt peccator ſaluari optimæ hæc omnia explicantur. fol. 160

Sabbato poſt Dominicam primam Quadrag. The. Aſſumpſit Ieſus Petrum, Iacobum, & Io. Matth. cap. 17. & Luc. cap. 19.

Spem leuare labores lõgo diſcurſu demonſtratur, pluries Chriſtus in vita ſua transfiguratus eſt; de monte Thabor aliqua, cur Moyſes, & Elias ad Chriſtum acceſſerint, locutio de exceſſum, de amore, atque humilitate Chriſti, quod non debent eſſe tria tabernacula, ſed unitas in Eccleſia, omnia apprime explicantur. 175

Dominica ſecunda in Quadrageſima, The. Aſſumpſit Ieſus Petrum & Iacobum, & Io. fratrem eius, &c. Luc. cap. 9.

Beatitudinis magnitudinem tantam eſſe oſtendit, vt nequeat explicari, miraculum maximum quod anima Chriſti quæ ſemper beata fuit eamdē beatitudinem extra corpus non patefecerit. Sed hoc fuit quia vili humanitate dæmon vincere voluit, & mundana entia nihil ad beatitudinem demonſtratur. 190

Feria ſecunda poſt Dominicam ſecundam Quadrageſimæ. The. Ego vado & quæretis me, & in peccatis veſtris moriemini. Io. cap. 8

De Prædeſtinatione, item quantum proſit animæ humanæ præſentia Chriſti, quantum noceat abſentia, quomodo intelligatur Deum obdurare peccatores, Qui quærunt Chriſtum, quando quærunt, & a quibus inueniatur, Phil. & alij, vbi ipſum quærant, qui in peccato moriantur & cur Deus peccatori eius reprobationem non reuelet. 203

Feria tertia poſt ſecundam Dominicam Quadrageſimæ. The. Super Cathedram Moyſi, &c. Matth. cap. 23

Cur Eccleſia Chriſti tamdiu regnet, de cathedra Petri, & multa in eius laudem, qui ſedeant ſuper cathedram D. Petri de Prædicatoribus, Doctoribus, Sacerdotibus,

Epiſco-

Digitized by Google

Epiſcopis,& de aliis in eccleſiaſticis dignitatibus cõſtitutis pertractatur. 216
Feria quarta poſt Dominicam ſecundam Quadrageſimę De Ambitione optime; & eius deteſtationem.& de oratione aliquã dicuntur. 231
Feria Quinta poſt Dominicam ſecundam Quadrageſimæ. The. Homo quidam erat diues & induebatur purpura,& byſſo,Luc. 16.
Paupertatem commendat; diuitias conuiuia,& veſtium lexus damnat, in tribulationibus conſtitutis conſolationem affert. 245
Feria ſexta poſt ſecundam Dominicam Quadrageſimæ. Homo erat paterſamilias, qui plantauit vineam. Matth. 21.
Ponit multas vineas,ſcilicet animã noſtrã, mundũ, religio, hæreſis,ſed de vinea Eccleſiæ adamuſſim agens inquit Deum a peccatoribus fructum quærere. 260
Sabbato poſt Dominicam ſecundam Quadrageſimæ. The. Homo quidam habuit duos filios &c. Luc. 15.
Euangelium exponit,ſed præſertim mundi ſolatia,prodigalitatem,luxuriam,peccatum,ac immoderato ſepularum ſumptus improbat, probitatem filiorum partib. eſſe letitiæ. 275
Dominica tertia in Quadrag. The. Erat Ieſus eijciens dæmonium. Luc. 11.
Odium Diaboli aduerſus Deum,& homines deſcribitur; quibus multa mala infligit,videlicet,cæcitatem, ſurditatem & aliorum ſenſuum vſum, ac in mundi Vanitates inuehitur. 290
Feria ſecunda poſt Dominicam tertiam Quadrageſimæ; quanta audiuimus facta in Capharnaum,fac & hic in patria tua. Luc,4
De Miraculis Chriſti hic vberrime agitur, hominum curioſitas reprehenditur. Deũ perſonarum acceptatorem nõ eſſe; cũ oẽs peccatores caſtiget,quo ſaluẽtur hoĩes, quoties Spiritus Sanctus deſcendit; & cur Deus ſuas gratias non equaliter omnibus imperciatur. 306
Feria tertia poſt Dominicam tertiam Quadrag. The. Si peccauerit in te frater tuus,&c. Matth. 18.

Digitized by Google

De fraterna correctione optime tractatur, & de excommunicatione aliqua habentur. 231
Feria quarta poſt Dominicam tertiam in Quadrag. The. Populus hic labiis me honorat cor autem eorum longe eſt a me. Matth. 18
Cor hominis optime longaque deſcriptione laudatur; Expellendas a nobis prauas cogitationes, & bonas introducendas eſſe, aliqua de oratione, & quomodo Deo placere poſſimus, hippocritas reprehendit, quæ ſint Apoſtolicæ tradictiones, & de eorum diuerſitate diſſeritur. 336
Feria quinta poſt Dominicam tertiam Quadrag. The. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus, Luc. cap. 4.
Satis curioſa quæſtio proponitur, vtrum ſit utilius bellũ, an pax, & ita de tribulationibus agitur, quod priſcis tẽporibus nuptias Sacerdotibus celebrare, atque vxorẽ ducere licèbat, quod poſtea ipſis vetitum fuit; & hæc omnia pluribus rationibus oſtenditur peccatores febricitantibus comparantur, ubi de febribus, & peccatoribus: diſcurritur. 351
Feria ſexta poſt tertiam Dominicam Quadra. The. Venit Ieſus in ciuitatem Samariæ, quæ dicitur Sichar. Ioan. 4.
De gratię præuenientis neceſſitate, de peccatorum grauitate, de iuſtificationis ui, de magnitudine amoris Chriſti, de ingratitudine animæ Chriſtianæ; de aquarum diuerſitate, de mundi vanitatibus, in explicatione euãgelii pertractatur. 366
Sabbato poſt tertiam Dom. Quadrag. The. Adducunt ei mulierem in adulterio depræhenſam Io. 8
De Adulterio omnia & aliqua de iudicum conditionib, dicuntur. 381
Dominica quarta Quad. The. Abijt Ieſus trans mare Galileæ, &c. Ioan. 6.
Conuiuium hoc ſanctiſſimæ Euchariſtię Sacramento cõfert, de quo multa habentur, & ſuper Euangelium de Mare aliqua dicuntur. 395
Feria ſecunda poſt quartam Dom. Quadr. The. Prope erat

rat Paſcha iudæorum,& aſcendit Ieſus Hieroſolimã, &c. Ioan. 2

Quomodo Deus iraſcatur,& de eccleſiarũ veneratione, quid in eis ſit faciendum,quod Deus ſemper aliqua loca ſibi deſignari voluit, & qui ſint mercatores ſpirituales. 411

Feria tertia poſt Dominicam quartam Quadrageſimæ. The. Iam die feſto mediante, aſcendit Ieſus in templũ & docebat,& mirabantur Iudæi dicentes. Quomodo hic litteras ſcit,cum non didicerit? Ioan. 7.

De inuidia;de legislatorum multiplicitate,de promulgatione euangelij,& de eius prçſtãtia,de miraculis Chriſti,quæ ſemper in Eccleſia fuerunt,quod fides Chriſti ſit maximum miraculum de philoſophorum,oratorũ, & aliorum ſapientum erroribus,de mirabilibus Chriſti,vt Deus,& vt homo,& de ſapientia ipſius. 423

Feria quarta poſt quartam Dominicam Quadrageſimæ. The. Præteries Ieſus vidit hominem cæcum a natiuitate. Ioan. 9.

Dæmon,& peccatum homines cæcant vnde peccatores cæcis aſſimilantur, filius quo portat iniquitatem patris cur Deus tribulationes hominibus mittit, peccatum nobis omnia mala incutit,homines a ſuis infirmitatibus optime memoria mortis currantur, & Natatoria Syloe ſacramentorum eſt ſymbolum. 437

Feria quinta poſt quartam Dominicam Quadrageſimç. The. Ibat Ieſus in ciuitatem quæ vocatur Naim,& ecce defunctus efferebatur, filius vnicus matris ſuæ. Luc. 7.

Mos ſepeliendi antiquiſſimus eſt,peccatum mors eſt, & peccatores ſimile ſunt mortuis, & hac occaſione de morte multa,vnde ipſa oriatur, & quomodo Deus, ſe ad ſe diuerſimode de peccatores vocat. 451

Feria ſexta poſt quartam Dominicam Quadrageſimæ. The. Erat quidam languens Lazarus a Bethania de Caſtello Marthæ & Mariæ ſororum eius. Ioa. 11.

Quam breuis ſit vita hominis oſtenditur cur Deus tribulationes immittit,damnata propritatis, lacrymarum Chriſti vis, inueterati peccatoris miſeriæ, & amor

Chri-

Chriſti aduerſus peccatores. 465

Sabbato poſt quartam Dominicam Quadrageſimæ. The. Ego ſum lux mundi, qui ſequitur me non ambulat in tenebris. Ioan. 8.

Sol & lumen excellentiſſimum, atque longo diſcurſu laudantur & Solem Dei ſimilitudinem eſſe oſtenditur: qua occaſionem varii Dei effectus oſtenduntur, peccatorum grauitas & quomodo faciliter peccatum cognoſci poſſit, quodque peccatores tenebras ſectantur. 479

Dominica Paſſionis. The. Quis ex vobis arguet me peccato. Io. 8

Virtutis vis, quomodo memoria mortis Chriſti multa bona peccatoribus affert, Innocentia Chriſti longa oſtenditur narratione, maledici damnantur, perfectio vitæ quomodo acquiritur, quanta ſit uirtus verbi Dei, quæ tamẽ nihil peccatori prodeſt dũ obſtinati sũt. 496

In feſto Annunciationis Dominicæ, feria ſecunda poſt Dominicam Paſſionis. The. Miſſus eſt Angelus Gabriel a Deo in ciuitatem Galilææ. Luc 1.

Incarnationis Chriſti Saluatoris noſtri neceſſitas ex miſeria generis humani dignoſcitur, de locutione Angeli cum B. V. optime, laudaturque B. V. auctoritatibus ſacræ ſcripturæ, rationibus, ſimilitudinibus, & figuris. 514

Feria tertia poſt Dominicam paſſionis. The. Erat autem in proximo dies feſtus Iudæorum, Scenopheia. Dixerunt ergo fratres eius ad eum, Tranſi hinc, & vade in Iudæam. Ioan. 7.

Inanis gloria, atque ſuperbia optime increpatur hominem in hac vita paregrinum eſſe oſtenditur, & huiuſmodi vanitates adunguem damnantur. 533

Feria quarta poſt Dominicam Paſſionis. The. Oues meæ vocem meam audiunt Io. 10.

De eloquentia, & virtute verbi Dei longa narratione pertractatur, quamplurimos per prædicationem fuiſſe conuerſos, indicia reprobationis & beatitudinis, peccatores verbum Dei audire nequeunt, & quanta ſit virtus perſeuerantiæ declaratur. 551

Feria

Feria quinta poſt Dominicam Paſſionis. The. Ecce mulier quæ erat in ciuitate peccatrix. Luc. 7.

Cognitio peccati plurimum peccatoribus prodeſt, eiuſdem fuga unde oriatur, quantum nocet pænitentiam differre, Dei odium aduerſus peccatorem, ſalus animæ cunctis rebus eſt præferendā, meretricis nomen in ſacris litteris, peccatores maxime auctoritatis quantum idiotis noceant, de libidine multa, incommoda & mala diuitiarum, & pulchritudinis, lachrimarum virtus de capillis multa, quæ pænitentis actiones eſſe debeant. 366

Feria ſexta poſt Dominicam paſſionis. The. Collegerunt Pontifices & Phariſæi concilium aduerſus Ieſum. Ioan. 11.

Bonorum & malorum ſocietatum effectus, variæ Diaboli artes explicantur, & præcipuè, ut optimas hominū operationes impediat, perſecutio Chriſti præſumptionis deteſtatio Iudæorum interitus, & paſſionis Chriſti neceſſitas, unde originem traxerit. 582

Sabbato poſt Dominicam paſſionis. The. Nunc anima mea turbata eſt valde, Ioan. 11.

Militiam eſſe vitam hominis ſuper terram optime deſcribitur, & quæ ſit varia eius pugna quas paſſiones habuit Chriſtus, & quæ fuerint in eo, cur toto vitæ ſuę curriculo ridere noluit. 595

Dominica Palmarum. The. Benedictus qui venit in nomine Domini, Matt. 21.

Vanitates mundi pluribus figuris deſcribuntur, lachrymarum maxima neceſſitas oſtenditur, de triumpho Chriſti multa, & quomodo antiqui triumphabant, benignitas aduentus Chriſti eius conditionem in memoriam habere debemus fortuna quomodo ſit metuenda. 608

Feria Secunda Hebdomadæ Maioris. The. Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech. Pſalm. 109.

De Sacrificio Miſſæ, de Sacramentis, de virtute ipſorum, quod ſemper aliqua viguit religio, & ſacrificium multaque aduerſus hæreticos. 624

Feria

Digitized by Google

Feria tertia Hebdomadæ Maioris. The. Caro mea verè eſt cibus,& ſanguis meus verè eſt potus. Ioan.6.

De Sacramento Euchariſtie, ſed prçcipue, quod corpus Chriſti vere reperitur in illo ſanctiſſimo Sacramento oſtenditur. 618

Feria quarta hebdomadæ Maioris. The. Qui manducat hunc panem viuet in çternum, Io.6.

De çccellentia ſanctiſſimæ Euchariſtiæ,& aliqua de præparatione ad ipſam recte ſuſcipiendam de punitione indigne ſuſcipientium agitur. 653

Feria ſexta in Paraſceue. The. Paſſio Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Paſſio Dominiea quantum ſit deploranda, magnitudinē amoris Chriſti in hac re exagerat, quomodo hanc ſemper memorie habere debemus, contemplantur ea quæ Chriſto in horto, & in montē oliueti, quæ in ciuitatem Hieruſalem, & quæ in caluario monte acciderūt ſedulo, ac diligenter ſigillatim ſingula explanantur, folio 668

In Dominica Reſurrectionis. The. Surrexit ſicut dixit, Articulus Reſurrectionis valde difficilis eſt, Reſurrectionis Chriſti tres rationes præcipue offerri poſſunt, quç pluribus figuris dilucidantur, vbi fuerit Diuinitas Chriſti in triduo oſtenditur. 741

Feria ſecunda Paſchatis. The. Duo ex diſcipulis Ieſu, &c. Luc.24.

Mundi miſeria,& cunctorum hominum dementia pluribus argumentis deſcribitur, quibus Chriſtus auxilium præſtat, quātum paſſionis Chriſti memoria proſit, qui ſint chriſtianorum, & hæreticorum ſermones, quomodo peregrinus perſectus fuit Chriſtus, amoris Chriſti erga genus humanum magnitudo, amor noſter in Deū qualis, quanta denique, ſit peccantium fatuitas. 758

Feria tertia Paſchatis. The. Stetit Ieſus in medio diſcipulorum,&c. Luc. vlt.

Armis regnum cœlorum acquiritur tribulationib. aſtra conſcendimus ſicut fecit Saluator noſter Chriſtus, Variæ Saluatoris noſtri apparitiones, peccatorum grauitas

Digitized by Google

tas quanta,ſtare,& medium quid in ſacra Scriptura ſignificet,pacis laudes, quot bella ante Meſſie aduentū toto orbe diſperſa erant abundantiam cunctarum rerum apnd Deum eſſe oſtenditur, denique cicatricū Chriſti cauſe. 775

Dominica in Albis. The. Cum ſero eſſet die illo, &c. Ioan.20.

Bellorum neceſſitas,atque conatus tribulationum neceſſitas,& cur eas Deus amicis immittit,qualitates corporum beatorum,peccatoris dementia,quædam Hæreticorum argumenta diluuntur,quomodo cœli aperti fuiſſe dicantur,quod corpus pluribus in locis eſſe poteſt, Apoſtoli a Chriſto quo conſolati fuerunt,concionatoris ſcopus qualis, Apoſtolorum gaudium de Chriſti Reſurrectione,quomodo denique ſe gerere debeat auditores in Quadrageſima. 792

Finis Primæ Tabulæ.

Digitized by Google

INDEX RERVM
NOTABILIVM
totius Operis.

Ab

ABſalon tribus haſtis confoſſus figura Chriſti *indirecte.* 98
Abundantia cunctarum rerum apud Deum. 785

Ac

Accuſatio Chriſti in quibus conſiſtit, 716
Acceptio perſonarum non eſt apud Deum, 317
Acceptio perſonarum non eſt apud Deum, 312
Acquarum diuerſitas, 378
Acque Chriſti bonitas, 377.378

Ad

Adulteri ſunt heretici, 134
Adulterium quam ſit deteſtabile, 381.382.& *ſeq.*
Aduentus Chriſti optima figura, 615
Adulteriorum pena 387
Adam habuit duos filios vnus fuit optimus, alter malus, 279
Adam cecus, 441
Aduerſa humilitate fugere facillimum eſt, optima parabola id probatur, 5

Af

Afflictis ſolatium optimum, 137
Afflictis conſolatio, 255

Ag

Agilitas corporum beatorum, 796
Agrippina dictum, 120

Al

Alexandri dictum, 482
Alexandri dictum, 616
Alexander mundo amabatur, & temebatur ab omnib. 625
Alexander conuiuatus eſt cui, 198
Alexandri inuidia, 425.426

Digitized by Google

Alexandri illuſtre factum, 247.385, & ſeq.
Alexandri dictum, 542
Alexandri mos, 212
Alexander ſeruum pellit cur, 321
Almicar odium aduerſus remanes, 296

Am

de Amore de Amicitia, & de charitate optime, 54, & ſeq.
Amor noſter erga Deum qualis, 770
Amore mundi quomodo poteſt homo opti.euelli, 491
Amor Chriſti erga nos naturalis eſt, 770
Amor Dei maximus pluribus exemplis oſtenditur, 161
Amoris Chriſti erga genus humanum iudicium, 770
Amoris Chriſti varie figure, 371
Amor Chriſti eſt exceſſus optime, 184, & ſeq.
Amor Chriſti erga peccatores, 477, & ſeq.
Ambitio odibilis eſt, 241
Ambitioſus turbini aſſimilatur, 231
Ambitio furia infernalis, 231, & ſeq.
Ambitionis varia, atque omnia optime, 96
Ambitioſus cui ſimilis, 242
Ambitio quantum noceat, 231
Ambitio radix omnium malorum, 119
Ambitionis ſimilitudines varie, 238
quo Ambitio multa mala nobis infert, 233, & ſeq.
Amicorum amor, 474
Amicis quid accipere poſſumus inter alia lenificia, 321
Amici veri qui, 470

An

Anima noſtra eſt velut monarca, 41, & ſeq.
Anime facultates, 170
Anima hominis ſola beatitudine ſaciatur, 199
Anima conſeruat quatuor humores & ſi ab illis oppugnetur, 56
Anima Chriſti ſemper beata fuit, 192
Anima noſtra dominatur infinitis locis. 42
Anima noſtra & nubilitas vide multa, 39, & ſeq.
Anima coram iudice quomodo formidabit, 114
Anima peccatorum, ſimilis ſunt ceruis, 553
Anima odio plena ſimilis eſt Herodiade. fol. 53

Digitized by Google

Anima Chriſti pluribus paſſionibus ſubiecta fuit, 605
Animi paſſiones. 602
Anima ſponſa Chriſti, quomodo ei placere debet, 345
Anima noſtra centurio eſt, 659
Anima quomodo in corpore, 414
Anima obtenebreſcit propter peccatum, 208
Animæ noſtræ motus, 98
Anima noſtra in continua pugna reperitur, 40, & ſeq.
Anima noſtra templum eſt, 120
Animæ noſtræ cuncta ſunt, 265
Angelus miſſus ad Mariam qualis fuit. 52
Angelus nuncius fuit incarnationis, 520, & ſeq.
Angeli ſunt Eccleſiæ ſepes, 269
Angeli multa aduerſus homines mala fecerunt, 521
Angeli iudicabunt. 116
Angelorum & hominum deſiderium, 549
Angeli locutio ad Virginem, 523, & ſeq.
Angeli filij ſunt Eccleſiæ, 123
Angeli conſolatio ad Chriſtum, 688
Angelorum victoria, 705
Anaxagoræ dictum, 769
Antigonis dictum, 243
Annibalis factum, 681
Anaxagore dictum. 480
Antiſtenis dictum, 534
Antichriſti cathedra quæ, 222
Anna figura. V. M. in oblatione filij in templo, 1
Antiqui ſolem magnifecerunt, & cur, 480
Animalia quædam cur diutius viuant, 466
Anguſtiati quid facere debeant, 137
Antiquæ legis ſacrificia, 626

Ap

Apoſtoli conſolati a Chriſto fuerunt, 202
Apoſtoli quibus figurentur, 122
Apoſtoli Miſſam celebrarunt, 636
Apoſtolis factum Illuſtre, 321
Apelis factum celebre, 506
Apes feriendo moriuntur, ita odio alias proſequentes, 53

Digitized by Google

Appetitus humanus eſt infirmus iacens: multa de ipſo, 44. & ſeq.
apparatus horrendus vider. in die iudicij, 117
apophtegma pulchrum, 306

Aq

aquila quomodo teſtudinem comedit, 96

ar

arianorum crudelitas aduerſus Eccleſiam Dei, 80
arbores lapideſcunt in quodam fluuio, 254
Ariſtotelicum a Chriſto: de gratia Dei optime explicatum, 174
ariſt. errores, 429
ariſto: quomodo mortuus eſt, 395
arca Noe, figura nauis Euangelii, 69
arca Noe, figura animæ noſtræ, 41
arma & munitiones eccleſiaſticæ, 123
animæ Diaboli ſunt diuitiæ optimæ, 247
aranea comparata epuloni, 249
ariſt. dict. 3. Eth. c. 6.
ariſt. 3. de anima, nihil eſt in intellectu quin prius, 453
ariſtidis factum pro dilectione inimicorum, 62
architæ dictum, 276
artemiſiæ amor erga coniugem, 654
arcana diuina inexplicabilia ſunt optima, 306, & ſeq.
arcanorum paruus eorum maxima dum mundo pertulit, 341
argumenta aduerſus hæreticos, 799
argumenta hæreticorum aduerſus Euchariſtiã, 650, & ſeq.
argumentum aduerſus hæreticos, 650
argumenta aduerſus hæreticos, 635

aſ

aſpidi ſimiles ſunt aliqui, 509
aſylum pœnitentiæ aſſimilatur, 19
athenienſes morte damnabant prodigos, 277, & ſeq.
de Auaritia, & de ambitione multa, 120
annui febricitantes ſunt, 363
auari quibus auferant fructus, 255
auarus ſimilis Giepti de auaritia multa, vide diuitiæ, 246
auaritia radix eſt omnium malorum, 110
auaritia, & ambitio quomodo figuratæ ſunt, 119
auarus ſimilis araneæ, 249
auditores in quadrageſima quid operare deberet, 809

aurea

Digitized by Google

aurea ætas, vbi reperitur, 430
auxilium Dei erga peccatores maximum, 484
auri potentia, 127

B

BAſiliſcus ſimilis mundo, 609
Baſiliſcus peccatum mortale eſt, 456
Balnea heliogabali, 286
Barabbas latro, cur innocens declaratus, 723
Bapt. fig. in piſci. 365

Be

Beatitudo oceanus deliciarum eſt, 198
Beati obliuiſcuntur in cœlo omnium malorum, 775, & ſeq.
Beati omnia contemplantur in Dei eſſentia, 700
Beatitudinis magnitudo, 190
Beati quomodo erunt poſt reſurrectionem, 182
Beatorum corpora qualia erunt, 796
Beati quantum perſequantur peccatum, 458
Beatorum agilitas, 796
Beatitudinis iudicium, 561
Bellum gerendum eſt ſi cœlum volumus acquirere, 780
Bella per toto orbe diſperſa erant ante aduentum Meſſiæ, 783
Belli vtilitates, 352
Bellum continuum habemus, 595
Bello mulieres damnoſa erant, 357
Belli neruus quis, 783
Bene operantes, quomodo faciunt, 212
Beneficia quibus dantur, 127
Binarij numeri infœlicitas, 715

Bl

Blaſphemia aduerſus Chriſtum, 73
Blaſphemia hæreticorum aduerſus miſſam, 634

Bo

Bonorum noſtrorum laudes Deo referre debemus. 535
Bonorum ſocietas quantum poſſit, 583
Bonitas filiorum eſt gloria patris, 279
Bonorum dilapidatores reprehenduntur, 280
Bona huius mundi ſatiare non poſſunt hominem, 198

Br

Breuitas vitæ, vnde oriatur, 462

Digitized by Google

Breuitas vitæ humanæ vnde oriatur 466

Ca

CAuſa libidinis, quæ, 572
Cathedra Moyſi quid figuret, 218
Caluini, & aliorum hæreticorum finis, 82
Calamitas magna erit in die iudicij, 103
Caro noſtra inſultat ſpiritui, 246
Caſtigationes in eos qui Eccleſiam Dei perſecuti ſunt, 81
Candelabrum in medio Eccleſiæ fuit Chriſtus, 488
Caro noſtra, quomodo tractanda eſt optime, 237
Catonem trium rerum pænitebat, 72
Carnis inimicitia aduerſus ſpiritum, 596, & ſeq.
Carnis militia aduerſus ſpiritum, ibid.
Carnis concupiſcentia quam mala, 712
Capilli figurati in diuitijs optime, 248
Caluariæ mons mundo aſſimilatur, 87
Capillis quomodo vſæ ſunt cartaginenſes mulieres, & alia de capillis optime, 578
Charitas Chriſti erga genus humanum, 770

Ce

Centurio eſt figura animæ noſtræ, 39
Cæſaris optimum dictum, 531
Centurio petra Martia eſt, 39
Cæci ſunt omnes homines, 442
Cæcat dæmon, Deus lumen reſtituit, 448
Centurio figura gentilitatis, 38
Cæremoniæ a Chriſto inſtitutæ, 448
Centurio figuratus in Giacob, in Dauid, &c. 40
Celeritas Dei in auxilio peccatoris, 484
Centurio figura hominis deſcendentis in hierico, 39
Cælorum influentiæ ſunt diuerſæ, 319
Cerui ſauciati, quomodo effugiant mortem, 576
Cæſaris morientis oratio. 694
Cæci quomodo vocantur, 448
Cæli quo a Chriſto penetrati fuerunt, 801
Cæli quomodo aperti ſunt, ibid.
Cæcitates diuerſorum hominum, 458
Centenarius numerus, cæteris præfertur, 41
Cerui quomodo acquas tranſeunt, 751

Digitized by Google

Cælum templum eſt, 120
Cæcitas quam mala, 458

Ch

Chriſtus dæmon vicit 294
Chriſtus figuratus in Moyſe confringens vitulum, 118
Chriſtus iraſcitur in templo iuſte, 125
Chriſtiani quid deberent facere toto uitæ tempore, 808
Chriſtus debelauit dæmonem armis uilib. 193
Chriſtus in deſerto figuratus in antiquo teſtamento, 91
Chriſtus cur voluerit offeri in templo cum vi legis nõ n teneretur vide. 12.& ſeq.
Chriſtus fuit ſacrificium Matutinum & veſpertinum in lege ordinatum, quomodo & quando, 13
Chriſtus iudex figuratus in Ioſeph, 113
Chriſti corpus templum eſt, 120
Chriſtus Sol & bombarda eſt, 777
Chriſtum eſt ages principale in Sacramentis, 630
Chriſtus futurus eſt iudex. 113
Chriſtiani quomodo ſaluantur, 317,& ſeq.
Corpus Chriſti vere in Sacramento reperitur, 644
Chriſtus oblatus in templo figuratur in arca fœderis in templo collocata optime. 17
Chriſtus quinquies transfiguratus eſt, 175
Chriſti anima ſemper beata fuit, 192
Chriſtus figuratus in irco, 90
Chriſtus eſt remedium peccati, 497,& ſeq.
Chriſti multa, & vt Deus, & vt homo optimus diſcurſus, fol, 431,
Chriſtus ſimilis cedro, 518
Chriſtum pati neceſſe fuit cur optime, 593,& ſeq.
Chriſti Humanitas, & Diuinitas, quomodo conſiderantur, fol. 431
Chriſtus ſine peccato pluribus figuris oſtenditur optime. 503
Chriſtus adiungitur viris non mulieribus. 763
Chriſtus ſcalenum eſt, ideſt figura mathema. 530
Chriſtus ſimilis Noe, 267
Chriſtus ſerpens, 506
Chriſtus quando Euangelium promulgare incepit, 426
Chriſtus panthera, 750

Digitized by Google

Chriſtus in morte cur viuet, 677
chriſtus diſcedit a nobis propter peccatum, 208
chriſtus ſimilis Ieſu, 519
chriſtus virtus in oculis, 477
chriſtus cur debebat reſurgere, 746
chriſtus in horto, 674
chriſtiana fidei excellentia, 430
chriſtus in deſerto cum dæmone pugnans, figuratus in veteri teſtamento, 93
chriſtus noluit adulteram condemnare, 392
chriſtum cum in Apoſtolis eſt figura Solis, &c. 415
chriſtus cycno collactus, 615
chriſtus aſſimilatur ſuccino, erga humiles. 4
chriſtiana fidei maximum miraculum, 427
chriſtus plorat peccata populorum, 90
chriſtus aſſimilatur chamaleonti & protheo, 195
chriſti oratio in horto ad patrem, 680
chriſtus velut ſol animæ noſtræ eſt, 208
chriſtus nunquam ridere voluit, 599
chriſtus ſimilis Duci exercitus, 762
chriſtus ſeruus, 751
chriſti amor erga peccatores, 477. & ſeq.
chriſtus, quomodo deberet mori, 737
chriſtus Salamandra, 622
chriſtus ab omnibus derelictus eſt, 670
chriſtus Leo, 477
chriſtus liberat nos a morte, 751
chriſti in mundo varij effectus, 484
chriſti bonitas, 473
chriſtus ſimilis ſoli, 762
chriſtus pro nobis defatigatus eſt, 369
chriſtus magnes, 750
chriſtus candelabrum fuit in medio eccleſiæ, 488
chriſtus publicanus, 654
chriſtus ſimilis Herculi, Theſeus, &c. 293
chriſtus gloriam ſuam tribulationibus acquiſiuit, 780
chriſtianorum ſermones, qui ſint, 766
chriſtus in deſerto figuratus in Golia, 83
chriſtianorum dementia, 759

cha-

Digitized by Google

chananea, unde dicta, 150
cathedra eccleſiæ a quibus regitur, 223

ci

cineres inſignia pœnitentiæ pluribus hiſtorijs hic oſtenditur, 21
carimoniæ Miſſæ mutatæ ſunt aliquando. 629
cicatrices cur Chriſtus eleuauerit, optime, 287
cineres regios eſſe oſtenditur, 22
cineribus diaboli inſidias cognoſcimus, 21
ciceronis dictum, 65
ciuitatum primi ædificatores qui. 543
ciceronis dictum de ciuitate, 191
ciceronis celebre, atque notabile dictum, 680
ciceronis illuſtre factum, 789
ciuitatum primus conditur quis, 769

cl

claues datæ Petro & Eccleſiæ ſunt Doctrina & auctoritas, fol. 219

co

conuiuia ſplendida, quæ fuere, 404, & ſeq.
concionator, vide Præd.
correptio fraterna eſt præceptum non conſilium, 325
cogitatio mala, ingens malum, 340
cor hominis a Deo cognoſcitur. ibid.
corpus aduerſus ſpiritum pugnat, 32, & ſeq.
concupiſcentia carnis initium omnium malorum noſtrorum, folio 597
cor hominis cuſtoditur a.bō. 338
concupiſcentiæ vis, 602
codri factum, 518
cor maxime à Deo dilectum, 337
conuiuia ſplendida, 252
cogitationes prauæ, 343
confeſſionis figura, 575
conditionis ſuæ vnuſquiſque memoriam habere debet, 617
cor eſt primo genitus hominis, 357
cor debet offerri Deo, 337
conuiuia damnantur, 252
conciliorum auctoritas, 270
conuerſio non eſt differenda, 567

Digitized by Google

Conuerſio peccatoris mediante prædicatione. 559
Conuerſio peccatoris miraculum eſt. 134
Corpora beatorum poſt reſurrectionem qualia erunt, 182
Cogitationes malæ, 345, & ſeq.
Conſcientia quid in nobis facit, 712
Concupiſcentia noſtra quam mala eſt, multa opti. 45, & ſeq.
Corpus aliquod pluribus in locis eſſe poteſt, 801
Cognitio mala, multa, mala in hominem facit, 340
Conuerſio magnum miraculum eſt, 134
Concionum quadrageſimæ tempore, effectus quaſi. 809
conſuetudinis vis, 476
conſolationem maximam Chriſtus Apoſtolis affert, 802
correptio fraterna quam ſit neceſſaria, 321
cor Deum rappreſentat, 337
contritionis vis, 573
cogitationes hominum corruunt velut domus Iob: optime, 23
concionatoris optimi ſignum, 809
confeſſio hominum, quomodo eſt imperfecta, 300
cognitio peccaui quantum proſit, 567
correptio quomodo facienda, 326

Cr

crudelitas cuiuſdam, 733
creaturæ teſtantur Deum eſſe. 136
crucis illuſtra factum. 281
crucis laudes, & figura, 740
credimus multa, quæ ſcripta non ſunt, 349
curioſitas hominum reprahenſibiles, 308

Da

Damnati recordantur omnium bonorum huius vitæ, 776
Darius aureis catenis vinctus fuit, 700
Damnari ad mortem innocente, 752
Damna denuncio vis, 681
Dauid humilitate ſuperauit Goliam, 3
Dauid humilitate Deum placauit, 3
Damna pulchritudinis, 572
Dauid vbi generoſior ſe oſtendit, 67

De

Deus quomodo nobiſcum agit, 463
Dæmones cor hoīs inuadūt, & male ipſum tractāt optime, 339
Demi

Deus quos amat corrigit, 470
Deus quando quærendus, 211
Dei ac ſolis communis, 481, & ſeq.
Deus obſedit animam noſtram, 301
Dei immutabilitas & alia de Deo, 482, & ſeq.
Deus facit homines montes, 299
Deus odio proſequitur prodigos. 278
Demetrij celebre dictum, 470
Deus vbique eſt, 414
Deus pater familia eſt, 279
Deus ſemper in montibus operatus eſt, 415
Deo laudes referre debemus de acceptis bonis, 535
Deus intuitur cor hominis, 340
Demetrij dictum, 795
Deplorare ſemper debemus. 609
Deus vbi inuenitur, 213
Dæmon quomodo nos præcipitat, 96
Deus vult hominis cor. 317
Dei mirabilia explicari non poſſunt, 307
Democriti plantus quid ſignificet, 84
Dæmon aſſimilatur principi exercitus, 301
Deus quanto odio proſequitur peccatum, 569
Deus non amplius terribilis, ſed humilis, 614 & ſeq.
Deus quædam maiora facere non poteſt, 660
Dæmones miracula facere nequeunt, 133
Deus ſemper voluit aliqua loca in quibus adoretur, 414
Dementia peccatoris optime. 796
Deus ſuam potentiam multoties manifeſtauit. 550
Deſertum ſimilis pœnitentiæ, 88. & ſeq.
Deus ab omnibus agnoſcitur. 625
Deus tantum miracula facit. 132
Deus in Eccleſia habitat, 125
Deſerto homines tuti ſunt, 92
Deum cognoſcere non poſſumus, 190
Deus pater familias vocatur. 266
Deus reperitur in deſerto, 89
Dæmon lumen rapuit ab homine, Chriſtus reſtituit, fol. 440
Deus iraſcitur optime oſtenditur, 411, & ſeq.

Dæmon

Digitized by Google

Dæmon perſecutus eſt eccleſiam Dei, 266
Dæmon aſſimilatur latroni, 301
Deſertum eſt locus Dei, 89

Di

Dictum illuſtre cuiuſdam melioris, 789
Diuitiarum dator, 572
Diaboli ars cum peccatoribus, 586
Dictum ſpartani, 572
Dictum Dionisij, 481
Diabolus impedit acceſſum ad Deum, & quomodo, 510. *& ſeq.*
Dictum Alexandri, 618
Dictum Pyrrhi, 551
Dictum Aſſueri figura Chriſti iudicis, 100
Dictum Dionyſii Sophiſtæ, 276
Dictum Antigonis, 243
Dictum Anaxagoræ, 480
Dionyſii dictum, 481
Diogenis factum, 542
Dictum Manilij optimum in multis occaſionibus concionatori, fol. 498
Dictum Themiſtoclis, 497
Diſcurſus de Chriſto in quantum Deus, & in quantum homo, 431. *& ſeq.*
Dictum Theopompti, 218
Dictum focionis, 534
Diuiſiones Nembrot, 247
Diuitum figura optime: Hic igitur, 257
Dictum Diogenis, 507
Dictum Xerſis. 591
Diuites recipiunt damna a diuitijs, 246
Dictum Demetrij, 795
Difficultas cognoſcendi Deum. 190
Dictum cuiuſdam phil. 542
Dictum Platonis, 281
Dictum Epaminundæ, 617
Dictum Architæ 276
Diſcordia deſtruxit numantiam. 51
Differre conuerſionem quantum noceat, 568
Dictum Anaxagoræ, 769

Diabo-

Diaboli & Dei odium, 291
Diuinitas Chriſti quomodo conſideratur, 431, & ſeq.
Dictum virgilij, 252
Dictum Philippi Macedonis, 127
Dictum Tertulliani, 742
Dictum Socratis, 732
Diſcipuli dormiunt in horto, 680
Dictum Ariſt. ethicorum, cap. 6.
dictum phil. 481
dictum pulchrum, 127
diuites capillis aſſimilari, 246, & ſeq.
diuitiarum damna, 246
dictum Agrippinæ, 241
dictum Ciceronis, 81
differentia præceptorum affir. & negatiuorum, 326
dictum Aymonis philoſophi, 119
dictum quinti metelli. 352
diſcipulorum gaudium in reſurrectione Chriſti, & ſeq. fol. 803.
diues triplici de cauſa damnatus fuit, 250
dictum Diogenis illuſtriſſimum, 451
dictum Ciceronis, 357
dilapidatores bonorum reprahenduntur, 280
diuiſio ſimilis lombrycibus. 246
Diogenis factum, 639

Do

dominus ſemper indigentibus auxilium præſtat, 764
dormitio diſcipulorum in horto, 680
dolor inexplicabilis optimus, 306
domus eſt uox equiuoca, & quid ſignificet, 121
dominus attulit hiſtoriam cum parab. de diuite, 248
doctores ſedent ſuper cathedram eccleſiæ, 223
domus Iob figurata in Eccleſia Dei, 124

Du

duo genera ſacrificiorum, 630
cur inuenta ſunt a Chriſto, 631

Eccle-

Ec

ECcleſia multa & multe figure habentur. 122
Eccleſia principium antiquiſſimum. 266
Eccleſia Chriſti miraculis viget. 133
Eccleſia primitiua altum dabat miraculis. 314
Eccleſia figurata in arca Noe. 178
Eccleſiaſtici faciunt eccleſiam ſpeluncam latronum. 420
Eccleſia viſibilis eſt, 330
Eccleſia Romane priuilegia. 221
Eccleſia domus Dei. 125
Eccleſia exercitus & militia. 76
Eccleſia Chriſti miraculorum capax eſt, 311
Eccleſia vna. 187
Eccleſia figurata in Bettulia. 70
Eccleſia domus eſt optime oſtenditur, 121
Eccleſia Chriſti ſemper miraculis aſſociata fuit, 426
Eccleſia Chriſti vſque ad eius aduentum durabit, 220
Eccleſia Chriſti cur regnet. 218
Eccleſia exercito comparatur. 357
Eccleſia domus eſt orationis, 413
Eccleſia Chriſti templum eſt, 121
Eccleſia Chriſti a quibus recta, 218
Eccleſia Vinea eſt, 266
Eccleſia Dei perſecuta fuit & perſiſtit, 124
Eccleſia naui aſſimilatur. 75. & ſeq.
Eccleſia Chriſti multas perſecutiones tulit a Dæmone, 266
Eccleſia deſcribitur optime. 123
Eccleſia oppugnat Antichriſtum & hereſes. 222
Eccleſia Dei a mundi exordio paſſa eſt multas tribulationes, 70
Eccleſia in ſcriptura qua occaſione ponatur, 454

Ef

Effectus varij Chriſti in hoc mundo, 484
Efficacia Chriſti in eucariſtia, 407

Eg

Egyptiorum mos in conuiuijs optimus quia Deus eſt mundi exordio, & Eccleſia mundo ſeruat, 18. & ſeq.
Ego ſum explicatur optima. 784 & ſeq.

El

Elias in deſerto figura Chriſti, 401

Elo-

Digitized by Google

Eloquentiæ vis, 551

Em

Ementes & vendentes in temp o qui ſint, 419
Emaus deſcribitur, 762

Ep

Epaminunde dictum, 617
Epularum varia genera ſuperata in Euchariſtia, 404, & ſeq.
Epularum ſumptus varij, 285
Epulæ damnantur. 252
Epulo ſimilis aranea, 249

Eſ

Eſchini celebre dictum pro dilectione inimicorum, 62

Eu

Euchariſtia aſſimilatur transfigurationi. 180
Euchariſtiæ Sacramentũ comparat cum multiplicatione facta in quarta dominica, 402
Eucariſtia optima figura, 396. & ſeq.
Euchariſtia eſt & Sacramentum & ſacrificium, 628
Euchariſtiam cognoſcendi difficult is, 395
Euchariſtiæ Sacramento aduerſarij, quẽ plurimi, & hi ſunt hæretici quomodo optime figurantur, 403
Euchariſtiæ eficacia, atque virtutes, 407
Euchariſtiæ oppugnantes qui fuerint, 641
Euchariſtiam inde vote ſuſcipientes re figura ſunt Iudæ. 695
Euchariſtia collata incarnationi. 659
Euchariſtiæ Sacramentum, quomodo figuratur, 395
Euchariſtia quomodo contemplanda eſt, 639
Euchariſtia quid includit. 642
Euangelij promulgatio quando facta fuerit, 416
Euangelium a quibus rece tus fuit. 417
Euangelij præſtantia, 428
Euangelium Dei eſt velut epiſtola Dei, 559

Ex

Excommunicationis pœna quam grauis, 331
Exortatio optima 808
Excommunicationis mala, 332, & ſeq.
Exemplum horribile. 300
Exemplum pulcrum diuinæ miſericordiæ, 161 & ſeq.
Exemplum pulcrum de ſimoniaco, 129

Digitized by Google

Exemplum notabile de Fabricio & patre pro dilectione inimicorum. 65. & ſeq.
Excuſationes peccatoris felices ſunt. 377
Exceſſus in monte Tabor eſt bonitas Chriſti, 184
Excellentia Sanctiſſimi Sacramenti, ſupra alia Sacramenta. 659
Exaudit Deus peccatores, 158

F

Fatui ſunt peccatores, 778
Falſi teſtes aduerſus Chriſtum, 707

Fe

Febris quotidiana peſſima &c. deſignat varia peccatorum genera, 362
Febres quot apud medicos, ibid.
Feſtiuitas Tabernaculorum, quæ, 540
Feminæ non poterant caſtra ſequi, 257

Fi

Figura de hirco. Leuit. 16. 630
Figura Euchariſtiæ, 396. & ſeq.
Figuræ variæ pęnitentiæ, 20
Figuræ Mariæ Virginis, vide Maria.
Figuræ de Sacrificio Miſſæ variæ, 632
Figuræ oſtendentes amorem inimicorum, 56. & ſeq.
Figuræ denotantes Chriſtum iudicem futurum, 113
Figuræ quamplurimæ ſacrificij nouæ legis, 626
Figura lacrymarum, 576. & ſeq.
Figura transfigurationis pulcra, 178. & ſeq.
Figura conſpirationis prauum Ioſeph, 582
Fidei Chriſtianæ maximum miraculum, 427
Fides docuit nos ad ſalutem optime, 318
Fides ad miracula requiritur, 310
Fides neceſſaria in Sacramento Euchariſtiæ, 640
Fides uelut alia Suſanna. 640
Filius non portat iniquitatem patris, 443
Filij unius patris aliquando diſſimiles, 274
Filiorum bonitas eſt gloria patri. 279

Fl

Finis tirannorum Eccleſia Dei, 81
Fluuij admirabile quiddam, 164

Fluuius

Digitized by Google

Fluuius quidam admirabilis, 254

Fo

Fortuna me tuenda, 617,& ſeq.
Fortium mirabilia. 164,& ſeq.

Fr

fructus requirit Deus ab homine, 261,& ſeq.
fructus quos Deus quærit a vinea, 273
fraterna correptio eſt præceptum non conſilium, 328
fraudes ſatanæ, 96

Fu

funda Dauid figura pœnitentiæ, 20
fugiendæ Duce fugiunt etiam milites, 701

G

GAudium diſcipulorum in reſurrectione Chriſti, 803

Ge

Gentiles quomodo ſaluantur, 317,& ſeq.
Generis humani miſeria pluribus figuris deſcripta, 515

Gi

Giuſtificatio, 368

Go

Golia figura Saluatoris noſtri, 83

Gr

Gratia Dei quam neceſſaria peccatori,optime explicantur,173
Gratias non æqualiter Deus omnibus impertitur, 309
Gratia eſt anima animæ, 207.& ſeq.
grauitas peccatorum, 779
gratia prauenientis optimus diſcurſus, 366,& ſeq.

Gu

Guloſi puniti grauiter a Deo, 315
Gula febris eſt quotidiana, 302

H

HAeretici a quo moti ſunt & qua auctoritate, 141
Hæreſes inſultantes eccleſiam Dei, 80
Hæretici aduerſus Euchariſtiam quo tempore floruerint, 642
Hæreſis eſt vinea, 265
Hæretici perierunt Euchariſtia oppugnantes, 642
Hæreticorum blaſphemia aduerſus Miſſam, 634
Hæretici cur Doctrinam promulgent,& cur amplectantur, 144
Hæretici miracula non poſſunt oſtendere, 140

Hæretici velut adulteri ſunt, 134
Herbæ cuiuſdam mirabilis virtus, 628
Hæretici quadam ſacræ ſcripturæ loca abutuntur, 800
Hæretici quot in Sacramento Euchariſtiæ cognitione, 595
Hæretici volunt unam eccleſiam, 187
Hæreticus eſt cæcus, &c. 304
Hæreſiarcharum finis, 81
Heracliti riſus quid ſignificet, 84
Hæretici aduerſantes Euchariſtiæ Sacramento quomodo figurati, 404
Hæreticis ſemper aliquo concilio occurit Eccleſia, 270
Herba in medicamentum ceruorum, 576
Hæretici aduerſantur ſacrificio Miſſæ, 632
Heliogabali balnea, 286
Hæreticorum ſpes vana, 777
Heliogabali conuiuium, 253
Heraclitus toto vitæ tempore quid plorauit, 759
Hæretici miracula poſtulant. 138
Hebræi ceciderunt retrorſum. 697
Hæreticorum rationes aduerſus ſacramentum, 649

Hi

Hilarionis vrtius, 638
Hiſtoria paſſionis Chriſti quomodo diuidetur, 674
Hiliæ virtus, & efficacia, 172
Hippocriti & earum iniquitas, 350
Hiſtoria eſt non parabola illa diuitis, 1248
Hiſtoriæ variæ oſtendentes per ſe vnionem Eccleſiæ, 70
Hilarionis celebre dictum, 33
Hircus figura Chriſti, 90

Ho

Homo à Deo plantatus fuit, vt arbor, 261
Homines in hoc mundo male ſi haberet, 200
Homines quid ſemper piæ manibus habere deberent, 102
Homines cæci ſunt, 442
Hominis nomina inſignia, 24
Hominis vita militia eſt, 595
Homines a Deo miracula quærunt, ſed qui, 133
Homo deberet facere ſicut pauo, 26
Hominis imago in ſtatua rebus depicta, 24

Homi-

Digitized by Google

Homines quibus ueſcantur, 85
Homo non viuit diem integrum optime, 468
Homines non ſunt accepti in propria patria, 311
Homines mundani, vide mundani,
Hominum miſeria quantę. 84
Homo his ſatiari non poteſt, 198
Homines ſtellis aſſimilantur, 256
Horti Chriſti digreſſio, 674
Homo ſimilis ephemeridi, 467

Hu

Humani generis miſeria pluribus figuris deſcripta, & ſeq. 515.
Humanitas Chriſto fuit templum, 621
Humanitas Chriſti dæmonem vincit, 193
Humanitatis Chriſti conſideratio, 431
Humana natura magis acquirit in Sacramento Euchariſtiæ quam in incarnatione, 659
Humana natura varia paſſa eſt, 358
Humana natura nequitia opinioni oſtenditur, 522
Humana natura febricitas, 358
de Humi'itate elegans diſcurſus, 2, & ſeq.
Humilitas Chriſti eſt exceſſus, 185
Humiliati a Deo &c. 746. & ſeq.
Humana uita, miſeria, 761
Humana vita breuitas varijs ſimilitudinis deſignatur, 760
Humanitas Chriſti ſimilis luna optima, 196, & ſeq.
Humilitas maxima Chriſti, 545, & ſeq.
Humanitas Chriſti, materia prima aſſimilatur, 196
Humilitas optime zero comparatur, 3
Humanitas Chriſti iude aſſimilatur, 196
Humilitas fortior vino muliere & rege optime oſtenditur, 2
Humanitas recipit ſplendorem a diuinitate ſicut luna a ſole, fol. 196

I

I*Acob. & Eſau, figura ſunt ſenſus & ſpiritus,* 47

Ie

Ierico figura huiu: mundi, 87
Ierico cecidit ad ſonitum tubarum, 106
Ieruſalem ſimilis vinea, 264

Ieſu Chriſti apparitiones, 779
Ieiunij laudes, 29

In

Inuidia damna, 425
ingratitudo deſpicabilis, 693
innocentes ad mortem damnari, 732
incarnationis figura, 525
Innocentia ab omnibus hominibus prædicata, 504
incarnatio Chriſti neceſſaria cur figuris optime oſtenditur, fol. 515, & ſeq.
innocentia Chriſti figurata pluribus in locis. 503, & ſeq.
inclinato capite tradidit ſpiritum optime explicatur, 547
inuectiua aduerſus iudam, 692, & ſeq.
inanem gloriam ſemper fugit Saluator, 548, & ſeq.
inconſtantia reprahenditur, 751
ingiuriarum vindicatoribus punitiones variæ, 64
inanis gloria figura, 535, & ſeq.
inimicus hominis maximum odium eſt, 53
de inani gloria, 554
inculpabili eſſe debent qui de aliquo pari volunt, 506
inimicorum delectionem ſuadent ethnicorum exempla plurima, 62, & ſeq.
inimici quantum proſint, 508
inuocationes ſanctorum proſunt nobis, 156
incarnatio collata Euchariſtiæ, 659
inuectiua aduerſus hereticos, 647, & ſeq.
innocens damnari nequaquam debet, 715
infirmitas magna naturæ humanæ, 358, & ſeq.
ingratitudo animæ chriſtianæ, 376
interiora & exteriora a nobis cupit Deus, 344
innanis gloriæ vituperium, 534
incarnatio aſſimilatur transfigurationi optime, 180
inconſtantes deſignantur per febricitantes febre quartana, &c. 362
infernus reperitur apud peccatores, 457
incarnationis figura, 522, & ſeq.
iniurias oblitis multa bona elergitus eſt Deus, 65
innanis gloria fugienda, 535, & ſeq.
inuidiæ figura, 424

Digitized by Google

incanuit quidam vnica veſte, 689
inuectio in adulteros, 387,& ſeq.
incarnatio Chriſti quomodo figurata, 97
iniquitas patris quomodo forant a filio, optima, 443
infernus caret ſole, 486
inimicitia diaboli, & Dei, 292
infirmitatibus quomodo vocantur mundani, 448

Io

Ioſephi laudes, 527

Ir

ira Chriſti Saluatoris noſtri aſſimilata Sanſoni, 413

Iu

iudices falſi Iudam figurant, 695
iudaorum ruina, unde 591
iudicum nequitia, 390
in die iudicij mundus totus ſubuertetur, 108
Iulia Caſaris Auguſti filia celebre dictum, 8
iudicis mali punitio pulchra hiſtoria, 130
iuſtificationis peccatoris optima figura, 135
iudex in die iudicij quomodo formidabilis apparebit, 112
iuſtificatio comparatur creationi, 35
iudicij horror, 112
iudex non emolitur, neque miſerebitur peccatorum, 117
iuſti iudicis facta, 719
Iulij Caſaris dictum, 243
iudicium generale futurum eſt, hoc probat plurib. rationibus, 106
iudas reprehenditur, 692,& ſeq.
Iuda prædictio figurata in Ioab, 692
iudai quarunt Meſſiam & non inueniunt, 211
iudex qualis, 391
iudai quomodo ſaluantur, 217,& ſeq.
iudaorum circunſtantia, 751

L

LAcedæmoniorum reſpublic. cur tamdiu regnauit, folio 218
Laudes Deo referre debemus de acceptis beneficijs, 535
Lachrymarum neceſſarias in hoc mundo, 609

Lachrimæ multorum, quomodo figuratæ, 90
Lachrimatus eſt Ieſus in Reſurrectione Lazari, quare, 474
Labores libenter perferuntur ab eis hominibus, quando adeſt ſpes premij optima, 176
Lacedæmoniorum lex de ſepeliendis mortuis, 29
Lachrymæ Chriſti unde oriantur, 474
Lachrymæ Xerſis, 677
Lacedæmoniorum oratio, 470
Laudes S. Petri, 217

Le

Leo filiis reſurgere facit, 477
Leges contra adulteros, 381, & ſeq.
Legislatores uariarum nationum, 426
Leges hæreticorum cibis ſimiles, 392
Lætatur omnis locus in aduentu Chriſti in templo, 18
Lex domini quid omnibus promiſit, 430
Lex optima platonis, 124

Li

litterarum vis, 217
libidinis cauſa, 572

Lo

Locum aliquid vult Deus, 414, & ſeq.

Lu

Lunæ proprietates optimæ accommodantur humanitati Chriſti, 196
luxuriæ damna, 282, & ſeq.
luterani aduerſantes Euchariſtiæ Sacramento, quibus comparatur, 408
luxus veſtium damnabilis, 572
luxurioſi ſebricitantes ſunt ſebre quartana, 363
lumen non reperitur apud inferos. 486
luminis laudes. 480

M

Maledici damnantur. 507
Maria plena gratia, 524
Manilij pulchrum dictum, 438
de Matrimonio aliqua, 355
Mariæ variæ figuræ. 524
Marini illuſtre factum. 535

Ma-

Digitized by Google

Marium varię figura, 398,& ſeq.
Maria quamplurima tranſudauit Chriſtus, 398,& ſeq.
M. Antonij ſactum cum Ceſar fuit interfectus, 671
Maria optime figurata in Abigail, quæ placauit Dauid, ita Maria æternum patrem, 15
Maiores non recordantur eorum, quæ in hac uita paſſi ſunt, 771
Maria aſſimilatur firmamento, 9
Mathem. &c. arietibus optime accomodatum, 23
Matris filiorum Zebedæi importunitas 235
Maria figurata in arca Moyſi, quia a peccato im. & in throno Saluatoris ob eandem cauſam & in eſter. 10,& ſeq.
Maria oſtenditur fuiſſe a peccato originis incolumis, 444
Manſuetudo Chriſti cum Samaritana, 373
Maria cur offert turtures in templo, 11
Mala concupiſcentię carnis. 712
Maria optime accommodatur dictum Iulia Cæſaris Auguſti filia, 8
Magnetes peccando alios ſecum trahunt, 572
Maria maxime tenemur, primo Chriſtum obtulit, 16
Magnetis vis, 750
Maria figurata in Saba in oblatione Chriſti in templo, 7
Maria immunis ab omni peccato figurata in lauro in Salamandra in arca Noe, 9
Maria arca federis, 7
Mare rubrum figura pænitentiæ 20
Maria figurata in Rebecca, 12
Maria figurata in Rachele, 16
Martyres multi amore Chriſti. 79,& ſeq.
Maria figurata in Dauid cum ante arcam incedebat cantando, 7
Maria optime luna aſſimilatur, 7
Martyrum ſupplicia quid denotent, 272

Me

Memoria paſſionis & mortis Chriſti quantum proſit peccatoribus, 498,& ſeq.
Medium quid ſignificet, 780
Meſſia quęſitus fuit a Iudæis & non inuentus, 211
Meſſia tempore pax maxima, 782

Digitized by Google

Memoria paſſionis ſemper in noſtro pectore ſita eſſe debet, fol. 673
Meretrix aſſimilatur hirundini, 283
Mens debet orare, 344
meretrix quomodo nominata in ſacris litteris, 570
memoria mortis homini neceſſaria, 448
medicos varios conſulerat humana natura, vt ſanitatem acquireret, 36
memoria paſſionis Chriſti, 765. & ſeq.
meretricis cuiuſdam diuitiæ, quam ingentes fuerint, 283

Mi

militum durities, 37
miſericordiæ Dei homines multum tenentur, 161
miſericordia Dei replet cęlum terram abyſſes, 161
miraculum maximum eſt peccatoris conuerſio, 134
miſeria humanæ vitæ, optime deſcribitur, 761
mirabilia ſunt a natura non autem miracula, 132
miſſa quid ſignificet vtrum ſit vox hebraica an vox græca, fol. 627
milites fugiunt cum caput peruerſum eſt, 700
miſſa ab apoſtolis & alijs ſanctis celebrata fuit, 636
milita maxima quam homines haberet, 595
miniſtri principum Iudam repræſentant, 695
Miſſa ex quibus conſtac, fol. 629. quæ mutata ſunt in ipſa & quæ non ibidem.
miraculum quid ſit, 133
miraculum Chriſti figuratum a Moyſe, 398
miracula Chriſti, 717
miracula cur fiant, 140
miracula quid requirant, 310
miracula ſemper fuerunt in Eccleſia, 426
miracula cur Deus non facit, vbique & ſemper, 310
miracula Dei non poſſunt explicari, 307
militis cuiuſdam celebre dictum, 789
miracula hodie fiunt in primitiua ecclesia, 316
militum conuerſatio quam mala, 37
miſſa ab hæreticis quomodo male tractatur, 634
miracula adhuc reperiuntur in Eccleſia contra hæreticos, 1
miracula qui quærant, 133

miracu-

Digitized by Google

Miraculorum ius, 132
mirabilis eſt militum conuerſio, optime, 35
militia eſt vita hominis ſuper terram, 595
Miſſi a Deo omnia miraculis confirmarunt optime, 142
miracula a quo ſint, 132
miracula in Eccleſia Dei quotidie fiunt, 140
miſericordia diuina exempla plurima, 161, & *ſeq.*
milites antiquitus quid iurabant, 357, & *ſeq.*
miraculum magnum chriſtiana fidei, 427

Mo

Moyſes & Elias cur transfigurationi adfuerunt, 183
montes ſunt loca aptiſſima ad operandum, 415
mors nemini parcit, 460
montis Tabor laus, 182
mortui tres ſuſcitari a Chriſto, quid ſignificent, 475
mors opportuno tempore a Deo mittitur. 461
mortuus eſt peccator, 455
montis Caluaria cum monte Tabor comparatio, 197
motus anima noſtra, quot ſint, 98
mortui maxima miſeria, 186
mortui quomodo tractandi, 452
motus celorum quot ſint, 98
mors immatura, vnde procedat, 462
monſtrum eſt peccatum, 492

Mu

multa de conuerſione peccatoris, 134
multorum ſocietas quantum noceat ſimilitudines optima, fol. 583, & *ſeq.*
mundus ante aduentum Meſſia bellis plenum, 783
mundus alter Iudas, 694
mares Cartaginenſ, quid fecerunt, 578
mulieres quanta damna fecerint mundo, 711
muti efficiuntur homines a dæmone, 299
mulieres cum maritis, quomodo agere debeant, 327
mundani quomodo curantur ab eorum infirmitatibus, 448
mundi euerſio in die iudicij, fol. 108. & *quid poſtea erit,* 109
mundus montibus Gelboe comparatur, 86
mundi vanitas, 609
mundi inſtabilitas, 611, & *ſeq.*

mun-

Mundani quid immolent, 11
Mundus ad quid nos hortatur, 737
Mundus finiſ, quando erit, 462
Mundi male tractat ſuos. 200
Mundi omnia aduerſus hominem ſunt, 759
Mundus ſimilis Caluariæ. 87
Mundus baſiliſcus eſt, 609
Mundus fugiendus, 378
Mundi huius varietates, 544, & ſeq.
Mundum deſertum eſſe pluribus rationibus, & figuris oſtenditur, 85, & ſeq.
Muliere non poterant caſtra ſequi. 357
Mundi a morte quomodo poteſt homo euelli, 497
Mundi ſolatia delibanda tantum eſſe optime, 276
Mundi vanitates maxima ſunt, 491
Mundus decipit, 694
Mundus caro & dæmonia quid a nobis velint. 85
Mundus locus tribulationum, 288
Mundus plenus eſt vanitatibus, 379
Mundanorum ſtatus miſer, 74
Mundus mari optime aſſimilatur, & optimus diſcurſus, fol. 72, & ſeq.
Mundus figuratus in Ierichο. 87
Mundus quando a nobis relinquitur, 472
Mundus eſt domus quædam, 361
Mundus ſimilis Ioab, 618
alia de mundo vide, 619
Mundi vanitas quanta, 548
Mundus vineæ ſimilis, 264
Mundus mare eſt, 611
Mundi variæ figuræ, 609. & ſeq.
Mundani ſimiles araneæ, 249
Mundus mari comparatur. 400
Mundi conditio peſſima, 676
Mundus quid ſit. 761

N

NAtura luit homini nouerca, 84
Natura mirabilia non miracula facit, 132
Natura humana acquirit magis in Sacramento eſſe quam in incar-

incarnatione, 659
Natura humana fluxum ſanguinis patitur, 171
Natura nouerca fuit homini, 466
Natura humana grauida fuit, 361
Naturæ inhumanitas erga hominem, 466
Natura humana quid fecerat, ut ſanitatem acquireret, 360

Ne

Neque orationem, neque alia valent niſi demiſerimus inimicis noſtris, 61
Neruus belli quis, 793

Nu

Numeri quadrageſima figura, 30
Nuntij Benadab ſola humilitate flexerunt Acab regem, 2

O

Oculos orbat dæmon, optime oſtenditur longo diſcurſu, 297
Occaſiones peccati fugiendi, optima figura, 152
Oculorum Chriſti virtus. 477

Od

Odium proximi maximum omnium peccatorum, 551
Odium aſſimilatur viperæ quæ matrem necat. 52
Odium aſſimilatur Naas, & Hanon optimæ figuræ ſunt ambæ. fol. 54
Odioſus ſimilis apibus miniſtrantibus flammam ignis tribus pueris in fornace, & ægyptijs perſequentibus populum Dei qui omnes paſſi ſunt maximum damnum, 53
de Odio quantum homini noceat optimus diſcurſus elegantiſs. hiſtorijs, atque figuris onuſtus, 51, & ſeq.
Odium ſimile cuidam veneno qui, &c. 52
Odium Amilcaris aduerſus romanos, 291
Odium diaboli, & Dei, 291, & ſeq.
Odiens maximum maius peccatum committit omnium peccatorum, ſecundo legem ſubuertit, 59

Of

Officium contritionis. 573

Om

Omnium terribilium &c. 677

Op

Opera Dei fuerunt in montibus. 415

Opera

Opera Dei explicari non poſſunt, 308,& ſeq.
Optima medij ſignificatio, 780
Opera noſtra propter Deum, 262,& ſeq.
Opera noſtra quam placeant Deo, 261
Oportune Deus omnia nobiſcum facit, 461

Or

Originale peccatum ad inſtar fulminis, 171
Originis peccatum cacitas, 441
Oratio aſſidua eſſe debet, 683
Oratio matris filiorum Zebedai, 237
Orationis influxibus cæleſtibus comparatur & eis excellentiorẽ eſſe oſtenditur, 146
Oratio cananaorum ad Chriſtum, 154
Oratio Chriſti in horto ad patrem, 679
oratio vſque ad tertium cælum rapit, 150
oratio cruori aſſimilatur optime, 148
orationis neceſſitas, 344
oratio figurata in curru quat. rot. 150
orationis effectus varii, 146,& ſeq.
orationes non ſtatim exaudiuntur a Deo,ſed quando, fol. 157, & ſequen.
oratio centurionis ad Chriſtum, 38
oratio figurata in Heſter optime, 149
orationis vis ſuper omnia pulchre oſtenditur ibid.
oratio cum perſeueratione adiuncta eſſe debet. 157

P

PAſſionis tempore omnes creatura dolorem oſtenderunt preterquam milites. 37
Pacis optimum exemplum de Numantia, 51
Paſſionum Chriſti varia, 602,& ſeq.
Paſſiones anima Chriſti, 605
Pacis laudes,atque multa, 781,& ſeq.
Paſſio Chriſti mari aſſimilatur, 400
Parentes ſunt cauſa ruina filiorum, 545
Paſſiones & dolores fuerunt in Chriſto non autem conſolationes, 94,
Paſſio Chriſti ſimilis Nilo, 172
Paſſio aſſimilatur transfigurationi, 180
paſſiones in Chriſto fuerunt, 600

Digitized by Google

Pater noſter qui es in cęlis, 244
Paupertas Chriſti eſt exceſſus, 185
Pacis laudes, 781
Paſſionis Chriſti rationes, 593, *& ſeq.*
Paupertatis dictum pulchrum, 246
Paſſionum animæ vis abſque efficacia, 602
Paraliticum eſt genus humanum, 370
paſſionis Chriſti memoria, 765, *& ſeq.*
panthere vis, 750
paſſio Chriſti maximum miraculum, & incredibile quibuſdã, 673
patrum gloria eſt filiorum bonitas, 279
paſſio Chriſti quomodo diuiditur, 674
paterfamilias Deus eſt, 279
paſſio Chriſti quomodo nobis queat applicari 449
pacis pictura, 781
pacis Dea quomodo a Romanis depicta, 781
paſſio Domini ploranda, 661

Pe

peccatoris cur Deus non reuelet ſuam reprobationem, 215
peccatum cecitatem inducit, 697
peccatum omnia mala nobis immittit, 447
perſæ ſolem adorauerunt, 480
s. Petri miracula, 316
peccatores ad Sacramenta recurrere debent, 449
pęnitentis actiones quales, ſiue incipias tot peccata, &cæt. 579 *& ſeq.*
peccator eſt filius Dei, 279
peccati inueterati grauitas, ac difficultas, 475
peccati occaſiones relinquendæ, 152
pænitentia non differenda, 568, *& ſeq.*
peccatorum animæ ſimiles ſunt ceruis. 553
pęnitentia quantum ualeas, 215
peccatum regio longinqua eſt, 286
peccati turpitudo quanta, 458
peccatorum pondus, 368
peccator pænitentiam non faciens punitur, 262
peccatum quid faciat animæ noſtræ, 208
peccatum maximum malorum eſt. 459

Per

Per multas tribulationes opportet introire in regnum Dei. 789
Perſecuta licet eccleſia Dei adhuc perſiſtit, 124
Peccatoris conuerſio media prædicatione, 559
Peccatores impediuntur, & male tractantur a Diabolo, 86
Peccatorum uox in die iudicij optime deſcribitur, 114
Peccator nequit ſe liberare a peccato, ſine diuino auxilio optime explicatur, 753
Peccatores ſectatores ſunt tenebrarum. 494, & ſeq.
Peccatoris iuſtificatio admirabilis eſt, 35
Peccati fuga unde oriatur. 567
Peccati malum, 445
Pœnitentiam peccator efficere debet, 262
Petri excellentia, 217
Peccatores aſſimilantur 512
Peccator deſignatus fuit in Ioſeph, in Noe, in Mardocheo, 691
eccati grauitas quanta. 689. & ſeq.
Penitentia deſerto aſſimilatur optime, 88, & ſeq.
Peccatum mortale pœnam fomentat. 456
Peccatori Deus cito auxiliatur, 484
peccati pondus. 464
peccatores immolant dæmoni, 30
peccator non audit libenter verbum Dei, 561
peccatoris & iuſti figura, 257
peccatum quantum animæ noceat, 287
peccatoris ſepulchrum, 256
pænitentia probatica piſcina, 163
peccatoris anima in inferno eſt, 457
peregrini ſumus in hoc mundo. 540 & ſeq.
peccatores mortui ſunt. 510
Peccatoris dementia, 796
peccatorum conſolatio. 389
peccator cæcus. 438
Peccatorum grauitas, 779
peccatorum cognitio unde oriatur, 491
peccatum animæ excæcat, 438, & ſeq.
peccatum mortale aſſimilatur baſiliſco, 456
peccatoris ſtatus, 459
peccatum mortale fulmen eſt animæ, 455
perſeuerantia in oratione neceſſaria, 157

Petri

Digitized by Google

Petri claues quæ ſint, 219
peccati deformitas, 456
peccator debet etiam ipſe concurrere ad ſuam ſalutem, optime oſtenditur figuris, & rationibus, 151
peccatoris ſtatus, 457
peccator non conuertitur abſque multis miraculis, 134
pellicani conſuetudo, 654
pænitentia inſtar euripi, 164
peccatores quærunt miracula, 135
peccatores concionatoris vocem nequeunt audire, 510
perſecutio antiqua aduerſus Ieſum, 588, & ſeq.
perſeuerare quomodo poſſumus, 562
peccatores quibus auferant fructus, 255
pænitentia epulæ ſunt ſeruitia, 29
peccatoris conuerſionis optima figura, 135
peccato qui moriuntur, 218
petri Cathedra figurata in Moyſi, 218
peregrinus fuit Chriſtus, 767
pedum Chriſti efficacia, 575
peccatores exaudiuntur, 158
peccatorum grauitas, ac alia quomodo cognoſcantur, 491
peccatum maximum malum eſt, 492
peccatores aures ſuas obturant, 509
peccator quomodo fugere poteſt damnationem, 215
peccati remedium Chriſtus eſt, 497, & ſeq.
periclis dictum, 228
peccatorum dementia, 759
S. Petrus fuit iunctus matrimonio, 355
peccaui mala, 172
peregrini ſumus, 769
pænitentiæ partes optime figuratæ, 155

Ph

phil. optima quæſtio de agente, & puritate, 354
phariſæi de exteriori tantum erant ſolliciti, 347
phil. dictum paruus error in principio magnus eſt in fine, 341
philoſophi vbi quærunt Deum, 215
philippi Macedoniorum Regis uox, ut mortis recordaretur, 28
photionis dictum pro dilectione inimicorum, 62
photionis dictum, 735

Digitized by Google

Phil. dictum. 481
phil. dictum, nihil eſt in intellectu quod prius, 341
philoſophorum errores, 429
photionis dictum, 534
phil. cuiuſdam dictum, 542
philippi dictum, 508
phariſæorum odium aduerſus Chriſtum, 515
pharao voluit ſigna ad cognoſcendum Moyſem, an eſſet a Deo, fol. 131
philoſophi dictum, 281

Pi

pictura pacis, 781
piſcina quid figura, 163
pia meditatio, 1
piſcinæ deſcriptio, 163
platonis dictum, 217
platonis dictum, 281
platonis lux optima, 324
plorauit Heraclitus toto tempore vitæ ſuæ, & quid, 759
platonis errores, 429
platonis celebra dictum, 85
platonis dictum, 321

Po

poteſtas Eccleſiæ duplex, 331
potentiam ſuam Deus mundo manifeſtauit, 550
pontificalis dignitas velut curris, 271
poſt diem iudicij non erit motus cœli, 109
poſt reſurrectionem qualem ſe oſtenderit dominus, 779
pondus peccatorum Chriſtum defatigat, 368
pontifices poſt Petrum, quot fuerunt, 220

Pr

prodigia nos ad Dei cognitionem conducunt, 132
prædicatores non facientes, quæ dicunt quibus aſſimilentur optime, 225
principum pericula, 228
primiuocus non ſunt in noſtra præſtare, 603
probauit piſcina, figura penitentiæ, 20
profanatores ſacrarum rerum varie puniuntur, 128
prædicatores prodeſſe non poſſunt peccatoribus, 510

præſu-

Præſules in Eccleſia qui ſint, multa in eorum laude, 226
Prouidentiam diuinam non omnes cognoſcunt, 137
Prelati quantum ſint digni honore, 226
præparatio ad recipiendum Euchariſtiam quæ eſſe debet, fol. 407, & ſeq.
prædicator aſſimilatur tubæ, 225
prædicatores quid in Eccleſia faciant optime, 224
prædicatores quantum Eccleſiæ proſint, 223
prædicatoribus obediendum, ibid.
proſperitatis damna, 472
prodigalitas uicet optime multa aduerſus eam, 284
prædicatores male a quibuſdam vaſtantur, 512
præcepta alia affirmatiua, alia negatiua quomodo differant, 326
premium ad labores inducit homines optimum, 176, 177
prophetæ non ſunt accepti in propria patria optime, 711
prædeſtinatio eſt terribilis, 204
præſumptio, 591
prodigalitas damnatur longo diſcurſu, 276, & ſeq.
prædicatio, vide Verbum Dei,
praue cogitationes inecandæ ſunt, 342
prophetas miſit dominus, 272
prælati tenentur vigilare ſuper gregem, 682
prædeſtinationis, & damnationis figura, 205
prædicationis vis, 552
præparatio ad ſumptionem ſanctiſſimæ Euchariſtiæ qualis, 664
prędicatores Dei, & ab ipſo mihi confirmarunt dicta miraculis, 142
prodigalitas quomodo ſit damnoſa optime, 276
prædeſtinatio quomodo fiat, 206
prophetarum mortes variæ, 72, & ſeq.

PU

punit Deus homines in hoc mundo vnica manu optimus diſcurſus, 104
pulchritudinis mala, 572
pugna Chriſti, & Diaboli varie figuratur, 294
punitiones aduerſus eos qui iniuriarum noluerunt obliuiſci, 164
pugna Chriſti in deſerto figurata in antiquo teſtamento, 93

pulchritudinis damna, 572
punitiones Dei non ſunt graues modo cur, 105
punitiones prophanatorum ſacrarum rerum, 125

Q

Qvis ſit Neruus belli, 793
Quid erit in die iudicij, 103
Qualis ſe oſtenderit dominus diſcipulis, 779
Qui puniantur a Deo, 470, & ſeq.
Quomodo Leo faciat reſurgere filios ſuos, 477
Qui non quærit de cæleſti patria, 560
Quadrageſimæ tempore, quid agere debeant concion. 809
Quæſtiones quas moueat Chriſtus, 502
Quid faciendum ſit in Eccleſia, 413
Quomodo Deus iraſcitur, 411, & ſeq.
Quot ſunt febres apud medicos, 362
Quidam ſanctus librum trium foliorum ſemper legebat, 302
Qui ſint ſpiritualium rerum mercatores, 419
Quibus Chriſtus auxilium præſtet, 764
Quomodo homo ſe præparare debeat ad recipiendam Euchariſtiam, 408
Qui ſpreuerunt res huius mundi, 545
Quomodo anima noſtra placere poteſt Deo, 345
Quare voluit Chriſtus paſſiones aſſumere, 600
Qui non audiunt verbum Dei diſplicent ipſi, 562
Qui ſint beati, 561
Quomodo ſaluantur omnes homines, 317, & ſeq.
Quali præparatione accedere debeat homo ad ſanctiſſimam Euchariſtiam, 664
Quomodo comparatur vita noſtra rebus tranſitorijs, 468
Quomodo effugiunt mortem ſerui ſauciati, 576
Quid conſiderare debemus, 776
Quomodo agit Deus cum peccatoribus, 463
Quæ peſtis ſit maior in repub. 276
Quæſtio de bello, & pace quæ ſit vtilior, 152
Quid requiratur ad miraculum, 310
Quomodo examinandæ ſunt cogitationes noſtræ, 343
Quomodo Deus peccatores obdurat. 209
Quæ homines ad libidinem trahant, 572

Quanta

Digitized by Google

Quanta ſit ſolis pulchritudo, ac alia optima de ipſo vide, folio 480 & ſeq.
Qua de diuina dubitant prouidentia, 137
Quomodo ſit facienda correptio fraterna, 327, & ſeq.
Quid agere debeat concionator, 809
Qui fuerint hereſiarcha, 421
Quomodo bene operatur, 553
Quadrageſima laudes, 29, & ſeq.
Quomodo cæli aperti ſint, 801
Quomodo anima operatur in corpore, 414
Qui ſermones fuerunt in monte cum Elia. 184
Quadrageſima figura, 30

R

Rationes oſtendentes iudicium futurum eſſe, 106

Re

Reprobationem cur Deus peccatori non reuelet, 215
Reſurrectio Chriſti quantum gaudium diſcipulis attulerit, fol. 803, & ſeq.
Reſurrectionis Chriſti rationes, 746
Remora rationis figura. 148
Reipublice vtilitas, quam ſit magnifacienda, 470
Reprobationis iudicium, 561
Reprobatio quomodo fiat, 206
Regnum duos reges ſuſtinere non poteſt, 482
Reprehenſio pulchra præcepit olim Deus, &c. 345, & ſeq.
Republica quomodo beata eſſe poteſt, 217
Reges cur à regno expulit Deus, 274
Reipublica peſtis maior, quæ ſit, 276
Reprehenſio optima luxurioſis: 283, & ſeq.
Regnum Chriſti quale, 718, & ſeq.
Reprobatio hominis vnde oriatur, 317
Rex eſt Chriſtus, 718, & ſeq.
Reſpublica quomodo ruat cito, 246
Regio longinqua eſt peccatum, 286
Regnum cælorum armis acquiritur numerus pagina erratus eſt, 280
Reſponſio pulchra applicanda, 249. *Homo igitur, &c.* 250, & ſeq.
Reſurrectio quam ſit difficilis ad credendum, 742, & ſeq.

Reſpublica quomodo conſeruatur, 246
Regnum infernorum ſimile eſt grano ſynapis, 341
Religio aliqua ſemper viguit, 625
Reſurrectionis figura optime, 753. & ſeq.
Religio ſimilis vinea, 264
Regina Saba eſt figura Mariæ cum obtulit Chriſtum in templo. folio 7
Reſurrectio aſſimilatur transfigurationi. 180

Ri

Ridens natus eſt Zoroaſter, 531

Ro

Romani quomodo puniebant prodigos, 277

Ru

Rubrum Moyſis figura Centurionis, 39

S

SAlamon primam vocem emiſit plorans, 557
Sacrificiorum genera duo, 630
Sacrificium eſt Miſſa, & quomodo, 629
Sacrificia cum ipſo mundo incaperunt, diſcurrit optime, 625
Sacra Scriptura Armamentarium Eccleſiæ, 271
Sacerdotum pericula, 227
Sanguis Chriſti quantum proſit peccatoribus. 501
Sacerdos inſtrumentum eſt Chriſti in Sacramentis, 630
Sacerdos non debent nubere, 356
Sacerdos aliquando prime imitant matrimonium, 356
Sancti pontifices quot fuerunt, 220
Sacramenta Eccleſiæ figurata in quodam aureo candelabro, 488
Sacramenta unde traxerunt originem, 396
Sacrificia offerunt Deo omnes nationes, 625
Sanctis Deus tribulationes immiſit, 795
Sacramenti Euchariſtiæ ſigna varia, 645
Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, 663
Saluatio vnius & reprobatio alterius vnde, 317
Sacerdotum & præſulum corruptela, 228
Sacramentum Euchariſtiæ eſt miraculum miraculorum, 657
Saladini dictum, 27
Sacramenta Natatoria Siloe. 449
Saluſtij perpulchrum dictum de pace, 51. & 52

Digitized by Google

7.*Sacramenta aſſimilantur 7.Planetis.* 19
Salus animi cunctis rebus præferenda eſt, 569
Saluator noſter humilitate mortuus eſt, 3
Saluantur homines,aut lege,&o.optime, 317.& ſeq.
Sacrarum rerum profanatores varie puniuntur, 128
Sancti per multas tribulationes ingreſſi ſunt cęlum, 7
Sacerdotum dignitas, 421,& ſeq.
Sacerdotes quam ſint honorandi, 226
Sacramenta quomodo operantur, 630
Sacrificij nouæ legis figura, 626
Sacramenta quomodo proſint. 449
Sancti qui Miſſam celebrarent, 636
Sanſonis crines comparantur humilitati, 3

Se

Seruus centurienis eſt appetitus noſter, 4
Sepulturæ denegatio maximum ſupplicium, 452
Securitas in deſerto reperitur, 92
Sepeliendi cura, 452,& ſeq.
Sepeliendi conſuetudo antiquiſſima, 452
Senſus noſtri quomodo occupantur a Dæmone, 296
Sepulchrum epulonis. 256

Si

Similitudo de veste, 571
Similitudines variæ vitæ hominis, 760
Similitudo de primo mobili, 572
Silentium Chriſti in morte optima ratio, 707
Significatio medij quomodo miſterioſa, 780
Simoniaci optime reprehenduntur, 419,& ſeq.
Simeon figuratus in Patriarca *Iacob cum vidit Ioſeph Aegypto, fol.* 17
Simoniacorum delectatio, 128
Simonidis factum, 190

So

Somni damna, 681
Solis pulchritudo quanta & cur a Deo creatus eſt, 480
Sol quid cauſet in his inferioribus. 208
Sol ſanctiſſimæ Trinitatis nobis repræſentat miſterium, 486
Somnus diſcipulorum, 680

Sol non reperitur apud inferos, 486
Sol vicem gerit creatoris ſui, 415
Solatia mundi delibanda tantum eſſe. 276
Solis efficacia, 480
Solonis lex aduerſus prodigos, 277
Sol eſt imago Dei inquit Dionyſius, & Phyloſ. 481
Socratis conſtantia, 732
Societas locorum, 692
Solitudines ſanctiſſimi ſacratiſſimi Sacramenti, 656. & ſeq.
Solis proprietates quattuor aſſimilantur chriſtus caleſtib. poſt reſurrectionem, 152
Socratis celebre dictum, 144
Solis, ac Dei conuerſio, 481, & ſeq.
Solitudo pictoris, 571
Societas bonorum quantum proſit, 583
Sol quomodo diuerſimode participatur ab hominibus, 481

Sp

Spiritus noſter quomodo crucifig ndus eſt, 736
Spiritualium mercatores, qui ſint, 419
Spiritus ſanctus in primitiua Eccleſia viſibiliter deſcendit cur. 314
Splendida conuiuia. 252
Spiritus peſſime a carne tractatur, 596
Spiritus Sanctus quattuor vicibus in primitiua Eccleſia deſcendit, 315
Spartani dictum, 572

St

Stoici inquiebant, quod Deus nunquam iraſcitur, 411, & ſeq.
Stare quid ſignificet in Sacra Scriptura, 779
Statua Nabuchdonoſor figura mundi, 610

Su

Superbia quomodo ſit mala, 556, & ſeq.
Superbi, vide ambitioſi. 239
Surgere inuitati ſumus ad penitentiam, & a peccatis, 460
Superioribus eſperientiam praſtare debemus, 218
Sudor ſanguinis Chriſti, 688
Surrexit Chriſtus, vt nos aliquando a mortuis ſuſcitaret, 749
Surrexit Chriſtus, ut redderet perfectam animam, & corpus ſuum, 752

Super-

Digitized by Google

Superbia dæmonis, quot animas perdidit, 97
Superiores delinquentes corripere debent, 325
Surdus eſt homo, 301

T

TAmberlani mos. 101
Tabernaculorum feſta, quæ, 540

Te

Tertulliani dictum, 742
Temporis breuitas, 468
Templi deſcriptio, 413
Tentationes dæmonis variæ, 95
Templum eſt vox æquiuoca, 120
Tenebrarum ſectatores qui ſint & eorum miſeria, 494, & ſeq.
Tempus iudicij quando erit, 107

Th

Themiſtoclis dictum, 582
Themiſtoclis reſponſio, 65
Thaletis dictum, 462

Ti

Titulus Crucis cur tribus linguis conſcriptus, 736
Timoris Chriſti cauſa. 677
Timanthis induſtria, 669
Tiranni peſſima interierunt, 81
Timonis dictum, 231
Timoris mortis vis, 688, & ſeq.
Timoris Chriſti duæ ſunt cauſæ, 678
Timor Hilarionis, ibid.

Tr

Tria ad libidinem homines trahunt, 572
Trigo miſterio ſanctiſſimæ Trinitatis comparatur, 487
Tribulat Deus amicos, 470, & ſeq.
Tribulationibus cælum ingreditur, 780
Traditiones duplices ſunt, 347
Tribulationum optimus locus, 764, & ſeq.
Traditionum diſcurſus optimus, 347, & ſeq.
Tribuna ſacra ſunt vinea Chriſti, 264
Transfigurationum quinque genera, 179
Triumphus Chriſti deſcribitur, 612, & ſeq.
Tribulationes cur mittit Deus, 446

Tribulationum optimus diſcurſus, 353
Tribulationum multa, 793.& ſeq.
Tribulationes cur Deus ſuis immittit, 355
Tribulati quale refrigerium habeant, 157
Tres dies nobis Deus impertitur ad pęnitentiam agendam, 101
Triſtitia vnde oriatur, 424
Thronum Salomonis figura Eccleſia, 122
Tribulatis conſolatio, 255
Triumphi antiquorum, 615.& ſeq.
Tranſibuli mandatum pro dilectione inimicorum, 63
Trinitas ſanctiſſima iudicabit, 115
Transfigurationis Chriſti elegans figura, 175
Tribulationes Eccleſię figuratę ſunt in arca Noe, 69
Tribulationum eccleſię ſimiles & figurę varię, 70.& ſeq.
Tribulationum locus, 258

Tu

Turris Dauid figura eccleſię. 122
Tube Sacerdotum ſtrauerunt muros Ierico. 106

V

VAnitates ſunt omnia, quę in hoc mundo reperiuntur, 198
Vanitates maxima mala inferunt homini, 302
Vanitates mundi ſordeſcunt homini, 302.& ſeq.
Vana hęreticorum ſpes, 777
Vanitates non ſinunt homines agere pęnitentiam, 303
Vana loquuntur chriſtiani, 766
Vanitas mundi, 609
Vanitates mundi quantę ſint, 491
Varietas in eccleſia ſeruanda eſt, 187

Ve

Verbum Dei nihil quibuſdam prodeſt, 512
Verbi Dei varia nomina, 554
Veterum conuiuia, 252
Veritas corporis Chriſti in Sacramento, 644.& ſeq.
Veſtium luxus damnatur optime, 250.& ſeq.
Verus peregrinus fuit Chriſtus, 767
Venti inſultantes nauem Eccleſię ſunt Tiranni, 79
Veritas in noſtra eccleſia tantum, 221
Veſtium luxus damnatur, 572

Digitized by Google

Verbi Dei vis optima, 552,& ſeq.
Verbi Dei vis, 559,& ſeq.
Verborum Chriſti potentia, 460
Verbum Dei quantum proſit, atque eius ſuauitas, 513
Veritatem nolunt homines audire, 720
Veritatem aliqui odio habent, 508
Veſtis rubea Cęſaris oſtenſa fuit populo Rom. & M. Ant. 671

Vi

B.V. Deſertum eſt, 528
figura V.M. 525,& ſeq.
B.V. vnicum habuit filium, 539
B.V. bene comparatur, 539
B.V. domus quędam, 361
M.V. ſicut in vidua quę obtulit in gazofilatio duos denarios, 12
Vitia circundant hominem ſicut elementa terram optime, 85
Vita ſcire aduerſitatem qualis ſit, 793
Vittoria Chriſti, & Dęmonis varia, 93
Virtutes Euchariſtię, 407
Virtus inuidiam habet contrariam, 424
Vitę breuitas vnde oriatur, 462
Virtutis pulchritudo, 191
Vitę nomine varię ſimilitudines, & optimę, 760
Vita hominis cur ſit tam breuis, 466
Virtutes Theologicę figuratę optime, 155
Vita hominis pugna & malitia eſt, 595,& ſeq.
Vitę noſtrę breuitas, 468
Virtutis pulchritudo quanta ſit, 457
Vita prius in nobis caſtiganda. 391
Vitelij dictum, 252
Virtus Chriſti in oculis, 477
Vinea habet figuram vineę Chriſti, 260
Vitia nobis magis apparent, 571
Vinea quibus rebus aſſimilatur, 264
B.V. dolor in morte filij, 737,& ſeq.
Vita hęc plena eſt miſeria, 599
Vis contritionis, 573
Vinea irrigata fuit aqua baptiſmi, 268

Digitized by Google

Vigilare tenentur pralati, 685
Virtutes a nobis expellit Satan, 296
Virtus quantum poteſt in pectore hominis, 497
Vita hominis non eſt vnius diei, 468
Vulpes ſcueas habent & volucres cæli nidos, 186
Vulturibus ſimiles ſunt maledici, 507
Vulnera Chriſti ſemper conſiderare tenetur chriſtianus, 804
Vulnera varia infligit diabolus, 295

X

XErſes cur lachrimatus ſit, 677
Xerſis dictum, 591

Z

Zoroaſtres natus eſt ridens, 531

Finis ſecundi Indicis.

Digitized by Google

INDEX LOCORVM

SACRAE SCRIPTVRAE.

Geneſi.

3 Ipſa conteret caput ſuum, 524
Abſcondit ſe Adam & vxor eius a facie Domini, 115
Maledicta terra in opere tuo ſpinas & tribulos, 86
4 Figura de pugna Cain, & Abel, 597
Cain profugus figura eſt hebræorum, 685
6 Fabricatio arcę figura Chriſti qui arcam condidit pro ſalute humani generis, 685
Figura Animalia in arca Noe pacifica erant, 604
Figura de diluuio, 577
7 Factum eſt diluuium, & multiplicata ſunt aqua, 124
8 Figura columbe Noe, 608
13 Abraham & Loth ſimul pugnauerunt, 598
Figura Melchiſedech figura Chriſti, 632
15 Nondum complere ſicut iniquitates amoræorum, 462
17 De Ioſeph & de vxore Domini ſui, 610
21 Figura Abrahe Patriarche de immolatione, 639
Eijce ancillam & filium eius, 46
de concupiſcentia,
Immolatio agni quam fecit abraham figurat immolationem Chriſti, 725
22 Figura eijce ancillam, & filium eius, 583
25 Figura partus Iacob, & Eſau, 659
Figura Loth Iacob & Eſau, 597
28 Figura de ſcala Iacob ſacramento Euchariſtię aſſimilata, 662
Et videbantur illi dies pauci præ amoris magnitudine, de beatitudine optime, 191

Si fue-

Gen.28 *Si fuerit dominus mecum & cuſtodierit me,* 656
38. *Iacob videns tunicam plorauit ita nos videndo tunicam humanitatis Chriſtie* 671
29 *Iacob accepit vxorem Rachellem, & Liam,* 601
31. *Figura Iacob vigilantis ſuper gregem ſuum,* 682
31. *Figura cum Laban impedire voluit Iacob ne rediret domum,* 586
31. *de Iacob qui meſopot rediÿt,* 592
32. *Angelus ad Iacob dixit ſi contra Deum, &c. figura hac fuit Chriſti,* 684
40. *Videbam corã me vitem in qua tres erãt propagines,* 267
41. *Petrus velut a ter Ioſeph,* 691
45. *Ego ſum Ioſeph frater veſter quem vendidiſtis de Chriſto iudice,* 113
45. *Lætitia magna Iacob audies Ioſeph viuere applicata, optime Thomæ,* 792

Exod.

2. *Figuoa de Pharaone qui hebræorum maſculos necàri fecit,* 592
3. *Viſio rubi figurata a Chriſto,* 655
3. *Ne appropinques huc ſolue calceamenta de pedibus tuis, locus enim, &c.* 665
4. *Ego indurabo cor Pharaonis,* 209
5. *fig. Cum Pharao nouis oneribus populum Dei aggrauare cæpit,* 586
5. *Pharao fatigabat Iſraelitas,* 609
12. *De Agno Paſchali typus Euchariſtiæ,* 628
12. *Figura de fractura tabularum.* 575
12. *De agno in paſchate immolando.* 613
12. *Agni Paſchalis figura,* 632
16 *figura de Manna,* 638
16. *Quando dominus in monte Synai apparuit,* 665
17. *Manus Moyſis erant graues, Aaron autem & Hur ſuſtentabant, &c.* 105
19. *Non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur,* 114
20. *Puniens peccata patrum in filios, vſq. in tertiam & quartam, &c. optime,* 446

figura

Digitized by Google

24. *Figura maris rubri, quando hebrei ſummerſi ſunt,* 661.

25. 26, *Arca teſtamenti figura ſuſcipientium ſanctiſſimam Euchariſtiam.* 664

34. *Non accipies vxorem de filiabus eorum, &c.* 584

Leuit.

9. *Ignis in altari meo ſemper ardebit de amore explicatur. fol.* 56

11. *Ne immolarent domino accipitres miluum, &c.* 67

12. *Mulier quę ſuſcepto ſemine peperit maſculum,* 6

16 *Hircus figura Chriſti,* 685

Numeri.

5. *Figura de adulterij cognitione media aqua Euchar. aſſimilatur.* 662

13 *figura exploratorum terra promiſſionis,* 640

13. *Aſcendamus & poſſideamus terram illam, &c.* 192

15. *Optima figura de interfectore,* 594

16. *Datam & Abyro. a terra abſumpti figura grauitatis peccati.* 689

21. *fig. ſerpentis,* 686

Act.

Act. 6. figura Chriſti fuit iſte fauus. 706

Ioſue.

6. *Muri Ierico ceciderunt ad ſonum buccinæ figura ad vocem Chriſti,* ...

Regum.

1. *Reg. 2 figura de ſacrificio Miſſæ.* ...

5. *Idolum Dagon cecidit cum arca Domini, apparuit ita ad vocem Chriſti, &c.* 697

20 *Saul quid dixit de filio figura,* 591

21. *Naboth falſo accuſatus figura fuit Chriſti,* 706

5. *Arca qua interficiebar omnes philiſtæos ſanctiſſimi Sacramenti eſt figura.* 663

30. *fig. de ingreſſu Dauid in Hieruſalem,* 614

17. *Pugna Dauid & Philiſtei figura eſt Saluatoris noſtri,* 685

Figura

Digitized by Google

2. *Reg.* 15. *Figura de fuga Regis Dauid cum ab Abſalon perſequebatur,* 595
Reg. 2. *Non poteris ædificare domum nomini meo, &cæt.* 67
Reg. 3. *Scindite veſtimenta veſtra & accingimini ſaccis,* 670
Reg. 4. *Ioab figura eſt Iudæ,* 692
Reg. 12. *Tu feciſti in abſcondito, ego autem faciam hoc in conſpectu ſolis.* 109
Reg 18. *De illa vidua cuius filij ſimul pugnauerunt, fol.* 598
Rég. 14, *De conſilio Achitophelis,* 588
3. *Reg.* 10, *Deſerens inde aurum & argentum, &cæt. de eccleſia,* 77
Reg. 18. *Figura de Ieroboam rege qui vitulos æneos erexiſſet,* 591
Fig. 3 *Reg. cap.* 7. 577
Reg. 12. *de aqua Eliæ qua aſprexit ſacrificium,* 577
Reg. 18, *Panis perduxit Eliam, vſque ad montem Dei Sacramentum Eccl.* 666, *& ſeq.*
Reg. 10, *Fecit etiam Salomon Thronum de ebore grandem, & veſtiuit, &c.* 221
Reg. 20. *Factum Lenadab, vt flecteret animum Achab.* 728
Reg. 17. *Figura farinæ viduæ quam Elias multiplicare fecit,* 660
Reg. 18. *Cecidit autem ignis domini, & curauit holocauſtum, &c. de charitate & amore explicatur,* 55
4. *Reg.* 13. *Abſalon, & Amnon ſimul pugnauerunt,* 598
Reg. 5. *de Naaman leproſo,* 610
Reg. 15. *Pater mi currus Iſrael, & auriga eius,* 592
Reg. 9. *Cum Eliſeus unxit Iehu in regem,* 614
Reg. 2. *Figura paſſi Eliſei, ſanctiſſimi Sacramenti,* 655
Reg 20. *Figura Sedechiæ* 612
Reg. 10 *Ezechias figura Chriſti,* 688
Reg 14. *Guſtans guſtaui in ſumitate virgæ optimæ,* 276
Reg. 4 *Figura ſunanimitis ad pedes Eliſei.* 576

Paral.

2. *Paral.* 19. *Cui occurrit Iehu filius Hauain,* 584

Eſdræ.

Digitized by Google

Eſdræ.

1.Eſdra. Cum omnes nationes templi fabricationem impedire cæperunt, 586

Tob.

Tob.1.Quia non obediuimus traditi ſumus &c. 447

Tob.5.Quale mihi gaudium erit, qui in tenebris ſedeo & lumen cæli non video. 480

Tob.12. Figura cum Angelus Tobiæ patri ſe manifeſtauit, fol. 779

Iud.

Iud.6.Dominus tecum virorum fortiſſime de tribulationibus, optime, 470

Iud.10.Quis contemnat populum hebræorum, qui tam decoras, fol. 191

15.Fig capillorum Sampſonis, 575

16.Quomodo Dicis quod arcas Noe,&c. de tribulationibus optime, 476

Eſther.

1.Figura cum ad Aſuerum, acceſſit, atque ab ipſo miſericordiam recepit, 575

4.Peccauimus in conſpectu tuo ideo,&c. 447

5.Figura quando ipſa in reginam electa fuit, 661

5.Figura cum Aman perſuaſit Aſſuero Mardochæum e uita tollere, 588

5.Congreſſus Reginæ ad Aſſuerum, figura chriſtianorum, 672

27.Seruus velut, alter Mardochæus, 691

Iob.

Dominus mortificat, & viuificat deducit ad inferos optime, 795

Humilitate ſanctam debellauit, 3

Non intres in iudicium cum ſeruo tuo, 117

2.Stigma eſt Chriſti, 672

Quare de vulua eduxiſti me de hominum miſerijs, optime, 84

6.Qui manducat hunc panem viuet in æternum, 665

7.Militia eſt vita hominis ſuper terram, 40

Iob 10. *Manus tuæ domine fecerunt me, & plaſmauerunt me pulchra hiſtoria explicatur,* 25
14. *Quis mihi tribuat, vt in inferno protegas me de iudicij ſeueritate,* 115
19. *Miſeremini mei miſeremini mei ſaltem vos amici mei de iudicio Dei optime,* 104
37. *Cæli ſolidiſſimi ſunt,* 801

Pſal.

1. *Tanquam puluis, quæ proijcit ventus a facie terræ,* 25
1. *Beatus vir qui non abijt in conſilio impiorum, &c. de Eccleſia, & de cathedra Petri optime,* 220
2. *Erudimini, qui iudicatis terram,* 390
4. *Quis oſtendit nobis bona,* 137
5. *Malum coram te feci optime;* 289
5. *Odiſti omnes qui operantur iniquitatem de peccatorib. optime,* 493
6. *Minuiſti me paulominus ab Angelis,* 97
6. *Conturbata ſunt omnia oſſa mea, &c.* 455
6 *Lauabo per ſingulas noctes, lectum meum, &c.* 90
Nolite fieri ſicut equus, & mulus, quibus non eſt intellectus optime, 538
7. *Niſi conuerſi fueritis gladium ſuum vibrabit optimo diſcurſu explicatur,* 299
8, *Minuiſti eum paulominus ab Angelis,* 687
8. *Quid eſt homo quod memor es eius, optime quadam hiſtoria explicatur,* 522
9, *Sperent in te qui nouerunt nomen tuum, optime quadam hiſtoria explicatur,* 470
14. *Fundamenta eius in montibus ſanctis, de Eccleſia,* 221
Miſericordia plena eſt terra optime explicatur, 161
15. *Benedicam dominum, qui tribuit mihi intellectum, &c. increpuerunt me renes, &c. explicatur de appetitu.* 48
15. *Caro mea requieſcet in ſpe de reſurrectione Chriſti, optime,* 753
13. *Dixit inſipiens in corde ſuo non eſt Deus.* 136
16. *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena.* 761
16. *Satiabor cum apparuerit gloria ſua, optime,* 198
18. *A ſummo cælo egreſſio eius.* 659

Lex

18. *Lex domini immaculata conuertes animas. de euangelio, optime explicatur,* 428
ibid in omnem terram,&c. 78
ibid. In omnem terram exiuit ſonus eorum, & in fines orbis terræ,&c. 267
ibid. A ſummo cælo egreſſio eius. 77
21. *Ego ſum vermis & non homo,* 12
ibid Omnes videntes me,&c. 267. 722
23. *Quis eſt iſte rex gloriæ,* 607
ibid. Domini eſt terra & plenitudo eius,&c. 96
25. *Omnes videntes me deriſerunt me,* 736
30. *Et in peccatis concepit me mater mea,* 360
30. *Angelis ſuis Deus mandauit de te, vt cuſtodiant te, &c.* 269
32. *Miſericordia domini plena eſt terra,* 212
34. *Humiliabam in ieiunio animam meam.* 33
35. *Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ,* 198
37. *Putruerunt & corruptæ ſunt cicatrices meæ.* 478
37. *Factus ſum ſicut homo non audies, & non habes in ore ſuo,&c.* 299
ibid. Sicut onus graue grauatæ ſunt,&c. 368
39. *Oblationem & holocauſtum pro peccato non poſtulaſti tunc dixi ecce venio,* 14
39. *Sacrificium & oblationem noluiſti,&c.* 515
38. *Aduena ego ſum & peregrinus. optimo diſcurſu explanatur,* 769
129. *De profundis clamaui ad te domine,* 689, & ſeq.
41. *Fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die, ac nocte,* 478
38. *Aduena ego ſum & peregrinus. optime explicatur,* 541
42. *Emitt elucem tuam & veritatem tuam optime,* 439
41. *Ita deſiderat anima mea ad Deum fontem viuum,* 378
44. *Omnis gloria eius filiæ regis ab intus,&c. de anima Chriſti,& de Chriſto optime,* 435
45 *Venite & videte opera domini,&c.* 782
50. *Vt iuſtificeris in ſermonibus tuis,&c.* 685
50. *Aſperges me domine hyſopo & mundabor,&c. de penitentia optime,* 163
50. *Et in peccatis concepit me mater mea,* 8

142, *Notam fac mihi uiam in qua ambulem,* 439
145. *Fluminis impetus letificat ciuitatem Dei,* 658
148. *Dixit & facta ſunt,* 35
150, *Laudate dominum in ſanctis eius, laudate eum in firmamento, &c, de B, V.* 9
209, *Ex vtero ante luciferum genui te,* 486
44 *Specioſus forma præ filijs hominum,* 6
ibid. Pro patribus tuis nati, &c. 229
39. *Ad veſperam demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia,* 804

Prouerb.

32. *Mulierem fortem quis inueniet, &c.* 524
6. *Figura illius domus ædificate ſeptem columnis,* 653
7. *Sapientia ædificauit ſibi domum, &c.* 633
8. *Delitiæ meæ cum filijs hominum, optime hiſtoria Iacob, fol. 523*
9. *Sapientia ædificauit ſibi domum excidit columnas ſeptem, de eccleſia optime,* 121
ibid. Sapientia ædificauit ſibi domum excidit. 7
14. *Extrema gaudij luctus occupat,* 75
16. *Fortior eſt qui dominatur animæ ſuæ expugnatore urbium de dilectione, &c.* 657
18, *Peccator cum in profundum venerit contemnit,* 562
ibid. Facta eſt quaſi nauis inſtitoris de longe portans panem ſuum de Eccleſia, 77
29. *Qui nutrit ſcortum; perdet ſubſtantiam ſuam, optime, 283*
30. *Tria ſunt diſſicilia mihi quartum, &c.* 743
31. *Multæ filiæ congregauerunt diuitias & tu ſupergreſſa es vniuerſas,* 7
vlt. Facta eſt quaſi nauis, &c. 659

Cant.

1. *Curremus in odorem vnguentorum tuorum,* 750
2. *Capite noſtris vulpes paruulas, &c.* 343
2. *Sicut lilium inter ſpinas, &cat. de V. quæ a peccato fuit immunis,* 9
3. *Egredimini filiæ Sion, &c.* 726
3. *Lectulus Salomonis ſexaginta, &c.* 337
4. *Mille clypei pendent ex ea, &c.* 42

Mille

4. *Mille clipei pendent ex ea omnis armatura fortium. de Eccleſia,* 77
4. *Vulneraſti cor meum ſoror mea ſponſa,&c.* 578
4. *Tota pulchra es amica mea,& macula non eſt in te.* 8
5. *Turris Dauid mille clipei pendent ex ea,* 524
6. *Pulchra vt Luna electa,vt Sol,* 532
6. *Terribilis,vt caſtrorum acies ordinata,* 357
6, *Quæ eſt iſta,quæ progreditur quaſi aurora pulchra,vt Luna.de Chriſti humanitate,* 196
6. *Pulchra,vt Luna,&c. optime,* 494
6. *Terribilis,vt caſtrorum acies ordinata.de Eccleſia,* 76
1. *Ecce tu pulchra es amica mea.* 345
8. *Aquæ multæ non potuerunt extinguere caritatem,* 56
8. *Qui eſt iſta,quæ aſcendit de deſerto,&c.* 86

Eccleſiaſt.

1, *Vanitas vanitatum,& omnia vanitas,* 491
21, *Tanquam a facie colubri fuge peccatum,* 456
24. *Ego ſapientia effudi flumina,&c.* 658
27, *Vnicuique enim Deus mandauit de proximo ſuo,* 323
28. *Homo homini ſeruat iram, & a Deo petit medelam, fol.* 61
29. *Vinum & mulieres faciunt appoſtatare ſapientes,* 283
33. *Si eſt tibi ſeruus fidelis ſit cibi quaſi anima tua,* folio 38,& ſeq.

Iſai.

53. *Domine quis credidit auditui noſtro,* 557
38. *De mane vſque ad veſperam finies me. optime quadam hiſtoria,* 467
53. *Vere dolores noſtros ipſe tulit,* 679
55. *Omnes ſitientes venite ad aquas,* 379
58. *Ecce in die ieiunij veſtri debitores veſtri,&c.* 61
58, *Ieiunauimus & non aſpexiſti,&c.* 61
58. *Quaſi tuba exalta vocem tuam,* 223
60. *Surge illuminare,&c.* 490
62, *Super muros tuos Ieruſalem conſtitui cuſtodes,* 269
55. *Quærite dominum dum inueniri poteſt,* 211
1. *A planta pedis vſque ad verticem capitis non eſt in eo ſanitas.* 359
1. *A planta pedis vſque ad verticem capitis. opt.* 674

Digitized by Google

1. *Auferte malum cogitationum veſtrarum,* 3
... *Erit præparatus mons in vertice montium,* 575
2. *Mons erat in vertice montium,* 762
5. *Vinea Domini exercituum domus Iſrael eſt,* 266
7. *Pete tibi ſignum a domino Deo tuo, &c.* 156
22. *Dabo clauem Dauid ſuper humerum eius,* 732
28. *Vade & ſolue ſacrum, &c.* 91

Ieremiæ.

27. *Hæc dicit Dominus ad me fac tibi vincula, &c.* 91
2, *Dimiſi domum meam reliqui hæreditatem meam;* 768
2. *Dabo te in columnam ferream de eccleſia Chriſti;* 218
7. *Quis dabit capiti meo acqua de Chriſto,* 90
22, *Sepellientur ſepultura aſini, &c.* 67
2, *Obſtupeſcite cæli ſuper hoc,* 622
7, *Quis dabit capiti meo aquam,* 670
15, *Nunquid enim ait Ethiops, &c.* 476

Thren.

1, *O vos omnes qui tranſites per viam, &c.* 673

Ezechiel.

1. *Animalia plena oculis ante, &c.* 682
1, *Facies hominis & facies leonis,* 628
17. *Aquila grandis magnarum alarum plena plumis, &c.* 263
18. *Filius non portabit iniquitatem patris, optime explicatur,* 443
ibid. *Nolo mortem peccatoris, ſed, &c.* 389
ibid. *Anima qui peccanerit ipſa morietur,* 457
ibid. *Omnes iuſtitiæ eius non recordabuntur amplius.* 478
47, *Figura de fluuio quomodo tranſuadare non poterat,* 742

Daniel,

3, *Pueri in ignem illeſi, & alij ignem accenſi; figura ſuſcipientium,*
4. *Fig. de ariete ventilante cornib.* 597
7. *Fig. quatuor monarchiarum,* 782
9. *Propter peccata noſtra, & iniquitates, &c.* 447
53. *Suſanna in horto Chriſtus, &c.* 675
ibid. *Anguſtiæ mihi ſunt vndique & quid eligam; & cæt.* 458
ibid. *Suſanna accuſata eſt fides;* 640

Oſea

Oſeæ.

6, *Miſericordiam volo non ſacrificium,* 389

Iob.

1. *Congregabo omnes gentes & ducam eas in vale Ioſafat, &cæt.* 107

Ioel,

2, *Conuertimini ad me, &c.* 212

Ionæ.

1. *Fig. grauitatis peccati.* 689

Naum.

3.. *Reuelabo pudenda tua in faciem tuam, &c.* 110

Zach.

14. *Non erit negociator in domo domini,* 128

Mach.

9. *Quomodo cecidiſti potens in prælio,* 759

Mal.

1. *Ab ortu ſolis vſque ad occaſum in omnibus gentibus, &cæt.* 633
2, *Labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam,* 223

Matth.

2. *Et ſtella antecedebat eos, &c.* 318
ibid. Et in Terra pax hominibus bonæ voluntatis, optime, 519
ibid. Adoratio Magoro ſuſcipientium ſanctiſſimum Sacramẽtum figurantur, 666
ibid. Herodes iratus occidit multos pueros, &c. 492
ibid. Salua nos perimus, 585
ibid. Turbatus eſt & omnis hieroſolima cum illo. 587
ibid. Et ſtella antecebat eos, 639. 174
7. *Similis erit viro ſtulto, qui ædificauit domum ſuam, &cæt. fol.* 611
ibid. Inimici hominis domeſtici eius, optime, 545
ibid. Hic eſt filius meus dilectus, &c. 606
ibid. Sinite mortuos ſepelire mortues ſuos, 455
ibid. Ecce nos reliquimus, & ſicut ſumus te quid ergo erit nobis. 35
ibid. Quis eſt hic quia mare & venti obediunt ei, 604
10. *Omne regnum in ſe ipſum deuiſum deſolabitur,* 218
Obedientia ſuperiorib. neceſſaria eſt, ibid.

11. *Diſcite a me quia mitis ſum & humilis corde.*
ibi. Amice quomodo huic intraſti non habens veſte. 601
12. *Venite ad me omnes qui laboratis & honerati eſtis, de Eucharistia.* 662
13. *Simile eſt regnum cælorum fermento quod acceptum; &c.* 354
13. *Fermentum quod accipiens mulier abſcondit in farine ſatis tribus, &c. de amore & charitate explicatur.* 55
14. *Da mihi in diſco caput Ioan. Bapt.* 588
15. *Simile eſt regno cęlorum grano ſinapis, &c.* 341
15. *Scandalizabuntur iudæi de diſcipulis Chriſti cum lotis manib. panem comederent; ita angeli ſuſcipientium ſanctiſſimam Euchar:* 665
15. *Domine ſalua nos perimus.* 681
16. *Quicquid orantes petitis credite quia accipietis, &c.* 239
ibi. Et porte inferi non praualebunt aduerſus eam, 635
ibid. Tibi dabo claues, &c. 219
ibid. Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, &cat: 221
ibid. Et porta inferi non praualebunt aduerſus eam. 218
17. *Bonum eſt nos hic eſſe.* 89
ibid. Nunc anima mea turbata eſt valde: 604
18. *Super ſeminauit Zizaniam in medio tritici, optime.* 301
ibid. Iuſſit eum dominus eius venundari vxorem & filios, &c. 287.
ibid. Oblatus eſt ei vnus qui debebat centum denarios. 43
ibid. Parabola de illo qui denunciat ſeruo eſſe in debitum, & dilectione inimicorum. 60
19. *Facilius eſſe camelum per foramen acus, &c.* 802
20. *Multi ſunt vocati pauci vero electi, optime.* 169
ibid. Etiam ſi oportuerit me mori tecum, &c. 676
ibid Quid ſtatis tota die otioſi: 364
21. *Ecce rex tuus venit tibi manſuetus.* 375
22. *In his duobus mandatis vniuerſa lex pendet & proferre.* 59
25. *Media nocte clamor factus eſt.* 107
ibid. Non eſt veſtrum noſſe tempora, vel momenta. 107
ibid. Ite maledicti in ignem æternum. 117
26. *Pauperes ſemper vobiſcum habebitis, &c.* 649

Con-

27. *Conſummatum eſt optime quadam hiſtoria.* 519
ibid. Clamauit Ieſus voce magna. 555
ibid. Dederunt ei bibere vinum cum fele mixtum. 375
ibid. Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem. 589
28. *Ego vobiſcum ſum vſque, &c.* 649

Mar.

3. *Cęli aperti ſunt ſuper eum.* 801
4. *Quis eſt hic, quia mare, & venti obediunt ei.* 58
6. *Et iurauit quicquid petieris dabo tibi.* 239

Luc.

1. *Depoſuit potentes de ſede & exaltauit, &c.* 4
1. *Oriens ex alto illuminare his qui in tenebris, &c.* 486
1. *Vnde mihi hoc, vt veniat mater Domini mei ad me. optime.* 49
2. *Tuam ipſius animam gladius pertranſibit, opt.* 14
2. *Poſt quam impleti ſunt dies purgationis Mariæ.* 6
2. *Nunc dimittis ſeruum tuum domine, &c. opt.* 17
3. *Parate viam domini.* 556
3. *Facite fructus dignos pęnitentiæ.* 261
4. *Per medium illorum ibat.* 650
6. *Euanuit ex oculis eorum.* ibid.
9. *Qui vult venire poſt me abneget ſemetipſum, &c.* 494
ibid. Et regni eius non erit finis. 635
10. *Homo quidam deſcendebat, &c.* 87
12. *Cito afferte primam ſtellam.* 568
13. *Peccaui in cælum, &c.* 574
15. *Quis ex vobis homo qui centum habet oues. de anima explicatur.* 43
17. *Cum feceritis omnia quæcunque præcepta ſunt vobis dicite, &c.* 538
17. *Decem viri leproſi qui ſteterunt a longe.* 584
18. *Deus gratias ago tibi quia non ſum, &c. optime.* 507
18. *Venit paterfamilias quæres fructum illũ non inuenit, &c.* 262
19. *Videns ciuitatem fleuit ſuper illam.* 599
19. *Venient dies in te & circundabunt te inimici tui uallo, &c. de peccato optime.* 287
22. *Ego pro te rogaui pene, vt non deficiat fides tua, &c. optime.* 217

Pater

23. *Pater ignoſce illis, &c.* 68
ibid. Exclamans vere magna Ieſus ait, &c. 555
24. *Oportebat Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuã. fol.* 35
ibid. O ſtulti & tardi corde, &c. 593
ibid. Palpate & videte quoniam ſpiritus carnem, &c. 650

Io.

1. *Vidimus gloriam eius, &c.* 607
Si quid petieritis patrem in nomine meo, 244
Regnum meum non eſt de hoc mundo, 241
1. *Fuit fig Chriſti in reſurrectione,* 741
1. *Erat lux vera quæ illuminat omnem hominem venientem, &cat.* 486
2. *Proiectus in mari qui ceſſauit tempeſtas,* 590
2. *Omne quod eſt in mundo, aut eſt concupiſcentia, &c.* 98
4. *Qui biberit ex aqua quam ego dabo &c.* 658
4. *Vult omnes homines ſaluos fieri, &c. optime.* 319
5. *Erat lucerna ardens.* 491
6. *Ceſſauit ventus & facta eſt tranquilitas magna, &cat.* 784
6. *Colligite fragmenta ne pereant, optime.* 278
7. *Nunquam ſic locutus eſt, &c. optime.* 767
8. *Ego gloriam meam non quæro, optime.* 547
8. *Qui ex Deo eſt verba Dei audit propterea, &c.* 511
17. *Pater venit hora clarifica filium tuum, &c.* 606

Rom.

6. *Si crucifigi paſſus eſt, vt vetus homo noſter, &cat. optime.* 569
6. *Sicut exibuiſtis membra veſtra ſeruire iniquitat. optime.* 580
7. *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi, &c. de concupiſcentia exponitur,* 46
9. *Et quem vult indurat.* 208
11. *O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei, &cat.* 307

Cor.

1. *Cor. 10. Qui manducat & bibit, &c.* 663
1. *Cor. 10. Probet autem ſi ipſum homo, & ſic de pane illo, dat.* 660. *& ſeq.*

Ne

2.Cor.1 Ne magnitudo reuelationum extollat me,&c. 353

Gal.

6.Abſit mihi gloriari niſi,&c. 244

Phil.

2.In nomine Ieſu omne genuflectatur cęleſtium,&c. 123

Theſ.

2.Theſſ.2.State inquit,ac tenente traditiones, 343
ibid.Homo peccati,filius perditionis qui,&c. 222

Tim.

6.Qui volunt diuites fieri incidunt in laqueum Diaboli. 246
2.Tim.1. Nemo militans Deo implicet ſi negotijs ſecularibus. 357

Heb.

2.Decebat eum propter quem omnia,&c. 593
10.Horrendum eſt incidere in manus Dei viuentis, 104
5.Cum clamore valido,&c.optime. 477
7.Decebat,vt nobis eſſet pontifex ſanctus innocens impol.&c. optime. 503

Apoc.

5.Liber quem vidit Io.figura reſurrectionis Chriſti, 742
15.Librum ſignatum ſignaculis ſeptem. 107
7.Vidi turbam magnam,&c. 116
7.Vide turbam magnam quam dinumerare,&c.optime. 780
12.Factum eſt prelium magnum in cælo,&c. 292
12.Mulier amicta Sole,& Luna ſub pedibus eius,&c. 361
18.Quantum glorificauit ſe & fuit in delitijs tantum date illi & tormentum. 257
21.Nihil coinquinani introibit in regnum cęlorum. 457

Finis.

QVARTVS INDEX

In qua ea, quæ in his Contionibus habentur optime applicari poſſunt Dominicis, & SS. ſollemnitatibus per Anni circulum decurrentibus.

Dominica prima Aduentus Domini.

ERunt ſigna in Sole Luna, & Stellis, &c. Luc. 21. Habes integram concionem de Iudicio feria ſecunda, prim. Dom. quam optime, huic euangelio applicare poteris. In quo oſtendit futurum eſſe iudicium dum inquit erunt ſigna, vide fo. 106, principio, &c. Secundo eiuſdem horribilitatem hominibus aperit cum commotionem cunctorum corporum deſcribit, fol. 105. Quo tempore futurum ſit iudicium nemo ſcire poteſt, 107. Attamen Chriſtus hoc patefacit ſuis diſcipulis cum inquit. Erunt ſigna in Sole, & Luna, & Stellis tunc prope iudicium erit iudicis acerbitatem demonſtrat tunc videbunt filium hominis ibidem, denique infelicitatem iudicandorum, omnia, ibidem optime,

Dominica ſecunda Aduentus Domini.

Cum audiſſet Io. in vinculis opera Chriſti. Matth. 11.

Amici Saluatoris noſtri in vinculis detinentur præmuntur coanguſtantur, vndique ab inimicis nominis Chriſti. De tribulationibus, pluribus in locis multa habentur, ſed præcipue, fol. 351. vbi proponitur curioſa quæſtio vtrum ſit vtilius bellum, an pax alijſque in locis multa, ſed præcipue, fol. 792, & ſequentibus, vide tab. alph. litt. TR.

Cæci vident, claudi ambulant. &c. de miraculis Chriſti, optimã concionem perficere poteris, fol. 121. Cæci vident de cæcitate ſpirituali, multa, fol. 86, 458, 437, 697, a Diabolo peccatores malè tractantur lucis & oculorum laudes, 480, 486.

Illis autem abeuntibus in nauis gloria damnatur, 548, & ſeq. Qui mollibus veſtiuntur in domibus, inordinatus veſtrum appetitus vituperatur, f. 245, 572. de miraculis, 306. & ſeq. optime.

Dom.

Dom. tertia Aduentus Dom.

Miſerunt ab hieroſolymis. Io. 1. Volebant iſti Meſſiam tum Io. proponendo ipſum in ſuam trahere opinionem ſcientes ambitionis vim, contra ambitionem exagerare optime poteris. de qua multa habes, f. 241. 231, & ſeq. 96. 242. 11. 9. 238.
Ego vox clamantis in deſerto. de humilitate multa optimam introductionem poteris habere proponendo illam quæſtionem vtrum, vinum mulier, an rex fortior ſit f. 2. & ſeq. multa, 545. & ſequ. 746 & ſeq. 185.
De maxima Iudeorum inuidia erga Chriſtum volebant enim inuidia moti, alium Meſſiam ſuſcitare, 423. & ſeq.

Dom. quarta Aduentus Dom.

Factum eſt verbum Domini ſuper Io. Zachar. filium in deſerto, cur Io. in deſertum vadit, quia eſt locus certaminis, 92. in quo hominis tuti ſunt 89. cum quibus pugnam habituri ſimus, 785. In quo deſerto erat Io. ſol. 88. & ſeq. in deſerto penitentia in quo deſerto ſcimus nos, ibid. Et vnico verbo, vide primam Dom. Quadr. multa huic Domin. de deſerto & de pugna applicare poteris.
Predicans baptiſmum penitentiæ, de pænitentia, 579. & ſequ. 568. 215, 262, 88, & ſeq. Vox clamantis in deſerto, de virtute, & efficacia diuina verbi, 552, & ſeq. 559. & ſeq. 554
Quod conciopatores in deſerto verba faciunt, 510. quia non poſſunt peccatoribus prodeſſe, & ſi ſit tanta uirtus, 552. & ſequ. Parare viam, ideſt diſponite vos operibus bonis ad gratiam ſuſcipiendam, 262, 753. de gratia prauenicnte. 366.

Dom. inf. oct. Natiu. Dom.

Erant Ioſeph, & Maria mater Ieſu mirantes, &c. Luc. 2. De miraculis Chriſti, integram Concionem habes, vide in tabula alphabetica multa. Poſitus eſt in ruinam punitiones peccatorum, 262, & in reſurrectionem multorum bonorum pramiū 764. Tuam ipſius animā pertranſibit gladius Maria dolor in morte Chriſti 306. Vidua erat. de ſtatu viduitatis & laudes eius. Quæ non deſcendebat de templo, de cultu Dei 414. Ieiunijs, &c. de Ieiunio 29. de oratione 441. Plenus ſapientia, de ſapientia Chriſti, 431 & ſeq.

Digitized by Google

Dominica infra oct. Epiph.

Cum factus eſſet Ieſus annorum 12. &c. Luc. 2.
roficiebat ætate & gratia apud Deum, & apud homines. de mirabilibus Chriſti, vt Deus & ut homo, & alia de ipſo, vide in tabula alphabetica in verbo Chriſtus.
De ſcientia Chriſti ſtupebant autem omnes, vide fol. 431.
Feſtorum ſollemnitas quã aſecundũ cõſuetudinem diei feſti. 414
Aliqua loca ſemper voluit Deus. inuenerunt illum in templo, ibidem.
Neſciebatis quod in his quæ patris mei ſunt oportet me eſſe. operum neceſſitas ad ſalutem oſtenditur, fol. 261. & de obedientia Chriſti.

Dom. ſecunda poſt Epiphan.

Nuptiæ factæ ſunt, &c. Io. 2. fol. 356.
De miraculis aliqua etiam dicere poteris, vt ſup. dictum eſt Domin. 2. Aduentus.

Dom. tertia poſt Epiph.

Cum deſcendiſſet Ieſus de monte, &c, ſanatio leproſi, & ſerui Centurionis, Matt. 8,
De lepra & de peccato multa, fol. 559. 86, 14. 753. 494. 35. 567. 445. 262. & alibis, vt in tab. 2.
De Centurione habes integram concionem, Fer. 5. Cinerum, & de tribulationibus, vt in 2. tabula.

Dom. quarta poſt Epiph.

In illo tempore aſcendens Ieſus in Nauiculam, &c. Mat. 8
Nauis eſt Eccleſia de Eccleſia, 122. 266. 133. 314. & alia vt in tabula alphabetica, de tribulationibus, quoque agere poteris. Salua nos perimus. Deus adiuuat nos in noſtris neceſſitatibus. modicæ fidei. de fide, et de poteſtate Chriſti. Quis eſt hic, quia vẽti & mare obediunt ei. Dominium Saluatoris noſtri, & omnia Deo obediunt, præterquam peccator. Eccleſia Chriſti

Digitized by Google

Chriſti multa paſſa eſt ab hæreticis, vide in tabula hæretici, & hæreticorum malitia.

Dom. quinta poſt Epiph.

Simile factum eſt regnum cęlorum, homini, qui ſeminauit bonum ſemen in agro ſuo, &c. Matth. 15.

Cum autem dormirent homines venit inimicus eius, &c. 681.

Dæmon eſt hominis inimicus, alios inimicos quoque habet homo, vt mundus, & caro, vide in tab. 2. l. De multa alia, 680. negligentia hominum reprehendi poteſt. dormire eſt in peccato exiſtere, mala peccati omnia in tabula alphabetica, videre poteris,

Dæmon ſeruum eſt gratia Dei, vide in tabula. Agrum eſt cor noſtrum, vide in tabula cor & quomodo Deus optat ipſum.

Dom. Sexta poſt Epiph.

Simile eſt regnum cęlorum grano ſinapis, quod accipiens homo ſeminauit in agro ſuo, Matth. 15.

De humilitate. granum. n. ſynapis eſt humilitas, agrum & eſt cor hominis, de corde, vide in tabula Verbo corde humilitate, vide fol. 2. & ſequen. Chriſtus loquebatur in parabolis prædicatores, quomodo ſi genere debent in concionando, f. 223, 224, 225. & alia, vt in tabula rerum notabilium.

Dom. in Septuageſima.

Simile eſt regnum cęlorum homini patrifamilias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam ſuam, Matth. 20. fol. 513, 552. & ſeq. 568. 498, 499, 500, 501, paterfamilias conducit operarios, vt ſciamus operandi neceſſitatem, fol. 146. 261. 262. & ſequentibus. Vinea eſt eccleſia, optime 266, & ſequentibus.

Dom. in Sexageſima.

Cum turba plurima conueniret, et de ciuitatibus properarent ad eum dixit per ſimilitudinem, exijt qui ſeminat ſeminare ſe-

men ſuum &c. Luc. 8. 513. 552. & ſequent. De prædicatione optime omnia his, vide in tabula verbo Prædicatio, & prædicator, De auiditatem audiendi verbi Dei propter eius virtutem.

Dom. in ſeptuageſima.

Aſſumpſit Ieſus duodecim diſcipulos ſuos ſecreto, & ait illis, ecce aſcendimus, &c. Luc. 18. Et conſummabuntur omnia, quæ ſcripta ſunt de filio hominis, &c. de paſſione Chriſti, 400, 603 & ſeq. optime. Cæcus quidam ſedebat ſecus viam mendicans & cum audiret turbam, fili Dauid miſeretur mei, vt in ſecunda Dominica Aduentus, iſte cæcus genus humanum figurare poteſt, 442, 458. figurat peccatorem 494. & ſequent. mendicans. generis humani miſeria, optime deſcribitur pluribus, fig. 515. Domine, vt videam. de luminis laudes, 480.

Fides tua te ſaluum fecit 640 & alia in tabula rerum notabilium, & ſequebatur eum magnificens Deum. de oratione & de gratiarum actione, ut in ſecunda tabula.

Dominica in Albis.

Habes integram concionem, fol. 792.

Dominica ſecunda poſt Paſcha.

Ego ſum paſtor bonus, Io. 10. Amor Dei erga homines, f. 161. 370, 184. 770 & ſequentib. optime 477. optime, De officio prælatorum, 226.

Dominica tertia poſt Paſcha.

Modicum & iam non videbitis me, Io. 16. Plorabitis & flebitis vos, de lachrymis 609, 90, 474, 677, de tribulationibus quoque. Mundus gaudebit, mundi vanitates, quia non ſemper gaudebit, 611, atque alijs in locis, vide in tabula alphabetica mundus. Triſtitia veſtra uertetur in gaudium, de tribulationibus multa, vt ſupra diximus Dominica tertia Aduentus optimus. Locus vide ibidem. & gaudium veſtrum, nemo tollet a vobis de beatitudine, quæ eſt ſtatus omnium bonorum aggre-

aggregatione perfectus. vide in tab. 2. verbo Beatitudo.

Dom. quarta poſt Paſcha.

Ioan. 16. Vado ad eum qui miſit me, & nemo ex vobis interrogat me quo vadis. habes concionem. Ego vado & quæretis me, & in peccatis veſtris moriemini, vide fol. 203.

Arguet mundum, mundi fallacia, & iniquitates, multa habes in tabul. alfab. in verbo mundus quæ omnia optime hic aplicare poteris.

Arguet mundum de peccato. Quantum odit Deus peccatum, & quanta mala animæ faciat, & alia in tabula alfab. de Iudicio quia male de Chriſto ſentierunt, & peſſime ipſum iudicarunt. iudicis quoque conditiones, fol. 390. 391.

Dom. quinta poſt Paſcha.

Si quid petieris patrem in nomine meo. Ioan. 16. de neceſſitate orationis, & alia plura de oratione, vide lit. Or. Omnia pulcherrima ſunt. 146. 154. & ſequ. inquit, ſi quid, omnia quæ ſunt in hoc mundo vanitates ſunt: vide mundi vanitates.

Dom. infra oct. Aſcenſ.

Cum venerit paraclitus, &c. Io. 16. Docebit vos omnẽ ueritatem, ueritas quantum Deo placeat, &c.

Abſque ſinagogis facient vos. de perſecutionibus Eccleſiæ 124. De tribulationibus iuſtorum, vide in tab. 2. multa opti. Cum venerit horam eorum, reminiſcamini, quia ego dixi vobis. hec erit in die iudicij in quo peccatores a Deo punientur; vide loco ſuo.

In die Pentec.

Siquis diligit me; ſermonem meum ſeruabit. Io, 14. f. 486. 487. 488, 523, 515, & ſequent. qui non diligit me. Deum amare debemus, quia ipſe dilexit nos, tot enim mala pro nobis paſſus eſt. omnia in tab. alfab, opt. pacem relinquo vobis. de pace, & laude eius.

Feria ſecunda Pent.

Sic Deus dilexit mundum, vt filium ſuũ, Io. 5. amoris Dei vis.

f Dilexe-

Digitized by Google

Dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem, id eſt, magis peccatum quam ipſum Deum, in tabula, de peccato, de mundi vanitati, vt optime multa, applicare poterib. in ſecunda tab.

Feria tertia Pent.

Qui non intrat per oſtium in ouile ouium, Io. 10 de prædeſtinatione, et reprobatione, de hæreticis, ego ſum oſtium, &c. 205. fur non uenit, niſi vt furetur, & mactet; dicas mundũ, dæmon & peccatum, furem eſſe, quia nobis furantur gratiam Dei, ego veni, vt vitam habent Aduentus Chriſti ad ſaluandum peccatores, 615. verbum Dei, quantum prodeſt, vide tab. 2. prædicationis uis.

In Dom. Trinitatis

Data eſt mihi omnis poteſtas in cęlo, & in terra, Matt. 28. de poteſtate Chriſti, vide in tab. de Christo, fol. 431. optimum diſcurſum de Chriſto, vt Deus, & vt homo, ſuper illud, in cęlo & in terra, baptizate omnes gentes, 165. Docentes eos ſeruare quæcunque mandaui vobis prædicatorum officium. 487

Dom. prima poſt Pent.

Eſtote miſericordes, Luc. 6. Sicut pater veſter, 161 & ſeq. dimitite, &c. feria 6. Cinerum huic dominicæ opt. poteſt accommodari, nunquid poteſt cæcus, cęcum ducere de cæcitate peccatorũ, vt ſup. Dom. ſecunda Aduent. Domini.

Dom. ſecunda poſt Pent.

Homo quidam fecit cænam magnam, Luc. 14. Fuit Chriſtus qui fecit maximam cænam ſui corporis habes integram Conc. 653 Deus homo vocatur propter humanitatem eius, & amorem erga genus humanum, multa in ſuperioribus notaui. cæperunt omnes excuſari, mundi vanitates ne homines Deo ſeruiant multa in ſecunda tabula. habes in verbo mũdus, villam emi, &c. Auaritiam, luxuriam, ſuperbiam, innordinatum amorem harum rerum optime reprahendere poteris pluribus conceptibus. vide in tab. 2. locis citatis,

Do-

Digitized by Google

Dom. tertia poſt Pent.

Erant appropinquantes ad Ieſum,&c.Luc.15.prędicationis neceſſitas.quantũ proſint prædicatores in Eccleſia Dei, vide tab. alf.multa habes,murmurabant.de inuidia, cũ nihil de murmuratione, &c.424. peccatores multis rationibus ſpernendi ſunt,vide lit.P.attamẽ perpẽde amoris Dei excellentiam multa in ſuperiorib. habes.ſuper vno peccatore pænitentiam agente.de pænitentia multa habes in 2.tab.

Dom.quarta poſt Pent.

Cum turba irruerent in ſeſum, vt audirent verbum Dei.Luc. 5. Prædicationis uis multa in ſuperioribus. ipſa ſtabat ſecus ſtagnum,de acquarum diuerſitate multa, 377.& etiam de mare multa hic applicare poteris. Nauis eſt Eccleſia.Sabbato Cinerum,per totam noctem laborantes nihil capimus.510.nihil capimus de uanitatibus huius mundi multa 2. tabula in verbo mundus.nox eſt ſtatus peccatorum multa in eadem ta. de Eccleſia multa in 2.tab.rumpebantur, autem &c. euangelij prædicatio deſignatur. relictis omnibus. quam vana ſint entia huius mundi, vide mundus , & mundi vanitates.

Dom.quinta poſt Pent.

Niſi abundauerit iuſtitia veſtra,&c. Matt.5. non occides,&c. de dilectione inimicorum,opt.fer.6.cinerum.

Dom.ſexta poſt Pent.

Cum turba multa eſſet cum Ieſu,&c.Mar.8. Conc.4. Dom.4. hic Quadrag. opt.poteſt accomodari.394.

Dom.ſeptima poſt Pent.

Attendite a falſis prophetis,qui veniunt ad vos. Matth. 7. iſti falſi prophetæ ſunt mundus caro Dæmonia, hęretici, hypocritæ , & peccatores , vide in tab. multa habes de mundo de

dæmone, & de reliquis. omnis arbor quæ non facit fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur de nec. bene operandi, fol.263.147. Qui facit voluntatem patris mei, qui in cælis eſt de obedientia mandatorum ſer.

Dom.8. poſt Pent.

Redde rationem villicationis tuæ, &c. Luc.16. De iudicio aliqua hic optime applicare poteris primo oſtendendo futurum eſſe iudicium in illo die reddituri ſumus rationem. ſecundo de ſeueritate illius quod in hoc Euangelio oſtenditur nam dicit vocauit vnus ad rationem reddendam quomodo inquit vnus oblatus eſt ei, ſi oẽs debitores ſumus Deo. hoc fecit ad oſtendendum iudicis & iudicij acerbitatem iudicabũtur enim omnes quaſi eſſet vnus homo iudicandus, & aliqua de Vinea, hic aplicare poteris. vineam animæ nobis dedit Deus debemus, opera bona agere, hæc omnia pluribus in locis habere poteris; vide locis citatis omnia.

Dom.9. poſt Pent.

Videns Ieſus ciuitatem fleuit ſuper illam dices, quia ſi cognouiſſes, &c. Luc.19. de lachrimis plura habes, & de neceſſitate ipſarũ cur, Chriſtus lachrimatus eſt, et alia, vt videre patris in 2. tab. quia ſi cognouiſſes, & quam ſit nec. cognitio peccatorũ, 567. vbi multa habes. & ingreſſus in templum cæpit eicere emontes, & vendentes habes integram concionem, & opt. 118.

Dom.10. poſt Pent.

Duo homines aſcenderunt in templum, vt orarent. Luc.18. De oratione multa habes locis ſupra citatis, & de humilitate cuius eſt Euangelij ſcopus, vide tabula 2. multa optime inuenies.

Dom.11. poſt Pent.

Adducunt ei ſurdum & mutum, Mar.7. Odium quo diabolus homines inſequitur, quibus multa mala infligit, optime deſcribitur Dominica tertia Quadr. vbi agitur de ſurditate & de

Digitized by Google

de ceteris damnis,fol.290.aliqua etiam, fol. 437.

Apprahendens eum de turba ſeorſum, &cat. Bonorum atque malorum ſocietatum effectus varij,fol.582. Ingemuit peccatoris miſera conditio in 2. tab. optime. Ingemuit,et in reſurrectione Lazari lachrimatus eſt, hic optime accommodare poteris.vide,fol,474,

Dom.12.poſt Pent.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, &c. Luc.10. fol.770.Quali debet eſſe amor noſter erga Deum. homo quidam,&c.fol.540.& ſeq.homo incidit in latrones cum Adam peccatum comiſerit,441.de peccato originali multa 171.441 homo incidit in lauacros in mundum carnem, & damonem, & cum peccauit tunc expoliatur,peccati damna,vide omnia in 2.tab.

Dom.13. poſt Pent.

Decem viri leproſi,Luc.17. aliqua de peccato,vt in tab quia peccatum inficit ſicut lepra.Ieſu praceptor miſerere mei: de oratione,illi leproſi deſignare poſſunt generis humani miſeriam. fol.515. Ieſu preceptor miſeria noſtri.miſericordia Chriſti quanta ſit, fol. 161. neceſſ. gratia Chriſti peccatori opptime,explicatur,fol.173. ite oſtendite vos Sacerdoti quanta ſit Sacerdotum dignitas,630,356.& de confeſſione,575.300

Dom.14.poſt Pent.

Nemo poteſt duobus domine ſeruire.Matt.6. Non poſſumus Deo & Diabolo ſeruire,neque Deo , et mundo, vanitatibus, aut de vitijs,vbi de mundi vanitatibus, diuitiarum damna,opt. videri poteſt in 2. tabul. 404. & ſequent. anima nobilitas quanta ſit, optimum diſcurritur in fer. 5. Cinerum, 41.& ſequent.de prouidentia Dei.137. Quarite primum regnum Dei &c.anima noſtra ſola beatitudine ſaciari poteſt. 199. de magnitudine beatitudinis,190. & alia vt in 2. tab. lit. Be. quantus ſit Dei amor erga genus humanum, omnia in tabula.

Dom.15.poſt Pent.

Ibat Ieſus in ciuitatem,qui vocatur naim.Luc.7.hanc concionē habent ops feria 5. poſt 4. Domin. Quadrag. & ſer.6. fol. 451.& ſeq.

Digitized by Google

Dom. 16. poſt Pent.

Cum intraſſet Ieſus in domum cuiuſdam principis Phariſæorũ, &c, Luc. 14, Sabbato manducare panem, nomine panis omnia comeſtibilia intelliguntur, tamen reprehendere poteris conuiuiorum luxus. 404. & ſequen. ipſi obſeruabant eum ſemper aliqua religio in orbe terrarum fuit, 624. cuius veſtrum bos aut aſinus, &c. ſi boui die Sabbati auxilium præbebitis quanto magis homini debetis, folio 24. 261. 256. de humilitate multa in eius laudem concione prima, omnis qui ſe exaltat humiliabitur, & qui ſe humiliat, de ſuperbia; vide in tabula 2. l. ſu. 556. & ſeq.

Dom. 17. poſt Pent.

Diliges dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, &c. Matt 22. Diliges dominum Deum tuum, 770. quantum Deo tenemur quoniam multa nobis contulit beneficia. 127. Deum inſuper ternemur diligere, quia ipſe prior dilexit nos locis ſupra citatis, & in ta. 2. ſ. 371. 184. & ſeq. 477. de amore proximi, 54. & ſeq. 474. & in fer. 6. cinerum multa inuenies.

Dom. 18. poſt Pent.

Aſcendens Ieſus in nauiculam transfretauit, Matt. 9. Sabbato cinerum, offerebant ei paraliticum iacentem in lecto de peccatore, & conditionibus eius, optime in tab. 2. Se. videns fidem illorum. fidei neceſſitas quanta ſit, fo. 640, 310, 427, generis humani miſeria quanta vide 2. tab. l. qe. & l. Ha, & l. Mi. glorificauerunt Deum, qui dedit, &c. de miraculis Chriſti.

Dom. 19. poſt Pent.

Simile factum eſt regnum cælorum homini regi, qui fecit nuptias filio ſuo, Matt. 22. Tunc fecit nuptias filio ſuo cum ipſum natura humana vniuit. & verbum caro factum eſt, ſol. 515. & ſeq. & 525. de nuptijs, vide ſup. domin. poſt Epiph. nuptiæ facta

Digitized by Google

facta ſunt, &c. de gratia prauenient e multa habes, 366, & ſeq.& alibi, vt in 2.tab.litt. Gr.

Dom.20.poſt Pent.

Erat quidam regulus,&c.Io.4.Tribulationes homines ad Deum adducunt, vide in 2.tab.lit.tr. mirabilium Chriſti magnitudo,tab.2.l.mi.Niſi ſigna & prodigia videritis non creditis.vide magiſt.volumus a te ſignum videre,multa hic accomodare poteris, 133. deſcende priuſquam moriatur filius meus de breuitate vita hominis multis in locis multa,attamen, vide 467.& ſeq.760. optime, de Centurione hic aliqua adaptare poteris, humana naturā febricitans eſt multa de ſebre. 358.

Dom.21.poſt Pent.

Simile eſt regnum cælorum homini regi.Matth.18.Iſte eſt Chriſtus,multa de Chriſto dicere poteris itē de humilitate eius nā homo vocatur,de eius diuinitate, quia homo regius, optimus diſcurſus,ſol.431. maxima miſericordia Chriſti erga homines,opt in 2.tab.lit. mi. & iratus dominium eius, quomodo Deus iraſcitur,411.& ſeq. tradidit eum tortoribus cur Deus peccatori ſuam reprobationem nō reuelet,208,ſer.2.quomodo Deus dicitur obdurare peccatores, quia iſte noluit fratri ſuo dimitere, folio 209.

Dom.22.poſt Pent.

Loquente Ieſu ad turbas ecce princeps vnus adorabant eum domine filia mea modo defuncta eſt,&c.Matt.9. Sicut in Domin.15.et ſicut in Dom.20.vbi de regulo,hic poteris accommodare,quā de ipſo diximus. de fide,vt in tab.2.& vt in Dom. 18.cum vidiſſet tibi cines huius mūdi vanitates reprahendere poterit,vide in 2.ta.l.mu.cum eiecta eſſet verba. malorum ſocietas quantum noceat,582. in concione fer.6. poſt Domini paſſionis. Alia Domin.currentes notata ſunt poſt Epiph.

Dom.24.poſt Pent.

Cum videritis abominationem, abominatio eſt peccatum multa

habes abbominatio eſt irreuerentia templorum multa habes: Eiecit ementes, & uendentes de templo: De ira Dei. Sed præcipue de Iudicio, vbi multa habes Dom. 1. Aduent. & fer. 2. prima Dom. ibi omnia videre poteris.

Dom. in Dedic. Templi.

Multa videre poteris fer. 3. poſt primam Dom. Quadrag. alia multa fer. 2. poſt 4. Dom. alia. 666.

De ſolemnitatibus Domini noſtri. B. V. M. & Sanctorum.

In die de ſollemnitate Paſchali.

Habes integram concionem loco ſuo.

In die Pent.

Multa notauimus loco ſuo: attamen vide fol. 314. cum Spiritus Sanctus deſcendit viſibiliter in primitiua Eccleſia, & quoties in eadem deſcenderit, 315.

In Aſcenſione Domini.

Recumbentibus vndecim diſcipulis apparuit illis Ieſus, &c. Marci 16. Dum ſimul erant, illis Ieſus apparuit, bonorum ſocietas quantum proſit, fer. 6. poſt Dom. Paſſionis: exprobauit incredulitatem illorum, Chriſto fides ſummopere placet, vide in 2. tab. l. Fi. Euntes in mundum vniuerſum prædicate Euangelium omni creaturæ feria 4. poſt Dominicam paſſionis multa, 551. & 2. tab. Qui crediderit. ſicut ſupra dictum eſt, & baptizatus fuerit. de baptiſmo. ſigna autem eos qui crediderint, &c. de miraculis optime locis citatis, nempe, quod in Eccleſ. Dei ſemper miracula fuerunt 426. Domin. 3. quadr.

De Aſcenſione.

Vide fol. 801.

In feſto Corporis Chriſti.

Caro mea vere eſt cibus. Io. 6. Habes duas conciones de hac materia. 618 & 653.

In feſto S. Andreæ.

Ambulans Ieſus iuxta mare Galileæ, de mare, quod mundus ſit plura

plura lit. Ma, Mu, ſol. 735. 736. De mundo multa in tabula venite poſt me, de gratia præuenientis neceſſitate in tabu. 2. lit. Gr. faciam vos fieri piſcatores hominum de prædicatione Euangelica, & de eius virtute in eadem tab. & alia, ſo. 398, 399, 400.

In feſto Conceptionis B. M. V.

Multa in laudem B. V. M. & in concione Purificationis Annunciationis, & in 2. tab. lit. V.

In feſto S. Tho. Apoſt.

Euangelium, vt in oct. Paſchæ multa de ipſo, fol. 742. & deinceps, fol. 787. 792. 809. Dominus meus, & Deus meus, 804, & ſeq. infer digitum tuum huc, 787.

In feſto Natiuit. Domini.

Vide in feſto Annunciationis multa ibi habes. Veni ad liberandum nos domine Deus uirtutum, 549. opt. inuenietis infantem in præſepio, 616. in medio duorum animalium, 780. & ſeq. hic multa applicare poteris. ſurge illuminare Ieruſalem. 490. 506. figura ſerpentis enei. opt. accommodata. in Natiu. Chriſti multa mirabilia acciderũt, 606, 608, fig. habitantib. in regione vmbræ mortis lux orta eſt eis, 480. ibi habes luminis laudes, & ſeq. 490, 491. Angeli canunt Gloria, &c. 521. 526. & ſeq. multa 659. Vbi eſt, qui natus eſt, &c. 718, 719. & alia multa in 2. tab. in verbo Chriſtus. panis inuolutum in præſepio. 617. 618.

In feſto S. Steph.

Quomodo cæli aperti eſſe dicantur, & vidit gloriam Dei Beatitudinis magnitudo tanta eſt, vt explicari nequeat, in 2. ta. lit. Be. cur Deus ſuis tribulationes immitit, f. 355. Ecce ego mitto ad vos prophetas, &c. de prædicatione Euangelij quomodo ſit neceſſ. vide in tab. 2. & ex illis occidetis, &c. 70, 222, 266, quotieſcunque volui congregare te ſicut, &cat. de amore Chriſti, erga genus humanum in tabul. de gratia eius eadem 2. tabula. ſol. 801.

Digitized by Google

In feſto S.Ioan. Euang.

Sequere me conuerſus Petrum vidit illum diſcipulum, &c. Io.21.amor Chriſti erga genus humanum, vide in tab.2. de amicitia, & amore hic multa tractari ſolent. & de ſequella Chriſti.

Sanct.Innocentium.

Angelus domini apparuit in ſomnis Ioſeph, Matth.2. f.492. de perſecutionibus ſanctorum, et Eccleſ. De virginitate. de tribulationibus, de Angelis multa in 2.tab.

In feſto Circuncil.Dom.

Poſt quam conſumati ſunt, &c. vide ſupra Quis eſt hic. Hic eſt Ieſus à Nazaret, Chriſtus non erat legi ſubiectus, & tamen voluit perficere ipſam. cur circuncidi uoluit, ut in Purificatione, fol.2. de ius amore erga genus humanum, quia ſanguinem effudere voluit de virtute ſanguinis Chriſti.

In Epiphania.

Cum natus eſſet Ieſus in Bethleem, Iude, &c. Matt.2. Multa de natiuitate, hic applicare poteris, aliqua etiam Dominica in ramis. ubi rex vocatur, & honoratur a plebe.666. 718: 719. & congregans omnes principes ſacerdotum, &c. de conſilio multa, hic poteris applicare, vide etiam, 586.591.

In Conuerſione S.Pauli.

De tribulationib. aliqua, quomodo medijs tribulationibus Deum cognouit, & ad ipſum acceſſit. Dixit Simon Petrus ad Ieſum ecce nos reliquimus omnia, &c. Matth.19. In regeneratione, &c. Pauperes diuitibus imperabunt, aliqua de Epulone hic poteris accommodare, & diei iudicij. centuplum accipietis, & vitam æternam. de beatitud. loco ſuo opt. omnia.

In feſto S.Io.Chriſoſt.& cæter.dict.

Vos eſtis lux mundi multa in lucis laudem videre poteris in tabula

bula 2.lux, & Sol, & in Sabbato ego ſum lux mundi.

In Purific. B. V. M.

Habes integram concionem.

In feſto S.Matthiæ Apoſt.

Confiteor tibi pater, &c. Matth. 11. Iugum meum ſuaue eſt, de tribulationibus, & de lege Chriſti multa habes, verbo lex.

In feſto S.Thomæ ord.Prædic.

Quaſi Stella matutina in medio nebules, quaſi luna plena in diebus ſuis quaſi Sol refulgẽs ſic iſt e, &c. Omnia iſta explicare poteris & precipue quomodo fuerit Sol, Sol quoque Chriſtus eſt & Sol, D.Tho ideo pingitur quoddam Sole in pectore multa de Sole, de luce. & ſimilium, vt in 2.tab.

In feſto S.Greg. Papæ.

Sicut de D.Tho. Euangelium. Vos eſtis ſal terræ. vos eſtis lux mundi.

In feſto S.Ioſeph.

Cum eſſet deſponſata, de nuptijs, optime. eius laudes videre poteris, 527. laudare poteris ipſum, quia curam geſſit, B. Virginis, & Saluatoris noſtri.

In feſto Annunciationis.

Habes integram concionem in iſto opere.

In feſto S.Marci Euang.

Deſignauit Dominus, & alios ſeptuaginta, &c. Luc. 10. de prædicatione, & de virtute verbi Dei, multa diximus alijs locis. Ecce ego mitto vos ſicut agnos inter lupos. de tribulationibus Eccleſiæ, vel Sanctorum, nolite portare ſacculum, neque peram

Digitized by Google

ram, &c. aduerte, quod hoc eſt conſilium, & non praeceptum neminem per viam ſalutaueritis, &c. Elaborandum eſt pro ſalute alicuius animæ; vt in Samaritana, in Magdalena, in Centurione fecit Chriſtus, a quibus concionibus, aliqua poteris deſumere. Primum dicite Pax vobis, de pace, vt in 2. ta. in 3. feria Paſchæ, & in octaua, & curate infirmos. De peccato aliqua hic dicere poteris, peccatum enim infirmitas maxima eſt. neque vmquam Chriſtus aliquem corporaliter ſanauit, quia prius ſpiritualiter non ſanauerit.

In feſto ſanctorum Phil. & Iacobi.

Non turbetur cor veſtrum, &c. Io. 14. Creditis in Deum, & in me credite. de fide, in domo patris mei manſiones multæ ſunt de beatitudine, vt in 2. ta. conſolationẽ quo modo Chriſtus affert ſuis, 157. Ego ſum via, veritas, & vita. de Chriſto multo, vt in tab. & quodcunque petieritis patrem in nomine meo hoc faciam. de orationibus, vt locis citatis, et præcipue, vt in tab. 2.

In Inuentione ſanctæ Crucis.

In illo tempore erat homo ex phariſæis, &c. Io. 3. Crucis laudes figuræ, & alia, vide, 740, 281.

In feſto S. Ioan. ant. portam Latinam.

Acceſſit ad Ieſum Mater filiorum Zebedæi, &c. Matt. 20. Dic vt ſedeant: habes integram concionem, fer. 4. poſt 2. Dom. 230

In feſto ſancti Barnabæ Apoſt.

Hoc eſt præceptum meum, vt diligatis inuicem. Io. 15. de proximi dilectione, vt in feria 6. Cinerum, de amore Dei, erga nos, vt in 2. tab. vos amici mei. de amicitia, vt eatis, & fructũ afferatis. de prædicatione. de operationũ. nec. in ta. & vt alijs locis ſupra notaui, quodcunque petieritis, &c. de oratione.

In Natiuitatæ S. Io. Bapt.

Eliſabeth impletũ eſt tempus patiendi. Luc. 1. Multa diximus de ipſa in Domin. Aduent. ibi videre poteris.

In

Digitized by Google

In feſto Apoſtolorum Petri, & Pauli.

Venit Ieſus in patres Ceſarea Filippi, &c. Matth. 16. Et ſuper hanc Petram edificabo, &c. De Eccleſia Chriſti: multa habes in 2. tabu. de S. Petro, opt. vide quomodo illa Eccleſ. omiſit, fol. 691. alia 219.

In feſto Natiuit. B. V. M.

Multa habes in 2. tab. fol. 49. aliqua optime.

In feſto S. Maria Magdalenę.

Habes integram concionem, feria 5. poſt Dom. Paſſionis. 366.

In feſto S. Iacobi Apoſtoli.

Habes integram concionem fer. 4. poſt ſecundam Dominicam.

In feſto S. Patris Dominici.

Sicut in die S. Thoma, optime omnia, & accommodare poteris.

In feſto Transfigurationis.

Sicut in Sabbato p. Domin. & in 2. Dom. Quadrag.

In feſto S. Laurentij.

Qui amat animam ſuam, &c. Ioan. 12. De tribulationibus, & de anima noſtra nobilitato omnia, optime, vt in ſecunda tabula.

De Aſſumptione B. V. M.

Vide de laudibus eius, vt in 2. tabula.

Digitized by Google

In feſto S.Barthol.

In illo tempore exijt Ieſus in montem orare. de oratione: de mirabilibus Dei in monte. 415.

In Decollatione S.Ioan.Bapt.

Miſit Herodes, & tenuit Io.propter Herodiadem, Mar.6. Mulieres quanta mala mundo fecerint, 711. *& alia in 2. tab.lit. Mu.& ſaltaſſet. De uanitatibus mulierum, vt in fer.5. Paſſionis, & in 2.ta. etiamſi dimidiam partem regni mei. De vanitatibus huius mundi dimidiam partem regni ſui dare volebat pro re tam parua, vt in 2.tab. mundi vanitates.*

In die Natiuitatis B.V.

De laudibus eius, vt alibi diximus.

In die S.Matthæi Apoſt.

Vidit Ieſus hominem ſedentem, &c. Matth.9. De amore Chriſti, erga genus humanum, de virtute oculorum eius multa in 2.tab. de caco nato in paſſione & in 2.tab.

In die S.Lucæ.

Omnia ſicut in die S.Marci Euangeliſta.

In die Omnium Sanctorum.

*Videns Ieſus turbas aſcendit in montem, &c. Matth 5. cur in monte prædicauerit dominus.*415. *& de beatitudine, vt in 2. tab.& in Sab.pri.Dom, & in 2.Dom. Quadrag. omnia opt.*

Ad Concionatores.

Vberiorẽ feciſſem 3. & 4. ſed impreſſoris inſtãtia in cauſa fuit, ne vltimam manum, vt volebam potuerim adhibere, ſicut hac de cauſa cuidam correctionem commiſi, ideo multa errata inuenies. Poteris, tamen tum multa addere, ſi 3.tab. conſiderabis, exempli gratia, in Euang. d. M. eas ad ſcripturas eius, & ſic de reliquis dom. & Sol. poteris efficere.

Finis Indicis Quarti.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

CONCIONES
SIVE
CONCEPTVS
THEOLOGICI.

IN FESTO PVRIFICATIONIS
B. Mariæ Virginis.

Poſtquam impleti ſunt dies purgationis Mariæ. Luc. 2.

FIGVRA.

CVM Anna, mater illa Samuelis, quæ de numero illuſtrium veteris Teſtamenti matronarum fuit, prius ſterilis, filium diuinitus impetraſſet, obtulit illum Domino, vt ſeruiret ei in miniſterio templi omnibus diebus vitę ſuæ; ſimulq; cum oblatione filij, vitulum Domino in gratiarum actionem immolauit, Hodierna porrò, die videas hic non Annam, ſed Mariam matrem Ieſu Chriſti templum ingredientem; quæ concepto præter naturæ ordinem filio, eundem hodie in templum defert, Patri æterno oblatura, atque vna 1. Re. 1.

cum oblatione prolis, par turturum; vti lex præſcribebat, offerat in ſacrificium. Hoc eſt myſterium, quod totus hodie terrarum orbis demiratur, in eo namque ſenes cantant, viduæ prophetizant, luminaria reſplendẽt, & cuncta vndequaque muſica & cantu perſtrepunt. Quare age, anima, vt rem tam admirabilem pro dignitate dicendo explicare queas, accede ad lucidam illam lampadem; recurre ad ſplendidum illum mundi ſolem, qui quidquid eſt radijs illuſtrat, cuius ſplendore omnia coruſcant. At ne fortaſſis magnitudo illa luminis & ſplendoris aciem tibi oculorum præſtinguat, ac quamdam veluti caliginem ſolares illi radij viſui ſuper inducant, ad Lunam potius properandum eſt, & prius MARIA ſalutanda, cui cum Angelo dicemus.

AVE MARIA.

1. Eſd. 3. FVIT olim non modica inter tres Perſicos purpuratos in atrio Darij Regis contentio, quidnam ex omnibus quæ in mundo exiſtunt, videretur eſſe fortiſſimũ. Primus eſſe dixit vinum, quod ſummos æquè atq; infimos, diuites ſimul & pauperes ſibi ſubijciat: cui refragatus ſecundus, aſſeruit omnium fortiſſimum eſſe Regem, qui quidquid eſt, vi armorum potentiaque concutiat & percellat; cuius verba inſtar legum habenda ſint; cuius voluntas, decretum; & cuius vel minimus nutus, præceptum. Tertius verò, qui Zorobabel fuiſſe perhibetur, dixit eſſe mulierem, at fortiorem his omnibus vnicam eſſe veritatem: quippè qua nihil in mundo aut fortius aut potentius inueniri queat; [ſuper omnia autem vincit veritas.] Verùm veſtra mihi venia, viri Perſę, liceat in hunc diſputationis campum ingredi; ſinite me meum quoque ſymbolum in medium proferre, nondũ, mihi credite, veſtrum aliquis ſcopum tetigit, nemo veritatem adhuc reperit: Equidem fortiſſimam omnium eſſe dixerim humilitatem. Illa, illa namque eſt quæ Reges potentiſſimos edomat, diabolos coercet, de Angelis triumphat, Deo arma è manibus eripit, eumque ſuperat, ac denique mori cogit.

Contentio inter tres Perſicos optimates.

3. Reg. 20. AN non Benadad Regis Syriæ nuntij, vili ſacco & cilicio induti, Achab Regem, humilitate flexerunt, quem

Digitized by Google

quem armis ſuperare nequiuerant;& eum qui nihil niſi ſanguinem, mortem & exitium præ furore & rabie ſpirabat, an non hac agendi ratione manſuetum reddiderunt? Dauid in corde contrito in terram proſtratus, Angelum, qui ferro & gladio in populum crudeliſſimè ſæuiebat, exarmauit. Iob ſedens in ſimeto, ſeſeque deijciens, ſatanam inſultantem deuicit & proſtrauit. Impius Rex Achab ſeſe coram Domino humilians, eidem multa mala interminanti, arma violenter quodammodo è manibus eripuit. An non & te (ò Deus meus?) eadem illa humilitas mori coegit, de quo ſcribitur; [Humiliauit ſemetipſum factus obediens vſque ad mortem?] O verè admiranda tropæa? Nihil eſt, ò humilitas, quod cum tua fortitudine aut potentia queat comparari. Quemadmodum enim ipſum Zero, aut Nullo, quod vocant, Arithmeticorum, ex ſeſe nullum prorſus conſtituit numerum, at alijs numeris appoſitum eos facit denos, vicenos, centenos, immo & millenos. Ita quoque & tu, ex te quidem ipſa nihil es, es inſtar zero; verùm vbi te operibus noſtris ſemel accedere contigerit, mox ijs pondus & pretium incomparabile addis; hinc ait Apoſtolus, [Pondus humilitatis noſtræ:] tu eadem præter naturam ad cœlum ſubleuas, vt vitam æternam rectè promereantur.

2. Reg. 24.

3. Reg. 21.

NON ineleganter ſanè crinibus Sampſonis illius etiam comparari poſſit humilitas: omnis fortitudo & robur inuicti illius ducis; ſi fortè meminiſtis, quibus Philiſthæos expugnabat, in crinibus ſita erant; quibus tamen nihil eſt in homine aut vilius aut imbecillius: Ita quoque omnis animæ noſtræ potentia & virtus, qua dæmones expugnamus, & ſternimus, in ſola humilitate ſita eſt, qua nihil tamen in mundo aut contemptum æquè aut abiectum. Dauid adoleſcens, armis & lorica regia grauatus potius quàm indutus, ingentem illam molem ſpurium illum gigantem non potuit expugnare, & Saulis gener fieri; verùm inermis penitus in aciem procedens, ſola funda & lapidibus armatus, paſtoritio amictus habitu, & Goliath ſuperauit, & gener Regis factus eſt. Fuit hoc, Auditores, fuit inſigne huiuſce

Iud. 16.

1. Reg. 17.

Digitized by Google

humilitatis præſagium, præſagium inquam, è quo liquidò appareat, nos armis & inſignibus mundanis indutos, ſuperbia ſcilicet, vanitate, & ambitione infernales illos gigantes minimè vel oppugnare, vel expugnare, aut etiam filios Dei fieri poſſe; verùm humilitatis armis circumdatos vtrimque facilè nulloque negotio conſecuturos.

O ſancta & diuina humilitas! etiam ſublimius multò te efferam, & maiori te etiam præconio celebrabo: te namque ſentiunt fulmina, ignes tempeſtates & tonitrua. Etenim [feriunt] vt plurimum, ſicuti olim cecinit Horatius, [ſummos fulmina montes, Et celſæ grauiore caſu decidunt turres;] valles autem camporumq; planicies intecta relinquuntur. Ad eundem planè modum, diuinorum iudiciorum fulmina, ſublimia illa ſuperborum capita (qui mundi huius montes faſtigiaque verè nominari poſſunt) frequentiſſimè feriunt; humiles autem & dimiſsè de ſeipſis ſentientes, intactos prætereunt. Atque hoc ipſum eſt, quod inſignis ille Philoſophus AEſopus olim petenti quid ſuper æthereos orbes Iupiter ageret, reſpondit, [Excelſa,] inquit, [humiliat, & extollit humilia,] Hauſiſti id forſitan ſacris è libris AEſope, in quibus ſcriptum legimus, [Depoſuit potentes de ſede, & exaltauit humiles.] Item: [Excelſus Dominus, & humilia reſpicit, & alta à lõgè cognoſcit.] Et alio loco: [ſuperbis Deus reſiſtit, humilibus autem gratiam dat.]

Præclarũ veteris Philoſophi apophthegma. Luc. 1. Pſ. 137. Iacob. 4.

SVCCINVM, rerum naturalium ſcriptores, omnia feſtucarum genera ad ſe attrahere perhibent, excepto Baſilico, herba ſcilicet, quæ capitalis vulgò nominatur, vt quæ caput & cerebrum fumoſis exhalationibus opplere conſueuit. Succinum dicere poterimus Deum, noſipſos verò feſtucas: trahit nos quidem ſupernaturale illud ſuccinum ad ſe, ſuaque dona, virtutes theſauroſque gratiarum cum omnibus communicat, ac veluti prodigit; non tamen ſuperbis, qui ſunt inſtar Baſilici huius, quique caput inanibus ambitionis, prauorum affectuum, vanitatum inaniumque deſideriorum fumis oppletum habent.

Mira ſuccini natura. Scalig. exer. 104 ...12.

NAR-

NARRAT Onuphrius vetus ille Anachoretes parabolam quę huic rei optimè viſa eſt quadrare: Arbores ſcilicet olim de feritate hominum, quotidie ſeſe amputantium, & ne altius excreſcerent impedientium, expoſtulantes concilium inter ſe coegiſſe, quo ratio aliqua ſtatueretur qua huic malo remedium adhiberetur, atque huic feritati occurri in tempore opportuneq; poſſet. Cum iam omnium ſententiæ rogarentur, & quid quæque faciendum decreuiſſet exquireretur, ecce tibi aliquam è ſublime nutantibus cedris Libani, velut cæteris imminentiorem aſſurgere, communique omnium voce demonſtrare, nullum ad hominum feritatem impediendam, & res ſuas in talo collocandas, præſtantius remedium excogitari aut ſuggeri poſſe, quàm ſi arbores omnes communi voluntate ligna denegarent, è quibus manubria ſecurium edolentur: cùm enim illæ manubrijs caruerint, arbores ab hominibus non amplius amputandas. Audita eſt hæc cum ſilentio & ſtupore vniuerſarum: illis autem ob tam inexſpectatum conſilium in admirationem raptis, ecce tibi ex angulo ad repentem exiguum aliquem rubum, qui in locis humilibus dumoſiſque ſuccreuerat, quique ſilentium indicendo, audiri poſtulabat: Ne pergite, inquit, vlterius, ò ſociæ, neq; enim tam è re noſtra eſt hocce cedri cōſiliū, quàm fortaſsè arbitramini, nam ab hominibus quidem ſecuræ eſſe poterimus, ſecuribus manubrio iam carentibus, at à fulmine tutæ quomodo erimus? Non eſt mihi credite, melior aut præſtantior, ad libertatem noſtram obtinendam, nos ipſas ab hominum violentia defendēdas, homines ſimul & cęlum eludendum, ratio, quàm non adeò ſublimè creſcendo caput efferre, at per terram potius ſerpere. Diuinum planè conſilium, quod animabus noſtris optimè conueniat, ipſæ namq; ſunt plantæ, plantatæ [in domo Domini, in atrijs domus Dei noſtri:] dęmones eas amputant & ſcindunt, nec non omni eas ratione deſtruunt & euellunt. Ad hanc itaque rabiem, ad hanc feritatem immanitatemque ſuperandam vnicum profectò cōſilium eſt, non adeò ſublimè excreſcere, aut ſeſe ſuperbiendo efferre, at humilia potius vbi-

Parabola veteris anachoretę

Pſ. 133.

cunque ſectari. Videlicet hoc ipſum eſt, quod in Euan-
Mat. 11. gelio toties Dominus conſulit: [Diſcite à me, qua mitis
Au. ſer. ſum,& humilis corde.] Diſcite à me, vt explicat Augu-
10. de ſtinus, non mundos è nihilo creare, non mortuos ad vi-
verb. tam reuocare, non miracula parare, ſed humilitatem
Dom. toto animo amplecti.

IDEO autem humile hoc & exiguum de humilitate loquens fundamentum poſui, quod hodiernæ diei Euangelium nihil niſi humilitatem ſpiret: videbitis namque hic duo inſignia humilitatis exempla, qualia, audacter dixero, in mundo vix vnquam viſa aut audita, vnum in matre, & alterum in filio. Mater ipſa purior, mundior, imò perfectior angelis, ſeſe legi Purificationis, ac ſi de numero immundarum fuiſſet, ſubiicit. O admirabilem humilitatem? filius autem legislator, & conditor, lege omni ſuperior, legem ſeruat, ſinit ſe offerri, &
Luc. 2. vt mancipium diuẽdi. O duplicem humilitatem? [Poſtquam impleti ſunt dies purgationis Mariæ.] Primo verò de humilitate matris, ac deinde de filij eius IESV CHRISTI verba faciemus.

QVOD ad primum quidem ſpectat: Contemplor hic in limine huius Euangelii, Virginem expleto quadraginta dierum tempore, quos in ſtabulo Bethlemitico permanſerat, templum Ieroſolymis intrantem, dile-
Pſ. 44. ctum ſuum filium, [ſpecioſum forma præ filiis hominum,] vlnis geſtantem, vt eundem Deo præſentaret; & ſacrificium ſimul ad purificationem ſuam offerret. Memineritis oportet, Auditores, inter cæteras leges Cæremoniales Iudæorum, & legem fuiſſe de feminis quæ peperiſſent; vt nimirum ea quæ maſculum peperiſſet, ſeptem diebus viri conſortio abſtineret; eo quippè tempore immunda habebatur; & octauo deinde die circunciderettur infans, ipſa verò triginta tribus diebus domo maneret incluſa, nec ſanctuarium intraret, donec implerentur dies purificationis. Quo tempore euoluto, filium ad templum portabat, ac ſacrificium Deo pro ſe offerebat. Lex exſtat Leuitici 12. capite: [Mulier quæ ſuſcepto
3. Reg. ſemine pepererit maſculum.]
10. GLORIOSA igitur Virgo huic ſeſe legi vltro

ſubij-

Digitized by Google

ſubijciens, cùm iam quadraginta à beato ſuo partu dies templo abſtinuiſſet, hodierna die templum, hoſtiam pro purificatione ſua oblitura, ingreſſa eſt. Hodie potens illa Regina Saba, de longinquis regionibus veniēs, poſt omnes prophetas ſcilicet, poſt patriarchas, poſt Reges Iuda, intrauit palatium Salomonis, omni diuitiarum & aromatum genere onuſta. [filiæ] quidem [multæ congregauerunt ſibi diuitias,] at [tu] reginarum filia, ac filiarum regina, deferens pretioſam illam margaritam, margaritam illam Euangelicam, redemptorem ſcilicet mundi Ieſum Chriſtum, [ſupergreſſa es vniuerſas.] Hodie ſcilicet ſplendida illa Luna, quæ quadraginta dierũ ſpatio veluti eclipſi quadam laborans, inter paleas, in ſtabulo, ad præſepe Bethlehemiticum, obſcura delituerat, completam ſeſe iam & perfectam in medio templi demonſtrauit. Hodie Arca illa fęderis, quæ tanto tempore in caſtris ſub tentoriis & papilionibus inter Philiſthæos habitauerat, in tugurio inquam & ſtabulo, interque animalia ad templum Salomonis delata eſt, & ſubter alas Cherubin collocata.

Figurę, quibus introitus Virginis in templũ declaratur.

Prouer. 31.

3. Reg. 8.

AGITE nunc animæ, animæ inquam ſanctæ, comitemini Virginem ad templum properantem, pijs deuotionis paſſibus eam ſtipantes. Videte obſecro, quanta humilitate, quantaque paupertate filium ſuum, ſimul conditorem, vlnis geſtet: conſiderate, inquam attentius, & ad incomparabilem illam animi ſubmiſsionem, voluntariamque illam purificationem defixi obſtupeſcite. Non aliter legi ſe ſubijcit, ac ſi de numero immundarum foret, quæ nullam tamen ex partu maculam contraxerat.

QVID agis, ò virgo, ò nimium humilis virgo? quid cogitas? tene hiſce legibus ſubijcit? tene fœminis peccatricibus commiſceri? Michol quidem filia regis, petulantia quadam muliebri, Dauid regi indumentis regalibus exuto, ac plebi commiſto, ante Arcam Domini ſaltitanti inſultauit: at ſynagoga, ſubſannans nimirum illa Michol longè maiore cum ratione te exſibilare poterit, vbi te veſtimentis regijs innocentiæ & iuſtitiæ indutam, ab alijs mulieribus non viderit

2. Reg. 6.

Digitized by Google

diſcrepare, ſeruando ſcilicet purificationem, & ſacrificium coram Arca fęderis, nempè humanitatem filii tui, offerendo.

Sueton. in Aug. TRADVNT auctores, ò virgo beatiſſima, Iuliam Auguſti Cęſaris filiam, cùm quodam tempore admonita fuiſſet, vt faſtum deponeret, ſuperbiam exueret, ac fucum mundumque muliebrem eliminaret, patrem quippè intolerabilem illum ornatnm diutius ferre non poſſe, magna proteruia & arrogantia reſpondiſſe: Pater non amplius meminit ſe Cæſarem eſſe, cuius nutum totus orbis veneratur; at ego memini me Cæſaris filiam, ac proinde primam omnium quæ in mundo ſunt reginarum: quare æquum eſt, vt quæ ſim, exterius quoque demonſtrem. At tu, virgo beatiſſima, infinitis partibus Iuliam hanc & nobilitate & dignitate antecellis: fuit illa quidem Cæſaris filia; tu verò mater & ſponſa Dei.

Virg. 1. Aen. *..quæ diuum incedis regina, Deique*
Et ſoror & coniux.

Atque hæc cum ita ſint, filius tamen tuus ſe circumciſioni vt peccator, & tu te purificationi, vt peccatrix ſubiicis. Ille ſe Deum eſſe oblitus eſt, & tu te matrē Dei. [Verè tibi,] ò virgo, ait præclarè D. Bernar.] nō opus fuit purificatione, ſed numquid filio tuo circumciſione.]

NVMQVID, ò ſuperbiens anima, ad tantæ ſubmiſſionis intuitum erubeſcis? tu quæ nihil es, & merum nihil, te te effers, iactas, & cęlo caput conaris inferre: & ecce, virgo hæc, quæ omnibus præcellit, demittit ſe, humiliat ſe, & vſque ad infimum ſeſe deiicit! Tu quæ

Pſa. 50. peccatis es immerſa & quotidie clamitas, [Et in peccatis cōcepit me mater mea,] ſuperbis; & ecce, quæ ſine vl-

Cant. 4. la eſt macula, de qua totius orbis canit. Tota pulchra es amica mea, & macula non eſt in te, ſe vilisſimam facit.

OBSTVPEO humilitatem tuam, ò verè beata, & millies beata Virgo, laudo & deprædico pietatem, ſed offendit me nonnihil iſthæc tua purificatio: faciant hoc filiæ Adam, faciant id mulieres immundæ, faciant fęminæ peccatrices; te verò reginam Angelorum, matrem Dei, immo ipſam puritatem

Digitized by Google

tem hocce facere præter omnem rationem eſt.

NVLLO vnquam peccati næuo nec venialis nec mortalis, aut etiam originalis, animam tuam, ò virgo coinquinaſti: quid ergo tibi cum hac purificatione? Vixiſti ſemper inſtar Salamandræ, inter flammas peccatorum perpetuo verſata, & tamen abſque vſtulatione, vel minima; ad quid igitur hæc purificatio? Fuiſti ſemper viridis ſacra illa laurus, æterno dedicata numini, quæ nullo vmquam peccati fulgure, vel minimum tacta eſt; ad quid igitur hæc purificatio? Fuiſti arca illa Noe, arca ſcilicet Ieſu Chriſti, quæ ſemper ſuper vndas diluuij originalis natitauit, nec vmquam in peccatorum oceano naufragium paſſa eſt, quid ergo neceſſe tibi fuit purificari. Figuræ quę declarent virginē a peccatis ſemper immunē vixiſſe.

QVAM benè de tè, ò Virgo, dilectus ſponſus tuus dixit, [ſicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias! Cant. 2 Cum te lilijs ſemper candentibus, cæteras vero filias ſpinis pungentibus aſſimilat, aperte demonſtrauit, ceteras creaturas rubos eſſe, quarum peccata inſtar ſpinarum pungant; te autem ſolam lilium eſſe, quod inſtar niuis ſemper candeat, iucundum ſemper odorem ſpiret, in medio ſpinarum illæſum maneat; & paucis vt dicam, quod in medio peccatorum ſine peccato perſeueret. Inſigne plane hoc eſt encomium. Quid igitur tibi purificatione opus eſt?

STELLAE & ſidera, quæ in firmamento defixa ſunt, numquam eclipſim patiuntur. Tu autem, ò Virgo, hocce es firmamētū virtutis diuinæ, de quo olim regius cecinit vates; [Laudate Dominum in ſanctis eius, Laudate eum in firmamento virtutis eius;] Pſ. 150. cuius virtutem & ſplendorem peccata eclipſi obſcurare nunquam potuerunt. Ipſa enim olim aliquando dixiſti: [Nondum erant abyſſi, & ego iam concepta eram.] Prou. 8 Per quas abyſſos mortem, peccatum, damnationemq; æternam denotabas. Ante hæc omnia tu eras concepta, & tamen abſque macula, & peccati næuo cùm ſis, purificari poſtulas?

QVID verò, ò Simeon, tu qui doctorum es ſacerdos, & doctor ſacerdotum & legis, hodierna die Virginem

hanc

Digitized by Google

hanc legi tuæ ſubijcis? Quomodo communem cæteris mulieribus ſortem eam ſubire cogis? An ignoras lege hac Virginem hanc non comprehendi? loquitur illa de conceptione ſecundum communem naturæ ordinem, & qua ſemper reliquæ mulieres concipere conſueuerunt;talis Virginis noſtræ conceptio non fuit: quæ nec ſuſcepto ſemine, nec per commixtionem virilem, ſed Spiritu ſancto cooperante mater facta eſt. Omnia namque in illa præter naturæ ordinem, omnia noua quadam ratione, omnia mirabili & diuino quodammodo contigerunt. An non etiam meminiſti, o ſacerdos & Pontifex, figurarum, per quas Prophetæ tui noſtram hanc Virginem præſignarunt? Equidem tibi eas, ſi forſitan effluxiſſent, in memoriam reducam.

Figura, qua demóſtratur virginem immunem à peccato fuiſſe. Exo. 25 3.Re.10

PRAECEPIT olim Deus Moyſi, vt Arcam de lignis incorruptibilibus fabricaret, ac mundiſſimo eam intus & foris auro circumueſtiret. Hic porrò videas arcam è corpore & anima peccato corruptionique minimè obnoxijs compactam, charitate circum vndique coopertam, & audebis ne illam legi purificationis includere? Salomon thronum conſtruxit eburneum, grandem nimis, eumque auro ſplendidiſſimo veſtiuit; cui, vt ſacræ literæ perhibent, nihil in toto terrarum orbe ſimile vmquam exſtitit. Aperi iam oculos tuos Simeon, & contemplare magnificum hunc thronum, non Regis Salomonis, ſed Regis regum Ieſu Chriſti, non aliunde quàm ex ebore puritatis, virginitatis & innocentiæ compactum: cui ſimile nihil orbis vmquam vidit: [Nec primam viſa eſt ſimilem, nec habere ſequentem:] interea tamen eam legibus & ceremonijs tuis audes comprehendere; An ne

Eſther. 2.

oblitus es magnum illum Orientis Monarcham Aſſuerum, decreto quodam publico, omnes virgines & puellas forma ſpecioſas, per vniuerſas regni ſui prouincias conquiri iuſſiſſe, atque inter ceteras puellam Eſther decoram facie, & pulchram nimis, de ſtirpe Iſrael, à Mardochæo auunculo diligentiſſimè educatam, ad Regem perductam fuiſſe? cuius pulchritudo & venuſtas adeò Regi placuit, vt gratia in eius conſpectu inuenta, ab eo in vxorem adoptata fuerit, eiuſque capiti diadema re-

gni

gni impoſuerit; inque eius gratiam & Mardochæum à morte, & omnē populum Iudaicum ab internecione liberarit. Ecce tibi hic eam ipſam, Propheta ſanctiſſime, quem figura præſignauit? contemplare formoſam hanc Eſther, quæ inter omnes filias, quotquot à mundi primordio hactenus fuere, ita oculis diuini illius, illius veri & æterni Aſſueri, ſola complacuit, vt eam ipſam ſponſam ſuam, ac reginam adoptarit. Erit, erit eadem illa, quæ hominem perditum, alterum, ſcilicet, Mardochæum, & naturam humanam, ideſt, eius populum, ab interitu vindicabit, & tu ab illa ipſa ò Simeon, purificationis debitum audes depoſcere?

NON eſt porrò, Auditores, his ita rapi neceſſe, quin animos veſtros ad noua adhuc & maiora etiam audienda præpareris; iam enim alia, & nondum audita humilitatis opera, q̃ virgo noſtra præſtitit, declarabo. Cùm iã illa templum intraſſet (quia lege decretum erat, vt ditiores agnum anniculum in ſacrificium offerrent, pauperes vero duos turtures, aut duos pullos columbarum) Leu. 12 ipſa quę paupertatis erat ſtudioſiſſima, de pauperum numero ſeſe reputans, duos turtures paupercula in ſacrificium obtulit. Quid agis, ò Virgo, anne vides quid agas? anne hoc ſacrificium te dignum, dignuum Filio, & dignum Deo? vbi iam thus illud eſt, vbi illa myrrha, vbi denique aurum illud, quod tibi ad præſepe Magi obtulerunt. Dedit, ò Virgo, centum talenta Anaxarcho Philoſopho Alexander Macedo, ob id ſolùm quod Alexander eſſet. Hecatombas dijs obtulit Pytagoras, vnica tantum figura mathematica inuenta. Salomon, vnus è maioribus tuis, ipſa dedicationis templi feſtiuitate, immolauit Domiuo boum viginti duo millia, & ouium centum viginti millia: & tu in tam felici & feſtiuo omine, in oblatione, inquam, primogeniti tui, Mater Dei cum ſis, par turturum offeres? ò rem nouam & inauditam! ò inſigne miraculum! ò humilem inopiam! ò inopem humilitatem. 3.Re.8.

Quid turtures ſignificent quos V. obtulit.

Vos porrò turtures quid denotatis? non ignoro turtures, à caſta turture offerri debere; ſcio etiam agnos & beſtias terræ, ab hominibus terrenis immolari: at pro-

lem

lem cęleſtem & diuinam animalia decebant cęleſtia, & huiuſmodi ei quadrabant turtures. Quin & alia non mediocria myſteria denotatis auiculę, tu modo [releua ocu-
Pſ. 118. leos meos Domine, & conſiderabo mirabilia de lege tua.] Quando enim vos ambos, ò caſti turtures, à Virgine ad ſui purificationem oblatos conſidero, ſtatim mihi connexionem illam duarum in vna hypoſtaſi naturam, quas Virgo hæc in vtero geſtauit, vt in arbore crucis ad ſcelerum noſtrorum expiationem, & totius mun-
Ge. 28. di redemptionem, offerentur in memoriam reuocatis. Quin & pulchræ illius Rebeccæ, quæ geminos vno conclufit vtero, memoriam refricatis; ac mihi ſtatim in mē-
Luc. 21 tem reducitis, hanc eſſe pauperem illam viduam, quæ duobus obolis, hoc eſt duabus naturis in Gazophylacium templi coniectis, magis laudata eſt, quam potentes illæ fœminæ magnos opes theſauroſq; offerentes.
Nu. 13. Quin & amplius ſignificatis etiam hic terram illam promiſſionis adeſſe, in qua tandem aliquando præclarus ille & ingens redemptionis noſtrę botrus colligetur, quem in vecte duo viri humeris ſuis, hoc eſt, duabus fultum naturis, portauerunt: botrus inquam, qui crucis poſtea torculari exprimendus immenſi pretij nectar exſudabit. Ite vos nunc turtures, iam enim multa ſatis mihi myſteria aperuiſtis; iam tempus eſt vt hinc vos auoletis, & ego ad alterum concionis meæ membrum vela conuertam.

Lex antiqua de primogenitis. LEX quoque apud Iudæos erat, vt omne primogenitū Deo offerretur & conſecraretur, cuius legis verba Exodi 13. ſcripta reperiuntur, [ſanctifica mihi omne primogenitum tam de hominibus, quam de iumentis, &c.] Inde porrò lex ortum habuit, quod ſcilicet Angelo vna nocte omnes Aegyptiorum primogenitos percutiente, ſoli
Exo. 12. Hebræorum, diuino beneficio immunes ſeruati ſint. Itaque Chriſtus mundi, vt gallice dicam Delfinus, primogenitus Mariæ, & omnium creaturarum, quem Paulus hinc [primogenitum omnis creaturæ] vocat, non a-
Eph. 1. liter huic ſeſe legi voluit ſubijcere, quam mater legi puerperarum: atque ideo eum mater hodie in templum, Deo patri eundem oblatura portauit.

IESV

IESV bone, decus & princeps humilium, an non ſatis eſt & pluſquam ſatis eſt, te hominem noſtri cauſa factum eſſe, in paupertate natum, in ſtabulo loco palatij commoratum, in præſepi loco conopœi reclinatum, & ipſa animalia pro ſocijs & domeſticis tuis habuiſſe? denique in illa tua tenella ætatula humi recubuiſſe, an non hoc inquam ſatis eſt? anne humilius adhuc hæcce tua humilitas humilianda fuit? an ne hæc adhuc oblatio facienda tibi reſtabat? Vnum ne hoc tibi ad præceptum adimplendum deerat? Peccantium eſt, ſeruorum eſt, mancipiorum eſt, hiſce collum legibus ſubijcere, non qualem te reuera confitemur, fili Dei. O felix oblatio! ô ter & amplius beata præſentatio! ſume animos iam peccator, & tu ô munde: ecce vobis hic victimam quæ olim in monte Caluariæ immolanda eſt. Quantum, putas, fuit gaudium Iſaac, cum gladio iam ceruicibus imminente, & morte iam vicina, arietem vidit inter vepres cornibus hærentem, qui in eius locum ſacrificio ſubijceretur? At quantum nunc tuum gaudium ſit oportet, ô peccator cum ſub ſanguineo diuinæ iuſtitię gladio, capiti vitæque tuæ minitante curuatus, prodeuntem hodie è vepribus humanitatis noſtræ hunc agnum ſine macula vides, qui pro te reo iuguletur, & immoletur? Gen. 22

SCITIS, Auditores, duo in lege veteri ſacrificiorum genera fuiſſe, vnum matutinum, veſpertinum alterum, quod vtrumque hic videtis offerri, matutinum ſcilicet in oblatione pueri IESV, alterum vero circa vitæ eius Veſperam in ara crucis peragetur. O quantum inter hæc ſacrificia diſcrimen eſt, ô Virgo, quantaque differentia! Hodie filium in medio templi cum gaudio, iubilo & canticis offers; & ecce poſt triginta tria annorum ſpacium in medio montis Caluariæ, ærumnis, tormentis, opprobrijsque ſalutatum, immolatum conſpicies. Hic illum vlnis iuſti Simeonis ſtringi vides, tunc eum in lateribus crucis diſtentum & extentum videbis. Hic eum quinque argenti ſiclis redimis, illic ipſe quinque vulneribus ſanguinum riuos ſtellantibus totum mundum redempturus eſt. Cuius quidem doloris ho Nu. 28

Digitized by Google

Luc. 2. tibi loco ſenex hic initium dedit dicens, [Tuam ipſius animam doloris gladius pertranſibit.] Deus bone, quam crudeles hę ſunt minę, & quam triſtitia præſagia! hiſce tu tamen ne minimum moueris: in quo te Agrippinæ

Suet. in Neron. Domitij Neronis matri non abſimilem auſim dicere, quæ ſuperba, vt quæ maximè, & magnitudinis filij ſui nimium quantum ſitiens, cum oracula conſuluiſſet, num aliquando filius imperium eſſet aditurus; eique oraculo Deus reſpondiſſet, regnaturum quidem, ſed in Imperio matrem ſuam necaturum, tumore cœca, & auida diadematis, ſtatim ſubiecit, [Occidat modo imperet,] materno, ſcilicet, ſanguine manus fœdentur, modò caput eius diademate cingatur. Ad eundem planè modum, cùm oraculum illud Propheticum Simeon, tibi vaticinans prænuntiat filium tuum, non Neronem illum ſanguinolẽtum, ſed mitiſſimum Ieſum Chriſtum, toto quidem terrarum orbe regnaturum, ſed eius durante imperio, animam tuam doloris gladio (mille inquam vulneribus) transfigendam, inclamare mihi, velut altera Agrippina, videris, [Occidat modò imperet;] mille ego gladijs transfodiar, mille mortis generibus vnica mihi vita auferatur, modo Ieſus filius meus & Deus meus, rex ſit, ſaluator ſit, denique totius orbis redemptor ſit.

ECCE tibi, Pater æterne hic oblationem, qualis tibi nunquam ab vllo hominum à tot retro ſæculis oblata fuit. Contemplare hic victimam, in qua tibi bene complacuit, & ad quam totus terrarum orbis à tot annorum millibus anhelauit. Non videbis hic amplius dona Abeli, non oblationes Abrahæ, tuus hic iam filius, primogenitus Dei filius, liceat dicere ſanctiſſimæ Trinitatis, offertur: non delectaris altaribus fumantibus, non holocauſtis boum non immolatione taurorum, aut ouium, atque ideo nouum hic ſacrificij genus diuinum

Pſal. 39 planè & omnino admirabile contemplare, [oblationem & holocauſtum pro peccato non poſtulaſti; tunc dixi, Ecce venio.] Nihil igitur cœlo gratius noſtra offere potuit humanitas, aut nihil patri æterno deſiderabilius.

RE-

Digitized by Google

REFERTVR ſecundo Matthæi capite hiſtoria, quæ hac abs re non erit admodum aliena. Herodes propter implacabile, quo in Chriſtum ferebatur, odium, omnes pueros, qui erant in Iudæa, & omnibus terminis eius, occidit, vt hac miſera infantium ſtrage, innocẽtem ſimul Ieſum inuolueret. Rex quoque ille æternus, Deus, ſcilicet Pater, propter immenſum quo filium proſequebatur amorem, in veteri teſtamento omne ſibi primogenitum præceperat offerri, vt inter tot primogenitorum oblationes, dilectus quoque filius, ſemel offerẽdus accederet. Hodie igitur Pater æternæ, ſopientur ignes tui, tua hodie ira ſubſiſtet, hodie iudicia tua tandem finem accipient, hodie paradiſi portæ reſerabuntur, hodie mundus coram oculis maieſtatis tuæ gratiam inueniet, hodie aquæ diluuij ceſſabunt, hodie incendia & maria rubra conquieſcent, hodie denique vincula captiuitatis noſtræ diſſoluentur, & omnes in libertatem vindicabimur. En tibi hic pignus, quod offerimus, en tibi ſatisfactionem noſtram, paruulus hic pro toto mundo præſtat vadimonium, hunc tibi hodie Virgo in redemptionem pro vniuerſo mundo offert & donat.

PRVDENS illa Abigail, cognoſcens Dauidem, in Nabal coniugem grauiter commotum, ad omnem eius ſubſtantiam perdendam cum omnibus ſuis copijs deſcendiſſe, illi obuiam proceſſit, oblatisq; cibarijs & com meatu, humanis eum verbis allocuta eſt dicens: [ſuſcipe benedictionem hanc, quam attullit ancilla tua tibi Domino meo,] qua re illa emolliuit iratum, adeo vt rex ſuiipſius victor, & iracundiam cohibens, harum ſe iniuriarum memorem nunquam fore iurauerit. Pro dolor! Maior ſane fuit ira magni illius Dauidis, Patris, ſcilicet æterni, in ſtolidum illum & vecordem Nabal, hominem ſcilicet, & totum mortale genus: quotidie namque iras ſuas iudiciaq; ſua, & vindictas in eum de cœlo detonabat. At occurrit ei hodie Abigail noſtra, offert ei panem Angelorum offert ei proprium & vnigenitum filium; itaque eum demulcet, vt eum exarmarit, veterumq; iniuriarum immemorem penitus reddiderit. 1. Reg. 25.

AGRESTIS ille & barbarus Eſau, cum quadringen- Gen. 33

gen-

gentis equitibus contra fratrem ſuum Iacob, ad iniuriam, quæ iam à viginti annis illi facta fuerat, vindicandam deſcendens, ſtatim ac faciem Rachelis paruulum ſuum Ioſeph ei monſtrantis, & manu ſcala mariti ſui Iacob offerentis conſpexit, emollitus eſt, & cum fratre ſuo in gratiam rediit. Audeamne, ò Pater æterne, te barbaro Eſau aſsimilare! Veriſsimum quidem eſt, accinctũ te iuſtitia, ſtipatum ſuppliciis, vallatum flagellis ad puniendum, aduerſus miſerum Iacob, hominem ſcilicet, deſcendiſſe, vt iniuriam, quam tibi olim in paradiſo delitiarum irrogauerat, hac ratione caſtigares: at conſpecta hodie ſpecioſa noſtra Rachele, filium ſuum Ieſum, vnà cum munuſculis, ideſt, lacrymis, ſuſpiriis, & pęnitentiis miſeri huius Iacob, id eſt, hominis offerente, coactus es arma deponere, eundem amplexari, gratiam elargiri, & quidquid prius in te commiſſum erat, magna animi benignitate remittere.

Quantum igitur debes, ò anima Virgini, filium hodie ſuum pro te Patri offerenti? quid porrò Patri æterno eum ad te redimendum offerenti in cruce? Exemplum eſt in Exodo, quod huic rei illuſtrandæ non parum facit: Cùm Deus Moyſen in via interficere decreuiſſet,
Exo.4. quod præceptis Domini non vſque adeò promptè vt par erat, obſecutus eſſet; vxor eius Sephora his auditis, filium ſuum confeſtim circumcidit, vt maritum morti eriperet, diuinamque vltionem auerteret: quibus peractis ait Moyſi, [Sponſus ſanguinum tu mihi es;] ac ſi dicere voluiſſet, Moyſes, ſi me diligere teneris, quod tua ſim coniux, iam quidem multo magis, quod ad vitæ tuæ conſeruationem proprii filii mei ſanguinem effuderim. Age iam anima, hic cogitationes tuas defigito, de his meditationem inſtitue: ſi Deo ſcilicet cultum exhibere teneris, atque eum perfectè diligere, quod tuus ſit ſponſus, tuus Pater, tuus Deus, & creator tuus; multò quidem magis, quod ſanguinem vnigeniti filii ſui pro te effuderit, quod eum cruci, ſuppliciis, morti denique ipſi pro peccatis tuis ſubiecerit. Quis quæſo tuus ille amor eſt, cui omnia hæc veluti pro meritis impendantur, quænam tuæ gratiæ? quænam merita?

RE-

RELICTIS porrò, Auditores, omnibus hiſce figuris videamus, quid hodie in templo peractum ſit. Olim quidem Arca fœderis in templo collocata, ornamentis decorata, ac maieſtate Domini & gloria repleta fuit: at hodie res longè ſublimior accidit. Intrante quoq; olim Arca domum Domini, omnia cantu & organis perſonabant, atque ipſa omni inſtrumentorum genere & hymnis in locum ſuum deducta eſt, at hodie, præclara hac Arca humanitatis Ieſu templum intrante, longe ſuauior & iucundior auditur concentus: nihil niſi prophetiæ, niſi laudes, & mirabilia vndequaque audiuntur. An non videtis octoginta annorum viduam, honorem & obſequium nato Meſſiæ exhibentem: an non auditis veneranda canitie decorum Simeonem, redemptorem mundi vlnis conſtringentem, iubilo & canticis exultantem: interque lacrymas & gaudia diuinum illud canticum modulantem: [Nunc dimittis ſeruum tuum Domine, ſecundum verbum tuum in pace.] Ecce vobis nouum hic Atlantem, brachijs ſuis illum geſtantem qui humeris potentiæ ſuæ vniuerſam terræ molem ſuſtentat. Ecce vobis hic cygnum iucundo carmine mortem ſuam prænunciantem.

2. Paral. 6.

3. Re. 3.

Luc. 2.

O quanto gaudio, quanta lætitia, quantaque iucunditate affectum magnum illum Patriarcham Iacob, iam vegrandæuum putatis, vbi filium ſuum Ioſeph, quem veluт mortuum diu eluxerat, viuere & dominari in tota terra Aegypti intellexit? tanto quidem gaudio dicitur delibutus, vt ſuper collum eius irruens, & plenis vlnis ſtringens dixerit cum lacrymis; [Iam lætus moriar, quia vidi faciem tuam, & ſuperſtitem te relinquo.] Quid faciet igitur venerabilis hic Simeon, vlnis eum amplexãs cuius nutum omnis terrarum orbis pertimeſcit? qui in hæc tandem verba prorupit; Veniſti tandem, ò captiuorum redemptor, peccatorum ſaluator, mortuorum vita, ſalus & iubilus totius mundi. Hactenus in ærumnis vitã egi, & amaritudine deduxi canos meos, exſpectans ſemper & ſperans, vehementer pro redemptione Iſrael ſollicitus, nunc vero dimittis ſeruum tuum: iam ſollicitudine mea liberatus, lætus iam & conſolatio-

Gen. 46

ne repletus dies meos finiam, cupio iam diſſolui uinculis mortalitatis huius, ut tam iucundi tamque exſpectati apud inferos nuntij baiulus eſſequeam, Nunc igitur dimitte ſeruum tuum Domine.

FATEOR, bone Ieſu, fateor, cœlum, & terram, purgatorium, & limbum, totum denique orbem in aduentu tuo exultare; at uero iam multo magis in hac oblatione qua æterno Patri oblatus es, exultabunt: è qua præſagire licet, te pro mundi redemptione in arbore crucis, aliquando offerendum; in qua Patri nos tuo reconciliabis; in qua pro peccatis noſtris ſatisfacies, vbi lytrum pro tota humana natura perſolues. Sanguis tuus pretioſus, erit aurum, Caluariæ mons, locus rationum in quo hocce pretium perſoluetur. Nunc igitur, dimittis ſeruos tuos in pace, ò lux hominum: iam læti morimur, certi nimirum, portas cœli, quæ hactenus clauſæ fuere, patentes iam nobis & apertas fore, vt gloria cœleſti vna cum glorioſiſſima Virgine matre tua perfruamur, cuius nos compotes reddant Pater, & Filius & Spiritus Sanctus, Amen.

IN DIE CINERVM.

Memento homo quod cinis es, et in cinerem reuerteris.

FIGVRA.

Herodot. 2. SOLEBANT Aegyptij, licet alioquin immanitate barbari, vt modeſtiam ſobrietatemq; conuiuis commendarent, ac gulę occurrerẽt, cranium & caluariam carne nudatam, inter medias epulas menſæ inferre, vt ea conſpecta conuiuæ mortem in memoriam ſuam reuocarent, vitęque fragili- Plut. in conuiuio ſep. ſapiẽt. tatis admonerẽtur, hiſce additis verbis. Aſpicite triſtem hanc & lugubrem mortis imaginem, ac memores eſtote hinc vos aliquando ſimiles futuros. Et ſane longo ante tempore, ab ipſo ſcilicet mundi exordio, magnus ille

Deus,

Digitized by Google

Deus, primos mundi incollas pellibus mortuorum animalium conueſtiuit, his eos exuuijs & mortis inſignibus circumdans, vt ita ſeſe buſto & tumulo deſtinatos vouere meminiſſent. Eandem hodie, Auditores Eccleſia Catholica ſeruat conſuetudinem, quæ, vt nobis poſt tot conuiuia, poſt tot epulas, poſt ipſa Baccanalia, mortis memoriam refricaret, vitæque fragilis & caducæ commoneret, animarum noſtrarum menſis mortis infert inſignia, induit nos coloribus cinericijs & pullis dicens, [Memento homo quia cinis es.] Deſine iam ineptire ò homo, iam ſatis per plateas petulanter & laſciue diſcurriſti, iam ſatis ac nimis diu vitijs indormiſti, aperi nunc oculos, reclude palpebras, & vide qui ſis & vnde veneris; iam ſatis ſuperque teipſum iactaſti, memineris iam te cinerem eſſe, & in cinerem reuerſurum. Hæc eſt vox pęnitentiæ, his verbis animis noſtris cinis ipſius memoria ingeritur, verum ipſe, qui niſi cinis ſum, digne de cineribus loqui valeam, ad te confugio ſancta Dei genitrix, ac tibi cum paranympho Gabriele pronuntio.

AVE MARIA.

QVEMADMODVM rerum omnium creatrix ac nutrix natura ſeptem in firmamento Planetas conſtituit, quæ in res haſce inferiores tantum roboris ac virium habent, vt quidquid hic in terra ſit, ab eorum influxu penitus dependeat. Ad eundem planè modum ipſius naturæ auctor & gratiæ Deus, ſeptem in Eccleſia ſua ſacramenta inſtituit, quæ tantum in hominum animis robur obtinent, vt omnis noſtra ſalus in eorum potentia virtuteque eſſe ſita videatur. De ſex reliquis modo tacebo, de vnica pœnitentia hodierna die locuturus, neque enim aut Mars, aut Mercurius, aut Venus, aut vllus denique Planetarum, adeo rebus hiſce inferioribus, ac ſacramentum hoc, hominum ſaluti neceſſarium eſt.

ROMVLVS olim in ipſis vrbis ſuæ primordijs aſylum inſtituit, ad quem quicumque facinoris alicuius reus confugiſſet, omnium ſtatim criminum indemnitatem conſequebatur. Ieſus Chriſtus, verus noſter Romulus, in ipſo Eccleſiæ ſuæ principio Sacramentum *Plut. in Romulo.*

Pœnitentiæ velut aſylum & locum immunitatis inſtituit, ad quod quicumque peccatores confugiſſent, ab omnibus inquinamentis vitijsq; liberarentur;hic enim incæſtus purgantur,ſacrilegia eluuntur,auaritiæ delentur,ideò, vt nullum peccatum ſit, quod hac pœnitentia non emundetur: vt huius inſignis figura fuerit diluuium illud vniuerſale, de quo in Geneſi legitur, quod totam ſuperficiem terræ aquis cooperuerit. quo edocemur,ipſam pœnitentiam diluuium gratiarum futuram, quod omnia animæ noſtræ vitia ſub vndis lacrymarum demergeret.

Exo. 14 ELVIT ſiquidem omnia & emundat pœnitentia, omniaque in integrum reſtituit. Anne meminiſtis cladis illius, quam in mari rubro Aegyptij perpeſſi ſunt?

Pſ. 105. Refert enim hiſtoria, quod [ne vnus quidem ſuperfuit

Figuræ quib. pœnitẽtia denotatur. ex eis,] aut, vt ait, Dauid, quod, [vnus ex eis non remanſit,] qui cladis nuntium in Aegyptum deferret. Mare hoc Rubrum, Auditores,ipſa eſt pœnitentia,ſanguine inquam & meritis Ieſu Chriſti rubicũdum, quod vndis contritionis omnia noſtra peccata, quæ ſunt veluti idololatræ Aegyptij,immergit.

1. Reg. 17. Ipſa eſt funda illa Dauidica,tribus ſaxis,Contritione,ſcilicet,Confeſſione & ſatisfactione, armata ad Goliath Philiſtæum, id eſt, peccatum ipſum,animæ noſtræ inſultantem,proſternendum.

4. Reg. 1 Ipſa eſt ſcala Iacob per quam fideles animæ,inſtar

Ioan. 1. Angelorum,tendunt ad cœleſtia. Ipſa eſt Iordanis,qui Naamanem à lepra emundat. Ipſa eſt piſcina illa probatica quæ omni morborum generi medetur. Ipſa eſt

Ion. 2. vaſtus ille cetus in mari lacrymarum natitans, qui miſeros Ionas naufragio eripit,& in litus integros, & ſaluos eijcit,ſolemque gratiæ iterum concedit intueri. Ipſa quoque eſt virga illa Moſis, quæ Aegyptiorum ſerpentes deuorabat. Quid denotas hic ò virga, niſi pœnitentiam? quæ peccata noſtra, quæ nihil niſi ſerpentes, dracones & viperæ ſunt, deuorat & digerit. Eſt ipſa pœnitentia, quam vobis auxiliante Omnipotentis gratia, toto hoc Quadrageſimæ tempore annuntiabo, quæ niſi pullis & triſtibus induitur, & non niſi ieiunijs paſcitur. Ipſa eſt cœli filia, virtutum tutela, humi-

Digitized by Google

humilitatis mater, vanitatis hoſtis, ac meritorum conſeruatrix. Ipſa eſt filia honoraria, & domina noua quadam ratione induta, quæ cineres loco bracteæ, cilicia loco deliciarum, & flagra loco inſignium geſtat. Loquamur priùs de eius inſignibus, ac deinde de eius epulis loquemur.

QVAMOBREM quod ad primum attinet, fuere ſemper cineres notæ, & vera pœnitentiæ inſignia; cineres ſunt portus, in quem ſeſe animæ ad declinanda fulgura cœleſtia & tempeſtates huius mundi velut in tutum recipiunt. Niniuitæ ad prædicationem Ionæ in cineribus ſalutem inuexerunt. Abraham prius cinerum meminit, q̃ Deus alloqui auderet, dicens, [Ego puluis & cinis loquar ad Dominum?] Acab rex Iſrael, Dei numen reueritus, in cineribus ſeſe occultauit. Verum patientię exemplar Iob nullum niſi in cineribus ſolatium quærit, dicens: [Memento, quod ſicut lutum feceris me, & in puluerem reduces me.] Anne in cineres Domine iuſtitiam tuam exercebis? & aduerſus puluerem oſtendes potentiam tuam? An non meminiſti Domine, me è puluere à te compactum, & in puluerem, ac cinerem aliquando à te conuertendum?

Ion. 3.
Gen. 18
3. Reg. 21.
Iob 10.

MERITO igitur exclamem, ò ſacros & vere ſanctos cineres: ò verè diuinos cineres: vos, vos inquam ſopitos deuotionis ignes conſeruatis, vos pios affectus excitatis, vos prauos motus refrenatis, vos denique omnes animæ ſordes eluitis. Colatur quoque de cineribus lixiuium. Vos verè ò cineres, ſpirituale lixiuium è lacrymis colatum facitis, quod omnia mundat quodq; animas noſtras ſuper niuem dealbat, vt verè in Pſalmis vates regius cecinit.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

SED audite rem magis adhuc admirandam. Daniel ſparſis cineribus frondes & technas ſacerdotum Babyloniorum, qui regi & populo imponebant, detexit, quo quid aliud ſignificatur ò homo, quam memoriam tuam te mortis cineribus aſpergente, impoſturas carnis quemprimum, fraudes diaboli, & fallaces mundi inſidias detectum iri; quæ omnia non ſecus ac falſi illi prophetæ & ſacrificuli idoli Babylonici animæ tuæ

Pſa. 50.
Dan. 14.

Digitized by Google

imponunt. Liceat ergo mihi iterum exclamare, ò vere regios cineres! hoc enim vos titulo decorabo, quod tres vobis reges & monarchæ decorem addiderint. Primus
Ion.3. in ſcenam prodeat Rex ille Niniuitarum, qui ad Ionæ prædicationem publica præconis, voce pœnitentiam omnibus ſuis indixit, ſacco indutus eſt, atque in cinere
3. Reg. 21 conſedit. Alter ſit Achab Rex Iſrael, qui manum Dei ſibi imminentem, & veſtigia eius iam prementem declinans, in cineribus ſalutem quæſiuit. Tertius vero ipſe Dauid, qui non niſi cinericio ſe perfundebat odoramento, non niſi in cineribus ſomnum capiebat, nullaq; re niſi cineribus paſcebatur, ait enim, [& cinerem tanquam
Pſ. 101. panem manducabam.] O Reges vere reges, ò diuinos, ſapientes, & verè prudentes Principes? [& nunc ò reges intelligite,] cur non præ pudore erubeſcitis? Vos non niſi ludicra, delitias, & tripudia ſomniatis, & ecce hi antceſſores veſtri nil niſi pœnitentiam decantabant. Vos gemmis & pretioſis monilibus inceditis rutilantes, & hi cineribus conſperguntur. Vos vero Dominę & Principes, quoſnam colores, quænā hodie geſtatis inſignia? an non vos omnes hodie cineribus comperſas intueor? Nolite hinc porrò erubeſcere; fecerunt id olim matronæ, heroinæ, reginæque, vobis ſpecie & venuſtate ſimiles, dignitate haud inferiores, nobilitate ſane ſuperiores. An non Eſther, quæ propter venuſtatem ſuam, à rege Aſſuero in coniugem adoptata fuit, quippe inter om
Eſth.14. nes Hebraicas puellas pulchritudine eminens; cineri-
Iudith. 9. bus ſeſe veluti aromatibus perfudit? An non Iudith vidua, inter omnes viduas ſpecioſiſſima, propter egregiam venuſtatem. Oculus Iſrael appellata, loco ſtibij, & ceruſſæ cineres adhibuit, & cilicio lumbos ſtrinxit? An
Thren. 2. non Iſraelitides & filiæ Ieruſalem, transmigrationis Babylonicæ tempore, pompis & fuco repudiatis, capita in terram abiecerunt, & cinereo ſeſe nimbo perfuderunt? vos vero virgines & mulieres cur non eiſdem inſigniri vultis inſignibus? Tempus ipſum id à vobis iam poſtulat, & ipſa ad faciendum vos inuitat Eccleſia; omnia enim iam vndique cineribus conſperſa ſunt, nihil præter pœnitentiam omnes cathedræ ſuggeſtusq; iam

reboant.

Digitized by Google

reboant. Audite quæſo, quonam modo vobis inclament, [Memento homo quia cinis es.]

O cinerem, ò mortem! tu porrò homo cineres & mortem in memoriam reuoca: qui ſis vide, vnde venias, & quo tendas. Recordare originis tuæ, & noli obliuiſci diſſolutionis tuæ, terra es, de terra ortus es, & in terram diſſolueris. Verum iam eſſe fateor veſtrum axioma & enunciatum ò Phyſici, [Ex quibus vnumquodque componitur, in eadem & reſoluitur.] Conditus es è terra, ò homo, ideo quoque in terram reſolueris. memento ergo quod puluis ſis, ecce [terminus] tuus [à quo,] & quod in puluerem reuerteris, ecce [terminus ad quem.]

MATHEMATICI quoque hic me non parum iuuare videntur: hoc enim vnum è præclaris eorum principijs eſt, [Omnes lineas à centro ad circumferentiam ductas, æquales eſſe.] Audite, audite paradoxon hoc Reges, audite Principes & orbis Monarchæ. Similes igitur vos eſtis nobis. [Memento homo quia cinis es,] ab eodem quippe centro venientes; [& in cinerem reuerteris,] etiam ad eandem circumferentiam tendimus. Eidem igitur fato ſubiecti eſtis cui nos; externa tantum quædam accidentia ſunt, quibus nobis ſuperiores eſſe videmini. Vos quidem nobis honoribus, gloria & diuitijs antecellitis; at vt nobis morientibus, vos hic ſuperſtites remaneatis, fieri omnino non poteſt. Euclides.

[Memento] igitur [homo, quia cinis es,] memineris te domum illam eſſe, de qua in Euangelio, ſuper arenas ædificatam, quæ minimo Aquilonis turbine ad terram proſternitur. Certum eſt, & certo certius, omne noſtrum Eſſe, non niſi arenam, cinerem ac terram eſſe, & ad minimum fortunæ flabrum ad terram deijci & proſterni. Quemadmodum enim domus Iob ad primam venti procellam corruit, & omnes eius liberos oppreſſit; ita quoque & tu mundi amator, domum tuam, id eſt, corpus ac vitam eidem ſcias fato eſſe ſubiecta prima quæ te inuadit fortunæ procella, eadem te perdit, & omnes conceptus voluntateſque in mo- Matt. 7. Iob 1.

Iudic. 16. mento peruertit. Ac veluti Philiſtinorum domus, ſtatim ac Sampſon columnas infernè complexus eſt, in terram concidit, omneſque principes eorum ruina inuoluit; ita quoque vita tua, res tuæ, diuitiæ tuæ, ò homo, eandem fortunæ varietatem viciſſitudinemque patiuntur. Omnia namque hæc pereunt, & omnes tuæ cogitationes, ſublimeſque conceptus ad nihilum deducuntur. Quare, vt paucis concludam, omnia ſuper arenam & cinerem ædificata ſunt.

Dan. 2. DEPINGIT nobis Daniel ſtatuam grandem nimis, cuius caput ex auro optimo, pectus autem & brachia argentea, venter & femora ærea, pedes vero lutei ac fictiles: ait quoque lapillum quemdam de monte deſcendiſſe, qui ſtatuam in pedibus percuſſit, & minutim confractam in cinerem redegit. Contemplare hic, homo, veram vitæ tuæ imaginem: caput hoc aureum, pectus hoc argenteum, ærea illa femora, quid quæſo ſunt aliud, quam imago honoris, diuitiarum, ac roboris tui? at ſita ſunt hæc in baſi terrea, habes pedes luteos, ita vt minimo de fortunæ montibus lapillo ingruente, & cogitationum tuarum pedibus aduoluente in cinerem & pulueren euaneſcas. An non tibi carere iudicio, ac ratione penitus deſtitutus videretur, qui ſublime aliquod palatium ſuper arenam ædificaret? maior ſanè, mihi crede, tua, ò homo, eſt dementia, ſi domum fortunarum tuarum in arenario vitæ huius ſtabilire moliaris, minimus enim exſurgat turbo, leuis aliquis ingruat morbus, aut alia quædam aliunde incidat calamitas, omnia ecce concident, inque puluem redigentur. [Memento] igitur [quia cinis es, &c.]

Humanę naturæ encomia ex veteribus Philoſoph. Triſin. in Pimãdro. Pyth. i ſententijs.

ERRATIS, ac multum erratis, Philoſophi, fruſtraq; in hominis natura indaganda, eaque laudanda, tempus laboremque inſumitis: tam præclaris enim verborum præconijs de re nihili locuti eſtis, de muſca Elephãtem feciſtis, tu porrò Hermes Ter Maxime, cur hominem [miraculum magnum] auſus es appellare, eoque nihil in mundo dixiſti eſſe præſtantius? anne ignorabas præter cinerem nihil eſſe? Cur tu Pythagora eum [Deum mortalem] eſſe dixiſti? ſi melius & penitus natu-

naturam eius indagaſſes, vidiſſes forſitan fundamentum eius, eſſe puluerem, medium, cinerem; & finem, vermem corruptionemque. Et tu Philoſophorum princeps Plato non rectè de homine philoſophatus es [diuinum]eum[genus]appellando, itane ſtirpem & genus condis deorum? Maior adhuc tua eſt Plotine audacia, cum eum [quoddam vniuerſum,] epitomen, ac veluti omnium rerum repoſitorium appellare non erubeſcis. Plato ĩ Timeo. Plotin.

ANTE omnia verò te miror beate Pontifex Gregori, te Doctorem ſcilicet Eccleſiæ, maiori adhuc hominem encomio, Gentilium veſtigijs inſiſtendo, condecoraſſe, cum eum à nobilitate & eminentia, ſingulari nomine[creaturam]nominari voluiſti: explicans enim illud Euangelii, [Prædicate Euangelium omni creaturæ,]per hæc verba, [omni creaturæ,] ipſum hominem intelligis, cùm in ipſo vno omnes omnium creaturarũ nobilitates & eminentiæ contineantur. Eſſe namq; ipſum commune habet cum lapidibus, vitam cum plantis & arboribus, ſenſus cum beſtiis, intelligentiam cum ipſis Angelis; adeò vt paucis omnia comprehendendo, [omnia creatura]meritò homò queat appellari. Greg, ho.26.ĩ Euang.

AT vnicus Dauid benè & pro rei dignitate de homine locutus eſt cum ait, [Tamquam puluis quẽ proiicit ventus à facie terra.]Non es aliud ò homo, quàm vẽti ludibrium: [memento]igitur[quia cinis es:] memento te nihil eſſe, & originem tuam vilem eſſe & abiectam, Agathocles, figuli filius, Siciliæ iam rex creatus, veritus fortaſſe ne regia dignitate inſoleſceret, vt prioris ſui generis ſemper meminiſſet, figlina ſibi vaſa vna cum aureis & argenteis ad menſam quotidie voluit adferri. Tu verò, ò homo, etiam figuli filius es; indicat hoc tibi Iob Propheta dicens, [Manus tuæ fecerunt me, & plaſmauerunt mè,] & licet deinde te Deus ad ſceptra prouexerit, diadema capiti impoſuerit, ne forſitan in tãtis dignitatibus conſtitutus, ſuperbia inſoleſcas, vtque vilis tuæ originis ſemper memor viuas, ponè tibi ante oculus vas hocce luteum, & inter aurum & gemmas, nobilitatem & diuitias, viles hoſce cineres interſeras. Pſal. 1. Plutar. apopth. [illegible] Iob 10.

ME-

MEMENTO quid fueris, quid modò ſis, & quid mox eris; memento quòd è cinere factus ſis, niſi cinis ſis, & in cinerem aliquando conuertendus ſis, vel, vt Ieremias loquitur, [terra ante partum, terra in partu, & terra poſt partum,] ſiue vt melius adhuc philoſophemur, [Terra in eſſe, terra in fieri, & terra in conſeruari.] Hunc in modum philoſophatus eſt Salomon, & ſuperbos ſui temporis alloquens, his eos verbis aggreſſus eſt: [Quid ſuperbis terra & cinis?] Nolite igitur adeò efferri aut inſoleſcere vos tumidi, nolite altum ſapere: quænam quæſo ratio eſt, vt vos adeò efferatis, cùm præter cinerem, præter purum nihil, vanitatemque ipſam nihil ſitis.

Pano dimittit plumas viſa pedum deformitate.

NON eſt vlla auis Auditores, quæ pulchritudine & ſuperbia cum pauoue comparetur; vidiſtis credo aliquando, vt plumas explicet, & caudæ pulchritudinem expandens examinet: in qua tantam pulchritudinem contemplatur, vt ſibi ipſi applaudens ſuperbo incedens paſſu glorietur: verùm vbi oculos ad terram deiicit, & pedes, quos turpiculos ei natura dedit, reſpicit, totus cõfunditur, & confeſtim plumeos illos faſtus exuit. Hic tua ſit lectio ò homo, hic diſcas oportet. Cùm enim in vanitatum tuarum officina plumas honorum venales exponis & oſtentas; quando magnitudinem tuam contemplaris; quando longa ſeruorum caterua te ſtipatum vides, inflaris, & in te ipſo factus elatior pauonem imitaris; adeò vt cor anguſtis pectoris tui ſpatiis concludi, & aer ſpiritum pulmonibus tuis nequeat ſubminiſtrare: at ſi oculis in terram deiectis pedes contempleris, [(ſordes enim eius in pedibus eius)] ita ſordidos, turpes & deformes inuenies, vt quamprimum plumas ſis collecturus, deque propria vilitate factus certior teipſum humiliaturus.

Xerxis Regis factũ pręclarum. Plut. in Xerx.

AN non meminiſtis, quod ſte Xerxe rege tradunt hiſtorici? Licet enim hic honornm gloriæque ſtudioſus fuerit vt qui maximè; tamen cùm quadam tempeſtate innumerabiles militum copias collegiſſet, & eas in acie conſtitutas videre magnoperè deſideraret, in altum ſe montem contulit: è quo cùm totum Helleſpontum

ſtra-

ſtratum nauibus, & terram quaqua peteret, militibus coopertam videret, vbertim illacrymatus eſt. Mirabantur ad tam inſolitum ſpectaculum duces, tamque inuſitati caſus cauſam petentes, dixere; Vnde hæc lacrymæ, ò Rex? vnde hic eiulatus? anne iam animum contrahis, & ante tubam pauor occupat artus? tantam hactenus virtutem, tantum animi, virilisque pectoris oſtendiſti, & ita modo in lacrymas veluti parui animi reſolueris? An fortaſſe Græcorum robur & audacia tibi metum incutiunt? Quibus importunè lacrymarum cauſam poſtulantibus tandem ait: non ita, viri, non ita, numquam me animus defecit, nec vlla me vnquam formido inuaſit; aliud quid mente voluo, quod mihi lacrymas excutiat. Video hic tot hominum myriades, tot millitum milia, quæ hic in aciem produxi, & eheu, abhinc centum annuis nullus omninò ſuperſtes erit, omnes in cineres conuertentur; atque hæc eſt cauſa fletus & lacrymarum mearum, &

--quis talia fando 2. Aen.
Temperet à lacrymis?

In tantum, ò cinerum memoria, ſuperbos animos & altum ſpirantes deiicis & proſternis.

NEC minus admiratione dignum eſt, quod olim Saladinus, Aegyptiorum regum maximus, fecit, qui cũ totum Orientem ſubiugaſſet, Occidentem terruiſſet, Aſiam domuiſſet, totum denique orbem concuſſiſſet, vt morti ſe iam vicinum vidit, in hos ipſos cineres oculos coniecit. Quid eum feciſſe arbitramini? audite, rem narrabo; Induſium ſuum à præcone per omnes ciuitatis vicos in haſta voluit circumferri, & alta voce inclamari: Magnis ille Saladinus, Orientis flagellum, Aſiæ domitor, omnium populorum terror, vnicum hoc induſium, ex omnibus ſuis tropæis, victoriisque ſecum poſt mortem defert: ò rem admirandam, & ſtupore dignum in rege barbarò! ò verè cineres de prædicandos?

Factum Saladini inſtãte iam morte. Platina in Cęleſtino III. Breuiario mag. Chron: Anno. 1493.

HOC notes oportet Chriſtiane, & ad eius imitationem mores tibi vitaque componenda eſt. An non ad exemplum barbari huius tyranni, conſpectis cineribus tuis, & propria vilitate: humilitatem indues? Itaque

me-

Digitized by Google

memento te non ex igne conditum eſſe, vt ſtellæ; neve ex aere, vt venti: ſed tantùm è terra omnium elementorum, infimo & viliſſimo; adeò vt totus vilis ſis & ignobilis. [Memento] igitur [quia cinis es,] non ſufficit: [& in cinerem reuerteris,] Velim quidem te montes complanare, valles complere, in fine tamen moriere. Oſtenta te quantum volueris, iacta te quantum potueris, fortitudine ſis Hercules, deliciis Lucillus, Babylonias turres ædifices; memento tamen te nihil eſſe præter cineres, & in cineres aliquando reuerſurum.

VOS quoque mulieres, quæ inſtar nympharum inceditis ornatæ, inſtar reginarum luxu diffluitis, inſtar dearum nectarea uerba eloquimini, nolim exiguæ huius teſſeræ, quæ hodie veſtris auribus ingeritur, obliuiſci, [Cinis es, & in cinerem reuerteris.] Cadent aliquando turrita illa & mitellata crinium faſtigia, peribit ementitus hic & fucatus color, putreſcent delicata illa membra, & comptulum hoc corpuſculum in viliſſimos cineres conuertetur. Memento te igitur quia cinis eſtis. Non eſt autem cur ab hoc faciendo deterreamini, ipſi nobis Ethnici hac in re prælucent, qui cinerum ſemper memores fuere.

Aelian. lib. 5. Var. c. 15. REFERT Aelianus memorabilem ſanè de Philippo Macedoniæ rege hiſtoriam: quem ait, vt mortis & cinerum perpetuò recordaretur, puerum habuiſſe, qui hac eum quotidie manè ſalutatione exciperet: Memento mori Rex, vel, vt alii dicunt, Memento te hominem eſſe, ò rex, ac ſi diceret: Expergiſcere Philippe, noli ſceptris illis indormiſcere, mortem cogita: memento te cinerem eſſe, & in cineres reuerſurum. Vos, ò Principes Chriſtiani; Symphonia & omni inſtrumentorum genere è ſomno excitamini; & gentilem illum regem mortis memoria excitabat.

Maral. li. 5. c. 9. Surios tom. 1. Leo. episc. Neap. in uita S. Io. eleemoſ. F. Ioannes Eleemoſynarius, Patriarcha Conſtantinopolitanus, vt ſemper horum cinerum reminiſceretur, ſepulchrum ſuum fieri mandauit, ac numquam id perfici paſſus eſt; ſimulque voluit, vt quotidie eum aliquis interrogaturus accederet, Domine quando ſepulchrum tuum perfici iubebis? Quin & ad veterum Impera-

Digitized by Google

torum coronationem, inter tot pompas, tot feſtiuitates, tot fauſtas vulgi acclamationes multi marmorarii & latomi accedere ſolebant, multa armorum genera portantes, qui alta voce inclamarent, E quo marmorum genere ſua ſibi Maieſtas tumulum vult parari, vt hac ratione conditionis ſuæ coronandus admoneretur. Quid amplius? Inter cęteras leges ſuas hanc quoque vnam eſſe voluit Laconum ille legislator Lycurgus, vt ſ. mortuorũ buſtuaria & cęmiteria in meditullio ciuitatis cõſtituerentur; vt hoc modò iuuentus laſciuiens, & oẽs omninò mortales, mortis memoriam ſemper in animo haberent. Confundunt me, ò Chriſtiani, ethnicæ illæ nationes, & cum hos cineres maiore ab iis honore affici, & amore foueri video, quàm explicare ipſe dicendo queam, erubeſco. Iam igitur ualete ò benedicti cineres, hac tamen lege ut uos ego ſemper ante oculos habeam, & infixos in animo geram, ſemper in corde, ſemper in mente.

EXPLICVIMVS hactenus pęnitentiæ indumentum, expandimus ueſtes illas pullas & cinericias, & colores depinximus, quibus pęnitentes animæ effulgere ſolent; iam ad epulas eius accingamur. O ſacra ieiunia: ò diuinam abſtinentiam: ò ſanctam Quadrageſimam: Vos eſtis pœnitentiæ noſtræ delitiæ: immo uerò ipſa ieiunia ſunt epulæ, dignæ regibus, dignæ Angelis, dignæ Chriſto Ieſu: pretioſiores longè epulis Cleopatræ, ſplendidiores Lucullianis, magnificentiores conuiuio Aſſueri. Epulæ in quibus ipſa menſæ oblatio loco menſæ eſt; rupes, mapparum; radices, miſſuum; conchæ, uaſorum; montana, ſedilium uicem occupant; & torrentes, potum ſubminiſtrant. Epulæ, quas Moſes in planitie Sinai inchoauit, Elias, in monte Horeb proſecutus eſt, & ambo quadraginta diebus; epulę quas in diſſuetudinem abeuntes, Ieſus Chriſtus in deſerto Paleſtinæ iterum in conſuetudinem reuocauit. Vides hic ubique quadraginta dies hæretice; tam in nouo quàm ueteri Teſtamento; tam in deſertis, quàm in montibus, quibus nos noſtram Quadrageſimam repręſentari putamus.

Ieiunia ſunt pę nitẽtiæ. epulę.

Plut. in Lucullo.

Eſth. 1.

Exo. 19.

3. Reg. 19.

S I-

Ion. 5. SICVT olim Deus Niniuitis quadraginta dierum ſpatium conceſſit, intra quos pęnitentiam ageret, ita & nobis eandem ſua benignitate quadraginta hoſce dies ad peccata noſtra deploranda elargitus eſt. Expergiſcere igitur Lutetia, [adhuc quadraginta dies, & Niniue ſubuertetur,] niſi hiſce quadraginta diebus pęnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis. Errauit olim popu-

Nu. 12. lus Iſraeliticus quadraginta annis per vaſtam ſolitudinem, antequam ad terram promiſſionis perueniret, modò ſiti exhauſtus, modò fame enecatus, ſemper in ærumnis, ſemper in anguſtiis degens. Quo quid aliud edocemur, quàm prius in beatitudinem, quæ verè terra promiſſionis eſt, nos peruenire non poſſe, quàm quadraginta dies, in deſerto mundi huius, in ſiti, in fame, in ieiuniis & aſperitatibus, & veræ ſanctæque pęnitentiæ acti-

Gen. 6. bus traduxerimus. Pertulit Noe quadraginta diebus in arca injurias cęli, procellas marìs, & rabiem diluuii; deinde verò poſt emenſo labores, atque ærumnas magno cum gaudio, in montibus Armenię conquieuit. Ita quoque, ò anima mea, ſi in æternis illis cęlorum montibus glorioſa & exultans aliquando cupias conquieſcere; in arca pęnitentiæ recluſa, quadraginta his diebus, diluuium quoddam pęnarum, ærumnarum, flagrorum, aſperitatum, auſteritatumque prius perferas neceſſe eſt.

ANNE igitur nobis figuræ deſunt, ad ſacrum hoc quadrageſimę ieiunium confirmandum, & ſtabiliendum? Tunc igitur hęretice inimice ieiunii, amice ingluuiei, Epicuri de grege porce, nouum hoc & confictum exiſtimas? anne tibi recenter videtur inuentum? perperamne factum arbitraris? anne abuſum putas? anne ſuperſtitioſum ducis, hac ratione pęnitentiam agere? anne nos tuo erramus iudicio? anne fallimur? peccamuſne facientes, quod ante nos Moſes, & Elias vſurparunt, Chriſtus ſtabiliuit, Apoſtoli denique Apoſtolicique viri perpetua & pia obſeruatione cuſtodierunt?

Inualuit iam a tot ſęculis ſancta hęc Quadrageſima: iam ab annis mille ſexcentis eius vſus in Eccleſia viguit. Teſtatur id omnis antiquitas, confirmat id ſan-

ctorum

Digitized by Google

ctorum Patrum veterumque omnium conſenſus, Inter cæteros loquentem hic audiamus Hieronymum: [Nos vnam Quadrageſimam ſecundum traditionem Apoſtolicam toto anni tempore nobis congruo obſeruamus.] Eadem omninò ſcribit ad Philippenſes Ignatius, Apoſtolorum æqualis: eundem ſecuti ſunt magnus Mediolanenſium antiſtes *a* Ambroſius, doctus ille Afer *b* Auguſtinus, *c* Baſilius, Epiphanius, *d* Theophylactus, Græciæ lumina, præ cæteris verò *e* Origenes. Quam ampla & quam præclara de Quadrageſima noſtra teſtimonia!

To.2.epiſ.cōt. Mōt. & in Olee c.18.

a Ho. 2. ad pop.

b epiſt. 26. & 218.

c Orat. de ieiunio.

d In Canon Apoſt.

e Ho.10. in Leu.

O caſtam & ſanctam Quadrageſimam! nullum eſſe ſani iudicii reor, qui te non amplectatur: quippè quæ nos in paradiſum reſtituis, è quo gula & ingluuies nos extulerat: quæ vitia comprimis, mentem eleuas, virtutem largiris & præmia, ò bellicum & martium ieiuniū! quæ carnem edomas, mundum expugnas, & dæmones, teſte in Euangeliis Domino, fugas, [hoc genus dæmoniorum non eiicitur niſi in oratione & ieiunio, ô felix, & triumphans ieiunium! maior adhuc tua vis eſt & potentia: ſcilicet quæ ciuitates & oppida vna cum ciuibus periculis eripis, quæ obſeſſos liberas, & pacem concilias. Video namque vaſtam illam Niniuen te amplexari, ac publica præconis voce indicere, vt & beſtiæ ieiunarent; Video diuinæ vindictæ iacula in muros eius vrbis vibranda per te auerti. Per te quoq; populos conſeruatos conſidero, vt præ cæteris Hebræos, qui monitu Eſtheris triduo ieiunantes, eum qui ſanguinem eorum ardentiſſimè ſitiebat, ad laqueum coegerunt, & cruenti decreti ſententiam, quod in perniciem omnium qui in regis Aſſueri regno verſabantur, conditum erat, reuocarunt. O potens ieiunium: Tanta porrò tua in cęlis eſt potentia, tantaque tua illic authoritas, vt ſi quando antiqui illi Patriarchæ & Prophetæ aliquid a Deo obtinere cupiebant, vt S. Aug. teſtatur, ad te vnum, veluti ad ſingulare remedium confugerent, & vnicam abſtinentiam mediatris loco adhiberent.

Effectus ieiunii admirabiles.

Matt.9.

Ion.3.

Eſth.4.

SI verò cauſam cur inſtitutum ſit ieiunium, & Quadrageſima obſeruetur, ſcire deſideras, ſcias eam ad corpus

Quare inſtituta Quadrageſima.

Digitized by Google

pus caſtigandum, edomandum, & macerandum potiſſimum eſſe inſtitutā. Corpus hoc, Auditores, tyrannus eſt, quod perpetuum cum ratione atque intellectu bellum gerit: vorax Eſau eſt, qui propter rem nullius momenti, propter minimum gulæ irritamentum, ius omne quod ad gloriam ſempiternam conſequendam habebat, ſacrilegè vendit, miſerè prodigit, ac nequiter diſperdit; atque ideo furore percitum, intellectum & rationem, velut germanum ſuum Iacob, ſemper proſequitur.

Gen. 3. CARO hæc noſtra, altera Eua eſt, quæ rationem, non ſecus atque illa Adamum, pomo illi voluptatis Iud. 16. propoſito, tentat & diuexat. Ipſa eſt ſubdola illa atque verſuta Dalila, quæ mentem, vti illa Sampſonem, in voluptatum ſinu reclinatam, in ſoporem inducit, ſoporatam Cen. 39 hoſtibus prodit, vendit, & peccatis, id eſt, Philiſthæis, vinctum tradit. Ipſa eſt pelax illa & ſcelerata vxor Putipharis, quæ rationem ſicut illa caſtum Ioſephi adoleſcentis animum, tentat, & ad peccandum pellicit, quæ cum voti compos fieri nequit, amore in odium & rabiem conuerſo, carceri eam, hoc eſt, moleſtiis & inquieti mancipat. Edomanda eſt igitur, & ſubiuganda ieiuniis, verberibus ac flagris coercenda, & vt Paulus ait, [in laboribus, in vigiliis, in ieiu- 2. Cor. 6. niis,] exercitanda.

Tob. 6. PISCIS ille immanis in mari natitans Tobiam deuorare conabatur, ſed Angeli monitu in ſiccum ex- Allegoria. tractus palpitare cæpit, & exſpirauit. Piſcis hic ingens noſtra eſt caro, quæ per mare voluptatum euagata, animam in magnum diſcrimen adducit, verùm vbi in littus & ſiccitatem pęnitentiæ proiecta eſt, quamprimum comprehenſa ſuperatur, nam.

Luxuriat carò non benè paſta caro.

AD ieiunia, ad lacrymas, ad ſuſpiria, ad pęnitentiam igitur recurrendum eſt, Auditores, armaque aduerſus hoc noſtrum corpus, hoſtem domeſticum ſumenda ſunt. Audiamus animantem Paulum; [Caſtigo corpus meum & in ſeruitutem redigo.] Imitemur veterum Anachoretarum exempla; Audiamus Hilarionem (teſtę

Hie-

Hieronymo) aduerſus corporis petulantiam & propter-uiam, inſurgentem, & hiſce id verbis alloquentem: [Ego aſelle faciam, vt non calcitres, nec te hordeo alam ſed paleis; fame te conficiam & ſiti; graui onerabo te pondere, vt cibum potiùs cogites quàm laſciuiam.] Conſideremus quid egerit ſanctus ille Euagrius, qui multos aſinos in ſumma aſperitate, in deſerto Thebaidis vitam duxit: hic cùm quodam tempore ita in corpus ſuum ſæuiret, vt ad ſonitum verborum & flagrorum rupes atque vaſta ſolitudo reſonaret, & à quopiam admoneretur, ne ita in ſeipſum efferaſceret, ac tergo dilaniato parceret; magna animi conſtantia reſpondit; [Quieſcat ille, & quieſcam ego:] deſinat me bellua hæc oppugnare, equidem deſinam expugnare.

O fortes, & generoſos athletas? ò pugnantes animas? Sumite & vos iam animos, ò mundani, in membra veſtra ſæuite, corpus hoc veſtrum per ieiunia & pœnitentias caſtigate. refractarium eſt & petulans; at refrenandum eſt. Imitemini illos ſolitudinis incolas, aut potius reges clamantes, [Humiliabam in ieiunio animam meam.] Obedite voci Dei, [Conuertimini ad me in toto corde veſtro, in ieiunio, & fletu, & planctu.] Reuertere igitur peccator, reuertere, conuertimini ad me ex toto corde veſtro, ieiunijs, ſuſpirijs, gemitibus, ſingultibus, & planctu gratiam meam impetrate. *Pſ. 34.* *Ioel 2.*

PARATVM cor noſtrum Domine paratum eſt, decreuimus te iam per deſerta vſq; ad Caluariæ montem ſequi; cruces & clauos tolerare, parati ſumus ſanctificare ieiunia, celebrare Quadrageſimam, corpora caſtigare, atq; omni pœnitentiarum genere te nobis placabilem & propitium reddere, Sed eheu? quid iuuat propoſuiſſe & decreuiſſe, ſi ipſe non diſponas, & benedictionem ſuperaddas; tu igitur qui gratiam dediſti, qua ſancta hæc Quadrageſimæ ieiunia inchoauimus, eandem nobis conſerua, vt ad finem vſq; fideliter perſeueremus. Concede igitur Domine, vt te per ieiunia, per ſudores & ærũnas, vſq; ad paſſionem, imò vſq; ad mortem in hoc mundo ſequentes, ad te in altera vita ſequendum reſurgere mereamur. Amen.

Digitized by Google

FERIA QVINTA poſt Cineres.

Cùm intraſſet Ieſus Capharnaum, acceſſit ad eum Centurio. Matth. 8.

FIGVRA.

MAGNVS ille bellator, ſummus item Rex, ac non minor Propheta, Dauid,
1. Reg. cùm quodam tempore ſeruum viri Amalecitæ, in agro ſemianimem & extremos præ ægritudine vix trahentem ſpiritus, ab omnibus deſtitutum reperiſſet, commiſeratione interius commotus, neceſſaria ei ſuppeditari, ac diligentem eius valetudinis rationem haberi præcepit. At videas hodiè non regem, ſed Centurionem in ſcenam prodeuntem, qui cum ſeruum paralypſi diſcruciatum videret, miſericordia motus, magnum amoris erga eum ſui ſignum declarat, Ieſu Chriſto pro ſanitate eiuſdem ſupplicat, & magno animi affectu pro ſalute eius pium Dominum deprecatur. Ac quemadmodum Dauid rex, Amalecita ſanitati reſtituto, egregiam de hoſtibus victoriam conſecutus eſt; ita quoque Centurio hic, propter inſignem quam in ſerui inualitudine declarauit charitatis affectum, Dominum tecto ſuo meruit accipere, præclarumque de vitiis ſuis triumphum referre. Hæc ſunt, quæ hodiernum nobis Euangelium denuntiat, quæ vobis, ſalutata prius ſuppliciter glorioſa Virgine ac Deipara Maria, enarrare decreuimus.

AVE MARIA.

INTER omnia, quæ digna ſunt quibus in admirationem rapiamur, quæque præter communem rerum ordinem videntur accidere, principem meritò ſibi locum

vindi-

vindicat ipſa peccatorum deſtructio, atque animarum à vijs iniquitatis ad Deum cõuerſio: id enim maximum eſt, & omnium quæ è cœlo proficiſcuntur operum longe præſtantiſſimum, quo nihil aut maius aut admirabilius infinita illa virtus, atq; infinitè potens, in hoc mundo potis eſt producere. Ita nempe id aſſerit Doctorum omnium Princeps, ac Principium Doctor D. Thomas, dicens. [Maximum opus Dei eſt iuſtificatio & peccatorum remiſſio.] docuerat quippè eum Propheta regius, [miſerationes eius ſuper omnia opera eius.] Ipſa quoque mater Eccleſia, vt egregij huiuſce documenti nobis memoriam refricaret, in officio ſuo quotidiano his Dominum verbis deprecatur, [Deus, qui parcendo & miſerendo potentiam tuam maximè manifeſtas.] Ita profectò res agitur, o numen ęternum, miſerendo ſcilicet infinitam tuam potentiam demonſtras. Notate paradoxon, attendite prophetias. at, quis credet auditui noſtro? ita tamen ſeſe res habet. Ipſa quidem mundi creatio, verè mirabilis exſtitit, at peccatorum iuſtificatio, mihi credite, longè eſt admirabilior. Vnico momento, Deus, mundum condidiſti, unico momento ex nihilo omnes omninò creaturas uelut in aciem produxiſti; at ut unum originalis peccati turpitudinem aboleres, quinque ipſis annorum millibus diſtuliſti, ac triginta tres annos, vt ad effectum opus perduceres, deſudaſti. Illic unicum tantum uerbum dixiſſe oportuit; [Dixit, & facta ſunt;] hic pati & mori neceſſe fuit, nam [oportebat Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam,] Hic opus, hic labor eſt.

1.2.112. Pſ. 144. Pſ. 148. Luc. 24.

Sit itaque fixum & indubitatum, Auditores, nihil eſſe in mundo, peccatorum conuerſione admirabilius; at conuerſionem militum ante omnia eſſe admirandam, Deus bone, quanti hoc laboris opus, quantę difficultatis? quàm inaudita metamorphoſis eſt, ex truculento ac feroci leone humilem & manſuetum agnum, ex diabolo Angelum, ex barbaro & idololatra Chriſtianum, ex mundi milite, athletam & pugilem facere Ieſu Chriſti? Attendite quid in hunc ſenſũ ꝓpheta Daniel de magno illo & ſuperbo Nabuchodonoſore ſcripſerit, quod

ſcilicet in beſtiam prius commutatus ſit, quàm ad prædicationem Prophetæ conuerteretur. Mandaue-
Exo.17 rat quoque Dominus Moyſi, petræ tantum præcipere, vt aquam effunderet; ipſe vero adiunxit ictus, atque virga ſua eam percuſſit, & vix adhuc credebat, eam aquam poſſe ſuppeditare. Ad eundem plane modum, vt militaris & bellatrix anima, quæ petræ inſtar in peccatis obduruit, conuertatur, non verba, nec demulcens aut blandus concionantis ſermo ſufficiunt; at baculo opus eſt, addendæ minæ, & omnes Euangelicæ machinæ in vnum violenter conglobandæ, & vix demum ad pœnitentiam permouebitur. Quantę, Deus, molis eſt, piratam in mari libertatis plenis velis euagantem, ad pœnitentiæ littora deducere, vbi quietus dormiat & quieſcat: Hic deſudandum eſt, hic, non ſecus, ac Mathematici in quadratura circuli inueſtiganda, totis viribus elaborandum eſt.

INGENS profectò miraculum fuit, aquam è petra Sinai profluiſſe, at verò multò maius, magiſque admirabile, aquas deuotionis, lacrymarumque è rupibus Martijs, id eſt, animis militum profluentes intueri. Iuuabunt nos hac in parte non parum Philoſophi naturales: docent illi namque, Elementa in ſibi ſimilem qualitatem facile poſſe tranſmutari, verùm in diſſimilia, nihilque inter ſe commune habentia difficulter admodum tranſmigrationem contingere. Ignis enim & aer cum ſimul in aliqua qualitate reperiuntur, facile inter ſe conſentiunt; at aqua & ignis, qui omnium dominium rerum inter ſe partita ſunt, & perpetuum cum ſe inuicem bellum gerunt, ſe mutuo enecant potius & perimunt, quam conſentiant.

Hinc non adeo mirum eſt inflammari aerem, & igneas fauillas eiaculari; verum vndam exæſtuantem videre, & ignem inſtar aquæ diffluentem, omne miraculum excedit. Ad eundem quoque modum, non tanta admiratione dignum eſt, vulgarem aliquem peccatorem, qui pietate aliquatenus adhuc afficitur, quique remorſum ſemper aliquem intrin-

ſecus

Digitized by Google

ſecus ſentit, conuerti, & eamdem vitam in melius commutare, flagitiaque ſua lacrymis eluere, quàm hæc omnia in milite contemplari, quem poeta ſuis coloribus depingit, dicens.

Nulla fides, pietaſque viris qui caſtra ſequuntur.

VOS autem milites, qui pro Principium veſtrorum ſalute arma geritis, qui prouincias furtis & latrocinijs non exhauritis, quique Eccleſiam veſtris armis ac ſanguine tuemini, non hic ſugillo; at potius deprædico: prædones illo modò alloquor, peruerſos illos raptores iam tango, hos mea ſolum ferit reprehenſio: tales namque difficulter admodum ad bonam frugem reuertuntur. An non Petrus inter milites Dominum negauit? an non Iudas cum militibus agens magiſtrum ſuum prodere didicit? an non omnia Paſſionis Dominicæ tormenta milites excogitarunt, & eorum pars prima extiterunt? Ipſi tibi milites bone Ieſu vincula iniecere, te flagellarunt milites, milites in faciem tuam conſpuerunt, milites ſuper veſtem tuam miſerunt ſortem, alapas tibi impegerunt, cruci te confixerunt, lancea latus tuum transfixerunt, ad crucem te compulerunt, ipſi denique milites blaſphemijs & contumelijs te impetiuerunt, & ſepulchrum tuum valido præſidio cuſtodierunt. Horreſco referens. Ab his igitur hominum monſtris, impijs & ſacrilegis quid ſperes boni, quid honeſti exſpectes?

AVDITE memilites. Video crudeli illo & pluſquam tragico paſſionis tempore monumenta aperiri, elementa plangere, rupes findi, ſolem deliquium pati, cœlum horrendum in modum detonare, totam mundi machinam obſtupeſcere, terram tremere, & denique quidquid in rerum natura eſt, lugubrem & funebrem habitum induere; & vos ſolos ſine vlla formidine aut metu, in ſummitate montis Caluariæ, ſub cruce, aleis video tempus fallere. An non igitur meritò in conuerſione militis obſtupeſcimus? an non etiam vos Auditores ſtupebitis, cùm vnum vobis hodierna die verè ad Dominum conuer-

ſum in ſcenam produxero? Centurionem inquam, tanta ad Deum humilitate animique demiſſione accedentem, vt nihil vmquam ſe vidiſſe ſimile ipſe Dominus teſtatus ſit. Rem geſtam deſcribit Matthæus, & mirabilem eius conuerſionem ob oculos ponit dicens, [Cum intraſſet Ieſus Capharnaum, acceſſit ad eum Centurio.]

PETO igitur à vobis Auditores, vt me conuerſionem eius, ſeruique ægritudinem in tabella Euangelica verbis depingentem benignè pro veſtra conſuetudine audiatis.

CENTVRIO hic, quantum ex hiſtoriæ ſerie intelligere fas eſt, Gentilis fuit, ac militum Centurio, qui audita miraculorum quæ Meſſias per Iudæam factitabat, fama, & ſimul cognito, ſeruum ſuum paralyſi grauiter diſtineri, in Iſrael deſcendit, remedium morbo eius quæſiturus; & accedens ad Ieſum oculos lacrymis ſuffuſus, miſeratione commotus, ac genu in terram proſtratus hac eum oratione aggreſſus eſt. Dignitas miraculorum tuorum Domine, oraculorum tuorum fama, & fides quam in animo concepi, te verum Meſſiam eſſe, meam me prouinciam relinquere, & ad te ſupplicem venire coegerunt. Videas hic, Domine, miſerrimum & infortunatiſſimum omnium de quibus vnquam audiueris, Centurionem. Vnicus mihi ſeruus erat, fidelis, quemque vt fratrem complectebar, quique fidum hactenus mihi miniſterium exhibuit; & hunc neſcio quonam meo fato, domi meæ paralyſis lecto affixit, ac miſerum in modum diſcruciat. Eius ego cauſa langueo, & eum morientem doloribusq; exhauſtum videns, ipſe emorior. Itaque Domine ſuccurre laboranti, nec non & mihi eius domino, propter eum ſupplicanti.

Oratio Centurionis ad Chriſtum.

O charitatem humilitatemque deprædicandam: ò admirabilem, ac plenum fide, plenum commiſeratione, & plenum virtutibus militem: Potes iam hic, ſapiens, intueri, quod tantoperè in heris erga ſeruos ſuos videre deſiderabas; [Si eſt tibi,] inquis, [ſeruus fidelis, ſit tibi quaſi

Eccl. 33

quaſi anima tua,quaſi fratrem tuum illum tracta.] Audito,quæſo domini,documentum hoc Sapientis; ſi vobis ſint ſerui,nolite in eos excandeſcere,aut cum ijs inſolenter agere; vt fratres illos habetote, imitemini egregium hunc & benigniſſimum Centurionem,Centurionem illum vere admirandum.

MAGNVS ille naturæ indagator Plinius in India, non procul à promontorio cui nomen Nymphæum,petram eſſe ait,quæ ſemper exæſtuet,ac flammas continuo eiaculetur:quod ſingulari quodam naturæ miraculo cōtingere arbitramur. At contemplemini hic miraculum longe admirabilius,videbitis vtique ad Ieſu Chriſti pedes,in terra Iſrael,petram Martiam proſtratam, animā, vt ſic dicam,loricatam, flammas pietatis eiaculantem, & charitate penitus exæſtuantem. Moſes ſtupet ad viſionem rubi in ſolitudine Sinai ardentis, & eam viſionem magnam appellauit. Ad nos potius ò Moſes, iam deſcende, & ad maius ſpectaculum conſpiciendum è cœlo ad nos aduola; videbis hic militem, aſpicies Centurionem,contemplaberis rubum, in medio deſerti & ſolitudine gentilitia ardentiſſima charitate flagrantem. Petra in Indias ſēper ardens. Exod. 3.

HIC adeo benignus & commiſeratione plenus actus,alium mihi haud multum diſſimilem,quem S. Lucas in quadam Parabola depingit, eo vocat in memoriam. Illic namque miſericordem Samaritanum, in hominem grauiter ſauciatum incidentem, atque ex equo deſcendentem, vulneraque eius obligantem intueor, hic vero non Samaritanum, ſed Paganum, ſed Centurionem ethnicum,qui cognoſcens ſeruum grauiter à paralyſi torqueri,ad Chriſtum confugit, vt humili deprecatione ſanitatem eius obtineat. Luc. 10.

ADSIS huc,ò pie Centurio,eleua paulīſper caſſidem, exue loricam, arma ſepone, & dicito nobis, quamnam perſonam ſub titulo & nomine Centurionis geras. An non depoſitis militaribus inſignibus animam noſtram exprimes;quæ quia centum & amplius donis locupleta ta eſt,& gratijs dotata,Centurionis nomine meritò poteſt appellari? Hic igitur eſt ſenſus allegoricus. Humilis Anima noſtra Centurio eſt.

Digitized by Google

milis hic Centurio animam noſtram denotat, quæ centum potentiis imperans, prȩter innumeras alias facultates, quæ ſeruorum locum in ea obtinent, cum vel minimum affectum inordinatum paralyſi ſpirituali viderit torqueri, ad Chriſtum refugium habet, fide armata eum aggreditur, & ſimul ſcuto fidei, gladioq; orationis munito impetrat quod poſtulat.

Gen, 32 AN non iucundiſſimum oculis ſpectaculum fuit, in ripa Iordanis Iacob tota nocte cum Deo luctantem videre, & penes hominem, victoriam ſtare? an non multò iucundius nobis hodierna die ſpectaculum proponit Euangelium, Centurionem videlicet noſtrum, qui animȩ noſtræ typum gerit, cum eodem Deo, verum carne circumdato luctari, & victorem ſumma cum gloria recedere, & a victo hocce virtutis teſtimonium audire, [Non vidi tantam fidem in Iſrael,] videte gloriam: [fiat tibi ſicut vis,] ecce victoriam.

1. Re. 17 MIRATVS ſum non rarò, vbi a paruo illo & abiecto opilione Dauid, monſtroſum illum Goliath vnico fundæ iactu vidi proſterni, proſtratumq; armis & exuuijs expoliari. Ignoſcas porrò mihi Domine Ieſu, ſi dimiſſius, quàm tuæ dignitatis ratio poſtulat, de tua maieſtate ſentiens, cum Golia te audeam conferre, quippè qui te ab humili hoc milite, vnico orationis & obſecrationis ictu, magis mirer, quàm a Dauide gigantem, proſterni & expugnari: ò verè generoſum centurionem; ò vires & efficaciam orationis.

VERE inquam Centurio hic noſtra eſt anima, ipſa eſt hic miles; quam iam inde ab incunabulis, iam inde a primo ortus ſui tempore bellantem, & luctantem videtis; cum teſte Iob, [vita hominis militia ſit ſuper terrã.]
Iob. 7. Quis ille loquendi modus eſt? non enim ait hominem, militem eſſe, ſed, vt euidentius, ſcilicet, miſeriam noſtrã detegeret, calamitateſque vitæ huius exaggeraret, totam hominis vitam in hoc mundo, non niſi militiam eſſe. Sãctus autem Apoſtolus Paulus inter arma & bella educatus, certaminibus & pugnis aſſuetus, quàm apertè, nobis prœliandum eſſe demonſtrat; [Non eſt,] inquit, [nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem.] ac ſi di-
Eph. 6.

ceret,

ceret, Excuba & vigila ò anima, omnem in partem circumſpice: non eſt tibi cum ſolo corpore tuo digladiandum, ſed aduerſus principes & poteſtates, aduerſus rectores mundi, tenebrarum harum, dœmones, ſcilicet, infernales. Itaque anima, noli pauore conſternari, aut metu exalbeſcere: neque enim de numero gregario es, ſed Centurio; & [puer tuus,] id eſt, affectus tuus, [iacet in domo paralyticus.

SOLENT Arithmetici & Mathematici numerum centeſimum ceteris anteferre, ac magnas in numero rotundo vires conſtituere: ſcatet namque prodigijs, vt ait Hierony. hic numerus diuinitatem redolet, vt Beda & Origenes: anima quoque noſtra centum dotibus & facultatibus decorata eſt. Ipſa enim totius naturæ veluti repoſitorium eſt, quod in ſummi apud Iudæos ſacerdotis veſte exprimi videmus: nam quemadmodum in illa diuerſæ rerũ imagines efformatæ erant; ita & in anima ſummi illius hominis, omnis eius eſſentia, omnes eius dotes, & omnes omnium creaturarum perfectiones comprehenſæ ſunt. Quemadmodum etiam in arca Noè omnia animantium genera continebantur; ita & in anima tamquam in grandi quadam arca omnes perfectiones, donaque gratiarum concluſa ſunt. Gen. 7.

IPSE quoque Ariſtoteles dicet, Plato aſſeret, atque omnis Philoſophorum chorus vna voce affirmabit, animam noſtram Centurionem, & Centuplicem eſſe, mille ſcilicet, aut amplius facultatibus inſignitam: dicent eam Monarcham eſſe, quæ regnum quoddam perfectionum moderetur, quæ tres vicarios habeat generales, Memoriam, Intellectum & Voluntatem: quin etiam tres his ſubiectos, Potentiam nempè Vegetatiuam, Senſitiuam, & intelligibilem; quæ inſtar trium Chiliarcharum ſunt, mille legiones, mille Centurias, mille cohortes ſub ſe habentium. Et quamuis earum prima in plantis, altera in animalibus, tertia verò in ſolo homine reperiatur; non tamen tres diuerſas in homine animas conſtituunt; at vnam in eſſentia, & tres in facultatibus, ac potentijs. Ipſa iterum Vegetatiua.

Tres

Digitized by Google

treſ nouos actus ex ſeſe producit. Gignit enim ad perpetuam conſeruationem ſui, Adauget ad commodum indiuidui, & Nutrit ad perfectionem ſubiecti. Quot vero ſub earum ſingulis pedites, quot milites & gregarij numerantur? Nutritiua potentia quatuor duces habet; vnum ſcilicet, ac cibum ingerendum, alterum ad digerendum, tertium ad retinendum, quartum ad egerendum. Nondum autem hic finis. Senſitiua quoque decem potentijs veluti decem militum tribunis cincta eſt, qui ordines dirigant, qui imperent, & ſummo cum imperio in caſtris verſentur: quinque ſunt intra regni limites cōſtituti, & quinque extra prouinciam; foris quidem ſunt ſenſus quinque exteriores, viſus, auditus, odoratus, guſtus, tactus; interius vero quinque ſenſus interiores, ſenſus communis, vis imaginatiua, æſtimatiua, phantaſtica, & memoria. An non hi centeſimum numerum excedunt? an non vere cum Iob dicere poterimus, [Non eſt numerus militum eius.]

Animæ acies metaforica.

Iob 3.

Verum alia quadam ratione rem inueſtigemus; an nō anima pluſquam centum locis regnat, & ijs dominatur? numquid tota eſt in toto, & tota in qualibet corporis parte conſtituta. Senſus regit in capite, neruos in cerebro, medullam in oſſibus, & ſanguinem in venis. Dentes facit maſticare, linguam loqui, ſtomachum digerere; arterijs dat pulſum, pulmonibus ſpiritum, hepati calorem, cordi vitam, atque omnibus denique membris motum. Omnia eius oſſa enumera, cunctas compages, venas, arterias, muſculos, cartilagines, & centena millenaque inuenies, in quæ Centurio hic dominatur. [Homo ſum,] inquit Centurio, [ſub poteſtate conſtitutus, habens ſub me milites: & dico, huic, Vade, & vadit: & alij, Veni, & venit, & ſeruo meo, Fac hoc, & facit.] Hæc in te quadrant, anima mea: centum virtutum genera in te contines, & totidem pœnæ peccata eis aduerſantia, tu primum ad te vocas, & aliud à te dimittis, atque ita ſemper tibi obtemperatur: tu es turris illa Dauidica, de qua in Canticis ſcribitur, quod [mille clypei pendent ex ea, & omnis armatura fortium.] Tu es paſtor ille Euangelicus, centum oues, centum ſcilicet dotes & gratias,

Aīa dominatur infinitijs locis.

Cant. 4

tias,

tias, in pratis corporeæ huius maſſæ, paſcens, de quo in Euangelio dicitur, [Quis ex vobis homo, qui centum habet oues, & ſi perdiderit vnam ex eis, &c.] Tu quoq; villicus es, qui centum olei cados domino ſuo debet: centum quippè à Deo domino & magiſtro tuo, gratiarum dona in villicationem accepiſti, quarum tibi eidē reddenda eſt ratio. Tu denique ſeruus ille es centum debens denarios. Sed notis hiſce & vulgaribus relictis noua & non audita afferamus. Moſes in dicto concilio, communi populi ſuffragio Centuriones & tribunos cōſtituit, qui eundem & regerent, & ſuum vnicuique ius, vt par erat, redderent. An non hinc edocemur anima, te in primo quod Deus in mundo habuit concilio ab eodē Centurionem eſſe conſtitutam, vt tantas copias quas in hoc tuo corpore collocauit, regeres, & omnes gratias potentiasque diiudicares.

Luc. 15
Mat. 18

Eritne igitur aliquis qui dubitet animam centurionis dignitate effulgere? non equidem exiſtimo. Videat porrò ille eam hic ſpirituales ſuas copias quibus inſtar Centurionis imperat, præter eas etiam quas in terra propriæ naturæ conſcripſit, recenſentem. Egregium ille proculdubio agmen videbit, vt validum vndecumque contractum exercitum. Paulus producit in aciem tres fortiſſimos Principes, qui virtutes Theologicæ appellātur; fidem ſcilicet, ſpem & charitatem, eoſque in Corinthiorum finibus oſtentat. Salomon è terra Sapientiæ quatuor inſignes magnates profert, qui virtutum Cardinalium nomine decorantur, Iuſtitiam, Prudentiam, Fortitudinem, & Temperantiam. Iſaias armat & inſtruit Spiritus ſancti dona, milites ſcilicet ſelectiſſimos & bellatores fortiſſimos. Eccleſia quoque octo beatitudines velut primipulos emittit. S. Paulus adhuc duodecim legiones, velut auxiliares copias, duodecim nempè duodecim Spiritus ſancti fructus, idque Galatarum nomine adducit: quinque etiam ſenſus ſpirituales ſub titulo Philippenſium. Video inſuper duas alas & turmas aduentare, vnam ſcilicet duodecim fidei articulos, quā Apoſtoli ſimul omnes conducunt: alteram vero decem Decalogi præcepta, quam Moſes è longinquis adducere regio-

spiritua les acies aīæ virtutibus conſtās
1. Cor. 13.
Sap. 8.
Iſai. 11.
Matt. 5.
Gala. 5.
Phil. 2.

regionibus, videtur. An non hic ingens militum numerus, & copioſum agmen bellantium? an non igitur verus Centurio eſt, verus miles eſt, verus dux, cùm tot legiones & agmina ſuo vnius regi videt imperio? Ipſa eſt, hic Centurio, qui tanta fiducia, tanta humilitate, tantaque charitate, totque dotibus ornatus ad Chriſtum accedit, quem ipſi Iudæi laudant, cuius cauſæ Apoſtoli patrocinantur, quem denique Saluator noſter demiratur. Aiunt Iudæi, [Diligit gentem noſtram, ipſe nobis Synagogam ædificauit,] æquum igitur eſt Domine vt ſupplicantem exaudias: addunt Apoſtoli, [Dignus eſt vt hoc illi præſtes:] non eſt ſacrilegus, templi expilator, calicum direptor, campanilium deſtructor, altarium profanator, ſacerdotum iugulator. Non eſt Domine iconoclaſta, peregrinationum exſibilator, aut Quadrageſimæ, carnes illicite comedendo, contemptor: licet namq; gentilis ſit, erga religionem afficitur, pietatem demonſtrat, Synagogas ædificat. Ad quæ omnia tandem velut concludens ipſe Dominus ſubijcit, [Non inueni tantam fidem in Iſrael. Hem quæ laus eſt quantaq́; gloria, ò miles à principe ſuo laudari, ſed quanta ab eo qui ſimul Deus, ſit nam

Principibus placuiſſe viris non infima laus eſt.

Numquid inanis gloriolæ vento extolleris Centurio? non equidem timeo. Satis namque humilitatem tuam video cum te clamantem audio, [Domine non ſum dignus, vt intres ſub tectum meum.] Quo plus extolleris, eo te plus deprimis; quo magis laudaris, eo te ipſum amplius contemnis: ò verè igitur dignum militem, militem qualem vix me memini vidiſſe: militem omni virtutum genere armatum,

Quid ſeruus Centurionis myſtice deuolet

IGNOSCE quæſo Centurio, ſi diutius quam par ſit hic te morer; iam tempus eſt vt te dimittens ad ſeruum tuum orationem meam conuertam, qui in domo paralyticus iacet, & malè torquetur. Iam namque tempus foret, vt & tu eius ſanitatis rationem haberes, & ego nomen eius indagerem. Quis vobis hic ſeruus paralyticus fuiſſe videtur auditores? Cum dixerim Centurionis nomine animam noſtram quam ſcitiſſimè deſignari, ratio ipſa & rei ſeries poſtulare videtur, vt hunc ipſum

ſum

Digitized by Google

ſum ſeruum paralyſi diſtentum, corruptam noſtram eſſe dicam concupiſcentiam: illa namque verè ſeruus eſt, vt diuinæ nobis litteræ inſinuant; [ſub te erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius;] ſeruus inquam à primo ortus fuit die ægrotans, toto vitæ tempore langueſcens, & niſi Deus prius eum liberet, ad finem vſque vitæ, paralyticus futurus, hoc quippe illi malum, peccatum originale peperit. Hem miſerum appetitum: quam fractus es, & languidus, quàm elumbis ab ipſis ortus tui initijs, [iaces in domo paralyticus,] in animæ tuæ penetralibus; [& malè torqueris,] ieiunare non vales, cilicio ferendo non ſufficis, pœnitentia non afficeris. Quænam hæc ægritudo, quàm grauis paralyſis? Denique appetitus iſte peſſimè habet, & dirè excruciatur, ſanarique haud quaquam poteſt, niſi dominus eius & magiſter, niſi Centurio, quem animam diximus. Chriſtum accedat, proque eius ſanitate deprecetur dicens, [Domine, puer meus iacet paralyticus.] Gen. 4.

ATTENDITE quæſo myſticas ſignificationes; & ponite vobis ob oculos hominem illum, de quo in Euangelio, ab Ieroſolymis in Iericho deſcendentem, incidentem in latrones, qui deſpoliantes eum, & plagis impoſitis, ſemiuiuo relicto, receſſere. Videte quoque Samaritanum miſericordia commotum, accedentem, vulnera alligantem, & curam eius haberi mandantem. Hæc porrò deprædatio & iugulatio in paradiſo terreſtri contigit; cum ſc. infelix eius incola Adam, ab Hieruſalem in Iericho deſcendens, è gratia ſcilicet in peccati exitium, (proh infelicem & infandum deſcenſum:) in horrendas dœmonum, atrocium inquam latronum, manus incidit, qui omnibus eum gratijs denudarunt; atque ita plagis noſtram appetitricem vim confecerunt, vt moribundam & grauiter aduſque mortem ſauciatam reliquerint: cuius ſi Chriſtus, verus ille Samaritanus, non miſereretur, numquam ab ægritudine ſua ſanaretur, & perpetua paralyſi cruciaretur. Luc. 10

QVID porrò tu denotabas ò mulier, quæ ſanguinis Matt. 9.

fluxum

Digitized by Google

fluxum duodecim annis paſſa es, quæ in medicos omnem ſubſtantiam erogaueras, & à nemine niſi à Meſſia potuiſti curari? aliud nihil, vt equidem credo, quàm ægram noſtram concupiſcentiam, quæ à nemine, niſi Chriſti Ieſu manibus iuuari poteſt. Tuque ò paralytice ad piſcinam aquæ motum exſpectans, qui iam triginta octo ipſos annos infirmitate laboraueras, an non miſera illa & corrupta concupiſcentia noſtra es, quæ iam à quinque annorum millibus infecta eſt, quotidie exſpectans donec Chriſtus Ieſus deſcēdat, & benedicta aqua gratiæ eius commoueatur? Exclama igitur peccator, & audacter Chriſto medico vulnus detege, ac morbum tuum aperi, dicito confidenter; [Puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Vere male,] quia malum paralyſis eſt; verè inquam [malè,] quia iam malum longa mora inualuit, & iam niſi ſupernaturali quadam ratione ſanari non poteſt, ac niſi miracula adhibeantur.

VOS verò, ò animæ deuotæ, Centuriones inquam, animoſi & maſculi, an non in vobis ipſis paralyſin hāc aliquando exprimini? Num aliquando inteſtinum hoc bellum animum veſtrum diuexat? cùm nimirum ſpiritus aduerſus carnem armatur, & caro aduerſus ſpiritum concupiſcit. Anne adeo in vobis ipſe ſenſus obſtupuit, vt nihil penitus perſentiatis. Audite quomodo ipſe Paulus his aſſuetus bellis exclamet. [Video aliam legem in membris meis, repugnantem legis mentis meæ.] Erant olim in familia, ac domo Abraham duæ mulieres, Sara videlicet hera, & Agar ancilla; numquam inter eas conuenit, numquam illæ pacem inter ſe habuere, ſed continuæ rixæ, ac perpetuū inter eas fuit diſſidiū. Vna quippè vxor erat materfamilias, altera ſolum concubina, atque ideo ſemper inter ſe rixabantur: dicebat enim Sara, [Eijce ancillam & filium eius.] Duæ illæ mulieres litigioſæ rationem & concupiſcentiam denotant, quæ in domo & familia hominis ſemper inter ſe digladiantur; [caro] enim [concupiſcit aduerſus ſpiritum, & ſpiritus aduerſus carnem.] Vna hera eſt, ſcilicet ratio; altera ſerua, nempe concupiſcentia: vna caſta eſt & legitima;

Rom. 7 (margin)

Gen. 21 (margin)

Rom. 7 (margin)

altera

Digitized by Google

altera pellex eſt & concubina peccatis implicita: ac ſemper inter ſe belligerantes;& [Eijce ancillam (id eſt, concupiſcentiam) ac filium eius] (id eſt, appetitum) exclamat Sara, qua Ratio deſignatur.

PASTORES Abrahæ & Loth, qui fratres inter ſe erant, de paſcuis quotidie rixabantur, & perpetuo in agris litigabant: [Vnde & facta eſt rixa inter paſtores gregum Abraham & Loth.] Quibus edocemur, facultates animi & appetitus ſenſitiui, qui veluti duo fratres vterini ſunt, numquam in pace & quiete poſſe viuere, ſed in perpetuo diſſidio & iurgio verſari. Ge. 13. Rara eſt fratrum concordia.

IACOB & Eſau, itidem fratres, & iam in ventre matris Rebeccæ, inter ſe collidebantur: quo quid aliud quã certamina & prælia quæ ſpiritus, per Iacob deſignatus, & concupiſcentia, per Eſau denotata, inter ſe gerunt, ſignificatur? Sunt enim inſtar fratrum, qui inter ſe ſemper digladiantur, & ſe mutuo in ventre hominis collidunt. Hem quę certamina, quæ paralyſes: Reſpice igitur anima ſeruum tuum,] qui iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Ge. 25.

RELINQVAMVS porro has figuras, & ab ipſa natura documentum requiramus. Ecquæ vero certamina, ecquæ diſſidia ſunt inter ſolem & terram? Videmus ſolem à terra, q̃ tetros ſemper vapores exhalat, oppugnari, vt hac ratione eius lumen obfuſcet: illinc vero ſolem fulgura aduerſus eamdem eiaculari, ingentique fragore, ac tonitru eamdem percellere. Eheu? Idipſum quod in rerum natura contingere videmus, id & in anima noſtra accidere certiſſimum eſt. Quot enim hinc paſſiones & tentationes aduerſus ſpiritum terrena hæc & infima pars excitat; tot illinc ieiunia, tot pœnitentias, tot auſteritates aduerſus carnem cœleſtis illa pars, ad eius motus retundendos, ac reprimendos, ex aduerſo opponit. Simile.

AVDITE rem, Auditores, notatu digniſſimam, Vix ecce mundus creatus erat, & en tibi in ipſo rerum primordio ſtatim inter Cain & Abel bellum crudeliſſimum, ecce tibi duellum, & iniuſta oppreſſio. Quid porrò aliud, vos ò fratres infelices, quam diram illam concupiſcentiam denotatis, quæ inſtar Caini iam à ſui ortus *Inſignis figura.* Gen. 4.

Digitized by Google

tus principio, arma aduerſus ſpiritum corripit, vt eum de medio tollat?

FINEM porrò iam allegoriarum faciamus; & vos mirari deſinite, ſi pius hic Centurio magna animi demiſſione ac ſupplex Chriſtum oraturus accedat, ſi oculis ploret, ſi corde gemat, ſi ore ſingultiat, deniquè ſi lingua ad ſanitatem ſerui ſui petendam lamentetur. Docet ille nos, Auditores, omnibus nobis de paralyticæ concupiſcentiæ illius ſanitate eſſe quàm maximè laborandum, vt ea perſanata maieſtati diuinæ liberè obſequi poſſimus.

QVEMADMODVM enim ſocrus Petri lecto affixa, Mar. 1. & ardenti febri exæſtuans ([tenebatur enim magnis febribus)] vix ſanitati fuit reſtituta, quin Chriſto qui eam ſanauerat, ſedulò miniſtraret, [& ſurgens miniſtrabat ei.] Ita quoque in animo fieri videmus: quam primùm enim atque impia illa nouerca, appetitus ſcilicet, iam ab initio, protoplaſti Adami peccati paralyſi diuexata, & ardentibus febribus diſtenta, ad integram ſanitatem redijt; ſtatim lecto ſurgens, nobis omne obſequium defert, ac nobiſcum in Deo, qui ei medelam contulit, laudando collaborat. Ita namque Regius vates, qui id reipſa expertus erat, teſtatur, Pſa. 15. [Benedicam Dominum qui tribuit mihi intellectum: inſuper & vſque ad mortem increpuerunt me renes mei.] quo loco per renes appetitum intelligit, qui vbi à ratione dirigitur, non parum ad odium aduerſus peccata concipiendum iuuat, ac nobis veluti calcar ſubdit, memoriamque præteritarum vanitatum refricat. Quamobrem expergiſcimini animæ piç, ac Deum pro ſanitate miſeri huius ſerui ſine vlla intermiſſione ſupplicate. Agite Chriſtiani, curam ſeniorum veſtrorum, vbi morbo detinentur, ſuſcipite, nolite eos deſerere, aut ad noſocomium ablegare, ſed miſericordiam ſeduli huius Centurionis exemplo illis demonſtrate: ſi verò paralytici ſint, hoc eſt hęretici, obſequium eorum ne admittatis, at Deum pro ſalute eorum deprecemini.

VOS verò milites, ad quos iam ab initio mea collimauit oratio, iterum iam ad finem alloquar neceſſe eſt.

Di-

Digitized by Google

Diſcite, obſecro, ab hoc inſigni Centurionè ad Deum in neceſſitatibus neſtris confugere; diſcite huius exemplo feritatem exuere, & blaſphemiis, quas in Deum & Sanctos euomitis, valedicere; diſcite ab hoc bellatore fidem, humilitatem, charitatem, atq; omnium virtutum exercitia, diſcite ab hoc milite, proximi neceſſitatibus ſuccurrere, compilationes, rapinas, ac prædas relinquere, & laudabilem ſine vlla reprehenſione uitam traducere.

VOS autem, Chriſtiani, hinc diſcatis oportet, quotieſcunque ad ſacram Communionem accedendum eſt, cum pio hoc Centurione prę animi demiſſione exclamare, [Dñe, non ſum dignus, vt intres ſub tectum meum,] ut te ſcilicet anima mea hoſpitio recipiat: [Haud equidem tali me dignor honore.] Merito quidem patri filius ille prodigus diceret poterat, [Pater, iam non ſum dignus uocare filius tuus:] me vero, quo magis prodigus in mundo nemo vnquam exſtitit, maiori adhuc cum ratione, cum lacrymis, ac ſuſpirijs, gemitibusque inenarrabilibus clamare par eſt: Quid te, ò Pater æterne, ad me dicis uenire? me inquam, qui creaturæ nomine, nedum filij, prorſus indignus exſiſto. Obſtupuit non parum B. Virginis cognata Elizabeth, ubi Meſſię matrem ad ędes ſuas veniſſe uidit, & præ ſtupore & admiratione exclamauit: [Vnde hoc mihi, ut ueniat mater Domini mei ad me.] Eheu, Domine, cum te in domum meam audio uelle deſcendere, ultroneum quin etiam ad te inuitare, obſtupeſco, & præ admiratione non poſſum quin exclamem: [Vnde mihi hoc, vt veniat Dominus meus ad me?] qui penitus indignus ſum. Luc. 15. Luc. 1.

VERE inquam hac tanta tua beneuolentia, ac gratitudine indignus; hoc quippè Angelorum eſt; [Sed tantum dic uerbo,] effare modo, impera tãtum, & animam hanc paralyticam perſanabis. Sana igitur illam Domine, & hic artis tua ſpecimen præbe; ſana pariter omnes facultates eius. Omnia namque membra eius languent, omnia paralyſi diſtenta iacent: memoria ſcilicet tui penitus oblita eſt, uoluntas ad te diligendum torpet, intellectus in beneficiorum tuorum re-

cognitione penitus excæcatus eſt;ſana igitur omnia,reſtaura vniuerſa;confirma hunc paralyticum, & Centurionis huius precibus & ſuſpirijs victus, poſtulatis annue;vt tibi herus iuxta,ac ſeruus,anima inquam ſimul, & appetitus, fidum in hac vita obſequium exhibeant; exſpectantes hic interim, donec ambo te medicum, & veluti Æſculapium ſuum, in altera celebrent & glorificent.Amen.

FERIA SEXTA poſt Cineres.

Audiſtis quia dictum eſt antiquis: Diliges proximum, & odio habebis inimicum; ego autem dico vobis, Diligite inimicos veſtros. Matth.5.

FIGVRA.

2.Par.9 IN veſtibulo, ac prima porticu ſplendidi illius & ſuperbi à Salomone Rege eſtructi templi,omnia ſanguine ſtillaſſe,ſecurium ictibus perſtrepuiſſe, & ſacrificiorum nidore redoluiſſe,ſacris litteris proditum eſt, Auditores: at introrſum omnia ſplendore,ac maieſtate plena exſtitiſſe, nihilque interius repertum quod non animum ſimul & oculos mirum in modum recrearet;illic quippè manna,& menſa panibus propoſitionis ſemper inſtructa viſebatur.Templum hoc Eccleſiæ noſtræ typus fuit. Introitus eius & quodammodo veſtibulum,Iudæorum fuit Synagoga,in qua præter ſecures iuſtitiæ,ſanguinem vindictæ, & holocauſta caſtigationis nihil audire, aut videre eſt: interius autem,per quod Eccleſiam Euangelicam notari putamus, præter pulchritudinem, ſalutem, & miſericordiam,

diam, nihil reperitur. Manna quippe gratiæ illic ſemper cuſtoditur, & menſa charitatis ſemper inſtructa eſt, panibus amoris, pacis; indulgentiæ, reconciliationis, miſericordiæque ditata. Docet hoc Euangelium hodiernum; [Audiſtis quia dictum eſt antiquis, Diliges proximum, & odio habebis inimicum.] Ecce introitum & initium, ecce Synagogam; videte ſecures, videte ſanguinem. [Ego autem dico vobis, Diligite inimicos veſtros.] Ecce interius atrium, ecce pacem Euangelicam, videte manna, videte panes charitatis. Verum vt pro dignitate rem tam præclaram & ſublimem dicendo explicare poſſimus, ad Spiritum ſanctum accedendum eſt, ac glorioſiſſimæ Virginis, quam verbis Angeli ſalutabimus, ei interceſſio offerenda.

AVE MARIA.

TRADIT in Apophthegmatis militaribus Plutarchus, fulmen illud Africæ Scipionem, iam deuicta Numantia, à Rege Tireſia, quem captiuum in vinculis apud ſe habebat, petijſſe, quanam ratione fieri potuiſſet, vt vrbs illa quæ tanto tempore Romanorum viribus reſtitiſſet, tantillo modò tempore, ac tam facili negotio fuerit expugnata: ac miſerum illum regem cum lacrymis reſpondiſſe, Non eſt quod mireris ò Scipio, nam [Concordia nobis victoriam, diſcordia exitium pe- [Apoph perit.] Quod autem captiuus ille Rex olim de vrbibus tegma. dixit, maiori id ego cum ratione æquioriqúe iure de animabus noſtris dicere potero; Concordiam, ſcilicet, charitatem, dilectionemqúe fraternam ijs victoriam conferre; diſcordiam vero inimicitias, odium & vindictæ appetitum, exitium, quod etiam longe veriſſimum eſt: nihil eſt enim, quod animas aut citius perdat, aut crudelius in eas ſæuiat, aut truculentius eas opprimat, quàm odium & inimicitia inter fratres & proximos conceptæ.

HÆC porrò Salluſtij, Romana primi in hiſtoria ſen- Saluſt. tentia eſt: [Concordia res paruæ creſunt, diſcordia maxime dilabuntur.] Pace tua Criſpe liciat mihi Chriſtiana phraſi, verba tua paululum conuertere, & meo loquēdi modo dicere: [Dilectione animæ paruæ creſcūt, odio

maximæ dilabuntur, imò moriuntur.] Dilectio namque proximi puſillas animas promouet, perficit, atq; immortales reddit; at inimicitię & odium eaſdem retrahit, conficit, atque ijs exitium & mortem adfert. Odium nempe letale venenum eſt, quod res etiam mori neſcias, morti ſubijcit.

TRADVNT naturæ indagatores, veneni quoddam genus adeò letiferum & noxium eſſe, vt omnia prius vaſa quibus continetur exedat, quàm eum in cuius perniciem paratur offendat, huic non abſimilis rancor eſt, quin & multo peſtilentior; prius enim animam necat & occidit à qua concipitur, quàm proximi, in quem concipitur.

Vipera naſcens matrẽ interimit.

IIDEM ipſi naturalium rerum ſcriptores ſcripſere, viperam matrem naſcendo necare, & crudeli parricidio natalem ſuum commaculare. Odium, ſerpens, vipera lõge venenoſior eſt, quod vbi erumpit & naſcitur, animæ, quæ id infelici omine concepit, mortem adfert. Proferam vobis ex veteri Teſtamento figuras. Superbus ille Aman, Mardochæi hoſtis infenſiſſimus, præ rabie ſpumans, rancore crepans, odio exardeſcens, vindictam ſpirans, furcam erigi iubet, in qua inimicum infami laqueo ſuſpendat; ſed odium in auctorem redijt, necemq; quam alteri machinabatur, in caput ſuum retorſit: [Suſpenſus eſt itaque Aman in patibulo quod parauerat Mardochæo.] Idem penitus in anima mortalium peſtis hæc facit, quod olim Sampſon in Philiſtinorum atrio; cupiens enim iniurias ſimili iniuriâ vlciſci, ſeipſum vna cum ceteris ruina inuoluit. O infelix anima, putas te inimicis exitium parare, & (prò dolor:) teipſam enecas, ac tibi ipſi perniciem cauſaris.

Eſt. 7.

Iud. 16.

Apoc. 6

QVANDO oculos, Auditores, in monſtrum illud, quod D. Io. in Apocalypſi graphicè depingit, conijcio, [Ecce equus pallidus, & qui ſedebat ſuper eum, nomen illi mors, & infernus ſequebatur eum,] videre mihi odiũ & rancorem videor; monſtrum inquam illud horrendum, informe, ingens, verè enim equus pallidus eſt, luridus, ac macie confectus ſuprema; cuius ſeſſor mors eſt, & quem infernus perpetuo ſtipat. Semper enim

odium

Digitized by Google

odium mortem ſecum trahit, animaſque ſupplicijs ſempiternis inuoluit. Videte, obſecro, truculentiſſimi & ſanguinis ſitientiſſimi, qui præter vindictam nihil ſpiratis, ac mortiferum interius odium occultatis, mala & exitia, quibus vos ipſos inuoluitis & immergitis. Idem plane vobis contingit quod apibus, quæ vbi incaute hominem aculeo fixerunt, aculeum ſimul & vitam amittunt, vnde hinc olim vates ille Regius cecinit, [Circundederunt me ſicut apes.] Idem quod olim tortoribus Chaldæis, qui cum iuſſu Regis Nabuchodonoſor fornacem accenderent, in qua tres pueros incendio conſumere cogitabant, flamma ipſimet prius conſumpti ſunt, [Porro viros illos qui miſerant Sidrach, Miſach, & Abdenago, interfecit flamma ignis.] O infelices animæ, veri ſatanæ carnifices, ipſis illis ignibus & fornacibus, quibus inimicos veſtros conſumere ſatagitis, ſæpe vos ipſos conſumitis. Eadem vobis ſors eſt quæ olim Aegyptijs, qui cum odio & rancore Hebræos ſequerentur, eos perdere parantes, ſeipſos prius vndis maris perdiderunt. [Reuerſæque ſunt aquæ & operuerunt currus & equites cuncti exercitus Pharaonis: qui ſequentes ingreſſi fuerant mare, nec vnus quidem ſuperfuit ex eis.

Apes aculeo vtẽtes emoriuntur.

Pſ. 117.

Dan. 3.

Exo. 14.

Et vos odio inflatæ & præ iracundia tumentes, perſequendo iniurias, cum inimicis vos veſtris mortem afferre arbitramini, vos ipſas ſæpenumero fluctibus maris, iuſtitia ipſa rubentis, immergitis. O odium: ò nimium infelix odium, quomodo in miſeras quas dementaſti animas, ſæuitiam exerces.

IMPIA illa & infernalis pellex Herodias, aduerſus vocem illam clamantis in deſerto, aduerſus Anachoretarum illum principem, Ioannem Baptiſtam, odio exęſtuans, prætulit caput eiuſdem dimidio regni Iudaici, quod Herodes ſaltanti puellæ obtulerat; [Rex ait puellæ: Pete à me quod vis & dabo tibi, & iurauit illi, quia quidquid petieris dabo tibi, licet dimidium regni mei:] illa vero odio rabida, ſtatim poſtpoſitis omnibus, in diſco caput Ioannis Baptiſtæ poſtulauit.

Allegoria.

Marc. 6.

At longe grauiora tua ſunt opera in anima quã inuadis

Digitized by Google

infernale odium: cogis enim illam vt appetitum vindicandæ iniuriæ regno cœleſti præferat. Eadem tu, ò rancor abominande, cum animabus vindictæ cupidis agis, quæ olim crudelis ille Ammonitarum Rex Naas cum viris Iabes Galaad : prius enim ille pacem aut fœdus inire velle ſe negauit, quam omnium oculos eruiſſet: [In hoc feriam vobiſcum fœdus, vt eruam omnium veſtrum oculos dextros.] Ad eundem modum & tu, in hoc enim conniteris, vt prius animæ non reconcilientur, quàm paſſionum ſuarum crudelitatum exercuerint. Narrabo aliam huic rei peridoneam hiſtoriam. Crudelis ille & barbarus Ammonitarum Rex Hanon, miſſos à populo Iſrael legatos in morte patris eum conſolaturos, tanta ignominia excepit, vt dimidiam partem barbæ eorum raſerit, & veſtes eorum ad medias vſque nates præſciderit, atque ita ludibrio habitos, ac deformatos domum remiſerit. O crudelitatem inauditam: ò infamiam & ignominiam intollerabilem. Audite, hæc illa beneuolentia eſt, quam Hanon hic, id eſt, odium, vel Satan auus eius, quotidie legatis Ieſu Chriſti, id eſt, animabus Catholicis demonſtrat: veſtimenta earum charitas eſt & amor, duabus conſtans partibus, amore ſcilicet erga Deum, & amore erga proximum. Quando igitur Satan amorem proximi euellit, & ſemina odij eius loco inſerit, dimidiam barbam abradit, præſcindit veſtem illam nuptialem, atque animas ita deformatas ad Deum remittit. Dauid porrò noſter, Chriſtus inquam, ignominia hac exacerbatus, vt errorem hunc corrigeret & vindicaret, clamat in Euangelio hodierno, [Ego autem dico vobis, diligite inimicos veſtros.] Nolite amplius de iniuriæ vindicatione agere ò homines, ignoſcite delinquentibus, diligite inimicos veſtros; ego enim præcipio vobis inimicos veſtros diligere. Magna quidem tua pulchritudo eſt, ò charitas, & maior tamen tua neceſſitas, tu es enim gemma & ſol ille mundi, ſine quo viuere non poſſumus. Magnus ille orator Cicero agens de amicitia quam ciues ipſi inter ſe colere debent, adeò eam mundo neceſſariam dicebat, vt ſolis

Marginal notes: 1. Reg. 2 — 2. Re. 10 — Locus cõis de charitate. — Cic. l. de amic.

Digitized by Google

lis lumine potius quam ea carendum putaret, [Solem,] inquit, [è mundo tollunt,qui amicitiam ab hominibus tollunt.] Quid enim totus orbis eſſet , clara hac face orbatus : quid vero eſſent homines hac præclara virtute deſtituti ? Philoſophus etiam Empedocles dicere ſolebat , pacem & amicitiam principium eſſe naturæ & fundamentum rerum omnium . Non inueniet hoc fortaſſis locum in rebus naturæ , aſſeuerare tamen auſim,amicitiam & charitatem Chriſtianam principium & fundamentum omnis eſſe pietatis;adſtipulatur mihi hic D. Paulus,qui charitatem [vinculum perfectionis,] & omnium virtutum ligamen vocat. Epiſ. ad Col. 3.

REVOCATE in memoriam parabolam illam Euangelicam de fermento , [quod acceptum mulier abſcondit in farinæ ſatis tribus,donec fermentatum eſt totum.] quod nihil eſt aliud quàm ipſa charitas,quæ amorem Dei,amorem proximi,& amorem ſui facit exſurgere;an non hic tria farinarum ſata? Charitas deniq; eſt regina virtutum,meritorum radix,fidei fundamentum , ac bonorum operum principium. Quærite igitur virtutem hanc,& inimicos veſtros diligite. Mat. 13

PARVA ſunt hæc quæ hactenus diximus:audite maiora: non eſt amplius more viuendum Iudaico, non eſt nobis ſanguinis illa auida Synagoga imitanda:obediendum eſt legi Euangelicæ,diligendi ſunt inimici. Obſtupuit Moyſes videns rubum ardentem & tamen incombuſtum : deſignabat hoc prodigium,aliquando fore,vt ignis charitatis in corde inimici,quod verus inimicitiarum rubus eſt, & in quo ſentes & ſpinæ vindictæ ſuccreſcunt, exæſtuaret Exod. 3.

MAGNVM vere fuit miraculum ad preces Eliæ ignem deſcendiſſe , & totam lignorum ſtruem ſubito tam humidorum quàm aridorum incendiſſe: [Cecidit autem ignis Domini , & vorauit holocauſtum ligna & lapides, puluerem quoque & aquam quæ erat in aquæ ductu lambens.] Erat hoc ſignum,ad noſtri Heliæ, Domini ſcilicet Ieſu Chriſti aduentum, ignem charitatis,è cœleſtis habitaculis deſcenſurum , qui amicos ſimul & inimicos conflagraret, vnum per humiditatem, alterum 3. Re. 18

Digitized by Google

per ſiccitatem deſignatum. Hinc igitur apparet quam verum illud ſit [Diligite inimicos veſtros.

Leui. 9. PRAECEPERAT olim Deus in Leuitico, vt perpetuus in altari ignis colluceret. [Ignis autem in altari ſemper ardebit.] Denotatur hoc myſterio, ſacrum hunc ignem amoris perpetuo in altari cordis noſtri ardere debere: verum adeo luculentum, vt nec ventus paſſionum, nec frigus inimicitiarum, nec aqua iniuriarum eum valeant extinguere. Talis erat ille ignis quo

Cant. 8 ardebat cor ſponſæ in Canticis, [Aquæ multæ non potuerunt exſtinguere charitatem: nec flumina obruent illam.] O verrè igitur laudabilem charitatem, quia inimici diliguntur.

NOLITE verò, ò vos obdurati, & vindictæ cupidi, putare hæc ipſa quæ dico eſſe præter rem, aut prorſus abſurda: ipſa ſanè ratio, ipſa natura; omnes deniquè qui in mundo reperiuntur homines mihi ſuffragabuntur, attendite diligenter, & circumſpicite rem accuratius. Videbitis quippe ab anima regi, gubernari, nutriri, conſeruari, moueri, animari, non ſolum partes illas nobiles, quæque ipſi obſequium præſtant; verum & eas quæ ipſi aduerſantur, aduerſus eam conſpirant, & in eam perpetuo coniurant: an non illa conſeruat humores? an non illa nutrit eos qui in interitum eius conſpirant. Dicetis fortaſſe Philoſophi ſanguinem haud animatum eſſe; concedo: ſua tamen inimica conſeruatur. E tu ò anima, præceptum Domini, [Diligite inimicos veſtros,] adimplere negliges? Natura omnium nutrix, amat, nutrit, & conſeruat omnia; eius amicitia, ſi modo in ea reperiatur, extendit ſe etiam ad inimicos, ad quatuor ſcilicet Elementa, quæ ſunt veluti quatuor latrones, qui totum orbem expilant, perdunt, & deprædantur, quæque perpetuo aduerſus naturæ potentiam conſpirant: eius tamen beneficio viuunt, ſub eaque ſtipendia merent, quia Domini illa præcepto & monitioni obſequi conatur, [Diligite inimicos veſtros.]

Aīa quatuor humores corporis humani conſeruat, licet eam oppugnent. Nātura conſeruat 4. Elemēta, quæ ei adeo aduerſantur.

SOL oculus mundi abſque vllo diſcrimine radios ſuos & lumen in bonos ſimul & improbos emittit

Noe

Digitized by Google

Noe cuſtodiebat, nutriebat, & ſeruabat animalia tam munda quam immunda, coruos æquè ac columbas. Sagena Euangelica concludit bonos piſces ſimul & malos. Dominus ille in Euangelio ſinit bonum frumentum creſcere in agro vna cum zizanijs. Anne igitur ſacræ allegoriæ deſunt, quibus efficiamus & probemus inimicos æquè atque amicos eſſe diligendos? anne deſunt præcepta, [Ego autem dico vobis, diligite inimicos veſtros. Ego autem,] ac ſi dixiſſet: Non eſt modo Moſes qui vos docet, non ſunt iam Prophetæ qui vobis futura aperiunt, non ſcribæ qui vobis Scripturas prælegunt, non ſunt Angeli qui annuntiant vobis, inimicos eſſe diligendos. Aſt ego ipſe ſum, Deus ſcilicet veſter, iudex veſter, creator veſter, qui vobis hoc præceptum trado, [Ego autem dico vobis. Mat. 13

FIERINE igitur poterit, ò Domine, neminem voci tuæ obedire, fierine poterit præcepta tua ab omnibus negligi? Ad clangorem buccinarum ſacerdotalium corruerunt muri Iericho: & corda illa ferrea, animæ illæ obſtinatæ & obduratæ non concident, nec ad ſonum verborum tuorum emollientur? [Quaſi tuba exalta vocem tuam,] Domine, fac verba tua à toto mundo percipi, auribus ſurdorum illorum vindictam ſitientium intona. Quid tergiuerſaris ò homo, omnes creaturæ [faciunt verbum eius,] & tu ſolus voluntatem eius implere negligis? Imitare potius promptam illam obedientiam Angelorum. Flagellare Aſſyrios conſtituerat Deus, & ecce tibi ad minimum eius nutum Angelum obſequentiſſimum: qui ſtatim vna nocte centum octoginta quinque hominum millia in medio caſtrorum percuſſit. Imperat leonibus vt feritate exuta, Danieli in lacum Babylonicum coniecto parcant; & ecce tibi ſeptem leones, omnium quos mundus tulit ferociſſimi, ſeptem iam dies ieiuni, feritatem deponunt, & pedibus eius aduoluti inſtar catellorum manſueſcunt, & abblandiuntur. Iubet vt ignis deuorans Sodomam conſumat; & ecce tibi ignem ſtatim è loco ſuo proſilientem, atque vnico momento quinque ciuitates

Iosue 7 (margin: beside "tua ab omnibus negligi")

4. Re. 19 (margin: beside "rum. Flagellare")

Dan. 4. (margin: beside "Imperat leonibus")

Gen. 19 (margin: beside "ſcunt, & abblandiuntur")

Gen. 7. tes potentiſſimas incendio inuoluentem. Decreueras iam Deus vniuerſam terræ ſuperficiem aquis ſupernatantibus cooperire, & ecce diluuium & continua illa pluuia ſtatim tibi ſeſe offert, vt iuſſis tuis obſecundet, quæ quadraginta dierum ſpatio totam terræ faciem vndis cooperuit. Furit ecce in mari tempeſtas, fluctus nubium tenus eleuantur, vndæ intumeſcunt, venti ac procellæ omnia in diuerſa rapiunt; & vnico iterum verbulo cuncta compeſcis, & malociam inducis. [Quis eſt hic quia mare & venti obediunt ei?] Tu hos Aeoli curſores ſiſtis; cumque viſum fuerit, liberos dimittis; tu frenum omnibus æqualiter creaturis contrahis, & quotieſcunque libuerit, laxas. Et interea hic alta voce inclamas. Ego autem dico vobis, [Diligite inimicos veſtros;] & ecce nemo voci tuæ aut iuſſis obtemperat.

Marc. 4.

Pſ. 61. [Nonne Deo ſubiecta erit anima mea?] An non tuo principi obedire teneris anima? eiuſne voluntati refragari audebis? atque etiamnum de inimicis tuis vindictam deſideras? [Dilige, dilige inimicos tuos.] Infelix homo, ſi peccatum tuum cuius te reum vindicta cupiditate conſtituis, perſpiceres; timore credo quodam ac metu à tam periculoſo peccato abſtineres. Docetis vos Theologi, & verè quidem, odium Dei eſſe omnium, quæ committi ab homine poſſunt peccatorum grauiſſimum; ego verò vos ſecutus, odium proximi id proximè ſequi aſſero. Multis enim interuallis peccatum hoc inceſtum, latrocinia, adulteria, & homicidia ſuperat. Hoc namque tibi imprimis perſuaſum uelim, infelix peccator, omnia quæ in proximum peccata committuntur, in Deum ipſum etiam committi. Furoris tui rabies in pectore proximi non ſubſiſtit, ſed pergit vlterius, & diuinam quoque eſſentiam ferit: & dum hominem ſolum lædere proponis, æternam Dei maieſtatem inſcius percutis, ſi modò his vulnerari poſſet. [Proximus enim non propter ſe, ſed propter Deum diligendus eſt.] Denique odium, inimicitiæ, & vindictę Deum & non hominem reſpiciunt, telaque hominum in hominem vibrata hominem tranſeunt, & ad diuinitatem vſque progrediuntur.

Odium Dei omnium peccatorum eſſe maximum.

AN non demens & inſenſatus dicendus foret, qui inimicum

micum

micum ad necem vſque proſequendo eodem ſimul ictu Regem ſuum interficeret? Maior adhuc tua eſt veſania peccator; cùm enim in proximum ſæuire paras, ſæuis pariter in Regem tuum, Deum tuum, & Creatorem. Iudæi hominem ſolum ſe necare putabant, ſed eodem ictu & interitu Deum è medio auferebant. Nondum hic finis; ſed & odio proximi omnis lex peſſundatur, omniſque religio violatur. Lex quippè duobus quodammodò fundamentis, amore ſcilicet Dei, & amore proximi innititur, [Ex his duobus præceptis vniuerſa lex pendet & prophetæ,] adeò ut quicunque unum ex ijs conuellit & deſtruit, totum legis ædificium labefactet.

Mat. 27

Qui p-ximum odit. totam legē ſubuertit.

Nunquid conſtat, uniuerſam hanc mundi machinam duobus polis inniti, è quibus ſi quis unum auferat, an non omnia quæ in mundo ſunt inuertet? Cum, igitur Religio & tota Euangelica Lex duobus hiſce amoribus ueluti duabus paſibus & fundamentis innixa ſit, unum auferendo, totam ædificij molem deſtruas neceſſe eſt. Teſtis eſt Iacobus Apoſt. dicens, [Quicunque totam legem ſeruauerit, offendat autem in uno, factus eſt omnium reus:] qui peccat in unum charitatis præceptum, ut explicat D. Aug. factus eſt omnium reus. [Diligite] igitur [inimicos ueſtros.]

Mat. 22

Iac. 2.

Videte iam, uindictæ cupidi, tertium quod uos urget malum. ſi enim uobis inuicem non remittitis, omnem uobis ueniæ uiam præcluditis, & omni uos miſericordia penitus indignos redditis. [Si non dimiſeritis hominibus, nec Pater veſter dimittet uobis peccata ueſtra.] Inijt hoc pactum nobiſcum Deus. quod quotidie orationem Dominicam recitantes iteramus; [Et dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus, &c.] Audite porrò huiuſce rei exordium; magna olim naturæ humanæ cum Deo, in materia criminali, quo ad peccatum originale, lis fuit & contentio, in qua de toto eius honore, de ipſa uita, & omnibus denique quas poſſidebat, facultatibus agebatur. Miſericordia ultrò citroque pro noſtra parte curſitabat. Angeli nobis patrocinabantur, omnes Patriarchæ & Prophetæ cauſam humani generis ſuſceperant: iuſtitia uerò aduerſaria noſtra omnibus

Matt. 6.

Matt. 6.

Egregiꝰ conceptus.

Lix inter Deū & hominos.

nos

nos viribus oppugnabat . iam quinis annorum millibus lis indeciſa pependerat, donec ipſe Dei filius, humana natura aſſumpta in terram delapſus, vltrò rem arbitrio committi volens, nimiam illam amarulentiam exuit, litem terminauit, Patrique nos ſuo mediator noſter factus, reconciliauit; ea tamen lege, vt cum proximo pacem iniremus, & amicitiam mutuam inter nos ipſos coleremns. Si igitur pactum hoc, quod cum Deo iniiſti, firmum & integrum permanere deſideras: promiſſis ſatisfacito; vt ameris, ama, vt tibi ignoſcatur, ignoſce. Quanto tuo commodo & vtilitate ille contractus, o homo peractus eſt? Promiſit ſe Deus iniuriarum ſibi toties à te factarum immemorem fore, modò tu earum quas tibi factas arbitraris memoriam deponas. Quid autem? Deus mille tibi peccata ignoſcit, mille te mortis generibus & caſibus eripit, ab infernalibus te ſupplicijs liberat; tu verò paruo delicto, quod tibi factum autumas, non ignoſces?

Mat. 18 Parabola de ſeruo ingrato. Narrat Matthæus parabolam ſanè horrendam, quæ hic ad rem facere videtur. Remiſerat cuidam ſeruo dominus mille talenta quæ ei debebat; ille verò tanti beneficij immemor, obuium vnum de conſeruis ſuis, qui ei debebat centum denarios, habens, eum obtorto collo, ſine vllo pietatis intuitu, in vincula coniecit. Dominus porrò, tanta eius ſeueritate audita, & tantam impietatem ingratitudinemque demiratus, his eum verbis increpauit: Mat. 18. [Serue nequam, omne debitum dimiſi tibi quia rogaſti me, nonne ergo oportuit & te miſereri conſerui tui ſicut & ego tui miſertus ſum?] Quin & tantæ ingratitudinis deteſtatione in tenebras exteriores illum detruſit, donec vltimum quadrantem perſoluiſſet. Audiant illi rabulæ & blaterones forenſes, audiant qui de nugis & lana caprina proximo diem dicunt, & litem intentant: meminerint obſecro quantis à Cœlo beneficijs affecti ſint, quibus hic in terris viciſſim reſponderi conſentaneum ſit: timeant ne ad querelas tantæ crudelitatis & ingratitudinis ſummus ille Dominus iraſcatur, & eadem in eos caſtigatione animaduertat.

DIVVS Auguſtinus cum homine vindictæ cupido

de

Digitized by Google

de hoc agens, hac eum ratione aggreſſus eſt: [Si pacem non diligis, ſi proximum odiſti, quo iure, quo pacto, qua fronte tibi petis dimitti, qui in proximum rancorem non dimittis?] Serm. 2 ad Frat. in eremo.

O pectora ferrea, ò corda ad omnem crudelitatem obdurata? ieiunijs, per me quidem licet, membra macerate, oculos lacrymis & fletibus conſumite, opes veſtras eleemoſynas prodigite, Angeli omnes Deo pro vobis ſupplices fiant, ipſa denique Deipara Maria genibus flexis pro veſtra ſalute apud Filium continuis precibus intercedat, numquam, niſi priùs proximo iniuriam ex animo remittatis, miſericordiam conſequemini. Miratur tantam hanc hominum impudentiam Salomon, & ait, [Homo homini reſeruat iram, & à Deo petit medelam.] quaſi diceret: Tantane tua eſt impudentia, ò homo, vt veniam à Deo poſtules, vt ipſe tibi velis ignoſci, & intereà de proximo vindictam ſumere proponas? quænam illa agendi eſt ratio, quodnam ius, aut quænam æquitas, à Deo gratiam poſtulare, & aduerſus fratrem ſuum rancorem & odium intrinſecus fouere. Ecc. 28.

MIRABANTVR olim filij Iſrael, poſt plurimas in ſolitudine Sinai exhauſtas moleſtias, & mille in deſerto exantlatos labores, poſt ſuſpiria & preces, ſe à Deo non reſpici, ſed deſpici, negligi quoque & ærumnis confici; atque præ animi amaritudine hac cum eo ratione expoſtulabant: [Ieiunauimus & non aſpexiſti,] quaſi dicerent: Quoniam noſtro fato fieri putamus Domine, vt ad preces & geminus noſtros adeò obſurdeſcas? effuderũt iam oculi noſtri lacrymarum pelagus, ſuſpirãdo cor noſtrum exaruit, & lingua noſtra precãdo clamãdoque ad te, fatigata eſt. Toties, eheu? ieiunauimus, & nondum tamen idcirco noſtri miſertus es? Reſpondeat ad hęc pro me Propheta, & dicat: [Ecce in die ieiunij veſtri debitores veſtros repetitis; ecce ad lites & contentiones ieiunatis.] Non mirum eſt, inquit Deus, vos de mea ad veſtras preces ſurditate conqueri. putatiſne ieiunijs me veſtris ad miſericordiam poſſe flecti, cùm tãtis ea ſceleribus cõ maculetis? ieiunatis quippè litigãtes, & litigatis ieiunantes, & Iſa. 58. Iſa. 58.

tes,& debita veſtra cum intolerabili ſeueritate ac rigore expoſcitis. Quamobrem finem hiſce rigoribus imponite,& lites has exſcindite: qui non maiorem erga proximum commiſeratiònem quàm erga brutum aliquod animal! oſtenditis. O rupes?o marmora? o ferrea pectora? quæ uos lupa nutriuit, quis Caucaſus aut ſcopulus genuit,quæ vos tygris educauit? [patientiā habetote:] pacem diligite,lites & contentiones fugite, inimicis denique veſtris beueuolentiæ & amoris ſigna demonſtrate.

[Ego autem dico vobis, Diligite inimicos veſtros.] Hic mihi velim,Domine,vocem confirmari, pulmones corrobari, ac latera diſtendi, vt hodierna die de hominum ſeueritate & intolerabili duritie dignè conquerar & expoſtulem:& creaturarum tuarum rebellionem,inobedientiam & contemptum ergate deſcribam; vt rigorem,vindictam,& crudelitatem Chriſtianorum auditoribus ob oculos proponam. Hic oculis lacrymæ oboriuntur, hic pudor vultum meum inficit, cùm clementiam, iniuriarum obliuionem,& *ἀμνηςίαν*,quam ipſi ethnici toties demonſtrarunt,mecum reuoluo. O tempora?o mores?Video namque eos ſæpiùs iniurias remiſiſſe, pacem cum inimicis frequentius iniјſſe,crebriùs rancorem exuiſſe,quam Chriſtianos.

Apophthegma Aeſchinis. Hinc in oratione ſua olim ad Athenienſes dixi Aeſchines: *Τὸ κάλλιςον ῥῆμα μὴ μνησικακεῖν*: [Nullū eſt in mūdo verbum elegantius,aut homine ingenuo dignius, quàm iniuriarum obliuiſci.] Photion, omnium qui ad reipubl.gubernacula Athenis ſederunt, facilè princeps, iam ad cicutam condemnatus, cùm filium in hoc tam acerbo patris caſu illacrymantem videret,diligenter cauit ne iniuriæ huius, quam ſibi ingrata illa ciuitas irrogabat,vllo vmquam tempore recordaretur, aut ob eam indignum quid in patriam committeret. Quis vobis hic pudor eſt Chriſtiani;veſtrum potiùs, eſt hoc præceptū, [Diligite inimicos veſtros,]adimplere.

Plutarc in Phocione.

Plutarch.in vita Ariſtidis. ARISTIDES qui propter vitam præclarè & ſincerè tranſactam Iuſti cognomentum inuenit,cum iniquè in exilium pulſus,iam ingrata vrbe egrederetur, oculos & manus ad cœlum extulit, Deos precatus,vt tam indi-

gnum

Digitized by Google

gnum facinus ignoſcerent, ac nihil propterea acerbum, aut grauius in ciuitatem decerneret. An non hoc eſt præceptum ſeruare, [Diligite inimicos veſtros?]

IVSTINVS & Valerius Maximus præclari ambo ſcriptores huius occaſione referunt, Traſybulum poſt XXX. tyrannos republica exactos, & populum in ciuitatem, eorum cauſa profugum, reuocatum, plebiſcitum interpoſuiſſe, ne qua præteritarum rerum mentio fieret: quod τὸ ψήφισμα τῆς ἀμνηστίας ἐπὶ τοῖς τριάκοντα, vocabatur: quo cauebatur, vt omnium calamitatum aut iniuriarum ſub XXX. tyrannis illatarum, memoria aboleretur. Catholicum verò ſtatutum, & diuinum decretum, ſimile huic Chriſti, [Diligite inimicos veſtros. Iuſtin l. 5. Val. Max. li. 4. c. 1.

REDVCITE vobis in memoriam, o litterati; ſententiam illam præclaram Marci Tulij, qui in oratione pro Q. Ligario ad Iulium Cæſarem, hoc eum elogio decorauit: [Obliuiſci nil ſoles niſi iniurias.] O inuicte & inſuperabilis princeps, ipſa quidem armorum virtus, & fortitudo, incomparabilem tibi gloriæ ſegetem ſubminiſtrarunt; at clementiæ tuæ fama, ac laudabilis illa conſuetudo, qua obliuiſci iniuriarum facilè ſoles, maiorem tibi gloriæ materiam attulerunt; adeò vt omnes iam perſpectum habeant, nil te niſi iniurias obliuiſci ſolere.

ALIVD priori non abſimile alio loco agens de Themiſtocle habet, cui fortaſſe parem aut rerum geſtarum gloria aut virtute Græcia vix tulit. Ad quem cùm Simonides acceſſiſſet, eique artem memoriæ, quæ tum primum proferebatur, pollicitus eſſet ſe traditurum, vt ſcilicet omnium rerum meminiſſet. Reſpondit Themiſtocles, gratius ſibi fore, ſi obliuiſci quæ vellet quàm ſi meminiſſe doceretur. Cic. pro Ligario

TV verò Chriſtiane cùm hos è ſterili gentilitatis ſolo ſurculos germinantes vides, an non obſtupeſcis, & pudore confunderis? nunquid rerum tuarum ſatagis? cùm tanta ante oculos tuos humanitas verſatur, an non crudelitatem exues? ſemperne diabolo locum dabis? vlteriuſne iam iniurias proſequeris, an non Deum timere incipies. O rem deplorandum? In Dei etiam ille iura inuolat, Cic lib. 4. Academ.

lat,

Heb.10. lat,qui iniurias in proximo vlciſcitur: ſibi equidem hoc præceteris Deus reſeruauit,[Mihi vindictam, & ego retribuam:] quā & ſemper puniuit,& grauiter, quicunq; locum eius inuadentes iniurias vlciſci præſumpſerunt. Ecce vobis exempla.

Gen. 4. DESPERATIONIS vorticibus immerſum video Cain,quod in fratrem innoxium ſæuijſſet. Fratres Ioſeph propter vindictæ propoſitum,quod iniquè admodum in Ioſeph ſtatuerant, in eius poſteà manus recide-runt,vt fures comprehenſi ſunt,atque ab eo in carcerem coniecti; imò ad mortem damnandi fuiſſent,ni benignior in eos ipſe Ioſeph extitiſſet.

Gē. 44. Punitiones, eorumqui iniurias vlti sūt.

ACHAB & Ieſabel iracundia inflati, & vindictam crudeliter ſpirantes,innocente Naboth oppreſſo,à canibus dilacerati ſunt,& inhumati ſub dio relicti. Expertus es,credo,Aman,quid paſſiones effrenes pariant,quidnam inimicitiæ & rancor mali afferat, quid vindicta proſit: erectum enim hoſti tuo capitali Mardochæo patibulum tibi ipſi vitam finiuit, & dignam vindictæ cupido mortem rependit.

3. Reg. 21.

NONDVM hic finis, Auditores,ecce vobis flagella, & pœnæ longè terribiliores, quibus Deus crudelitates hominum caſtigauit: Depingitur inſignis quidam tyrannus in libris Iudicum,nomine Adonibezech: qui poſt-

Iud.3. quam ſeptuaginta Reges ſub imperium ſuum redegiſ-

Iud.3. ſet,& extremitatibus manum ac pedum amputatis, eos ſub menſa inſtar catellorum micis & ciborum reliquijs nutriuiſſet(o factum verè barbarum) à filijs Iſrael deinde ſuperatus ac regno exutus eſt, dignam factis ſuis mercedem recipiens, qui prioris ſæuitiæ memor, ac caſum miſeratus iniquum,fortunam ſuam ſępius deinde deplorauit dicens; [Septuaginta Reges amputatis manuum

Iud.3. ac pedum ſummitatibus colligebant ſub menſa mea ciborū reliquias: ſicut feci ita & retribuit mihi Dominus, O infelicem vindictam? ò tartareas inimicitias, cur vos ego vmquam in animam meam recepi? cur non pacem amaui,& offenſas remiſi?

Hæc igitur ſunt mala,caſtigationes,& afflictiones eorum, qui aut inimicos diligere noluerunt, aut iniuria-

rum

rum ſibi factarum obliuiſci. Iam vero beneficia, honores, & mercedes eorum, qui iniuriarum obliti ſunt, attẽdite. Humilis Ioſeph iniuriam paſſus ſi quis alius, præteritorum omnium immemor, & fratrum in ſe iniquitati ignoſcens, adeo exaltatur, vt primus a Rege in tota terra Aegypti dominaretur. Dauid Sauli ignoſcens, nec vindictam deſiderans, honorem, felicitatem, ac regnum Iuda conſequitur. Glorioſus martyr Stephanus lapidibus vndique petitus, pro lapidantibus orans, videt cœlos apertos, in quibus paratam ſibi coronam contemplatur. An plura deſideratis? Daniel poſt tot ærumnas, poſt tot iniurias, tantas calumnias æquo animo in aula Regis Babyloniæ toleratas, tandem ſuper omnes regni optimates euectus eſt. [Diligite igitur inimicos veſtros,] & iniuriarum obliuiſcimini.

Ge. 45.
2. Re. 2.
Act. 6.

Quamobrem omnium Sanctorum & Chriſti Domini exemplo ignoſcite, ignoſcite inquam omnibus qui in vos peccauerunt; ſignum eſt enim prędeſtinationis ignoſcere, quemadmodum vindicare reprobationis. Narrabo huius occaſione præclaram q̃ legiſſe in Surio memini de duobus fratribus Antiochenis hiſtoriam, quorum vni nomen Sapricius, qui Sacerdotali dignitate erat inſignitus, & alteri Nicephorus, & ille laicus. Cum quædam diſcordiæ & iurgia inter eos eſſent oborta, qualia inter fratres ſæpenumero ſolent (fratrum quippe gratia rara eſt) conabatur Nicephorus omni ratione cum fratre in gratiam redire, qui nihil præter vindictam cogitans, ab ea prorſus abhorrebat.

Surius to. 1.

Accidit, vt Sapricius in perſecutionis, quam Valerianus excitarat, turbine, in vincula conijceretur, eculeo deinde tortus, libere ſe profiteretur Chriſtianum; ac proinde condemnatus, ad mortem alacri animo ſe accingebat. Cum iam è carcere exeundum foret, ecce tibi aduolantem fratrem, orantemq́ue, ſibi vt priores iniurias ignoſcat: rapitur interea ad ſupplicium fratre ſequente, & veniam ad ſingulos paſſus expoſtulante. Obſurdeſcit ad preces fratris vindictæ ſitiens animus: cumque ille locum ſupplicij conſcenderet, frater adhuc obnixius & inſtantius illum ro-

gat;Ignoſce quæſo mi frater,omnia obliuiſcere, in gratiam redi;fac mecum miſericordiam, & noli in extrema hac luctâ à tam obſtinata peruicacia ſuperari:memento olim eodem quo tues loco,Chriſtum crucifigentibus ſe ignouiſſe. Peruicax interea Sapricius nullis precibus flectitur, & in hac vindictæ cupiditate hinc mauult excedere. Quis horum,putatis,finis erit & exitus? Ecce tibi eodem quo carnifex ad caput eius præcidendum momento gladium ſtrinxerat,exclamat amens ille martyr,[Deſiſte, imperatorum monitis obſecundabo.]Nicephorus verò his auditis, locum ſupplicij conſcendit, fratri animum additurus, & ſordidam mentis vecordiam caſtigaturus: Quid agis,mi frater,an hiſce ſupplicijs perterritus animo concidis?aut mori formidas? Illo bene monentem deſpiciente,atque ab eius adhortatione aures continente,Nicephorus ſe Chriſtianum profitetur,inque eius locum, ſimul & in Martyrij coronam, vnde alter tanto ſui danno & exitio deciderat,ſucceſſit. Ita peruicax ille vltor factus eſt apoſtata,& inſignis hic iniuriarum condonator factus eſt martyr;vnus fuit electus alter verò reiectus. Diſcant igitur hinc crudeles & ferrei iniurias remittere,& inimicos diligere.

Inuectio in duella.

AN verò vos aulici,feræ inquam belluæ, corda truculenta,pectora barbara,per veſtra duella & monomachias ſemper Deo,Regi, & iuſtitiæ rebelles eritis? vos antropophagi,Scythæ, Geloni, homines inquam immites,Chriſtiani ſine fide,ſine pietate,ſine timore, ſine vlla religione; an honorem & nobilitatem in cæde & ſanguine, incrudelitate & ſtrageſiſam arbitramini? anne virtus & robur ſanguine metiendum eſt; & inter peccata locus ei aſſignandus. Videte quæſo & diſpicite vobiſcum, an illa vera demum gloria: fortitudo,aut nobilitas ſit,occidere,iugulare,& humanum ſanguinem extra bellum profundere. Conſulite magnũ illum Philoſophum Ariſtotelem,ipſe inquiet,Moderari iram veræ demum eſſe generoſitatis indicium.Diſpicite quoque vobiſcum,quid dicat Horatius:

Ariſtot. ar.3.

Latiùs regnes auidum domando
Spiritum,quam ſi Libyam remotis

Gadi.

Gadibus iungas, & vterque Pœnus
Seruiat vni.

Si fortaſſis Ethnicis non credis, conſule antiquitatem, Patres omnes veteres interroga, audies Salomonem dicentem, [Fortior eſt qui dominatur animæ ſuæ expugna tore vrbium.] Pluris Dauidem faciunt Ambroſius, & Chryſoſtomus, Græcus vnus, Latinus alter, eumq; gene roſiorem putant, Sauli inimico ſuo parcentem, quàm Goliam ad terram proſternentem. Quid ad hæc vos vin dictam ſpirantes, vos ſine virtute, ſine honore, ſine nobi litate nobiles. In hos, vos ò Legiſlatores & Iudices, rigo rem oſtendite, in hos edicta veſtra vibrate, in hos vitæ ſuæ prodigos, digna caſtigatione animaduertite; vos autem Eccleſiarum paſtores, ſi modo Eccleſiæ vobis veſtrę dignitas cordi eſt, hos à veſtris cœmiterijs excludite, procul ab Eccleſijs veſtris ſanguinaria hæc cadauera, hos homicidas, hos excommunicatos, ac proinde æternis ſupplicijs condemnatos, repellite: [Sepelliantur ſepultura aſini putrefacti & proiecti extra portas Ieruſalem: viri ſanguinum declinate à me.] Procul hinc ab Eccleſijs noſtris vos profani ſicarij, & gladiatores, procul hinc abſcedant manus illæ humano fœdatæ ſanguine. Hoc tamen vobis adhuc dictum velim. Repetite, quęſo, memoria, quid Dauidi Regi, vnico tantum patrato homicidio, contigerit; noluit ab eo ſibi Deus, eò quod mul tum ſanguinis effudiſſet, Templum ædificare: [Non poteris ædificare domum nomini meo, tanto effuſo ſangui ne coram me.] Tribus annis cœlum non pluit, nec terra fructus ſuos effudit, Domino aduerſus Iſrael, propter innoxium Gabaonitarum ſanguinem, quem perfidus Saul effuderat, ad iracundiam concitato.

Pro. 16. Chryſ. hom. de Dauid. Iere. 22 Pſ. 138. 2. Re. 2. 2. Re. 21

AD eumdem plane modum Deus has arces, hos inquam Sicarios caſtigat, & gratiarum ſuarum pluuiam denegat: quin & aduerſus ipſa familias, non per triennium, ſed vſque ad tertiam generationem, propter effuſum ſanguinem, propter duella & cædes, quas olim ma iores patrarunt, vindictam exercet. Vnum adhuc addã, & finem faciam. Prohibuit olim in veteri lege Deus, ne accipitres, & miluum, ac vulturem iuxta genus, populus

Leu. 11

Digitized by Google

velut immunda manducarent: quo quid aliud præſignatum eſt, quàm Deum in Lege noua omnes illos accipitres, ad prædam natos, ſanguini & cædibus inhiãtes, qui nihil præter duella, præter diſcordias, præter pugnas, & vindictas meditantur, reijcere, ac repudiare.

Igitur Domine cum tu penitus contraria præcipias, præſta obſecro, vt fides præceptis tuis habeatur, ſuperbiam hanc deprime, hos ſcopulos tuæ miſericordiæ vndis concute: producant rupes aquas, aquas inquam pacis, aquas reconciliationis, aquas miſericordiæ. Suffoca, Domine, qui verus es Sampſon, leones illos crudelitate, & ira tumentes, effice vt ex ijs mel ſuauitatis, patientiæ, charitatis, quod viuens hic docuiſti, & fieri præcepiſti, prodeat; quin moriens exemplo & ipſo facto tu confirmaſti, Eheu: video te Domine in cruce ſubleuatum, clauis transfixum, lancea latus perforatum, ſpinis caput coronatum, & plagis omnia membra exhauſta; pro inimicis tamen tuis deprecantem, & Patri pro eorum ignorantia

Luc. 23. ſupplicantem, [Pater ignoſce illis.

QVIS nunc adeo barbarus & immitis futurus, Ieſu bone, qui non perſpecto amore & miſericordia tua infinita, inimicis ſuis exemplo tuo nolit ignoſcere; cùm te videat tanta, ſine vllo crimine, aut delicto, mala iniuriaſque toleraſſe, & à quibus ea acceperas inimicis ignouiſſe, Ignoſcimus, Pater æterne, ignoſcimus iam ex hac hora inimicis noſtris, atque eos ex animo complectimur. [Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris.] Ignoſce nobis per merita filij tui, per ſanguinem, mortem, ac paſſionem eius, ad eum plane modum quo nos omnibus qui in mundo ſunt ignoſcimus. Atque vbi omnium ſemel delictorum nobis veniam conceſſeris, Pater, fidelius tibi in hac vita obſequium exhibebimus, exſpectantes interim donec te in altera glorificemus.

SABBATO.

Digitized by Google

SABBATO poſt Cineres.

Cum ſero eſſet factum, erat nauis in medio mari, & Ieſus ſolus in terra. Marc.6.

FIGVRA.

MAGNA quidem illa fuit tempeſtas qua quadraginta dierum ſpatio Arca Noe in aquis diluuij hinc inde iactata, ac mille periculis, licet abſque vllo naufragij timore, expoſita fuit: donec columba, oliuæ ramum virentibus vernãtem folijs deferens, ad Arcam rediret; quo tandem ſigno cognouit Noe, Deum iam reconciliatum, & aquas diluuij eſſe imminutas; tunc enim primo venti poni, vndæ ceſſare, procellæ quieſcere, tempeſtates deſinere, cœperunt, vt deinde Arca in montibus Armeniæ hæſerit. At non minor hodierna die nobis tempeſtas in Euangelio proponitur, videas hic namque cymbam quæ Apoſtolos, veluti Noe cum filijs, vehebat, non quidem in aquis diluuij, ſed in maris procelloſi, tumentis, atque vndique mortem & extremum periculum minitantis, medio fluctuantem: quæ licet iam iam fluctibus haurienda videatur, ſalua tamen & incolumis eluctatur. Quam vix Chriſtus qui vera columba eſt, quæ egregiũ illum ramum pacis inter nos & patrem ſuum initę ſymbolum attulit, intrauit, quin ſtatim omnis illa tempeſtas conticuerit, venti quieuerint, vndæ detumuerint, & fluctus malaciam induerint. De hoc mari, de naui hac, de hac tempeſtate nobis hodie ſermo eſt; at ſalutata prius illa ſtella maris, ad quam velut Cynoſuram noſtrum curſum dirigamus. Gen. 7.

AVE MARIA.

Aug. 1. AB eo tempore quo ſanguis inoxius Abel effuſus eſt,
de Ciu. in quo ſecundum Auguſtinum Eccleſia cœpit exor-
Dei. dium, numquam in ea fratricidæ Cain, profani Eſau,
perſecutores Pharaones, fornicatrices Ieſabeles, prodi-
tores Iudæ, aut falſi & improbi miniſtri defuerunt. Re-
petamus licet ab ipſa mundi origine memoriam vlti-
mam, repetamus omnia ſæcula, reuoluamus omnia an-
tiquitatis monumenta, totis illis quinque annorum mil
libus ſæculum non inuenies, quo Eccleſia & ciuitas
Dei perſecutiones non ſuſtinuerit. Video enim tot fal-
ſos Prophetas in Iſrael aduerſus vnum Eliam conſpiran
2. Re. 11. tes: video tot vbique in Chaldæa fornaces aduerſus 3.
Dan. 3. pueros Heb. accenſas: tot lacus, tot ſpeluncas, tot cauer-
Dan. 14 nas leonibus confertas in vnum Danielem in Babylo-
Exo. 7. ne præparatas: tot tormenta, tot crudelitates in Aegy-
8. & 12. pto aduerſus Hebræos conceptas: tot Philiſtæos, Amor-
Matt. 2. rhæos, Iebuzæos, Chananæos, Madianitas, Amalecitas,
aduerſus Iſrael conſpirantes: tantos denique vlulatus,
tanta lamenta, tantos in Rama in infanticidio audio
ploratus. Quæ omnia Dauid coaceruans, Eccleſiæ victo
Pſ. 128. rias iure meritò decantat: [Sæpe expugnauerunt me à iu
uentute mea dicat nunc Iſrael, ſæpe expugnauerunt me
Inſignis à iuuentute mea, etenim non potuerunt mihi.] Ac ſi di-
figura cere, Audacter o ò Iſrael, Catholica inquam Eccleſia,
Eccle- proloquere & confitere, ſæpè à iuuentute mea inimici
ſiæ. me mei oppugnauerunt, ab incunabulis me meis obſe-
derunt, ſed ſemper in vanum eorum conatus cecidit,
Iudit. 5 ſemper victrix euaſi. Profectò, Auditores, Eccleſia no-
ſtra Bethulia eſt, quæ quidem ab inimicis circumualla-
ta fuit, numquam tamen capta; toties quidem oppugna-
ta & vndique impetita, at numquam expugnata, num-
Dan. 13 quam expilata. Ipſa caſta illa Suſanna eſt, quæ falſos ac
cuſatores non perhorreſcit. Pulchra illa Iudith, quæ
Iudith. Holofernem proſternit, iugulat, ac integros exercitus in
10. fugam verſos profligat. Lapis ille, in petra fundatus,
Dan. 2. qui è cœleſtibus illis montibus præciſus, ſtatuas ſine
manibus comminuit, ac in cinerem redigit. Arca illa
1. Re 5 fœderis, tabulas Legis, & virgam prodigiorum opera-

tricem

tricem in ſe continens, quæ idola euertit, hæreſes ſubiugat, Iudaiſmos profligat. Illa Salamandra quæ in medijs flammis viuit, & per flammas perſecutionum incrementa ſumit. Sacra illa laurus ſemper virens, fulmina non formidans. Pulchra illa roſa, quæ inter ſpinas non ſuffocatur. Denique illa palma, quæ quo plus deprimitur, eo magis in ſublime ſuſtollitur. Quid amplius? eſt mirabilis illa Arca Noe, quæ quo fluctus afflictionum vehementius inſurgunt, eo & maius incrementum ſumit, & effloreſcit, immo quemadmodum aquis diluuij omnia palatia, & quidquid in mundo excelſum fuit, obruebatur, ſola Arca Noe in montibus Armeniæ conſeruata: ita quoque omnia Regna mundi & Monarchiæ fluctibus & armorum procellis immerſæ & inuolutę perierunt; vnica autem Arca Noe, ſancta ſcilicet Eccleſia, Monarchia inquam Chriſti Ieſu, quę in æternum non diſſipabitur, & quæ ſi fractus illabatur orbis, infracta permanebit, incolumis ſuperenatauit. Et quod de potente illo Ponti Rege Mithridate, qui quadraginta annorum ſpatio pop. Romanum bello terra marique fatigauit, traditum eſt, nullo ſcilicet vnquam veneno, quod à prima ætate eidem aſſueuiſſet, necari potuiſſe: idem ipſum de Eccleſia noſtra auſim aſſerere, quæ quod ſemper a primo ætatis ſuæ die veneno perſecutionum aſſueuit, numquam perſecutionibus potuit ſuccumbere, vt præclare neſcio quis dixerit. Plutar. in Lucull.

Sanguine fundata eſt Eccleſia, ſanguine creuit.
Sanguine nutritur, ſanguine finis erit.

Nam quemadmodum fraterno primum maduerunt ſanguine vrbis Romæ muri, ita fundamenta Eccleſiæ Chriſtianæ ſanguine Chriſti Ieſu. Sanguis martyrum eidem incrementum dedit, vt Cypr. recte ſcripſerit: [Sanguis martyrum eſt ſemen Chriſtianorum.] Sanguine enim & inſurgentium afflictionum rabie fouetur: quin & in ſanguine & cæde Antichriſti deſinet & ſepelietur, denique eſt illa nauis, quæ hactenus ſemper fluctibus maris agitata eſt, & agitatur, ut hodiernum Euangelium declarat. [Cum ſero eſſet, erat nauis in medio mari.] Verum ne hæc nos tempeſtas è curſu orationis alio abri-

piat, primo de mari orationem inſtituemus, deinde de cymba, & poſtremo de ventis.

QVOD ad primum; nihil eſt omnino, quod aut melius, aut accommodatius Oceanum ventis agitatum, & tempeſtatibus æſtuantem exprimat, quam hic ipſe mundus. Et profectò ita eſt; neque enim tot in mari naues naufragio demerguntur, quot in mundo animæ ad tentationum ſcopulos illiſæ ad infernalem voraginem & barathrum deuoluuntur: non Euripus tot agitationes, aut mare commotiones experitur, quot ipſe mundus inquietudines: non tot Syrtes & Charybdes in mari reperire eſt, quot diſcrimina, & pericula in hoc mundo calamitoſiſſimo. Sicut enim mare omnium ventorum officina eſt, ita mundus calamitatum theatrum, & veluti omnium malorum colluuies. Demum.

Non mare tot guttas, quot mala mundus habet.

Mundus ſcilicet mare eſt, in quo infelix Adam cum omnibus poſteris, propter vnum peccatum originis, naufragium paſſus eſt. O naufragium deplorandum: in quo omnes illæ pretioſæ gratiarum merces in paradiſo terreſtri poſſeſſæ vno momento; atque inter ceteras pretioſa illa gemma, iuſtitia inquam originalis, peſſum iuere. Eſt hic mare illud vndoſum, in quo à primo natiuitatis die ſubmerſi ſumus, & quidem ſine vlla emergendi ſpe niſi nobis ſol Baptiſmi radijs ſuis emicantibus affulgeret. Adeo vt quemadmodum nihil periculoſius eſt quam in mari nauigare; ita nihil etiam cum maiori coniunctum diſcrimine quàm in hoc mundo & viuere & agere. Quanto namque nauigantes ſeſe exponant periculo, optime Menander Poeta innuit, [Satius eſt pauperem in terra viuere, quam diuitem nauigare.] Quin & tria per omnem vitam ſibi accidiſſe dixit Cato, quorum poſtea pœnituiſſet; primum, ſi quid arcani fœminæ credidiſſet; ſecundum, ſi quopiam nauigio vectus eſſet, quo pedeſtri itinere peruenire licuiſſet; tertium, ſi quis dies ipſi per negligentiam abſque fructu effluxiſſet. O vere dignam Romano ſententiam.

Apophthegma Menandri.

Triũ rerum Catonem pęnitebat.

Ma-

Magna quidem hæc, at quanto maiora in vaſto hoc & ventoſo mundi ſalo pericula occurrunt? omnibus quippe qui id pernauigarunt non ſecus male ceſſit, quàm cymbæ huic Apoſtolorum, quæ in altum prouecta naufragij periculum ſubiuit; [Nauicula autem in medio mari iactabatur fluctibus.] Hinc Ionas quoque in plenum mare prouectus, ingens vitę diſcrimen adijt: [Et facta eſt tempeſtas magna in mari, & nauis periclitabatur.] Quare nihil aut tutius, aut ſecurius eſt, quàm in terra ambulare, hoc eſt, humilitatem conſectari, de qua & verum illud eſt. Ioan. 2. Mat. 14. Ion. 1.

Qui iacet in terra non habet vnde cadat.

Summus ille oratorum Græciæ Iſocrates, de Athenienſi republ. quondam dicere ſolebat, vrbem quidem Athenienſem eſſe ad peregrinandum iucundiſſimam, verum ad inhabitandum non adeo ſecuram. Verum cur tale patriæ tribuis elogium, Iſocrates? Merito quidem: neque enim vlla eſt in toto orbe Reſpub. quæ cum illius ingratitudine ſit comparanda; nam quos aliquando ad aliquod culmen honoris aut dignitatis faſtigium euexit, eoſdem celeriter ad infimum infamiæ gradum deturbauit; hos magna cum ignominia in exilium pellens, illos autem iniquis iudicijs ad mortem condemnans: teſtes mihi ſunt Phociones, Pericles, teſtes, Demoſthenes, & Socrates. Idem ipſum mihi de mari huius mundi liceat dicere, quod ad peregrinandum & deambulandum quidem iucundiſſimum eſt, ad inhabitandum autem plenum periculis; vt nihil omnino in rerum natura ſit quod cum huius ingratitudine ſit comparandum: omnes namque quos ad honorem culpem ſublimes euehit, eoſdem & ad imum infamiæ gradum deturbat. Aelian. lib. 12.

EXEMPLIS rem confirmabo. Aman tam felici fortunæ aura afflatus, vt primus à Rege inter Satrapas fuerit, ac totius regni habenas moderaretur, & ad eius vocem omnes contremiſcerent, ſequenti die laqueo vitam finit. Holofernes princeps militiæ Regis Nabuchodonoſor in obſeſſione Bethuliæ, cum Iudith frui amoribus, & vrbe potiri ſeſe ſperat, ca- Eſth. 7.

pite

Iudith. 13.

pite ſimul & vita priuatur:[Ecce caput Holofernis principis militiæ Aſſyriorum, & ecce conopœum illius in quo recumbebat in ebrietate ſua, vbi per manum fœminæ percuſſit illum Dominus Deus noſter.

Alexander necatus triginta dies iacet inſepultus.

Deſcendam ad hiſtorias profanas, & demonſtrabo quàm multi fluctibus & vorticibus huiuſce maris abſorpti ſint. Alexander ille Macedo, cui ſemper fortuna læto arriſit vultu, totum orbem nominis ſui terrore impleuit, imperium per omnes mundi terminos extendit, cui vnus orbis non ſuffecit: eo ſuperbiæ arrogantiæque deuenit, vt non amplius Philippi ſed Iouis filius appellari voluerit. Quas adhuc ipſi tragędias munde excitabit? ecce tibi eundem poſt tot victorias, tot faſtus, tot inanes honorum titulos & deliramenta, in medio vitæ curſu violenta morte abreptum, & triginta dies inhumatum beſtijs & volucribus in prædam relinqui; ecce regnum eius diuiſum eſt, faſtus & ſuperbia ad nihilum redacta, corpus ludibrio omnium expoſitum, & animam infernalibus mancipatam tormentis. Anne hæc ingrate tuis cultoribus reddis præmia? An non & Iulius Cæſar, qui per noſtras haſce Gallias toties Romanas aquilas victor circumtulit, cum quintum Dictator & triennio Imperator fuiſſet, quinquagies cum hoſte congreſſus ſemper victor redijſſet; Romam victorijs inflatus reuerſus, in Senatu in conſpectu populi Romani, viginti & amplius vulneribus confoſſus ludibrium fortunæ demonſtrauit. O tragicam immanitatem: I nunc & mũdo ſecurus confide, & in infido hoc mari fiduciæ anchoram fige. Mundus ſcilicet ſcœna fortunæ eſt, & theatrũ, in quo lugubres ſuas tragœdias exhibet: atroces ſcilicet Thyeſtes, Atreos, Agamemnonas, dramata ſcilicet Regia & Imperatoria; in ſummis ſolum ludit, & ſolos magnates ſpectandos proponit, ò quantos fluxus & refluxus in hoc mari glaciali videre eſt, quot fortunarum mutationes, quot ſuperborum euerſiones, & quantam, pro Deus: rerum viciſſitudinem.

Plutarch. in Iulio.

Iulius Cæſar poſt 50 victorias 20. vulneribus confoſſus eſt.

Comparat mũdus mari.

Adſis igitur huc Aulice, qui ſecurus in hoc Euripo nauigas, libero curſu vndas aut procellas non metuens, & naufragia non pertimeſcens, euagaris; adſis inquam

huc

Digitized by Google

huc mecum, & in littore maris huius conſidentes pariter philoſophemur, circumferas oculos tuos quaquà æquor patet, & vide num in vaſto hoc Oceano, locum vnum, aut angulum, aut minimum receſſum reperire fas ſit, qui à naufragio ſit tutus, indica mihi ſi potis es & locum in mundo, qui periculum aut fortunæ iacula & ludibria in tuto poſitus non perhorreſcat. Penetra iterum ſi lubet, ad intimos Oceani ſinus, & ſi potes, vnicam quæ careat ſalſugine guttam exhibe: venias deinde ad mundum, & vnam voluptatem eius demonſtra, quæ amaritudine non ſit permixta. Non reperies vllam; nam [extrema gaudij luctus occupat.] Premit voluptatem cito pede triſtitia, gaudium luctus; mel felle permixtum eſt, & dulcedo myrrha. Denique ad ipſa vſque viſcera & intima penetralia maris penetra, ad imas abyſſos deſcende; & ſuperius præter incoſtantiam, in medio præter ſalſuginem, inferius præter arenas nil reperies; idem de mundo hoc eſto iudicium, tenta eum & experire quotieſcunque volueris, fundum eius nihil præter arenam, cineres, & meram vanitatem eſſe perſpicies. Pro. 14.

AT ſatis iam in mundi hoc pelago fluctuauimus, ad littore nauiculam propellamus. Nauicula porrò in qua Apoſtoli tempeſtate quatiuntur, Eccleſiam nobis repræſentat: atque ita eam intelligit B. Clemens; [Similis eſt, inquit, ſtatus Eccleſiæ magnæ naui, quæ ex diuerſis regionibus viros portat per vndoſum pelagus in ſecurum portum & magnam ciuitatem.] Vere quidem: Eccleſia quippe eſt nauis bellica, pro fide Ieſu Chriſti decertans, nauis vinci, neſcia, inexpugnabilis; nauis quæ oppugnari poteſt, at non expugnari; nauis quæ quidem fluctibus & procellis impetitur, ſed nunquam immergitur. Clé. in ep. ad Iacobum.

Fluctuat, at numquam mergetur illa ratis.

TRADVNT Naturalium rerum ſcriptores, in Scyro inſula lapidem reperiri, qui integer quidem in aquam proiectus natet, at comminutus mergatur. Super huiuſmodi petram ædificata eſt Eccleſia, qua petra integra, & indiuiſa permanente, illa in aquis mundi huius ſemper fluctuat; at hæreſibus & ſchiſmatibus in diuerſas diuiſa Lapis integer in aquā piectus natat. Pli. l. 30 c. 17.

uiſa partes,mergitur,& fundum petit.Eccleſia eſt deni-
Cāt.6. que nauis regia,& quo eam Salomon nomine nuncupa uit,[terribilis vt caſtrorum acies ordinata :] nauis ſanè terribilis,dæmonibus extimeſcenda, ad pugnandum & præliandum peridonea, in qua Ieſus Chriſtus nauclerus eſt,crux malus, virtutes vela,charitas funes, Sacramenta bombardæ, gratiæ propugnacula & munimēta, & S.Spiritus dulce Zephyri flabrum;teſte Dauide: [Spi
Pſ. 141. ritus tuus bonus deducet me in terram rectam.

IN hac quoque naui copiæ quædam nauales ſunt in tres turmas diuiſæ: vna nempè Eccleſiaſticorum & ſacerdotum,altera Laicorum,& tertia Religioſorum.

QVANTIS autem ſumma poteſtas penes Chriſtum ſit, qui ſummus Gubernator & Imperator huius exercitus eſt; tamen quoniam maiores adhuc & potentiores exercitus habet,ſcilicet Angelorum in cœlis, Dæmonum apud inferos, & omnium creaturarum in hoc mundo; & quoniam neceſſe non eſt omnibus, præterquam animabus beatorum in cœlo viſcendum ſe exhibere, ideò S. Petrum, & omnes eius ſucceſſores,veluti vicarios generales in hac militanti Eccleſia, ſumma in eos translata poteſtate, reliquit,vt quidquid in exercitu eius deeſſe viderint, liberè decernant ac ſtatuant,
Pſ. 104. Conſtituit eum Dominus domus ſuæ,&c.]ante omnia autem, vt veluti dux & chiliarcha foret cum plenaria poteſtate.

Delineatio exercitus Eccleſiaſtici.

ECCE tibi in hac prima turma,veluti in prima acie, ſub ſummo illo Pontifice,Ieſu Chriſti vicario,Epiſc.veluti Tribunos militares, non quidem cum abſoluta poteſtate,conſtitutos;ſed veluti in ſortem ſolicitudinis vocatos, vt diœceſium ſuarum veluti legionum quarumdam commodis ſalutique inuigilent, Poſt eos ſequuntur Paſtores Eccleſiarum, veluti Centuriones aut primipili. In ſecundam verò turmam nobilitas, populus, atque omnes laici coniecti ſunt, mediam & confertam aciem ex hac naui decertantium conſtituentes, omnes enim iu Baptiſmo in hunc exercitum nomina dederunt; omnes in Confirmatione luſtrati ſunt & arma acceperunt; omnes demum ſtipendia

me-

meruerunt,& annonam acceperunt in Sacramento Euchariſtiæ. In tertia verò turma velut in vltima triariorum acie, Religioſos diuerſis munijs & officijs deſtinatos occupatosque contemplor. Horum nonnulli in vallis vigilias agunt,& in propugnaculis locisque eminentioribus veluti in ſpecula excubant, vt videant nequid Reſpon. Chriſtiana detrimenti capiat; idque in monaſterijs ipſis & conuentibus. Ex his alij ceu vitæ prodigi, & omninò voluntarij extra caſtra ſe ſubripiunt, hoſtem inuadunt, velitationes leues committunt, magna inimico damna inferunt; Anachoretæ ſcilicet & Sedentarij. Alij etiam, veluti in certum ſeſe periculum connicienres, in montibus quodammodo excubant, in deſertis figunt tentoria, inimicum inuadunt, inſidias & fraudes eius degunt, & aperto eum Marte aggrediuntur, nempè eremicolæ.

AN non illa verè excellens nauis eſt, probè armata, probè inſtructa, atque ad omnem impetum paratiſſima: quæ nihil ſanè eſt aliud, quàm valida illa turris Dauid, mille armis & clypeis circumdata:] Mille clypei pendent ex ea,& omnis armatura fortium.] Eſt nempe [nauis] illa [inſtitoris de longè portans panem.]Pater ęternus diues ille inſtitor eſt;Ieſus Chriſtus ſacer ille panis; Eccleſia nauis quæ illum vehit, & quidem de longè, hoc eſt à cœleſtibus ſedibus, [à ſummo cęlo]nempe[egreſſio eius.] Verè inquam panis de longè veniens,panis tanto tempore exſpectatus; panis quo totus terrarum orbis enutritus eſt. Notate rem Auditores:panis nauticus qui in nautas diſtribuitur, ſolet eſſe bis coctus;Ieſus Chriſtus eſt panis ille bis coctus,bis ſcilicet genitus,ſemel quidem in ſinu Patris æterni:iterum verò in ſacro Virginis vtero, Verè igitur nauis Eccleſia dici ac nominari poteſt.

Cāt. 4.
Prouer. 31.
Pſ. 18.

PROPONITE vobis ab oculos Auditores, nauem quam Salomon tertio quoq; anno in Tharſis mittere ſolebat,[deferens inde aurum & argentum, & dentes elephantorum, & ſimias, & pauos.] Quid putatis hiſce deſignari, Auditores? Aliud nihil quàm nauini

3. Reg. 10.

Eccleſiæ, quæ non in Tharſis, ſed in mari mundi huius nauigat, aurum fidei ſemper deferens, ebur charitatis, & argentum ſpei; adhæc pauos & ſimias, id eſt bonos & malos. Eccleſia denique eſt nauis ſalutis extra quam nō
Gen. 7. eſt ſalus; cuius figuram Arcam Noe fuiſſe arbitror: omnes namque qui extra Arcam tempore diluuij erant, naufragio conſumpti ſunt; ad eundem planè modum omnes qui in agris ſunt, & extra nauim Ieſu Chriſti, periculo expoſiti ſunt, & in extremo ſalutis diſcrimine verſantur. Tu inquam verè es nauit, ò Eccleſia, & ſola quidem, quæ ingentes illos theſauros, Sacras nimirum litteras, Sacramentorum gratiam, & miracula, contines. Tu ſola es triremis illa Prætoria, quæ præclaro hoc Catholicæ nomine diceris. Reliquæ omnes quæ in mundi huius mari feruntur, nihil ſunt aliud quàm myoparones & cymbæ piraticæ, mare hoc vndecumque infeſtum reddentes, nauigiola prædonum, falſariorum, pſeudoprophetarum, & miniſtrorum Satanæ. Tn ſola totum orbem circumluſtraſti, & ab vno polo vſque ad alterum vela tua extendiſti. Cymbæ Mathometicæ, Neſtorianæ, Eutychianæ peſtiferis infectæ hæreſibus, qui Orientem tantùm luſtrarunt, numquam ad Occidentem pertingere, aut noſtros limites infeſtare potuerunt. Myoparones Lutherani aut Caluiniſtici numquam mare Mediterraneum tranſierunt, vt Africam, Aſiam; Aegyptum denique per luſtrent, ne ipſam quidem Græciam: nihil vmquam tale trans mare, cuiuſmodi tu doces auditum eſt Luthere. At tu, o nauis prætoria omnia circumnauigaſti, omnes terras, omnia Regna clangore & ſonitu tu-
Pſal. 18. barum tuarum excitaſti; nam Propheta teſte: [in omnem terram exiuit ſonus eorum:] curſitaſti à polo Arctico vſque ad Antarcticum: quin & etiamnum hodie in Oriente vſque ad Indias enauigas, in Occidente vſque in Americam, in Septemtrione ad vſque Iapones, in Meridie ad vſque Braſiliam; per omnia denique mundi climata ad ipſos vſque Antipodes pertendis. At audire mihi hic videor frementes ventos; videamus quid poſtulent.

Porrò venti, qui tanto impetu nauē hanc concutiunt

&

Digitized by Google

& percellunt, perſecutiones ſunt tyrannorum. Quot porrò venti, & quàm validi è Iudaica cauea prodeuntes nauem hanc impetierint, & quæ qualesque tempeſtates hinc aduerſus eam excitatæ ſint, vix dici poteſt Auditores. Ipſe quippè gubernator & Palinurus noſter in crucem actus eſt, S. Stephanus lapidatus, S. Iacobus è pinnaculo præceps datus, omnes denique Apoſtoli diſperſi & in fugam acti ſunt. Quantos crudelitatis immanitatiſque Aquilones excitauit Paganiſmus & gentilitas? quãtas tempeſtates, portenta illa Imperatorum, Nerones, Decij, Domitiani, Valeriani, Maximini, Traiani, Iuliani, Diocletiani, alijque innumeri? Quantis, pro Deum immortalem? tempeſtatibus, quantis procellis, quantiſdenique turbinibus conquaſſata es, o Eccleſia? Decumani omninò fluctus te concuſſerunt, at non excuſſerunt.

DAMASVS ſanè Papa multis cùm lacrymis & ſuſpirijs narrat mala, quibus Diocletianus Eccleſiam impetiuit, quibusque ſeptendecim Chriſtianorum millia, diuerſis tormentorum generibus, è medio ſuſtulit. Quin & Euſebius, qui ea tempeſtate viuebat, hiſtoriarum monumentis prodidit, omnes Romæ carceres & ergaſtula ita Chriſtianis oppleta fuiſſe, vt locus non eſſet ijs qui in eadem propter delicta capitalia eſſent coniecti. Addit inſuper, eundem ipſum tyrannum, verum Chriſtianorum flagellum, eò immanitatis proceſſiſſe, vt omnes quotquot de Religione Chriſtiana tractarent, libros, publico edicto cremandos iuſſerit; quo hac ratione omnem penitus Religionis Chriſtianæ memoriam è mentibus omnium euelleret. O barbariem inauditam. Quis obſecro, inquit Euſebius, interiùs animo non commoueretur, cum quod hiſce nos oculis aſpeximus, tot ſacra volumina, tot diuinas ſcripturas in rogũ medio foro conijci uideret, quis quæſo hæc intuens ſibi temperet] a lachrymis. Vere enim tunc [factus eſt motus magnus in mari, ita vt nauis operiretur fluctibus.] Diſtraxit hæc tempeſtas triginta Romanos Pontifices, omnes martyrio inclytos: exterminauit hæc eadem uno turbine ex Oriente & finibus Africæ ducentòs uiginti Epiſcopos,

Euſebi' hiſ. Ecc. li. 8. c. 2.

quos

quos Symmachus Papa profugos, & in Sardiniam profectos liberaliter fouit, quibuſque vitæ neceſſaria ſubminiſtrauit. Hem quæ tempeſtates, hem quinam turbines.

Crudelitas Arianorũ

AT nondum hic ſubſiſtimus. Turbines & aquilones hæreſeon hanc itidem nauim mirum in modum conquaſſarunt, vt [facta ſit tempeſtas magna. Hem: quęnam rabies ab Arianis excitata eſt? ita vt totus pœnè terrarum orbis mergeretur, & præ anguſtia cordis clamaret, [Domine perimus,] &, vt B. Hieronymus teſtatur, [ingemiſceret, & ſe Arianum eſſe miraretur.] Totus pęnè mundi ambitus ab hac hęreſi fuit dementatus; multi eam Reges & principes fouerunt, plurimi eam Epiſcopi ſunt amplexati; eamdem Conſtantius, Valens Impp. Reges Gothorum in regno Italię, Vandali in Africa, deinde Iconomachi, Leo Iſauricus, Conſtantinus Copronymus, Philippus, Armenij, & plurimi alij, & lingua, & armis defendendam ſuſcepere. Quin & tradit in Chronicis ſuis. Sigebertus, quod notatu dignum eſt, impium illum & infandum Copronymum plures è medio Chriſtianos, quàm vllum vmquam barbarum & immanem tyrannum ſuſtuliſſe.

Dial. cõtra Luciferian.

Ventus hęreſeos. Rabies Lutheri.

QVAS deinde turbas, quę pręlia, quos turbines, quas tempeſtates, vnicum illud monſtrum, in Saxoniæ cauernis natum Lutherus, anno Domini M. D. XVII. temporibus Leonis Papæ & Imperatoris Maximiliani, in Germania excitauit. Indulgentias Pontificias oppugnat, Purgatorium penitus negat; aduerſus Epiſcoporum poteſtatem debacchatur, denique contra vniuerſam Eccleſiam arma mouet & pręlia, Quos porrò turbines perſenſiſti ò Gallia: quibus tempeſtatibus conquaſſata es propter nefandum nefandi illius Caluini furorem: tempeſtatibus inquam, quę tua campanilia deſtruxerunt, altaria tua euerterunt, templa tua proſtrauerũt; tempeſtatibus dico, quę ſacerdotes tuos excruciarunt, monaſteria tua confregerunt, imagines tuas demolitę ſunt; tempeſtatibus inquam, quę ſacros tuos calices eliquarunt, beneficia inuaſerunt, & omnia tua ſancta conculcarunt, profligarunt, profanarunt, [Horreſco referens.]

rens.]Vides etiamnum hodie euaporantes fumos,o Gallia, & illa tua crudelia vulnera nondum obducta ſunt, [Nunc cinis eſt vbi Troia fuit.]

Verùm tandem aliquando clemens ille Pater,[imperauit mari & ventis.]Cohibuit hic Aeolus emiſſos carcere ventos,turbines fecit ceſſare, & ſerenitatem ſuper induxit. Pharao,primus Eccleſiæ perſecutor,in Rubro mari ſepultus eſt, Terra dehiſcens primos Schiſmaticos Core,Dathan, & Abiron viuos ad inferni barathrum deiecit:Iudæi mille calamitatibus vbique terrarum circumuallati, omnium ludibrio & ſannis ſunt expoſiti. omnes illos Imperatores Romanos,Chriſtianorum carnifices; omnes quoque illos Eccleſiæ inimicos miſera & calamitoſa morte vltor Deus puniuit. Nero namque ſibi ipſi tortor fuit,Decius a Gothis ſuperatus, & caſtris exutus,miſerè in vndis ſuffocatus eſt: Traianum paralyſis ad mortem vſque excruciauit.Maximinus graui oculorum dolore oppreſſus,ſibi ipſi ſperans,ſuccurrere mortem potius accerſiuit:Valerianus à Rege Perſarum in captiuitatem ductus ephippiarij munus exercuit, ſtapedem tenens barbaro Rege equum conſcendente. O vindictam diuinam?o meritas punitiones?Iulianus quoque vt D.Gregorius Nazianzenus tradit,miraculoſo ictu lanceæ è medio ſublatus,ſepultura caruit. Valens Arianorum partes fouens,Arianus & ipſe, viuus, teſte Rufino, conflagrauit. Hæc ſcilicet pœna fuit eorum,qui hæreticos & hæreſes fouerunt.

Caſtigationes ĩ eos qui Ecc.perſecuti ſunt

Exo.14.

Nu. 16.

Orat.2. ĩ Iuliã.

Lib.11.

VIDEAMVS modò tragicum finem & lugubrem cataſtrophen Hæreſiarcharum. Arius dyſenteria vexatus, & internis cruciatus torminibus, in latrinis animam emiſit, vt D. Athanaſius & Rufinus teſtantur. Manichæo viuo Rex Perſarum, vt Epiphanius hæreſi LXVI. ſcribit pellem detraxit. Neſtorij impiam linguam vermes, blaſphemiæ vindices corrodentes, mori coegerunt. A ſuauius multò Lutherus vitam finijt, benè namque potus, & cibis diſtentus,abſque vllo externo pietatis ſigno,cubitum ſecedens,apud inferos pernoctauit.Zuinglius,eodem teſte,agmẽ aduerſus Catholicos ducens,armatus in

Athan. orat. cõtra Ariã Ruf. li. 20.hiſt. Cochlę us in vita Lutheri.

acie interfectus eſt. Carolſtadius, Miniſtrorum Baſileenſium relatione, à diabolo ſuffocatus interijt. An non tu omnium ſceleſtiſſime Caluine infelici & pœnè tragico exitu vitam finijſti? à vermibus ſextipedibus, velut Herodes, velut Antiochus, & velut Maximinus fuit conſumptus; quin & inuocatis dæmonibus, furibundus & deſperans miſerabili cataſtropha animam emiſit.

Bolſecus in eius vita.

[Diſcite] igitur [iuſtitiam monitis & non temnere diuos.] Hac ratione turbines iſti quieuerunt, hoc modo mare pacatum, [& facta eſt tranquillitas magna:] pax quidem reddita Eccleſiæ, quies fidelibus, & nauiculæ ſecuritas.

Virg. 6. Æneid.

TV verò Deus æterne, qui ventis & mari imperas, verus protector & defenſor Eccleſiæ, animarum noſtrarum zelator, qui poſt tempeſtatem, tranquillum; poſt imbres, ſerenitatem ſuper inducis, quique non permittis continuò terram diluuio tegi, nec cęlum ſemper facis tonare, aut tempeſtatem continuam cies; defende, obſecro, Eccleſiam tuam, concede pacem, hęreſes omnes extingue, & turbines hos, qui tempeſtates procreare geſtiunt, longè diſpelle. Ante omnia autem, ò Pater æterne, & omnipotens, miſeras noſtras animas, quæ in huius carnis paſſionibus, non ſecùs ac nauis in medio Oceani, fluctuant, conſerua: tu eas dirige, tu earum gubernator ſis, tu cynoſura, tu eis omnia, quæ, vbi ventus ceſſauerit, & tranquillitas magna facta fuerit, fidele tibi & numquam deficiens hic in terris obſequium, & ſempiternum in cęlo præſtabunt.

Amen.

DO-

DOMINICA PRIMA In Quadrageſima.

Ductus eſt Ieſus à ſpiritu in deſertum, vt tentaretur à diabolo. Matth. 4.

FIGVRA.

IVCVNDVM ſanè ſpectaculum fuit, Auditores, puſillum illum Dauid, in campis Iudææ, exigua armatum funda, aduerſus magnum illum Goliadam Principem Philiſthijm, qui quadraginta diebus agminibus Iſrael exprobrauerat, procedentem videre, iucundum quoque fuit vnico fundæ ictu in fronte, illam molem carneam concidentem, honore ſimul & vita priuatam intueri. At longè iucũdius ſpectaculum eſt hodierna die in deſertis Palæſtinæ, paruum & humilem Ieſum ſola humanitatis noſtræ funda armatum, aduerſus magnum illam Satanam, Principem tenebrarum, qui toti mundo iam à quinque annorum millibus & amplius exprobrauerat, procedentem videre, & vnico ictu lapidis ita illum proſternẽtẽ, vt in monte Caluariæ tandem ſit emoriturus. Non potuit Dauid regalibus armis, quæ Saul efferebat, indutus, ad certamen procedere, verùm in habitu paſtoritio in arenam deſcendit: Chriſtus quoque noſter regalibus diuinitatis ſuæ veſtimentis indutus in certamen deſcendere non poterat: opus ſcilicet erat, vt in habitu viatoris veniret, & humanam naturam aſſumeret. Hac eum forma & ſchemate hodie contemplemini, Auditores, hoc habitu indutus pugnat, in hoc habitu victoriam conſequitur: quam vobis hodierna oratione deſcribam; priùs tamen glorioſam eius matrem & virginem, Mariam, ſalutemus, & genu flexo dicamus. 1. Re. 17

AVE MARIA.

Aiebat Plin. naturā homini nouercam fuiſſe.

MERITO nonnulli, mea quidem ſententia, de natura conqueſti ſunt, quòd cum ſeſe vt matrem chariſſimam erga cætera animalia exhibeat, erga ſolos homines nouercam ſeſe declaret. Si enim attentius conſideremus, qua ratione in hunc mundum ingrediamur, quo modo in eo degamus, & quomodo hinc habeamus, mille nobis lachrymarum occaſiones, ampliſſimaque miſeræ noſtrę conditionis deplorandæ materia ſuppeditabitur.

Plorantes naſcimur, in laboribus viuimus, & cum dolore lamentiſque hinc emigramus. Vix enim in auras vitales nos natura produxit, quin duplici nos ſtatim carceri includat; animam quidem corpori, & mundo corpus: è quo numquam, niſi ipſa morte, liberandi ſumus. Huiuſce rei egregiam nobis Exodus figuram oſtendit. Vix enim Moyſes natus erat, quin in fiſcella ſcirpea expoſitus, in profluentem deiicitur, vt quocunque vnda detulerit, eodem appellat: quo quid aliud, ò homo, declaratur, niſi te vix natum, ſtatim mundi hiſce fluctibus expoſitum, ludibrio fortunæ agitari?

Exo. 2.

Duo Philoſ., quorū alter pꝑpetuo ridebat, alter plorabat.

HINC factum eſt, vt Democritus conſiderata mundi vanitate inſania, ſemper riſerit, ſubſanans & exſibilans eos qui ſe mundi voluptatibus oblectarent: Heraclitus verò miſeriis calamitatibusque humanis ob oculos poſitis, ſemper plorauerit. Quin etiam Iob, hæc cōſiderans attentius, plenus dolore & gemens, lamentatur exclamans; [Quare de vulua eduxiſti me? qui vtinam conſumptus eſſem, ne oculus me videret, fuiſſem quaſi non eſſem de vtero translatus ad tumulum.] Perinde ac ſi diceret, Cur ò Deus æterne me è ventre matris eduxiſti? quare mihi vitam conceſſiſti? quare me lumen ſolis feciſti intueri, vt tot malorum calamitatum que hæres fierem? exſpiraſſe ſatius fuiſſe, & natali mortem coniunxiſſe, vtinam è cunis ad tumulum translatus eſſem, fuiſſem quaſi qui nunquam fuiſſet? Ne quid nimis o Iob, noli adeò doloribus indulgere, fidem habes quia ethnici fuere deſtituti, quæ magnam mercedem æquo animo

Iob deplorat calamitates huius vitę. Iob. 10.

Digitized by Google

aduerſa ſuſtinentibus promittit.

DIVINVS ille Plato de mortali hac ac miſera vita agens, & poſt eum M. Tullius, dicere ſolebant: [Non ſolum nobis nati ſumus, ſed ortus noſtri partem patria, partem parentes partem ſibi amici vendicant.] Egregiã & verè anream ſententiam: at veſtra liceat mihi venia verba hæc conuertere, & Chriſtiano more dicere; [Non ſolum nobis nati ſumus, ſed vitæ noſtræ partem caro, partem mundus, partem ſibi diabolus vendicat. [*M*undus enim diuitiis nos ſuis faſcinat & eludit, caro delicijs voluptatibusque ſuis nos illaqueat & ineſcat, diabolus technis & fraudibus ſuis nos decipit & irretit. Mundus ſe vult diligi, caro foueri, diabolus porrò adorari.

Apoph. Plat. & Cicer. Cic. li. 1 Offic.

CONSIDERATE naturam hanc rerum, Auditores. An non terra, in medio mundi, velut ſphæra quædam, pendula, a tribus elementis, veluti tribus inimicis circũuallatur, qui eãm impetant, diuexent, & perpetuo oppũgnent. Ignis ſuis eam ardoribus adurit, aer vaporibus corrumpit, aqua verò vndis ſubmergere ſatagit. *I*mago hæc eſt vitæ noſtræ, quæ inter tres ſcilicet inimicos fortiſſimos collocata eſt, carnem nimirum mundum, & Satanam, qui perpetuum cum ea, inuadendo, oppugnando, eamque diuexando, certamen habent: mundus quidem opibus & concupiſcentia, caro deliciis, diabolus verò ambitione, Atque in hunc ſenſum loquitur S. Hieronymus, [*I*nde me perſequitur luxuria, inde auaritia conatur irrumpere, inde venter meus vult mihi pro Deo eſſe, proſequitur me inquam hoſtis, cui nomina mille, mille nocendi artes.] Hæc ſunt bella, hæc certamina, hæc prælia, hæc duella, quæ nobis in hodierni diei campo repræſentantur. Ecce enim apud *Matthæum*, [Ductus eſt *I*eſus à ſpiritu in deſertum, vt tentaretur à diabolo.] Primum autem vobis certaminis locum & arenam depingam, deinde pugiles qui in eo decertaturi ſunt. Audite igitur, & iam tuba auribus inſonet.

Inſignis conceptus. Terra in medio triũ elemẽtorũ quæ eã ſemper impetunt, vitã hanc noſtrã deſignat. Epiſ. ad Heliod.

Ductus eſt Ieſus à ſpiritu in deſertum. [Deſertum hoc ad pugnam delectum, nobis mundum repræſentat: ita hunc

Mũdus inſtar deſertũ eſt.

Digitized by Google

hunc namque Angeli in Canticis nuncuparunt, dicen-
Cãt. 8. tes. [Quæ eſt iſta quæ aſcendit de deſerto deliciis af-
fluens.] Verè namque deſertum appellatur, in quo præ-
ter ventos tentationum, tempeſtates perſecutionum, &
procellas concupiſcentiarum nihil auditur, deſertum
inquam, in quo nihil aliud quàm montes, quàm A-
thon, Taurum, & Caucaſum eſt conſpicere; deſertum
in quo exſurgunt rupes pertinaciæ, cedri ambitionis,
monſtraque omnium peccatorum gignuntur. Hoc eſt
illud deſertum, quod naturæ humanæ in punitionem
peccati conſignatum eſt, de quo dicitur, [Maledicta ter-
Gen. 3. ra in opere tuo, ſpinas & tribulos germinabit tibi.] Di-
cere volebat Deus, Dic mihi, Adam, vnde fieri potuit vt
in hoc peccatum pro lapſus ſis? tantane tua fuit auda-
cia, vt aduerſus me inſurgeres: tantis equidem te benefi-
ciis cumulaueram, inq; paradiſo voluptatis te collocaue
ram, & eheu felicitatem tuam infelix non agnouiſti: va-
de igitur nunc in deſertum, vade ad maledictam illam
terram, quæ ſpinas & tribulos tibi germinabit, in ea tẽ-
pus vitæ tuæ transfigito, nec ipſe modò, ſed & omnis
tua poſteritas, & longa filiorum ſeries. Mũdus quoq; eſt
2. Re. 1. deſertum illud Gelboe, cui Dauid accepto triſti illo nun
Mũdus tio mortis Saul, totiuſque roboris exercitus Iſrael, qui in
mõrib. montibus Gelboe ceciderant, maledixit, dicens, [Mõtes
Gelboe Gelboe nec ros nec pluuia deſcendant ſuper vos:] infe-
compa- lices ſanè montes, quod in vobis virorum fortium ſan-
ratur. guis tam copioſè effuſus ſit; cęlum vobis pluuiam & ro-
rem deneget: tempeſtatibus autem & fulminibus per-
petuis expoſiti manete, in quibus tam cruentum præliũ
commiſſum eſt. An non potiori iure hæc in te maledi-
ctio quadrabit, ò munde? quam non tibi Dauid, ſed
Deus imprecatur, dicens: [Maledicta terra in opere tuo.]
Tu itaque es deſertum illud Gelboe, in quo tot cædes,
tot inuaſiones, tot homicidia perpetrata sũt: noſter Saul
in eo cecidit, Adã in eo periit, & totus in eo poſteritatis
eius exercitus periculum incurrit: duodecim Apoſtoli in
eo ſunt interfecti, XXXIII. Pontifices Romani inter-
empti, ac ſexcenta hominum millia martyrio è medio
ſublata: quin & ipſe Chriſtus Ieſus, filius Dei vni-
ge-

Digitized by Google

genitus,mortis hic periculum incurrit. Maledicti igitur montes Gelboe,ſuper quos occiſi ſunt fortiſſimi Iſrael; maledictus mundus, & in æternum maledictus; perpetuis dignum caſtigationibus deſertum, quod theatrum fuit, in quo tam immanens tragędiæ ſunt exhibitę.

AN non videtur, Auditores, mundus hic optimè cum deſerto illo Caluariæ monte poſſe comparari? nam quemadmodum ille fętidus fuit, & ſuppliciis ſceleratorum deſtinatus, ſentina quodammodo putoris, mephitim vndequaque exhalans, crucibus, patibulis, oſſibusque mortuorum oppletus: ita planè & mundus? An non mundus Caluariæ locus eſt, ſuppliciis Adami omniumque eius poſterorum deſtinatus. Quid enim aliud hic aut videmus, aut ſentimus præter putorem intolerabilem, fętorem abominabilem, & terram exhalationem? quid aliud hic videre eſt quàm mortuos, enecatos, tortos & ſuſpenſos. Hic igitur verè Caluariæ locus eſt, in quo Ieſus Chriſtus crucifixus eſt, in quo crux eius erecta fuit, & in quo exſpirauit? an non in mundo mortuus eſt? Mũdus eſt Caluariæ mons. Mat. 27

MEMINIT Lucas deſerti cuiuſdam, quod haud procul à Iericho diſtabat, in quo [homo quidam deſcẽdens ab Ieruſalem in Iericho, incidit in latrones, qui deſpoliauerunt eum, & plagis impoſitis eo ſemiuiuo relicto abierunt.] Audiſtis hiſtoriæ ſeriem an non ſtatim vobis etiam me tacente mundus huius crudelitatis imaginem habere videtur]. Eheu, Adam homo ille fuit qui ab Ieruſalem in Iericho deſcendit, a gratia in peccatum; qui in deſerto mundi huius omnibus gratiarum donis beneficiisque quæ a Deo acceperat, fuit exutus; ac miſere a latronibus, peccatis ſcilicet & diabolis ſauciatus. Mundus hic Auditorès, hocce deſertum eſt, in quo Philiſthæi, id eſt, diaboli, pluſquam quinque annorum millibus graſſati, omnes diſpoliabant, miſeras animas ad bellandum inuitantes, donec noſter Dauid cum ijs præliaturus deſcendit. O infelix deſertum, in quo a primo natiuitatis exordio includimur, & in quo totam vitam, non ſecus atque eremicolæ, tranſigimus: Luc. 10. Mũdus ſimilis eſt deſerto Ierichuntino.

deſertum in quo nihil niſi pugnæ videntur, præter conſuetam illam tentationem, [Mitte te deorſum] pro ambitioſis, & [Hæc omnia tibi dabo] pro auaris, audire eſt.

Deſertam denique monomachijs & certaminibus nobile, ac fuſo rubens ſanguine, vbi caro aduerſus ſpiritum, peccatum contra gratiam, fides contra hæreſim digladiatur. An non auditis Caluiniſtam Catholico dicentem verbis Satanæ, [Si filius Dei es,] ò Catholice, ſi tua vera eſt Religio, ſi legitima penes te eſt Eccleſia, [dic vt lapides iſti panes fiant,] declara miraculis, demonſtra ad oculum quanam ratione panis in corpus Chriſti
Gen. 19 tranſſubſtantietur. [Vade Satana:] tace hæretice, & au-
Exo. 17 di, quotidianum hoc eſt. Idem ipſe qui olim vxorem
Exo. 7. Loth in ſtatuam ſalis, rupem in ſtagnum aquarum, torrentem in ſanguinem, virgam in ſerpentem commutauit, quotidie & panem in veram corporis ſui ſubſtantiam conuertit.

EST & aliud deſerti genus, ſancta nimirum pœnitentia, deſertum vere amœnum nec amplius deſertum, deſertum iucundum, & in quo ſeſe Angeli oblectant. Deſertum inquam, in quo miro quodam modo animæ iuſtificantur, in quo manna conſolationum cœleſtium pluit, in quo lacrymarum torrentes fluunt. Deſertum vere regium, vbi petræ, cubicula ſunt; antra, atria; & cauernæ, aulæ. Deſertum, omnia mundi loca iucunditate amœnitatæq; ſuperans: vbi ſaxa pauimentum ſunt: terra ſtratum; montes, ceruical; vmbræ, aulæa; ſpelæa, cimelia; feræ, ſocij; & ſpinæ, flores & aromata. Deſertum plenum voluptatis, in quo orationes, confabulationes; ieiunia, conuiuia; radices herbarum, bellaria; ſuſpiria, muſicam; & flagra virgæq; tripudia repræſentant.

Exo. 14 FILII Iſrael iam à captiuitate Aegyptiaca liberati, vaſtam illam ſolitudinem intrarunt, atque per eam ad terram promiſſionis peruenerunt, quo nihil denotatur aliud, quam filios Dei, iam ſemel ex Aegypto peccati eductos, deſertum pœnitentiæ intrare oporte-
Matt. 17 re, vt per hoc ad terram beatitudinis perueniãt. Ita quoque Chriſtus Seruator noſter, ſtatim poſt baptiſmum
deſertum

Digitized by Google

deſertum petijt, vt nos edoceret, ſtatim à Baptiſmo deſertum pœnitentiæ eſſe adeundum. O vere diuinum deſertum: deſertum amœnitate refertum, virtutibus excellens, & meritis locupletatum, exhibere mihi montem illum Thabor videris, in quo animæ ex terrenis factæ cœleſtes, ex diabolicis in angelicas tranſmutatæ, transfigurantur. In te, in te inquam audio clamantes animas pœnitentiam agentes, [Bonum eſt nos hic eſſe,] bonum eſt pœnitentiam agere. Matt. 17

QVEMADMODVM in deſerto quoque Sinai legem ſuam tulit Deus, in quo audita tonitrua, emicarunt fulgura, clangorque buccinæ perſtrepuit, ita vt omnis populus, qui in caſtris ad montis radicem erat, vehementer expaueſceret: ita quoque in pœnitentiæ deſertis hocce modo lex Dei in animis hominum figitur: hic namque animæ pœnitentiam agentes Deum timere, eumque ſuper omnia diligere diſcunt; ita vt verè te deſertum deſiderabile, & votis omnibus exoptandum mihi liceat appellare.

TANTO porrò amore inſignis ille ſui caſtigator S. Hieron. hic deſerta complexus eſt, vt ergaſtula ſe videre diceret, ſi quando vrbes forent adeundæ, & omnem voluptatem & delicias in cauernis & petris ſolitudinis collocaret. Reliquit S. Ioannes Bapt. aulas, & ſplendida Zachariæ patris ſui atria, vt deſerta incoleret: quin & Seruator noſter Chriſtus, in deſertis hiſce locis habitaturus, cœlos deſeruit: [Ductus quippè eſt Ieſus in deſertum. Luc. 1.

VNDE porrò bone Ieſu, amantiſſime animarum redemptor, tanta tibi deſerti & ſolitudinis dilectio? In duplici deſerto naſceris, in præſepi ſcilicet, & in ſtabulo. Hodie ieiunas in deſerto Paleſtinæ, & propediem in deſerto Caluariæ morieris. Deſinite igitur, ò Philoſophi, Deum in cœlo empyreo indagare, nolite eum amplius in locis imaginarijs quærere, nolite eum amplius in omnibus & vbique perſcrutari, nuſquam niſi in deſertis modo reperitur. Vos vero piæ animæ ne quæratis amplius ſponſuum veſtrum in mundo; non inuenitur amplius in compitis & vicis ciuitatum:

nam,

Digitized by Google

nam, vt in Canticis dicitur, [non iacet in terra ſuauiter viuentium;] multò verò minùs in delicijs & voluptatibus, at in poſterum in ſolitudine geſtit inueniri.

Leu 16. Figura hircie--miſſarij. PRAECEPIT in Leuitico Deus, vt hircus peccatis totius populi grauatus in deſertum emitteretur. Ecce tibi hanc hodie figuram adimpletam: videas enim hic Ieſum Chriſtum, non quidem hircum, ſed agnum abſque macula, qui in deſertum totius mundi peccatis grauatus emiſſus eſt. Audiuiſtis iam ab aliquot diebus vocem clamantis in deſerto, audite iam hic vocem plorantis in deſerto: audite hic vocem & lamenta noſtri Heracliti, ecce tibi hic eum qui peccata totius orbis deplorat & lacrymis eluit. Plorauit olim Iſaias peccata Babylonis, Ieremias iniquitatem filiæ Sion, Ezechiel ſcelera abominationesque Aegypti & Tyri, Oſee & Amos flagitia Samariæ. Videas porrò hic longè alium Heraclitum, Ieſum ſcilicet, pro omnibus totius mundi peccatis illacrymantem. Non deplorat modò, o Theologi, peccatum originis, verùm & mortalia & venialia, culpam & pœnam, peccata præterita & futura. Audio ſolitudinē gemitibus reſonantem, ſuſpirijs vndique omnia perſtrepentia, & ad vocem lacrymarum petras reboantes. Accede anima, & ſolitudinem hanc profundiùs ingredere, & au-

Ier. 7. dies illum die noctùque exclamantem, [Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die ac nocte?] Hic magnum illum ploratorem inuenies, o anima, cuius figuram Dauid ferebat dicens,

Pſal. 6. [Lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lacrymis ſtratum meum rigabo.] Ac ſi dicat, Si me ſemel contingat deſerti compotem fieri, dies fletui lacrymiſque non ſufficient, noctes integras flendo traducam, rupes, ſtratum mihi ſuppeditantes, lacrymis aſſidue rigabo, daboque operam vt antra campique patentes, habitacula mea, lacrymis pernatent.

O rem nouam & inauditam, vereque admirandam? videre ſcilicet filium Dei lachrymis deſerta humectantem, atque procul à cœlo, procul ab Angelorum hominumque conſortio, in ſolitudine ſeſe recolligentem. Vti

Iſai. 28. olim nouum fuit & admirabile, Deum tunc Iſaiæ præcipere,

pere, vt in plateas nudus procedat, & pœnitētiam agat, cùm populus Iudaicus byſſo purpuraque ſuperbiens incederet, [Vade & ſolue ſaccum de lumbis, & calceamenta tua tolle de pedibus tuis; & fecit ſic, vadens nudus & diſcalceatus.

PRODIGII quoque loco habitum fuit, Ieremiam, tum cùm Iudæi in conuiuijs & epulis conuiuialibus, feſtiſque publicis celebritatem agerent, Dei iuſſu prodeuntem, & catenis grauatum per plateas ingredientem videre: [Hæc dicit Dominus ad me, fac tibi vincula & catenas, & pones eas in collo tuo.] Lugubre quoque fuit, Deum, tum potiſſimum cùm iuuentus Ieroſolymitana non niſi de feſtis; ludicris tripudijſque loqueretur, audire Ezechieli præcipientem, vt in domum ingrederetur, parietem foderet, ſeſeque ab hominum turbis ad agendam pænitentiam ſegregaret. Ier. 27. Ezec. 8.

NIHIL porrò admirandum magis reperiri queat, quàm videre Patrem illum æternum, & quidem iam, cùm mundus in delicias diſſoluitur, & voluptates ambit, Filium ſuum in ſolitudinem Palæſtinæ recludere, vt in eadem ieiunet, plangat, & pœnitentiam agat. Videmus hic iam verum Eliam ſolitudinis incolam, ſub denſis arborum reclinatum vmbris, peccataque populi lacrymis eluentem. Videmus hic miſerum Iſmaelem, filium Agar Aegyptiæ, filium inquam hominis, non ſiti, ſed fame in vaſta illa ſolitudine morientem. Plus dicam ſcilicet, hic eſſe filium illum prodigum; qui relicta domo paterna, in regionem longinquam, mundi ſcilicet, profectus, diſſipauit ſubſtantiam ſuam, viuendo luxurioſè & irretitus ſcilicet amoribus animarum perditè viuentium, gratias ſuas ijs elargitus eſt, ſua merita prodegit, ſanguinem effudit, vitam denique ſuam impendit, atque hodie præ fame in deſerto Iudææ clamat. An non hæc præclara ſunt? ſequitur, [Ductus eſt Ieſus in deſertum.] Tu porrò Spiritus S. Domini mei conductor, an non & animam meam in deſertum conduces: vos verò Chriſtiani, an non ducem veſtrum ſequemini? Serui quidem & principes Dauid, eũ exutum throno, 3. Reg. 19. Gen. 21. 2. Reg. 21.

throno, & diademate, nudis pedibus & capite nudato Ieroſolymis profugum, per loca confragoſa & abruptos ſcopulos ſerpentem videntes, eum ſecuti ſunt, ciuſque doloris ſocij extitere.

VOS autem magni illius Dei ſerui, videte hic principem & ducem veſtrum, relicto regno cœleſti, gemens & plangês ſolitudinem incolit, & eum ſequi tardabitis? Ille pœnitentiam agit, & vos eam facere negligetis? Ieiunat ille Quadrageſimam, & vos eum imitari detrectabitis? oportet tamen? quare agite o animæ, vnanimi omnes conſenſu deſertum petite, omnes ad pœnitentiam accingamini; ſeruiant iam pugni non niſi tunſionibus pectoris, oculi non niſi lacrymis, vox & lingua non niſi lamentis & planctui.

Benè & ſapienter olim dixit poeta,

--*Exeat aula Qui vult eſſe pius:* at hoc non ſufficit, equidem addo & dico, [Exeat mundo qui vult eſſe tutus,] & ad deſertum velut ad aſylum confugiat. Filij Iſrael tyrannidem Pharaonis euitantes in ſolitudinem, velut ad ſecuritatis præſidium, confugerunt. Elias Iezabelis rabiem furoremq; declinans, in deſerto delituit. Mulier illa Apocalypſeos, quam ſepticeps draco perſequebatur, vt ſe in tuto collocaret, deſertum petijt. Non deſunt profectò nobis exempla. Si igitur à Pharaone, id eſt mundo; à *Iezabele*, id eſt carne; & à dracone, qui eſt diabolus, tueri animas noſtras velimus, ad deſertum confugiamus, ad deſertum inquam pœnitentię. Meritò itaque exclamat D. Bernardus, [Fugite de medio Babylonis; fugite, ſaluate animas veſtras.] Et quare, ſubnectit, [Periclitatur enim caſtitas in delicijs, humilitas in diuitijs, pietas in negotio, veritas in multiloquio, charitas in hoc nequam ſæculo.] Egredimini igitur & mundum hunc derelinquite, niſi harum virtutum pendendarum periculum ſubire velitis.

Exo. 14. 3 Reg. 18. Apoc. 12. Bernar. in epiſ.

AT audire mihi iam videor ictus certaminis in hoc deſerto, video iam arma vibrari gladios ſtringi, tubæ perſtrepere. Accedamus, & pugnam, ad ſecundam concionis partem progrediendo, ſpectemus, ſedeamus arbitri, exſpectantes in quem victoria inclinatura ſit.

Nun-

Nunquam quidem huiuſmodi me certamen vidiſſe vel audiſſe memini: licet non ignorem atrociora aliquando duella tam in mundo quàm extra mundum extitiſſe. Video in cælis draconem cum Michaele Archangelo decertantem: Euam cum ſerpente in paradiſo terreſtri: Iob cum Satana in medio Chaldææ: Iudith cum Holoferne ſub mœnibus Bethuliæ: Aman cum Mardochæo in Perſide. at ſimilis conflictus aut certamen nullo vnquam tempore, & nuſquam gentium auditum eſt: cernas hic duos veteranos, duos peritiſſimos duces in aciem deſcendentes; quibus nulla inſidiarum ſtratagematumque pars eſt incognita, quinimò propter diuturnum vſum, rerum omnium experientiam habent. Apoc. Gen. 3. Iob. 18. Iud. 13. Eſth. 7.

ECCE namque tibi hic magnum Satanam, omnis mali fontem, cum omnis boni auctore Deo dep ræliantem: cuius quidem duelli vmbram in monomachia illa Dauidis & Goliæ expreſſam videmus. Deſcendunt hic itaque in certamen duo principes, multis victorijs trophæiſque vtrimque nobiles; hinc Verbum Dei, quod vniuerſum orbem terrarum vniuerſali cataclyſmo perdidit & edomuit; quod toties ignem è cœlo eiaculatum eſt; & quod vna die quatuordecim hominum millia igne incendioque abſumpſit: quod omne robur exercitus Pharaonis, & Principes eius in maris Rubri gurgite concluſit: quod vnà nocte omnes Aegypti primigenitos vindice gladio interfecit: quod vno temporis momento pentapolim, hoc eſt Sodomam, Gomorrham & conterminas ciuitates ſulphure & flammis è cœlo erumpentibus euertit: quod, terra dehiſcente Core, Dathan, & Abiron, viuos ad inferos, cum tabernaculis tranſmiſit; ille denique deſcendit, de quo canitur; [Magnus Dominus & magna virtus eius: &, qui facit mirabilia magna ſolus.] 1. Reg. 7. Gen. 7. Nu. 16. Exo. 14. Exo. 12. Gen. 19 Nu. 16.

ILLINC verò cernas prodeuntem Satanam magnum illum bellatorem & veteranum, illum effrenatum & indomitum, angelum illum peruicacem, qui ſeditione olim in cœlis excitata, pluſquam tertiam Angelorum partem, aduerſus diuinam maieſtatem commouit, & in partes ſuas traxit; illum qui per draconem

Apoca-

Apo.12. Apocalypſeos cauda ſua tertiam ſtellarum cęli partem
Gen.3. ſecum trahentem ſignificatur: qui primos mundi incolas in paradiſo terreſtri expugnauit, quibus expugnatis omnem eorum poſteritatem eadem calamitate inuo-
Iob 2. luit: immanem illum tortorem, qui tam immitis in Iob
1.Re.11. virum ſanctiſſimum exſtitit; qui Dauidem adulterij & homicidij infandi reum conſtituit, atque totum pœnæ regnum Iuda in extremum ideo diſcrimen coniecit: crudelem illum animarum ſicarium & inuaſorem, qui ſe-
Tob. 9. ptem Saræ maritos interemit, qui tot innoxios infantes
Matt.2. ſuadente Herode interfecit: qui Iudam ad deſperatio-
Mat.27 nem, & ex deſperatione ad laqueum coegit: qui Cain ad
Gen. 4. fratricidium ſtimulauit: denique immanem illum tyrannum qui pluſquam quinis annorum millibus totius mundi imperium tenuit: quo nullus eſt in mundo, aut extra mundum confidentior, [qui (vt ait Iob) factus eſt, vt neminem timeret,] cum quo ſi Herculem comparemus, Therſites videbitur; ſi gigantem pigmæus, ſi rudentem, funiculus.

AVDIVISTIS pugiles & bellatores, audite iam verbera, ictus, & ſtratagemata, Eòne procedes audaciæ, improbe Satan, eòne impudentiæ, aut eò inſolentiæ, vt cũ Deo tuo decertare præſumas? anne oblitus ex prioris tuæ conſpirationis, quàm tibi illa infeliciter ſucceſſerit? Percellor, & horrore ſanguinem ſentio congelaſcere, cum te in Deum meum arma video ſtringentem. Si tantum in Deum audeas, quid non in nos miſeras creaturas audebis? Nihil ò ſanguinolenta beſtia intactum relinquis, vbique incendium excitas, omnia turbis & tumultibus miſces: aduerſus Angelos in cœlo, homines in paradiſo, Dauidem in regno, Iudam in Apoſtolatu, & hodierna die aduerſus Ieſum CHRISTVM in deſerto inſurgis. Hæc quidem hactenus: videamus modo verbera.

PRIMVS, quem ſceleratus ille ſicarius infligit, ictus procedit à gula, [Si filius Dei es, dic vt lapides iſti panes fiant.] Perinde, ac ſi hoc eum argumento fuiſſet aggreſſus: Quid hic in deſerto tempus perdis? Omnis de te Iudæa loquitur, vita tua ſupra humanam quid contine-

nere

Digitized by Google

nere videtur, omnes te filium Dei arbitrantur; & ipſe, conſideratis operibus quę facis, non omnino ab hac opinione abhorreo: quam ſi penitus in me cupias confirmari, ſignum aliquod exhibe, quod humanam potentiā tranſcendat; dic ſcilicet, vt lapides iſti panes fiant. Si filius Dei es, ſimilis ei es potentia, & par illi eſſentia, ac proinde omnia operari potes; [dic ergo vt lapides iſti panes fiant.] Meminerat hoc ſe gladio olim Adamum iugulaſſe, atque hac quoque fraude Eſau in caſſes ſuos attraxiſſe, adeò vt & primogenita ſua vendiderit; haud diſſimili etiam ictu diuitem epulonem ad terram proſtrauiſſe. Gen. 3. Gen. 21 Luc. 16

SED hic operam & oleum perdis Satan, fruſtra hac via conaris irrumpere: non enim inueniſti hic guloſum illum Adam, ille quidem comedendo nos perdidit, hic vero ieiunando nos ſaluos faciet. Muta locum & arma; ad ſecundum ictum deſcende, admouet itaque iam baliſtam ambitionis & cupiditatis: & ſuſtollens eum in montem excelſum, omnia illi regna mundi, & gloriam eorum oſtentat, atque his eum verbis affatus eſt.

CONTEMPLARE hic quatuor mundi plagas, ecce tibi hic Orientem, illic vide Occidentem, hinc Meridiem, illinc vero Septentrionem. An non vniuerſam hanc mundi machinam in duobus polis vides circumferri, hic quidem Arcticum, apud Antipodes reperire eſt Antarcticum. Quatuor conſtat mundus partibus, Aſia, Africa, Europa, & America: an non vides etiam quatuor potentes Monarchias, Græcorum primam, in qua Philippi & Alexandri Macedones dominati ſunt: ſecundam Perſarum, quę Reges habuit Cyros, Xerxes, Artaxerxes, Darios; tertiam Aſſyriorum, in qua imperarunt Nini, Nabuchodonoſores, & Balthaſari: vltimam vero Romanorum iactantem ſuos Cæſares, Auguſtos & Tiberios; hæc omnia mea ſunt, hæc ad meum imperium contremiſcunt, ego vtrumque hemiſphærium nutu meo percello, & [Hæc omnia tibi dabo,] ſi me Regem & ſuperiorem tuum velis agnoſcere, & totam hanc tibi mūdi machinam daturum me polliceor, [ſi cadens adoraueris me.] Ecquæ illa tua eſt impudens audacia, &

nefandā

Digitized by Google

nefanda arrogantia? tene mundi tibi imperium aſſumere? [Domini eſt terra,& plenitudo eius:] tua ſunt tartara,tu ianitor aulæ Plutoniæ,tu cuſtos infernalis nigredinis. [Hæc omnia dabo tibi,] quaſi vero. Contemplare hic verſutias & fraudes Satanæ, Chriſtiane ſuperbiens, quibus te conatur irretire: vide montes in quos te ſubleuat,& è quibus mundi tibi potentiam oſtendit, vt quando ei viſum fuerit, deorſum te præcipitet, ac deturbet. Quemadmodum enim Aquila ſi quando teſtudinem rapuerit,vnguibus eam comprehendens in aera librat, vt eam deiectam ad rupem aliquam collidat: ad eumdem modum Satan,qui verus gryps eſt,& ad prædam natus, ſuperbos & arrogantes in altum ſuſtollit,vt tanto deinde grauiore caſu ad fortunæ petram deiectos collidat,vt optime olim Poeta,

Pſ. 23.

Claud. in Ruffino.

--tolluntur in altum,
Vt lapſu grauiore ruant.

NON errauero ſi te,o ambiitio, ſaxum illud Tarpeium eſſe dixero,è quo Romæ fontes & rei præcipitabantur: tu ſcilicet es rupes in medio mundi ſita,è cuius vertice diabolus ſuperbientes animas deorſum iacit. Cùm mecum ipſe patibulum illud perpendo, in quo ſuperbus Aman vitam infami laqueo finiuit, ambitionis figuram ſtatim illud mecum eſſe iudico; in qua ambitione, veluti in patibulo ſuperbi magna cum infamia exſpirant. Refert Plutarchus hiſtoriam, quæ huic rei optime quadrabit: Theſeus regno exutus, cùm ſe ad Regem Lycomedem,ad impetrandum pro regni recuperatione auxilium contuliſſet; in excelſum à perfido rege montem, quaſi omnes regni ſui prouincias ei oſtendere vellet, ducitur, è quo deturbatus vitam miſerrimè finiuit. Idem penitus tecum agit diabolus, ò ſuperbe, cum ad eum tamquam ad amicum confugis; nam quando eum tibi propitium putas, & votis tuis, ad turres & montes ambitionis te eleuando,ex animo annuere,tum te deorſum deijcit,& ſummam animæ perniciem adfert. O furia, ò Megera: nihil inde efficies,nec ideo aduerſarium tuum expugnaueris.

Eſth. 7.

Plutar. in Theſ.

CONSIDEREMVS iam extremum inſultum, & maximum

Digitized by Google

maximum impetum; cùm enim iam videret ſe nec ambitione nec gula effringere, aut aditum patefacere potuiſſe, validam illam & fortiſſimam omnium baliſtam in manus ſumit, & ait, [Mitte te deorſum ſi filius Dei es: nam Angelis mandauit de te, vt cuſtodiant te in omnibus vijs tuis.]

O quot perdidiſti animas, ſuperbia; Angelos cœlo, homines paradiſo voluptatis, Amanum aula Regis Aſſueri exegiſti: & filium etiam Dei audes inuadere dicens, [Mitte te deorſum.] Quid eſt cruenta beſtia? quænam inquam illa tua dementia eſt? an non tibi ſatis deſcendiſſe & humiliaſſe ſe Saluator meus videtur? [Numquid à ſummo cœlo egreſſio eius?] Inſignis profecto deſcenſus: è cœlo deſcendit in terram, è terra in præſepium, & inde in deſertum an non profundè ſatis eſt deſcendiſſe: videbis adhuc eum deſcendentem, & humiliantem ſe vſque ad crucem, è cruce deinde ad mortem, è morte ad ſepulchrum, è ſepulchro deſcendit ad inferos; ecce hic centrum terræ eſt, vlterius non datur deſcendere. Eſth. 7. Pſ. 18.

MEMINISTIS ne, Auditores, qui olim in gratiam Ezechiæ Regis ſol fecerit? receſſit nimirum retrorſum decem gradibus, & reduxit vmbram per lineas, quibus iam deſcenderat in horologio. 4. Reg. 20.

Ecce idem hodie hic contingere videmus: cernas hic ſolem illum iuſtitiæ, in humanæ naturæ, quæ ægra decumbit, gratiam, decem gradibus retrorſum retrocedere; nimirum infra ipſos Seraphinos, Cherubinos, & Thronos, ecce tibi tres gradus; infra Virtutes, Principatus, & Poteſtates, ecce ſex: infra Dominationes, Archangelos, denique infra ipſos Angelos, ecce tibi nouem. [Et deinde homo factus eſt,] an non hic decem gradus enumerantur? Hinc cecinit olim Regius ille vates, [Minuiſti eum paulo minus ab Angelis.] An non igitur profunde ſatis deſcenſum eſt. Pſa. 6.

AVDIVISTIS iam Auditores cruentum & ſanguinolentum hoc duellum, vidiſtis pugiles & bellatores, vidiſtis etiam cruentos illos quibus grauiores Tartarus non valet infligere. Dubitabat quippe ſicarius

Digitized by Google

ille de arcano illo myſterio Incarnationis, quod in tribus naturis in vna tamen perſona ſubſiſtentibus perfectum erat: hinc etiam tribus tentaminibus eum euertere conatus eſt: per gulam impetijt corpus; per ambitionem, animam; per vanam gloriam, diuinitatem. Sunt hæc namque tres fontes, vnde omne in hunc mundum malum deriuatur. Nam quemadmodum Phyſici tria eſſe rerum naturalium principia docent vnde omnia efformantur, materiam, formam, & priuationem: ita quoque dico a triplici radice ambitione ſcilicet, gula, & ſuperbia omnia peccata pullulaſcere & germina-
1.Io.2. re, atque in hunc modum etiam Ioannes Apoſtolus ſcripſit: [Omne quod eſt in mundo, aut eſt concupiſcentia carnis, aut concupiſcentia oculorum, aut ſuperbia vitæ.

CONTEMPLEMINI mihi cœlos, orbiumque cœleſtium motum: triplici namque illi motu agitantur, ſcilicet naturali, & violento, qui [motus raptus] appellatur; & tertio [Trepidationis.] Ita quoque anima noſtra mouetur & agitatur; primo namque ab ambitione mouetur, quæ eſt inſtar motus violenti, quæ animam ab Oriente gratiæ vſque ad Occidentem peccati ſubito pellit, trahit, & quodammodo inuitam rapit: mouetur quoque à ſuperbia, quæ eſt quaſi motus naturalis, communis omnibus, per quam deinde ab occaſu humilitatis vſque ad ortum vanæ gloriæ repellimur & retrahimur: tertius vero motus eſt Trepidationis & concuſſionis, guloſis & vinoſis proprius.

2.Re.18 PROCEDAMVS longius, & rem penitius enucleemus. Ferox ille Ioab tribus haſtis cor Abſalomi ex quercu pendentis traiecit: per quæ ſanguinolentus ille ſicarius, & homicida ab initio, Ioab ſcilicet ille tartareus, Satan, ſignificari videtur, qui nimirum peruicaces illos peccatores ex ſterili huius mundi quercu pendentes videns, tribus illis letalibus paſſionibus, non ſecus, ac tribus haſtis venenatis, cor & animam eorum transfigit.

VERVM enim vero validæ huic trium baliſtarum oppugnationi, longè validius & fortius trium virtutum pro-

propugnaculum Ieſus Chriſtus opponit, aduerſus gulam ieiunium dirigit, humilitatem contra ſuperbiam, & paupertatem ex aduerſo ambitionis collocat: & tribus hiſce lapidibus Dauid noſter Goliam ad terram proſternit, exſpectans, donec eum in monte Caluariæ crucis ſuæ pedo, & quinque vulnerum ſaxis, penitus debellet & regno exuat.

SVMITO igitur animos plebs Chriſtiana; & videte IESVM, caput omnium noſtrum victoria referentem, videte hic inimicum debellatum, Philiſtæum ad terram proſtratum, Holofernem capite truncatum, omnes in libertatem aſſertos, vincula captiuitatis contrita. Iam ſuperbus ille Aman, qui aduerſus miſerum Mardochæũ conſpirauerat, ſuſpenſus eſt in patibulo, & magnus ille Rex Aſſuerus decretum, quod de omnibus nobis morte diriſſima afficiendis & penitus delendis, tulerat, iam aboleuit.

QVAMOBREM agite, animæ fideles, deponite iam omnem, ſi quam formidinem habuiſtis; & tanto maiori iam gaudio, tartareum illum draconem proſtratum videntes, exultate, quanta prius formidine illum aduerſus Dei filium arma mouentem cernentes eſtis concuſſi. Diſpicite porro ſtratagemata & inſidias belli huius: Videte quomodo Satan ad nos oppugnandos templorum pinnacula, montium cacumina, & omnia loca eminentiora ſemper ſibi deligat, vt tanto nos inde commodius & maiori oportunitate oppugnet: vt Chriſtus vero redemptor noſter valles, deſerta, antra & ſolitudinem ad ſeſe defendendum deligat. Tantum enim nobis hæc loca opportunitatis, quantum alia diſcriminis afferre ſolent. Communite vos igitur in ſolitudine, abſcondite vos in cauernis, lociſq; deſertis denique pęnitentiam, ſi victoriam conſequi velitis inſtanter agite. Renuntiate ambitioni, reſiſtite gulæ, fugite vanam gloriam, ſanctificate ieiunia, & hiſce armis pugnantes victoriam proculdubio conſequemini.

TV autem Ieſu Chriſte victor, & redemptor noſter, filij Dei vnigenite, qui noſtri ergo hodierna die certamen ſubijſti, atque inimicum noſtrum deuictum lon-

gius ablegaſti; ſuppedita nobis animos, elargire robur & fortitudinem, vt ad tui exemplum nos in hoc prælio geramus, te ſcilicet in deſerto ſequamur, & ſanctum Quadrageſimæ ieiunium te præeunte, frendente ſcilicet Satana, & conatibus noſtris aduerſante, obſeruemus; nequaquam enim intactos ille nos relinquet. Si enim tibi bellum mouere non timuit, nos proculdubio non præteribit, aut immunes quiete frui permittet. Parat ille quidem tot arma, tot tela in nos exacuit, tantis nos ille viribus aggredi conatur: at tu gratiam & robur ſuppedita, vt noſtris illum ieiunijs, noſtræ carnis emacerationibus, noſtraque pœnitentia, ad tui exemplum, proſternere & debellare valeamus: atque tibi omnem victoriæ laudem & gloriam adſcribentes, fidelius tibi in hoc mundo obſequium præſtemus, exſpectantes hic interim, donec te in altera vita laudare contingat. Amen.

FERIA SECVNDA post Dominicam I. Quadrageſimæ.

Cùm venerit Filius hominis in maieſtate ſua, & omnes Angeli eius cum eo. Matth. 25.

FIGVRA.

Eſth. 3. MAGNA quidem omnium Iudæorum fuit conſternatio, & tremor, quando Amanum primum Regis Aſſueri purpuratum licentiam à Rege impetraſſe inaudiuere, vt omnes quotquot per vniuerſas regni prouincias diſperſi erant, Iudæos à puero vſque ad ſenem, paruulos ſimul & mulie-

lieres, à minimo vſque ad maximum occideret & deleret. At maior ſane vniuerſalis Eccleſiæ eſt conſternatio, cum hodierna die Ieſum Chriſtum, omnium principum maximum, & primum cœlorum Satrapam, à Patre ſuo æterno totius mundi iudicandi poteſtatem videt accepiſſe. [Cum venerit Filius hominis in maieſtate ſua.] Ecce magnum principem: [tunc congregabuntur ante illum omnes gentes:] ecce poteſtatem actionis intentandæ. O triſtem & lugubrem nuntium: ò dies verè formidabiles. Vt autem furorem iudicis huius, & iudicij illius terrorem digne queam explicare, procidamus in genua coram glorioſa Virgine Maria, & eam ſalutatione qua Angeli eamdem ſalutare conſueuerunt, ſalutemus.

AVE MARIA.

FERVNT magnum illum Tamberlanem, omnium quos Scythæ & Turcæ vmquam habuere regum crudeliſſimum & immaniſſimum, in obſidione vrbium primo die alba tentoria explicare conſueuiſſe: quo obſeſſi clementiæ ſibi ianuam patere intelligerent, ſi eadem die victoris poteſtati ſeſe dedidiſſent. Poſtera autem die, animum vna cum tentorijs commutare ſolitum, & pro albis nigra extendiſſe: vt hinc incluſi cognoſcerent, niſi ſe ſuaque omnia tradidiſſent, mortem certiſſimam imminere: at tertia omnia rubicunda in caſtris & ſanguinei coloris fuiſſe, vt hoc ſignum eſſet obſeſſis, nullum miſericordiæ, aut clementiæ locum relictum eſſe, at omnia ferro, & igni euertenda.

Crinit. lib. 1. de honeſt. diſc. c. 1.

VERVM relicta hac immanis Barbari crudelitate, quis ſcit an tyrannico ſtratagemate indicare voluerit Deus, diuina illa & admirabilia ſtratagemata quibus ipſe nobiſcum vtetur. His enim modis & ſtratagematis ad animas noſtras rebelles & effrenes expugnandas vteris ò Princeps æterne. Tres namque dies concedis: quarum prima, qua animas noſtras obſides, id eſt ipſo natiuitatis initio, alba omnia demonſtras, clementiam reſeras, & Sacramentorum omnium theſaurus & gratiarum archiua aperiuntur. Se-

cunda verò, id eſt, ipſa mortis die, ſigna doloris explicantur, timores congeruntur, & certamina conſtipantur: ſemper tamen miſericordiæ locus patet. Verùm tertia, ideſt, ipſa iudicij die, omnia cruenta, omnia rubicunda ſunt ſanguine: rigor vndique, furor & iuſtitia, miſericordia autem & clementia penitus exulant.

REFERT Ludouicus Granatenſis pium & probæ vitæ monachum, toto vitæ ſuæ tempore nullum alium librum legiſſe, quàm quemdam trium foliorum librum, quem ipſe ſibi confecerat; quorum primum totum erat candidum, ſecundum nigrum, & tertium rubrum. Primùm repræſentabat ei pulchritudinem beatitudinis æternæ; alterum, terrorem & horrorem mortis; tertium, rigorem & ſeueritatem iudicij. & cùm totum vitæ ſuæ tempus huic vni ſtudio impendiſſet, vix tamen hæc potuit comprehendere. Hic liber eſt, Auditores, qui nobis hodie euoluendus eſt, hæc ſunt folia quæ nobis percurrenda ſunt, ac præſertim folium extremi iudicij: hoc eſt Alphabetum, quod Dauid propheta toties ſe perlegiſſe exclamat, dicens, [Satiabor cum apparuerit gloria
Pſa. 16. tua,] & deinde, [Concupiſcit & deficit anima mea in
Pſa. 83. atria Domini,] & alibi, [Quemadmodum deſiderat
Pſa. 41. ceruus ad fontes aquarum, ita deſiderat anima mea ad
Pſ. 114. te Deus,] hæc ad primum folium. [Præoccupauerunt me dolores mortis, & pericula inferni inuenerunt me,]
Pſ. 142. hæc ad ſecundum; [Memor ero dierum antiquorum,]
Pſ. 118. & deinde; [A iudicijs enim tuis timui,] hæc ad tertium ſpectant folium. Dicere vult Profeta, gaudium quidem felicitatis æternæ me ſemper in admirationem ſui & amorem traxit: ſed quando mortis horrorem memoria repeto, terrore percellor, in primis vero horrendus ipſe iudiciorum tuorum dies me conſternit & concutit: quem ſuper omnia ſemper timui. O diem verè terribilem & omnibus pertimeſcendum: Triſte quidem & lugubre eſt, fateor, audire mala & damna quibus mundus tempore cataclyſmi fuit inuolutus, audire vt cœlum terris iratum quadraginta dierum & noctium ſpatio, abyſſis & caractis aquarum reſe-

reſeratis, vniuerſam terræ ſuperficiem vndis contexerit: quiſnam, obſecro, hæc audiendo temperet à lacrymis. At ludicra ſunt hæc, ſi cum ijs quæ extremi iudicij tempore euentura ſunt, conferantur; quando ſcilicet elementis ignis, quod infinitis partibus eſt aqua truculentius, totum terrarum orbem in cineres & fauillas redacturum eſt; [montium quippe fundamenta comburet.] An non hoc longè erit horribilius? Gen. 19

TRISTE quidem incendium & communis illa conflagratio Pentapoleos fuit, qua Sodoma & Gomorrha ciuitateſque circumiacentes perierunt: at multo triſtior & miſerabilior conflagratio illa totius mundi erit; in quam ſi oculos conijciamus, maiorem haud dubie ingemiſcendi materiam reperiemus. Conclamabitur ad incendium in Orientem conclamabitur in Occidente, ignis erit ſub polo Arctico, erit & ſub Antarctico; Africa fumabit, America in cineres redigetur, omnia flagrabunt in Aſia, omnia incendio peribunt in Europa; quin & ipſi Antipodes igne inuoluentur, & in cineres redigentur. Verè igitur mihi dicere liceat, ò dies iræ, dies calamitatis & miſeriæ.

VERE inquam miſeriæ: quando cœlum horribili boatu tonitrua emittet, aer vndique fumabit, terra concuſſa tremet, & mare præ ardore exæſtuabit. Hic eſt tertius ille dies Tamberlanis, ò homo, hoc eſt tertium libelli folium: dies ſine clementia, dies ſine vlla indulgentia & miſericordia, dies cuius memoria numquam ex hominum mentibus debeat excidere. Ad hoc nempe nos omnes Salomon hortatur, dicens; [Memorare nouiſſima tua, & in æternum non peccabis.] Si enim ſemel tantum toto vitæ tempore huius horribilis diei memoriam haberemus, numquam animum ad peccandum applicaremus. Quin & Dauid pater eius, totum mundum, quod raro iudicij extremi meminiſſet, in interitum ruere, & peſſum ire arbitrabatur: Hei Domine, mundus quotidie in peius ruit, omnes viæ eius iniquitas sũt, mores eius peruerſi, & vita diſſoluta; & quia [non eſt Deus in conſpectu eius, hinc inquinatæ ſunt viæ illius Pſal. 9.

Digitized by Google

omni in tpe.] Nihil in mundo præter corruptionē, diſſolutionem, & peruerſitatem eſt. & vnde quæſo hoc, ò Propheta? quia [Auferuntur iudicia tua à facie eius.] Cauſa videlicet omnis eius mali calamitatiſque, & peruerſæ eius vitæ ratio eſt, quia iudicia tua irreuocabilia, iudicia tua horrenda & formidanda oblitus eſt, nec ea præ oculis habet, aut reformidat.

Deu.32 MERITO itaque Moyſes lachrymans & gemens exclamat, [Gens abſque conſilio eſt, & ſine prudentia, vtinam ſaperent, & intelligerent, ac nouiſſima prouiderent.] Sanctus quoque Apoſtolus Paulus terribilis huiuſce diei terrore perculſus, ſcribens Hebræis, ait; [Horrendum eſt incidere in manus Dei viuentis.] Quamobrem (Heb.10) rerum tuarum fatage, o homo, recordare iudicij, & cogita multò adhuc eſſe horribilius, incidere in manus Dei, tempore iudicij. Quare autem, ò beate Apoſtole dicis [In manus,] numero plurali?

HEM quodnam hic oſtium reſeratur egregijs conceptibus? Solet in hoc mundo Deus percutere & caſtigare, ſed tantum vna manu; verùm in die iudicij vtraque peccatores ipſos caſtigabit. In hac vita vna tantùm vtitur manu, altera quodammodò colligata eſt; verùm in altera vtraque erit ſoluta ac libera. Caſtigatio illa per (Gen.7.) diluuium, per incendia, per primogenitorum ſtragem, (Exo.12) per exercitus demerſionem, caſtigatio fuit vna manu inflicta; verùm in die iudicij vtraque manu caſtigabit. (Exo.14) Quantus erit tunc terror? quid igitur tunc erit, in vtramque Dei manum incidere? duabus eius manibus caſtigari, percuti, & condemnari?

IOB vnam harum manuum in ſeipſo ſentiens, omnes tam homines quàm Angelos, & totum denique mundum ad auxilium ſibi ferendum inuitauit, dicens; [Miſeremini mei, miſeremini mei, ſaltem vos amici mei.] Quid ita omnes ad tibi ſuccurrendum inuitas? (Iob 19.) quænam eſt illa tua calamitas? quod malum pateris, o Propheta? [Quia manus Domini tetigit me:] vindex illa diuinæ iuſtitiæ manus me proſequitur, me illa tangit, mihi mortem interminatur. Si tantum vna manu tactus ita plangit, quid tu peccator facies cum utram-

Digitized by Google

tramque diſſolutam & in te vibratam ſenties? [Horrendum] ergo [eſt incidere in manus Dei viuentis.

ALIVM adhuc è verbis tuis conceptum excludo, o Paule, cum mihi magni illius iudicis manus tum liberas fore ais, ac tum, vel maximè ſæuituras; quam erit igitur terribile in earum iudicium incidere. Nam manus Dei iam quodammodo cruci confixæ ſunt, & vinculis eidem alligatæ, ita vt ijs ad homines caſtigandos modò vti non queat. Audite & aliam figuram. Tam graues Moyſis in monte Sinai orantis manus erant, vt a duobus neceſſe habuerint ſuſtentari, Aarone nimirum & Hur. Hinc ait Scriptura, [Manus Moyſi erant graues: Aaron autem & Hur ſuſtentabant eas ex vtraque parte: cumque leuaret Moyſes manus, vincebat Iſrael; ſin autem paululum remiſiſſet, ſuperabat Amalec. Exo. 17.

O myſteria admiranda; Quam diu Deus noſter, velut alter Moyſes, iuſtitiæ ſuę manus grauatas habens, in ſummo montis illius cœleſtis manet, grauitas manuum eius a duobus ſuſtentatur, patientia ſcilicet & miſericordia, quæ quamdiu ita coram Patre cœleſti eleuatæ ſunt, & Moyſes noſter pro nobis intercedit, nos miſeri, qui hic in Eccleſia militante pugnamus, uincimus, & hoſtem ſternimus. Verùm in terribili illo iudicij die, cum utraque eius manus diſſoluta erit, anguſtiæ erunt vndique & turbatio: totus mundus in ruina erit & confuſione: ecquæ igitur tua temeritas eſt & negligentia, peccator, illius diei non recordari? nam multa peccatorem flagella manent.

ITA porrò D. Hieronymus horribilem hunc diem reformidabat, vt omni vitæ ſuæ tempore terribilem illum tubarum angelicarum ſonitum per omnes terræ angulos reboantium, [Surgite mortui, venite ad iudicium,] ſibi audire viſus ſit. tubarum inquam, quæ totum mundum à mortuis excitabunt: nam

Tuba mirum ſpargens ſonum,
Per ſepulchra regionum,

Coget

Coget omnes ante thronum.

TVBA ſcilicet, quæ hos ad gloriam & felicitatem æternam, illos vero ad ſupplicia & tormenta ſempiterna euocabit. Tuba quæ tanto horrore perſonabit, vt omnes, vſque ad imum terræ centrum, ſono eius excitandi ſint: & tanta vehementia & furore, vt piſces è mari, ſerpentes è cauernis, mortuos è ſepulchris, dæmones ex infernali ſit barathro excitura.

Ioſ.6.& 7. LEGIMVS in Sacris litteris, ad ſonitum tubarum ſacerdotalium, muros Ierichuntinos corruiſſe, quàm verò erit terribile ad ſonitum tubarum Angelicarum, videre turres, pinnacula, tentoria, arces, vrbes, atque omnia ſublimia deorſum ferri, & in cinerem redigi. An non hodie tubam illam in auribus veſtris per Euangelii noſtri campum roboantem & clangentem auditis? [Cum venerit Filius hominis in maieſtate ſua, & omnes Angeli eius cum eo; tunc ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſuæ, & congregabuntur ante eum omnes gentes, &c. Primum quidem de die iudicij, deinde de iudice, & demum de ijs qui erunt iudicandi, agemus.

Demonſtratur rõnibus iudiciũ generale eſſe oportere. PRINCIPIO igitur haud puto neceſſarium, rationibus, quod veriſſimum, & luce meridiana clarius exiſtima, confirmare; iudicium aliquod generale futurum, nã, præterquam quòd ipſa fides id aſſerat, Euangelium teſtetur, Ieſus Chriſtus doceat, ipſa ſanè ratio nos ad id credendum cogeret, & planè conuinceret, quandoquidem enim corpus & anima in vnam ſocietatem compacta, & ſimul habitantia, tum in bono, tum in malo perpetrando, velut ſimul elagorauerunt; præter priuatum illud iudicium, in quo anima hinc diſcedens ſola mercedem aut ſupplicium recipit, neceſſe eſt & aliud iudicium generale eſſe, in quo omnes animę ſimul & corpora damnanda ſint, aut mercede donanda. Deinde neceſſe eſt & iudicium creationi reſpondere: cùm igitur creationem quamdam generalem pręter omnes ſingulares, fuiſſe certum eſt, ita quoque conſtat & iudicium aliquod generale, pręter illa particularia, futurum. Tum verò, quandoquidem multi vitã cum virtute tranſacta abſque aliqua bonorum operum mercede ex hoc mundo

Digitized by Google

do egrediuntur; ad diuinam prouidentiam ſpectare videtur, & multi è contra improbi non accepta iuſta delictorum ſuorum caſtigatione, magnum quemdam iuris dicundi diem conſtituere, & generale aliquod iudicium exercere, tum ad hos puniendos, tum verò ad illos, in totius mundi conſpectu, ſecundum opera ſua, remunerandos.

TEMPVS verò quo hoc iudicium exercendum eſt, eiuſque certitudo, vnus ex articulis magni illius libri eſt, cuius Ioannes in Apocalypſi meminit, ſeptem ſignaculis ſignati, quem nemo neque in cœlo, neque in terra, neque ſubtus terram aperire poterat, ne dicam legere ea quæ in eo deſcripta eſſent: ſolus namque id nouit DEVS. Tacete vos igitur Apoſtoli, ceſſet indagare humana curioſitas, [non eſt veſtrum noſſe tempora neque momenta.] Verum vtrum noctu an interdiu iudicium futurum ſit, controuerſum eſt inter Theologos; dicunt alii noctu fore, verbis parabolæ illius de ſponſo noctu veniente inducti, [Media nocte clamor factus eſt;] & verbis illis Euangelicis de tempore tempeſtatis, quæ circa veſperum, & crepuſculum noctis contigit; [Cum ſero factum eſſet, erat nauis in medio mari, denique verbis illis Paulinis, vbi ſcribit iudicem venturum tamquam furem in nocte, vt homines incautos, ſtertentes, nec opinantes diſpoliet & trucidet. Verum repugnent alii quantum velint, equidem in eam potius cum Doctoribus & omnibus ſanctis Patribus ſententiam concederem, vt de die futurum exiſtimem.

Apoc. 5

Mat. 25

Mat. 25

Marc. 4.

1. The. 5

QVOD ad locum ſpectat, conſignarunt eum olim ante multa annorum millia Prophetæ in valle Ioſaphat, teſte Ioele: [Congregabo omnes gentes, & deducam eas in vallem Ioſaphat, & diſceptabo ibi cum eis.] Optimè porrò locus iſte quadrat, tum quia in meditullio orbis terræ eſt, tum verò vt eò loci Chriſtus homines iudicaturus veniret, in quo olim ab hominibus ipſis iniquè fuit iudicatus & condemnatus. Examen ipſum fiet intrinſecus in animo, verum ſententia verbis exprimetur, vt ab omnibus exaudiri queat.

MIS-

MISSAS faciam curioſas has & parui momenti ſcrutationes; vt terrorem & horrorem magni illius diei eo melius ob oculos ponam. Ipſa quidem Sacra ſcriptura quo eum nomine appellet,ignorat;& prophetæ quomodo eum nuncupent,neſciunt. Hui:quibus eum nominibus,quibus cognominibus, quibus titulis,quibus argumentis, quibus epithetis eum indigetant? Iob nominat
Iob 14. diem furoris;Dauid diem iræ, quo die & ipſi Reges iu-
& 20. dicabuntur: [Confregit in die iræ ſuæ reges.] Salomon, diem vindictæ & vltionis; Ezechiel, diem
Pſ.109. plenum horroris; Sophonias, diem calamitatis,
Prou.6. & miſeriæ, ò nomina admiranda: ò proprieta-
Ezec.6. tes non vſitatas? ò titulos, & characteres incogni-
Soph.1. tos:

NON eſt porrò in nouitate horum epithetorum mirandum Auditores: cum ſit illa dies in qua ſol deliquium paſſurus, & ſtellæ de cœlo caſuræ ſint, cum terra tremet, montes fumigabunt, beſtię vlulabunt, & omnia elementa in ſe mutuo inſurgent: cum ſit illa dies, in qua præter tonitrua nihil exaudietur, pręter ignem nihil videbitur, pręter fumoſam caliginem nihil palpabitur: cum ſit illa dies, in qua tygrides & leones, qui hactenus vaſtas ſolitudiues & reconditos receſſus incoluerunt,in vrbes ſeſe recipient,& è contra homines qui vrbes incoluerunt, deſerta petent & cauernas: cum ſit illa dies in qua dęmones in perpetuum carcerem recludendi ſunt, peccatores ęternis ſuppliciis addicendi, & corpora nouis tormentis adiudicanda: cum ſit illa dies, in qua torrentes exciccabuntur, flores emarceſcent, herbę congelaſcent, & viror campi emorietur. Denique cum ſit illa dies, in qua petrę ſcindentur, arbores denudabuntur, aues conticeſcent, piſces extinguentur: & in qua demum, vt coaceruationem hanc miſſam faciam, mundus peſſum ibit; & in nihilum redigetur.

V O S verò cęleſtes orbes, qui iam a quinque annorum millibus tam recto, tamque ęquabili motu veluti ad numerum ſaltitantes circuuoluimini, poſt horribilem illum diem moueri deſinetis, & velutu pondere

quo-

quodam librati,loco fixi quieſcetis; non amplius videbimus vos ab Oriente in Occidentem, nec ab Occaſu ad Ortum citato curſu ferri. Tu autem Sol ocule mundi, & lucida orbis fax, curſum tuum toties repetitum intermittes;nec vllas ex tunc, ò Luna, eclypſes perhorreſcito.

POST diem illum non erit amplius memoria influxuum, quorum vos Philoſophi toties meminiſtis; Meteora tunc è ſcholis exulabunt, tonitrua ceſſabunt, venti quieſcent, pluuię diſſipabuntur, nec amplius fulgura montium ferient cacumina. Non erit amplius ſermo de fluxu & refluxu maris. Tu quoque terra non amplius generabis aut corrumpes. Tu vero mare ab enutriendis tot clientibus & paraſitis tutum eris;non habebis amplius piſces, aut Tritones, aut cętos: non eris amplius coarctatum ergaſtulis abyſſorum: efflues liberè,& omnem terram inundabis.

TVNC quoque fiet generalis omnium peccatorum, quę vmquam in mundo facta ſunt, confeſſio: ibi penetralia conſcientiarum referabuntur, ibi libri aperti erunt; [Tunc illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium] Tunc, tunc inquam, quaſi plena die, ac meridiana luce clarius nefanda opera videbuntur, verba inhoneſta & ſpurca intelligentur, & intimæ animarum cogitationes reuelabuntur; nihil quippè tunc occultum remanebit. Illic de ſacrilegijs erit ſermo, illic adulteria arcana & ſecreta detegentur, illic inceſtus aperientur, illic ad oculum furta occultiſſima uidebuntur, illic hypoſcriſes reuelabuntur, illic ſimoniaci iudicabuntur, auari condemnabuntur, atque omnia, etiam tenebris, & nocte obſita, in lucem prodibunt. I nunc, & pecca quantum libet occultiſſimè,abde te in abſtructos angulos, & in quælibet penetralia,fac quidquid lubuerit: hic tamen omnia opera palam patebunt.

HINC olim ita ad Dauidem Nathan Propheta locutus eſt, [Tu feciſti in abſcondito,ego aũt faciã hoc in conſpectu ſolis.] Tu ait, Nathan, dñe Rex,adulteriũ in 2. Reg. 12.

ab-

abſcondito commiſiſti,ac vulgari id noluiſti; at fruſtra es:Deus enim hæc omnia reuelabit: & quod ipſe in abſcondito & clam commiſiſti, Deus toti mundo deteget & manifeſtabit:quod priuatim commiſſum eſt, publicè videbitur: pecces quoties quantumque volueris,fuge lucem & euita teſtes,vita tandem tua reuelabitur. Audi
Nah. 1. & aliam comminationem: [Reuelabo pudenda tua in faciem tuam,& oſtendam gentibus nuditatem tuam,& regnis ignominiam tuam.] Hodie quidem ò peccator vafre agis & verſutè, iam quidem peccata occultas & abſcondis; at ueniet aliquando illa dies, qua toti ego mundo ignominiam tuam reuelem;tuas ſpurcitias,tuas ſordes,abominationes tuas,non quidem vrbi alicui,aut uni prouinciæ,verum regnis integris,atque adeò uniuerſo orbi patefaciam. Quibus regnis,Domine? Regnis ſcilicet Angelorum & dæmonum,damnatorum,& omniũ hominum. Hem quænam regna;omnia tamen illa, peccata tua ad oculum videbunt.

VERVM & alia in verbis propheticis, [Oſtendam gentibus nuditatem tuam, [latent acumina, quæ uobis iam aperiam. Mirum ſanè eſt, quomodo mulieres noſtræ conſtrictæ & quodammodo loricatæ incedant:quã mentitos colores & fallacia pigmenta faciei & oculis illinant,quam exoticis ſeſe pulueribus conſpergant:adeò ut uix quæ gibbo deformes ſunt, quarum frontem rugæ arant,& Æthiope furuiores ſunt,dignoſci queant. Verũ ſi omnia illa inſtrumenta & loricæ auferrentur, ac quales reuera ſint, videre liceret,tunc facile,quæcunque gibbo aut rugis,aut fuligine deformes eſſent, appareret.

ATQVE hoc eſt quod Propheta declarat:vos,o peccatrices animę,iam quidem diſſimulatis,& ſcęnicos mimos imitamini,tanta iam ueſtra eſt hypocriſis, vt gibbi ueſtri,aut cicatrices,aut næui vix appareant:at in extrema illa die uos omnes penitus denudabo,& auferam ueſtimenta illa quibus veſtram deformitatem cooperitis, ita ut nudas uos & apertas totus orbis ſit conſpecturus: quare appoſitè dictum, [Oſtendam gentibus nuditatem tuam.

ERIT, erit illa die,quando magnus ille Iudex expergiſce-

Digitized by Google

giſcetur; qui hactenus ſopore quodam grauatus, in iniquitatibus veſtris diſſimulando, ac veluti veterno quodam ſepultus fuiſſe viſus eſt. Reuocate in memoriam impium illum Cham, cum quo vos meritiſſimo compare. detexerat ille verenda patris ſui Noe, ac deriſerat vino inebriatum; cui Noe euigilans maledixit, atque iratus è familia ſua proſcripſit. [Euigilans autem Noe ex uino, cùm didiciſſet quæ fecerat ei filius ſuus minor, ait; *Maledictus* puer Chanaan, ſeruus ſeruorum erit fratribus ſuis.] O filios ingratos, uos inquam peccatores, hodie quidem Chriſtus in cęlis amore ueſtri & longanimitate inebriatus dormit, & uos interea nuditatem eius detegitis, crucem eius ſubſannatis, eius ieiuniis illuditis, & humilitatem eius exploditis. Sed illa, illa inquam die excitabitur, [tamquam potens crapulatus à uino,] ac maledictionem ſuam in uos euibrans, in æternum a ſuo contubernio & ſocietate excludet. Pſ. 77.

AN non igitur, obfirmate & peruicax peccator, horrorem, terrorem, & calamitatem illius diei per horreſcis? præuiis tonitruis auditis, fulmina non times? Habent medici dies quoſdam criticos, quos accuratè & diligenter ſolent attendere; quibus diebus ſi in ægris uis morbi ſeſe non remittat aut ingraueſcat, malè ominari conſueuerunt, ac quodammodo de recuperanda ualetudine deſperare. O uos animæ peccatrices, quæ ad mortem uſque ægræ decumbitis, uidete quæſo hic diem ueſtrum criticum, uidete horrendum illum iudicii diem; ſanè niſi euidens quędam in moribus ueſtris ueniat emendatio, aut ſanè in melius commutatio, malè de ueſtra ſalute ominandum eſt, concurrentia illa mali ominis eſt, ac uerum perditionis argumentum.

QVID? anne fieri poſſe putamus, ut furor diei huius uos non percellat? uobis pallorem non iniiciat? aut comas prę horrore non arrigatis? Sanè, quamuis aut ferrei, lapidei, marmorei, aut denique ęnei eſſetis; ſola diei huius memoria ad uos emolliendos, percellendos, adque pęnitentiam conuertendos ſufficeret. Solent bombyces cum adhuc teneri ſunt, ad ſonitum tonitrui ita percelli,

Digitized by Google

celli, vt confeſtim emoriantur: & tu viliſſimus terræ ver-
Pſ. 21. miculus, de quo in Pſalmis ſcribitur, [Ego ſum vermis, & non homo,] hiſce minis, fragoribus, & procellis diuini iudicii auditis non commoueberis, aut percelleris? fieri ne poſſe credimus totam terræ machinam contre-
Pſ. 6. miſcere, & puluerem eius immotum permanere? [vidit & commota eſt terra.] Ipſi montes contremiſcent & pauebunt, & ſaccus cinericius intrepidus perſtabit? [montes ſicut cera fluxerunt.]

Ibid. APERTIS igitur oculis, ò anima, conſidera attẽtius, quid tibi in ſeuero illo tribunali, coram iudice adeò rigido, futurum ſit, tibi inquam peccatis ſceleribus grauatæ. [Vix iuſtus,] ait S. Petrus, [ſaluabitur,] & ego miſer
Ber. ſer. 15. in Cant. vbi apparebo? [Quid in Babylone tutum, ſi in Ieruſalem manet ſcrutinium?] dicebat olim Bernardus. Quid confidere poterit peccator, per Babylonem deſignatus, cum anima iuſti, ſub Ieruſalem nomine expreſſa, adeò rigidè examinabitur? [Quid facient tabulæ, quando tremunt
Ber. ib. columnæ.] Id eſt, quid animæ nullis virtutum meritis infinitæ facient, ſi ipſæ columnæ grandiores, quibus Sanctorum animæ denotantùr, coram iudice tremant, & cõ
Gre. li. Mor. 17 c. 19. cutiantur? [Quid facient virgulta deſerti, cùm cedrus percutitur?] ait D. Gregorius. Nondum hic finis admirandi eſt, Auditores, noua admiratione modo opus eſt: ſubiiciam enim ea, quibus nihil magis inauditum, incredibilius, aut inſolentius nihil dici aut fingi poſſit. Si enim ipſa dies terribilis & pertimeſcenda eſt, ipſe Iudex, qui præſidebit, & cuncta diſquiret, multò eſt terribilior. Contemplor hic ignem, qui viam ei parabit, eumque
Pſ. 96. antecedit; [Ignis ante ipſum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius.] Video Angelorum millia eũ ſtipantia, & circum vndique adſtantia, [& omnes Angeli eius cum eo.] Video eum ſublimem in tribunali cum maieſtate magna, in aeris medio conſidentem, [In ſede maieſtatis ſuæ.] Video eum ſententiam illam fixam, quæque reuocari non poſſit, aduerſus omnes omninò homines proferentem, [Congregabuntur ante eum omnes gentes.] Et paucis vt comprehendam, ipſe Chriſtus Ieſus iudex erit: video namque crucem, quæ in mon-

te

te Caluariæ ſtetit, ante eum portari; video adhuc illum ſanguine madentem, & vulneribus quinque, quæ velut indicia ſuæ in nos ſunt charitatis, inſignitum.

O ſubitam rerum permutationem; hiem nouam metamorphoſin; Vidiſtis Danielem paucis antè diebus in medio leonum, ab iniquis conſtitutum; at videte eundẽ modò omnibus Babylonijs imperitantem. Vidiſtis non ita pridem adoleſcentem Ioſeph à fratribus diuẽditum, ab iniqua pellice accuſatum, carceribus à Pharaone iniquiſſimè mancipatum; at conſpicite modò quantũ mutatus ab illo. Ieſum Chriſtum intelligo, à Iudæis, qui fratres eius ſecundum carnem erant, diuenditũ, ab adultera Synagoga iniquè accuſatum, & infeliciter in ſepulchri anguſtias coniectum; qui modò dominatur in tota terra Aegypti, cuique totius mundi iudicium Pater demandauit. [data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo & in terra.] Eum ipſum, quem paulò antè deſpectum & humiliatum vidiſti, cõtemplare modò in ſumma maieſtate conſtitutum. Reſpice iam ipſum ò Satan, quem in deſerto auſus es impetere: & vos Iudæi eum, quem cruci affixiſtis: Intuero iam hic Iuda, quem nefariè triginta argenteis vendidiſti: vide iam eum Pilate quem iniquè condemnaſti: tu verò peccator eum quem toties, adeò nequiter & ſceleratè offendiſti, & ad iram prouocaſti. Quid dices ad hæc omnia miſer, quid dices? quonam modo te geres? quid ad te purgandum afferes? aut quo modo ſaluaberis?

Figuræ, quibus Ieſus Chriſt. in tribunali ſedens denotatur. Dan. 6. Gen. 37. 39. & 41. Matth. 28.

FRATRES Ioſephi, videntes eum, quem antea vendiderant, dominari in tota terra Aegypti, ſimulque peccati in eum commiſſit recordãtes, cùm illis dixiſſet, [Ego ſum Ioſeph frater veſter quem vendidiſti in Aegyptum,] adeò conſternati & terrore perterriti fuere, vt ne verbum quidem loqui poſſent. Vos porrò peccatores quid hic dicetis? quid agetis, cùm eum ipſum quem toties tantisque peccatis offendiſtis, ad iudicium venire conſpicietis: cùm eum, ira & furore aduerſus peccatores concitatum, in eoſdem detonantem audiemus, dicentéque, Ego ſum Deus quem vos offendiſtis in

Gen. 45

Aegypto, quem in mundo toties ad iram concitaſtis; quem indignè toties habuiſtis: in quem toties blaſphemiæ virus euomuiſtis. Quid ad hæc reſpondere poterit? imò verò anne vel hiſcere audebitis?

Figura quib. anima ad iudicii timoré excitetur.

AH miſera anima mea, mille & amplius peccatorum grauaminibus depreſſa, vbinam te tum abſcondes? quænam antra, quænam deſerta, quaſnam ſpeluncas adibis? quos montes petes in quibus tutò poſſes deliteſcere? Si reginam Saba coram Salomone vox & ſpiritus defecit: ſi Eſther Regina regis Aſſueri maieſtatem verita, ad eum accedere non eſt auſa: ſi Daniel conſpecto Angelo emarcuit, & omni ſentiendi vi amiſſa in terram concidit; quid tibi euenturum putas ſceleribus inquinate, cum ante mundi arbitrum, Deum ipſum, iudicemque omnium omninò hominum apparebis? ſi, Dominici ſepulchri cuſtodes in reſurrectione eius præ timore exterriti, & conſternati ſunt, ita vt mortui eſſe viderentur; ſi cohortes & milites Iudæorum, qui ad Ieſum comprehendendum venerant, ad verbum, [Ego ſum, ſupini in terram ceciderunt: quid tu facies ò anima, vbi ſummum hunc iudicem, omnium iudicum primum, ſuper pennas ventorum ambulantem, à Cherubin ſubuectum, magna cum poteſtate, in ſede maieſtatis, videris conſidere? Hinc in ſtuporem raptus clamat Iſaias: Ingredere in petram, & abſcondere in foſſa homo a facie timoris Domini, & a gloria maieſtatis eius.

3. Reg. 10. Eſth. 4. Dan. 10 Mat, 22 Ioa. 18. Iſai. 2.

Iſignes figuræ. Exo. 19

LEGIMVS in Exodo, Deo tabulas legis in monte Sinai Moyſi tradente, audita tonitrua, emicuiſſe fulgura, fumos & flammis apparuiſſe, magnoque uētorum impetu, & clangore buccinarum totum circumquaque montem reboaſſe; unde tanta Iſraelitas, qui ultra ſexcenta hominum millia erant, formido inuaſit, ut Centuriones ipſi ducesq; populi Moyſi dicerent; [non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur.] Quare ſi tātillum tantam hominum multitudinem potuit percellere & terrere; quonam modo peccatorem conſternatum iri exiſtimamus, cum cęlos ſurſum audierit fulgurātes, infernè barathrum auernale viderit exæſtuans; & hinc & illinc

Ele-

Elementa minantia, ante ſe iudicem iratum, a tergæ dia bolos prædæ inhiantes, atque vndequaque mille ſe periculis expoſitum perſpexerit? Sanctus ille Propheta Iob hæc omnia ſpiritu Prophetico præuidens, exclamat: [Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, donec per tranſeat furor tuus.] Idipſum ſanctiſſimus uates Dauid quoque exoptabat dicens, [Quo a facie tua fugiam? ſi aſcendero in cœlum, tu illic es: ſi deſcendero in infernum, ades.

Iob. 14

Pſ. 138.

PRIMVS mundi inquilinus, ac primus præuaricator Adam, unius tantum peccati reus, a Deo in iudicium citatus, numquam iudici ſeſe ſiſtere auſus fuit; at ſub arboribus latitans, offenſi conditoris uindictam declinauit; nam, ut ait Sacra hiſtoria, [abſcondit ſe Adam, & uxor eius a facie Domini Dei, in medio ligni paradiſi.] Quid uerò uos peccatores, mille flagitijs cooperti, innumeris criminibus onerati, agetis? audebitiſne coram iudice comparere? ubinam quæſo a uultu Domini fugientes latitabitis, cum omnes iam arbores incendio fuerint abſumptæ. Hic pauebit auarus & tenax cum uiderit iudicem unica paupertate delectari: hic ambitioſus, & arrogans deficiet, cum habiturus ſit iudicem, qui omnes honores penitus deſpexit: hic angetur & timebit ſuperbus, laſciuus, atq; impurus, cum eum ſe uiderint iudicem nactos, qui caſtitatem humilitatemque perfectiſſimè amplexus ſit. Gloriam tuam atque maieſtatem, ſumme iudex, perferre neſcio, ferit oculos meos maieſtatis tuæ ſplendor: iram tuam faciemque iratam non fero, itaque ut recedam ſatius eſt.

Gen. 3.

VT uerò aliquid de ijs dicamus, Auditores, qui ultimo huic & generali iudicio interfuturi ſunt, ſciendum eſt, ſanctiſſimam Trinitatem imprimis illic affuturam; cuius egregium in Geneſi exemplum legimus, ubi ſcribitur, [Deſcenderunt tres uiri ad ſpectandum Sodomorum incendium.] Quo quid aliud deſignari putamus, quam tres ſanctiſſimæ Trinitatis perſonas aliquando è cœlo uenturas, ut caſum, exitium, mundique deſtructionem ſpectent. Solus tamen Ieſus Chriſtus auctoritate quadam ſingulari iudicio præerit. Ipſa cœleſtis an-

Qui iudicio inter futuri ſint.

Gen. 18

Digitized by Google

Angeli quoque iudicio intereſrunt.

gelorum militia, tribus diſtincta ordinibus, ideſt, tribus hierarchijs diuiſa illic apparebit; vnaquæque hierarchia in tres iterum choros diſpartita erit, & vnuſquiſque chorus infinitos Angelos complectetur, quorum illi quidem miniſtrabunt, hi verò ſpectabunt: omnes tamen in æternum beatitudine cœleſti fruituri. Omnes itaque intererunt, non quidem iudicaturi, at ſolum ad iudicis iuſſa quàm promptiſſimè excipienda. Sanctorum quoque innumerabilis caterua, cuius Ioannes numerum ſubducere non poterat, dicens, [Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat,] iudicio adſtabit. aderunt quoque omnes qui ad inferorum pœnas condemnati ſunt, aderunt dæmones, atque omnes infernales cohortes; aderunt denique omnes qui vmquam nati ſunt, imò verò & ipſi infantes, qui non ſuſcepto baptiſmate hinc diſceſſerunt; [nam congregabuntur ante eum omnes gentes.

Apoc. 7

QVID, ſumme Iudex ac Saluator, anne in innocuas illas animulas, quæ numquam ſolem hunc intuitæ ſunt, quæ nullum ne minimum quidem voluntate ſua peccatum commiſere, quæque numquam ratione, aut arbitrio vſæ ſunt, ſententiæ tuæ fulmina vibrabis? Anne æquum eſt, iudex ſeueriſſimè, verùm & clementiſſime, anne rationi conſentaneum, puniri eos qui in nullo deliquere? non videtur ipſis imputandum, ſi peccauit Adam. Cur enim per Prophetam tuum dixiſti: [Filius non portabit iniquitatem patris ſui.]

Ezech. 18.

DEINDE, ò iudex æquiſſime, & ſeueriſſime, anne tibi æquum videtur, creaturas tuas, propter quatuor aut quinque, vel etiam tria peccata mortalia, imò verò propter vnicum, vno momento perpetratum, citiùs quoque factum quàm conceptum, æternis ſupplicijs damnationique perpetuæ tradere? an non ſufficiet, Cain quatuor aut quinque annorum millibus iam infernales flammas toleraſſe. Core, Dathan, & Abiron pluſquam à tribus annorum millibus iam fuiſſe condemnatos? diuitem epulonem, Iudam traditorem, & infinitos alios duobus propemodum annorum millibus in auernali abyſſo demerſos, & voracibus flammis

excru-

Digitized by Google

excruciatos? An non eorum te lacrymæ, ſuſpiria, eiulatus, tormenta ac ſupplicia, ad miſerationem commouebunt, rigoremque iuſtitiæ tuæ emollient. Nequaquam: dicit enim: [Ite maledicti in ignem æternum,] cruciatus æternos ei perpetuos, nulloque vmquam ęuo finiendos. Matth. 25.

O Ieſu clementiſſime: viuorum iudex ſimul & mortuorum, Angelorum quoque & dæmonum, hominum & totius mundi, ne intres nobiſcum in iudicio, aut extremum rigorem aduerſum nos exerceas: [Si] enim [iniquitates obſeruaueris Domine, Domine quis ſuſtinebit;] ſi omnia ſcrutari, & examinare volueris, ſi omnes conſcientiæ angulos & receſſus excutere, quis quæſo, ſaluabitur? quis dignus erit qui in gloriam tuam admittatur? Si adeò rigidè nobiſcum àgere decreueris, & pro iuſtitia tua omnes iudicare; paradiſum claudas neceſſe eſt, atque omnes in tartara præcipites: nullos enim vſquam iuſtos reperies. Sed ò dulcis animarum redemptor, furorem exue, aut ſaltem minue, miſericordiã habe nobiſcum, neque in furore tuo nos arguas. Verùm, mitis illius Ioſephi exẽplo (qui princeps in tota regione Aegypti, & primus à Pharaone factus, fratribus ſuis veterem iniuriam remittens, eoſdem exoſculatus eſt, ac ijſdem theſauros ſuos aperuit) iam iudex totius mundi conſtitutus, ac toti mundo imperãs, fratribus tuis ignoſce, ignoſce quæſo hominibus, benigno eos oculo reſpice, eosque gloriæ tuæ viſione locupletes redde. Imitare Domine Dauidem, qui vix ad regnum euectus fuit, quin ſtatim omnibus qui de ſtirpe & cognatione Saulis erãt, prę teritam iniuriam remiſerit. O radix Dauid, cùm ad iudicandum veneris, cùm regnum hoc adieris, ignoſce omni poſteritati Saulis, generi Adam, ipſis inquam hominibus. Redeat tibi quæſo in memoriam noſtri te cauſa è cœlo in terram deſcendiſſe, noſtri te cauſa humanam naturam induiſſe, noſtri te cauſa cruci affixum, & in eadem mortuum, noſtri te denique cauſa ad inferos vſque penetraſſe; poſt tot igitur labores, poſt tot ærumnas & moleſtias, nos iã perderes & abiiceres.

Pſ. 129.

Gen. 41

Recordare Ieſu pie
Quod ſimus cauſa tua via
Ne vos perdas illa die.

FAC igitur nobiſcum miſericordiam tuam, noſque gloriȩ tuæ participes effice. Amen.

FERIA TERTIA
Poſt Dom. I. Quadrag.

Intrauit Ieſus in templum Dei, & eiiciebat omnes vendentes. Matth. 21.

FIGVRA.

Exo. 32. MAgnus ille Propheta, & Hebræorum legiſlator Moyſes, cùm de monte Sinai deſcendens, filios Iſrael Deum offendere cerneret, eoſque illius cultu neglecto vitulum aureum, peſſimo ſanè exemplo, adorare conſpiceret, adeò ira commotus eſt, vt, idolo euerſo, confracto, inque cineres redacto, ad expiationem delicti pluſquam tria hominum millia internecione deleuerit. Fuit hoc Auditores figura, aut præſagium potius eiuſce rei, quæ in hodierno Euangelio nobis ab Eccleſia proponitur.

Videas enim hic verum illum Moſem, Ieſum Chriſtum; qui non de monte Sinai, ſed montibus cȩleſtibus deſcendens, cum Iudæos, illorum Iſraelitarum poſteros, Deum in templo ſuo videret offendere, domumque ſuam, vitulum aureum auaritiæ adorando, prophanare, ibidemque in omnium nationum exterarum ſcandalo vendere & emere conſpiceret, in tantum indignatus eſt, vt idolo illo ambitionis euerſo & deiecto, vendentes & ementes è templo exterminarit, indignumque hoc facinus merita vltione caſtigarit. Vt porrò vobis

rem

Digitized by Google

rem diductius & latius dicendo queam explicare, glorioſiſſimæ Virginis interceſſione, AVE MARIA in hunc ei finem recitando, opem Spiritus ſancti poſtulemus.

PHILOSOPHVS Timon, qui ab odio quo in mortale genus hominesque ferebatur μισάνθρωπος eſt appellatus, cum de malorum de principiis ageret, dicere ſolebat, auaritiam ambitionemque omnium malorum vitiorumque radices eſſe ad propagines? De ambitione res notior eſt, quàm dicere poſſemus, illa enim primam mundo perniciem inuexit, Angelos è cęlo ad tartara præcipitauit, homines perdidit, cęlum corrupit, paradiſumque cęleſtem ſtatim a mundi primordio inanem ac vacuum reddidit. De auaritia verò quid dicam? illa, illa eſt, quæ Iudam ad laqueum coegit, diuitem Epulonem ad inferos detruſit, adeo vt nihil rebus publicis pernicioſius, ac nihil Eccleſiis tetrius aut ſceleſtius reperiri poſſe videatur. Timonis Philoſophi Apophthegma

PER duos illos exploratores in domo meretricis Rahab latitantes, Iericho & direpta & deſtructa eſt: ita quoque auaritia & ambitio ſunt veluti duo Satanæ exploratores, qui in pellacis huius mundi domo clam deliteſcentes, orbem pęnè vniuerſum in exitium ruinamque deduxerunt. Duo ſcelerati illi ac laſciui iudices & ſeniores, in Suſannæ pomario ſeſe occultantes, honeſtiſſimæ feminæ pudicitiam expugnare conati ſunt: ad eumdem quoque modum auaritia & ambitio duo veterani ſunt ſceleſti ac terri; antiqua videlicet flagitia, quæ clam in animæ hortum voluntatemque ingreſſa, eam in extremum diſcrimen adducunt, & ad ſupplicium rapere conantur. Figura Ioſ.2. Figura. Dan.14.

SVNT quippè duæ illæ peſtes, quæ tot Simonias pariunt, tantam impietatem iniquitatemque inducunt, tot animarum damnationem moliuntur, tantam denique morum vitæque pernitiem, ac tanta Eccleſiæ damna adferunt. Nam quemadmodum Satan Chriſtum ad pinnaculum templi euexit, vt inde eum præcipitē daret: ita quoq; ambitia inſtar Satanę animas ad ſublimia euehit, Mat. 4.

Digitized by Google

ad Epiſcopatus inquam dignitateſque Eccleſiaſticas, vt inde caſu grauiore ruant & præcipitent. Agrippina quoque Neronis mater, teſte Suetonio, tanta fuit ambitione, vt cognito per oraculum, filium Imperatorem fore, ſed matrem in Imperio necaturum, ſitiens honoris & gloriæ dixerit, [Occidat, modò imperet.] Hæc porrò mulier animam ambitione plenam ad viuum exprimit, illa namque damnari non metuit, modò imperet, modò in Eccleſia pedem geſtet.

Agrippinæ matris Neronis igẽs malitia.

O infelix anima, quæ te peſſimis hiſce cogitationibus adeò immergis? quin tibi ob oculos ponis egregiam illam ſententiam, [Quid prodeſt homini, ſi vniuerſum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur.] Sed quid? ſunt nempe duæ perniciosæ illæ paſſiones, quæ animas ita diſcruciant, & exagitant.

Mat. 16

LEGIMVS in libris Iudicum, Philiſthæos Sampſonẽ perdere conantes, eum iam excæcatum nouis funibus conſtrinxiſſe. Dæmones verò Philiſtæi illi infernales vnicam hominis perniciem molientes, cùm eum ſemel iam excæcarunt, ambitione & auaritia, veluti duobus funibus, conſtringunt. Iudæi quoque redemptorem noſtrum Ieſum mediũ inter duos latrones in monte Caluariæ crucifixerunt, & diaboli animã, inter duo hæc vitia conſtitutã, veluti inter duos latrones, in montib. mundi huius, crucifigunt, ac mori cogunt. Duo illa mõſtra sũt, quæ hodie Saluator noſter, indignans & fremens, è templo ſuo eliminat. [Eiecit ementes,] ſ. ambitionẽ; & vendentes, ecce auaritiã. Colũbos expellit, hoc eſt ambitioſos; columbas exigit; hoc eſt auaros. Primò porrò de domo hac loquamur, ac deinde ad mercatores veniemus.

Iud. 16.

Mat. 27

QVOD igitur ad primum attinet, ſciendum eſt, vocẽ Templum, & domus in ſacris literis, ſine diſcrimine pro Eccleſia capi. Scio quoque vtramq; eſſe æquiuocam, ac diuerſis rebus applicari poſſe. Videbis namque vocabulum Templum ſumi interdum pro templo illo ſplendido & magnifico, quòd ſeptẽ ipſis a Salomone annis exędificatum eſt, atq; ita vſurpauit Dauid Propheta, [Adorabo ad templum ſanctum tuum.] Interdum verò pro cęlo aliqñ etiam pro ſacro Chriſti Ieſu corpore, vt, [Poſsũ de-

Vocabulum tẽplum ęquiuocũ eſt.

Pſ. 5. & 137.

Mat 26

Digitized by Google

deſtruere templum hoc,& in triduo reędificare illud.]& Io.2.
alibi:[Soluite templum hoc,] Hinc factum eſt,vt ij qui
in paſſione falſum teſtimonium daturi acceſſerant, dice-
rent,[Hic dixit,Poſſum deſtruere templum Dei, & poſt
triduum reædificare illud.]O imperiti,& falſi teſtes, nō
intelligitis vocem æquiuocam, ipſe de corpore ſuo lo-
quitur,vos de templo Salomonis eum loqui exiſtimatis.
Vox illa templum plures notiones habet, at plerumq;
loca denotat,in quibus Deum adoramus,vt in hodierno
Euangelio,[Ingreſſus in templum.]

Falſorū teſtium error in paſſione pp æquiuocā verbi ſignificationē Mat. 26

VOX illa domus æquè latè patens eſt: video nam-
que ex verbis Dauidis illam pro cęlo capi, Lætatus ſum
in his quæ dicta ſunt mihi,in domum Domini ibimus,]
id eſt,in cœlum ſubleuabimur, per eamdem quoque ſa-
cratiſſimam Virginem Deiparam denotat,dicens,[Do-
mum tuam Domine decet ſanctitudo in longitudinem
dierum.] Verum relictis amphiboliis illis & æquiuoca-
tionibus, dico voces illas templum & domus vt pluri-
mum pro loco adorationis capi. eſt illud namque tem-
plum vnde Saluator hodierna die vendentes & emen-
tes eiicit,& vbi menſas nummulariorum euertit, eſt il-
la domus, quàm domum orationis & adorationis ap-
pellat. Verè enim Eccleſia domus eſt, cuius oſtium fi-
des eſt;cuius fundamentum, Chriſtus;cuius parietes, fi-
deles omnes;cuius cæmentum, charitas; cuius lapides,
ipſi Sancti; cuius poſſeſſores, præſules; cuius cuſtodes,
Concionatores; & cuius domeſtici, omnis populus
Chriſtianus.

Vox domus ēt ęquiuoca eſt, ac diuerſimodè intelligenda eſt.
Pſ.121.
Pſ.64.
Eccl.domus eſt optimè cōſtituta,ac diſpoſita.

HÆC eſt ſplendida & ſuperbia illa domus, quam
ſibi ædificare decreuit æterna illa Sapientia: [Sa-
pientia ædificauit ſibi domum, excidit columnas ſe- Prou.9.
ptem. [Quænam, veſtra quidem ſententia, illa do-
mus eſt, niſi Eccleſia, ab ipſa ſapientia conſtructa?
ſeptem illæ columnæ & fulcra, ſeptem Sacramēta ſunt,
quæ Eccleſiam ſuſtinent, & in quæ omnis noſtra Reli-
gio recumbit. Hinc ò infelices hæretici animæ erran-
tes,colligere datur, vos huius domus membra non eſſe,
cum domus veſtra ſeptem columnis non fulciatur, at tā-
tum binis: duo enim vos tantum Sacramenta, ad ſum-

mum

mum tria, eſſe fatemini, non igitur benè domus veſtra fulta eſt, ruinam minatur.

CONSTRVXIT Salomón thronum de ebore grandem: & veſtiuit eum auro fuluo nimis; & duodecim
3.Re.10 leunculi in ſex gradibus hinc atque inde conſtituti totum hunc humeris ſuſtinebant, cui, teſte ſcriptura, par
Figura. opus nullo vmquam tempore viſum fuit. Cum vero penitius te ò ſplendide throne conſidero, Eccleſiæ noſtræ ſplendorem in té ad viuum expreſſum mihi videor contemplari. Illa namque regius thronus eſt Salomonis noſtri, Ieſu Chriſti: conſtat totus ex ebore mundiſſimo, id eſt ſanctitate, auro charitatis fulget; duodecim eam fulciunt leones, ipſi ſcilicet Apoſtoli, cui nihil vmquam hactenus par exſtitit, aut aliquando exiſtet. Dixere veteres, humeris Atlantis fulciri cœlum. Videte hic nouum fulcrum, duodecim hic contemplemini leones, duodecim Atlantes; duodecim ſcilicet Apoſtolos, qui vniuerſam Eccleſiæ machinam ſuſtentant & fulciunt. Dauid porrò Rex eam tabernaculum vocat, vbi ait, [In ſole poſuit tabernaculum ſuum,] in oculis ſcilicet omnium hominum Eccleſiam conſtituit, vt ab omnibus conſpici poſſet. Notent & aduertant hoc illi, qui eam inuiſibilem & dicunt & faciunt.

Vt cęlũ Atlãte, ita Eccleſ. duodecim Apoſtolis fulcitur.

Eccleſ. eſt turris Dauid.

Eſt ſcilicet Eccleſia, domus illa voluptatis inſtar propugnaculi, inſtar turris, inſtar conopæi ædificata, quam Salomon in Canticis his verbis deſcribit, [Turris Dauid ædificata cum propugnaculis, mille clypei pendent ex ea, & omnis armatura fortium.] Tu ſcilicet, ò Eccleſia, ſpiſſa illa es turris, inexpugnabilis, inuincibilis, procul ab hoſtibus, procul à proditoribus ſita, quæ ſuffodi nequit, circum vndique vallata, propugnaculis circumdata, atque omni armaturæ genere communita, cui ſimilis in mundo nulla exiſtit: denique turris, ſuper petram exædificata, [Et ſuper hanc petram ædificabo Ec-
Mat. 16. cleſiam meam,

Eius dimenſio.

CONTEMPLAMINI Auditores pulchritudinem, ſplendorem, magnitudinemque huius domus, dimetimini eam circumquaque; cœlo tenus extenditur, & caput inter nubila condit: filij eius porrò ipſi ſunt Angeli: illi

in

Digitized by Google

in ſupernis,homines in infernis habitaculis commorantur. Et quemadmodum in arca Noe munda animalia ſupernè,immunda verò infernè habitabant;ita planè in Eccleſia fieri certiſſimum eſt: video namque ſpiritus illos puriores,atque ab omni mortali contagio liberos,in ſummis arce huius locis commorari;homines velut immunda, bruta & ſtupida animalia, in locis inferioribus permanere. Angeli ſunt filii domus huius. Gen. 7. Allegoria.

TANTA porrò eius latitudo eſt, vt ab vno polo vſque ad alterum extendatur, ab ortu ſolis vſque ad occaſum pertingat,ac totum terrarum orbem compleat. Hinc canit in Pſalmis Dauid, [Dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ.] Fundamenta verò eius adeò depreſſa & profunda,vt ad centrum uſque terræ pertingant: inferno proxima eſt & contermina,animæ namq; in purgatorio detentæ eius membra ſunt & filij. Anne euidens huius rei argumentum poſtulatis? Reſponde pro me Paule, & dicas, [In nomine Ieſu omne genu flectatur (in hac ſcilicet domo) cœleſtium,] hoc eſt Angelorum, [terreſtrium,] hoc eſt hominum, [& infernorum,] hoc eſt purgatorij incolarum. Pſ. 2. Animæ in purgatorio Eccleſ. mēbra ſunt. Philip. 2.

CONIICITE modo oculos in loci huius pinnas, ac mille hinc inde pendentes gladios videbitis, mille clypeos, mille loricas, mille baliſtas; tres ſc. virtutes Theologicales, & quatuor Cardinales, ſeptem S. Spiritus dona, ſeptem Sacramenta, octo Beatitudines, decem decalogi præcepta, duodecim fidei articulos? Quis ſimilem vmquam, ne dicam, fortiorem domum conſpexit. Illa nempe eſt domus ſuper petram ædificata, & in rupe conſtructa: quam Propheta [montem in vertice montium] nominat; Dauid vero locum [in montibus ſanctis fundatum;] eſt denique domus, quam Adam exſtruere cœpit, Chriſtus verò Ieſus compleuit, cuius rei figuram nunc audite. Armamenta, et munimenta Eccleſiæ. Iſa. 7. Pſ. 86.

NAM quemadmodum Dauid magni illius templi fundamenta poſuit,& materiam comparauit, quippè à Deo propter cædes & ſanguinem perficere prohibitus, verum filius eius Salomon ad faſtigium perduxit: Ita quo- 3. Re. 5.

Digitized by Google

Aquæ Eccleſ. funda-menta poſuit, ſed Criſtus perfecit.

quoque Adam Eccleſiæ quidem in paradiſo terreſtri fundamenta poſuit, ſed propter peccata à Deo ne vlterius procederet prohibitus fuit; verum Chriſtus Ieſus ſecundum humanam naturam filius eius, ipſam ad exitum perduxit, ac pleniſſime conſummauit. Cum igitur egregia illa domus ſuper petram ædificata ſit, non eſt quod hæreſum hæreticorumque rabiem, aut tyrannorum feritatem pertimeſcat;perſecutiones quippè eam examinant & probant, per eaſdemque ad augetur.

Conceptus inſignes.

EVOLVTI iam ſunt quatuor annorum millia,ex quo quatuor elementa, quæ inſtar prædonum raptorumque totam naturam perdere, corrumpere & euertere conantur,cum cœlo illo Lunari,orbibuſque cœleſtibus bellum gerunt:ignis calore, aer euaporatione, tetra terra memphiti, aqua exhalatione,eos diuexant; verum fruſtra, cœlum namque cedere neſcium omnes illes illas minas velut inanes euanidaſque irridet. Ita quoque iam à tot ſæculis,totque annorum millibus,domus hæc à quatuor feris tyrannis,mundo ſcilicet carne, & diabolo; adiungamus adhæc hæreſim, oppugnata fuit,at numquam ne minimum detrimẽtum paſſa.Hinc

Pſ.128. benè Dauid,[Sępe expugnauerunt me à iuuentute mea, etenim non potuerunt mihi.

Iob.2. VENTORVM procellæ & turbines domum Iob euerterunt, ac omnes eius domeſticos horrenda ruina oppreſſere, at noſtra domus nulli eſt penetrabilis hoſti, & ventorum minas ridet, cœlique rabiem. Ipſi quidem diluuii vortices aquarumque inundatio magnam illam Noe arcam voluit ſubmergere, verum ſecura, & omnem cœli iniuriam ridens, ſine vllo

Gen. 7. periculo in medijs fluctibus enatauit. [Factum eſt,] inquit Scriptura, [diluuium, & multiplicatæ ſunt aquæ, & eleuauerunt arcam in ſublime à terra, vehementer enim inundauerunt, & omnia repleuerunt in ſuperficie terræ; porrò arca ferebatur ſuper aquas.] Vndæ quoque perſecutionum locum hunc expugnare & euertere conatæ ſunt, venti & procellæ afflictionum ſemper nauem hanc impetiuere,verum omnibus his fa-

cta

Digitized by Google

a ſuperior, victrix in hoc vſque æuum perdurauit. Ipſa uidem Dominicæ paſſionis tempeſtas magno eam im etu concuſſit, ſummaque vi contendit, vt eam infrin- eret, aut ſaltem elumbaret; cum ipſi cuſtodes ducesque am deſeruiſſent; verum ipſum caput Chriſtus, eiuſ- ue genitrix Maria, cum alijs quibuſdam ſtrenuis bel- atoribus, totis ſeſe viribus opponentes, ac de ſtatione ic latum quidem vnguem diſcedentes, locum conſer- aarunt.

TV itaque ſancta Eccleſia fortis hæc domus es, ſuperbum hoc palatium, arx illa regia, ſplendida & inſignis illa ara, in qua Ieſus Chriſtus commoratur, & vbi reipſa, in propria perſona, ac verè licet non vi- deatur, habitat. In cœlis quidem Angelis ſeſe viden- dum, ac contemplandum præbet, at in terra homines eum in Sacramento Euchariſtiæ ſub ſpeciebus ſolum- modo latitantem conſpiciunt. *Eccleſia domus eſt ĩ qua Deus ve re commorat̃, licet nõ videa- tur.*

TV ſcilicet domum hæc es plena ſanctitates, quam idcirco D. Athanaſius in ſymbolo [ſanctam Eccleſiam] nuncupauit: domus illa orationis, vt te in hodierno E- uangelio Dominus appellat, [Domus mea, domus ora- tionis vocabitur.] Tu denique templum es, in quod iam Ieſus redemptor noſter ingreditur; quid ibidem acturus, nunc diſpiciamus.

[Eiecit ementes & vendentes.] Ecce in ipſo templi veſtibulo nouum quid & inſolitum hic contemplor Au ditores, Saluatorem ſcilicet Chriſtum ira commotum. In tota vitę eius ſerie, ne minimam quidem, licet omnia ſcripturæ verba minutatim indagauero, bilis, choleræ, aut vehementis alicuius paſſionis ſcintillam inuenio, niſi hanc ipſam quam hodierna die templum ingre- diens demonſtrauit. Scio, ſcio clementiſſime Domine, ab omnibus te paſſionibus & affectibus immunem eſ- ſe, nihil enim ſunt aliud paſſiones tuæ quàm pro- paſſiones quædam, neſcio tamen vnde hæc tam ſubita, & repentina inciderit indignatio, & motus ad iram vehementior. Si peccata ipſa, & ſcelera hunc ti bi ſtomachum mouerunt, vidiſti iam alia mi Domine, & ſanè haud minora, in Samaria, in Iudæa, & in ipſa *Nuſquã Domi- nus ira- tus fuiſ- ſe dici- tur, niſi hodie ĩ templo*

ſancta

Digitized by Google

ſancta ciuitate Ieruſalem , toties in maieſtatem tuam committi. At videt hic peccatum Simoniæ; quod,cùm alia peccata extra Eccleſiam fieri conſueuerint , ſolum intra Eccleſiæ penetralia committitur ; atque ideò factum vt Dominus id irretorto oculo minimè potuerit in tueri. Fuit zelus quidam honoris diuini, qui eum ad id
Pſa. 68. faciendum permouit, de quo Dauid cecinit, [Zelus domus tuæ comedit me.] Ponite vobis ob oculos zelum illum Moſis, quo tot hominum millia vitulo aureo victimas immolantia, trucidata ſunt: reuocate in memoriam
Exo. 32 Eliæ Prophetæ zelum , quo quadringentos Prophetas
3. Re. 18 Baal, eò quod populum ad idololatriam, vero Dei numine contempto, incitarent, gladio interfici iuſſit. Si quis hæc omnia in mentem reduxerit, æquiſſimum profectò Domini factum iudicabit, cùm eum ira exæſtuantem è templo viderit ementes & vendentes exterminare. Diſcant hinc ipſi Eccleſiæ rectores & Præſules ſimonias has, hæc peccata publica & in omnium oculis poſita, inque templis vt plurimum committi ſolita, digna caſtigatione reprehendere.

Quinā negotiatores hi ſint, quos Dominus è tēplo exegit.

VIDEAMVS modò quinam hi vendentes ſint & ementes, quinam hi negotiatores exiſtant, aut quinam hi prædones, qui in templis ſua venalia velut in officinis exponunt. Vos Epiſcopi & Eccleſiæ Antiſtites cùm ſacros Ordines diuenditis, cùm Sacramenta ipſa pretio cōfertis, eſtis negotiatores. Vos beneficiarij, cùm beneficia veſtra venditis , aut noua coemitis, eſtis negotiatores. Vos Eccleſiaſtici, cùm bona Eccleſiæ dilapidatis, cùm loco pauperum & egentium, canes alitis, & clancularios concubitus fouetis, prædones eſtis & direptores.

O tempora? o mores? referta eſt hodierna die huiuſmodi negotiatoribus, & prædonibus Eccleſia Dei: communes iam ſunt & in oculis omnium ipſæ ſimoniæ, beneficiorum diſtractiones, & emptiones, & nefandæ hæ direptiones. Quanta porrò veſtra hæc gloria foret o Epiſcopi, ſi omnes venditionum emptionumque cōtractus examinaretis? Plurimi iam hoc noſtro æuo Iudæ imita-
Mat. 26 tores reperiuntur , qui vbique clamant, [Quid vultis mihi dare, & ego eum vobis tradam?] Eccleſia quoque
non

non ampliùs locus ſanctus dicendus eſt, ſed officina, locus rationum, per iſtychium, menſa, aut aſinorum nundinæ.

REFRICANT mihi in memoriam aſini hi, quod dicere ſolebat Macedum ille rex Philippus: Nullam eſſe arcem adeò munitam, nullum locum adeò inexpugnabilem, & imperuium, qui non ſtatim expugnetur, ſi vel aſinus auro onuſtus intrare poſſet. Quo quid aliud ſignificare magne rex voluiſti, quam nihil auro eſſe imperuium, nihil quod aurum non expugnet. Idem ipſum ego de Eccleſia iure meritoque potero dicere: nullum hodierna die Epiſcopatum, nullum Prioratum, nullum denique in Eccleſijs beneficium reperiri, ad quod aſini alijque minus idonei auro muneribusque viam & aditum ſibi non parent. Apophtegma Philippi Macedonis.

--quid non mortalia pectora cogis Virg. 3. Aenei.
Auri ſacra fames?

Optime mihi rem ille viſus eſt tetigiſſe, qui iocans aliquando dixit; Beneficia equos currendo petere, ſed aſinis ea conferri. Miſeri igitur vos magiſtri artium, aut gradus in ſcientijs adepti, ac vos doctores, fruſtra ad beneficia contenditis, itaque parcite labori: neque enim amplius merita, aut doctrina, ſed pecunia ſpectatur: quamobrem meritis fruſtra nitimini, cum pecuniæ iam obediant omnia. Docent Theologi, prædeſtinationem in cœlis ſine vlla meritorum preuiſione à DEO fieri; ego verò, ne minimum diuinæ maieſtati in hoc derogando, dico, hodierna die beneficiorum collationem ſine vllo meritorum reſpectu in Eccleſia fieri. Non eſt itaque vobis ò Theologi amplius in meritis ſpes collocanda, de ijs nemo loquatur, tot enim iam aulicis ea in compenſationem facti alicuius conferuntur, tot indulta complenda ſunt, regia gratia præcedat neceſſe eſt, virtus in poſtremis habetur: adeò vt dicere liceat, omnia nihil eſſe aliud quam meram venditionem & ſimoniam. Beneficia non amplius meretib. conferunt.

O infelices mercatores, ò negotiatores deteſtandos: an non Dei numen pertimeſcitis? an non diuina iudicia formidatis? an non videtis æternæ vos damnationi animas

Digitized by Google

mas veſtras mancipare? ad reſtitutionem vos obligari? Nonne intelligitis vos vobis ipſi infamiam ignominiamque adferre, incapaces & minimè idoneos vos ad Eccleſiaſtica munia obeunda reddere? quando nimirum opus ſancti Spiritus vobis ipſis arrogatis, cuius vnius eſt beneficia benè meritis conferre? an non perſpicitis, ò Simoniaci, rerumque Sacrarum nundinatores, quanam ſtratione Deus hodierna die peccata veſtra caſtiget? Ipſemet ſcilicet, flagello in manus ſumpto, & ira ferueſcens vindictam ſumit, alia quippe peccata per alios, per ipſos Angelos, per creaturas ipſas caſtigauit; hoc vnum ipſe puniuit. Audiant itaque animæ illæ honoris cupidæ, auaritia deprauatæ Zachariæ Prophetæ interminantis verba; [Non erit negotiator in domo Domini.

S. Spiritus eſt beneficia conferre.

Zac. 14.

VVLTISNE vobis ob oculos ponam, quonam olim modo Deus horrendum hocce flagitium caſtigarit? Baltaſar Nabuchodonoſor ſucceſſor poſtquam ſacra vaſa, quæ è templo Salomonis in Babylonem aſportata erāt, profanaſſet, breui temporis momento & vitam & imperium amiſit? Quid tibi igitur futurum ſperes nefande Simoniace, qui non modo ſacra templi vaſa, ſed, ipſa Eccleſia beneficia, perdis, deſtruis & profanas, Giezi Elizæi prophetæ puer cum res ſacras vendidiſſet, lepra in caſtigationem peccati percuſſus fuit. Simon ille Magus, à quo tu nomen mutuatus es, & cuius ſub inſignib. militas, cùm gratiam patrandorum miraculorum auro ab Apoſtolis redimere vellet, vitam infeliciter perdidit. Verum traditorum ille princeps Iudas, ac Simoniacorum coryphæus, poſtquam Dominum ſuum Ieſum Chriſtum, quo nihil in mundo reperiri poterat pretioſius, Iudæis vendidiſſet, in extremam deſperationem incidit, & infami laqueo vitam finiuit: & tu qui Eccleſiam vendis, qui beneficia diſtrahis, an meliorem felicioremque mortem exſpectas? Eo quòd Ieroboam ſummū ſacerdotium profanaſſet, & eos qui ad id inepti erant, ad ſublimem illam dignitatem ſubleuaſſet, omnis eius poſteritas cognatioque deleta fuit, & omnis eius memoria in perpetuum abolita. Et nunc reges intelligite, qui è cincinnatis & calamiſtratis aulæ mancipijs Epiſcopos

Vt fuerint puniti qui res ſacras profanarūt

Dan. 5.

4. Reg. 2

Actor 8

3. Re. 13

Digitized by Google

pos efformatis. Attendite quæſo Antiſtites, qui in ſeruos & coquinæ miniſtros beneficia ſacra confertis: ſi hoc eos ſtipendio pro præſtito ſeruitio ornatis, diuinam quoque vindictam extimeſcite.

AT nondum hic finis. Narrat inſignis ille hiſtoricus Nicephorus, Conſtantinum Iuniorem Imp. Romanorum, eò quod ſacerdotij dignitatem vendidiſſet, ſenſibus priuatum in miſerrimam phreneſim incidiſſe; dignum profectò huiuſmodi flagitio ſupplicium. Narrat in vita leonis Noni Pontificis Martinus Polonus, Hildebrandum Cardinalem, qui factus deinde Pontifex, Gregorius ſeptimus eſt appellatus, legatum Apoſtolicum in Gallias miſſum, vt Simonias, ſi quas reperiſſet, aboleret, ac iudicio proſequeretur, in Epiſcopum Simoniacum incidiſſe; quem de hoc crimine conuictum in iudicium vocauit, eique litem intendit. Verùm cùm Epiſcopus falſos teſtes produxiſſet, & ipſe Cardinalis vlteriùs eum conuincere non poſſet, hac eum tandem oratione aggreſſus eſt: Eia relinquamus iam humanum iudicium, rem Deo potiùs committamus. ad Spiritum ſanctum hæc pertinet diſceptatio, eius hic honos agitur, ad eum beneficia potiſſimùm Eccleſiaſtica ſpectant: Quare age, ſi legitimè ad Epiſcopatum te putas perueniſſe, ſi à Spiritu ſancto electus es, canta nobis clara voce, [Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto.] Quod cum nefarius ille Epiſcopus præ metu pœnè examinatus facere præſumpſiſſet; verſiculum quidem inchoauit dicens [Gloria Patri, & Filio,] at diuino conuictus iudicio, numquam ad exitum potuit deducere; adeò vt eum ipſum Spiritum ſanctum in quem nefariè peccauerat, & in quem impudenter mentiebatur, nominare haudquaquam potuerit.

Nicep. lib. 1. Eccleſ. hiſt. c. 33.

Lib. 4. Chr.

Horrenda de Epiſcopo Simoniaco hiſtoria.

O infelices Simoniacos, o infortunatos ſacrilegos: Vos eſtis impius ille & barbarus Eſau, qui ſua primogenita, quibus ipſa ſacerdotalis dignitas annexa erat, miſerè diuendidit. Reſipiſcite igitur, & horum exemplo tandem aliquando ſapite, ac ſimiles vobis impendere calamitates certiſſimè credite.

Gen. 25

Her.li.5 REFERT Herodotus Perſarum Regem Cambyſem, vni e iudicibus ſuis, falſitatis conuictò pellem viuo detrahere iuſſiſſe, ac eadem tribunal eius conueſtiſſe, vt filius eius Otanes patri in eo munere ſuccedens hac ratione admoneretur, æquitatem vt in iudicando coleret, niſi ſimili quo pater ſupplicio vellet enecari. Reſpicite, vos beneficiorum nundinatores, templorum veſtrorum choros, ſedilia quæ aſcenditis, cathedras in quibus vos ipſos venditatis, pellibus conueſtitas & corio, ſanguine adhuc madentes, ſupplicijs damnationibusque eorum inſignes, qui beneficia eo quo vos modo & emerunt & vendiderunt. Vos verò impij, ac nefarij cuſtodiui, qui nomina veſtra in rem alienam mutua datis, qui propter rem exigui momenti animas veſtras æternæ damnationi, ſimul & aliorum inuoluitis, quo digni ſupplicio eſſe videmini? An non Iudæ proditoris vos eſſe dicam imitatores? ille namque Dominum ſuum Iudæis tradidit, vos verò matrem veſtram: ille Ieſum Chriſtum, vos templum & Eccleſiam: ille æternis eſt cruciatibus addictus, vos haud diſſimiles, niſi reſipiſcatis, ſine dubio manebunt. Vos igitur prædones illi eſtis, qui domum Domini noſtri, ſpeluncam facitis latronum, vitiorum receptaculum, ac nefariam lanienam. Hoc verò vobis ſolatio ſit, non ſolos vos in Eccleſijs negotiari, verum & alios. Video namque hic quoque columbas.

QVANTVM verò, vos columbæ malum deſignatis? quæ niſi malæ eſſetis, vos hordierna die Dominus procul à templo ſuo eliminaret, at tempus non patitur, Audit: hodie, quid per animalia hæc denotetur, oſtendere; quod à vobis mihi velim ignoſci; verum hoc ſaltem dixero, in templis, ò impietatem non tolerandam?) diem condici, locum deſignari, nutus impuros volitare, quibus animi voluntas explicatur. O peccatum & impietatem intolerandam? ò mille abominationem tormentis infernalibus puniendam? An non hoc eſt, domum orationis facere ſpeluncam latronum?

ITERVM igitur Domine prædones hos, ſacrilegos hos, Simoniacos hos è domo tua expelle. nam quemadmodum magnus ille Abraham è proprijs ædibus idolo-

idololatram Iſmaelem exegit : ita quoque tu ſumme Abraham, Iſmaeles hos, proxenetas hos ab Eccleſia tua remoue. Iacob fratri Eſau benedictionem præripui: ita etiam tu Pater æterne, pater Abraham, Iſaac & Iacob, ab impio hoc Eſau, beneficiorum inquam Eccleſiaſticorum mercatores, gratia tua, & gloria priua; & vtrumque nobis omnibusque, qui in templo ſancto tuo nomen tuum adorant, nec negotiationis exercent, concede gratiam inquam hac in vita, & gloriam poſt mortem. Amen.

FERIA QVARTA poſt Dominicam I. Quadrageſimæ.

Generatio praua & adultera ſignum quærit, & ſignum non dabitur ei niſi Ionæ Prophetæ. Matth. 2.

FIGVRA.

CVM Iſraelitarum ille terror Pharao, tyrannorum omnium facile princeps, experiri vellet, num verè Moyſes à Deo miſſus, ac cœlitus deſtinatus eſſet, vt populum Iudaicum ò duro ſeruitutis ergaſtulo eriperet; ſtatim ab eodem ſigna & prodigia poſtulauit, dicens, [Oſtende ſigna.] At videas hodierna die in hocce noſtro Euangelio nouos Pharaones, Scribas ſcilicet, ac Phariſæos, qui cum tentare vellent, ac certò ſcire, num Ieſus ille pauperculus Nazarenus vere Dei filius eſſet, verus item illorum rex, & in lege promiſſus Meſſias, eum accedentes, miracula ab eo fieri poſtulant. [Volumus à te ſignum videre.] Ecce poſtulata eorum, reliquam porrò rei ſeriem adiungam mox vt Virginem Deiparam ſalutauerimus cum Angelo dicentes. Exod. 7

AVE MARIA.

NIHIL eſt in rerum natura, Auditores, quo vicinius ad æterni illius & infiniti Eſſe, quod Deum nominamus, cognitionem accedimus, quam ipſa prodigiorum rerumque præter communem naturæ ordinem accidẽtium patratio. Illa quippè ſunt veluti riui, per quos animæ noſtræ ad diuinitatis vſque abyſſos conducuntur. Illa ſunt igniculi & ſcintillæ, per quas micantem illum Deitatis ſolem oculi noſtri contemplantur. Vix viderat Sareptana illa vidua rediuiuum filium, & ſtatim

3. Re. 17 Heliam Prophetæ loco habet, ac veluti à Deo ad ſalutem domus ſuæ miſſum veneratur; vnde ait, [Nunc in iſto cognoui, quoniam vir Dei es tu, & verbum Dei in ore tuo verum eſt.] Quamobrem hoc verum ſit, ipſa miracula quotieſcumque contingunt, vera eſſe diuini-

Ioſ. 10. tatis indicia: quando enim audio, ſolem ad Ioſue im-

Mar. 6. perium ſtetiſſe, matrem poſt partum virginem perſeue-

Dan. 3. raſſe, corpus ſolidum vndis inambulaſſe, fornacem Babylonicam, igne ſuccenſam, minimè nocuiſſe, ſtatim mihi ſupernaturalis quædam virtus, ac potentia, ab in-

Pſ. 135. finito illo Eſſe procedens, in mentem venit. Cognouit id Dauid cum ait, [Qui facit mirabilia ſolus.] Vocem [Solus] addit, vt cæteræ creaturæ excludantur, ad quas nulla ratione ſpectat huiuſmodi opera præſtare, quæ à manu quæ infinitè ſemper moueatur, quæque virtute quadam omnipotente prædita ſit, proficiſci & fieri conuenit; cum hoc ad ſolum Deum ſpectet, & nulli alteri ſit conceſſum.

Solius ẽ Dei miracula patrare.

TV ſolus ſcilicet es Domine cuius eſt miracula patrare: tu ſolus es, qui ſummus naturæ princeps & artifex cum ſis, & rebus quæ in rerum natura non exiſtunt ita imperes, ac ſi reuera exiſterent: & eas velut in aciem ex nihilo creando producas: denique totius mundi Dominus cum ſies, θαυματȣ́ργος merito appellaris & diceris. Natura quidam ipſa ſolis deliquia in cęlo, & in aere tonitrua, flammas, & fulgura, in mari Euripos, in terra monſtra, atque alias res mirabiles poteſt producere: verum vllum vel minimum patrare miraculum nulla ratione potis eſt.

Natura & diabolus edere q̃unt mirabilia, at numquã miracula.

PO-

POTESTIS quidem, vos dæmones, elementa in aere concitare, vt inter ſe digladiari videantur, tempeſtates ſuſcitare, ventos & turbines agitare, Oceani vndas exciere, montes denique ipſos transferre, aut concutere: at vbi receditis & omnia pacata ſunt, non miracula, ac ſola mirabilia fuerunt. Non veſtrum eſt mortuos ad vitam reuocare, viſum conferre cœcis, greſſum claudis, paralyſin diſſoluere, morbos denique ipſos, non adhibito remedio aliquo naturali, aut ſecreto aliquo humorum corporis humani motu ſanare: ita vt vere dicere poſſimus, nullum à vobis ſupernaturali quadam ratione, priſtinæ valetudini poſſe reſtitui.

FIXVM itaque ſit, ac certum ipſa miracula à ſolo Deo proficiſci, & illa ipſa ſupernaturales quaſdam influxus eſſe, ac veluti aquas à prima veritate promanantes, propagines fidei, & religionis vincula. Teſtem huiuſce rei habeo D. Auguſtinum, hic enim lib. 4. de vtilitate credendi, capitulo 17. & libro contra Epiſtolam fundamenti apertiſſime confitetur, ſe vinculis miraculorum in Eccleſia detineri. Poſt illum quoque Richardus à Sancto Victore, qui lib. 1. de Trinitate cap. 2. exclamat: [Domine ſi error eſt quod credimus, à te decepti ſumus: nam iſta in nobis tantis ſignis & prodigijs confirmata ſunt, & talibus quę non niſi per te fieri poſſunt.

Miracula in ſola Chriſti Eccl. eſſe teſtatur Auguſt. Egregia Richardi à S. Vict. ſententia.

AT quid eſt miraculum? eſt noua quædam & præter ordinem probatio virtutis & potentiæ diuinæ, opus quoddam ſupernaturale, ac quædam diuinitatis eminentia, ac veluti teſtimonium quoddam Altiſſimi, eſt ſignũ & nota quædam ſupremæ auctoritatis, opus & actus ſupremi naturæ artificis, præter communem naturæ ordinem, & vulgarem operandi modum longe excellens, ad gloriæ diuinæ manifeſtationem, Eccleſiæque vtilitatem productus. Denique eſt illud ſignum quod Iudæi hodierna die in Euangelio videre deſiderat, dicẽtes, [Magiſter volumus à te ſignum videre.]

Quid ſit miraculum?

VERVM antequam in altum vlterius prouehamur, longius in contextus arenam deſcendamus, conſideremus oportet, duo eſſe hominum genera, qui nullo

Duo hominum genera a Deo miracula exigunt

non tempore ac loco Deum tentat, noua ab eo miracula quotidie impudenter & importunè quærentes: obdurati ſcilicet peccatores, & non credentes hæretici: [gens mala,] intelligendi ſunt peccatores, [& adultera,] intellige hæreticos, illos ſcilicet Iſmaeles, degeneres, & adulteros, qui, poſtquam matrimonium in baptiſmo cum caſta illa Suſanna, Eccleſia ſcilicet, iniſſent, ſolennibus illis votis & promiſſionibus peſſum dati, hæreſi velut pellici, ſeſe magna cum ſui ignominia impudentiaque, nec non magno laſciuiæ ſigno, coniunxere. At primò de peccatoribus verba faciamus.

Hæretici veluti adulteri sũt.

OBDVRATVS peccator, qui ad ſalutem adſpirat, & infernalia ſe tormenta euaſurum exiſtimat, tacita quadam ratione à Deo miracula videtur expetere. Hinc igitur non abs re cum bono illo latrone conferre poſſe videor, qui cùm toto vitæ ſuæ tempore latrocinia exercuiſſet, in vltimo vitæ articulo conſtitutus, idque in ligno crucis, miraculum iuſtificationis à Domino poſtulauit. Ita porrò fieri videmus, Auditores, vt anima in peccatorum volutabro immerſa, & in iiſdem quodammodo ſepulta, miracula à Deo ſemper contendat: neque enim fieri vlla ratione poteſt, vt quis tergiuerſans ac moras nectens ex profundo peccati emergat, niſi Deus infinitis propemodum miraculis opem ſuam intermiſceat, ac cooperetur. Admirandum planè opus ipſa Lazari fuit reſurrectio, imò verò plurimorum miraculorum inſtar, videre ſcilicet mortuum iam quatriduanum, corruptum iam & fœtidum è ſepulchro prodeuntem; videre lapidem reuolui, inſtitas & funes diſſolui, animam in corpus redire, & idipſum viuum inter homines conſpici. Sed hoc ipſum eſt, quod in peccatoris conuerſione videmus; confractis ſcilicet inferni foribus, ſemiputridum prodeuntem lapidem & duritiem peccati deuoluentem, vincula captiuitatis ſuæ effringentem: gratiam redire, & peccata dimitti, an non hæc infinita miracula ſunt?

Peccator adiuſtitiam ſine multis miraculis p̃uenire nequit.

In peccatoris conuerſione nõ minus miraculũ latet, quã ĩ Lazari reſurrectione declaratum eſt.

Ioa. 11.

Ioſue. 6

QVANTVM porrò miraculum fuit muros ciuitatis Ierichuntinæ, (quæ ſexcentis aliquando hominum milli-

Digitized by Google

millibus valide reſiſterat) ad clangorem buccinæ ſacerdotalis corruere? an veſtra ſententia, minus eſſe miraculum videtur, peruicaciam peccatorum, quæ non ipſi Ierichunti, verum peccatrici animæ inſtar murorum eſt, quæ Dei præcepto, legi naturæ, rationique toti mundo communi reſiſtit, ad vocem ſacerdotum, ad ſonum verborum Sacramentalium, quæ inſtar tubarum Euangelicarum ſunt, concidere, ac pœnitentię viam ſternere? Quænam miracula, ecquę prodigia in Aegypto facta ſunt ad vnicum Pharaonem conuertendum? Hem qui labores, quęnam inſpirationes, quęnam admonitiones, quænam ſigna, quęnam miracula requiruntur, vnus vt peccator ad bonam frugem redeat, vt relicto peccato in viam virtutis redeat. Iuſtificatio & conuerſio peccatorũ cum ruina murorum Ierichũtinorũ comparatur.

ISRAELITAE cum in Aegyptum famis tempore deſcendiſſent, exiſtimantes ibi quatuor, aut quinque ad ſummum annis ſe manſuros, donec ipſa fames tranſijſſet; quadringentis annis illic hæſerunt, & mortui ſunt, ac poſteri eorum numquam niſi per prodigia & miracula egredi potuerunt. Et verò non aliud id denotat, Auditores, niſi peccatorem, cùm in Aegyptum peccati deſcendit, nunquam redire, aut reuerti in patriam, ſi non Deus prodigia & miracula magno numero edat? [Gens praua ſignum petit.] Sũnt, mihi credite, impij, ſunt peccatores, qui miracula à Deo efflagitant, quoniam ijs eadem neceſſaria ſunt vt ad vitam & gratiam reuertantur. Verum his non eſt firmiter inhęrendum, aut noua ſigna exſpectanda ſunt; aliud quippe vobis nõ dabitur, niſi ſignum Ionę Prophetæ: agite pœnitentiam, hoc namque verum Ionę ſignum eſt, & omnium miraculorum miraculum maximum: quamobrem aliud non eſt quod exſpectetis; neque enim aliud Niniuitę habuere, non aliud S. Maria Magdalena, non Dauid, non denique Petrus Apoſtolus, aliud quoque vos non habebitis, nam [non dabitur vobis ſignum niſi Ionę Prophetę.] O tempora: ò mores: totus hodie terrarum orbis miracula inclamat, miracula poſtulat, & abſque miraculis vix credere poſſe videtur. Et interea quot in mũdo homines reperire eſt, Deus immortalis, qui vix ſemel cogitat eſſe aliquem Deum, Similitudo. Exo. 14. Pęnitẽtia eſt ſignum Ionæ.

Digitized by Google

[aut aliquos manes & ſubterranea regna,]quiquè nullum putent poſt hanc vitam locum ſupereſſe, in quo animæ præmium accipiant, aut nihil à morte nobis in altero mundo eſſe exſpectandum? Quod non à meipſo,
Pſ. 13. ſed Dauide mihi præeunte aſſero, [Dixit inſipiens in corde ſuo, Non eſt Deus.] Verè,[in corde ſuo:]ſi enim ore & lingua hoc proferre auſus fuiſſet,omnes eum creaturæ mendacij conuiciſſent;quæ te confidentes, te prædicantes,per vniuerſi mundi climata exclamant,[Ipſe fecit nos, & non ipſi nos.]Taceant impij, taceant Athei; eſt Deus,nos eum agnoſcimus,nos noſtrum ei eſſe aſſeribimus,quidquid ſumus aut habemus ab ipſo profectum eſt;nihil noſtrum eſt. Quà multos pro dolor, videre eſt, qui miracula huiuſmodi exigant,qui cum fidem ore confiteantur,in corde tamen eam negant, atq; ita contigit eos in hunc modum blaſphemias euomere.

Pſ. 94. Omnes creaturæ aduerſum impios, Deũ eſſe teſtãtur.

ANNE fieri poteſt,Deum aliquem eſſe,eumque ita rigidum & ſeuerum,vt qui in ſe delinquunt,perpetuis eos apud inferos torqueat ſupplicijs? anne credendum eſt, in terræ medio ac centro,inferorum locum eſſe, perpetuis ignibus exæſtuantem, in quo damnati & dæmones inauditis cruciatibus caſtigentur? [*Magiſter*,]ò doctor Sorbonice,[voluimus à te ſignum videre,]credere non poſſumus, oſtende, miraculo rem declara. Fiat,athee, fiat, audi Iſaiam regi Achaz loquentem, [Pete tibi ſignum à Domino Deo tuo, in profundum inferi, ſiue in excelſum ſupra,]id ipſum & ego tibi inclamem. Supernè namque videas Angelos cœlo depulſos,ac beata Dei viſione priuatos,in maximam infelicitatem prolapſos. at quonam prolapſos? in infernalem ſcilicet abyſſum, ac flammarum locum. Magnum id profectò ſignum eſt. Deijce oculos,& audies eiulatum,lamenta, ac deſperatione plenam vocem illam Epulonis,[Crucior in hac flamma.]Intuere Dathan,Core, & Abiron cum tabernaculis ſuis,terra dehiſcente,voragine abſorberi: contemplare incendium & deuaſtationem Pentapoleos, & dicito nobis,vbinam hæc omnia contingunt, quo in loco lugubris illa tragœdia peragatur? ac ſigna quam plurima videbis.

Inferos eſſe. Iſai. 7. Luc. 16 Nu. 16. Gen. 19

ESⁿ

EST & aliud genus eorum qui diuinam prouidentiam in dubium vocant, atque vt hanc credant miracula efflagitant: multi dicunt, [Quis oſtendit nobis bona?] fierine poteſt, vt Deus qui in cœleſtibus illis & aereis fornicibus habitat, qui nutu ſuo atque imperio tot regna & prouincias moderetur; Angelorum ſcilicet in cœlo, hominum in terra, auium in aere, piſcium in aquis, animarum in purgatorio, dæmonum in locis inferis: Deus inquam hominum curam velit ſuſcipere, & erga eos prouidentiam ſuam ſingillatim declarare? adeò vt nihil circa ipſum fiat, quod Deus non ſciat & perſpectum habeat. [Domine, volumus à te ſignum videre.] O gens praua & adultera, impij inquam, & athei, [Interroga patres tuos & dicent tibi.] Repetite priorum temporum memoriam, ſciſcitemini à maioribus, vetus teſtamentum perſcrutemini, ac plurima ſigna reperietis. Corui Eliæ in deſerto panem ſuppeditant: Angelus Prophetam è Iudæa in Babylonem capillis arreptum transfert, vt captiuo qui in lacum leonum coniectus erat, prandiũ deferat. Cœlum piſtoris vice fungitur, ac quadraginta ipſis annis ſexcenta hominum millia in deſerto, manna paſcit. Exclamem igitur, ò prodigia immenſa? vt prouidentiam Dei ſingularem? an non hinc ſatis colligi poteſt, ſingularem hominum curam Deum gerere.

Qui de diuina dubitāt ꝓuidentia.

Pſ. 4.

Deu. 32.

3 Reg. 17.

Dan. 14.

Exod. 16.

[Hodie ſi vocem eius audieritis, nolite obdurare corda veſtra, ſicut in exacerbatione, ſecundum diem tentationis in deſerto, vbi tentauerunt me patres veſti.] Aliud ſignum non quærite, niſi ſignum Ionæ Prophetæ, aut maius aliud miraculum à cœlo importunè non eflagitate. Vnum hoc ſufficiet, vt in aduerſis ſolamen, in dubijs animum, in anguſtijs ſpem ſuggerat. Ionas, duplici anguſtia concluſus, ventre ſcilicet ceti, & ceto in ipſis aquis, numquam ſperare deſtitit. [Et ego dixi, abiectus ſum à conſpectu oculorum tuorum, veruntamen rurſus videbo templum ſanctum tuum.] Daniel in medio leonum conſtitutus animum non contraxit, Ioſeph in captiuitate poſitus ſpē nō dimiſit, Ionas in vētre cetu ſuſtinet & auxiliū Domini exſpectat. In hoc ſigno vinces ò anima mea. hoc ſignū ſufficiet, & pluſquā ſufficiet, vt inter

Pſ. 94.

Ion. 2.

Dan. 14.

Gen. 39.

Ion. 2.

Pſ.36. fortunæ procellas conſtituta non deſperes, at [ſpera in
1.Re.2. Deo & fac bonitatem.] Deum time,& in eum confide:
[ipſe enim deducit ad inferos & reducit,] per triſtia & aduerſa deducens,& per læta ac proſpera reducens.

REVOCATE hic in memoriam, quod circa Chriſtũ quondam actum ſolatium pro afflictis eſt. Ille namque cruci affixus,crudele ſupplicium pertulit, ac mortem duriſſimam ſuſtinuit, verum magna cum gloria deinde
Mat.27 poſtriduum a mortuis reſurrexit. Ad eundem planè modum, ò homo, ſi crux tibi anguſtiarum toleranda eſt, ſi calamitatibus premeris, ſpera reſurgere, & idem ipſum ſignum quod in *Iona* peractum fuit, in te peractum iri ſpera; noli dicere, quod dixit olim filia Sion. [Dereli-
Iſai.49. quit me Dominus; Dominus oblitus eſt mei:] ſtatim enim ſubiungeret Dominus: [Nunquid poteſt mulier obliuiſci infantem ſuum? & ſi oblita fuerit, ego non obliuiſcar tui.] O animarum noſtrarum zelator Deus: fatemur & ſcimus, numquam te noſtri amplius obliuiſci poſſe, nimis enim nos pectori tuo infixos & quodammodo inſculptos habes, idque clauis quibus in cruce confixus es.

Hæretici miracula quoque poſtulant. SECVNDO loco ſunt ipſi hæretici, qui ſemper miracula efflagitant, & numquam non ſigna quærunt. An non auditis,qui ſemper inclament,Vos Papiſtæ,vos Romani Ieſum in Sacramento Euchariſtiæ præſentem adeſſe dicitis;non credam, niſi videro, neque enim vlla rei veriſimilitudo eſt,volumus a te ſignum videre.Idipſum
Luc.23. fecit & Herodes,qui a Domino tempore Paſſionis ſignũ aliquod videre cupidus erat Fecerunt idipſum & Iudæi, qui eumdem Dei filium cruci ſuffigentes,clamarunt, [ſi
Mat.27. filius Dei eſt,deſcendat de cruce.& credimus ei.] Verum hi Domino non amplius cruci affixo, ſed ſub ſpeciebus Sacramentalibus latitanti plenis buccis conuitiantur & clamant,[Si filius Dei es,]&c.hoc eſt: Si corpus eius in Euchariſtia adſit,efficiat vt videamus,& credemus & adorabimus Eximie magiſter noſter, doctor Sorbonice,
Exo.16. [volumus a te ſignum videre.] Tu porrò miniſter Caluiniſta adſis, & ſexcenta tibi ſigna producam. In Exodo
Exo.12. manna,eius Sacramenti ſignum videbis; & Agnum Paſcha-

ſchalem, item alterum, in Geneſi verò ſacrificium Melchiſedech? an non vera tibi illa videntur eſſe ſigna? Vis videre miracula? aperi oculos, & caliginem ac velamen cæcitatis ab ijs remoue, ac cùm Propheta regio dicito, [Reuela oculos meos, & conſiderabo mirabilia de lege tua.] Pertinaciam exue, fidem humilitatemque amplexus, & videbis hic ſubſtantiam vnam in aliam conuerti, accidens ſine ſubiecto ſubſiſtere, quantitatem ſine loco eſſe, ac corpus plurimis locis exiſtere, & nullum tamen locum occupare, corpus inquam glorioſum non demonſtrans gloriam; an non hæc verè miracula dicenda ſunt? an non vobis hæc ſigna certiſſima eſſe videntur? nihil tu horum omnium credis, at credit Dauid, dicens, [Memoriam fecit mirabilium ſuorum miſericors & miſerator Dominus, eſcam dedit timētibus ſe.] Quamobrem qui omnia miracula, quæ è cœlo proficiſci poſſunt, in vnum conglobata, ac veluti in compendium redacta videre deſiderat, ad Sacramentum hoc accedat; Deus enim, cum corpus ſuum hic nobis in cibum elargitus ſit, omnia miraculorum genera veluti in ſcenam produxiſſe videtur.

Gen. 14

Pſ. 118.

Pſ. 110.

Obiicit hæreticus nullũ amplius in Eccleſia miraculum patrari.

NE vlterius procedatis ò Romani, inclamant adhuc miniſtri, dicitis virtutem & vires miraculorum in veſtra Eccleſia reperiri, atque hãc de Babylone veſtra opinionem diffunditis. Quod ipſum quidem falſiſſimum eſt: nihil enim adeò ab ea alienum, iam enim a longo tempore fons ille miraculorum exaruit; cum fide vbiq; gentium diffuſa, & ſtabilita; amplius neceſſaria non ſunt. O inſenſate miniſtelle, erras, & quidem craſsè, & ignoranter. Si enim Centuriatorum veſtrorum centurias, eorũque annales legiſſes, vidiſſes proculdubio, vt vbique ad ſingulos annos, ad ſingula ſæcula, miracula, vſque ad vndecimum ſæculum, enumerent, ac nil niſi miracula concrepent. Si temporis ratio permitteret, equidem te per omnes veterum annalium memorias, perq; hiſtoriarum omnium campum exſpatiaturus deducerem, ſimulq; tibi ad oculum oſtenderem, miracula ad noſtra vſque tempora, & ad hodiernam vſque diem in Eccleſia vigere ac permanere.

Centuriatores miracula enumerarũt quæ in vnoquoque ſæculo cõtigerũt, idq; uſque ad ſæculũ vndecimum.

NO-

Miraculа potiſſimum fiũt, vt per eadẽ Dei gloria manifeſta reddatur.

NOSTIN verò in quo miraculorum operatio conſiſtat, aut quam ob cauſſam Deus eadem fieri permittat? ipſe tibi per transennam dicam, non ea tam ad confirmationem aut ſtabilimentum fidei, quàm ad gloriæ diuinæ manifeſtationem fieri: quin & apertè te docebo, etiam hodierna die & quotidie adhuc, in Eccleſia miracula patrari. An non tibi ipſa Eccleſiæ Sacramenta vera eſſe miracula videntur? An non verè miraculum videri queat, aquam quæ corpus in Baptiſmatis Sacramento lauat, animam ſimul a peccato abluere? an non miraculorum omnium maximum ſit, peccatorum ad gratiã reditus, & iuſtificatio, quam quotidie in Eccleſia fieri conſpicimus? Sanè vt verè Doctor Angelicus, Scholaſticorum facilè princeps Sorbonicorum columen, ac Religioſorum decus, D. Thomas ait, [Iuſtificatio & remiſſio peccatorum eſt maximum opus Dei,] quotidie tamen id in Eccleſia contingere videmus. Quin etiam ignis ille infernalis, qui in damnatorum animas, & in dæmones agit, qui ſpiritus ſunt huiuſmodi actionum incapaces (cum purgatorium ipſum denegetis) an non cum miraculo illic agis & operatur. Quamobrem, gens praua & adultera, nolite amplius ſignum quærere, aliud non habebitis quàm ſignum Ionæ Prophetæ, & niſi eodem quod Niniuitæ modo pœnitentiam egeritis, ſimili flagello caſtigabimini, ac ſimile periculum incurretis.

Quotidie adhuc in Eccleſ. miracula fiũt.

D. Th. 1. 2. q. 113.

VERVM iam ſatis ſuperque vos a nobis ſigna poſtulaſtis Caluiniſtæ!, iam nos è contrario a vobis ſigna poſtulamus & miracula: [Magiſter, volumus a te ſignum videre.] Qui ſitis, vnde miſſi, quando veneritis, & quid inter nos agatis. Ad eundem planè modum olim Tertullianus Valentinum & Apellem vtrumq; hæreticum interrogauit: [Qui eſtis vos, quando veniſtis, & vnde veniſtis, quid facitis inter nos,] declarate nobis qui ſitis, oſtendite nobis miracula. Caluine volumus a te ſignum videre, cum nimirum te miſſum extra ordinem iactas: Alcoranus tuus recens eſt, nuper inuentus, bibliis noſtris penitus repugnans: cum tua reformata Religio ſcateat paradoxis, plena ſit prodigioſis doctrinis, cum omni

Lib. de præſcr. hæret.

Digitized by Google

antiquitate pugnans, blaſphemiis, ſacrilegis, contradictionibus, priuationibus, negationibus, reb. nullius momenti, & apinis tricidisque ac germans gerris ſit refertiſſima: interea tamen immediatè a Deo te miſſum iactitas; profer igitur tua miracula, produc tuæ auctoritatis teſtimonia, promas quibus tibi credere poſſimus litteras; profer tabulas, Volumus a te ſignum videre. Oſtendant hæretici miraculis a quo miſſi ſint.

QVEMADMODVM enim in omni benè inſtituta republ. læſæ maieſtatis crimen haberi conſueuit, ſi quis abſque plena Principis auctoritate milites conſcribere & exercitum in regno aliquo colligere conetut. Ita quoque tu Caluine, (proh rem indigniſſimam:) tympana pulſare, & tubam inflare in omni Eccleſiæ dominio auſus es: ac milites cauponarios, leuis armaturæ equites, Lurcones & helluones & homines inſenſatos conſcribere, non exhibitis litteris quibus te miſſum oſtenderes, auctoritatem tuam ſtabilires, non exhibito breui aliquo aut decreto magni illius Eccleſiæ Monarchæ. Verè igitur vos læſæ maieſtatis rei, tum diuinæ tum humanæ; vos rebelles, vos turbulenti, vos denique ſeditioſi eſtis, ita vt verè Pontifex dixerit Innocentius: [non ſufficit quod quiſque dicat ſe eſſe miſſum a Deo, hoc enim omnes hæretici iactitant, ſed oportet ſuam miſſionem probare per miracula. Innoc. III. de hær. c. Cũ ex iniuncto.

Hinc igitur diſcatis oportet, o Catholici, & vos imprimis qui ſeducti eſtis; qui errore excæcati eſtis, omnes hoſce miniſtros pſeudoprophetas eſſe, cum numquàm opere aliquo ſupra communem naturæ ordinem edito, vt ipſa miracula ſunt, vnde miſſi & a quo, commonſtrare potuerint; & cum ſummus ille Deus numquam legem aliquam promulgauerit, quam non ſimul & miraculis confirmarit; & cum nullum umquam in mundum ad nouam aliquam doctrinam docendam miſerit, quem non pariter & miraculorum dono decorauerit, vt ij ad quos miſſi erant, & quibus prædicaturi venerant. hinc crederent illos a Deo verè eſſe deſtinatos. Video Eliam in lege Moyſis cum Prophetis Baal diſputantem ad miraculorum patrationem deſcendere. Lex ipſa in monte Sinai dabatur cum ſonitu tubarum & fulgurum; Omnes quoquot a Deo miſſi fuere ad nouam doctrinã edocendã, ſpdonũ miraculorũ patrandorũ habuere. 3. Reg. 18.

&

Digitized by Google

Exo. 19 & ecce cœperunt andiri tonitrua, ac micare fulgura, & nubes denſiſſimæ operire montem, clangorque buccinæ, vehementius perſtrepebat.

QVO quid aliud edocemur, quàm legem & doctrinam a Deo miſſam, & mittendam, ſemper miraculis ſtabiliendam, vt ijs quibus annuntiaretur, de eius veritate cõſtaret, Moſes a Deo electus & miſſus ut in Aegypto po-

Exod. 4 puli rebus patrocinaretur, & Pharaoni vt Hebræos captiuitate ſolueret, ſuggereret, virgam habuit miraculis

Dan. 14 inſignem, quæ in teſtimonium eſſet eum verè & legitimè a Deo miſſum. Daniel Propheta ab eodem, & ad idẽ omnino negotium in regnum Babylonium miſſus, miraculorum donum habuit, vt ſomnia ſcilicet explicaret, cogitationes internas aperiret, & intimos animi receſſus declararet, leonum feritatem compeſceret, inſtar agnorum eos manſuetos redderet, vt ſenes impios & peruerſos conuinceret; innoxias Suſannas defenderet, Regum denique cogitationes interpretaretur. An non verè vobis illa miracula videntur? Ipſe quoque Dei filius Ieſus Chriſtus, a Deo ipſo ſine vllo medio in hunc mundum miſſus, vt legem gratiæ hominibus promulgaret, miraculorum virtutem cuncti potentem ſecum attulit, [Opera quæ ego facio, ipſa teſtimoniuum perhibent de me.] Ipſe quoque Satan tenebratum princeps, ſcire deſiderans num auſterus ille ieiunator in deſerto, verè Dei filius eſſet, petijt vt miraculum aliquod ederet: [ſi filius Dei es, dic vt lapides iſti panes fiant.] Diceris quidem, inquit oppugnator, Meſſias eſſe, ac nouus Hebræorum legislator, at ipſe mihi perſuadere vix poſſum, niſi miracula a te videam patrari, [dic ergo vt lapides iſti panes fiant:] hinc oſtende miſſionem tuam. Annon meminiſtis legationis illius quam Ioannes Baptiſta ad Chriſtum deſtinauit? in qua cum legati a Chriſto petiiſſent. [Tu es qui venturus, & an alium exſpectamus?] Tuuc Meſſias es, tunc filius Dei es? tunc ille legislator

Mat. 11 quem in lege promiſſum præſtolamur? Chriſtus aliud non reſpondit, quàm miracula, quæ patrabat, dicens: [Ite, dicite Ioanni, cæci vident, claudi ambulant, leproſi mundantur, mortui reſurgunt, & pauperes Euan-

Chriſt⁹ nouam doctrinã promulgaturus, miraculorũ donum habuit.

Io. 10. Mat. 4.

Digitized by Google

Euangelizantur ?] Ac ſi dicere voluiſſet; Ite ne amplius dubitetis, miraculis enim me eſſe demonſtro. cum cæcis viſum, claudis greſſum, leproſis ſanitatem confero, mortuos denique ad uitam reuoco. Atque hæc miſſionis meæ ſunt inſignia, ac literæ patentes.

HINC igitur manifeſtum euadit, eos qui a Deo ſeſe ad nouum Euangelium prædicandum miſſos gloriantur, litteras extraordinariæ ſuæ miſſionis in promptu habere debere, donum ſcilicet miraculorum Quamobrem cum vos Caluiniſtæ hac de re glorietmini, & huiuſmodi vos eſſe iactiteris, exhibite nobis ſigilla veſtra, tabellas, paragraphos, ac ſigna litterarum veſtrarum. Hoc ipſum quoque olim a Gnoſticis teſtis ille antiquitatis requirebat Tertull. [Probent,]inquit, [ſe nouos Apoſtolos eſſe. Volo uirtutem eorum proferri: agnoſco uerò maximam uirtutem eorum qua Apoſtolos in peruerſum ęmulantur. Illi enim de mortuis ſuſcitabant, iſti de uiuis mortuos faciunt.] O diuinam & omni laude digniſſimam ſententiam, Irridet ille hæreticos ac quodammodo nefaria Caluini miracula præſagit, quibus hominem quem uiuum ad uitam reuocare putabat, mortuum reddidit, ut multi auctoritate graues ſcriptores, ac cum primis Surius, & Bolſecus commemorant.

Lib. de præſcr. Irridet ſui temporis hęreticos Tertull, qd miracula edere nō poſſent.

IPSE quoque Deſ. Eraſmus, licet non uſque adeò boni in fide Catholica nominis, Lutheranos ſemper exagitabat, ac miracula ab ijs efflagitabat: atque hoc inter cetera: [Non credebatur Apoſtolis, niſi miraculis fidem adſtruxiſſent doctrinę: nunc quilibet ſibi poſtulat credi quod affirmat, ſe habere ſpiritum Euangelicum. Apoſtoli quoniam excutiebant uiperas, ſanabant ægrotos, excitabant mortuos, ita demum creditum eſt, & vix creditum eſt paradoxa docentibus. Nunc cum iuxta communem opinionem adferant pœnè παραδοξότερα, nullus adhuc illorum exſtitit, qui uel equum claudum ſanare potuerit.] O uerba omni præconio digniſſima: & quàm benè hæc ſcripſiſti Eraſme?

Eraſ. in diatriba ſua de lib. arb.

LVTHERVS porrò auerno oriunda peſtis, quæ totam Germaniam contagio ſuo infecit, impudenti ſanè

Lutheri arrogās reſponſum.

&

& arroganti reſponſo hoc à ſe auertere conabatur ; ita namque in commentar. in Pſal. 44. [Eructauit, ſcripſit: Obijciunt, inquit, Papiſtæ fidem me meam & doctrinā miraculis non confirmaſſe. Quibus reſpondeo, hoc maximum eſſe miraculum, & maius miraculis vmquam factis, quod doctrina mea in tam breui tempore ſine vllo miraculo ſe dilatauerit] Notate quæſo hominis frontem & ſupercilium, tantum hoc namque miracul habet, quantum lapides deorſum tendere, aiebat magnus ille Angliæ Cancellarius Thomas Morus, ipſa etenim morum libertas, ipſa voluptatis conceſſio, ipſa coquina, ac taberna, homo ſceleſtiſſimè, tantam tibi hominum multitudinem adiunxerunt, vt mirum non fuerit, doctrinam illam ad vulgi aures & palatum accommodatam, in tantum tantillo tempore inualeſcere, ac propagari potuiſſe.

Calliſtę meretricis dictum Socrati.

Mahometus aiebat ſe doctrinā ſtabiliuiſſe.

AVDITE egregium, huicque rei maximè quadrans Calliſtæ meretricis apophtegma; quæ cum Athenis, vbi corpus ſuum vulgabat, plurimorum adoleſcentum animos, qui Philoſophiæ operam dabant, voluptatibus ineſcaret, atque à ſcholis auerteret, quadam die Socrati iocans diceret: Qui fieri dicam, doctiſſime Socrates, vt doctrina & philoſophia tua neminem amaſiorum meorū ad te queas adducere, quando tot ego à ludo tuo adoleſcentes amoribus meis irretitos, abduco. Cui Socrates quam promptiſſimè reſpondit; [Tu ad voluptatis decliuia, ego ad virtutis ardua traho;] atque ita non eſt mirum, plures tibi adhæreſcere, teque ſequi. Orientis ille Antichriſtus Mahometus, dicere ſolebat, Chriſtum quidem miraculis fidem ſuam confirmaſſe, armis verò & gladio ſe ſuam. At vos Luthere & Caluine merito, vos veſtram doctrinam libertate voluptateque aſtruxiſſe, dicere poteritis. Porrò vos hęretici nolite amplius ſignum quærere, nolite miracula efflagitare: conſtat quippè vos pſeudo prophetas eſſe, ingeſſos, ac quodammodo intruſos, lupos, ac miniſtros Satanæ. Miſſionem non oſtenditis, auctoritatis datæ decretum vobis non eſt, patentes denique non exhibetis. Quamobrem vos Catholici hos veluti peſtes & orbis perniciem remis veliſque fugi-

Digitized by Google

gite, ac furias haſce infernales cauti pertimeſcite.

TV porrò fidelium omnium caput, Eccleſiæ Princeps, hæreſum exſtirpator, qui facis mirabilia magna ſolus, quique miracula in Eccleſia, cum neceſſe, & viſum fuerit, operari non ceſſas; hodierna quæſo die ea in peccatorum gratiam declares, [gens praua namque ſignum quærit.] Operare quæſo magnum hoc miraculum, iuſtificationem ſcilicet eorum, peccatis eorum ignoſce, vincula quibus captiui detinentur, diſrumpe, atque è peccatis, in quibus veluti ſepulti & obruti iacent, educito. Genti autem huic adulteræ, hæreticis ſcilicet, ac Nouatoribus aliud ſignum dare noli, quàm vt, ò Domine qui [non vis mortem peccatoris,] ad te conuertantur: aperi igitur & reuela oculos eorum, vt errore agnito ad te reuertantur, voluntates eorum immuta, animos peruicaces emolli, ac miſericordiam ad te reuerſis exhibe. Eze. 33.

FECISTI, ò Domine, tot in Aegypto prodigia, tot miracula ad vnius Pharaonis animum emolliendum feciſti: idipſum quoque in tot animarum obduratarum ſalutem præſta: reduc ad Eccleſiæ tuæ caulam oues errantes, ò paſtor benigniſſime: vt tam ipſi quam nos, ſub eodem Deo, ſub eodem Redemptore, eodem paſtore, & in vna eademq; Eccleſia viuentes, humileſ hac in vita gratias, & benedictionem in altera reddamus. Amen.

FERIA QVINTA poſt Dominicam I. Quadrageſimæ.

Domine filij Dauid miſerere mei, filia mea male à dæmonio vexatur. Matth. 15.

FIGVRA.

CVM vidua illa Thecuitis vnicum qui ſibi reſtabat filium, quemque illa ſingulari amore proſequebatur, ad mortem poſtulari, ſupplicijſque iam iam à cognatis ſubijciendum videret, gemens atque oculos lacrymis ſuffuſa Regi Dauid principi ſuo ad pedes ſupplex procidit, humilique obſecratione ne ſe ſemenque eius deleri & familiæ nomẽ extingui ſineret, ac filio ſuo uitam hanc & communem ſpiritum concederet, poſtulauit. Idipſum mihi hodierna die videre hic uideor Auditores. Ecce enim hic mulierẽ Chananæam in ſcenam prodeuntem: quæ cum filiam ſibi chariſſimam, quam illa, uti oculos diligebat, ab ęterna iuſtitia ad necem poſtulari uideret, ut de ea tartarei illi carnifices, id eſt diaboli, ſupplicium, miſere eam torquendo, ſumerent; Redemptori Ieſu Chriſto, Domino ſuo naturali ſupplex ad genua aduoluta eſt, & lacrymãs, ac ſuſpirans & filiæ ſanitatem ſuique conſeruationem efflagitauit. Inſigne argumentum eſt, Auditores, latius id uobis deducendo explicabo, ſi Virgini prius ſalutationem impertiuerimus; dicamus igitur cuncti.

2. Re. 14

AVE MARIA.

SVBLIME illud ingenium Ariſtoteles, & omnes omnium, quotquot à duobus, aut tribus annorum millibus exſti-

Influx⁹ cęleſtes maximè admirantur Philoſophi

exſtitere, Philoſophorum turba, nihil adeo in rerum natura, quam occultas illas qualitates in cœlis latitantes, quas influxus uocamus, admirati ſunt. Magna quippe eorum uis & potentia; adeò, ut omnia, quæ ſupra communem naturæ curſum in elementorum diſpoſitione contingunt, eiſdem uelut cauſæ primariæ, ac ſingulari adſcribi queant & imputari. Si enim ab ijs cauſam fluxus & refluxus in mari, & quid Euripum reciprocare faciat, quid metalla ſub terra ſita excoquat, ac ſublimet; quid in oſſibus medullam exſiccet, ac redire cogat: an magnes ferrum, ac ſuccinum paleas & feſtucas ad ſe trahat, inquiras. nulla alia ratione data, ad influxus cœleſtes & operationes occultas ſtatim deſcendent.

INFLVXVS porrò occulti orationis longe maiores & præſtantiores ſunt influxu illo cœleſti, eorumque effecta magis admiranda; uires eorum naturam ſuperant, ac ſupra eam longe ſupereminent. Senſit hoc, ut præclare omnia, flumen illud aureum eloquentiæ Chryſoſtomus, in homilijs in Epiſt. ad Epheſios, [Orationis, inquit, uis naturam ſuperat.] uires porrò eius iam aperiam. Influx° orationis ſunt longe ꝑſtantiores influxib. cœleſtibus Commen. in Epheſ. ſer. 13.

Fuit ipſa *Moyſis* & Aaron oratio, quæ terram fecit dehiſcere, & Core, Dathan, & Abiron deuoraret. Fuit oratio, quæ maris Rubri ſinum aperuit, ac ſexcenta hominum millia, præter uxores, ac pueros, ſicco pede traduxit. Fuit trium puerorum oratio, quæ rabiem camini cohibuit, calorem compreſſit, ardorem & flammam in fornace Babylonica exſtinxit. Fuit *Ioſuæ* magni illius *Iſraelitarum* ducis oratio, quæ ſolem ſtare fecit, & vlterius uetuit procedere: atque Ezechiæ, & eiuſdem umbra retro crederet. Quid plura? Quid adhuc præſtas oratio? Eliæ oratio omnem cœleſtium influxuum curſum impediuit, atque omnium Planetarum potentiam uirtutemque ad nihilum redegit, adeò ut tribus ipſis annis & medio pluuia in ciuitate Samariæ non uideretur. Oratio ignem cœlo fecit deſcendere, & hunc ita uehementem, ut etiam lapides & ſaxa conſumeret. Oratio deniq; mortuos reſuſcitauit, farinam multiplicauit, oleum per prophetarum manus fecit in immenſum excreſcere. Nume. 16. Exo. 14. Dan. 3. *Ioſ.* 10. Iſa. 38. 3. Re. 17 3. Re. 18 3. Re. 16 4. Re. 4.

Digitized by Google

Mirabiles orationis effectus.

Exo. 34 — 3. Re. 19 — Matt. 4.

ANNE vnquam de huiuſmodi influxibus loqui audiuiſtis ò Philoſophi? Anne poteſt corpus, quadraginta dierum ſpatio ſine cibo, ſolo naturæ auxilio integrum permanere? Præſtitit id oratio, primo quidem in Moyſe ſuper montem Sinai: deinde in Elia in ſolitudine Horeb; ac longo deinde poſt tempore, in deſertis Paleſtinæ locis, in Seruatore noſtro Chriſto Ieſu. Anne natura efficere poteſt, vt corpus ſolidum, ferrum quoque, & quidquid graue eſt, ſuper aquas inſtar plumæ ſupernatet? Effecit oratio. Video namque Petrum ſuper mare veluti in terra ambulantem, & in aquis non ſecus, ac in pauimento incidentem; [& deſcendens Petrus de nauicula ambulabat ſuper aquam.] Video ad Heliſæi iuſſa ferri fruſtum in flumine natitare, non ſecus, ac ſi res quædam leuis, ac plumea exſtitiſſet. Vere igitur, ò admirandam orationis vim, exclamem.

Mat. 14 — 4. Re. 6.

Piſciculus remoracũ oratione collatus.

Ariſt. l. 2. de hiſ. anim. c. 14.

TRADVNT naturalium rerum ſcriptores in mari piſciculum eſſe, Græcis quidem Echineida, Latinis verò Remoram dictum, cuius hanc eſſe vim aiunt, vt etiã in medio Oceano plenis exſpatiantes velis, ac ventis tumentes naues ſiſtat: huic ſi orationem piſciculo ſimilem dixero, haud multum mihi erraturus videbor: ipſa namque eſt piſciculus in lachrymarum mari natitans, ipſa eſt Remora, quæ maximas licet naues in mari mundi huius fluctantes vnico momento ſiſtit, ac moratur. Euagentur & diſcurrent maximæ tentationum infernalium naues prout ſubitum fuerit, ventorum procellæ quantum potuerint inſurgant, minimus ille piſculus oratio, in pietatis vndis euagatus potis eſt illas ſiſtere, atque tranquillitatem ſuperinducere.

Plutar. i cõuiuio ſept. Sapien.

ANNE meminiſtis diſceptationis illius & diſputationis, in docto illo ſeptem Sapientum conuiuio habitæ, inter Philoſophos & Reges, vt quid in mundo fortiſſimum foret, hac ratione inquirerent, & intelligerent. In quo cum Aethiopiæ rex ſententiam dixiſſet, ipſam rerum dominam Fortunam omnibus rebus fortitudine antecedere: ei opinione Thales confutata eſſe dixit Neceſſitatem, quippè quæ omnia & perſtringeret, ac domaret.

O mi-

Digitized by Google

O miſeri ethnici nondum aliquis veſtrum ad veritatem peruenit, veſtra mihi venia in hanc liceat diſputationem deſcendere, ſinite me meum quoque ſymbolum conferre, ac libere quid ſentiam exponere, nullus adhuc veſtrum veritatis ſcopum tetigit, quare ego pro meo ſymbolo dico, omnium rerum fortiſſimam eſſe orationem. Illa namque dæmones fugat, [Hoc genus dæmoniorum non eijcitur niſi in oratione & ieiunio:] illa de Angelis triumphat. Iacob Patriarcha tota nocte cum Angelo luctatus, adeò eum defatigauit, & orando obſecrandoque moleſtus exſtitit, vt cum benedictione ab illo dimiſſus ſit. Hic Iacob ipſa eſt oratio, quæ cœlo quodammodo importuna exiſtens, ac precibus veluti fatigans, impetrat quod poſtulabat, victoriamque inſignem conſequitur: [regnum quidem cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud,] ante omnia vero ipſæ preces & oratio. Gen.32.

POTENS ille Monarcha Aſſuerus, centũ, ac viginti ſeptem prouincijs imperans, ab India nimirum vſque Aethiopiam, in tantum venuſtate, ac pulchritudine humilis Eſtheris captus fuit, vt eius ſeſe meritis ſubmittens, vltro, ac ſpontè ei promiſerit, quidquid illa demum eſſet poſtulatura, [Etiamſi dimidiam partem regni petieris, dabitur tibi.] An non tu ò ſpecioſa virgo Eſther, adeò regi grata exiſtens, præſtantiam & excellentiam orationis declaras? ſanè haud dubiè noſtra oratio eſt venuſta illa regina, tantis meritis gratijsque decorata, vt ſummus ille, ac cœleſtis Aſſuerus, verus totius mundi rex, adeo amore eius fuerit irretitus, omnia vt quæ ab illo eadem poſtularit, libentiſſime concedat. [Omnia quæcumque orantes petitis, credite quia accipietis, & fiet vobis.] Quàm igitur grata & cara oculis diuinæ maieſtatis exiſtis? tu enim es delitię Altiſſimi, cœlo gratiſſima; te nihil in mundo, aut fortius reperitur, aut validius, quæ Deum ſuperas, idque in manu fœminæ, & ipſius quidem peccatricis, immo verò Chananææ. Atque hæc eſto concionis noſtræ materia, & Euangelij hodierni. [Egreſſus Ieſus ſeceſſit in partes Tyri, & Sidonis, & ecce Chananæa.]

Eſter.5.

Oratio collata cum regina Eſtheræ.

Mar.11.

Digitized by Google

De Chananæa igitur hac, deque eius obſecratione verba faciamus, ac deinde reſponſo, quod à Domino accepit.

AC primò quidem, mulier hæc Chananæa dicta fuit, quod de progenie Cham orta eſſet, qui filio- Lib. 2. rum Noe vnus fuit, vt Lactantius Firmianus ait; qui c.14. cum maledictus à patre fuiſſet, in eam mundi partem ſeceſſit, quæ hodie Arabia nominatur; & eam à nomine ſuo Chanaam nuncupauit, è qua femina hæc progenita fuit, vnde Chananæa nuncupata eſt. Verum ò animæ piæ, ac fideles, ſi ipſam orationis tabulam ad viuum coloribus ſuis depictam, ac pulchritudine, feruore, & reliquis ſuis inſignibus, ac proprietatibus adumbratam, numquam videre vobis contigit; hæc profecto mulier eam manu ſua delineatam apertiſſimè demonſtrabit. Nihil ſanè vmquam ſimile vidiſſe me memini. Oſtendit illa hic fidem qualem vix quiſquam credat, [O mulier magna eſt fides tua.] Patientia & & perſeuerantia incredibili ſeſe munit, [Ecce clamat poſt nos,] aiunt Apoſtoli; humilitatem præſefert admirabilem, cum ſeſe pauperem catellam vocat; [etiam Domine, nam catelli edunt de micis.] Atque hinc diſcamus oportet, orationem ſine fide nullius penitus eſ- Oratio ſe momenti, ſine humilitate deficere, ſine perſeueran- in curru tia nihil obtinere. Ita vt currus ille triumphalis ora- quatu- tionis, tribus inſignibus rotis feratur, quibus ſi quar- or rotis tam, nempe charitatem, adiunxeris, igneum illum inuecto Eliæ currum habueris: ille namque igneo curru in cœ- trium- lum translatus fuit, quemadmodum ſacra ſcriptura ceu phat. rem admirabilem & miraculi plenam ob oculos ponit: 4.Re.2. at oratio rem longè mirabiliorem efficit; quippe quæ Oratio currus eſt qui quatuor rotis fertur, igne charitatis ex- animas æſtuans, & animas, non per aerem, vt currus ille E- inſtar s. liam; verum ad tertium vſque cœlum, vti D. Paulum, Pauli vſ transferens, & ſubleuans.

que ad CHANANAEA igitur hæc mulier, præ- tertium claris hiſce virtutibus decorata, [egreſſa de finibus il- cœlum lis,] terram Chanaam, id eſt, maledictionis, relin- rapit. quens, in Iudæam venit, & Chriſtum Dominum accessit.

ceſſit.

ceſſit. O felicem acceſſum, ô fortunatum aditum: Ieſus ille mitiſſimus accedit, & humilis illa Chananæa obuiam proceſſit.

Quibus in rebus inſignia myſteria latitare credendum eſt. Hinc diſcatis oportet, peccatores, vt quantis ſpatijs Deus è cœlo cum gratijs & benedictionibus ſuis deſcendit, ijſdem vos è terra Chanaan, id eſt, peccato, eidem occurrendo, ac mundum relinquendo egredi debere. Tum etiam hic vos diſcere neceſſe eſt, vos, quando ſcilicet Deus gratiam vobis ſuam pręuenientem offert, eidem cum gratia cooperante debere occurrere: ita vt quemadmodum Deus a parte ſua progreditur, ita quoque vos à veſtra ſimiliter progrediamini. Quod inſignibus uobis allegorijs & ſimilitudinibus declarabo.

Vt Deus gratiam nobis ſuam offert, ita quoque ad eam recipiẽdam aĩa pręparãda eſt.

AN non meminiſtis eius quod in Numerorum libro legitur: quomodo ſcilicet duo viri in deſertum Sinai venerint, botrum è vitibus Chanaan humeris ſuis in uecte portantes. Qua re edoceris peccator, botrum ſalutis tuæ quamdiu in deſerto mundi huius erras & habitas, adeo grauem eſſe, ac tanti ponderis, ut à duobus ferri eum neceſſe ſit; à Deo ſcilicet hinc tibi bona inſpirante, & à te illinc gratię datæ cooperante.

Num. 13.

CHRISTVS ipſe Dominus, cruce grauatus ad montem Caluariæ progrediens, cruci portandæ ſolus ſufficiens præ pœnarum dolorumque acerbitate, non fuit, opus erat ſcilicet, ut Simon Cyrenæus ei ſuccurreret, unde factum eſt, ut duo ſimul onus hoc portauerint. Quo quid aliud declaratum fuit, quam Deum ſolum ſaluti noſtrę non intendere, uerum noſtrum quoque eſſe manum operi admouere, ac crucem cum eodem ferre. Iſte quidem pro nobis ſatisfecit, & pro totius mundi ſalute in cruce mortem paſſus eſt; hæ eius partes fuere. verum nos ipſi nobis eius ſatisfactionem, ac merita paſſionis & crucis applicemus, hę erunt noſtrę.

Mat. 27.

Solus Deus ſalutẽ noſtrã operari nõ vult, homo ſimul cooperetur, oportet.

AXIOMA hoc eſt Ariſtotelis, quod huic rei optime uiſum eſt quadrare, [homo hominem generat & Sol.

Idipſum de iuſtificatione meritò nos dicere poterimus, [Deus & homo ſaluant hominem.] An non nouū hoc & inſolitum videtur o docti? Teſtem huiuſce rei habeo Auguſtinum: [Qui fecit te ſine te, non poteſt ſaluare te ſine te.] Triuit te Deus in molari huius creationis, ſine vllo tuo labore aut moleſtia; verum niſi tu ipſe cooperareris, ſaluare te non valeret, eſſe tibi ipſe ſolus dedit, at ſalutem ſolus dare non poteſt. Egregium porrò eſt quod mihi modo in memoriam venit, Scala Iacob vna extremitate tangebat cœlum, & altera terram, ipſique Angeli eidem innitebantur. Scala iuſtificationis extremitate vna quæ Deum gratia ſua præuenientem repræſentat, tãgit cœlum; altera verò terram, id eſt, hominem cooperantem, ac in ea animę diſcurrunt, atque inſtar Angelorum ſaluantur. An non hæ præclaræ figuræ ſunt? & modo veram hiſtoriam declaremus.

Ariſt. 2 Phyſ.

Gen. 28

[Et ecce Chananæa egreſſa de finibus illis.] Eijſdem quib. Ieſus ſpatijs è Sidone & Tyro venerat Chananæa è Chanaan, & finibus eius egreſſa eſt. O rem notatu digniſſimam: Mulier hæc, vt Euangelij verba ſonant, non modò maledicta hac terra egreditur, verum etiam omnibus finibus eius: [Egreſſa eſt de finibus illis.] Neque enim ſatis eſt peccatum relinquere, verum ex omnibus quoque eius finibus nos egredi neceſſe eſt, omneſque peccati occaſiones fugere. Non ſatis eſt, o matronæ, peccata ſacerdoti confiteri; nondum finibus eorum egreſſæ eſtis: Video quippè adhuc cineres & pulueres in capitibus veſtris, non quales in die cinerum pœnitentiæ loco vſurpaſtis. Video ad huc tinctas illas genas, ac purpuriſſatam faciem, video adhuc vos nudo pectore laſciuientes, ideo adhuc faſtigiata illa crinium paramenta, ac calamiſtratos capillorum nodos: omnibus hiſce occaſionibus egrediendum eſt, huc vos hodie Chananæa illa inuitat, atque hanc in rem nouas adhuc figuras notate.

Non ſatis ē peccatũ relinquere, verũ fugiēdæ sũt quoque peccati occaſiones.

Figuræ. PRAECEPERAT olim filijs Iſrael ſub Pharaonis imperio conſtitutis Deus, vt cum tota familia, gregibus omni denique ſubſtantia Aegypto egrederentur. [Cuncti greges pergent vobiſcum, non remanebit ex eis vngula.]

Exo. 16.

gula.] Quadrat in vos, o peccatores qui ſub duro infernalis illius Pharaonis imperio & captiuitate detinemini, Egredi vos Aegypto vult Deus peccato ſc. ac nullam in eo occaſionem relinquere, qua fortaſie iterum ad id vos reuerti contingeret Loth è Sodoma cum tota ſua familia egreſſus eſt, nihilq; in ea reliquit, cuius amor iterũ eodem eum redire cogeret. Egredimini igitur vos Lothi, egredimini peccatores è Sodoma i. è flagitijs & peccatis veſtris, timete fulmina, credite Angelis, confugitè ad montes pœnitentiæ; verum cum tota familia veſtra, auferte omnes prorſus occaſiones, quæ vos, eodem vt rediretis, forſitan inuitarent. Gen. 13

NON ſatis fuit Moyſi idolum & vitulum conflatilẽ comminuiſſe; verum eum totum in cineres redegit, [arripiensq; vitulum quem fecerant, cõbuſſit & contriuit vſque ad puluerem, quẽ ſparſit in aquam, ac dedit ex eo potum filijs Iſrael.] Signum hoc eſt Auditores, non ſufficere idolum peccati diſijcere ac comminuere; verum penitus id ex animo euellendum, & cineres eius eſſe deuorãdos, id eſt, occaſiones, quibus ad id iterum committendũ incitaremur: cineres quoque digerẽdi ſũt, vt nulla eorũ amplius reſtet memoria. Saul Rex Iſrael à Deo mãdatũ acceperat, vt Amalec exſtirparet, omnẽque exercitum eius deleret, quin & ipſa quoq; animalia occideret. [Percute Amalec, & demolire vniuerſa eius.] Sub obſcuris illis inuolucris eximię res latitant. Amalec ſcilicet, id eſt, peccatũ, eſſe percutiendũ, & ſimul omnia quæ ei adhærent, etiam minimas occaſiunculas, eſſe euertendas. Exo. 32. 1. Re. 15

EN vobis aliam adhuc allegoriam è Leuitico: quando ſcilicet victima aliqua in ſacrificium pro peccato offerenda erat, mandauerat Deus, ut omnia extra caſtra cremarentur, donec in fauillam redacta eſſent. lex autem hæc eſt. [Cremabitur in altari tota nocte: tolletque ſacerdos cineres, quos vorans ignis exuſſit, & ponens iuxta altare, auferet eos extra caſtra, & uſque ad fauillam conſumi faciet.] An non hoc ad noſtram doctrinam mandauit Deus, vt quando ſcilicet ſacrificium peccati noſtri facimus, atque id immolamus, extra mundum id faciamus, ut omnia igne charitatis & contritionis Leuit. 6

Digitized by Google

tionis flamma comburantur, nihil vt remaneat reliquum, nec ſubiectum, vel occaſio, aut minima tentatio: in cineres id etiam redigendum eſt, nulla vt eius amplius memoria ſuperſit. Anne igitur nobis allegorias deeſſe putatis? vnam adhuc ad iam è Geneſi productam: Pia illa matrona Sara, Abrahamo marito ſuo dicebat, [Eijce ancillam & filium eius,] neque enim illi ſatis erat Iſmaelem expelli, ſimul quoque & matrem eiectam volebat. O Sara, anima inquam pia, non ſufficit te Iſmaelem illum peccati a te eijcere, ipſa quoque eiuſdem mater, id eſt, occaſio, eadem opera eijcienda eſt.

Gen. 21

REGREDIAMVR igitur, egrediamur è peccatis hiſce noſtris, ex hiſce occaſionibus, ſequamur Chananæam, iam enim in campis eſt, & in itinere conſtituta: ecce eam hic ante Ieſum, audiamus illam loquentem, [Domine miſerere mei, filia mea male è dæmonio vexatur] Domine ſi vnquam matrem in anguſtiis poſitam, aut mulierem afflictam videris, ecce eam hic ante pedes proſtratam, Vnica mihi erat filia, in qua tota mea ſpes poſita erat, vnica mea felicitas ac deliciæ, quæque miſeram ſolari ſenectam poſſet; & eam pro dolor dæmones mirum in modum torquent, ac vehementer atque inhumaniter diſcruciant. Scio quoque te Domine dæmonibus imperare, eos expellere, & eijcere quotieſcumque lubuerit: miſerere igitur mei & filiæ meæ. Quis hoc te docuit ò mulier? quis hac obſecro tibi ratione miſericordiam petere ſuaſit? quis te illud [Miſerere mei, quod Dauid rex vſurpare ſolitus erat, edocuit? Non eſt profectò dubium, quin aliquis, ò Chananæa, tibi antea dixerit, duobus hiſce tantum verbis, Dauid regem duorum grauium criminum, adulterii ſcilicet & homicidii veniam, a Deo Opt. Max. eſſe conſecutum,

Chananęorũ ad Chriſtum.

QVID verò nobis ò mulier noua hac facie, & vmbris allegoricis, hac tua fide, obſecratione, humilitate, hac tua deniq; importuna perſeuerantia, deſignas, niſi ſtatũ animæ peccatricis, quæ quam primum & a Deo inſpirata gratiam eius præuenientem adepta eſt; è finibus pec-

Morales ſenſus ſup hac chananęa.

cati

cati atque omnibus peccati occaſionibus ſe debet proripere,& inſtar Moſis,Pharaonis palatium,id eſt,peccati confeſtim deſerere, & in deſerto pœnitentiæ, in quo Chriſtus reperitur,deliteſcere: atque ita coram illo, aut eius vicario qui ſacerdos eſt,in genua procidendo, magna contritione,magna fiducia, ac profunda humilitate clamare,[Domine miſere mei, filia mea,]ſcilicet anima,male à dæmonio vexatur, miſerum in modum torquetur a dæmone ſuperbiæ,a dæmone luxuriæ, atque a dæmone auaritiæ. Quamobrem[miſerere mei.]

ALIVM præterea conceptum prioribus non inferiorem in medium adducam, quem è fronte & oculis Chananææ huius elicui. Sacra Euangelii hiſtoria tres præclaras nobis mulieres velut in theatrum producit, omnes pęnitentia inſignes,atque omnes a Ieſu Chriſto exauditas. Primam quidem Hæmorrhoiſſam, alteram Magdalenam, poſtremam Chananæam hanc,cuius hodiernum Euangelium meminit. An non tres hæ mulieres,ſub larua quodammodo latitantes,tres virtutes Theologicę eſſe videbuntur? An non enim Hæmorrhoiſſa illa, cui ſatis erat vel fimbriam veſtimenti Chriſti contingere, fides ſit,cui ſolis oculis ſpecies ſacramentales, quæ inſtar fimbriarum ipſius Euchariſtiæ ſunt,contingere ſufficit? Chananęa verò noſtra patiens & perſeuerans, an non ſpes eſt? Quin autem Maria Magdalena ipſa ſit charitas, nemo eſt qui ambigit, cum nimirum illa ſit quę dilexit multum, quę amoris & charitatis flammis ſuccenſa fuit.

Iſignis conceptus. Chananęa, Magdalena, & Hęmorrhoiſſa ſignificãt tres virtutes Theologicas. Matt.9. Iob.12 Mar.14 Luc.7. Luc.7.

MVLTO autem melius tres illæ pœnitentes feminæ tres pœnitentiæ partes & membra ſignificare videntur: vt ſcilicet Hęmorrhoiſſa, quę tanto dolore intus afficiebatur & amaritudine, quęque non niſi intra ſe loquebatur, Contritionem certiſſimè deſignet, quę ſe; dolore peccati in animo concepto; mirum in modum affligit, peccatum ipſum ſummoperè deteſtans; Contritio enim eſt dolor internus de peccato. Noſtra vero Chananęa, quę hic eiulat, lamentatur, & amaritudinem animi exterius declarat, verè Confeſſio dici poterit, quę ſuſpirijs, lachrymis & ſumma

di-

diſplicentia peccata confitetur. Magdalena autem, quæ plorat, aromata ſecum portat, crines euellit, quæque ocu los lachrymando fatigat, an non ſatisfactionis typum gerere videtur? Ignoſces porrò nobis o Chananæa, cùm tot tamque diuerſas noua hac tua & inſolita facie mulie res deſignamus: tu quoque Domine, vt ad alterum mem brum veniamus, humili orationi annue, ac miſeræ hu ius ac dolentis matris miſerere.

Chananæa Apoſt. obſecrat.

O rem inſolitam? o triſtem & acerbum caſum? Domi nus mulieri huic non loquitur, aut ne minimum reſponſionis dat ſignum, [non reſpondit illi verbum.] Non ideò tamen illa animum deſpondet, quærit & parat ami cos qui eius cauſam agant, eiuſque patrocinium ſuſci piant. Accedit Apoſtolos, obſecrat, rogatque vt pro ſe orent ac partes ſuas agant: qui eius caſu ad miſericordiam commoti, lacrymis eius inflexi, ac precibus victi, Domino Ieſu Chriſto cauſam eius commendant, dicentes, [Dimitte eam quia clamat poſt nos.] Annue miſeræ huius mulieris poſtulatis, intuere lachrymas, miſerere dolorum acerbitatumque eius, clamores eius exaudi, aures enim nobis clamando obtundit, & fatigat, eius igitur miſerere. Si verò mihi tempus eſſet, o Hæretici, vos ego hic penitus, ſi de inuocatione Sanctorum loqui inciperem, confutarem ac proſternerem: at hoc ſolum in ani mo condite, quomodo hic Chananæa Apoſtolos accedat, qui Chriſto eius cauſa ſupplicent.

DOMINVS itaque Apoſtolorum interceſſione victus tandem reſpondit; verum non vſque adeò in cauſæ patrocinium, ſed ſatis aſperè; [Non ſum miſſus niſi ad oues quæ perierunt domus Iſrael,] non verò ad Chananæas: neque enim par eſt externos domeſticis & familiaribus, barbaros Iudæis, & Gentiles fidelibus anteponere. Chananæa tamen, licet adeò graui reſponſo accepto, animum non deſpondet, aut ab obſecrando deſiſtit: verum preces precibus ſuperaddens ac importunius quàm prius rogitans, ait, [Domine adiuua me, quidquid lubuerit dicito, Iudææ tuæ quantum volueris patrocinare; me tamen adiuues neceſſe eſt, ac miſeræ Chananææ miſerearis.

[Adiuua

Digitized by Google

[Adiuua me.] Numquam ego te deſeram niſi priùs me adiuues: pedibus tuis aduoluta emoriar, niſi filiam ſanaueris. Ah Domine, quid dicerent magnæ illæ vrbes Tyrus & Sidom, quid dicerent Babylonij, & Philiſthæi, quid omnes externæ nationes dicerent; ſi is, quem omnes vbique Seruatorem mundi, & credunt & prędicant, quique ſe ad peccatores ſaluandos in hunc mundum veniſſe gloriatur, feminæ vnius miſeræ & afflictæ, feminæ inquam peccatricis preces à ſe reijceret? Quid dicerent de me in terra Chanaan, quid in vniuerſo orbe? ſi te qui Hæmorrhoiſſam curaſti, qui Mariam Magdalenam ad gratiam reduxiſti, ac Samaritanæ poſtulata conceſſiſti, vnam Chananæam reijcere, & exaudire nolle contingat? Chananęę oratio.

DOMINVS iterùm hiſce auditis non minus rigidè quàm anteà reſpondit, [Non eſt bonum ſumere panem filiorum & dare canibus:] quare longioribus me noli precibus fatigare, nihil namque à me impetrabis. Quid enim dicerent Iſraelitæ, ſi panem gratiæ, ijs meritò debitum, iam auferrem, vt Chananæis, qui beſtiarum loco habendi ſunt, ac canum more, Deo vero neglecto, & idolis ſeruientes viuunt, eundem porrigam. Quamobrem recede, nec me importunis tuis precibus ac moleſtis poſtulationibus amplius diuexa.

[Etiam Domine.] Eia age Chananęa, vrge, inſta, Meſſiam ſollicita, eumque obſecrare ne deſiſtas: obtinebis tandem, quod poſtulas: nam [regnum cœlorum vim patitur.] non vim armorum modò aut laborem, verum etiam precum. Hinc quoque diſcant, qui ſæpius Dominum pro aliqua re obſecrant, vt in oratione perſeuerent: cum externa illa iam tertiò repulſam paſſa, nec tunc demum deſiſtens, tandem exaudita fuit. Perſeuerãtia orãti neceſſaria.

VERVM diſquiramus, Auditores, quibus potiſſimum de cauſis Deus, qui nullum orantem à ſe reijcit, toties hanc mulierem dimiſerit. Primum quidem vt matrem hanc puniret, cuius culpa factum erat, vt filia à dęmonio torqueretur; quod à matribus notatum oportuit. Deinde verò quod Chananæa eſſet, hoc eſt è maledicta illa Cham progenie orta; quo oſtenderet, numquam ſe hæretico- Quare Chananæa toties repulſam paſſa ſit.

reticorum aut infidelium preces exaudire, niſi magnam prius animi contritionem & amaritudinem oſtẽderint, & è terra Chanaan egreſſi fuerint; paucis niſi hæreſim prius abiurauerint, ac repudiarint. Tertia vero eaq; potiſſima cauſa eſt, vt hinc diſceremus, preces in ſtatu peccati factas nullius prorſus momenti eſſe. Ita namque id
Io.9. docuit cęcus ille in Euangelio, [Peccatores,] inquit, [nõ exaudit Deus.] Qui locus ſanè difficilis ac ſalebroſus eſt, ſexcentas eius interpretationes & explanationes video. Cęco enim huic Iudęi obiiciebant, quod Ieſus, a quo viſum miraculo recepiſſet, peccator eſſet, quibus ille hoc minimè fieri poſſe ait, cum Deus eum exaudierit, qui tamen peccatores exaudire non conſueuit.

QVID ais cęce, verè hic cęcutis; non videre mihi
Luc. 8. ſublimem hic agere Theologum. An non enim publica-
4. Reg. nus qui & ipſe peccator erat, a Deo exauditus fuit? An
20. non Ezechias rex, licet etiam grauiter diuinam maieſtatem offendiſſet, impetrauit a Deo quod petebat? Quid igitur ais? peccatores ad deſperationem cogis. S. verò Auguſt. hunc locum explanans ait hunc hoc in loco, vt tironem in fide eſſe locutum, ex proprio magis iudicio quàm veritatis arbitrio. Cyrillus vero dicit, Deum quidem peccatores non exaudire prout peccatores ſunt; alii, peccatores induratos & pertinaces a Deo non exaudiri; quidam etiam melius, non exaudiri illos quantum ad gloriæ meritum & ſatisfactionem ſpectat: equidem vero, vt ex hiſce ſalebris ſemel egrediar, dico, Deum peccatores non exaudire, nempe non tam facilè, quàm iuſtos: niſi prius aliquem difficultatem ſenſerint, & importunitatẽ, magnamq; perſeuerantiam declarauerint. Qđ viuo hic exemplo in Euangelio diſcimus. Videas hic nãque peccatricem, quę magno ſanè labore poſt tertiam repulſam exauditur, ſuaque perſeuerantia & nimia importunitate quod petebat, obtinet.

EXAVDIT, Exaudit ſine dubio tandem peccatores Deus, ſis modò ſupplex & humilis, poſtulando perſeue-
Theop. ra, ac confidenter dicito; [Etiam Domine, nam & catel-
in c. 15. li edunt de micis:] quod Theophylactus qui latè excur-
Matth. rens hic luxuriatur ita explicat, quamuis canis ſim &

indi-

indigna. Veriſſimũ eſt Domine catellam me eſſe fateor, feminam miſeram, feminam deſertam & afflictam: at non panem filiorum te rogo, neq; enim adeò impudens, & efferа ſum, aut adeò malè edocta. Scio Iudæos eſſe filios tibi cariſſimos, atq; eorum te potiſſimum cauſa in mundum veniſſe; non quæro ſigna & prodigia, qualia olim in Aegypto operatus es, aut in mari Rubro, aut in deſerto. Non poſtulo pluuiam illam cęleſtem mannæ, non aquas è petra promanantes, ſunt illa namque panis Iſraelitarum; verùm exiguam quandam micam ex omnipotente tuà menſa decidentem; ſanitatem ſcilicet filię meę quę a dęmonio cruciatur: hęc enim niſi mica quędam eſt, ſi cum magnis illis miraculis quę ipſe olim edidiſti, comparetur. O fidem admirabilem, ò humilitatem imitandam, ò perſeuerantiam omnibus ſęculis deprędicãdam. [O mulier magna eſt fides tuę.] Iam te ampliùs reijcere nõ poſſum, tua me euicit patientia & pertinacia; quodcumque poſtulaſti, libens concedo; fiat tibi ſicut vis.] Poſtulata tua conceſſa ſunt, preces tuæ exauditę. filia tua ſanitati reſtituta.

O dulciſsime *Ieſu*, Seruator orbis, miſericordię ac bonitatis fons exuberãtiſsime, qui perſeuerantiã amas, qui precibus importunè quodammodo ſollicitari vis: Deus qui initio quidem auſterus & rigidus, ac peccatores longè a te repellere videris: verùm tandem in gratiã recipis, ac benignè eos exaudis. Ecce tibi hic aliã quamdam Chananæam, animam nempe meam, afflictam, & deiectam, quæ tuis ſeſe pedibus prouolueus miſericordiam tuam in clamat, [Miſerere mei, filia mea malè a dęmonio vexatur.] Benigniſsimè Deus ſuccurre mihi; filia mea, anima nimirum, torquetur, diuexatur non a dæmonio, ſed a dæmoniis ſexcentis, innumeris ſcilicet peccatis, auaritia, gula, & luxuria. Heu quàm terribiles dęmones: quàm grauia peccata, quanta in animam crudelitate deſæuiunt. Adſis igitur creator enim eiuſdem, Deus ac Redemptor, ſana eam: quam gratiam ſi a te impetrauerit Domine, erit cur miſericordiam tuam in hoc mundo, ac gloriam tuam in altero deprędicet ac miretur. Amen.

FE-

FERIA SEXTA Poſt Dominicam I. Quadrageſimæ.

Eſt autem Ieroſolymis Probatica piſcina. Ioan. 5.

FIGVRA.

4.Re.5. RES planè admirabilis, ac communem naturę ordinem excedens fuit, Naamanē illum Syrum lepra infectum, Iordani ſeſe immergentem, mundatum & adeo integrum exire, nihil, ut caro eius à carne pueri paruuli diſcreparet. At multo maius miraculum eſt, hodierna die paralyticum, qui ſeſe loco moueri non poterat, immo triginta iam annorum ſpatio ea iam ęgritudine laborauerat, piſcinam Probaticam intrantem, mox ſanum, & integrum, omnibusque membris confirmatis exeuntem intueri. Illud quidem Elizęus Propheta in media Iudęa pręſtitit, hoc uero Ieſus Chriſtus Prophetarum Princeps in medio Ieruſalem operatus eſt. Vt porrò uobis omnia quæ ad luculentum hoc miraculum ſpęctare uidentur, digne & pro rei pondere explicemus, ſpiritus ſācti opem, ut ille intellectum nobis illuminet, Virginem Mariam ad hoc potiſſimum uelut patronam & aduocatam adhibendo, recitantes: AVE MARIA inuocemus.

Pſ.88. MAGNVS ille Prophetarum Rex, ac regum Propheta Dauid, appoſitè ſanè, ac multis de cauſis miſericordias Domini, ueluti ampliſſimam laudum eius materiam, ac cithara ſua dignum carmen, ad celebrandum delegit. [Miſericordias Domini in ęternum cantabo.]

[In-

Inter omnes namque diuinę maieſtatis proprietates & attributa, ipſa primas fert miſericordia, quippe quę totum terrarum orbem impleat: [Miſericordia Domini plena eſt terra.] Quid ais Dauid? Solam terram miſericordiæ limitem conſtituis? latius, mihi crede, ſeſe extendit. Vna namqne extremitate ad inferos vſque pertingit, alterà verò cœlum ferit. Ita ſe planè res habet, dicant damnati apud inferos quodcumque lubuerit, miſericordiam tamen Domini agnoſcant neceſſe eſt. Peccata enim eorum citra condignum puniuntur, neque tantis ſuppliciis caſtigantur, quantis ipſa reuera caſtigari commemorant, & ipſe ſanctorum animæ, felices illæ ac ter beatæ animæ, ſupra meritum, laborum & ærumnarum ſuarum præmia recipiunt. Miſericordia replet terrã, & cęlũ, & vſq; ad inferos ptingit.

AT nos mortales, qui in hac valle lachrymarum peregrinamur, plus tibi ò ſancta, diuina, & æterna miſericordia, quàm diuinæ omnipotentiæ debemus, ab ea enim eſſe noſtrum per creationem habemus, at tibi nos, quod conſeruati ſumus, adſcribere neceſſe eſt; quod mille in ſe creationis genera complectitur, ac toties renouatur, quot momenta vita noſtra habet. Conſeruatio enim eſt continuata productio. Itaque, Auditores, ipſa nos miſericordia conſeruat: ipſa eſt quæ nos redemit, ipſa eadem nos iuſtificat, ipſa denique miſericordia eſt, quæ infinitam illam Dei maieſtatem è cęlo coegit deſcendere, vt nobis medicus exiſteret, ac debilitates & paralyſim noſtram perſanaret. Pergito igitur Propheta, miſericordias Domini deprædicare, ac numquam deſiſte. [Miſericordiam & iudicium cantabo tibi Domine:] ante omnia verò miſericordiam, quæ te in terram attraxit, ac noſtratem eſſe coegit. Plus debent homines diuinæ miſericordiæ quã omnipotẽtiæ. Pſ. 100.

MAGNVM ſanè & clarum diuini erga Tobiam fauoris fuit indicium, cùm ad eum vnum è ſeptem illis Angelis, qui ſemper ante diuinæ illius maieſtatis oculos conſiſtunt, deſtinauit; qui eum à morbo liberaret, lumen ei oculorum redderet, dæmonem ab eo effugaret, filioque eius de coniuge prouideret. Quod ipſe quidem Tobias tanti æſtimauit, vt dimidiam omnium bo- Tob. 4. & ſeqq. Mirus Dei erga Tob. amor.

norum ſuorum partem in beneficiorum remuneration ē ipſi obtulerit: at vbi cognouit vnum eſſe de ſeptem illis ſpiritibus, qui ſemper in conſpectu diuinæ maieſtatis apparerent, pauorē & timore conſternatus vnà cum filio, [cecidit ſuper terram in faciem ſuam.] An non verò maior hic amor eſt, & longè excellentius miſericordiæ genus, non hic amplius Angelum, at Dei verbum contemplari, immo verò Dei filium, a Patre hunc in mundum deſtinatum, vt morbos noſtros curaret, dæmones expelleret, noſque ipſos æternæ iuſtitiæ, per connubium illud quod in incarnatione eius initum eſt, reconciliaret.

Tob. 12

Dei amor erga regē Ezech.

AMOR porrò & miſericordia qua Deus erga regem Ezechiam vſus eſt, penè incredibili videri queat, cum ſcilicet lecto decumbenti, deſperata iam valetudine, & iam iam è corpore migraturo, Iſaiam Prophetam mittit, qui eum ab ægritudine liberaret, vitæque quindecim annos adiungeret; in cuius rei ſignum [reduxit vmbram per lineas quibus iam deſcenderat in horologio Achaz, retrorſum decem gradibus.] Verum amor & miſericordia quam idem Deus in hominum genus declarauit, longè præſtātior eſt ac multò maior. Neque enim ad vos Prophetam deſtinauit, vt vnam de glorioſiſſimæ Trinitatis perſonis. Cum enim æger ille Ezechias, genus inquam humanum, vſque ad mortem decumberet, omni ſpe deſtitutum, a ſuis derelictum, damnationeque æterna iam iam caſtigandum, Deus ipſe cęlo deſcendit, ſanitatem eidem affert, vitam producit, eidemque non quindecim annorum ſpatium, ſed æternitatis infinitæ adiungit: hoc exprimi verbis nequit, & hoc infinitæ miſericordiæ eſt.

4. Reg. 20. Iſa. 38.

Mirus Dei amor erga homines.

TVM ſcilicet Auditores, tum inquam, in clarum, recuperatæ valetudinis ſignum, ſummus ille mundi ſol, Verbum illud diuinum, decem gradibus retroceſſit, nouem Angelorum ordinibus ſeſe ſubmittens, & humana ſeſe carne induens Longius verò adhuc retroceſſit, cum vſque ad crucem, vſque ad mortem, ac denique vſque ad terræ centrum deſcendit, Atque vt huiuſce rei ſignum, argumentum, & euidens ſummæ illius miſericordiæ teſti-

ſtimonium perſpiciatis; Euangelium hodiernum accedite, in quo eum hodie, ad piſcinam, inter tot debiles & ægros conſtitutum, in medio ciuitatis Ieroſolymitanæ, paralyticum ſanitati reſtituentem videbitis [Eſt autem Ieroſolymis Probatica piſcina, &c.] Prius de piſcina hac vnum atque alterum verbum loquamur, ac deinde de paralytico verba faciemus.

Quòd ad primum ſpectat. Erat in magnæ illius Ieroſolymitanæ ciuitatis medio ſtagnum, quod in Euangelio piſcina appellatur, in quod oues quæ Deo in ſacrificium offerendæ erant, immergebantur; atque ideò Græcè προβατικὴ nuncupata eſt, quaſi Piſcina ouium. Ambiebant hanc quinque porticus & atria, in quibus omnia languidorum genera; cæci, claudi, paralytici, & phthiſidi, aquæ motum præſtolantes iacebant, Angelus quippè Dei è cęlo ſtatis quibuidam horis, aquam turbaturus deſcendebat, poſt quem motum qui primus in piſcinam deſcendiſſet, ab omni infirmitate morboque liberabatur. Piſcinę Probaticæ deſcriptio

O ſacra & verè prodigioſa piſcina, quid nobis non denotas? Eris forſitan figura Sacramenti Baptiſmi, in cuius vndas animæ paralyticæ, peccato originis nimirum infectæ, ſi coniiciantur, confeſtim ab omni morbo liberæ, ab omnibus inquinamentis emundatæ, & ab omnibus pęnis ſolutæ ſunt.

BENE quidem; at multò mihi melius per vadas haſce & motum Piſcinæ ipſum Pęnitentiæ Sacramentum allegoricè deſignari videtur: quod nimirum piſcina eſt quę non ab Angelo, verùm ab ipſo Chriſto Ieſu, qui Angelus Teſtamenti ab ipſis Prophetis appellatus eſt, mouetur: in quam ſi paralyticus peccator ſe coniiciat, ab omnibus quamprimum vitiis flagitijſque emūdatur. Quod ipſe Propheta Dauid innuit dum ait, [Lauabis me & ſuper niuē de albabor:] ac ſi diceret, Totus paralyſi diſcrucior, lepra corpus vndique meum ſcatet; at permitte me vel ſemel Piſcinæ pęnitentiali corpus & peccata immergere, inſtar niuis albicans egrediar. Piſcina figura ē pęnitētię. Mal. 3. Pſ. 10.

O ſacrum & diuinū vere ſtagnum, ò ſalutares vndas pęnitentiæ, & verè admirabiles: eſtis ſcilicet illæ aquæ,

Digitized by Google

Gen. 1. ſuperquas Spiritus ſanctus in ipſo mundi primordio
Gen. 7. ferebatur,[Spiritus Domini ferebatur ſuperaquas.]Eſtis
diluuium hoc gratiarum,in quo Arca Noè,id eſt Eccle-
Iob.19. ſia ſupernarat,ac mundi reliquias morti eripit. Vos eſtis
ſacræ illæ & benigniſſimæ aquæ è latere ac membris Ie
Exo. 14 ſu Chriſti profluentes. Vos eſtis aquæ illæ Rubri maris,
quæ Iſraelitas incolumes & ſicco pede traducitis, &
Aegyptios cum omnibus copiis inuoluitis. Vos deniqne
Pſ.73. illæ eſtis aquæ,de quibus Pſ.loquitur:[Cōquaſſaſti capi
ta draconū in aquis,]peccata.ſ.horrenda & enormia.

Penitē-tia iſtar Euripi eſt. O millies admirandam piſcinam: tu ſcilicet es Euri-
pus ille,ſinus maris Bęotiam & Eubęam,qui prout Me-
la refert,ſepties de die reciproco fluxu aſcendit & deſcē
dit: tu nempè ſepties fluis & refluis,fuis per ſeptem Spi-
ritus ſancti dona,quæ tecum trahis; ac per ſeptem capi-
talia peccata quæ a te fugas defluis. Auctorem huiuſce
rei ac teſtem habeo Dauidem vatem,vix enim ille Euri-
pum hunc pęnitentiæ intrauerat,quin ſtatim ſeptem flu
Pſ.118. xibus fluere incipiat,[ſepties in die laudem dixi tibi.

ATQVE ita ſe reuera res habet; poſtquam enim om-
nium fontium,riuorum,fluuiorum,amnium,ac marium
vires,prodigia & miracula indagauero,omnia in hac pę
nitentiæ piſcina video comprehenſa, ipſa enim eminē-
ter & formaliter in ſe continet, quidquid reliquiæ aquæ
ſingulare habent atque omnes aliarum vndarum vires,
& prodigia in ſe vna comprehendit.

Aug.de ciu. lib. 12.c.5. REFERTA Aug.in Albania, olim Epirus dicta,fon-
tem eſſe, quæ ſingulari quadam & occulta vi facies im-
merſas & exſtinctas accendat, & è contrario exſtinguat
Fons faces ex-ſtinctas accen-dens,& accēſas exſtin-guens. accenſas. Idipſum & in piſcina noſtra pęnitentiæ repe-
ritur, in ea namque faces peccatorum exſtingnunrur,&
virtutum accenduntur. Præterea an non hæ ſunt aquæ,
quæ operibus mortuis vitam reddunt, virtutes reuocāt,
& animas a morte exſuſcitant? Plinius in eandem rem
ait in Sclauonia fontem reperiri,qui pannum & lini fru
ſta, & quidquid in eum conicitur, comburat. Piſcina
quoque pęnitentiæ fons eſt charitate ardens, qui feſtu-
Lib.2.c. 103. cas ac fruſtilla concupiſcentiæ & prauorum affectuum
comburat,& quidquid illi obiectum eſt conſumat & in
cine-

cineres redigat, vnde Cyprianus: [Pęnitentia reſpuit auaritiam, horret luxuriam, fugiat furorem, format amorem, calcat ſuperbiam, continet linguam, componit mores, odit malitiam, excludit inuidiam, denique omnia in flammam & cineres redigit. Cy.ſer. de pęn.

Amnis Lynceſtius in Macedonia acriculus eſt, [Quē quicumq; parum moderato gutture traxit.] Plin. li. 2.c.103

Haud aliter titubat, quàm ſi mera vina bibiſſet.

EIVSDEM ſaporis ſunt aquæ illæ Piſcinæ pęnitentialis, atque eiuſdem planè naturæ, acredinem quidem nonnullam habent, animas tamen amore Dei inebriant. Audiamus quid hic D.Gregorius dicat: [Plaudimenta ergo culpę non ſecura quies foueat, ſed ſęuiens amaritudo pęnitentię irrumpat. [Idipſum & D. Auguſtin. [Pęnitens,] inquit, [ſemper doleat, ſemper coram Domino ante quem peccauit, erubeſcat, & dolorem cum vita finiat.] Quin etiam in Bęotia haud procul a fluuio Orchomeno duos fontes reperiri aiunt, eodem tempore & tenore fluentes, at non eiuſdem naturę, vnus quippè eorum memorię prodeſt, & eam conſeruat, alter verò obeſt, & eam deſtruit. Non eſt autem neceſſe, ò curioſi rerum indagatores, vt huius rei videndę & experiundę ergo longinquas regiones percurratis, idipſum quoque in aquis noſtræ pęnitentiæ fieri conſpicimus: excitat enim illa præteritorum criminum memoriam, quo illa cognoſcamus, cognita oderimus, exoſa fugiamus, ac eadem fugiendo bonis & ſanctis operibus nos demus. Audi regium illam vatem aquis hiſce guſtatis dicentem: [Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ.] O iucundam & gratam omnium annorum, omnium menſium, & omnium vitæ horarum memoriā? Eadem quoq; opera huius mundi, & omnium voluptatum inaniumq; corporis huius deliciarum memoriam exuit; ante omnia verò præteritarum iniuriarum ab aliis acceptarum obliuionem inducit.

Mor. li. 4.c.22.

Lib. de pęn.

Fōs memoriā fouens, & alter memoriæ noxius.

Iſai.38

Præclarum huiuſce rei exemplum in Euangelio legimus, Chriſtus Dominus ipſo reſurrectionis die, cū a duobus illis viatoribus qui in Emaus tendebant interroga- Luc.24.

Digitized by Google

retur, num ſciret, quod paucis ante diebus Ieroſolymis, in monte Caluariæ, in arbore crucis contigiſſet; aqua hac inebriatus, rerumque præteritarum memoriam quodammodo exuens, ac tormentorum ſuppliciorumque oblitus, dixit, [Quæ?] quaſi diceret Quid accidit? quid factum eſt Ieroſolymis? O benigniſſime, ac clementiſſime Ieſu, an non amplius flagellorum, ſpinarum, clauorum, crucis, paſſionis denique tuæ meminiſti? itane omnium cruciatum tuorum memoriam exuiſti? tantum ſcilicet aquæ huius bibiſti, vt omnium horum oblitus ſis.

Fluuius qui ingenium acuit. EST prætereа in Sicilia fluuius, qui ſemel potus mentem & ingenium acuit, qui proinde *νοῦς* appellatur. Eiuſdem planè efficaciæ ſunt aquæ pœnitentiæ; ſemel enim guſtatæ [intellectum dant paruulis,] & ingenium exacuunt, vt omnia ſtatim peccata cognoſcamus, & cognita fugiamus.

ESSE inſuper in Phrygia duos fontes teſtatur Plinius, quorum primus lacrymas bibenti excutiat, cui inde nomen *κλαίων*, alter vero riſum, qui nomen hinc inuenit *γέλων*. Quam apte vero hoc Piſcina huic noſtræ quadrat? modo enim iuſtos in afflictionibus gaudentes efficit; cuius rei teſtes habeo Apoſtolos, qui aqua huius fontis potati, [ibant gaudentes à conſpectu concilij, quoniam digni habiti ſunt pro nomine Ieſu contumeliam pati.] Modo uero peccatoribus lacrymas excutit: teſtantur id Petri, Magdalenę, teſtatur id Dauid vates, ac Rex: [fuerunt mihi lacrymæ meæ panes die, ac nocte,] & itē alibi, [Lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lachrymis meis ſtratum meum rigabo.] Vnum atque alterum peccatum, ò rex, tot lacrymis eluis? ego vero qui tot peccatorum commiſi millia, ne immo infinita, lachrymulā quidem valeo elicere. Ad has igitur aquas propera, has bibe, his inebria te ò anima, vt peccata deplorare queas, & lacrymarum imbres profundere.

Lib. 3. c. 2.

Act. 5.

Pſa. 41.

Pſal. 6.

Fons q. saporē & guſtū aufert. IN Aethiopia fons eſſe traditur rubicundus, qui vel guſtatus guſtu hominem priuat, ò verè prodigioſam pœnitentiam: idipſum meritò de te dicere potero: qui te enim guſtant omnem mundi mundanarumque; rerum ſenſum amittunt, & cœleſtium è contrà guſtum adipiſcun-

ſcuntur,ac diuina ſapere incipiunt: Tu enim es quæ eos inebrians dicis:[Quæ ſuper cœlos ſunt ſapite,non quæ ſuper terram.] Coloſſ. 3.

IN Germania haud procul à Friſia fontem eſſe ferũt, cuius latex epotus dentes omnes excutiat,experimento id didicere Cæſaris Germanici legiones, quæ his guſtatis aquis omnes penitus dentes amiſere. Eadem prorſus vis & efficacia in noſtra eſt pœnitentia : quamprimum enim liuidos detractionis & inuidiæ dentes aufert;vnde Climacus, [Veræ germanæq; pœnitentiæ certum argumentum eſt,obliuio iniuriarum.

Fons q. dentes excutit.

1. Grad. 19.

TRADVNT adhæc naturalium rerum auctores,atq; ita ſe res habet,aquas reperiri,quæ ligna in lapides commutent;& quòd magis adhuc mirare, oliuas atque alias arbores virentes quamprimum vbi in rubrum mare cōijciuntur,lapideſcere.Rubrum hoc mare ipſa eſt pœnitentia , ſanguine & meritis Chriſti Ieſu rubeſcens, quæ virides illas arbores , animas ſcilicet molles, ac delicatas,virore mundano nitentes,in lapides,ac ſaxa fortitudinis,ac conſtantiæ conuertit.

Aquæ lignũ in lapides commutantes.

QVID amplius ? [Gallia hæc noſtra Rhodanum flumen habet,cuius tantus impetus,tanta vis, ac violentia eſſe perhibetur,vt lacum Lemannum tranſiens, nuſquã cum eius aquis commiſceatur;vt Plinius,ac deinde Strabo,obſeruarunt . Eſt quoque in America fluuius. [Rio dela plata] id eſt,fluuius argenteus,nuncupatus, cuius tanta vis eſt,& impetus,vt ad quadraginta leucas, mari licet immiſtus,curſum ſuum,& ſaporem in medio ſalſuginis retineat.

Pli. li. 2. c. 103.

AT multo adhuc violentior,mihi credite Naturę ſcriptores, ipſa eſt pœnitentia, illa enim animas defert, & in mundo viuere & fluere facit,inſtar tamen Rhodani , ac fluuij argentei , nihil vt in medijs vanitatibus mundique delicijs eis contagionis mundanę adhæreſcat,aut gratiæ dulcorem vlla ex parte amittat.

NON eſt igitur,ò fontes flumina,& maria,veſtra,vt prodigia amplius commemoretis,cedite,cedite aquis piſcinæ noſtræ probaticæ,quæ omnes languores & omnia morborum genera perſanant . Ecce hic ingentem lan-

guidorum multitudinem, ecce claudos, ecce cœcos, ecce paralyticos, quos in priſtinam illa ſanitatẽ reſtituet, quibus ſolitas vires & ſẽſus reddet. Videte hic miſerum paralyticum, iam à triginta annis paralyſi excruciatum, quem illa in pedes reſtituet, & ambulare inſtar ceterorum hominum faciet. Nihil vmquam vos ſimile quotquot eſtis fontes, præſtitiſtis. Vos vero Catholicæ mulieres, mulieres inquam honeſtæ & modeſtæ, hanc piſcinam ſuſcipite, ad hanc accedite, in hac vos abluite, hic eſt quippè hyſſopus illa qua Dauid ad peccati ſui maculas eluendas aſpergi à Deo petebat, [Aſperges me Domine hyſſopo & mundabor.] O vere admiranda hyſſope, quot mihi conceptus inſinuas? Eſt namque hyſſopus, exigua quædam herba, aſt multis morbis ſanandis accommoda, pulmonibus purgandis vtilis, in petris & rupibus locisque lapidoſis creſcens. Pœnitentia vero longe excellentius eſt medicamentum, planta eſt, quæ inter lapides & loca confragoſa, inter rigores ſcilicet & auſteritates, excreſcit, animabus purgandis peropportuna, & ijſdem mundandis, omnibusque peccati maculis eluendis perutilis, audite vero quid de hac expertus dicat, [Aſperges me Domine hyſſopo, & mundabor.

Pſa. 50.

Leu. 14

QVIN etiam planta hæc longè excellentiores fructus profert, ac præſtantiores inuentiones producit: *In lege namque veteri decretum erat, vt hyſſopo in ſanguine paſſeris immolati intincta leproſus ſepties ita mundandus adſpergeretur.* An non hyſſopus illa ſanguine paruæ huius auiculæ tincta ipſa eſt pœnitentia, ſanguine innocuo Chriſti Ieſu, auis inquam pro totius mundi ſalute oblatæ, irrigata? an non leproſus hic peccatorem ſignificat? intinctio illa ſepties iterata, àn non denotat ſeptem mortalium peccatorum ablutionem.

Leu. 4. VLTERIVS. In eodem libro, iubetur ſanguine vituli ſepties ſacerdos altare aſpergendo illud ab immunditijs & ſordibus purgare. Altare hoc cor noſtrum eſt, altare inquam in quo Deo laudes offerimus: per aſperſionẽ illam ſeptenam, ſeptem mortiferorum criminum effuga

tio,

Digitized by Google

tio, à quibus anima per pœnitentiam abluitur & mundatur, intelligenda eſt.

AD vos poſtliminio diutius euagatus reuertor ò mulieres; hic eſſe aſſero ſalutaria illa balnea & ſancta lauacra, in quibus caſtæ ſeſe Suſannæ abluunt: in quibus victimæ Deo in ſacrificium oblatæ lauantur. Ingredimini igitur, abluite vos; angelus enim iam è cœlo deſcendit, & aquam commouit. In ijs omnes ſuperbiæ ſordes abluite, in ijs omnes illos adulterinos fucos eluite, in ijs omnes voluptates, ornatumque ſuperfluum deponite.

QVIN etiam vos ò viri, intuemini hic diuina illa lauacra, ſacros illos aquæ ductus, aut potius ſanguini-ductus paſſionis Chriſti, qui lepram mundant, auaritiam eluunt, inceſtum tollunt. Ecce hic ò principes, locum, in quo Naaman Syrus à lepra mundatus fuit. Ecce hic, ò Reges, locum in quo Magnus ille Conſtantinus ſanatus eſt. Ingredimini omnes in piſcinam hanc pœnitentiæ, vos infideles ſcilicet, qui in tenebris infidelitatis inſtar cœcorum erratis, vos hæretici, qui in vtramque partem claudicatis, vos peccatores, quos paralyſis per omnia membra diuexat. Omnia ipſa curat pœnitentia, & peccata quæ per ignorantiam commiſſa ſunt, hoc eſt cœcos; & quæ per fragilitatem, id eſt, claudos, & quæ per peruerſam & meram malitiam, id eſt, paralyticos.

AN non mecum omnes, ut rem ſanè admirandam notatis? Contemplemini hic infinitos ægros, ac magnã languidorum copiam, ac tantam eorum diuerſitatem: & interea unum tantum paralyticum ſanitati reſtitui. An non hic uere Chriſti ſententiam adimpleri dicendum eſt, [Multi ſunt vocati, pauci vero electi?] Proponite vobis quoque ob oculos tot hominum millia quæ tempore diluuij ſuper faciem terræ diſperſa erant, ex quorum numero octo tãtum animæ ab aquis diluuij immunes fuere. Recordemini quoque è ſexcentis hoĩum millibus arma ferre valentiũ, qui Aegypto egreſſi fuerunt, ſolũ duos terrã promiſſionis ingreſſos fuiſſe. Aduertitiſne et circum piſcinam hanc quinq; porticus, quinque periſtylia,

Mat. 20 & 21.
Gen. 7.
Num. 1.

ſtylia, ac ueluti ambulacra fuiſſe languidis referta? Verum quid hæc omnia declarant?

Quinq; piſcinę porticꝰ quinq; corporis ſenſus denotant.

QVINQVE porrò hæ porticus, an non quinque ſenſus corporis, viſum, auditum, odoratum, guſtum, & tactum ſignificant? Omnes hi languent, & infirmi ſunt. Tot enim impudicos aſpectus, tot laſciuos intuitus, qui vt venenum oculis hauriuntur; viſus hic continet, tot inhoneſta uerba, tot libidinoſa carmina auditus hic audit, ut uix fieri queat, quin debilitetur, quot uero odoratus exoticos odores, quot mollia & pretioſa ſuffimenta, quos non crocos, quas non Arabum lacrymas, aut balſami guttas ſpirat? ſub guſtu vero, quænam deliciæ, quinā ſapores continentur? Tactus autem quaſnam turpitudines, quas impudicitias, quas ſordes & inhoneſtates non ſubit? An non igitur ſenſus noſtri porticus ſunt, diuerſis languidorum generibus refertæ?

Quinq; his porticibus quinq; animi facultates ſignātur. Ariſt. 6. Eth.

SVBLIMIVS adhuc res hæc deducenda eſt. Non ignoratis ò Philoſophi quinque animum noſtrum habitibus conſtare, artis ſcilicet prudentiæ, ſcientiæ, ſapientiæ & intelligentiæ, ad quos omnia noſtra facta & meditata referuntur. In prima porticu, ſcilicet arte, artes continentur mechanicę. Prudentia complectitur ſenatores, ſapientes mundi huius, & conſiliarios. Sub porticu ſciētiæ omnes docti comprehenduntur, Philoſophi, Theologi, Oratores, Concionatores, ambulacro denique ſapientiæ omnes Religioſorum ordines. Quos omnes, ſi rem penitius inſpiciatis, infirmitatibus multis diſtineri videbitis, an non videtis quot cœci, quot claudi, quot paralytici, inter mechanicos, magiſtratus, Philoſophos, & inter Religioſos reperiantur: tot ſcilicet cœcitates, tot imperfectiones, tot paralyſes, tot defectus & ſcandala in omni hominum genere reperire eſt. Dicam itaque & uere dicam, piſcinam hanc omni ex parte admirabilem eſſe, & qua nihil in mundo, aut diuinius, aut eminētius excogitari poſſit. Iam vero tempus eſt, ut ea relicta ad alteram concionis meæ partem ueniam; ac nonnihil de miſero illo paralytico loquar.

Paralyticꝰ hic genus humanum denotat.

MISER ille Paralyticus, qui triginta ipſos annos, infirmitate hac diuexatus fuerat, genus humanum

ad

ad uiuum nobis repræſentat, quod quatuor annorum millibus & amplius ante Chriſti aduentum exhauſtum & confectum fuerat ægritudine, (heu diuturnam paralyſim:) prodigioſum illum non dico piſcinæ, ſed paſſionis quam Meſſias eſſet paſſurus, mortem ſemper expectans, per quem à morbis ſuis & ægritudine erat liberandum. Pro dolor: Originalis peccatum paralyſis id inuaſerat, adeo, vt ad pia & bona opera nulla ſeſe ratione, ac multo minus ad ſatisfaciendum, mouere poſſet. Paralyſi laborabat in intellectu per ignorantiam, in voluntate per malitiam, per fragilitatem in potentia concupiſcibili, adeo, ut ad omnem uirtutem, & quidquid cum uirtute coniunctum foret, prorſus ineptum eſſet.

QVEMADMODVM enim arbores, ſemel fulminæ de cœlo tactæ, quamprimum exareſcũt, neue ullas, aut frondes, aut fructus producunt. Ita quoque miſerum mortale genus, graui illo peccati originalis ictum fulmine, quamprimum exaruit, ac nullos deinde meritorum fructus protulit, merita inquam quibus tum pœnæ ſatisfaceret, tum peccatum commiſſum deleret. Reuocate quoque in memoriam ficum illam Euangelicam, quæ maledictionis fulmine à Domino percuſſa ſtatim areſacta eſt, & omnem penitus uirorem amiſit. Ad cuius ſimilitudinem Adam, prima naturæ humanæ arbor, in medio paradiſi terreſtris plantata, diuina maledictione percuſſus, ſtatim exaruit, & omnem iuſtitiæ uirorem, uigoremque & ſplendorem perdidit.

Simile.

Luc.13.

PROPONITE ſimul ob oculos mulierem illam Euangelicam, quæ duodecim annis fluxu ſanguinis vexata, omnes facultates ad ſanitatem recuperandam, & quidem fruſtra, impenderat. Dicite mihi, an non illa humanæ naturę imaginem ad uiuum repræſentat, quę fluxu ſanguinis uexata, peccati originalis ſcilicet contagio, quod ſanari, niſi magna difficultate, non poterat; omnia ſua merita, uota, gemitus, & omnes ſatisfactiones impẽderat, exhauſerat, ne dicam amiſerat, à quo tamen nulla ratione potuit liberari.

Natura humana cum muliere fluxum ſanguinis patiente comparatur.

Matt.9.
Luc.8.

QVAN-

Quæ mala peccatũ in aĩam inuehat

QVANTVM porrò homini detrimentum affers ò peccati paralyſis: animam enim, ſimul & corpus, debilitas, ac membrorum vſu priuas. Idipſum facis animæ quod olim Philiſthæi Samſoni; aufers ei vires, eruis oculos, ac vitam eripis. Excęcas eam; ne mereatur efficis, gratia eam priuas & virtutibus, ac ſimul ei vitam eripis. ò paradoxa: Peccatum, rem quæ mori non poteſt, mori cogit, occidit, necat, & inuadit miſeras animas. Merito, & benè quidem olim Paulus dixit, [Horrendum eſt incidere in manus Dei viuentis;] equidem alio ſenſu dixerim, [Horrendum eſt incidere in manus peccati occidentis.] Hæc igitur, peccatores, in mentem reuocate.

Iud. 16.

NON eſt autem, quod miremini Auditores, ſi miſer ille paralyticus triginta octo annis ſanari non potuit: nullum enim habebat, qui eum in Piſcinam poſt aquæ motum conijceret; donec Angelus ille cœleſtis aquam moturus, de cœlo deſcendit, & eum in piſcinam coniecit. Quis verò tu es, ò Angele, vnuſne Seraphinorum? an ex ordine Cherubinorum? an inter Dominationes, aut Poteſtates locum tenes? Nequaquam, Auditores, ſed eſt Princeps ille Angelorum, Rex Seraphinorum, Deus ipſe, qui ſeſe Angelum à Prophetis vocari iubet: [Vocabitur nomen eius magni conſilij Angelus,] ait Iſaias. Hic eſt cuius iuſſu ſacra hæc piſcina fluit & refluit. Omnia enim Eccleſiæ Sacramenta à paſſione & cruce Ieſu Chriſti, vt inter eruditos notum eſt, efficaciam & vim ſortiuntur.

Iſ. 9. iuxta 70.

Paſſio Chriſti cũ Nilo fluuio comparatur.

REFERVNT naturæ indagatores, Nilum, qui totam Aegyptum quotannis irrigare ſolet, ſeptem oſtijs, ac veluti orificijs in Oceanum ruere, vnde Poeta, [Septemplicis oſtia Nili.] Equidem putem paſſionem Chriſti haud incongrue Nilum dici poſſe, quæ velut torrens ſeptem oſtijs exundans, montem Caluariæ irrigans, in mare Eccleſiæ ſeptem canalibus, id eſt, ſeptem ſacramentis deuoluitur. Audite, quomodo vates regius ſententiæ meæ accedat, aut ego ipſius, [Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei.

Pſa. 45.

Verum ò miſer paralytice, miſera inquam natura humana,

mana, quanam ratione fieri dicam, vt tanto temporis ſpatio ægritudine langueas? quomodo ais te hominem non habere, qui te ad piſcinam poſt aquæ motum ferat; neminem eſſe qui ſaluti tuæ ſtudeat? An non tot Patriarchas, tot Prophetas, tot denique ſanctos viros habuiſti? an te illi in piſcinam non coniecere? Quid miſer paralytice, tot ſemper Angelos habuiſti, tot Ioſephos, tot Danieles, tot Dauides, tot Elias, tot Eliſæos, Iſaias, & tot alios: quanam ergo ratione dicis te hominem non habuiſſe? verè hominem paralyticus ille non habuiſſet, ſi Dei Verbum, hominem non induiſſet: eſt namque ille homo, quem totus terrarum orbis tanto tempore exſpectarat, ille inquam homo, quem Pilatus admiratus Iudæis oſtendit dicens, [Ecce homo.]

ALIA adhuc meditandi materia in his verbis, [Non habeo hominem,] latet. Poſtquam enim ſemel nos in peccatum incidere contigit, poſtquam paralyſi laborare cœpimus, nullus omnino homo eſt, nulláque creatura, quæ nobis mederi poſſit. Tunc, ò anima, clames neceſſe eſt, cum in huiuſmodi diſcrimine verſaris, tunc dicas oportet, [Hominem non habeo.] Tu ſolus es Domine qui mihi potis es ſuccurrere, qui mihi miſericordia tua potes auxiliari, vt hodierna die Paralytico huic auxiliatus es. Et ſane fieri non poteſt, vt quis ad gratiæ ſtatum è peccato redeat, ſi Deus manum auxiliatricem non apponat. Numquam enim Ionas è ventri ceti & de profundo pelagi liberatus, ad ſolis huius intuitum rediiſſet, niſi miraculo quodam & prodigio Deus eum liberaſſet. Idipſum plane tibi contingit peccator, vt naufragium paſſus numquam è profundo peccati liberari queas, niſi te Deus violenta manu extraheret. Quare gratia Dei præueniens cum primis neceſſaria eſt.

Peccator à peccato ſe liberare nequit, ſine gratia & miſericordia Dei

Ioan. 2.

MILLE huius rei figuras, mille ſimilitudines in S. Bibliis habemus. Prius gallus cantauit, quàm Petrus ad peccata ſua deploranda, egrederetur, & ad Dominum conuerteretur: neceſſe eſt gallum, id eſt, gratiam præuenientem, cantare, priuſquam quis iuſtificationis compos fiat.

Similitudines & ſenſus allegorici.

Mat. 27

Magi

Digitized by Google

Magi Chriſtum adoraturi venere, verum duĉtu ſtellæ
Mat. 2. [ſtella antecedebat eos.] Tres Mariæ Ieroſolymis ad
Mat. 28 Chriſtum in ſepulchro quærendum profectæ ſunt, ſed [orto iam ſole.] Quibus nos ſacræ litteræ docent, prius nos, non dico Ieroſolymis, ſed peccato noſtro vel è terra barbara gentilium illorum principium exemplo, ad Deum quęrendum egredi non poſſe, quàm ſtella pręeat, quàm gratiæ præuenientis ſol exoriatur.

Inſignis cōcept⁹ ADDAM ad has ſimilitudines conceptum aliquem è natura petitum. Docent Philoſophi, cœlos à ſeipſis non moueri, & Angelos motum eorum efficere & producere: & ab intelligentijs eos, non propria forma & virtute moueri. Idem planè de motu illo ſupernaturali iuſtificationis aſſeuero, à ſeipſo ſcilicet non prouenire, nec viribus eum noſtris adſcribi poſſe; at Deum ſolum eiuſce
Ariſt. axioma. 7. & 8. Phyſ. motus originem eſſe & auctorem. [Quidquid enim mouetur, ab alio mouetur,] vt benè ait Ariſtoteles: quod in iuſtificatione potiſſimum valet. Numquam quoque paralyticus hic piſcinam intraſſet, niſi Ieſus eum antea permouiſſet.

QVARE o Domine qui verus es motor, & auctor bonorum omnium, oſtende nobis miſericordiam tuam, incità nos, gratia nos tua præueni, ſanctis nos tuis inſpirationibus exſtimula. Eheu nos miſeros Domine, tantoperè exſpectate & deſiderate mundi redemptor, tanto tempore hic veluti paralytici, ante piſcinam, motum & influxum gratiæ tuæ operientes, ægri & infirmi decubuimus. Immerge nos igitur, immerge animam noſtram, paralyſi mirum in modum excruciatam. Iam pluſquam triginta annis ſpirituali ægritudine detinetur, auaritia ſcilicet inſaturabili, ambitione incredibili, denique plurimis enormibus peccatis diuexata. Succurre igitur illi clementiſſime Domine, & præſta vt à te ſuauem illam vocem audire mereatur, [ſurge & ambula. Surge] inquam, à peccato, [& ambula] per bona opera. nam hæc rectiſſima & compendioſiſſima ad cœlum via eſt.

SABBA-

SABBATO poſt Dominicam I. Quadrageſimæ.

Aſſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit eos in montem excelſum ſeorſum, & transfiguratus eſt ante eos. Matth. 17. Luc. 9.

FIGVRA.

HVMILI illi Ioſepho, poſt importunas pellacis dominæ, vxoris Putipharis, ſollicitationes, poſt incredibiles moleſtias in Aegypto perpeſſas, poſt carceris intolerabiles fœtores, in quem à Putiphare coniectus fuit, tam ſecundus fortunæ ventus aſpirauit, vt vinculis & compedibus ſolutus, purpura indutus, curru regio inuectus, & per omnes Aegypti terminos primus à Rege fuerit proclamatus. Fuit hoc Auditores vera Transfigurationis hodiernæ figura: namque hic verum Ioſephum Chriſtum videmus, qui poſt tot moleſtias & labores à primo natiuitatis tempore in Aegypto perpeſſos, poſt opprobria & calumnias, quas adultera Iudæorum Synagoga in eum euomuerat, denique poſt tantas tamque graues Satanæ tentationes; hodierna die è cauernis, ſpeluncis, & antris deſerti egrediens, regio more indutus, ac veſtimento gloriæ circumdatus, non quidem currum triumphalem, ſed montem Thabor aſcendit, cui Angeli miniſterium exhibent, quē Apoſtoli demirantur, quemque Pater æternus, non vt vicarium ſuum in Aegypto, at principem & Monar- Gen. 39. & 41.

cham

cham totius orbis agnoſcit. Quam pompam & gloriam vt pro dignitate depingere & explicare poſſimus, auxilium & gratiam ſanctiſſimi Spiritus mediantibus Deiparæ Virginis Mariæ precibus inclamemus. Dicamus igitur vnanimes.

AVE MARIA.

Iphicrates milites ſuos ſpe prędæ ad fortiter agēdū ī bello excitare ſolebat.

REFERT Plutarchus, Athenienſium ducem Iphicratem milites ſuos in bello nullis alijs adhortationibus, aut incitamentis, quàm ſola ſpe prædæ, ac fortiter agendum animare conſueuiſſe. Idipſum & magnus ille Deus, & vniuerſi mundi dux facere conſueuit, qui milites Eccleſiæ ſuæ militantis ſpe æternæ beatitudinis ad prælia contra improbam hanc vitam ineunda incitat. [Gaudete & exultate, quia merces veſtra copioſa eſt in cœlis.] Sumite animos o validi milites, vos o fideles animæ, in oppugnationibus, expugnationibus, inſultibus, congreſſibus, tentationibus, afflictionibus generoſos vos oſtendite, magna vobis præda parata eſt, operam non perdetis, & luculentè vobis veſtri labores compenſabuntur.

Mat. 5.

1. Re. 17

ANIMOSVS ille miles Iſrael Dauid, antequam in prælium deſcenderet, ſpe iam certus fuit & promiſſione confirmatus, poſt victoriam regis ſeſe filiam in rei bene geſtæ compenſationem accepturum. [Virum qui percuſſerit Philiſthæum hunc, ditabit rex diuitijs magnis, & filiam ſuam dabit ei.] Tu porrò ô homo ſtrenue athleta, centum è cœlo promiſſiones habes, ſi Philiſthæum illum mundi proſternas, cœli te filiam, id eſt, æternitatis gloriam, remunerationis loco accepturum: qua nulla præda opulentior, exuuiæ nullæ pretioſiores, & merces nulla ſublimior tibi exſpectari poſſet. Docet nos id fides, natura nos eò inclinationibus ſuis inuitat, plurimis reuelationibus rem confirmatam habemus, & plurimi qui è cœleſti illa regione reuerſi ſunt, id nobis nunciarunt.

Plurimi ab altero mundo reuerſi id nūciarunt.

NE porrò id vobis mirum videatur Auditores, nec præter veritatem; iterum dico & tertiò dicam, plures ex altera vita ad nos redijſſe, qui nobis hanc gloriam nunciarunt. Quot ad nos venerunt Angeli? Dic nobis Tobia, quid

Tob. 12

quid tibi dixerit Angelus Raphael? Abraham, Loth, Ia- Gen.18
cob, beatiſſimi Patriarchæ, qui frequentes cum Angelis Gen.19
fuiſtis, eos vidiſtis, cum ijs luctati, locuti, commorati Gen.32
eſtis, dicite quid vobis dixerint? Tu verò glorioſa Ange- Luc.1.
lorum regina, & Virgo, quid tibi Angelus Gabriel de
cœleſti hac gloria nuntiauit. S.Paulus Apoſtolus ab al- 1.Co.2.
tero mundo reuerſus, & ad tertium vſque cœlum ra-
ptus, mirabilibus vniuerſum orbem complecuit. S. La- Ioan.2.
zarus qua triduo in altera vita hæſit. Ioannes Euan- Apoc.1.
geliſta mille reuelationes habuit, & multa de ea pro- 25.
mulgauit. Quin etiam alterius ſæculi princeps Ie-
ſus Chriſtus inde reuerſus eſt, [à ſummo] nempè [cœ Pſa.18.
lo egreſſio eius.] Quanta nobis illa nuntiauit, quæ non
dixit? Anne igitur deſunt, qui ex altera vita ad nos re-
dierint, quique nobis de æterna beatitudine multa nar-
rarint?

ANNE adhuc dubitatis? Iſraelitæ nunquam fertili- Num.13
tatem terræ promiſſionis & vbertatem agrorum crede-
re voluerunt, donec exploratores ingentem in vecte bo-
trum, velut ſpecimen vnde de reliqua eius abundantia
iudicarent, attuliſſent. O animæ incredulæ, ſi hactenus
tanta veſtra fuit incredulitas, vt tantas diuitias, tantam
gloriam, tantam quoque beatitudinem vobis in cœle-
ſtibus habitaculis eſſe repoſita, credere minimè potue-
ritis, huc accedite, & partē eius, ac veluti ſcintillam, in
monte Thabor aſpicite: vbi ſanctus Apoſtolus Petrus,
extra ſe poſitus, in extaſin raptus, & ſtupore defixus, ni-
hil ſe vmquam vidiſſe ſimile exclamat. Totam rei hi-
ſtoriam & eiuſdem circumſtantias Lucas Euangeliſta
recitat. [Aſſumpſit Ieſus Petrum & Iacobum & Ioan- Luc.9.
nem fratrem eius, & duxit illos in montem excelſum ſe-
orſum, & transfiguratus eſt ante eos.] Eſt hoc ſplendor
gloriæ cœleſtis, & magnificentia & miracula transfigu-
rationis; quare non de alia hodie re, quàm de hoc myſte
rio verba faciamus.

PORRO qui hodie transfiguratus eſt, Dei Verbum
eſt, Ieſus Chriſtus eſt, Meſſias ille in lege veteri ex ſpe-
ctatus, ac verus mundi redemptor: ille quem hodie ita
ſplendentem, recentem, refulgentem, rutilantem,

Luc.2. quem plenum gloria in ſummitate montis Thabor contemplaris; humilis ille Ieſus Nazarenus eſt, quem ante aliquot annos in præſepio locatum, in ſtabulo Bethleemitico repoſitum vidiſti. Quem hodie in ſummo mõ-

Mat.17. tis vertice lumine circumdatum, inſtar ſolis refulgentem, maieſtate pleniſſimum intueris, miſer & humilis ille Galilæus eſt, quem ante aliquot menſes in deſerto ieiunantem, in ſpeluncis & ferarum luſtris commorantẽ, per auia in ſolitudine errantem, à Satana tot diuerſis tentationibus exercitatum vidiſti. Hem quæ metamorphoſis, quæ rerum vices? Eia igitur,

In noua fert animus mutatas dicere formas.

ET figuras ſexcentas, ad hanc transfigurationem ſpectantes, in medium afferre.

Figuræ ueteres, quibus Chriſti Transfiguratio declaratur. 2. Reg. 18.

DAVID opilio, poſt Goliath proſtratum, paſtoritia lacerna depoſita, purpuram induit, veſtibus ſeſe Ionathæ circumdans. [Exſpoliauit ſe Ionathas tunica qua erat indutus, & dedit eam Dauid, & reliqua veſtimenta ſua vſque ad gladium & arcum ſuum.] Videte porrò hic noſtrum Dauidem, adeò celebrem, ſimplicibus prius inſtar paſtoris veſtibus indutum, veſtibus ſcilicet humanitatis ſuæ, poſt Satanam deuictum, viles illas exuuias in monte Thabor deponere, & diuinitatem aſſumere, ac gloria ſe circumdare, de quo dicitur, [amictus lumine ſicut veſtimento.]

Eſth.9. MARDOCHAEVS quotidie in terram proſtratus, cœlum replens ſuſpirijs, pectus exhauriens ſingultibus, fortunæ ſuæ calamitatem gemens, ieiunijs emaceratus, poſt deuictum inimicum ſuum Aman, mutata veſte Regem Aſſuerum adijt, aureis veſtibus effulgens, [Mardochæus autem de palatio & de conſpectu regis egrediens, fulgebat veſtibus regijs, coronam auream portans in capite, & amictus ſerico pallio atque purpureo.] Cernite verò hodie humilem illum Mardochæum, Chriſtum Ieſum, cum tanto tempore ieiunaſſet, & humi caput dormiendo reclinaſſet, tot ſuſpiria, tot gemitus traxiſſet, tot lacrymas in ſolitudine effudiſſet, poſt Satanam debellatum & triumphatum, hodie ſeſe magni illius Aſſueri, habitu mutato, gloriæque veſtibus aſſumptis,

con-

Digitized by Google

conſpectui offerentem, vt dicere liceat, [Decorem indutus eſt.]

QVAMDIV Arca fœderis inter Philiſthæos in deſerto commorabatur, vilibus pellibus cooperta erat; at vbi in templo Salomonis collocata eſt, gemmis & auro effulgere, ac multis circumcirca diuitijs exornari cœpit. Arca illa humanitatis Ieſu Chriſti, quamdiu in deſerto, in medio ſolitudinis, inter petras & rupes permanſit; ſaccis, cilicijs & paupertate conſtrata fuit: verum hodierna die, collocata non in templo Salomonis, ſed in vertice montis Thabor, tota auro refulget, gloria reſplendet, & omnibus gratiarum donis excellit, &, audite rem nouam, [Transfiguratus eſt.]

2. Par. 5

HIC diſcatis velim, Auditores, quinquies Chriſtum, toto vitæ ſuæ tempore eſſe transfiguratum, & quinque diuerſis transfigurationis generib. Hem qualis Chamæleon, quis Proteus: Prima transfiguratio in ventre fuit virginali, quando nimirum, Verbum caro factum eſt, & homo Deus: non quidem conuerſione diuinitatis in hominem, ſed aſſumptione humanitatis in Deum, vt magnum Eccleſiæ lumen Athanaſius edocuit, o eximiam & verè diuinam transfigurationem, de qua luculenter Paulus, [In ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo.] Cuius in Patriarcha Iacob verum exemplum conſpicimus; ille namque vt patris benedictionem præciperet, Eſau fratrem mentitus eſt, pelliculiſque hœdinis manus vt tanto melius fratrem exprimeret circumueſtiuit: [& veſtibus Eſau valdè bonis, quas apud ſe habebat domi, induit eum, pelliculaſque hœdorum circumdedit manibus, & colli nuda protexit.] Qua procul dubio figura myſterium hoc quam appoſitiſſimè exprimitur: Ieſus enim Dominus noſter, vt nobis benedictionem patris, ſui æterni obtineret, hominis formam aſſumpſit, qui per Eſau deſignatur, pellibuſque humanitatis noſtræ naturam vt noſtram, melius & ad viuum magis exprimeret ſeſe circumdedit, cuius rei teſtem habeo Paulum, vbi ſupra, [formam ſerui accipiens, & habitu inuentus vt homo.] Quid? Regem gloriæ, & eum, qui, Apoſtoli teſtimonio, [ſplendor

Quinq; Transfigurationum genera.

Phil. 2.

Gen. 27

Heb. 1.

eſt gloria, & figura ſubſtantiæ Patris,]peccatoris habitum aſſumere, an non hoc vera transfiguratic.ııs ſpecies eſt?

Admirabilis transfiguratio in Euchariſt. Oſc. de feſto Sacram.

ALIA adhuc nec minus admirabilis transfiguratio facta eſt, quando auguſtiſſimum & ſuper omnia admirandum Sacramentum Euchariſtiæ inſtituis, quando ſcilicet panem in corpus, & vinum in ſanguinem conuertit & tranſſubſtantiauit, atque hoc quidem vnico temporis momento, Lumen illud doctorum D. Thomas hoc omnium miraculorum à Chriſto vnquam factorum primum & maximum vocat. Quod quamuis, à Catholicis & fidelibus ac proorie quidem tranſſubſtantiationem nominari ſciam: tamen quoniam ipſum propriũ Chriſti corpus & ſanguis ſub ſeciebus panis & vini continetur, atque in debita quantitate, maieſtate, gloria, ſub figuris nouis & inſolitis occultantũr, vera quoque transfiguratio dic poterit?

Nouum trãsfigurationis genus ĩ paſſion. Iſai. 53.

TERTIA transfiguratio in monte Caluariæ, & in crucis ſcena peracta eſt; cum ſcilicet moriens ita ſeipſum immutauit, vix vt agnoſci à notis potuerit. Caput eius ſpineo ſerto vallatum erat, vultus eius ſanguine, facies ſputis, corpus vulneribus oppletum; manus clauis, latus lancea transfixum. O admirabilem transfigurationem?[Et vidimus eum & non erat aſpectus; & nos putauimus eum quaſi leproſum.] An non vera vobis transfiguratio eſſe videtur, Deum, qui ſuper cœleſtes orbes fulgurat & tonat, totam mundi machinam concutit, Angelcs beata ſui viſione paſcit, Cherubinos miniſtros habet; crucis ſupplicium perferentem, in hominem tranſmutatum, vt peccatorem habitum, doloribus ſaturatum, & à toto mundo derelictum & vexatum contemplari?

Alia trãsfiguratio poſt reſurrectionẽ.

ALIAM adhuc trãnsfigurationem video, verum non adeò nouam, at longè tamen ſplendidiorem, & glorioſiorem. Quando ſcilicet Seruator meus ac Redemptor iterum gloriæ ſe qualitatibus & dotibus circumornans, transfiguratus eſt. Modò enim ſe viſibilem, modò non viſibilem declarauit; ſemel ſepulchro egreſſus eſt, alias portis clauſis ingreſſus: Et ſanè, qui paucis ante diebus mortalis,

Digitized by Google

talis, & paſſibilis viſus fuerat; eum ſe iam glorioſum, immortalem & impaſſibilem reddere. An non eximia tranfigurationis ſigna ſunt; an non egregia prodigia? an non miræ metamorphoſes?

VERVM omnium nobiliſſima atque omnium princeps fuit illa, quæ hodierna die in monte Thabor peracta eſt, quæ ſola per antonomaſiam & quaſi omnium præcipua, Transfiguratio appellata eſt. In hac namque hodie vna die Redemptor noſter ſe transfigurat, hic Meſſias ſeſe detegit, hic Verbum illud diuinum ſeſe manifeſtat; hodie legiſlator noſter negotia propter quæ in mundum miſſus eſt declarat, ac legationis ſuæ auctoritatem & patentes aperit. Præuiderat hoc à longe Dauid dicens, [Thabor & Hermon in nomine tuo exultabunt.] quaſi diceret, Hem quamnam, ò Meſſia venture, gloriam, quos triumphos, quæ miracula te iam inter mortales commorante præuideo & præſagio? Angeli lætabuntur, homines cantabunt, montes à conſpectu tuo exultabunt, Thabor propter Transfigurationem tuam gaudebit. Hermon propter miracula quæ in eius vertice patrabis, triumphum aget. Pſ. 88.

VERA tua vaticinia fuiſſe confitemur o Rex & vates; in monte namque Hermon magnum illud miraculum, quo quinque hominum millia quinque panibus & duobus piſcibus ſaturata ſunt, editum eſt. Euthymius verò addit in eodem monte reſurrectionem filij viduæ in Naim contigiſſe. Naim enim oppidum Galilææ eſt, in radice montis Hermon ſitum, in quo hoc miraculum peractum eſt. Thabor igitur & Hermon exultabunt in aduentu Meſſiæ noſtri, præceteris verò Thabor. Euth. in Pſ.

O felicem inter omnes montes ac verè beatum Thabor? mons Sinai fulgure & tonitruo concuſſus eſt, in eo nihil niſi flammæ & ignes apparuere. In monte Oliueti arma militum, & gladij conſpecta ſunt, & traditiones & Iudæ machinatione in eo peractæ. In monte Caluariæ, præter cruces, patibula, ſuſpenſos, latrones in crucem actos, & Chriſtum Ieſum crucifixum, nihil intueor. at tu o Thabor, undecumque gloria repletus es, & in La' mõtis Thabor. Exod. 19 Matth.

Digitized by Google

paradiſum commutatus. Iam fruſtra ſol in axe ſuo errat,ac cęlum permeabat;aliam enim facem ipſe circum te habebas,quæ eius lumen eripiebat,ac quodammodò offuſcabat. Nam quemadmodum [maius lumen offuſcat minus:]ita quoque magnus ille hominum & angelorum ſol radiis ſuis paruam hanc mundi faculam offuſcabat;paruam dico,nō quidem ratione terræ,quam infinitis partibus ſuperat, verum reſpectu infiniti & æterni illius luminaris.Hic igitur ſol alterum offuſcauit Audite,[reſplenduit facies eius ſicut ſol,]ò egregiam ſimilitudinem, ò diuina myſteria: vt hinc ſcilicet diſcamus, omnia,quæ in glorioſo Ieſu corpore hodie peracta ſunt, quæque in ſole hoc etiam conſpiciuntur, corporibus noſtris mortalibus, & carnalibus hiſce compagibus poſt reſurrectionem euentura.

Quatuor ſolis proprietates,

Sol ille,mundi huius fax,qui licet eum quotidie illuſtret, non ideò tamen minus dignus eſt quem admiretur, quique iam a quinque annorum millibus, & amplius ſemper vrit ſeipſum non comburendo, & illuſtrat non ſeſe exſtinguendo, quatuor admirabiles in ſe proprietates habet:primò quidem lumen ipſum, quo vnico temporis momento quatuor mundi plagas intuetur: agilitatem deinde, qua viginti quatuor horarum ſpatio totum cęlorum orbem circumit, idque tanta celeritate, vt vnius horæ quadrante centrum viginti cęleſtium miliaria. quæ tamen terreſtribus multò longiora ſunt, millia conficiat. Tertiò ſubtilitatem, qua corpora lucida & tranſparentia penetret, & per cryſtallum & vitrum luceat. Denique impaſſibilitatem, quippè qui tanto tempore in rerum natura, ſine vllo ſui detrimento,aut corruptione, aut rerum naturalium damno exſtitit:Ignis eum non comburit,aer non nocet, aut aqua exſtinguit. Ab omnibus hiſce caſibus immunis eſt.

Corpora noſtra poſt reſurrectionē quatuor egregiis dotibus prædita erunt. Sap.3

IDIPSVM, Auditores, quod in hac transfiguratione videtis, caducis noſtris corporibus poſt reſurrectionem accidet.Imprimis enim inſtar ſolis effulgebunt; [fulgebunt namque iuſti.]Erunt quoque agilia, ita vt temporis momento e cęlo in terrā deſcenſura ſint, & polo Ar-

ctico

ctico vſque ad antarcticum, inſtar auium, aut inſtar Angelorum potius, peruolatura. [Sicut ſcintillæ in arundineto diſcurrent.] Erunt adhæc ſubtilia: omnia enim trāſire poterunt, ac nihil illis erit occluſum. Denique pati haud quidquam poterunt, nullas infirmitates ſuſtinebunt, quin & à morte immunes erunt. [Iam non erit amplius labor, aut vllus dolor.] ò rem admirandam: [Amodo iam dicit ſpiritus vt requieſcant à laboribus ſuis;] ò iucunditatem: Experimentum hic, præſentibus Moſe & Elia, qui inter Prophetas facilè principes fuere, videmus: De quibus iam nonnihil loquamur. Interrogemus illos glorioſæ transfigurationis teſtes, & ſciſcitemur ab illis rei circumſtantias. Primum autem te alloquor ò Mòyſes quid eſt, quod tu potiſſimum hodie ad vitam redeas, atque è limbo venias. vt hodierno myſterio interſis? Anne ſcilicet, vt D. Chryſoſtomus arbitratur, vt Chriſti innocentiam teſtareris, quam Iudæi magna prius iniquitate legis tranſgreſſorem appellauerant: an verò vti hac ratione eum morti & vitæ dominari oſtenderes; an potius, quod verius eſſe crediderim, vt promiſſionem quam tibi olim fecerat, adimpleret, fore ſcilicet aliquando, vt gloriam humanitatis eius eſſes viſurus, [Poſteriora mea videbis,] id eſt, humanitatem meam.

Apo. 21
Apo. 14
Cur Moſes ī trāsfiguratione apparuit.
Exo. 33

TV verò Elia quid huc facturus aduenis? cur ad vitam redis, anne ſcilicet, quod ante finem ſæculi veluti extremi iudicij præcurſorem apparere te neceſſe ſit, ac Iudæorum reliquias conuertere? Ea ne forſitan de cauſa, vt hunc è montibus Iudæorum errorem tolleres, Ieſum ſcilicet Eliam eſſe aut aliquem ex prophetis. Equidem haud grauatè conceſſerim: verum hanc fuiſſe potiſſimum cauſam puto, vt nimirum Iudæis, qui credere difficillimè poterant, Chriſtum illum Meſſiam eſſe in lege promiſſum; ora obſtrueres, & erroris argueres. Conabantur enim illi ex Malachia Propheta aſſerere, ante Meſſiæ aduentum, Eliam in terram deſtinandum: [Ecce ego mittam vobis Eliam Prophetam antequam veniat dies Domini magnus & horribilis:] ac quoniam conſtabat Eliam nondum in carne apparuiſſe, hinc

Cur Elias trāsfigurationi īterfuerit.
Mal. 4

liquidò colligi exiſtimabant, hunc quem ante oculos vi derent, verum Meſſiam non eſſe. Decepit vos ò Iudæi ambiguitas verbi Aduentus: loquitur enim Propheta de ſecundo Domini aduentu, id eſt extremo iudicij die, & non de primo: verum vt hanc è mentibus veſtris Dominus opinionem & errorem tolleret, ſimulque vobis ad oculum, hunc verum Meſſiam eſſe demonſtraret, ecce hoc in monte Eliam ſecum loquentem induxit, [Apparuit illis Moſes & Elias.]

O præclaram, & cui ſimilis in mundo numquam extitit, congregationem: Hic namque mundi vtriuſque, è cœli quoque & terræ, vtriuſque etiam teſtamẽti legatos videbitis: à parte teſtamenti veteris, Prophetarum principes: a parte noui Apoſtolorũ vertices: è cœlo ſanctiſſimam Trinitatem, è terra ſacratiſſimam humanitatem. Hodie ſcilicet arca fœderis, arca inquam humanitatis Christi in medio Cherubin, in medio ſcilicet Prophetarum collocatur. Quos verò ſermones, aut ratiocinationes vtrimque habita putamus? quænam hic negotia inter magnates illos & principes exiſtimamus tranſacta? quid agitur? quid dicitur? dicito nobis Marce, dicito nobis Luca? [Loquentes de exceſſus] ait Diuus Marcus. — Par. 25.

Quinã ſermones in monte habiti, tẽpore transfigurationis.

CYRILLVS Alexandrinus, cui pares multos Eccleſia non habuit; ait in vertice montis illius de diuinæ bonitatis exceſſu habitos eſſe ſermones; non quidem de eo exceſſu, qui in mundi creatione eluxit: cum ſcilicet ipſa SS. Trinitas, inſigni quadam liberalitate, magnificentia, ac quodammodo prodigalitate bonitatis ſuæ theſauros aperiens, totam ſeſe creaturis communicauit: nec de eo quoque, quem iam quinq; annorum millibus, ſapiẽti directione, ſuaui moderatione, & ſollicita ac prouida totius vniuerſi conuerſatione demonſtrauerat. De quo igitur exceſſu Cyrille? de eo nimirum, quem Chriſtus humanam naturam induendo declarauit; exceſſu nimirum adeò mirabili ac diuino vt mille alii exceſſus cũ eo comparati inſtar nihili eſſe videantur. Deum ſcilicet humanitatem aſſumere; immortalem mortalitatẽ, Dominum ſeruum fieri; quis ſimilem vmquam exceſſum

Exceſſus diuinæ bonitatis i incarnatione Chriſti.

vidit;

vidit ? cernere nimirum naturam ſine propria ſubſiſtentia ; duas item naturas in vna hypoſtaſi: matrem ſimul & Virginem reperiri cui vmquam exceſſus auditus eſt ?

S. Auguſtinus aliud quiddam excogitauit, aitque illos eo loci de exceſſu tormentorum, ſuppliciorum, cruciatuum, moleſtiarumque, quod in Paſſione Domini futurus erat, ſermones inter ſeſe habuiſſe: qui exceſſus adeo ſublimis eſt, vt ſimilis ei aut viſus aut auditus nullo vmquam ſæculo fuerit. Audite quæſo clamantem Prophetam, aut Prophetæ voce Deum ipſum. [O vos omnes tranſitis, attendite & videte, ſi eſt dolor ſicut dolor meus.] Exceſſus inquam adeò magnus, vt eius vnius memoria, Domine mi Redemptorem, tantorum tibi dolorum cauſa extiterit, tantamque anxietatem menti tuæ ingeſſerit, ſanguineo vt ſudore in monte Oliuarum totum tibi corpus perfunderetur. Exceſſus ſcilicet omnium cruciatuum, omniumque dolorum, ſine vllo prorſus ſolamine, quod vel tibi terra, vel cœlum, aut animæ denique pars ſuperior daret.

CHRYSOSTOMVS alio quoque reſpicit, & aſſerit, exceſſum illum, de quo loquebantur, de nimiæ eius humilitatis, quam in paſſione ſua Chriſtus demonſtraturus eſſet, exceſſu eſſe intelligendum. Exceſſu adeò excedente, & humilitate adeò extraordinaria, vt Paulus id pro dignitate explicare non valens dicat, [Humiliauit ſemetipſum factus obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis.] Audite obſecro vos ſuperbi, vos inflati arrogantia, & exceſſum hunc penitius conſiderate. Deus vt creaturas redimeret, capi, ligari, illudi, percuti, ignominiam pati, clauis configi, ac cruci denique voluit affigi. O exceſſum infinitis etiam exceſſibus refertum ?

Exceſſus humilitatis quã Chriſt' in ſua paſſione oſtẽdit.

S. Bonauentura doctrina æquè ac ſanctitate celebris, omnes quas adduximus de exceſſu hoc explicationes probat, & ratas habet; verùm aliam ad has & ipſe adiungit; aitque exceſſum illum de exceſſu paupertatis, quam Chriſtus in paſſione ſua eſſet toleraturus, eſſe

Exceſſus paupertatis in Chriſto.

intel-

Digitized by Google

intelligendum: quippe qui vnica tantum cruce, & ea grauatus, Ieroſolymis egrederetur, ac deinde nudus & inops in eadem moreretur. Conſolemini, conſolemini igitur vos omnes, qui paupertatem hanc imitantes, voluntariè, ac ſponte pauperes facti eſtis, cum hunc paupertatis exceſſum vobiſcum perpenditis, quomodo nimirum nudus, videlicet in ſtabulo natus ſit, toto triginta trium annorum ſpatio vnica veſte fuerit contentus, ac deinde nudus & algens in crucis medio exſpirarit. Hiſtoriæ quidem veteres ſimiles nobis in Ethnicis Exceſſus proponunt, vt in Valerio Poplicola, qui tertiũ Romæ Conſul, in tanta eſt inopia mortuus, vt ſuis reſp. ſumptibus funus eius coacta fuerit inſtituere: & in Epaminonda Thebano, ſummo illo duce, ac multis trophęis nobili, qui adeo egens ex hac vita deceſſit, vt ne tantum auri domi eius repertum fuerit, quo ei poſt glorioſam mortem erigi Epitaphium poſſet. Verum ſi cum exceſſu paupertatis Ieſu Chriſti eos conferamus, obmuteſcent veteres, ac veluti vmbras reſpectu huius enarrare videbuntur. De hoc eius exceſſu quam bene Dauid locutus eſt: [Pauper ſum ego, & in laboribus à iuuentute mea?] Chriſtus quoque Dominus paupertatem ſuam ſatis inſinuauit, quod ſine lacrymis nequeo, aut dicere, aut perpendere, cum ait, [Vulpes foueas habent, & volucres cęli nidos: filius autem hominis nõ habet vbi caput ſuum reclinet.] ò verum paupertatis exceſſum, ac nimis omnem terminum excedentem.

Val. Maxim. l. 4

Gẽtiles aliquot in sũma inopia mortui.

Matt. 8.

AN non Auditores ſermonis & colloquij huius dulcedine in admirationem & ſtuporem trahimini? an non cęleſtes illę ſermocinationes, verba illa Angelica, de paſſione Domini deprompta, conſolationem, iucunditatem & ſtuporem vobis adferunt? Taceant igitur Philoſophi omnes, taceat Ariſtoteles, neque amplius aſſerat, virtutem in ſolo medio conſiſtere, vitium uero extrema occupare, eſt hoc enim falſiſſimum: ecce enim in monte hoc non niſi de exceſſu & extremitate eſt ſermo: omnia Chriſti opera exceſſum habent, atque in extremo gradu collocata ſunt, quin & extremum adhuc tranſgrediũtur.

VERVM Petre tu ſolus hic præter ordinem & tẽpus lo-

que-

queris, ac colloquium perturbans, dicens [faciamus hic tria tabernacula, tibi vnum, Moyſi unum, & Eliæ unū.] Quid ais Apoſtolorum Princeps? tu ſolus in horto arma inclamas, & gladium ſtringis paſſionis triumpho viam uolens intercludere: tu ſolus in paſſione in Dominum in tuum blaſphemias euomis: tu ſolus denique es, qui hoc in monte præter rem loqueris. Quid? faciamus tria tabernacula. Viſne Eccleſiam diſiungere? anne ſchiſma & diuiſionem cupis inducere? uiſne Chriſtum a Prophetis, & Prophetas à Chriſto ſeparare? Reuoca in mentem rotas illas, quas Ezechiel Propheta vidit, quæ ita ſibi inuicem connexę erant, vt nulla ſine altera eſſet, aut progrederetur: quo erudimur, Prophetas in lege Moſaica, & Moſem in Prophetis, vtrumque in pſalmis: & Moyſem, Prophetas, & Pſalmos in Euangelio, & Euangeliū in omnibus & ſingulis contineri. O rotas vere admirabiles: & interea tamen omnia non niſi ſimul procedunt & uoluuntur; ac proinde non niſi unum eſſe tabernaculū, vnam legem, Deum vnum, & vnam Eccleſiam certiſſimum eſt. Vnde benè Euangeliſta imprudentem Petri ſermonem notauit, [Neſciebat quid diceret.] Quare vt te excuſem Petre, dicendum eſt, magnum illum gloriæ ſplēdorem oculos tibi, ſimul & ingenium offuſcaſſe. Hem: Qualis eras, & quo in ſtatu: aut in quo ſtupore & raptu ſublimè eleuatus cum iucunditatis & gloriæ abundantia repletus dixiſti, [Bonum eſt nos hic eſſe?] Concedo Petre, ac tecum fateor bonum eſſe Ieſu Chriſto adhæreſcere, ac cum eodem verſari; extra cuius gloriam nulla penitus iucunditas, nulla felicitas, nulla denique beatitudo inuenienda eſt.

Mat. 27

Nō ſūt tria facienda tabernacula, at vnicum quo Eccleſia ſignificatur.

EIA igitur Chriſtiani Auditores, ponite vobis ob oculos, lætitiam, gaudium, exultationem, raptum, exſtaſin, & ſtuporem quem in Transfiguratione Apoſtolus hic oſtendit. Verè, ſi Iudęi obſtupuerint; vbi Mardocheū pretioſis & ſplendidis veſtibus indutum, & humilem Eſther ad regiam dignitatem ſublimatam videre, ſi fratres Ioſeph, eum in regio ſedentem throno, ac totius Aegypti habenas moderantem contemplanter, demirati ſint; quid de Apoſtolis eorumque ſtupore hic dicere

Eſth. 6. Gen. 41

poteri-

poterimus: cum humilem ſuum Dominum repentè in monte Thabor eleuatum viderunt, ac uelut in ſublimi quodam throno, gloriæ & diuinitatis ueſtibus indutum, conſidentem? quo eos affectos gaudio & lætitia putabimus, cum inſignem illam Eſther, humanitatem ſcilicet noſtram, ad Regiam diuinitatem euectam vident, ac tãtis uarietatibus aureis circumamictam? Crediderim cognatos & parentes Dauid non parum obſtupuiſſe, cum eum regio more indutum, ac inter primos regni proceres collocatum intuentur: gaudium tamen diſcipulorum & ſtuporem maiorem fuiſſe exiſtimem, quando humilem illum Ieſum Nazarenum, qui tanto tempore in ſolitudine fuerat commoratus, & olim in ſtabulo natus, quique fari filibus à multis habebatur, Angelico & cœleſti aſſumpto habitu, glorioſum, ſplendidum, fulgentem, ac diuinitatis ſuæ ſpecimen oſtendentem conſpiciunt.

BONE Deus, benigniſſime Deus, ſi tantum unica gloriæ tuæ ſcintillæ, ac ſpecimen, admirationis Apoſtolis tuis parere potuit, quid in cœleſtibus illis habitaculis fore credendum eſt. Quid, quæſo, erit, cum tota, uidebitur uti eſt, quando eadem ſemper, ſine termino, ſine defatigatione, in perpetuum, ſummo, ac pleno gaudio & perfectè pandetur? Si unica modo gutta tantum uoluptatis hodie potuit afferre, quid ipſum mare, quid integrum gloriæ Oceanum facturum putamus? Erit, erit illic, ubi clamare licebit, [Bonum eſt nos hic eſſe:] Tu uerò ô fortis animarum noſtrarum zelator, in montem illum aliquando nos ſubleua, præbe nobis uidendam gloriam, non quidem transfigurationis; at diuinæ tuæ eſſentiæ, ſicuti in cœleſti illa, ac beata regione à beatis conſpicitur: ad quam nos ipſe Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus aliquando deducant. Amen.

DOMI-

DOMINICA II. IN Quadrageſimæ.

Aſſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelſum ſeorſum, & transfiguratus eſt ante eos. Luc. 9.

FIGVRA.

SVMMVS ille Iudæorum legiſlator Moyſes cum acceptis tabulis legis de monte Sinai iam deſcenderet, ut populo ſeſe cœlitus miſſum & à Deo ad leges eius orbi proponendas deſtinatum declararat; tanta gloria, ac lumine uultus eius, Deo id permittente, reſplenduit, ut populus, in eum intuitus, ſplendorem fulgoremque ex oculis eius emicantem nequaquam potuerit ſuſtinere. Rem non admodum diſſimilem in hodierni Euangelij hiſtoria contemplor. Video namque non Moſem, ſed Ieſum Chriſtum montibus æternis deſcendentem, ut ſe filium eſſe Dei, cœlitus miſſum, ac uerum Meſſiam & legiſlatorem mundi, demonſtraret; quem Pater æternus in monte Thabor tanta maieſtate, ac tanta diuinitate effulgere fecit, ut Apoſtoli uultus eius ſplendorem, ac radios, & emicantem inde gloriam perferre nequaquam potuerint. Denotat hoc ipſam Tranſfigurationis maieſtatem, quæ profecto digna eſt, quam omnes merito admirentur, adorent, & obſtupeſcant. De ea, ut nos pro dignitate loquamur, opem & auxilium Paracliti, preces mediatricis noſtræ Virginis glorioſiſſimæ adhibendo, & AVE MARIA recitando inuocemus. Exo. 34

r. De nat. Deor. INTERROGATVS ab Hierone Syracuſanorum tyranno Simonides Philoſophus, vt M. Tullius memoriæ prodidit, quid eſſet Deus, triduum ad cogitandum & deliberandum poſtulauit; quo euoluto aliud iterum triduum petijt, quod ſæpius repetens, tandem cum reſponſum diutius differret dicere coactus fuit. [Quanto diutius conſidero, tanto mihi res videtur obſcurior] Equidem idipſum hodierna die de beatitudine dicere merito potero: quo enim diutùs perfectionis eius abyſſos conſidero, eo magis meditando me in infinitam illam abundantiam immergo, admirandoque in profundum & obſcuritates tenebras deuoluor; nam [dum breuis eſſe laboro obſcurus fio.] Itaque dicere cum Auguſtino mihi liceat. [Excedit facultatem eloquentiæ meæ, tranſcendit capacitatem intelligentiæ meæ illud decus, illa gloria, illa celſitudó.] & cum Diuo Ioanne Chryſoſtomo: [Effugit omnem ſermonem atque omnẽ ſenſum humanæ mentis excedit decus illud, illa pulchritudo, illa gloria, illa magnificentia.

Aug. in ſermo. Ora. de reparat. lapſ.

QVID vero tu ò Apoſtole Paule, qui in altero orbe ambulaſti, ac gloriæ huius ſcintillam aliquam vidiſti, de ea dicis? [Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus diligentibus ſe.] Perinde, ac ſi diceret: Ceſſet humani iam intellectus curioſitas immenſitatem diuinæ gloriæ velle comprehendere; neque enim humana mens eò pertingit, nec auris percipere, aut ratio ipſa, aut humani vires ingenij infinitam illam beatitudinem queunt comprehendere. Nam quemadmodum in Propitiatorio duo Cherubin vtrimque poſiti viſebantur, qui ſeſe mutuo cum ſtupore contemplantes alis illud cooperiebant: ita quoque mihi in hac beatitudine velut in propitiatorio videre videor: cerno namque hodie homines ſimul & Angelos, inſtar duorum Cherubim, ſtupore defixos, alis ſilentij ſui ſplendorem gloriæ huius obtegentes.

1. Cor. 2

Exo. 23.

Figura.

Beatitudinis magnitudo. TANTA porrò beatitudinis huius magnitudo & dignitas eſt, vt Angelicus Doctor Thomas dixerit, nihil Deum, aut maius, aut excellentius poſſe condere. quæ ſanè tanta eſt, vt iam à quinque annorum millibus Sera

phin,

Digitized by Google

phin,atque omnes Angelicæ poteſtates præ admiratione ſuſpenſæ & ſtupore defixæ fuerint.

CICERO tantam eſſe pulchritudinem virtutis aiebat,vt,ſi oculis conſpici poſſet,omnes ad ſe mortales ſui pulchritudine traheret,& amore ſui incenderet. Si vero gloriam cœleſtem cognitam habuiſſes M.Tulli,de beatitudine id iure meritoque dicere potuiſſes: tanta namque eius ſplendor eſt & uenuſtas,vt ſi oculis pateret,omnes omnium homines,licet immanes,ac barbaros,ad ſe inuitaret. Iacob conſpecta Rachelis venuſtate,atq; oculorum pulchritudine inter omnes Meſopotamiæ filias, ſtatim eius amore captus eſt, & ineſcatus, adeò vt, quo eius aliquando amplexibus frueretur, ſeruum apud Laban ſeptennio egerit;[& videbantur illi pauci dies, præ amoris magnitudine.] Tu porrò homo ſi vel oculis cœleſtis illius Rachel pulchritudinem haurire tibi liceret, non dubito profectò, quin te eius amore ſummo Patri Laban in ſeruum & mancipium, idque non ſeptennio, ſed ſi vita ferret; annis mille & amplius, traderes.

Ciceronis ſnīa de virtute.

Figura. Gen.28

TRIBVNI, ac centurionis Holofernis in obſidione Betuliæ, viſa eximia venuſtate, ac formæ excellentia quæ in Iudith vidua effulgebat,militibus hinc ſtimulos ad fortiter agendum ſubiecere,dicentes,[Quis contemnat populum Hebræorum,qui tam decoras habent mulieres? vt non merito pro eis pugnare debeamus.] Hæc ipſa ſunt verba,ijdem ſunt ſtimuli,eædem orationes,milites Chriſtiani,quibus nos Sancti alloquuntur,Prophetæ exſtimulant,& Angeli,cœleſtis huius Iudith pulchritudinem quotidie contemplantes,nos in vita hac militante,ad fortiter agendum,& cœlum in quo tot eximiæ res & pulchræ reconditæ ſunt,violentia quadam rapiendum,adhortantur.

Iudith. 10. Allegoria.

MAGNVS ille Iſraelitarum Caleb inter ſexcenta virorum millia ſub ſignis agens, & cum eis per deſertum Sinai profectus,vt eos ad terram Chanaan gladio paradam incitaret, ingentem illis botrum, quem duo viri, velut aliquod fertilitatis terræ illius ſpecimen in humeris vecte portauerant, oſtendit: vnde omnes ita ad bellum

Nu.13. Allegoria.

Digitized by Google

lum animati ſunt, vt communis per caſtra clamor exau ditus ſit,[Aſcendamus, & poſſideamus terram illam.] Miſellæ animæ, quæ in hac Aegypto a triplici Pharaone vincti velut mancipia,ſub ſeruitu te duriſſima gemitis & exhaurimini, ſi vel exiguum aliquem botrum fertilis illius promiſſionis terræ vſideretis ;non eſt profectò dubitandum quin ſtatim rubum huius mundi mare tranſiretis, ac mundi huius deſerta relinqueretis, vt ad terram viuentium in qua tanta rerum copia affluit, aſcendere poſſetis.

IDIPSVM hic hodie videmus contingere. Petrus enim Apoſtolorum Princeps ac Chriſtianorum omnium caput, viſa in monte Thabor gloriæ huius exigua quadam ſcintilla, cruciatuum, tormentorum, ac rerum omnium oblitus, exclamat, [Domine bonum eſt nos hic eſſe.] Hiſtoriam Euangelii in Luca legimus: [Aſſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & transfiguratus eſt ante eos, &c.] Primò de transfiguratione, ac deinde de beatitudiue hac loquar.

Exo.3. QVOD ad primum,cum attentius mecum rubum illum ardentem, quem Moſes in deſerto vidit, conſidero,ac ſublimem illum Eliæ raptum in curru igneo;videre mihi figuras & vmbras glorioſi huius corporis vi-
4.Re.2 deor, quod hodierna die in monte Thabor transfiguratum eſt. Quid enim differt rubum ardentem & non cõflagrantem,in monte Horeb videre,& gloriam & lumẽ corporis,quod tamen ipſum corpus non immutaret, in monte Thabor contemplari? Quid diſcriminis eſt inter Eliam curru igneo in cęlum ſubuectum,& Ieſum Chriſtum corpore lucido & reſplendente. O rubum,ò Eliam, ò mirabilia.

Anima Chriſti a primo conceptionis momento beata fuit.

VERVM, quo melius myſterium hoc intelligatis, aciem ingenii veſtri exacuite, ac memineritis oportet, Chriſti animam a primo conceptionis momento beatam extitiſſe;adeò inquam glorioſam, vt modo in cœlis eſt:[Verbum enim diuinum,cui per hypoſtaticam & perſonalem vnionem coniuncta erat, videbat, atque eò perfectè fruebatur. Verùm gloria illa, ſublimi quodã &

nouo

Digitized by Google

nouo miraculo, in parte nobiliori continebatur, ne ſe in corpus transfunderet; neceſſe namque erat, vt corpus ſupplicijs, paſſioni, cruciatibus, morti denique ipſi tolerandæ aptum foret, non enim Chriſtus in corpore glorioſo quidquam pati potuiſſet,

Non eſt conuentibus luctibus ille color.

VTILIS huiuſce rei figuram? Dauid Goliam proſtraturus, armis regiis grauatus numquam id potuit efficere, at neceſſe fuit, vt funda & lapidibus, armis paſtoritiis, armatus, ac veſtibus paſtoralibus indutus certamen & duellum deſcenderet: [Et induit Saul Dauid veſtimẽtis ſuis, & impoſuit galeam æream ſuper caput eius, veſtiuit eum lorica, dixitque Dauid ad Saul, Non poſſum ſic incedere, & depoſuit ea, & tulit baculum ſuũ.] Quod euidens & apertum ſignum fuit, verum noſtrum Dauid, Ieſum Chriſtum, Satanam, id eſt vaſtum illum Goliath expugnare & debellare dum vellet, numquam armis regiis, diuinitatis ſcilicet ſuæ indutum vincere eum potuiſſe; ſed armis paſtoritiis, id eſt, funda humanitatis noſtræ, & lapidibus miſeriarum noſtrarum armatum, ac peregrini habitu aſſumpto, neceſſe habuiſſe cum eo congredi. Tertio quoque Regum libro legitur, Regem Iſrael mutato habitu ad bellum egreſſum eſſe. Ita Ieſus Chriſtus natura ſua totius mundi rex conſtitutus redemptionis noſtræ certamen ingrediens, habitum mutauit, [Et homo factus eſt.] 1.Re.17 Ca.22. Ioan.1.

OMNE Sampſonis robur in crinibus capitis ſitum erat, [ſi raſum fuerit caput meum, recedet a me fortitudo mea, & deficiam, eroq; ſicut cęteri homines,] ad eumdẽ etiam modum omne paſſionis & meriti fundamentũ in Sampſone noſtro Ieſu Chriſto, in crinibus & fragilitate humanitatis eius conſiſtebat. Et quemadmodum, niſi Philiſthæi caput Sampſonis raſiſſent, numquam eũ perdere aut occidere potuiſſent, ita quoque niſi corpus hoc nouaculam paſſionis, ac gladium crucis, ac aliquid pati potuiſſet, at potius glorioſum extitiſſet, numquam comprehendi, numquam mori potuiſſet, & proinde nunquã ſaluari potuiſſemus. Neceſſe itaque fuit hanc gloriam abſtrahere, vt corpus paſſibile efficeretur. Iud.16.

Figura. AVDITE figuras. Arca fœderis Iordanem intrante
Ioſue 3 vt Iſraelitæ in terram promiſſionis deſcenderent,[ſtete-
runt ęqua deſcendentes in loco vno, & adinſtar montis intumeſcentes apparebant, quæ autem inferiores erant, in mare deſcenderunt.] Ita quoque, vt in terram promiſſionis, id eſt, in cœlum tranſire poſſimus, arca ſacræ illius humanitatis non quidem Iordanem, at paſſionis mare intrante, vehementes illæ ac violentæ aquæ gloriæ in ſuperiore parte animæ hæſerunt, & neque in inferiorem influxerunt: quæ omnes mundi delitias reiecit, atque omnia pœnarum genera ſuſcepit. Gloria ac ſublimis illa gloriæ viſio quieuere, ac ſtetere, cruciatus verò, labores, ac ipſa mors ſemper ad ima ſolito auſu defluxerunt.

Iud. 7. HOLOFERNES Bethuliam deſiſtens, vt tanto minore labore eam expugnaret,[conſtituit per gyrum cētenarios per ſingulos fontes, & incidi præcepit aquę ductum eorum.] Ita quoque Redemptor noſter in redemptionis noſtræ obſidio, vt corpus ſuum paſſionibus magis exponeret, a primo conceptionis ſuæ tempore, gloriæ ſcaturigines inuaſit, ac magni illius fontis ductus occupauit, nihil vt in anteurbia humanitatis ſuæ redundaret, aut refflueret.

2. Par. 32. POTENS ille Rex Ezechias obturauit ſuperiorem fontem aquarum Gihon, & auertit eas ſubter ad occidētem vrbis Dauid. Ad eundem planè modum Saluator ille orbis ſcaturiginem torrentis gloriæ ſuæ ne in corpus efflueret, obſtruxit, & a primo incarnationis ſuæ tempore ad ſuperiorem animæ partem eum traduxit. Atque
epi. 56. ad Dioſcorū 3. p. q. 45. ar. 2. omnia hæc non ſine miraculo, non ſine ſupernaturali quadam diſpenſatione peracta ſunt; ita namque Eccleſiæ lumen loquitur Auguſtinus, Thomas item Aquinas: [Diſpenſatione quadam diuina factum eſt quod gloria animæ non redundaret in corpus, vt in corpore paſſibili noſtra redemptionis expleretur myſterium.

VERVM vetus hoc miraculum hodie alio quodā miraculo nonnihil obſcuratum eſt: cum ſcilicet gloria illa, quæ tanto temporis ſpatio in intima animæ parte veluti captiua delituerat, ac concluſa fuerat, in libertatem

tem

rem reſtituta eſt. Hodie mare illud Rubrum, quod ad nos conſeruandos,& ad peccata noſtra, Aegyptios ſcilicet, demergenda ſeiunctum fuerat,ad primum ſuum ac priſtinum locum reuerſum eſt. Hodie ſol ille gloriæ, qui in medio huiuſce animæ velut in orbe ſuo cœleſti conſtiterat, curſum ſuum proſecutus eſt, & ad vſque antipodes corporis huius deſcendit. Hodie diuturna illa Ecclipſis, quæ triginta duobus annis durauerat, finem accepit, & ſol ille gloriæ ſeſe videndum præbuit. Exo. 14 *Ioſ.10.*

COGITATE igitur vobiſcum Auditores,Chriſti Ieſu animam,a primo conceptionis momento inſtar facis accenſę, aut potius inſtar ſolis fuiſſe, corpus verò eius inſtar vitri lucidiſſimi; & ſimul vobiſcum perpendite,a ſolis radiis hactenus vitrum illud: non ſine continuo quodam miraculo, penetrari non potuiſſe: at hodierna die nouo miraculo Eclipſim illam finiri,vt vno miraculo ceſſante alterum ſubintret,atque hoc eſt,quod vulgò Transfiguratio appellatur.

Tanta igitur iam Dauid, & melodis concrepat vocibus, [Dominus regnauit,decorem indutus eſt,] videas namque hic eum indutum [lumine ſicut veſtimento.] tuque ſponſa exulta & iubila;Ecce dilectus tuus, candidus,rubicundus electus ex millibus.]Nihil me vmquam ſimile vidiſſe memini, ò noua paradoxa, ò metamorphoſes admirabiles,*μεταμορφώθη ἄμωροθεν αὐτῶν* Græcus textus habet, [transformatus eſt,] transfert hæreticus,[transfiguratus eſt,] ait Catholicus. O res penitus admirandas: Pſ.103:

RESPICITE, vos multarum rerum cognitionis auidi,diuinum illum Chamæleontem, ad omnes ſeſe colores variantem,& colorem gloriæ in cęleſtibus, colorem paupertatis in mundo, colorem humilitatis induentem in cruce,Videant hic ſuum Proteum Poetæ,[geſtantem tot in vno corpore formas.] Videte illum, qui in cœlis Deus eſt,in terris homo,[Et homo factus eſt,]qui modo Viator eſt, modò comprehenſor, modo ſimul vtrũq;,in natiuitate ſubtilis,in calcandis aquis agilis,in Euchariſtiæ Sacramento impatibilis,ò verum igitur Proteon. Chriſt⁹ diuinus eſt Chameleõ, & Proteus. Io.1.

Ariſt.1. Phyſ.c. 5. DICVNT Phyſici, materiam primam eſſe in potentia ad omnes formas. Hic quoque videmus primam materiam eſſe ſacram hanc humanitatem, principium ſcilicet redemptionis noſtræ, omnium formarum & figurarum capacem: in cœlis quippè [figura ſubſtantiæ Patris eſt,] in terris [formam ſerui accipiens:] in altari inuiſibilis eſt, in monte Thabor glorioſus, in cruce patibilis, poſt reſurrectionem impatibilis. hem quænam igitur hæ formæ, quænam figuræ:

Heb. 1.

Phil. 2.

Iris. DEMIRANTVR naturalium rerum ſcriptores Iridem, eiuſque pulchritudinem tantopere deprædicant: cum ſcilicet ſol nubem, quæ ei ex aduerſo eſt feriens, ſemicirculum hunc, quinque fucatis coloribus fuluo nimirum, viridi, croceo, duobuſque alijs intermedijs hyanthino & luteo, diſtinctum producit. Et ſanè ſi penitius rem conſiderare velimus, res ipſa digna eſt, quam omnes demirentur, quin & ipſe Salomon omnes inuitat, vt viſa Iride velut re eximia in admirationem rapiantur, [Vide arcum in cælo cum ſuo ſplendore mirabili, & benedic qui illum fecit.] Vnde eam Plato admirationis matrem & ornamentum cæli appellare conſueuit. Nihil hæc ſunt & exigua: Ecce enim hic in monte Thabor iridem alijs longe præſtantiorem & pulchriorem. Videte hic colores longe alios, longe inſigniores, & prioribus pulchriores. Videte hic ſolem diuinitatis, hodierna die nubem corporis ferientem, egregiam hanc transfigurationis iridem, viuis coloribus candoris, luminis ac gloriæ inſignitam, producentem.

Transfiguratio cũiride collata.

Chriſti diuinitas lunę cõparatur. QVIN etiam in hoc monte ſolem & lunam contemplemini: adeo vt montes in cælos, & cælos in montes commutari videantur. Imò videte hic ſolem diuinitatis ac lunam humanitatis. Vt enim Luna, ſicut noſtis, lumen ſuum à ſole mutuatur, ita quoque humanitatem à diuinitate, hodie gloriam & lumen mutuari videmus; Luna inquam, quam Angeli ita nominarunt, [Quæ eſt iſta quæ progreditur quaſi aurora, pulchra & luna,] Verum eſt, o ſacra humanitas nos omnes te lunam confitemur, quippè quæ fluxus & refluxus in Sacramentorum mari cauſa exiſtis; quæ plurimos in te influ-

Cant. 6

flu-

Digitized by Google

fluxus habes, q̃ diuerſos nobis aſpectus & formas exhibes. Luna quoque. Auditores modò media eſt, modò creſcens, & decreſcens, modò Eclipſim patitur, modo plena conſpicitur: idipſum & in ſacra hac humanitate videmus: paruam videmus & exiguam in præſepio, quando [paruulus natus eſt nobis.] nouam, poſt reſurrectionem: ecclipſi obſcurari & offuſcari in cruce; plenam verò hodierna die in monte Thabor, [& reſplenduit facies eius ſicut ſol.] Iſai. 9.

VERVM ſublimius adhuc in ſublimi hoc myſterio & ſemper de luna hac loquentes euolemus. Solemus quoque è diuerſo lunæ aſpectu & varijs eius coloribus diuerſas temporum qualitates præſagire: nam teſte poeta,

Pallida luna pluit, rubicunda flat, alba ſerenat.

O Sacra Saluatoris noſtri humanitatis luna, cum te pallentem in monte Oliueti intueor, ſtatim pluuias & nimbos auguror, at nimbos ſanguineos: cum te rubicundam & ſanguine purpuratam in monte Caluariæ contemplor, certus ſum ventos, procellas & tempeſtates ærumnarum ſuppliciorumque impendere. Verum cum te modo in monte Thabor candidam & fulgidam video, gloriam felicitatemque agnoſco, ac ſimili nos aliquando potituros præſagio.

IESV bone, Ieſu dulciſſime, cum de monte Thabor loqui audio, venit mihi in mentem montis Caluariæ: cum de tua transfiguratione loqui incipio, acerbiſſima tua paſſio ſtatim mihi ante oculos verſatur. Hic te gloria circumdatum intueor, illic te ſaturatum opprobrijs videbo; hic tibi diſcipuli tui adhærent, illic te ad vnum omnes derelinquent: hic inter Prophetas te contemplor, illic inter latrones medius apparebis: hic niſi lumen & fulgorem conſpicio, illic præter tenebras & ærumnas nihil erit. At relictis hiſce antitheſibus ad gloriam illam vela conuertamus: in die quippè adeò læta & iucunda, atque adeò glorioſa, non niſi de lætitia, beatitudine ac gloria loquendum eſt. Videas namq; eadem Petrum extra ſe raptum, eadem captum & inebriatum an non audis clamantem, [Bonum eſt nos hic eſſe?]

Cũ Caluariæ monte [illegible] Thabor collatus.

Digitized by Google

PORRO quod hodierna die in monte Thabor fieri videmus, quod Petrus hic deſtugat, non niſi ſpecimen & vmbra eſt, non niſi guttula eſt magni illius beatitudinis Oceani, quæ in cœlis habebitur: ita namque Sacra eam ſcriptura nominat, [Torrente voluptatis tuæ potabis eos.] Ac verè quidem: quid enim eſt in cœlis niſi torrens quidam voluptatis, niſi deliciarum profundum, quàm diuitiarum Oceanus. Teſtem & ſufragatorem habeo vatem regium, [Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ.]

Beatitudo, Oceanus deliciarum eſt. Pſ. 35.

Pſ. 16.

O nouam loquendi metaphoram: quin & de ſe ipſo loquens ait, [Satiabor cum apparuerit gloria tua.] quaſi diceret, quanto plus de aquis voluptatis deliciarumque mundi huius haurio, tanto mihi ſitis augetur magis, & eò magis animam interius turbatam ſentio. Quid anne ambitio animum tuum occupauit, o rex? an tua ſorte & quidem adeò lauta contentus non es? cum nimirum è paſtoritia caſa, & ab ouili ad ſceptrum & diadema ſublimatum tot populis & vrbibus dominari, ac tanti imperij habenas moderari te videas? anne ad maiores etiam honores adſpiras, vt dicas [Satiabor?] an non tot regna animum tuum ſatiant? fierine poteſt, vt tanti tamque ampli honores te nondum repleant? Benè tamen ait; quidquid enim in mundo eſt, imò totus mundus, animam hominis ſaturare haud quaquam poteſt.

Inſignes historiæ Alex. ingemiſcit, vbi plures eſſe mũdos intellexit.

MAGNVM illum Macedonum regem Alexandrum, ait Plutarchus, toto terrarum orbe ab vno polo vſque ad alterum ſubiugato, cum à Philoſopho, non rectè philoſophante plures eſſe mundos intellexiſſet, lacrymari cœpiſſe, fortunamque ſuam præ interna animi elatione deploraſſe, quòd è tot mundis nondum vnum tantis laboribus ſudoribusque ſubieciſſet: vt meritò ſcripſerit poeta.

Vnus Pellæo iuueni non ſufficit orbis.

Sueton. Auguſt.

VIDETE igitur, num totus terrarum orbis hominis mentem ſatiare queat. Idem penè de Auguſto tradit Suetonius: qui quamuis vniuerſi orbis foret Monarcha, ac pacem per omnes mundi plagas confirmaſſet, noctes tamen trahebat inſomnes, adeò eum

curæ

curę & internę animi anxietates diuexabant. Ecce Deus bone totius mundi Imperator quieſcere non poteſt, tranquillus eſſe nequit, & plura adhuc concupiſcit. Iudæus quidam regio prognatus ſtemmate, Adad nomine, cùm relicta Ieruſalem patria in AEgyptum fugeret, tam benigna fortunæ aura in aula Principis AEgyptij vſus eſt, vt præ cæteris eum amore proſequeretur, honores ei ampliſſimos contulerit, in tantum vt vxoris ſuę ſororem ei in vxorem dederit. O verè benignum fortunæ flabrum, & verè regios honores? Ipſe tamen tantis honoribus exornatus, quamuis maiorem ei inſuper beneuolentiam & fauorem rex promitteret, dimitti à rege petijt, ac veniam in patriam ſuam redeundi poſtulauit. An non per hunc Adad animam noſtram ad viuum exprimi videmus? quæ ad mundi aulam velut in Aegyptum ſeſe conferens, licet princeps mundi huius honoribus, delicijs, diuitijſque eam exornare queat, numquam tamen tam benignè ab eo haberi poteſt, quin ſemper ad cœleſtem illam Ieruſalem, patriam ſuam & naturalem habitationis locum penitus aſpirans anhelet. Nihil enim eam præter hanc gloriam, ſatiare poteſt: nam quamdiu his in fluctibus iactatur, & procellis concutitur, ſemper ad æternam illam beatitudinem aſpirat. Illa, illa eſt, qua hodie, Petrus Apoſtolus ſatiatus exclamat; [Bonum eſt nos hic eſſe;] ipſe iam ſatur ſum Domine, ſorte mea contentus, aliam à te beatitudinem non requiram, quia [Bonum eſt nos hic eſſe.]

3. Reg. 11. Hiſtoria inſignis.

Anima hominis ſola beatitudine cæleſti ſatiatur.

VOS porrò infelices dæmones, qui in infernali barathro cruciamini, quique miſeras animas incendio, flammis, rotis, eculeis, tormentiſque grauiſſimis torquetis quique hac gloria cœleſti ac beatitudine in æternum eſtis priuati; nequaquam dicere poteſtis, [Bonum eſt nos hic eſſe.] verum verbo mutato, & deſperadundi exclamare, [Malum eſt nos hic eſſe.] Vos quoque infelices acter & amplius infortunatæ animæ, quæ apud inferos conflagratis, in Deum blaſphemias euomitis, quæ de ſalute veſtra deſperatis, ac rabie & furore debacchamini, numquam cum S. Petro dicere poteritis, [Bonum eſt nos hic eſſe;] at ſemper & in perpetuum, ſine vllo fine

Digitized by Google

clamabitis, [Malum eſt nos hic eſſe.]

AT nos miſeri uiatores, afflicti exules, licet pœniten tiæ nobis adhuc tempus ſit, atque ad hāc aliquando bea titudinem nos peruenturos ſperemus, nondum tamen dicere poſſumus, [Bonum eſt nos hic eſſe.] Nam Apoſto lus eo loci hæc verba dicens quo nos iam ſumus, [neſcie
Gen.40 bat quid diceret,] Quid cogitabas Petre? Noſne igitur
Dan.14 hoc in mundo veluti Ioſephi in carceribus Aegypti, vt
Dan. 2. Danieles inter leones Babylonios, vt pueri in fornace
Ion.2. Chaldaica, vt Ionæ in ventre ceti, & fluctibus vndique
Exo. 14 iactati, vt Iſraelitæ in medio maris Rubri conſtituti di-
Tob. 1. cere iure poterimus, [Bonum eſt nos hic eſſe? Quale gau dium mihi erit, qui lumen cœli non video,] aiebat Tobias ille ſenior in cœcitatis caligine vitam trahens; imò quale gaudium, quale iucunditatem, quas delicias anima in hoc vitæ caſu haberet, quæ lumen ſolis huius bea titudinis inquam, non intuetur?

VOS verò animæ, quæ in purgatorii ergaſtalis adhuc detinemini, licet cruciatus & tormenta intoleranda ibidem ſuſtineatis, dicere tamen ſecuræ iam poteſtis, [Bonum eſt nos hic eſſe,] cum ſcilicet de ueſtra ſalute, ac de æterna aliquando beatitudine fruenda certæ iam ſitis, & cum ſpes illa vobis ferendi & patiendi robur ſuppeditet.

AT vos, ò Angeli, vos inquam Beatorum animæ; meritò iam dicere poteſtis, [Bonum eſt nos hic eſſe,] cùm in eo verſemini loco, in quo omne bonum reperire eſt, vbi omnia in illa Eſſentia diuina poſſidetis, omnia in illa velut in quodam ſpeculo, tam præterita & præſentia quam futura, immo & ea quæ numquam fient, aut erunt, fieri tamen & eſſe poſſunt, vt Theologi aſſerunt, contemplamini. Ipſa quidem Regina Saba, viſa palatii & domus Salomonis magnificentia & ſplendore, præ admiratione & ſtupore exclamauit: [Beati viri tui, & beati ſerui tui hi, qui ſtant coram te ſemper.] At idem omninò Dauid vates de beatis illis dixit animabus, quæ tuto poſitæ loco, ineptias & inanias hominum deridens; [Beati qui habitabant in domo tua Domine.] Hæc porrò domus

Beati in Dei eſſentia oĩa velut ĩ ſpeculo cõtemplã tur.

3. Reg. 10.

Pſ. 83.

ni-

nihil eſt aliud, ò Theologi, quàm diuina illa eſſentia: hæc eſt illa domus in qua omnes ſapientiæ & ſcientiæ DEI theſauri reconditi ſunt: eſt repoſitorium, è quo tota mundi machina prodiit, & plures adhuc mundi prodiret, ſi vt poteſt ita & vellet producere: eſt denique domus, de qua olim dictum eſt, [Gloria & diuitiæ in domo eius.] Quomodo porrò animas admirari eam par eſt, cum in illam intrauerint. Si enim Eſther regina interius Aſſueri Regis cubiculum ingreſſa, præ timore & maieſtatis ſplendore quem in regis vultu contemplabatur, exanimis concidit? Si filii Iſrael cœleſti illo mannæ imbre viſo, præ ſtupore exclamarint, [Quid eſt hoc?] Quid non dico facient, at dicent; animæ illæ, cum eas diuinam illius eſſentiam penetralia intrare, ac ſecretum Dei receptaculum ſubire contigerit: quantoperè eas admirari par eſt, cùm manna diuinæ conſolationis ſibi inſtar pluuiæ viderint influere? Eſth. 4. Exo. 16

IN ſupernis igitur illis locis terra Petri inuenienda eſt, illic terræ nouæ quærendæ, illic argenti & auri venę indagandę, illic theſauri ſapientiæ, illic abyſſi perfectionum inquirendæ. Illic miraculum in Cana Galilææ olim a Chriſto patratum quotidie renouatur, vbi aqua tribulationis in duciſſimum conſolationis vinum conuertitur.

Illic generalis animarum fit transfiguratio, vbi corpora ſplendida, agilia, ſubtilla, impaſſibilia redduntur? O quænam illa voluptas erit, tot ſimul ſoles intueri? an non ò anima mea, quę ad huius gloriæ fruitionem nata, condita, deſtinata, ac prædeſtinata es, an non ad eamdem contendes? an non montem illum Thabor conſcendes? Chriſtum ſequi, crucem portare, legem & præcepta eius ſeruare cupis, vt in eodem hoc monte hanc ipſam gloriam valeas contemplari? An non vos Auditores eum conſcendere, & gloriam illam conſequi vultis? an non beati eſſe cupitis? Igitur montem aſcendite, pœnitentiam agite, ſanctificate ieiunium, ac bonis operibus ſine vlla ceſſatione incumbite, quo gloriæ huius compotes reddi valeatis.

IV

TV vero Ieſu glorioſiſſime, Ieſu ſplendor & lumen admirabile, qui hodie totus admirabilis factus es, gratia nobis tua ſuccurre, omnes animæ noſtræ vires, ac potẽtias ad id conuerte, facultates noſtras ad id impelle, & dirige: memoria noſtra te ſolum cogitet, ac tui ſoli reminiſcatur, intellectus noſter te ſolum agnoſcat, te ſolum voluntas noſtra diligat. Et cum miſerum hoc mortale corpus vna cum anima gloriæ illius particeps reddi debeat, tantum quantum anima laborauerit, & ſudauerit, cũ idipſum impaſſibile, immortale, & inſtar ſolis ſplendidum reddi neceſſe ſit: obſecramus Domine, vt aptum id velis reddere & idoneum: fac vt pœnis & moleſtijs incumbat, ieiunia colat, auſteritates & vitæ rigores ſuſtineat, & in pœnitentia perſeueret: fac vt genua te ſolum adorent, lingua te ſolum confitentur, oculi in lacrymas tantum reſoluantur, pectus ſingultus effundat, ac manus in corpus tantum inſurgant, & de præteritis delictis ab eo vindictam expoſcant: non amplius corpus hoc gulæ & abdomini ſeruiat, genio non amplius indulgeat, libidinibus impuriſque voluptatibus non ſe amplius tranſuerſum rapi patiatur. Sed fac vt tibi vna cum anima gratum hac in vita obſequium præſtet: vt ambo poſt hanc vitam non dico Transfigurationem in monte Thabor, ſed in cœleſtibus habitaculis diuinam tuam eſſentiam contemplari mereantur; ad quam nos Pater, et Filius, ac Spiritus ſanctus perducere dignentur. Amen.

FERIA

FERIA SECVNDA Poſt Dominicam II. Quadrageſimæ.

Ego vado, & quæretis me, & in peccatis veſtris moriemini. Ioan. 8.

FIGVRA.

LEGIMVS in libris Paralipomenon, Azariam Prophetam futuram Aſæ Regi Iuda calamitatem & mala quæ paſſurus erat, prædixiſſe: Quamdiu, inquit, legem Domini ſecutus es, ſemper tibi beneficia plurima contulit, atque omnibus in rebus tibi benè ceſſit: quoties eius opem in negotijs & rebus dubijs inuocaſti, ſemper tibi quam promptiſſimè præſtò affuit; & vix eum quærere incipiebas, quin ſtatim tibi auxiliaturus occurrebat. Ita quoque, ſi ſemel te reluctari & legem eius infringere, & cultum eius deſerere contigerit; vix eum relinquere incipies, quin te magis adhuc relinquet & abominabitur; & venient forſitan tempora cum eum quæſiturus ſis, & non repertures, cum tu eum inuocaturus; & ille teneglecturus, ò minas horrendas, o præſagia Prophetica, [omnia contingebant eis in figuris.] Eiuſce rei figuram, Auditores, hodierno in Euangelio legimus. Audimus hic namque non quidem Prophetam, ſed Prophetarum omnium principem Ieſum, Phariſæis, ac Scribis eadem planè interminantem. Reluctamini aduerſus me populе rebellis, ac peruicax, derelinquitis me, ego quoque vos omnes derelinquam; atque ex hoc iam tempore deſerto: & mihi credatis velim, ventura aliquando tempora, quibus me quæretis, & non inue-

2. Para. 15.

1. Cor. 10.

inuenietis,& quibus in peccatis veſtris moriemini,verba horrenda & terribilia, quæ vt verè, ac plenè intelligere poſſitis, Spiritus ſancti auxilium nobis adeſſe,interceſſione Deiparæ, AVE MARIA dicentes rogitemus.

Prædeſtinatio ad gloriã, vel ad damnationẽ res ē terribilis.

SVBLIMIA illa de prædeſtinatione Sanctorum, & reprobatione impiorum myſteria, adeo obſcura & inuoluta ſunt, vt nulla vis ſit ingenij quæ non cedit; nulla audacia & præſumptio, quæ non formidet; nullum pectus, quod non paueat; nulla mens ea concipere geſtiens, quæ non horreat & præ metu contremiſcat. An non enim terribile & horrendum eſt, audire nedum credere Deum ab omni æternitate creaturas ſuas antequam quidquam facerent, has ad æternam beatitudinem,& illas ad æterna ſupplicia deſtinaſſe? [Eſau odio habui,] vide damnationem, [Iacob autem dilexi,] vide prædeſtinationem ad gloriam: O rem nouam & inauditam; è duobus in ventre matris concluſis, hunc ad gloriam,& illum ad damnationem æternam, antequam in lucem edantur, aut lucem ſolis intueantur ſeligi, omnem admirationem ſuperat. Video profunda illa iudicia etiã diluuij tempore locum habuiſſe: hic enim octo animæ arcæ incluſæ aquis diluuij ſupernatant. Ecce prædeſtinationis figuram: illic vero omnes reliqui naufragium patiuntur & vndis immerguntur; ſignum hoc reprobationis. Eius vero rei è veteri vobis teſtamento figuras depromam.

Malac. 1.

Prædeſtinationis, & damnationis figuræ.

NABVCHODONOSOR cum Ieroſolymorum ciuitatem deſtruxiſſet, pulcherrimos quoſque & forma decoros ex Hebræorum pueris ſeligi iuſſit, reliquos in captiuitatem abduci: [Et ait rex Aſphenes præpoſito Eunuchorum, vt introduceret de filijs Iſrael & de ſemine regio, pueros in quibus nulla eſſet macula, decoros forma, & eruditos omni ſapientia, qui ſtare poſſent in palatio regis] Ad eumdem modum Nabuchodonoſor ille cœleſtis, numen illud æternum, cum ab omni temporum æternitate, generalem mundi ruinam & deſtructionem præuideret, ex omni hominum multitudine, pulcherrimos quoſque ſelegit, vt coram facie

Dan. 1.

ſua

Digitized by Google

ſua & in aula cœleſti beatitudine æterna fruerentur, reliquam vero turbam repudiauit, atque infernalibus vinculis, ac clauſtris mancipauit. Moſes Hebræorum dux, ac tutor, cùm Aegypto egrederetur, omnem Iſraelitarum populum in duas turmas diſcreuit, ſex ſcilicet tribus, è nobilibus matribus, Rachele, ac Lia, alijsque liberis mulieribus, prognatas, in monte Garizin ſubſiſtere, ac caſtrametari voluit, vt in eo populo Iſrael benedicerent: ſex vero reliquas, ignobili ſcilicet proſapia oriundas, & quarum matres ſeruæ, aut vernaculæ fuerant, montem Hebal è regione ad maledicendum voluit conſcendere. Eodem modo & magnus ille mundi ductor Deus, cum vniuerſos homines in mente ſua præuideret, in duas eos partes diſtribuit, hos vt benedictionibus & gloria ab eo cumularentur, prædeſtinatos nimirum; illos vero vt maledictionem ſubirent, videlicet reprobatos, & reiectos. [O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei, quam incomprehenſibilia ſunt iudicia eius. Deut. 27. Rom. 11

EODEM tempore & eodem carcere duo captiui in Aegypto egrediebantur, verum diuerſa omnino ſorte, vnus honoribus à Pharaone ſubuehendus, alter extremo ſupplicio afficiendus. [Reſtituitq; alterum in locum ſuum, vt porrigeret ei poculum, alterum ſuſpendit in patibulo.] Ex æternæ illius præſcientiæ latebris & abditis eodem momento duo captiui egrediuntur, improbi ſcilicet & electi, verum diuerſo fine. Electi nimirum, vt regijs honoribus afficiantur, gloriæque participes reddantur: reprobi vero, vt æternis ſupplicijs cruciatibuſque mancipentur. An non ex eadem fornace ardentes prunas, & carbones atros educi videmus? non aliter quoque è diuinorum iudiciorum fornace eodem momento & prædeſtinati, velut candentes prunæ, & reprobati, velut atri carbones prodeunt. Gen. 41 Simile.

PROPIVS rem adhuc Paulus viſus eſt tetigiſſe, cum figulum ex eadem argilla vas vnum in honorem, alterum in contumeliam ait effingere. Ita quoque ſummus ille figulus, & omnium conditor Deus, ex eadem creaturarum ſuarum maſſa hos in vaſa honoris, vt gloriæ Rom. 9

Digitized by Google

ſuæ aliquando participent, illos vero in vaſa contumeliæ, vt in æternam damnationem, æternaque ſupplicia præcipitentur, efformauit.

ATQVE hæc quidem omnia, Auditores, vt hinc infinitam ſuam miſericordiam, illinc vero iuſtitiæ ſuæ zelum declaret: non ſecus, ac rex, qui bonis & benemeritis beneficia conferendo, bonitatem & clementiam, ſceleratos vero caſtigando, iuſtitiam ſuam, atque æquitatem demonſtrat. Verum cogitare vos velim, hanc quidem Electorum prædeſtinationem, abſque vlla meritorum præuiſione contingere; reproborum verò reprobationē ſine peccatorum quæ commiſſuri ſunt præuiſione nequaquam fieri. Ita vt dicere liceat, non aliam prædeſtinationis cauſam eſſe, quam meram Dei voluntatem, eiusq; beneplacitum & reprobationis non aliam quam peccata quæ ab hominibus perpetrata ſunt. Vtrumque reſpectu Dei certiſſimum eſt, & neceſſarium: at non reſpectu hominum. Vtrumque contingens eſt, & mutari poteſt, at liberum noſtrum arbitrium, ac voluntas efficiunt, ut utrumque fieri neceſſe ſit. Verum iam profunde nimis abyſſos iſtas rimati & ſcrutati ſumus: non enim tendere datur vlterius: timenda igitur ſunt potius Dei iudicia & admiranda, quam curioſius dicendo enucleanda, & indaganda.

Prædeſtinatio fit non præuiſis at meritis, non reprobatio.

EVANGELIVM quidem hodiernum paucis vtrumque & non adeò ſeuerè perſtringit; & non niſi exigua quædam hic reprobationis apparet interminatio: Quæretis me & non inuenietis, & in peccatis veſtris moriemini.] de his igitur minis iam loquamur, ac deinde de prædeſtinatione agemus.

Nihil animę accidere pei⁹ pōt quam à Deo deſerti. Eſth. 2.

NIHIL eſt omnino quod maiorem animæ calamitatem, aut detrimentum afferat, quam ſi à Deo derelictam, gratiaque eius deſtitutam & penitus ſpoliatam videat. Quemadmodum enim nihil acerbius, aut funeſtius reginæ Vaſthi potuit accidere, quàm à marito ſuo, à rege, à Principe ſuo ſpretam & deſpectā eſſe; ita quoque nihil triſtius, aut calamitoſius animę euenire poteſt, quàm à ſponſo ſuo, à rege, à ſuo denique Deo eſſe derelictam. Sane ſi cœli influxus ſuos cœleſtes, vel ad modicum

Digitized by Google

cum tempus denegarent, tota hæc mundi machina, o Philoſophi, non ſubſiſteret, at omnia inter ſe confunderentur, ac veluti nouum chaos in rerum natura exoriretur. Quid igitur de anima fieri dicemus, quando nimirum Deus gratiæ ſuæ influxum ſupernaturalem retrahit, & penitus denegat? Audite quid in hanc rem dicat Dauid, [Anima mea ſicut terra ſine aqua tibi.] Eliæ precibus factum eſt, vt trium & dimidij annorum ſpatio Samariæ agros pluuia non irrorarit, ita vt omnia circumquaque emorerentur: fluuij namque exſiccabantur, herbæ areſcebant, animalia languebant, atque vbique triſtis mortis appareret. Quid igitur faciet anima, cùm illi Deus pluuiam & cœleſtem defluxum denegarit, quando cataractas & orificia miſericordiæ ſuæ obſtruxerit & obturarit.

Pſ. 142. 1. Reg. 18.

HINC factum eſt, vt quando Dominus Iſraelitis timorem incutere vellet, illis eos à ſe deſerendos interminatus ſit, vtpotè quo nihil ijs triſtius aut acerbius poſſet accidere. [Væ eis cum receſſero ab eis.] & per Ieremiam: [Erudire Ieruſalem ne forte recedat anima mea à te.] Nihil enim adeò Dauid rex metuebat, ſiquidem à Domino deſeri; atque ideò lacrymans orabat, [Domine ne diſceſſeris a me.] & cum cœlum oculis tantum amiſiſſet, exclamabat gemens, [Vt quid Domine receſſiſti longe?] accede iterum Domine accede, & me lumine tuo illuſtra.

Oſee. 9. Ier. 9.

HAELISEVS cum Eliam magiſtrum ſuum ſibi eripi, ac ſe ab eo deſtitui videret, lamentabatur, plorabat, ac gemebat, tam inſigni & tam ſancto ſe magiſtro priuari, & exclamans, [Pater mi, currus Iſrael, & auriga eius.] Quid igitur miſeram animam facere par eſt, cum illam Deus relinquit, quando gratiarum influxum ei denegat, in primis verò quando eam odio proſequitur; [odiſti] namque [omnes qui operantur iniquitatem,] quibus illam lacrymis, quibus gemitibus ac ſuſpirijs deceſſum hunc & orbationem deplorare neceſſe eſt.

4. Reg. 2. Allegoria.

HINC igitur diſcant Chriſtiani, idipſum gratiam in anima quod anima in corpore, præſtare: anima enim caduco & fragili huic corpuſculo ſuum eſſe, vitam, ſentien-

Id gratia in anima quod ĩ corpore anima præſtat.

tien-

tiendi vim,& ceteras omnes naturales operationes ſub miniſtrat. Gratia quoque non minora animæ ſuppeditat,eſſe ſcilicet plane diuinum,vitam ſpiritualem,rerum cœleſtium guſtum,& ad omnia ſancta & pia opera motum & agilitatem ſingularem. Nam quemadmodum corpus hoc noſtrum anima orbatum & deſtitutum,non niſi cadauer eſt:ita quoq; anima quam gratia deſtituit,
Pſa.33. penitus mortua eſt,atque pabulum facta inferni, [mórs quippè peccatorum peſſima.]

Inſignis cõcept⁹ REDVCITE quæſo in memoriam Auditores,quod in paſſione Domini contigit prodigium:vt ſcilicet Christo in cruce moriente,atque ex hac vita proficiſcente tenebræ factæ ſint ſuper vniuerſam terram, vt terra con-
Mat.27 tremuerit, ſol deliquium paſſus fuerit, ac tota mundi machina diſſoluenda & in nihilum redigenda viſa ſit. Hoc ipſum quotidie in nobis ipſis accidere certiſſimum eſt:quando ſcilicet Chriſtum,vt Paulus loquitur,peccatis noſtris iterum cruci affigimus, cruci inquam animæ, & ille à nobis diſcedit; tunc tenebris vniuerſam animæ eſſentiam cooperiri,ſolem rationis deliquium pati, terram concupiſcentiæ & affectuum cõtremiſcere,peccatorum,ac flagitiorum ſcelera reſerari,columnas gratiarum diffindi,denique omnia interius confundi,ac peſſum ire cernimus Non igitur ſine cauſa hodie Phariſæis comminantur,dicens.[Ego vado.]

Li.2. de cęlo.c.7 DOCVIT olim magnus ille Philoſophus Ariſtoteles,acceſſum & receſſum ſolis corruptionis & generationis in hoc inferiori hemiſphærio cauſam exiſtere:verum multo maiori cum ratione nos dicere poterimus, gratiæ acceſſum & receſſum generationis & corruptionis in anima cauſam eſſe:eius enim acceſſus eam à vitiis retrahit,receſſus in iiſdem obdurat: ea pręſente virtutes in anima vigent,merita,ac bona opera efflorescunt, abſente vero eadem,pœnę & culpę in animam ingruunt, eamque deprauant.

Rom.9 DICO igitur cum D.Paulo,[cui vult miſeretur,]ecce eius acceſſum,ecce conuerſionem; [& quem vult indurat,]ecce receſſum,ecce obſtinationem. Illic de prędeſtinatione ſermo ęſt,hic minę de reprobatione.Apertius

Digitized by Google

tius adhuc in Exodo, vbi Dominus ad Moſem ait, [Ego indurabo cor Pharaonis.] vbi Auguſtinus exclamat, [Niſi cum ad fuerit gratia mea, obdurabit eum nequitia ſua:] atque hoc egregia ſimilitudine declarat. Quemadmodum enim cum terra tota gelu conſtricta eſt, & obduruit, ſole accedente ac radijs eam ſuis feriente, omne ſtatim gelu diſſoluitur, ac terra emolleſcit; at ſole occidente, ac radios ſubducente, ecce tibi iterum gelu omnia rigeſcere, & in primam duritiem conuerti. Ita quoque cum anima noſtra contingere videmus, quæ cum congelata eſt, & peccati frigore, frigore inquam Boreali, cum quo Boreas noſter non eſt comparandus, induruit, cum gratiæ calor ſupernaturalis accedit, & eam radijs ferit, omnia ſtatim diſſoluuntur, omnia emolleſcunt, ac prior illa durities abſcedit. Verum vbi gratia iterum receſſit, omnia nouo gelu incipiunt regeſcere, & peruicacia obſtinatioque animam inuadunt.

Exo. 4.

Augu. ſer. 88. de tẽp.

CLEMENTISSIMVS igitur Dominus peccatores poſitiuè non obdurat, vt nefandus ille Caluinus blaſphemans aſſerit, at tantum per accidens, & permiſſiuè, cum ſcilicet ijs gratiam & auxilium ſuum ſubtrahit. Et quamuis Deus nulli ſufficientem qua conuertatur & ſaluetur, gratiam neget; aliquibus tamen, iuſto ſuo iudicio, eam haud ita liberaliter, aut non ita magnam confert vt quibuſdam, idque propter grauiſſima, quæ prius commiſerant delicta, in quorum pœnam & caſtigationem obſtinationem illam & obdurationem in animam immittit, unde illa profecta ſunt.

Cal. 1. inſt. ca. 17.

SIMILITVDINE porrò & exemplo rem explicemus: Si medico diuerſa & morbo conſentanea medicamenta præſcribenti, æger parere nolit, & in contrariam partem, uetita & noxia comedendo, & a ſalubribus abhorrendo, annitatur, ægrotum uerò interea mori contingat, nulla culpa medico quaſi minus perito aut minus diligenti imputanda eſt, at omnia in ægrum parere detrectantem refundenda ſunt. Ita quoque de medico animæ dicendum eſt: qui cum peccatorum, ueluti ægrotum præſcriptio ſuo parere nolentem,

Simile.

Digitized by Google

& omnia ẽ contra facientem deſerit; quidquid ei grauius, vel reſpectu obſtinationis, uel perditionis, aut damnationis accidit, non Deo, ſed ægroto refractario, qui
Iere.51 proprii exitii cauſa exſtitit, imputandum. Ieremias hinc a ſimilitudine noſtra non diſcedens ait, [Curauimus Babylonem, & non eſt ſanata: relinquamus eam.] & hodie Euangelii noſtri lectio, [Ego uado,] ac ſi diceret: Iam triginta tribus annis in mundo uixi, tanto tempore uobis prædicaui, & ut ad me conuertamini, me agnoſcatis, pœnitentiam agatis, admonui; interea tamen me & uerba mea contemnitis. Omnia uobis, quæ ad ſanationem ueſtram facere uidebantur, remedia ſuggeſſi & propoſui; præſtiti quidquid in perito & diligenti medico deſiderari poſſet; igitur iam dico uobis, [Ego uado: & ſi in peccatis ueſtris moriamini,] non mihi, ſed uobis ipſis aſſcribendum eſt.

[Ego vado,] & quonam Domine? quò tendis, quò proficiſceris? Mane nobiſcum Domine quoniam adueſperaſcit, iam enim ſerò eſt, vita noſtra in extremis eſt, ad veſperam ætatis iam fermè deuenimus, candela noſtra iam ad finem vergit, exiguus uobis uitæ ſupereſt terminus; ne igitur nos iam deſeras: ſi tamen penitus tibi in animo abire inſederit, nos ſaltem te ſequamur. Sed quid? ais Domine nos ſequi non poſſe, iter in lõginquas te regiones parare, quò te ſequi foret per difficile, [Ego uado,] quo, quonam, & in quas regiones? [quo uos non poteſtis uenire.]

O myſteria, & res admirabiles; uadit ad paſſionem, properat ad crucem, quò nos, tanta, & tam grauia ſupplicia cruciatuſque toleraturi, tam ignominioſam mortem ſubituri, ſequi non poſſumus. Vadit peccatis totius mundi ſatisfacturus, quò creatura nulla poterat pertingere. Vadit ad dexteram Patris, ad quam nec Apoſtoli,
Heb. 1. nec ipſi Angeli aſpirare poterant: [Cui enim aliquando dixit Angelorum, ſede à dextris meis?] nec ipſa quidem Virgo Deipara. Licet enim illa ſuper omnes Angelorum choros ſublimata ſit, non ideò tamen ad dexteram Patris in regno cęlorum conſidet.

RELINQVAMVS igitur iter hoc incognitum,
&

& uiam hanc nobis inuiam & inaceſſam: at noſtræ potiùs uiæ inſiſtamus, textum Euangelij proſequendo.[Et quęretis me.] eſt hoc ſtomachantis animi indiciũ, quaſi dixiſſet; Generatio praua, ac viperarum genimina, ego è cęlo deſcendi vt te quęram: nonaginta nouem oues in deſerto reliqui, omnes inquam Angelorum turmas & legiones, vt te miſeram ouiculam, errantem & ſcabie putidam quærerem. Tanto iam te quęro tempore, per decliuia & accliuia, per deſerta & per agros te indago, vt ad ouile te reducam, & ſaluam faciam; & venire renuis. Vado igitur, & ſcio venturos aliquando dies, miſella, quibus me quęres, ſed dico tibi [non me inuenies.]

SANE quæſiuiſtis illum, ò Iudęi, in ſepulchro, & minimè reperire potuiſtis; quęſiuiſtis tum, cùm Roman. Imperatores Titus ac Veſpaſianus uallo uos cinxerunt: quin etiam nunc hodierna die, in veſtro Thalmud, in Rabbinorum ſcriptis, in prophetiarum ueſtrarum ſcrutis eum quęritis, idque ipſis mille & ſexcentis annis, [& non inuenitis ampliùs; abijt, deceſſit, euaſit. [Quęrite] igitur Chriſtiani Chriſtum [Dominum dum inueniri poteſt, inuocate eum dum propè eſt. &, Dum tempus habemus operemur bonum; dum ſol adhuc in noſtro horizonte eſt, operibus bonis incumbamus; nec exſpectandum eſt donec luna ueniente ueſperà ſurgat, & ruat Oceano nox. Non eſt ad ueſperam quęrendus Deus, uſque ad noctem non eſt exſpectandum, nec in uitę finem & ſenium conuerſio differenda eſt. O nos miſeros, & frigidos; nos Deum feſtis facriſque diebus ſolùm quęrimus, quęrimus in periculis, neceſſitatibus morbiſque conſtituti, in extremo mortis articulo exiſtentes; at cùm fortuna arridet, & omnia nobis ad uotum fluunt, illum negligimus, & è manibus noſtris elabi patimur.

Iudæi Meſſiã quęrũt, & inuenire neſciunt.

Iſa. 55.

Deus vitę huius tẽpore quęrendus eſt.

AT in hac uita quęrendus eſt, ut peccatorum ueniã conſequamur, non uerò in altera; tunc enim quęremus & non inueniemus. Serius illum inuocaſti ò epulo, ſeriùs ueniſtis & clauſa ianua inſenſatæ uirgines nimis diu ò Eſau uenat' es. Vos uerò apud inferos dãnatę

Luc. 16. Mat. 25 Gen. 27

animæ, fruſtra Dei miſericordiam amplius inuocatis: & voso purgatorij incolæ nolite de Deo loqui amplius, ne eum quæratis amplius, non enim inuenietis amplius, cum dum inueniri potuit, eum quærere diſtuliſtis; ſed tandem adhuc inuenietis, at prius negligentię veſtrę ſupplicia perſoluenda ſunt.

DICITVR Alexander Macedo, cum vrbem aliquam obſidione cinxiſſet, facem accendere conſueuiſſe, ac publica præconis voce edicere, omnes qui ſeſe, dum fax maneret accenſa victoris poteſtati tradidiſſent, incolumes fore: verum nullam exſtincta face ſpem ſalutis reliquam ſupereſſe. Sane ad eumdem nobiſcum agere videtur Deus, quandò nimirum conſcientias noſtras inuadit. An non auditis, vt quotidie iam in Quadrageſima auribus
Ioel 2. noſtris per Prophetas tuba ſua inſonet, [Conuertimini ad me,] tradite vos veſtraque omnia, aperite mihi portas
Iſ. 55 veſtras; & alibi, [Quærite Dominum dum inueniri poteſt:] quamdiu vitæ huius fax ardet: nam vbi illa exſtincta erit, poſt mortem ſcilicet, nullus indulgentiæ, aut miſericordiæ locus eſt.

PRVDENTER ſanè magnus ille Aegypti rex Pharao feciſſe videtur, cum fertilitatis tempore, & aureo ſæculo durante, horrea condidit, in quibus frumentum reconderet, quod famis tempore in populi vſum cederet, & quod exteris ac vicinis liberaliter erogaret. Ita mihi non minus ſapienter illi facere videntur, qui huius vitę tempore, tempore inquam fertilitatis, cum tantillo labore tantaque facilitate miſericordia acquiri poteſt, (Au-
Pſ. 32. dite enim ſcripturam dicentem, [Miſericordia Domini plena eſt terra.)] theſauros meritorum condunt, animæ horrea bonis operibus replent & conſtipant, vt tempore calamitatis & ſiccitatis a fame ſpirituali immunes eſſe poſſint, quæ non ſeptem annis, vt illa fames Aegyptia, verum in æternum duratura ſit. Infelices porrò illi, ac inſipientes, qui tempore meſſis in horrea frumentum negligunt inuehere; cum enim eos hyems æternitatis improuiſos adorta fuerit, famem patientur, ut canes.

INTER ceteras, quas Deus ſibi offerri nolebat aues, erat

erat & cycnus. Quamobrem potiſſimum bone Deus? Eſt enim auis pulcherrima, inſtar niuis candida, & cantus ſuauiſſimi. Verum quidem, ſed non cantat, niſi vbi fata uocant. Eſt igitur cycnus reproborum figura, eorum ſ. qui uitæ emendationem, morumque correctionem vſque ad extremum uitæ terminum differunt, & prius pœnitentiæ threnos & palinodiam non cantant, quam iam iamq; ex hac vita emigraturi.

IGITVR ò Chriſtianæ animæ, quærite Deum, quãprimum, ut eum perdidiſtis, miſeræ inquam animæ, animæ a miniſtris nouatoribuſque in errorem ductæ, & a recto ueritatis tramite ſeductę. Inuenietis eum in medio doctorum, in medio ueterum Patrum, nõ uerò inter Nouatores. Hic eum inuenit Deipara, hic eum reperit anima; alibi uero non inuenitur.

Vos uerò mulieres ſurgite tempeſtiuius, eſtote diligentiores; ſurgite ſaltem [orto iam ſole.] exite è uitiorum Ieruſalem, emite pretioſa bonorum operum aromata, Chriſtum quærite, &, uidete num Chriſtus I E S V S in animabus ueſtris ſurrexerit. Vos autem Reges & Principes relinquite Orientem, pacem cum ſociis componite, ambitionem extinguite, mundum deſerite, & ductu ſtellę fidei, cum tribus regibus pauperem Ieſum regem ueſtrum in ſtabulo in præſepio reclinatum quærite, [ibi eum inuenietis. Mat. 28. Luc. 2.

V O S porrò Philoſophi, qui Deum ubique & in omnibus quæritis, in manibus, imaginibus & ideis, in natura, in æternitate, in terris categoriarum veſtrarum: relinquite uanitates illas, deſerite curioſitates, & eum in Euchariſtia, magna cum humilitate, idque fide Catholica, potiùs quærite. Vos quoque Theologi, qui Deum etiam in abditiſſimis etiam locis quæritis; modò ſcilicet in duabus naturis in una hypoſtaſi ſubſiſtentibus, & in rubo illo ardenti incarnationis; modo alia quadam ratione, in tribus ſcilicet, perſonis & una eademque natura, in profundo SS. Trinitatis myſterio, relictis ſublimibus hiſce myſterijs, & præruptis præcipitijs, in quib.

non paruum erroris periculum eſt, venite, quærite, adorate, conſpicite eum in cruce, illic enim reperietur, [ibi eum inuenietis.]

HEM auditores, ſi Deum quærere differtis, cum tam facile inueniri poteſt, ſi pœnitentiam non feceritis, mihi credite, venturum aliquando tempus, quo eum quæſituri eſtis & non inuenturi, immo in peccatis veſtris morituri. In vos hoc quadrat, hæreſiarchæ, de vobis conuerſo nomine hæc fabula narratur, peſtes & furiæ infernales, quæ quotidie animas in exitiale periculum trahitis, ac contra veritatem, contra conſcientiam, contra DEI timorem pugnantes, vobiſcum in æternam damnationem deuoluitis: Reducite vobis, in mentem tragicam & funeſtam prædeceſſorum veſtrorum cataſtrophen; triſtem inquam exitum gigantum illorum, Arij, Manichæi, Pelagij. Reuocate in memoriam horrendum illum finem, ac miſerum vitæ Epilogum maiorum veſtrorum Lutheri & Caluini. An non omnes hi in peccato ſuo mortui ſunt? an non in extremis de venia impetranda deſperantes hinc deceſſerunt. Cauete igitur vobis ò ſacrilegi miniſtri, nefariorum parentum nefariæ proles, cauete inquam, ne in peccatis veſtris moriamini. In vos etiam, ò obdurati peccatores & pertinaces, hæc dicta ſunt. Ita namque cum omnibus tuis copijs in mari rubro mortuus & ſubmerſus es Pharao. Ita tu rebellis Abſalom, qui aduerſus patrem clementiſſimum collectu exercitu inſurgens, & numquam peccatum volens agnoſcere expiraſti. Ita vos Sodomitæ, verbis Angelorum & Lothi minimè credentes, eſtis extincti. Ita deniq; vos primi mundi incolæ, qui Noe monenti, ac tanto tempore prænuntianti auſcultare noluiſtis, in peccatis veſtris mortui, diluuij vndis eſtis ſuffocati. At melius & prudentius vos ò Niniuitæ egiſtis, qui Deum dum inueniri potuit quæſiuiſtis, & ad primam Prophetę prædicationem à vita veſtra peſſima ad Deum toto corde eſtis conuerſi.

Hæreſiarchæ in peccatis ſuis mortui.

Peccatores in peccatis ſuis mortui. Exo. 14 2. Re. 18 Gen. 19 Gen. 7. Ion. 3.

De⁹ nō pōt peccatori damnationem ſuam reuelare.

[In peccatis veſtris mouemini,] id eſt, condemnabimini, anne igitur Deus alicui damnationem ſuam reuelare poteſt? anne peccatori damnationem & ſenten

tia

ria mortis irreuocabilem poteſt ſuggerere & manifeſtare? Non equidem exiſtimo, hac enim ratione fieret, vt animæ in deſperationis barathrum præcipitarent. Hoc ſaltem conſtat Domine, atque id quidem credo, quòd licet mihi me damnandum reuelaſſes, humiliter tibi reſponderem: Bene quidem clementiſſime Domine, ſi in peccato meo perſeuerem, non vero ſi facta pœnitentia me ad te conuertero. Iuſtitiam tuam quidem pertimeſco, hoc tamen mihi de te confiſus arrogare audeam, ac dicere, quòd, quamuis nomen meum in libro reprobatorum & damnandorum conſignaſſes, ſi in hac vita pœnitentiam egero, ego te (ignoſce ſi loquar audacius) nomen meum delere, ac in electorum me numerũ cogam aſſcribere. Quid vero impedit quo minus hoc liceat dicere? Dauid mihi præiuit, ac viam monſtrauit dicens, [Deleantur de libro viuentium, & cum iuſtis non ſcribantnr.] Denique benigniſſime Domine, condidiſti me quidem, ſine me; at ſine me damnare non vales. Hoc enim bonitati tuæ aduerſatur, & libertati meæ patrocinatur.

Peccator pœnitens poteſtſe de numero electorũ facere.

Pſa. 68.

EST igitur ſententia hæc comminatoria, & interlocutoria, appelletur prout libitum fuerit, non vero definitiua & certa. Nolite itaque ò animæ pauidæ & meticuloſæ, ad hanc prædeſtinationem & reprobationem conſternari, nolite credere quidquid miniſtri vobis & hæretici inſuſurrent. Verum credite Auditores, & quidem firmiter, numquam vos damnandos, eò quod damnandos vos præuiderit Deus; verum, quod ipſe ab omni æternitate numquam vos pœnitentiam de peccatis acturos, & in iſdem morituros præuiderit? Ita vt dicere liceat veſtram vobis peruicaciam & obdurationem, non vero Dei præſcientiam, damnationis cauſam futuram.

QVAMOBREM clementiſſime, ac benigniſſime Domine, qui hominem ad damnationem minimè creaſti, qui non vis mortem peccatoris; ſed magis vt conuertatur & viuat, quique eum quotidie, vt pœniteat exſpectas, concede nobis, obſecro, tempus, & gratiam, & animum, vt dignam pœnitentiam pro peccatis

catis noſtris agamus, & quamdiu vitæ noſtræ fax ardebit, bonis operibus incumbamus. Antè omnia verò, mane nobiſcum Domine, noli nos derelinquere, noli nos gratia tua deſtituere: nihil enim nobis, aut funeſtius, aut acerbius accidere queat. Quod vero omnium eſt miſerrimum, cum te iam amiſerimus, periculum eſt ne quærentes vmquam amplius deinde inuenire poſſemus, & in peccatis noſtris moriamur. Auerte hoc igitur à nobis Deus, aufer calamitatem hanc ab animis, ac triſte hoc infortunium ceruicibus noſtris imminens procul repelle. At largire nobis gratiam tuam, aperi nobis donorúm tuorum theſauros, ac ſemper nobiſcum permanere maneto: illa namque vera eſt ratio, qua in librum electorum tuorum quod ad præſentem quidem iuſtitiam in hac vita ſpectat, & quod ad gloriam in altera, referamur. Amen.

FERIA TERTIA Poſt Dominicam II. Quadrageſimæ.

Super Cathedram Moſis ſederunt Scribæ & Phariſæi, omnia quæcumque dixerint vobis, ſeruate & facite. Matth. 23.

FIGVRA.

Dan. 6. POTENS ille Perſarum Monarcha Darius conſtituit ſuper omnes regni ſui prouincias, ac regiones centum, ac viginti ſatrapas, veluti regni cuſtodes & Epiſcopos: & ſuper omnes eos Principes tres, ex quorum numero Daniel erat, omnibus negotijs ſuperintendens; ſimulque decreuit, vt priores ſatrapæ illis tribus rationem redderent, ſimulque obedien-

Digitized by Google

dientiam præſtarent; eosque veluti maieſtatis regiæ vicarios omnes regni ſubditi agnoſcerent. Id vero quod olim Darius in reip. ſtatu, ad regni ſui regimen & gubernationem, præſtitit, Deus Regum Rex & dominantium Dominus, in cauſa religionis, in lege Moſaica, propter legitimam & rectam ſynagogæ adminiſtrationem, ſemper obſeruauit. Conſtituit enim Scribas & Phariſæos, veluti ſatrapas. & duces populi; & ſuper eos ſummum ſacerdotem, ac Pontificem, veluti vicarium ſuum generalem, in ijs quæ ad rectam legis obſeruationem & cultum Dei verum, ac legitimum pertinerent, eſſe voluit. Itaque hodie populo perſuadet, vt eorum voluntati in omnibus obtemperent, eorum monitis auſcultent, & perfectam eis obedientiam præſtent, [Omnia quæcumque dixerint vobis ſeruate & facite.] Ecce præceptum. Cetera, vbi virginem ſalutatione Angelica ſalutauerimus, dicam.

AVE MARIA.

PRINCEPS ille ingenij, ac doctrinæ Plato, tum demum beatas reſpubl. fore dicebat, cum aut Philoſophi eas regerent, aut qui regerent philoſopharentur. Quam beata igitur, ac felix Chriſtiana illa reſpubl. Eccleſia inquam Chriſti, quæ à tot retrò annis & ſæculis ſemper à ſanctis Petris, Gregorijs, Vrbanis, Sixtis, Innocentijs, ac Clementibus, alijsque ſummis Pontificibus, viris ſapientia, ac prudentia rerum adeò ſingulari, & tanta è cœlo gratia dotatis, vt numquam in gubernatione, ac regimine ſuo ne minimum errare potuerint, fuerit gubernata. An non meminiſtis, quod olim Petro adeoque ſucceſſoribus eius à Chriſto dictum ſit, [Ego pro te rogaui, vt non deficiat fides tua.] Numquam illa dies illuceſcet, quæ te fractum & quaſſatum videbit, numquam illa, quæ te ſub perſecutionum pondere, ac mole videbit fatiſcentem. Eris, eris tu ille Atlas, qui humeris potentiæ tuæ non cœli machinam orbiumque cœleſtium pondus, ſed omnium fidelium neceſſitates & negotia ſuſtinebis. Eris rupes illa, illa petra indomabilis, quæ in medijs vndis ſita omnem ventorum, fluctuum, ac procellarum rabiem

Apoph. Platon.

Luc. 22

Conſiderationes de S. Petro

exhibi-

Mat.16. exſibilabit; [& portæ inferi non præualebunt aduerſus eam.] Eris denique vallum illud æreum ac columna ferrea, de qua Ieremias: vallum inquam, quod aduerſus omnes tartari incurſus & impetus, aduerſus omnes mundi inſidias & oppugnationes infractum, & in-
Ier. 2. concuſſum permanebit: [Dabo te in columnam ferream, & in murum æreum, ſuper vniuerſam terram.] Felicem igitur ac verè beatam remp. a tam eximiis ducibus adminiſtratam. Non mirandum eſt, ſi tanto tempore imperterrita perſeueraueris, ac modo perſeueres, cum te tot inuicti Cæſares, tot infracti Hercules, tot inſuperabiles Alexandri, tam ſapienter, tantaque prudentia, tam longa annorum ſerie gubernarint.

Theopompi regis dictum.

REFERVNT Athenienſem quemdã Regi Theopompo olim dixiſſe, Mirum non eſſe, ſi Reſp. Lacedæmoniorum tanto tempore floreret, cum Principes & Reges eam tanta gubernent prudentia, tanta regant ſapientia, ac regem deinde reſpondiſſe, Tum etiam, quòd populus tam promptè pareat, ac Regum legibus obtemperet. Idipſum de Eccleſiaſtica reip. dicere meritò poſſim, mirũ ſcilicet non eſſe, ſi Chriſtiana illa Monarchia tanto tempore vigeat, cum rectores eius & moderatores tam ſapienter ac prudenter eam gubernent, & ſubditi eorum legibus tam libenter ac promptè pareant, & iuſſis auſcultent.

IPSA namque ſubditorum obedientia & patientia, regni, & Imperii, ipſius quoque Eccleſiæ roboris sũt ac nerui, ac balliſtæ fortiſſimæ quibus ſeſe contra omnes
Mat.10. inſultus defendat: quippè [omne regnum in ſe diuiſum deſolabitur,] vnica enim ſeditio, vnicum diſcidium, vnica peruicacia & refractaria voluntas remp. funditus euertit ac demolitur.

Voluit nos Deus ſuperiorib. parere.

HINC nihil vnquam Deus aut efficacius aut diligentius, nobis præcepit Auditores, quàm vt Prælatis, Paſtoribus, Epiſcopis, Eccleſiæque ſuæ Doctoribus pareamus: [Qui Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus & publicanus,] ait ipſa veritas. Et in Euangelio Lucæ,
Mat. 18. [Qui vos audit me audit.] quaſi diceret; Magnificate, ò Paſtores, commiſſum vobis negotium, magnitudinem eius

eius & ſplendorem perpendite, cogitate vobiſcum quo in gradu honoris conſtituti ſitis, quicumque enim vos audit, & paret, paret & mihi; & è contra qui vos ſpernit, me ſpernit. Paulus quoque Apoſtolus eodem nos inuitat, dicens, [Obedite præpoſitis veſtris, qui enim potestati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit.] Ecce quoque nouum in Euangelio hodierno præceptum: [Super cathedram Moyſis ſederunt Scribæ & Phariſæi. Omnia quæcumque dixerint vobis ſeruate & facite.] Cùm igitur ipſe iam in cathedram conſcenderim, primò vobis de cathedra hac verba faciam, ac deinde de ijs, qui ſuper hanc cathedram ſedent. Heb.13

QVOD ad cathedram igitur ſpectat, per cathedrã Moſis, Petri Cathedram; id eſt, ſummi imperii ac poteſtatis locum, ac doctrinæ certiſſimæ, quæque falli non poteſt, auctoritatem; intelligimus. Ita porrò id explicat magnus ille Ieroſolymorum antiſtes Cyrillus: [Non hic,] inquit, [ligneam cathedram, ſed doctrinæ ſignificat poteſtatem.] Illa ſcilicet eſt cathedra, quæ duabus clauibus clauditur & aperitur. [Tibi dabo claues regni cœlorum.] vna quippè earum eſt auctoritas, quæ ad Præſules populi curam habentes, ſpectat, altera verò, doctrina, quæ ad Doctores pertinet, qui poteſtatem legitimam ad ſcriptura arcana reuelanda & explicanda acceperunt. Per cathedrã Moſis, Petri cathedra ſignificatur. Catec. 12. Eccl. cathedra duabus clauib. Mat. 16

HÆC eſt cathedra ſalutis, cathedra veritatis, cathedra benedictionis, extra quam & ſine qua nihil præter mendacia, errores, præſtigias, & impoſturas reperitur. Ita namque Cyprianus Cornelio ſcribit: [Qui cathedram Petri, ſupra quam fundata eſt Eccleſia, deſerit, in Eccleſia ſe eſſe non confidat.] Eodem quoque modo Hieron. epiſt. ad Damaſum Papam: [Beatitudinis tuæ, ideſt, cathedræ Petri, communione conſocior, ſuper illã Petram ædificatam Eccleſiam ſcio.] O dignam tanto viro ſententiam, ò verba niueo ſignanda lapide, ò egregiã, regiam, ac Pontificiam cathedram, cathedram non Antiochiæ, non Ieroſolymis, non Alexandria, non Conſtãtinopoli, ſed in medio Romanæ ciuitatis, in qua ad finem vſque mundi permanſura eſt, collocatam. Hæc eſt, Epiſ. 55 & citatur i decret. diſ. 93. cap. Qui cathetr.

quod

Li. 7. de viſibili Monarchia. quod doctiſſimus ille Britannus Nicolaus Sanderus, doctè ſanè ac diuinè docuit: [Sicut,] inquit, [ſacerdotium legale per Leuitas inchoatum, & Deo volente in templo Salomonis inſtitutum ad primum vſque Chriſti aduentum ſemper durauit: ſic in nouo Teſtamento Pontificatus a Petro inceptus, & Dei voluntate Romæ inſtitutus ad ſecundum vſq; Chriſti aduētum perſeuerabit.] Quid dici his aut elegantius, aut doctius poteſt? an non argumētū hoc validum & planè efficax vobis videtur.

HAEC eſt denique illa cathedra, thronus ille regius, in qua poſt Apoſtolorum Principem Petrum vſq; ad beata noſtra tempora, quibus Clemens VIII. Eccleſiæ clauum moderatur, ducenti quadraginta Pontifices ſederunt, & præſederunt. Cathedra inquam triginta triū Pontificum, qui eam initio naſcentis Eccleſiæ tenuerunt, pretioſo purpurata ſanguine. Lucas Euangeliſta vt ſplendorem & magnificentiā generationis *Ieſu* Chriſti declararet, a Ioſepho ducens exordium, velut à montis pede incipiens, per continuam ſucceſſionem conſcēdens, per reges, per Prophetas, per Patriarchas progrediens, in Abraham eam inchoatam demonſtrat. Non aliter Sacra Romana Eccleſia, vt antiquitatem & maieſtatem cathedræ ſuæ ac throni oſtenderet, a Clemente VIII. (quem Dominus conſeruet & viuificet, & inter beatas illas Vrbanorum, Sixtorum, Benedictorum, Piorum, Gregoriorum, & Alexandrorum animas faciat aliquando commorari) ducto initio, ad ſanctum vſque Petrum, continua ſerie, & ſucceſſione imperturbata, & inde ad Ieſum Chriſtum primam ſuam originem, lapidemque fundamentalem, in quo ædificium hoc ædificatum eſt, pertingit.

240 Pōtifices poſt S. Petrū. 33. martyrio affecti.

PROPHETA regius dignitatem ſedis huius & cathedræ præſagiens, tres alias ei cathetras peſte, & abominatione infames opponit, atq; ab ijſdem Pſalmorum ſuorum exordium ducit: [Beatus vir qui non abiit in conſilio impiorum, & in via peccatorum non ſtetit, & in cathedra peſtilentiæ non ſedit.] Prima peſtilentiæ cathedra, eſt Mahometi, in Alcorano fundata: altera perfidorum Iudæorum, in Thalmudicis libris ædificata: tertia

Pſ. 1.

inſe-

infelicis ac peſtilentis Caluini, cathedra inquam peſtilentiæ, cathedra falſitatis, cathedra erroris & blaſphemiæ. At in cathedra Romana fiunt miracula, de ea & in ea Prophetæ veteres vaticinati ſunt, in ea dona linguarum intelliguntur, in ea exorciſmi pollent, ac poteſtatem habent. Cathedra, è qua fulgura excommunicationum, cenſurarum tonitrua, peccatorum remiſſio, controuerſiarum deciſio, hæreticorumque dogmatum declaratio proficiſcuntur. Cathedra, quæ totum mundum iudicat, quæ tamen ipſa a nemine iudicari poteſt, vt Imp. Conſtantinus olim dixit. Romanæ cathedræ priuilegia.

PAVCIS vt dicam, hic eſt cathedra veritatis: nam veluti Phęnix, cui ſimilem numquam reperire eſt, non per omnes aeris regiones volitat, ſed in ſolis Arabiæ petris reperitur. Ita quoq; veritas, q̃ inſtar Phęnicis vnica eſt, nuſquã niſi in Eccleſia, niſi in petra Eccleſiæ comparet; hinc eã Paulus [Columnam veritatis.] quaſi petram in qua vnica illa auis veritatis nidificat, appellauit. Margarita illa Euangelica, ſi fortè meminiſtis non niſi in domo potuit reperiri, quo edocemur, adamantem illum veritatis non alibi quàm in domo Ieſu Chriſti, in hac, ſ. cathedra, poſſe reperiri. Noli eam amplius Democrite in puteo ſubmerſam quærere; non enim niſi in hac cathedra reperitur. Cathedra inquam non lignea, ſed marmorea, ſed petroſa, [& ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi,] fulgura, venti, turbines, & procellæ, [non præualebunt aduerſus eam.] Cathedra benè fundata, cuius fundamentum Chriſtus eſt, cuius columnæ, baſes, & ſuſtentacula Apoſtoli. Sola veritas in Ecc. eſt. 1. Ti. 2. Mat. 16

AN non audire vos aliqñ meminiſtis, Thronũ illũ Salomonis, duodecim leunculis ſuffultũ fuiſſe? [Fecit ẽt Salomon thronũ de ebore grandem, & veſtiuit eũ auro fuluo nimis, & duodecim leunculi ſtantes ſuper ſex gradus hinc atq; inde, non eſt factum tale opus in vniuerſis regnis.] Videbitis hic rẽ planè ſimilem: videbitis hic thronum pontificalem, duodecim Apoſtolorum fide ſubnixum, [fundamẽta eius in montibus ſanctis.] Per ſanctos hoſce montes Propheta Apoſtolos intelligit, ſuper quos Eccleſia velut ſuper Caucaſum vel Athon fundata eſt. 3. Re. 10 Pſ. 10.

HAEC

HÆC illa eſt ſedes, hæretice, quam tam nefariè, tam iniquè, tanta calumnia, tantaque iniuria, blaſphemo ore cathedram peſtilentiæ, cathedram Babylonicã, cathedram idololatria, denique cathedram Antichriſti audes nominare. O miſer & infelix, ſcíſne quis ſit antichriſtus ille futurus? noſtin quid Sacra ſcriptura dicat?
2. Theſ. 2. [Homo peccati, filius perditionis, qui extolletur ſupra omne quod dicitur Deus.] Anne vmquam audiuiſti, ſummum Pontificem, ſummum illud Eccleſiæ caput, Papam illum Romanum, (eo eum appelles nomine, quo lubuerit, modò fidelium omnium caput eſſe dicatur) eum inquam qui Eccleſiæ præſidet, quique in hac cathedra ſedet, eo vmquam impudentiæ proceſſiſſe, vt ſeſe vel Deum, vel Chriſtum, vel Angelum nominarit? Nequaquam Auditores, eo enim amentiæ nondum venit, nondum tanta eius fuit ambitio. Verùm enim verò ea ſemper Chriſti Vicariorum fuit humilitas, vt etiam viliſſimis & abiectiſſimis ſeſe nominibus voluerint appellari, omnium ſeſe pedibus ſubiiciendo, ac ſeruos ſeruorum Dei & nudos Chriſti vicarios ſeſe nominando. Antichriſtus autem maiores ſibi titulos, maiores ſibi dignitates arrogaturus eſt.

Cathedra Petri Antichriſtũ oppugnat, & hereſes expugnat.

VERVM hæc eſt illa ſedes & cathedra quæ Antichriſtum, & omnes eius ſocios & aſſeclas oppugnat & peſſundat: hæc eſt illa quæ vitia omnia, & hæreſes imprimis, caſtigat & arguit. Illa illa cathedra eſt quę ſub Siluestro Pontifice in Concilio Niceno Arianam hæreſim, Ieſum ſolum eſſe hominem non verò ſimul Deum, aſſerentem condemnauit. Hęc illa eſt, quæ ſub Damaſo in Concilio Conſtantinopolitano Macedonium & Eunomium, in Spiritum ſanctum blaſphemos & iniquos profligauit.
Anno 325.
Anno 381.
Hęc illa eſt quę ſub Cœleſtino in Concilio Epheſino Neſtorii impietatem, duas in Chriſto perſonas aſſerentem, confutauit.
Anno 430.
Hęc eſt deinde illa ſedes, quę ſub Leone primo in Concilio Chalcedonenſi, Eutychetem, vnicam in Chriſto naturam promulgantem, redarguit & confregit.
Anno 45.
Hęc eſt etiam illa cathedra, vt Euangelij noſtri verbis credamus, ſuper quam Scribę & Phariſęi ſederunt. [Super cathedram Moy-

ſis

ſis ſederunt Scribę, & Phariſæi.]

PORRO Scribæ qui ſuper hanc cathedram ſedent, ipſi ſunt Doctores, quos Deus in Eccleſia ſua eſſe voluit. [Alios autem dedit doctores,] ait Paulus: & his obediendum eſt, horum doctrina ſequenda, atque omnia quęcumque docuerint pręſtanda, [Omnia quęcūque dixerint vobis, ſeruate & facite.] Hi enim ſunt nuntii, & legati cęlitus miſſi, quibus in omnibus credēdum eſt; ſunt pędagogi & magiſtri populi Dei: nam [Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem requirent ex ore eius.] Sunt tubę & pręcones verbi Dei, ſunt uoces clamātium in deſerto, Ieiunate, Eleemoſynis peccata ueſtra redimite, & facite fructos dignos pœnitentię: hi ſunt Ionę qui in ciuitatibus & vrbibus māgna voce inclamant, [Adhuc quadragintadies & Lutetia ſubuertetur.] Hoc triſte tibi nuntium afferre poſſum Luteria, numquam enim tanta fuit Niniues, Aſſyrię Metropolis, ſex mille paſſuum latitudine ſua complectentis, diſſolutio & luctus, quantus tuus modò ėſt, quę ſcilicet Sodomam & Gomorrham flagitiis & abominationibus tuis longè antecellis, [Omnia quęcumque dixerint vobis ſeruate & facite.] Pariſienſes Auditores Catholici, facite quidquid concionatores faciendum pręceperint, auſcultate voci Euangelicę, obedite veri Euangelii pręconibus. Hi namque ſunt illi Nathanes, qui Regibus & Principibus iram Dei denuntiant, eorumque vitam nefariā corripiunt, hi ſunt Ioeles, Ieremię, Iſaię, Ezechieles, quorum vocibus quotidie ſuggeſtus concrepant, quorū interminationibus & adhortationibus cathedrę perſtrepunt, [Conuertimini ad me in toto corde veſtro.] Relinquite fucum, exuite hypocriſim. [Frange eſurienti panem tuum, date eleemoſynas indigentibus, ſubleuate inopiam pauperum.

Sciibæ Doc. Eccleſ. denotant. Eph. 4. Mal. 2. Concionatores Ioan. 3. Ion. 3. Ioel 2. Iſai. 58. Iſai. 58. Ioſue 6.

VERE igitur vos, ò pręedicatores, tubas Euangelicas appellabo, de quibus dicitur, [quaſi tuba exalta vocem tuam,] tubas inquam, quę muros Ierichuntinos ad terram deiiciunt, hoc eſt, quę obduratos & peruicaces animos concutiunt, & tremore procellunt. Intonate igitur, exaltate vocem, date ſonitum, vt omnes ad vo-

cem

cem veſtram aures & mentem arrigant. Ecquæ vero vos patratis miracula? Lazaros ad vitam reuocatis, peccatores inquam in peccatis mortuos, è ſepulchris malarum conſuetudinum exire cogitis, & ad Danielis Prophetæ exemplum, diuinatis, ſomnia & conceptus, voluntates
Dan. 2. quoque cœleſtis illius Nabuchodonoſor exponitis, atque idola peccati & hæreſeos in mundi huius Babylone penitus comminuitis & demolimini. Vos hoc in mun-
Gen. 41 do facitis, quod olim in Aegypto fecit *Ioſeph*: Explicatis enim ſomnia, id eſt, deſideria & voluntates æterni illius Pharaonis. Adhæc ſimile vos Angelis eſſe dixero, nam quemadmodum illi quidquid in terris agitur, in cœlum celeriter nuntiant; ita vòs, quidquid ſupra cęleſtes orbes procul ab hominum conſpectu geritur, hominibus in hoc mundo denuntiatis. Docet hoc me Propheta Malachias, qui hoc vos nomine condecorat.
Malac. [Quia Angelus Domini exercituum eſt,] ò nomen & dignitatem vere diuinam.

Mat. 27 RECORDOR, tertio in paſſione Domini gallum cantaſſe, tertio quoque periurum Petrum exiuiſſe foras, & lacrymas pœnitentiæ effudiſſe. Cùm penitùs gallum hunc conſidero, verum Euãgelij præconum exemplum & figuram in eo videre videor. Excitat namq; dormientes gallus, & ſtertentes cogit ſurgere: ita quoque concionatores peccatores graui letargo, ac veterno ſopitos excitant, eque vitijs in quibus altum dormiunt, cogunt ſurgere, atque ad laborem pœnitentiæ adhortantur. Ad galli cantum Petrus peccato liberatur, & in lacrymas penitus reſoluitur. Concionatores quoque ad galli ſimilitudinem ſingulis diebus manè in hac cathedra cantãt, peccata vobis in memoriam reducunt; atque ad vocem eorum, ad eorum exhortationem omnes, modo ſapiant, cum S. Petro, peccata deſerunt, & pœnitentia ſalutari eadem emaculant, ò igitur gallos admirabiles.

Nu. 13. VIDEO in Numerorum libro venientes è terra promiſſionis exploratores qui populo Iſrael in deſerto commoranti terræ fertilitatem denunciantes, ſpecimen ſimul vbertatis attulerunt, vt hac ratione eum ad terræ huius incolatum armis parandum incitarent: [Reuerſi

ex-

Digitized by Google

exploratores terræ poſt quadraginta dies, omni regione circuita, venerunt ad Moyſem & Aaron, & ad omnem cætum filiorum Iſrael. Locutique eis & omni multitudini oſtenderunt fructus terræ.] Cum exploratores hos diligenter inſpexero, concionatores mihi repræſentare videntur, qui eminus explorantes & diſpicientes, quidquid in terra illa felicitatis æternæ, ac beatitudinis agitur, vobis in mundi huius deſerto commorantibus declarant, ac ſpecimen gloriæ felicitatiſque ſupernè oſtendentes, auditores excitant, vt tam eximium & præclarum regnum violenter obtineant, vita cum virtute tranſacta ſibi in id aditum parent.

VERVM infelices & miſeri illi ſunt præcones, quorum opera verbis nequaquam reſpondent, qui multa dicunt, ac nihil omnino præſtant, vos hodiernum hocce Euangelium coarguit: quippè qui ſtatuam illam Nabuchodonoſoris optimè exprimitis. Caput enim veſtrum aureum eſt, lingua veſtra aurum eloquitur, at pedes vobis ſunt lutei, opera veſtra terram ſapiunt, ac penitus in vitium inclinant. Similes vos nummis adulterinis eſſe dicam: ſermones enim veſtri egregij ſunt, lectu iucundi, & auribus grati: at opera veſtra adulterina ſunt, & vitiũ in ſeſe continent. Vox eſt Iacob, at manus ſunt Eſau. Loquimini vt Iacob, vt Dij quidam cęlo delapſi, vocemq; veſtram, vt Dei alicuius omnes reuerentur, & colunt: ſed viuitis vt Eſau barbari & profani, vitaque veſtra ſceleribus inquinata eſt.

Cócionatores qui dicunt & non faciunt.

Dan. 2.

Gen. 27

AN non vobis portentum ac monſtrum is eſſe videretur, cui lingua brachio multò longior foret? Credite Auditores huic monſtro fore illum concionatorem perſimilem, qui dicit & non facit: quippè ei qui plura dicit quam præſtet, lingua brachio multo eſt longior. Promittunt quidem Euangelij præconibus duplicem Sacræ litteræ coronam; & eheu, vos duplici ſupplicio vos dignos redditis; tum quod ea quæ dicitis non præſtetis, tum vero quod veſtra vobis eloquentia ſuperbiæ ſegetem, & vanæ gloriæ materiam ſubminiſtret.

SVNT præter Scribas hos, Doctores inquam Eccleſię

Per Phariſæos pſules deſignãtur.

& concionatores, & alii qui ſuper cathedram Moſis ſedentes, ſcilicet Phariſæi. Porrò per Phariſæos hos Præſules & Antiſtites deſignantur, quibus Deus Eccleſiam ſuam adminiſtrandam & regendam tradidit. Hi nempe ſunt fideles illi & prudentes ſerui, quos conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam; hi ſunt cęli ianitores, quibus dictum eſt, [Tibi dabo claues regni cœlorum,] & in te omnibus ſucceſſoribus tuis.

Dignitas Pręſulũ Eccleſiaſticorũ extollitur.

S. Frãc. ſacerdotes ĩ ſũmo honore habuit.

QVANTO eos igitur honore, quantaque reuerentia a ſubditis affici oportet, Hi ſunt ſcilicet illi Cherubim, qui gladio excommunicationis & auctoritatis profanos ab Eccleſiæ introitu, non ſecus ac Cherubim ille a paradiſi, arcent, quanto eos igitur a vobis cultu & timore coli par eſt, peccatores: S. Pater Franciſcus tanto ſacerdotes omnes honore proſequebatur, vt dicere ſoleret, ſe ſi fortè eodem tempore ſibi ſacerdos & Angelus occurrerent, prius ſacerdoti manus exoſculaturum, ac deinde debitum Angelo honorem exhibiturum. Si tantum vir ſanctiſſime ſacerdotibus honorem exhibuiſti, quid Epiſcopis, & Eccleſiæ Prælatis facturum te arbitramur? an nos prius ijs quàm Seraphinis ipſis honorem exhibuiſſes?

Matt. 9. Luc 2. Hier. ad Marcel. Gre. in regiſtr. Baſil. in epiſt. Pſ. 44. Pſa. 81. Figuræ quib. Eccleſiæ pręſules deſignãtur.

QVANTA verò veſtra eſt dignitas, ò Paſtores, Epiſcopi & Eccleſiæ Prælati, ſi intelligeretis; omnes profecto ſcripturæ veteres, omnis antiquorum Patrum chorus, totus denique mundus, quas vobis titulos donet, ignorat. Mille vobis nomina, mille cognomina. ſexcentos honorum titulos ad dignitatem veſtram inſinuandam adinuenerunt. S. Matth. vos lucem mundi, S. Lucas ſalem terræ, S. Hiero. generales Apõſtolorum vicarios, aſtra & ſtellas Greg. Eccleſiæ faces, ac lampades Baſilius appellas. O titulos verè diuinos & planè admirandos, Quin & Regius vates mundi. Principes: [Conſtitues eos Principes ſuper omnem terram.] Malachias Propheta, Angelos; Conſtantinus Imp. Deos, [Non eſt noſtrum iudicare Deos:] quod Dauid quoque in Pſalmis prædixerat, [Ego dixi, Dij eſtis, & filii excelſi omnes.]

VERE itaque vos veluti minorum gentium Deos

ac ſemideos appellabos. Vos enim peccata remittis, vos clauditis abyſſos, diabolos fugatis, mortuos reſuſcitatis, miracula editis. Quid igitur ad perfectam Dei cognomen vobis deeſt, quàm ipſa mundi creatio? Quam verò ſublimes ac felices eſtis, qui nempè ſatrapæ illi exiſtitis, qui ſub Pharaone omnem mundi Aegyptum gubernatis. Vos eſtis illi domus cuſtodes & œconomi, quibus in palatio Salomonis omnia commiſſa ſunt. Vos eſtis limpidi illi fontes Helin, qui ſalubres & dulces doctrinæ aquas effunditis, quibus ſitientes animas reficitis, terram irrigatis, ſolitudinem & deſerta, quæ prius præ virtutum inopia excreſcebant, fecunda redditis. Vos eſtis illi tribuum Principes, quibus præcepta & monita ſalutaria populo denunciare incumbit, quibuſque regimen ac gubernaculum commiſſum eſt. Vos eſtis portæ illæ templi, quas deſcribit Ezechiel; per vos enim infinita hominum multitudo ad Eccleſiam tum militantem, tum triumphantem debet ingredi. Vos denique eſtis Phariſæi illi, ſuper Cathedram Romanam ſedentes, idque tanta auctoritate & maieſtate, vt omnia quæ dixeritis credenda, & quæ iuſſeritis, præſtanda ſint.

Gen.41 1.Re.10 Exo.15. Num.1. Eze.48. Apo.21

VERVM quanta dignitatis & auctoritatis veſtræ eſt maieſtas & amplitudo, tantum quoque in ijs periculum ſitum eſt: quippè qui magno uos diſcrimini exponitis, ſi non excubetis, & diligenter in omnem partem vigiletis. Quemadmodum enim Eleazarus Iudæus, cum Elephantis molem corpore ſuſtinere vellet ſuo, ſub pondere oppreſſus eſt: ita quoque tantum vobis aliquando onus, & molem imponitis, vt vobis ſub pondere fatiſcentibus, anima iuxta, & corpus in extremum diſcrimen adducantur.

1.Mac.6

QVEMADMODVM etiam cùm cœlum terræ minatur, fulmina eiaculantur, & iiſdem ſumma montiũ iuga percutit: ad eundem planè modùm Deus, cùm populi peccatis ad iracundiam excitatur, Præſules & ipſos Eccleſiæ vertices ferit, in eoſque iræ ſuæ fulmina, veluti in montes locaque eminentiora, eiaculatur. Sic

Digitized by Google

1. Re. 4. vobis hic in exemplum Heli, qui cum ſummum Pontificatus eſſet apicem conſecutus, & non ex ratione & æquo dignitatem ſuam adminiſtraret, graui morte multatus fuit.

Egregiũ Periclis dictum. Plut. in Politic. REFERT ſummus ille morum magiſter Plutarchus Periclem reip. Athenienſis Principem, cùm eiuſdẽ ei reip. gubernacula commiſſa eſſent, quoties veſtem dignitatis ſuæ inſigne, ad ſenatum iturus indueret, dicere ſolitum: [Attende tibi Pericles. Græci ſunt quos regis, liberi ſunt, ciues Athenienſes ſunt:] id eſt, ſeditioſi & tumultus audi; & tamen non barbari, ſed libertatis cupidi; Athenienſes ſunt omnium ſcilicet mortalium ingratiſſimi, ij ſcilicet, qui Socratem, Photionem, Ariſtidem, aliosque infinitos meritis & honore ſummos, turpiter aut in exilium pepulerunt, aut morte ignominioſiſſima, magna ſua infamia probroque affecerunt. Id vobis dictum putetis, ò Præſules, vt quando nimirum veſtes Pontificias & Epiſcopales induitis, cum mitras capiti templum adituri imponitis, oneris veſtri periculum conſideretis. Perpendite vobiſcum diſcrimina quæ vobis ſubeunda ſunt, ac cum magno illo Pericle dicite. Attende tibi ò Epiſcope, animæ ſunt quas regis, Chriſtianæ ſunt, pretioſo ſaluatoris ſanguine redemptæ ſunt.] Aperi oculos Epiſcope, ac tecum dignitatis tuæ onus perpende: conſidera, tibi animas eſſe regendas, animas inquam tam pretioſas, theſaurum adeò ſeruari difficilem, rem cui tam multi inſidientur. Chriſtianæ ſunt, non barbaræ, aut paganæ, ac pretioſo Chriſti redemptæ ſanguine; tantis doloribus, difficultatibus, moleſtijs acquiſitæ, vt mortem, ſanguinem, & paſſionem filij Dei vnigeniti ijs neceſſe fuerit impendere.

ITAQVE vobis ipſis attendite, & in omnem partem circumſpicite, ne quid grex veſter detrimenti capiat: ideò namque Epiſcopi, id eſt, inſpectores, eſtis nominati. Exhibete vos Argos vndique oculatos, imitemini illa quatuor Ezechielis animalia, quæ plena erant oculis intus ac foris. Circuite gregem, diœceſem veſtram obambulate vigilando, excubando; adhortando,

Ezec. 1.

mu-

muneri veſtro ſatisfacite, ac deinde aulis Regum ac Principum exite.

PRO dolor, quàm viuis coloribus Euangelij noſtri Epilogus Præſules hos deſcribit, & quam benè tempora noſtra id edocent: tanta quippè in Prælatis ſuperbia, ambitio, tantaque vanitas eſt: [dicunt] enim [& non faciunt.] Ieiunia indicunt, & quotidie ſplendidè epulantur, adeoque regificè, opiparè ac lautè, vt nulli hodie laudentur Apicii, niſi qui ex Epiſcopio prodierint. S. Pontifex Gregorius vitia ſæculi ſui & corruptelam ſugillans dicebat, non eſſe proprium Epiſcopo, ſed aulæ Regiæ, exotica piſcium & athilium nomina noſſe. Euangelium plura addit, & ait, [Volunt vocari Rabbi: [ſalutationibus vulgi inuigilant, ac captant ſuſurros plebeculæ, honorari & ſalutari geſtiunt. Neque enim iam amplius [Dominus Epiſcopus,] ſed [Dominus meus,] inualuit. Pręſulũ corruptela.

O vanitas vanitatum, ò tempora infelicia, ò calamitatem & infortunium inauditum, ac tuum præſertim ò Gallia, quæ plena es huiuſmodi Epiſcopis, quin & pueris, ſic dicam Epiſcopantibus. Verè igitur lacrymans ac ſuſpirans de te Prophetæ illud dixero, [Pro patribus tuis nati ſunt tibi filii.] Loco Martinorum, Hilariorum, Martialium, Dionyſiorum, Remigiorum, qui dicebant & faciebant, iam pueros conſecuta es, qui nec dicunt nec faciunt: nec enim concionari nec bene operari norunt. Pſ.44.

QVAMOBREM Deus ęternę, paſtorum omniũ Paſtor, Epiſcoporum omnium Deus, & ſummum Eccleſiæ caput fideles Eccleſiæ tuæ ac probatos paſtores procura, præclaros ei doctores elargire, concionatores & operarios ſtrenuos in eam mitte: concionatores inquam qui vitia & flagitia coarguant; Doctores qui hæreſes & prauarum opinionum pullulantes propagines eradicent; Præſules & Antiſtites, qui commiſſo ſibi gregi cum laude ſciant præeſſe. Quin etiam Domine concede, ne paſtores illi quos ſuper Eccleſiã tuã conſtitues, Phariſæis hiſce ſimiles reperiantur, [qui dicunt & nõ faciunt;] verũ vt incipiant & facere & docere, vt doctrina

Digitized by Google

doceant,& operibus alios ędificent. Porrò quando ingens felicitas illa affulſerit, vt tales in cathedra Petri cōſideant, facientes ſcilicet & docentes; nos quod noſtrū erit, Omnia quæcumque nobis dixerint ſeruabimus & faciemus. In quo Euangelij noſtri perfectio & ſumma, & æternæ ſalutis exordium poſitum eſt: ad quā nos ſanctiſſimæ Trinitatis membra, Pater, & Filius, ac Spiritus ſanctus perducere dignentur. Amen.

FERIA QVARTA Poſt Dominicam II. Quadrageſimæ.

Tunc acceſſit ad eum mater filiorum Zebedæi cum filiis ſuis, adorans & petens aliquid ab eo, Matth. 20.

FIGVRA.

2. Re.1. BETHSABEE illa Dauidis vxor, ſuperba quā quę maximè, & honoris ſitientiſſima, coniugem ſuum, ac Regem lecto defixum, ac ſub graui ægritudine fatiſcentem, extremoſque trahentem ſpiritus, cōtemplata, genibus in terram proſtratis, coram illo ſupplex concidit, cum lacrymis & magna animi demiſſione ſupplicans, hanc ut ei uiuens gratiam concederet, ut ſcilicet filius eius Salomon a morte patris in regnum & ſceptrum paternum poſſet ſuccedere. Hoc in noſtro mihi Euangelio uideor ad oculum expreſſum cernere, aut aliqua ſaltem ratione adumbratum. Contemplor enim hic non vxorem Dauidis, ſed Zebedæi: quæ inani typho ſuperbiæ & ambitione inflata, vt filios ad honorem ſublimatos videret, cernens Chriſtū

ad

Digitized by Google

ad mortem ſeſe præparantem, ac non niſi de morte verba facientem, eum accedit, ac genibus in terram proſtratis eum adorans, ſupplici oratione ab eo poſtulat, vt filios ſuos commendatos habeat, & vt, iam ad coronam euectus, vnum a dextris, alterum a ſiniſtris collocet. Hoc ambitionis exemplar in matre hac expreſſum, hodierna vobis die ab oculos proponere & ſpectandum præbere decreui: ſi Paracletus nobis ſpiritus ſua gratia, & Deipara Virgo ſuis ad Deum precibus adeſſe dignentur. Recitemus itaque.

AVE MARIA.

TIMON Philoſophus cum de vitiis & prauis animi affectibus ageret, dicere ſolebat, omnium malorum originem ac fontem & veluti elementum vnicam ambitionem eſſe. Quod gentilis ille Philoſophus, naturæ tantum lumine illuſtratus olim dixit, idipſum & Bernardus, Chriſtianus, & fidem edoctus, iiſdem pœnè verbis deinde ſcripſit: [Radix iniquitatis ambitio, ſubtile malum, peſtis occulta, vitiorum origo, virtutum ærugo, tinea ſanctitatis, excœcatrix cordium.] Diuine plane & eruditè. Seneca quoque Philoſophus, iiſdem pœnè veſtigiis inſiſtens, ambitionem vehementi turbini, ac procelloſo comparauit: [Ambitioſus inſtar turbinis eſt, qui capta conuoluit, ſed ipſe antea voluitur.] Equidem diabolo eam comparauero, qui Ieſum in deſerto aggreſſus, eum modo ad templi pinnaculum, modò ad ſublimia montium cacumina ſubuexit, vnde omnia ei mundi regna oſtendebat dicens, [Mitte te deorſum.] Ambitio enim nihil profectò eſt aliud, quàm furia quædam infernalis, aut furens quidam diabolus, qui homines in deſerto mundi huius commorantes, verſutè & ſubdolè aggrediens, modo eos ad templorum pinnacula, ad dignitates Eccleſiaſticas obtinendas; modo ad faſtigia & montes dignitatum muniorumque ſubleuat; è quibus iis coronas, honores, ac mundi huius pompas velut ante oculos poſitas oſtendit; ſimulque auribus inſuſurrat, ac ſuggerit, [Mitte te deorſum.] Subleua te, extolle te, fortunam tuam conſtitue, rem tuam confirma, hinc te dato præcipitem, & profundo huic, & abyſſo te immerge.

(dicebat Timon ãbitionẽ omniũ malorũ fõtẽ eſſe. — Bern. in Pſ. Qui habitat — Senec. epiſ. 95 — Matt. 4.)

Digitized by Google

Ambitioſi cũ gigantibus collati.

FABVLANTVR poetæ, & non niſi fabulantur, gigantes illos olim, immania illa corpora, Pelion Oſſæ, ac Taurum Olympo, vt hac ratione ſuperis Iouem detruderent regnis, impoſuiſſe, ſed fulmine cœlitus vibrato omnes ad terram proſtratos cœptis deſtitiſſe. Verum hoc temerario gigantum auſu, & impio conatu, ambitioſorum mihi naturam optime expreſſiſſe videntur. Ambitioſos enim uere gigantes eſſe dixero, quippè quibus nihil in rerum ordine exſtet, aut deformius, aut monſtroſius. Hi ſunt ſcilicet portentoſi illi Briarei, centum manus habentes, ut rapiant & comprehendant. Hi ſunt oculati illi Argi centum corpore oculos geſtantes, ut omnibus uiſis omnia concupiſcant Hi ſunt ſpiritus illimobiles, & omnia mouentes, qui dignitatem dignitati, munus muneri, diuitias diuitijs inſtar montium ſuperimponentes, cœlo obluctari præſumunt. Hi ſunt nefandi illi poſteri Cain, in ſacris literis gigantes appellati, qui propter uitæ morumque peruerſionem, infortuniorum calamitatumque diluuium regnis & imperijs ſubinferunt. Hi ſunt ſuperbi illi Nemroth, qui fortunarum ſuarum molem, ueluti turrim Babel conſtruere inchoantes, mille Reſp. confuſionibus replent, ac totum terrarum orbem perturbant.

Gen. 6.

Ambitioſi vbique armacõcitarũt, deteri' ipſis gigantib.

Iſa. 14.

Gene. 3

O rem inauditam: Gigantes ſolum aduerſus cœlum arma mouerunt: at ambitioſi in cœlum, ſimul & in paradiſum terreſtrem, in Ieſu Chriſti ſodalitatem, denique in totum mundum arma ſua tulerunt. Vix namque conditum erat cœlum. quin ecce ſtatim gigantum princeps & ambitioſorum coryphæus Lucifer, montes illos cœleſtes concutit, & exclamat, [Aſcendam in altum, & ero ſimilis altiſſimo.] Adam uix in padiſo ſuſtiterat, quin ſtatim turgere & ſuperbire cœpit, ambitionique auſcultaret dicenti. [Eritis ſicut dij.] Vix Chriſtus in mundum uenerat, quin duos eius diſcipulos ambitio occupet, ſimiles ei eſſe geſtientes, ad dexteram ſc. eius hinc, & ad ſiniſtram illinc in regno eius ſedes affectando.

O infelix, ac deteſtanda ambitio, quid non mortalia pectora cogis, quo miſeros mortales non præcipites agis.

Digitized by Google

agis. Per te factum eſt, ut Abimelech Gedeonis filius Iudic.5
70. fratres ſuos interfecerit, ut hac ratione ad regnum perueniret, & ut ſeipſum deinde etiam pari ratione interemerit: [Et uenit in domum patris ſui in Ephra, & cęcidit fratres ſuos Ierobaal 70. uiros ſuper lapidem vnum.] Per te factum eſt, vt Athalia Ochoſiæ mater, ambitione tumens, omnem regiam poſteritatem delere & exſcindere parauerit, vt hac via regnum ad ſe deuolueretur; ſed paulò pòſt Ioiadam ſuſcitaſti, qui ei quoque uitam auferret: [Athalia uero mater Ochoſię, uidens filium ſuum mortuum, ſurrexit, & interfecit omne ſemen regium.] Per te factum eſt, ut ſuperbus ille Aman, in Iudęorum omnium ſalutem, ac uitam conſpiraret, ac deinde ope & auxilio Iudææ mulieris uita ſimul & regis fauore exueretur: [ſuſpenſus eſt itaque Aman in patibulo quod parauerat Mardochæo.] An non igitur merito exclamem, O ambitionem infelicem, ac deteſtandam: Vtpote quæ ad hoc nos incitat, ad quod perfidus ille Achitophel Abſalonem olim incitauit. Perſuaſit nefarius ille conſultor Principi adoleſcenti, vt aduerſus patrem inſurgeret, ac regnum attentaret, in quam rem duodecim ei hominum millia ad bellum delegit; vnde factum eſt, vt Abſalom è bello fugiens ex quercu ſuſpenſus interfectus ſit. Ita quoque perfida illa nos incitat, impellit, & in aciem cogit deſcendere, vt honores conſectaremur; verum ſæpenumero contingit, vt nobis exitium prius adferat, ac nos ſuſpenſi ex ingenti illa mundi arbore miſerum in modum uitam amittamus.

4. Reg. 15. — Eſth. 7. — 2. Reg. 16.

HOC ipſa quoque nobis, quod Pharao exercitui ſuo fecit: nam cum ille copias ſuas armatas in aciem produxiſſet, vt iniqua iniuſtaque expeditione populum Dei proſequerentur, in medio maris Rubri gurgite omnes amiſit: [Reuerſæ ſunt aquæ, & operuerunt currus & equites cuncti exercitus Pharaonis, qui ſequentes ingreſſi fuerant mare, nec vnus quidem ſuperfuit ex eis.] Sic nos quoque ambitio in aciem producit, omnibus nos honoribus armat, præter fas & æquum alterius nos facit honoribus inuidere, ac ſubito in Exo. 14

tò in diuinorum iudiciorum voraginem & abyſſum nos demergit.

Matt 8. HVIVS adumbratam ſimilitudinem in dæmonibus intueor, qui [exeuntes abierunt in porcos; & ecce magno impetu abijt totus grex per præceps in mare,& mortui ſunt in aquis.] An non hic edocemur, diabolum ambitionis,ibi ſemel animas noſtras inuaſerit,& ijs dominatus fuerit, eas in mare æternæ damnationis præcipites dare. Ambitio denique eſt [mulier] illa,de qua in

Apo. 17 Apocalypſi, [circumdata purpura & coccino, & inaurato auro, & lapide pretioſo, & margaritis, habens poculum aureum in manu ſua, plenum abominatione, & immunditia fornicationis eius.Illa namq;non niſi oſtro & purpura induitur, auro onuſta eſt, tot aurea vaſa manu geſtat,omnibus planè mortalibus honores, diuitias, dignitates,ac beneficia offert: verum perfida illa meretrix quidquid periculi, diſcriminis, ac damnationis eſt, quod ſub auro latitat,occultat.

Dan. 2. VIDIT in ſomnis Nabuchodonoſor Rex ſtatuam, [cuius caput ex auro optimo erat, pectus autem & brachia de argento;] ideò verò noctu ei apparuit ne deformitatem eius ſol detegeret, nam [venter & femora ex ære,tibiæ autem ferræ,pedum quædam pars erat ferrea, quædam autem fictilis.[Eiſdem quoque technis vtitur ambitio:eſt namque ſtatua,quæ non niſi magnatibus in vitijs ſuis altum ſtertentibus ſeſe manifeſtat;frontem auro,ac diuitijs habet renidentem, coronis vndique redimitam,brachia argẽto grauata:de die ad virtutis lucem ſeſe detegere non audet,& inter eos qui procul à vanitatibus his vigilant apparere:ne æneum pectus,ac ſtomachus ærugine vitiorum offuſcatus, & pedes terrei, qui præter meram vanitatem nihil ſunt aliud, hominum oculis paterent:in quos ſi minimus fortunæ fragor,ac lapillus incideret, omnia in cineres, ac puluerem redigerentur.

HIC porrò in hodierno Euangelio veram eius imaginem, ac typum viuis coloribus adumbratum videbitis. Matrem inquam filiorum Zebedæi: quam Euangeliſta, vt verum ambitionis exemplar nobis proponit, cui

par

par fortaſſe nulla vmquam in mundo exſtitit. Tunc acceſſit ad eum mater filiorum Zebedæi, cum filijs ſuis.] De hac igitur hodierna die muliere loquamur, eiuſdemque ambitionem paulò curioſius inueſtigemus.

MVLIER hæc quæ ambitione excæcata Chriſtum accedit, ac filijs honorem & dignitatem petit, fuit Maria Salome, vna earum quæ paſſionis tempore in monte Caluariæ Domino adhærebant: vna quoque earum, quę ſummo mane Ieroſolymis egredientes aromata tulerũt, quibus Chriſtum ſepultum vngerent: vxor ſcilicet Zebedæi, duorum illorum Apoſtolorum, Iacobi Maioris, ac Ioannis Euangeliſtæ mater, quos Dominus præ ceteris Apoſtolis caros habuit, vtpote qui illos teſtes Transfigurationis in monte Thabor, ac paſſionis ſocios in Oliueti monte habuerit. Hæc igitur femina cæca quadam ambitione incitata, vt filios ſuos ad honores & dignitates ſubuectos videret, hodie ad Chriſtum acceſſit, vt eidem de meliore nota eos commendaret. [Tunc acceſſit mater filiorum Zebedæi. Mater hæc filiorum Zebedæi fuit Maria Salome Mat. 28

EVANGELISTA, vt nobis mulieris huius importunitatem euidentius declararet, & ambitionis eius ardorem magis exaggeraret, [Tunc] ait; vt tum ſcilicet ad Chriſtum acceſſerit, quando de paſſione ſua iam iam inſtanti loquebatur. Cum enim iam Apoſtolis diceret, [Ecce aſcendimus Ieroſolymam, & filius hominis tradetur; tunc] mater filiorum Zebedæi ei ſupplicatum venit pro filijs. [Tunc,] cum Ieſus de paſſione loquitur; mulier hæc de ambitione loqui incipit: cum Chriſtus de humilitate, ſupplicijs, ac tormentis, deque morte ſua ageret; mulier hæc non niſi honores, dignitates, ac quietem ſpirat. O feminam excæcatam, feminam imprudentem, non eſt ſermo niſi de cruce, & ſermonem de mundo importuna ingeris. Mat. 29

AN non inſignis Dauidi fuit contumelia, Vrian Hethæum ad delicias inuitare, cum hac eum oratione generoſus ille miles adorſus eſt, [Arca Dei & Iſrael habitat in papilionibus, & Dominus meus Ioab & ſerui Domini mei ſuper faciem terræ manent, & ego ingrediar domum meam, vt comedam & bibam:] ego in delicijs 2. Reg. 11

Digitized by Google

licijs viuam, & Ioab in armis; Ego in lecto ſuauiter ſter tam, & Ioab ad tubæ ſonitum excubabit? An non tibi miles hic, mulier ambitioſa, pudorem incutit? vides hic Arcam illam fœderis, ſacram illam Chriſti humanitatem, inter ipſos inimicos iam pœne verſari, audis magnum illum ducem, non Ioab quidem, ſed Chriſtum Ieſum, non loqui niſi de morte, de cruce, traditionibus, paſſione, doloribus, ac cruciatibus; & tu honores ſomnia bis, tu ambitionem tibi inges.

3. Reg. 2 MAGNA ſanè Bethſabee reginæ fuit importunitas, & non paruum impudentiæ ſignum, quæ cum cõiugem ſuum, ac regem lecto grauiter laborantem decumbere, atque extremos trahere ſpiritus videret, non inſtar prudentis alicuius matronæ ſolamen ei aliquod attulit, ſed de ambitione eum ſollicitat. Maior adhuc Zebedææ huius fuit importunitas; nam cum Deum, redemptorem, ac Meſſiam ſuum, paſſionis inſtantis imaginatione angi videret, cum illum ad paſſionem properare, ac morti appropinquare cerneret, tantum abfuit, vt ei ſolatium aliquod attulerit, & ægritudinem aliquam animi eius cauſa demonſtrarit; vt præter inanias, honores, dignitatesq; nihil meditaretur.

Allegoria. AN non, ò mulier vana, carnem hanc noſtram, carnem inquam inanem, ac ſuperbientem deſignas? ita ſanè. Video enim, cum animus, ac mens de paſſione Ieſu Chriſti, de ieiunis, de pœnitentia loqui, aut cogitare incipit, [tunc] carnem hanc ſuperbam & elatam non niſi honores, voluptates, delitias, ac iucunditates ſpirare. Cum ſpiritus de morte geſtit meditari, tunc carnem hanc, non niſi de tripudijs, gaudijs, ac iocis cogitare.

Gen. 19 Stulta illa caro idipſum plane ſpiritui facit, quod nefariæ Lothi filiæ patri. Loth enim è Sodomæ, ac Gomorrhæ incendijs liberatus, cum pauidus, ac tremebundus per agros fugiens, horrenda Dei iudicia ſecum volueret, rationemque eadem declinandi excogitaret: filiæ nonniſi inceſtum ſpirabant, aliud non ſomniantes, quam cum deſpendio honoris voluptatibus operam dare, & vnicam ſibi ebrietatem proponentes. [Dixitque maior ad minorem, Veni, inebriemus eum vino, dormiamusq;

cum

cum eo.] Ita quoque cum miſer ille ſpiritus è Sodoma peccati inſtar Loth liberatus, diuinam iuſtitiam ſecum voluit, ac pœnas quas Deus peccatoribus deſtinauit ſibi proponit, [Tunc,] eodem ſcilicet momento, nefandæ illæ filiæ, caro inquam, & concupiſcentia, omni eum ratione vino voluptatis inebriare conantur, & cum eo in tartareo peccati lecto adulterium ſtudent committere. Tunc te ò ſpiritus, ò anima titillanti carni reſpondere decet, [neſcitis quid petatis.] Allegoria.

AT imitare potius magnum illum ducem Iephte, atque, vt ille cum filia, ita te cum nefaria tua carne agere par eſt. Reuerſus enim à cæde Ammonitarum, domumque voti quod in bello Deo vouerat, ſoluendi ergo profectus, filiam gaudio & lætitia exultantem, patriq; tam proſperum belli euentum gratulantem, ac choros virginum ducentem, obuiam habuit: quam vt conſpexit, quamprimum deſtinat aræ, ac Deo immolare conſtituit. O anima, ò Iephte, quando de peccatis, quæ veluti hoſtes te inuadunt, triumphum agis, poſt luculentam ſcilicet, ac legitimam confeſſionem, vbi eadem ſubacta vidiſti, teque ad pœnitentiam pro ijs agendam conuertis, ſatisfactionis vota completuras, ſi caro illa, illa tua filia ouans præſultet, nonniſi riſum, voluptatem, iocum, tripudia, aliasque inanes delicias quærens & ambiens, occide illam, vere, ſeca, ac Deo immola: nam [ſacrificium Deo ſpiritus contribulatus. Iud. 11. Pſa. 50.

TAM importune igitur hora, [acceſſit ad eum mater filiorum Zebedæi, adorans, & petens aliquid ab eo.] Quid ais, mulier, quid poſtulas. Fare, age, eloquere ambitionis tuę conceptū: Quid vis? [Dic vt ſedeāt hi duo filij mei, vnus ad dexteram, & alter ad ſiniſtram.] Impetrata igitur loquendi facultate, genibus in terram proſtratis, & adorans, hanc ei petitionem declarauit. Scio Domine potentem te Regem eſſe. Sæpe enim idipſum declaraſti, ac merita tua ſatis inſinuant. Hinc eſt quod duos hoſce filios tibi quam diligentiſſimè commendem: ſunt enim vnicum ſenectutis meæ ſolatium, ac longo iam tempore tuo eos obſequio deſtinaui: hoc eis honori eſt, quod tui ſint, ac propinquiorem neminem habeas: quā Oratio matris filiorū Zebedæi.

ob-

obrem alienis & externis eos propone, ac præcipuas eis dignitates in regno tuo impertire: Iacobus ſcilicet maior à dextris, Ioannes verò natu minor à ſiniſtris con ſideat. Notate arrogantiam & ambitionem illam non vulgarem. Fieri ne poteſt, vt huiuſmodi in muliebri pectore dominetur? ita ſanè, ac ſæpius, quam in verili & heroico. An non Eua prima fuit, quam tetra hæc ambitionis peſtis inuaſit: quippè quæ diuinitatem affectabat.

Ambitio ſemper inrebus abiectiſſimis.

Gen. 8.

Ambitio hederæ comparatur

QVARE non multum aberrauero, ſi ambitionem hederæ ſimilem eſſe dixero: quæ quamuis ſemper virens, parietibus tamen vetuſtate obſitis ac confractis macerijs vt plurimum adhæreſcit: ad quarum faſtigium & ſummitatem cum paulatim ſerpat, ſenſim quoque parietes exedit, ac tandem penitus diſiicit. Ad eundem quoque modum ambitio humiles vt plurimum aggreditur, animas inquam in ſordibus ac peccatis putreſcentes, ac prauis affectibus in muliebrem naturam degenerantes; quas vbi ſemel inuaſit, ſenſim erodit ac deterit: donec tandem cum ad apicem ac præcipuam earum partem peruenerit, eas penitus vno impetu diſiiciat ac deſtruat.

Ambitio ſimilis eſt viſeo, qđ in arboribus creſcit.

Eſt & aliud vile arbuſti genus, quod viſcum appellatur, quod humi numquam creſcat, verum in altarum arborum ſummitatibus: quoque magis illæ ſenio aut annis obſoletæ ſunt ac quodammodo euaneſcentes, quo illud lætius proueniat & magis luxurietur. Huius naturæ ipſa eſt ambitio: quæ nunquam in locis humilibus, animoque humilia ſapiente radicem figit: ſed in ſummis illis ſuperbientium & elatorum animorum iugis, qui quo magis obſoleti ac peccatis corrupti ſunt, quo illa ſublimius exurgat, ac radices agat profundius.

Iudic. 9 Parabola.

ECCE egregiam huiuſce rei in ſacris literis parabolam. Cum olim arbores conuitijs indictis Regem qui eas tum regeret, tum tueretur, creare conſtituiſſent; nulla ex tanto arborum numero quæ regno ſeſe parem oneribus ſuſtinendis iudicaret præter rhamnum vineam, ac ficum reperta fuit: omnes ſcilicet arborum magnates honorem illum à te reiecerunt, & vnicus rhamnus ſeſe eo honore digniſſimum iudicauit. [Dixeruntque omnia ligna

gna ad rhamnum,veni & impera ſuper nos:quæ reſpon dit,ſi verè me regem vobis conſtituitis,venite & ſub vm bra mea requieſcite.]An non hic figura eſt,in generoſas illas & heroicas mentes ambitionem nihil poſſe, viles verò & plebeias vt plurimum inuadere; ita vt vbi merita virtuteſque deſunt,ambitio locum occupet.

REFERVNT moderni ſcriptores qui Indiæ Occidentalis miracula deſcripſere,herbam in Braſilia eſſe, quæ in arenoſis locis plantata creſcat & vireat; in fœcundo ſolo ac frugifero exareſcat. Eiuſdem mihi ambitio conditionis eſſe videtur,quæ in arena peccati conſita creſcat, inter deſerta virtutibus carentia vireat & effloreat,ac in fertili ſolo,in anima inquam virtutibus exornata deficiat & exareſcat. Videte modo ea in muliebri pectore,in femina nautica,in piſcatoris coniuge,exeren tem cornua:quę adeò vehementer eam exagitat, adeoq; ſublimè ſubleuat,vt regna & dignitates regias filijs ſuis audeat poſtulare. Quam importuna mulieris petitionē Redemptor noſter admiratus,grauiter commotus,ac velut iratus reſpondet,[Quid vis mulier?]

O dulciſſime & clementiſſime Ieſu,vnde tanta in ver bis tuis modo acrimonia,qui tanta hactenus ſemper benignitate interrogantibus reſpondiſti?qui fit,vt ita rigide ſupplicem tibi mulierem,tibi affinem,ac materteram tuam alloquaris? An non meminiſti eius,quod olim toties inculcaſti. [Quidquid orantes petitis, credite quia accipietis? Mat. 16 Herodes Herodiatis filiæ olim cum iuramento promiſit, omnia ſeſe illi, quidquid demum petijſſet, donaturum.[Et iurauit ei,quidquid petieris dabo tibi,licet dimidium regni mei.] Marc. 6 Salomon Rex Bethſabee matri ſuæ paulatim ingreſſæ iurauit,omnibus eius ſeſe petitionibus ſatisfacturum, eamque ad latus ſuum in ſolio ſuo collocauit; [Et dixit ei Rex,pete mater mea,neque enim fas eſt, vt auertam faciem tuam.] 3.Re.2. Et tu Domine ſupplicem tibi mulierem à te repellis, cum tamen tibi affinitate coniuncta ſit,& cum tanto te amore & honore proſequatur,teque ſupplex adoret.Sciebat nimirum Dominus,petitionem eius nullius omninò momenti,ac friuolam eſſe,ac proinde ait illi,[Quid petis?]Videt,& co-

gnoſcit,

Digitized by Google

gnoſcit, ſupplicationem inanem eſſe, atque ambitione plenam; hinc factum eſt, vt aures ab ea euerterit, eamq; à ſe ablegarit.

succinũ oẽs ad ſe feſtucas trahit pter Baſilicũ

SVCCINVM eius eſſe naturæ perhibetur, vt omnes ad ſe feſtucas attrahat, præter baſilicum herbam, quam naturali quadam antipathia a ſe reijcit, ac cui penitus reſiſtit. Porrò huiuſce rei, naturalium rerum ſcriptores hãc eſſe cauſam aiunt, quod baſilicum capitoſa ſit herba, quę noxiis cerebrum vaporibus, ac fumoſis exhalationibus oppleat, atque ideò a ſuccino eam reiici ac repelli. Ieſus

1. Cor. 10

Chriſtus, vt Paulus ait, Lapis eſt, [Petra autem erat Chriſtus:] verum ſuccinũ eſt, nos uerò omnes, ac reliquæ creaturæ inſtar feſtucarum ſumus: has omnes cœleſte illud ſuccinum ad ſe trahit, omnibus gratiam elargitur, ad omnes miſericordia ſua ſe extendit; pręterquam ad ambitioſos, quos Baſilicum deſignare videtur: quemadmodum enim herba illa cerebrum fumoſis opplet exhalationibus, ita quoque ambitio mentem phreneſi, inaniis, ſuperbia, chimeris, ac furiis complere cõſueuit. Succinum noſtrum Chriſtus, omnes alias ad ſe creaturas alliciens & inuitans, his ſolum reſiſtit, ambitioſos, ſolos & non alios, a ſe reiicit, vt hodie etiam cognatos ſuos ambitione laborantes ablegarit, dicens, [Neſcitis quid petatis.]

NON eſt igitur, quod amplius inclames ò mulier, [Dic ut ſedeant hi duo filij mei.] Audierat nempe ſtulta mater dicentem ſæpius Dominum, tertia ſeſe reſuſcitandum die, atque ab eo tum tempore regnũ ſuum inchoandum, Sciebat etiam duas in regno Iſrael dignitates eſſe, in quas proximè ſceptrum ipſum deberet deſcendere: vnam quidem ſacram, dignitatem videlicet ſummi Pontificatus, qui ea tempeſtate a Caipha tenebatur; cuius erat de ſacrificiis, de legibus, deque cultu diuino proſpicere, quique in omnia hæc poteſtatem habebat; alteram verò temporalem, ad reip. ſcilicet & regni gubernatio-

Matt. 18

nem ſpectantem, quam Herodes per Iudęim Tiberii Cęſaris auctoritate adminiſtrabat. Intellexerat deinde a filiis, Chriſtum Petro primatum pollicitum fuiſſe. His omnib. igitur cognitis & perpenſis, Chriſtum præſumpſit accedere, atque ab eo, vt filii eum præcederent, enixè

Digitized by Google

xe contendere dicens,[Dic vt ſedeant hi duo filij mei.] quaſi dicere voluiſſet.Scio te Domine propediem ad regnum Iſrael ſublimandum, & quoniam dignitates in aula tua conferendæ ſunt,ecce accedo ad tecum filijs,vt earum aliquam rationem habeas; æquum namque eſt, te cognatos & affines alijs nō poſtponere. Vtinam dies illa aliquando eluceſcat Domine,vt te regem in conſtituto vnum filiorum meorum in locum Caiphæ in Pontificatu ſuccedentem videam, & alterum in Herodis, Remp.ſcilicet & ſacra cærimoniaſque tuis auſpiciis,ſub imperio tuo moderantes.

O ſtulta mater, & ſtultiores filij: neſcitis quid petatis. De quo regno loqueris mulier? an de temporali ac terreno aliquo regno? at audies propediem, me dicentem regnum meum non eſſe de hoc mundo. An verò de regno cœleſti? an non meminiſti olim me dixiſſe: [Quo ego vado,vos non poteſtis venire.] Creaturæ, Seraphini, ac Cherubini eò nequeunt peruenire: locus ille ſoli mundi Redemptori reſeruatus eſt, [Qui ſedet ad dexteram Patris.] An non tibi ſufficit arrogans mulier, filios tuos, piſcatu vitam tolerantes, plebeios, & nauticam exercentes, in Apoſtolos, in mundi Principes, ac capita Eccleſiæ eſſe conſtitutos? [Conſtitues eos Principes ſuper omnem terram.]an maiori adhuc eos in dignitate poſitos videre geſtis? Meminiſſe te oportet votorum & profeſſionis olim ab ijs factæ, [Ecce nos reliquimus omnia & ſecuti ſumus te:] & ecce iam eos iterum in mundo vis immergere,eoſque ambitionem quam ignorabant edocere,anne ignoras venenatam illam peſtem. Angelis exitium attuliſſe,primos mundi incolas perdidiſſe, Abſolonem denique,& Adoniam, Abimelech, Amanum ac plures alios,hac miſere ineſcatos, miſerum in modum periiſſe? Idem profectò filiis tuis ſcias imminere,quos ambitione tua excæcare iam ſatagis, dicens, [Dic vt ſedeant,&c.]

Ioan.8.

Pſ.44.

Mal.2.

IISDEM ſanè ambitionis furiis exagitata fuit Agrippina Neronis mater: quæ cum conſulto oraculo filium ad imperium quidem peruenturum didiciſſet,

Sueto. Nerone

Digitized by Google

verum in Imperio matri necem allaturum, ambitione excæcata reſpondit, [Occidat, modo imperet.] Eius nāque ambitioſus genij, ac naturæ eſt, vt ſe ſuaque perdere non reformidet, modò deſideratam dignitatem nanciſcatur.

Ambitioſus draconi comparatur Solinus

TRADVNT naturalium rerum ſcriptores, tam calidæ tam feruidæ omniaque digerentis, ac conſumentis naturæ draconem eſſe, vt cum potu ſeſe ſatiare nequeat, apertis ſemper faucibus ventos captet: vti hac ratione incluſum intrinſecus ardorem, æſtumque intus adurentem extinguat, ac temperet: quin etiam ſi quas in mari plenis velis naues nauigantes, ac vento ſecundo vtētes videat, tanto eas impetu præuertere conari, quo hac ratione & illa celeritate aliquem ventum captet, vt ſeſe vna cum captet, vt ſeſe vna cum nauibus ſæpenumero perdat, ac collidat. Huiuſmodi quoque draco ipſe ambitioſus eſt, adeo quidem cupidus & inſatiabilis, vt nulla in mundo dignitas, quæ eius cupiditatem expleat, reperiatur: hinc ſemper apertis & hiantibus faucibus ventos captat, ad omnes nouas occaſiones excubat, & anhelat; ita vt & aliorum, qui felici fortunæ vento in mundi æquore feruntur, felicitati inuidens eoſque adoriens & inuadens, ſeſe cum ijs non raro in exitium & interitum pertrahat. Vti in hac matre videmus, quæ fortunam ſalutemque propriam negligit, ac perdere ſatagit, modo Petri fortunam euertat, & filios in eius locum ſubroget.

Gen. 41 Dan. 2. Eſth. 6. [Dic ergo:] fieri iube, fac vt filij mei ſint veluti Ioſephi ſub Pharaone in Aegypto, Danieles ſub Dario in Babylone, Mardochæi ſub Aſſuero in omnibus regnis eius.

[Neſcitis quid petatis:] cum ſcilicet honores filijs tuis petis ò mater, quid petas neſcis. Tale olim reſponſum Salomon Bethſabeę dedit, quando nempe illa palatium ingreſſa, Abiſag Sunamitidem filio ſuo Adoniæ in vxorem petijt. [Quare poſtulas Abiſag Sunamitidem vxorem, poſtula ei & regnum?] Ita quoque & vos Zebediadæ. Neſcitis quid petatis: cum inanes mundi dignitates ambitis, miſellos honores petitis, vere neſcitis quid petatis: cur non potius cœleſtem illam gloriam, regnique

3. Re. 2

ſempi-

Digitized by Google

ſempiterni beatitudinem poſtulaſtis?

SVPERBIA hæc diſcipulorum poſtulatio reuocat mihi in memoriam, non minus arrogans Iulij Cæſaris dictum. Hic cum quodam tempore Alpes tranſiens oppidulum quoddam prætergrederetur, & centuriones tribunique ab eo per iocum peterent, num & illinc contentiones æmulationesque de principatu eſſent, reſpondit, [Mallem hic primus eſſe quam Romæ ſecundus.] O intolerandum elati animi indicium; Eadem prorſus horum diſcipulorum fuit ambitio, quippè qui primi eſſe maluerunt in mundo, quàm in cœlorum regno ſecundi. O cœcos; [Neſcitis quid petatis,] cum temporalia æternis præponitis, [neſcitis quid petatis,] cum mundi honores & inanes titulos ambitis. Laudat Maximus Valerius & merito ſane regem, cui cum diadema vna cum regno oblatum eſſet, prius quam capiti imponeret, manu id accipiens dixit: [O nobilem magis quam felicem pannum; ſi te homines cognoſcerent, ne humi quidem iacentem tollere vellent.]

Iul. Cæſaris ambitio. Plut. in Apophth. Roman.

Valer. Maxi. li. 7. c. 2

AD eumdem fermè modum olim Antigonus rex vetulæ eius felicitatem, ac beatitudinem deprædicanti reſpondit, [Si noſſes, ò mater, quantis malis hic panniculus eſt plenus (diadema regium oſtendens) ne in ſterquilinio quidem iacentem tolleres.]

Stob. ſer. 47.

VERE, inquam, [neſcitis quid petatis:] cum quietem ante laborem poſtulatis, pacem ante bellum, mercedem ante opera, triumphum denique ante victoriam. [Nõne oportuit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam?] ac tum demum quiete frui? neſcitis igitur quid petatis, cum ſuper Chriſtum extolli vultis, cum prærogatiuas, cum exemptiones petitis; quas Chriſtus numquam habuit, aut quæſiuit: [Non eſt enim diſcipulus ſupra magiſtrum.]

Luc. 24

Mat. 10

QVAMOBREM [non eſt meum dare vobis.] Hanc vobis poſtulationem annuere nequeo, niſi prius pugnetis, [non eſt meum, id eſt, non debeo:] non eſt par vobis gloriam dare prius quam aliquid ſuſtinueritis: illa enim veluti debita merces & remuneratio non niſi bene pugnantibus confertur.

Digitized by Google

Plutar. Apoph th. Re. NARRAT in Apophthegmatis Plutarchus, Antigonum II. Demetrij filium, adoleſcenti cuidam nobilis quidem, ac generoſi patris filio, ſed ignauo alioquin, ac inerti, ſtipendium, ac remunerationem laborum quos pater in regis olim gratiam ſubierat, poſtulanti, regium, ac ſeſe dignum reſponſum dediſſe: [Ego, mi adoleſcens, mercedem & munera dare propriæ, non paternæ virtutis cauſa dignis ſoleo.] Eodem prorſus modo licet tacitè, Chriſtus rex noſter Zebediadis hiſce mihi viſus eſt reſpondiſſe: Remunerari non ſoleo eos, quorum nulla ſunt merita: & cum vos ò Apoſtoli, nondum tale quid promerueritis, [non eſt meum dare vobis.

QVAMOBREM Chriſtiani nihil vmquam huiuſmodi nolite poſtulare, talibus amplius nolite cœlum votis, ac precibus fatigare: nolite in hoc diſcipulos hoſce ambitioſos imitari, aut inaniter efferri, nec honores & vanos dignitatum titulos affectare, nihilque amplius poſtulare, quam quod ad hanc vitam tolerandum neceſſarium ſit, cetera enim quid obſecro ſunt aliud quàm vanitas, liquidum nihil, ac fumi vapor? quæ cum petitis, [neſcitis, quid petatis.]

VERE inquam Domine Ieſu, neſcimus quid petamus, quando ipſum Nihil petimus, & Omne reijcimus: quando enim punctum rogamus, & infinitum contemnimus: quando temporalia quærimus, & æterna amittimus: quando terram deſideramus, & cœlum cœleſtiaq; negligimus: denique quando ad mundi honorem aſpiramus, & de æternæ beatitudinis gloria ne minimum quidem ſolliciti ſumus; nos velut in tenebris ambulare, ac cęcutire oſtendimus. Hanc igitur nobis gratiam concede Domine, vt ambitionis has, infernales illos appetitus, inexplebiles illas cupiditates ex animo euellamus & penitus contemnamus. Hæc porrò vnica nobis ſit gloria & ambitio, quam Apoſtolo Paulo præ ceteris conſtat placuiſſe, qui in ſola tua cruce gloriam collocabat,
Gal. 6. [Abſit mihi gloriari, niſi in cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti.] Vnica hæc noſtra ſit gloria, quam regius vates ambijt, cuius omnis ambitio in te ſolo diligendo ſita
Pſ. 72. erat, dicens, [Et à te quid volui ſuper terram?] Maior

noſtra

Digitized by Google

noſtra non ſit ambitio quam fuit illa Salomonis regum omnium ſapientiſſimi, qui omnem mundi gloriam ludibrio habens ait, [Vanitas vanitatum, & omnia vanitas.] Denique omnis noſtra ambitio ſit integrum tibi obſequium deferre, perfectum amorem exhibere, ac fideliter in hoc mundo adorare, ac demum in altera vita te oculo ad oculum contemplari. Amen. Eccl. 1.

FERIA QVINTA Poſt Dominicam II. in Quadrageſimæ.

Homo quidam erat diues, & induebatur purpuræ & byſſo, et epulabatur quotidie ſplendidè. Luc. 16.

FIGVRA.

PRÆCEPIT in Leuitico Deus, vt Summus Pontifex duos in templum hircos coram Domino, in oſtio tabernaculi teſtimonij, adduceret; quorum vnum Domino immolaret, alterum iniquitatibus totius populi & imprecationibus varijs grauatum, per hominem paratum, in deſertum emitteret. Quo quid aliud, quam diuerſæ ſortes, quibus duo illi, quos in Euangelio hodierno deſcriptos habemus, expoſiti fuere, ſignificantur. Videmus hic enim, non iam duos hircos, ſed animalia duo rationis vſum habentia: vnum ſcilicet diuitijs abundantem, qui totum vitæ ſuæ tempus in delicijs & voluptatibus traduxerat, alterum vero pauperrimum & mendicum, ſcilicet Lazarum; Leui. 16

qui toto vitæ ſuæ ſpatio inopiam tolerauerat: eodem tempore ſimul coram DOMINO ſiſti. Vnus eorum, nempe Lazarus, ei fuit oblatus, & benedictionibus completur: alter vero, diues ſcilicet epulo, peccatis & imprecationibus grauatus, inſtar fœtentis hirci, non in deſertum, ſed in tartari barathum ſempiterna ſupplicia toleraturus extruditur. O diuerſos rerum caſus; ò diſſona in vtroque iudicia; Vt vero aliquid, quod vobis omnibus prodeſſe, ſalutiquè veſtræ queat conducere, proponere poſſimus, Spiritus ſancti opem & auxilium imploremus, in eamque rem Virginem matrem, vt mediatricem adhibeamus, AVE MARIA dicentes.

Plutar. Lycurgo.

PRAECLARVS ille Græcorum legiſlator Lycurgus, à Lacedæmonis quondam rogatus, quanam potiſſimum re ſeſe ab inimicorum impetu & viribus defenderent, libere reſpondit, ſi paupertatem perpetuam colatis, ac diuitias malorum irritamenta procul à veſtra republica diſpellatis. Idipſum mihi hodierna die liceat Chriſtiano more dicere, Auditores, & affirmare; vt ſcilicet animas noſtras à dæmonum impetu, atq; armis tutas reddamus, ac ſecuras, nullum, aut melius, aut præſtantius medium dici, vel fingi poſſe, quam mundi ſplendorem, ac luxum, ipſas etiam diuitias relinquere, ac procul ab animæ noſtræ penetralibus eaſdem ablegare. Ita namque & ipſe Gentium Doctor Paulus nos admonuit, dicens: [Qui volunt diuites fieri, incidunt in laqueos diaboli.] Sunt etenim diuitiæ veri dæmonum laquei, ac pedicæ, quibus nos captant, ſunt vitiorum fomenta, virtutum omnium venenum, ac internecio, animarum denique noſtrarum ſepulchrum.

1. Tim. 6.

Conferuntur diuitiæ bombycibus.

QVEMADMODVM enim bombyces magna ſanè difficultate, ac labore, ut ſubtilia illa filamenta ore educant, ſe ipſos euiſcerant & quodammodo emedullant, cumque ſe lectum texere honoris, ac locum quietis componere arbitrantur, ſibi ſe carcerem, ac ſepulchrum, in quo emoriantur, ſtruere non vident. Non ſecus, vos mundani, vos inquam qui diuitijs coaceruandis incumbitis, cum ſplendidum aliquod ædificium conſtruere,

re , cum dignitatem aliquam auro redimere , cenſus, ac facultates coemere conſtituitis ; eheu , vos vobis ipſis carcerem ædificare , eique vos includere , ac ſepulchrum viuos intrare , non animaduertitis , unde numquam niſi, vt ad inferos deuoluamini , liberari vos continget.

POTENS ille Nemroth cum excelſam illam Babylone molem conſtrueret , non putabat tantum inde ſibi confuſionem imminere. Ita quoque , tu Coſmophile , cùm diuitiarum tuarum turrim ſuſtollere moliris , non exiſtimas hinc æternam tibi damnationem poſſe euenire. Gen.2.

AVARVS ille Giezi,Elizæi Prophetæ puer cum dona & munera veſteſque pretioſas à Naaman accipiſſet, numquam exiſtimauit fore, ut inde lepram acquireret. Tu uero mundane , cum diuitias quæ inſtar munerum ſunt,quæ a mundo tibi offeruntur, accipis, miſer neſcis illas te peccati lepra poſſe inficere. 4.Re.5

QVAMOBREM hoc uobiſcum cogitetis uelim,à diuitijs non mediocre animæ periculum imminere, easq; vt plurimum arma eſſe , quibus illarum iuratus hoſtis Satan eaſdem oppugnat & expugnat ; mundumque ijſdem veluti laqueis vti,quib. miſeros mortales illaqueet & conſtringat.

AVDITE egregiam in hanc rem allegoriam. Pellex illa & impudica Putipharis vxor,ut caſtum Ioſephi animum peruerteret , adulterioque fœdaret , pallium eius atripuit;quo relicto niſi caſtus adoleſcens ſeſe proripuiſſet magnum pudor eius & integritas periculum incurriſſet. Non ſecus infernalis illa furia Satan,ille angelus adulterii eum animabus hominum agit , quas in extremum diſcrimen adducere,ac perdere machinatur,vt illas igitur in uitiorum gurgitem, ac uoraginem præcipites agat,diuitiarum pallio eas conatur comprehendere, quas diuitias niſi relinquant,ac nudæ profugiant, extremo ſeſe diſcrimini,ne ſalutem,ac priſtinam dignitatem amittant,exponunt. Allegoria.

REFERT Plutarchus Alexandrum Macedonem militibus ſuis barbam radere pcepiſſe,ne quis hac in bello

Digitized by Google

apprehenſa eos abreptos abduceret; hac enim partę uirum comprehendere facillimum eſt. Summus quoquę militum Dux, Deus, toties nos, qui ſub eius nomine & ſignis in Eccleſia militanti męremus, barbam, crines, ſuperfluas illas diuitias reſecare & tollere iubet; nullo enim parte facilius nos hoſtis noſter diabolus, quam
Iud.16. diuitiarum crinibus, poteſt comprehendere. Quemadmodum enim crines Samſoni, in quibus tamen omne eius robur ſitum erat, exitio fuere: ita quoque rutilans illa diuitiarum cęſaries, in qua tamen omnis noſtra vis, ac facultas conſiſtit, infelicitatis noſtræ & exi-
2. Reg. 14 tij, vt plurimum fons eſt, & origo. Ac veluti crines illi Abſolomi (quorum tantus decor fuit, ac ſplendor, vt Ieroſolymitanę virgines eos annuatim magno pretio redimerent: erat quippe illi flaua, ac veluti aurea cæſaries) eidem mortem pepererunt, quibus ſcilicet, ad ramos arborum adhæreſcentibus ſuſpenſus, confoſſus eſt. Non aliter cum diuitiis agi videmus, quæ inſtar aureorum crinium cum ſint, in quibus & fortitudinem noſtram, & voluptatem omnem ponimus, ſæpenumero animas in æternam damnationē præcipites agunt. cuius hodierno in Euangelio clariſſimum exemplum videmus: illæ namquę ſunt, quæ diuitem illum epulonem in tartari barathrum demerſerunt. [Homo quidam erat diues, qui induebatur purpura & byſſo, & epulabatur quotidie ſplendidè: & erat quidem mendicus nomine Lazarus, &c.] Ecce duas hic ſortes, duaſque contrarias vias, ac duo mortis genera, penitus diſcrepantia. Vnus paradiſum hoc in mundo collocat, & in altero tartarum acquirit; alter hic inferum miſeriarum ſibi conſtituit; & in altera uita cœlum & cęlica gaudia lucratur, Verum hanc mihi veniam concedite, vt utriuſque vobis fortunam ob oculos pona, ac primum miſera illam diuitis epulonis, ac deinde lætam illam mendicantis Lazari,

QVOD ad primum quidem attinet; ſciendum eſt hiſtoriam de diuite hoc non eſſe confictam, aut parabolæ loco a Domino in Euangelio propoſitam; ſed veram eſſe, ac rem verè contigiſſe. Sentẽtię huius ſuffragatores habeo

habeo omnes pęnè S. Romanæ Eccleſiæ Doctores ac Patres Auguſtinum, Ambroſium, Chryſoſtomum, Gregorium, in cap. 16. Lucæ, tres quidem Epiſcopos doctrina ac ſanctitate effulgentes, alterum Romanum Pontificem. Abdiam item Babylonium lib. 5. Irenæum lib. 4. contra hæreſes, quos omnes Galliæ noſtræ decus ac columen Bernardus ſequitur dicens, [Ab his columnis difficile auellor.] Argumento eſt, quod in parabolis nulla propria poni nomina ſoleant, vt in hac hiſtoria fieri videmus: vbi de Lazaro, de Abrahamo, ac Moyſe eſt ſermo: quin & Euthymius, Græcus ſcriptor, ex traditione quorumdam Hebræorum, tradit, diuitis huius nomen, [Ninenſis,] fuiſſe.

HOMO igitur fuit, & homo diues qui cùm multas opes ac facultates poſſideret, tantum abfuit vt eas in Dei cultum & honorem coouerteret, vt iiſdem & Deum offenderit. Aranea paruum licet animalculum, adeò venenoſum eſt, vt florum etiam ſuauiſſimorum ſubſtantiam in venenum letale conuertat. Hic verò ſimile omnino immo multo tetrius ac nocentius animal videmus, quod in venenum, in virulentiam, in peccatum, quo nullum in mundo deterius virus inuenitur, dulcedinem diuitiarum, ac mella opum commutat; adeò vt vnde Deo honorem tribuere deberet, inde eum potius offenderit, & ad iracundiam prouocauerit. O miſeri mundani; idipſum & vos quotidie facitis, vos diuitem illum epulonem imitamini, vos Iſraelitas ſequimini. Quum enim illi ingentes Aegypto egreſſi theſauros, & immenſas opes, quibus Aegyptum ſpoliauerant, aſportaſſent, poſt Rubri maris tranſitum, omnes illas in idola conflarunt. O impietatem non ferendam, ò ingratitudinem poſt tot beneficia ſingularem; Eadem veſtra impietas eſt, ò Coſmophili, nam cum tantas tamque amplas vobis ab incunabulis Deus opes, diuitias, ac facultates, quæ ad vos hæreditate deuoluuntur, contulerit; ea veſtra eſt ingratitudo, vt idolis eas, gulæ ſcilicet, luxuriæ, ludo, tripudiis, omni denique peccatorum generi, quæ inſtar idolorum ſunt, teſte Paulo, [quæ eſt idolorum ſeruitus,] conſecretis.

Epulo araneæ collatus.

Exo. 32. Allegoria.

Digitized by Google

Eph. 5. Diuites lar uę cō parātur

AC veluſi luna numquam deliquium patitur, aut Eclipſim ſubit niſi dum plena eſt; ita homines rarò aut numquam in amore Dei eiuſque mandatorum obſeruatione deficiunt, niſi diuitiis turgeant, & oppleti ſint. Aliud adhuc in luna notandum eſt: quò enim illa plenior eſt, eo a ſole remotior, & abeſt longius, homines quoque ad eundem modum, quando enim facultatibus abundant, atque arca eorum opes laxas flagellat, tum animis de Deo ſolliciti ſunt, ac magis ab illo recedunt. Ita ſeſe rem habere, ſcire vos non ignoro, ò diuites, & opulenti: nunquid veriſſimum eſt, vos de ieiunio, audiendo ſacro, reſtitutione facienda, eleemoſynis dandis, non eſſe ſollicitos, ac de pœnitentia facienda ne minimum cogitare?

Triplici de cā diues condemnatus eſt.

TALIS fuit diues ille epulo, qui tribus potiſſimum de cauſis condemnatus fuit. Ac prima quidem, quia [induebatur purpura & byſſo.] An non quod auro textas veſtes indutus fuerit, quod torqueo aureo collum circũdatus, non quod gemmis onuſtus, verum quod purpura & byſſo fuerit veſtitus: & nihilominus tamen hoc ei damnationis æternæ cauſa exſtitit, altera, quod [epularetur quotidiè ſplendidè,] quod lautè & opiparè menſa eius inſtructa eſſet. Poſtremò verò, quod Lazarum neglexerat, quod tenax eſſet, nec in pauperes profuſior: [Et erat quidam Lazarus.] Hæc tria damnationis eius fuere capita. O delicatuli, & cincinnati aulæ comites & aſſeclæ, qui ſingulis pœnè diebus inſtar chamæleontis colorem commutatis, quique vt Prothei in omnes veſtium formas vos transformatis, ne obſecro mirum vobis, aut nouum videatur, ſi in infernale barathrum ſitis deuoluendi, cum hic ob vnicum crimen, quod indueretur quotidiè purpura & byſſo, non verò ſtragulis auro intertextis, ſupplicia ac tormenta æuiterna ſuſtinere cogatur.

Sabell.

O ſtultam curioſitatem, ac curioſam ſtultitiam, quomodo miſeros mundi amatores dementaſti & faſcinaſti, Tanta Heliogabali Romanorum Imp. vanitas fuit ac ſuperbia, vt ſingulas veſtes ſemel tantum indueret, ac tanta in eo libido, vt ſi qua muliere vſus fuiſſet, eadem

dem non amplius vteretur, tantuſque in eo ſplendor ac luxus, vt calceamenta gemmis & vnionibus adornaret, quæ tamen Demetrius Rex etiam auro conueſtiuit. Tanta in Aonio ſenatore Romano opulentia fuit & luxus, vt annulum geſtaret, quem certum erat viginti millibus ſeſtertijs æſtimatum, vel, ſecundum noſtram ſupputandi rationem quinque coronatorum millibus, ò ſtultos mortales, ò luxum ſuperfluum, Hæc diuitis noſtri quoque vita fuit, Induebatur quotidie ſcilicet purpura & byſſo, atque ideo partim damnatus fuit.

VOS verò mulieres & virgines, quæ ita comptæ & calamiſtratæ inceditis, & nouas quotidie veſtium formas effingitis, quæ ita luxu diffluitis, quæ turritæ, mitellatæ, fucatæ videri vultis, & ſuperbia elatæ caput in aera ſuſtollitis, an non horrenda Dei iudicia pertimeſcitis? audite hiſtoriam & vindictam inſignem, qua Deus ſuperfluum illum fęminarium luxum caſtigauit, qua cognita vt reſipiſcatis efflagito.

VOS verò fallaces huius mundi aſſeclæ, & vanitatis amatores, proſpicite vobis, ne eamdem cum Epulone hoc ſortem ſubeatis: ſed modeſtia Chriſtiana in habitu veſtro eluceat, Chriſtiano more induamini, atque omnem luxum & magnificentiam in veſtibus & cultu veſtro fugite. Imitemini potius verum hoc paupertatis exemplar, ac typum illum modeſtiæ Chriſtum, qui toto vitæ ſuæ tempore vnica veſte vixit contentus. Aemulemini eius diſcipulos, & Apoſtolos, qui nudipedes, ac vili lacerna circumdati per agros & vrbes Euangelium annunciaturi diſcurrebant. Proponite vobis ob oculos miſeros illos ac pauperes religioſos, humiles illos Capucinos, quos plena hyeme per imbres & frigora tenui veſte indutos ante oculos veſtros incedere videtis, qui nobiliori forſitan loco nati, atque illuſtriori ſtemmate oriundi, quàm vos qui eos deſpicitis. Quibus omnibus ſi ferreum veſtrum pectus nequeā flectere, flectat ſaltem diues hic epulo, qui quod purpuram & byſſum quotidie indutus fuerat, in infernali barathro ac flammis perpetuis eſt ſepultus.

Chriſtꝰ vnica veſte cōtentus fuit toto vitæ ſuæ tēpore.

ERAT

ERAT adhæc in epulis ſplendidus, atque in conuiuijs exquiſitus,[Epulabatur]enim quotidie[ſplendide:] quotidie conuiuia domi ſuæ agitabat, menſa ac domus eius omnibus patebat intrantibus, ac ſemper in epulis verſabatur. O infelices ac triſtes epulæ, Quot vos mundo mala & calamitates inuexiſtis? In conuiuio ſcilicet Abſaloni inceſtuoſus Amnon, fraternis manibus necatur. In conuiuio Baltaſaris Regis ſacra templi vaſa profanantur, ac Rex ipſe vita ſpoliatur. In conuiuio Herodis Ioanni Baptiſtæ caput præciditur. In conuiuio filiorum Iob, domus corruit, quæ eos menſæ accumbentes ruina ſimul inuoluit. In conuiuiis Hebræorum idola eriguntur, denique quæ, non proh dolor, infortunia, quæ non inſolentiæ, quæ non petulantiæ etiam modo in conuiuiis hodiernis committuntur?

2. Reg. 13. Dan. 5. Mar. 6. Iob. 2.

[Epulabatur igitur quotidie ſplendidè:]omnia luxus genera excogitabat, luxum ac conuiuia veterum illorum Romanorum inuitabatur; quę quam opipara & exquiſita fuerint meminiſſe vos putem, Lucullus magnus ille Rom. Imperator, verum in epulis adeò ſplendidus, vt communi populi prouerbio quo diceretur, [Loquitur vt Cato, uiuit vt Lucullus, [cœnam extemporariam Pompeio & Ciceroni, qui eum nec opinantem opprimere decreuerant, condidit, in quam quinquaginta denariorum millia, id eſt, decem Caroleorum millia fuere impenſa, an non hoc erat ſplendidè epulari. Aegypti regina Cleopatra, Antonium delicias ſuas conuiuio excipiens, vt regificam ſuam magnificentiam, aut immenſam prodigalitatem potius eidem teſtatam faceret, poſt exquiſitiſſima fercula, ac lautiſſimos miſſus, gemmam centum coronatorum millibus æſtimatam in menſam iuſſit inferri, eamque Antonio miniſtrari; cui ad inſolitas lautitias, & nouum hoc ferculi genus demiranti, ſimilem ipſa ex auricula pendentem gemmam, ni Antonius obſtitiſſet, miniſtraſſet. Audite obſecro aliud adhuc in eadem regina luxus exemplum, Cum Philetas medicus eius quoddam tempore coquinam in-

Splēdida veterũ conuiuia & exquiſita. Plu. Lucul. Plut. in Ant.

ingreſſus, octo vaſtiſſimos apros integros in verum ſuffixos, præter ingentem aliarum ferarum altiliumque copiam vidiſſet; obſtupeſcens a coquo quæſiuit, quis Rex, aut Monarcha cum ingenti famulorum caterua ad Reginam diuertiſſet, in cuius gratiam tantus ciborum apparatus deſtinatus foret, cui coquus ſubmiſsè reſpondens, neminem præter Reginam & Antonium cœnaturos, aiebat. Verè hoc erat, epulari ſplendidè.

NARRAT de Vitellio Suetonius, quod magis adhuc forſitan demirabimini: ei ſcilicet cenam aduenticiam a fratre datam fuiſſe, in qua duo millia lectiſſimorum piſcium, ſeptem auium appoſita traduntur, qui etiam in mediis epulis dicere interdum ſolebat, aut Cæſarem, aut parcum eſſe oportere, an non hoc ſplendidè epulari erat? Suet. Vitell. c. 13

AELIVS Lampridius Romanorum luxum exaggerans, de Heliogabal refert, eum vna ſibi cena ſexcenta ſtruthionum capita apponi iuſſiſſe; ò prodigioſam & immenſam prodigalitatem, ò gulam intolerabilem. Legiſſe me etiam apud Atheneum memini, Sibaritam quemdam, Smindridem nomine, mille venatorum ac totidem penè coquorũ numero ſtipatum ad Dominæ ſuæ ædes, amoris ergò venire ſolitum. Sufficiebat hoc credo, ad epulandum ſplendidè. Similis planè vita diuitis huius, Epulonis huius, ac Lurconis huius fuit: vt verum Epicuri de grege porcum & alterum Sardanapalum videre in eo liceret, ſed Athe-neus li. 12.

O diues, diues, non omni tempore viues.

Tu ſcilicet epularis ſplendidè, menſaque tua lectiſſimis epulis referta eſt; at Lazarus miſellus fame moritur.

AD alterum iam concionis membrum veniamus, ac ſecundum tragœdiæ huius actum repræſentemus. Prodeat igitur iam mendicus in ſcenam Lazarus. [Erat quidam mendicus.] Interea verò dum epulo ille duceret in bonis dies ſuos, quotidieque lautè ac ſplendidè commeſſaretur, iacet ecce inopi mendicus Lazarus, vlceribus plenus, miſeriis ſaturatus, opem efflagitans, ſtipemque poſcens ad ianuam palatij eius, & eheu

diues

diues ille immitis ad eius petitionem ſurdeſcit. Detonent licet cæli,ac tonitrua vndequaque circunſtrepant, non ideò tamen rupes concutiuntur, aut percelluntur: clament & inclament ad diuitum fores pleno gutture pauperes,non minus quam Marpeſia cautes illi commouentur. Ecce vobis hic exemplum,Diues ille & inhumanus Nabal,cum quotidie cum ſuis epularetur,nunquam tamen copias Dauidis,quæ in deſerto & ſterili ſolo inopia commeatus laborabant,cibarijs iuuare voluit. Vnde tantam aduerſus inhumanum hunc ac tenacem indignationem concepit,vt eum miſſo exercitu delere parauerit:[Et ait Dauid, Verè fruſtra ſeruaui ea, quæ huius erant in deſerto, & non perijt quidquam de ijs, quæ ad eum pertinebant, & reddidit mihi malum pro bono. hęc faciat Deus inimicis Dauid,ſi reliquero de omnibus quæ ad ipſum pertinent, vſque manè,mingentem ad parietem]Qua ingratitudine hiſtoriam hodiernã expreſſam videmus:cernimus enim hic ſtultum quendam Nabal, quotidie medias inter epulas verſantem, ac miſero Ieſu Chriſti athletæ,deſertum mundi huius perambulãti,miſericordiam exhibere detrectantem:vnde tanta aduerſus eum Deus indignatione commotus fuit,vt armis iuſtitię in eum exſertis,in eius exitium,damnationemq; conſpirauerit,& eum in profundum tartari deturbarit.

Lib.2. AIT Plinius,fluuium eſſe in quem arbores, aut plantæ coniectæ quamprimum lapideſcant. De eius quidem rei veritate mihi non conſtat:tamen hic rem haud multum abſimilem contemplor. Video enim hic voraginẽ, torrentem rapidiſſimum,abyſſumque ingluuici,quæ omnes diuitias,bonaque temporalia,quæ Deus in domum eius cumulatiſſimè coniecit, in lapidem peccati conuertat:omnia, ſi in lapidem tranſeunt, nihil in eleemoſynam commutatur, miſellus Lazarus nemicam potis eſt elicere.

QVEMADMODVM etiam arbores, quæ in locis præruptis, ac confragoſis, inque inacceſſis præcipitiis excreſcunt, nullos niſi coruis auibuſque fructus ferunt, cum homines eo nequeãt pertingere. Ad eundem quoque modum de diuite hoc dicere poſſumus. Qui cùm in

præ-

Digitized by Google

præcipitiis ſuperbię,gulæque conſitus ſit,omnes,quos fert fructus,omneſque facultates eius in prædam coruis, ideſt peccatis,quæ animam deuorant, & non pauperib. cedunt; Lazarus ad eas nequit pertingere.

IPSI porrò canes, animalia irrationabilia, mendici huius miſerti,eius ulcera lingunt; ac nefarius ille gurges & helluo ne minimum quidem commouetur. O crudelitatem inauditam;ò barbariem intolerabilem?Sume animos mendice,conſolare innox Lazare;noli contriſtari Iob, ſedens in ſterquilinio, teſta vlcera & ſaniem radens;omnia tibi tua duplicato fœnore tandem aliquando reddentur. Suſtine adhuc paululum afflicte Mardochæe,veniet aliquando tempus,cum ſuperbus ille Amã, diues ille epulo ſubuertetur, & ad patibulum vſque, ad inferos vſque:deprimetur, tu verò ad honores & gloriã ab Angelis ſubueheris.Conſolare,conſolare Daniel,eſſe modò famem in medio rapidorum leonum, diuitum horum epulonum,leones ipſos feritate & barbarie longè ſuperantium patiaris, veniet namque aliquando tempus, illa tandem dies eluceſcet, qua Deus Abacuc, qua Prophetas ſuſcitabit,qui tibi cibum ſubminiſtrabunt, & vltrò deferent. Concipe ſpem & confide Elia,licet impia illa Iezabel te proſequatur,licet diues epulo in te inſurgat,licet fame in deſerto moriare, excitabit Deus nõ coruos,ſed Angelos, qui te conſolentur, paſcant, & in Abrahæ ſinum deferant. Noli deijci animo Dauid,ſi a menſa impij illius Saulis repulſus per ſolitudinem & loca inuia inſtar erronis obambules,in deſerto habites,licet ſubdio & humi cubes,mille licet moleſtias perferas, melior & ſerenior quondam fortuna affulgebit, ac tantarum amaritudinum loco ſegetem conſolationum recipies. Spera igitur miſelle Lazare, ſuſtine, ac ſume animos,[Iacta ſuper Dominum curam tuam, & ipſe te enutriet.]Humeris diuinæ prouidentiæ innitere, eiſque tribulationum, anguſtiarumque tuarum pondus impone, ac ſentes proculdubio,conſolationem propediem affuturam. Ne tibi mirum uideatur,ſi diuitem hunc læta iã gaudentem fortuna uideas, te vero aduerſa premi : ſed potius animum concipies; neque enim perpetuum hoc futu-

Marginal notes: Iob 3. — Eſth. 6 — Dan. 6. — 3. Re. 19 — 2. Reg. 25 — Pſ. 14.

Digitized by Google

futurum eſt, fortunæ tota vertetur, ac tum quadrata rotundis commutata videbis: [factum eſt, vt moreretur mendicus, mortuus eſt & diues.]

HIC finis eſt luſus, hæc lugubris illius Tragœdiæ cataſtrophe: Lazarus mortuus eſt, mortuus eſt & diues: uterque mortuus eſt; ita namque æqua ſorte moriuntur diues ſimul & pauper, opulentus & mendicus, [Nemini prorſus fera Parca parcit.] Adeo vt meritò dicere potueris Flacce:

Hor. l. 1. ode 4. Pallida mors æquo pulſat pede
Pauperum tabernas regumq; turres.

NAM veluti ſidera, quæ in oriente exoriuntur, poſt mille curſus & recurſus, iterum tandem in Occidente occidunt. Ita etiam omnes in cunis, inſtar minutarum quarundam ſtellularum, in vitæ huius horiſonte æqualiter exorimur & ſurgimus, verum poſt mille & mille ambulationes & motus, omnes in tumulo æqualiter tandem occidimus. At nō ſatis eſt mori. Quanta uerò Deus bone & iuſte, in morte ipſa diuerſitas eſt & diſcrepantia: Eodem ſimul vterque momento moritur: ac Lazarum in ſinu Abrahæ, in Prophetarum, ac Patriarcharum medio video conſidentem; diuitem verò inter media dęmonum damnatorumque agmina, inter flammas medium, in profundo Tartari ſepultum contemplor. [Et ſepultus eſt in inferno.

Epulonis ſepulchrum. O ferale ſepulchrum: ò triſtes exequias; o uerè pompam funebrem; Longè aliud hic monumentum videbitis, quam ſuperbum illud Manſoli Cariæ Regis. Sepulcrum inquam, flammis candens, ignibus circum vndiq; accenſum, tormentis variegatum, diabolis & monſtris infernalibus vndique circumſeptum. Sepulchrum non marmoreum, aut æneum, ſed ex igne flammarumque ſpiris ſimul & glacie compactum, quod nulla temporum vetuſtas, aut cœli ruina deſtruet: dignum damnato ſepulchrum, dignum inquam anima apud inferos crucianda, denique diuite dignum Epulone.

Mortuus eſt & diues.] Epulo tandem etiam mortuus eſt, non ſecus ac mendicus Lazarus: verum non eandem vterque calcat viam; alter quippe ad gloriam, alter ad

crucia-

Digitized by Google

cruciatus ſecedit. Cuius ſeparationis egregium in Apoc. exemplum legimus: in qua Diuus Ioannes olim duas mulieres vidit, vnam quidem ſaccis & cilicijs circumdatam, & extrema oppreſſam inopia: alteram verò meretricem, gemmis circum vndique effulgentem, purpura indutam & byſſo, cui Reges & Principes terræ miniſterium obſequiumque ſupplices exhibebant, quæque non niſi luxum & ſplendorem ſpirabat. Cum vero Ioannes his viſis obſtupeſceret, ſubitò ecce vidit meretricem hanc ſuperbam omnibus indumentis magnificis & regio illo ornatu penitus exui, & in medios flammarum vortices præcipitem deijci: aitque iudicem addidiſſe, [Quantum glorificauit ſe, & fuit in delicijs, tantum date illi & tormentum.] Vidit quoque laceram illam vndecunque mulierem, ſaccis & cilicijs ſuis exui, ac regijs ornamentis condecoratam, ad pulchram quamdam ciuitatem diduci, vbi corona aurea coronata eſt. An non vobis Euangelium hodiernum hic ad verbum repeti & in hac viſione renouari videtur, Auditores: videtis hic enim non dico duas, ſed duos, diuerſo habitu indutos, vnum quidem byſſo & purpura amictum, alterum verò ſaccis, miſerijs, & paupertate tectum, quorum vterque cum vitæ ſuæ curſum finijſſent, vnus ab omnibus derelictus, diuitijs & pompa ſua ſpoliatus eſt, & ad inferos, tormenta & cruciatus ibidem pro menſura qua in hoc mundo delicias & voluptates habuerat toleraturus deturbatur. Alter verò paupertatem ſimul & viles illas lacernas exuens, regio ornatu indutus, ad ſinum Abrahæ uelut ad ciuitatem iucundiſſimam deductus eſt; in qua Reges, Prophetas ac Patriarchas ciues habet, ut gloriæ coronam tandem aliquando adipiſcatur: An non igitur eadem utrobique ſors, & eadem rerum in utraque hiſtoria facies?

Apo. 12. Apo. 18.

HIC igitur magnam illam arborem quam Nabuchodonoſor ſomnias uidit, in qua tot uolucres nidificabant, ac ſub qua tot beſtiæ, tot nempè peccata, & diſſolutiones habitabant, exciſam, deiectam, Dan. 4.

R inque

VOS vero diuites, qui toto hoc Quadrageſimæ tempore epulamini, & gulam exercetis, qui regio quotidie habitu induimini, qui nullas vnquam in pauperes eleemoſynas erogatis, an non pertimeſcitis, aut formidatis, ne apud inferos cum diuite hoc epulone ſepeliamini? an non auditis, quomodo præ animi anguſtia ipſe exclemet, [Pater Abraham miſerere mei.] At nullus amplius miſericordiæ locus eſt, tempus miſerendi effluxit, hic viget iuſtitiæ rigor, cùm enim hoc in mundo paradiſum habueris, illic habeas & tartara neceſſe eſt; Lazaro in terra micas de menſa cadentes negaſti, negetur tibi modò etiam minima aquæ gutta. Corrigite igitur ò diuites vitam veſtram, & vos ò pauperes ſpem concipite.

TV verò Domine peccatis quæſo noſtris clementer ignoſce, & nos a pœnis illis infernalibus præſerua, pœnis inquam æternis, pœnis nullum vnquam terminum, aut finem habituris, pœnis quibus diues hic apud inferos cruciatur. Cum verò harum omnium calamitatum origo & radix ipſæ diuitię exſtiterint, cum illæ damnationis eius fuerint fundamentum hanc quæſo nobis gratiam concede, vt noſtrum deſiderium ad illas appetendas nullò vnquam tempore feratur, Cum verò benignitati tuæ profuſiſſimæ nobis eaſdem viſum fuerit elargiri, tibi vt eas offeramus, in honorem tuum eas penitus impendamus, denique, vt eas in pauperes, in egenos, in mendicos, qui tua membra & amici dilectiſſimi ſunt, erogemus. Et quoniam veſtium ſuperbia, & epularum luxus miſeram hanc animam in damnationem traxerunt, concede obſecro, vt nos ſaccos, cilicia, veſteſque viles induti, ac ieiunio inediaque carnem hanc noſtram macerantes, aliam viam ingrediamur; vt ipſa abſtinentia noſtræ ſint epulæ; cilicia, byſſus; ſacci, purpura, ac flagella noſtræ deliciæ. Hac enim via Lazarus ad ſinum Abrahæ peruenit, eandem igitur & nos teneamus, vt eodem quo ille, peruenire valeamus, ad patriam inquam cœleſtem: cuius nos participes red-

Digitized by Google

dant Pater ingenitus, Filius vnigenitus, ac Paracletus Spiritus ſanctus. Amen.

FERIA SEXTA Poſt Dominicam II. Quadrageſimæ.

Homo erat Paterfamilias, qui plantauit vineam, & ſeptem circumdedit ei. Matth. 21.

FIGVRA.

2. Reg. 18.

HABEBAT iuſtus ille & innocens Naboth, cui par in Iſrael vix vnquam fuit, vineam quæ ſucceſſione hæreditaria ad ipſum deuenerat, verum quam impius Rex Achab omni ratione totoque conato inuadere moliebatur; quod cùm pro voto ei non ſuccederet, fornicatricis Iezabel, quæ verus impietatis typus exſtitit, opera in eam rem vſus eſt, quæ falſis teſtimoniis miſerum Naboth nefariè circumuentum iuſſit trucidari. Idem ipſum ſub vmbris inſignis cuiuſdam Parabolæ in Euangelio noſtro expreſſum videre videor. Cernas enim hic verum illum Naboth Chriſtum Ieſum, quo iuſtiorem innocentioremque mundus non tulit, egregiæ & fecundæ vineæ Eccleſiæ ſcilicet, poſſeſſorem; quam non Achab, ſed Satan inuadere ſatagit: quod tamen cum propriis viribus efficere non poſſet, adulterantem illam & fornicantem ſynagogam adhibuit, quæ iniquis teſtimonijs oppreſſum in monte Caluariæ nefanda morte in cruce mori coegit. Hæc communis & vulgatiſſima parabolæ huius eſt interpretatio: verum vt nouum quid & inauditum huc afferre poſſimus: paracleti ſpiritus, opem, precibus

bus ſacratiſsimæ Virgine inclamemus.

AVE MARIA.

MAGNVM illum Perſarum Regem Cyrum maximę voluptatis loco habuiſſe ferunt, ſi fructus ex arboribus, quas ſuis ipſe manibus conſeuiſſet & inſeuiſſet, colligere poſſet. Euangelica quoque hiſtoria vnicas Dei noſtri delicias & voluptates eſſe refert, fructus ex teneris illis arbuſculis animabus inquam rationabilibus, quas per Baptiſmatis. Sacramentum renatas in Eccleſia ſua plantauit, productos uidere, & viſos colligere. [Ego poſui uos ut eatis, & fructum afferatis.] Quaſi diceret, Ego uos, ò Apoſtoli mei ueluti impoſitos truncos, & ſteriles ſtipites è deſerto mundi huius extractos, in fertile Eccleſiæ meę ſolum traduxi, ut inſtar ſublime nutantium cedrorum in altum excreſcatis, fructusque deuotionis, ſanctificationis, ac prędicationis per totum mundum producatis. Cyrus Rex libenter fructus colligebat ex arborib., quas ipſe plã taſſet. Xenophon. 1 Cyrop. Io.15.

O Chriſtiane, mutato nomine de te fabula narratur. Plantauit te nempe Deus in Eccleſię ſuę uiridario, proprio te rigauit ſanguine, gratiarumque ſuarum cęleſtium influxus in te uberrimè & imbres immiſit, uerum ut fructus dignos & exſpectatos feras, fructus inquam pęnitentię, fructus ſcilicet ieiunii, miſericordię, id eſt, eleemoſynarum. Audite obſecro uocem illam clamantis in deſerto, [facite fructus dignos pęnitentiæ,] quaſi diceret, O uos Scribę & Phariſæi, ciues Ieroſolymitani, uos ſcilicet ſteriles iuniperi, ac infrugiferæ pinus, in terra ſynagogæ plantatæ, appareant tandem aliquando in uobis fructus. Præiuit mihi hic uiam uates regius, qui cum de iuſtis loquitur, arbores eos appellare non dubitauit. [Et erit tanquam lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, quod fructum ſuum dabit in tempore ſuo, & folium eius non defluet. Homo a Deo plantatus fuit, ut fructum afferret. Luc.3. Pſ.1.

OMNES quoq; quæ in paradiſo terreſtri creatæ erant arbores, fructus proferebant; ac nulla penitùs erat quę fructu careret. [produxitq; Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum uiſu, & ad ueſcendum ſuaue,] quod et ex eo patet, quod Deus Adam locutus dixit, [De Gen. 2.

omni ligno paradiſi comedes:] vnde facilè colligi poteſt, omnes frugiferas ac feraces fuiſſe. E quo euidenter apparet, iam inde a mundi exordio Deum nullis infrugiferis arboribus, nullumque producentibus fructum, delectari: ita verò fructibus capi, nullam vt vmquam in agris ſuis ſterilem arborem creſcere ſiuerit, ſed exſtirpari quamprimum iuſſerit: Apertè teſtatus,

Luc. 3. [Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.] Quibus verbis dicere voluit: Numquam Eccleſiæ meæ agrum ab infrugiferis & ſterilibus plantis ſinam occupari, omnes eas quæ fructum nullum produxerint, omnes illos peccatores, veluti fomentum & pabulum flammæ infernalis, mors exſcindet, & depaſcet.

Luc. 18. AN non meminiſtis grauiſſimæ illius maledictionis, quæ in ficulneam illam ſterilem prolata eſt? [Venit paterfamilias quærens fructum in illa, & non inuenit. & dixit ad cultorem uineę; Ecce anni tres ſunt, ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, & non inueni, ſuccide ergo illam, vt quid enim terram occupat?] Quid ad hæc peccator, mala inquam arbor, planta inutilis, ficulnea infrugifera, quid adhæc obiicies? Tres tantum effluxerant anni ex quo miſera hæc ficulnea fructum non tulerat, & ecce patrem familias adeò indignatum, vt eam iuſſerit ſuccidi: & viginti forſitan ne dicam triginta quod excurrit anni elapſi ſunt, ex quo nullus pœnitentiæ fructus in te natus eſt? Quid igitur tandem benigniſſimum illum Deum, qui tanto te tempore tam longanimiter exſpectauit, facturum tecum exiſtimas?

VIDIT olim Nabuchodonoſor Babylonis Rex, ſomnians arborem in medio orbis conſitam, cuius

Dan. 4. tanta magnitudo & vaſtitas fuit, vt cœlum vertice ſuo contingeret, & radice ad profundiſſimas vſque terræ abyſſos penetraret, rami verò ab vno ad alterum polum pertingerent, cuius folia pulcherrima, ac fructsu iucundiſſimi erant, & in qua volucres cęli nidificarent, & ſub qua multa animalium genera commorabantur. [Videbam, & ecce arbor in medio terræ, & altitudo eius nimia.

mia, folia eius pulcherrima, & fructus eius nimius, & eſca vniuerſorum in ea, ſubter eam habitabant animalia, & beſtiæ, & in ramis eius conuerſabantur volucres cœli, & ex ea veſcebatur omnis caro.] O arborem longe pulcherrimam, & fructibus refertam, cum omnes beſtiæ ſub ea paſcantur; Ecquid huic euenturum putatis? Cum illam igitur rex attentius contemplaretur, ecce vos de cœlo venit, clamans, [ſuccidite arborem, præcidite ramos eius, excutite folia, & diſpergite fructus eius.] Eheu; quamobrem patula arbor hæc ita ſucciditur? quare exſcinditur? Cum tamen fructus vberrimos produxerit, ſed fructus in uſum animalium deſtinatos: non erat enim fructus Deo gratus, ſed beſtijs, [Ex ea veſcebatur omnis caro.] Deus namque fructus bonos, eoſque ſpirituales requirit.

VOCAVIT olim ad ſe Ezechielem Deus, vocatumque ad regem Iuda ciueſque Ieruſalem deſtinauit, hoc vt ijs enigma proponeret: [Aquila grandis magnarum alarum, plena plumis, & uarietate venit ad Libanum, & tullit medullam cedri, ſummitatem frondiũ eius aſſumpſit, & tranſportauit eam in terram Chanaan.] Quid his verborum inuolucris, quid hiſce ænigmaticis & tropicis propoſitionibus denotas Domine, quas populo tuo in Iudæa per Prophetam vis proponi? Per aquilam Auditores deſignabat Deus Regem Nabuchodonoſor, & per Libanum, ciuitatem Ieroſolymorum. O inuolutum myſterium; Mons Libani excelſiſſimus eſt, cedris vndique proceriſſimis viſuque iucundiſſimis, ſed fructu penitus carentibus conſitus. Vnde ſignificare conabatur Deus, Ieroſolymitanam ciuitatem monti huic eſſe quam ſimillimam, ædificijs ſituque pulcherrimam, ſed inſtar Libani, cedris infrugiferis, licet proceriſſimis, refertam; cum Rex, & Principes eius, ac ciuitatis optimates nullum, qui Deo gratus foret, fructum proferrent: quos ideo in manum Nabuchodonoſor Regis euellendos & deſtruendos traderet.

Ezec. 17

Ieruſalẽ Libano comparatur.

ANNE igitur nobis figuræ deſunt ad demonſtrandum, quantum Deus animas nullis bonorum operum fructibus ornatas, complectatur; contra vero

quantum ſteriles exoſus deteſtetur? Eſt hoc ſubiectum parabolæ hodiernæ, Euangelijque noſtri ſenſus: in quo Dominus noſter ænigmaticè de Eccleſiæ ſuæ vinea aduerſus Iudæos qui inſtar arborum infrugiferarum nullos fructus proferebant, agens, tandem interminans infert: [Auferetur à vobis regnum, & dabitur genti facienti fructus eius.] De vinea primo loquendum eſt, ac deinde ad vinitores, quorum curæ ea demandata eſt, deſcendemus.

Per vineá hãc varij varia itellexerũt.

QVOD ad primum igitur ſpectat, omnes Eccleſiæ Patres, & Doctores, qui parabolæ huius vmquam meminere, & vineam hanc ingreſſi fuere, ſingula diligẽtius conſiderantes, oculoſque modo in ſepem circumſepientem, modo in torcular, quod in medio eius conſpicitur, modo in turrim, quæ eam communit, conijcientes, diuerſis eam rebus accommodarunt, ac varia ſignificare eamdem dixerunt.

Athan. q.48. Lib. allegor. Myſtica vineæ huius explicatio.

Athanaſius igitur in primis cum rem attentius perpendiſſet, per vineam mundum intellexit: per turrim, fidem; per vinitores, Iudæos; per ſeruos, Prophetas. S. Iſidorus Hiſpalenſis aliud commentus eſt, atque à communi explicandi ratione receſſit longius; ait enim per vineam, Ieruſalem; per torcular, templum; per turrim, altare; per ſepem, legem; & per filium, Meſſiam denotari.

O egregias & doctas commentationes; alias vobis adhuc inſinuabo. Quis neget per vineam hanc Religionem & Monaſteria deſignari: in quibus regulæ conſtitutioneſque inſtar ſepis ſunt; humilitas, turris inſtar; Religioſi, vinitorum; ipſæ denique orationes, mortificationes, auſteritates, mundique contemptus, fructuum nomine appellari poſſunt.

Sacra tribunalia ſunt vineæ Chriſti

AN non etiam ſub inuolucris hiſce parabolicis intelligi queant ſacroſanctus Senatus, & tribunalia Iuſtitiæ? Sunt ſanè illa inſtar vinearum à Deo hoc in mundo conſitarum, quas undique legibus, edictis, decretis, conſtitutionibus, conſuetudinibuſque velut ſepibus circumſepſit. Torcular earum eſſe propriam vniuſcuiuſque conſcientiam; turrim & arcem; iuſtitiam, cul-

tores

tores earum Conſiliarios, Senatores, Iudices & Præſides; ſeruos qui ad eaſdem colendas miſſi ſunt, neceſſitates, clamores, ac populi querelas eſſe: fructus vero, litium determinationes, oppreſſorum defenſionem, orphanorum tutelam, delictorumque commiſſorum caſtigationem dici poſſe. O vineam incomparabilem.

QVID ſi & tu ò anima vinea diceretis? merito quidem. Plantauit te namque Deus, creauit ſcilicet, in hoc corpore, gratiarum ſuarum imbrem in te immiſit, crux eius tibi velut fulcrum & ſuſtentaculum eſt, ſepes ipſi ſunt Angeli, nam [Angelis ſuis Deus mandauit de te.] Torcular, ipſa eſt charitas; turris, fides, & quidem fortiſſima, [Hæc eſt enim quæ vincit mundum fides noſtra.] turris inquam, cuius fundamentum ad inferos vſq; pertingit, cum inferorum pœnæ ſuppliciaque credentibus timorem incutiant; turris etiam altiſſima quæ in cœlum vſque gloriæ conſequendæ ſpe ingreditur; turris tot feneſtris, quot virtutes poſſidet circum vndique decorata. Serui qui ad te miſſi ſunt, verè ipſæ ſanctæ inſpirationes, exhortationes, fraternæ correptiones, omnes cœlo oriundę, dici poſſint. Fructus vero quos te proferre oportet, ipſa ſunt opera pietatis & charitatis, ò vineam iucundiſſimam.

Anima hoīs viam dici poteſt vinea. Pſa.90. 1.Io.5.

O nefanda & execranda hæreſis, an non & te veniam appellare audebimus; non quidem Dei, ſed diaboli manu plantatam? cincta namque es erroribus, falſitatibus, impoſturis, mendacijs, & blaſphemijs circumſepta. Torcular tuum, perpetua conſcientiæ tortura & aſſiduus interius cruciatus; ara tua ipſa eſt ſuperbia; cultores habes Lutheros, Zuinglios, Caluinos, diabolos ſimul & verbi reformati miniſtros: ſerui ad te miſſi ſunt, ſunt Epiſcopi, Doctores & Paſtores, quibus credere noluiſti: fructus vero quos profers, ſunt altarium demolitio, campanilium deſtructio, in Deum blaſphemiæ, omnium ſacrorum locorum profanatio, animorum exitium, regnorum euerſiones, ac turbæ per orbem terrarum concitatæ. De te, ò infernalis vinea Moyſem Prophetam locutum exiſtimo, cum ait, [Vua eorum, vua fellis, & botri amariſſimi: vinum

Vinea quoque ſed improba, ipſa eſt hæreſis

Deute. 32.

Digitized by Google

eorum fel draconum, & venenum inſanabile.]

Eccleſ. Catholica propriè loquendo hæc vinea eſt. Iſai. 5. A tēporibus & creatione Angelorū Eccleſia cæpit.

VERVM hæc hactenus, & quidem extra propoſitum. Vinea igitur hæc, quam Pater ille familias plantauit, Eccleſia Catholica eſt. teſtem & vatem habeo Iſaiam, [Vinea Domini exercituum domus Iſrael eſt, & vir Iuda germen eius delectabile] Quot porrò ſæculis vinea hæc plantata fuit? ante tempora ſcilicet Dauidis, Moyſis, Abraham, Noe, ante dies Abelis, & denique antequam Adam formaretur, immo cum ipſis Angelis cœpit exiſtere. Et ſanè ſi Eccleſia nihil aliud eſt quàm omnium Chriſti fidelium, ſub vno capite & duce Ieſu Chriſto conuentus & congregatio; & conſtet Angelos ipſos fidem olim habuiſſe, non eſt mihi credite, dubitandum, quin Eccleſia ab Angelis exordium ſumpſerit, & ante homines natos florere & vigere cœperit. Verum ſi Eccleſiam pro credentium & vero Deo immolantium congregatione & vnione accipiamus, conſtat eam non niſi ab Abel, qui primus Deo victimas mactauit, primus ſacrificium obtulit, & primus Eccleſiæ & mundi martyr extitit, duxiſſe principium.

ATQVE hæc communis ſanctorum Patrum opinio eſt, & vulgata parabolæ huius explicatio. [Homo erat Paterfamilias qui plantauit vineam.] Pater ille familias, Deus eſt; pater inquam familias, quia Angelos & omnes omnino mortales domeſticos habet: ille vineam plantauit: ideſt Eccleſiam. Quando verò ab ipſo mundi primordio, iam ab ipſo Abele: [Et ipſe fundauit eam Altiſſimus.] Deus ſcilicet eius auctor eſt, eius fundator eſt, ac plantator; à tot ſcilicet retro ſæculis, Eccleſiæ hæc vinea extitit.

Pſal. 88

HÆC namque eſt vinea illa Naboth, quam Achab tanto tempore inuadere conatus eſt; vinea inquam Chriſti Ieſu, quam Satan toties concupiuit, ita vt Chriſtus eius cauſa vitam amittere fuerit coactus. Hæc eſt vinea illa Noe, quæ vuis ſuis plantantem inebriauit. Vt vero hoc per tranſennam in ſinuem; quòd in Geneſi legitur, Noe primum vineæ repertorem extitiſſe, non ita intelligendum eſt, quaſi nullæ ante eum in orbe vites extiterint; ſed forſitan, quod eas incultas & neglectas

3. Reg. 21.

Gene. 9

colere

colere inceperit, vel diſſipatas in vnum locum congregarit: atque ideo vineæ repertoris nomen inuenerit: cuius occaſione ſacræ litteræ addunt. Noe vite plantata a vino inebriatum fuiſſe, ac tum nuditate eius detecta à filijs ludibrio habitum.

VERVS hic Noe, Chriſtus fuit, qui poſt peccato originalis diluuium, primus in Eccleſia vineam plantauit; non quod Eceleſia ante diluuium non exſtiterit, verum quod eam incultam & deſertam quoddammodo, neue adeo latè patentem, anguſtis Iudææ finibus circumſcriptam, & terminis ſynagogæ contentam, in aduentu ſuo ab vno polo vſque ad alterum extenderit, [In omnem enim terram exiuit ſonus eorum.] Hac igitur ratione eum vineam plantaſſe diximus, ac tum Noe noſtro accidit, vt vinea Eccleſiæ ſuæ plantata, vino amoris quo eam proſequebatur, in Paſſione fuerit inebriatus: ac præ labore quem in ea foſſa circummuniendo inſumpſerat, defatigatus, in ſomnum inciderit, idque in monte Caluariæ; nuditatemque ſuam, humilitatem, ac paupertatem in cruce detexerit, ac demonſtrarit. Vnde factum eſt, vt Iudæi filij eius primogeniti, ac dilectiſſimi eum ſubſannarint. [Omnes videntes me deriſerunt me, & factus ſum opprobrium hominum, & abiectio plebis.

Pſa.18.

Pſal.21

HAEC ſcilicet vinea eſt, quæ tres propagines habebat, quam pincerna Regis Pharaonis in ſomnis vidit, [Videbam coram me vitem in qua tres erant propagines, creſcere paulatim in gemmas, & poſt flores vuas matureſcere.] Habet nimirum Angelos in cœlo, animas in purgatorio, ac nos peregrinos & viatores in Eccleſia militanti. O vere inſignes propagines; ò vineam vberem & feracem; Vineam inquam, quam Deus tot diuerſis rationibus; modo pluuias in eam, modo calorem immittendo, modo ſuperflua reſecando excoluit. Et ſane immiſit toties in eam pluuias, & quadraginta dierum ſpatio diluuij aquis eam rigauit. Vberem profecto rigationem. Quam etiam arida tum fuit, cum nimirum omnia eius ſepta deſtructa ſunt, & octo tantum animæ per aquas ſeruatæ ſunt, quæ deindè poſt dilu-

Gen.40

Gen. 7.

Irrigatio vineę quę eſt Eccleſia.

diluuium vineam hanc iterum propagarunt.

Exo 17 FVIT & irrigata in deſerto Sinai, quando aquæ ad Moſis imperium è petra duriſſima profluxerunt, [Percuteſq; petram,& exibit ex ea aqua vt bibat populus.]
3.Re. 8 Rigauit eam deinde Elias, copioſam pluuiam immittendo,cum ſcilicet triennio & amplius præ continuis caloribus & æſtibus arefacta pœnè exaruerat: [Ecce cęli contenebrati ſunt & nubes, & ventus, & facta eſt pluuia grandis.] Fuiſti & amplius ò vinea, ac multò quidem præclarius vtiliusque irrigata ſacra illa vnda Baptiſmatis: verum felicius adhuc pretioſo Chriſti ſanguine, quem ille ad te irrigandam vberrimè in crucis arbore effudit; ita vt cum verè completum illud Prophetæ dicere liceat, [Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei.]
Pſ.41.

VERVM præter abundantem illam irrigationem aquasque quæ in eam immittebantur, calores,& æſtus in primis neceſſarii erant, vt vuæ matureſcerent: quos
3.Re.17 adeò quidem vehementes in Samaria incolæ experti ſunt,vt multi trium annorum ſpatio præ calore & ſiccitate interierint, quin & adeo æſtuantes eos in Geneſi
Gen.19. legimus, vt Pentapolis calore & igne fuerit conſumpta: adeò grandes quoque & immenſos, vt omnia
3.Re.18 in terra, etiam lapides, immo aqua ipſa, ad Eliæ preces, deflagrarint. Denique ipſe Chriſtus, cum in hanc vineam veniſſet, ac cruditatem vuarum animaduertiſſet, vt citius multo matureſcerent, ignem ſecum
Mat.12 detulit. [Ego veni ignem mittere: & quid volo niſi vt ardeat?]

DEINDE vero poſt calores & pluuias adiungit, & putationem,reſecat eam, amputat, ac noxia ac ſuperflua demit, quod negotium primo ipſis Angelis commiſit. Ecce enim Angelum vna nocte; miſerabili ac
Exo.12. mirabili amputatione,omnes Aegyptorum primogenitas reſecantem: ecce & alium in caſtris Sennacherib Regis Aſſyriorum vno tempore centum octoginta hominum millia, diuinæ iuſtitiæ gladio exſcindentem.
4.Re.18 Quam tamen vehementem nimis inciſionem, quam Angelis demandauerat, reuocauit, & homines adhibere

hibere maluit,qui molliorem multo & leuiorem incìſionem, Circumciſionem ſcilicet,quæ ad vſque Meſſiæ aduentum permanſit,inducerent.

QVOT igitur laboribus exculta es ò uinea, non reſtabat aliud, niſi vt ex vno loco in alterum tranſplantareris:quod toties ſanè tibi factum,quæ tot diuerſa ſola & fundos habuiſti, ac tam varijs in terris fuiſti conſita. Primo namque in paradiſo terreſtri plantata es.Hem quam ferax & fertile ſolum;inde in terram hãc miſeram translata, ò ſterilem fundum; Traduxit te mox Abraham de Vr Chaldæorum,inque terram Chanaan tranſtulit: Ioſeph te in Aegyptum tulit: Moſes vero videns te peſſimo tunc loco ſitam,in deſertum te migrare facit; vnde regius Pſaltes, [Vineam de Aegypto tranſtuliſti.] Cum ad quadraginta propemodum annos in deſerta illa & inaquoſa ſolitudine hæſiſſes, in qua te Caleb & Ioſue videbant areſcere, in terram promiſſionis te traduxerunt: in qua cum multis annorum millibus feliciter propagata eſſes, & fructum uberrimum protuliſſes; ipſe paterfamilias Chriſtus, ac uineæ Dominus, te noua quadam ratione penitus in Gentili ſolo tranſplantauit, in quo tanta tua felicitas & augmentum fuit, ut quamprimum per ipſum terrarum orbem propagines tuas & genimina extenderis. Pſa.79.

VERVM ut profundius adhuc hanc uineam ingrediamur,dico eam ualida & ſpiſſa ſepe,id eſt, cuſtodia & protectione Angelorum,eſſe circumſeptam. Quidni?Si enim Cherubini paradiſum cuſtodierint, ſi cœleſtes intelligentiæ cœleſtes orbes ipſorumque motum moderentur & conſeruent: quid obſtat quo minus Eccleſiam ab Angelis protegi dicamus? ſequamur in hoc uatem regium, eiuſque uerba huc trahamus; [Angelis ſuis Deus mandauit de te, ut cuſtodiant te in omnibus uijs tuis.] Scio quidem hoc de animarum protectione uulgo intelligi, quas Angeli cuſtodiunt, & protegunt: at non uideo, quo minus hoc & de Eccleſiæ defenſione intelligatur? Suffragatur hic mihi, & Iſaias: [Super muros tuos Ieruſalem conſtitui cuſtodes,

Angeli ſunt Eccleſię ſepes.

Pſa.30.

Iſai.62.

ſtodes, tota die & tota nocte non tacebunt.] Quin & ipſe Deus huius vineæ cuſtodem agit: [Dominus in circuitu populi ſui.] & alio loco: [Niſi Dominus cuſtodierit ciuitatem, fruſtra vigilat qui cuſtodit eam.] per hanc ciuitatem vinea, & per vtrumque Eccleſia intelligenda eſt.

Pſ. 124. Pſ. 126.

Explicatur vineæ huius ſepimentũ.

ECCE tibi præcipuum vineæ vallum, ac primam cuſtodiam; ſunt autem & alia munimenta, quæ eam protegant & ab incurſu hoſtili tueantur. Ipſæ ſcilicet Sanctorum preces & interceſſio, an non ſepes & murus validiſſimus dicenda ſunt? An non Iudas ille Machabæus Iſraelitarum dux & decus, per omnes terræ angulos bellica laude, ac rerum benè geſtarum gloria nobilis, Prophetam Ieremiam, ac Summum Pontificem Oniam extenſis manibus Deo pro ſancta ciuitate Ieruſalem & omni Iudæorum populo ſupplicantes, eumque velut ſub alis protegentes, & cuſtodientes vidit? Quin & ipſa doctrina ſcientiaque Doctorum vineæ huic loco ſepis eſt: lupos enim arcet, vulpes excludit, atque alia noxia animalia prohibet, ne eam ingreſſa deſtruant ac demoliantur. quænam hic ſcriptorum, & librorum ſepes, quiſnam diſputationum, prædicationum Catechiſmorum murus & vallum hanc vineam ambit? At omnium fortiſſima ſepes ipſa Conciliorum auctoritas dicenda eſt: hac enim ſemper hæretici eadem excluſi ſunt; hæc eos hactenus ſemper prohibuere, ne Eccleſiæ ſepta tranſilientes eam miſere inuaderent, & deſtruerent.

2. Mac. 15.

Conciliorũ auctoritas Eccleſię iſtar ſepis ſunt.

ECCE vix Ariana illa rabies, quam verè lupinam dicere poſſumus, per agros Eccleſiæ graſſari cœpit; quin ecce Concilium Nicenum ſepem ex tot Epiſcopis & ſanctis Patribus conſtruit. Macedoniani vineam hanc parant inuadere, Ecce tibi Conſtantinopoli ſtatim indictum Concilium, velut murum circumiectum & oppoſitum, ſuccedunt his Neſtoriani, Et ecce magnum illud Epheſinum Concilium ſeſe opponit. Eutychiani vineam noſtram demoliri ſatagunt: at ſepem ex Epiſcopis varijs confectam, qui Chalcedonem tamquam ad ſacram aliquam expeditionem ſuſcipiendam confluxerant, inueniunt, quæ aditum prohibeat. Quin & parentum

Digitized by Google

tum memoria,cum Lutherani, Zuingliani, Caluiniſtæ, inſtar efferaſcentium luporum ex latebris hæreſeos emergerent, & Germaniam ac miſeram noſtram Galliam vaſtare geſtirent; an non etiam ſtatim Concilium Tridenti indic vidimus; ad quod ex omnibus mundi partibus doctiſſimi quique cum Epiſcopi & Præſules, tum Doctores & magnæ auctoritatis viri velut ad ſacram quandam panegyrim,vt hæreticorum rabiem prohiberent,confluxerunt. O ſedulum vineæ Dominum: quantam obſecro curam vineæ tuæ dilectiſſimæ geris? verum nondum hic tua diligentia & ſollicitudo finem accipit.

VIDEO hic quin etiam turrim,arcem,ac veluti propugnaculum quid porrò his omnibus innui putamus Auditores?Quid ſi turrim hanc Pontificiam dignitatem & auctoritatem eſſe dixero?neſcio tamen an credituri ſitis:erit forſitan ipſa ſacerdotalis, in verum & myſticum Chriſti corpus poteſtas, qua nihil in Eccleſia ſublimius aut maius inueniri poteſt. turrim dico quæ Angelorum dignitatem poteſtatemque Seraphinorum multis interuallis antecedat. Quid ſi hanc turrim,ipſam Eccleſiæ Iurisdictionem interpretatus fuero?quæ altiſſima, fortiſſimaque eſt, à qua hinc cenſuræ & interdictiones,inde vero indulgentiæ & gratiæ proficiſcuntur. Omnia hæc & quidem appoſitè dici poſſent; verum cum attentius turrim hanc ſpecto, ſacram Scripturam eſſe non poſſum quin aſſeram:quæ nimirum turris eſt,Dauidicæ illi non abſimilis,è qua mille clypei pendent;turris cum propugnaculis ædificata.Scriptura igitur Eccleſiæ armamentarium eſt,è quo,dum tempus eſt,arma,machinæ bellicæ, & bombardæ maiores, ad hæreſes oppugnandas expugnandaſque,ad Iudæorum perfidiam retundendam, ad tentationes denique ſuperandas,proferuntur. Quin & Dominus noſter Chriſtus non aliunde arma ad Principem tenebrarum proſternendum arceſſiuit, quàm ex ſacra Scriptura,[Non in ſolo pane viuit homo,]contra gulam,[Non tentabis Dominum Deum tuum,]aduerſus ſuperbiam.

Quid turris in vinea conſtructa denotet?

Turris hæc diuerſimode explicatur.

Gan.4.

Matt.4.

Torcular Eccleſiæ.

RESTAT adhuc torcular, quod vbi innexerimus, nihil

nihil amplius reſtare puto. Quid igitur nobis o præclarum torcular denotas? auſim no dicere martyrium & ſupplicia eſſe, quibus glorioſus ille martyrum ſanguis expreſſus eſt? an vero ipſam pœnitentiam, quæ vere admirabile torcular eſt, vbi ſub attritione & contritione, veluti ſub duobus molaribus, aut tabulis, peccata conteruntur & inter ſe colliduntur, maximè vbi & iucundiſſimus ille lacrymarum riuulus acceſſerit? Verum haud penitus errauero, ſi Crucem Chriſti torcular hoc eſſe affirmauero: ita namque eam ipſe olim vocauit: [Torcular calcaui ſolus.] Ipſa namque eſt torcular illud regium, quod in monte Caluariæ, in quo Redemptor ita expreſſus fuit, vt pretioſus ſanguis eius copioſè vndique effluxerit, conſtitutum fuit.

O paterfamilias benigniſſime, quid amplius debuiſti vineæ tuæ facere, & non feciſti? Tot Epiſcopi, tot Doctores, tot Prædicatores in hac pro munimento conſtituti ſunt: tot ſacerdotes in ſacrificij torculari, tot Papæ, tot Pontifices, tot Cardinales in turri eius poſiti. [Quid] igitur [debui vltra facere vineæ meæ, & non feci.] O vere igitur turrim admirabilem, o vineam pulcherrimam, ornatiſſimam, & omnium aliarum vinearum fortiſſimam?

Iſai.5.

IAM tempus eſt Auditores, vt ad alteram concionis partem accingamur. Vinea igitur tam valide communita, magnus ille paterfamilias locauit eam agricolis & vinitoribus: ſummis inquam Sacerdotibus, Leuitis, Scribis quoque & Phariſæis in veteri Teſtamento, Pontificibus, Paſtoribus, & Epiſcopis in nouo ad Iudæos tria ſeruorum genera miſſa ſunt, ad fructus vineæ huius repetendos: primi ſcilicet temporibus Iudicum, & hi fuere Prophetæ: ſecundi Samuelis & regum tempore, & hi quoque Prophetæ, at plures longe quam prius: poſtremi fuere poſt tranſmigrationem Babylonicam, & hi quoque Prophetæ fuere, ac numero prioribus ſuperiore. Verum, o crudelitatem inauditam, & ingratitudinem incomparabilem: impii illi agricolæ omnes hoc ſeruos quos pater ad illos deſtinauerat, interfecere.

Prophetæ ſunt ſerui miſſi in vineam

OCCIDERVNT nempe Prophetas: Iſaiam

ſerra

ſerra lignea ſecuere mediũ: Amos lapidarunt;Michææ alapas impegerunt,ac carceri mancipaꝛunt; Ieremiam in puteum demerſerunt; Ioanni *B*aptiſtæ caput præciderunt, Ieſum Chriſtum denique filium familias & hęredem vineæ,cruci affixerunt. O inhumanitatem admirandam;quæ in nouo quoque teſtamento haud multò minor fuit. Miſit namque paterfamilias & alios ſeruos, veluti Apoſtolos,qui omnes martyrio affecti ſunt: miſit Doctores & præcones Euangelicos infinitos, qui omnes, aut neci traditi, aut ludibrio habiti. ò nefarios, & ſacrilegos agricolas; ò ingratos cultores;

HIC animaduertas oportet hæretice, cùm de vinea iam ſermo incidit, ſtrenui & ſeduli agricolæ qui vineam conductitiam poſſidet, non eſſe,eandē deſtruere & demoliri, aut nouas turres & propugnacula conſtituere: alia torcularia in ea ponere, ſepes noua quadā ratione plectere,ac de vinea alias nouas cōdere, quemadmodum te tuique ſimiles facere videmus;qui nouam Eccleſiam creditis, nouas diſciplinæ cærimoniarumq; interpretationes fingitis, noua Sacramenta excogitatis & comminiſcimini. Mihi credite,nihil hic immutandum, at prima illa vinea excolenda eſt, ſacræ Scripturæ ſenſus,quem ſanctorum Patres propoſuerunt, retinendus, traditiones Eccleſiæ ſeruandæ, eiusque inſtituta præceptaque ſine vlla deprauatione cuſtodienda.

VERVM, ò Chriſtiani, quid ſtatis hic tota die otioſi? quid agitis in vinea Domini? ecce paterfamilias fructus in ea exigit: fructus inquam miſericordiæ,eleemoſynas quas in pauperes & inopes profundatis, exigit cultum latriæ, fidem, & reuerentiam erga venerabile Euchariſtiæ Sacramentum: fructum patientiæ in afflictionibus, fructum obedientiæ erga Eccleſiæ Præſules. Fructus prædicationis requirit ab Epiſcopis & vt in diœceſi ſua commorentur: pacis fructum à Chriſtianis Principibus. Quos fructus ſi non proferamus; timendum eſt ne iratus vineam nobis auferat; Et auferetur à vobis regnum, & dabitur genti

Fructus quos Deus à vineæ conductorib⁹ exigit.

S facienti

facienti fructum eius.] Ecce producam exempla. Abſtulit vineam hanc Aſiæ, quam ſanctus Ioannes tanta pietate & ſalutaribus inſtitutis excoluerat: abſtulit Africæ in qua Auguſtinus tot miracula patrarat. abſtulit Angliæ, quæ tot viros tum ſanctitate tum doctrina ſcientiaque eximios progenuit.

QVÆ cum ita ſint Auditores, vitam obſecro veſtram corrigite, ac fructus dignos bonorum operum proferte, [auferetur,] alioquin, [à vobis] vinea hæc. [& dabitur genti facienti fructus eius.] Contulerat Sauli regnum Deus, quo cum ſe indignum redderet; id auferens in Dauidem tranſtulit. Elegerat quoque Ieroboam Deus, vt decem tribubus præeſſet, cui beneficio cum vita nequaquam reſponderet, tanto eum deiecit humilius, quanto
Gen. 17 eum prius eleuauerat ſublimius. Sodomam in terra fertili & feraci cōdiderat, [erat enim terra illa ſicut paradiſus:] quæ cum dignos non produceret fructus, eam perdidit & incendio deleuit. Decem populos regionibus & vrbibus ſpoliauit, & Iſraelitis tributum pendere coegit, eo quod fructus bonos nequaquam proferrent, vnde Pſalmiſta: Dedit illis regiones gentium, & labores populorum poſſederunt.] faciamus igitur in hac vinea fructus, ſedulò in eadem elaboremus, ac fructus pœnitentiæ dignos producamus.

TE QVE ò paterfamilias, qui nos magno ſanè noſtro commodo in hac vinea conſtituiſti, qui nos à primis natiuitatis initijs Angelorum cuſtodia veluti ſepe circumſepſiſti, qui nos deinde ſemper ſub excelſæ & inexpugnabilis dignitatis Pontificiæ turris munimine protexiſti, qui nobis quotidie pretioſum regalis tui ſanguinis vinū magno impetu in crucis torculari expreſſum propinas: denique qui nunquam Eccleſiæ tuæ vineam excolere deſinis, nobiſque omnia quæ ad laborandum in ea neceſſaria ſunt abunde ſuppeditas; ſupplices deprecamur, hanc vt nobis gratiam concedas, vt cum toto huius vitę tempore in hac vinea laborauerimus, fructus dignos pęnitentię, bonorumque operum proferamus, tibiquè gratum hac in vita obſequium exhibeamus, vt in altera deinde gloriam tuam contęmplari mereamur. Amen.

SAB-

Digitized by Google

SABBATO POST Dominicam II. In Quadrageſima.

Homo quidam habuit duos filios: & dixit adoleſcentior ex illis patri, Pater, da mihi portionem ſubſtantiæ, quæ me contigit. Luc. 15.

FIGVRA.

HABVIT magnus ille Patriarcha Gen. 25
Iſaac, dilecti Deo Abrahami filius, duos filios moribus & vita admodum diſſimiles, naturaque penitus diuerſa: vnus quippe Iacob ſcilicet erat ſupra modum pulcher, prudens, parentibus obediens; morem ſuauitate præſtans, benedictionibus denique completus: alter vero deformis, piloſus, vt vrſa, vorax, helluo, moribus diſſolutis, crudelis, ac ferox, vindictæque ſitientiſſimus. Tales quoque hodierna nobis parabola ob oculos ponit: videmus hic namque duorum filiorum patrem, ſed moribus prorſus inter ſe diſcrepãtium: eorum primus prudentiſſimus eſt, laudabiliter educatus, moribus optimis, patrique parentiſſimus: alter autem ſtultus, & vanus, moribus diſſolutis, lurco, ganeo, popinator, denique paucis, vt abſoluam prodigijs: qui petita à patre hæreditate, domoque paterna derelicta, agros pererrans, in regiones longinquas dudum euagatus ſeceſſit: in quibus cum ſubſtantiam cum ſcortis & meretricibus conſumpſiſſet, tanta inopia preſſus eſt, vt porcos paſcere coactus, eorum

ſiliquis & pabulo ſeſe ſaturauerit. Reliquum eius itineris,& quanam via ad patrem redierit ſcietis,cum Spiritus ſancti auxilium vna cum precibus glorioſæ Matris expoſtulauerimus.Dicamus igitur vnanimes.

AVE MARIA.

Cic. in Cat.Maiore.

ARCHYTAS ille Tarentinus,prudens & rerum tractandarum ſcientia celebris, quo melius in rebus ciuilibus verſatum Græcia non vidit,cum de rep. conſeruanda ageret,dicere ſolebat. Nullam capitaliorem peſtem quam corporis voluptatem hominibus à natura datam; qua cum ciues infecti eſſent,de reip. ſalute ac conſeruatione penitus eſſe diffidendum. Hinc Dionyſius Sophiſta iuuentutem Græcorum admonebat, ne plenis mella manibus vorarent, ſed extremis tantum digitis ea delibarent,quo apophthegmate docere volebat, non eſſe prodigalitatem in feruida illa ætate permittendam, aut luxum diſſolutionemque vſquequaque communes eſſe debere; cum enim ſemel ab eis Reſpublica contigit inquinari,penitus illas concidere & multas corruptionum ſordes contrahere,neceſſe eſt.

Mel nō eſſe plenis manib. comedendum.

4. Reg. 14.

REFERVNT ſacra volumina, principem Ionatham, poſt ſtragem Philiſthinorum, guſtato tantum melle,ad mortem eſſe condemnatum;quæ ſententia durior cum in eum prolata eſset, lacrymas vita fortunam ſuam ac triſtem rei caſum deplorat. [Guſtans guſtaui in ſummitate virgæ quæ erat in manu mea,paulùlum mellis,& ecce ego morior.]o vere inſignem allegoriam; ſignificat hocce mel, uoluptates, quas ubi uel guſtauerimus, ſæpenumerò nobis mortem & exitium afferre ſolent.

Nihil ē ꝓdigalitate deterius.

EST enim ueriſſimum,nihil eſse uoluptate aut peſtilentius,aut deterius;at ex prodigalitate omnem penitus voluptatem originem ducere: ſi enim verum illud eſt,[Propter quod vnumquodque tale,& illud magis tale.]etiam prodigalitas,quæ à voluptate quæ periculoſa eſt,vna cum alijs innumeris vitijs originem trahit, pertimeſcenda erit,& fugienda.

Ethnici ꝓdigos puniuere.

IPSI quoque Ethnici adeò à peſte hac prodigalitatis abhorruerunt,vt eos qui ea notati ſunt ſemper condem-

naue-

Digitized by Google

nauerint,& grauibus ſupplicijs caſtigandos cenſuerint. Erat apud Græcos ſingularis quædam in prodigos & aſotos lata lex;qua paterno tumulo inferri vetabantur ij, quicumque hæreditatem paternam poſſeſſioneſque à maioribus relictas inutiliter conſumpſiſſent,& in prohibitos vſus conuertiſſent.

CONSVEVERANT Romani teſte Ælio Spartiano in Hadriano,prodigos in theatrum producere , vt omnium ludibrio expoſiti ad ſaniorem mentem redirent . Ale. ab Alexa. lib 6. c. 24

MAGNVS ille , ac celebris Legiſlator Solon inter ceteras leges hanc quoque tulit, vt prodigi & patrimoniorum gurgites toto vitę ſuę tempore infames forent:additque Pandulphus inter ceteras veteres Athenienſium leges hanc quoque in acchiuis reperiri . Τῆν ἑαυτοῦ οὐσίαν δαπανήσαντα ἄζιμος ἔσω. Inque rei huius confirmationem ſcripſit Plutarchus , ſummi illius, ac nobilis ducis Phocionis filium Phocum , omnibus opibus quas tam egregius ei pater magna ſua laude partas reliquerat,inutiliter conſumptis, ignominiam infamiamque ſubijſſe , omniumque ludibrio & cachinnis expoſitum vixiſſe: adeo, vt lupus voraciſſimus, dedecus & ruina familiæ, maiorumque ſuorum infamia ab omnibus vocaretur. Laerti' in Solō.

IVRISCONSVLTORVM ille princeps & coriphæus Iulius Paulus his omnibus ſuffragatus ait : Iura ciuilia ſeuerè admodum in prodigos animaduertere,& eos a bonorum ſuorum adminiſtratione prohibere , quibus prætor olim Romæ hac formula interdicebat.[Quando tibi bona paterna habita,nequitia tua diſperdis , liberoſque tuos ad egeſtatem perducis, ob eam rem,tibi ea re,commercioque interdico.] Recordemini quæſo iuriſconſulti præclaræ illius legis , quæ à tanto tempore in prodigos lata eſt , [Prodigo bonis interdictum eſto.] ò leges vere diuinas,& reſpublicas bene inſtitutas . Lib.3.I. 12. Tabul. Leg.23. l.12.Tabul.

NON ſufficiebat porrò Areopagitis, qui ſummus apud Athenienſes magiſtratus erat , prodigos infames reddere, verum eos & morte veluti perduellionis , aut Athenienſes morte ꝓdigos afficiebant.

grauiſſimi in remp.commiſſi criminis reos, plectebant. Ne verò me fabulas narrare putetis,proferam vobis præclarum ex Athenæo exemplum: Quidam enim Democritus adud Areopagitas prodigalitatis inſimulatus, quamprimum ab ijs morti adiudicatus eſt: verum cùm in defenſionem ſui innocens adderet, prodigè quidem ſeſe bona diſſipaſſe, aut parum frugaliter impendiſſe, verùm non vt voluptati, ſed vt philoſophiæ operam daret, omnium ſuffragijs quam primum fuit abſolutus.

Athen. li. 4.

QVAMOBVEM Auditores, ſi tantò peccatum id odio ipſi cæci Ethnici proſecuti, adeoque execrati, ſint, ac tam ſeuerè punierint, quanto igitur odio Chriſtianos id perſequi, ac deteſtari par eſt? quod ipſe Dominus in Euangelio ſatis innuit. Cum enim in deſerto quinque hominum millia quinque panibus & duobus piſciculis non ſine miraculo cibaſſet, colligi reliquias iuſſit, dicens: [Colligite quæ ſuperauerunt fragmenta.] Quid o magne Princeps, anne poſt tantam libertatem oſtenſam inopem te & auarum oſtendes? Nequaquam, ſed nihil aliud deſignare volebas, quàm quemadmodum in rebus neceſſarijs conferendis liberalis extitiſti, ita in rebus te ſuperfluis prodigum dici noluiſſe: aliam huius rei figuram in Exodo habemus. Noluit Deus filios Iſrael plus mannæ colligere, quàm ijs in diem neceſſarium erat: noluit quoque eos in multos id dies coaceruare, verum vt ſingulis id diebus colligerent, vt hac ratione nobis ingentis huius peccati turpitudinem ob oculos poneret, & ab eadem nos penitus abſterreret. Verum præter hæc, ecce vobis hic aliud in hodierno Euangelio inſignis prodigi exemplum; vt hinc quàm hoc peccatum execrandum deteſtandumque ſit, liquidò appareat. Hiſtoriam Lucas Euangeliſta narrat. [Homo quidam habuit duos filios, &cæt.] De hac igigitur parabola loqui incipiamus, videamusque quid in inuolucris hiſce obſcuritatibusque lateat incluſum. Homo hic, duorum illorum filiorum pater, quem parabola hodierna deſignat, meo quidem iudicio Pater æternus eſſe videtur. Hac enim

Ioan. 6.

Oſtenditur diuerſis rationib. quo De⁹ odio ꝓdigos ꝓſequatur.

Exo. 16.

Figura.

enim ratione eum quotidie compellamus, [Pater noſter qui es in cœlis.] Duorum inquam filiorum pater, iuſti ſcilicet qui primogenitus eſt, & peccatoris, qui iunior, ac ſecundo genitus eſt: primus frugi & prouidus, alter prodigus & dilapidator. Ipſe eſt magnus ille Pater Abraham, in cuius familia duo fratres diuerſis planè inter ſeſe moribus commorantur, Iſaac nimium obſequentiſſimus, & Iſmael idololatra. Ipſe eſt ſenex ille *Iſaac*, qui duos domi ſuæ fratres geminos alit, natura penitus diſcrepantes, *Iacob* quidem benignum & moribus ſuauiſſimis, per quem iuſtus deſignatus, & Eſau prophanum & agreſtem, qui peccatoris figuram gerit; ambos ſcilicet in eodem Eccleſiæ vtero educatos, quam nobis ſecunda illa Rebecca repræſentat. *Ipſe* eſt magnus ille Noe, qui in Eccleſiæ ſuæ arca, coruos, peccatores nimirum; & columbas iuſtos ſcilicet, continet. Denique ipſe eſt magnus ille piſcator, qui in reti prouidentiæ ſuæ bonos & malos piſces, homines inquam probos & improbos, in mari mundi huius inſtar piſcium natitantes, concludit. *Ipſe* demum eſt hic, [Homo quidam qui habuit duos filios.]

Gen. 2.

Gen. 25

Gen. 7.

Mat. 13

VIDEAS hic, eheu; patrem varijs doloribus afflictum duorum tantum filiorum pater eſt, & pro dolor; eorum alter improbus eſt, ac moribus contaminatiſſimis bonorum profuſor, ac prodigus. Verè quidem olim ſapiens dixiſſe viſus eſt, [Gloria parentis eſt virtus filiorum:] at vice verſa mihi quoque dicere liceat, vitia, diſſolutiones, ac ſceleratam filiorum vitam, parentibus pudorem, amaritudinem, dolorem, ac denique mortem ſæpenumero afferre ſolere.

Virtus & honeſta vita filiorũ, eſt patrũ gloria.
Max. ho. 59.

Conſiderate igitur Auditores, ac vobiſcum perpendite, quanam afflictione, quoue dolore infelix hic Pater afficiatur, qui duos modo filios cum habet, eorum alterum diſſolutum nactus eſt. O primi noſtri generis auctor Adam, cum domum, ac familiam tuam diligentius excutio, patrem plane ſimilem huic noſtro te fuiſſe comperio: inuenio namque in familia tua iuſtum, & innocuum, Abelem ſcilicet, & ſimul ſicarium

Conceptus p̃clarus.
Gen. 4.

2.Re 12 & prodigum Cain. Similis quoque tua fuit conditio Rex Dauid, atque eadem planè ſors: fuit tibi namque ſapientiſſimus iuxta & prudentiſſimus filius, Salomon; & alter item improbus, & prodigus Abſalom.

3. Reg. 11.

VERVM quàm multos deinde huiuſmodi parentes vidiſti, ò munde; quot filios etiam prodigos? prodigos inquam, qui luxu, diſſolutionibus atq; impuris vitæ voluptatibus, exiguo temporis ſpatio, perdunt & diſſipant, quidquid miſeri parentes tot annis tantoque labore, ac difficultate, ac tanto ſudore pepererunt: qui etiam in quibus nati ſunt domos, ad gulæ & abdomini ſatisfaciendum, diſtrahunt, ac diuendunt. Atque ecce egregium, quod huc facere videtur, Diogenis Cinici dictum. Cum enim ille quadam die per vrbem incederet, videratque ſigno quodam appenſo, ædes prodigi cuiuſdam, & aſoti venales eſſe, cauillari incepit, ac dicere: [Sciebam te poſt tantam ebrietatem ædes etiam has euomere debere. Athenæus autem & aliud, priori non inferius, de Creſippo quodam refert, qui adeò prodigus & nepos fuit, ut omnibus bonis facultatibusque dilapidatis, quo uoluptatibus, ac gulæ ſatisfaceret, etiam lapides è paterno ſepulchro uendiderit. O prodigalitatem inauditam; Videtisne aleones, popinatores, lurcones, quò non uos ueſtra perducat ingluuies? uidetiſne ad quamnam inopiam egeſtatemque luxus & abdomen miſerum hunc noſtrum prodigum redegerint; ut & porcos paſcere fuerit coactus, & fame propemodum emortuus; ille inquam qui tam honeſtis natus parentibus, tam nobili oriundus erat proſapia? Non erunt mihi crede hæc tripudia, luſus, munera, iactantiæ, ac quotidianæ illæ comeſsationes tuas perpetuæ, aut diuturnæ ò prodige. Vide ne te triſtior aliquando fortuna affligat, aut illa quæ modò læta arridet, uultum à te auertat, & ad pauperiem egeſtatemque te miſerum tandem compellat. Philoſophorum omnium columen Plato, cùm adoleſcentem quemdam bonis & honeſtis ortum parentibus, ac generoſa oriundum proſapia, cum omnes facultates bonaque turpiter dilapidaſset

Dictũ Diogenis in prodigum.

Lib. 4. cap. 20.

daſset

daſſet, quadam die fruſtum panis ſicci in angulo platearum comedentem vidiſſet, ei illudens dixit dixit, [Si moderatè prandiſſes, melius iam cœnaſses.] Innuere inde cupiens eum, ſi meliorem rerum ſuarum rationem habuiſset, numquam ad hanc calamitatem redigendum fuiſse.

Dictum Platonis i iuuenem prodigum.

REFERT de alio quodam Philoſopho factum & dictum non abſimile Aelianus, qui Philoſophus dum Agrigentinos iudices ſuperbas ædes exſtruere, & gulæ ventrique videret indulgere, iocans dixit: [Agrigentini ædificant quaſi ſemper victuri, & comedunt quaſi ſemper morituri.

Lib. 12. Var. Philoſophi cuiuſdam dictum.

At longè meliori equidem ratione hoc de vobis dixerim ò prodigi ventris gulæque mancipia, veſtroque nati abdomini, & indiſsolutam veſtram viuẽdi rationem: Vos enim luditis, ineptitis, diſſolutionibus euagamini, & voratis, quaſi craſtina vobis die ex hoc mundo diſcedendum foret: cum plures vobis forſitan anni ſuperſint.

ET nunc patres intelligite. Miſeri inquam patres, enecatis uos ipſos laboribus, vt opes acquiratis, domos exſtruitis, pecunias & annua vectigalia coaceruatis, ac ſæpè contingit, hæc omnia prodigis hæredibus relinqui qui vix biennij, aut triennij ſpatio deuorant, diſſipant, ac dilapidant, quod vos vix quinquaginta annorum ſudore, induſtriaque aſſidua parauiſtis. Huius rei ergò venit mihi in memoriam præclarum illud Cratetis Thebani Philoſophi factum, qui cum, teſte Laertio, morti vicinus teſtamentum condidiſſet; omnia bona, quæ in prompta pecunia ſita erant, nummularijs Reipublicæ in manus tradi voluit, ea tamen lege ut ſi filii futuri eſsent frugi, & rerum ſuarum ſatagentes, eadem illis conſignarent; ſin minus, denegarent, & in alios uſus conuerterent.

Laert. lib. 3. factũ laudabile Cratetis Philoſophi.

SIMILE propemodum refert Bruſonius, de ſummo illo duce Phocione, qui cum magnam uim auri, quæ ei offerebatur, repudiaſset, alijs uerò urgentibus, ut ſi non in uſum ſuum, filiis ſaltem id acciperet, dignum ſe reſponſum dedit. [Si filius uitam moreſq; compoſuerit,

Bruſon. li. 3. c. 9

viuet paterna hæreditate contentus; ſi prodigus fuerit, nec hoc argentum ſuffecerit.

Phocionis prudens dictum.

AT tu ò Pater Euangelice, non ita te cum filio tuo geſſiſti, Phocionem hoc in genere non es imitatus: verum opibus & facultatibus, quas in ſudore vultus tui, laborando aſſiduè; teque ipſum exercendo paraueras, traditis, eidem diſſolutionis & luxuriæ habenas laxaſti: tantumque abfuit, vt tibi gratias ageret, ac tibi obſecundaret, vt vltrò te deſeruerit, paterna domo profugerit, in regionem longinquam ſeceſſerit, in qua ſubſtantiam omneſque facultates, prodigè & luxuriosè viuendo, voluptatibuſque indulgendo, haud ita longo temporis ſpatio diſſipauit: eaque te ignominia, contumeliaque, ac ſimul familiam vniuerſam affecerit, vt fame exſtimulante, ſtipem poſtulauerit, ac ſubulcus factus fuerit.

Gula & luxuria prodigã hunc prodegerunt.

Iud. 15.

Gen. 34

3 Re. 11

[Diſſipauit omnem ſubſtantiam ſuam viuendo luxuriosè cum meretricibus.] Duabus potiſſimum rationibus filius hic prodigus ad tantam inopiam calamitatẽque deuenit, gula ſcilicet & luxuria, ventri ſcilicet & Veneri indulgendo. De luxuria hic agamus. [Viuendo luxuriosè cum meretricibus.] quot eheu, prodigos perdidiſti infelix luxuria? Fuiſti, quantum colligere quidem datur, & tu, ò Sampſon, de prodigorum numero: paterna enim domo relicta, in neſcio quam longinquam regionẽ profectus es, in terram ſcilicet Philiſtinorum, vbi amore pellacis Dalilę irretitus, luxurioſeque cum illa viuendo, omnem ſubſtantiam, & ipſam deinde vitam conſumpſiſti, adeò vt eo miſeriæ calamitatiſque deueneris, vt & in priſtinum beſtiæ amorem fueris compactus, fuiſti, & tu prodigus ò Sichem, cùm enim regali ſanguine oriundus, & Dinæ amoribus ineſcatus eam conſtupratam abduxiſſes, ſimul & vitam & regnum amiſiſti.

AT nullum magis prodigum, quàm te inuenio, ò rex Salomon, aut magis profuſum. Timore enim Dei, non ſecus ac domo paterna, relicto, atque in regionem longinquam ſecedens, ſummis in delicijs, luxu, voluptatibuſque, tot meretricibus ſtipatus, ſeptuaginta ſcilicet

regi-

reginis, ac trecentis concubinis, vitam traduxiſti, ac demum omnibus diuitiis, donis, perfectionibusq; cęleſtibus, quibus cumulatus eras, diſſipatis & profuſis, ad eum calamitatis gradum perueniſti, vt idolis victimas immolareris. [Cum meretricibus.]

O ingens iuuentutis exitium, ac peſtem adoleſcétiæ? [Qui nutrit ſcortum; perdet ſubſtantiam ſuam,] ait Sapiens. Ipſa namque meretrix hirudinis inſtar, cum ſemel homini adhæreſcere inceperit, omnem eius ſanguinem exſugit, omnes opes facultateſque exhaurit & elicit; ſimulque peſtis eſt, quæ ſapientiſſimos ſanctiſſimoſque viros contagio ſuo corrumpit. Præiuit mihi namq; Salomon dicens. [Vinum & mulieres faciunt apoſtatare ſapientes.] O ſirenes, ò canes, ò lupæ, ò pellices, quot adoleſcentes optimo natos loco perdidiſtis? quot domos exhauſiſtis? quot familias euertiſtis, & in fames reddidiſtis? Pro. 29. Eccl. 19

REFERT in hanc rem Athenæus, nobile illud Græciæ ſcortum Phrynen, tantas opes diuitiaſque ſui corporis euulgatione, comparaſſe, vt ciuitatis Thebanę, quæ vna de numero magnarum Græciæ ciuitatum erat, muros, iam ab Alexandro Magno dirutos, proprijs ſumptibus reſtaurare potuerit, quod a Magiſtratu vltrò, ſibi vt liceret, poſtulauit, modò hæc Epigraphe adiungeretur: [Alexander euertit, Phyrne meretriz euertit.] O rem verè portentoſam, ac penè incredibilem? quot illam lupam domos oportuit euertiſſe, quot familias expilaſſe, & exhauſiſſe, tantas vt opes coaceruaret, quo tantum tamque vaſtum opus auſa fuerit moliri? Li. 5. c. 12.

ADDIT de eadem ſcorto & Plutarchus, eò illam impudentiæ decreuiſſe, vt in templo Apollinis Delphici ſtatuam Veneris ex auro ſolido dedicare non erubuerit, hac addita Epigraphe: [Ex Græcorum intemperantia.] Idem & ſcribit Laertius; ſed adiungit inſuper Plutarchus, Cratem Philoſophum cum quodam tempore hocce templum ingreſſus eſſet, hancque ingentem ſtatuam eſſet intuitus, dicere cœpiſſe. [Græcorum de petulantia id tropæum erectum eſt:] ecce hic exuuias de prodiga noſtra iuuentute ſuffixa. Quando vero vos, ò Vene- Plu. lib. de fortuna Alexandri. Laert. li. 6. In meretrices inuehitur.

Digitized by Google

ris ſtatuæ,vos meretrices,vos Galliæ noſtræ Phrynæ & Laides, ſuperlientes & circum adornatas intuemini, an non dicere, immo exclamare multis cum lachrymis poterimus, [Gallorum de petulantia id trophæum erectū eſt.] Hæ auro pictæ veſtes, hæc auro intertexta firmata, gemmæ illæ,hæc pretioſa conchylia, luxus ille & totius corporis,ſplendor,iuuentutis noſtræ ſunt ſpolia, de diſſolutionibus adoleſcentium hoc fixum trophęum eſt.Et ſanè frontibus veſtris inter adamantes & reliquos capitis vniones,hoc Epigramma inſcriptum geritis,[Ex Gallorum intemperātia.]Integra enim patrimonia,domus benè inſtructæ,cubicula ſupellectilibus referta,inſumenda forent, antequam veſtes haſce holoſericas, byſſinos hoſce ſinus quis compareт. O pelles,ò viperæ, vos primæ prodigi huius exitij cauſæ extitiſtis:[Diſſipauit omnem ſubſtantiam ſuam viuendo luxurioſè.]

Iſignes de prodigalitate cōceptus. VERVM præter luxuriam & intemperantiam Veneris, nepos hic & prodigus non niſi de Epulis conuiuijſq; loquebatur,ò prodigalitas incomparabilis, id ipſum tu cum homine agis, quod cum Noacho olim vinum:cum enim ille vino inebriatus eſſet, factum eſt, vt verenda eius detecta fuerint,eiuſque turpitudo toti mūdo patuerit:ita & tu cum hominem neſcio quibus voluptatibus ineſcas & inebrias, nuditatem eius, calamitatem, paupertatemque omnibus omnino mortalibus patefacis. Quod olim Sampſoni Dalila,id tu homini: amplexibus enim illa ſuis eum ſtringens ad ſomnum inuitauis, & crines capitis in quibus omnis eius fortitudo conſiſtebat,detotondit Tu quoque ò infida Dalila,in ſinu turpium tuarum voluptatum reclinatos hoſce prodigos ad ſuauiter dormiendum inuitas, crines & omnem cæſariem ijs tondes, omniaque in quibus eorum vis conſiſtit,ijs aufers & reſecas.

Iſignes de prodigalitate cōceptus.

Exo. 32 AARON, cùm vidiſſet filios Iſrael auro & opibus onuſtos ex Aegypto redijſſe,omnes eis opes abſtulit, & idola ex eis conflauit. Eadem prorſus prodigalitas agendi ratio eſt : cùm enim filiosfamiliatis è pueritia excedentes, opibus onuſtos videt, cautè & ſubdolè eas extorquet,vt in idola conflentur; vt ijs ſcilicet ad committ-

mit-

Digitized by Google

mittenda peccata, ad idololatriam & gulam, & in ſcorta, quæ totidem fermè aurei vituli, & idola ſunt, abutantur, quo in loquendi genere D. Paulum ſecutus ſum, cum ait, [Quorum Deus venter eſt.] Phil. 3.

[Viuendo luxurioſè.] O prodigalitas, omni ſupplicio digna, quot tu, obſecro, in orbe ſuperfluitates, & quem non luxum excitaſti. Vltima Aegypti regina Cleopatra tam ſplendidum & dapale Antonio ſuo epulum parauit, vt in ſecundam menſam, referente Plinio, centies ſeſtertium impenſum fuerit, id eſt calculo noſtro ſeptingentæ quinquaginta auri libræ. O profuſionem effuſionemq; inauditam, Ecce tibi & aliam non minus admirandam. Vitellius proximus ab Othone Rom. Imperator epulas trifariam ſemper diſpertiebat, in ientacula, & prandia, & cœnas: nec minus ſinguli apparatus quadringentis millibus nummum conſtiterant. At dignam ingluuie gulaque ſua pœnam ſubijt: vix enim Veſpaſianus Imperator ab exercitu renuntiatus fuit, quin edacitatis hoc gulæque portentum, comeſſatorque ille infamis, iniecto ceruicibus laqueo, veſte deſciſſa, ſeminudus in forum vnco tractus eſt, inter magna rerum verborumque ludibria.

Prodigioſa veterũ effuſio. Lib. 9. c. 35.

Sabel, lib 8.

VT verò te, ò Regum rex Salomon, inter Ethnicos illos etiam recenſeam, niſi ſcirem omnia opera tua myſterijs fuiſſe pleniſſima, liberè auſim confiteri, nullum te vnquam in mundo profuſiorem extitiſſe, de te enim ita ſcriptura quaſi de re inaudita locuta eſt: [Erat autem cibus Salomonis, per dies ſingulos XXX. cori ſimilæ, & LX. cori farinæ, X. boues pingues, & XX. boues paſchales, & C. arietes, exceptæ venatione ceruorum, caprearum, atque bubalorum, & auium altilium.] An non hoc vobis luxurioſè viuere videtur? 3. Re. 4.

REDEAMVS iterum ad profanos, & noua profuſionum genera enarremus. Cùm ad Lucullum Senatorem, Romanorum Prætor poſtulatum miſiſſet, vt aliquot ei veſtes in ludos & ſpectacula præberet; quamprimum centum eiuſdem formæ & coloris purpurei ſcilicet, miſit.

TA-

Lāp. in Heliog.

TANEVS quoque Heliogabali luxus & ſplendor fuit, vt balnea eius ſemper roſaceam aquam ſpirarent, in iiſque lauaretur, lampades eius balſamo ſemper collucerent, in croceo, ſterneret ſtrato, & veſtes quotidie nouas indueret. Caligula verò nepotinis ſumptibus omnium prodigorum ingenia ſuperauit: qui pretioſiſsimas margaritas aceto liquefactas ſorberet, conuiuis ex auro panes & obſonia apponeret: de cedris Libumicas fabricaret, gemmatis puppibus, verſicoloribus velis, magna thermarum & porticuum & tricliniorum laxitate, magnaque etiam vitium & pomiferarum arborum varietate: denique qui nihil tam efficere concupiſcebat, quam quod poſſe effici negaretur.

PORRO profuſiones has & effuſiones effrenatas relinquamus, & ad prodigum noſtrum reuertamur, audiamus vt triſte ſuum itèr narrans ſingultiat: niſi me mea fallit opinio, veram tui hic, ò peccator imaginem contemplor, hæc mutato nomine de te fabula narratur: tu ſcilicet ille es prodigus, prodigus inquam; quo plura nemo vnquam ab hominum memoria opes gratiarum, donorumque cœleſtium diuitias prodegit ac diſsipauit. Fare age, caſum nobis tuum enarra, imprimis ecquæ illa longinqua eſt regio, in quam paterna domo relicta ſeceſsiſti? peccatum ſcilicet, verè longinqua regio eſt, & extra anni ſoliſque vias poſita, in quam peccator demens & imprudens ſecedit, & in qua omnes gratias, omnia merita dilapidat ac decoquit, cum voluptatibus adulteratur, & in qua vitiorum porcos cuſtodit. [Abiit in regionem longinquam,] O ſpiritualis prodige, ò infelix peccator, cum Deum deſeris, & in vitiorum regionem diuertis, quàm longum iter ingrederis; in quam longinquas, proh dolor, terras proficiſceris?

Peccatū regionē longinquam ſignificat

Longè nempè [a peccatoribus ſalus,] Quanta inter gratiam & peccatum, inter cęlum ac terram, inter uitam ac mortem intercapedo, quantaque diſtantia eſt? Ipſi Angeli ſpiritus inquam cœlo deturbati, licet adeò pernices, ſint & agiles, cum iam a ſex annorum millibus iter hoc ingreſsi ſint, nondum tamen ad domum paternam reuerſi ſunt, aut vllo umquam tempo-

re

re reuertentur. Cain quoque, Pharao, diues epulo, infelix hoc iter aſſumpſerũt, ac nondum redierunt. Eheu, quàm longum hoc iter eſt quàm remota regio: Cùm miſer Adam eiuſque coniux Eua cum tota ſua familia hanc viam ingredi præſumpſiſſent, adeò aberrarunt & deuiarunt, vt quatuor aut quinque iam annorum millibus exitum reperire non potuerint; quin & ad hanc vſque diem errantes & vagabundi hæſiſſent, niſi ipſe clementiſſimus Deus eos eduxiſſet. Cogites igitur tecũ peccator, vbinam locorum te ille quæſiuerit, quæſiuit te in Præſepio, in Aegypto, in deſerto, in cruce, in ſepulchro, in ipſis denique inferorum ſedibus. proh dolor; an non igitur te in longinquam regionem peccatum perduxit.

QVOS porrò caſus in hac regione longinqua ſubiisti ò peccator, ò prodige; [Diſſipauit omnem ſubſtãtiam ſuam.] Hic ſtatus eſt, hic locus, in quem te vnicum letale peccatum conijcit: omnibus te gratijs quas cœlitus accepiſti, denudat, meritis te exuit, omnemq; tuã ſubſtantiam euertit. Tunc triſtis ille tibi ingruit caſus, quem Chriſtus plorans Ieroſolymitanæ ciuitati euenturum præſagijt. [Venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & coanguſtabunt te vndique, & ad terram proſternent te, & non relinquent in te lapidem ſuper lapidem. Sic. Quandocumque animam à peccato contigerit ſuperari, non manet in ea lapis ſuper lapidem, gratia ſuper gratiam, domus ſuper domum, omnia collabuntur, ſola fundamenta reſtant, eaque etiam mutila & ruinam minitantia; fides inquam ſemimortua. Tum fit ò Philoſophe. [reſolutio vſque ad materiã primam,] vſque ad fidem, vſque ad naturalia. Hoc nẽpè eſt illud, quod Dominus per parabolam de ſeruo mille talentorum debitore, cuius omnia bona diuendita ſunt, deſignatum voluit; [Iuſſit eum Dominus eius venundari, & vxorem eius, & filios, & omnia quæ habebat. Ita quoque tecum agitur ò peccator, omnis animæ tuæ ſupellex eripitur, omnia ſubhaſtãtur, nihil eſt quod crudeles illi, ac nefarij lictores, dæmones, ſcilicet infernales, peccato iam commiſſo violenter non expiant.

Quàm in aĩam peccatũ ſæuiat.

Luc. 19

1. Phi. 6.

Mat. 18

[Diſſi-

Digitized by Google

Cypria. ſer. 88. delapſis

[Diſſipauit omnem ſubſtantiam ſuam.] admiratione dignum eſt Auditores, ecquo modo D. Cyprianus hoc exaggeret, illudque explicando euagetur: [Hęc ſunt,] inquit, [peccata lapſis, quod grando frugibus, quod turbulentum ſidus arboribus, quod armentis peſtilens vaſtitas, quod nautis ſæua tempeſtas.] Cum de nautis hic loquor, redit mihi in memoriā, quod olim pauidi illi nautæ Ionæ Prophetæ præſtitere: cum enim ingens eos tempeſtas inuaderet, vt ſe ab imminenti periculo defenderent, nauem exonerarunt, & omnibus quas vehebant, mercibus in mare turbidum coniectis, Ionam quoque Prophetam deinde in vndas præcipitem dederunt. Ad eumdem planè modum, cum ſæua peccati procella animæ ingruerit, ipſi dæmones nauem inanem & vacuam reddunt, ac primò omnes gratiarum, meritorum, omniumq; bene ac rectè factorum merces, ac theſauros in pelagus, pelagus inquam æternæ damnationis conijciunt, ac deinde miſeram animam eodem deturbant.

Ioan. 1. Allegoria.

QVEMADMODVM verò magnus ille fluuius Hypanis, licet dulces ſecum aquas vehat, vbi cum paruo riuo commiſcetur, dulcorem amittit, & amaritudinem quandam contrahit: ita quoque anima virtutibus & meritis inſtar latiſſimi torrentis abundans: cum enim amara illa peccati vena, ac ſcaturigo in eam ſeſe exonerat, confeſtim aquæ eius dulciſſimæ, in amaras conuertuntur. O infelix peccatum; quantum malitiæ & exitij tecum conuehis. At longè tu infelicior o peccator; dum tam benignum patrem deſeris, vt in regionem longinquam, adeoque tibi infortunatam, in qua extrema fame affligeris, in qua omnem tuam ſubſtantiam diſſipas, in qua tanta tibi accidunt infortunia, ſecedis? Quamobrē expergiſcere aliquando o prodige, expergiſcere, aperias tandem aliquando oculos; ſi ea tua fuit inſania, eaque ſtultitia, vt iter hoc fueris ingreſſus, iam reuertendi tempus eſt; ecce oportuna redeundi occaſio ſe præſentat: Ecce, Deus ipſe ultrò te quærit, ipſe te ad ſeſe uocat. Egredere igitur, deſere luculentos hoſce ſues, deſere pellaces illas meretrices; ac patri tuo ad genua prouolutus ad pedes procide; dicito illi cum lacrymis ſuſpirijs ac ſingultibus:

Digitized by Google

tibus: [Pater, peccaui in cœlum & coram te.] In cælum inquam, iucundiſſimam Angelorum ſocietatem, ac ſuaue illud Beatorum conſortium deſerendo, vt me porcis adiungerem. Peccaui, fateor, coram te, [& malum coram te feci.] vnde grauia ſupplicia ſum commeritus: verum adeo miſericordiæ tuæ confido, vt certò ſciam fore mihi vt ignoſcas: tu enim es, qui non deſideras mortem, aut damnationem peccatoris; tu inquam qui adulteros renuis condemnare, tu, qui miſellæ Chananææ miſertus es; tu denique qui pœnitentes Magdalenas in gratiam admittis: itaque non dubito quin & mei, mei inquam miſeri prodigi, ſis miſerturus. Quęnam mea, proh dolor; fuit calamitas; heu miſerum me: quonam modò fieri potuit, vt ita me ſeduci, & faſcinari permiſerim; ita me decipi ac dementari; vt domo tua relicta in hocce infelix deſertum ſecederem, deſertum dico, in quo omnes fame emoriuntur, fame ſcilicet gratiarum, quas nobis ſoles elargiri: mercenariis tuis & ſeruis familias, (ſanctis inquam & Angelis) in ſumma quiete, ac tranquillitate intereà viuentibus. Miſerere igitur mei Pater æternæ, reſpice prodigum hunc, conuerte miſericordiæ tuæ obulos in hunc Chriſtianorum cętum, benignitatem tuam omnibus hominibus oſtende: noſque omnes, magna animi contritione, ac pęnitentia, è regione illa longinqua peccati redeuntes in domum tuam, vbi ſplendida illa, ac feſtiua conuiuia parata ſunt, & vbi perfecta ſecuritas, & ſecura tranquillitas eſt, dignanter admitte: in gloriam ſcilicet cęleſtem, ac nullo vmquam tempore terminandam; ad quam nos Pater æternus, Filiuſque eius, ac Paraclitus Spiritus ſanctus perducere dignentur. Amen. Pſ. 5.

T D O

DOMINICA TERTIA in Quadrageſima.

Erat Ieſus eijciens dæmonium, & illud erat mutum.
Luc. 11.

FIGVRA.

1.Re.7. IVCVNDVM profectò ſpectaculum fuit, Auditores, puſillum illum paſtorem Dauid, qui in Iudææ montibus patris ſui greges ſeruabat, cum Leo irruens ouem diriperet, continuò in leonem inſurgentem, eumque proſternentem, & prædam iam raptam faucibus eripientem, ac baculo effugantem, intueri. At multò iucundius ſpectaculum hodierna die nobis in hoc Euangelio ſpectandum proponitur: cum ſcilicet bonus ille paſtor Chriſtus, qui ad Patris ſui æterni greges ſeruandos in mundum deſcenderat, leonem illum infernalem, greges inuadentem, ac miſeram ouiculam crudeliter diripientem, inuadit, prædamque deſideratam violenter extorquet, eumque procul à gregibus, ad vſque infernale barathrum, repellit. [Erat Ieſus eijciens dæmonium. &c.] Vt igitur audacius & ſecurius de expulſore hoc, deque expulſione loquamur, Spiritus ſancti auxilium, precibus glorioſiſſimæ Virginis nobis rogandum eſt. Angelorum igitur conſueta ſalutatione eam ſalutemus.

AVE MARIA.

Odium Amilcaris. i. Romanos. TANTVM tamque immortale Carthaginenſium ille dux Amilcar aduerſus ſenatum populumq; Romanum odium conceperat; vt filium ſuum Hanibalem, prima

vix

vix dum verba balbutientem, iurare adegerit, nullo ſe vmquam tempore cum Romanis pacem initurum; ſed implacabili odio, mille moleſtiis & bellis, vti parens fecerat, quacumque ratione poſſet, terra mariq; imperium eorum ſe diuexaturum: an non verè hoc ingens odium eſt? Verum ſi a profanis hiſce hiſtoriis ad diuinas conuerti volumus, maius ſanè & longè implacabilius odium inter Deum & diabolum reperiemus. Vix enim Verbũ illud æternum ad mundum redimendum deſtinatum erat, quin Pater omnipotens eum iurare cogat, nullo ſe vmquam æuo cum Principe tenebrarum in gratiam rediturum. [Iurauit Dominus & non pœnitebit eum.] O ingens & immortale odium: [Odiſti] quidem [Domine omnes qui operantur iniquitatem,] verum præ ceteris, ipſum iniquitatis auctorem diabolum cuius odii ſexcenta in diuinis litteris exempla indiciaque inuenimus. Pſ. 109. Pſ. 51.

NVMQVAM potuit Arca fœderis & ſimul idolum Dagon in eodem loco ſubſiſtere: ad eumdem quoq; modum, arca illa humanitatis filii Dei vix in altari incarnationis, in templo Virginis Deiparæ fuit collocata, quin ſtatim Satan, idolum, ſ. Dagon, conciderit & penitus fuerit comminutus. Hoc namque iam olim in paradiſo tibi prænuntiatum erat, o Satan: [Ponam inimicitias inter te & ſemen eius, & ipſa conteret caput tuum. Figuræ, quib. odiũ Dei & diaboli deſignatur. 1. Re. 5. Gen. 3.

VIX Iſaac in domo Abraham natus fuit, quin ecce ſtatim inimicitiæ, quin Iſmael eiiciatur foras; [Eijce ancillam & filium eius;] ita quoque vix Verbum illud Dei in æternæ voluntatis palatio prædeſtinatum fuit; quin ecce tibi ſtatim odia, ignes, & bella grauiſſima: quin ecce Iſmael ille, Satan ille eijciatur foras, cęlo expellatur, mundoq; extorris factus ad vſque infernale barathrum deturbetur. Gen. 21.

NON potuit columba ſimul & coruus in Arca diluuii aquis iam imminutis, ſubſiſtere; ita etiam, diluuio peccati originalis ceſſante, Patreque æterno nobiſcum in gratiam reuerſo, hominumque redemptione iam certo certius promiſſa; non potuit Verbum illud æternum, per columbam deſignatum, & diabolus per coruũ deno- Gen. 8.

Digitized by Google

tatus in magna illa mundi arca, id eſt, in Eccleſia, ſimul conſiſtere. Nobiſne igitur figuræ deſunt.

PORRO inimicitiæ illæ mundo ipſo antiquiores ſunt: mundus enim nondum quodammodo creatus erat, ipſæ creaturæ vix dum è nihilo prodierant, quin ecce tibi in ipſo primordio certamina, pugnas, & prælia in ipſis cœlorum habitaculis, Verbum inter & diabolum:
Apo. 12
quod nobis prælium ad viuum Ioannes in Apocalypſi oculis ſubijcit: [factum eſt prælium magnum in cœlo, Michael & Angeli eius pugnabant cum dracone, & draco pugnabat & Angeli eius.] Hem quàm cruentum certamen. Hinc nempè omnes Angeli filium Dei ducem habentes, illinc vero diaboli cum principe ſuo Satan, & dracone in acie conſtituti ſunt. Redintegratum fuit hoc
Gen. 3. bellum in paradiſo, cum nimirum Pater ille æternus & Deus his Satanam verbis aggreſſus eſt: Ponam inimici-
Gen. 3. tias, & implacabile odium inter te & ſemen Virginis, ideſt, inter filium meum quoad naturam & ſubſtantiam, & redemptorem mundi, quoad gratiam & miſericordiam.

1. Re. 17 Toties quidem illos decertantes vidiſtis, modo in Da-
Iob 1. uid & Goliath, modo in Iob & Satan, modo in Dauid
& 2. & Saul, modo in Iudith & Holoferne; denique infinitis
2. Reg. alijs rationibus & congreſſibus. Verum aliam vobis &
22. & inauditam figuram proferam, in qua gemellos fratres,
24. Eſau & Iacob in matris Rebeccæ vtero colluctan-
Iudi. 13 tes, & calcibus ſeſe mutuo collidentes: [collidebantur
Gen. 25 in vtero eius paruuli.] Præclara profectò hiſtoria. Iacob tandem Eſau fratrem expulit, & ecce inimicitiæ illæ iam ab ipſo vtero & conceptione conceptæ, & in vitæ ipſius exordio exorſæ, toto quoque vitæ tempore perdurarunt: videmus namque in adoleſcentia eos de primogenitis litigantes, in iuuentute de benedictione paterna, in ſenectute de ſucceſſione in hæreditatem, toto denique vitæ curſu inter ſe concertare & digladiari. Quid porrò vos infelices fratres hiſce veſtris certaminibus præſignatis? quam, tu benigne quidem Iacob, Verbum illud diuinum; tuque agreſtis Eſau, Luciferum: fratres ambo, ambo eiuſdem parentis filij; verum

rum vnus quidem natura, alter vero creatione: vnus quidem genitus ab æterno, alter creatus à principio. Concluſi adhuc ambo in ſphæris cœleſtibus, non ſecus atque illi in matris vtero, continebantur, cum certamen hoc inierunt: [factum eſt prælium magnum in cœlo,] & agreſtis ille Eſau Satan ſcilicet, cœlo deturbatus eſt; ab eoque tum primum tempore bellum hoc inter vtrumque cęptum, hactenus perdurauit. In deſerto nempè de adoratione decertant, in cruce de redemptione: denique ipſe Chriſtus nihil aliud toto vitæ ſuæ tempore ſpectauit, quàm inimicum hunc proſequi, & penitus exſcindere conari. Ecce eum iterum in hodierni Euangelij area bellum hoc inſtaurantem. [Erat Ieſus eijciens dæmonium.] Verum, vt ex hoc regio congreſſu voluptatem aliquam haurire poſſimus; primo de eo qui eiecit, ac deinde de eiecto verba faciemus. Apo. 12 Luc. 11

PRIMO itaque eiector, & expulſor ille dæmonum, filius Dei eſt, Verbum inquam carne circumdatum. Eſt infractus ille & indomitus monſtrorum debellator Hercules, qui, Chimeras expugnat, Hydras domat, apros proſternit, leones Erimanthios ſuffocat. Eſt celebris ille Theſeus qui in Labyrintho Minotauros fili ductu deceptos interficit. Denique, omiſſis fabulis poeticis, eſt filius Dei, ille furiarum, monſtrorum, hydrarum, diabolorum ſcilicet, in deſerto mundi huius, expugnator: [In hoc enim apparuit filius Dei vt diſſoluat opera diaboli.] Moyſes in Aegyptum deſcendit, vt populum à captiuitate & ſeruitute Pharaonica eriperet, ereptoſque per mare rubrum in terram promiſſionis deduceret. Ieſus Redemptor noſter, ita quoque è cęlo in mundi huius Aegyptum deſcendit, vt nos è iugo Satanæ, quod ſubieramus infelices, eriperet, ereptoſque per rubrum Paſſionis mare traduceret, viamq; patefaceret, qua ad terram æternæ promiſſionis deueniremus. 1. Io. 3. Exod. 1

[Erat Ieſus eijciens dæmonium.] Talem Scipionem requirebat cruetus hic Hannibal, talē Vlyſſem informis hic Polyphemus; ad immenſum illum gigantem expu-

Digitized by Google

1.Re.17 gnandum paruus hic Dauid deſiderabatur. Fuit verè res admiratione digna, in Babylone a lapillo de monte de-
Dan. 2. uolutio ingentem illam ſtatuam deiici, & in cinerem redactum videre. Erat hoc præſagium, Auditores, Ieſu Chriſto, qui toties in ſacris litteris petra appellatus eſt, [Petra autem erat Chriſtus,] è cœleſtibus montibus de-
Figura. ſcendente, & in infernalem hanc ſtatuam hodierna die
1. Cor. ingruente, illam deiectam & in cineres redactam iri.
10. Quid obſecro ſignificabat, ad ſonitum clangoremque
Ioſ. 6. tubarum ſacerdotalium, muros Ierichuntinos, qui expugnari non poſſe putabantur, corruere, & collabi? niſi ad vocem magni illius ſacerdotum Principis, meritorumque eius adiunctione, opera Satanæ, quæ inſtar muri validiſſima, & inacceſſibilia erant, ſolo tenus eſſe proſternenda.

Eze. 32 HABITABAT olim in Aegypti fluuiis ingens draco, qui poſtquam aquas omnes infeciſſet & turbaſſet; tandem a Domino effugatus eſt, & aquis priſtinus
Apo. 12 ſuus color & ſplendor redditus. Ita quoque draco ille Acherontæus, qui in Apocalypſi ſeptem capita & decem cornua habere ſcribitur, iam longo temporis ſpatio mundi huius mari inſederat, venenoque ſuo ac tetro cõtagio omnes eiuſdem aquas infecerat: at videte hunc hodierna die a Chriſto Domino expelli, & aquas priſtino ſapori nitorique reſtitui.

Dan. 14 INTER omnia quoque prodigioſa; quæ in Babylone olim Daniel Propheta fecit opera, hoc in pręcipuis fuit, cum ſcilicet idolum Bel, quod omnes magno cultu adorabant, deiecit & penitus comminuit. Totus olim, proh dolor, orbis omneſque adeo mortales, Satanam veluti Deum adorabant; & ecce hodie noſter ille Daniel Chriſtus, idolum hoc comminuit & expellit: quod inter omnia eius opera non profectò poſtremum eſt.

Iud. 14. MAGNVM ſanè Sampſonis facinus fuit, & maſculi atque robuſti animi indicium, cùm ad Philiſthæam filiam, cuius amore captus erat, deſcenderet, in via leonem ſuffocatis faucibus dilaceraſſe. At nonne multo iucundiorem hic hiſtoriam videmus? Sampſon enim noſter Ieſus Chriſtus cum è cœlo, viliſſimæ Philiſthææ,

hu-

humanæ.ſ.naturæ. amoribus tractus ea ſibi per incarnationem indiſſolubili vinculo copulaturus deſcendiſſet; leonem hunc rugientium in via offendens, eum inuaſit, ouem faucibus, ouem faucibus eius inhærentem eripuit, atq; eum tantum non manibus ſuffocauit. [Erat Ieſus eiiciens dæmonium.] Inſignis profectò expulſor.

AD alterum concionis noſtræ punctum iam redeamus, & ſimul quis ille qui expellitur ſit, diſpiciamus: expulſus eſt diabolus, humani ſcilicet generis hoſtis infenſiſſimus, atque omnis adeò mali fons & origo. Eijcitur ex hominibus, è corporibus, ex animabus, ex ipſo denique mundo, ad infernales vſque abyſſos & tenebras exteriores. [Erat Ieſus eijciens dęmonium.] Nolo hic potentiam eius explicare, nolo commemorare robur, ſcio quidquid naturaliter fieri poteſt, eum facere facillimè. etſi non ea quæ ipſam naturam excedunt, poteſt corpora aſſumere, tempeſtates & procellas ciere, ſenſus fallere, artes & ſcientias edocere, montes denique transferre. Quidni? ab ipſis namque Angelis montes illos & orbes cæleſtes moueri tradit Ariſtoteles. Poteſt torquere corpora, teſtis eſt Iob: potis eſt mentem turbare, expertus eſt Saul: ſenſus faſcinare, Nabuchodonoſor teſtimonium dabit: poteſt præterea & homines interimere; exemplo ſint ſeptem illi mariti Saræ: verùm omnia hæc permittente Deo. Satius itaque mihi videtur malitiam eius hic quàm potentiam deſcribere; cuius hic quoque exemplum euidentiſſimè expreſſum cernimus. Videre dæmoniacum, infelicem ſanè hominem, qui neſcio quo fato in nefandas eius manus incidit, tribus ab eo grauiſſimis vulneribus ſauciatum: [& illud erat mutum,] ait Lucas; & cæcum, ait Matthæus: & ſurdum, vt addit Theophylactus.

Qui expulſus è diabolus eſt.

Ariſt. Iob. 2. 1. Re. 16 & 18. Dan. 4. Thob. 3.

O rabiem infernalem, ò crudelitatem verè diabolicam, Intueri hic datur tria illa antiqua vulnera, quæ natura humana iam inde a primordio in paradiſo ſecundum caput acceperat, quorum etiam num cicatrices in animo geſtamus: excæcationem ſcilicet in animo & mente, ſilentium in voluntate, ſurditatem in concupiſcentia. Ecce hic tres illas haſtas, quibus

Egregi⁹ conceptus.

1. Re 18

Digitized by Google

cruentus ille Ioab, Adami cor (veluti Abſalomi,) ex arbore vitæ pendentis, transfixit. Hinc diſcatis oportet, ò infelices animæ, quonam in ſtatu conſtitutæ ſitis, quonam in periculo verſemini, cùm cruenta illa bellua, vos ſub poteſtate ſua poſſidet: aures primum obturat, linguam poſt hoc impedit, oculos demum excæcat; immo vt nec audire, nec loqui, nec videre poſſitis: omnes namque ſenſus penitus occupat.

Iud. 7. HOLOFERNES princeps militiæ regis Nabuchodonoſor, in obſidione Bethuliæ omnes aquæ ductus & canales, fontiumque ſcaturigenes obſtruxit, aut alio deriuauit, vt hac ratione obſeſſi aquæ penuria laborarent. Eodem planè modo infernalis ille Holofernes in animarum noſtrarum agit obſidione, eodem vtitur ſtratagemate; ſenſus enim exteriores, qui inſtar conductuum & meatuum ſunt, (nihil eſt enim in intellectu, quod prius non fuerit in ſenſu) occupat: atque ita occupat, nullum vt auxilium afferri, nullus vt extrinſecus commeatus in miſeràs illas animas fame & inedia deficientes queat induci.

Figuræ & Alegoriæ.

2. Re. 13 INCESTVOSVS Amnon, Thamar ſororem conſtuprare cupiens, nequis conſcius facinoris adeſſet, omnes cubiculo coegit exire, peſſuloque ianuæ obdito in conclaui infelicem virginem oppreſſit. Non ſecus nobiſcum fornicatorum ille princeps Satan agit; omnes namque gratias virtuteſque expellit, ſenſuumque noſtrorum portis obſeratis, ſenſus ipſos inuadit, rapit & violenter ijs abutitur. Quemadmodum etiam Noè Arcam ingreſſus, confeſtim feneſtram poſt ſe occluſit, veritus ne diluuii aquæ per eamdem penetrarent: ita & dæmon, vix namque animæ noſtræ arcam intrauit, quin ſenſuum feneſtras occludat; veretur namque ne aquæ diluuij miſericordiæ Dei in illam influant. Poſtquam Galaaditæ Ephratæos debellaſſent, omnia ſtatim vada & tranſitus Iordanis occupauere, ne qua effugii ſpes ſupereſſet. Idipſum & diaboli moliùntur. Etenim cum ſemel animam ab ijs profligari contigerit, ſenſus con-

Gen. 8.

Iud. 12.

fe-

feſtim aggrediuntur, quos velut portas quaſdam & ingreſſus occupant, ne per eos anima ad cœlum confugere geſtiens, aliqua poſſit ratione elabi. An non præclarè vobis hæ figuræ eſſe videntur, Auditores, quibus tyranni huius ſæuitia verſutiaque exprimatur. Verùm enucleatius modo, & ſigillatim, fraudes eius peruerſitatemque detegamus.

PRIMVM itaque, quod animæ letale vulnis infligit, eſt oculorum effuſſio, viſusque orbatio, atque id ideò præſertim, ne miſeriam calamitatemque propriam in qua verſatur, cernere queat, idipſum fecere olim Sampſoni Philiſthæi, & Sedechiæ Regi Babylonii, Ieſu Chriſto Seruatori noſtro impii Iudæi: ſcriptum eſt enim, [Et cæperunt quidam conſpuere in eum, & velare faciem eius. Ammonitarum tyrannus Naas, a Gabaonitis ad pacem fędusque ineundum ſollicitatus, pacem ſeſe initurum negauit, niſi omnibus prius oculos, tragico ſanè exemplo, & inaudita immanitate, eruiſſet. Eadem eſt Satanæ impietas, eadem omnino crudelitas: numquam animæ aliquam pacem concedit & quietem, niſi prius eam penitus excæcauerit.

Prima quã demõ animæ infligit plaga, excęcatio eſt. Iud. 16. 4. Reg. 25. Mar. 14 1. Re. 18

NATVRALIVM rerum ſcriptores tradunt, auium reginam aquilam, dum ceruum, qui mirabili pernicitate pedum eſt, comprehendere parat, in arenariam aliquam deſcendere, & alarum impetu & agitatione plurimum arenæ in plumis colligere: quas cum oppletas putat, inter cerui cornua delabi; excuſsiſque vehementer alis oculos eius arena opplere, ita vt ille viſu orbatus per agros & inuia diſcurrens, rabie deſperationeque actus, ſeſe ex confragoſis & altiſsimis rupibus præcipitem deijciat, vbi deinde ab aquila ſemper prædæ ſuperimminente deuoratur. Diabolus, Auditores, vultur quidem eſt & accipiter, atque ita ſæpius in Sacris litteris nominatur; ſed auis eſt ipſi aquilæ verſutia, & fraudulentia par: cum enim animas noſtras inuadere parat (quæ toties ceruo comparantur, vt in Pſalmis: [Quemadmodum deſiderat ceruus Pſal. 41.

Diabolus aquilæ confertur.

Digitized by Google

ad fontes aquarũ; ita deſiderat anima mea ad te Deus:] ceruus, ſcilicet curſu velox: quid enim ſpiritu & mente hominis velocius eſt? ceruus duobus communitus cornibus, amore, ſcilicet erga Deum, & erga proximum. aquila illa in arenariam mundi huius ſeſe conijcit, alas puluere complet, puluere inquam honorum, dignitatum, voluptatum, & vanitatum; deinde verò inter animarum cornua intercidens, ibique alas ſuas expandens, ſuperbiam inquam ſuam, & diuitias, vanitatemque concutiens, oculos eis dignitatum, beneficiorum, honorum, omniumque vanitatum puluere opplet: quæ cùm hac ratione oculos oppletos habent, neſciunt, pro dolor; quonam ferantur, & in interitum, exitium, horrendumque præcipitium labuntur; quarum faucibus vbi neſanda illa auis deinde inſilierit miſerè eaſdem ſuffocat.

Cic. 5. Tuſc. VIDELICET hoc cum animabus facere conſueuit, quod olim Dionyſius ille Syramſanus præparato Damocli exhibuit: cum commemoranti copias regis, opes, maieſtatem, dominatus, rerum abundantiam, negantique vngam beatiorem quemquam fuiſſe. Viſne inquit ò Damocle, quoniam hæc te vita delectat, ipſe eamdem deguſtare, & fortunam experiri meam? Cùm ſe ille capere dixiſſet, collocari iuſſit hominem in aureo lectio, ſtrato pulcherrimo, textili ſtragulo. tum menſam eximia forma pueros delectos iuſſit conſiſtere, eosque ad nutum illius intuens diligenter miniſtrare. menſæ conquiſitiſſimis epulis extruebantur. fortunatus ſibi Damocles videbatur. In hoc medio apparatu fulgentem gladium è laqueari ſeta equina appēſum demitti iuſſit, vt impenderet illius beati ceruicibus. Itaque nec pulchros illos adminiſtratores aſpiciebat, nec plenum artis argentum: nec manũ porrigebat in menſam, iamque ipſæ defluebant coronæ. Denique exorauit tyrannum vt abire liceret, quòd iam beatus nollet eſſe: eligens magis Damocles quàm Dionyſius eſſe. O verè egregiam & myſterijs refertam hiſtoriam; Eadem prorſus nobiſcum agit Satan, voluptates plurimas ſuggerit, delicias innumeras proponit, verum velat nobis

oculos,

oculos,ne eos attolentes diuinæ iuſtitiæ gladium ceruicibus noſtris imminentem, exiguo patientiæ & longanimitatis eius filo ſuſpenſum perhorreſcamus. [Niſi conuerſi fueritis, gladium ſuum vibrauit.] Scit enim verſuta illa vulpes, ſi vel parum oculos attollamus, & gladium exitium & interitum minitantem videamus, fore vt menſam hanc quamprimum deſerturi ſimus, conuiuiis valedicturi, vanitates repudiaturi; aſſerentes potius nos exiguitatem cum ſecuritate, quàm ſuperfluitatem & abundantiam cum diſcrimine & formidine eligere. Atque hæc potiſſima cauſa eſt,cur nobis oculos eruat. ita quoque Balaam olim cæcum reddidit,qui Angelum ſtricto gladio minitantem & vlterius tendere prohibẽtem nequaquam videre potuit, licet eum aſinus irrationabile animal videret, ò immenſam igitur cæcitatem. Pſal. 7. Nu. 22.

ET verò ſceleratus ille Satan præter oculorũ vſum, etiam linguæ eripit: animasque quas inuadit, protinus elingues reddit, ne Deum aut Sanctos in auxilium inuocent. Nam quemadmodum lupus raptam ouem quamprimum ſuffocat, ne balatu eius paſtor exercitatus ad auxilium aduolet: ita quoque lupus ille rapax animabus ſtatim fauces occludit, ne paſtorum ille paſtor Ieſus Chriſtus, clamoribus, gemitibus, precibuſque earum excitatus ad iuuandum feſtinet, inque ouile ſuum eas reducat. O infelix anima, quo in periculo & diſcrimine conſtituta es, cum ſemel hic te obmutuiſſe contigerit; Aeger cum loquela deſtitutus eſt, ad extremum deuenit,deque ſalute eius deſperandum eſt: tu quoque ò anima, cum ſemel linguæ vſus tibi ereptus eſt,cum ſemel loquelam amiſiſti, adeò vt amplius, nec orare, nec roſarium, aut Horas canonicas recitare iam poſſis, in extremo diſcrimine verſaris, ſaluſque tua in vltimum periculum adducta eſt; & verè illud Dauidicum hic vſurpare liceat. [Factus ſum ſicut homo non audiens,& non habens in ore ſuo redargutiones:] ideſt, ſurdus factus ſum,& mutus, lingua mea aſtricta eſt. deſuntque mihi voces, quibus fortunam, & caſum meum deplorem,tibique Domine patefaciam.

Diabolus aĩas mutas reddit.

Pſal.37

VERVM

Diabolus aĩas in confeſſione mutas reddit.

VERVM ante omnia in confeſſione animas nefandas ille parricida facit obmuteſcere, hic nempe ijs loquelam eripit, hic indignatur peccata patefier: quornam, Deus immortalis, hodierna die mutos reperire eſt; Cauſidicus quidem ſolidos dies in ſubſellijs vſque ad rauim cauſas declamabit: Eccleſiaſtes in cathedra omnes eloquentiæ flumine in ſui admirationem rapiet. Mulier tres hebdomadas indefeſſa garriet etiam ceteris melius. At omnes illi cum coram ſacerdote veniunt, loquelā amiſere, inſtar piſcis obmuteſcunt. Pudor hic prçualet, dominatur verecundia, adulteria, iniuſtitias, corruptelas, ſimonias profiteri, aut confiteri, licet clanculum, erubeſcunt. Vnde eleganter Chryſoſtomus: [Pudorem, & verecundiam Deus dedit peccato, confeſſioni verò audaciam; inuertit diabolus, & peccato præbet audaciam, confeſſioni verecundiam.

Ho 3. de pœn.

REFERT huic rei peridoniam, licet horribilem hiſtoriam Venerabilis Beda, de nobili quodam, qui cum diu in aula regis Angliæ, regi & omnibus gratiſſimus eſſet commoratus, tandem in grauiſſimum morbum incidit, quod cum Rex reſciuiſſet, decumbentem inuiſit; eumque vti pius & laudabilis vitæ Princeps, vita morbi vehementia, ad peccatorum exomologeſin faciendā adhortatus eſt, quo ſibi rebuſque ſuis proſpiceret. Quo audito æger, cui diabolus iam linguam ligauerat, regi immenſas gratias egit, quòd tantam ſui rationem haberet; ſimulque ait nondum eam morbi vim eſſe, & conſcientiæ eum ſuæ curam gerere neceſſe ſit. Poſtridie reuerſus rex, & ſæpiuſculè deinde, idem ſemper reperijt: quin & obnixè petiit, vt conſcientiæ ſuæ negotia diſponeret, peccataque confiteretur. Quod cum æger ſemper differret, valentiorem ſeſe ratus, quàm reuera erat, ſimulque vana viuendi ſpe deceptus, loquelam amiſit, & abſque peccatorum confeſſione expirauit. Nolite igitur ò peccatores in confitendo obtumeſcere, loquimini, vociferemini, & accuſate vos ipſos quantum poteritis.

Lib. 5. hiſt. Anglic.

NON ſufficit tibi ò animarum interfector, & homicida

micida iam inde ab orbis primordio, eaſdem cæcas, & mutas reddere, niſi etiam ſurdas reddas. Dux, qui locum aliquem obſidet, vt citius eò potiatur, omni ratione elaborat, vt omnes viarum aditus intercludat, nihil vt ad obſeſſos queat inferri. Ad eundem planè modum veteranus ille miles, validam illam animæ arcem obſidens, ſenſus occupat, qui inſtar meatuum ſunt & viarũ, per quos ad animam acceſſus patet; & ante omnia aduigilat, vt excubias in auribus collocet, ne qua concio, ne qua ſancta inſpiratio, aut aliqua ſalubris exhortatio caſtigatioque ad animam obſeſſam per aures ingrediatur. Cuſtos carceris ſinit quidem captiuos in area, ac per omnia carceris loca inambulare, modò tamen repagula & ianuæ exteriores peſſulo obſeratæ ſint. Non aliter etiam cuſtos ille carceris infernalis; ſinit quidem peccatores obambulare, ridere, iocari, delicijs tempus in vaſto illo mundi carcere tranſigere, modò porta & aurium repagula obſerata ſint. Diabolus aïas ſurdas reddit.

QVEMADMODVM fures nocturni, furtis & latrociniis aſſueti, non prius domos perfringunt, quàm omnes ſopore depreſſos ſciant, veriti ne forte facto ſtrepitu comprehendantur: verum vbi omnes altum dormire exiſtimant, vt ad nullum ſtrepitum excitandi ſint, tum primum vncos, & ſcalas applicant, portas effringunt, arcas aperiunt, theſauros effodiunt & diripiunt. Non ſecus celebris ille animarum latro, mille latrociniis nobilis: animas rarò aggreditur quamdiu excubant: verum cum ſemel eas in ſoporem induxerit, ſeu uſque faſcinauerit, & imprimis auditum; tum demum fraudes ſuas manifeſtat, tum animam perfringit, ſecures & vncos admouet, & theſauros ſpirituales diripiens, omnes virtutes, quæ animarum diuitiæ ſunt & opes, diſſipat & perdit. Iſ ignis conceptus.

NOTAVIT Euang. hiſt. noctu potiſſimum, cum dormirent homines, cumque quieſcerent voces hominumque canumque, inimicum hominem zizania tritico superſeminaſſe, vt hinc diſceremus, Satanam, hoſtem hominum capitaliſſimum, non niſi nocte incedere, cum ſcilicet animæ in delicijs ſopitæ ſtertunt, & tum, cum Mat 18

ſenſus,

ſenſus,& præſertim auditus vigorem amiſere, peccatorum zizania in conſcientiæ agro ſeminare. Quare hoc certum ſit & ratum, omnem eius induſtriam & laborem in obturandis auribus noſtris potiſſimum conſumi.

Simili-tudo. ILLI qui bombycibus alendis incumbunt,quoniam ſciunt eos ad tonitrui fragorem ſemori, hac eos arte ad ſtrepitum aſſuefaciunt:nolas quaſdam & crepitacula circum eos pulſare ſolent,vt cum ad hunc ſtrepitum & ſonum aſſueuerint, tonitrui boatus cum audierint, non terreantur Ad eumdem modum agit & Satan:ſcit enim anima nihil adeò exhorreſcere, quàm iudiciorum Dei tonitrua, quæ vbi auribus earum inſonuerint, ſtatim peccato moriuntur:hinc aſſueuit eas ad ſonitum vanitatum ſuarum, ad ſtrepitum negotiorum ſæcularium, vt hac eas ratione ad rerum adeò horribilium auditum faciat obſurdeſcere. O ſtratagema inauditum; ò verſutiam nouam; audite quæſo aliam prioribus non inferiorem.

Ali⁹ cōceptus. 2.Re.11 Leu. 19 Ier. 32. REFERT Scriptura ſacra, falſos Ammonitarum prophetas,cum ciuium ſuorum filios idolo immolarent (horreſco referens) ne paruulorum ploratus & vagitus parentes ad miſerationem commoueret, tympana perſonare,alioſque ſtrepitus ciere conſueuiſſe vt hac via interfectorum eiulatum eluderent.O peccatores,cum vos filios veſtros dœmonijs immolatis & non Deo,cum inquam animas veſtras peccati idolo in ſacrificium offertis, eaſque viuentes in tartareas flammas præcipites deturbatis,ne earum fortaſſis ſuſpiria, eiulatus & gemitus exaudiantur, ne conſcientiæ ſtimuli vos veſtri miſereri cogant, atque ita ad conuerſionem excitent; diabolus, mundus, & caro, tympanis perſtrepunt, muſicis inſtrumentis, & ſymphonia,delicijs & tubis aures veſtras demulcent,vt hac auditum ratione obtundant, quidnam, obſecro, vobis de hàc verſutia & arte videtur, Auditores?

O tempora:o mores:o deplorandos caſus;Omnis penè mundus hodie quaſi obſurduit, infernales cruciatus nemo amplius percipit,nemo de ijſdem magis ſollicitus

eſt,

eſt, nemo de morte & extremis loquentes audit. o ſurditatem incomparabilem: Nihil omninò auditur de extremo iudicio, nihil de cœleſti gaudio. Itane homines a te, Satan, ſurdos factos, & audiendi facultate priuatos? Quod porrò olim de cœlorum orbibus aſſeruere Pythagoræi, eos harmonia quadam iucundiſſima & ad numerum moueri, quæ ſi auribus percipi poſſet, omnes in admirationem ſui raperet: quo minus autem ea intelligatur, per tumultus & ſtrepitus, motuſque vehementiores qui in mundo audiuntur, fieri aiebant. Idem mihi hic fas eſt dicere; in cœleſti habitaculo iucundiſſimam quādam harmoniam, & gratiſsimum concentum, ſummamque iucunditatem eſſe: verum per ſatanam & mundum ſtare, quo minus eadem percipere poſſimus: illi enim continuo ſtrepitu, ingenti fragore & tumultu nos omnes ſurdos reddunt, noſtrumque auditum, ſenſus, rationemque deprauant, & perdunt. Hoĩum ſurditas

TRADVNT Coſmographi, Nili accolas certis quibuſdam locis, propter continuum ſtrepitum, fragorem, & impetum illum vehementem quo fluuius ille montibus dilabitur, omnes propemodum ſurdos eſſe. Idem nobis de mundo dicere licet. Vehemens namque torrens, & vndoſum illud, ac ſpumans mundi mare tanto impetu ruit, vt nos miſeri, qui non ad ripas, ſed in eius medio commoramur, penitus obſurdeſcamus, nihilque percipiamus eorum quæ in altero mundo geruntur. Inſignis cõcept⁹

AN non vidiſtis vnquam apes cum aluearia ſua fauoſque parant deſerere, ſonitu & cymbalorum tinnitu, ſtrepituq; quodam diſſono ab agricola ſiſti, & ad aluearia reuocari? Hoc eodem artificio vtitur & ipſe Satan: videns enim nos inſtar apum, fauos, & mundi cauernas, vel peccata noſtra velle deſerere, & in aerem ſuſtolli, cœlumque uerſus volare; accingitur ambitione, gula, libidine, aliiſque ineptijs & vanitatibus, ijſque perſtrepit, adeò, vt iter noſtrum impediat, volantes ſiſtat, noſq; in aluearia ſua retrahat. Hæ ſunt cæcitates, ſurditates, & ſilentia, infortuniaque quæ nobis vafer ille & nefandus hoſtis afferre conſueuit. Simile.

QVIS

QVIS porrò ille dæmoniacus eſt, mutus ſcilicet, ſurdus, & cæcus? Hæreticus ſcilicet, Sectarius, Caluiniſta; adeò enim ille cæcutit, & adeò ſtrabo eſt, vt apertiſſima quæque & maximè patentia non videat, vt nec montes ipſi in eius oculos incurrant, nec ipſa quidem Eccleſia; [Quæ mons eſt in vertice montium:] candelabrum quoque ſuper montem poſitum, tabernaculum in ſole collocatum Ecquæ cæcitas hæc eſt Deus immortalis, ne ſolem quidem poſſe intueri; penitus namque cæcutit is, qui corpus Chriſti in Euchariſtia non videt, quod ibidem ea magnitudine, quantitate & ſubſtantia includitur, qua in cęlis ab Angelis & beatis animabus conſpicitur, licet non eodem modo, vt Theologi loqnuntur. Septem etiam Eccleſiæ Sacramenta, inſtar ſeptem candelabrorum, de quibus in Apocalyp. lucentia cernere nequit.

Hæretici ſunt dęmon. de quo ĩ Euãg.

Iſai. 2.

Apoc. 1

O talpam oculis captam: non videt viſibile caput Eccleſiæ, Clementem ſcilicet VIII. qui inſtar Noe arcam ſalutis in mundi huius vndis dirigit & moderatur: qui inſtar Ioſephi primus a Rege in mundi huius Aegypto dominatur. Eheu: quam cæcus eſt, qui ſexcentos errores, falſitates infinitas, barbariſmos & ſolœciſmos innumeros, in parua illa viginti foliorum ephemeride nequit intueri. At nondum hic finis, quin etiam mutus es Caluiniſta: neque enim de ſuffragiis Sanctorum, precibuſq; pro defunctis fundendis loqui cupis. Præterea ſurdum te quoque diabolus reddidit: neque enim de Pęnitentia, de Quadrageſima, de caſtigatione corporis audire vis: occludis aures imaginibus, traditionibus, purgatorio, ac præſertim tremendo Miſſæ ſacrificio. Vos vero Epiſcopi, cum dæmonum eijciendorum poteſtatem habeatis, hos quoque à diœceſium veſtrarũ limite procul eijcite; tu vero Domine, ſi ad te nolint conuerti, procul ab Eccleſia tua eoſdem ablega.

QVAMOBREM Domine, redde obſecro, viſum miſeris hiſce mundanis, vanitate mundi huius excæcatis: viſum hiſce aulæ mancipijs, qui mundum paradiſi cuiuſdam loco habent, cum tamen inferno ipſo deterior, & mari ſit periculoſior: viſum miſeris hiſce mulieribus,

quæ

Digitized by Google

quæ ſe forma Iunones & Veneres putant antecellere, quæ ſe inſtar reginarum veſtiunt & adornant: quæ fragilem hanc pulchritudinem corporis tanti faciunt, & præ cæcitate videre nequeunt, eam non niſi florem eſſe qui manè naſcatur, meridie flacceſcat, ac veſperi emoriatur: ac non niſi quamdam picturam, quæ ad minimum contactum corrumpatur; deleatur, & minima aduerſitate & morbo inquinetur. Aperi igitur oculos miſeris hiſce dæmoniacis, & aures ſurdis & obſtinatis peccatoribus, inque ſcelerum profundo, ac voragine defixis. Redde loquelam mutis, ſolue linguæ vinculum miſeris pœnitentibus, vt in confeſſione libere, ac ſine vllo impedimento loqui poſſint: nobiſque gratiam concede, vt mirabilia tua ſemper in hoc mundo deprædicemus, teque in tua gloria facie ad faciem contemplemur.

FERIA SECVNDA Poſt Dominicam III. In Quadrageſima.

Quanta audiuimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua.
Luc. 4.

FIGVRA.

IAM varijs tamque grauibus Ioſeph, Ia- Gen.34
cobi Patriarchæ delicium caſibus fuit impetitus, vt quamdiu in patria ſua Chanaan vixit, & in domo paterna commoratus eſt, ſemper inglorius, ſemper in triſtitia, ſine vllo honore

Digitized by Google

vixerit, ac nulla unquam lætiori fortuna fuerit recreatus. Gregibus ſeruandis quotidie operam dabat, uitam plebeiam ac mechanicam agebat, à fratribus dein uenundatus fuit. Verum ubi cœlum mutauit, & in Aegypti regionem deuenit, ſummo honore affectus, ab omnibus adoratus, ac primus à rege fuit conſtitutus. Repræſentari mihi Ioſephi huius caſibus, & Saluatoris noſtri caſus videntur: quamdiu enim in Bethlehem, in qua natus eſt, ſubſtitit, contemptus & inglorius uixit, ac fabri filius ſemper eſt uocitatus: uerum ubi aliò commigrauit, alioſque terminos ingreſſus eſt, honores diuinos conſecutus eſt, ac Prophetæ alicuius eximii loco habitus. Hoc porrò ipſum euidenter etiam in Euangelio hodierno demonſtratur, quod per duas illas priores hiſtorias non parum illuſtrabitur; ubi legimus: [Nemo propheta acceptus eſt in patria ſua.] Quod antequam latius deducamus, Spiritum ſanctum inuocemus, Deiparamque ſalutatione Angelica ſalutemus.

Luc. 4.

AVE MARIA.

Timantis ars & apophtegma.

FERVNT egregium & nobilem illum pictorem Timantem, Auditores, cum Ephigeniæ Agamemnonis regis filię immolationē, ac funebrem ſacrificii pompam in tabula uellet depingere, & iam omnium aſtantium gemitibus, ſuſpiriis, lacrymis excellenti artificio expreſſis, ad patris luctum exprimendum ſeſe accingeret, uelum paternis oculis obduxiſſe, eumq; obnubilaſſe dicebat enim, dolores & luctus, quos talem patrem eo loci habere par erat, coloribus minimè poſſe adumbrari. Hodierna mihi die idem de profunda, & inacceſſa diuinorum iudiciorum abyſſo dicere poſſe uideor, nimirum ſatius, eam ſilentio honeſto coopertam uobis exprimere, quàm ut temerario & audaci conatu eamdē dicendo explicare concludam. Atque in frontiſpicio propitiatorii Moſaici expreſſum uidere uideor.

Exo. 25

ITA namque id efformatum erat, ut utrimque Cherubim conſtituti, latus Propitiatorii tegerent, expandentes alas, & operientes oraculum, ſeque mutuo uerſis in

propi-

Digitized by Google

propitiatorium uultibus reſpicerent. O diuinum arcanum & repoſitorum; ſimile te propitiatorio huic eſſe prouuntiabo: quo enim te homines & Angeli conſiderant & proſpiciunt attentius, eò te abſcondis amplius, & ab eorum oculis & mentibus te longius ſubtrahis.

VIDIT olim Sanctus Ioannes in Apocalypſi in dextera ſedentis ſuper thronum, librum ſcriptum intus & foris ſignatum ſigillis ſeptem, quem nemo, neque in cœlo, neque in terra, neque ſubtus terram aperire, aut reſpicere poterat. Non erratum me putem, ſi per librum hunc ita diligēter ſignatum, magnum illum diuinorum ſecretorum librum denotari dixerim, librum inquam interius characteribus prædeſtinationis, & exterius paragraphis prouidentiæ exaratum, tot mirabilium clauſtris vndique communitum, vt nullus vnquam homo nec Angelus ea referre potuerit, & quæ ſcripta ſunt perleggere. Exclamem igitur verè. [O altitudo diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei, quàm incomprehenſibilia ſunt iudicia eius, & inueſtigabiles viæ eius.

Apoc.5

Ro.11.

HIC eſt nempè rubus ille ardens, de quo in Exodo, ardens inquam iuſtitia, & miſericordia, verum ſpinoſus difficultatibus. Non deſunt hic nobis figuræ, Auditores, quibus demonſtremus Oceanum hunc innauigabilem: & diuinitatis hoc arcanum adiri non poſſe, de quo ſcriptum eſt: [Poſuit tenebras latibulum ſuum. Quo enim perfectius id ex intellectus noſtri ſpecula nos contemplari putamus, eò ſeſe profundius in obſcuris mirabilium tenebris, & cauernis occultat.

Exo. 8.

2. Reg. 22.

HIC reperire eſt, Auditores, quadraturam illam circuli, hic tranſitus maris rubri manifeſtatur, hic fluuius ille eſt, de quo Ezechiel locutus eſt, qui quo profundius indagatur, & penetratur, quo etiam maius naufragii periculum oſtendit. Tu porrò Philoſophe, qui influxuum naturalium cauſas vix capis, quomodo iudiciorum Dei, quæ influxus quidam omninò occulti, & penitus ſupernaturales dici queunt, abyſſum comprehendes? Difficile tibi foret, fluxum

Fluxus & refluxus diuinorū iudiciorum.

Eze.47.

& refluxum illum qui quotidie in mari reciprocatur intelligere, quomodo autem magnum illum prædeſtinationis fluxum, & reprobationis refluxum, in vaſto illo diuinæ voluntatis Oceano, percipias? Tu quoque medice, de occulta quadam ægritudine, morboque inteſtino dijudicare non poſſes, niſi viſis prius accidentibus, quæ illum conſequi ſolent, nec tu Aſtrologe de futuris, niſi ex aſtrorum aſpectu ſiderumque motu & agitatione, iudicium ferre: nec tu maieſtatis diuinæ ſcrutator, de occultis eius iudicijs quidquam, niſi per coniectura aliquas externas aſſerere. Nemo namque ſcit, [odio an amore dignus ſit.]

De diuinis iudicijs nō niſi coniecturā do indicare fas eſt.

Eccl. 9.

EA tamen humanorum ingeniorum curioſitas eſt, vt inter huiuſce maris ſyrtes ſemper nauigare, ſemper circa haſce voragines & abyſſos natitare geſtiat: eaque hominum temeritas eſt, vt in diuinæ maieſtatis & iudiciorum eius atria ſeſe impudenter ſemper ingerere non erubeſcant. Quænam verò audacia eſt, ne dicam temeritas, quærere, cur hoc Deus fecerit, illud verò facere neglexerit? cur hunc Turcas inter & Mahumetanos, omnium Sacramentorum vſu deſtitutum, naſci voluerit; illum verò inter Chriſtianos, & per Baptiſma in filium Dei adoptatum? quare hunc puerum ab ipſis incunabulis intermori ſinat, illum verò ſenem decrepitum ac decoctum, centeſimum annum attingere permittat? Vnde contingat, hunc adeò ſublimi & propè diuino eſſe ingenio, illum verò ſtupido ac obtuſo. At quænam ſtultitia eſt, ne dicam inſania, etiam vlterius progredi, & illas Dei ab æterno præordinationes indagare, quin & dicere. Cui hic prædeſtinatus ſit a Deo, non autem ille? cur Deus Iacob elegerit, Eſau autem odio habuerit? Cur Petri fuerit miſertus, Iudæ non item? Quid eum mouerit, vt magis Adamum, eiuſque poſteritatem ad pœnitentiam admittat, & in gratiam recipiat, quam Luciferum & Angelos eius? Quid illum induxeris, vt Moyſem ſeruaret, & Pharaonem perderet? cur potius in Iudæa quam in Chaldæa naſci voluerit? cur hic miracula faciat, non verò alibi? O ſtultas teme-

Hominum curioſitas

temeritates, & temerarias curioſitates?

EST hic nimirum Labyrinthus in quo Phariſæi hodie errantes euagantur, cum Chriſtum accedentes hanc ab eo quæſtionem petunt: [Quanta audiuimus facta in Capharnaum,] terra ſcilicet aliena, [fac & hic in patria tua,] Nazareth. De hac igitur re hodierna die loquendum eſt, hoc vnum tamen ſemper ob oculos habentes, ne incautè in abyſſos illas, curioſius indagando, illabamur.

PORRO antequam vaſtum hoc mare nauigare incipiam, velim recordemini, Auditores, duo gratiarum eſſe genera: quarum primæ gratiæ gratis datæ, appellari conſueuere, vt ſunt miraculorum & prodigiorum patratio, donum linguarum, ſcripturæ interpretatio: aliæ vero gratiæ gratum facientes, ſunt illæ bonis iuxta ac improbis communes; hæ vero tantum bono: Deus autem tam has, quàm illas non omnibus æquali ſorte, nec omni tempore, nec vbique communicat: verum vti illi viſum fuerit, & quando, & quibus voluerit: [ſpiritus enim vbi vult ſpirat.]

duo gratiarum ſunt genera, q̄ Deus omnib. vniuerſim hominib⁹ non æqualiter communicat.

Ioan. 3.

NOVISTIS, credo, Philoſophi, non eoſdem vbique terrarum influxus cœlo deſcendere. In Oriente namque cœlo influente margaritæ & gemmæ naſcuntur: in Occidente metalla, Arabia Phœnicem, Aquilam Barbaria, Crocodilum Aegyptus, Africa leones producit. Non ignorat etiam peritus agricola, non eandem in omnibus agris ſementem creſcere, ſed

Hic ſegetes, illic venire felici us vuas.

Non iidē vbiq; cęlorū ſunt īfluxus.

A D eumdem etiam modum, magnus naturæ opifex, & moderator Deus, qui ſemper & vbique liberrimè operatur, quique nihil aliqua coactus neceſſitate facit, gratiarum ſuarum imbrem, & benedictionum influxum non vbiuis, at vbi viſum fuerit, facit deſcendere. [Quanta audiuimus facta in Capharnaum.] Quot obſecro, miracula in lege naturæ Deus fieri permiſit, quæ modo exoleuerunt? Vidiſtis, Patriarchæ fumantem Sodomam, & ęſtuantem Gomorrham; vidiſtis vehementem illum diluuij impetum,

Gen. 19

Gen. 7.

aquarumque furias in terram ſæuientes, quæ nos modo minimè videmus. [Quanta audiuimus facta?]quanta inaudiemus de Lege Moſaica narrari? Vidiſtis Prophetæ tot, prodigia in Aegypto & campo Taneos; tot portenta in mari rubro, tot miracula in deſerto, nihil horum omnium vidiſſe nos meminemus. Quin etiam videmus hic, magnum illum θαυματοῦργον Chriſtum, qui tot in Capharnaum, ac per totam Galilæam miracula patrauit, in Nazareth patria ſua nullum omninò patrare. Hic nempe mare, hic abyſſi ſunt diuinorum ſecretorum; quamobrem Domine[Reuela oculos meos, & conſiderabo mirabilia de lege tua.]

Pſ.118. Circũſcripta limitataq; eſt.

CVI obſecro Domine tam parcus es in miraculis patrandis? cur non in patria tua aliqua facis? anne abbreuiatæ ſunt manus tuæ, anne potentia tua, an miraculorum fons ille exaruit? Docent me ſcholæ Ariſtotelicæ Domine, [Idem manens idem, ſemper idem operari:]& tamen cum tu idem ſis: qui hactenus fuiſti, eadem tua potentia & vis, quæ olim, de quo dicitur; [Tu autem idẽ ipſe es, & anni tui non deficient,]cur hic miraculis parcis? & ea in patria non oſtendis?

Pſ.101.

FORSITAN; quod ciues Nazareni vt plurimum gentiles eſſent; miracula vero fieri non poſſint, vbi ipſa deeſt fides; & ſanè prẹter poteſtatem, & vim effectiuam, quam Deus Prophetæ, aut alteri cuiquam ad patranda miracula, confert, fides eorum, ob quos vel apud quos fiunt imprimis neceſſaria eſt. Quin etiam Dominus quotieſcumque miraculum aliquod in vita patrare voluit, fidem ante requiſiuit: prius enim quam dæmoniacum curaret, patri illius dixit: [Si potes credere, omnia poſſibilia ſint credenti: filiam archiſynagogi a mortuis excitaturus ait, [Noli timere, Crede tantum, & ſalua erit.] An non idem Marthæ dixit cum fratrem eius ad vitam reuocare decreuerat: [Si credideris, videbis gloriam Dei?] An non Chananæa per fidem ſuam fieri in ſe miraculnm ſenſit? [O mulier magna eſt fides tua.] Vbicumque igitur miracula, ibidem & fides: miracula fiunt vbi fides eſt; & fides, vbi miracula.

Fides requiritur ad miracula.

Marc. 9

Luc. 8.

Ioa. 11.

Mat. 1

NOLITE igitur amplius mirari, hæretici, ſi quan-

ta

ta audiuimus facta in Capharnaum, non fiunt in patria veſtra. Si miracula quæ quotidie in Eccleſia noſtra fiũt, in veſtra Nazareth, in ſynagoga veſtra, in veſtris impalibus, quæ præter conuenticula impietatum, & peſtilentiæ nihil ſunt aliud, non fiant: deeſt nempe vobis fides. Voluit etiam Herodes, ſi modo meminiſtis, a Chriſto miraculum videre, ſed quia fide caruit, ideò & miraculo. Iam ſæpius quoque Phariſæi Domino dixerant, [Volumus a te ſignum videre:] verum quod fidem non haberent, miraculum quoque non habuere. Progrediamur & vlterius. Si falſi illi Prophetæ Baalim ad rauim vſque miracula a Deo ſuo poſtulantes exauditi non fuere: nec vos ò falſi Satanæ prophetæ, & incredulitatis miniſtri, aliquod a Deo miraculum obtinebitis; proinde nolite dicere: [quanta audiuimus facta in Capharnaum:] in primitiua ſcilicet Eccleſ. [fac & hic in patria tua;] eadem in noſtra fiant Eccleſia. Nunquam flumina Syriæ miraculo aliquo Naaman a lepra mandare potuere; at ſolum flumina Iudææ, in qua verus Propheta Heliſæus commorabatur: ita quidquid in veſtra Syria & Aegypro fit, virtutis eſt expers, vnica Catholica eſt Eccleſia, vbi Ieſus Chriſtus noſter Heliſæus reſidet, in qua miracula patrantur.

Miracula in ſola Catholica Eccl. & nõ apud hæreticos ſuenienda ſunt.

Mat. 27. Mat. 12. 3. Re. 18. 4. Re. 5.

VERVM quid te Domine præterea impedit, quo minus in patria tua miracula edas: Audiant curioſi rerum inquiſitores, reſponſum ipſe dabit, & ſimul rationem reddet: [quia nemo Propheta acceptus eſt in patria ſua.] Sciebat ſcilicet fore, vt Nazaræi miracula in deteriorem partem interpretarentur, neue tanti, quanti oporteret, ea facerent; deinde quod nullus vmquam apud ciues ſuos honorem aliquem aut nomen eſſet conſecutus, aut Prophetæ nomine appellatus. Sanè ipſa patria ſemper deſpexit, quos alieni & exteri ſublimarunt. Ioſeph a fratribus diuenditus eſt, & Aegyptus eum ad ſummos honores euexit. Moyſes a matre fiſcellæ ſcriptæ impoſitus in profluentem deiicitur, & ab aliena, Pharaonis ſcilicet filia, adoptatus educatur: irridetur a ſorore, a ſuis perſecutionem paſſus eſt, quin & parum abfuit quin lapidibus obrueretur; at ſummo apud Reges & Principes,

Chriſt⁹ ĩ patria ſua miracula non patrauit, qđ nullus Prophetare ceptus eſt ĩ patria.

Gen. 40. Exo. 2. Nu. 12. Exo. 17.

Digitized by Google

1.Re.17 & 25. Aegypti honore afficitur. Dauid a fratribus deſpicitur a Nabal ciue ſuo contumelias & iniurias patitur, & interea Iſraelitides & virgines Ieroſolymitanæ decem illum hominum millibus anteponunt. Daniel & Mardochæus quos non honores in patria aliena conſecuti ſunt? Heliam Iſraelitæ perſequuntur: Heliſæus a pueris ſubſannatur, & vterque apud exteros magni æſtimatur. Hinc quoque factum eſt, vt nullum Chriſtus in patria ſua miraculum edere voluerit.

4. Re.2. Dan.5. Eſth. 7. 3.Re.17 4. Re.2.

TERTIA ratio forſitan hæc ſit. Volebat nempè oſtendere non ſeſe perſonarum acceptorem eſſe, in Patria ſua nimirum, & non in alijs Iudææ ciuitatibus, miracula operando. Hinc meritò de ea re Petrus Apoſtolus: [In veritate comperi, quia non eſt perſonarum acceptor Deus,] idipſum quoque & Herodiani affirmarunt, dicentes: [Magiſter, ſcimus qui verax es, & viam Dei in veritate doces, & non eſt tibi cura de aliquo, non enim reſpicis perſonam hominum.] O egregiam & diuinam ſententiam, ò præclaram orationem, abeſſet modo hypocryſis; Idem etiam Iob Propheta ait, licet multò apertius: [Deus non accipit perſonas Principum;] eodem vultu pauperum reſpicit tabernas, Regumque turres, ac ſuperba palatia: His quoque & ſimilibus verbis ſanctus ille & laudabilis rex Ioſaphat, Iudices ſuos & regni ſui præſides allocutus eſt: [Nō eſt, apud Deum noſtrum iniquitas, nec perſonarum acceptio, nec cupido munerum:] ad cuius ſinceritatem & integritatem vos, ò Iudices, velim reſpicere, vt populo ſuum cuique tribuere, nolite muneribus & largitionibus corrumpi, ſed æquali omnibus lance iuſtitiam adminiſtretis.

Chriſt⁹ ĩ patria nō edit miracula, ne p̄ſonarū videretur acceptor.

Act.10. Mat. 10 Iob 31. 2. Par. 19.

DESINITE igitur temerarii & importuni diuinorum iudiciorum indagatores, contumelioſas haſce quæſtiones proponere: Cur facit hoc Deus, & non illud? Cur hunc fauore, illum odio proſequitur? neque enim perſonarum acceptator eſt: noluit ideò patriam ſuam reſpicere, ne hæc de eo haberi poſſet ſuſpicio. Si dicatis hunc ab eo ſaluari, & hunc reprobari: ſcio fieri quidem poſſe, verum non ideò culpandus eſt, quod vel, in beneuolentiam, vel ſeueritatem

Digitized by Google

tem nimium propendeat, ſuccurrit ecce æquali voluntate paupercułæ viduæ Sareptanæ, & ſimul Naaman Syro Principi: denique tam facilè reſpicit pauperes, quam diuites; quare ſi eum perſonarum acceptorem dicitis, iniuriam ei facitis. Verum & alias horum verborum expoſitiones proferamus: [Domine quanta audiuimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua.] 3.Re.18 4.Re.18

Toties tamque grauiter olim peccatores illos obfirmatos in lege veteri puniuiſti, cur non ſimiliter hic in patria tua, in Eccleſia tua, tempore legis Euangelicæ agis? Quomodo olim te guloſos puniuiſſe audiuimus, quanta audiuimus ingluuiem a te flagella ſuſtinuiſſe, ob vnius pomi morſum Adamum paradiſo exegiſti; propter pulmentum & lentis edulium Eſau reiecisti: diuitem illum epulonem propter ingluuiem ad inferos deturbaſti: Baltaſſarum regem comeſſantem interemiſti. O iuſtitiam, ò prodigia. Cur non & modo eadem hic in patria tua, noſtris temporibus, in Eccleſia tua, in hac vrbe Pariſienſi, in guloſos iſtos Carniuoros, Epicureos, Comedones, Lurcones, & Quadrageſimæ tranſgreſſores ſupplicia intentas. Punitiones gulosos. Gen. 3. Gen. 25 Luc. 16 Dan. 5.

QVANTA verò, ò Deus mirabilium opifex, audiuimus facta, aduerſus tot falſos Prophetas, & præſertim aduerſus illos quadringentos, quos igne cœlitus ad Eliæ poſtulationem miſſo conſumpſiſti? adeò ſeuerè olim prophanos illos Eſau caſtigaſti, perfidis Cain tam horrendam maledictionem imprecatus es; perſecutores iuſtorum Pharaones mari rubro inuoluiſti, impias & fornicatrices Ieſabeles à canibus lacerari paſſus es: ducentos iam inde a temporibus D. Auguſtini hæreſes contriuiſti, grauiter, licet merito, hæreſiarchas omnes hactenus puniuiſti, vt imprimis Arium, Lutherum, Caluinum, alioſque innumeros; [fac & ea ſimiliter in patria tua,] noſtris ſcilicet temporibus caſtiga quicquid adhuc hæreſeon ſupereſt; corripe Nouatores illos, aut potius deformatores Euangelii: caſtiga exemplariter, prodigioſè, & iuſtè falſos illos miniſtros, niſi reſpicere proponant. Reuertamur 3.Re.18 Gen.27 Gen.4. Exo.14 4.Re.9. Punitiones i hæreticos

ite-

Caphar naũ Synagogũ denotat iterum Capharnaum, atque iterum repetamus [Quanta audiuimus facta in Capharnaum.] Cum omnes vrbis huius angulos & plateas penitius intueor, Synagogam Iudæorum in ea videre videor, in qua videlicet Chriſtus Ieſus tot miracula operatur: ac in Nazareth patria Ieſu Chriſti, Eccleſiam Euangelicam intueri: quã vtramque ſi diligentius inſpiciamus, meritò præ ſtupore & admiratione dicere poterimus: Quanta Deus bone in perfida illa Synagoga operatus es miracula, fac & nonnulla modo in Eccleſia tua; fuiſti adeò liberalis in Capharnaum, & modo adeò parcus es in tua Nazareth.

Miracula curtã multa ĩ primitiuaEccl. Quid vetat & alium hinc conceptum elicere? Cur in primitiua Eccleſia tot miracula patrata ſint, an non per hanc Capharnaum primitiua Eccleſia deſignari poſſet: de qua merito dicere poterimus: [Quanta audiuimus facta in Capharnaum?] in ea namque miracula plurima patrata ſunt. Sanctus nempè Spiritus viſibiliter cœlo delapſus eſt, Apoſtoli diuerſis linguis loquebantur, mortui ad minimum iubentis nutum ad vitam redibant, gẽtes recenter ad fidem Chriſti conuertebantur, ac mũdus denique prodigijs & miſerabilibus operationibus abundabat.

CurSpiritus S. viſibiliter ĩ primitiuã eccleſiã deſcenderit. HAEC porrò omnia ad Eccleſiæ fabricam progreſſum fideique augmentum erant neceſſaria: planta hæc quoniam adhuc fragilis & tenera erat, viſibili Spiritus ſancti præſentia auxilioque erat fulcienda & confirmanda, nouoque miraculorum imbre riganda. Nondum abundabat oleum, & lumen in magna illa lampade, non vſque adeò late ſeſe extendebat: quamobrem Spiritum ſanctum viſibili forma deſcendere fuit neceſſe, vt fidei oleum adaugeret, flammamque charitatis accenderet. Ecce vobis egregiam huiuſce rei figuram. Magnus Propheta Eliſæus in domo pauperculæ viduæ Sunamitidis, quæ non niſi parum olei habebat, in immenſum idipſum fecit excreſcere. Gerebat hæc paupercula
4. Re. 4
Eccleſiæ primitiuæ typum, quæ viſibili ſponſi ſui præſentia quodammodo viduata erat, ac parum olei, id eſt fidei, habebat (quæ per oleum in parabola decem virginibus denotatur) ad quam cum Spiritus ſanctus viſibiliter,

biliter, velut alter Eliſæus, deſcendiſſet, oleum eius aduentu in immenſum excreuit. Appoſitè ſanè. Nam quemadmodum viduæ huic Sunamitidi ſufficientia vaſa non erant, ad oleum quod Eliſæus ad eam diuertens fecit excreſcere, excipiendum; adeò, vt neceſſe habuerit eadem mutuo à vicinis petere: ſic & ipſa Iudæa non ſatis fidelium veluti vaſorum, domi ſuæ habebat, cum ad illam Spiritus ſanctus deſcenderet, vt fidei oleum exciperet: adeò, vt neceſſe fuerit à gentibus eadem mutuo petere, Hinc; [Ecce conuertemur ad gentes,] dicebant olim Apoſtoli: perinde, ac ſi dicerent: Deſunt tibi, ò Iudæa, vaſa, quibus fidei oleum excipias: adeo namque illa multiplicatur & augetur, vt alia vaſa inter gentes nos quærere neceſſe ſit; de quibus dictum eſt, [In omnem terram exiuit ſonus eorum.] O verè admirandum oleum, ò fidem, ò vaſa: Ecce porrò & aliam figuram penitus eandem, Elias ad aliam viduam pauperculam in Sarepta Sidoniorum commorantem cum diuertiſſet, quæ parum farinæ habebat, eandem ſtatim auxit & in immenſum fecit excreſcere; Et ex illa die hydria farinæ non defecit, & lecythus olei non eſt imminutus.] Elias hic figura vera Spiritus ſancti fuit, qui cum ad primitiuam Eccleſiam veniret, quæ non niſi parum farinæ, id eſt, parum fidei, habebat, eandem auxit & amplificauit.

Act. 13

Pſa. 18.

3. Re. 17

[Quanta audiuimus?] quot igitur miracula in hac Capharnaum Eccleſiæ primæ vidimus? Quater ſcilicet Spiritus ſanctus, & quidem viſibiliter, deſcendit, primo in Baptiſmo Chriſti, deinde in Transfiguratione, tertio ipſo ſacro Pentecoſtes die, Apoſtolis ſeſe inſinuans: poſtremò verò per ipſa quæ quotidie fiebant miracula Chriſtus quidem ambulat ſuper aquas, mortuos ad vitam reuocat, tempeſtatibus imperat, dæmones fugat, Solis in paſſione deliquium cauſat, ac terram moriens facit tremere. Nam quemadmodum olim Samſon moriens omnia concuſſit, ac Philiſtæorum cænaculum deiecit, cœnantesq; e ruinæ inuoluit: ita quoque Samſon noſter Chriſtus moriens terram concuſſit, ac mundum uniuerſum ruinæ quodammodo inuoluere conſtituerat.

Spūs S. quatuor vicibus ṗrimitiuā eccleſiā deſcendit.

Io. 1. Mat. 13 Act. 1. Iudic. 16.

QVAN-

Miracula q̄ per S. Petrū Deus p̄ſtitit.

QVANTA porrò & qualia miracula ipſi fecere Apoſtoli? [Quanta audiuimus.] Princeps Apoſtolorum Petrus vnico verbo *a* claudum ab vtero matris ſuæ facit ambulare, quin & *b* vmbra eius venientis ægros obumbrans morbos depellit, *c* Angeli eum carcere educunt: catenæ & vincula inſtar ſtupæ in manibus eius franguntur: *d* paraliticum in Lydda ſanitati reſtituit, ac Tabitham in Ioppe ad vitam reſuſcitat, ò res verè admirandas; Sanctus uero Apoſtolus Paulus longe maiora adhuc patrat: ad tertium vſque cœlum ſublimis *e* rapitur, carceri *f* miraculosè eripitur, claudum ab vtero *g* Lyſtris facit ambulare: Pythoniſſam ſpiritu maligno *h* liberat: Eutychum *i* iuuenem ad vitam reuocat: naues in mari *K* Cretico naufragio eripit: viperam *l* in Melita inſula edomat. An non hæc vere dici poſſunt miracula? & tamen duorum Apoſtolorum tantum ſunt miracula: alia enim quis dicendo explicare queat? Atque omnia illa in primitiua & nouitia Eccleſia contigerunt, hodie vero in noſtra Nazareth pauciſſima fiunt huiuſmodi: cum nimirum iam fides vbique terrarum diſſeminata ſit, & & radices per omnes orbis angulos egerit.

a Act. 3. *b* 5. *c* Act. 12 *d* 9. *e* 2. Cor. 12. *f* Act. 16 *g* Act. 14 *h* Act. 16 *i* Act. 20 *K* Act. 27. *l* Act. 28

Etiānū hodie ī eccleſia fiūt miracula.

SED ne nimium. Quid? Dicerene auderetis hodierna die nulla in Eccleſia miracula fieri? O modicæ fidei; ò ſtulti & tardi ad credendum; aperite modo oculos, ac circumſpicite, & videbitis omnia miraculis tam intra quam extra Eccleſiam eſſe pleniſſima. An non cęlorum illi motus, libratio illa terræ in medio aeris, ventorum impetus, fluxus, ac refluxus maris, fulminum iacula, tonitruum fragores, vere uobis eſſe miracula uidentur? Nequaquam, dicetis, hæc enim motu quæque ſuo ſecūdum naturæ ordinem, iuxta occultam naturalium cauſarum directionem voluuntur. Verum peto num directio illa, impetus ille ordinatus, & ordo citra miraculum fieri queant? Iam quod a quinque annorum millibus hæc ita perdurauerint; quòd elementa perpetuum inter ſe bellum geſſerint, & nihilominus firma adhuc & indiſſoluta conſiſtant, quòd cœleſtes illi orbes, cœlorumque ordines ſemper voluantur, & tam diu voluti ſint, idque citra vllum defatigationis periculum, an

non

non omne miraculum longè videtur excedere. Sed, vt ait Aug. [quia ſolita ſunt, mira non ſunt.] Hæc quidem extra Eccleſiam: at intra Eccleſiam non inferiora videbimus. Hic ſcilicet mortuos ad vitam, peccatores inquam, reuocari videbis; hic ignem cœlo videbitis deſcendere, gratiam ſcilicet quę ignis quidam ſupernaturalis eſt: hic mille miracula in vnico Ven. Euchariſtiæ Sacramento contingere. Sed diutius quam par erat in domo viduæ huius Sareptanæ hæſimus, ad Naaman Syri palatium iam diuertamus; ac de gratijs gratum facientib. aliquid dicamus.

Aug. tr. 24. in Iohan.

Miracula q̄ quotidie in eccleſia fiunt.

AVDIVISTI, iam ante, ò rerum curioſe, cur & quonam modo Deus huic prophetiæ donum, illi vero ſcientiæ elargiatur: cur miracula faciat in Capharnaum, & non in patria ſua Nazareth. Vidua illa Sareptana hæc omnia ad oculum oſtendit, ac princeps Apoſtolorum iam ante confirmauit dicens, [In veritate comperi quia non eſt perſonarum acceptator Deus.] Alia iam & multo difficilior reſtat quæſtio: Cur hunc nimirum Deus ſaluet, & illum reprobet? Cur Chriſtianis me parentibus naſci permittat, qui me in fide doceant & inſtituant, ſalutisque meæ rationem habeant: alium vero quempiam inter Saracenos, qui Baptiſmi Sacramento non tingatur, extra fidem viuat, ac ſine confeſſione tandem moriatur? Hic profunda & impenetrabilis prædeſtinationis abyſſus eſt: quamobrem, ne fortè naufragium hic faciam, mare hoc nolim ingredi; verum Naamani huius tantum exemplo oſtendam, hominem quacunque demum orbis parte naſcatur, ſiue inter Scythicos, Sarmaticoſque Getas, inter Anthropophagos, Gelonos, & Parthos, ſi damnationem eum incurrere contigerit, non Deo id ſed ſibi ipſi propriæque nequitiæ aſcribere debere, ò bonitas incomparabilis; Et ſanè veriſſimum eſt, nullam in mundo creaturam exiſtere, quocumque etiam loco naſcatur, cui ſufficientem ad ſalutem gratiam Deus, ſi modo debitè ea vti velit, non elargiatur.

Act. 10.

In quacumque orbis parte q̄s naſcatur ſibi ipſi dānationē imputet

HABETIS vos Chriſtiani fidem, Iudæi legem, vos vero gentiles ſaltem lumen & inſtinctum illum

naturæ,

naturæ, quibus omnibus ſi vnuſquiſque veſtrum in ſuo genere debitè vti velit, non eſt dubitandum, quin Deus ipſe quod ad ſalutem veſtram deeſſe videbatur, abundè ſit collaturus: [Signatum eſt enim ſuper nos lumen vultus tui Domine:] lumen, inquam, fidei ſuper vos, Chriſtiani, lumen legis ſuper vos, Iudæi; ac lumen naturæ ſuper vos, Saraceni.

Pſal. 4.

Figura.

PEREGRINEMINI mecum nonnihil, Auditores, ac in Aegyptum deſcendite: & videbitis in exitu Iſrael de Aegypto, nube ignea populum ad terram vſque promiſſionis deduci: quam reuerà nihil eſſe aliud dicere poſſum quam, fidem, quæ cum per ſe obſcura ſit, & tamen certiſſima, nos peccato originali egreſſos ad beatitudinem æternam deducit? Properemus deinde ad extremos Orientis terminos, ac tres Magos ſtellæ ductu regnis egredi, atque in Iudæam, Chriſtum adoraturos deſcendere contemplabimini. [Et ſtella antecedebat eos.] quid per hoc aſtrum deſignari putatis? aliud nihil quàm fidem ipſam, aut lumen aliquod naturale, ſi ita mauultis.

Exo. 14.

Matt. 2.

TRANSEAMVS inde ad limites regni Iſrael, & videbitis Ioſiam regem, libro legis Domini lecto, vitam in melius commutantem. An non igitur lex ipſa, o Iudæi, ad ſalutem ſufficit? Vultis iam aliquid de lumine naturæ delibatum audire? Syriam petamus, ac domum Naaman Principis ingrediamur: in qua pauperculam Iſraelitidem captiuam reperiemus, quæ herum ſuum incitet, impellat, adhortetur aſſiduè, vt terra idolorum cultricè deſerta in Iudæam ſecederet, vbi manu Helizęi prophetæ à lepra mundari poſſet: [Vtinam,] aiebat, [fuiſſet Dominus meus Naaman ad Prophetam qui eſt in Samaria: profectò curaſſet eum à lepra quam habet.] Quænam tu es o captiua & ſerua? quamnam perſonam ſuſtines? videris optimè mihi lumen naturæ internum exprimere, quod à paganiſmo in captiuitatem redactum animas lepra gentilitatis infectas ſemper exſtimulat, & animat, vt Syria gentilitatis relicta in Eccleſiæ Samariam ſe recipiant, vbi Naamanes Iordanem Baptiſmi intrantes, in eoque ſe lauantes, à lepra ſpirituali emundantur.

4. Reg. 22.

4. Re. 5.

Nulla

Digitized by Google

Nulla igitur ratio ſubeſt Domine, vt quis tibi imprope-
ret, aut iniquum te in creaturas tuas aſſerat, cum omni-
bus in quacunque demum orbis parte degant & com-
morentur, quicquid ad ſalutem neceſſarium eſt, abundè
& cumulatiſſimè ſubminiſtres: [ita vt ſint,] prout Pau- 1. Rom.
lus Apoſtolus ait, inexcuſabiles. Certè gentiles & ethni-
ci, ſi minus ad ſalutem peruenitis, vobis ipſis aſcribite,
excuſari enim non poteſtis: habuiſtis namque facem il-
lam naturalem, cuius ope & auxilio Deum in creaturis
agnoſcere poteſtis. Quamobrem æquo animo perferte ſi
cōdemnemini, & conqueri deſinite, ſortemque veſtram
deplorare. Tu verò diuinorum iudiciorum quæſitor, &
perſcrutator, amplius dicere noli, creaturas quæ in per-
ditionem ruunt, à Deo perdi. Vidете namque Angelos *a* a Gen.
in Sodomâ, Moſem *b* in Aegypto, Danielem *c* in Ba- 19.
bylone Eliam *d* in Sarepta, Eliſæum *e* in Sunam, Io- b Exo. 5
nam *f* in Niniue, Chriſtum *g* in Samaria verſantem, c Dã. 5.
Apoſtolos denique per omnes mundi angulos diſper- d 3. Re.
ſos, vt animas ad ſalutem conuertant, inque viam veri- 17.
tatis reuocent errantes, venire autem detrectantes quo- e 4. Re.
dammodo cogant, & exſtimulent. Anne igitur Deus per 4.
ditionis noſtræ auctor eſt? & non potius nos ipſi? ipſe f Ioã. 4.
namque [vult omnes homines ſaluos fieri.] g Ioã. 4

ET ſanè tu es Domine qui Paradiſi cœleſtis portas
reſeras, totus vt mundus omneſque omnino mortales
eas ſubeant: tu qui in crucis medio mori voluiſti, vt in-
fernales ianuas confringeres, aut potius obſecrares, at-
que ita ne damnaremur impedires, tu es ſcilicet Domi-
ne & non alius qui feciſti omnia, quæ audiuimus: qui
tot miracula in Iudæorum ſynagoga, tot prodigia in no
uitia Eccleſia patraſti, & quotidie adhuc patras, verum
vbi, quando, & quomodo tibi viſum fuerit. Tu qui gra-
tiarum tuarum dona ſine vllo perſonarum reſpectu elar
giris, omnibuſque hominibus ſufficientia ad ſalutem me
dia ſine vllo diſcrimine diſtribuis.

QVAENAM igitur Domine dementia, aut potius
temeritas eſt, actiones tuas examinare, iudicia tua inqui- Pſ. 118.
rere & perſcrutari, iuſtitias denique tuas velle coargue-
re. [Iuſtus es Domine & rectum iudicium tuum,] vt ni-
hil,

Digitized by Google

hil,quod opponatur queat reperiri. Quot deinde Domine nobis gratias, quot ad ſalutem media contuliſti? Baptiſmum ſcilicet,fidem, & legem,tot Sacramenta & diuina myſteria, tot dona ſupernaturalia: adhæc & ſanctam crucem tuam,ſanguinem,mortem,ac merita denique tua. Hanc igitur nobis gratiam, benigniſſime Ieſu concede,vt gratia tua non abutentes,ſed ad ſalutem noſtram vtentes, te in hac vita colere & in altera laudare mereamur. Amen.

FERIA TERTIA Poſt Dominicam III. in Quadrageſima.

Si peccauerit in te frater tuus, vade & corripe eum inter te & ipſum ſolum. Matth. 18.

FIGVRA.

Exo. 23 PRÆCEPIT olim in veteri lege Deus, & quotieſcunque quis in bouem aut aſinum errantem, aut in quodcunque proximi animal per agros vagabundum incidiſſet, quam primum id ad poſſeſſorem ſuum reduceret, ne quid ei deterius contingeret, neue periculum aliquod aut detrimentum incurreret. Nec id quidem fruſtrà: verum vt præceptum quod in Euangelio noſtro continetur, eidem congruere oſtenderetur. Idipſum enim hodie idem Dominus in Euangelio præcipit, præcipit inquam, vt, quotieſcunque fratrem noſtrum,& proximum,qui per animalia illa exprimitur,per vitiorum deuia errantem,à virtutis via declinantem, & à Dei mandatis deflectentem viderimus, eiuſdem ſaluti ſedulò inuigilemus,fraternaque eum correptio-

Digitized by Google

reptione corripiamus: eumque diligentiſſime ſeruantes ad poſſeſſorem, id eſt, ad Deum, Regem eius ac Dominum reducamus. Ecce paucis omnem penè Euangelij hodierni ſeriem & contextum. Vt porrò aliquid ſuper hic conſtituere quod ad veſtram vtilitatem, & ad maiorem Dei gloriam cedat, poſſimus, ad Spiritum Paracletum confugiamus, proque eius gratia obtinenda virginem matrem ſalutemus, dicentes ſuppliciter.

AVE MARIA.

ROGATVS olim ab amico quodam Philoſophus Plato, quodnam ei gratum & acceptum obſequium præſtare poſſet; reſpondit: Si quicquid in me vitioſum & indecens videris, liberrimè arguas & reprehendas. Chriſtiana reuera ſententia; & næ ille mihi Chriſtiano indignus nomine, ac fide deſtitutus videtur, qui reprehendentem vitia reprehendit, & caſtigantem defectus amice non amplectitur. Nam quemadmodum pictorum ille deus Apelles omnium oculis expoſitum volebat, quicquid pingeret, vt omnes tranſeuntes libere, ſi quos repeſſent defectus, aperirent: ita quoque homines, ac præſertim Chriſtianos, agere par eſt, vt ab omnibus omninò hominibus, vitam ſuam, actioneſque omnes inſpici velint & dijudicari.

Platonis Apophtegma.

Apelles ſua ab omnib⁹ inſpici, & iudicari volebat.

LIVIVS Druſius eques Rom. cum propria virtute meritiſque in remp. ſingularibus, Tribunus plebis factus, palatium ædeſque ſuperbas iuxta Capitolim conſtruere vellet, & architectus eo ſe artificio illas conſtructurum ſponderet, vt omnium oculis clauſæ forent, nulliuſque conſpectui paterent, ait; Quin potius ſi qua arte potes ita eaſdem conſtruere, vt quicquid intus agatur, totius populi oculis expoſitum pateat: cupio enim actiones meas in propatulo eſſe, vt à populo Rom. inſpici & judicari queant.

Vellius Pator. lib. 2. Voluit Liuius Druſus domũ ſuã omniũ oculis patere.

DICITVR Alexander illæ Macedonum rex (& tantum dicitur) à familia & domo ſeruum ablegaſſe, quod duodecim quibus cum eo commoratus erat annis, nullum in rege vitium aut defectum quem reprehenderet, deprehendiſſet. Hinc diſcant Principes, omnes

Alexander ſeruũ repellit qui duodecim apud eũ annis fuerat cõmoratus, ac nũquã ei⁹ mores reprehendiſſet.

X illos

illos aſſentatores, & aulicos paraſitos eliminare, qui tot luſtris in eorum palatijs degentes, ſemperque eorum lateri adhærentes, nihil vnquàm audent, vel volunt in ijs reprehendere, ſed eorum vitiis condeſcendentes peccantibus applaudunt, & profundum quodammodo ſoporem inducunt. Non erat eiuſdem hoc Alexandro conditionis Herodes ille Antipas; non tulit enim vocem illam clamantis in deſerto, Ioannem dico Baptiſtam, quæ eum de adulterio coarguebat, dicens: [Non
Mar. 6. licet tibi rex habere vxorem fratris tui:] hoc naturæ, hoc legibus repugnat humanis; præter rationem eſt, Dei præceptis aduerſatur, inceſtum eſt: ſed nefandus ſicarius diuinam hominis vocem gladio violenter interrupit.

2. Re. 12 SAPIENTIOR longè Dauid fuit, qui ad caſtigationem Nathan Prophetæ, non niſi lacrymando reſpondit, ac non niſi vnico, quod inter medios ſingultus, & fracta voce prodibat, verbulo, Peccaui. Eadem animæquitas in ſummo ſacerdote Heli fuit notata, qui cùm per Samuelem a Deo reprehenderetur, aliud non reſpondit, quam [Dominus eſt, quod bonum eſt in oculis ſuis, faciat:] Ezechias item rex graui caſtigatione ab Iſaia propheta, quod theſauros ſuos legatis manifeſtaſſet, ac diuitias vana quadam iactantia oſtentaſſet, correptus, benigniſſimè ac placido vultu reſpondit: Bonus ſermo Domini quem locutus es: peccaui, caſtiget Deus, ecce in flagello paratus ſum.

Exẽpla eorum qui correctionẽ fraternam in bonã partẽ interpretati ſunt.

1. Re. 3.
4. Reg. 20.

DISCITE igitur miſeri homunciones ac plebei, magnorum horum regum exemplo, fraternas correptiones in bonam partem interpretari, cum vos frater delinquentes viderit, vosque ſimiliter, quotieſcumque eum peccantem videritis, ſimili caſtigatione in eum animaduertere memineritis. Diſcite nequaquam indignè ferre, ſed ſemper placidè, cum actiones veſtræ excutiuntur, cum effrenati veſtri affectus puniuntur, cum delicta veſtra caſtigantur. Diſcite peccantibus ignoſcere, ignorantes docere, delinquentes corripere, ac fraternas correctiones æquo animo ſuſtinere.

Hoc

Hoc namque præcipit Deus, & hodierno Euangelio aliud non continetur: [Si peccaueritis in te frater tuus, vade & corripe eum inter te, & ipſum ſolum.] Hoc eius ſumma eſt ac velut compendium, aliud non complectitur, quàm correctiones, excommunicationes, & cenſuras. De vtriuſque vobis hodiernam concionem inſtituam: ac primò de correctione, ac tum de cenſuris.

PRIMO igitur fraterna correptio inſignis quidam actus religionis eſt, euidens pietatis ſignum, & Chriſtianorum character: & ſicut lex & religio charitatem erga omnes nos habere iubet: ita & proximum corrigere, eiuſque errata reprehendere [Vnicuique enim Deus mandauit de proximo ſuo:] vt ſcilicet vnuſquiſque proximi ſui curam gerat, in eiuſque commoda inuigilet. Ecc. 17 Nam quemadmodum qui verè tutor eſſe deſiderat, præterquam, quod in omnia pupillorum emolumenta debet incumberè, proſpicere etiam debet, ne quid detrimenti incurrant, ita etiam nobis, ſi vel minimum religio nos tangat, omni ratione aduigilandum eſt, ne animabus quæ ſub tutela noſtra ſunt conſtitutæ, vllum detrimentum eueniat. Vnde benè olim in Deuteronomio præcepit Deus, [Non videbis bouem fratris tui, aut ouem errantem, & præteribis, ſed reduces fratri tuo.] Deute. 32, Exo. 23

In Exodo verò aliud mandatum ſimile propemodum reperitur, vt ſcilicet aſinus proximi qui in foueam inciderat, educeretur, aut qui ſub onere fatiſcens collabaſcebat, ſubleuaretur. Quid vobis, Auditores, omnia hæc animalia denotare videntur, niſi curam & ſollicitudinem, quam erga proximum animal ſcilicet rationale, nos habere par eſt. Atque ita hoc Ioannes Chryſoſtomus intelligere videtur, qui locum hunc interpretatus tandem concludit, ſi aſinus collapſus ſubleuandus eſt, quanto potius tenetur homo hominem erigere, qui cecidit? verè igitur fraterna correctio neceſſaria eſt, ſine qua vita hæc mortalis non ducitur. Hom. 1. ad pop. Antio.

ANTE omnia verò mirum eſt, diuinùm illum Pla-

tonem, qui tantum ad naturæ ductum vitam modera-batur, tanti fraternam hanc correctionem feciſſe, eamque mundo adeò neceſſariam duxiſſe, reique publicæ adeò vtilem, vt in ſua quam deſcripſit republ. ei locum aſſignauerit. Primo namque libro de legibus hanc conſtitutionem reperio, quà iubet, vt eum qui ob aliud delictum, improbitatemque in carcerem coniectus eſt, optimi quique ciuitatis ac vitæ inculpatæ viri adeant, eique benignè ac magno cum affectu peccati turpitudinem ac delicti grauitatem ob oculos ſtatuant, atque vitæ emendationem adhortentur. O verè egregium Platonem & ob tam diuinas conſuetudines introductas diuinum: Id verò quod Philoſophus tam laudabiliter tamque diuinè in ſuam rempubl. introductum voluit, Chriſtus in Eccleſia ſua etiam obſeruari mandauit, [Si peccauerit in te frater tuus, &c.] Apoſtolus tuus Iudas, vt præcepti huius vtilitatem animis noſtris profundius imprimeret, inſignem in Epiſtola ſua Canonica metaphoram adhibuit: Illos, inquit, ſaluate, de igne rapientes: perinde ac ſi dicere voluiſſet, Cum proximum veſtrum, Chriſtiani, peccantem videritis, quamprimum eum corripite, diligenter ei auxilium ferte, ac flammam peccati eius veſtræ correctionis aqua extinguite, niſi enim peccato iam commiſſo quamprimum manum ſupponatis, recta ad ignem infernalem deſcenſurus eſt, proindè vos veluti pij quidam Aeneæ Anchiſes illos ex incendio, & peccatorum mina educite. Quanto igitur affectu erga correctionem hanc fraternam nos duci par eſt, cum per illam animæ proximi in ſalutis portu conſtituantur, quamobrem nihil ea habere antiquus, eamque rebus cæteris anteponere debemus.

Pla. li. 1 de legibus.

Inſignis B. Iudæ Apoſtoli conceptus.

ECCE vobis præclaram in veteri Teſtamento allegoriam: quæ correptionem hanc, eiuſque effecta mirabili quadam ratione ob oculos ponit, cum agreſtis Eſau multò ſtipatus equitatu, aduerſus Iacob fratrem in aciem procederet, vt eum, vel perderet, vel inſigni aliqua clade afficeret; Iacob tam ſubito & repentino caſu conſternatus, vt ſe ſuaque ab iniuria fratriſque libi-

Allegoria. Gen. 34

dine

dine defenderet, omnem familiam ſuam armauit, eamque in tres turmas diſpertiuit: in prima namque duas ancillas earumque filios conſtituit, in ſecunda velut in media acie medijſque caſtris Liam omneſque filios eius collocauit, at in extrema, quæ præſidij & valli totius exercitus loco erat, velut tutiſſimo formoſam Rachelem, filiumque dilectiſſimum Ioſeph ſubſiſtere coegit, omnia ſcilicet ſua potius amiſſurus, quàm horum duorum iacturam ſubiturus, duo hæc pignora integra conſeruare malens, quàm cæteros omnes hic amiſſis ſupereſſe.

QVID hic aliud edocemur, Auditores, quàm quando peccatum, quod per crudelem & agreſtem Eſau deſignatur, ſeſe offert, non modo bona corpusque ipſum, ſed ipſam etiam vitam ad animæ noſtræ, per Rachelem figuratæ, ac ſimul proximi, per Ioſeph filium deſignati, conſeruationem eſſe nobis impendendam, cuius tanta habenda eſt ratio, ac ſi noſtra res ageretur. In extremo nempè agmine, velut in ſecuriſſimo ac tutiſſimo loco collocanda ſunt, ceteriſque rebus omnibus anteferenda.

[Si peccauerit ergo in te frater tuus.] Non eſt hoc modo conſilii, verum etiam præcepti, ad cuius obſeruationem adeò aſtringimur, vt & omnes omninò homines, ipſos etiam ſuperiores corripere & corrigere teneamur. Quid ais? Scripturis videris contraria loqui, tot enim locis aliud nobis in ſacris literis præcipitur, vt: [Qui tetigerit mortem, morte morietur:] Qui vel minimum in ſuperiore ſuo erratum, corrigere præſumpſerit, morte afficiatur, ac plectatur. Quin & Oza Arcam Domini collabaſcentem ſuſtinere, ac tantum tangere præſumens, repentina morte punitus eſt. *Fraterna correpręceptũ eſt non cõſilium. Exo. 19. 2. Re. 6.*

NIHIL eſt, teneor enim in conſcientia ſuperiores quotieſcunque deliquerint corripere? Quidni? Teneor namque eos diligere: ipſa autem correctio fraterna dilectionis actus eſt; ergò ſunt corripiendi. Argumentum eſt in forma. Quod pluribus exemplis & ſacræ ſcripturæ locis inſinuabo. Sanctus Petrus quamuis caput & vertex totius Eccleſiæ, ac ſimul *Superiores delinquẽtes corriperetenemur. Gal. 2.*

ſummus Pontifex, tamen à Sancto Paulo Apoſtolo correptus fuit. Heli ſummus erat ſacerdos, totiuſque legis Moſaicæ caput, nihilominus paruus Samuel eum
1.Re.3. corripere auſus fuit. Dauid duorum regnorum, Iſrael, ſcilicet & Iuda rex, à ſubdito ſuo acriter corripi ſeſe
2. Reg. 12. non indignè tulit. ſed præ compunctione clamauit, [Peccaui.]

Preceptũ negatiuũ & affirmatiuũ

VERVM hoccine præceptum adeone rigidum eſt, vt omnes omninò peccantes corripere, & totum mundum teneat reprehendere? ſunt, prohdolor: tot in Italia Iudæi, qui tantas tamque horrendas in Euangelium noſtrum blaſphemias conuitiaque eiaculantur. Sunt tam multi in Gallia noſtra hæretici, qui tantam in peccando libertatem induerunt. Tot meretrices ac proſtitutæ libidinis fœminæ in magnis illis ſunt vrbibus: An igitur omnes hos corripiendi, vitiaque eorum caſtigandi mihi obligatio incumbit? Nequaquam. Sed ſciendum eſt duo eſſe præceptorum genera, alia enim negatiua ſunt, & alia affirmatiua: illa ſemper & nullo non tempore nos obligant: vt, Non occides, Non furtum facies: nunquam ſcilicet, quacunque etiam occaſione oblata. Verum affirmatiua non adeo ſtrictè ſeruanda ſunt: neque enim omni loco, omnique tempore parentes diligere, aut proximo adeſſe tenemur; at tum cum ſeſe occaſio offert.

Correctio fraterna ſuauitate verborũ lenienda eſt.

NEQVE etiam ſufficit ipſos delinquentes corripuiſſe; verum id magno cum amore, dulcedine, charitateque fieri debet; non verò rigidè, ſuperbè, præfractè vel auſtere. Vnde Iſidorus lib. de ſummo bono: [Qui delinquentem ſuperbo vel odioſo animo corripit, non emendat ſed percutit.] Et ecce figuras veteri teſtamento deprom-
Ier.1. ptas. Vidit olim Ieremias Propheta virgam vigilantem, quam ei Dominus oſtẽdebat. o virga, virga inquam Prophetica, cum te diligenter fuero contemplatus, emblematice mihi correctionem fraternam ſignificare videris, quæ oculos habere debet: neque enim proximus impetuoſe, nec ſtupide, ſed diſcretè, ſuauiterque reprehendendus eſt.

Figuræ quibus fraterna correctio deſignatur.

Nu. 20. TAM grauiter olim Deus aduerſus Moſem commotus

motus fuit, vt eum terram promiſſionis ingredi prohibuerit. Miſerum: quid commiſerat ſanctus ille Propheta, vt tam rigidè à Domino caſtigaretur? Dixerat illi nimirum Dominus vt petram Sinai tantum alloqueretur, [Loquimini ad petram & dabit vobis aquas: ſed] Moſes ſeuerius cum ea egit, diffidens enim verbis, baculo bis eam percuſſit. Ecce huiuſce de qua agimus correctionis præſagium: Non vult ſcilicet Deus, vt peccatores inſtar petræ obduratos corripientes duris, ſed mollibus verbis vtamur; indignè ferens ſcilicet, cum ſeueritatis virgam adhibemus.

ECCE & aliud pro coniugatis mulieribus ac matronis exemplum. Abigail, vna de numero illuſtrium veteris teſtamenti mulierum, matrimonio cum ſtolido & emotæ mentis Nabal, licet opulento, quique ſemper vinum & crapulam redoleret, contracto, adeò tamen prudens, ſapiens & morata extitit, vt nunquam ad iracundiam commoueretur, omneſque correptiones quibus maritum inſolentem corripiebat, tam ſcite temperauit, vt eas tempore debito & loco opportuno adhiberet. Cum enim quadam, inter cetera, die coniux Nabal muſto plenus, ac vino madens ſerius domum reuerſus, præ rabie & ebrietate omnia in fruſta comminueret, & ira exæſtuans in ſupellectilem ſæuiret: Abigail ne verbum locuta, omnia modeſte ferebat; ſed manè cum iam crapulam edormiſſet, eum adijt, & commoda data opportunitate corripuit, inſolentiæque heſternæ grauitate ei ob oculos poſita, eum ad ſaniorem mentem perduxit. [Diluculo verò cum digeſſiſſet vinum Nabal, indicauit ei vxor ſua verba hæc, & emortuum eſt cor eius intrinſecus, & factus eſt quaſi lapis.] Hinc diſcant vxores coniugibus ad iracundiam excitatis, præque furore & rabie ſæuientibus, ſilenter ac patienter omnia ſuſtinere; donec furor ille deferbeat, ac donec vehemens illa rabies decoquat, & tum demum opportuno tempore turpitudinem illam vitæ, inſolentiamque ob oculos ponere, & diſſolutam illam agendi rationem arguere.

Marginalia: 1. Reg 25. — **Pro mulieribus cõiugatis moralitas.**

Simile. QVEMADMODVM enim tormenta bellica cum exonerantur; ſi ex oppoſito lignum, ferrum, lapides, aut quid ſolidi habeant, omnia comminuunt, rumpunt, ac diſſipant: ac ſi in terram, virgulta compacta, aut ſaccos lana oppletos impetus tendit, irritus ictus eſt, & eluditur, ira quoque, ſi vos, o matronæ, quando mariti domi veluti tormenta detonant, ira & paſſione inflammati, ex aduerſo repugnetis, clamantes, vociferantes, ac præ rabie exæſtuantes; ſi ferrum, & lapides improbitatis opponitis, omnia perditis, nunquam murum illum iracundiæ maritalis propugnabitis: at ſi ea veſtra prudentia eſt, vt omnia tela in humilitatis ſaccum & lanam dulcedinis excipiatis, in vanum omnes ictus cedent, omneſque flammæ in fumum euaneſcent. Verum ad propoſitum reuertamur.

2.Re.12 QVAM porrò præclara eſt hiſtoria illa de Nathan Propheta, & quàm multis myſteriis referta? docet enim nos illa quoniam modo magnorum peccata caſtiganda ſint, ac quomodo fraterna ijs correptio adhibenda. Propheta namque Dauidis regis aulam, ad eius adulterium caſtigandum accedens hac oratione, ſed parabolæ inuolucris latente, ſe in eius gratiam inſinuauit, & ſermoni viam parauit. Triſtis quidam Domine mi Rex, caſus in vrbe contigit. Quis ille, ait Rex. [Duo viri erant, inquit Nathan, in ciuitate, vnus diues, & alter pauper; diues habebat oues & boues plurimos valdè, pauper autem nihil habebat omninò, præter ouem vnam paruulam, quam emerat & nutrierat, & quæ creuerat apud eum cum filijs eius ſimul, de pane illius comedens, & de calice bibens, & in ſinu illius dormiens. Cum autem peregrinus quidam veniſſet ad diuitem, parcens ille ſumere de ouibus & de bobus ſuis, vt exhiberet conuiuium illi, qui venerat ad ſe, tulit ouem viri pauperis, & præpareuit cibos homini qui venerat ad ſe.] Iudica itaque tecum, Rex, quid ille commeruerit? Indignatus autem Dauid, & acerbo illo caſu perculſus, ait, Tantamne in regno meo indignitatem, tantam iniuſtitiam committi. Moriatur impius ille, auferatur ex hominum medio ſacrilegus ille, & iniquus inuaſor, mille crucia-

Quō Nathan Propheta Dauidē regē corripuerit.

tibus,

ribus,mille tormentis, omnibus deniqueſuppliciis afficiatur. Nathan verò his a rege auditis, propriis eum verbis condemnare volens, ait, [Tu es ille vir qui feciſti hanc rem.] Tu ſcilicet ſceleratus ille es, diues ille qui cum totum regnum ſolus poſſideas, & pulcherrimas quaſque mulieres, tibi in vxores acceperis; & Vrias miles pauperculus vnicam tantum ouem, fœminam inquam Bethſabee, habeat,eam viro eripere & violenter extorquere præſumpſiſti, eius tu honorem, & animam adulterio tuo interfeciſti, ſceleratæ & effrenatæ concupiſcentiæ volens ſatisfacere; quidnam igitur ob tam enorme facinus commeritus es Domine Rex? Dauid ita ſe conſtrictum, & irretitum videns, & ore proprio condemnatum, oculis in cœlum ſublatis, ac genibus in terram proſtratis lugubri voce clamauit, [Peccaui.] Ego ſum fateor, ô Propheta, ego ſum impius ille & ſceleratus qui mille pœnarnm genera, mille mortes, mille gehennas commerui; Ego ſum qui impium hoc facinus, ingens hoc delictum commiſi. delictum illud ſacrilegum, & infidelitatis pleniſſimum. Itaque [peccaui.] agnoſco commiſſum meum, totoque id vitæ tempore elucere lachrymis conabor, pro eo miſericordiam ſupplex a Domino poſtulabo, pœnitentiam agam, animique amaritudinem demonſtrabo.

AN non igitur dulcis illa Prophetæ reprehenſio, eiuſque prudentia, & ad rem opportunè excogitata inuentio, ad Regi peccatnm ſuum declarandum plurimum adiumenti attulerunt? ſi enim magna eum vehementia ac ſeueritate aggreſſus fuiſſet,nihil forſitan apud excæcatum & obfirmatum animum profeciſſet,ſed capitis fortè periculum, vitæque non mediocre diſcrimen adijſſet, Ioannes verò Baptiſta ingenti honoris Dei zelo,magnaque animi contentione inceſtum Herodis Regis coarguens,nihil apud eum profecit, ſed oleum, & operam,ac deinde vitam perdidit.Ipſa igitur fraterna correctio cibus quidam eſt, qui dulci & ſuaui condimento parandus eſt.

VNAM

VNAM adhuc,veſtra bona venia,figuram mihi liceat
4. Re.4. adducere Eliſæus Propheta ſuaui ſpiritu,& tantum oſci
tando viduæ filium ad vitam reuocauit , quem Giezi
puer eius ne baculo quidem admoto , eo perducere po-
Figura. tuit ſeſe,vt moueret. Figura quidem à me iam recenter
excogitata eſt, ſed quæ alioquin euidenter demonſtret,
peccatores qui uerè propter peccatum in mortem diriſ-
ſimam inciderunt,cum communicationis baculo & ſe-
ueritate, ne minimum quidem moueri & concuti poſ-
ſint, ſola aura & ſuaui placidorum verborum ſpiritu à
peccatis vitaque praua conuerti, aut è vitiorum ſepul-
cro poſſe reſurgere.Hac igitur ratione in fraterna corre-
ctione ſeſe gerere oportet: magna inquam ſuauitate &
modeſtia,inter te,& ipſum ſolum.Verum ſi is qui pecca
uerit,& peccatum eius ab alio reprehenſum fuerit,nihi-
lo tamen minus obfirmatur perſeuerat,beneque monen
tem procul a ſe reijcit, ſeuerius cum eodem agendum
erit,& induendus rigor: extremis quippe mortis oppor-
tuna ſunt remedia adhibenda. Si emendationem diffe-
Hyppo- rat,aut repellat, [dic Eccleſiæ.] Huc adſis ò Caluiniſta;
crates l.1 hæc quæſo verba iudicij tui lance pondera,ac cum Chri
Aphor. ſto Ieſu ſentire incipe: ille peccatorem refractarium &
eccleſia corrigi nolentem ad Eccleſiam iubet deferri: at tu eam
viſibilis mihi inuiſibilem,in occulto poſitam eſſe,ais,negas eam
eſt cõtra ſenſibus videri,aut percipi,adeò,vt quonā loco ſit igno-
opinio- retur. Aperte mihi Chriſtus ad eam accedere præcipit,
nem hæ eidem loqui, eidem obſtinatos illos denunciare mādat,
reticorū [Dic Eccleſiæ.]Domine Ieſu vim à Caluiniſta patior,re
Pſ. 18. ſponde pro me.Audi dicentem Prophetam: In ſole po-
ſuit tabernaculum ſuum:quaſi diceret. Thronus meus,
Eccleſia mea in propatulo eſt, palam videtur, inſtar ſo-
lis ſplendet,tenebras odit,& à toto mundo conſpicitur.
Non eſt igitur Caluiniſta quod huic loco quicquam op
ponere præſumas;locus quippe clarus & manifeſtus eſt:
neque enim par eſt de re tam aperta, ita viſibili,ſenſibi-
li, ac palpabali, ideam Platonicam efformare, merum
ens rationis conſtituere,merum nihil, vmbram & phan
taſma quoddam condere: de Eccleſia penitus phyſica,
ſenſibili, aliam metaphyſicam creare, procul à ſenſibus

remo-

Digitized by Google

remotam, à materia ſecretam, Eccleſiam plenam conceptibus Mathematicis, punctis, lineis, zeris, nugis & apinis, ac ita denique hæc omnia conſtituere, vt non videãtur. Nugæ meræ, blaſphemiæ meræ: [dic Eccleſiæ,] quando ait, præſupponit eam Dominus viſibilem, acceſſibilem, cum ad eam nos mittat, vt eidem loquamur.

[Sit tibi ſicut Ethnicus & Publicanus.] Ecce tibi hic gladium & fulmẽ excommunicationis, ecce poteſtatem & auctoritatem Eccleſiæ, Prælatis eiuſdem conceſſam, quibus dicitur: [Quæcumque ligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in cœlis.] Mat. 18.

HIC igitur obſeruandum eſt, duplicem Eccleſię Pręſules & Antiſtites poteſtatem habere: primam quidem cum ordine Sacerdotali coniunctam, & eidem neceſſario inhærentem poteſtatem, ſcilicet peccata in Sacramẽto Pœnitentiæ ſoluendi & ligandi: deinde vero poteſtatem Iuriſdictionis, quà rebelles, refractarios & peruicaces condemnare valent, & condemnatos iterum abſoluere. Primam contulit Dominus Ioan. vigeſimo his verbis: Quorum remiſeritis peccata: alteram Matth. decimooctauo. Quæcunque ligaueritis ſuper terram, vbi notes velim, excommunicationem actum quendam Iuriſdictionis eſſe, & eam quidem duplicem eſſe: alia enim excommunicatio minor eſt, alia vero maior. Minori quicunque condemnatus eſt, nefas ei eſt Sacramenta Eccleſię recipere, aut frequentare: at qui maiori innodati ſunt, Sanctorum communione penitus priuati viuũt: minor Eccleſiæ ingreſſum non interdicit, aut templorum aditu arcet, nec ſacris diuinisque officijs uetat interesse: at maior hac aliaque multo grauiora damna cauſatur.

Capita eccleſiæ duplici poteſtate pollent.

O miſer, & infelix, ac uerè deplorande peccator, qui hoc te tangi fulmine permittis? Impius Cain hac maledictione percuſſus, nihil deinde proſperè geſſit, ſed quicquid aggrederetur infeliciſſimum ſucceſſum habuit: Gene. 4 Cham à patre maledictus toto uitæ ſuę tempore errans, Gene. 9. ſpectaculum fuit miſeriæ & calamitatis; neue umquam ad patris ſui faciem uidendam admiſſus fuit: Eſau in pa Gen. 27 terna benedictione à fratre præuentus profanus ſemper

uixit,

uixit, atque infelici termino uitam concluſit. E quibus omnibus quantum mali calamitatiſque excommunicatio pariat, facilè conijci poteſt. Vix à Domino ficus illa Euangelica, ſi memineritis maledicta fuit, quin ſtatim arefacta emarcuerit, priſtinumque uirorem amiſerit. Hanc ego te ficum eſſe dicam excommunicate: qui quâ primum, ut graui illa maledictione percuſſus es, radicum tenus exareſcis, omniumque uirtutum & meritorum uirorem amittis.

Inſignis conceptus.

Mat. 21.

Quid mali pariat excõicatio.

AT hic nondum finis: Sunt & alia infortunia, calamitateſque in quas excommunicationis fulmen hominem deijciat: Ex Chriſtiano te illa Turcam, ethnicum, & ueluti Mahometanum conſtituit: [Sit tibi ſicut ethnicus & publicanus:] detrudit te illa cœlo, & infernali uoragini immergit: Angelorum te conſortio eliminat, ac dæmonum te ſocietati, ac contubernio copulat. Audi te obſecro colluuiem malorum & miſeriarum Iliadem, quas funeſta hæc Pandora in excommunicatos inuehit. Arcet illos templorum introitu, ac ſacris locis interdicit. Tunc, tunc, inquam, uos excommunicat: inſtar Cain erratis & uagamini, miſerè à conſpectu Patris æterni, & matris noſtræ Eccleſiæ, militantis ſcilicet, exultantes & profugi.

TVNC inſtar Nabuchodonoſor, per ſolitudinem locaque deſerta, in beſtiarum naturam degenerantes, ac tam ſublimi regno, regno nimirum cœlorum, vel Eccleſia, ſi malitis, quæ regnum Ieſu Chriſti eſt, expulſi, eiectique, diſperſi, vt errones palantes diſcurritis. Tunc non eſt, quod ſperetis templa vos ſubire, aut diuinis officijs ſacriſque myſterijs intereſſe, aut ſacra terra poſſe tumulari. O triſte exterminium; ò exilium vere deplorandum; audite exemplum. Imperator Theodoſius magnus à B. Ambroſio Mediolanenſi Epiſcopo ſacris interdictus, octo menſium ſpatio templi aditu prohibitus fuit; quod adeo ei graue & acerbum videbatur, vt teſte Caſſiodoro, præ mœrore expiraſſet, ſi diutius in excommunicatione eum manere neceſſe fuiſſet.

Theodoſi⁹ Imp. octo mẽſes excõicat⁹ fuit.

Excõicatio à Sacramentorũ frequentatione arcet.

PRAETEREA, ipſa te excommunicatio Sacramentorum gratia & efficacia priuat, impedit ne

per

per ſacros illos canales, diuinos illos aquæ ductus, aut potius ſanguini ductus, per quos pretioſus CHRISTI IESV ſanguis à primo Paſſionis fonte vſque ad intimũ Eccleſiæ ſinum dimanat, ac fluit, vlla in animas veſtras gratia deſcendat. An non certo certius eſt, ô Philoſophi, omnia quæ hoc inferiori mundo continentur, adeo ab influxibus & motibus corporum illorum cœleſtium, dependere, vt ſi cœleſtem illum motum ſemel deficere contingeret, omnia elemneta peſſum irent,

--totaq; diſcors
Machina diuulſi turbaret fœdera mundi.

QVID ergo de anima dicendum eſt? an non illa à diuino illo motu, influxuq; ſupernaturali ſacroſanctæ crucis dependet, qui nobis per ſeptem Sacramenta, quæ in Eccleſia inſtar ſeptem planetarum collucent & reſplendent, infunditur. Quid igitur miſer excommunicatus agit, quid de eo fit, qui omnibus hiſce fluxibus deſtitutus eſt.

TERTIO accedit huc, quod excommunicatio omnium orationum & precum, quæ in Eccleſia funduntur, meritis nos priuat. Nam omnium noſtrum, qui in Eccleſia ſumus merita & preces communes ſunt: quotquot enim in Eccleſia fideles ſumus, vnius velut corporis mẽbra ſummus: & ipſe ſummus Pontifex, omnes Cardinales, omnes Epiſcopi, tot Monaſteria Religioſis repleta, tot ſolitudines Anachoretis refertæ, vniuerſalis denique Eccleſia, tam in Gallia noſtra, quam in Hiſpania, Italia, Iaponia, Indijs, Braſilia, China, apud ipſos etiam Antipodes tam in terra, quam in mari cõſtituta, & quotquot vtroque polo fideles comprehendũtur, & totus demum orbis, pro nobis etiam neſcientibus orat, & nobis ſaltem de congruo conuerſionem ad Deum, vt Theologi loquũtur, promeretur: Vnde vates ille & Rex Dauid: [Particeps ego ſum omnium timentium te.] Verum vbi excommunicationis fulmen in nos ſemel euibratum eſt, omnibus hiſce theſauris orbamur, ac nudi penitus conſtituimur.

Priuat nos ex cõicatio orationib. quę fiunt in eccleſia.

Pſ. 118

AVDITE obſecro, rem admiratione digniſſimam, quæque nos ad ſolum excommunicationis nomen merito

rito percellat. Conſueuit ipſo ſacro Paraſceues die Eccleſia pro Turcis, Iudæis, & paganorum multitudine, gentibuſque in infidelitatis tenebris adhuc verſantib. Deum exorare, vt illos in miſericordiæ ſuæ ſinum recipiat, & amplectatur, nulla excommunicatorum mētione facta.

Per excommunicationem in diaboli poteſtatē tradimur.

O vere reformidanda excommunicatio, quot præterea in animam mala inuehere conſueuiſti? Tradit nos illa poteſtate dæmonum, & mancipia nos illorum conſtituit, vt in nos pro libito ſæuire & efferaſcere quotieſcunque voluerint, valeant. Audite rem exemplis confirmabo. Fornicatorem illum corinthium, qui præter fas & nefas nefando nouercæ ſuæ concubitu ſeſe polluerat, Paulus Satanæ tradidit. Tantundem & Hymenæo & Alexādro fecit, de quibus ſcribit: [Tradidi eos diabolo, vt diſcant non blaſphemare.] Quin & Origenes iam a mille quadringentis annis ſcripſit: [Per eos qui Eccleſiæ præſident, Deus tradidit delinquentes in manibus inimicorum.] Quamobrem, Chriſtiane, ſi excommunicationem non perhorreſcis, ſaxeus es, petra durior, æneus es, ac deſperatæ ſalutis.

1. Cor. 5

1. Ti. 2.

Excōicatio nos ſepeliri uetat. C. Sacris extrau. de ſepulturis.

DENIQVE velut omnium malorum & miſeriarum caput huc accedit, quod ipſa excommunicatio nos iure ſepulturæ, exequijs, iuſtiſque ſepulcralibus priuet: neque enim par eſt eum qui viuens mortalium conſortio excluſus fuit, vllum cum mortuis commercium habere; ſed conſentaneum rationi videtur eum quemadmodum viuens à ceteris ſecretus fuit, ita quoque mortuum, communi fidelium ſepultura carere debere. Hinc Ioſeph Patriarcha in vltimo vitæ articulo conſtitutus fratres orauit, vt corpus ſuum in terram Chanaan ſecum aſportarent, neue id inter prophana Aegyptiorum corpora in Aegypto ſepelirent. Quo edocemur excommunicatos & infideles non eodem cum Chriſtianis & veris Eccleſiæ filijs loco, ſed ſepultura aſini eſſe ſepeliendos, & inſtar Saracenorum Ethnicorumque terra condendos: [Sit tibi ſicut Ethnicus & publicanus.

QVAE cum ita ſint, fulmina, obſecro hæc, ò Chriſtiani, pertimeſcite, excommunicationis illa, iacula vos terreant, ijſdem vero ſauciatos fugite, honorem ijs nolite

Digitized by Google

te exhibere, eorum familiaritatem declinate, nullum cū is ſermonem miſcete; imprimis vero cum ipſis hæreticis, qui excommunicati ſunt & ab Eccleſia reiecti, Sacramentorum communione priuati, omnium orationum noſtrarum merito deſtituti, ac ſepultura noſtra penitus indigni ſunt.

TV verò, Deus clementiſſime, qui nobis hodierna die præclarum hoc, & adeo neceſſarium; ac tanti momenti præceptum de correctione fraterna propoſuiſti, concede nobis, quæſo gratiam quam id magno cum animo, confidentiaque ac ſumma prudentia perficere, & ad effectum perducere valeamus! Sunt, Eheu Domine tot in mundo peccatores, ſed tam pauci qui eoſdem corripiant. & peccantes coarguant. Toties offenderis, & contemneris, tot in te blaſphemiæ ubique locorum euomuntur, ac nemo reperitur, Domine, qui cauſam tuam agat ac honoris tui defenſionem in ſe ſuſcipiat. Non inueniuntur amplius Baptiſtæ, qui Herodes coarguant, deſunt hodie Nathanes qui adulteria Dauidibus ob oculos ponant. Nobis igitur hunc zelum & hunc animum ſuggere, hocce vt præceptum exequi valeamus, verum id magna cum ſuauitate ac modeſtia. non autem ſeuerè, aut rigidè; nullis prauis affectibus incitati, aut amaritudine animi inducti, ſed charitate magna commoti. Si tamen hac noſtra ſuauitate nihil efficere poſſimus, præſta, Domine, vt eos Eccleſiæ tuæ denuntiemus, cui plenariam refractariorum excommunicatione caſtigandorum poteſtatem contuliſti: qua nihil, aut horribilius, terribilius, aut nihil timendum magis homini Chriſtiano in hac mortali vita poteſt contingere. Quare ab eadem nos Domine defende, nobiſque gratiam elargire, vt ſemper in Eccleſia tua perſeuerando, tam digne tibi in hac militanti Eccleſia ſeruire ualeamus, vt mercedem in triumphanti percipere ampliſſimam poſſimus. Amen.

FE-

FERIA QVARTA Poſt Dominicam III. In Quadrageſima.

Populus hic me labiis honorat, cor autem eorum longè eſt à me. Matth. 18.

FIGVRA.

Dan. 2. CVM magnus ille Aſſyriæ Rex Nabuchodonoſor lecto reclinatus, varijs cogitationibus agitatus, inſomnem noctem traduceret, ingentem ſubito ſtatuam vidit, cuius caput aureum, brachia argentea, pectus æneum, ac pedes lutei erant. Sæpenumero profecto ingentem illum coloſſum mecum tacitus demiratus, aliud eum nihil eſſe putaui, quam fictam illam hypocriſin, quam hodierna die in Euangelij noſtri tabella, Phariſæorum & Scribarum frontibus inſcriptam depictamque videmus: populus namque hic hypocrita vaſtę illi ſtatuę perſimilis eſt: cuius caput ex auro ſolido compactum eſt, lingua aurea, & auriſluas texens ex ore catenas: qui non niſi de Deo loquitur, vnicum Dei honorem ſpirat, & ſapit. [Populus hic labijs me honorat.] Caput igitur aureum eſt; ſed pectus æneum, cor non niſi mera & ſincera malitia, nefanda flagitia intrinſecus fouet anima: [Cor autem longè eſt à me.] Quicquid exterius apparet, aureum eſt, verba & ſermones diuini, ac fucata agendi ratio; at interius adulterina ſunt omnia; & ſub auro æs viliſſimum latet, æs inquam improbitatis. An non igitur ſtatua illa hypocryſis eſt, magnitudine infinita & incomparabili: De cuius magnitudine plura vobis hodie dicere propoſui, ſi pa-

ſi paracletum Spiritum prius inuocauerimus, ac Virginem Deiparam ſalutauerimus. Igitur cum Angelo dicamus.

AVE MARIA.

INTER omnia, quæ ſummus ille rerum architectus ex nihilo condidit, & in mundi huius theatro ſpectanda propoſuit, nihil eſt, quod maiorem admirationē mereatur, aut quod ſibi potiſſimum Deus ſeligat, aut complectatur ardentius, quàm ipſum cor hominum. Hinc in Prouerbiorum libro inter omnia humani corporis membra & compages, hoc vnum præ cæteris ſibi a delicto dari poſtulat, [fili præbe mihi cor tuum.] Deinde nihil eſt, quod magis ipſam diuinitatem repræſentet, aut propius ad Deum accedat, quàm hoc ipſum cor. Quemadmodum enim Deus primus ille motor eſt, qui a nullo mouetur, & tamen mouet omnia: ita cor membrū illud organicum eſt, quod omnia quidem in microcoſmo illo moueat & dirigat, ipſum tamen a nullo moueatur. Ac veluti Deus quoq; prima & originalis cauſa eſt, quo ingens hęc mundo machina viuat, ſentiat & moueatur: ita cor ille regulus eſt, qui paruo huic mundo ſpiritus tum vitales; tum animales ſuggerat & cōferat. Quāobrem nihil eſt omnino, quod proprius ad Deum accedat, eique ſit gratius, corde humano: quod infinitis propemodum exemplis in lege Moſaica declarauit.

Inter omnia creata potiſſimū excellit hominum cor.

Nihil ē, qđ magis Deū deſignet quā cor humanum.

VOLVIT ſibi Deus olim ſanctificari omne primogenitum, quod vuluam aperiret in filiis Iſrael, tam de hominibus, quàm de iumentis. Quo liquidò demonſtrabat, inter omnia ſeſe membra cor hominis ſibi deligere, ſibique illud offerri velle, quod noſtrum primogenitum eſt, ac primum quod in nobis viuere incipiat; nam, teſte Ariſtotele, cor eſt primum viuens & vltimum moriens. Exo.13.

VOTVM vouit Iephte Domino dicens, ſi tradideris filios Ammon in manus meas, quicumque primus fuerit egreſſus de foribus domus meæ, mihique occurrerit, eum holocauſtum offeram Domino. Quod aliud quoque documentum eſt, quo edocemur, integrè cor noſtrum Deo eſſe offerendum, & immolandum, quod Iud.11.

nimirum primum eſt, quod in nobis vitam habeat.

Can. 3. CELEBRIS ille Rex Salomon lectum regium conſtruxit, ſublimem & ſuperbum, in quo infinitis perfruebatur delicijs; quemque ſexaginta fortes ex fortiſſimis Iſrael ad cuſtodiendum ambibant. Ecce vobis in hoc lecto ad oculum ipſum cor humanum expreſſum, in quo ſi pacificus ille Rex Salomon, Deus inquam, requieſcat, innumeras ibidem voluptates hauriet. Cor quippè ille regius lectulus eſt, conopæum illud ſublime, in quo Salomon noſter dormiat, à ſexaginta ſemper fortiſſimis ſtrategis cuſtoditum. Vultis eos vobis recenſeam, & nomine quemque ſuo compellem: occurent primo decem Dei præcepta, ac totidem Eccleſiæ, quæ ſimus viginti conſtituunt: duodecim deinde fidei articuli, & octo beatitudines; ecce vobis quadraginta; ſeptem mox ſancti Spiritus dona, ſeptem quoque Eccleſiæ Sacramenta, ecce quinquaginta quatuor; poſtremò tres virtutes Theologicæ, & tres SS. Trinitatis perſonæ, quæ eius beatitudinem explebunt; an non ſimul hi ſexaginta fortiſſimos duces conſtituent? & an non vere regius hic lectulus erit?

Nu. 2. PRÆCEPIT quoque Deus Principibus & tribunis populi Iſraelitici, vt Arcam teſtamenti in medio caſtrorum, velut in loco tutiſſimo, conſtituerent: quo ijs oſtenderet quanti cariſſimum hocce pignus faceret, vt omnia potius, periculum & diſcrimen ſubire cuperet, quàm vt Arca ab hoſtibus diriperetur. Verum erat hoc figura, qua declarabatur, cor hominum præ cæteris membris à Deo diligi, & arctiſſimè foueri: quod ipſe in medio corporis, in medio ſcilicet potentiarum naturalium collocauit, & in medio tot ſpiritualium militum, gratiarum nimirum, donorumque ſupernaturalium conſtituit. Quocirca non eſt mirandum, Deum, cum, tantam cordis rationem habeat, tot id rebus munire & circumſepire, tot id cuſtodibus circumcingere; præſertim cum ipſum in homine velut armamentarium quoddam ſit & arx, in qua omnes theſauri, diuitiæ, arma que ſpiritualia repoſita ſunt: ac tanti momenti, vt illo per-

perdito & expugnato de tota hominis animæque ſalule ſit deſperandum.

CVM gentes vicinæ, Machabæorum tempore, montem & arcem Sion inuaſiſſent, muniuerunt eam muro magno & firmo, & propugnaculis validiſſimis: ita vt eam ſibi in ciuitatem fecerint, armaque & eſcas in ea poſuerint, ſpoliaque quæ in ciuitate agebant, illic coaceruarent. quo quid aliud deſignatur o homo, quàm ſtatim vt dæmones, gentes illæ barbaræ, cordis noſtri arcem, quæ nobis penitus dominatur, inuaſere, hinc eos animæ noſtræ gratias, virtuteſque expugnare, & quicquid meritum nobis afferre poteſt, diruere, euertere, ac diſſipare: adeò vt lapis ſuper lapidem, gratia ſuper gratiam non remaneat, ſed omnia miſerum in modum deſtruantur. Hinc Salomon nos omnes exſtimulat & adhortatur, vt omni cuſtodia cor noſtrum cuſtodiamus: idque velut arcem animæ, arciſque vmbiculum vndique communiamus, quo amiſſo, & perdito, omnis noſtra ſalus periculum incurrat. 1.Mat.1.

CVM oſtiaria domus Isbozeth purgans triticum in meridie obdormiſſet, ſicarij domum latenter ingreſſi miſerum Isbozeth in lecto iacentem ſecundum inguina percuſſere. Idipſum nobis euenturum proculdubio ſciamus, ſi in lecto voluptatis deliciarumque ſtertentes, cordis ianuas non claudamus, per quas homicidæ, hoſtes noſtri iuratiſſimi, mundus, caro, & diabolus in meridie, in medijs ſcilicet voluptatibus intrantes nos obtruncant, & in pluma deliciarum miſerè trucidant. Omni igitur cuſtodia cuſtodi cortuum. Nam quemadmodum Deus præ ceteris hunc locum carum habet, ita quoque diabolus eidem omni ratione inſidiatur, ac ſemper elaborat, quo eum expugnet & inuadat; modò enim eidem vallum quatuor ingentibus baliſtis & arietibus munitum obijcit, ſuggeſtione ſcilicet, delectatione, conſenſu, & opere ipſo: modò tres tantum bombardas opponit, verum prioribus non minus metuendas: cogitationes nimirum verba & opera. 2.Re.4.

DE tribus igitur hiſce bombardis hodiernam concionem inſtituemus; idque conformiter verbis ipſis

Digitized by Google

Iſai. 29 Euangelij, in quo de corde, cogitationibus, de verbis & operibus agitur. [Populus hic labijs me honorat,] ecce verba, [cor autem eorum longè eſt à me.] Ecce cor, cogitationes & opera.

Laer. l. 1. c. 2. QVOD ad primum igitur ſpectat. Thales Mileſius interrogatus olim, num Deus vllam ſcelerum noſtrorum, actionumque peruerſarum notitiam haberet; non operum tantum, inquit, ſed etiam prauarum cogitationum. Diuinũ planè in Ethnico homine apophthegma, ac ſufficiens vt hinc Chriſtiani & omnes probi tam malas cogitationes, quam ipſa opera diſcant fugere. Docet Iſai. 1. idipſum Iſaias Propheta: [Auferte malum cogitationum veſtrarum,] id eſt, ipſas cogitationes malas. Sunt enim illæ veluti furunculi, quas vbi ſemel domum noſtram contigit ingredi, confeſtim ianuas magnis illis prædonibus, peccatis inquam aperiunt: quæ animas infeſtant, diripiunt, & deprædantur. Ecce exempla.

Vnica cogitatio mala ingẽs malum creat. LVCIFER ille olim Angelorum princeps, ac modò dæmonum coryphæus, vnicam ſolum in animum cogitatiunculam ambitionis, qua ſimilis eſſe Altiſſimo deſiderabat, admiſit: & ecce confeſtim magnus ille prædo ſuperbia intrans, eum deprædatur, diripit, ac miſeris caſibus inuoluit.

Gen. 3. PRIMVS mundi incola Adam oculos modo in noxium illud ac vetitum pomum coniecit, & ecce magnus ille miles ſicarius ſubintrat, & omnem ei iuſtitiam originalem, aliaſque gratias infinitas diripit, aufert, & violenter extorquet, inque extremum exitium demergit.

DAVID Rex conſpecta tantum è ſolario pulchra illa Bethſabee, quæ ſeſe lauabat, eiuſdem quam primum pulchritudine illectus & captus fuit: quin & eodem momento, quo furunculi illi complacentiæ, & concupiſcentiæ per oculorum feneſtras in cor eius ingreſſi ſunt nobiles duo latrones per eaſdem intrarunt, adulterium ſcilicet atque homicidium; quæ tantam in domo eius ſtragem edidere, vt totum regnum Iuda pariter peruertere & euertere conati ſint. O infelices igitur cogitationes ac multorum malorum ſeminatrices.

ILLÆ

Digitized by Google

ILLÆ namque calamitatum omnium malorumque cunctorum ſeminarium ſunt, ac vitiorum fomenta: nam, vt Philoſophi aiunt, [paruus error in principio, maximus in extremo eſſe conſueuit,] & paruum prauæ cogitationis initium, magnum ſæpenumerò peccatum producere. Venit mihi hic in mentem ſymboli quod nobilis quidam noſtri ſæculi princeps Italico ſermone inſignibus ſuis inſcripſit, ex parua flamma magnus ignis. Quod de primis cogitationibus vere quoque dicere licet: paruam ſc. cogitationis ſcintillam, magnum ſæpenumerò calamitatũ, infelicitatũque excitare incendiũ.

Symbolũ nobilis cuiuſdam noſtri temporis.

ANNON propter vnum iota Arianorum hæreſis ingens illud ſciſmatis incendium excitauit, quod totam Eccleſiæ noſtræ domum abſumere, & flamma inuoluere nitebatur: ipſi namque Chriſtum Patris ὁμοιούσιον, id eſt, ſimilis eſſe ſubſtantiæ, Catholici verò eundem ὁμοιούσιον, id eſt, conſubſtantialem Patri, eſſe aſſerebant? Annon quidam lapillus monte deſcendens ingentem illã Nabuchodonoſoris ſtatuam in fruſta comminuit? quo nihil denotatur aliud exemplo, Auditores, quam lapillum quendam cogitationum, à peccati monte deſcendentem, ſufficere, vt pulcherrima quæque ſtatua, perfectiſſima inquam, quæ in mundo reperiri queat anima, deijciatur, & in fruſta comminuatur.

Arriani propter vnũ iota orbẽ terrarũ incenderunt.

Figura.

DIXISSE te olim parabolam memini, Domine, qua id de quo modò agimus, non obſcure innui poſſe putẽ, [Simile eſt regnũ celorũ grano ſinapis, quod minimũ quidẽ eſt omnibus ſeminibus: cũ autẽ creuerit, maius eſt omnibus oleribus, & fit arbor, ita vt volucres cęli veniãt, & habitent in ramis eius.] Cęterum videor mihi Domine de parabola tua alium conceptum, haud incõmode poſſe cudere & quidẽ penitus cõtrariũ, ac parodice dicere: Simile eſt regnũ inferorũ grano ſinapis.] Per regnũ hoc, primã & exiguam adhuc cogitationẽ intelligo: quę cum à ſe quodammodo nulla ſit, ac nihil, ſtatim mirum in modum excreſcit, ac magnam illam peccati arborem cõſtituit, in qua diaboli, volucres illæ rapaces, ac rapto viuentes, habitare conſueuere. Quin & idipſum axioma, quod Philoſophi dicere ſolent, [Nihil eſt in intellectu

Inſignis conceptus.

Mat. 13.

Ariſt.3. de Aïa. quod prius non fuerit in ſenſu;]hic mihi liceat vſurpare, ſed aliis terminis & verbis: nihil ſcilicet eſſe in anima, quod non prius fuerit in concupiſcentia: nihil exterius opere ipſo, aut actione deſignari, quod non multò citius in cogitatione fuerit efformatum. Quocirca ſi opus ipſum improbum ſit, & iniquum cogitationem infinitis partibus peiorem eſſe, conſentaneum eſt, modo, & illud axioma verum ſit, [Propter quod vnumquodq; tale & illud magis tale.

QVARE ſuffoca in ſemente hanc improbam propaginem, ò homo inaniſſime: elide in tempore prauas haſce cogitationes, antequam excreſcant, ac curſum improborum horum deſideriorum ſiſte. Occlude fores ſceleſtis illis latrunculis, in extremam te alioqui perniciem pertrahent. Exemplo tibi ſit infandus ille ac barbarus Pharao: qui vt inimicos ſuos exſcinderet & penitus extirparet, poſteritatemque omnem deleret, paruulos omnes iuſſit interfici; è quibus quoniam ſolus Moſes ſeruatus fuit, hinc factum eſt, vt ſibi ipſi rex exitium attulerit. Ita quoque ad peccatum eliminandum, ac nefariam illam propaginem abolendam, paruulos eius in ipſo ortu, & primordio eneca, cogitationes ab anima, quamprimum in ea naſcuntur, expelle, ac diligenter aduigila ne qua ſubterfugiat, & inexſtincta maneat, ſufficit namque vnica vt extremum periculum, ac perniciem capiti tuo arceſſas.

Arif. 2. Poſte. Praua cogitationes initio repellẽda ſunt Exod. 2 Allegoria.

IMPIVS ille tyrannus Herodes, eoque nomine potiſſimum notus, vt ſe in ſolio confirmaret, & a ſucceſſore tutus foret, omnes paruulos etiam lactantes a bimatu & infra iuſſit interfici, adeò vt ne proprio quidem pepercerit filio. Eadem ò homo crudelitate ſæui in teipſum, eandem generoſitatem oſtende, atque ad conſcientiæ tuæ ſtatum & regnum conſeruandum, eneca, & obtrunca prauas haſce cogitationes, interea dum teneræ ſunt, & lacte delectationis eas adhuc paſcis, ac ne minimæ quidem parcito. Quod qui fecerint, beati ac ter felices a vate Regio proclamantur: [Beatus qui tenebit, & allidet paruulos ſuos ad petram,] per paruulos hos cogitationes adhuc crudas & teneras intelligi vult, quę ad pe-

Iſignis conceptus. Mat. 2. Pſ. 136.

petram, quæ Chriſtus Dominus eſt, (Petra autem erat Chriſtus) allidendæ & frangendæ ſunt.

HAC porrò ſeſe ratione eaſdem expugnaſſe gloriatur Auguſtinus, aitque ſe tum, cum cogitationes expugnare animum geſtiebant, & violenter irrumpere, ad crucifixi Chriſti pedes multis cum lacrymis proſtratum, eaſdem repuliſſe, & ad petram hanc eaſdem illiſiſſe. Idipſum conſilium inſinuare mihi videtur & Salomon in Canticis, ait enim, [Capite nobis vulpes paruulas, quæ demoliuntur vineas.] Per quas, niſi diuinans fallar, cogitationes ſubdolas & occultas intelligit, quæ vbi ſemel animæ noſtræ vineam intrauerint, omnia vaſtant, perdunt, & demoliuntur. Can. 2.

CVM populus Iſrael cum Amalecitis prælio decertaret, quamdiu Moſes manus ad cœlum extendebat. Iſrael vincebat, quando vero illas dimittebat, proffligabatur, & Amalec ſuperabat, Denotare hoc mihi videtur, Auditores, tamdiu animæ noſtræ facultates in prælio, quod inter animam Iſraelem inquam, & diabolum, ſatanam ſcilicet, quotidie pugnatur, victoriam habere, quã diu cor noſtrum & voluntas, quæ inſtar Moſis eſt. cogitationes ſuas, intentionesque ſurſum erigit, nihilque aliud quàm Deum meditatur & cogitat; verum vbi eaſdem ad terram con cidere contigerit, animam quoque profligari & debellari. Allegoria. Exo. 17.

REFERT Plinius, aquilam pullos ſuos ad ſolis examen prouocare conſueuiſſe: eosque eiuſdem radiis medio die opponere, quos qui oculo irretorto, & infracto intueri potuerint, educat, ac verum ſuum fœtum exiſtimat; at ſi qui conniuent oculis, palpebraſque demittunt, & ſolares radios, vehementemque illum ſplendorem declinant, ad terram deijcit, & adulterinos, ſuppoſititioſque exiſtimat, ac veluti indignos, qui inter tam generoſam aquilarum progeniem numerentur. Ad eundem te modum agere par eſt, o anima, aquilamque hic imitari, omnes namque cogitationes quas procreas, ad ſolis iuſtitiæ radios examinandæ ſunt, & probandæ, & quas facem illam rutilantem intrepidè & inconcuſsè videris poſſe intueri, rectaque ad Deum con- Lib. 8. ĩſignis conceptus.

tendere, eas educa,nutri,& foue;bonæ namque ſunt,& generoſæ: verum quarum oculi lippient,ſolem fugient, ac terram aſpicient; eas deiice,eneca,occide, ad nihil enim ſunt vtiles, ſed indignæ quæ in anima tua commorentur.

Laudari Deus vult verbis. HACTENVS quidem de cogitationibus,iam ad verba veniamus, quæ conceptuum & cogitationum ſigna ſunt,vt docti aiunt;per quæ etiam Deus vult laudari. Hinc Dauid;[Labia mea laudabunt te,]non modò Pſ.62. cor,& cogitationes, ſed & os meum,lingua mea,oratione ſcilicet vocali. Obſeruat quoque Ezechiel Propheta, quatuor illa animalia quæ videbat,clamaſſe, [Sanctus, Sanctus,Sanctus:]quo ſignatur Deum etiam verbis a nobis laudari & ore noſtro benedici velle: veruntamen,vt cor verbis reſpondeat,nulla,vt diſcrepantia inter cor & linguam,aut fucata quædam fictio reperiatur. Hoc ſcilicet Dominus hodie in Euangelio in Phariſæis reprehendit,dicens, [Populus hic labiis me honorat, cor autem Pſ.29. eorum longè eſt a me.]Verbis egregiis lingua populi huius reſonat, ſed cor ſiniſtra machinatur: cor multum a verbis diſcrepat.

SAEPIVS lingua tua,ò anicula,in templis orat, & ſupplicat, & mens tua longiſſimè foris procul a roſario peregrinatur. Sæpius vtrumque oculum in libro defixum habes, ò filia,& cor tuum amoribus occupatus eſt. Quoties in templo oras mercator,& mens tua in officina verſatur?Hoc nempè Phariſaico modo orare eſt, atq; hoc eſt,quod Euangelium hodiernum in Phariſæis reprehendit; [Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè eſt a me.]

NON ſufficit Deo exterior illa modeſtia;& geſtus ille ad oculum apparens,cupit etiam interiorem animi attentionem. Erat in veteri Teſtamento tabernaculum exterius quidem pretioſis aulæis coopertum, interius verò Deus q̄rit exteriora & interiora. ignis continuo in altari collucebat, in quo mundiſſimæ victimæ Deo immolabantur. Quo denotabatur, mea quidem ſententia, virtutes exteriores, qualis eſt humilitas,deuotio,aliæque infinitæ,non ſufficere ad interius animi tabernaculum ornandum; ſi interius in animæ no- Leu. 6.

ſtræ

ſtræ altari ignis charitatis continuo non ardeat, tum vt boni deſideria, caſtaque cogitationes in eo offerantur, tum verò vt ſancta propoſita ibidem immolentur.

HAEC eſt illa pulchritudo, quam ſponſus in dilecta ſua ſponſa demiratur, & deprædicat: [Ecce tu pulchra es amica mea; Ecce tu pulchra es.] Quod D. Ambroſius ita interpretatur, & conuertit; [Ecce tu bona es amica mea. Ecce tu bona es:] & mox quarto capite:]quã pulchra es amica mea, quam pulchra es.] Non alia ſanè de cauſa reduplicationem hanc adhibet, quàm ad interiorem exterioremque pulchritudinem deſignandam. Pulchra ſcilicet es, ait idem Ambroſius, verbis, & pulchra moribus: pulchra es bonis operibus exterius, & pulchra in anima interius, ait Gloſſa Linearis. Pulchra es inquam operibus (nihil enim facis, quod non oculis meis ſit longè gratiſſimum) & pulchra verbis (neque enim ſodales tuos filias Ieruſalem inuitare deſinis, vt incarnationis meæ myſterium euulgent) vt interpretatur D. Thomas, Intelligas denique vtcunque volueris, ſemper inde efficies, animam quæ per ſponſam hanc deſignatur, vt a dilecto ſuo Deo diligi queat, duplici pulcritudine enitere debere, interiore ſcilicet quoad intentionem & cogitationes; exteriore vero quoad verba, & pietatem extrinſecus declarandam. Ecce figuras, quot habere collibitum ſit. Can. 1.

PRAECEPIT olim Deus Arcam Teſtamenti, in qua decalogi tabulæ aſſeruantur, intus & foris auro mundiſſimo cooperiri: vt declararet nimirum, animam quæ tabulas legis diuinæ, præcepta ſcilicet Dei inuiolatè ſeruare deſiderat, auro charitatis interius in corde, & exterius in ore effulgere oportere: illic cogitando, hic vero loquendo. Quid hic igitur de illis imaginum crucifixorumque baſiatoribus, ne dicam voratoribus dicendum eſt, qui ſex horarum ſpatio in templis labia quaſi orantes mouebunt, oculis voluent; ludicros geſtus efformabunt: qui vbi è templo domum redierint, deteriores ſunt diabolis, aliud nihil machinantes, quàm vt proximum aliqua ratione incautum in popinis circumueniant, & decipiant, Exo. 25 Figura.

Non

Digitized by Google

Non poſſum quin eos ſemper ſtatuis Babylonicis conſe-
Baruch 6. ram, quarum propheta Baruch meminit, quæ exterius quidem auro & argento coopertę erant, verum interius, vt aiebant, è ſerpentibus erodebantur. Ita quoque hi
Luculētus conceptus. exterius quidem ſanctiſſimi eſſe, imò ueri ſancti, & diui, atque aurei penitus & argentei videntur, cum reuera ſint peſſimi: non ſunt fateor homicidæ: de adulterio, aut fornicatione ne minimus quidem apud eos eſt ſermo, alijs non ſunt ſcandalo; at interius ſerpentes ſunt, viperę ſunt, Echidnæ & Dracones ſunt auaritiæ, ambitionis, vſurarum, veneno oppleti, omnia virulenta ſunt introrſum, ac præter praua deſideria & impudicas cogitationes nihil apparet.

Ali⁹ nō īferior. ERANT antiquitus Aethiopum palatia ſplendida & magnifica, exteriuſque luxum quemdam regium oſtētabant; quæ tamen à Mauris nigris inquilinis incolebantur. Ijs palatijs hypocritas hos eſſe dico quàm ſimillimos. Exterius namque, nil niſi bonitatem, humilitatem, & patientiam præ ſe ferunt; cum illorum interiora non niſi Mauri, Aethiopes, ac nigerrimi diaboli inhabitent. An non meminiſtis inter ceteras aues, quarum vſum & eſum Deus populo ſuo olim interdixit, & cycnum nu-
Leui.11. merari? nonne hoc mirum cuiquam videatur, cum præſertim cycnus auis ſit pulcherrima, plumis inſtar niuis albentibus, ac cantus ſuauiſſimi. Exterior, fateor, forma peregregia eſt, ac plumæ plurimi fiunt; at caro eius atra eſt, ſaporis ingratiſſimi, palatoque omnino inſipida, digeſtuque difficilis. Egregium hoc hypocritæ, qui ab hominibus velut immundus repudiādus eſt, emblema eſt: exterior namque eius agendi ratio laudabilis eſt, ac laudem promeretur, plumæq; virtutum fucatarum & ementitarum omnium oculis placent, at caro eius interiorq; homo ſordent, & inſipida ſunt.

QVAM multos hodie, Deus clementiſsime, cycnos reperire eſt; quàm multos nimirum Phariſæos: quam multos Religioſos albis veſtitos, cycnos veſte, cycnos voce imitantes; quorum tamen anima hypocriſi deturpata eſt: Quàm multi, proh dolor; Eccleſiaſtici ſunt, qui niueis quidem ſuperpelliceis exterius induti incedunt,

quo-

quorum corda ſimoniæ fuligine inquinata ſunt? Quot etiam mulieres reperire eſt, quæ albicantes, & farina infectas comas geſtant, quæ tamen eas natura inſtar, mulierum per agros & deſerta euagantium (quas Aegyptias nominamus) nigras habent, vt corui plumas? Tot denique in orbe reperiuntur, qui coram hominibus ſanctitatem quandam Angelicam induiſſe videntur, qui tamen in oculis diuinæ Maieſtatis diabolis longe ſunt deteriores. Hic vos velim recordari eorum de quibus in Euangelio legimus, qui licet dæmones è corporibus fugarint, res futuras prædixerint, voce Angelica verbum Dei promulgauerint, tantaque in mundo fecerint, vt Seraphini quidam mortales viderentur, à Deo tamen non obſtantibus miraculis condemnati & æterno incendio traditi fuerunt. Qui licet fruſtra clamabunt, [Domine nonne in tuo nomine prophetauimus?] Erant hi veri hypocritæ ſimiles ijs de quibus Dominus in Euangelio dicit: [Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe eſt à me.] Habebant quidem Phariſæi hi vocem *Iacob*, at manus Eſau, ac veri hypocritæ erant. Exteriora enim tantum curabant; exteriores quaſdam ablutiones & purificationes corporis ſpectabant, de interna ne hilum laborabant; videbant feſtucas in oculis aliorum, ac trabes oculis proprijs inſidentes ne videbant quidem. Quotidie Dei mandata tranſgrediebantur, & ad naturæ legem viuere recuſabant, & ecce hodie Apoſtolos reprehendunt, quod traditiones obſeruari ſolitas non obſeruent: [Quare diſcipuli tui tranſgrediuntur traditiones ſeniorum?] Ecce hic tertium concionis noſtræ membrum, de operibus ſcilicet, idq; occaſione traditionum: in quo ad vos præſertim, ò hæretici, mea tela dirigentur, vos inquam traditionum hoſtes acerrimos.

Matt. 7.

Phariſæi de exteriori tantũ erant ſoliciti.

PRINCIPIO igitur ſtatuendum eſt, duo traditionum eſſe genera; alias quidem quas Apoſtolicas nuncupamus, & alias, quas Eccleſiaſticas. Illæ ſunt documenta quædam & obſeruationes, circa viuendi rationem, aut doctrinam, quas Apoſtoli ex ſacroſancto Domini ore auditas, aut Spiritus Sanctus inſpiratione cognitas, ſcriptis non prodidere, ſed viuo vocis Oraculo Eccleſiæ

Traditiones duplices ſunt: Apoſtolicæ, & Eccleſ.

ſuiſque

ſuiſque ſucceſſoribus tradidere. Hæ vero ſunt certa quædam doctrinæ capita, ad fidem, aut vitæ rationem ſpectantia, quæ fideles diuturna quadam conſuetudine obſeruata approbarunt; ac continua ſerie & catenata ſucceſſione in Eccleſia de manu in manum tradita, per multos annos inuiolatè cuſtodierunt: quæ tamen non ab ipſis Apoſtolis, ſed ab antiquis Patribus profecta, diuturna ſucceſſione ad noſtra vſque tempora deſcenderunt: in eoque ab Apoſtolicis traditionibus diſcrepant, quod non à primis fontibus, Apoſtolis videlicet, neue adeò longè petita ſint, ſed vel à SS Patribus, vel ab Eccleſiaſtica ſanctione, vel ſummis denique Pontificibus immediate originem ducant.

Traditiones Apoſtolicæ duplices.

IPSAE iterum Apoſtolicæ bifariam diuiduntur: aliæ namque meræ ſpeculatiuæ ſunt, & theoreticæ; quæ ſcilicet ſolum doctrinam & fidem ſpectant: vt nimirum eſt, ſcire perſonarum in Sacroſanctæ Trinitate diſtinctionem relatiuè fieri: Virginem matrem ſemper Virginem permanſiſſe; Chriſtum Dominum eam Sacramenti Confirmationis, Ordinis, atque Extremæ vnctionis materiam inſtituiſſe, quam hodie in Eccleſia adhibemus: omnes hæ traditiones Apoſtolicæ primi generis ſunt; nihil enim eorum apud Euangeliſtas ſcriptum reperitur.

ALIAE vero practicæ, & ad mores ſpectantes: vt paruulorum Baptiſma, aquæ benedictæ vſus, ipſa Sacroſanctæ crucis adoratio, imaginum & Sanctorum cultus, tonſura clericalis, Altarium conſecratio, aliæque plurimæ. Quæ omnes traditiones Apoſtolicæ ſunt, voce in Eccleſia relictæ, ac verbis traditæ, nec ſacris litteris expreſſæ.

HOC igitur fundamento poſito, valida eidem propugnacula inædificabo: mihique credatis velim multas traditiones Apoſtolicas eſſe, cum circa fidem, tum etiam circa mores, quæ in nullo ſcripturæ loco, nec obſcure quidem expreſſæ leguntur. In primis ſacra Biblia, verum & ſincerum verbum Dei eſſe; Euangelium S. Matthæi, ſanctum, authenticum, & canonicum eſſe: quod tamen, licet nullis id ſcripturæ verbis declarari poſsit, indubi-

Quo probetur traditiones eſſe

dubitate per traditiones acceptum credimus: unde neceſſario fatendum eſt traditiones aliquas in Eccleſia eſſe. Deinde quod paruuli baptizandi ſint, ac ſacro fonte tingendi, non vero grandiores, nullis ſcripturæ teſtimonijs oſtendi poteſt: cum potius inde colligi queat, neminem niſi credentem baptizari poſſe, quod in paruulis locum habere minimè poteſt, quippè qui nondum credunt, cum tinguntur: [Qui crediderit & baptizatus fuerit, &c.] nihilominus paruulos baptiſmo tingimus iam inde ab vtero materno: & vnde hoc niſi à ſacris traditionibus profectum eſt?

Multa credimus q̄ tamen ſcripta nō ſunt

ECCE tibi & alium ictum vehementem admodum ò traditionum hoſtis, quem, ne tibi traditiones eſſe, ad oculum demonſtret, impedire nequeas. Scribit in Epiſtola ad Hebræos Paulus, ſummum in veteri lege Pontificem ſanguine populi capita aſperſiſſe; ac ſimul meminit lanæ & hyſſopi; quorum omnium ne minima quidem in veteri Teſtamento reperitur mentio, licet diligenter id & accurate hæretici, ſingula peruolutantes, quæſierint. Vnde hæc igitur hauſiſti Paule? Ecquis hanc te cærimoniam edocuit? Traditio eſt, Auditores, mera traditio eſt. Idem Paulus in Actis Apoſtolorum, ait dixiſſe olim in vita Dominum: [Beatius eſt magis dare quam accipere:] quod tamen nuſquam in vllo Euangeliſtarum legitur: Ergo à traditione eum id accepiſſe dicendum eſt.

Heb. 1.

Act. 20.

QVID? nihilne igitur recipere vultis, niſi quod ſacris literis apertè proditum eſt? cur ergo ait Ioannes multo plura Chriſtum & dixiſſe & feciſſe quæ non ſint ſcriptis tradita. Audite vero, quid Paulus Theſſalonicenſibus ſcribens dicat: [State, inquit, ac tenete traditiones, quas accepiſtis ſiue per ſermonem, ſiue per Epiſtolam.] item alibi: [ſicut tradidi vobis præcepto, tenete.] Duobus annorum millibus homines in naturali lege degentes traditionibus vſi ſunt, nulliſque ſcriptis ea, quæ ad Dei cultum ſpectabant, comprehendebantur; nihil præter traditiones erat, & nouum tibi, & peregrinum penitus, ne dicam ineptum, videtur, ſi præter ſacras ſcripturas, multorumque ſcripta traditiones

2. Theſ. 2.

2. Cor. 11.

aliquas

Digitized by Google

aliquas ſeruemus. O hypocritæ, ſimiles planè vos Phariſæis hiſce eſtis: traditiones quidem recipere non audetis, & tamen enormes & horribiles blaſphemias, quibus ſimiles nullæ vnquam auditæ ſunt, admittere & laudare, imò credere non reformidatis: credere ſcilicet Deum omnis mali, peccatique cauſam & auctorem eſſe, Chriſtum in cruce pendentem deſperabundum ad patrem clamaſſe; ac Virginem Deiparam a cęterarum mulierum conditione non differre.

HAEC tuta conſcientia, abſque vllo remorſu, admittere non timetis, cum tamen aquam luſtralem, ſigni crucis impreſſionem, benedictionemque omnem concedere non audeatis. O Hypocritæ, ò Phariſæi; Deum ore & verbis colere & honorare videmini, at cor veſtrum procul ab eo remotum eſt. Hos igitur vos Chriſtiani euitate, ac velut peſtem teterrimam fugite.

TVQVE Pater Aeterne, qui nobis ESSE contuliſti, qui Filium tuum vnigenitum ad noſtri redemptionem in hunc mundum deſcendere permiſiſti, quique nobis animam, qua te in hoc mundo honoremus, ac ſeruiremus, elargitus es; cõcede obſecro eam nobis gratiam, vt id ſine fuco, ſine ſimulatione, ſine fictione vlla præſtare poſſimus: ſed da vt cogitationes noſtræ ſemper ſanctę ſint, verba noſtra ſincera, atque opera nulla contagione, aut peccati macula inquinata. Denique vt te & cogitationibus, & verbis & operibus colamus, nec modo externa tibi agendi ratione inſtar Phariſæorum, ſed interna ſimul honorem exhibeamus; idque tanta humilitate, fide, & ſanctitate, vt quod merendi hic nobis materia extitit, idipſum poſtquam debitum tibi in terra cultum, honorem, & obſequium præſtiterimus; in ſupernis domicilijs gloriæ ſit, noſque ad tui conſpectum in æterna beatitudine perducat. Amen.

FE-

Digitized by Google

FERIA QVINTA Poſt Dominicam III. in Quadrageſima.

Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus. Luc. 4.

FIGVRA.

STATIM, vt arca fœderis à Dauide Rege è Cariathiarim in ciuitatem Ieruſalem delata, in domo Obededom Leuitæ collocata fuit, plurimis eum, totamque eius familiam benedictionibus & fœlicitatibus cumulauit:[Et habitauit arca Domini in domo Obededom Gethæi tribus menſibus, & benedixit Dominus Obededom,& omnem domum eius.] 2.Re.6.

VIDETVR hoc mihi figura fuiſſe eiuſce rei,quam in Euangelio legimus hodierno. Cernas hic enim Arcam teſtamenti, ſacram inquam IESV CHRISTI humanitatem; Arcam Noe,quæ nos omnes à damnationis diluuio tutata eſt; Arcam illam fœderis & reconciliationis,per quam Patri ęterno reconciliati in gratiam redijmus; veram denique Arcam: quæ quamprimum, vt domum Petri, non quidem Leuitæ, ſed Leuitarum, Sacerdotum,& Apoſtolorum Principis intrauit;eam benedictionibus, fauoribus, gratijs, miraculiſque compleuit. Enucleatius rem explicabo,poſtquam Sanctum Pneuma inuocauerimus, ac Nympham illam Deiparam,cum Paranympho Gabriele ſalutauerimus. Simul igitur in genua prouoluti recitemus.

AVE MARIA.

CONSVL ille vigilantiſſimus,ac Reipub. ſtudioſiſſimus

Digitized by Google

ſimus Quintus Metellus, cui parem Romà vix habuit: cum Carthago à Scipione expugnata, ac deuicta diceretur, omniſque idcirco populus gaudio, ac lætitia efferretur; in pleno ſenatu neſcire ſeſe dixit, plus ne boni, an detrimenti vrbis illius excidium reipub. Romanæ eſſet allaturum: quoniam, vt pacem reſtituendo profuiſſet, ita Annibalem ſubmouendo nonnihil obfuiſſet. Video quidem, ait, per infidæ huius vrbis cineres & ruinam, nobis pacem, ac rerum tranquillitatem partum iri: verum ſimul vereor, ne tam exercitato & indomito milite, Annibalis ſcilicet, ac tam acri æmulo liberata iuuentus noſtra torpeat otio, ac delicijs indormiens in ſomnum reſoluatur: eo namque ſublato, qui iuuentutem noſtram in armis exercebat, bellis, tubarum clamoribus, laboribusque ſubeundis aſſuefaciebat, ac populi Rom. virtutem excitabat, fore auguros, ne eorum virtus & fortitudo otio, ac voluptatibus reddida torpidior deferueat, & conſeneſcat.

Appius Claudi⁹ vtilius eſſe dixit bellũ pace.

EIVSDEM omnino opinionis fuit & Appius Claudius, magnæ quoque auctoritatis vir: cum plus emolumenti, ac ſplendoris Senatui populoque Rom. bellis quam pace & rerum tranquillitate diceret accedere; otium namque quam negotium melius ei committi, ac potentia imperia agitatione rerum, ad virtutẽ capeſſendam excitari, nimia quiete in deſidiam reſolui. Idipſum mihi poſt Romanos hoc dicere liceat: tribulationem ſcilicet incendio, ac moleſtiarum turbines magis ad animę ſalutem, quam Zephyros proſperitatum, auraſque deliciarum conferre. quod Deus olim liquido oſtendit, cum filiorum Iſrael hoſtes numquam radicitus voluit euellere; ſed ſemper aliquos rebelles, ac ſeditioſos reliquerit, qui eis bellum mouerent, eorumque virtutem, ac robur ſemper præliando exercerent: vt in Pentateucho, ac Moſi libris ſæpius videre eſt.

Gen. 7.

DOCET nos idipſum & natura, cum mundi machinam eiuſque generationes non niſi bellis & diſſenſionibus, quæ inter ipſa elementa perpetuo ſunt, videmus ſubſiſtere: adeò, vt ſi vel minimò temporis ſpatio cum ſe mutuo in gratiam redirent, omnia quę hic habemus, aut vide-

Digitized by Google

videmus paſſum irent, ac frigida miſcerentur calidis, humentia ſiccis, vnde non niſi ingens confuſionis chaos eſſet emerſurum. Quo reuera edocemur, animam ſine tribulationum, quas Deus ei interdum immittit, impetu non poſſe ſubſiſtere; ſed nihil illi, aut vtilius, aut commodius accedere poſſe. Hinc propheta regius: [Bonum quia humiliaſti me,] quod Auguſtinus vertit, [Quia tribulaſti me.] Pſ. 118.

Hoc vero non niſi de ſeipſo dixit Dauid: videamus, quid de omnibus in communi Sanctis ſcripſerit: [Lætati ſumus pro diebus quibus nos humiliaſti, annis quibus vidimus mola.] Paulus quoque Apoſtolus, vas illud electionis ſingulari quadam ratione id inſinuauit, Deoque immenſas agit gratias, quod ſibi Angelum ſatanæ dederit, qui perpetuo ei colaphos impingeret, & hac ratione impediret, ne fortè propter reuelationes, quas interdum ei Dominus immittebat, factus elatior, ab humilitatis tramite deflecteret: [Ne magnitudo reuelationum extollat me, datus eſt mihi ſtimulus carnis meæ, Angelus ſatanæ, qui me colaphizet.] Perinde eſt ac ſi dicere voluiſſet, inquit Ambroſius, Quoniam ad tertium vſque cęlum ſublatus ſum, & aduſque paradiſi interiora admiſſus, vbi uidi arcana, quæ non licet homini loqui; ne fortè tantæ proſperitatis recordatio me inſolentem reddat, aut arrogantem; Angelus tribulationis mihi datus eſt, qui me humiliet, affligat, ac tantum deijciat, quantum me forſitan ſuſtollere cuperem. Pſ. 89. Tribulationũ utilitas 2. Co. 12

QVEMADMODVM aquę diluuii poſt multas tempeſtates & procellas tandem arcam Noe in montibus Armeniæ collocarunt; adeo vt quo aquæ magis intumeſcerent, eò arca nubibus redderetur vicinior: [factumque eſt diluuium quadraginta diebus ſuper terram, & multiplicatę ſunt aquæ, & eleuauerunt arcam in ſublime a terra.] Ad eundem modum & aquæ tribulationum, quę poſt plurimos perpeſſos labores & moleſtias, animas tandem in montibus cęleſtibus ſiſtunt: quę quo crebrius & frequentius inſurgunt, quo & animę propius ad gloriam cęleſtem accedunt. Quam ſublime illę, Iob verum patientię exemplar euexerunt? Allegorię. Gen. 7. Iob ult.

Digitized by Google

eius contemplemini, nihil in ea, quod non ſummam admirationem mereatur reperietis.

SVFFRAGATVR mihi hic Paulus Apoſtolus, qui non tam actiones quam paſſiones, nec iniuria, ponderat; Non ſunt, inquit, [condigna paſſiones huius temporis ad futuram gloriam.] Non dicit, actiones, ſed, paſſiones, quod has maioris eſſe momenti exiſtimaret. Ne igitur nouum vobis, o animę, videatur, ſi Deus interdum dilectis, ſibique cariſſimis grauiſſimas ærumnas, diuturnos morbos, ac tribulationes aſſiduas; perſecutionem Iobo, cæcitatem Tobiæ, tempeſtatem Apoſtolis, mortem Lazaro, & in hodierno Euangelio febrim Petri ſocrui immittat. De eo lectio Euãgelica hodierna die agit, [Surgens Ieſus de ſynagoga, introiuit in domum Simonis, ſocrus autem Petri tenebatur magnis febribus, &c.] De ægra hac ac febriente fęmina nonnihil loqui mihi hodie eſt animus, ac deinde morbum eius ac febres examinabimus.

Rom. 9

Non eſt mirandum ſi Deus dilectis ſuis tribulationes immittat.

PRINCIPIO igitur, cum de fęmina hac loqui incipimus, aduertere licet, Petrum matrimonium aliquando iniiſſe. Docuit hoc ante me magnus ille Afer Tertullianus, cum ait: [Petrum ſolum inuenio maritum propter ſocrum.] Tu vero hoſtis Eccleſiæ, caſtitatis, eiuſq; ſociarum oppugnator, hic pedem noli figere, procedẽdum eſt vlterius nullum hoc namq; cęlibatui ſacerdotali præiudicium affert. Petrus matrimonio iunctus fuit fateor, Fatetur & mecum ipſum Euangelium, ſed antequam in Apoſtolum cooptaretur; at quando ad tam ſublimem honoris apicem ſubuectus fuit, diuortium cum vxore fecit, ac mutuo conſenſu copula illa coniugalis diſſoluta eſt. Id namque ipſe me facit credere qui apertè in Euangelio conceſſus eſt. [Ecce nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te.] Cum ais, omnia, Petre ſine vlla exceptione etiam coniugem tuam comprehendis, niſi enim hanc ſimul comprehendas, inani te ratione efferas, ac non ſine aliqua mendacij admixtione.

Solus Petrus inter Apoſtolos matrimonio iunct' fuit. Tertul. lib. de Monogamia.

Matt. 8.

PERMISIT quidem, fateor, olim Eccleſia, propter exiguum fidelium numerum, vt etiam coniugati ſacris Ordinibus initiarentur, non vero poſt ordines iam

Digitized by Google

ſuſceptor aliquis coniugium iniret: nec vt ſacerdotes matrimonium contraherent, nec vt ſacerdotes olim coniugati, ſacris Ordinibus iam ſuſceptis, cum vxoribus ſuis commorarentur. O igitur ſacroſanctum cœlibatum, ò verè angelicam continentiam.

IPSI quoque Greci, licet ſciſmatici, tanto honore Sacerdotium proſequuntur, vt prius coniugium ineant, quàm ſacros Ordines ſuſcipiant; quibus ſuſceptis, ſi eorum coniuges hinc morte diſcedere contingat, matrimonium iterare nefas ducunt, ſed perpetuam deinde continentiam ſeruare tenentur. Sexcentas è ſacris litteris figuras, quibus celebratum deſignatum putem, queam producere. Sed hę paucæ quas afferam, ſufficiant.

Gen. 4. Gen. 14. PRIMVS in lege naturæ Sacerdos Abel, nunquam matrimonium legitur cõtraxiſſe: alius quoque Sacerdos, adeò celebris, Melchiſedech, ſemper virgo & cælebs vixit. Chriſtus Dominus, Princeps Sacerdotum, etiam princeps virginum & cœlibum eſſe, & è matre Virgine naſci voluit, quin & vndecim Apoſtolos omnes virgines ſibi ſegregauit. S. etiam Paulus nunquam matrimonio voluit copulari, quod ipſe de ſe apertè confitetur, [Volo autem omnes eſſe ſicut meipſum, dico autem innuptis & viduis, bonum eſt illis ſi ſic permanſerint, ſicut & ego. 1. Co. 7

Hiero. contra Iouin. SACERDOTES quoque in legi veteri teſte D. Hieronymo, qui non niſi boues & oues Deo in ſacrificium mactandas tractabant, adeo munditiam & puritatem colebant, vt ſi quando ſacrificium Deo offerendum eſſet, non modo domi ſuæ non manerent, ſed ab vxoribus ſuis ad tempus remoti, multis antè diebus rigida corpus ſuum emacerarent inedia, vinum & ſiceram non guſtantes. Quænam igitur Sacerdotum Euangelicorum, ac nouæ legis puritas eſſe debet, qui iam non animalia, & beſtias, ſed Filium Dei vnigenitum, ac virginis primogenitum manibus ſuis immolant, qui pretioſum Ieſu Chriſti corpus quotidie contrectant & tangunt? Anne illis de mulieribus loquendum eſt? anne igitur alienum à ratione eſſe iudicabitis, ſi cœlibatum ſeruent, ſi coniugio abſtineant. Quemadmodum enim vas, in quo man- Figura. Heb. 9

na cuſtodiebatur, aureum fuit, ita & anima Sacerdotalis, quæ aptiſſimum vas eſt, in quo cœleſte illud manna, corpus inquam Ieſu Chriſti, cuſtodiatur, & excipiatur, puritate, & caſtitate, & continentia, inſtar auri, debet enitere.

CAVTVM erat apud veteres illos Romanos, diſciplinæ militaris obſeruantiſsimos, ne quæ feminę ne vxores quidem, caſtra ſequerentur. Atq; hinc forſitan accidit, vt duo ſummi Imperatores Darius & Antonius, qui feminas ad bellum ſecum proficiſci permiſerunt, caſtris exuti ſint, ac cum toto exercitu profligati, hic ab Auguſto, ille ab Alexandro Macedone. Refert quoque Valerius Maximus Scipionem Africanum in obſidio Numantiæ bis mille meretrices caſtris Romanorum expuliſſe, vnde Iſidorus ait caſtra, quaſi caſta, a caſtrando nomẽ accepiſſe. Lege apud Romanos cautum erat ne femina caſtra ſequerentur. Lib. 2. c. 27.

ET quis ignorat, Eccleſiam etiam aciem & dici, & eſſe de qua dicitur? [Terribilis vt caſtrorum acies ordinata:] cuius duces ipſi ſunt Sacerdotes. Quod igitur olim Romani in militia ſua, & caſtris fieri vetabant, id lex Euangelica in acie Ieſu Chriſti militibus, ac præſertim Sacerdotibus ipſis ducibus, prohibet. Accedere huc mihi viſus eſt, ac reſpexiſſe D. Paulus, cum ait, [Nemo militans Deo, implicet ſe negotiis ſæcularibus.] nemo Eccleſiaſticus, qui ſub vexillo Ieſu Chriſti moretur, mundi negotia aſſumat, ante omnia autem, connubio abſtineat. Can. 6. 2. Ti. 2.

ROGABAT olim Ciceronem Hircius, vt repudiata Terentia, ſororem ſuam educeret; cui ille: Qui poſſem, Hirci, ſimul & rei vxoriæ, & Philoſophicæ operam dare. Longè equidem maiori cum ratione, idipſum modernis hæreticis reſpondebo, contendentibus ſemper, vt Sacerdotes noſtri vxores ducant, ac filios procreent: fieri nequaquam poſſe, vt Sacerdotes & uxorum ſuarum & Eccleſiæ Chriſti curam gerant. Apophthegma

CVM milites olim nomina militiæ darent, ac Sacramento ſeſe obſtringerent militari, propoſita ſibi diſciplina caſtrenſi, ac ſimul legibus, quibus feminas ſecum ad militiam ducere uetabantur; lętabundi & gaudentes patria exeuntes dicebant;

Caſtra peto, valeatque Venus, valeantque puellæ.

IDIPSVM vos, o Sacerdotes, vos Eccleſiaſtici, dicere par eſt. Cum iam ſacræ huius militiæ, Ordinibus ſcilicet ſacris, nomina dediſtis, feminis valedicite, matrimonia reijcite, & ad vnicam continentiam, caſtitatemque adſpirate. Hæc igitur de ſacerdotum cœlibatu dicta ſufficiant; quorum mentionem Petri nos matrimonium facere coegit.

Per ſocrũ Petri humana natura intelligitur.

REDEAMVS iam igitur ad propoſitum, ac videamus ecquæ ſit illa Petri ſocrus, quænam illa febricitans femina. Dico igitur per illam, Auditores, miſeram naturam humanam, quæ Eccleſiæ quodammodo mater eſt, peroptimè deſignari. Cum enim Eccleſia è fidelibus conſtet, qui ab humana hac natura originem ducunt, ac S. Apoſtolus Petrus Eccleſiam ſibi veluti ſponſam deſponderit, quæ eius quodammodo filia eſt, facilè inde colligi poteſt, naturam humanam per Petri ſocrum deſignari. Laborabat, proh dolor, miſera illa ſocrus iam à longo tempore multis cruciata febribus lentis, violentis, contagioſis, ac denique letalibus. Dæmoni illa parebat, eique ſubdita erat, æternæ damnationi mancipata, filia iræ, mancipium peccati, vndique extremis ærumnis conflicta. Hem quænam febres: Tam violentos, ac vehementes interea febrium paroxiſmos habuit, vt ſæpenumerò parum abfuerit, quin exſpiraret. Deum immortalem: quam ægra & affecta decumbit; quam vehementer laborat; quantum ſudat, enititur, quam male habet ipſo diluuij tempore, quoſnam & quot tunc illa dies criticos habuit? quadraginta dierum ſpatio, noctu & interdiu, ſingulis momentis ac ſine vlla ceſſatione, tum luctatur.

Quã vehemens naturæ humanæ febris tẽpore diluuii. Gen. 7. Mat. 27

MAGNVS profectò ac vehemens, fateor, fuit ille tuus aparoxiſmus, Domine Ieſu, quem in horto Oliuarum paſſus es; cum ſcilicet peccatorum noſtrorum grauitate ac cruciatibus, qui tibi in ipſa paſſionis ſerie pro ijs eluendis ſubeundi erant, ante oculos conſtitutis, tanto intrinſecus affectu & dolore commotus es, vt ſanguinem ſimul & aquam exſudares; verum id horæ vnius ad ſum-

Digitized by Google

ad ſummum duarum ſpatio peractum eſt. At miſera illa febricitans natura, quadraginta ipſis diebus ac noctibus continuo, ſine vlla reſpiratione acerbiſſimo febris acceſſu diuexata eſt: [Factumque eſt diluuium, quadraginta diebus ſuper terram, & multiplicatæ ſunt aquæ.] Hem quænam criſis:

VIX ſudores hi, & luctæ præter modum graues præterierant, quin ecce noui eam rurſus dolores in Aegypto ſub Pharaone, quadringentorum annorum ſpatio diuexant. Extremi iterum cruciatus in captiuitate Babylonica ſexaginta ipſis acceſſerunt annis; quibus miſella ita afficiebatur, vt perpetuo fletu miſeram ſuam ſortem deploraret: [Super flumina Babylonis illic ſedimus & fleuimus.] Calore quoque continuo exæſtuat, quos enim ignes, quoſnam ardores in conflagratione illa Gomorrhæa, quænam incendia tempore Eliç cum cælitus ignis deſcenderet, ſuſtinuit? Hem quamnam ſitim; quamnam alterationem? cum trium annorum & medij ſpatio pluuia cœlo non cecidit: quam grauiter in deſerto laborauit? niſi enim è petra aquam Moſes elicuiſſet, tota proculdubio interijſſet; audi eius querelas: [Da nobis aquã vt bibamus, cur feciſti nos exire de Aegypto, vt occideres nos & liberos noſtros, ac iumenta ſiti.]

dolores & cruciat⁹ vehementesquos natura humana ptulit.

Pſ. 136.

Gen. 19.

4. Re. 1.

3. Re. 17

MISERTVS es aliquando miſeræ illius Hemorrhoiſſæ, quæ iam duodecim annis fluxum ſanguinis paſſa, omnem ſuam ſubſtantiam, & quidem fruſtra, in medicos erogauerat. Sed quanto magis deploranda, atque infœlicis huius ſocrus fortuna, quæ quinque millium annorum ſpatio peccati originalis febri ſemper laborauerat, febri, inquam, adeo peſtilenti, at ad totum omnino mundum eius tabes & contagio permanarit: febri quæ ſexcentos ſudores, ſexcentos dolores, ſexcenta paroxiſmorum genera excitarat. Exilium ſcilicet, mentis cæcitatem, voluntatis deprauationem, concupiſcentiæ infirmitatem, ſexcentas ærumnas, mortem, damnationem, ac millies denique millia morborum genera. Quam vere de hac ægra natura dici poterat illud Prophetæ: [A planta pedis vſque ad verticem non eſt in ea ſanitas:] iam inde ab Adam vſque ad vltimum poſteritatis ſucculum

Luc. 8.

Eſai. 1.

Digitized by Google

omnia contagione & morbo deprauata ſunt: Vnde non
Pſ.30. immerito vates ille & rex Dauid originalem hanc in-
firmitatem deplorat; [Et in peccatis concepit me ma-
Omnes ter mea.]
modos CONSVMPSERAT miſella hæc omnem ſuam ſub-
quibus, ſtantiam, ſanitatis recuperandæ ergo, omnes artes adhi-
ſanitati buerat, omnemque mouerat lapidem, vt morbo hoc poſ-
reſtitue ſet liberari. Tot experta fuerat balnea, tot ablutiones, mo
retur na do natans in mari Rubro, modo Iordani ſeſe immergen-
tura do, modo tot ſe victimarum ſacrificiorum & holocau-
ſcruta- ſtorum ſanguine lauando: at omnia hæc fruſtra. At cum
tur. nec hac ratione ſanitati locus factus eſſet, diæta opus eſ-
Exo.14. ſe videbatur; qua rigidam admodum ſuſtinuit, ſeptem
Ioan.3. ſc. annorum famen in Aegypto: aliam magis temperatã
Gen.41 in deſerto, quam ſibi ipſi Moſes indixit, quadraginta ſc.
dierum; aliam item totidem dierum, quam Elias vltro aſ
3.Reg. ſumpſit; & hæc quidem fruſtra. Adhibentur cauteria, fer-
ramenta, aliaque diuerſi generis remedia, quæ Chirur-
Gen.17. gia ſuggerebat. Venit deinde ſpiritus exterminans ma-
& Ioſ.5. gnus quidem artifex, & peritus; in vanum omnia. O per-
tinacem morbum. Mutat ęger cœlum, egreditur Aegy-
Exo.12. pto, quadraginta annis in deſerto Sinai commoratur; ſua
uiſſimo reficitur cibo ac iucundiſſimo, manna ſc. cęleſti,
Exo.15. omnem ambroſiam ſuperante: hinc in terram promiſſio
Exo.16. nis deſcendit. Non ideo tamen reliquit eam febris, ſed
Nu. 14. pertinaciter ei adhæreſcit.

QVID iam tibi faciendum reſtat, o miſera, o afflicta:
Natura Inquire adhuc remedia, conſule omnes peritos, ac vide
huma- quid de hac tua ęgritudine iudicaturi ſint. Quot non illa
na vari medicos conſuluerat, Deus bone: Conſuluerat nimirum
de mor Patriarchas, Prophetas, Reges, atque oẽs omninò morta
bo ſuo les, imo vero & Angelos. Hinc in perſona afflicti Iob cla
conſu- mabat: [Miſeremini mei, ſaltem vos amici mei, quia ma
luit. nus Domini tetigit me.] amicos hic vocat Angelos, at-
Iob.19. que ita Patres oẽs vnanimiter exponunt. Erat, erat ipſa,
quæ iã in extremis cõſtituta, ac morti proxima, per Daui
dis os loquebatur: [Oſtẽde nobis Domine miſericordiã
Pſ.84. tuã.] addiua me, & ab hoc me morbo libera; nihilomnus
tamẽ oleũ & opera perdidit; ac ſanari nõ potuit, donec
ipſa

ipſa Dei verbum natura produxit, quod hodie generi domum accedens, omnem penitus ab ea morbum abſtulit.

DESIGNAVIT hoc nobis in Apocalypſi ſua Ioannes, cum nobis fœminam 12. ſtellis coronatam, & in partus doloribus conſtitutam deſcribit: [Mulier amicta ſole, & luna ſub pedibus eius, & in capite eius corona ſtellarum duodecim: & in vtero habens, & clamabat parturiens, & cruciatur vt pariat.] Exprimitur hoc emblemate, Auditores, miſera natura humana: quę ex 12. Patriarchis, 12. Tribubus, aut 12. ſi malueritis, Apoſtolis grauida, cum Meſſiam hunc eniti, & parere vellet, clamabat, gemebat, & continuis cœlum precibus fatigabat. Sed ſumite iam animos o ęgri, amplius nolite ingemiſcere, cõſolamini in ægritudine veſtra: ecce exoptatus aduenit medicus, ſummus ille artifex ac peritiſſimus chirurgus deſcendit, qui omnem tuum languorem quam primum depellet. Vnde Aug. [Tunc magnus de cœlo medicus venit, quando magnus in terris iacebat ægrotus.] *Apo. 12*

QVAMPRIMVM igitur vt verbum Dei in hunc mundum venit, & è Virgine natum eſt, ac Petri domum intrauit, miſera illa ſocrus, miſera inquam hominum natura, perſanata fuit. Sed quænam eſt obſecro, felix illa domus, domus illa fortunata, quæ Dei filium hoſpitio meruit ſuſcipere? Anne forſitan erit glorioſa virgo & mater Maria, in qua & apud quam nouem menſibus Dominus diuertit? quæ domus illa regia eſt, domus illa ſancta; Vadimonium hic mihi præſtat Dauid Propheta dicens: [Domum tuam Domine docet ſanctitudo in longitudinem dierum.] An vero noſtra humanitas eſt, de qua dictum eſt: [Verbum caro factum eſt & habitauit in nobis;] in noſtra ſcilicet humanitate. Et triginta tribus quidem annis Verbum Patris hoc in mundo nobiſcum conuerſatum eſt, in altero ſemper & in perpetuum nobiſcum commoraturum: quod enim ſemel aſſumpſit numquam dimiſit.

Quid ſit domus Petri.

Pſa. 92.

Ioan. 1.

QVID etiam vetat, quo minus domum hanc mundum hunc eſſe dicamus? Ne mundus domus eſt, & quidem ampliſſima. Montes namque eius muri ſunt; maria, aquæ ambientes; cœli, ipſi forpices; poli vales ac fulcra,

Domus egregia eſt mundus.

terra,

terra, pauimentum, quatuor eleementa, atria inferiora; nouem ſphæræ cœleſtes, nouem diuerſa habitacula in ſuperioribus conſtituta. Sol & Luna hic ſunt velut feneſtrarum commiſſuræ; ſtellæ loco feneſtrarum, Oriens, Occidens, Septentrio, & Meridies quatuor latè patentiũ portarum. Annon igitur domus mũdus eſt? annon in ea Dñs commoratus eſt, an non in eadem & mortuus, in eadem etiam ſepultus? Benè quidem hæc. At non ſunt hæc omnia domus illa, in quam hodie Redemptor noſter diuertit. Eccleſia igitur eſt domus, quam fundauit, incoluit; quamque ipſe domus aliquando nomine inſigniuit:

Mat. 21. [Domus mea domus orationis vocabitur.] In hac domo facta ſunt miracula, in hac piſcina & Iordanes ſunt, in quibus Paralytici curantur: in ſola hac Sacramenta reperire eſt: denique in hac eadem domo, Petri ſocrus, depulſis febribus, ſanitati reſtituta eſt.

Quotuplices ſe febres ſint ſecũdũ medicos.

SECVNDVM hoc eſt concionis hodiernę membrũ: [Tenebatur magnis febribus.] Quid febres has aliud denotare putatis, Auditores, niſi peccata? quot enim peccatis anima grauata eſt, tot ſeſe febribus putet diſtineri. Diuerſa febrium genera medici conſtituunt: febres ſcilicet quotidianas, tertianas, quartanas, continuas, hecticas, quin & febres peſtilentes.

Quotidiana febris gula eſt.

Febris quotidiana gula eſt; qua laborauit diues epulo; qua & deinde mortuus eſt. Vehementer hæc febris primum parentem noſtrum Adamum, quamprimum, vt creatus, in paradiſo à Deo

Luc. 16. fuit conſtitutus, inuaſit; in quam, non alia de cauſa incidit,

Gene. 3. quam quod crudum nimis, ac nondum maturum pomum

Gen. 25 comediſſet. Quin & piloſus Eſau grauiter eadem laborauit, cum propter vile pulmentum & lentis eduliũ

Gen. 19 primogenita ſua diuendi iit. Hac febri interijt Sodoma, perijt Gomorrha, ac circumiacentes ciuitates hac eadem

Ezec. 16 extinctæ ſunt. Vnde Ezechiel vates: [Hæc fuit iniquitas Sodomæ, ſuperbia, ſaturitas panis, & otium eius & filiarum eius.] Ceterum ſicuti quotidiana illa febris facilè in aliam mutatur; ita quoque gula facillimè in libidinem & Venerem conuertitur, ac facilis ab vna in alteram trã

Gen. 20 ſitus eſt. Loth vino obrutus ſtatim inceſtum paſſus eſt.

Gen. 9. Turpitudinem ſuam Noë, quam ſexcentis annis ſemper

texe-

Digitized by Google

texerat, ebrius, ac temulentus detexit. Quin &, quod longè eſt grauius, ſepenumerò è gula in idolatriam deuoluimur; teſtes mihi ſunt filij Iſrael, de quibus ſcribitur: [Prodijt quaſi ex adipe iniquitas eorum. Quàm grauiter igitur vos Hæretici, qui ſacro Quadrageſimæ tempore ſine vllo reſpectu carnibus veſcimini; & vos helluones, & lurcones qui indicta ab Eccleſia ieiuniorum tempora non ſeruatis, hac febre diſcruciamini? Pſ.72.

TERTIANA febris, quæ non continuo vrit, ſed alternis diebus redire conſueuit, inconſtantes repræſentat; qui hodie quidem bona facere proponunt, & cras propoſiti obliti, ad priorem viuendi rationem reuertuntur. Hi ſunt [arundines vento agitatæ.] Huiuſmodi febri laborauit Pharao, item Achab; ille populum Iſrael à ſeruitute liberare cupiens, ac numquam dimittens; hic vero hodie ſeſe coram Domino deijciens, & craſtino die ad priora vitia & iniquitates reuertens.

Tertiana febris inconſtantes denotat. Mat.11. Exod.9. 3.Re.21

QVID vero quartana vobis ſignificare videtur? aliud ſane nihil, quam luxuriam, & voluptatem carnis; prima namque dies eius, ipſa eſt cogitatio & ſuggeſtio: ſecunda, delectatio; tertia conſenſus; ac quarta, ipſa operis praui executio. Quàm multi, proh dolor, hac febri laborarunt? Non dico hic Magdalenam, taceo Samaritanam, prætereo mulierem illam in adulterio deprehenſam. Eadem & Dauidem inuaſit; ac multo violentius Herodem Herodiadis amaſium, ſeptem Saræ mariti eadem ſubito extincti ſunt: duo ſenes illi adulteri Suſannam conſtuprare molientes, miſerè eadem perierunt. Febris hæc quartana omnium grauiſſima eſt; quippe quæ diutiuſcule durare ſoleat, & ægerrimæ recedat, teſte Galeno lib.2. de diffic.feb.cap 50.

Quartana luxuria venerea deſignatur. 1. Reg. 11. Marc.6. Thob.3 Dan.13

QVID porro de continua febri dicemus, aut cuinam peccato eam aſſimilabimus? auaritiæ potiſſimum illa videtur conferenda. Nam cum aliæ febres per temporum interualla hominem inuadere ſoleant; hæc vti aſſiduus & indiuiſus comes ſemper ei adhæreſcit: non enim adulter, aut luxurioſus ſemper adulterium, vel actum Veneris reapſe committit; nec lurcones ſemper manum, ſemper licet animum, in patinis habent; at auaritia conti-

Continua febris auaritiã repræſentat.

nua

nua febris eſt, nulla non diei hora, noctu & interdiu, & vbique locorum, ac nullo non temporis momento, animas cruciat. Diues ille, de quo in Euangelio, ſemper in anxietate verſabatur, ſemper ſollicitus & anxius erat, di-
Luc. 12. cens, [Quid faciam? deſtruam horrea mea:] cuius ſollici-
Mat. 27 tudo & febris cum non quieſceret, audiuit tandem: [Stulte, hac nocte repetent animam tuam a te, & hæc quæ paraſti cuius erunt?] Hac eadem febri ita Iudas exæſtuauit, vt præ moleſtia dormire non poſſet: an non vidimus eũ intempeſta nocte cum cohortibus & militibus hortum intrantem, triginta denarios, vt lucrifaceret? Sanè totus, mihi credite, orbis hac febri infectus eſt.

PER lentam febrim ipſi iam ſcitis deſidiam & ſocordiam deſignari. Hac febri tenebantur illi quibus
Mat. 20 Vineæ Dominus in Eungelio ait: Quid hic ſtatis tota die otioſi? Eadem etiam laborarunt filiæ Sodomæ & Gomorrhæ: quæ & interdum adeo in miſeros mortales ſæuijt, vt vrbes integras, ac regna florentiſsima extinxerit: vnde Poeta.

Otium reges prius & beatas
Perdidit vrbes.

SVNT vero & alia febrium genera, peſtilentes ſcilicet & contagioſæ: ipſæ nimirum hæreſes, quæ tam difficile curantur, vt multa animarum millia ab eadem potius fuerint extincta. O pernicioſas & damnoſas febres. Vos vero miſeri, qui an ijſdem torquemini, laboratis, ac diſtinemini, ad domum Petri diuertite, ad Eccleſiã properate; in ea namque verus medicus reperitur, in ea omnia febrium genera ſanantur. Quamobrem eo vos conerte, ſi ſanitati reſtitui uultis.

ITVQVE ò cœleſtis medice, qui tot febricitantes ſanaſti, qui tot morborum genera curaſti: tu inquam, qui leproſos mundaſti, claudos ambulare feciſti, energumenos à ſpiritibus immundis liberaſti, paralyticos conſolidaſti, mortuos ad vitam reuocaſti: tu qui hodierna die ad domum Simonis diuertens eius ſocrum grauiter febricitantem nouo ſanè miraculo ſanitati priſtinæ reſtituiſti: tu qui ſummus medicus es, ac medico-

rum

Digitized by Google

rum ſummus,nobis quoque eadem infirmitate laborantibus propitius ſuccurre. Exæſtuat quippè anima innumeris febribus,ac miſerè affligitur:modo gula,modo luxuria, & vt plurimum auaritia & ſocordia:tu vero omnes haſce,ſi modò velis potes auferre,violentiam earum infringere,ac moleſtias tollere. Nos verò quemadmodum tibi pia hæc mulier ſanitate recuperata, lecto ſurgens, ſedulo miniſtrauit, ita quoque tibi, benigniſſime medice,eandem à te adepti gratiam,vitiorum lecto a febribus his derelicti ſurgentes, omnem noſtram vitam impendemus, quo dignum hic tibi obſequium & cultum, in cœlis vero laudem & gloriam exhibere poſſimus. Amen.

FERIA SEXTA
Poſt Dominicam III. in Quadrageſima.

Venit Ieſus in ciuitatem Samariæ quæ dicitur Sichar. Ioa. 4.

FIGVRA.

CVM olim Rachel pecora ſua ad aquatura puteum veniſſet, fortè fortuna, nihilque minus cogitans Iacob ibidem inuenit; qui cum ſe conſobrinum eius eſſe diceret,ei oſculum dedit,ſimulq; futuri matrimonij fundamentum poſuit. Gen. 29 Cum oculos in Euangelium hodiernum conijcio, ſimilem planè illic hiſtoriam reperio. Video namq; in eo Samaritanam fœminam,q̃ aquam hauſtura,circa puteum, verum Iacob Ieſum Chriſtum,nec opinata offendit: qui cum ſe Meſſiam eſſe demonſtraret, multis cum eadem ſermo-

ſermonibus habitis, ad ſpirituale cum ea matrimonium ineundum, eamque à peccatorum ſordibus expurgandam, viam præparat. Res ipſa & materia iucunda eſt, ac benigna: quam vt pro dignitate deducere poſſimus cœleſtem opem, B. Virginis interceſſione implorabimus, dicentes.

AVE MARIA.

Gratia præueniens. NON iniuria mihi Theologi, Auditores ornatiſſimi, cum de peccatorum iuſtificatione, deque gratijs cœleſtibus, quæ eam progignunt, diſputant, de gratia quadã præueniente, vti nuncupant, mentionem facere videntur. Quam hoc potiſſimum nomine appellare conſueuere, quod opera noſtra eadem præcedere, ac quodammodo præcurrere videatur: illa namque nos nihil nimus cogitantes excitat & incitat, in vitijs noſtris ſepultos, ac veluti lethargo oppreſſos expergefacit, atque omnia denique merita præuenire conſueuit.

SEXCENTIS illam locis in ſacris litteris expreſſam habemus; at euidentiſſimè in mirabili illa Pauli Apoſtoli cõuerſione, de qua legimus: [Saulus adhuc ſpirans minarum & cædis in diſcipulos Domini, acceſſit ad Principes Sacerdotum, &c.] & mox mutato ſtylo, [ſubito circumfulſit eũ lux de cœlo.] Quid porro lux iſt hæc aliud, quam gratiam præuenientem deſignabat, quæ nos per vitiorum abrupta abreptos circumfulget, denſam oculis caliginem inducit, & cæcutientes in terram proſternit? Illa ſcilicet lux eſt quam olim vates Regius à Deo poſtulabat: [Emitte lucem tuam & veritatem tuam: ipſa me deduxerunt & adduxerunt in montem ſanctum tuum.]

(Act. 9.) (Pſa. 42.)

TRES illi Orientales Magi, cum inde ab extremis auroræ partibus Meſſiam natum adoraturi, in Iudæam deſcenderent, ſtellam ducem itineris habuere, [Stella antecedebat eos.] Lucidum illud iubar, ac micans ſidus aliud nihil, quàm gratiam præuenientem denotabat: quæ inſtar aſtri lucidiſſimi opera noſtra ſemper antecedit, noſque ad Deum in Eccleſia adorandum conducit.

(Matt. 2.)

TRES piæ matronæ, poſt Domini paſſionem, Hieroſolymis cum aromatibus, vt vngerent ſepultum egreſſæ ſunt:

ſunt:ſed notat Euangeliſta,[id orto iam ſole] contigiſſe. Mar.16
Per egreſſionem & profectionem piarum illarum,fœminarum,peccatorum iuſtificatio exprimitur;qui poſt paſſionem, poſt peccatum nempè iam cõmiſſum, vbi Chriſtus,vt Apoſtolus ait,iterum crucifixus eſt,Ieroſolymis, id eſt peccatis,aromatibus doloris triſtitiæ,contritionis, ac peccatorum pœnitentiæ onuſti,egrediuntur,& Chriſtum cum his Marijs quærunt, & inueſtigant: verum id orto iam ſole gratiæ præuenientis, ſine qua è peccatorum ſuorum vallo & muris egredi vix poſſent. Credite Pſalmiſtæ dicenti: [Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere;ſurgite poſtquam ſederitis,qui manducatis panem doloris.] Ac ſi diceret,fruſtra conantur homines è Cymmerijs peccati tenebris emergere, ſi nondum lucidus ille gratiæ ſol ſurrexerit,ac radios ſuos emiſerit Reuocate quæſo in memoriam quomodo Angeli Sodomam venerint, ac mecum perpendite monita quæ Lotho eiuſque generis dedere:[Surgite & egredimini de loco iſto, quia delebit Dominus ciuitatem hanc.] Quid angelos illos ſignificare arbitramini,niſi diuinas inſpirationes,& gratias præuenientes, quas Deus peccatoribus elargiri ſolet,ut eos è peccato,quod per Sodomam denotatur,educat;indeſinenter coſcientiæ auribus inclamans, [ſurgite,] ſcilicet è peccatis,[& egredimini de loco iſto,] loco adeo periculoſo,& ad montem pœnitentiæ, in quo ſaluemini,confugite.

Pſ.126.

Gen.19

STATIM poſtquam Dauid duo illa horrenda peccata commiſit,adulterium nimirum & homicidium,acceſſit eum Nathan Propheta,eique peccati grauitatem aperit, lacrymas doloris excutit, & ad pœnitentiam agendam inuitat. O Nathan, præterquam quod Prophetam te eſſe agnoſcam,ſimul gratiam præuenientem denotas, quæ ſtatim,vt deliquimus,nos accedit, nobiſque oculos aperit, vt peccati fœditate perſpecta,eiuſque nobis odio indito, ad pœnitentiam faciendam prouocemur. Deſuntne igitur figuræ, quibus quid gratia præueniens ſit, & quomodo ſemper opera,ac merita noſtra præueniat, & antecedat,explicemus.

2.Reg. 12.

AT nihil eſt,meo quidem iudicio,quod magis illam

ab

Digitized by Google

ad oculos ponat, quam Euangelij hodierni hiſtoria, vbi non ipſam gratiam, ſed omnis gratiæ auctorem; non aliquam ſtellam, ſed ſolem ipſum; non aliquem Angelorum, ſed ipſum reuera Deum; non Prophetam, ſed Chriſtum, Regum, ac Prophetarum omnium Regem; fœminam, fœminam inquam peccatricem, & Samaritanam videmus præuenire, conuertere; eamque inducere, vt hydria peccatorum relicta, in Sichem ciuitatem velut in locum pœnitentiæ ſe recipiat, ibique laudes eius deprædicet. Hiſtoriam autem aggrediamur. [Ieſus autem fatigatus ex itinere ſedebat ſic ſuper fontem.]

SCRIBIT ecce Ioannes Euangeliſta, Redemptorem noſtrum, Samaritanam hanc, quæ non vſque adeo probatæ vitæ erat, ſed adulterio inquinata, quæque iam quinque maritis iuncta fuerat, ac præter hoc in alterius iam lenocinio viuebat, conuertere volentem, Sichem Samariæ metropolim, ac regni Iſraelitici olim ſedem, acceſsiſſe; adque puteum venientem, qui haud procul à ciuitate eberat, ex itinere defatigatum, ſuper eum ſediſſe. Quid audio Catholici, videte Seruatorem noſtrum hic defatigatum, videte iuxta puteum proſtratum ſub graui peccatorum veſtrorum onere fatiſcentem.

Sichem Samariæ metropolis.

Chriſt⁹ ex peccatorũ põdere defatigat⁹ fuit

VIDETE, obſecro, vaſtum illum Atlantem, humeris ſuis totam mundi machinam ſuſtinentem, & hodie ſub ſcelerum veſtrorum pondere ſuccumbentem. Præuiderat id olim Dauid vates, cum de ſeſe vaticinans, ac ſortem ſuam deplorans, ait: [ſicut onus graue grauatæ ſunt ſuper me.] Hem, ait in propheta Deus, quàm graues ſunt iniquitates tuæ, peccator, quam ponderoſa ſunt peccata tua, iam defatigatus ſum, eadem, à primo natiuitatis die, vſque in Samariam, ſuſtinendo & portando: ſi vlterius me procedere neceſſe ſit, certiſsimum eſt me ſub onere exſpiraturum, idque in monte Caluariæ.

Pſ. 37.

Ge 29.

VIDETE hic magnum Patriarcham Iacob, iuxta puteum reclinatum, magnam ſcalam crucis admirantem, quippe quæ vna parte cœlum, Angelis gloriam communicando, altera vero terram, homines iuſtificando tangebat.

Gen. 21

VIDETE hic miſerum Iſmaelem, Aegyptia ancilla, natura

natura ſcilicet humana prognatum,in deſertis Samariæ ſiti morientem: [fatigatus,] inquit Auguſtinus, [erat,vt verum ſeſe hominem,ac humanis ſubditum miſerijs demonſtraret,ſed,fatigatus ex itinere,] contraxit hanc defatigationem ex longo & duro itinere,quod noſtri quærendi ergo ſuſcepit. Videte hic magnum illum viatorem, qui olim ſummo cœlo egrediens,[exultauit,vt gigas ad currendam viam,]iam proſtratum,ac laſſum,ne pedem quidem mouere valentem. *Pſ.18.*

VIDETE hic bonum illum paſtorem,qui nonaginta nouem ouibus in cœlo relictis, vt centeſimam in mundi huius deſerto quæreret , tantum itineris confecit , & tamdiu per deuia , & auia , locaque confragoſa quærendo errauit,vt ad puteum iuxta Samaritanam ſederit defatigatus.

AVDISTIN vnquam, ò anima, Redemptoris tui itinera & expeditionis? numquam tecum ipſa labores eius & moleſtias,quas vt te quæreret,& ad ouile,id eſt,in cœleſtia habitacula perduceret, ſubiuit? Arrige aures , & [audi filia & vide.]Imprimis itaque; [A ſummo cælo eggreſſio eius:]è cælo deſcendit in terram, inde in virginis vterum,ex vtero in præſepe: cumque te illic non reperiret,deſcendit in Aegyptum, in qua te ſeptem ipſis annis quæſiuit: redijt deinde in Iudæam , ac mox in Paleſtinæ ſeſe ſolitudinem contulit , in qua te quadraginta diebus quæſiuit. Hinc egreſſum eum hodie in Samaria videas iuxta puteum ex itinere defatigatum ſedentem,reclinatum,ac præ labore pedem mouere non valentem. *Pſ.18.*

QVAENAM igitur, DOMINE, mea erga te obligatio eſt?at maior ſanè eadem erit,ſi vlterius adhuc & longius procedere diſponas , vt me errantem ouiculam inuenias: quoniam alia tibi adhuc & grauior facienda reſtat via. Quid tene,tam cito, DOMINE IESV, defatigari,cum vix medium adhuc itineris confectum ſit ? Dixere olim Eliæ Prophetæ ex itinere defatigato , ac ſub vmbra Iuniperi reclinato , Angeli ; [Surge, comede, ambula, longa tibi reſtat via.] Cur non idipſum,ò Angeli,hodie CHRISTO *3.Re.19*

Aa Re-

Digitized by Google

Redemptori meo dicitis;videtis namque eum iuxta puteum ſedentem:dicite ergo confidenter, DOMINVS enim veſter eſt,[Surge Domine, bibe & ambula, longa tibi reſtat via:]ad montem oliueti adhuc tibi procedendum eſt,in quo adeò defatigaberis, vt ſanguinem ſimul & aquam nouo quodam ſudandi modo ex corpore tuo profuſurus ſis. Hinc per omnia Ieroſolymorum compita, per omnia Principum ac Pontificum palatia diſcurres;è quo diſcurſu & itinero adeò exhaurieris,& inenervaberis, vt cruci ferendæ vix aptus ſis, neue hic labores tui exitum habebunt, ad montem vſque Caluariæ, & ad vſque crucem properandum eſt, in quo ita elumbatus, eris & exhauſtus, vt præ laſſitudine ſis exſpiraturus: quin & vltra crucem procedere neceſſe erit, & etiam poſt mortem, ad ſepulchrum ſcilicet, ad limbum, ad purgatorium, ad ipſos vſque inferos. O labores inauditos, o itinera inſuperabilia: [ſedebat fatigatus ex itinere:] humi proſtratus iuxta puteum iacebat, omni humano ſolatio deſtitutus. Fierine poteſt, o cœlum, & terra, Creatorem veſtrum ab omnibus creaturis ſuis ita derelinqui?

Chriſt⁹ ab omnib⁹ de relictus eſt.

1.Re.25 ABIGAIL Dauidi in deſerto commoranti cum commeatu rebuſque ad vitam neceſſarijs,occurit,eique quid quid haberet vltro obtulit. Angeli Eliæ miſerti,ad eum acceſſere, eumque conſolati panem & aquam ad corporis ſuſtentationem obtulerunt: Abacuc Propheta Danie
3.Re.19 li in lacu leonum in Babylone coniecto, cibo dato ſuc-
Dan.4. currat.

ET Chriſtus vnigenitus Dei filius, & Prophetarum omnium Deus ab omnibus derelictus eſt, omni humano ſolatio deſtitutus, ærumnis & doloribus ſaturatus:
Matt.2. Herodes illum adhuc inter arcta conditum præſepia va-
Matt.4. gientem è medio eripere machinatus eſt:diabolus in deſerto eum tentaturus aggreſſus eſt; & ecce Samaritana eum hodie coarguere etiam ſatagit.[Et ecce mulier Samaritana.]

CHRISTO igitur ex itinere defatigato ad puteum ſic ſedente,ecce mulier Samaritana, vrbe ad hauriendam

riendam aquam egreſſa, ad eum conuertitur, o rem admirabilem: Sampſon cum in terram Philiſtijm, amore puellæ captus, deſcenderet, leonem in via offendit, quem ſuffocauit, ex cuius mandibula fauus mellis prodijt, quod vere mirabile quiddam fuit. Eodem prorſus modo hic videmus contingere; Chriſtus enim in Samariam, animarum amore captus, deſcendens, ſiluestrem leænam obuiam habens, Samaritanam ſcilicet, eamdem in peccatis ſuis ſuffocat, omnia eius vitia enecat; deque ore eius ſuauiſſimum mel, laudum ſcilicet eius encomium, producit. Figura. Iud. 14.

REBECCA ſpecie pulchra olim ad fontem nec opinato veniens, felici ſanè omine Abrahæ paſtori occurrit, qui eam heri ſui filio Iſaac quamprimum deſpondit. Hodie porrò videmus Samaritanam, ad hauriendam aquam properantem, & nihil minus quam de ſalute cogitantem, Filio Dei, fauſto profecto auſpicio, occurrere, qui eandem à vitijs vitæque prauitate conuertit, ſibique in ſponſam ſeligit. [Deſponſabo te mihi in fide,] Notate hic obſecro gratiam præuenientem, quæ ſemper nos vltro præuenit, ac merita noſtra præcedit. Neque enim Samaritana hoc ne ſomniarat quidem, nedum commerita erat. Gen. 24 Oſee 2.

SAVL humili prognatus ſtirpe, & in montibus educatus, nullis meritis aut diuitijs ornatus, aſinas patris ſui quærendo in regem Iſrael coronatus eſt: adeo vt Deus eum ideo quæſitum miſiſſe, vt ad coronam deinde eueheret, videatur. Dauid ouium paſtor, nihil vmquam quoque meritus fuerat, aut numquam anteà ad regiam dignitatem aſpirarat, & ecce Deus nihil minus cogitanti regnum Iſrael pure & ſincere decernit: [Et de poſt fœtantes accepit eum.] quæ ſane magna diuinæ bonitatis ſunt indicia, vnde Pſalmographus: [Suſcitans de terra inopem, ac de ſtercore erigens pauperem, vt collocet eum cum principibus. 1. Re. 10 1. Re. 16 Pſa. 77. Pſ. 112.

SVNT hæc manifeſta gratiæ præuenientis argumenta, quæ ſine vllo meritorum noſtrorum intuitu nos è vili paupertatis noſtræ originalis humilitate ac luto educit, vt deinde ad ſolium gloriæ cœleſtis ſubleuet. Verum

Digitized by Google

relictis his ad puteum accedamus, ac diuinum illud colloquium quod inter Redemptorem ac Samaritanam habitum eſt, audiamus.

CHRISTVS primas loquendi partes ſuſcipit, dicens, [Mulier da mihi bibere.] Ecce primum aditum, appellationem, ac inſinuationem, quam gratia præueniens peccatorum auribus, cordibus, & animis inſtillare conſueuit. Deus igitur primo loquitur Et ecce pręclarum huiuſce rei in ſacris litteris indicium & figuram. Præceperat
Leui.6. olim in lege veteri Deus, vt Sacerdotes ſummo mane ſtrato ſurgerent, atque in templa ſacrum ignem accenderent, ſacrificiaque pro vniuerſo populo offerrent. Alibi quoque Prophetas tempeſtiue ſurgere, ac ſummo mane ciuitatem circuire voluit, vt populum ad conuerſionem, pænitentiamque pro peccatis faciendam adhortarentur. Hinc videtis hodie ſummum illum Sacerdotum & Prophetarum Principem ſummo mane ſurgentem, gratiæque ſuæ ignem accedentem, vt Samaritanum reperiat, ſacro ſuo igne accendat, ſalutemque eius procuret, ac placida ei voce dicat: [Mulier da mihi bibere.]

ELIAS Propheta his olim Regi Achab, ad Nabothi quam iniuſte occuparat vineam properanti occurrens,
3.Re.21 verbis comminatus eſt: [Hæc dicit Dominus, Ecce ego inducam ſuper te malum, & demetam poſteriora tua, & interficiam te Achab mingentem ad parietem, & clauſum, & vltimum in Iſrael.] Quoties, o homo, Deus tibi occurit, modo inſpirationibus te commouẽdo interius, modo prædicationibus exterius: ſacris te litteris interdũ adhortando, interdum infernalibus, quas pro peccatis commeruiſti, pœnis comminando: offert tibi gratiam ſuam dicens, & exclamans: [Da mihi bibere.] quaſi diceret: ſalutem tuam ſitio peccator, da mihi parum aquæ conuerſionis tuæ: hoc mihi iam denegare noli, quod & multo quidem amplius, tot annis, tuæ ſalutis ergo diſcurrendo, tuaque cauſa tot itinera vſque ad defatigationem conficiendo promeritus ſum.

CÆTERVM ita ſponſam ſuam in Canticis alloqui-
Can. 5. tur dilectus: [Aperi mihi ſoror mea, quia caput meum plenum eſt rore, & cincinni mei guttis noctium.] Perinde ac

Digitized by Google

de ac ſi dicere voluiſſet: Aperi mihi dilecta, ac vide vt caput meum madeat, & cincinni mei rore diſtillet; introitum igitur mihi quæſo ne deneges: tota namque nocte tui cauſſa diſcurri, laboraui, ſudaui, quod ipſe ros, quo crines mei madent, facile teſtari poterit. Hic te ſponſus hodie, o anima mea, inuitat, vt ei cordis tui ianuam aperias, qui integros dies & noctes tui amore cucurrit, a primo ſc. natiuitatis ſuæ momento, vſque ad vltimum vitæ ſpiritum: teſtis eſt hæc ipſa defatigatio.

[Mulier da mihi bibere.] O verba ſuauiſſima, ac nectare dulciora: non rigide cum illa agit, non conuitijs eam inſectatur, non exprobrat ei adulteria, non appellat pellicem, laſciuam, libidinoſam, non obijcit ei quod quinq; maritos habuerit, ac modo adhuc in lenocinio agat. Cõniuet ad hæc omnia, ac ſuauiter eam mulieris nomine compellat; quo nomine & matrem ſuam, deinde in cruce pendens nominauit dicens, [Mulier ecce filius tuus.] o bonitatem ineffabilem, o dulcedinem ac manſuetudinem infinitam: Tantone Deus bone amore peccatores complecteris? tantane tua ſitis eſt, vt ab ijs potum poſtules? & à Samaritana poſtules? [Da mihi bibere.] Audebisne o mulier hauſtum aquæ frigidæ miſero ita defatigato, ita exhauſto, ita confecto denegare? tantane tua erit crudelitas, adeone ab omni humanitate, pietate & clementia futura es aliena, vt ei potum denegare præſumas.

Chriſt. manſuete cũ Samaritana agit.

Ioa. 19.

DAVID cum olim aquã è ciſterna Bethlehem deſideraret, quæ circũquaq; ab hoſtibus cincta erat, dicens: [O ſi quis mihi daret potũ aquę de ciſterna, quę eſt in Bethlehẽ iuxta portã:] ecce tres validi duces per media caſtra, hoſtileſq; turmas penetrãtes, mille ſeſe periculis expoſuerũt, vt aquã inde hauriẽtes eã Regi ſuo afferrẽt. Tu vero Samaritana, cũ Dominus ex aqua tua hodie tãtopere bibere deſideret, illã ei recuſabis? Poteriſne Dauidi tuo, Seruatori tuo, Meſſiæ tuo, Deo tuo aquã ciſternæ huius denegare, quã ei præbẽdo nullũ vitæ diſcremẽ, nullũque periculum incurres? hoc namque tibi factu facillimum eſt.

2. Reg. 23.

O cæcos mortales: o tenebras pluſquã Cymmerias: omnes, obſecro, mecũ hanc hominũ dementiã deplorate. Quod Deus à nobis exigit, quã exiguũ eſtimo prorſus

 nihil

nihil eſt, ac vix dignum, quod ab quoquam petatur, ea tamen noſtra peruerſitas eſt, vt id ei dare recuſemus: è contra verò quod diabolus, & mundus a nobis efflagitant, adeò magnum & enorme eſt, vt dici vix queat, & vltrò tamen idipſum offerimus. Exigit a te Deus paululum aquæ, ò homo, tres aut quatuor lacrymulas ad peccata tua eluenda, & proh dolor, dare recuſas. Diabolus vero iubet te laborare, ſudare, ſexcentas ſubire moleſtias, ac mille difficultates perpeti, & eheu, promptiſſimè præcipienti obſecundas.

3. Reg. 15. PROFERAM tibi è diuino inſtrumento figuras: falſi illi Prophetæ Baal, vt a Deo ſuo clamantes exaudiri poſſent, cultris ſeſe & lanceolis vltro incidebant, donec toti ſanguine vndequaque emanante perfunderentur. Idololatræ illi apud Ezechielem monilia ſua, in aures, brachialia, armillas, gemmas, theſauros, proprios denique filios idolis offerre, & immolare cogebantur. O crudelitatem & barbariem inauditam, Chriſtus verò, Deus ille verus fatigatus ex itinere hauſtum aquæ frigidæ poſtulat, & impetrare a te ne tantilium quidem poteſt.

Eze. 25

3. Reg. 12. INSVRGEBAT olim aduerſus Roboam Regem populus Iſrael, propter iniquas extorſiones, & graue tributorum flagellum, dicens: [Pater tuus duriſſimum iugum impoſuit nobis: tu itaque nunc imminue paululum de imperio patris tui duriſſimo, & de iugo grauiſſimo, quod impoſuit nobis, & ſeruiemus tibi.] Cur igitur tu peccator aduerſus mundum, & diabolum rebellionem non concitas, cur aduerſus veteranos illos tyrannos, tam iniqua & crudelia grauamina, pondera, & onera humeris tuis imponentes non conſpiras, vt hac tu ratione iugum Chriſti tam parum a te poſtulantis ſubeas, eiq; obedias, quippè qui nihil aliud a te exigat, quam aliquantum aquæ, & aliquot lacrymas. Clementiſſimè Saluator mundi, quàm meritò olim dixiſti; [Iugum meum ſuaue eſt, & onus meũ leue:] ac ſi dicere voluiſſet. O Chriſtiani, vos inquam ſubditi mei, ac legitimi vaſalli, nunquam ſi ſapitis, meis conſtitutionibus repugnate, nunquam eas, vt graues & iniquas, aut ſeruari difficiles coarguite, nam

Mat. 11

Digitized by Google

nihil, aut melius, aut ſuauius, reperire, ac nullum benigniorem me Principem habere poſſetis. Quam benè & olim vaticinatus es ò Propheta, ubi placidum & tranquillum Principis huius aduentum futurum deſignaſti, [Ecce Rex tuus uenit tibi manſuetus. Mat. 2

NOLI igitur tam exiguum quid Saluatori tuo denegare, Samaritana; at recordare potius, quomodo magnus Patriarcha Abraham Angelos hoſpitio exceperit, ac conuiuium ijs exhibuerit. Tu verò ingrata, Ieſum Saluatorē tuum in agris repertum, illum omnium Angelorum regem ac dominum dominantiū ne hauſtu quidē aquæ frigidæ reficere ac recreare dignaberis. O crudelitatē & inhumanitatem inauditam; Pius Iſaac plenus dierum, antequam filio benedictionē dare ante obitum uellet, dixit ei: [Affer mihi de uenatione tua, & benedicat tibi anima mea.] At non exigit hoc a te Deus o mulier, nō poſtulat, ut per montes & ualles eius cauſſa diſcurras; non petit, ut per agros euageris; non quærit a te, ut de uenatione tua ei cibum pares, modicum quid aquæ poſtulat. Gen. 18 Gen. 27

PRAECEPERAT quidem ipſe olim in rigida illa lege Moſaica, ut filii Irſael omnes in fabricam tabernaculi diuitias erogarent; cui præcepto nemo ne uerbo quidē auſus eſt refragari. [Obtulerunt mente promptiſſima atque deuota primitias Domino ad faciendum opus tabernaculi teſtimonii, quidquid ad cultum & ad ueſtes ſanctas neceſſarium erat, uiri cum mulieribus præbuerunt armillas & inaures, annulos & dextra alia.] At modo in lege Euangelica aliquot tantummodo guttas poſtulat, dicens. [Mulier da mihi bibere.] Exo. 35

FESTINA igitur anima peccatrix, expedi aquam Samaritana: profer lacrymas, age citò pœnitentiam, ac Chriſtum ſitientem refice. Imitaberiſne forſitan anima impios illos carnifices, & ſacrilegos tortores, qui ubi Dominum exhauſtum laboribus ac ſuppliciis fatigatum, [Sitio,] clamantem audiuere, [dederunt ei uinum bibere cum felle mixtum.] Adeone barbara illa, & inhumana tu futura es, ut ei ſalutem tuam ardentiſſima ſitienti, ac præ ſiti penè emorienti, amarum illud continuationis peccatorum fel, ac peruicaciæ Mat. 27

acetum,& myrrham duritiei audeas porrigere.

Gen.40 Quale putatis fuiſſe gaudium,qualem lætitiam & voluptatem pincernæ illius Pharaonici carceris ergaſtulis mancipati, quando a Ioſeph,qui ſimul in vinculis detinebatur audiuit:[Tres propagines, tres adhuc dies ſunt, poſt quos recordabitur Pharao miniſterii tui,& reſtituet te in gradum priſtinum, dabiſque ei calicem iuxta officium tuum,ſicut ante facere conſueueras.] At quodnam tuum eſſe gaudium deberet,ò anima mea,quæ ſummo illi Principi aliquando a poculis fuiſti,& ad tam ſublimè dignitatum culmen euecta eras;quæque modo in peccati carcere concluſa in extremis ærumnis viuis; cum nimirum intelligis Deum de manu tua potum ſibi velle miniſtrari,ac te in priſtinum dignitatis gradum,& in priores honores,modicam ei aquam præbendo,collocandã.

Gen.24 IAM ſatis ò Rachel cameli tui biberunt, iam ſatis voluptatibus indultum eſt, ſatis iam armenta biberunt, coge pecus:iam tempus eſt,vt & Paſtori Abrahæ potum præbeas,vt & Ieſu Chriſto,qui te ſibi matrimonio copulare vult, aquam haurias:ille namque ſitit,da ei bibere, ac priſtinæ dignitati reſtitueris. Quid ais ad hæc ò mulier?quid reſpondes? Quomodo tu Iudæus cum ſis, a me potum petis, quæ ſum mulier Samaritana? an ignoras nobiſcum tibi in religione, & cæremoniis non conuenire, ac proinde nullum inter vtramque gentem eſſe commercium?

O ingratam & cæcam mulierem; Quidquid hauſit, lenoni ſuo dabit,& Chriſto,vel guttam denegat. Ad eũdem modum & tu ò peccator? ſuppetunt tibi vires, nec deſunt animi,vt diabolo,& mundo obſequium præſtes: ſed vt Deo cultum aliquem exhibeas, vt ieiunes,vt pœnitentiam agas,deſunt vires,& animus tibi concidit. Vt ſemel in ſeptimana ieiunes,dolebit tibi cerebrum,hemicrænam timebis,ſtomachus non patietur, animus deficiet:ſed vt integram hebdomadam comeſſeris, popineris,& ſolidas noctes & dies tripudijs, iocis, luſu tranſigas, herculeas quaſdam vires, ac gladiatoriam quandam firmitatem te habere oſtendas

[Quomodo tu Iudæus cùm ſis?]O futilem excuſationem;

nem ; ò friuolum prætextum: Adàm peccato commiſſo conſuit folia ficus, ac nuditatem ſuam velat. Quid hæc folia deſignare opinamur, Auditores, aliud quam excuſationes & tegumenta quibus peccata noſtra palliare conamur, quæ non plus apud Deum virium habent, quam fragilia & caduca folia: de quibus ſcriptum eſt ; [Quærunt excuſationes in peccatis.]

Non poſſum tamen, quin te laudem mulier, propter zelum, quo erga religionem tuam afficeris: oſtendis nāque te eius amore teneri ; quamuis enim ipſa peccatrix ſit & adultera, Iudæos tamen qui a Samaritanis in religione & ceremoniis diſcrepabant, & ab ipſis hæreticorum loco habebantur, abhorret & fugit. Quid ad hæc reſpondebis o mulier Catholica ? anne te, quæ Samaritanos, id eſt hæreticos, ſinu complecteris, foues, educas, hoſpitio excipis, ac matrimonio tibi iungis, Catholicam eſſe credam. Pſ.140.

ZELVM quidem quem erga religionem tuam habes laudo, & mirari ſatis non poſſum ; quod tam parum miſericordem erga hunc defatigatum & ſitientem te oſtendas, quid cogitas, quid animo voluis ? [Si ſcires donum Dei,] miſella, & ſuperſtitioſa; ſi intelligeres quid frigidę hauſtus Deo & in Dei honorem pauperi datus promereatur : Si ſcires donum gloriæ cæleſtis ac beatitudinis æternæ. Pulchra illa Abigail, quod tantum aliquot panes Regi Dauid rerum penuria laboranti dediſſet, regina in Iſrael facta eſt. Si ſcires quantum ſit donum beatitudo: Paulus eam [donum inenarrabile] appellat. Sed quale hoc donum ſit, tu nobis Domine declara. Eritne forſitan ſancti Spiritus gratia, quem Eccleſia [donū Dei altiſſimi] nominare conſueuit: donum ſcilicet æternum, quod Pater & Filius ſemper donant : donum omnium donorum primum, atque omnia dona longis interuallis antecedens. O mulier; ſi ſcires, ille qui tecum loquitur, Deus eſt & ſimul homo: vt Deus, hoc tibi donum poterit elargiri, vt homo, hoc ipſum tibi ſæpius promeruit. 2.Re.25 2.Co.9.

O Samaritana, [Si ſcires donum Dei.] Laboras in turbida hac aqua hauriēda, quæ nō ſatiat eos, quæ ex ea guſta-

ſtatim mutata mente omnes ſuas opes & facultates, Elizæo, qui ſibi eaſdem tantum demonſtrauerat, volebat elargiri.

COGITATIS quidem,ò mundi amatores,delectationes cęleſtes & gaudia Beatorum nullius eſſe momenti,ſed ſi ſemel ea vel modo guſtaſſetis,aliam puto mentem aliamque opinionem indueretis,mundique fallaces & inanes voluptates deſereretis,quo æternis aliquando delicijs pefrui poſſitis.

QVARE agite,ò animæ Samaritanæ, animæ inquam peccatrices, animæ mundanæ, fugite turbidos hoſce & lutulentos mundi torrentes,relinquite hydrias, accedite hodie ad aquas quæ ſaliunt in vitam æternam; quarum hic ſcaturiginem videtis. Hæ namque aquæ puræ ſunt,at mundi aquæ turbidæ & periculoſæ. Hæ ſunt aquæ illæ, in quibus milites ſuos Iephte collocauit, qui Ephrataeos inuadere parantes, inde abactos interfecerunt: [Occupaueruntque Galaaditæ vada Iordanis,perque Ephraim reuerſurus erat.] Ita etiam Satan milites ſuos in ripis aquarum voluptatum collocauit, qui omnes ad bibendum accedere volentes, in mille pericula conijciunt. Allegoriæ de aquis mundi huius. Iud.12.

HOLOFERNES Princeps militiæ Aſſyriorum conſtituit per gyrum centenarios, per ſingulos fontes Betuliæ,vt omnes aquatum venientes inde eijcerent, & eiectos necarent. Iudith. 7.

MAGNVS ille Holofernes Satan plurimos quoque diabolos in inſidijs ad fluuios voluptatum collocauit, vt omnes quicunque ex ijs bibere vellent, incautos & nec opinantes interficerent Infelices igitur haſce aquas velis remiſque fugiamus,ac nullas præter has ſanctas deſideremus, nullas niſi cęleſtes expetamus, aquas inquam,quas qui bibunt in perpetuum mortis expertes viuent.

O Deus æterne, qui omnis bonitatis abyſſus, perfectionem omnium theſaurus, & aquarum viuentium Oceanus, qui omnes omnino homines ad hauriendum, & bibendum per prophetam inuitaſti dicens: [Omnes ſitientes venite ad aquas:] quique toties eas Iſai 55.

in figura deſtillare feciſti, modo eas magna copia cęlitus
3. Reg. 18. ad preces & poſtulata Eliæ dimittens, modo eaſdem
mirabili quadam ratione è petra ad Moſis vocem eli-
Nu. 20. ciens: Reſpice obſecro animas noſtras anhelantes, ac ſiti
propemodum ènectas: ecce amaræ illæ aquæ mundi hu-
ius eas aduſſerunt, adeo vt præ ſiti penè deficiant, &
Gen. 21 [Anima noſtra ſicut terra ſine aqua ſit tibi.] Nos, nos in-
quam miſeri illi Iſmaeles ſumus, qui in deſerto mundi
huius ſiti morimur. Da nobis bibere, aut minimum
quid ex aquis vitæ, aquis inquam gratiæ tuæ, guſtare;
qui hic interim expectamus, donec torrentibus illis ine-
Pſ. 35. briemur & ſatiemur, de quibus Pſalmiſta, [Torrente vo
luptatis tuæ potabis eos;] torrentibus inquam æternæ
beatitudinis, quorum nos conſortes efficiant Pater, &
Filius, & Spiritus ſanctus, Amen.

SABBATO POST Dominicam III. In Quadrageſima.

Adducunt ei mulierem in adulterio deprehenſam.
Ioan. 8.

FIGVRA.

Dan. 13 PRÆCLARVM caſtitatis ſpeculum & continentiæ exemplar Suſanna, cum inique in Babylone a duobus ſenibus adulterij accuſaretur, ad ſummum ſacerdotem deducta eſt, vt ſecundum legem lapidibus obrueretur. Quod cum attentius mecum ipſe conſidero, ac rei ſeriem penitius intueor, ſimilem mihi planè hiſtoriam in Euangelio hodierno videre videor: occurrit mihi namque hic mulier, non inique

qui-

quidem adulterii accuſata : ſed in facto deprehenſa, à duobus item ſenibus, Scribis ſcilicet & Phariſæis, quæ coram Ieſu ſummo legis Euangelicæ ſacerdote, ſiſtitur, vt ab eo lapidibus obruenda iudicaretur : Suſanna quidem per Danielem libertatem adepta eſt, hæc vero per Chriſtum, vt ſingula ſingulis peroptimè reſpondeant. Verum antequam ad reliqua procedamus, Pneumatis diuini auxilium mediantibus Beatæ Virginis precibus inuocandum eſt.

A V E M A R I A.

MAGNVM Epiſcoporum lumen & decus Ambroſius, cum ſingulorum ſcelerum enormitatem, ac turpitudinem diligentius ponderaſſet; tandem omnia concludens ait, nullum eſſe, aut reperiri poſſe ſcelus, quod cum adulterio comparandum eſſe videatur: [Adulterium, inquit, etiam feris & barbaris deteſtabile] Hinc Plutarchus refert, tantam Lacænarum olim mulierum pudicitiam, ac modeſtiam fuiſſe, vt fieri non poſſe exiſtimarent, aliquam hoc ſeſe ſcelere, aut dedecore contaminare; nihilque magis fugiendum, aut deteſtãdum, quam ipſum adulterium iudicarent. Et ſanè nihil eo fœdius, nihil eo turpius eſt, nihilque quod maiora ſecum mala, calamitates, & ærumnas trahat. Hinc vniuerſalis ille Cataclyſmus orbis terræ ſuperficiem cooperuit, hinc Gomorrha flagrauit, hinc in cineres redacta eſt Sodoma, hinc ipſa trib. Beniaminica radicitus prope fuit deleta, hinc denique totum Dauidis imperium in extremum diſcrimen adductum eſt.

Lib. de Abrah.

Gen. 6.
Gen. 19
Iud. 29.
2. Reg. 12.

HVC accedit, ò matres, quod maximam hoc peccatum iniuriam faciat, tum naturæ, quoniam tam magnã corruptionem ſecum trahit, tum etiam Deo, quoniam eius legibus, ac præcepto aduerſatur; facit deinde iniuriam Angelis, quod caſtitati & puritati, quæ ipſis propria eſt, repugnet; facit iniuriam marito, quod eidem ſtruat inſidias, ac promiſſam vtrimque fidem violet; facit iniuriam regnis legibuſque ciuilibus, quod degeneres ſurculos & adulterinas propagines in Reip. horto progemi-

geminet, denique toti mundo iniuriam facit, quod fami lias, ac domos illegitima & ſpuria ſobole inducta, confundat, ac merum quoddam chaos inducat. Imprimis vero ideo potiſſimum peccatum hoc deteſtandum eſt, quod magnum illud Eccleſiæ Sacramentum, Matrimonium ſcilicet, deſtruat & euertat: [Sacramentum hoc magnum eſt, ego autem dico in Chriſto, & in Eccleſia. Qui cunque igitur eo impietatis proceſſit, vt tantum Sacramentum audeat prophanare, næ ille in Chriſtum & Eccleſiam deliquiſſe putandus eſt.

Eph. 5.

EST profecto ingens abominatio, adulterium, cum Sacramentum matrimonij, quod à Deo in paradiſo inſti tutum eſt, quodque præſentia ſua, ac primo miraculo in nuptijs Canæ Galileæ Chriſtus cohoneſtauit, audeat violare, & polluere. Sacramentum inquam, quod gratiā confert, Sacramentum, quod varijs modis deſignatur: modo per coniugium Chriſti cum Eccleſia, modo per connubium Dei cum anima: alias per matrimonium & copulam quam Verbum illud Patris cum natura huma na inijt, ad cuius imitationem hic in terra vir cum mulie re copulam coniugalem init. O res admirabiles, illic duæ naturæ vna continentur hypoſtaſi & perſona, hic duæ perſonæ in vna natura, & in eadem carne. Hinc dictum eſt: [Erunt duo in carne vna.] Hæc porro vincula & connexiones diſſoluit adulterium.

Ioan. 2.

Gen. 2.

VNDE haud iniuria exclamare poſſumus: ò vitium deteſtandum ò ſcelus procul eliminandum.

VETERES illi Ethnici ſolo naturæ lumine illuſtrati, adulterium ſemper veluti peſtem quandam teterrimam, ac contagionem abhorruerunt, & deteſtati ſunt: apud Græcos ſanè adulterum interficere cuicunque etiā fas erat. Aegyptij vero grauius adulteria, quam homicidia, aut furta caſtigabant. Hinc Abraham, ſi forte vnquā attendiſtis, cum in Aegyptum veniſſet, aiebat Saram vxorem ſuam, ſororem eſſe, ne eum veluti adulterum Aegyptii, in quos ſeuerius animaduertere ſolebant, è medio auferrent, hinc ad uxorem ait; [Dic ergo obſecro, quod ſoror mea ſis, vt bene ſit mihi propter te, & viuat anima mea ob gratiam tui.] Apud Romanos autem adulte-

Gen. 12

dulterium cum crimine læſæ Maieſtatis conferebatur: hinc ijſdem pęnis caſtigabant eum, qui thorum connubialem violaſſent, quibus eum qui in Principem quidquam deliquiſſet, aut in patriæ ſalutem, ac commoda Reip. peccaſſet.

LACEDÆMONIORVM legislator Lycurgus eodem adulterium, quo parricidium ſtatuebat loco, decieuitque, ut iiſdem in Republica ſua ſupplicijs afficeretur, qui alterius fęminæ pudicitiam tentaſſet & expugnaſſet, quibus qui parricidali manu è medio ſuſtuliſſet. Et ſane cum leges de omnibus ſceleribus delictiſq; ſtatuiſſet, nullam vero de adulterio, aut parricidio tuliſſet; cauſam rogatus, ait, quod neminem adeo nefarium exiſtimaret, qui adulterium horum committere præſumeret.

IVDÆI vero adulteros, lapidibus viuos obruebant: cuius hodierna die rei exemplum in Euangelio habemus, in quo *Ioan.* refert, Phariſæos & Scribas Chriſto in templo ad populum verba facienti mulierem adduxiſſe, in adulterio deprehenſam, vt ab eo lapides condemnaretur. De qua hodie hiſtoria verba facere decreui: primo itaque de crimine eiuſque probatione loquamur, deinde actionem & condemnationem eius examinabimus.

PRINCIPIO igitur firmum hoc inuiolatumq; habeatur, adulteros vbique gentium adeo in naturam & reip. commoda apud omnes peccaſſe, ut nulla vmquam ratio, aut gens, barbara licet, atque ab omni humanitate aliena fuerit, quæ non ſeueriſſime ſemper, & grauiſſime in adulteros animaduerterit.

ID vobis ad oculum iam ex lege naturæ, Moſaica, ac lege Euangelica, tum iure diuino, Canonico, ac ciuili demonſtrabo.

PRIMVM quidem in lege naturæ, iam a quinque annorum millibus Abimelecho regi Gerar, Abrahæ vxore rapta, Deus mortem in terminatus eſt, dicens: [En morieris propter mulierem, quam tuliſti: habet enim virum ſuum.] Duo Iacob Patriarchæ filii Simeon & Leui, Sichem Syriæ metropolim deleuere, atque omnes Princi- Gen.20 Gen.34
pes

ſet, & omnes perfidas & fide coniugali fracta infames deprehendiſſet, tandem pauperculam hortulariam reperit, quæ ſola fidem ſeruaſſe coniugi iudicabatur; per quam & oculorum vſum recepit. Quo facto, tantam fœminarum in regno ſuo corruptelam & perfidiam demiratus, omnes quotquot violaſſe fidem repererat, igne conſumpſit; pauperculam vero ac plebeiam illam ob recuperatum eius auxilio viſum, repudiata coniuge, ſibi matrimonio copulauit.

PARTHI, teſte Iuſtino, nullum crimen maiori ſeueritate caſtigabant, quam adulterium: hinc vxores ſuas arcte habitas domi velut cuſtodię includebant, ne aliorum commercio & contubernio, aliorum colloquijs, & conſuetudine, frequentique vſu corrumperentur; atque ita adulterij pœnas incurrerent. Egregia ſane & diuina conſuetudo, vtinam & illa in Gallia noſtra in vſu eſſet; neque.n. tot ſcelera ac delicta circa fidem coniugalem videremus. Refert de Auguſto Suetonius, tanto eum odio adulteria & adulteros proſequi ſolitum, vt amicorum veterrimo Proculo, adulterij cum Romanam quanam fœmina commiſſi reo, caput iuſſerit præſcindi. Iuſt.4. Sueton. Auſt. c. 26.

PRODEAT poſt tot hiſtoricos Plutarchus, qui dignam Alexandro de Alexādro refert hiſtoriam. Cum.n. milites mulierem quādam melioris forſitan formæ, quā famæ ad eum de nocte adduxiſſent, vt cum rege cubaret, & ille venientis ſtrepitu & motu excitatus, quia iam tertia noctis vigilia pręterierat, rogaſſet vbinam tandiu hęſiſſet: & illa reſpondiſſet: Expectaui, inquit, rex, donec maritus ſomno ſepultus ſterteret, ne me exſurgentem inaudiret; ſuos rex aduocat, iubetque mulierem, vnde eam duxerant, reduci, dicens: Ergone me adulterum putatis, aut alterius me thorum violare aut profanare velle, appage, nihil enim eſt quod magis abhorream ac deteſter. Plutar. Apoph. Reg. & Princ.

ANNON vos, o Principes & Reges Ethnicus ille Rex confundit, & nunc Reges intelligite: ac Ethnicos in hac ſaltem re æmulamini, pudeat Ethnicos vos in hoc deteriores exiſtere, eorumque continentiam non imitari.

Digitized by Google

Plutar. HAC porrò Cynnenſes ſeueritate in adulteros animaduertebant. Fœminam quæ adulterij conuicta erat, in medium ciuitatis deducebant, eamque ſaxo inſidentem calumnijs & conuitijs proſcindebant: cui cum longo tempore omnium ludibrio & riſui expoſita inſediſſet, aſinæ impoſitam, per omnes ciuitatis plateas & vicos deducebant, vt tota ciuitate eius delicti conſcia, in perpetua infamia ignominiaque vitam tranſigeret. Video vos barbarorum illorum iuſtitiam demirari: video vos in ſtuporem rapi, cum eos qui ſolo naturę lumine illuſtrati erant tam rigide in adulteros animaduertiſſe auditis. Non eſt porrò, cur adeo in admirationem rapiamini: cum peccatum hoc naturæ ipſi aduerſari videatur. Ita namque id Ambroſ. deſcribit, dicens. [Adulterium naturæ iniuria eſt.]

Lib. 5. exam.

Mah. in Alcorano can. 34. ET verò Turcæ & Saraceni non minori idipſum odio proſequuntur, ac cane peius & angue eſſe aſſerunt: quin & Pſeudo ille Prophetes Mahum. Alcorano ſuo cauit, ne adulterium quis ſuorum perpetrare audeat; cuius ſi quis reus conſtituatur, mille ictibus per flagella inflictis luat. Addit hic Procop. etiam legatos, licet alioqui omni iure exempti ſint, & multis prærogatiuis gaudeant, ſi adulterij conuincantur, morte affici poſſe.

Proc. li. 1. de bello. Goth.

Quonā modo adulteros lex Moſaica puniret. IAM tempus eſt, vt ad legem Moſaicam deſcendamus, ac diligentius inſpiciamus; quibus illa pœnis, quibuſque ſupplicijs in adulteros voluerit animaduerſum. Quam ſancta inſtituta ſunt, quam diuina pręcepta, ac leges vere regiæ, quas iam eminus in Leuitico videor contemplari? [Qui adulterium perpetrauerit cum vxore proximi, morte moriatur & mœchus & adultera.] Et aliam hauddiſſimilem in Deut. [ſi dormierit vir cum vxore alterius, vterque moriatur.]

Leu. 20.

Deu. 22 DICET forſitan aliquis: Lex vetuit, at exempla desūt, e quibus caſtigatio hæc manifeſta euadat.

Dan. 13. AT videat ille miſeram Babyloniam, adulterij falſo licet accuſatam, ianuam ad Lapides depoſci. Videat integram tribum, ſumptis armis, adulterium cum Leuitæ cuiuſdam vxore commiſſum, vlciſci voluiſſe. Videat quibuſnam Dauid Rex propter adulterium cum

Iud. 20.

Vriæ

Digitized by Google

Vrię vxore perpetratum, a Deo flagellis fuerit caſtigatus. Sapiant itaque adulteri ac reſipiſcant: nam

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

VIDEAMVS modo leges ciuiles, examinemus Codicem Iuſtinianæum & Digeſta; inquiramus quonam illa adulteros ſupplicio pœnaque dignos iudicauerint. At non niſi de ſanguine, aculeo, morte ac ſupplicijs extremis hic agitur. Principio Dion Caſſius aſſerit, Imp. Seuerum ſeueras admodum aduerſus hoc crimen pœnas conſtituiſſe, & mortem omnibus eſſe comminatum, qui eius ſceleris inſimulati eſſent: quam conſtitutionem ſeuere adeo ſeruatam voluit, ac reipſa ſeruauit, vt pauxillo temporis ſpatio pluſquam tria adulterorum millia morte damnarit. Quanā pęna i' ciuile ī adulteros animaduertat.

REFERT Herodius quinto decretorum ſuorum libro titulo ſexto de L. Iulia de adulterijs, quaſi aliud agens, inſignem plane hiſtoriam. Cum Tennes Temediorum rex legem tuliſſet, qua omnes adulteros morte multari volebat, accidit filium eius adulterium committere, eiuſdemque accuſari. Hic cum à patre quæreretur, quid facto opus eſſet: Lex, inquit, ad amuſſim & inuiolabiliter ſeruetur, filioque non minus quam ceteris parcatur. O vere generoſum ac ſincerum Principem, ac validum caſtitatis protectorem:

VOS porrò Iuriſconſulti qui toties de L. Iulia, de adulterijs loquimini, eamque toties repetitis, legitis, inculcatis, anne obſeruaſtis vnquam, quid lege triceſima ad finem capitis, ad legem Iuliam de adulterijs ſcriptum; velut omnium legum compendium & recapitulatio, legatur: [Sacrilegos nuptiarum gladio puniri oportet.] Et in legibus veſtris XII. Tabularum, titulo II De iniurijs, annon aperte legitur: [Mœchum in adulterio deprehenſum necato.] Imperator vero Leo conſtitutione XXXII. ſeueritatem omnium priorum legum moderari, volens, decreuit vt adultero naſus præſcinderetur, mœcha vero monaſterio includeretur. Leges ciuiles cōtra adulteros.

QVID verò vos adulteri, vos inquam impuri & ſcelerati mœchi, cogitatis? vbinam mens veſtra eſt, vbinam ratio? annon vobiſcum ipſi perpenditis, cum horren- Inuectio in adulteros.

dum hoc & enorme crimen committitis, omnes vos tã naturæ, quàm Dei & hominum leges violare & peruertere, toti vos mundo iniuriam facere. Deum, naturam & homines grauiſſimè offendere? At quibus vos ſuppliciis, quibus pœnis, quibus cruciatibus, quibus, vt ita dicam, infernis digni eſtis?

QVANTAM, vobis ipſis familiæque veſtræ infamiæ notam inuritis, qui inſtar brutorum obmuteſcitis, brutis ipſis deteriores, ac mente capti? Quàm malum vxoribus veſtris exemplum datis? qui uerè perfidi, traditores, ac fidei violatores exiſtitis: ratione, iudicio, ac conſcientia priuati. Anne obliti eſtis, vbinam matrimonium veſtrũ contractum ſit, vbinam ſponſio illa coaluerit, quinam teſtes adfuerint; ſcilicet in templo, coram Deo, vbi Sacerdos veluti Secretarius, Angeli inſtar teſtium aſtiterunt. Non eſt ſanè mirum, ſi qua vos aliis menſura metimini, vobis eadem alii metiantur: ſi nimirum vobis ab vna parte mœchantibus, vxores veſtræ ab altera quoq; mœchentur, ac

Frangenti fidem, fides frangatur eidem

qui verſus, & ſi numeris ſuis non conſtet, ad rem tamen noſtram facere non parum videtur: vti & ille, qui Gallicè multò ſonat diſertius;

Cornua qui facient, ne cornua ferre recuſent.

VOS verò vxores, iam diſcite ſapere, pudorem induite, lubricos illos mores exuite: de honore, ac fama ſollicitæ ſitis, æmulamini caſtas illas Suſannas, pudicas Iudith, ac maſculas Lucretias.

Porcia negabat aliquã honeſtã appellari poſſe, quæ ſecundas nuptias iniiſſet.

REDVCITE in memoriam, quod olim magni illius Catonis filia Porcia tali patre digniſſima, cuidam, iuuenis cuiuſdam fæminæ pudicitiam; quæ iam ad ſecundas nuptias tranſierat, laudanti, egregie ſane reſpondit, nequaquam ſeſe honeſtæ fęminæ nomine appellare eam, quæ plures vno maritos habuiſſet. O vere pudicam Porciam, ſexcentis encomiis deprædicandam; ſi tam viles apud te erant, quæ ad ſecundas nuptias tranſirent, quid igitur de adulteris iudicaſſe te putamus. Quare agite o Chriſtianæ matres, eius quæſo uos in mentem veniat, pudori veſtro conſulite, infamiam, atque ignominiam

vobis

vobis ob oculos ſtatuite, ſuppliciaq; quę uos manent, ſi delinquitis, attendite. Atque ecce uideor hic adulteram uidere, quæ ad ſupplicium rapitur, lapidibus iamiam obruenda.

ATQVE hæc ſecūda concionis noſtræ pars eſto: [Adducunt ei mulierem in adulterio deprehenſam, & eā ſtatuunt in medio,] quod cum diligentius mecum perpendo, perfectam hic cauſam, actionemque ciuilem uideor intueri: Accuſatores ipſi ſunt Phariſæi; informationes & accuſationes ſunt, ac rei caput, [in adulterio deprehenſam.] Lex quoque in quam peccatum eſt, ſimul adducitur: [Moyſes mandauit nobis lapidare,] quæ Leuit. 20. capite ſcripta habetur: [Qui adulteriū perpetrauerit, &c.] Leu. 20. ad Chriſtum, velut ad iudicem eam deducunt, vt eam condemnaret, & tamen ſententiam ſuam non interpoſuit. Quid? tam grauibus olim, ac diris ſuppliciis delictum hoc caſtigaſti, Domine, cum uidelicet flammarum globos, ſulphureos imbres, ac diluuii rabiem in eius punitionem adhibuiſti, & ecce idipſum iam tibi indemne eſt. Leges & præcepta tua Domine clementiſſime, ac ſimul iuſtiſſime, quæ olim dediſti, morte iubent affici adulteros; & ipſe, qui alias quoque dixiſti: [Non ueni ſoluere legem, ſed adimplere,] hodie adulteræ patrocinium ſuſcipis. Ecce hodie męcham in flagranti delicto deprehenſam, & indemnitatem concedis? Matt. 5.

SVMITE igitur animos, peccatrices: nondum uobis cœli aditus occluſus eſt? datur adhuc acceſsus. Itaque

Non deſperetis, uos quę peccare ſoletis.

Vos inquam Chananææ, Magdalenæ, Samaritanæ, vos mœchas adulteræ, lubricæ ac vagæ. Peccata ueſtra, ac diſsolutiones deplorate, pœnitentiam agite, peccata relinquite, ante omnia uerò ne de uenia impetranda deſperetis; videte namque ut hic adultera gratiam in oculis Domini inuenerit, & ab aliis condemnata ab eodem abſoluatur. Hic ſcilicet, re ipſa demonſtratum uideo, quod toties olim in veteri Teſtamento eſt repetitum; [Nolo mortem peccatoris:] hic iam locum habet illud, [Miſericordiam uolo & non ſacrificium.] Eze. 18. Hinc quoque Eccleſia in officio canere præſumpſit, Oſ. 6.

[Deus cui proprium eſt miſereri ſemper ac parcere.]O infinitam & immenſam miſericordiæ abyſſum : Non enim Dominus ad iudicandum, & condemnandum, ſed ad ſanandum & miſerendum venerat, non mortem, ſed vitam daturus.

Alia cã cur Dñs hãc mu lieré ob ſoluerit

DEINDE quod videret Dominus eos, qui ei actionem intentabant, iudices ſceleratos eſſe; ac rea ipſa longè deteriores, magiſque mortem millies promeritos, quàm illa. Hærebant illi quotidie aurium tenus vitijs, ſceleribusque immerſi, mille grauiſſimis criminibus, milleque adulteriis cooperti. Toties eos in faciem caſtigauerat Dominus dicens, [Gens praua & adultera.], Et Propheta olim: [ſi videbas furem currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas:]& ecce miſeram adulteram hodie in delicto deprehenſam morte plecti, adque mortem confeſtim rapi volunt. O verè iniquos ac ſceleratos iudices? Hinc Dominus ad illos. [Qui ſine peccato eſt primus in eam lapidem mittat.] Perinde ac ſi innueret: Aequum eſt, lex iubet, mandatis Dei conſonum eſt, adulteram hanc morte plecti; quare expedire vincula, ferrum, lapides; ſaxis obruatur, & qui ſine peccato inter vos eſt, primus lapidem iaciat. Diuinum planè iudicium, ac nouum ſententiæ genus, nouaque abſoluendi excogitata ratio.

Mat. 12
Pſ. 49.

Pſ. 2.

VOS verò iudices, Erudimini qui iudicatis terram, hæc ad vos pertinent, culpa enim vacet, oportet, atque omni careat vitio, qui alterius caſtigare & corripere delictæ præſumit. Vt quis adulteros, adulteriaque coarguat, caſtè viuat oportet, atque ab omni ſe libidine contineat: ad delicta criminaque caſtiganda, procul a crimine abeſſe par eſt. Meminiſtiſne quid Cicero olim obiecerit C. Salluſtio? Carere debet omni vitio qui in alterum paratus eſt dicere: ac ſi diceret. Te miror Marce, tuamque audaciam, vt in omnes omnino homines dicere audeas. atque eo deuenire impudentiæ, vt equites Romanos viros honeſtiſſimos, ac ſingularia reip membra, corripere non verearis; &, ipſe nouus homo cum ſis, Arpinat, aut potius Rapinas, ante triduum ſcilicet in hanc remp. admiſſus (qui quicquid in ciuitate præclarum iam

Auctor hoc tribuit Salluſtio, cũ Cicero Salluſtio id obiecerit.

ſpe

ſpe deuoraſti, ac locuples ærarium noſtrum compilaſti) aliorum tamen mortes, vitæque rationem taxare ac calumniari non veteris? Taceas igitur Marce, ac ſcias oportet, omni vitio carere debere eum qui quid in alios reprehendere vult.

ECCE egregiam in hanc rem figuram, & allegoriam. Filij Iſrael, adulterio a tribu Beniamin in Leuitæ vxorē commiſſo, adęò commoti & indignati ſunt, vt ſumptis armis ſanguine id expiare decreuerint: at prius eos in aciem procedere vetuit Deus, quàm propria delicta ſacrificijs, ieiunijs, ac lacrymis expiaſſent. Vt hinc doceremur prius in nobis ipſis vitia eſſe caſtiganda, ac tum demum ad aliorum delicta caſtiganda accingi nos oportere. An non hoc ipſum eſt, quod olim Pſalmiſta ait: [Peccatori autem vixit Deus, quare tu enarras iuſtitias meas?] quaſi de perfidis atque improbis iudicibus vaticinatus eſſet. & illis voce ſummi illius Iudicis denuntiaſſet; Iudices iniqui, iudices improbi ac ſcelerati, audite Deum vobis dicentem: Quomodo iuſtitias meas exercere paratis? Iud. 20. Pſ. 49.

AT nondum hic ſatis eſt, o Iudices, non ſufficit bonę vitæ eſſe, ſed ad virtutem adiungenda eſt ſcientia & doctrina; hæc eſt namque iuſtitiæ bilanx; ac duo hæc ad munus veſtrum cum dignitate obeundum, comprimis neceſſaria ſunt. Quemadmodum enim auis vnica ala deſtituta volare nequit, ſed duas ſi volare velit habeat neceſſe eſt: ita vos iudices niſi duas haſce alas, virtutem ſcilicet ac doctrinam habeatis, ad ſublimes dignitates euolare non poteritis. Audite rem notatu digniſſimam. Cum Deus Decalogi tabulas Moyſi in monte Sinai traderet, nullas monti beſtias voluit appropinquare: quo nihil monſtratur aliud, quàm beſtias, ſtupidos ſcilicet homines ac pardos, aut eos qui inſtar beſtiarum in omne voluptatum ac diſſolutionum genus effuſi ſunt, ad ſublimem illum iuſtitiæ montem non debere accedere. Hinc eſt, quod varijs prius tentaminibus, examinibuſquę probari debeat, qui ad Senatoris, aut Conſiliarij dignitatem, in Parlamentis noſtris aſpirat; adeò, vt ſacroſancta illa lilia ante porco, & brutos homines non ſpargantur. Virtus, & doctrina Iudice neceſſaria ſunt

Chriſt⁹ noluit adulteram cōdēnare, qđ Phariſæi adulterā, & nō adulterū, adducunt.

TERTIA, cur iudicum illorum ſententia a Chriſto approbata non fuerit, ratio hæc eſt; quod adulteram ſolam, & non adulterum, qui magis culpandus videbatur, ad Chriſtum adducant. Vir enim dum mę chatur maiori ſeſe crimine obſtringit, quàm mulier. Verum quidē eſt, ſi fides & pactum quod inter vtrumque initium eſt ſpectetur, virum & mulierem pari iure & ſacramento teneri: nec maiorem eſſe fęminæ in fide marito, quàm viri in fide coniugi, ſeruandam obligationem. Sed ſi ſcādalum & mala quæ inde propter commiſtionem ſobolis, & confuſionem hæreditatis (vnde non mediocre rebuſpublicis damnum euenire ſolet) oriri poſſunt, ſpectemus; fęminæ ſine dubio maius delictum cenſendum eſt. Verum ſi naturam intueamur, quoniam maior viri eſt conſtantia, ac maius iudicium, fęmina verò imbecillior ſit atque in caſum pronior; grauius vir peccaſſe cenſendus eſt, ac maiorem proinde pęnam promeritus. Hinc etiam dicimus maius & grauius Adami peccatum fuiſſe quàm Euæ. Vnde peruerſitatem iudicum horum animaduertere poteſtis, quando præterito eo qui plus peccauerat, eam quæ minus offenderat caſtigare diſponunt. O iudices non iudices, ſed potius hypocritæ: Cur ò Phariſæi non huc Magdalenas adducitis, quæ in conſpectu totius vrbis, & ante oculos veſtros quotidie peccare nō erubeſcunt? Cur Herodiadem huius criminis ream conſtituitis, quæ regis veſtri aulam improba ſua vita & adulterio commaculat. Ne verbum quidem contra eas hiſcere audetis, quod alicuius eſſe auctoritatis videantur; ac miſeram hanc mulierem, quæ nullum forſitan hoc excepto crimen admiſit, morti adiudicatis. Malè à vobis iudicatum eſt, ſed benè ab ea appellatum; patrocinatur namque ei ad quem appellauit.

Vterma ius peccatū mę chando commit tat, vir an fęmina.

Anac. Philoſ. leges aranearū telis cō parabat

VNDE haud iniuria mihi viſus eſt Anacharſis Scytha leges aranearum telis comparaſſe, quibus muſcæ irretiātur, & quas maiores aues perfringant. Ita quoque ipſi potentes ſæpenumero leges tranſgrediuntur, ſed parui atque humiles ijs comprehenduntur: latrunculi ac crumeniſecæ ad laqueum veniunt, fures & ſicarij indemnes abeunt. Hinc Diogenes cū populum ad miſeri alicuius, qui

qui iam iam ſupplicio afficiendus erat, mortem currere videret, & à iudicibus ſtipari, iocans dixit, [Magni fures paruum ducunt.] Vnde poeta ipſum exprimere volens, ait: Diogenis ioc9.

Dat veniam coruis, vexat cenſura columbas.

AT non ea mens Dei eſt; ipſe namque minoribus & ab alijs derelictis patrocinatur, & mundus è contra fauet potentibus, cum Deus miſericordiam præſtet paruulis. Hoc exempli loco eſto: [Nec ego te condemnabo mulier.] ò benignitatem inauditam; ò clementiam immenſam.

TV autem ſumme Iudex, Iudex æterne, Iudex, ante cuius tribunal omnes aliquando mortales venire habent; ſed ſimul etiam Iudex clementiſſime, qui nullos vmquam hoc in mundo peccatores condemnare voluiſti, ſed eorum ſemper patrocinium ſuſcepiſti, pro ijs oraſti, ploraſti, ac pro ijs deniq; mortem ſubijſti: tu inquã Iudex iuſte & miſericors, qui hodie miſeræ huic adulteræ auxiliando affuiſti; hanc obſecro nobis gratiam cõcede, vt quando animæ noſtræ, quæ toties cum Satana adulterium commiſere, nefando cum mundo ipſo concubitu commiſtæ ſunt, toties cum carne pollutæ ſunt, animæ inquam, quæ toties præcepta tua violarunt; quando inquam coram tribunali tuo à diabolis accuſatoribus noſtris ſiſtentur, qui nos toties in flagranti delicto offenderunt, quique præcepta tua proferendo dicant, [Secundum legem debet mori,] debet damnari; tunc inquam fac Domine ſumme Iudex, licet clemens alloquin, vt eamdem à te audire ſententiam mereantur, idem iudicium, eamdem miſericordiam, quam hodie miſera illa adultera experta eſt, experiantur. Concede etiam, vt eadem percipere verba poſſint, [Nec ego te condemnabo.] Hoc ſcilicet nobis, cùm iudicio tuo ſiſtemur, vt eueniat, poſtulo, ac vehementer etiam atque etiam oro: intereà verò dum hoc hic exſpectamus, omni tibi puritate, caſtitate, vitæque ſanctimonia ſeruire proponimus, hac ſcilicet ſpe fulti, beatæ tuæ viſionis tandem aliquando nos compotes reddendos. Amen.

DO-

Digitized by Google

DOMINICA QVARTA in Quadrageſima.

Abiit Ieſus trans mare Galilææ, & ſequebatur eum multitudo magna. Ioa. 6.

FIGVRA.

3.Re.17 QVIS veſtrum eſt, Auditores, qui non in
admirationem rapiatur, ac diuinum pla-
nè opus eſſe iudicet, cum ad introitum
Prophetæ in domum viduæ Sareptanæ,
oleum repente videat excreſcere, adeoq;
multiplicari, vt vaſis ipſis domeſticis ne-
quaquam potuerit compræhendi, ſed ea aliundè mutuo
4.Re.4. ſumere neceſſe fuerit. Non minus quoque miraculum
fuit, ad ſolam alterius Prophetæ benedictionem, viginti
panes hordeaceos multiplicari, vt centum ijs homines
refecti, & ſatiati fuerint, ac reliquæ etiam ex ijs ſuperfue
rint. At multo maius hodierna die miraculum in Euan-
gelio nobis proponitur, cum in deſerto & in agris vaſtæ
ſolitudinis, quinque panes hordeacei, & duo piſciculi a-
deò multiplicentur, & in immenſum extendantur, vt
quinque hominum millia eis refecta fuerint, & ſaturata,
ac duodecim fragmentorum cophini reliqui fuerint, a-
deò, vt reliquiæ ipſis miſſibus fuiſſe maiores videantur.
Priora illa miracula ab Elia & Elizæo patrata ſunt, hoc
à Chriſto: fuere illi Prophetæ, hic Dei filius, omniumque
Prophetarum rex ſimul & Deus. O dignum Chriſto mi-
raculum, ac præclaram ſacroſanctæ Euchariſtiæ Sacra-
menti figuram, ac luculentum diuinæ prouidentiæ argu
mentum? Vt igitur vaſtum hunc Oceanum enauigemus,
Spiritus ſanctus nobis, veluti Pharos lucidiſſima, ac bea
ta virgo, ac Deipara, vti Cynoſura, ad curſum feliciter
peragen-

Digitized by Google

peragendum deligendi ſunt. Atque ideo eam, vti ſolent Angeli, ſalutemus.

AVE MARIA.

INTER omnes, quas magnus ille Ezechiel Propheta viſiones habuit, hæc non poſtremum mihi obtinere locum videtur, quando ſcilicet fluuium adeò intumeſcentem, & aquas eius adeò turgentes & inflatas vidit, nulla vt ratione potuerit tranſuadari: [Torrentem non potui pertranſire, quoniam intumuerant aquæ torrentis profundi, qui non poteſt tranſuadari.] Quid nobis ò torrens aliud deſignare videris, quam vaſtum illum ſacroſanctæ, ac ſacratiſſimæ Euchariſtiæ Oceanum pretioſo Chriſti ſanguine rubentem, eiuſque meritorum fluctib. adeo intumeſcentem, nullus, vt vnquam mortalium ingenij ſui acie eum queat compræhendere. Eze. 48.

DICITVR Ariſtoteles, quod Euripi fluxum & refluxum, qui ſepties in die reciprocans ludit, compræhendere nō valeret, in eum ſe præcipitem dediſſe. Verum quot Ariſtoteles, quot Philoſophi, quot præclara ingenia, ac ſubtilia acumina, quot hæretici, cum Euripum Sacramēti huius (quod ſingulis diebus, ne dicam horis, ſeptem fluxus & refluxus genera continet, ſancti ſcilicet Spiritus dona) compræhendere, ac capere non poſſent, præ indignatione miſerè in eo ſubmerſi ſunt. In eo quippe periere Capharnaitæ: in eo naufragium fecere Lutherani, in eo ſubmerſi ſunt Caluiniſtæ. Denique hoc ipſum mare illud Rubrum eſt, quod plurimos huiuſmodi Aegyptios aquis inuoluit, ac ſub vndis ſepeliuit.

CONSTITVIT iam inde à primo mundi exordio in medio paradiſi fluuium Deus, qui in quatuor deinde diuiſus capita, illum voluptatis, ac deliciarum locum irrigabat. Similiter & ipſe iam inde à paſſione Domini, è medio corporis eius exundantem Oceanum intueor, qui in ſeptem diſperſus flumina, ſeptem videlicet Sacramenta (quorum primum, ac preſtantiſſimum eſt Euchariſtia, & è qua veluti è primo fonte cætera omnia deriuantur) omnem paradiſum, Eccleſiam nempè militan- Gen. 2.

tem,

Pſ.45. tem, late irrigat, & fœcundat. Huc reſpexiſſe mihi Pſalmographus videtur, dum ait; [Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei.] Quid enim aliud per ingentem hûc fluuium, adeoque exundantem, Deiq; ciuitatem circum vndique irrigantem, deſignari potuiſſet, niſi ſacer ille ſa-

Apoc.4 & Dan. 12. cræ Euchariſtiæ torrens. Hic eſt enim ingens ille fluuius quem Ioannes in ſuis reuelationibus vidit, fluuius inquam aquæ viuæ, inſtar cryſtalli pellucidus, ac de ſede Dei & throno Agni promanans. Et ſanè ſacroſancta Euchariſtia ille fluuius eſt, è cruce Chriſti ſcaturiens, è qua & cetera Sacramenta originem ſumpſere, quæq; veluti thronus, ac ſolium eſt Agni puriſſimi, nullaq; contagione ſordidati, cuius aquæ cryſtallo ſplendidiores ſunt.

EVCHARISTIA quoque puteus eſt, ad quem Samaritana acceſſit; puteus plenus aqua ſaliente in vitam æ-

Ioan.4. ternam, puteus profundiſſimus; denique puteus, ò homo, è quo neque in quo haurias habes, & puteus altus eſt. Ipſa quinetiam puteus eſt Democriti, è quo ille latitantem in fundo veritatem eruere conabatur. In magno namque hoc puteo Philoſophi & Theologi veritatem corporis & ſanguinis IESV CHRISTI eruere & quærere geſtiunt, ſed ad fundum præ ingenij imbecillitate non valentes pertingere, quod non inueniunt, credunt.

O ſanctiſſimam Euchariſtiam, ò Sacramentum penitus diuinum.

--tibi nomina mille
Mille iuuandi artes:

Leuit.8 MILLEQVE figuris in veteri Teſtamento expreſſum es. Tu namque es candelabrum illud ex ſolido charitatis, ac diuinitatis auro (ſi modo ita lubet) compactum, ſeptem continens lampades, ſeptem inquam Sacramenta, omnes ab igne gratiæ tuæ collucentes: te etenim vti ſolem, in ſeptem illis Sacramentis non ſecus atque in ſeptem Planetis intueor. Et quemadmodum certum eſt ſolem ſolum inter cetera aſtra ex eſſentia ſua, ac natura lucidum, ac ſplendidum eſſe, cetera porrò ſidera ſi quid, aut luminis, aut ſplendoris habent, id

ab

ab eo veluti omnis luminis fonte, participando mutuari: ſic & tu inter cetera Sacramenta ſolum gratiam eſſentialiter, ac per naturam habes, reliquis eandem à te non niſi mutuo ſumentibus, & ex vberrimo, ac locupletiſſimo tuo fonte in ſeſe, quicquid habent gratiæ deriuantibus.

HIC obſtupeſcatis oportet, Auditores, hic namque ſuauiſsimum illud atque Angelicum manna contemplamini, quo in mundi huius ſolitudine enutrimur. Videbis hic panem illum in cinere humanitatis noſtræ coctum, qui magnas Eliæ æmulatoribus vires atque animi robur ſubminiſtrat, ut in fortitudine eius ad vſque montem Dei Horeb, beatitudinem ſcilicet æternam valeant pertingere. Hic etiam, mutatis terminis, fundam Dauidicã reperiri poſſe aſſero, quæ quinque lapidibus limpidiſſimis, ſacris nimirum Chriſti vulneribus, inſtructa, Philiſthæos proſternit. Videtur & hic arbor illa vitæ, in Eccleſia velut in paradiſi medio plantata. Hic, quoniam de arboribus incidit mentio, eſt quoque magna illa arbor de qua in Apocalypſi, quæ ſingulis menſibus ſemper diuerſos fructus, duodecim ſcilicet fructus, Spiritus ſancti dona profert: [In medio plateæ eius, & ex vtraque parte fluminis lignum vitæ, afferens fructus duodecim, per menſes ſingulos reddens fructum ſuum, & folia ligni ad ſanitatem gentium.]

Exo. 16. 3. Re. 19 1. Re. 17 Gen. 2. Apoc. 21.

HIC eſt ſacrum illud frumentum, quo ſapiens ille Ioſeph, famem venturam auguratus, horrea, ac repoſitoria Eccleſiæ ſuæ repleuit; frumentum inquam de quo Pſalmographus, [& adipe frumenti ſatiat te.] Hic eſt panis Angelorum, panis ille Cherubin, ac Seraphin, & omnium cœli ciuium. Hic eſt panis ille ſuauiſsimus, panis ille mirabilis, cuius farina noſtra eſt humanitas: cuius fermentum diuinitas, cuius aqua ſanguis Chriſti, fornax vterus Virginis, ignis charitas; cuius denique piſtor Spiritus paracletus eſt. Hic eſt poſtremo panis ille prodigioſus, qui hodie in deſerto quinque hominum pauit millia. Atque hoc præſentis concionis thema eſto. Abijt Ieſus trans mare Galilææ, quod eſt Tiberiadis, & ſequebatur eum multitudo magna, &c.

Geu. 41 Pſ. 147.

SEQVA-

SEQVAMVR primo Dominum mare ſcandentem, ac deinde eum in deſerto, ingens hoc & inſigne miraculum coram quinq; hominum millibus patrantem, quaſi tum ibimus.

ECCE cum iam in procinctu ſum, vt mare hoc Galilææ tranſnauigem, veniunt mihi in mentem vetera illa, quæ Deus olim per Moyſem patrauit, miracula. Eadem enim hic mihi videre videor. Moyſes enim cum multis in Aegypto patratis miraculis, Pharaonem induxiſſet, vt populum Iſrael dimitteret, ſexcenta hominum milli. per mare rubrum, in vaſtam ſolitudinem traduxit, in qua cœleſti manna ſaturati & refecti fuere. Videas porro hodie Chriſtum ſecundum Moſem, miraculis ſuis quinque hominum millia ex Aegypto mundi huius per mare Tiberiadis traducere, eoſque in deſertum cogere, in quo mirabili, ac prodigioſo quodam modo cibati ſunt.

Exo. 14

[Abijt Ieſus trans mare Galilææ,] ait Euangeliſta, Semper tu Ioannes profundas illas abyſſos nauigas, tu ſemper per inacceſſum diuinitatis Oceanum vela pandis, & ſinus laxas. Tu ſolus es, qui inſtar aquilæ, ſublimè euolans, diuinorum ſemper in ſublimibus & altis myſteriorum apicibus conſides. Tu ſolus profundum illud SS. Trinitatis mare auſus es intrare, dicens: [In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum.] Tu ſolus es etiam, qui maria cum Chriſto ſulcas, quiq; vndoſum illud Ven. Euchariſtiæ pelagus, littora prodigioſæ huius panum multiplicationis cymba radendo audeas tranare: [Abijt Ieſus trans mare Galilææ.]

Ioan. 1.

Inſignis cõcept⁹

Hem quot maria tranſnauigaſti, Domine Ieſu Chriſte; In primis namque tranſijſti vaſtum illud SS. Trinitatis mare, æterna generatione ab æterno è Patris eſſentia, velut diuina è profundo quodam mari procedens. Et quemadmodum Oceanus, vt omnes norant, in duos ſinus diuiditur, in mare Rubrum, & mare Mediterraneum: ita quoque vaſtus ille & latè patens glorioſiſſimæ eſſentiæ Patris æterni Oceanus in duos ingentes ſinus diffunditur, duas inquam perſonas, quibus vniuerſam naturam ſuam penitus communicat, filium ſcilicet qui

per

per mare illud rubrum deſignatur, & Spiritum S. cuius mare mediterraneum figuram gerit, quod inter duo ingentia maria, Patrem ſcilicet & filium Dei medius internatet; & ab vtroque velut ab vno mari principioque procedit. Abijt ergo Ieſus trans mare.

CVM itaque ab æterno in hocce maris proſpero ſemper curſu, ac delicijs affluens nauigaſſet, aliud mare nauigare decreuit, in quo mille ei pericula adeunda, ac mille diſcrimina erant ſubeunda; mare, inquam, incarnationis, in quo ei Maria mater eius, & ſimul Virgo nauis vice functa eſt, humanitas noſtra, velorum; charitas & amor funium loco fuere, ac Spiritus S. naucleri & conductoris. Cumque ferme annorum millibus expectauit, antequã nauis huius ingrediendę tempus aduenisset: quod vbi iam adeſſet, nouem menſium ſpatio in ea nauigauit. Atq; hoc eſſe mare illud videtur, de quo Pſalm. [In mari viæ tuæ, & ſemitæ tuæ in aquis multis, & veſtigia non cognoſcentur. Pſa. 72.

EX hoc iterum mari in aliud deſcendit, in mare ſcilicet mundi huius, mare plenum ſyrtibus, ſcopulis infame, naufragijs notum, ac fluctibus ſemper exæſtuans. Perpendite, obſecro, quonam modo id regius vates præuiderit: [Viderunt te aquæ Deus, viderunt te aquæ, & timuerunt, & turbatæ ſunt abyſſi.] Quot hoc in mari pericula adijt, quot tempeſtates, quot procellas perpeſſus eſt? quam aduerſis iactatus eſt ventis? quam turbulentis agitatus aquilonibus? Sicuti enim Noe ſtatim atque arcam intrauit, quadraginta diebus, ac totidem noctibus vndarum impetu & ventorum procellis fuit impetitus. Ita quoque tu Redemptor, arcam humanitatis noſtræ ingreſſus, ac mundi huius mare nauigans, varijs vndiq; procellis & fluctibus, triginta trium annorum ſpatio horridè, ac crudeliter iactatus es, ac varias tempeſtates expertus, in quo nulla tibi melior, aut tranquillior aura affulſit; aut in quo prius tibi a laboribus quieſcere conceſſum non eſt, quam niuea illa columba, anima inquam tua euolante humanitatis tuæ arca in montibus Caluariæ adhæreſcens conſtitit. Vix quoque natus erat Moſes, quin ſtatim in profluentem Aegypti proiectus eſt: ita quoque

Pſ. 76.

Figura. Gen. 8.

Exod. 1

quoque & tu Redemptor mundi, vix in lucem editus fuiſti, quin confeſtim in mundi huius mare coniectus ſit, ærumnis ac calamitatibus inuoluendus. Audite Euangeliſtam liquido id teſtantem: [Abijt Ieſus trans mare Galileæ.]

Mund⁹ mari cō paratur

VERE te procelloſum mare, o infelix munde dicere poſſumus, quo nullum aut magis pertimeſcendum, aut periculoſius reperiri queat: tu es nempe mare illud tempeſtatibus concitari ſolitum, & in quo ſæpius tam horrendæ procellæ exſurgere conſueuere, vt animarum noſtrarum nauigium, grauiſſimis paſſionum fluctibus, ac tentationum ventis concuſſum, in magno naufragium patiendi periculo verſetur. Næ tu munde turbulentum pelagus es, quod etiam fortiſſimos viros, ac magna animi fiducia præditos percellis, quod & Apoſtolos clamare cogis: [Domine, ſalua nos, perimus.] Tu es mare illud mortuum, in quo tota vitæ noſtræ nocte laborantes nihil meriti capere poſſumus, adeo vt cum Apoſtolis clamare cogamur, [Domine tota nocte laborantes nihil cepimus.]

Matt. 8.

Luc. 5.

TV es mare illud Babylonicum, in quo Daniel olim quatuor ventos digladiantes vidit, poſt quorum prælium feræ beſtiæ egrediebantur: ſemper enim furioſis carnis, diaboli, mortis, & voluptatis aquilonibus agitaris, poſt quorum digladiationes peccata, monſtra teterrima, prodire ſolent.

Dan. 7.

AN non igitur vobis, Auditores, Chriſtus plurima maria ſulcaſſe viſus eſt? an non id Ioannes in Euangelio hodierno teſtatur, cum ait. [Abijt Ieſus trans mare.] At nondum hic Aeneæ noſtri nauigationis finis, Chriſti ſcilicet, qui velut alter Aeneas eſt, qui

---terris iactatus & alto eſt
Vi ſuperum, ſæuæ memorem Iunonis ob iram,

id eſt diuinæ iuſtitiæ. Quin & alia adhuc maria ſulcauit. videas enim eum in turbulento paſſionis mari, plenis velis enauigantem.

Pſa. 92.

QVO tendis Domine? quid agis? [Eleuauerunt flumina Domine, eleuauerunt fluctus ſuos.] Iam frementes audire videor vndas, ac reboantes mirabiles illas elationes ma-

Digitized by Google

nes maris. quam turbulenti atque elati fluctus: quam vehementes agitationes: Si ſemel Domine id te mare ingredi contigerit, non mediocre, mihi crede, diſcrimen adibis, naufragium facies, vitam amittes, ac verum me dixiſſe aliquando ſcies; cum dicere poteris; [Veni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me: &, Omnes fluctus tuos induxiſti ſuper me.] quaſi Patri tuo diceres, In quod me pelagus, Pater ęterne, deturbaſti, omnes irę tuę ventos ſuper me intonare feciſti, omnia iuſtitiæ tuæ fulmina in caput meum eiaculatus es: video namque hoc in mari mihi certo certius eſſe moriendum. Mihi credas velim Domine, cum vltro ipſi procelloſum hoc mare ingredi volueris, numquam te inde niſi facto naufragio egreſſurum Eris, eris ille Ionas, qui ſæuum redemptionis noſtræ mare ingreſſus (in quo tempeſtatibus paſſionis agitaberis, vt humanæ naturæ nauim in tuto, ac velut in portu collocare poſſis) in profundum iacieris, influctibus crucis ſepelieris, triduo in terræ centro velut in ceti aluo concluderis, ac deinde iterum poſt triduum rediuiuus ſolis lumen videbis, & vitam tuam nouo lumine illuſtrabis. At ſatis ſuperque iam in vndis hiſce euagati ſumus, tempus eſt vt ad littus cymbam noſtram applicemus, ac deſertum petamus, & magnum illud miraculum quod Chriſtus mare Tiberiadis emenſus facturus eſt, ibidem contemplemur.

Deſcriptio maris q̃ eſt paſſio Chriſti.
Pſ. 87.
Ion. 2.

ATQVE hæc altera concionis noſtræ pars eſt, quam iam proſequamur. Tradit Euangelium, Chriſtum mari iam immenſo, quinque hominum millibus ſtipatum deſertum petijſſe, & illis penuria rerum neceſſariarum laborantibus, ac triduo ieiunantibus, quinque panibus hordeaceis ac duobus piſciculis omnem illam multitudinem pauiſſe, adeo vt omnibus refectis, duodecim etiam ſportæ reliquijs plenæ ſuperfuerint. Cuius rei ſignum Elias dedit, cum modicum farinæ quod Sareptana habebat, mirabili virtute multiplicauit. Matthęus quidem & Marchus aliud miraculum referunt, quod idem pene cum hoc ipſo eſſe videatur; ſemptem ſcilicet panibus Dominum quatuor hominum millia alio tempore pauiſſe, ac tum ſeptem fragmentorum cophinos

3. Re. 17
Mat. 18.
Marc. 8.

Digitized by Google

ſuperfuiſſe. Ad hocce miraculum multo mihi præſtantius videtur; quando nimirum quinque hominum millia quinque panibus ac duobus piſciculis ſaturauit, ac tum etiam duodecim ſportæ reliquiarum ac micarum collectæ fuerunt: quod egregie mihi Poeta verſibus viſus eſt expreſſiſſe.

Prud.

Quinque Deus panes fregit,piſceſque gemellos,
His hominum large ſatiauit millia quinque,
Implentur nimio micarum fragmine corbes
Biſſeni,æternæ tanta eſt opulentia menſæ.

EGREGII plane verſus: at multo præſtantius ipſum miraculum eſt, & diuinum illud ac regale epulum, ipſaque prodigioſa multiplicatio, quæ Tranſubſtantiationem mihi noſtram peroptime exprimere videtur. Illa eamdem ſubſtantiam benedictione multiplicat; hæc efficit vt vnum corpus per conſecrationem in multis locis eſſe queat: illa quinque panibus quinque hominum millia cibat, hæc vero vno pane infinita hominum millia,ac totum denique mundum. O uere egregiam ac ſtupendam multiplicationem: Et ſane quemadmodum olim duos ex Apoſtolis tibi maxime aduerſantes habuiſti, quique de tua excellentia ac ſplendore dubitarent, Philippum uidelicet, qui dicebat,[Ducentorum denariorum panes non ſufficiunt, &cæt.] & Andream qui addebat, [Sed quid hæc inter tantos?] Ita quoque Tranſubſtantiatio noſtros duos Antichriſtos ſibi quam maximè aduerſantes experta eſt, qui de eius excellentia ac ueritate dubitarent: Lutherum nempe qui Chriſtum illic impanatum eſſe ait,& Caluinum,qui effrænatiori ad huc impudentia dicere auſus fuit, ſolam hic Chriſti figuram adeſſe. O inſenſate Caluine, ac plane rationis expers: reuocas mihi in mentem figuras, quibus tuum Sacramentariorumque omnium errorem confutem.

Luther & Caluinus Trãſubſtantiationis hoſtes.

Dan.13.

DVO ſcelerati effrenatæque libidinis ſenes caſtiſſimam olim Suſannam, qua nulla aut honeſtior aut caſtior in uniuerſo Babylonis regno reperiebatur, iniq; adulterij accuſarunt. Duos hic iterum ueteranos ueteratores prodeuntes in ſcænam uidemus, Lutherum & Caluinum,

num, qui caſtam illam Suſannam, ſacroſanctum ſcilicet Euchariſtiæ Sacramentum, ac præcipuum eius membrum Tranſubſtantiationem idololatriæ accuſant; qua tamen nihil aut ſanctius aut diuinius in mundo reperiri queat. Luth. & Cal. cũ Suſan. delatoribus collati.

IN paſſione Domini cum nullis aduerſus Ieſum falſo teſtimonijs productus Iudæi euincere potuiſſent, tandem duo recentes, profligatæ audaciæ teſtes prodierunt, qui innumeras in eum blaſphemias eiaculati ſunt: quod tum in paſſione, idipſum hodierna die in Eccleſia contra Tranſubſtantiationem accidere videmus. Tot, eheu: falſa & iniqua teſtimonia aduerſus Ieſum Chriſtum in venerabili Euchariſtiæ Sacramento latitantem prolata erant, tam multi falſi teſtes veritatem contra teſtati erant, Berengarius imprimis, Bertramus deinde, ac Ioannes Hus, VViclef, alijque innumeri: [nouiſſime autem venerunt duo falſi teſtes;] nouiſſime inquam, noſtro ſæculo, noſtra tempeſtate, iam recenter, abhinc quinquaginta aut ſexaginta annis; duo falſi teſtes, duo Pſeudoprophetæ, Lutherus & Caluinus, Germanus ille, Gallus alter, qui innumeras in ſacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum blaſphemias ac calunnias euomuere. Inſignis cõcept⁹ Matt. 2.

VT Chriſtus etiam inter duos latrones crucifixus eſt medius: ita quoque in Sacramento Altaris contingere videmus, vbi inter duos latrones, duos perditiſſimos hæreſiarchas conſtitutus varijs blaſphemijs impetitur. Arbitrabantur Phariſæi nouis ſeſe funibus Sampſonem captiuum vinciri poſſe, ſed ille exertis manibus eos & feſtucam confregit. Lutherus & Caluinus, noui illi Phariſæi de Sampſone noſtro, qui in Venerabili Euchariſtia continetur, triumphum agere putabant, nouis eum hæreſibus conſtringere geſtientes; ſed ille brachia ſuſtollens, ac viribus ſuis vſus, omnia Philiſthæorum horum vincula, omnes fraudes & impoſturas, & ipſos quoque hæreſiarchas confregit & in nihilum redegit.

MERITO igitur exclames, o ſacra Euchariſtia, [Dirupuiſti vincula mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis.] ac Pſa 115. Pſ. 118.

Digitized by Google

tu ipſe Domine: [Sæpe expugnauerunt me à iuuentute mea.] Sæpe te namque Domine perſecuti ſunt, ſæpius in te blaſphemiarum tela contorſerunt, ac potiſſimum in tranſubſtantiationem. Eia agite hæretici, non eſt quod amplius de opere hoc diuino, ac penitus admirabili, deque veritate Sacramenti huius dubitetis; accedite & videte, aperite oculos veſtros, ac diſcuſſa caligine videbitis conuiuium, quod quo die à Chriſto in deſerto paratur; conuiuij Euchariſtici, quod quotidie in Eccleſia fidelibus omnibus exhibetur, veram figuram eſſe: Conuiuij, inquam, regij, digni vt in eo animæ, & ipſi Angeli epulentur: conuiuij de quo Eccleſia cauit; [O ſacrum conuiuium, in quo Chriſtus ſumitur, recolitur memoria paſſionis eius, & mens impletur gratia; Conuiuij, in quo animæ reficiuntur; in quo corpus Chriſti cibus & ferculum eſt; vbi ſanguis eius, potus; Altare, menſa; Angeli, miniſtri; Sacerdos, ipſe œconomus; in quo non niſi de paſſione inter conuiuantes eſt ſermo.

Plut. in Anton. TACEAT iam ſuperbas Cleopatræ epulas, & cœnam antiquitas, in qua duæ gemmæ: ducentis quinquaginta coronatorum millibus æſtimatæ, inductæ ſunt, & conuiuæ Antonio propoſitę. Conuiuium namque, quod Chriſtus quotidie in Eccleſia exhibet, multo ſumptuoſius, ac ſplendidius eſt: illuc enim eius infertur diuinitas & ſimul humanitas, duæ maximi pretij gemmæ, cœleſtes plane ac valoris infiniti. Et ſane de huiuſmodi conuiuio, de aliquo quod cum eo comparari queat, neminem veſtrum putem vnquam legiſſe, vel fando audiuiſſe. Amplum quidem & ſplendidum conuiuium fuit, cũ

Exo. 16. quadraginta annorum ſpatio cælum Iſraelitas manna ſuauiſſimo in deſerto pauit: at multo admirabilius eſt, populum Chriſtianum, atque adeo omnem fidelium cętum, iam à mille & amplius annis in deſerto mundi huius, ipſo ſacratiſſimo Ieſu Chriſti corpore in ſacro Euchariſtiæ conuiuio refici & paſci, & cibum tamen non conſumi.

REFERT Antoninum Getam Coſ. Romanum Spartianus, ita nonnunquam conuiuium inſtruere ſolitum, vt & tot miſſus, & in ſingulis miſſibus tot fercula inferebantur,

Digitized by Google

bantur, quot Alphabetum literas contineret, velut in quo anſer, aprugna, anos, item pullus, perdix, pauo, porcellus, piſcis, perna, & quæ in eam literam genera eduliorum caderent. At longè ſplendidus ac luculentius epulum eſt, quod in ſacramento Altaris exhibetur; in quod miſſus iuxta ſeriem, & alphabetum gratiarum inferuntur; primo namque octo Beatitudines, deinde ſancti Spiritus dona, mox virtutes cardinales, ac Theologicæ, aliquanto poſt gratiæ gratis datæ, ac poſtremò etiam gratiæ gratum facientes apponuntur, ò verè præclaros miſſus; ac diuina fercula, ò verè ſacrum conuiuium.

IVLIVS Cæſar dictator cum poſt domitum Pompeium, Romam victor ac triumphans ingreſſus eſſet, ac ſolus iam in vrbe dominaretur, vt populo Romano opulentiam, ac ſplendorem ſuum oſtenderet, epulum publicum dedit, in quo viginti menſarum millia ferculis lectiſſimis inſtructa fuere, ſimulque in populum infinitam auri vim velut miſſile ſparſit. Nolite obſecro adeò ſplendorem hunc, & pompam Dictatoris huius demirari, Chriſtus ſanè maius, & magnificentius multò epulum dedit. Hic namque vniuerſo orbe terrarum ſub imperium ſuum redacto, conuiuium inſtruit; hoc nempè Euchariſticum, non quidem pop. Rom. ſed omnibus qui in mundo reperiuntur mortalibus: hic plurimas, & varias menſas exquiſitiſſimis ac lectiſſimis epulis refertas videbis: menſas nempè in Cœlo ad reficiendos Angelos, qui non minus de huius Sacramenti communione, quam ipſi homines participant; menſas in purgatorio, pro animabus illic diſtentis, qui huius Sacramenti beneficio etiamnum gaudent; menſas in Oriente pro Acyſſinis, Marouitis, Syriis, Aethiopibus, aliiſque plurimis qui venerabile Sacramentum hoc adorant: menſas in Occidente, menſas in Septentrionali, ac Meridionali plaga, in Africa & Aſia; menſas apud ipſos Antipodas, menſas denique per vniuerſum terrarum orbem. Exclamare igitur mihi licet ò ſacrum ac ſplendidum conuiuium: Deinde vt magnificentiã ſuam & opulentiã magis adhuc demõſtraret

Cæſar po. Ro. epulum dedit, in quo vigitiduo menſarũ millia parata erant Sab. li. 8.

infinitas quotidie gratias in conuiuas præter epulum ipſum confert.

Herod. li. 7. IDEM Sabillicus refert, quod magis adhuc demiret, plebeio cuidam Græco, cui nomen Pythius, & patria Celene, quem Democriti Philoſophi patrem eſſe aiunt; tanta fuiſſe opes & facultates, ac tantum animi, vt totum Xerxis exercitum, duodecies centenis hominum millibus conſtantem, ad prandium inuitaret, ac laute exciperet: quin & regi inde abeunti quadringentas auri myriadás, ac duo millia talenta argenti dediſſe: dixiſſeque ſatis ſibi adhuc prouentuum ad vitæ ſuſtentationē reliquum eſſe, ac ſe his etiam ablatis diuitem adhuc poſſe appellari. Epulum autem hoc regale, quod Chriſtus quotidie exhibet, multo ſane opulentius, ac ſumptuoſius eſt: ipſe enim iam à tot annis omnem Angelorum exercitum, & ingentem illum hominum cœtum pauit, & menſa ſemper inſtructa manet.

DANIEL Propheta, Angelorum regiæ huic menſæ aſſiſtentium & miniſtrantium numerum volens ſubducere, ait: [Millia millium miniſtrabant ei, & decies centena millia aſſiſtebant ei.] Ioannes porro inuitatos dinumerare non valens, præ ſtupore conſternatus ſcribit, [Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat.] Confert deinde rex poſt ſumptas epulas, omnibus & ſingulis, ſingulare illud & eximium donum, beatitudinem videlicet æternam, quod omnia dona longe antecellit; & quatuor ad hæc talenta addit impaſſibilitatem, agilitatem, ſubtilitatem & corporis membrorumq; omnium claritatem, qualitates ſcilicet, gloriam cœleſtem ſemper ſolitas comitari. Dauid Propheta magnificum hunc tum & regium apparatum admiratus ait, nihil vnquam excellentius Deum, aut feciſſe, aut diuinius etiam facere poſſe, [Memoriam fecit mirabilium ſuorum miſericors & miſerator Dominus, eſcam dedit timentibus ſe.]

Dan. 7. Apoc. 7. Pſ. 110.

POTENS ille Aſſuerus, qui alio nomine Artaxerxes, Perſarum Rex, qui in centum & viginti ſeptem prouincias imperium habebat, magnificum & opiparum olim in Suſis conuiuium parauit, ad quod omnes regni

Eſth. 1.

ſui

ſui Satrapas, & Dynaſtas inuitauit; quod ſex ferme menſibus durauit. Sed ſummus ille Aſſuerus, rex ille cœleſtis maius ſanè quid præſtitit, quando epulum illud Euchariſticum parauit, ad quod omnes homines, & Angelos, velut regni ſui Principes inuitauit; quos ibi lectiſſimis ferculis reficit, hoc porro commune iam à mille ſexcentis annis, incepit, & ad mundi vſque finem perſeuerabit. Annon hoc vere regium conuiuium videtur, Auditores, aut ſimile vnquam vidiſſe vos meminiſtis? an non ter & amplius felices vos dicere licet, qui ad ipſum à patreſamilias eſtis inuitati? [Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Mat. 11.

QVARE agite Chriſtiani, ad hoc conuiuium feſtinate, ad ſacram communionem, ad ſacroſanctæ Euchariſtiæ ſumptionem properate: hic nempe animæ, quæ inopes ſunt meritis, multas ſibi diuitias acquirunt, & ſufficienter ditantur: hic enim ſecundum Apoſtolum omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ Dei reconditi ſunt: Hic manducatur panis, qui ſapientibus vitam immortalem, ac perpetuum elargitur; nam [qui manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum] Hic & ſacer ille angelorum panis, qui vos, vbi ſumpſeritis, beatos efficit. Hic eſt Angelicum illud manna, quod ſuauitate ſua iam à 5. annorum millibus, vos mirum in modum recreat. Hic eſt panis ille, ò animæ purgandæ, qui vos conſolidat, qui vobis patientiam & ſpem medijs in flammis, inter ſupplicia & cruciatus confert. Hic eſt ille panis, viatores, qui vobis animum ſuggerit, ac puſillanimitate ſublata aduerſus hoſtes audaces & dœmonibus formidoloſos reddit. Hic eſt ille panis, quem vos hæretici execramini & odiſtis: ille denique vobis qui vos, ò diaboli, ad rabiem & furorem concitat. Ioan. 6.

HOC nempe eſt magnum illud, ac mirabile conuiuium, quod hodie in deſerto paratur, cuius, vt participes reddi queamus, imitandus eſt ardens illius populi feruor, & pietas; triduo Chriſtus ſequendus eſt, per quod triduum tres pœnitentiæ partes, contritio, confeſſio & ſatisfactio denotatur. Tranſeundum deinde

eſt mare pœnitentiæ, ſuper duram diſcumbendum eſt, ecce humilitatem. Subſternendum eſt fœnum pedibus, & effrænis illa caro ſubiuganda (omnis namque caro fœnum) ecce mortificationem, ac mundi contemptum. Turbæ quidem ad conuiuium hoc admiſſæ ſunt, ſed dignum ſeſe meritis, ac dura ſubeundo reddidere. Quid igitur te par eſt facere Chriſtiano, quando non amplius ad figuram, ſed ad rem ipſam accedis; & non amplius in deſerto, ſed in templo? qualem præparationem tam precioſi cibi ſumptio requirit, quam diligentem excuſſionem, & accuratum exigit examẽ; Si vaſa, in quibus man-
Exo. 16. na colligebatur, Deus eſſe voluit aurea: an non igitur anima, in qua non ipſum manna, ſed is qui per manna præmonſtrabatur, reponendus eſt, auro charitatis intus & foris exornari debet.

CENTVM anni in conſtruenda arca, in quam ſeſe Noe cum ſuis recipere diluuij tempore debebat, inſumpti fuere. Anima mea, cum conſcientia tua arca eſſe de-
Gen. 6. beat, in quam ſeſe verus ille Noe Chriſtus recipere debet, quanto, quæſo, tempore in ea per pœnitentiæ opera fabricanda occupari te par eſt.

1. Re. 6. SEPTEM annos Salomon in templo conſtruendo impendit, in quo Decalogi tabulæ, & arca Teſtimonij collocari deberet. Tu vero anima, cum conſcientia tua in magnificum templum præparanda ſit, in quo non tabulæ legis, ſed ipſe legiſlator commorari debet, quãtum
Eſth. 2. temporis in eo conſtruendo tibi inſumendum eſt? Si Virgines quas in Regis Aſſueri conſpectum aliquando venire oportebat, anno integro in conclaui incluſæ tenebantur, quo venuſtatem & gratiam faciei compararent, vt cum in regis conſpectum prodeundum foret, gratia coram eo reperta, ad eius concubitum admitterentur? quanto vos tempore, ò animæ, procul à mundi tumultibus, ac turbis ſecluſæ, remanere deberetis, nulli alij operam rei dantes, quam interiori animæ pulchritudini parandæ, vt coram magno illo Aſſuero gratiam, quando illi ſiſtendæ eritis, reperire poſitis.

ET ſane, ſi vos ipſos ad hunc modum præparaueritis, quin etiam panibus cum turbis hiſce ſaturabimini, &

hoc

Digitized by Google

hoc eſt quinque Chriſti vulneribus, ac duobus piſciculis, duabus nempè, quæ in eo ſunt naturis. Piſciculis inquam, qui in mari hoc incarnationis, vel in mari illo gratiarum, glorioſa, ſcilicet, Virgine, ac matre Maria, ſi ita intelligere vultis, aut ſi malitis, in mari huiuſce mundi natarunt. Tanta porro magnificentia, tanta lautitia, ac tanta ſuperbia excipiemini; vt anima veſtra plenè ſaturanda ſit, voluntas veſtra reficienda, intellectus illuminandus, ſenſus temperandi, & concupiſcentia refrænanda. Annon tum quinque hominum millia ſaturabuntur. An nondum hic finis, ſupererunt vobis etiam duodecim fragmentorum cophini; ipſa ſcilicet peccatorum remiſſio, gratiæ acquiſitio, Dei amicitia, ecce tres pœnæ apud inferos tolerandæ in purgatorij pœnam commutatio, pax & tranquillitas conſcientiæ, Spiritus paracleti conſolatio, ecce ſex: carnis mortificatio, malarum conſuetudinum & habituum prauorum exterminatio, gratiæ augmentum, ecce nouem: integra vitæ emendatio, magna ad benefaciendum promptitudo, ac denique æterna, ac cœleſtis gloria. Annon 12. cophini hæc eſſe videntur? an non illæ egregiæ, ac mirabiles reliquiæ ſunt, quæ ab hac menſa colliguntur.

O magnifice, ac potentiſſime Princeps, qui ſumptuoſum hoc, & opiparum epulum præparaſti, atque id ipſum quotidie fidelibus tuis exhibes: conuiuium, inquā, quo nullum ſplendidius, aut opulentius vnquam extitit, aut exiſtet; hanc nobis, obſecro, concede gratiam, vt quandoquidem in noſtri idipſum gratiam præparaſti, magna cum animi demiſſione ad ipſum accedere, ad harum imitationem turbarum, mare tecum tranſire, te in deſerto pœnitentiæ ſequi valeamus, vt fœnum honorum, dignitatum mundanarumque voluptatum pedibus ſubſternere, vt humiliter, religioſè, ac piè in terram reclinati, gratiarum, benedictionum, deliciarumque, quæ in ſacro hoc conuiuio digne manducantibus conferuntur, participes effici poſſimus. Deinde à te etiam atque etiam obſecramus, vt animas noſtras fame propemodum enectas, quæ iam triduo, aut forſitan trimeſtri, ne dicam triennio, ſacro hoc,

&

Digitized by Google

& cæleſti pane, in Sacroſancto Euchariſtiæ conuiuio abſtinuere, & eo fruſtratæ ſunt, enutrias: operientes hic interim, donec ad aliud illud epulum, quod poſt hoc in æterna beatitudine ſequi ſolet, inuitentur; ad quod nos Pater & vnigenitus eius filius ac ſanctiſſimus Spiritus perducere dignentur. Amen.

FERIA SECVNDA poſt Dominicam IV. In Quadrageſima.

Propè erat Paſcha Iudæorum, & aſcendit Ieſus Hieroſolymam: & inuenit in templo vendentes.
Ioan. 2.

FIGVRA.

Nu. 25. CVM magnus ille Phinees, Eleazari filius, Aaronis ſummi ſacerdotis nepos, honoris Dei, ac caſtitatis zelo incenſus, impudentem Zambri cum Madianitide, conſpectu totius populi, magno diuinorum præceptorum contemptu, ac totius populi ſcandalo, fœdo concubitu commiſceri uideret; gladium arripuit, ac zelo feruens vtrumque in locis genitalibus vindice manu in flagranti delicto confodit. Quod factum diuinę maieſtati in omnem populum exacerbatæ adeò complacuit, vt ei Sacerdoti pactum in æternum ſeſe daturum ſpoponderit. Quem zelum cum accuratius intueor, exprimere mihi aliquatenus zelum Chriſti Redemptoris noſtri videtur, qui hodiernum Euangelium magnopere deprædicat; cernimus quippè hic non Eleazari: ſed filium Dei vnigenitum, nō ipſum Phinees,

Digitized by Google

ſed Ieſum Chriſtum; honoris & gloriæ paternæ zelo ardentem (cum non Zambri, ſed plurimos Iudæorum, publicè fornicantes, aut potius magna cum ignominia templi ſanctimoniam profanantes videret) furore quodam ſancto agitatum, & flagello è funiculis contorto, gladij loco in manus accepto, eoſdem inuadere, ac templo pellere. Vt porrò pro dignitate iram tuam, & furorem Domine explicare poſſimus, S. Spiritus tui auxiliũ, per tuas, o glorioſa Virgo preces enixè poſtulandum eſt, quare unanimes legamus.

AVE MARIA.

NON rectè, mea quidem ſententia opinati ſunt Stoici, cum magnanimum aliquem & omnibus numeris abſolutum uirum exprimere cupientes, eundem Deũ quendam appellare nõ ſunt ueriti; & dum ſummum illud Numen, æternum illum Spiritum, amoris quidem & pietatis, clementiæque, non uerò iræ, furoris, & vindictæ appetitus capacem eſſe aſſeruerunt. Si enim, inquiebant, Deus mutari non poſſit, & nullis affectibus moueatur, ſi denique ens eſt undequaque perfectiſſimum; quis tanta futurus eſt impudentia, ut eum affectibus prauis, paſſionibusque, quæ inter peccata mortalia etiam locum occupant, ut eſt ira, & excandeſcentia, dicet concuti & commoueri. Modeſte, ac ne quid nimis, o Philoſophi, non attigiſtis, mihi credite, ſcopum: at ipſi Prophetæ melius uobis rem attigerunt, & uidentes uiderunt multò uobis acutius cum ſcilicet oculos Dei ira flammantes, & ejus faciem furore concitatam toties nobis deſcripſerunt. dicebãt Stoici Deũ nũquã iraſci.

MVLTO profundius, ac uerius Moſes philoſophatus eſt, cum Deum velut iratum alloquens, his eum uerbis compellauit: [Quieſcat ira tua, & eſto placabilis ſuper nequitia populi tui.] Melius quoque Pſalmiſta, dum ait, [Domine ne in furore tuo arguas me.] Et Propheta Zacharias, [Effunde iram tuam in gentes,] Tu uerò Paule Apoſtole, quid ais? cuius opinionis es? anne Stoicorum dogma ſequeris? audetiſne dicere Deum iraſci non poſſe? nequaquam, ſed noſtræ illæ ſententiæ accedit: Exo. 32. Pſ. 6. Zach. 1. Rom. 1.

cedit: [Reuelatur,] inquit, [ira Dei in cœlo.]

QVID autem? an non manifeſtum iræ argumentum, ac vehementis furoris ſignum eſt, ob unicum peccatum
Gen. 3. angelos cœlo, Adam cum poſteris paradiſo terreſtri pellere? quadraginta diebus & totidem noctibus pluuiæ habenas laxaſſe, & omnes aquarum cataractas reſeraſſe,
Gen. 7. omnis ut terræ ſuperficies ſub aquis natitaret, an non euidens & apertum ingentis paſſionis indicium? Sulphu-
Gen. 19. reum & igneum imbrem in quinque florentiſſimas Palæſtinæ Syriæque ciuitates, magno impetu vehementiaque immiſiſſe, eaſque in fauillam & cineres redegiſſe,
Exo. 14. nonne uobis iram quandam horrendam redolere uidetur, an non iram ſapit & furorem, tot hominum millia rubri maris aquis immerſiſſe, & in omnes filios Iſrael ignitos ſerpentes immiſiſſe.

Nu. 21. NON igitur recte, niſi quid iudicans fallor, ò Stoici, a Deo flammas ire excluſiſtis, eumque procul a paſſionum motibus abeſſe dixiſtis: cum enim animo mecum perpendo, eum ob unicum delictum tam grauiter in dilec-
2. Re. 24 tiſſimum ſibi regem eiuſque regnum animaduertiſſe, vt ſeptuaginta ſubditorum millia peſte, & contagione lætali abſtulerit; credere non poſſum, aut in animum nulla ratione admittere, quin hic, ſaltem aliqua, Dei aduerſus populum ſuum ira fuerit. Quid? quando Angelum Dei iuſſu ſtricto mucrone in caſtris Aſſy-
4. Re. 19 riorum volitantem, ac centum octoginta hominum millia una nocte proſternentem, ac caſtra natantia
Exo. 11. ſanguine, & cæde contemplor. deinde quando omnes Aegyptiorum primogenitos, ad eius mandatum una nocte commouentes intueor: denique quando ob vnum idololatriæ peccatum populum Iſrael in captiuitatem, modo in Aſſyriam, modo in Babylonem, adduci contemplor, tot mihi iræ argumenta & ſigna videre videor, aut ſanè nulla prorſus ira poteſt reperiri.

VERVM veteribus hiſce hiſtoriis relictis, ad Euangelium ueniamus, in quo nullum iracundiæ ſignum, & eiuſdem uehementis furoris indicium habebimus, cui ſimile Deus uix umquam demonſtraſse legitur. Aſcendens

dens quippe hodie in templum Salomonis,& repertus in eo ementibus, & vendentibus, qui locum illum omni cultu, ac reuerentia dignum, indignis negotiationibus, ac commerciis polluebant, tantum iræ indignationiſque concepit, adeoque commotus eſt, vt facto è funiculis flagello, eos ſeuero uultu caſtigarit, templo eiecerit, & menſas eorum euerterit: [Fecit flagellum de funiculis, & eiecit ementes,& uidentes de templo,&c.

QVANDO hunc Domini furorem inſpicio, uidere mihi Sampſonem illum videor, qui cum Philiſtæos idolis immolantes, inque diuinam maieſtatem peccantes cerneret, iracundia & furore commotus, accepta aſinæ mandibula, mille ex iis proſtrauit. Et ſanè non minus mirandum eſt, quod noſter Samſon Chriſtus hodie in templo agit; cùm accepto in manus flagello Phariſæos templi ſui honorem uiolantes, ira & furore commotus, eodem expellit. Hiſtoriam Ioannes deſcribit: [Prope erat Paſcha Iudæorum, & aſcendit Ieſus Ieroſolymam,& inuenit in templo uendentes.] Quod argumentum ut ſcite & ordine tractare poſſimus, primo templum ingrediamur, ac deinde ad negotiatores Orationem conuertamus. Iud.15.

QVOD ad primum igitur attinet, per vocem Templum ut plurimum materialem templi fabricam intelligimus, locum ſcilicet, adorationi, & cultui diuino deſtinatum, locum in quo Deum adoramus, Sanctos inuocamus, imagines veneremur, verbum Dei audimus, ac Sacramenta percipimus: locum inquam, quem heretici horrent, & fideles honorant: locum quem Sathan demoliri, & deſtruere, Deus conſtruere & conſeruare conatur.

O maligne Spiritus contradictionis, nefande inquam hæretice, qui a primo ortus tui tempore bellum ſacratis hiſce templis, lociſque piis indixiſti, quotidieque in iis deſtruendis, & euertendis elaboras, ad quid, obſecra, dicis: Semirutis ingemiſcant templa tectis, &

---lapſis ingentia muris
Saxa iaceant---

ipſe

ipſe namque Deus vbique eſt, & vbique locorum poteſt adorari? Concedo, & tecum ſentio, at non vides eum, præterquam, quod omnia maieſtate ſua compleat & occupat (quod Dei ſolius, eo quod infinitum ens exiſtat, proprium eſt, qui ait, [cœlum, & terram ego impleo)] & præterquam, quod etiam in locis quæ mente ſecundum Philoſophos finguntur habitet, ſemper tamen loca quædam ſingularia cultui ſuo dedicata delegiſſe, in quibus inuocaretur, exaudiretur, & mirabilia ſua opera ederet.

Hier. 2.

Deus ſẽper locá habere voluis ĩ quib adoriretur.

ERAT quidem Deus, antequam carnem indueret, vbique locorum, & quatuor mundi plagas maieſtate ſua implebat; ſacrum tamen virginis vterum ſubire non eſt dedignatus, in eoque ſublime illud Incarnationis myſterium, omnium miraculorum maximum peragere. Vnde meritò mihi canere Eccleſia videtur.

–quem totus non capit Orbis,
In tua ſe clauſit viſcera factus homo.

AD eundem modum Anima in tota quidem corpore habitat, inque omnibus eius partibus operatur & agit, & ego prorſus modo quo Deus in toto mundo eſt, & operatur. Eſt ſcilicet ſecundum Philoſophos, tota in toto corpore, & tota in qualibet corporis parte, & tamen in vna parte nobiliores effectus producit, quàm in alia: quod enim in cerebro agit, multo nobilius eſt eo, quod in talis & ſub pedis planta. Ita quoque Deus vbiq; quidem, & per totum terrarum orbem operatur & habitat, vel prout Theologi loquuntur, eſt vbique per eſſentiam, præſentiam, & potentiam. Et fieri non poteſt Domine, aiebat Dauid, vt a facie tua, & vultu me abſcondam, qui vtrumque polum perluſtras & perſpicis: nam [Si aſcendero in cœlum tu illic es, ſi deſcendero in infernum, ades:] adeò vt vbique ſis; in templis tamen ſublimiori quodam modo es, & longè eminentiori; in quibus te adorabo, inuocabo, & peculiari ratione colam. [Adorabo ad templum ſanctum tuum, & confitebor nomini tuo.]

Pſ. 138.

Pſ. 114.

Sol confertur cũ Deo.

LVCIDA illa Solis fax vniuerſum mundi orbiũque

que cęleſtium ambitum quotidiè percurrens, ac quatuor mundi plagas ſingulis diebus luſtrans. ſuperius quidem in cęlo cęteris ſtellis, in mundo verò rebus inferioribus, lumen ſuum communicat, nunquam tamen Zodiacum, in quo duodecim cęlorum ſigna continentur, egreditur, & inde influxus ſuos in res inferiores emittit, ac quemadmodum Sol illę Creatoris ſui figura eſt, ita quoque eiuſdem actiones imitatur. Nam quamuis ingens ille ſol iuſtitiæ Deus gratiarum ſuarum Angelos participes reddat, qui in ſtellis cęli adumbrantur, & etiam homines qui per hæc inferiora repræſentantur, ſemper tamen vt plurimum in templis velut intra ſuum Zodiacum, in quibus duodecim Apoſtoli inſtar duodecim ſignorum ſunt, reperitur; in quibus ſupernaturales gratiarum ſuarum influxus communicat, quæ nobis per Sacramentorum motum applicantur.

SÆPIUS ipſe mecum Sacras ſcripturas volutando demiratus ſum, cur omnia ferè opera, quæ aliqua ratione cæteris antecellere ac præſtare videntur, ſemper in rupibus, aut in montium ſummitatibus peracta ſint. Tabulæ legis datæ ſunt in monte Sinai: Transfiguratio Christi in monte Oliueti contigit, & in monte caluariæ Christus moriens exſpirauit, vbique reperimus montes, vbique rupes & petras, vbique præſagia ſuper Petras illas Simonis Petri, & in templis quæ inſtar montium eleuata ſunt, Deum mirabilia ſua operari. Et ecce manifeſtam eiuſce rei rationem. Dicite mihi quæſo vos templorum euerſores & deſtructores, an non æquè Deus temporum Dominus eſt ac locorum? & tamen homines obligare noluit, vt eum omni hora & nullo non tempore adorarent, prætterquam die Dominica, atque ita in Exodo ſcriptum legimus, [Sex diebus operaberis & facies omnia opera tua, ſeptima autem die Sabbatum Domini tui eſt.] Cum igitur Deus ex omni hac temporis vniuerſitate certos quoſdam dies ſibi delegerit, quibus adoretur, cur non ex omnibus mundi adeò latè patentis locis, templa ſibi ſingulari quadam ratione delegit in quibus adoretur.

Conceptus.

Exo. 19. Mat. 17 Mat. 28

Oſtēditur Deũs in loco aliquo certo coliuelle. Exo. 20

ECCE & alias rationes. Licet omnes omninò

proles

Oſtēditur idipſum, & aliis rōnibus
Exo.13.
Pſ.23.

proles Deo veluti Creatori dicari, & conſecrari debeāt, tamen in Exodo voluit Deus primogenitos ſibi peculiariter offerri: an non hoc iudicium eſt, licet ad Deum totus terrarum orbis ſpectet, quia [Domini eſt terra & plenitudo eius,] templa tamen ei, & loca quædam particularia, quæ cultui eius dedicentur, eſſe erigenda. Deinde ſi ſatis ſit Deum vbique locorum colere, & adorare, cur vos quæſo Magi veluti ſuperſtitioſi, de longinquis terrarum oris, ab vltimo ſcilicet Oriente in Bethlehem vſque properatis, vt illic Ieſum Chriſtum in ſtabulo repertum adoretis? Cur tu Daniel in captiuitate Babylonica detentus, toties ad templum Hieroſolymitanum abſens oculos conuertiſti, & ad eam partem potiſſimum in qua templum ſitum erat orans & obſecrans manus ſuſtuliſti? [Quod cum Daniel comperiſſet, id eſt; conſtitutam legem, ingreſſus eſt domum ſuam, & feneſtris apertis in cœnaculo ſuo, contra Ieruſalem tribus temporibus in die flectebat genua ſua, & adorabat.] Ad quid iſtorſum manuum extenſio, cur has precandi cerimonias adhibet.

Dan.6.

VOS quoque Iſraelitæ in Chaldaicam captiuitatem abducti, cur toties ad templum illud Hieroſolymitanum anhelaſtis, ſi tanti ſint ponderis preces in agris locisque deſertis effuſæ? cur dixiſtis quęrentes, & gemebundi. [Super flumina Babylonis illic ſedimus & fleuimus, dum recordaremur tui Sion.] Vos verò glorioſi Apoſtoli Petre, & Ioannes cur in templum ad horam orationis nonam aſcendiſtis? Te ne quoque ſuperſtitioſam appellabimus, ſacratiſſima Virgo, ad templum voti perſoluendi, filijque Deo Patri offerendi, ac munerum in purificatione tui offerendorum ergo aſcendentem? Minimè gentium; at ſunt hæc potius argumenta & ſigna manifeſta preces in templis ad Deum effuſas longè ei gratiores, & acceptiores, quam eas quæ in agris, & alio loco effunduntur, exiſtere,

Pſ.136.

HVC adſis ò templorum hoſtis iuratiſſime, deducam te expatiatum, tibique inter inambulandum demōſtrabo, eadem templa, quæ modo in vſu ſunt, iam a duobus annorum millibus, & amplius, & eodem prorſus

cultu,

cultu, quo nos eadem dedicamus in vſu fuiſſe. Deſertum petamus, & ſtatim in ipſo eius ingreſſu Iſraelitas tabernaculo Dei iuſſu conſtituendo occupatos reperiemus, in quo & Deum colerent, & ſacrificia ſua offerrent. Cur hunc laborem ſubitis ò viri, in vanum, vt aiunt hæretici, laboratis; cur non in agris, & in media ſolitudine Deum adoratis, quare non potius in latè patenti deſerto holocauſta, & victimas veſtras, quàm in anguſto tabernaculo immolatis? Exo. 26

INDE ad terram promiſſionis deſcendamus, & in ea Regem, & Principem adeò de templo ædificando ſollicitum fuiſſe videbimus, ut dixerit: [Video, quod ego habito in domo Cedrina, & arca Dei poſita eſt in medio pellium.] Ingrediamur deinde ipſam Ieroſolymorum ciuitatem, in qua ad primum introitum Dauidem Regem templi illius auguſti, & ſplendidi fundamenta ponentem videbis; cernes inquam triginta hominum millia quotidie ſtrenuè operantium, ac quatuor operum profectorum millia, ubi, ſi tibi modò vacet, & morari velis, ſeptem annos fabricæ impendi videbis, ac tanta quidem dexteritate, & induſtria, ut nullus mallei ictus exauditus fuerit. Quod porrò Dauid templum inchoauit, ac perficere propter effuſum ſanguinem non potuit, quodque filius eius, pacificus Salomon perfecit, & conſummauit, idipſum paucis poſt annis dirutum, & deſtructum intueberis; ſed haud longo interiecto tempore exſurget Zorobabel, qui priores ruinas ſit reſtauraturus, ac poſt eum iterum legis patriæ æmulatores Machabæi. 2. Re. 7. 3. Re. 5. 1. Eſd. 5.

NIMIS diu Ieroſolymis hæſimus, egrediamur vrbe, & Apoſtolo per omnia mundi climata, & orbis plagas properantes ſequamur. Videbimus Matthæum templa in Aegypto, Ioannem Epheſi, Bartholomæum apud Indos ædificantem. At dices, unde hæc hauſiſti, unde hæc noſti? Ecce teſtem habeo Abdiam Babylonium, Apoſtolorum æqualem, qui eodem cum illis vixit tempore; Euſebium quoq; Cæſarienſem; qui & addit tēporibus ſuis, imperio. ſ. Imperatoris Claudii, omni penè loco templa Chriſtianorum fuiſſe, ac loca orationi deſtinata. 1. Mac. 4 Apoſtoli tēpla conſtruxere. Lib 2. hiſt. ca. 17.

Digitized by Google

Tranſeamus deinde Antiochiam, vbi à S Luca templum ex præſcripto Apoſtolorum Petri & Andreæ conſtrui cernes. At in tranſitu Romam orbis caput tranſire nefas erit, vbi innumera propemodum templa extrui videbimus; S. Balbina enim ad inſtantiam Alexandri Pontificis, hic Eccleſiam S. Petri ad vincula conſtruit; Helena quoque Magni Conſtantini mater infinita propemodum ibidem ædificat.

HINC te haud procul Rupella tua deducam, quo loco te in memoriam reuocare velim, quid olim in eius agro peractum ſit. Conſule antiquitatem, euolue hiſtorias, ac vetera monumenta perſcrutare, ac tum demum vide, num & apud vos vnquam templa ſacra exſtiterint. Et ſane, ſi te quærere & indagari non pigeat, reperies iam a millequingentis annis, S. Martialem, Apoſtolorum diſcpulum, & Aquitaniæ Apoſtolum; primam facem quę tibi fidei lumen ſuppeditauit. o Gallia, primum tuum Apoſtolum, o Aquitania, cuius doctrinam & miracula reuereris; primum fidei apud vos fundatorem, o Lemouices; felices inquam tam magno & præclaro patrono, tutore, cuſtode, & conſeruatore Lemouices, in cuius honorem, & templa erecta, & cuius reliquias habetis: reperies inquam ô ſanctorum ſanctarumque Eccleſiarum hoſtis, glorioſum hunc virum, Burdigalenſes Epiſtolis adhortari & incitare, vt in beatiſſimi Protomartyris Stephani honorem templum ædificent. Videns igitur, quàm vetus, & antiqua templorum apud Chriſtianos ſit memoria? agnoſciſne, & cognoſcis eadem iam inde ab Apoſtolorum temporibus nota fuiſſe? Sanè ſi ipſæ turres, ſi murorum ambitus, ipſa campanalium cacumina, quæ pluribus in Galliæ noſtræ locis adhuc exſtare conſpicimus, loqui poſſent, ipſa tibi ſuæ fundationis initia, hæc quidem iam ab annis mille, illa etiam longè vlterius, initia ſua arceſſerent.

S. Mar. Aquitanę Apoſtoli Ia.

S. Mart. Epiſ. ad Burd.

SI hæc tibi forſitam, antiquitatis memoria arrideat decem tibi Concilia proferam quæ te confutabunt, & errorem tuum arguent, quæ templorum meminere, quæ templa velut loca quædam ſacra, velut res quaſdam ſanctas in honore habenda eſſe vnanimi conſenſu aſſerunt.

Decem Concilię i quibus de templis fit mentio.

Ecce tibi hæc eadem ad oculum depromam; Concilium Pariſienſe ſub Ludouico & Lothario regibus: Conciliũ Aurelianenſe primum,& quartum,Matiſconenſe, Antiſidorenſe, Aquenſe, Herdenſe, Toletanum duodecimũ, Gangrenſe,& Arauſicanum. Omnia hæc templorum honorem, & cultum præcipiunt, eorumque vſum approbant,& indicunt;[Si quis domum Dei docet contemptibilem eſſe debere, anathema ſit.]

AN non igitur merito nos templa defendimus,eorũque cultum auctum & propugnatum imus?tu vero hæretice quam te ſacrilegum & profligatæ audaciæ oſtendis, cum eadem demoliri & euertere ſtudes. Interroga patres tuos & dicent tibi,pete ab omnibus omnino hominibus,quantum temporis interfluxerit, ex quo in vſu eſſe cæperint. Et dicent tibi tam antiquam eorum memoriam eſſe,vt cum ipſis hominibus cœperint; & tam diu duratura,vt cum mundo finienda ſint. Denique vt hic finem faciam, aperi hodie oculos hæretice, accede ad Euangelium,& videbis ipſum Chriſtum Dominum accepto flagello,iniuriam & contumeliam, quæ templo ſuo irrogabatur, vindicaſſe, & ementes ac vendentes templo ſuo exegiſſe. Quid hoc audio,Euangeliſtæ;[Tantæne animis cœleſtibus iræ?]

QVONAM vero,vt ad alterum concionis membrum deſcendamus,hos vendentes & ementes eſſe dicemus?quinam ſunt hi negotiatores & nummularij,qui in templo diſtrahunt & coemunt?Dicere poſſumus per eoſdem rerum ſpiritualium mercatores, beneficiorum proxenetas & diſtractores,Prioratuum Abbatiarumque inuaſores deſignari. Hi ſunt namque qui domum Domini ſpeluncam latronum, ac prædarum receptaculum conſtituunt;denique paucis vt complectar,per hos ipſos Simoniaci adumbrantur. Hi ſunt namque noui illi Philiſthæi qui arcam Domini exercituum, & idolum Dagon ſub eodem tecto collocare geſtiunt: qui templum ad orandum deſtinatum in periſtylium mercantium conuertunt, auaritiæ ſuæ idolum iuxta arcam humanitatis Chriſti conſtituere ſatagentes. Hi ſunt Tyrij & Sidonij illi, Babylonij illi, qui templa prophanant,

Qui per emẽtes & vẽdẽtes intelligantur.

1.Re.5.

Ioel.3.

violant,diripiunt,ac deuaſtant,de quibus Ioel Propheta:[Argentum merum & aurum tuliſtis citò, velociter reddam viciſſitudinem.]Hi ſunt ſcelerati illi Nabuchodonoſores, idolorum cultores, qui poſtquam plurima templa euerterint,ac multa beneficia diſtraxerint,in beſtias commutati ſunt,& inſtar beſtiarum ad inferos quoque deturbantur.

Dan. 5.

[Eiecit vendentes & ementes,]O Simoniaci, vos eſtis impij hi negotiatores & mercatores: vos eſtis impij illi Balthaſari,qui Eccleſiæ opes diripiendo,nec vaſa modo ſacra,verum etiam ipſa beneficia deprędādo,eademque cum concubinis veſtris diſſipando ac decoquendo, ſæpius meritas & dignas direptionum veſtrarum pęnas perſoluiſtis. Veniat obſecro vobis in memoriam impij illius Heliodori,qui cum Sacros templi theſauros,pecuniaſque depoſitas ſacrilega manu auferre moliretur,tam inſignes ab Angelo inflictas pænas dedit,vt pœne exſpiraret. Vos igitur Angeli templorum noſtrorum protectores & tutores eſtis.Ecce Angeli rebelles cœlo, guloſi Adæ Paradiſo, traditores Iudæ Apoſtolatu, peccatores Ionæ naui, corui arca, & hodie ſacrilegi Mercatores templo eiecti ſunt.[Eiecit vendentes & ementes.]

2. Mac. 3.

O infelices Eccleſiaſtici, tamne triſtem vobis caſum imminere, tantum vobis accidere infortunium, vt vos è templo eijciendi ſitis, qui alios eiuſdem introitu arcere conſueuiſtis,& ipſos etiam Dæmones expellere: tantane vobis nominia neceſſe eſt vt eueniat, vt vos templo ſitis eliminandi, qui eiuſdem ianitores eſtis, qui claues eiuſdem geritis, tantæ inquam poteſtatis claues, vt Eccleſiam, regnum cæleſte, & ſimul infernum reſerare atque obſerare queant. Veſtræ auaritiæ,veſtræ Simoniæ, veſtræ hypocriſes Chriſtum hodie ad iracundiam prouocant,vt vobis dicere neceſſe habuerit,[Vos feciſtis illam ſpeluncam latronum:]ac ſi diceret: Vos ego Eccleſiaſtici, vos Beneficiarij in templo meo conſtitueram, ſperans fore vt ex eo domum orationis, domum pietatis,ac domum ſanctitatis faceretis, & ecce vice verſa in ſpeluncam,& receptaculum latronum,prędonum ac direpto-

Digitized by Google

reptorum eam conuertiſtis, omnia & latrocinijs, prædiſque infamia ſint.

REVERA ita ſe res habet Domine: eheu quot non latrones è templo tuo egreſſi ſunt; quam multi prædones è monaſterijs tuis prodierunt? Arrius, Eutyches, Mōtanus, Berengarius, Lutherus, Oecolampadius, Caluinus, alijque plurimi in templo tuo latrocinia exercebant, & ecce omnes illi aut Monachi, aut ſaltem Sacerdotes & Eccleſiaſtici fuere. Eheu quam ſacrilegi hi negotiatores erant? imo vero prædonum & latronum Principes, atque illos omnes Domine tu templo tuo expuliſti. [Eiecit vendentes & ementes.] Non vendebant hi minutim ipſa Sacra beneficia aut Ordines, vt hodie Simoniaci facere conſueuerunt, ſed erant inſtar mercatorum maiorum, qui totam ſimul Eccleſiam diuendebant. O ſacrilegos, ac prædonum Principes: Vendebāt hi myſterium SS. Trinitatis vt Ariani, illi Incarnationem Chriſti inuadebant vt Neſtoriani, alij vero recentiores diripuere ſacras imagines, calices, Sacramenta, Sanctos, Vota, Monaſteria, ieiunia, vt Lutherani & Caluiniſtæ: de quibus meritò Dominus dicere potuiſſet. [Vos feciſtis illam ſpeluncam latronum.]

Omnes pęne hęreſiarchę qui ab Eccleſia defecerūt. plerūq; monachi aut Sacerdotes fuere.

IAM vero vt ad propoſitum redeamus, ne quæſo vos o Sacerdotes, & Eccleſiaſtici amplius Deum ad iracundiam prouocetis, neue illi amplius materiam & occaſionem detis, quo vos flagello è funiculis contorto, templo ſuo exigat. Sit vita veſtra honeſta, nemini vllum ſcandalum dantes. At recordemini vos eſſe lumen mundi, ac ſidera Eccleſiæ, Epiſcopos vero ipſos planetas, Pontificem ac caput Eccleſiæ Solem. Sidera igitur & ſtellas imitemini, quæ in firmamento quidem ſemper micant, ac nunquam ecclipſim patiuntur: ita & vos bono ſemper exemplo vitæque honeſtate alijs prælucete, ac nunquam ſcandalo aliquo deliquium patiamini. Tanta namque veſtra dignitas eſt ac ſublimitas, vt ipſam Angelorum multis partibus antecedat. Hinc S. Franciſcus citius ſeſe honorem Sacerdoti, quam Angelo, ſi eodem ſibi tempore occurrerent, exhibiturum aiebat. S. Antonius quotieſcūnque Sacerdotum

Quāta ſit Sacerdotū dignitas.

Digitized by Google

obuium haberet,in genua coram eo prouolutus, benedictionem ab eo efflagitabat. Magnus ille Imperator Conſtantinus in Nicæna Synodo Sacerdotes Patronos, & Patres nuncupabat. Imperator Theodoſius ad pedes S. Ambroſij Sacerdotis & Epiſcopi prouolutus obnixè petijt, vt excommunicatione per eum abſolui poſſet. Orbis illud flagellum & Italiæ terror Attila Hunnorum Rex, quo vix vllus vmquam immanior, aut crudelior extitit, cum in conſpectum leonis Papæ totiuſque Cleri Romani, qui ei imminentis Italiæ calamitatis commiſerati occurrerant, veniſſet, tacita quadam in uiro ſancto maieſtate perterritus arma depoſuit, ac iuſsa ſeſe ſacturum ſpopondit.

QVAMOBRIEM ò Sacerdotes, quos Dominus in templo conſtituit, ut ex eo domum Orationis faceretis, hæc ipſa templa honorate, in ijs debitum Deo cultum exhibete; nolite ea uitiis ueſtris prophanare, nolite ea hipocritarum & Simoniacorum domum conſtituere, ſed domum bonorum, ac fidelium miniſtrorum, vt aliquando audire mereamini. [Euge ſerue bone & fidelis, quia
Mat. 25 in pauca fuiſti fidelis, ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium.

ECCE Domine Ieſu Chriſte hodierna tibi die profitemur, zelum domus tuæ nos comediſse, & promittimus nihil tantæ nobis curæ fore, quàm Eccleſiæ tuæ honorem, templorum tuorum cultum, & nominis tui gloriam, ac perpetuum in diuino tuo obſequio affectum: ad hoc vnum contendemus, hoc unum ſpirabimus. Deinde tanta diligentia, ac tam accurate munus noſtrum, ad quod te donante uocati ſumus explebimus, vt nullam tibi umquam iraſcendi occaſionem daturi ſimus, qua nos è templo tuo exigere poſſis. Ipſa nos prius opprimat ira, quàm loca hæc ſacra profanemus, quam aliquid in iis, aut diuendamus, aut emamus: ſed mille potius mortis genera perpeti, ac perferre, quam in iis Simoniam committere, aut hypocriſim, aut fucatam pietatem fouere. Ecce promittimus, ac vouemus Domine, fidele tibi hic obſequium nos exhibituros, vt ſicut boni, ac fideles ſerui Eccleſia militante egreſſi

te

te aliquando in ipſa triumphante conſpicere mereamur. Amen.

FERIA TERTIA poſt Dominicam IV. In Quadrageſima.

Iam die feſto mediante, aſcendit Ieſus in templum & docebat, & mirabantur Iudęi dicentes. Quomodo hic litteras ſcit, cum non didicerit? Ioa. 7.

FIGVRA.

REGINA Saba ab extremi orbis partibus multo comitatu, ac multis nobilibus, & Principibus ſtipata, Hieroſolymam ad ſapientiam Salomonis audiendam cum veniſset, ea audita, ac viſa eius magnificentia & ſplendore, adeo obſtupuit, ut extra ſe rapta, & ultra ſpiritum non habens dixerit: [Beati uiri & beati ſerui tui hi, qui ſtant coram te ſemper, & audiunt ſapientiam tuam. Attollite oculos Auditores, ac videte ſynagogam illam nationum omnium reginam; per Prophetas, ſcilicet ita nuncupatam, ab extremis Iudææ finibus, magna nobilium, Scribarum, Phariſæorum, Summorumque Pontificum ſtipatam multitudine in templum prodeuntem, & audita non ſapientia Salomonis, ſed doctrina & prædicatione Ieſu Chriſti, prę ſtupore extra ſeſe raptam, adeò ut præ admiratione dixerit: [Quomodo hic litteras ſcit, cum non didicerit.] Nonne nobis id optime cum figura uidetur coincidere? Eſt hoc hodierni Euangelii ſubiectum, de quo ut aliquid ad maiorem Dei gloriam ueſtrumque omnium ſolatium dice- 3. Reg. 10.

Digitized by Google

re poſſimus, ad Spiritus ſancti ſubſidium, ac ſolitum Dei paræ Virginis patrocinium confugiamus dicentes.

AVE MARIA.

Anac. dictum. ROGATVS olim Anacharſis Scytha Philoſophus, cum toties homines triſtitia quadam afficerentur, ait, id non aliundè quam ab inuidia proficiſci; dolent enim, & triſtantur cum alios lætè & proſperè agere vident, & virtutes in ijs perſpiciunt, quas ſibi deeſſe ſciũt, adeò, vt tantum de alienis virtutibus, quantum de ſuis ſceleribus doleant. Et ſanè ipſa inuidia peſtis eſt, quæ, vt plurimum, Virtutes, fœlicitatem, ac benefacta comitatur: quod diuinus Plato ſatis expreſſit cum ait: [Quibus proſpere res ſuccedunt, contingit oriri primo æmulationem, deinde inuidiam.] Iiſdem pœnè verbis Iſidorus.] Nulla eſt virtus, quæ non habeat contrarium inuidiæ malum.] Quod Stobæus egregia ſimilitudine declarat. Quemadmodum eos, qui in Solis lumine ambulant, ſemper vmbra ſequitur, ad eundem modum eos, qui ad gloriam aſpirant, inuidiæ œſtrum comitari conſueuit. [Iter facientem per ſolem neceſſario comitatur vmbra: incedentis verò per gloriam comes eſt inuidia.] Hinc de magno illo Athenienſium duce Themiſtocle refert Plutarchus, eum in iuuentute dicere ſolere, ſcire ſe ac perſpectum habere, actiones ſuas nondum famam mereri, cum ipſa nondum eas inuidia comitaret.

Plut. in Menex. Lib. 3. ſent. de ſummo bono. Ser. 38. Apophthegma Themiſtoclis.

HIHC non immeritò quidam inuidiam Antagoniſtam fortunatorum appellabat. Equidem cum dracone illo, de quo in Apocalypſi, non immeritò eam poſſe comparare videor, qui cauda ſua ſtellas è cęlo trahebat: ipſa namque inuidia caudæ ſuæ veneno virtutes, quæ inſtar ſiderum in anima collucent, inficere, & euellere contendit, earumque lumen extinguere, aut ſaltem offuſcare nititur. Quot peſtilens illa Megera tragędias, quot turbas vbique excitauit? Ecce in cęlo Angelos ad ſeditionem concitat, & aduerſus diuinitatem conſpirare cogit. Vix quoque illa Auerno prodierat, quin ſtatim mundi primogenitum Cain exſtimu-

Apo. 12. Gen. 4.

lati

lat, vt necem fratri machinetur. Eadem hæc peſtis filios Iacob inuaſit, & decem fratres in Ioſeph paruulum armauit. Eadem, & inter IACOB & ESAV in matris vtero adhuc latitantes orta, vtrumque ad prælium commouit, vt ſeſe mutuò calcibus impetierint. Eadem, & inter Dauidem & Saulem, generum, & ſocerum ſurrexit: & ſanè nunquam aliquis tot prælia vidit, vel audiuit, quot ab vna inuidia promanarunt. O multorum malorum parens inuidia, quot ruinas, & exitia in mundo produxiſti: tu mortem ò infelix mater peperiſti, tu peccatum in mundum inuexiſti; cur non potius abortum feciſti? Inuidia nempè diaboli mors intrauit in orbem terrarum. Tu quoque es ſcelerata illa vipera, quæ matrem, quæ te produxit, enecas: tu es mordax illa rubigo, quæ eum in quo habitas erodis; tu es virulenta illa aranea, quæ quidquid attigeris in lethale virus commutas. Geneſ. 37. Geneſ. 25. 1.Re.14

DIXIT olim quidam, & ſanè non ineleganter tria in mundo reperiri, quæ res altiſſimas ſemper, & eminentiſſimas impetere conſueuere: ventum ſcilicet, & fulmen, & inuidiam; quod egregiè Poeta neſcio quis conuertit dicens.

Summa petit liuor, perflant altiſſima venti,
Summa petunt dextra fulmina miſſa Iouis.

Venti ſcilicet arbores proceras, aggrediuntur, fulmina celſa turrium cacumina, inuidia verò virtutes heroicas. Vnde eleganter quidam

---nec magnas patiens exurgere laudes
Inuidia---

HINC in Alexandro Macedone veluti rem tanto Rege indigniſſimam, ac magnum inuidiæ eius argumentum obſeruat Aelianus, tres eum præcipuè è ducibus odio eſſe proſecutum. Perdiccam ſcilicet, quod eſſet bellicoſior, Lyſimachum: quod militiæ peritus, & optimi ducis munere optimè fungeretur; Antigonum verò, quod ſplendidus eſſet, ac regium faſtum indueret. Verum relictis hiſce Ethnicis, qui veram inuidiæ, & liuoris imaginem intueri deſiderat, expreſſam illam in Phariſæorum animis reperiret, Aelianus lib. 12. c.16.

qui

qui iniquo ſemper oculo, & inuidiæ liuore ſuffuro, Chriſti miracula intuiti ſunt, & immortali eum odio perſecuti. Hinc in hodierno Euangelio interrogant, [Quomodo hic literas ſcit, cum non didicerit.] O inuidiam, ò liuorem, ò æmulationis peſtem. Nos vero primo Chriſti doctrinam, quam illi tantopere æmulati ſunt, excutiamus, deinde de eiuſdem ingenio ſcientiaque loquemur.

PRINCIPIO igitur dicimus, doctrinam quem Chriſtus cœlo attulit, hoc ipſum Euangelium eſſe, quod vobis hodie annuntiamus, Lycurgus nouas leges Lacedæmonijs ſcripſit, Solon Athenienſibus, Zaleucus Locrenſibus, Numa Romanis, at hodie Chriſtus Chriſtianos edocet, ipſe eſt, qui Eccleſiæ, ac toti mundo leges, eaſque recentes, & nunquam auditas promulgat. Perlecta eſt hæc doctrina olim in monte Sinai, cum ventorum procellarumque turbine, cum tubarum clangore, ac fulgurum ſonitu, per quæ omnia doctrinam hanc verè admirabilem futuram oſtendebatur: eam deinde Chriſtus in ſua natiuitate, vitæ ſerie, morte, ac reſurrectione miraculis, prodigioſiſque operibus confirmauit: [Cæci vident, claudi ambulant, mortui reſurgunt.] Ipſe quoque Paracletus ſpiritus nouis eam poſtea miraculis ſtabiliuit; quippe qui cœlo deſcendit, eius, vt rector & director foret, & ipſos Apoſtolos, doctrinæ huius præcones futuros erudiret. Scriptum eſt enim, [Spiritus ſanctus docebit vos omnia.

Exo. 19

Mat. 11.

Ioa. 14.

IPSI vero Apoſtoli ſub tam egregio præſide doctores facti, eandem docuerunt, promulgarunt, ac per totum terrarum orbem prædicarunt, & ſemper miraculis plurimis in eius confirmationem patratis, Et ſanè ingẽs miraculum & mirabilem hanc doctrinam ſemper miraculis comitantibus incrementum ſumpſiſſe. Quod mihi quadantenus in eo expreſſum videtur, quod in Arca Teſt. tabulæ legis ſemper cum virga Moyſis ſimul ſeruarentur: ad ſignificandum in Eccleſia, quæ vere arca eſt, legem Euangelicam nunquam progreſſum facturam, niſi virga illa miraculorum operatrix, niſi ipſa miracula eam ſemper comitarentur.

Figura.

ECCE & aliam figuram. Muri & propugnacula Iericho,

richo, quæ armis expugnari non potuerant, ad primum tubarum Iſraeliticarum clangorem confeſtim conciderunt; quo denotabatur muros & valla idololatriæ, ac ſublimia illa ſuperborum faſtigia, quæ per veteris legis vigorem & fortitudinem euinci non poterāt, ad tubarum Apoſtolicarum ſonitum, ad primam ſanctæ illius doctrinæ vocem eſſe proſternenda, & euertenda. Ioan.6.

VERE igitur hæc doctrina admirabilis eſt, quippe qui vniuerſum terrarum Orbem peruaſit, quæ ab omnibus hominibus recepta, & ab omnibus vniuerſitatibus & ſcholis approbata eſt. Apollo, S. Paulus, Gamaliel, Ioſeph ab Arimathia, quatuor Iudaicæ legis Doctores, eam ſynagogæ nomine comprobarunt; Hieroth. Dionyſ. Iuſtin. Philoſophi Platonici, ei velut dignæ Academiæ Athenienſis nomine ſubſcripſerunt; Quadratus, Agrippa, S. Marc. & Luc. magna ſanè lumina, virique magni medicorum nomine eam receperunt: S. Ignatius, Timoth. Titus, & Barnabas viri omni literarum ſcientia excultiſſimi eam laudarunt, laudatamque in Cypro, ac per omnes Africæ oras diſſeminarunt: Imp. Conſtant. Imperij Ro. nomine, & Clodoueus Galliarum, eam dignam quæ reciperetur, iudicarunt. Per omnia denique tribunalia & ſubſellia magni illius Parlamenti, mundi ſcilicet, vera & genuina iudicata eſt: In Africa, Aſia, Europa, America, apud Antipodes, in Monarchia, Græcorum, Perſarum, Aſſyriorum, & Romanorum, inter Iudæos, in medio Gentilium & Ethnicorum, quin & apud Barbaros. Quod vero omnem admirationem ſuperat, eſt, quod eius auctor, inſtitutor, ac promulgator, in omnium conſpectu, inter duos nefarios latrones, in ignominioſa Cruce, ſaturatus opprobrijs, ac magna cum infamia fuerit ſuſpenſus, & in eadem mortuus: quod duodecim tantum diſcipulos habuerit, viles piſcatores, qui eandem diſſeminarunt, eiuſque rationem coram omnibus mundi academijs, iudicumque ſubſellijs, apud omnes Philoſophos reddiderunt, ac per omnes mundi angulos fuderunt, nam [in omnem terram exiuit ſonus eorum.] Quibus non obſtantibus tantum breuiſſimo temporis ſpatio incrementum ſumpſit, vt vtrumque po- Pſ.18.

lum

Digitized by Google

lum nominis ſui fama impleuerit, ac mille ſexcentis ipſis annis durauerit.

VERE igitur doctrina admirabilis eſt, qua nulla vnquam in mundo, aut præclarior, aut diuturnior extiterit, doctrina, inquam, cuius præſtantia verbis nequit explicari; cuius obiectum eſt omne bonum, amare Deum & proximum: cuius principia ſunt, fides, ſpes, charitas; cuius proprietates ſunt, credere Deum eſſe iuſtiſſimum, ſeptem in Eccleſia ſacramenta eſſe, agendam eſſe pœnitentiam, confeſſionem peccatorum eſſe perneceſſariam, quadrageſimæ ieiunium ſeruandum; non eſſe committendam fornicationem, dandas Eleemoſynas, pro peccatis ſatisfaciendum, diligendos inimicos, aliasque res propemodum infinitas. Doctrina inquam ad quam velut ad principium omnes aliæ ſcientiæ & doctrinæ referuntur: doctrina, quæ abſtrahit ab omni materia ſingulari, ſenſibili, & intelligibili. Per eam namque voluptates, deliciæ, vanitatesque quæ ſunt in materia ſenſibili, prohibentur. Docet illa amorem erga nos ipſos eſſe exuendum, non eſſe perſonarum acceptionem faciendam; & hoc quidem in materia ſingulari. Docet eadem ſublimia quædam myſteria, modo de SS. Trinitate, modo de incarnatione Chriſti, quæ res adeo puræ ſunt, & ita ab humano ingenio ſecretæ, vt abſtrahant ab omni materia intelligibili, & nos eaſdem mente compræhendere, aut intelligere non valeamus.

Pſa. 18. EGREGIVM porro de doctrina hac elogium dedit Doctor ille regius Dauid. [Lex Domini immaculata, conuertens animas, teſtimonium Domini fidele, ſapientiam præſtans paruulis.] Inſignes profecto proprietates: in primis quod immaculata ſit, nullo errore, nullaque falſitate permiſta, & quod nihil fidei, boniſque moribus repugnans contineat. Doctrina vero & lex Mahumetana ſcatet erroribus, Iudæorum plena eſt ineptijs, & anilibus deliramentis, Hæreticorum referta eſt horrendis blaſphemijs, & impietatibus; ſola noſtra immaculata eſt. Scatet erroribus tuus Thalmud ò Iudææ; barbariſmi, ac ſolæciſmi reperiuntur in tuo Alcorano Mahumetiſta; errores, falſitates, ac mendacia Catechiſmus & Inſti

tu-

tutiones tuæ continent Caluiniſta:tu vero Catholice nihil præter veritatem in Biblijs tuis reperire poteris.

ERRASTI ò Ariſtoteles, cùm in libris tuis quodam loco ais. Ex nihilo nihil fieri. item. Mundum eſſe ab æterno; errores ſunt meo & omnium ſaniorum iudicio grauiſſimi, ac cum veritate nimium quantum pugnantes. Diuini tibi cognomen veteres tribuant, quantumcunq; velint, Plato, tibi equidem dicere auſim & aſſerere, plurimos in ſcriptis tuis errores reperiri, plurimas abſurditates & ineptias: vt in primis cum de Idæis ab intellectu remotis agis, quas neſcio qua ſubtilitate excogitaſti, quaſque ſine vlla neceſſitate in rerum natura vis ſubſiſtere. At ſolus, tu Domine Ieſu, in doctrina tua ne minimũ quidem erraſti, tua doctrina ſincera eſt, vera eſt, immaculata eſt.

OMNIS illa veterum Philoſophorum ſcientia, traditiones illæ Rabinorum, leges illæ Arabicæ, & Mahumeticæ, meræ ſunt fabulæ, ac germanæ gerræ, ſi cum tua lege, Chriſte Ieſu, conferantur. Præiuit mihi Dauid dicẽs. [Narrauerunt mihi iniqui fabulationes, ſed non vt lex tua.] Vos vero miror Mathematici, cur tantopere Euclidem veſtrum miremini, ac tanti eius regulas faciatis, quarum demonſtrationes adeo euidentes, ac manifeſtas eſſe aſſeritis, vt hominem quoddammodo cogant, ac mentes violenter impellant, ijs vt fidẽ habeant, eaſq; veriſſimas eſſe fateantur; ac nullus vnquam extiterit qui ne latum quidem vnguem ab iiſdem recedere auſus fuerit, aut falſitatis eas, vel minimè coarguere. Quam infinitis partib. quam longis interuallis doctrina Ieſu Chriſti Euclidicis regulis certior eſt, & admirabilior. Iam 1600 anni effluxere & amplius, & nemo adhuc ne minimum quidem errorem in doctrina Euang. reperiri potuit. Quin & ipſe audacter à Iudaicæ legis doctoribus petijt, vt vel minimum ſi poſſent in doctrina ſua errorem oſtenderent, dicens. [Quis veſtrum arguet me de peccato?] Quis veſtrũ ò Rabbini, ò Doctores, quis veſtrum ò Philoſophi, qui ſcientię tantum innitimini, vel minimum, vt vita defectum, vel errorem in doctrina reperiat? [Lex nempè Domini immaculata eſt.]

Pſ. 118.

Ioan. 8.

ET

ET ſanè ea eſt doctrinæ Chriſti excellentia, & perfectio, vt ſi planè & integrè in aliqua Rep. vel regno ſeruaretur, ciues illius ſibi non in mundo, ſed in paradiſo quodam voluptatis verſari viderentur. Si enim aliqua ciuitas foret, in qua incolæ Deum præ reliquis rebus amarent, ac proximum, vt ſeipſos, nullus alienum quid tolleret, abeſſent auaritia & cupiditas, omnes indigentibus & pauperibus ſuccurrerent, an non aureum rediiſſe ſæculum, aut eam Rem p. vere cœleſtem iudicaremus. O igitur ſacroſancta, ac penitus cęleſtis doctrina. Tu etiam [conuertis animas,] Turcas inquam, & Saracenos, Iudæos & hæreticos. Et ſanè hæc ipſa miracula patrat; peccatores conuertit, Idolorum ſcilicet cultores, Simo-
Luc. 7. niacos & adulteros. Vix enim Chriſti prædicationem audierat Maria Magdalena, quin ſtatim relictis peccatis
Ioa. 14. ad bonam frugem rediijt: nec Samarita quin pœnitentiā
Luc. 24. egerit; nec duo diſcipuli euntes in Emaus, quin ſtatim oculi eorum fuerint aperti. Saluator Domine, quid ſi Amphiona, quid ſi de Orphea dixero, qui rupes & ſaxa, qui arbores, & ligna ad ſonum dulciſonæ tuæ teſtudinis, ad prædicationem doctrinæ tuæ duxiſti.

EGREGIA ſanè doctrina, ſed multo adhuc fidelior eſt. [Teſtimonium Domini fidele,] fidele, inquam; quidquid enim promittit & ſpondet, exequitur; quicquid de-
Luc. 16. bet exſoluit. Promittit pauperibus gloriam æternam, ac diuitibus æterna ſupplicia comminatur. Lazarus pauper & inops ample remuneratus eſt gloria nimirum cœleſti; ac diues Epulo experientia etiam didicit fidelem eſſe, cum æternis ſupplicijs adiudicatur. Intentat peccatoribus obfirmatis tormenta, ſupplicia, punitiones, & damnationes. Pharao, Cain, Iudas, alijque innumeri didicerunt id eſſe veriſſimum. Vere itaque fidelis eſt: promittit
Ion. 2. namque conſolationem afflictis; nam Ionas auxilium
Dan. 13 & ſolatium ſenſit in Balena, Daniel inter leones, Suſanna in vitę periculo conſtituta. Intentat ſuperbis deiectionem, ac potentes de ſede ſe depoſiturum confirmat, &
Iſa. 14. ſe fidelem eſſe: Videas namque Luciferum cœlo deie-
Eſth. 7 ctum, Aman in aula Regis Aſſueri ſuſpenſum, Nabucho
Dan. 4. donoſor in Babylone humiliatum. Pollicetur ſe humiles

les exaltaturum, & quam ſeſe hic fidelem demonſtrat? Videas Ioſeph in Ægypto, Danielem in Chaldæa, Dauidem in Iudæa ex humili gradu ad ſublime dignitatis faſtigium euectos. O increduli Iudæi, ò inuidi Phariſæi, quid igitur in doctrina hac culpandum inuenietis? quid inuidia & liuore excæcati interrogatis. [Quomodo hic litteras ſcit, cum non didicerit.] Quęnam hęc doctrina eſt? qui fieri poteſt, vt hic tam doctè verba faciet, tam diſertus ſit & eloquens, qui nunquam literas didicit, & ne fando quidem audiuit.

ERIT hoc ſecundum orationis noſtrę membrum, in quo Iudęis ſcientiam Ieſu Chriſti, qui nobis hanc doctrinam tradidit, capacitatem aperiemus. D. Thomas Sorbonę noſtræ columen, & ſcholaſticorum princeps, 1.p.qu. ait, Chriſtum in quantum homo fuit, nobiliſſimam, pul- 26.ar.3. cherrimam, ac perfectiſſimam omnium, quę nunquam in mundo fuere, aut futurę ſunt, creaturarum fuiſſe. Et inquirens, num Deus ea quę ſemel condidit, perfectiora reddere queat, affirmat poſſe: quin & mille nouos mundos infinitis partibus hoc ipſo quem incolimus excellẽtiores & pulchriores poſſe condere, qui olim quidem ab eius eſſentia promanauit, ſed tria iam ipſo tanta perfectione facta eſſe, nempè gloriam beatorum, Ieſum Chriſtum, quoad humanam naturam, ac Beatiſſimam Virginem, nihil vt illis perfectius creare poſſet; adeò, vt haud minor dementia & ignorantia eſſe videatur quęrere, vndenam Chriſtus Dominus doctrinam ſuam hauſerit, quàm inueſtigare à quo ſol lumen ſuum habeat.

SED altius, Auditores, res areſcenda eſt, & ab ipſa incarnatione eius initium ducendum. Nam Ieſus Chriſtus Deus erat & ſimul homo, erat Ianus ille biceps, cuius duę facies erant, una diuinitatis, humanitatis altera. In quantum Deus eſt, ò Iudæi, magnę inſanię & dementię argumentum eſt; ac non exigua blaſphemię ſpecies, petere; [Quomodo hic literas ſcit?] Non ſecus, ac ſi peteretis, tantane Dei ſapientia eſt, tantane ſcientia præditus. Eiuſdem enim cum patre ſuo naturæ eſt & ſubſtantię. [Ego & pater unum ſumus,] id eſt in natura. Eaſdem habet perfectiones, eaſdem qualitates, omnipotens & Ioan.10

Pater,

Digitized by Google

Pater, æternus, infinitus, omnia ſciens, & omnia quidem ſimul, & ab omni æternitate, ac per ſcientiam viſionis, ea quæ fuere, & per eam, quæ ſimplicis intelligentiæ dicitur, ea quæ tantum fieri poſſibilia ſunt. Quin & in ipſo erat notitia, ſapientia, ſcientia, præſcientia, prouidentia, prædeſtinatio, reprobatio, ac magnum libri vitæ arcanum.

IN quantum homo, Chriſtus etiam dupliciter conſiderari poteſt, vel vt compræhenſor, vel vt viator: & quoniam à primo natiuit. ſuæ momento compræhẽſor fuit, atque anima eius beata Verbi diuini viſione gaudens; hinc duplicem cognitionem habuit, talem qualem Angeli, & qualem beati in cœlo, at vtramque longe nobiliorem. Intelligo hic cognitionem verbi, & omnium rerum cognitionem in verbo; ecce duas notitias. Alijs eas nominibus nuncupat Aug. [Veſpertinam ſcilicet, & matutinam, adeo, vt Chriſtus eodem inſtanti Doctor fuerit & homo, & eodem ſimul compræhenſor, omniumque rerum notitiam perfectam habuerit, non quidem actualem, ſed tantum habitualem, per quam omnia in verbo illo perſpiciebat, poterat nempè in verbo omnium rerum, quas noſſe exoptabat, repræſentationem ſucceſſiuè habere.

ET ſanè Auditores, ſi bene diuinam eſſentiam intueamur, videbimus eam ſpeculo eſſe perſimilem, in cuius cryſtallo omnia tam præterita quam præſentia & futura repræſentantur: in quam Angeli & Beatorum animæ reſpicientes, beatitudinem ſibi acquirunt, eamque eſſentiam contemplando, omnia in illa contemplantur. Quemadmodum etiam ſpeculum in medio aulæ alicuius poſitum, inſpicientibus, omnia quæ in eadem aula ſunt, repræſentant: ita quoque Deus in mundi medio quodammodo poſitus, & in omnibus eiuſdem climatibus dependens, omnibus qui in eius eſſentiam oculos conijciunt, omnes creaturas, & omnia quæ in vaſta mũdi huius aula ſunt, oſtendit & obijcit. Hinc diſcas obiter hæretice, quanam ratione ſancti ipſi noſtras orationes, ſupplicationesque audire & exaudire valeant, dum eas in illo diuinæ eſſentiæ ſpeculo intueantur. Conſola-

Digitized by Google

te igitur idiota, ac ſumite animum vos qui in ſimplicitate hactenus vixiſtis, exultate iam & lætemini, omnique ratione contendite, vt per bona, ac ſalutaria opera, æternæ illius beatitudinis compotes reddi mereamini; eius namque ſemel participes effecti, infinitis procul dubio paraſangis omnes Doctores, Philoſ. aut Theol. qui vnquam extiterunt, aut exiſtent, antecellatis. Nam vt D. Greg. ait. [Quid eſt quod non videant, qui videntem omnia vident?] Tuque à me quærere hodie deſine Iudææ; [Quomodo hic homo litteras ſcit cum non didicerit?] Quoniam.n à primo ortus ſui die in ſpeculo illo verbi omnia contemplabatur, Beatus erat, magnus Doctor erat, & in omni ſcientiarum genere verſatiſſimus.

DEINDE ſi eum, vt viatorem conſideremus, magnũ eum quoque Doctorem reperiemus. Neq; enim eo, quo nos modo, natus eſt; anima namque noſtra teſte Ariſtot. tabulæ raſæ perſimilis eſt, in qua ſi egregiam aliquam imaginem ex arte, aut cognitionis alicuius exemplar effingere volumus, neceſſe eſt, vt tempus & ætas maturior, iudiciumque capacius eandem efforment. At habebat Chriſtus animam omnium rerum cognitione exornatã, & dotatam: habebat etiam ſcientiam, quam infuſam appellant. Quin & Deus à primo conceptionis eius principio ſtatim ei, non ſecus atque Angelis & Adamo, ſtatim, vt conditi fuere, omnia intelligentiæ genera communicauit, quas nos rudes & ſtupidi non niſi magno labore, ſtudio, & difficultate per ſenſus exteriores, è rebus naturalibus elicere poſſumus: quas cum ad communem ſenſum, velut ad generale tribunal, ad quod oẽs ſenſuum exteriorum actiones referuntur, reuocamus, ille ſtatim omnes intellectui agenti repræſentat, qui vbi eas puras & ab omni terrena materia ſecretas reddiderit, tandem intellectui patienti, in quo omnis noſtra cognitio efformatur, imprimit & infigit.

DOCET nos id Philoſophia, quod inde ſanè petere neceſſe fuit: vt Chriſtum etiam in quantum viator extitit, omnia à prima natiuitatis ſuæ hora, perſpecta & cognita habuiſſe demonſtrarem; in q̃ rem luculentum hic conceptum ad meliorem eius intelligentiam proferam. Conceptus egregius

Dd Nam

Digitized by Google

Gen. 1. Nam queadmodum corpora illa cæleſtia vna cum ſtellis ſuis ac lumine condita ſunt, arbores item in paradiſo fructibus plenæ & abundantes: ita Chriſtus Ieſus, arbor illa vitæ, fructibus, gratijs, ſcientijs ac meritis plenus, in quantum homo conceptus fuit: & purum illud firmamentum, omni corruptione & Eclipſi carens, vna cum ſtellis ſuis, ſcientijs nempe, & omnis notitiæ Philoſ. ac Theol. generibus productum fuit, cum omnib. denique perfectionib. conceptum.

De ſciẽtiis infuſis inſignis tractatus. AN non meminiſti excurſus illius, quem 12. ętatis anno fecit, cum triduo inter Doctores in Synagoga diſſereret, adeo vt omnes tum propter ętatem, tum propter doctrinæ varietatem & pondus in ſtuporem raperentur. [Stupebant autem omnes qui eum audiebant, ſuper prudentia & reſponſis eius, & videntes admirati ſunt.] Vbinam tantum in ſtudijs profecerat? quis eum docuerat? quas ſcholas adierat? hoc ab ipſis hauſit incunabulis, à 1. natiuitatis die ſecum detulit. Cur igitur vos o inuidi Iudæi clamantes quæritis; [Quomodo hic literas ſcit, cum non didicerit.] Vos vero mihi dicite, quonam in collegio ſtuduerint Angeli? in quanam vniuerſitate curſum ſuum perfecerint dæmones, quorum tamen tanta ſcientia eſt, ac rerum experientia.

Luc. 2.

QVIS fuit Regens Adami, quis doctor eius, quis præceptor? qua in ſchola Noe Mathematicam didicit, ad tam ingentem machinam conſtruendam? in qua obſecro Academia quis vnquam docuit ſomnia interpretari, & infimas animi cogitationes detegere, in qua tamen arte Ioſeph & Daniel, hic in Babylone, ille in Aegypto tam bene verſati fuere, vt in eadem facti fuerunt magiſtri. In quo tandem orbis angulo tradita eſt ſcientia ea quæ futura adhuc ſunt præuidendi, in qua tam multi tamen Prophetæ excelluerunt? In quo ludo didicit Ioſue ſolis curſum exhibere, & Iſaias eumdem ad occaſum cogere? Qua in claſſe Salomon adeo ſapiens ac peritus rerum effectus eſt. Erant hæ omnes ſcientiæ infuſæ; omnes hos ipſe docuerat Deus, hos omnes ipſe erudierat, & in primis Filium ſuum cariſſimum redemptorem noſtrum Ieſum Chriſtum, à primo conceptionis inſtan-

Gen. 6. Gen. 40 Dan. 2. & 4. Ioſ. 10.

Digitized by Google

inſtanti omnium ſpecies & habitus ſcientiarum ei inſtillans.

ECCE vt hic veſtra principia, ac fundamenta conciderint Philoſophi. Ecce, vt axioma veſtrum falſitatis arguatur. [Nihil eſt in intellectu, quod prius non fuerit in ſenſu.] omnes namque ſcientiæ prius ſunt in intellectu Saluatoris mei, quam ad ſenſus exteriores deueniāt. Pſal. huc reſpexit dum cecinit. [Omnis gloria eius filiæ regis ab intus, in fimbrijs aureis, circumamicta varietatibus.] quo loco per Regis filiam, animam magni illius regis Chriſti Ieſu intelligit, cuius omnis pulchritudo & decor intrinſecus latet, cuius omnis ſcientia in intellectu conſiſtit, nulla ratione à ſenſibus exterioribus dependens, magna notitiarum varietate inſignita & circumdata: quæ ad auream diuinitatis fimbriam adhæreſcunt, cuius rei egregiam è ſacris libris allegoriam proferam. Caſtitatis illud ſpeculum Iudith, Manaſſis vidua, Bethuliam egreſſa, vt Holoferni caput præcideret, tanto ſe artificio & ornatus varietate ornauit, tot ſibi gemmas & margaritas, tot monilia & armillas, tot lunulas circumdedit, vt ciues ipſi egredientem obſtupeſcerent, Aſſyrij quoque viſa tanta pulchritudine extra ſeſe raperentur. Eodem modo ſacra illa Ieſu Chriſti anima cœlo egrediens, vt Satanam profligaret, tanta gratiarum varietate, tot donis, tot diuitijs ſpiritualibus inſignita fuit, vt ea egrediente ipſi angeli cœlorum ciues, & homines in hac terra veluti militantes, dixerint. [Quæ eſt iſta quæ progreditur, quaſi aurora? pulchra, vt luna, electa vt ſol?]

Ariſt. 3. de aīa.

Pſa. 44.

Iudi. 10

Allegoria.

Cant. 6.

ET quoniam de militibus ſermo incidit; milites illi Hieroſolymitani, qui ad magnum illum doctorem in vinculis detentum capiendum venerant, tribus verbis de eius doctrina auditis, obſtupeſcentes & admirantes reuerſi ſunt, dicentes. [Nunquam ſic locutus eſt homo, ſicut hic loquitur.] S. Paulus quoque eius merita perſpecta habebat cum diceret. Hic eſt [in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ Dei reconditi.] Hunc & omnes etiam Prophetæ ſatis manifeſtum & notum reddidere. Vnde Baruch: [Hic adinuenit omnem uiam diſciplinæ:] & multo adhuc manifeſtius Iſa. [Requieſcet ſu-

Ioan. 7.

Coloſ. 2

Baruch 3.

Iſa. 11.

Digitized by Google

per eum ſpiritus Domini, ſpiritus ſapientiæ & intelle-ctus, ſpiritus conſilii & fortitudinis:]perinde, ac ſi dicere voluiſsent: Noli ò munde, ſi in Meſſia tuo tantam à pueris ſcientiam notes, ſi tanta eum ab incunabilis doctrina præditum videas, obſtupeſcere. Erat enim ipſe velunt quidam theſaurus omnium diuitiarum Dei, ac te omni ſcientiarum genere loqui, ac diſserere poterit. Ingens igitur temeritas eſt, ne dicam dementia, ac veſania amplius quærere.

Quomodo hic literas ſcit cum non didicerit.

TV enim omnia nouiſti Domine mi Redemptor, & nihil eſt quod te fugiat. In quantum namque Deus es, tantum noſti, quantum Pater, eaque ſcientia tua infinita eſt, ac Patris eadem eſt quæ Patris, ac ſimul licet ab eo exieris, eiuſdem naturæ, in quantum vero homo es, ac ſimul compræhenſor, omnium rerum iam inde ab incunabulis ſcientiam habuiſti; in ipſo ſacro virginis vtero Doctor factus es, eandem ſcientiam habens, quam ipſi Angeli, Throni, ac Seraphini habent in cœlo; ſi vero te vt viatorem intuemur, nihil ſanè erit quod te ignorare deprehendemus, imò verò te ſcientiam habere, quæ a primo conceptionis tuæ momento tibi ad eum planè modum fuerit infuſa, quo eiuſdem ſpecies Angelis, Adamo, ac Salomoni, & plurimis aliis infuſæ fuerunt, comperiemus: omnia denique Domine mi redemptor, ſaluator meus, Deus meus, & omnia te perſpecta habere. Quamobrem non ſine iniuria hanc tibi hodie calumnia Phariſæi impingunt, petentes vndenam hæc tibi ſcientia fuerit infuſa, quippe qui eam iam inde a natiuitate tua habueris: Equidem iam non miror legem tuam nullo errore fœdatam eſse, & cæteras eam leges erroris coarguere; & doctrinam tuam ſine vllis ineptiis, aut commentis & deliriis eſse, ſed veritate pleniſſimam, & vt maximè fidelem; cum tu qui omnia noſti, & quem nullum latet ſecretum, errare nequieris, cum hanc nobis doctrinam docuiſti, ac promulgaſti. Quare ò Deus verè, Deus veritatis pleniſſime, hanc nobis gratiam concede, ut ita miracula tua admirari, ac tam inuiolatè ſanctam tuam doctrinam ſeruare poſſimus, ut id nobis me-

riti

riti loco eſſe queat, quo aliquando ſpeculum illud diuiuinæ tuæ eſſentiæ in ſuprema beatitudine conſpicere poſſimus. Amen.

FERIA QVARTA poſt Dominicam IV. In Quadrageſima.

Præteriens Ieſus vidit hominem cæcum à natiuitate. Ioan. 9.

FIGVRA.

IVSTVS ille Tobias cùm uiſu orbatus eſſet, nouo quodam genere per Angelum Raphaelem, idq; felle piſcis, quem Angelus in uia repererat, uiſum & oculos recuperauit: licet idipſum remedium magis iiſdem obfuturum uideretur. Similem oculorum perſanationem, licet adhuc multo adhuc nobiliorem in Euangelio hodierno contemplor. Hic enim cæcum natum uideas, qui lumen oculorum per Angelum teſtamenti, id eſt Ieſum Chriſtum, qui eis non fel piſcis adhibuit, ſed lutum quod adhuc magis eiſdem contrarium erat, recuperauit. O omnium miraculorum maximum; ò medicationem cui nulla unquam ſimilis in mundo extitit. Quam, ut digno huic præconio celebrare, ac pro dignitate Auditoribus hic congregatis aperire queam, ſpiritus tui Paracliti, Domine, opem ſubminiſtra, ac beatiſſima Virgo magni illius medici mater ſolitum nobis auxilium quæſo ne deneges; quam ob rem angelica te ſalutatione compellabimus. Tob. 11.

AVE MARIA.

Apoph tegma S. Ioa. Climaci. DOCTVS iuxta ac pius Ioannes Climacus dicere ſolebat, primam ac maximam dæmonum animarū exitio inuigilantium curam eſſe, oculos mentis eruere, animáque penitus occæcare; quamdiu enim lumen illud cœleſte, ac fax illa ſpiritualis per eoſdem in animam intrat, eamque colluſtrat; direptores illi, & prędones virtutum, gratiarum, ac meritorum theſauros diripere, uel auferre nequeunt. Ac meritò quidem, & verè, equidem in eius confirmationem, uir ſancte, figuras ex Sacris litteris depromam. Philiſtæi Sampſonem in uinculis tenentes, prius excœcatum interemerunt. Nabuchodonoſor

Iud. 16 quoque Sedechiæ Regi Iuda oculos iuſſit erui. Ad eundem modum, & tibi ò anima, quando in dæmo-

4. Reg. 22. num manus incidere te contigerit, oculi ſtatim eruuntur. Hæc ſcilicet ſunt ſtratagemata ac uerſutiæ Diaboli, ut animas in extremam perniciem deiiciant, oculos eis euellere, qui cum amiſſi fuerint, mirum eſt, in quas non miſeræ illæ uoragines ac præcipitia

Exo. 14 concidant.

HEM: quænam Pharaonis regis cœcitas fuit, & ipſa ultio rubri maris undis ſeſe immerſerit, nec uidere quid ageret, non potuerit? Quænam etiam cęcitas fuit Dauidis, ut ad enorme adulterium cruentum etiam ho-

3. Re. 11 micidium adiunxerit? Quænam fuit illa caligo Salomonis, ut ipſe qui adeò ſapiens erat, quique Deo tam ſuperbum ac ſplendidum templum conſtruxerat, fœmineis incantationibus, & uerbis dementatus, earumq; amoribus irretitus, idolis ſacrificia immolarit. Ita, & diaboli animas, quas excęcarunt, ducere, & rapere quocunque libitum fuerit, conſueuere. Cuius rei egregiam in libris Regum exemplum habemus. Cùm Dominus

4. Re. 6 ad Elizæum preces milites Regis Syriæ, qui cum populo Iſrael bellum gerebant, uiſu orbaſſet, eos Propheta Samariam deduxit, quo cum perueniſſent, & oculis ſibi redditis in medio hoſtium ſeſe uerſari conſpicerent, adeò conſternati ſunt, ut præ timore in terram fuerint collapſi. Ad eundem modum, ò anima, cum ſuo te faſcino Dæmones dementarunt, quo te cunque uolue-

rint,

rint, ducunt per media uitia, per uoluptates, imò uſq; ad medium inferorum; vbi ſi hanc tibi Deus gratiam præſtaret, vt oculi tibi aperirentur, non dubium quin te dæmonibus plurimis circumdatam intuereris.

INTER plagas, quas Deus Aegyptiis immiſit, non ſanè poſtrema fuit denſa illa, ac palpabilis tenebrarum caligo; quippè quæ adeò ſpiſſæ fuere, vt ſe mutuo domeſtici, ac vicini agnoſcere nō poſſent. Ita quoq; omnium, quæ animæ accidere calamitates poſſunt, maximam cenſeo eſſe tenebras, quas peccatum animæ afferre conſueuit; hæ ſunt omnium quæ animæ infligi queunt vulnerum grauiſſimum: eæ interdum adeo ſpiſſæ, vt præ denſitate propriam ipſa calamitatem videre non poſſint. Hinc Dauid rex tetra, ac noctis vmbra circumfuſus, gratiæ lumen gemebundus, ac ſuſpirans poſtulabat. [Emitte lucem tuam, & veritatem tuam.] Perinde ac ſi dicere voluiſſet, tanto iam tempore, Domine, denſæ illæ peccati nubes animam meam obſederunt, à tanto iam tempore ſolem gratiæ non vidi, da obſecro, vt lumen videre queam: Aegyptiæ quidem tenebræ triduanæ tātum fuere, Ionas quoque tantum triduo in ventre cœti delituit, Tobias etiam non diu in cæcitate verſatus eſt, & ego miſer integrum iam propemodum annum in tenebris & obſcuritate viuo. Quare tempus eſt, Domine, vt rutilans ille vultus tui ſol oculis meis affulgeat, aut ſaltem lumen gratiæ tuæ mihi luceat. [Emitte lucem tuam &c.] Scio quidem Auditores per eadem hæc verba orationem intelligi poſſe, qua Dauid Meſſiæ exſpectati aduentum à Deo poſtulauit; quippe qui lux mundi futurus erat, quique de ſe ipſe poſtmodum dixerit, [Ego ſum lux mundi,] & lumen de lumine, vt ait P. Athanaſius; at non diſplicet mihi prior illa explicatio, eamque materiæ de qua hic agitur, conuenientiorem iudico.

Exo.16

Pſa.42.

Ioan.8.

QVID ais Dauid, peccatum ne igitur animas excæcat? Haud dubiè. Expertus id fuerat miſer ille Rex, qui peccato commiſſo in tanta cæcitate verſabatur, vt quid ageret, & quo pergeret neſciret. Quis hoc ait? ipſe de ſeſe confitetur: [Notam fac mihi viam in qua ambulem.] dicere vult. Eheu Domine adeò mihi peccata mea oculos

Pſ.142.

Digitized by Google

excæcarunt, vt nihil penitus videam: adulterium hoc, & homicidium tantas oculis meis tenebras offuderunt, vt quo incedam neſciam, ſis igitur dux meus, tu me conducas, animamque meam gratiæ tuæ face illumina.

IPSE denique diabolus tenebras oculis offundit, qui propterea Pinceps tenebrarum nominatur, quod D. Ioannes in Apocalypſi egregie demonſtrat: Videbat ille namque duos Angelos phialas in manibus habentes, quorum vnus cum Phialam ſuper regnum beſtiæ, id eſt, ſuper mundum effudiſſet, [ſtatim factum eſt regnum tenebricoſum,] & totus mundus tenebris inuolutus fuit; alter vero diem adduxit, ac lumen ſecum detulit.

Apo. 6.

Figura.

QVID hæc ſibi ænigmata, & inuolucra volunt? aliud nihil quam Satanam prauum illum Angelum ſtatim, ac phialam peccati in animæ regnum effuderit Cymmerias ei tenebras afferre: at per alium Luciferum ſcilicet, Deum ipſum deſignari, qui gratiæ lumen effundit, ac diem inducet. Nemo ſeſe amplius in hoc emblemate explicando torqueat, eius namque interpretatio in hodierno Euangelio latitat. Videas namque hic duos Angelos, vnum prauum diabolum ſcilicet, phialam ſuam, id eſt, tenebras miſero huic homini offudiſſe, eumque à primonatiuitatis ſuæ tempore excæcaſſe: alterum vero Angelum Teſtamenti Ieſum Chriſtum ei lumen reſtituere, ac diem oculis eius inducere. Primo de cęco hoc aliquid dicamus, ac deinde de eius ſanatione, & in his duobus velut in cardine oſtium, noſtra uoluetur concio.

QVOD ad primum igitur pertinet, cæcus hic natus ipſe homo eſt, in peccato originis conceptus, qui à Deo per lutum Sacramentorum, ac lauacrum Baptiſmi ſanatus eſt, ac uiſum recuperauit. Omnes pro dolor? nos ſtrabi ſumus, luſcioli ſumus, cęci ſumus, idque à primo natiuitatis noſtræ die; quippe qui matris utero tenebris offuſi, oculoſque humoribus deſtillantibus, ac lippitudine grauatos habentes egredimur, ita ut niſi cęleſtis ille Empiricus, ac ſummus ille Ophthalmicus manum ſuam adhiberet, numquam cœlum, aut ſolem iuſtitiæ intueri

poſſ-

poſſimus. An non vos ô animæ innocuæ, quæ in limbo apud inferos detinemini

Quas dulcis vitæ exſortes, & ab vbere raptos
Abſtulit atra dies.

certiſſimum eſt, numquam in diuinæ eſſentiæ conſpectũ venturas, cum ſine Baptiſmo, qui tenebras diſpellit hinc emigraſtis. Quemadmodum enim veriſſimum eſt eos, qui in lege Moyſis octaua die non circumcidebantur, beatitudine fuiſſe in ęternum priuatos: ita quoque certo certius eſt, eos qui in lege gratiæ ſine baptiſmo hinc decedunt, idem ſalutis diſcrimen ſubire. O infœlix, ac nefandum peccatum Originis, redolent hæc & ſpirant etiamnum peruerſitatem tuam; O nimium infęlix Adã, ſunt hæc infortunia quæ ad nos hæreditario iure deuoluuntur; deſperate Sathan, ſunt hæc adhuc malitiæ tuæ inuidiæque indicia.

VT porrò melius, Auditores, generalem hanc cęcitatem intelligere queatis, ſciendum eſt primum parentem noſtrum Adamum ſtatim à creatione ſua, in peccatũ miſerè prolapſum eſſe, noſque omnes eodem ſimul peccato inuoluiſſe, quippè qui humanæ naturæ caput & origo erat. Adeò, vt ipſi quoque vix nati ſimus, quin ſtatim peccati huius rei conſtituamur, ac ſine dubio ob id vnicum in æternum caſtigandi ſimus (quod dogmati tuo repugnat Pelagi,) ac proinde ſine gratia, & ideo in tenebris viuentes. Hinc bene mihi Paulus ſcripſiſſe viſus eſt, dum ait, [Sumus natura omnes filii iræ.] à primo ſcilicet natiuitatis die aduerſus Deũ arma gerimus, & ipſe viciſſim nobis bellum indicit, noſque omnes ſibi inimicos arbitratur. Et quoniam Adam, [in quo omnes peccauerunt,] peccando eodem nos peccato inuoluit; hinc etiam Reges in mundum hunc prodeuntes, eadem labe inquinati ſunt: teſtem aduoco ipſum Regem & vatem, qui de ſe ait, [Et in peccatis concepit me mater mea.]

Eph. 2.

Rom. 5.

Pſa. 50.

QVID adhæc vos ô Sacri interpretes, Eccleſiæque doctores? [Nõ ſolum eius exemplo peccauerunt, ſed omnes vnus homo fuerunt.] ait D. Auguſtin. Stultum eſt, inquit, dicere, nos ſolum eius exemplo peccare: conſtat enim Adamum omnium noſtrum perſonam geſſiſſe, atque

Digitized by Google

atque omnes ſub eo tum veluti ſub pileo comprehenſos fuiſſe, & eos vnum tunc tantum hominem deſignaſſe & vnum omnium figuram repreſentaſſe. Quid vero tu Ambroſi? quid tibi videtur, quę tua opinio eſt? [Manifeſtum eſt in Adamo omnes peccaſſe, quaſi in maſſa, & in quo peccauerunt etiam hi, qui de ligno non comederunt,] ait D. Ioannes Chryſoſt. Anſelmus vero [Omnes in illo peccauerunt, quia quando ipſe peccauit, omnes in illo erant.] Atque hęc eſt communis Eccleſię ſententia, atq; omnium omnino fidelium opinio.

ERAMVS, vt veſtra ego phraſi loquar Theologi, interpretatiuè omnes in Adamo comprehenſi, & omnes & ſinguli ei quodammodo procurationem generalem dederamus, qua promiſeramus ratum nos habituros, quidquid noſtri cauſa acturus eſſet, & eandem cum ipſo fortunam ſubire paratos fore. Si enim omnes Deus homines qui ab initio mundi hactenus fuerunt, & modo ſunt, & ſequentibus temporibus vſque ad mundi finem futuri ſunt, in paradiſo poſt Adami creationem conuocaſſet, & hac eos oratione compellaſſet. O vos omnes qui huc conueniſtis, audite. Ecce Adamum hunc quem videtis vobis ducem conſtitui, hunc omnium veſtrum caput eſſe nolui, omnibus eum numeris & partibus perfeci, omnia illi arma quę neceſſaria futura videbantur tradidi, adeo, vt nihil ei ad munimentum deeſſe videatur. Mentem eius omni ſcientiarum genere inſigniui, voluntati eius gratias meas abundantiſſime infudi: dedi ad hęc ei iuſtitiam quandam originalem, quę partes inferiores refrœnabit, affectus ebullientes compeſcet, rebelles animi motus cohibebit, eoſque rationi obſequentes reddet. Ea tamen conditione & lege, ò homines, vt ſi dux veſter & anteceſſor in illo innocentię ſtatu perſeueret, meque honore & debito cultu proſequatur, immortalis futurus ſit, omnis calamitatis & ęrumnarum expers, & ego eum, ac totam poſteritatem eius ęterna beatitudine ſim cumulaturus. At ſi ingratus ſuique oblitus aduerſum me inſurgat, meamque voluntatem contẽnat; eiuſdem vos criminis rei ſitis futuri, ac proinde eodem ſupplicij genere damnandi, eandem mortis viam in-

ingreſſuri. Quid vobis de his videtur? anne hoc vinculo innodari vultis, eandemque obligationem ſubire, hiſne conditionibus ſubſcribere?

OMNIVM hic doctorum opinio eſt, omnes ſine dubio, ſi res ad viuum peracta fuiſſet, acceſſuros ſine dubio fuiſſe dicentes: Paratũ cor noſtrum Dñe, paratum, eandẽ fortunam quam dux noſter ſubit, et experiri eiſdem corpus noſtrum periculis, quibus ille ſuum exponere. Videte igitur quomodo voluntas noſtra, & conſenſus interpretatiuè conſenſiſſe dicatur, & quomodo omnes interpretatiuè in Adamo comprehenſos fuiſſe intelligatur.

FRVSTRA igitur es Pelagiane, cum ais, omne peccatum debere eſſe voluntarium, ac proinde paruulos, qui nunquam voluntate, aut ratione vſi ſunt, nullius peccati culpa teneri. Sed ſufficit id voluntate alterius ratum habitum, qualis voluntas Adami fuit, quæ interpretatiuè ſimul & noſtra fuit. Ezechiel quidem Propheta videtur hic aliqua nobis ratione aduerſarij, in quo ſeſe veteres omnes mirum in modum torſerunt, cum nimirũ ait, [Filius non portabit iniquitatem patris.] Sexcentas huius loci expoſitiones afferre quem: at hæc quam modo afferam omnium mihi potiſſima viſa eſt, hoc nimirum de peccato actuali; quo in ipſo agente terminantur, nec ad alias procedit, debere intelligi, non vero de peccato originis, quod magni huius corporis, humanæ videlicet naturæ caput corrumpendo & vitiando, nos omnes qui eiuſdem capitis membra ſumus, eadem opera vitiat & corrumpit. Quemadmodum enim cum fons & vena Veneno, aut contagio aliquo infecta eſt, omnes eius riui quamprimum de lue participant: ſic & cum Adam omnium mortalium fons & origo, peccato veluti lethifero veneno infectus fuit, neceſſe fuit & nos qui inſtar riuulorum ex eo deriuamur, veneno, ac tabe iam inde à matris vtero infici. Ezec.18

ECCE proferam huiuſce rei figuras. Cum omnes filij Iob apud fratrem primogenitum ſimul pranderent, ac ſplendidè epularentur, ecce vehemens quædam turba à deſerto veniens, magno impetu & fragore, quatuor domus angulos concuſſit, & ad terram proſtrauit, omneſq; Iob.1. Figuræ.

ſimul

ſimul diſcumbentes, vniuerſam ſcilicet Iob ſobolem, communi ruina inuoluit. Eheu, nos, os, inquam, filij magni illius Iobi cœleſtis ſumus, quem quotidie patris nomine compellamus, dicentes. [Pater noſter qui es in cœlis] Qui cum olim in domo fratris noſtri primogeniti Adami ſcilicet iucundè in medijs Paradiſiacis ſimul omnes epularemur, ecce tibi ſubitò peccati ventum ab infernali parte procedentem, qui tanto impetu quatuor voluntatis noſtræ angulos concuſſit, vt eam ad terram proſtrauerit, & nos omnes ſub cineribus eius inuoluerit. Hic ò Pater æternè, ò Iob cœleſtis, filios tuos cariſſimos amiſiſti.

Gene. 6 VIDEAMVS quid in diluuio contigerit. Referũt Sacræ litteræ aquas adeo denſas fuiſſe, & vndas adeo vehementes, vt ſolus Noe cum arca ſua fuerit ſaluatus, cæteri omnes habitatores terræ aquis immerſi miſerè perierint. Idem omnino in peccato originali fieri videmus. Huiuſmodi namque, ac tam vehemens eius diluuium fuit, vt omnes quotquot ab Adam continua ſucceſſione deſcenderunt, in eo merſi fuerint, ac ſolus IESVS CHRISTVS, Noè noſter, & arca ſanctificationis eius, Maria ſcilicet Deipara, incolumes enatauerint.

Ioſ. 6. IN direptione excidioque Ierichuntis, ſola domus, ac familia Raab meretricis incolumis permanſit, cætera omnia ad terram proſtrata, ac ſolo æquata ſunt. In

Gen. 19 conflagratione quoque Sodomæ, ac Gomorrhæ, ſola familia Loth incendio erepta fuit, reliqui omnes fulmine & ſulphure conſumpti, ſpectaculum diuini furioris extitere. Inſignes profectò figuræ. Ita quoque in vniuerſali humanæ naturæ excidio, quod peccatum originale inuexit, ſola Deiparæ Virginis anima velut altera domus Raab incolumis ſeruata fuit: & in crudeli illa naturæ Sodomiticæ conflagratione, eadem quoque Virgo, vera iuſti illius Loth vxor ſola peccati originalis flammis & incendio erepta fuit, cæteris omnibus in fauillam, & cinerem redactis.

4. Re. 5. GIEZI ſeruus Elizæi Prophetæ, propter vnum Simoniæ peccatum, ob argentum & munera à Naaman Syro

ac-

accepta leproſus factus eſt, & omnes poſteri eius, dixerat nempè ei propheta: [Lepra Naaman adhærebit tibi & ſemini tuo vſque in ſempiternum.] Ad eundem modum Adam ſummi illius Prophetarum regis ſeruus, propter vnum à ſe in paradiſo ſacrilegium commiſſum, vetitum comedendo pomum, leproſus factus eſt, & peccatis contaminatus, morti, ærumnis, morbis cum omni ſua poſteritate adiudicatus. An non vobis verè mirandæ hæ figuræ videntur; aut non potius vobiscum taciti demiramini, quæ mala peccatum originale ſecum trahat. Mat. 27

IPSA quidem eclipſis, quæ in Domini paſſione contigit, quæque vniuerſam terræ ſuperficiem tenebris ad tres horas cooperuit, mirabilis extitit at Eclipſis, cuius peccatum originale in paradiſo cauſa extiterat, longè horribilior fuit, cum nimirum Adamo propter peccatũ ſuum moriẽte, tenebræ ſuper totam naturam humanam factæ ſunt, quæ pluſquam quatuor annorum millibus durauere, vt vix etiam hodiè clarè ſolem poſſimus intueri. Eheu peccatum meram, nihil es, aliud nihil quàm quædam priuatio, & interea tamen tantum mali affers; tu nos paradiſo excludis, tu nos ad tartarum deturbas, tu nos Angelorum conſortio priuas, ab eorumque ſocietate ſeparas, dæmonum verò ſocios reddis. Tu es lapillus ille, qui ad pedes fragilitatis Adami deuolutus, ingẽtem illam generis humani ſtatuam, quæ caput aureum, id eſt, iuſtitiam originalem habebat, comminuiſti, & in puluerem, ac cinerem redegiſti. Tu es ille piſciculum Remora nuncupatus, qui vaſtam illam humanæ naturæ nauim, in gratiarum pelago fœliciter nauigantem, ſiſtis, ac naufragium pati cogis. Dan. 2.

DICERE ſoletis Philoſophi, ſolem deliquium pati non poſſe, quod octuagies terram magnitudine ſuperet: dicitis etiam ſtellas, quæ in firmamento ſunt, ab Eclipſi immunes eſſe, quod nimis à terra remotæ ſint, eiuſque vmbra ad eas vſque nequeat pertingere. Videte tamen, vt hic ipſum origiuale peccatum, quod in ſeſe nihil eſt, ſolem quendam, qui magnitudine infinitus eſt, ad deliquium cogat, ac nos ipſos viſione

Dei;

Digitized by Google

Dei,ac ſanctiſſimæ Trinitatis priuet; quin & ipſos Sanctos & Angelos,qui inſtar ſiderum effulgẽt,ad Eclipſim cogat, & ita nos excœcet, vt nunquam eoſdem videre poſſemus,niſi magnus ille opifex nobis oculos aperiret, vt hodie hinc cœco nato aperuit.O rem nouam;ò paradoxa inaudita,ò cœcitatem pertimeſcendam. Ipſi quin etiam Apoſtoli rem demirati,[Domine,aiunt,quis peccauit, hic,an parentes eius,vt cœcus naſceretur.] proh? quem hic dubitationum campum aperitis, ò diſcipuli quantas difficultates hic reſeratis? Intraſtis hic materiam de peccato originali,ſcire vultis,num filij parentũ delicta luere debeant:putatis omnes miſerias & calamitates,quæ nobis incidunt à peccato originem ſumere,& ab eo dein proficiſci?Erratis profectò,erratis;audite quo modo vobis reſpondeat Deus:[Neque ille,neque parentes peccauerunt, vt cœcus fieret, ſed vt manifeſtaretur gloria Dei.] Certum eſt enim Deum tribulationes immittere, vel vt gloriam ſuam eaſdem remouendo declararet,vt hoc loco facit,vel vt iuſtos probet,& eorum patientiam exerceat,quomodo cum viro ſanctiſſimo Iob, eum perſequendo; cum Tobia ei viſum auferendo; cum Ioſepho eum diuendi patiendo, egit: permittendo ſcilicet, vt omnia hæc illis accidant, cum nullum tamen peccatum commiſiſſent, ob quod eis huiuſmodi mala infligeret, ſed è contra ſanctiſſimè ſemper vixiſſent.

DESINANT igitur maleuoli & virulenti homines perperam de alijs iudicare,cùm eos ærumnis & afflictionibus oppreſſos vident: ſunt hæ ſœpiſſimè benedictiones,ac certiſſimæ prædeſtinationis argumenta.Sœpè tamen contingit, vt quæ nobis calamitates eueniunt, à peccatis prioribus originem ſumant, ac ſœpè etiam Deus filios ob parentum delicta caſtiget: cuius euidens teſtimonium in veteri Teſtamento legimus,dum ſcribi-
Exo.20 tur, [Puniens peccata patrum in filios,vſque in tertiam & quartam generationem.] Quid ais, o Moyſes,adeone Deum vindictæ auidum putas,vt auorum peccata in fundo quartæ generationis excutiat, & tum primum puniat,cum memoria eius penè euanuerit?Et ſanè ita ſe res

habet.

habet. Ad hunc quippè modum filij Giezi lepra percuſſi ſunt, propter auaritiam & cupiditatem parentis; ita & poſteritas Cham peccatum patris luit: ſic & puer qui ex Bethſabee natus erat, in paterni adulterij caſtigationem mortuos eſt. 4. Re. 5. 2. Re. 12

ET ſanè è peccato, vt plurimum mala, quæ nobis accidunt, promanare ſolent; per id namque video diluuiū ſuper vniuerſam terræ faciem veniſſe: peccatum peſtem illam, qua ſeptuaginta hominum millia in regno Iuda extincta ſunt, inuexit: miramur Ionam virum ſanctiſſimum tempeſtate quaſſatum, quaſſauit peccatum; miramini Apoſtolos in medio mari naufragium pertimeſcere, cauſa fuit Iudæ peccatum; miramur denique tot mala, quibus Aegyptij tum domi, tum in mari rubro afflicti ſunt, vnius Pharaonis imputanda ſunt peccatis. Poſtremò ipſi quoque veteres peccatum ſemper bellorum, ærumnarum, & infortuniorum originem & ſeminarium, & ſanè iure meritiſſimo appellarunt. Eius ſententiæ imprimis regina Eſther fuit, quæ cum ſceleratum Aman in necem & perniciem Iudæorum conſpiraſſe cerneret, ſuſpirans & lachrymans ad Dominum ait: [Peccauimus in conſpectu tuo, ideò traditi ſumus in manus inimicorum noſtrorum.] Idem etiam ſanctus ille ſenex Tobias confeſſus eſt, dum ciues ſuos in Niniuen à Salmanazaro Aſſyriorum rege captiuos abduci videret: [Quia non obediuimus tibi, traditi ſumus in direptionem, & captiuitatem & mortem.] Plura ne teſtimonia deſideratis? Agmen claudat ipſe Daniel, qui cum duram illam & triſtem, & longam Captiuitatem Babylonicam, quā iam ſeptuaginta ipſis annis durauerat, nondum finem acciperet cerneret, maiorum ſuorum peccatis eam imputauit; hinc plorans & conquerens ait. [Propter peccata noſtra, & iniquitates patrum noſtrorum Ieruſalem, & populus tuus in opprobrium ſunt omnibus per circuitum noſtrum.] Gen. 7. 2. Reg. 24. Ion. 2. Mat. 8. Exo. 9. 10. Eſth. 4. Tob. 1. Dan. 9.

SED vt video nimium à via deflexımus, ad cœcum noſtrum redeamus, videamus ingens hoc miraculum patrari, accedamus ad cœleſtem hunc medicum, accuratiuſque inſpiciamus, quamnam ſcite ſpirituales oculos,

quamque

Digitized by Google

quamque dextre perſanet : Eſt hoc alterum concionis membrum. Euangeliſta refert plurimas hic cœremonias adhibitas, ac plurima medicamenta recenſet, quæ Dominus hic vſurpauit, vt lutum, ſputum, lauacrum, atque alia huiuſmodi: [Expuit in terram, & lutum fecit ex ſputo, & liniuit ſuper oculos eius, & dixit ei; Vade & laua in natatoria Siloe.] Hic plurima nobis arma proferuntur, hæretice, quibus te cœremonias noſtras impugnantem, eiſque illudentem, deuincere & refutare poſſumus: adſis, & accede propius, & vide quot ſummus ille Magiſter cœremoniarum hic cœremonias adhibeat. Sed hæc oportuniori tempore dicenda erunt, vt iam quid lutum & natatoria ſiloe ſignificent aperiamus.

O ſacrum lutum, ò lutum myſterijs plenum, an non tu hodie oculis cœci nati adhibitum es, vt cœci illi mundani ſuum nihil, fragilitatem, ac vanitatem ſuam, eo melius agnoſcerent? Superbis ò mundane, iactas te, pauonem imitaris, Rhodomontem illum æmularis, terram pedibus calcas, & contemnis, oculiſque in ſublime elatis eam renuis, vt matrem agnoſcere, cum tamen Eccleſia eadem frontem tuam conſpergat, tibique in clamet: [Memento homo quia cinis es:] quaſi diceret: Non eſt, quod ita, ò homo, ſuperbias, aut iactes, quem te putas? tibi velim perſuadeas, te præter terram nihil eſſe, non tamen ideo humiliare te cupis, aut paupertatem tuam primæuam & agnatam agnoſcere, adeò, vt Chriſtus Dominus, quos eam videas, eandem oculis tuis hodie adhibeat, viſui tuo applicet, ac tacito quodam modo tibi ſuggerere videatur. [Memento homo quia cinis es:] Vide quid fies, noſce teipſum, tuum nihil intuere, ac regalem tuam progeniem inſpice.

AT quænam hæc cœcos curandi ratio eſt, oculos ſcilicet opplere luto? Cum nihil ſit, quod magis iiſdem aduerſetur, & nihilominus Sacra ſcriptura id tam minutim deſcribit. Tobias quidem felle piſcis viſum recuperauit: Elizæus aquas Iericho ſale iniecto dulces reddidit. Videturne vobis id fieri poſſe? hic vero oculos cœci luto opplere, ut ſanentur, an non meræ nugæ uidentur? Abſit, omnia namque plena ſunt myſterijs, & nihil omnino

nino eſt, quod aptius, aut idoneum magis ad oculos clariores reddendos, viſumque confirmandum, quàm ipſum lutum videatur. Quam primum enim, vt idipſum oculis adhibemus, eſſe noſtrum agnoſcimus, ac ſimul mundi vanitatem perſpicimus, videmus quam inanes ſint diuitiæ, quam futiles dignitates, quàm parui momēti honores; cum illa omnia nihil præter lutum ſint, exq; luto compacta, & in lutum & puluerem redigenda. O igitur lutum verè admirabile.

PORRO quid tu ò natatoria Siloe, niſi ſacramenta denotas? Hæc namque ſunt illi Iordanes, balnea, piſcinæ, rubra maria, quæ Naamanes à lepra emundant, cæcis viſum reſtituunt, paralyticos ſanant, & Aegyptios ſubmergunt. Vos igitur cæci peccatores ad natatoriam hanc confugite, huc properate ſi viſum recuperare velitis. Hæc ſunt peccatorum noſtrorum medicamenta, quæ nobis ipſis applicare debemus. Nam veluti fructus arboris vitæ mortem Adamo attulit, ſed non prius quam illum in manu ſumpſit: ad eundem modum fructus proceræ illius arboris, ſanctæ nimirum crucis, ſatis quidem eſt ad mundi ſalutem procurandam, ſed neceſſe quoque eſt, vt is ipſe prius nobis applicetur. Piſcina probatica omnibus quidem morborum & infirmitatum generibus poterat mederi, ſed ea conditione, vt ipſi infirmi & languentes in eam ſeſe conijcerent: idipſum quoque mihi de paſſione dicere liceat; quam tantis quidem meritis & potentijs pollere ſcio, vt mille etiam mundos, ſi neceſſe foret, ſaluare poſſet, ſed nullius eam quoque valoris eſſe, aut peccatorem ad vitam poſſe reducere, ſi merita eius per Sacramenta ei non applicentur. Eia igitur peccatores, ad balnea hæc, ad Sacramenta properate.

Quō paſſio domini nobis applicari q̄at.

HINC diſcas oportet, hæretice, qui meritis Domini eiuſque ſanguini nimium confidis, vtrumque hoc te à mortali peccato purgare poſſe, ſi per pęnitentiam tibi applicetur, & à venialibus etiam te abluere, ſi tum per bona opera, eleemoſynas nimirum & ieiunia, tum per res ſacramentales, qualis eſt aqua benedicta, tibi applicetur: à peccato originali quoque te liberare, ſi per Baptiſma tibi approprietur, paſſionem quoque pęnas pec-

catis debitas poſſe tollere, ſi per bona & pia opera, ieiunia, inquam, & cilicij geſtationem, per flagellorum perpeſſionem, aut per indulgentias Pontificias alicui adhibeatur. Aufert illa pęnas & ſupplicia, quæ in altera vita ſuſtinenda ſunt, ſed per purgatorium applicata. Hoc eſt nempè quod Dominus inſinuare volebat, dicens: [Qui
Luc. 9. vult venire poſt me: abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam.

SEQVIMVR te, bone Ieſu, preſſo veſtigio, omnique te humilitate præeuntem ſtipamus; grauati iam ſunt humeri noſtri cura illa, cruce pęnitentiæ, & ieiunij, vt eam ad montem vſque Caluariæ poſt te feramus. Tu modo vires ſuggere, tu animum adauge, tu perſeuerantiæ virtutem concede: in primis vero quoniam pęnitus cęcutimus, & ita cęcutimus, ut neque te, nec nos ipſos, nec mundum ipſum cognoſcere ualeamus; reuela oculos noſtros, aufer graues illos catharros, ut te verum eſſe Deū, ac redemptorem noſtrum, ac futurum iudicem agnoſcere ualeamus. Aufer ab oculis noſtris nebulas & uelamen, tu qui ſummus ophthalmicus es, ut mundum, eiuſque uanitates, inanias, ineptiaſque, fraudes & uerſutias inſpicere: ac ſimul nos ipſos, quid nimirum ſimus, unde ueniamus, & quo tendamus, agnoſcere poſſimus. Et poſtquam, Domine, magnum illud miraculum nos ſanando feceris, tum demum ad Natatoriam Siloe, ad ſacramenta nimirum tua feſtinabimus: ubi cum magna lachrymarum abundantia omnes peccatorum noſtrorum maculas eluerimus, animæ noſtræ ſuper niuem dealbabuntur, ut dignæ efficiantur, quæ te aliquando in ſuperna fęlicitate, in qua te cum Angelis laudare concedetur, ualeant contemplari. Amen.

FE.

FERIA QVINTA poſt Dominicam IV. in Quadrageſima.

Ibat Ieſus in ciuitatem quæ vocatur Naim, & ecce defunctus efferebatur, filius vnicus matris ſuæ. Luc.7.

FIGVRA.

ELIAS Propheta Sareptam Sidoniorum cũ veniſſet, diuina inuocata potentia, paupercu læ viduæ filium à mortuis ſuſcitans, eum ma tri exultanti, & magna lætitiæ ſigna danti viuum reddidit. In Euangelio verò hodierno ſcriptuum eſt, Dominum, ac Redemptorem noſtrum Ieſum Naim ciuitati, quæ haud procul ad Hermon ſita erat, appropinquantem, Viduæ cuiuſdam filium, qui terræ mandandus efferebatur, etiam à morte ad vitam reuocaſſe, ac matri viuentem reddidiſſe, ò verè magnum miraculum. Eædem vtrobique circumſtantiæ ſunt: illic fuit vidua, fuit & hic: vtrobiq; filius mortuus, & vtrobiq; ad vitã reuocatus: hoc vnum intererat diſcriminis, illic Eliã, hic verò Chriſtũ Ieſũ fuiſſe. Plura & ampliora mox audietis, vbi ſolitũ ſancti Pneumatis auxilium, glorioſiſſimæ virginis ſuffragia interponendo, fuerimus conſecuti, quam proinde ſolita ſalutandi formula compellemus. 3.Re.17

AVE MARIA.

TRADIT Diogenes Laertius tria iuſtitiæ genera eſſe, vnam quæ Deo, alteram quæ hominibus, tertiam quę mortuis impenditur. Quo nihil aliud Ethnicus ille deſignare volebat, quam quemadmodum Deus adorandus, Lib.3. I Platon.

Digitized by Google

homines amandi, ita mortui ſepulchri honore afficiendi ſint. Sunt hi namque vltimi ac maximi quos mortuis habere poſſumus honores. Præit mihi hic Tullius etiam Ethnicus: [Honor ſepulturæ eſt maximus, qui haberi mortuo poteſt.] Et eſt mihi credite actus quidam iuſtitię & religionis, mortuorum corpora, quæ in hac vita templa quædam Spiritus ſancti, animę ſocia, ac tantę pietatis organa fuere, honore huiuſmodi afficere. Explodis hoc hęretice, ac cauillando huiuſmodi verſiculo nobis illudere ſoles.

Phil. 9.

Nec tumulum curo, ſepelit natura ſepultos.

HOC tu abuſus, & ſuperſtitionis nomine appellare conſueuiſti, equidem ſingularem Dei punitionem eſſe cenſeo honore ſepulchri caruiſſe.

ECCE huius rei demonſtrationem. Cum Deus Ioachim Ioſię regis Iuda filium grauiter caſtigare decreuiſſet, non aliud ei ſupplicium intentauit, quam ſepulchri ſe eum honore priuaturum: [Sepultura aſini ſepelieris, putrefactus & proiectus extra portas] fuit hæc quoque punitio impiæ Iezabelis, quæ canes loco veſpillonum habuit, & plateas loco tumuli. [Et erunt carnes Iezabel ſicut ſtercus ſuper faciem terræ in agro Iezrael:] Nec eſt quod quis exiſtimet heri aut hodie ſanctam hanc mortuorum ſepeliendorum conſuetudinem in vſu eſſe cœpiſſe: iam à duobus annorum millibus Angelus Tobiam commendabat, quod Iudæos hinc inde per compita ab Aſſyrijs in captiuitate iugulatos, terræ clanculum mādaret. [Quando orabas cum lachrymis, & ſepeliebas mortuos.

Hie. 22.

4. Rę. 9.

Tob. 12,

LAVDATVR quoque Abraham, quod iuſta funeris uxori ſuæ Saræ perſoluiſſet, [Cum ſurrexiſſet,] inquit ſcriptura, [ab officio funeris:] vnde euidenter colligere poſſumus egregiè eam a uiro ſuo pompa exequiiſq; terræ mandatam. Iacob quoque Patriarcha, eiuſque filius Ioſeph, tanti vltimum hunc ſepulturæ honorem fecere, vt in extremis conſtituti teſtamento decreuerint, ne filii oſſa eorum in barbara terra Aegypti tumularent, ſed eadem in terram Chanaam, ut in ſepulchris patrum ſuorum conderentur, transferrent. Dauid Rex audito

Gen. 23

Saul

Saul prælio fuſum occiſumque a Galaatidis ſepultum, legatos ad eoſdem miſit,qui immenſas eius nomine gratias ob honorem Sauli, eiuſque filio Ionathæ, ac reliquis populi principibus exhibitum agerent, quod nimirum corpora eorum ex agris locisque deſertis collegiſſent, ne à feris, volucribuſque diſcerperentur, eaque ſepulturæ mandaſſent. Magnis quoque laudibus effertur ſtrenuus ille populi defenſor Iudas Machab. quod milites ſuos,qui in bello aecidiſſent, honorifice ſepeliri curarit,eorumque autem magnam auri vim Hieroſolymam ad templum Domini miſerit, quæ pro animabus eorum offerretur. 2.Re.2. 2. Mac. 12.

DISCIPVLI quoque Ioannis Baptiſtæ,cognito magiſtrum ſuum capite truncatum. [Venerunt & tulerunt corpus,& ſepelierunt illud.] Quis igitur audebit aſſerere ſepulchri honorem iam recenter inuentum eſſe, aut ſuperſtitioſum? Cum ipſe Dominus noſter Ieſus Chriſtus,qui toto vitæ ſuæ tempore honores fugerat,& contemni,in ſtabulo naſci,in præſepio reclinari, in deſerto degere,denique in cruce mori uoluerat,magnifice tamẽ ſepeliri conſtituerit:hinc Nicodemus & Ioſephus ab Arimathia adeo in Euangelio celebrantur, quod eum de cruce depoſuerint,ſindone mundo inuoluerint,ac ſepulchro è petra exciſo,in quo nemo adhuc conditus fuerat, mandarint. Mat.14. Mat.27

VETVS igitur & nouum teſtamentum honorem ſepulchri laudat,celebrat & commendat: omnis namque eum antiquitas celebrauit & coluit,ſeque erga mortuos ſemper benignam & propenſam oſtendit. Relictis porrò, quæ ab antiquitate peti poſſent, exemplis, ecce recens hodie nobis in Euangelio proponitur; cuius tanta,fuiſſe pompa & frequentia deſcribitur,vt ſimilem in ſacris literis legiſſe, vel audiiſſe non meminerim; [Ecce defunctus efferebatur & magna turba cum illo:]omnis pene ciuitatis Naim incolæ funus ſequuntur, interſunt exequiis ipſi Apoſtoli, Deum pro defuncto orantes, ipſe quoque Dominus Ieſus pompæ occurrit, qui vt hanc magiſque celebraret, luculentum hocce miraculum mortuum ad vitam reuocando edidit.

Digitized by Google

Primo de ipſo defuncto, deinde de eiuſdem reſuſcitatione loquemur.

Scriptura nunquã interiectione Ecce vtitur, niſi magnũ quid deſignare uoluerit.

QVOD ad primum igitur, hiſtoria hæc ab [Ecce] exorditur, quod vt plurimum magnum quid innuere ſolet: nunquam enim particulam hanc ſacra ſcriptura vſurpat niſi ad res magnas, nouas, & nunquam auditas ſignificandas. Iſaias enim profundum & ſublime illud Incarnationis Dominicæ myſterium ob oculos poſiturus, & populo annuntiaturus, in ipſo principio [Ecce] adhibet, [Ecce,] inquit, [virgo concipiet, & pariet filiũ.] Euangeliſta quoque de trium Magorum aduentu in Vrbem locuturus. [Ecce,] velut excubitorem aliquem in limine ponit: [Ecce Magi ab Oriente venerunt.] Eadem quoque ratione S. Lucas magnus religionis Chriſtianæ

Iſa.7.

commentator, reſuſcitationem cuiuſdam mortui de-

Matt.2.

ſcribere volens, ab [Ecce] quoque eam exorditur. [Ecce defunctus efferebatur;] perinde, ac ſi apertè voluiſſet dicere: Non hic Paralyticum ad Piſcinam membris ſuis reſtitui videbitis, non Hæmorrhoiſſam à ſanguinis fluxu liberari, non Chananeæ filiam à dæmone curari, non hic cæco nato lumen oculorum reddi, de quo heri audiſtis; ſed mortuum ad vitam reuocari videbitis, omnium ſcilicet miraculorum maximum, quale nunquam fortaſſe, vel vidiſtis, vel ab aliquo factum audiuiſtis. Licet

3.Re.17 enim olim Elias & Elizæus mortuos ad vitam excita-

4.Re.4. rint, id precibus & orationibus ad Deum fuſis contigit; at hic adoleſcentem ſolo Chriſti verbo & iuſſu ad vitam redeuntem videbitis: [Adoleſcens, tibi dico, ſurge:] deinde ij ipſi quos Prophetæ à mortuis excitarint, adhuc domi iacebant; at hic iam conditus efferebatur, Quocirca [Ecce]

SED quàm benè omnia hic coincidunt, quàm egregia hic nobis referantur myſteria? Heri de cæco nato verba fecimus, ac per eum, ſi rite recordor, peccatum originale, ac merito quidem denotari diximus; quippe quod nos à primo natiuitatis die Dei viſione priuat; hic vero mortuum habemus & defunctum, per quem nobis peccatum mortale deſignari exiſtimo, quod animam occidat, ac trucidet, eique mortem afferat. Et ſane mortuus

hic

hic viduæ filius, qui terræ mandandus effertur, peccatorem ſignificat, qui Eccleſiæ filius eſt, quemque dœmones ſtatim à peccato lethali commiſſo apud inferos ſepeliendum efferrent, vt cum diuite olim Epulone egerunt, ſi Dei gratia, vt hodie hic Chriſtus Dominus ei non occurreret, quæ eum ad vitam reuocaret. O paradoxa, ac res inauditas; viuos inter mortuos cenſeri. Huc ades ò Coſinophyle; tuque effrenate, ac diſſolute iuuencule, ſiſte paululum, eſt quod tibi dictum velim, quod tibi nuntiatum: putas forſitan te in viuis agere, & eheu; mortuus es. Veritate ipſa, mihi crede, hoc eſt verius: verte omnes tete in partes, tripudia, quantum volueris, iacta te, quantum potueris, totas ludo, iociſque tranſige noctes, diſcurre, euagare, & concipe quidquid vales, ſi inde digreſſus peccato lethifero, vel minimo intus fueris ſauciatus, mortuus ſine vllo dubio es, & vnicum iam in tartaro pedem habes, nihilque tibi vitæ reliquum eſſe exiſtima. Quis hoc? ipſe Dominus Ieſus. [Anima quæ peccauerit, ipſa morietur.

Mortu° hic peccatoré denotat q in peccato mortali viuit.

Ezec.18

HINC peroptime mihi Dominus adoleſcenti illi, qui ſe ſequi volens, prius tamen confectum ætate parentem ſepelire ſibi vt liceret, veniam rogabat, reſpondiſſe iuſſus eſt; [Sinite mortuos ſepelire mortuos:] quaſi dixiſſet. Ne hoc tibi curæ ſit adoleſcens, ſine ab ijs qui iam in anima mortui ſunt, ſepeliri eos qui corpore ſunt mortui. Quid eſt enim quod mors in corpore faciat, & peccatum in anima non facit? Illa ſcilicet corpus ſenſibus & agendi facultate priuat: hoc vero animam gratia, meritis, functionibuſque ſpiritus deſtituit. Hinc tradunt Philoſophi, ac benè quidem, fulminis quoddam genus adeò tenue & ſubtile reperiri, vt gladium vagina etiam illæſa permanente, comminuat, ac fundi faciat: corporis humani oſſa frangat, pelle non tacta, aut minimum læſa. Huiuſmodi fulmen, peccatum lethale appellare poſſumus, quod nimirum animam occidit, & corpori parcit. Vnde Pſalmographus: [Ad nihilum redactus ſum & neſciui:] & alibi. [Conturbata ſunt omnia oſſa mea, & anima mea turbata eſt valdè.] dicere vult: Adeo animæ meæ regionem peccatum vaſtauit, ac deſtruxit, vt omnia oſſa

Matt.8.

Egregi° cócept°

Pſ.72.

Pſ.6.

mea,id eſt,præcipuæ animæ facultates, conturbata ſint, & loco mota.

Lib. 3. Eth. c. 6

Egregi⁹ cōcept⁹ de peccato mortali

ARISTOTELES cum de morte ageret, eam [omnium terribilium terribiliſſimum] appellauit: ſed multo maiori cum ratione mihi dicere liceat, Philoſophe: [Omnium terribilium terribiliſſimum eſt peccatum.] Ipſa enim mors non niſi vita nos priuat, ſed peccatum præter vitam, etiam animam & Deum aufert. Fierine igitur poteſt infœlix peccator, te diutius viuere cum vita, anima & Deo careas? Tanta Baſiliſci ſerpentis traditur eſſe virulentia, vt etiam viſu interimat, ſoluſque eiuſdem intuitus venenum videnti afferat: at lethale peccatum longè mihi credite lethalius eſt, & virulentius, ſola namque eius cogitatio animæ perniciem affert. Hoc ipſe Salomō cum perſpectum haberet, nos omnes ad peccatum non ſecus, atque venenatæ aſpidis, fugam inuitat, dicens:

Eccl. 21 [Tanquam à facie colubri fuge peccatum.]

Quid ſit peccatum mortale.

ADSIS hic igitur, occœcate peccator, qui tam facilè in peccatum prolaberis, ac pœnitentiam agere de anno in annum differs, ſiſte gradum, ac iuxta hunc mortuum pedem figito, vt tibi quid peccatum ſit, aperiam, quæque ſupplicia promereatur. Proponas tibi velim ante oculos, quemadmodum Deus infinitum & ſummum bonū eſt, ita quoque peccatum infinitè, ac ſummè malum eſſe: deinde ipſum peccatum adeò lethale, ac mortiferum virus eſſe, vt animas, quæ immortales natura ſua ſunt, morte afficiat. Quin etiam peccatum ligna quodammodo, & fomitem eſſe, qui flammam infernalem ſemper foueat, & æternam reddat.

peccatū diabolos deformes reddidit.

VNDE accidere putamus, dœmones adeò deformes, tetros, & horribiles factos, cum olim inſtar Angelorum & ipſi Angeli reſplenduerint? quis eos in tantam turpitudinem commutauit, aut adeo atros reddidit? anne fuligo & titiones tartarei? nequaquam: ſed ipſum peccatū omnem illam turpitudinem arceſſiuit, adeoque inamœnos viſu effecit. Quænam igitur tua eſſe debet turpitudo, ò homo, quanta deformitas & inuenuſtas, cum tot anima tua peccatis redundet? dœmonibus ipſis multò mihi crede turpior es; ſi enim vnicum peccatum mente & cogi-

cogitatione ſola comprænhenſum; tatã ijs deformitatem potuit adducere. quantam quæſo ſexcenta & amplius tibi peccata allatura cenſes?

EHEV infœlix & miſerande peccator, ſi oculos obnubilatos non haberes, ſi animæ tuæ ſtatum peruideres, videres haud dubiè eam in infernale quoddam barathrũ eſſe commutatum: nihil enim eſt apud inferos, quod nõ in anima tua reperire eſt: ardet in ea ignis ille & flamma concupiſcentiæ, dœmonum monſtra in ea ſtabulant, & ſedem figunt, peccata in ea commorantur, ſpiſſę vmbrę, ac Cymmeriæ tenebræ illic reperiuntur, paſſionum truculentæ furiæ habitant, vermis conſcientiæ perpetuam ſibi manſionem ibi delegit, qui eam ſemper rodit & excruciat, continuæ denique illic blaſphemiæ & conuitia exaudiuntur: quid igitur hic deeſt, quo minus animam inferorum locum in ſe continere dicamus? Volue & reuolue tecum diligentius infœlix anima, quam iniuriam ſibi fieri crederet Beatus aliquis, ſi beatitudine ſua priuaretur, infernalibus flammis adiudicandus: nihil mihi credite, illi grauius, aut triſtius accidere poſſet, ò infęlix, ac fatue peccator, hoc ipſum tibi malum peccatũ parit. Expellit nimirum hoc te cœleſti paradiſo, non ſecus atque Adamum olim terreſtri: quin & æterna te beatitudine ſpoliat, teque in profundam tartari abyſſum deturbat.

DOCETIS Philoſophi, ac vere quidem docetis materiam omnis corruptionis eſſe principium, & plurima exinde axiomata cuditis; imprimis quidquid à materia deſcendit, corruptioni obnoxium eſſe; deinde quidquid materiæ immixtum eſt, aut materiã ingreditur, corrumpi, & alia huiuſmodi. At multo melius doceretis, ſi mecum doceretis peccatum omnis damnationis principiũ eſſe, à qua ſententia infinita etiam axiomata formari poſſunt, ſcilicet: [Anima quæ peccauerit, ipſa morietur; &, nihil coinquinatum peccato, intrabit in regnum cœlorum,] aliaque ſexcenta.

cõcept⁹ egregi⁹ de pctõ mortali

Eze. 18
Apo. 21

DICERE de virtute ſolebat Cicero, tantam eius pulchritudinem, ac ſplendorem eſſe, vt ſi oculis corporis cerni poſſet, mirabiles excitaret effectus, omneſque in amo-

In Offi cijs.

rem

rem ſui accenderet; idem mihi de peccato, contrario licet effectu dicere licet, tantum in eo ſcilicet turpitudinis, ac terroris deliteſcere, vt ſi animi oculis videri poſſet, omnes omnino mortales in ſui odium execrationẽque excitaret, & totus id orbis velut veſtem certiſſimã, ac teterrimum exitium abhorreret. Quamobrem [tanquam à facie colubri,] peccatum fugite, velut monſtrum idipſum perhorteſcite.

Eccl. 21

NAE ipſum peccatum monſtrum teterrimum eſt, adeo informe & horrendum, vt ſi tanta nobis fides eſſet, qua id cognoſcere poſſimus, mille potius mortis genera perpeti, milleque ſubire cruciatus, quam, vel leuiſſimum lethale crimen admittere mallemus. Ipſi quin etiam Angeli & Sancti, qui modo in cœlis commorantur, tantoperè peccatum execrantur, vt ſi ijs diceret Deus: Neceſſe eſt Cherubim, Patriarchæ, Apoſtoli, martyres mei, vnũ, vt peccatum lethale committatis, alioquin in infernale barathrum perpetuis cruciandi ignibus eſtis deturbãdi: Omnes procul dubio vnanimi voce reſponſuri eſſent: Quidquid tibi viſum fuerit, Domine, de nobis liberè decerne, & nos ſi lubet in nihilum potius redige, vti nos è nihilo produxiſti, quam vt vllo maieſtatem tuam crimine offendamus, vt vllum aduerſus te delictum committamus, aut rem adeò deteſtabilem perpetremus: & in infernalem nos potius voraginem detrude, nunquam inde egreſſuros. Multo namque nobis futurum eſt antiquius, æternis apud inferos cruciatibus torqueri, ęterniſque flammis mancipari, quam te tam nefariè, tamque nequiter offendere. O vere diuinum propoſitum; Idem omnino propoſitum fuit honeſtiſſimæ illius matronæ Suſannæ, quæ propoſita hinc infamia, pudore, omnique adeo ignominia, illinc vero peccato, ignominiam potius, ac dedecus ſubire, lapidibus obrui, & crudelem, infamem, ac nefandam mortem perpeti parata fuit, quam in adulterij peccatum conſentire, dicens: [Anguſtiæ mihi ſunt vndique, ſi enim hoc egero, mors mihi eſt: ſi autẽ non egero, non effugiam manus veſtras; ſed melius eſt mihi abſque opere incidere in manus veſtras quam peccare in conſpectu Domini.] O fœminam omni

Dan. 13.

com-

Digitized by Google

commendatione digniſſimam.

QVID: fierine igitur, obfirmate peccator poteſt, te tam parum de peccato ſolicitum viuere: vt non penitus ad eius, vel memoriam timore contremiſcas, & idipſum committere non exhorreſcas? fierine poteſt ſecurum te agere, ludere, ridere, ac repudiare, cum te mortuum, ac Dei factum inimicum videas? cum cernas te Dei traditorem fuiſſe, aduerſus maieſtatem, ac diuinitatem eius conſpiraſſe. Hæc omnia ſi animum tuum non permouent, ſilice te, ac petra duriorem, ferro & ære rigidiorem, & ſenſibus deſtitutum pronuntiabo.

BALTASSAR Regis Nabuchodonoſoris filius manu in pariete mortis eius decretum & ſententiam ſcribentis, viſa, adeò conſternatus eſt, vt quemadmodum ſacri libri ſcribunt, facies eius commutata ſit, & compages renum eius ſoluerentur, & genua eius ad ſe inuicem colliderentur. Te verò ò prophane, & obdurate peccator, cum peccatum tibi in fronte ſeſquipedalibus litteris mortis tuæ ſententiam, ac damnationis decretum exarare videas, credine poteſt intrinſecus non commoueri, aut præ metu non exalbeſcere: te horrore non coucuti, & ſi non timore, pudore ſaltem commoueri? Dan. 5.

MANASSES Rex admiſſo peccato adeo coram Diuina Maieſtate erubuit, vt vix oculos ad cœlum ſuſtollere præſumeret, dicens: [Non ſum dignus videre altitudinem cœli.] Tanta quoque verecundia Dauidis Regis fuit, vt coram hominibus comparere vix auſus, gemens diceret: [Tota die verecundia mea contra me eſt, & confuſio faciei meæ cooperuit me.] Hæc ſunt igitur infortunia & exitia, Auditores, quæ nobis peccatum afferre, & effecta quæ in anima operari ſolet, vt ſcilicet eam immortalem morti obnoxiam reddat. Pſa. 41.

[Ecce defunctus efferebatur.] Ecce pompa procedit, Ieſus non vocatus eidem occurrit, vt aliquod miraculum edat: Sequamur eum igitur, vt ſic ad ſecundam concionis partem veniamus, videamuſque ab eo hunc adoleſcentem ad vitam reuocari. Taceant omnes, ac linguis faueant, Ecce loqui mortuo incipit dicens. [Adoleſcens tibi dico ſurge.] Adoleſcentes calamiſtrati, qui in

delicijs

Digitized by Google

delicijs veſtris ſepulti ſtertitis, voſque adoleſcentulę quę voluptatibus indormitis, ſurgite in pedes, ſurgite, iubet Deus, ac pęnitētiam de peccatis veſtris agite. O vberem myſteriorum campum?

QVATVOR verbis, [Dixit & facta ſunt,] condita eſt vniuerſa hæc mundi machina; quatuor item verbis, [Verbum caro factum eſt,] ipſum incarnationis myſterium innixum eſt: quatuor verbis tremendum Eucharistiæ Sacramentum conſecratur: [Hoc eſt corpus meum,] hic quoque per quatuor verba videas ad vitam hunc adoleſcentem reuocari, [Adoleſcens tibi dico ſurge.] O verè mirabilem numerum quaternarium; ò quadraturam; ò cubum.

HIC igitur adoleſcens eſt, non depontanus, aut decrepitus ſenex, non annis grauis, quem nimia ſenectus mori coegerit: non puer infans, quem mors in cunis oppreſſerit: ſed adoleſcens iuuenculus, in Aprili, in Vere, in flore ætatis conſtitutus. Filius item vnicus matris ſuę, honeſto loco natus, & è primoribus Ciuitatis: legitur namque in Euangelij contextu. [Et magna turba ciuitatis cum illa,] ad cuius ſcilicet exequias tota penè ciuitas confluxerit. O mortem, crudelem nimium mortem; verè te cæcam appellare poſſumus, quæ nec diuitias, nec ætatem, aut conditiones mortalium intueris; vnde merito olim vates ille Venuſinus:

Orat. l. 1. ode 4 Pallida mors æquo pulſat pede pauperum tabernas,
Regumque turres.

Vos vero matres an non vobis matris huius triſtitiam, dolorem, anguſtias, ac lamenta ob oculos ponitis; an non vobiſcum ipſæ perpenditis, quanta illa triſtitia, vnico ſuo quem habebat amiſſo, effecta fuerit; vnico, inquam, filio orbata, mater illiberis, & diues abſque hærede. Audire mihi querelas eius, ac ſuſpiria videor, ac muros ciuitatis eius lamentis percuſſos, hanc vocem emittere: Quantis, quamque grauibus infortunijs meum caput ò ſuperi inuoluiſtis? quot mihi dolores & ærumnas arceſſiſtis? anne reperiri aliqua in vniuerſo orbe mater

poteſt,

poteſt, quæ me patiendo ſuperet, in quam tot, quot in me miſeram calamitatis tela Deus euibrauit? Vnica eheu proles mihi erat, vnicus omnium facultatum mearum hęres, in quem domus inclinata recumbebat, miſeræ ſpes vna ſenectę, pręſidium, ac rerum columem mearum, & hanc ipſam mihi eripit, & quodammodo auellit Deus. Cur non obſecro ipſa pręceſſi? Quin tu amara mors filium ſuperſtitem relinquendo, matrem potius abſtuliſti? Itane te fili mi, delitiæ meę, ſuauium meum, corculum meum, vita, ſpes, atque omnia mea mihi eripi nullo, vt vnquam die poſthac te mihi fas futurum ſit intueri. His crediderim lamentis & vocibus orabatam hanc matrem aera fatigaſſe. Vos autem matres, an non matris huius miſeret? vos vero adoleſcentes, an non hinc mortem formidare diſcetis, quę nemini omnino parcit,

Nec imbellis iuuentę
Poplitibus, timidòue tergo.

Vos autem Chriſtiani, hinc diſcatis velim, nos ſemper ex hoc mundo à Deo euocari, quando optime intrinſecus in animo conſtituti ſumus, & quando minimum damnationis periculum ſubeſt. Paruulum hunc è cunis ad ſeſe euocat; pręuidet namque fore eum, ſi longius vitę ſpatium conceſſerit, de ſalute periclitaturum. Hunc patremfamilias fœliciter rebus ſuis incumbentem, ac laudabiliter viuentem in flore ætatis ex hac vita tollit; auguratus fore, eum ſi uita diutius producatur, à mundo ineſcatum, decipi adhuc, & circumueniri poſſe. Hunc vero peccatorem è medijs fornicationibus euocat, ſinitque eum in peccato mortali conſtitutum hinc emigrare. Sed eheu, Domine, ſi ſufficiens illi tempus, & diutius ſpatium dediſſes, uitam forſitan emendaſſet, ac pœnitentiam pro delictis egiſſet. Dicendum tamen eſt, Deum in optimo vitę ſtatu eum abſtuliſſe: ſi namque longior ei in vita mora fuiſſet indulta, plura haud dubiè peccata admiſiſſet, ac grauius proinde iudicium ſibi arceſſens, grauiori apud inferos ſupplicio cruciandus fuiſſet. O immen-

menſam Dei miſericordiam, ac benignitatem infinitã.

HINC quoque diſcamus oportet, Deum vitam noſtram non annis, aut diebus, ſed meritis demeritiſque metiri. Nam veluti mundus propter hominem conditus eſt, eiuſque terminus, ac finis, completus electorum & reprobatorum numerus futurus eſt; id eſt, tam diu mundus ſubſiſtet, donec certus ille prædeſtinatorum, ac reiectorum numerus, quem Deus conſtituit, fuerit cõpletus. Ita de vnoquoque noſtrum dicendum eſt; vniuſcuiuſq; vitam, merita, aut demerita loco termini habere præfixa; hoc eſt, eatenus hominem in hac vita agere, donec peccata virtuteſq; eius cõpleta ſint. Atq; inde euenire puto, vt plurimi in iuuentute moriantur, vitæ curſum peccatis ſuis incidẽdo, qui licet pauxillo tempore vixerint, innumera tamen peccata commiſerunt. Docent hoc me litteræ ſacræ, in quibus traditur, Deum expectare nonnihil voluiſſe, antequam ſulphuream pluuiam in Gomorrhæos emitteret, donec ſcilicet peccata eorum complerentur: [Nondum completæ ſunt iniquitates Amorrhæorum.] Quamobrem adoleſcentes, ſi longa vitæ tempora vobis exoptatis, ac diutiuſculè vitam vultis protrahere, rariſſimè peccate: nam vti bene Poeta.

Gen. 15

Cur multum peccas, ſi multum viuere curas?

HINC interrogatus olim Thales, ecquidnam difficile vidiſſet, optimè mihi reſpondiſſe viſus eſt, [Senem tyrannum:] vix enim quemquam eorum caneſcere, aut ad extremam ſenectutem peruenire videas: Idẽ mihi de peccatore fas eſt dicere: vnum eſſe de rariſſime contingentibus, peccatorem ad decrepitam ętatem pertingere: cum peccata ei vitæ filum præcidant.

REFERVNT etiam naturalium rerum ſcriptores, leonem non eſſe longæuum, quod nimium ſit ferox & violentus: ita quoque peccatorem aſſero diuturnæ vitæ non eſſe, quod vehementior ſit, eiuſque agendi ratio diſſoluta nimium, ac violenta.

Simile. REX aliquis cum in regno ſuo arcem eſſe videt, quæ omnem circumcirca regionem diuexet, expilet vicinos, ac deprædetur omnia; idque veterani alicuius, ac profligati

gati militis imperio , qui nec regem nec iuſtitiam metuat, prædonum in ea agmen & ſicariorum foueat, qui excurſiones in agros vicinos agant, miſeroſque agricolas exhauriant , prædaſque immenſas ſecum deferant; Rex, inquam, quærelis ad aulam delatis, ſtatim mittit qui locum dedi petant, quod cum obſeſſi recuſant, eundem tormentis & balliſtis quatit : at vbi videt ſeſe nequidquam in eo oppugnando tempus terere , ſubterraneos cuniculos agit, itaque ſubtus murus puluere ſulphureo agente, loco ſimul & prædone potitur. Deus Rex ille Regum, ac Dominantium Dominus, idem omnino cum animabus præſtat: Cum enim animam peccatricem corpus adoleſcentis alicuius, veluti locum quendam munitum videt occupaſſe: in eoque ſpiritualium prædonum agmen collocaſſe, qui plurima hinc inde crudelitatis genera exerceant, infinita peccata committant, adeò, vt ad aulam cęleſtem quærelæ de maleficijs perferantur; ſępius eandem ſanctis inſpirationibus admonet, ſeſe, ut reddat, dicens: [Conuertimini ad me in toto corde ueſtro:] ſed ubi ſeſe hac nihil uia uidet proficere, infirmitatibus eam, tribulationibus, calamitatibus alijſque uitę incommodis concutit : nam [Multa flagella peccatoris.] Vbi nec hac ratione res ſuccedit , cuniculis agere inſtituit , ac terram corporis ſuffodere, occultum quendam humorem ſubinducens , qui inſtar cuniculorum paulatim in immenſum excreſcens, tandem hominem ad terram proſternat, & ad tumulum deducat. Huius exemplum rei hodie in Euangelio legimus, ubi dicitur: [Adoleſcens tibi dico ſurge:] Ego ſum qui dico, iubeo, ego qui peccata deleo . [Ego Deus ſaluos faciendi, mei ſunt exitus mortis:] ego qui ad cingulum potentię meæ claues mortis & tartari geſto, [habens claues mortis & inferni. Surge] igitur, erige te, mihi obſequere; Ego ſum qui Ionam de profundo pelagi liberaui, Danielem de lacu leonum, Lazarum de ſepulchro viuentem eduxi, quique mundum è nihilo condidi.

Ioel. 2. Pſa. 31. Pſa. 63. Apoc. 1 Ion. 2. Dan. 8.

SVRGE igitur adoleſcens, ſurge, & quonam miſer decideras, ut neceſſe fuerit ſurgere, in mortem ſcilicet, à qua non datur ad uitam reditus: nam à priuatione ad ha

bitum

Digitized by Google

bitum nō datur regreſſus, in peccatum quoque, in quod qui prolapſus fuerit, difficulter admodum exire poteſt, nisi Deus miſericordia ſua affulgeat: [Spiritus uadens & non rediens.] & pęnæ ad infernales abyſſos, è quibus reuocare gradum, & ſuperas euadere ad auras nulli hactenus conceſſum eſt, [in inferno enim nulla redemptio.] O graues caſus, ò profundos lapſus; Surge igitur quantocyus. Quid enim mirum adoleſcentem hunc ſub graui peccatorum onere fatiſcentem concidiſſe: cum cęlum quod adeo ſolidum, ac firmum eſt, vnum Luciferi peccatum ſuſtinere non potuerit, ſed ſub pedibus eius ſubſiderit. Terra quoque aperta ſit indignata, nec peccata Chore, aut Abiron perferre ualuerit. Chriſtus quoque redemptor noſter ualidus ille Atlas, noſtra delicta humeris ſuis portare uolens ſub onere ſuccubuerit, & ſub eodem expirarit. Surge igitur modo infęlix peccator è peccatorum tuorum cęno, ſurge deſes & uecors: ſurge piger & negligens, Deoq; melius, quam hactenus feciſtis, obſequium exhibete.

Pſ. 77.

QVAM porro neceſſe eſt Domine, ut à te ſubleuemur: omnes enim ſub peccatorum onere fatiſcentes proſtrati iacuimus, omnes uelut mortui ſumus, anima noſtra omnem penitus ſenſum amiſit, moueri nequit, & in extremis uerſatur. Graue namque illud peccatorum pondus eam oppreſſit, adeò, ut ſub onere gemat, numquam ualens exſurgere, niſi tu miſericordiæ illi, ac benignitatis manum porrigas; iam compoſita eſt, & ad tumulum effertur, non extra ciuitatem Naim, ſed extra mundum: dæmones adſtant, ut eam terræ, dicere uelim tartaro mandent, tartaro inquam Caini, Pharaonis, Abironis, diuitis epulonis, aliarumque, ac communi damnatorum omnium ſepulchro. Quamobrem, Domine, in occurſum eius propera, miraculum hic oſtende, reſuſcita, ac iuſtifica illam, uitam gratiæ tuæ quam amiſit, eidem reſtitue, uti hodie adoleſcenti huic reddidiſti. Gemit enim & plorat miſera illa mater eccleſia, orat te illa, ut filium eius à peccati morte ad uitam gratiæ reuoces. Noſtras ad hæc animas à mortuis excita, ut nemini niſi tibi ſoli uiuentes, aliud non ſpirent, quam gloriam nominis

tui

Digitized by Google

tui in hoc ſæculo, & in altero beatitudinis æternæ fruitionem exſpectent. Amen.

FERIA SEXTA poſt Dominicam IV. In Quadrageſima.

Erat quidam languens Lazarus à Bethania de Caſtello Marthæ & Mariæ ſororum eius.
Ioan. 11.

FIGVRA.

SVNAMITIS illa mulier extremo propter vnici filij mortem dolore affecta, ad pedes Elizæi prophetæ ſeſe proſternens, ac lachrymis, lamentis, & fœmineo vlulatu aerem fatigans, ita eum permouit, vt filium ipſe illius importunitate victus, ad vitam reuocarit. Attolite oculos, Auditores, eoſque in hodiernum Euangelium conijcite, & eandem pœnè rei ſeriem hic perſpicietis; hoc namque loco duæ mulieres, duæ inquam ſorores fratris ſui morte ingemiſcentes, Chriſti pedibus aduoluuntur, eumque precibus & lachrymis adeò permouent, vt earum ipſe poſtulatis annuens fratrem nouo quodam & inaudito modo ad vitã reuocarit. Quid vobis videtur? an non magnus hic vtriuſque rei conſenſus & communio? illic mater pro filij, hic ſorores pro fratris vita ſupplicant; illic propheta mortuum excitat, hic omnium Prophetarum Princeps. Illud vero diſcriminis ſubeſt, illic ſcil. Eliæ diſcipulum & ſeruum, hic vero filium Dei vnigenitum miraculi pa- 4. Re. 4.

tratorem eſſe:miraculi inquam,cui ſimile Chriſtus nunquam edidiſſe legitur, quoque multis miris caſibus redundat:in eo namque ſepulchrum aperitur, iuſtitiæ diſſoluuntur,ſaxum reuoluitur,ac mortui ad vitam reuocātur. Plura audietis ſi Spiritus ſancti auxilium inuocauerimus,& Angelorum hominumque reginam ſalutatione Gabrielis ſalutauerimus.

AVE MARIA.

Cicer. 3 Tuſc. Plin. 7. c. 48. EXPOSTVLARE cum rerum omnium creatrice natura ſolitum ferunt Theophraſtum Philoſophum, quod longius vitæ ſpatium cornicibus & coruis quam hominibus dediſſet. Magnus ille quoque Plinius naturę arcanorum indagator,noſtram ætatem cum animalium viuacitate comparans,eandem quærelam renouauit,naturam dicens cæteris animantibus matrem,ſoli vero homini nouercam extitiſſe. Cum eum cornices ad quinque ſæcula vitam producere, ceruos ad nouem; coruos ad mille nouos viuere, Phœnicem vero bis mille annis hic agere videret, inter tot vero hominum myriades vix vnum atque alterum reperiri, qui ad centeſimum annum pertingeret,naturam maximam hominibus iniuriam irrogaſſe dicebat.

AC merito quidem mea ſententia,Gentiles cum immiti illa & rigida nutrice ita expoſtularunt,quæ vix nos in luminis auras edidit, quin ſtatim in ærumnarum cala-
Exo. 2. mitatumque pelagus demergat,nullaque data quiete,ſtatim ad tumulum violenter etiam inuitos rapiat. Nulli eam melius, aut aptius comparare queam, quam matri Moyſis, quæ filium iam tribus menſibus ſeruatum, regis tandem iuſſis obſecuta fiſcellæ ſcirpeæ bitumine, ac pice illitæ,impoſitum in profluentem,omnem maternum affectum exuens deiecit. Natura ad huius imitationem plena crudelitatis nos vix natos fluctibus vitæ huius imponit, è quibus nunquam, niſi cum ad mortem tendimus,egredi licet.

Exo. 1. IMITATVR ipſa hic crudelem illum Pharaonem regem Aegypti, qui omnes maſculos infantes Iſraelitarum iam recens natos occidi iuſſit, filias vero viuere permiſit. Aemulatur eum hoc in genere crudelis illa &

in-

inhumana regina,ne dicam tyranna,dum homines iam iam natos ad mortem cogit,beſtijs vero,quas filiabus aſſimilo,longa vitæ tempora concedit. Adeo,vt dicere verbo liceat,vitam noſtram breuiſſimam,immo merum nihil,ac veluti fumum eſſe. Vnde benè mihi medicorum filij in principio præceptorum ſuorum ſcripſiſſe videntur,dum aiunt. [Ars longa,vita breuis.] Ariſtoteles animalculum quoddam eſſe aſſerit, cui nomen Ephemerim, quod latinè diarium reddas, quadrupes & quaternas alas habens, reptile ſimul & volucre, quod manè quidem naſcatur, meridie ſole ſplendente perfectum ſit,ſole verò occidente ſimul occidat,& emoriatur. Vbinam tam myſticum animal reperiſti ò Philoſophe?quod ad viuum humanam vitam exprimat,quæ ſæpè vita huius animalculi diuturnior non eſt. Extenditur hæc interdum vix in annum,aliquando vix ad menſem, aliquando diaria eſt. Eſſe noſtrum habere incipimus,in aurora infantiæ, in meridie in virili nempè ætate perfecti ſumus,& ad veſperam in ſenectute emorimur. Docuit hoc me vates ille regius,dum canit; [Mane ſicut herba tranſeat,manè floreat & tranſeat;veſpere decidat,induret & areſcat.] Similis es ò humana vita roſis,quæ inſpinis excreſcentes manè naſcuntur & nitent,meridiè languent, ac veſpere decidunt: creſcis namque in miſerijs & ærumnis, egredieris in aurora iuuentutis,flores & viges in ætate virili, & ad ſenectutis veſperam euaneſcis & peris.

Ariſ.l 5 de aïal. c.19.

Pſ.89.

EPHEMERVS es igitur ò homo,ac vita tua non niſi vnius diei: non eſt quod tibi amplius annos Neſtoreos pollicearis; terminus enim vitæ tuæ vnus tantum eſt dies. Vnde Ezechias Rex. [De mane vſque ad veſperam finies me.] quaſi diceret,quænam hæc vita eſt, Domine, anne verè vita poterit nominari? ſed hinc diſcas oportet,ò Rex,vitam tuam non niſi vnius diei eſſe. Et quemadmodum ij, qui in carcerem coniecti ſunt, numquam diem integrum poſt datam ſententiam, in carcere agũt: ita nemo mortalium, vt benè Iuſtinus Martyr & Irenæus obſeruarunt, vmquam integrum diem, ſecundum Dei calendarium ſupputando, poſt mortis ſententiam

Iſai.38.

Hiſtor. tripartita.

Irenę.l. 5.cõtra hæreſes

Digitized by Google

aduerſus primum parentem Adam latam, viuere potuit. Pſal.83 [mille, namque, anni] teſte S. ſcriptura, [tanquam dies heſterna quæ præterijt.] Nemo vmquam ad mille annos peruenit. Adam prius mortuus eſt, quàm ad finem illius diei peruenire potuerit: vixit enim tantum nongentos triginta annos: alij quidem eum prætergreſſi ſunt, vt Mathuſalem, ſed tamen non niſi nongentos ſexaginta nouem in hoc mundo egit; adeò, vt verè dicere poſſimus, hanc vitam ne integrum quidem diem durare poſſe.

Auer. 4 Phyſ. Iamb. ibi. qu. 17. Egregi⁹ cócept⁹ ARISTOTELES lib. 4. Phyſic, quem Auerroes, Iamblichus, ac D. Thomas ſequuntur, temporis naturam inueſtigans, eiuſque partes examinans, poſt multa in vtrãque partem argumenta allata, tandem in eo cum cęteris conuenit dicens, aliud nihil ipſum eſſe, quàm imaginarium quid, quod mente tantum & cogitatione comprehendatur: cum enim tribus conſtet membris, quæ reuera nihil ſunt, præterito nimirum, præſenti, ac futuro, nihil aliud ipſum, quàm phantaſma quoddam ex tribus compactum membris eſſe iudicabant: ipſum enim tempus præteritum tranſijt, & non eſt amplius; futurum inſtat, & nondum adeſt: præſens punctum eſt, ac vix nihil, ſemper enim effluit, & nunquam in eodem ſtatu permanet. Quanto hoc melius de vita noſtra dici poſſet: quæ nihil aliud eſt, quam phantaſma quoddam, è tribus inſtantib. & momentis copulatum, quæ in momento & ictu oculi tranſeunt. Præteritum quippè nihil eſt amplius, futurum nondum eſt, præſens præter momentum nihil eſt, omniaque in momento prætereunt & abeunt.

Pſ. 108. Iob. 8. Cap. 2. Iacob. ITA porrò ſanctiſſimi viri, ac Prophetæ Dauid & Iob de hac vita, ipſi quoque viuentes philoſophati ſunt; vnus eam vmbræ, alter fumo comparat: eorum veſtigijs inſiſtens Salomon, eam nihil eſſe aliud ait, quàm inanẽ vmbræ tranſitum: Iacobus vero Apoſtolus vapori ad modicum apparenti aſſimilauit. Sed diutius æquo huic exordio de vitæ breuitate agentes immorati ſumus, cum breuiores hic fuiſſe oportuiſſet: Eius aũt rei egregium & viuum nobis exemplum Euangelium hodiernum proponit, iuuenem ſcilicet honeſto loco natum, atque illuſtribus progenitum parentibus, ætatis ſuæ vigeſimo, aut

viceſimo

Digitized by Google

vicesimo quinto anno, vita defunctum, iam quatriduana ſepultura fœtentem, in tumulo iacentem, ac vaſto lapide obſeratum. Hiſtoriam proſequitur S. Ioannes his verbis: [Erat quidem languens Lazarus à Bethania è Caſtello Marthæ & Magdalena. &c.] Ante omnia de Lazaro, deinde de eius reſurrectione agemus: atque ex his duobus eximium hoc ſaluatoris miraculum eliciemus.

QVOD ad primum, refert S. Ioannes, huius miraculi præco in Bethania caſtello, quod haud procul Ieroſolymis aberat, nobilem quendam, Lazarum nomine, Marthæ & Magdalenæ adeò in Euangelijs deprædicatarum fratrem habitaſſe: qui cum in grauem ægritudinem incidiſſet, ſorores commiſeratione & affectu tum naturali, tum fraterno commotæ, Chriſtum ſummum illum medicum certiorem reddiderunt, vt fratris ſuique ambarum miſereretur, dicentes. [Domine ecce quem amas infirmatur.] Non miſerunt conſulere oraculum Beelzebub Dei Accaronitarum, vt olim Ochoſias Rex; ſed conſuluere Chriſtum Dominum. Ipſum namque ſciebant ſummum illum medicum, qui tot iam infirmitates & morbos per Iudæorum regionem curauerat; qui hęmorrhoiſſam duodecim annos ſanguinis profluuio laborantem, ſanauerat; qui paralytico, triginta octo annos, ad piſcinam aquæ motum exſpectanti, ſanitatem reddiderat: qui ſeruo Centurionis paralyſi diſtento membrorum vſum reſtituerat; qui ſocrum Petri magnis febribus laborantem, ab iiſdem liberauerat. (4. Re. 1. — Matt. 9. — Ioan. 5. — Matt. 8.)

SED altius illæ rem repetiuere, & ab vltima memoria exemplum hauſere; ſciebant ſcilicet eſſe eum ipſum, qui Ezechiam regem, de cuius vita medici deſperauerant, ſanitati reſtituerat: atque hinc non dico ſpem, ſed firmam & indubitatam fiduciam ſanitatis recuperandæ concepere, dicentes, [Domine, ecce quem amas infirmatur.] Breuis hæc & curta oratio eſt, ſed fide ac ſpe plena. Orant illæ, vt Iacobus Apoſtolus orandum monuit. [Poſtulet in fide nihil hęſitans.] Deinde iam longo vſu, & familiari eius conſuetudine perſpectum habebant, eum benignitatis ac miſericordiæ fontem eſſe: didicerant quo- (4. Reg. 20. — Iac. 2. — Pſal. 9.)

que à Pſalmiſta : [Sperent in te qui nouerunt nomen, tuum, quoniam non derelinquis quęrentes te.]

Demetrij Phalerii dictum.

Dicere olim ſolebat Demetrius Phalerius, [Amicos in rebus lætis adeſſe debere vocatos, at in aduerſis non vocatos.] Hinc germanæ illæ tantum aiunt. Domine hic de vita agitur eius quem vnice diligis ac ſummo amore complecteris: nihil addunt amplius, nihil poſtulant, aut decernunt aliud: ſciunt Deum nouiſſe, omnia, ac ſemper nobis quæ neceſſaria ſunt, abunde, & libenter elargiri.

Plato, eumque ſecutus D. Thomas tradunt, Lacedæmonios nihil aliud à Dijs poſtulare ſolitos, quam vt ea quæ vtilia reip. & eis viderentur, darent, cætera Deorum arbitrio relinquendo. Idipſum hoc loco & ſorores hæ præſtitiſſe videntur dicentes. [Ecce quem amas infirmatur.]

Quid dicitis piæ ſorores? ſi frater veſter à Deo diligitur, quomodo morbo diuexatur? quis credat Deum tribulationibus & calamitatibus probare eos, quos habet cariſſimos? Mouit hanc olim quæſtionem fortiſſimus ille populi Iſraelitici dux Gedeon; cum enim ab Angelo ſalutaretur; [Dominus tecum virorum fortiſſime.] ſtatim hanc ei quæſtionem propoſuit: [Si Dominus nobiſcum quomodo tanta mala patimur.] Idem inter Iob, eiuſque amicos olim diſceptatum fuit, qui aſſerebant iuſtis nullas à Deo calamitates & afflictiones immitti poſſe. Quia & Sampſonis vxor Dalila de mariti eius in ſeſe affectu expoſtulans, ait: [Quomodo dicis quod amas, me, cum animus tuus non ſit mecum.] Idem omnino hæ ſorores licet tecte, innuere voluiſſe videntur, [Ecce quem amas, infirmatur:] quaſi dicere voluiſſent. Quomodo te erga fratrem noſtrum affici dicis, Domine, eiuſque commodis ſtudere, cum tam graui eum morbo cruciari patiaris: æger enim decumbit, & vſque ad mortem decumbit.

Iud. 6.

Iud. 16.

dilectos ſuos vt plurimũ De⁹ calamitatibus viſitat.

SAPIENTER meo quidem iudicio o Martha, tuque o Magdalena locutæ eſtis, ac bene fundata veſtra eſt oratio: ſolet enim Deus quos dilgit, caſtigare, eoſque plus cæteris tribulationibus & afflictionibus premere, ita nam-

Digitized by Google

namque Deus cum dilectis ſuis agit, vt Angelus olim cum Iacob Patriarcha: cum enim Angelus integera nocte cum eo luctatus fuiſſet, abiens eum in femuris neruo percuſſit, qui deinde emarcuit, mox benedictionem ſuam ei elargitus. Deus quoque poſt diuturnam amicitiam & vſum, amicos tandem caſtigat, tribulationumq; ictum ijs infligens, in mundi proſperitate eos claudos reddit; ſed inde euocatos benedictionibus cumulare conſueuit. Gen.32

QVOD olim Deus cum Hæbræis in captiuitate Aegyptia detentis, & eadem iam iam liberandis, id plerumque cum amicis, electis, & prædeſtinatis agere conſueuit, quos e mundi captiuitate educere conatur: diabolus illis, loco Pharaonis eſt; mundus Aegypti, caro carceris, tentationes afflictionum; & vt eos inde eripiat per rubrum tribulationum mare eos educit. Allegoria.

COELVM igitur in caput iuſtorum aduerſitates & afflictiones effundit, vt eos è mundo educat, quibus ſi carerent, longiorem in eo moram traherent. Auguſtinus Iſraelitas admiratus, cur in Aegyptum in qua tot laboribus & afflictionibus olim tam diu exerciti erant, reuerti maluerint, quam in deſerto Angelorum eſca enutriri, exclamat: [Quid feciſſent, ſi omnia proſpera illis fuiſſent in Aegypto, cum etiam ita flagellati in eam media via redire vellent.] Ita quoque mihi dicere liceat Auguſtine, quid mundi amatores in hoc mundo facerent, quis eos educere poſſet, ſi læta ſemper iis aura afflaret, cum vix tot preſſi calamitatibus, tot ærumnis grauati, inde queant educi? Exod.5 6.7. & 14.

MONEBANT olim Angeli Loth, vt ſeſe Sodoma eriperet, quæ iam iam igne conſumenda, ac fulmine ſulphureoque imbre eſſet euertenda; & tamen bene monentibus credere nolens, quodammodo violenter eiectus eſt, [Coegerunt eum exire:] quis eum igitur educere potuiſſet, ſi Angeli omnia læta, & vrbis proſperitatem denuntiaſſent. Sic tribulationum multitudo, cogit te mundi Sodoma exire o homo, vt te à diuinæ iuſtitiæ fulminæ tueatur, quis alioquin te eripiat? ſi omnia tibi ad votum fluerent, & ad voluntatẽ omnia cede- Gen.19.

Digitized by Google

rent, quis te reſpicere ac retrogredi cogeret?

Gen. 31. QVAMDIV Laban benignum ſe ac mitem Iacobo demonſtrabat, nunquam ille de eo relinquendo cogitabat, ſed ſtatim vt frontem nubilam ac rugoſam, ſupercilia erecta, oculos liuidos, totumque vultum ei ſubiratum oſtendit, domum paternam cogitauit, ac de reditu in patriam agere cœpit, ſubirati hominis vultum ſuſtinere detrectans. Idipſum & hominibus huius mundi accidit: quamdiu enim vetus ille idolatra Laban, mundus, inquam, benigne arridet & fauet, quamdiu filias ſuas, id eſt, voluptates, in matrimonium ſe daturum ſpondet, quamdiu omnia ad votum fluunt; de eo relinquendo ne minimum cogitant: de cœlo, vbi illorum patria eſt, ne minima mentio eſt. Sed ſtatim vt eum propius intuentur, ac vultum eius in diuerſa mutatum agnoſcunt, benignitatemque illam in crudelitatem conuerſam, proſpera in aduerſa, affectus in perſecutiones, & tribulationes ingruere, tum demum de reditu in patriam cogitare incipiunt, tum illis cœli in mentem venit, ac ſeſe de mundo proripere geſtiunt.

quãdiu mund⁹ atridet, nulla de eo deſerẽdo eſt mẽtio.

Concept⁹ egregii. TRADVNT rerum naturalium ſcriptores, Draconem dextra manu captum, ſequi nolle, ac refractarium eſſe, ſed ſiniſtra appræhenſum, ducentem ſequi: huic ſimiles eſſe cenſeo mundanos; in poſperitate enim, quam per manum dextram intelligimus, ſuperbiunt, ac cœlo eos ad ſe trahere conanti & vocitanti reſiſtunt; ſed cum triſtior fortuna acciderit, & anguſtiæ animi ingruunt, ſtatim vocanti obſequuntur. Huc reſpexiſſe viſus eſt

Pſa. 92. Dauid, cum ait. [Cadent à latere tuo mille, & decem millia a dextris tuis:] ac ſi diceret: ſi infirmitates & afflictiones Domine, quæ per ſiniſtram tuam ſignificantur, homines deiiciunt ac proſternunt, proſperitates ſane quæ interdum accidunt, decem millia fundunt, decem millia profligant. Vnde euidenter apparet Domine, nihil te electis tuis melius aut ſalutarius, quam afflictiones dari poſſe, vti Lazaro amico tuo integerrimo, quemque ita diligebas, etiam immiſiſti.

IAM

IAM ad reliquum hiſtoriæ progrediamur. Chriſtus igitur de Lazari infirmitate factus certior, in Iudæam properat, cui ſorores dolore ac triſtitia confectæ, mortemque fratris deplorantes obuiam procedunt. Progreditur primum Martha, & his Dominum verbis compellauit [Domine ſi fuiſſes hic, frater meus non fuiſſet mortuus.] Vbi nam hæſiſti Domine, cur tam procul à domo noſtra abfuiſti? te cum maxime neceſſe foret, caruimus: triſtem ecce caſum Domine, quem ſine lachrymis explicare nequeo, fratrem noſtrum Lazarum abſtulit atra dies, & funere merſit acerbo: Lazarus eſſe deſiit, qui totus erat tuus, quemque vnice diligebas. Iam quatriduo ſepultus eſt; o amaram & lugubrem mortem. ſane ſi hic adfuiſſes, triſtis ille caſus numquam accidiſſet.

ILLINC verò Magdalena confecta triſtitia, ac vocem intercludentibus lachrymis, ſe ad Domini pedes proſternit, quodque lingua proferre nequit, lachrymis euincere ſe poſſe ſperat. Qui fieri dicam Magdalena, vt toties Domini pedibus aduoluaris? Meminerat, Auditores, hic ſeſe reſurrectionem animæ impetraſſe, ideo fratris ſui reſurrectionem ibidem ſeſe impetraturam ſperat. Meminerat Sunamitidem ad Prophetæ olim pedes proſtratam, filio ſuo vitam obtinuiſſe, ſe vero ad pedes Ieſu Chriſti proſtratam, vitam chariſſimi fratris ſui obtinere poſſe. Didicerat quippe e Pſalmis Dauidicis. [Adoremus & procidamus ante Deum, ploremus coram Domino.] Luc.7. 4.Re 4. Pſal. 94

REDEMPTOR vero noſter vndique ſeſe impetitum precibus, & obſecratione ardenti preſſum videns; hinc ſcilicet Marthæ lamentis & Mariæ lachrymis, illinc vero Lazari amore, ad ſepulchrum accedit, & nos ſimul ad alterum concionis membrum, in quo vbi Lazarum fætentem, grandi coopertum marmore, pedes manuſque vinctum reperit (quem ante, octiduum ſoſpitem, integrum, valentem, & incolumem viderat) lacrymas præ ingenti animi affectu tenere non potuit, [ſed lacrymatus eſt Ieſus.] Domine Ieſu Chriſte quid plorat? vnde hæ lachrymæ? anne forſitan quod diffidas

Lazá-

Lazarum ad uitam redire poſſe? an vero quod eum defunctum videas? Nequaquam Domine, nequaquam; non illa lachrymarum tuarum cauſa; ſcio namque te vno verbulo vniuerſam hanc mundi machinam è nihilo produxiſſe, at longè tibi facilius eſt mortis portas reſerare, miſeroque Lazaro vitam reddere.

1. Re. 2. NOVI adhæc ò Domine, & docuit me Anna propheteſsa tua, te illum eſſe, [qui deducis ad inferos & reducis.] Vnde igitur hic lachrymarum imber? quæ tãtorum ſuſpiriorum, clamorumque cauſæ? Vnica peccati in quo peccator tam ſecurus agit, conſideratio, hos gemitus, hæc ſuſpiria, ſingultus hos & lacrymas cient, cuius imaginem ad viuum in Lazaro hoc expreſſam videt. Hæc cauſe & ratio eſt, cur hodie lacrymatus ſit Ieſus, aeraque clamoribus impleuerit, atque immo pectore traxerit ſuſpiria.

Figura. CVM amici Iob nudum eum & afflictum in fimario ſedentem, ac teſta ſaniem reddentem intuerentur. Septem diebus continuo eius calamitates animo voluentes illachrymati ſunt. Hic vero videas Ieſum Lazari amicum, cum eundem in tumulo protenſum, ac ſemiputridum videret, amare lachrymantem.

2. Re. 2. DAVID Rex morte dilectiſſimi ſui Ionathæ audita, totus in fletum reſoluebatur. Chriſtus vero rex, cognito amicorum ſuorũ primum Lazarum ad patres ſuos abiſſe, videnſque eum in ſepulchro iam conditum, vbertim fleuit.

Gen. 45 CONTEMPLAMINI igitur hic verum illum Ioſephum, qui dominatur in tota terra Aegypti, ſuper colla fratrum procumbendo lachrymantem: ò verè diuinas lachrymas, ò lachrymas ſublime myſterium ſpirantes; Tres quidem mortuos Dominus ad vitam reuocauit,

Mat. 9. filiam ſcilicet Archiſynagogi, filium viduæ in ſuburbijs

Luc. 7. Naim, & hodie hunc Lazarum: at nuſquam lachrymaſſe, niſi hodie legitur. Illic præter ipſum miraculum nihil eſt, quod admirationem mereatur; non ſunt illic lachrymæ, neue aliæ cæremoniæ: hic vero ſcatent. Si quis enucleatius rem indagare velit, poterit per tres hoſce mortuos tria peccati genera intelligere, originale ſcilicet, veniale,

Digitized by Google

niale, & actuale: uel peccata operis, oris, & cordis. Reſuſcitatio filiæ archiſynagogi, in domo facta, cogitationē denotat, quæ nondum animæ fores exiuit. Filius viduæ ad portam ciuitatis Naim reſuſcitatus, verba ſignificat, quæ iam in ore, quod animæ porta eſt, uerſantur: & quēadmodum uterque facili negotio ad uitam reuocatur; ita quoque utraque illa peccata facilè à Deo remittuntur. At per Lazarum, qui iam quatriduanus eſt, qui iam in tumulo fœtens iacet, & in cuius reſuſcitatione Dominus ita ſudat, peccatum quod opere ipſo completum, quod iam inueteratum, iam in ſepulchro prauæ conſuetudinis conditum eſt, deſignatur. Hem quanta in huiuſmodi reſurrectione difficultas; Hic opus, hic labor eſt, hic neceſſe eſt Ieſum lachrymari, & imò de pectore trahere ſingultus, altaque uoce inclamare, [Lazare ueni foras.]

CERTISSIMVM deinde eſt, omnia facillimè peccata remitti, præter id quod iam conſuetudine inoleuit, inualuit, animoque iam uſu ipſo inſitum quodammodo eſt, & in tumulo diuturnæ conſuetudinis conditū, quod difficile admodum eluitur. Hinc duæ illæ ſorores fratrē iam ab hinc quatriduo in ſepulchro poſitum, ac ſemiputridum ad uitam reuocari poſſe, nunquam credere potuerunt. Duo quoque illi uiatores, qui in Emaus proficiſcebantur, uidentes iam tres dies effluiſſe, ex quo Dominus in ſepulchro cōditus erat, omnem ſpem eum rediuiuum uidendi amiſerant. Tres etiam illæ Mariæ nūquam eum uiſuras ſeſe putabant, aut eum monumento exire poſſe, niſi ingens ille lapis primum ab oſtio monumenti eſſet reuolutus: Hinc dixere ad inuicem: [Quis reuoluet nobis lapidem?] His omnibus edocemur, quam difficile reſurrectio ſpiritualis, peccatoris, ſcilicet cuius peccatori ingens prauæ conſuetudinis ſaxum incumbit, uel qui iam non dicam triduo, ſed triennio in peccatorum tumulo iacet, iuſtificatio contingat. Quam difficilis tua reſuſcitatio fuit, quatriduane Lazare, at multo ſanè difficilior tua peccator, quadriennio mortue, tua inquam iuſtificatio.

Allegoria. Luc. 21 Mar. 16

INGENS profectò miraculum fuit, poſt triduum Ionam

Digitized by Google

Ion. 2. Ionam de profundo pelagi emergentem, ac de ventre ceti prodeuntem intueri. At longè maius miraculum eſt, poſt triennium peccatorem offirmatum, & obſtinatum, à centro inferi prodeuntem, videre, & eum è peccati ventre per cetum deſignati prodire, & ad ſolem gratiæ reuerti.

CHRISTVS tempore paſſionis Patrem ſuum orauit, antequam diſcipulos ſopore grauatos excitare potuerit, ò peccatores, qui in peccatis veſtris ſepulti iacetis, quoties vos cœleſtis ille ſpiritus viſitet neceſſe eſt; quot ille vobis inſpirationes debet ingerere? quot miraculis opus eſt, antequam reſipiſcatis? Et ſanè ſecundum Ariſt. conſuetudo eſt altera natura.

[Quam licet expellas furca, tamen vſque recurret.] vt ait Horat. [Nunquid, enim, Aethiops poterit mutare pellem ſuam, & pardus varietates ſuas?] dicit Propheta. (Hie. 13) Quin potius ò vates ais? Nunquid poteſt peccator vſu conſuetudineque inueteratum aliquod peccatum eluere? Verè igitur difficile fuit Lazarum ad vitam reuocare.

ib. 3. de pœnitentia. MIRVM eſt, inquit Chryſ. quantum in vtramq; partem poſſit conſuetudo: filij Iſrael licet ſuauiſſimo manna in deſerto paſcerentur, ſemper tamen ad allia & cepas Aegyptias aſpirarunt, quoniam illis in Aegypto aſſueuerant. Referunt Platonem Philoſ. licet vnum nec plures in mundo Deos eſſe crederet, ſciretq; reliquos innumeros deos ſtatuendo turpiter labi, nūquam publicis conuentibus in quibus deorum illorum feſta & ſollemnitates agebantur, abſtinuiſſe, ſed ijs ſemper, quoniam itam aſſueuerat, intereſſe conſueuiſſe. Tradit etiā Plut. magnum illum Macedonum regem Alexandrum, licet vniuerſum orbem ſub imperium ſuum redigeret, nunquam tamen conſuetudinem, aut prauos, quos à Leonida magiſtro imbiberat mores, deponere & exuere potuiſſe: Sed videre præter hæc omnia Lazarum quatriduo tantū mortuum, ad vitam non niſi magno labore reuocari, & non niſi clamante & lachrymante Chriſto.

[Et infremuit, & clamauit voce magna.] Nonne ſufficiebat Domine te fleuiſſe, opusne adhæc erat, vt infremeres, & voce magna clamares? Audire mihi vocem

videor

videor reſpondentem, vt hinc infœlix peccator diſceres, quam difficili negotio è peccatis reſuſciteris, ideſt quam difficulter reſipiſcas, ſolet Leo, vt naturalium rerum ſcriptores tradunt, catulos quos mortuos parit, rugitu ad vitam reuocare. Hic porro Leonem de tribu Iuda audias frementem & rugientem, & clamore valido reboantem, vt catulo ſuo Lazaro mortuo, vitam reſtituat.

duo cō cept⁹ natura ꝑducti Richar de S. Victor. in Apoca.

REFERVNT ijdem hinnulos fœtus ſuos non niſi cœlo tonante edere; hic vero terra & ſepulchrum inſtar hinnuli ad vos Chriſti tonitru Lazarum è ventre ſuo rediuiuum proferunt, ſolemque faciunt intueri. Huc reſpexit nimirum Apoſtolus cum ait. [Cum clamore valido & lachrymis offerens exauditus eſt pro ſua reuerentia, & conſummatus factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi cauſa ſalutis æternæ.

Heb. 5.

AT ò dulciſſime Ieſu equidem oculos lacrymis ſuffuſus, ad lachrymas tuas venio, tecum ploro plorans Heraclite; reuocant enim mihi illæ in memoriam, quod Solinus ſcribit, eſſe ſcilicet fontem, extinctas qui faces reaccendat. Oculos tuos, Domine, tales eſſe fontes cur non liceat dicere, quæ aquis ſuis, lachrymis nimirum, facibus extinctis amiſſum lumen reddant, excitant enim mortuos, & Lazarum hodie ad vitam reuocabant Heu? quam frequenter te lacrymantem benigniſſime redemptor intueor: neque enim hic primum eſt quod fleueris. Vidi namque te alias ſuper ciuitatem Ieruſalem, eius excidium præſagiendo fleuiſſe. Vidi te abhinc duobus annis in deſerto quadraginta diebus, ac noctibus quotidie lachrymas fundentem. O igitur verè ſanctas, ac diuinas lachrymas, magni reuera amoris characteres; Id namque hinc Iudæi colligunt dicentes: [Ecce quomodo diligebat eum?] Dicitis quidem ò Philoſophi voces ſigna eſſe conceptuum; equidem vero, lachrymas argumentum eſſe amoris: Vnde Tullius. [Fideles teſtes amoris cordis lachrymæ ſunt.]

Luc. 19

Matt. 4

De am citia.

AN te igitur Lazare, vos inquam peccatores, lachrymæ illæ, fremitus illi, ac clamores non excitabunt? [Lazare veni foras.] Quid? ò peccator, in Sodomam

ſul-

Digitized by Google

ſulphureos imbres, ac fulgura Deus eiaculatur, grandinem in Aegyptios emittit, in Babylonios fulmina euibrat, ſuper te uero non niſi lachrymatur. O ingens amoris ſignum, deplorat exitium, ac perditionem tuam, animæque tuæ ruinam Deus, tu uero ne minimam lachrymulam emittes? [Veni foras.] Reſpice obſecro miſerum hunc Lazarum, in eumque oculos tuos conijce, & cogita tecum animam tuam, cum in peccato agit, deteriori in loco verſari. Heu miſer peccator, ſi calamitates, ac miſerias in quas peccatum te conijcit, perſpiceres, non ſufficerent tibi lachrymæ, ad calamitatem tuam deplorandam. Omnium enim quæ hactenus collegiſti, meritorũ iacturam pateris, omnemque priorem iuſtitiam amittis, omnes merces tuas ſpirituales unico momento in mare

Ezec. 18 deieciſti. Vnde Ezechiel: [Omnes iuſtitiæ eius non recordabuntur amplius.] Omnium gratiarum donorumque cœleſtium influxus euanuit, quin & Deum ipſum perdidiſti. An non ſanguineis, ſi fieri poſſet, lachrymas hæc ruina, hæc vaſtitas & exitium deplorandum foret?

Pſ. 41. an non hic dicere liceat: [fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die, ac nocte, dum dicitur mihi quotidie: Vbi eſt Deus tuus?] ſurge igitur Lazare, [Veni foras,] exi ſepulchro, egredere è putredine & vermibus, rumpe nexus, ac uincula, & dicito cum Dauide iam ab adulterij morte ſuſcitato, [Dirupiſti uincula mea, tibi ſacrificabo

Pſ. 115 hoſtiam laudis.]

EIA igitur Domine, miſeras animas noſtras in peccatis iam ſepultas, iam fœtentes, iamque putridas &

Pſa. 37. conſumptas exſuſcita: [Putruerunt enim & corruptæ ſunt cicatrices meæ à facie inſipientiæ meæ.] neq; enim illæ abhinc quatriduo ſepultæ ſunt, ſed tot menſes, totque anni elapſi ſunt, ex quo in peccatorum ſuorum ſepulchro lateant & morentur. Earum imaginem in Lazaro Domine expreſſam uideo: ijs namque ſepulchri loco, peccatum eſt; ſaxi pertinacia & offirmatio, prauaq; conſuetudo loco uinculorum.

ACCEDE igitur tu Thaumaturge, miraculorum patrator, ac miſeros hoſce Lazaros exſuſcita. Duæ eccẽ ſorores eius Eccleſia triumphans & militans te obſecrant

&

Digitized by Google

& orant quam poſſunt maximè: huius quippè typum gerit Martha, illius uero Magdalena. Aperias igitur Domine hæc ſepulchra, reuolue ingentia hæc ſaxa, diſſolue uincula captiuitatis noſtræ: cumque nos in plenam libertatem reſtitueris, uitamque per gratiam tuam reddideris, [tibi ſacrificabimus hoſtiam laudis:] corpora quidem, quæ tibi hoc in mundo obſequium exhibeant; animas uero, quæ te in altero laudent, & glorificent. Amen. Pſ. 115.

SABBATO POST Dominicam IV. in Quadrageſima.

Ego ſum lux mundi, qui ſequitur me non ambulat in tenebris. Ioan. 8.

FIGVRA.

PROMISIT olim Deus uirtute omnipotens, tempore æternus, eſſentia incomprehenſibilis, & omnibus in rebus infinitus, emiſſurum ſeſe aliquando ſolem iuſtitiæ, qui terris illuceret, mundum illuminaret, & tenebras ab uno mundi termino uſque ad alterum diſpelleret. Cum oculos in hodiernum Euangelium conijcio, lucidum illum ſolem mihi uideor intueri, qui ſplendore ſuo omnia colluſtret, homineſque lumine ſuo feriat. Ne longis autem uos morer ambagibus, ſol hic Chriſtus Dominus eſt, ipſe ſol eſt, quem Prophetæ olim præſignarunt, ipſe lumen eſt, quod in Euangelio hodierno ſplendeat, ac de ſe ipſo teſtetur; [Ego ſum lux mundi,] ſol ſcilicet qui totum orbem radijs illumino, lumen quod tenebras diſpel- Mala. 4

Digitized by Google

ſpellat, nubes, ac nubila fugo. O verè diuinum ſolem, ò lucem radiantem. Porro, vt ſolem hunc hodie cernere, ac radios eius perſpicere poſſimus, Spiritum paraclitum imploremus, ac virginem Deiparam ſalutemus, vt ita in vtriuſque luminc adoptatum portum pertingere feliciter valeamus.

AVE MARIA.

SVMMVS ille Philoſophus Anaxagoras, cum lumē, ac pulchritudinem ſolis attentius perpenderet, eiuſque proprietates propius conſideraret, tantam in eo mirabilium ſegetem reperit, vt dicere auſus fuerit: nō alia eum de cauſa à Deo creatum eſſe, aut in ſublimi loco collocatum, quam vt eius pulchritudinem contemplando homines in admirationem & ſtuporem raperentur. Longius quoque progreſſi ſunt Perſæ, qui ſoli quoque diuinos honores contulerunt, atque inſtar numinis alicuius eum coluere. At relicto hoc inani cultu & idololatrico, audiamus quid de eius ſplendore dicat Sapiens: [Dulce lumen & delectabile eſt oculis videre ſolem.] Hinc pius ille ſenex Tobias, iam oculorum lumine amiſſo, quo ſolis lumen intuebatur, lacrymans, ac gemens dicere conſueuerat. [Quale mihi gaudium erit, qui in tenebris ſedeo, & lumen cœli non video.

Ana-xag. Apop. Herod. l. 2. & 3

Eccl. 12

Tob. 5.

HINC Poetarum ille Deus Homerus, cum lumen amiſiſſet, toties fortunam ſuam & cæcitatem deplorans exclamat.

O lumen quod cuncta audis, atque omnia luſtras, quis mihi te caſus eripuit, vt tuum ego ſplendorem radioſque cernere nequeam. Sed non eſt profecto mirum, ſi omnes ſemper tanti ſolem fecerint, cum reuera mirabilis ſit. Magnitudine namque terram ſuperat, centum ſcilicet & ſexaginta ſex, partibus: lumine ſuo, ac radijs omnium oculos ferit: virtute vero ſua, ac poteſtate quid non facit? omnia namque profert, ac producit, ac veluti prima & vniuerſalis cauſa, vna cum ſecundis in familia mundi omnia nutrit, ac fouet. Vnico quoque momento radios ſuos ab Oriente in Occidentem emittit,

tit, inque quatuor Orbis partes: omnia lumine ſuo infernè & ſupernè illuſtrat, perque medium planetarum, non ſecus, ac rex inter principes & magnates ſuos, obambulat.

ADMIRABILE ſanè eſſe videtur, vt omnes quotquot ſub cęlo ſunt nationes, in horizonte ſuo media anni parte, ſolem conſpiciant. Ij namque qui ſub linea æquinoctiali agunt, dies ſemper duodecim horarum habent, ac totidem horarum noctes, vt Peruani, Aethiopes, ac Molucarum incolæ: qui vero ſub polis degunt ſub Antarctico nimirum verſus Meridiem, & ſub Arctico Septentrionem verſus, annum habens vnius diei, & unius noctibus: ſex enim menſibus ſolem continuum habent, nullis interruptum noctibus: at qui intra polos habitant, in tropico ſcilicet Cancri & Capricorni, annos habent diebus, ac noctibus ſemper uiciſſim intermixtos, eoſque longiores, aut breuiores, prout magis ad polorum extremitates diuergunt. O igitur ſidus uere admirabile.

HOC autem adhuc diſpiciendum reſtat: quod quãuis per cæruleos illos campos, ſed indefeſſus & ocyor uentis & Euro diſcurrat, annos tamen, & dies, & horas æquales faciat: & ad eius curſum æquabiliter ſemper fluentem omnia horologia & horarum indicia dirigantur. Nullus igitur miretur, ſi Philo Iudæus, & Dionyſius Areopagita ſolem imaginem Dei appellant; & ſi ipſe Dominus ſeſe hodie luci compararit dicens, [Ego ſum lux mundi, qui ſequitur me, non ambulat in tenebris.] De lumine hoc, ac luce, hodierna concione primo loquemur, deinde de eius proprietatibus. Lib. de diuin. nomin. c. 4.

PRINCIPIO igitur tanta inter Deum & ſolem, tanta inter diuinitatem, ac lucem communio & ſimilitudo eſt, ut omnia penè illius opera per lucem, ac lumen deſignentur. Modo enim ſacra ſcriptura illum nobis lumine ueſtitum depingit, & imprimis Pſalmographus: [Amictus lumine ſicut ueſtimento;] modo in luce uelut Regē in palatio ſuo habitantem: ita eum namque deſcribit S. Paulus, [lucem habitat inacceſſibilem:] modo Patrem & Filiū de lumine; [lumen de lumine,] ait Synodus Ni- Pſ. 103. 1. Tim. 6.

cæna. Modo lux hominum abſolute dicitur: Vnde Ioannes, [Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.] Denique pius ille ſenex Simeon eum lumen gentium appellare non dubitauit, [Lumen ad reuelationem gentium.] Vos igitur terreni ac terrenorum amantes ſuſtollite nonnihil palpebras veſtras, aperite oculos, eoſque in altum erigite: Deus quippe vt Poeta canit:

Ioan. 1.

Luc. 7.

Ouid. 1. Metã.

> Os homini ſublime dedit, cœlumque tuori
> Iuſſit, & erectos ad ſidera tollere vultis.

Suſtollite igitur caſſibus veſtræ bucculam, ac defixis obtutibus cœleſtem hunc ſolem contemplamini; ac videbitis, quanta eius cum diuinitate ſit affinitas & ſimilitudo. Sol quippè ſolis nomine nuncupatur, quod ſolus ſit, nihilque ei par in mundo reperiatur: ita quoque vnus ſolum in rerum natura eſt Deus, neue plures vno eſſe poſſunt.

NON poſſum quin hic referam, quod de Alexandro Macedonum rege referunt hiſtorici. Hic cum ambitione, imperijſque propagandi deſiderio flagrans, alios Reges & Monarchas regnis exueret, & imprimis potentem illum Perſarum Regem Darium in extremas anguſtias conijceret, ipſe autem Darius legatis ad eum miſſis, pacem poſtularet, ac dimidam regni partem ei efferret, ſuperbe reſpondit dicens: Non poteſt mundus duos ſoles, nec duos regnum reges ſuſtinere, ac proinde Darius vel totum Alexandro cederet, vel armis impediret ne ipſe inuaderet. Idem mihi de Deo dicere liceat, non poſſe ſcilicet in mundi regno duos Deos ſubſiſtere.

SOL deinde præterquam quod vnus ſit, ſolus quoque eſſentia ſua lucidus eſt & ſplendens: cætera namque ſidera & planetæ, de lumine eius participant. Negare quippe non potes Phœbe, quin à fratre tuo Phœbo ſplendorem tuum mutueris: ſatis enim id euidens eſt, quando deliquium pateris. Sublime hoc myſterium eſt; quod ipſum tamen de Deo etiam dicere poſſumus. Solus enim Deus eſt, qui ex ſeipſo ſolus ſit, qui eſſe ſuum habeat ex eſſentia; vnde [Ego ſum qui ſum] dixit olim

Exod. 3

Moy-

Digitized by Google

Moyſi, cæteræ vero creaturæ eſſe ſuum non niſi ab eius eſſentia mutuantur.[Quid] enim[habes,] inquit Paulus,[quod non accepiſti? Ipſe fecit nos & non ipſi nos,] ait Pſalm. Ipſe namque ſubſtantia eſt per ſe ſubſiſtens: creaturæ autem tantum ſunt accidens, quarum eſſe eſt ineſſe, vt Chriſtiani Philoſophi loquuntur: Vere igitur te o homo cum cornicula illa Aeſopica furtiuis ornata coloribus, poſſum comparare: ſi enim plumæ & ornatus tibi auferrentur, nudus plane & inops appareres: cum omne tuum eſſe, vitaque tua, perfectioneſq; non niſi mutuo ſumptæ ſint. 1.Cor.4 Pſal.94

ACCEDIT adhæc quod ſol, licet quotidie mirabili quodam motu ab Oriente vſque in Occidentem ſine vlla mutatione ſui, aut loci feratur, mulle tamen in hoc inferiori mundo herbarum, fructuum, arborum, metallorum, animaliumque genera producat, ac gignat, ipſe tamen, quod ſanè mirandum eſt, in ſeſe numquam mutetur, aut innouetur, omnia quamuis innouet & immutet. Eadem penitus de ſummo illo Deo dicenda & credenda ſunt: qui cum ab omni æternitate in immenſis eſſentiæ ſuæ finibus voluatur, in ſupernaturali tamen illo creationis motu, infinitas creaturas produxit ac protulit, quamuis eaſdem gignendo nullam omnino ſui mutationem ſubierit, aut alius eſſentiæ eſſe cœperit; hoc namque de creaturis potius dicendum eſt, quæ variæ & mutabiles ſunt, ac mille conuerſiones patiuntur. Intellexit hoc Dauid rex dum ait: [Mutabis eos & mutabuntur, tu autem idem ipſe es, & anni tui non deficient.] Deus igitur immutabilis eſt, omniumque rerum productio nullam in eo mutationem cauſatur. Pſa.101.

QVEMADMODVM enim fax in medio atrij alicuius accenſa, luminis nullam iacturam patitur aut minuitur, mille aliæ licet candelæ accendantur: quin & apta eſt de cuius lumine mille adhuc aliæ faces accendantur, ex quo nulla ei mutatio aut alteratio poteſt accidere. Ita Deus infinita quædam fax eſt, ab omni æternitate in magna eſſentiæ ſuæ aula accenſa, quæ tot creaturas velut parua quædam luminaria de lumine ſuo ac-

Digitized by Google

cendit, eiſdem eſſentiæ ſuæ lumen large impertiens, nihil vt tamen ei de ſuo decedat: quin & mille alios mundos de nouo accendere paratus eſt infinitam eſſentiam ſuam nihil omnino in eo minuendo, aut aliquam ei mutationem afferendo. Hoc cum verbis Euangelicis optime conuenit. [Ego ſum lux mundi:] quaſi diceret, Ego ſum lucida illa fax, quæ toti mundo eſſe ſuum, & ſimul lumen contuli, nullam inde mutationem paſſus; qui & paratus ſum nouos mundos creando accendere, ſi vti poſſum, ita & vellem.

Ali⁹ ad huc cõceptus.

HVC accedit ſolem infinite calidum eſſe virtute & eminenter tantum, vt docti loquuntur curſu celerrimum, influxu mirabilem, & potentem. Omnia autem hæc quam perfectiſſime in Deo reperire eſt: ardet namque amore, & curſu operationum ſuarum cellerrimus eſt. An non enim magnum celeritatis indicium eſt, creaturas à non eſſe ad eſſe reuocare, inter quæ infinita diſtantia eſt? an non euidens celeritatis argumentum, peccatorem vno momento à peccato ad gratiam, eum iuſtificando, de morte ad vitam, à tartaro ad cœlum traducere? proh quanta diſtantia? [Neſcit enim tarda molimina Spiritus ſanti gratia.] Gratiarum quoque ſuarum influxu mirabilis eſt & potens.

Diuerſi ſolis aſpectus.

SOL quoque ſeſe non immutando aſpectum ſæpe mutat, modo enim nebulis, coopertus ac nubibus apparet, modo deliquium patiens, modo rutilans ac micans, aliquando vero rubicundus. Heu: an non Chriſtus Dominus noſter verus Deus & verus homo, has omnes formas induit? Nubibus eum oppletum ac nebulis coopertum vidimus, cum homo factus eſt humanitatis noſtræ nebulis amictus: eclipſin paſſus eſt, in arbore crucis moriens; poſt reſurrectionem vero totus ſplendidus, lucidus, & glorioſus viſus eſt; in fine vero ſæculi ira excandeſcentem, & furoris flammis exæſtuantem videbimus: ſed tunc [Domine, ne in furore tuo arguas me:] tunc quæſo tu o ſol meus lumine me tuo illuſtra, lux mea me illumina, radijsque miſericordiæ tunc me irradia. Quid adhæc ais Chriſtiane? an

Digitized by Google

ne? an non hodierna igitur die merito Dominus ſeſe lucem mundi appellare potuit dicens,[Ego ſum lux mundi.] Quantæ vero energiæ, quantique roboris hæc verba ſint, paucis aperiam, vnumquodque verbum myſterio ſcatet, ſingulæ ſyllabæ emphaſim habent. Primo namque eo quod ait[Ego ſum lux,]denotare vult ſe ſolum eſſe & vnicum qui lucem mundo afferat, quique tenebras noctis illius Originalis diſſipet & diſpellat; ac nullum vnquam hominem aut Angelorum,aut creaturam aliquam hæc omnia præſtare poſſe. Et quemadmodum omnia quæ in firmamento ſunt ſidera, omni ſuo quod edunt lumine, nunquam ne vel minimum diem inducere poſſent;at perpetua, niſi ſol ipſe exoriretur, futura eſſet nox,ac meræ tenebræ. Sic & hodie Chriſtus de ſe vult innuere,quaſi diceret: Infirma ſcilicet omnis creaturarum virtus & energia erat, o homines, quæ vobis lucem aut diem afferret, niſi ego eam ipſam attuliſſem, inque perpetuis tenebris ſine me procul dubio vixiſſetis; ego namque ſum ſolus mundi lux. Pſal.6.

Non agit,Ego ſum ſol,ſed lux, vt oſtenderet ſeſe procedere: nam quemadmodum omnis luminis initium & origo eſt ſol,qui à nullo oritur,ſed à quo omnis lux & lumen oritur; ita quoque Pater æternus veluti ſol quidam gloriæ eſt,principium diuinitatis,ſed principium principij expers,à quo nullo alio principio procedens,à quo tamen,vt à vero ſole,verbum illud æternum,veluti lumen quoddam,procedit. Aperi nobis obſecro Dauid,ænigma illud,[Ex vtero ante Luciferum genui te.] Tu porrò Athanaſius apertius hoc nobis declara, [lumẽ de lumine, Deum verum de Deo vero:]perinde ac ſi diceret lumen de ſole. Pſ.109.

ADHAEC ait lux & non ſol, quod ſol nunquam orbem ſuum egrediatur, ſed ad nos quidem hui inferne radios ſuos dirigat, vt naturam rerum inferiorum cuſtodiat,inque ſuo eſſe, & vigore perpetuo conſeruet. Ad eumdem etiam modum Pater ille immenſus, & æternus, nunquam ſphæra diuinitatis ſuæ egrediens, filium ſuum in hunc mundum velut lumen quoddam

Digitized by Google

deſtinauit, ac nobiſcum verſari voluit, de quo canitur.
Luc. 1. [Oriens ex alto illuminare his, qui in tenebris & in vmbra mortis ſedent;] ad naturæ ſcilicet humanæ conſeruationem.

ADDIT deinde [lux mundi,] non dicit [lux cœli] aut [inferni,] ſed [mundi] ſolummodo. In cœlo namque ipſe ſol lucet & ſplendet, in mundo vero lumen eius & radij ſolummodo conſpiciuntur & ſentiuntur: apud inferos autem nec ſol, nec lumen reperitur. Vt autem minutius adhuc hoc declaremus; inſinuare videtur ſeſe non eſſe lucem dœmonum in fernalibus abyſſis commorantium, aut Angelorum cœleſtia habitacula incolentium, nec propter eos ſeſe huc deſcendiſſe, ſed primo & per ſe, propter veros illos mundi incolas, homines
Ioan. 1. inquam. Audite Ioannem hinc dicentem. [Erat lux vera quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.] Quis etiam ſcit, an non per hoc [mundi] homo ipſe deſignatus ſit, qui toties apud veteres micocroſmus fuit appellatus; & an non per hæc verba. [Ego ſum lux mundi,] dicere voluerit. Ego ſum ſux & facula non mundi huius machinæ, accenſa ad animalia, elementa, plantas, rupes, & omnia quæ hoc orbe continentur, recreanda & illuſtranda, ſed ſolum ad hominem, paruum illum hoc in vaſto mundo, mundum illuminandum.

VERVM propius ad ſolem hunc accedamus, ac maiora ſane in eo miracula deliteſcentia contemplabimur. Quam igitur merito te lumen mundi appellare potuiſti Domine: nam quemadmodum lumen a ſole progignitur, ſol vero & lumen calorem producunt, ita quoque tu à magno illo ſole Patre ſcilicet genitus es, à te vero & Patre ſimul Spiritus ſanctus procedit. Sol igitur ad viuum ſanctiſſimæ Trinitatis myſterium repræſentat. Ac veluti tres in ſole proprietates reperire eſt, calorem ſcilicet, lumen, & ipſam ſolis ſubſtantiam; quæ nempe fœcunditate ſua lumen producit, quæ duo coniuncta iterum calorem gigunt.

Sol repræſentat nobis SS. Tri. myſteriũ.

Ad eundem quoque modum tres in ſanctiſſima Trinitate perſonæ ſunt, Pater nimirum, qui de ſuæ fœcun-

fęcunditate memoriæ uerbum generat, à quibus deinde ſimul iunctis unum principium ſpirabile conſtituentibus procedit Spiritus Sanctus. Hoc ipſo olim exemplo & ſimilitudine, hoc in myſterio declarando vſus eſt Iuſtinus Martyr. Nam veluti lumen non aliunde quam à ſole procedit, ac progenitori ſuo ætate par eſt; ita quoque verbum illud æternum non aliunde quàm à patre, idque per generationem procedit, ac Patri tempore & annis æqualis eſt, eiuſdem cum illo ætatis, qua ſimul ab omni æternitate extiterunt. Ipſi quoque veteris Ecclesię Patres, vt ſacratiſſimum hoc myſterium aduerſus Arrianos aſſererent, filijque æternitatem declararent, hoc ipſum exemplum adhibuerunt.

In op. de Trinitate.

Adhæc verbum illud [lux,] Latinè, Græcè φῶς, & Hebraicè אור, non niſi tribus radicalibus litteris conſtat. Anne vobis hoc myſterio vacare videtur? minime gentium. Per hoc enim perſonarum Trinitas in naturarum vnitate denotatur. Deinde voces illę [lux, &, ſol] monoſyllabæ ſunt, licet tribus conſtent litteris, addemonſtrandum in Sanctiſſima Trinitate non niſi vnicam eſſentiā eſſe, licet tres diuerſæ perſonæ ſint. Teſtatur hoc Diuus Ioannes Apoſtolus: [Tres ſunt qui teſtimonium dant in cœlo, Pater, Verbum & Spiritus ſanctus, & hi tres vnum ſunt.] Tres ſcilicet quoad perſonas, & vnum eſſentiam reſpiciendo.

1. Ioa. 5

SVGGERIT nobis veſter, ò Mathematici, Euclides, inſignem hic conceptum, cum de trigono loquitur, quod iſopleuron vocat, quod tria habet latera æqualia, & eandem baſim. Simile huic Trigono dicere poſſumus SS. Trinitatis myſterium, tria namque latera æqualia continet, & eandem baſin; tres nimirum perſonas, diuinitate, maieſtate, æternitate, omnibusque attributis & proprietatibus æquales, & eandem baſim, cum eadem omnium ſit eſſentia. O ter beatam, ac verè glorioſam Trinitatem; Tu ſcilicet es magnum illud lumen, lumen tribus diſtinctum luminaribus, tribus inquam perſonis, quod in creatione redemptioneque noſtra apparuiſti, & iterum extremo iudicij die apparetis. Quamuis enim ſolus ipſe Pater in Filij ſui generatione appa-

Digitized by Google

ruerit & fulſerit, ac Pater & Filius in productione & ſpi ratione Spiritus S. in creatione mundi, alijſq; operibus ad extra omnes ſeſe Trinitatis perſonæ mirabili quodã modo oſtenderunt;opera namq; Trinitatis ad extra ſunt in diuiſa,vt Theologi loquuntur. Dicendum igitur eſt, quamuis ſanctiſſimæ Trinitatis perſonæ inter ſe eædem ſint,operaque earum communia,ſæpè tamen earum ſingulas ſingularia quædam exercuiſſe. Quin & ipſe Pater oſtendit ſe quodammodo lucem eſſe,& luce delectari.ac

Exo. 19 ſplendore, cum nimirum in monte Sinai legis tabulas

Exo. 3. Moſis traderet, itemque in rubo ardenti & incombuſto:

Gen. 19 quin & iuſtitiam ſuam aduerſus Gomorrhæos & Sodomitas non niſi per ignem oſtendit. Merito igitur te ò Pater æternè lumen mundi quoque vocitare potes, ac tu ò ſanctiſſime Spiritus. An non enim te vidimus in linguis igneis ſuper Apoſtolos deſcendentem? ipſe nempè Lampas eſt, per gratiam accenſa, ſeptem diſtincta luminaribus,ſeptem,inquam, Spiritus ſancti donis. At Chriſto Domino imprimis,ac præ cæteris conuenit dicere,[Ego ſum lux mundi;] ſolus namque ipſe, vt lumen procedit de lumine, ac verus Deus de Deo vero; ipſe namque eſt,

Pſa. 76. de quo Pſalmiſta: [Illuxerunt coruſcationes tuæ orbi terræ:] quoniam ipſe eſt de quo Iſaias vaticinans dixit:

Iſa. 9. [Populus qui habitabat in tenebris vidit lucem magnã, & ſedentibus in regione vmbræ mortis lux orta eſt illis.] Denique quoniam ipſe eſt, qui ſe hodie lucem mundi appellat.

Exo. 25 DESCRIBITVR in Exodo ingens candelabrum aureum, quod in medio tabernaculi collocandum erat, in quo ſeptem accenſa erant luminaria. Candelabrum hoc aureum Chriſtus Dominus fuit, in monte Caluariæ, in mundi meditullio poſitum,quinque luminaribus,quinque ſcilicet patentibus vulneribus inſigne. Vel potius ipſe candelabrum hoc fuit, in medio Eccleſiæ poſitum, in quo ſeptem lampades,ſeptem nimirum Sacramenta,collocata fuere, quæ omnem quem habent ſplendorem à Paſſione Domini mutuantur. Qui id fieri poſſit norunt Doctores. Quoties vero candelábrum hoc accéſum fuit? quoties hoc lumen refulſit?

Im-

Digitized by Google

Imprimis ipſo naſcente, montana Iudææ vndique lu mine & claritate collucent, vt ipſos paſtorum oculos etiam media nocte ſplendor eius obfuſcarit. [Claritas Dei circumfulſit illos.] Quas illud ſcintillas in Oriente emittit? videas namque ſtellas velut in aciem prodeuntes, inſtar facum, Principes illos Nabathæos, vſque ad præſepium Bethlemiticum conducere: [ſtella antecebat eos.] Luc. 2. Matt. 2.

AST in monte Thabor, pleniſſimè reluxit, quando nimirum Apoſtolorum oculi nimio eius fulgore præſtinguebantur. Deinde quantum lumen per vniuerſam Palæſtinam per ipſa miracula edidit? quam magnum ſplendorem in Reſurrectione, Aſcenſione, & Spiritus Paracliti miſſione? Quis igitur adeo ſtipes & obtuſæ mentis erit, qui tot lumina cum oculis videat, Chriſtum tamen lucem eſſe neget? ſi enim Tobiæ mater filium ſuũ abſentem, lumen oculorum ſuorum appellare non dubitauerit: quanto maiori nos ratione de redemptore noſtro id dicere poterimus, qui uerum oculorum noſtrorum lumen eſt. Ipſe namque lux eſt, de qua Dauid vates: [Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere.] Si enim verbum illud Patris in noſtro horizonte exortum non fuiſſet, nũquam è peccati ſtrato ſurgere potuiſſemus. Vanum erat ò munde de redemptione cogitare, niſi oriens illa lux affulſiſſet. Fatemur igitur omnes Domine, ac libenter concedimus, uerè te lucem mundi extitiſſe, qui cæcis viſum, mortuis vitæ vſum reddidiſti: tu ſcilicet es qui inſtar luminis ſplẽdidiſſimi 33. annorum ſpatio in mundo effulſiſti, quæ cum in crucis arbore extincta fuiſſet, tenebræ factæ ſunt ſuper vniuerſam terram. Te igitur ſemper Angelum illum Raphaelem eſſe dicam, qui felle & paſſionis tuæ amaritudine miſerum mortale genus, per cœcum Tobiam deſignatum, cœlum feciſti intueri, eique oculus reddidiſti. Mat. 17. Tob. 10 Mat. 27

SATIS de luce, iam proprietates eius examinemus, eiuſque effecta declaremus. Vos nobis rem Philoſophi declarate, dicite obſecro quænam lucis ſit proprietas, & nos eam vobis cum Ieſu Chriſti gratia optimè coincidere oſtendemus. Lux ſcilicet vnico momento producitur,

ita

ita & gratia, iuſtificatio namque fit in inſtanti: producit illa calorem, hæc vero feruorem & ardorem Spiritus: illa gemmas & metalla generat, hæc virtutes & merita, illa denique maris fluxum & refluxum cauſatur, hæc autē attritionem & contritionem in anima gignit. Vlterius progrediamur: lux tenebras diſpellit; Chriſtus vero ſumma illa lux tenebras mundi, ac peccati originalis, venialis & actualis fugat. Vix enim exortus fuit ille ſol, quin ſtatim Ethnici idololatriam, Iudæi ſuas cæremonias, Gentes ſuas ineptias reliquerint: Vnde in Euangelio Dominus adiungit: [Qui ſequitur me non ambulat in tenebris.]

ET ſanè quicunque Ieſum eiuſque doctrinam ſequitur, non verſatur in tenebris, non errat. Tu vero Mahumetane in tenebris ambulas, quia Ieſum non ſequeris; tu in tenebris ambulas Iudæa, ac recta ad inferos properas, quod Ieſu Chriſti veri Meſſiæ veſtigijs non inſiſtis: tu quoque in tenebris ambulas hęretice, per tot errorum

Iſa. 60. ſalebras, conuitiorumque ambages, quoniam Dei Eccleſiam, ignoras, [Surge, illuminare Caluiniſta, quia venit lumentum:] lumen inquam quod mentem illuminet, eique quidquid credendum eſt ſuggerat, quod voluntatem illuſtret, ei quidquid faciendum eſt inſpirando; lumen quod omnibus rebus oculum det, ac veros colores detegat. Quid? Chriſtus vix in mundum venit, quin oculos hominum quamprimum aperiat, vt præclaros illos veroſque cœli colores, æternæ ſcilicet beatitudinis, gaudijque cœleſtis, ac ſimul adulterinos illos, ac fucatos rerum humanarum diſpiciat; detegit ille & ad oculum demonſtrat mundum non niſi Iridem eſſe, cuius omnes

4. Re. 5. colores adulterini ſunt: eumque inſtar Naaman eſſe, diuitis quidem & opibus effulgentis, ſed lepra macula-

Dan. 2. ti: eiuſque voluptatem, ac delicias inſtar ſtatuæ Nabuchodonoſoris, cuius quidem caput aureum, pedes vero lutei.

DETEXIT lux illa ſtatim, vt exorta eſt, mundum non niſi punctum quoddam eſſe; & veram nobis Philoſophiam cœlo proferens, omnes quantitates dimenſionum eius nos edocuit. Quantitatem ſcilicet eius eſſe continuam,

Digitized by Google

tinuam, omneſque mundi dignitates è rebus indiuiduis, atomiſque, è nihilo, meriſque ineptijs, inanijſque eſſe compoſitas: de quibus dicitur. [Vanitas vanitatum, & omnia vanitas.] Deinde omnes eius lineas, ſuperficies, ac longitudinem, dignitatum, muniorum, honorum, graduumque non niſi punctis conſtare, ac continuum punctum eſſe; omne quoque vitæ noſtræ tempus, ac ſpatium non niſi momentis innixum eſſe, ac momento citius præteruolare: omnes etiam motus ambitionis, tranſitionis ex gradu in gradum, ac progreſſuum ad ſublimiora, non niſi ex mutatis eſſe componi. Oſtendit illa lux, ò mulieres, omnem pulchritudinem corporis, venuſtatéque inſtar floris emarceſcere, ipſas diuitias inanes eſſe, ac futiles, nullamque prorſus fœlicitatem afferre, corpus non niſi putredinem eſſe, & omnia quæ in mundo ſunt non niſi cinerem, & è cinere compoſita, inque cinerem redigenda. Nolite igitur amplius ò mundani inſtar noctuarum tenebras diligere, eaſque conſectari, ſed generoſum aquilarum genus imitantes obtutum in ſolum hunc defigite, ad eiuſque lumen accedite, Eccl. 1.

IAM ſatis ſuperque in tenebris vixiſtis, ò peccatores, iam tempus eſt, vt è peccati vos tenebris proripiatis, ad lucem accedite, dies illuceſſit, lumen effulget, veniet, appropinquate, ac videte, quomodo per deſerta Palæſtinæ luceat, ac ſplendeat, [Erat lucerna ardens & lucens.] Accurrite, vt eam in crucis candelabro accenſam videatis, in quo poſita erat, toti, vt mundo illuceſſeret; hæc nempè illa lucerna eſt de qua in Euangelio; [Nemo accendit lucernam, & in abſcondito ponit, neque ſub modio, ſed ſuper candelabrum, vt qui ingrediuntur, lumen videãt.] Vix namque eam intuebimini peccatores, quin ſtatim vobis peccati grauitatem detectura ſit, cuius coloris ſit, cuiuſque malitiæ, cum nimirum Chriſto Domino tot hoc pœnarum ſuppliciorumque cauſa extiterit, vt eum cruci affixerit, mori coegerit, vſque ad inferos deduxerit: & cum pater æternus tanta ſeueritate idipſum puniat, aduſque mortem in proprium ſuum filium animaduertendo, & æterna inferiorum ſupplicia ob idipſum damnatis infligendo. Videbitis confeſtim quanta eius ſit grauitas, Ioan. 5. Luc. 11. Gene. 7

Digitized by Google

Gen.19 uitas, cum diluuij aquæ id nequirint ſubmergere, nec So-
2. Reg. domiticus ignis exurere, nec peſtis Dauid extinguere,
24. ſed vnigeniti Dei Filij ſanguine ad id ſuffocandum & extinguendum opus fuerit.

O ingentem peccati grauitatem & peruerſitatem ſingularem; tene viuere omnibus omnino hominibus nequidquam indignantibus? fierine poteſt te toti mundo interitum afferre, ac totum mundum tibi ne minimum quid nocere poſſe? non enim ipſe qui omnia conſumit ignis, non qui omnia corrumpit aer, non quæ omnia abſumit aqua, non quæ omnia in putredinem redigit terra, te nec conſumere, nec corrumpere, nec abſumere, nec in putredinem redigere poſſent. Tu igitur fera illa ſed exotica Salamandra es, quam nec elementaris, nec materialis, nec infernalis ignis poteſt deuorare. Tu es Iebuſæus ille idololatra, quem Iſraelitæ terra promiſſionis nunquam exigere potuerunt. O igitur portentoſum, ac terribile monſtrum, omni feritatis, ac crudelitatis genere notum, quod à tantis annorum millibus in vaſta mundi huius ſolitudine commoraris, quod Patriarchæ nunquam expellere, nec Prophetæ intercipere, nec Reges concludere, nec totus denique orbis trucidare potuere; ſanguis ſcilicet Chriſti requirebatur, vt idipſum cruci affigeretur. O verè infęlix peccatum; tu iam à ſex annorũ millibus viuis, vitæ tamen expers: tu es magnus ille prędo, ac pirata, qui iam à tanto tempore mundi huius mare, latrocinijs & direptionibus infeſtum reddis: tu es vetus ille incantator & maleficus, qui tot Angelorum hominumque millia incantaſti, ac maleficijs tuis perdidiſti: tu es crudelis ille ſicarius iam ab ipſo mundi exordio tot homicidijs, cædibus, ſtragibus, parricidijs, alijsq; feritatis generibus nobilis.

SED inceptam materiam proſequamur: videbitis, Auditores, ad candelabri huius lucem, quanto odio Deus peccatum proſequatur. Magnum quidem & graue odium fuit, quo impius ille tyrannis Herodes Ieſum
Matt.2. paruulum proſecutus eſt, quando nimirum, vt de eo vindictam ſumerent, ac necem ei inferret, omnes paruulos qui erant in Bethlehem & in omnibus finibus eius, à bi

matu

matu & infra occidit. At longe grauius odium eſt, quo Deus peccatum proſequitur: cum ad eius memoriam abolendam, vindictamque de iniuria ſibi in paradiſo irrogata ſumendam, vnigenitum filium ſuum mortem ſubire coegerit, innoxium, nullius culpæ reum, quique nunquam Patrem ſuum in minimo delicto offenderat. Odiſti etenim Domine [omnes qui operantur iniquitatem:] ingens quidem & mortale odium fuit impiæ illius Herodiadis aduerſus Ioannem Baptiſtam, quæ vt eum è medio tolleret, dimidiam regni Herodis partem repudiauit. At maius longè fuit odium Dei aduerſus peccatum, qui ut id morte deleret, proprio filio non pepercit, eumque infami morte in ligno crucis exſtinxit. Toties mecum tacitus inueteratum illud odium Amani aduerſus Mardochæum demiratus ſum, qui decem talẽtorum millia regio ærario inferre voluit, modo miſeri Mardochæi capite potiri liceret. Quid igitur Patrem æternum miramur, ut peccatum inimiciſſimum ſuum deletum videret, & extinctum filium ſuum cruci & morti tradidiſſe? Atque hoc eſt nimirum, quod lux illa nobis aperit, ac videndum præbet: eam igitur ſequamur. Floris quoddam genus eſt, Heliotropium vocant, qui ſemper ad ſolem vergat, vt in quamcumque partem ſol ſeſe flexerit, eodem & flos ille ſeſe conuertat. Hunc igitur florem imitemur, ac ſemper ad ſolem hunc animæ noſtræ dirigantur, ne vnquam in tenebris ambulemus. Pſ. 5. Marc. 6 Eſth. 5.

ATQVE hoc ex uerbis ſequentibus intelligitur. [Qui ſequitur me non ambulat in tenebris] Et ſanè ego ſum lumen, fax, ac Pharos mundi, atque omnes qui me ſequuntur, in tenebris ambulare non poſſunt; clare perſpiciunt, errare non poſſunt, vacillare nequeunt, ſecurè & confidenter procedunt. Magnum quidem diuini fauoris fuit indicium, quod Deus Hebræis in deſerto monſtrauit, cum eos in nube ignis per diem, nec ubi errarent, aut de via deflecteret, deducerent. At multo maius mihi amoris & fauoris eſſe videtur iudicium, hunc ipſum Deum, ſed naturæ noſtrę nebula tectũ, velut ignem in nube latitantem, ne in deſerto & mundi huius Exo. 13.

ſoli-

ſolitudine erremus, nobis lucem afferentem, nobiſq; inſtar facis accenſæ prælucentem uidere. An ipſe errem ex ipſis Euangelij verbis diiudicare poteſtis. [Qui ſequitur me non ambulat in tenebris.

MAGNVM quoque & notabile beneficium Dei in ipſa mundi creatione extitit, cum in totius mundi machinæ vſum duo magna luminaria conſtituit, luminare ſcilicet maius, ut præeſſet diei, & luminare minus, ut præ-
Gen. 1. eſſet nocti, Longè uerò mihi maior & eminentior gratia eſſe uidetur, cum ſcilicet in opere redemptionis, quod priori dignitate & præſtantia non cedit, eum ipſum Deũ ad parui mundi, hominis ſcilicet conductum, duo alia luminaria cernimus produxiſſe, prioribus illis non inferiora, glorioſam nimirum matrem, ut lunam, de qua dici-
Cant. 6 tur, [Pulchra ut luna, electa ut ſol.] Chriſtum uero, ut ſolem lumine pleniſſimum: qui de ſe ipſo ait; [Ego ſum lux mundi,] & utrumq; quidem, ut tenebras diſpellat, [Qui ſequitur me non ambulat in tenebris.] Anne percipis & intelligis anima, uim efficaciamque horum uerborum myſteriis ſcatentium? Docent illa non tibi in tenebris ambulandum eſſe, ſed Redemptorem tuum ſequendum,
Luc. 9. idque ea ratione, qua ille in Euangelio iubet: [Qui uult uenire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam & ſequatur me.] Chriſti ueſtigijs inſiſtere, idem eſt, ac poſt illum ambulare, tribulationum crucem humeris ſuſtinere, uoluntatem propriam abnegare, omnem mundi uanitatem & ſæculi deliramenta relinquere, eũque ad montem uſque Caluariæ, & uſque ad mortem ſequi: hæc namque unica eſt, anima mea, in tenebras non incidendi, & noctis fugiendæ ratio.

HIC ueſtram ò mundani infœlicitatem agnoſco, & hinc in tenebris palpitantes uideo: Chriſtum enim qui Sol eſt, cum fugitis, oculoſque luci occluditis, mundum, ac tenebrarum principem Sathanam dum ſequimini, perpetuis uos in tenebris uerſari, nullumque lumen intueri neceſſe eſt: cœli quippe aſpectus uobis ereptus eſt, ac proinde in peccatis uolutamini, ex ijs in abyſſos infernales deprutendi.

SINISTRI ominis & infauſti augurij apud ueteres erant,

Digitized by Google

erant, bubo, noctua, & ueſpertilio, aliæque aues, quæ lumen ſolis, & diem exoſæ noctu ſolent uolitare, quas & ideo Deus in lege ſua, ut immundas repudiat. Ita & de nobis ominari licet ò miſeri, qui ſolis radios euitatis, ac tenebras ſectamini, adeò, ut hinc euidens reprobationis argumentum facilè colligi queat, ac de futura damnatione ueſtra quodammodo liceat præſagire. Quare agite infœlices & noctiuagæ aues, prodite è cauernis ueſtris, relinquite tenebras, diem amate, lumen hoc cœleſte ſequamini. Leuit. 11

TV porro lumen æternum, quod à ſummo illo iuſtitiæ ſole exoriris, iucundum Angelorum lumen, hominum lumen, unicum oculorum noſtrorum lumen, quod olim mundi tenebras effugaſti, lumen quod cæcorum oculos aperuiſti, lumen quod ipſis mortuis uitam reſtituiſti; mentem obſecro noſtram illuſtra, ut nimirum illa merita tuæ gloriæ, beatitudinis æternæ pretium, angelorum ſocietatem uideat, cęlique diuitias & magnitudinem eidem oſtende: uideat inquam mundi inanitatem, rerum harum inferiorum uanitatem, peccati grauitatem, infernaliumque ſuppliciorum feritatem, dęmonum horrorem, damnationiſque æternæ perpetuitatem. O lumen cęli, quod olim filios Iſrael per deſertum columnæ igneæ ductu conduxiſti, nos obſecro etiam ducito per uaſtam hanc & infeſtam latronibus mundi ſolitudinem, nos inquam, qui hic adhuc peregrinamur: ut lumine gratiæ tuæ illuſtrati, infinitum aliquando gloriæ tuæ lumen uidere poſſimus, in eiuſque admirationem rapti dicere, iam uenit tempus ò Domine mundi lux, ut in lumine tuo lumen uideamus. Amen. Exo. 13

DOMI-

Digitized by Google

DOMINICA Paſſionis.

Quis ex vobis arguet me de peccato? ſi veritatem dico vobis, quare non creditis mihi.
Ioan. 8.

FIGVRA.

Exo. 12. PRAECEPIT olim in ueteri lege Deus, ut agnus paſchalis, qui decima quarta luna tantum immolandus erat, multò ante tempore ex agris in ciuitatem adduceretur, vt aſſiduo eius balatu omnes excitati in memoriam reuocarent, quàm ſingulari olim ratione Patres eorum per vnius agni oblationem, è captiuitate Aegyptiaca fuiſſet educti, & in libertatem priſtinam reſtituti; quo omnes Deo ob tam ſingularis beneficij memoriam gratiarum actionem perſoluerent. Eccleſia vero Catholica, vt memoriam cruentæ illius oblationis, qua non agnus, ſed vnigenitus Dei filius pro nobis omnibus in crucis ſtipite oblatus fuit, refricaret, noſque ad gratitudinem, gratiarumque actionem, ob tam ſingulare beneficium excitaret, eundem hodie ex agris reducit, & nobis ob oculos ponit; diu ſcilicet antequam in monte Caluariæ immoletur, vt nos eum videntes, eiuſque eiulatus & lamenta exaudientes, dolores eius & cruciatus contemplantes, paſſionis eius merita, & beneficia per eam collata in memoriam reuocaremus, & ad gratias perſoluendas excitaremur. Hodie igitur Dominica Paſſionis eſt. Hodie crucis vexilla panduntur & explicantur, hodie ſcilicet aſſumendi ſunt lugubres amictus & pullæ veſtes induendæ ob mortem filij Dei. Hodie denique eſt, & iam tempus venit,

Digitized by Google

uenit, quo de clauibus, lanceis, cruce, morte, paſſione Chriſti loquendum eſt. Tu uero Paraclite Spiritus, ut immenſum hunc dolorem & ſuppliciorum Oceanum fœlici & proſpero curſu enauigemus, eſto noſter ductor & gubernator; tuque ſanctiſſima, ac ſimul afflictiſſima huius filij mater, qui hinc iter ſuum ad montem Caluariæ exorditur, precibus tuis apud illum & ſuffragijs nos iuua. Quocirca omnes tibi hanc ſalutationem unanimes offerimus.

AVE MARIA.

MAGNVS ille Athenienſium dux Themiſtocles, cùm adhuc diſſolutius ageret, & iam uirtutis ſtudio ad nominis aliquam famam comparandam nonnihil excitaretur, in publico de noctu euagari ſolebat; quęrentibusque quid ita intempeſta nocte per urbem diſcurreret. Miltiadis ſe trophæis è ſomno ſuſcitari, atque eius æmulatione gloriæ ſomnum capere non poſſe reſpondit. Et ſanè ſi ſola uirtutum & rerum geſtarum ducis alicuius memoria, tantum in Ethnico potuit efficere, ut ei ſomnum eriperet, aſſiduiſque ambitionis ſtimulis excitaret, omnemque aliam cogitationem ab eo auferret; quantum roboris efficaciæque hodierna die habere par eſt, clauos, crucem, ſanguinem, mortem, merita, & omnem denique paſſionem Chriſti Ieſu in pectore Chriſtiano habere par eſt, ut id à mundi amore ſegreget, omnem mundi uanitatem, ineptiaſque ab eo auferat, ad pietatem accendat, atque ſalutarem pœnitētiam commoueat? Adeò, ut nihil ſit, aut efficacius, aut ad animam pertinacem emolliendam, peccatores conuertendos, & à uitijs & ſceleribus retrahendos ualidius, quam Chriſtum eumque crucifixum ob oculos ponere, & eum ob delicta noſtra in cruce expirantem intueri. Ecce figuras. Plut. in uita.

ISRAELITAE uenenoſis ſerpentium morſibus ſauciati, oculos in ſerpentem æneum, in medio Sinaicæ ſolitudinis erectum conijcientes, ſtatim, ne ſerperet contagio ad uiſcera ſanabantur. Depotabat hoc, Auditores, nos ſtatim, ut a peccatis, uipera multo deterioribus percuſſi fuerimus, & in Chriſtum Ieſum in ſublime Figura. Nu. 21.

Ii crucis

Digitized by Google

crucis in monte Caluariæ erectum, & per ſerpentem æneum deſignatum, oculos conijcimus, à plagis ſanari.

Exo. 12

Angelus ille exterminator, omnes in Aegypto primogenitos occidens, eas ſolum domos prætergreſſus eſt, quarum ſuperliminaria & poſtes agni ſanguine illiti erant; quo aliud nihil deſignabatur, quam diabolum verum Angelum exterminatorem, ijs nocere nequaquam poſſe, quorum memoria morte & ſanguine Ieſu Chriſti reſperſa eſt, eamque perpetuo menti inſculptam gerunt.

Orig. 15 c. 6. Ep. ad Ro.

Atque ita id explicat Origenes, qui in Epiſtolam Pauli ad Romanos ita loquitur: [Certum eſt, quia vbi mors Chriſti animo circumfertur, non poteſt regnare peccatum; eſt enim tanta vis crucis Chriſti, vt ſi ante oculos ponatur, & in mente fideliter retineatur, nulla concupiſcentia, nulla libido, nulla ſuperare poſſit inuidia; ſed continuò ad eius præſentiam totus ille peccati & carnis fugatur exercitus.] Equidem & hoc dicere auſim, fieri nulla ratione poſſe vt quis Deum offendat, cùm Paſſionis eius memoriam ante oculos habet, ac ſecum diligenter penſat, quanto nos amore Deus fuerit proſecutus.

Plut. in Camillo. Liuus.

MANLIVS eques Romanus cum mortis condemnatus ad ſupplicium raperetur, iamq; ad locum deſtinatũ perueniſſet, vnde capitolium conſpici poterat, è quo olim Gallos patriam conſeruaturus fortiter depulerat, exclamare cœpit, & Iudices Capitolium monſtrando, compellare: Quid? audebitiſne, Iudices hodie Manlium condemnare? anne cum morte afficere, ac necem ei afferre, qui pro veſtra omnium ſalute olim mori paratus fuit, quiq; vitam ſuam impedit, quo veſtram totiusq; Pop. Rom. vitam ac fortunas conſeruaret: qui tot pericula ac diſcrimina pro reip. incolumitate, ac ſalute ſubiuit? Teſtabitur id hoc ipſum Capitolium: ipſi illi parietes loquentur, & quem prope cœleſtem cognomine certè Capitolini, Ioui parem feciſtis, eum patiemini vinctum obnoxiam carnificis arbitrio animam ducere? Adeo in vno omnibus ſatis fuit auxilij, nullam vero opem in tã multis uni eſſe? iudices porrò his eius verbis adeo commoti fuere, vt eum communi ſuffragio abſoluerint, & indemnem dimiſerint. O Chriſtianæ, ſi quoties Deum

ſtatuis

Digitized by Google

ſtatuis offendere, iterumque eundem crucifigere, vt ait Paulus, decreuiſti, crucem eius, & non dico Capitolium ſed Caluariæ montem intuereris, in quo verus noſter Manlius, Chriſtus Ieſus tantum tua cauſa perpeſſus eſt, proque ſalute tua expirauit (quod ipſe quotidie tibi ob oculos ponit, vt te ad commiſerationem incitaret) nunquam credo tanta tua futura eſſet audacia, vt iterum eum vitijs tuis crucifigere præſumeres. Hanc igitur crucē pectori tuo imprime, ac perpetuam Caluarię montis memoriam habeto: eius namq; ſemper habenda eſt memoria, atque ipſa crux menti perpetuo inſigenda. Audite rei huiuſce figuram.

Patriarcha ille Ioſeph in vltimo vitæ termino conſtitutus, fratres ſuos adiurauit, atque omni ratione ab ijs poſtulauit, vt, ſi quo vnquam tempore dilexiſſent, idipſum poſt mortem eius declararent, & facto ipſo oſtenderent: oſſa ſcilicet eius ex barbaro illo Aegypti ſolo in patriam ſecum aſportarent: [Cumque adiuraſſet eos atque dixiſſet, Deus viſitabit vos, aſportate oſſa mea vobiſcum de loco iſto.] quaſi diceret: fratres mei chariſſimi, ſummoperè à vobis contendo, vt, ſi quando vitæ debitum perſoluero, animaque mea corporeis hiſce vinculis ſoluta ad patres meos abierit, vos corpus meum accipiatis, ſemperque vobiſcum id deferatis, & cineres mei ſemper peregrinationis veſtræ ſint ſocij, fratriſque veſtri Ioſeph memoriam ſemper conſeruetis; Ioſeph inquam, qui tanta prudentia, ſapientiaque regnum Aegypti moderatus eſt, qui vobis omnibus frumentum largè ſuppeditando, vitam conſeruaui, qui omnes olim in me olim commiſſas inurias & contumelias tanta benignitate condonaui, & ex animo depoſui, denique erga quem omnes adeo eſtis obligati: oſſa igitur mea aſportate, vt mei ſemper apud vos viuat memoria, ac nullo vnquam æuo intermoriatur. Ad eundem modum Chriſtus Dominus inſtar ſecundi Ioſephi, maximopere efflagitat, Auditores, vt quamdiu in mundi huius Aegypto peregrinamur, in quo olim mortuus eſt, crucem, mortem & paſsionē eius ob oculos ſemper habeamus, corporique inſculpta geramus; vt ita in mentem reuocaremus, quàm multis homi- Ge. 50.

Digitized by Google

nibus ei obligati ſimus, quo nos amore fuerit complexus,& quam grauia pro nobis pertulerit ſupplicia.

Hinc Apoſtolus omnes Chriſtianos adhortatur, ut

2. Co.4 Chriſti paſſionem ſemper in animo habeant,eam ob oculos ponant, cordique inſculptam geſtent: [ſemper mortificationem Ieſu Chriſti in corpore veſtro circumferentes.] Quid viſne Paule eam ſolum à nobis in corpore geſtari, cum nullam animæ mentionem facias? Vtrumque ſimul intelligit; anima quidem eam ferat de eadem cogitando; corpus verò eandem ſentiendo & experiendo.

Apo.17. AQVILA illa Euangelica,exercitum ſeſe hominum albis indutorum, trophæiſque nobilitarum vidiſſe ait, qui conflictibus varijs interfuerant, ac ſtolas ſanguine agni immaculati tinctas geſtabant: [Hi ſunt qui venerunt de tribulatione magna, & lauerunt ſtolas ſuas, & dealbauerunt eas in ſanguine agni.] Si ad litteram hæc intelligenda ſunt, quis eſt qui non videat, per hos rubicundos Martyrum exercitus deſignari, qui corpora ſua, ideſt carnales illas ſtolas, in crucis ſanguine, & in medijs ſupplicijs,quæ ad Chriſti imitationem, qui dux eorum fuit,pertulerunt,tinxere. Sed ſi ſublimius adhuc euolare cupimus, videbimus manifeſte, his nihil aliud deſignari, quam nos ſi de mundo triumphare, ac cœleſtium domiciliorum inter beatas illas mentes potiri aliquando,candida innocentiæ veſte induti,volumus,ſanguinis, clauorum, ſpinarum mortis,ac paſſionis ſemper meminiſſe debere: animamque noſtram ſemper rubra hac ſtola indui oportere.

O ſancta & ſalutaris paſſionis memoria, quam tu neceſſaria es? quoniam tu confers ad animam mortificandam,humiliandam,eamque inducendam,vt delicijs corporalibus valedicat? Expreſſum id Geneſi video; vbi le-

Ge. 24. gimus pulchram illam Rebeccam, camelo inſidentem, cum futurum ſuum coniugem,magni ſcilicet Patriarchę filium pedibus incedentem conſpiceret, ſtatim camelo deſcendiſſe; indecorum quippè cenſebat, & ab honeſtate puellari alienum, ſponſum pedibus incedere, ſeſe vero molli ſtrato inſidere. Huc oculos conijce,ò anima,& inſpi-

Digitized by Google

inſpice,ac tecum cogita,num ęquum ſit & conſentaneū, Chriſtum Dominum tanta pro te pati,filium.ſ.Dei vnigenitum,te vero commoditatibus tuis ſtudere,& voluptatibus indulgere: fierine poterit, ò ingrata & immitis tanti ſponſi ſponſa,vt cum ſpōſum tuum,redemptorem tuum,Deum tuum pedibus hodierna die incedentem videas,& tanta quidem in paupertate & miſeria conſtitutum,nudum penitus,& in arbore crucis, ipſa uix in terram ex ſublimibus illis Dromidarijs honorum,ambitionum,& uanitatum deſcendere digneris? Allegoriæ de paſſione.

SAPIENS ille,ac pius rex Dauid, uidens arcam Domini pellibus coopertam,ac ſub dio commorantem,erubeſcens,ac ſeſe incuſans dicebat:[Ecce ego habito in domo Cedrina,Arca autē Domini ſub pellibus eſt.] Quid ò anima,vt hanc allegoriā tibi applicem,anne fieri pōt, ut hanc tibi paſſionem proponens,& mente voluens tm̄ adhuc audeas præſumere,tanta inquam impudentia ſis, ut delicijs tuis ſtudeas,domos auratas inhabites, adeoq; te efferas & iactes, cum ueram illam Arcam fœderis, ſacram ſcilicet Chriſti humanitatem.in monte Caluariæ, non quidem ſaccis & pellibus, ſed ſanguine,tormentis, ſupplicijs,uulneribus,alijſq;infinitis cruciātibus uideas coopertam?an non triſtis ille aſpectus oculos tuos ad cōmiſerationem excitabit?an non erubeſcis redemptorem tuum in Cruce habitantem, eidem confixum, & innixū cernens ? Hoc ipſum nimirum eſt, quod ſancta Eccleſia nobis hodie ob oculos ponit:hodie crudele bellum paſſionis Chriſti indicitur , hodie uexilla regis prodeunt . Traditum eſt elephantos Regis Antiochi uiſo ſanguine feritatem induiſſe,& ad bellandū rubicundo oſtenſo colore fuiſſe excitatos:[Et Elephantis oſtenderunt ſanguinem vuæ & mori,ad acuendos eos in prælium.] Eodem artificio hodie utitur Eccleſia;quæ nobis hodie Redemptoris noſtri ſanguinem ante oculos obijcit,quo ad bellum cum uitijs gerendum magis animemur & incendamur . 2. Re.11 1. Mac. 16. cōparatio egregia.

IMITATVR eadem generoſam quandam matrem , quæ cum filios cū patris ſui interfectoribus uidet agere , & eorum familiaritate uti , tunicam illis patris adhuç

Digitized by Google

tinctam ſanguine, & innumeris perforatam locis oſtendit, vt eos hac ratione à tam prauo conſortio auocet, ſimulque eos tacite ad tam indignæ cædis vindictam incitet. Simili planè ratione hodie nobiſcum Eccleſia agit: cum enim nos, qui eius filij ſumus, ſocietatem inijſſe, & familiaritatem quotidianam cum peccatis, quæ veri animæ ſicarij ſunt, & interfectores patris noſtri Chriſti Ieſu, cernit contraxiſſe; vt nos à praua eorum conſuetudine deterreret, & ad vindictam de ijs luculenta quadam pœnitentia ſumendam accenderet; ſacram eius humanitatem, veram, inquam, tunicam Ieſu Chriſti patris noſtri, ſanguinolentam, clauibus transfixam, ſpinis & lancea laceratam, ac vulneribus confectam oſtendit; flagella, alapas, ſputa, vincula, crucem, & crudelitatem mortis, qua crudeles illi ſicarii eum in monte Caluariæ affecerunt, nobis ob oculos proponit.

HODIE igitur paſſionis initium eſt, hodie aduerſus innocuum Chriſtum conſpirare Iudæi incipiunt, hodie vexilla crucis prodeunt, crucifixique inſignia progrediuntur. Audiamus quid Euangelium dicat: [Dicebat Ieſus turbis Iudæorum, & principibus Iudæorum. Quis ex vobis arguet me de peccato? &c.] de his igitur paulo latius loquendum eſt.

DOMINVS igitur noſter Ieſus Chriſtus, & Ioannes Euangeliſta ait, videns Iudæos iam certiſſime in necem ſuam conſpiraſſe, duas eis pulcherrimas quæſtiones ad extremum proponit, vnam quidem, vt iis innocentiam ſuam probaret, alteram vero vt veritatem dogmatum ſuorum confirmaret. [Quis ex vobis arguet me de peccato?] hæc quidem quoad innocentiam, vitæque inculpatæ laudem ſpectat; ſi veritatem dico, quare non creditis mihi?] Ecce quantum ad doctrinam. Hic videtis, Auditores, vniuerſa Theologiam duobus comprehenſam capitibus: ex duabus hiſce concluſionibus, o homines, o Angeli veſtra dependet ſalus. Si enim Chriſtus de numero peccatorum fuiſſet, nunquam nos redimere potuiſſet; ſi eius doctrina falſa, & deliriis plena extitiſſet, Biblia noſtra

Chriſtᵒ duo à Iudæis quærit.

nullius

nullius omnino fuiſſent authoritatis, & ſpes noſtra prorſus inanis. Talis enim, vt Apoſtolus loquitur, [decebat, vt eſſet Pontifex, ſanctus, innocens, impollutus, ſegregatus à peccatoribus, & excelſior cœlis factus.] Deſignatum hoc erat in Leuitico, vbi Deus præcepit nihil ſibi vt mancum aut mutilum offerretur: [Homo qui obtulerit victimam pacificorum Domino, vel vota ſoluens, vel ſponte offerens, tam de bobus quam de ouibus immaculatum offeret, vt acceptabile ſit: omnis macula non erit in eo.] Quo prænotabatur, cęleſtem hanc victimam, quę olim in monte Caluarię, in ara crucis, ad peccatorum noſtrorum expiationem, immolanda erat, perfectam & omnibus numeris completam, nulla peccati macula pollutam eſſe debere. Heb. 7. Leu. 22.

QVAMOBREM o Phariſæi, [Quis ex vobis arguet me de peccato?] Reſpondete ſi poteſtis; iam pluſquam triginta tribus annis inter vos egi, dicite, num quidquam in me indecedens, aut prauum reperiſtis, num etiam aliquod etiam minimum delictum obſeruaſtis? Quid igitur innocentem proſequimini, quid mortem mihi molimini? cur in vitam meam conſpiratis? cum nullius vnquam, ne minimi quidem criminis me reum conſtituerim, ſed ad aliorum peccata totiuſque mundi crimina auferenda & expianda in terram deſcenderim. Excutite vos Legis periti, vos Scribæ, & Phariſæi, vos magni Synedrin aſſeſſores, excutite, inquam, Prophetas, voluite ſacra veſtra monumenta, figuras exponite, ac deponere quiduis auſim nullum vos in me peccatum reperturos, quod iure meritoque coarguere poſſitis.

Figuræ veteres quib. demóſtratur, Chriſtũ ſine peccato extitiſſe.

INVENIETIS ſcilicet me illam arcam eſſe, quæ ſuper peccati aquas, vti illa ſuper aquas diluuij ſemper natitauit, nullum vnquam naufragij periculum pertimeſcens, & qui mundo egrediens omnes è mortis diſcrimine eripui. Videbitis me illum eſſe Moyſem, qui indignante licet Sathana (qui verus Pharao eſt, & omnes fidelium Hebræorum filios in mundi Aegypto occidit) mortem peccati euaſi, inque profluentem proiectus nullum periculum perpeſſus ſum; ſed a natiuita- Gen. 7. Exod. 2.

te mea veluti à quadam regina adoptatus, imperium tandem Pharaonis deſtruxi, & omnes e tyrannica captiuitate eripui, quos rubrum iamiam meæ paſſionis mare trãſituros, ad terram promiſſionis, felicitatem ſcilicet æternam & beatitudinem deducam.

Ge.40. PERVOLVITE igitur diligenter annales veſtros, ac videbitis me innocentem illum Ioſeph eſſe, qui eſcam ſalutis fratribus meis gregem cuſtodientibus, & inſtar beſtiarum in mundi agris viuentibus, deferens; neſcio quonam meo fato, aut ſua potius ingratitudine vendi, atque a pellice, veſtra ſcilicet ſynagoga, inique accuſari, & in carcerem Iudaicum conijci debeam. Leu.16. Inuenietis me hircum illum emiſſarium eſſe, qui non meis ſed omnium mortalium peccatis onuſtus in montem Caluariæ emitti debeam. Si vlterius legere etiam pergitis, ſtatim vobis occurret agnus ille, Exo.12. qui in exitu Iſraël de Aegypto debuit immolari, agnus ille ſine macula, quem ego me eſſe profiteor. Quis igitur veſtrum dignum aliquid repræhenſione in me reperiet? [Quis ex vobis arguet me de peccato?] facile quidem erit culpari, ſed conuincere & euincere, hic opus hic labor eſt: quis me igitur arguet de peccato originali, veniali, aut actuali, aut alio quodam crimine? nullus omnino, Domine.

CVM Samuel Propheta inculpate, iam inde à matris vtero ſanctificatus, vixiſſet, & innocentiam ſuam toti populo, toto vitæ ſuæ tempore probaſſet, iam ſenex fa- 1.Re.12 ctus hæc ad vniuerſum cætum filiorum Iſrael ait: [Ego ſenui & incanui, & conuerſatus coram vobis ab adoleſcentia mea vſque ad hanc diem, ecce preſto ſum: loquimini de me coram Deo, & coram Chriſto eius, vtrum bouem cuiuſquam tulerim, aut aſinum, ſi oppreſſi aliquem, ſi de manu cuiuſquam munus accepi, & contemnam illud hodie, reſtituamque vobis.] Eadem hic omnino Dominus Ieſus ſynagogæ propoſuit: [Quis ex vobis arguet me de peccato?]

Oẽs homines Chriſti innocẽtiam te-antur.

QVID ad hæc reſpondetis o ſcelerati Iudæi? aliquod ne in hac anima peccatum reperiri poteritis, ò nefarij calumniatores? ecce totus orbis atque omnes omnino

nino homines, eum vt iuſtum ſuſpiciunt, & innocentem omnes confitentur. Audite quale ipſe Iudas, qui eum tamen Iudæis tradidit, de eo teſtimonium ferat: [Peccaui tradens ſanguinem iuſtum:] Audite teſtimonium Pilati qui ipſum condemnauit; [Innocens ego ſum à ſanguine iuſti huius.] Audite quid ipſæ dixerint fœminæ:[Nihil tibi & iuſto illi,]ait Præſidis coniux:[Beatus venter qui te portauit, & vbera quæ ſuxiſti:] ait alia apud Sanctum Lucam mulier. Quid ad hæc obijcere, & quid his teſtimonijs opponere poteſtis? Inquirite in vitam & mores eius, ac videte num quid repræhenſione dignum in ijs requirere poſſitis. Mat.26 Mat.27 Luc.11.

Quamobrem audite quid de ijs Prophetæ dicant. Ieremias imprimis, qui aſſeueranter ait: [hoc eſt nomen quod vocabunt eum, Dominus iuſtus noſter:] Deinde quid Dauid in Pſalmis?[Iuſtus Dominus & iuſtitias dilexit, æquitatem vidit vultus eius.]Si vlterius inquirere & indagare pergitis, & figuras veteres excutere, archiua legum veſtrarum examinare, videbitis Chriſtum innocentem illum Naboth,verum Iſraelitarum eſſe,qui vt vineam ſuam,Eccleſiam ſcilicet ſuam tueretur, & ab impiorum manibus defenderet, inique accuſatus eſt, ac tandem morti ab impia Iezabel, nefaria inquam ſynagoga veſtra, adiudicabitur. Videbitis hic pulchrum illum Abſalomum,de quo ſcriptum eſt:[Porro ſicut Abſalom vir non erat pulcher in Iſrael, à veſtigio pedis vſque ad verticem non erat in eo vlla macula.] Ier. 27. Pſa.20. Figuræ quibus Chriſti innocẽtia declaratur. 3.Re,21 2.Re.14

Formoſus ille & inſignis Abſalom tu fuiſti Domine Ieſu, qui aduerſus iuſtitiam Dei arma accipiens, ab eadem fuſus & debellatus fuiſti, inque deſerta mundi huius fugiens, crinibus humanitatis tuæ ex crucis arbore ſuſpenſus, & implexus hæſiſti, in qua tribus immanibus clauis, velut tribus lanceis, transfixus interijſti. Porrò crines & capillitium Abſalomi ſemel in anno detondebatur, quod mulieres Ieroſolymitanæ magna auri & pecuniæ vi redimebant, quo mitellas ſuas inferciebant. [Et quando tondebat capillum, (ſemel autem in anno tondebatur, quia Preclarus conceptus.

graua-

grauabat eum cæſaries) ponderabat capillos capitis ſui ducentis ſiclis pondere publico.] Ita quoque merita Ieſu Chriſti quotidie venalia proponuntur, vt ijs Chriſtiani animas ſuas exornant, ſed eadem non niſi meritis à noſtra parte prouenientibus, & vera pœnitentia redimenda, & emenda ſunt.

[Quis ex vobis arguet me de peccato?] Refert Plinius
Lib.31. c.10. pictorum illum Principem Apellem tabulas ſuas omnium oculis in propatulo exponere conſueuiſſe, vt omnes ſi quid in eo repræhendere vellent, apertè id facerēt, non vero clanculum eius errores culparent. Ecce quoq; vt ad huius imitationem Apelles noſter vitæ ſuæ tabulā ante fores ſynagogę conſtituat, quo ab omnibus Iudęis, ſi fieri poſſet, repræhenderetur. Sed operam & oleum perditis, ò Phariſæi, ac tempus veſtrum conſumitis, ſi filium Dei de peccato coargui poſſe confiditis; facilè quidem concedo, omnium noſtrum in illo imperfectiones & miſerias reperiri poſſe, at nullum penitus delictum poſſe.

Nu. 21. NAM vt æneus ille ſerpens, de quo in Numeris, in deſerto Sinai in ſtipitem erectus, ſerpentis quidem figuram habebat, ſed veneno, ac virulentia carebat. Ad eundem modum Ieſus Chriſtus, ò Scribæ, verus inquam ille ſerpens, qui aliquando in deſerto illo Caluariæ, ſublimem crucis ſtipitem erigendus erit, hominis quidem for-
Phil.2. mam geſſit, [formam ſerui accipiens, & habitu inuentus vt homo:] nunquam tamen veneno, id eſt peccato, qui nullum, aut violentius, aut virulentius poteſt excogitari
Deuter. 32. (nam venenum aſpidum inſanabile) fuit infectus.

[Quis ex vobis arguet me de peccato?] Chriſtus antequam Iudæorum peccata & crimina repræhenderet, de ſua innocentia ſollicitus, eandem ijs prius declarandam cenſuit: nam quemadmodum in Salluſtium olim dixit M. Tullius. [Carere debet omni vitio, qui in alterum paratus eſt dicere.] Sed ò tempora, ò mores, ſecus hodie inter mortales agi videmus, atque hominum modernorū vita longe ab illo Chriſti Domini facto diſcrepat: omnes namque aliorum mores & vitam inſpiciunt, ſuamque penitus deſpiciunt, in aliorum vitia tam cernimus

acutum,

acutum, quam aut aquila, aut ſerpens Epidaurius, aliorumque vitam oculis lynceis intuemur, ſed in proprijs moribus modoque noſtro agendi talpis cæciores ſumus, Quapropter iure mihi videor mundum cum eo comparare poſſe, quem Aeſopus in Apologis ait, aliorum peccata in anteriori manticæ parte geſtare conſueuiſſe, ſua verò in poſteriori & à tergo. Quo reſpexit doctus ille iuxta, ac pius Gallus, Bernard. [Curioſum, inquit, gens hominum ad cognoſcendam vitam alienam, deſidioſum ad corrigendam ſuam.]

NAM quemadmodum ſeueriores quidam ea quæ remota ſunt, clare intuentur, in ijs vero quæ iuxta ſunt, perſpiciendis, planè cæcutiunt; ad eundem modum hodie plerique mortalium faciunt, qui aliorum næuos & & crimina, quæ ita ab eorum notitia remota ſunt, intimè inſpiciunt; ſuas vero imperfectiones, quæ ſibi adhærent, quaſque facilè videre poſſent, cernere nequeunt. Luc. 18. Præclarum huius rei exemplum in S. Luca habemus. Superbus ille, ac tumidus Phariſæus in templo orans, omnes inde latrones, omnes publicanos, omneſque adeò peccatores, facile poterat conſpicere, qui per totam ciuitatem diſperſi erant: [Deus, gratias ago tibi, quia nō ſum ſicut cæteri homines, raptores, iniuſti, adulteri, velut etiam hic publicanus:] ſuperbiam vero, quæ intra ſuum latebat pectus, ò ingentem cæcitatem: perſpicere non poterat.

TRADVNT qui de animalibus ſcripſere, vultures ceteraque ad prædam nata animalia, cadauerum etiam longè poſitorum fœtore allici, eodemque ſeſe conferre ſolita, ſana vero corpora eadem odorari non poſſe. Hæc animalia plerique mortalium imitantur; aliorum namque imperfectiones eminus adorantes, ſtatim eo ſeſe conferunt, vt eaſdem coarguant; at uirtutes ſentire, aut adorari nequeunt. Apophthegma Diog. Hinc Cynicus ille Diogenes dicere ſolebat, homini, ut ad uitæ perfectionem pertingat, uel fideliſſimos amicos, uel grauiſſimos inimicos eſſe neceſſarios: ſciebat namque inimicos in uitam, ac mores æmulorum ſuorum, eſſe uigilantiſſimos, ac minutiſſima quæque obſeruare ſoleret. Eius fermè generis eſt, quod

de

Plut. de utilitate ab inimicis capienda.

de Philippo Macedone refert Plutarchus, quem lætari ſolitum ſcribit, quod Athenienſes ſibi infenſiſſimos pateretur, eorum enim ſeſe inuectiuis ac reprehenſionibus, inque vitam regiam obſeruationibus, incitari & accendi, ad vitam ſeriò emendandam. Diſſimilis vero agēdi ratio in Chriſto eſt, qui oculos prius in propriam vitam conijcit, ſuamq; innocentiam omnibus patefacit, quam Phariſæorum fucatam pietatem, & ementitum honoris diuini zelum coarguit, vitiaque eorum caſtiget. Ait enim: [Quis ex vobis arguet me de peccato?]

AD alteram iam diſceptationis quæſtionem veniamus, [ſi veritatem dico vobis, quare non creditis mihi?] Duo ſunt ò Iudæi, quæ dignum aliquem reddunt, cui fides ab omnibus adhibeatur, vitæ ſcilicet innocentia, & veritatis ſtudium. Cur igitur mihi, cùm ſine peccato hactenus vixerim, & mentiri nequeam, fidem non adhibetis, cur Euangelium meum repudiatis. Achab ille Iſrael Rex cùm bellum Syriæ Regi indixiſſet, quadringenti Prophetæ Baalim felicem belli progreſſum, & proſperum exitum illi polliciti ſunt; ſolus verò Michæas contraria omninò vaticinabitur; & verè quidem: hinc eum Achab cane peius & angue oderat, quod ad aures eius non prophetaret:

3. Reg. 22. [Odi eum, quia non prophetat mihi bonum, ſed malum.] O ingentem regis cæcitatem, Sanctus ille vates inſpiratus à Deo veritatem ei vaticinatur; calamitatem & excidium eidem prædicit, quod re ipſa experietur, & eum tamen odio proſequitur. Eandem horum Phariſæorum cæcitatem fuiſſe conſtat, qui Chriſto veritatem dicenti, tantùm abeſt vt credere velint, vt mortali etiam eum odio proſequatur, vitæque eius inſidias ſtruunt. O Iudæi, ſi veritatem dicit uobis, quare non creditis.

HEV Domine, quam multos hodie mortales reperire eſt, qui nec tibi ueritatem pandenti, nec Euangelio tuo uolunt credere. Iubet namque ſacra Philoſophia carnis delicias expugnare, & mundi fallacias contemnere; & quis obſecro ei aures accommodat, quis manum operi admouet? Docet Euangelica ueritas

ini-

Digitized by Google

inimicos diligere, mundum fugere, pœnitentiam agere, Quadrageſimæ ieiunium ſeruare, & quis illi obſequitur, aut obtemperat? Proh dolor Chriſtiani; ſi Euangelium ueritatem aperit uobis, quare non creditis. Dicetis forſitan, omnia fidei myſteria indubitanter, & firmiter credimus. Quibus ego replico: Qui fit, ut eadem credatis? reſpondebitis quia Ieſus Chriſtus, qui errare, aut mentiri non poteſt, aut à nemine falli, eadem credenda propoſuit. Benè quidem: at idem ille, qui hæc credenda docuit, dixit etiam: [Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimul peribitis. Luc. 13 Item: Niſi conuerſi fueritis & efficiamini Mat. 18 ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Item alibi, Qui non accipit crucem ſuam & ſequitur me, non Mat. 16. eſt me dignus:] ſi ueritatem ergo dicit uobis, quare non creditis? In quo Pilatum imitantur, qui nunquam in Paſſione Domini, de qua iam loquimur, ueritatem audire uoluit, ſed cum Dominus eam dicere iam propoſuiſſet, Mat. 27 exiuit foras.

TRADVNT tantum aſpidum eſſe uerſutiam, ut ſi quando ſe carmine aliquo ſacro, aut faſcino in laqueos trahendas uident, aures terræ applicent, ne incantantem exaudiant. Eadem omnino peccatorum uerſutia eſt, aures enim cordis intrinſecas hoc in mundo, in quo uiuere coguntur, conſtituti, obturant, ne Domini, aut feruidi alicuius concionatoris uocem eos diuini eloquij faſcino irretire, inque caſſes ſuos protrahere conantis, exaudiant. Vnde benè Pſalmographus: [Sicut aſpidis ſurdæ & obturantis aures ſuas, quæ non exaudiet uocem incantantiam, & uenefici incantantis ſapienter.] Huiuſmodi aſpides uos eſſe dixerim, ò Iudæi; aures namque ueſtras diuini incantatoris, uenefici illius incantantis ſapienter animaſque pio quodam faſcino irretientis uocibus obturatis. Cur igitur aures offirmatis, cum ueritatem aperiat uobis; cur eius uoci & prædicationi reſiſtitis?

AT uos peccatores, ſi nos uerbi Dei concionatores ueritatem ex parte Dei denuntiamus, qui fit ut nobis credere nolitis? Quanta eheu ueſtra ſurditas eſt? clamemus buccis plenis, inclamemus auribus

ueſtris,

veſtris,inferorum ſupplicia,diuinorum iudiciorum ſeueritatem, & rigorem denuntiemus, proponamus vobis ante oculos pœnarum,cruciatuumque æternitatem,inſtar aſpidis ſurdæ nihil inauditis,ſed penitus obſurduiſtis.Hic uero aures ueſtras arrigite,egregiam è ſacro uolumine figuram,qua ueſtra ſurditas exprimatur, depromam.

4.Re.4 Figuræ CVM Propheta Eliſæus puerum Giezi una cum baculo ſuo, ad Sunamitidis filium à mortuis excitandum miſiſſet,& ille baculo mortuum tetigiſſet,commouiſſet, omnemque mouiſſet lapidem,ac fruſtra eſſet,& iam infecto negotio ad Prophetam reuerti coactus eſſet (non enim erat uox neque ſenſus) indignans ſubiratus ait, [Non ſurrexit puer.] Eheu; Ecce ad eum modum nos concionatores, ueluti legati à ſummo Deo cum baculo doctrinæ ſuæ ad peccatores in peccatis ſuis mortuos & ſepultos excitandos miſſi,merito dicere poſſumus: fecimus Domine,quod in nobis fuit,fecimus quod ipſe nobis faciendum præcepiſti,toto hoc Quadrageſimę tempore,horum mortuorum oculis baculum tuum,ideſt potentiam tuam, iudiciorum tuorum rigorem, ſuppliciorumque grauitatem,tartari horrorem, mortis incertitudinem propoſuimus;clamauimus,minas intentauimus, quidquid potuimus præſtitimus,& tamen[non ſurrexit puer:]mortuos excitare non potuimus;nō enim eſt uox neque ſenſus.Nondum vel minimum de confeſſione verbum audiuimus,nullum contritionis indicium, nullum doloris ſignum,nullumque vitæ vitaliumque actionum experimentum percepimus. Satan quippè aures eorum obturat,& impedit;quo minus veritatem ex concionantis ore audire queant.

3.Reg. 12. Allegoria. IEROBOAM Rex cum regnum Iſrael inuaſiſſet, nunquam permittere volebat, vt populus in Ieruſalem deſcenderet, ſacrificia & libamina Deo oblaturus, aut verba legis auditurus; ne ita ad naturalem ſuum principem redirent,inque eius verba, quem dereliquerant, iurarent;dicebatque intra ſe,[ſi aſcenderit populus iſte,vt faciat ſacrificia in domo Domini,conuertetur cor populi huius ad Roboam regem Iuda, interficientque me & con-

conuertentur ad eum.] Cui malo, vt occurreret, excogitauit, vt vitulos aureos conflaret, eoſque populo adorandos proponeret, dicens. [Nolite aſcendere in Ieruſalem, ecce Dij tui Iſrael.] Eodem prorſus modo agit Satan: metuens enim, ne peccatores ad Deum, qui verus & legitimus princeps eſt, & à quo peccando impiè deſciuerat, conuertantur, & ſe cui per peccata ſua obſequuntur, deſerant omni ratione impedire conatur, ne Ieroſolyma, id eſt, templa adeant, in quibus verbum ſalutis, ac legem Chriſti Domini, veritatemque Euangelicam audire poſſint; at detinet & occupat eos rebus ludicris, diuitijſque quæ inſtar vitulorum aureorum ſunt, ac multis negotiorum grauaminibus opprimit.

Quamobrem peccatores templa adite, aſcendite Ieſolymam, impia illa imperia ac truculentiam Ieroboã tyranni relinquite, atque veritatis audiendæ ergò properate, Nam quemadmodum aquila pullos ſuos ad ſolis radios examinare, experirique conſueuit, eoſque vt legitimos educat, qui oculo irretorto radios micantes ſcintillanſque proferre queunt: ita quoque Deus (qui in libris ſacris ſæpius cum aquila comparatur, uti, [ſicut aquila prouocans pullos ſuos ad volandum] filios ſuos ad radios uerbi ſui examinat, & eos qui aſſiduè, attentè, ac diligenter id ipſum audiunt, ueluti legitimos ac ſuos habet: alios verò vt nothos & ſpurior repudiat. [Nam, qui ex Deo eſt, verba Dei audit: propterea vos non auditù, quia ex Deo non eſtis.

Deute. 32.

Ioan. 8.

VERVM quid adhæc tandẽ dicitis ò Phariſæi? quid ad geminas haſce quæſtiones, tamque ſerias interrogationes reſpondebitis? ſemperne veritatem oppugnabitis? ò rem inauditam: ò cæcitatem intolerabilem: ò malitiam pluſquam diabolicam: calumnias nouas iaciunt, ac conuitiari incipiunt, nouaſque Domino iniurias irrogant, dicentes. [Nonne benè dicimus nos, quia Samaritanus es & dœmonium habes.] Quam ineptum, & incongruum hoc reſponſum eſt, quam impertinens dubij propoſiti ſolutio? Ad primum, de innocentia nempè, dicunt eum Samaritanum, id eſt, hæreticum, eſſe: ad ſecundum verò quoad doctrinæ ſinceritatem, aiunt à

diabo-

Digitized by Google

diabolo intrinſecus occupatum.

ANNE tu Phœbe, qui vniuerſum quotidie orbem perluſtras, & quidquid in mundo peragitur, ex alto intueris, ſimilene vnquam aut hoc noſtro in orbe, aut apud Antipodes in altero vidiſti, vel ſimilem peruerſitatem notaſti? Quid? voſne in Deum tam horrendas blaſphemias eiaculari, itane vos pherenetici, ac mente capti aduerſus medicum veſtrum inſurgitis? cęci itane lumen veritatis contemnitis? Cuius rei egregiam ſimilitudinem adferam. Quemadmodum enim, poſtquam à longo tempore pluuijs terra irrorata non fuit, & penitus ardore ac ſiccitate exaruit, omnis aqua & pluuia quæ deinde decidit, tantum abeſt, vt eam irriget, in ranas, ruberas, vermes, ac bruchos potius conuertatur: ſic etiam anima, quæ diuturno peccati calore arefacta emarcuit, quæ verè, inquam, terrena eſt, ac non niſi mundana cogitat, cum aqua verbi diuini irroratur, tantum abeſt, vt eodem irrigetur, commoueatur, ac percellatur, vt potius venenum & peruerſitatis corruptionem, generet. Ita hic videas Chriſtum Dominum ad Phariſæos verba facientem, eoſque ſalutari doctrinæ ſuæ rore irrigantem; at viua illa prædicationis eius aqua in bufones, ſerpentes, ac viperas, in iniurias, inquam, & blaſphemias execrabiles, commutatur. [Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es.

Simile.

1. Reg. 10.

CVM Dauid Rex ad Hanon Regem legatos mitteret, qui eum ſuper Ammon patris morte conſolarentur; barbarus ille eos exploratores eſſe ratus, dimidia barbæ parte detonſa, decurtatiſque ad medium femorum veſtibus, magna ſanè contumelia affectos, ignominioſeque habitos ad propria remiſit. O barbarum & ab omni humanitate alienum Principem? ò infamiam & probrum intolerandum: at iniurias quas hodie Chriſto Domino irrogare videmus, longè adhuc grauiores eſſe cenſeo. Miſit quidem Pater ipſe æternus vnicum ſuum filiũ, veluti legatum, in hunc mundum, vt ſynagogæ Iudaicæ ſuper generis humani exitio & interitu ſolamen aliquod afferret; & ecce eadem illa ſynagoga, exploratoris loco eum hodie habens, ac falſum Prophetam eſſe

cen-

cenſens, iniuria ac contumelia afficit, blaſphemiasque & conuicia in eum intolerabilia euomit: Samaritanum appellando, ac dœmoniacum vocitando. O probrum ac dedecus mille dignum cruciatibus, [Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es.

TRADIDIT Sacra ſcriptura tantum fratrum aduerſus Ioſephum odium fuiſſe, ac paulatim eò inimicitias progreſſas eſſe, vt [non poſſent ei pacificè loqui;] & non niſi contumelioſis eum uerbis afferentur, modò eum ſomniatorem, modò delatorem malè factorum appellando; adeò vt tandem etiam exteris eum gentibus in ſeruum vendiderint. Eandem hodie malitiam Phariſæi commonſtrant; tanta namque inuidia & odio aduerſus humilem illum Ioſeph, Chriſtum nimirum, qui frater eorum ſecundùm carnem eſt, exardeſcunt, vt non niſi iniurijs eum afficiant, calumnioſisque & probroſis eũ nominibus compellent. Vos porrò Catholici Phariſæos hos, nolite imitari, nolite veritati reſiſtere, nolite in Deũ conuitia euomere, aut blaſphemias eiaculari; at ſanctum eius verbum, audite, credite, honore afficite; & quod iuſſerit aut faciendum præceperit, exequi properare. [Si veritatem dico, credite mihi.

Geneſ. 37.

ET tu ò Domine Deus, verè agne abſque macula; qui ſine peccati næuo es, & intus & foris, qui via, veritas es, & vita, Hanc, obſecro, nobis, gratiam concede, vt ſanctum verbum tuum ſemper audire mereamur; animæque noſtræ eiuſdem dulcedine ineſcatæ, cum ſponſa in canticis exclamare poſſint; [Sonet vox tua in auribus meis:] & cum Propheta Samuele: [Loquere Domine audit ſeruus tuus,] cumque Pſalmiſta: [Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua, ſuper meliori meo.] O Deus auctor ipſe veritatis, & ipſamet ueritas, & ipſa bonitas: Deus inquam, quem de nullo quis peccato potis eſt arguere; tu verè ille Samaritanus es infęlicis Adami filius, verus ille Samaritanus, de quo S. Lucas, qui hominem illum per quem genus humanum deſignatur, ex Ieruſalem in Iericho, ex ſtatu ſcilicet gratiæ & innocentiæ in peccatum deſcendentem, & in latrones, id eſt, diabolos incidentem (qui eum omnibus ſpiritualibus diuitijs

Can. 2. 1. Reg. 3. Pſalm. 118. Luc. 16

KK dſpo-

Digitized by Google

diſpoliauerat, & vulnera inſuper grauiſſima inflixerant, omnes ſcilicet animæ facultates læſerant) illum, inquã, miſerum ſanaſti, ac priſtinæ integritati reſtituiſti. Noſtris igitur ò diuine Samaritane medere languoribus, noſtras cura animas, eaſque vnguento & oleo miſericordiæ tuæ inungito; & veritatem tuam ſemper amplecti, ac peccatum vitare, & voluntati tuæ quàm promptiſſimè obſequi valeant, quò dignæ reddantur, vt, poſtquam tibi fidele in mũdi huius mari obſequium præſtiterint, in alterius vitæ malitia te laudent, & glorificent. Amen.

IN FESTO Annunciationis Deiparæ Virg. Feria II. poſt Dominicam Paſſionis.

Miſſus eſt Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilææ. Luc. 1.

FIGVRA.

Gen. 24 CVM Abraham Patriarcha ſeruum in Meſopotamiam ad quærendam filio ſuo vxorem mittere deſtinaſſet, eum potiſſimum ad huius legationis functionem, qui ceteris & ætate & rerum gerendarũ peritia antecedere videbatur, ſelegit, vt tanto plus ponderis, autoritatiſque ipſa legatio haberet. Hanc porrò figuram hodierna die completam videbimus: video hic namque à Patre illo æterno, Angelorum primum & præ ceteris perfectiſſimum, in hunc mũdum deſtinari, vt glorioſiſſimam Virginem Mariam honori-

norificis uerbis ſalutaret, eamque in ſponſam ac matrem vnigeniti filij ſui eligeret, & adoptaret. O verè diuinam & eximiam legationem, cui ſimilis nulla vnquam in mundo extitiſſe viſa eſt. Iam ſcilicet dies illa aduenit, ò virgo, quà infelicis. Euæ delictum, & errorē reſarcies; qua mundo perdito ſalutem afferes, quà Dei mater efficieris. O felix nuntium, ò lętam ter & amplius legationem, hodie quoque ò mater glorioſiſſima, ac genitrix Creatoris eminentiſſima, ad tuas laudes deprędicandas, miſteriiſque huius magnitudinem declarandam, tuo nobis auxilio & patrocinio adſit neceſſe eſt: quod vt melius à te prædando obtinere valeamus, eiſdem quibus te olim hic Angelus, verbis ſalutabimus.

AVE MARIA

NECESSE erat, Auditores, quoniam vnius hominis culpa totum mortale genus perditum erat, & in diuino Concilio iam ab æterno ita conſtitutum fuerat, filium Dei humanam naturam aſſumere, & ſublime illud myſterium, abyſſum illam profundam, Euripum illum tot refluxibus & fluxibus mirabilium ſubiectum contingere. Ita namque id pręnuntiauit & præſagiit Pſalmographus in perſona Chriſti Ieſu, cùm ait: [ſacrificium & oblationem noluiſti: aures autem perfeciſti mihi, holocauſtum, & pro peccato non poſtulaſti, tunc dixi, Ecce venio. In capite libri ſcriptum eſt de me, vt facerem uoluntatem tuam, Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.] Quaſi diceret, initio magis illius rerum futurarum libri, ſcriptum eſt, ego ut carnem humanam aſſumerem: equidem haud abnuo. Sed ecce paratum me ad deſcendendum, paratum ad ſubſtinenda ſupplicia, paratum ad mortem ſubuendam, paratum ad ſatisfaciendum pro peccatis hominum; quæ nullius eluēda lacrymis, nullius redimenda ſacrificii oblationibuſque videbantur. Pſa. 39.

VIX decreuerat rex Iſrael Achab aduerſus Syriam arma ſumere, quin ſtatim mutarit habitum, & purpura & diademate relicto, plebeiū amictum ſumpſerit. Quo edocemur, præuiſo ab omni æternitate peccato, & bello aduerſus inferos ad hominē redimendū declarato, neceſſe 1. Re. 22

fuiſſe, vt Verbum illud æternum, quod natura ſua vniuerſi orbis rex eſt, habitum mutaret, & ipſum relictis regijs diuinitatis ſuæ inſignibus, humanam formam & habitum aſſumere decreuiſſe.

TRADVNT rerum naturalium auctores & medici tantum imaginationis & appræhenſionis in hominum generatione vim & efficaciam eſſe, vt ipſe infans eius, quamcunque mater eum concipiendo in mente & imaginatione habuit, rei ſignum aliquod ſemper præfe-
ie. 30. rat: cuius rei euidens exemplum in Geneſi legimus, cùm oues Iacob virgulas diuerſi colores intuitæ, maculoſos quoque fœtus edidere. Cùm igitur magnus ille Pater, filium ſuum ab æterno generando, eum ex infinita ſui ipſius, & omnium creaturarum, quarum omnium caput & princeps ipſe homo eſt, cognitione & apprehenſione produxerit; neceſſe profectò erat, vt filius in ſe ipſo idem
Ioan.1. præferret, & ſignum aliquod hominis, quem Pater in
Philip. 2. mente eum generando habuit, oſtendere. Hinc [Verbum caro factum eſt,] ut ait Ioannes; [hinc habitu inuentus eſt ut homo,]ut ſait Paulus.

IMPRIMIS verò ſacer ille Domini aduentus, hæcque eius incarnatio, quoniam homo peccauerat, neceſſaria erat: nulla enim in mundo creatura, quæ hominum peccatis & delictis apud Deum ſatisfacere, præter filium Dei humana carne indutum, apta reperiebatur.
Matt.4. Proponite quæſo uobis ob oculos miſerum illum Paralyticum, qui triginta octo annos apud piſcinam probaticam languens, quod hominem non haberet, qui in eandem illum deijceret, decubuerat. Hinc ipſe, credite Autoritates, humani generis imaginem referebat, quòd iam à quatuor aut quinque annorum millibus, ęgrum, & paralyſi diſtentum iacuerat; paralyſi, inquam, peccati originalis, cum nullus prorſus mortalium, aut nulla creatura quæ id perſonare poſſet, reperiretur, ſi ipſe Chriſtus ad nos humana carne circundatus non deſcendiſſet.

MIRVM eſt, & pœnè incredibile, quonam dolore
4.Re.4. miſera illa Sunamitidis, & quot lacrymis ſuffuſa vnico filio ſuo orbata ad Elizæum prophetam properarit, eiuſque

que ſeſe pedibus prouoluerit: cuius ille lacrymis & lamentis euictus, puerum vna cum baculo ſuo ad eius ædes præmiſit. Sed cum irritum eſſet quicquid ille tentaret, ipſum Elizæum ſe conferre neceſſe fuit: qui quamprimùm ut eo venit ſuper mortui membra extenſus procubuit, & manus manibus, orios, pedibus pedes, oculos oculis applicans, ſeſeque incuruans, omnia membra calore corporis & habitus ſui refouit, & calefacta ad uitā reuocauit. Quam euidenter nobis & manifeſtè o Sunamitis miſerum mortale genus exprimis, cuius ipſa figuram videris geſſiſſe? eius namque primogenitus filium Adam, atq; adeo omnis eius poſteritas, cùm peccato extincta, & emortua eſſet, tantum ipſum importunis & aſſiduis precibus, apud Deum, magnum illum Elizæum effecit, ut ipſe miſericordia & pietate commotus intrinſecus, tot Giezios, tot Patriarchas, tot Prophetas, tot reges miraculorum baculo inſtructos miſerit. Sed fruſtra; nunquam enim miſerum illum mortuum vitæ reſtituere potuere, ita vt ipſummet Deum clamore & eiulatu miſeræ mortalitatis excitatum deſcendere, neceſſe fuerit (clamabat namque: [Inclina Domine cœlos tuos & deſcende: & alio item loco. [Mitte Domine, quem miſſurus es.] Pſ. 143. Exo. 4.

Qui cum mundum hunc ingreſſus eſset, domum ſcilicet, in qua mortuus ille iacebat, os ſuum ori eius, & oculos ſuos oculis eius applicans, eiuſque ſeſe infirmitati accommodans, è Deo ſeſe hominem, ex æterno & infinito mortalem efficiens, potētiam ſuam minuens, ſeſeque incuruans, inclinans, & deficiens, miſeram naturam humanam ad vitam reuocauit.

EXTREMVM vitæ periculum Mardochæo totique Iudæorum nationi certiſſimè imminabat, niſi magnus ille Aſsuerus pauperculam & plebeā Eſther in cōiugem adoptaſset: quam ille tanto amore proſequebatur, ut ſtatim à nuptiis cruentū hoc de omnibus trucidandis Iudæis decretum, iamiam executioni mandādum, Eſth. 8. reuocarit, Amanum verò Iudæorum hoſtem iuratiſſimum, omniſq; calamitatis Iudaicę architectum & machinatorem è ligno ſuſpendi iuſserit, Mardochæum

vero purpura indutum, regioque inſidentem equo per omnes orbis vicos & plateas duci, ſummiſque affici honoribus mandarit. Scriptura vero hanc ſubitam rerum faciem, repentinamque metamorphoſim exaggerans addit; [Iudæis autem noua lux oriri viſa eſt, gaudium, honor, & tripudium.] Miſer hic Mardochæus, humanum genus erat: & ſane in ſummus ille Aſſuerus, Verbum ſcilicet Patris, vilem illam Eſther, noſtram ſcilicet humanitatem, ſibi in coniugem adoptaſſet, omnes haud dubie perijſſemus, ſententiaque mortis in nos lata, eheu: condemnati fuiſſemus. Hic ſcilicet eſt Domine, hic eſt o ſacer Aſſuere, in myſterio ſcilicet incarnationis tuæ, humanam nempe naturam induendo, vbi ingens ille amor tuus eluxit, vbi infinita bonitas, & benignitas tua immenſa apparuit. Poſt hanc diuinam nempe copulam, ſacrumque connubium, diram illam mortis ſententiam aduerſus miſerum mortale genus latam reuocaſti, Sathanam velut Aman mori coegiſti, hominemque ad ſublimes diuinitatis gradus velut alterum Mardochæum ſuſtuliſti. Tunc nempe hominibus noua lux oriri viſa eſt, gaudium honor & tripudium.

Iuſt. l. 2. Val. li. 5. c. 7.

IVSTINVS & Valerius Maximus, magni vterque nominis & ponderis ſcriptores, ingentem Codri vltimi Athenienſium regis in patriam amorem, magnis efferunt laudibus. Hic enim cum ingenti hoſtium exercitu Attica regio debilitata, ferro igniqué vaſtaretur, diffidentia humani auxilij ad Apollinis Delphici oraculum confugit: perque legatos ſciſcitatus eſt, quonam modo tam graue bellum diſcuti poſſet. Reſpondit illud, non aliter Athenas victrices fore, aut bello finem, niſi rex ipſe hoſtili manu occidiſſet. Quod quidem non ſolum totis Athenienſium caſtris, ſed etiam aduerſarijs percrebuit. Eoque factum eſt, vt ediceretur, ne quis Codrum vulneraret. Verum ille depoſitis imperii inſignibus, familiarem cultum induit, ac palantium hoſtium globo ſeſe obiecit, vnumque ex his falce percuſſum, in cædem ſuam compulit, cuius interitu ne reſp. concideret, effectum eſt.

QVAM euidenter, & ad oculum nobis hæc hiſtoria incar-

incarnationis myſterium repræſentat? Erat quippe mundus turbis grauiſſimis plenus, plenus bellis, bellis ſcilicet aduerſus Deum, aduerſus Diabolos, atque omnia motibus & perturbationibus exagitabantur; Verbum illud Patris, toties, ſacrum illud SS. Trinitatis oraculum conſuluerat, quanam ratione omnes illæ turbæ motuſque ſedari & componi poſſent, & vera ac ſtabilis in mundo pax conciliari Hoc tandem reſponſum redditam eſt, alium pacis ineundæ, belliique componendi rationem nõ eſſe, quam ut ipſummet Verbum mortem oppeteret. Ipſe igitur quieti & vitæ ſubditorum morte ſua poſtpoſita, ad mortem oppetendam ſeſe præparat: cumque ſciret diabolos, cum quibus bellum gerebat, quique tyrannorum more toti mundo imperabant, nunquam ei mortem illaturos, ſi eum dignoſcerent, habitum communicauit, humanam naturam induendo: atque ita mutata veſte cum hoſte in diro paſſionis ſuæ conflictu decertans, in prima acie, in media crucis rabie occubuit: & ſtatim a morte eius pax confirmata fuit, quam ipſi Angeli in nocte natiuitatis Dominicæ hominibus annuntiarunt dicentes, [Et in terra pax hominibus:] eius porrò confirmatio in cruce peracta eſt, cùm nimirum ipſe Dominus exſpirans in cruce voce magna clamauit, [Conſummatum eſt;] quaſi diceret, Omnia nunc peracta ſunt, pax iam pacta eſt, bellum iam finem accepit, iam turbæ quieuere, quin & Apoſtolis eadem pax ſtatim à prælio confecto denuntiata fuit: [Pax vobis, nolite timere.

Mat. 2. Mat. 27 Luc. 24 Ioan. 1.

QVAM præclaram huiuſce rei figuram in Ionæ Prophetæ hiſtoria legimus? Cum enim uehemens in mari tempeſtas exorta fuiſſet; ipſaque nauis qua propheta vehebatur, ingentibus procellis aquarumque vorticibus concuteretur; & omnes in extremo periculo conſtitutos ſeſe viderent, ac naufragium iam iam imminens pertimeſcerent, exclamare Ionas cœpit; [Tollite me & mittite in mare, & ceſſabit mare à vobis.] Primum illud, o Verbum æternum, ac vere mundi Iona, protoplaſti peccatum tantam in mundi huius pelago tempeſtatem excitauerat, tanto impetu humanæ naturæ cymbam con-

cuſſerat, vt generale quoddam & commune damnationis periculum omnes ſibi inſtare pertimeſcerent. At te, o admirande Iona, hominū aſſumente naturam, & in paſſionis mare te præcipitem dari ſinente, (de qua dicitur, [Ceſſauit mare a nobis)] tempeſtas ſedata, ac prior illa aeris ſerenitas reuerſa eſt.

4. Reg. 20. ECCE & alium conceptum. Cum Ezechias rex æger ad mortem vſque, lecto affixus, decumberet, acceſſit ad eum Iſaias Propheta, qui afflictum blandè conſolatus eſt, & vitæ tempus ei à Domino prorogatum nuntiauit: quod cum rex ipſe vix crederet, ait Propheta, ſeſe in eiuſce rei ſignum & confirmationem effecturum, ſolis vt vmbra decem in horologio gradibus retrocederet. Hoc de te narratur, ò homo: cum enim ipſe peccati originalis febri vexatus ad mortem vſque infirmus decumberes, tot ad te Prophetæ, tui conſolandi ergo, venere; qui tibi certiſſimè affirmarunt, te ex morbo illo infirmitateque non moriturum: & in eius rei ſtabilimentum, & redemptionis tuæ veritatem, ſolem iuſtitiæ, verbum illud diuinum decem gradibus retrogreſſurum, infra nouem ſe Angelorum ordines ſubmittendo, & humanam naturam induendo. Hæc ſunt læta illa nuntia & ſolamina, hæ ſunt ſalutationes illæ, quas Angelus Gabriel ad Mariam Virginem hodierna die defert: [Miſſus eſt Gabriel Angelus à Deo in ciuitatem Galilææ.] Quam miſſionem legationemque, vt pro dignitate exponere & enarrare valeamus, de Legato ipſo imprimis, deque eius legatione loquendum eſt, deinde verò, vt eadem audita ſit, & quale reſponſum acceperit, aperiemus: inque duobus hiſce polis totam myſterij incarnationis ſpheram circumagemus.

Legat⁹ in myſterio incarnationis fuit Angelus. QVOD ad primum igitur attinet, Legatus & tam ſublimis myſterij paranymphus, vnus nimirum de Angelorum numero fuit, de ſubſtantijs illis intelligibilibus, immortalibus, incorporalibus, ſimplicib. & ſemper mobilibus: vnus de numero beatorum illorum ſpirituū tribus hierarchijs diſtinctorum, & quorū ſingulæ hierarchiæ in tres ordines, & ſinguli ordines in mille Angelos

ſubdiuiſi

Digitized by Google

ſubdiuiſi ſunt. Denique fuit Angelus, ut quẽadmodum hominum calamitas & perditio ab Angeli praui molimine duxerat initium, ita quoque eorum redemptio à bono Angelo exordium haberet, vt vnde mors oriebatur, inde vita reſurgeret. Excitauit olim Tartarus diabolum, qui Euam ſeduceret, eaque ſeducta totum ſimul mũdum calamitate inuolueret; ita quoq; cęlum hodie Angelum ad Mariã Virginem emittit & delegat, qui eam ſalutaret, eamque ſalutando vniuerſo orbi ſalutem afferret. Angelo igitur huius legationis munus concreditum fuit, quæ paucis quidem verbis & ſalutationem Virginis, & Incarnationem Saluatoris, modum ſimul & ordinem quo humana redemptio peragi debebat, gratiarumque plenitudinem complectebatur. Gen. 3.

NON eſt hic amplius Cherubim, rhomphæa armatus, ante paradiſi ianuam conſtitutus; non eſt amplius ſpiritus ille exterminator, AEgyptiorum primogenitos Exo. 12. vna nocte omnes interficiens; non eſt hic Angelus, qui ferro accinctus totum Sennacherib. exercitum internecione deleuit: non eſt hic Angelus ille, qui gladio euibrato Dauidi eiuſque regno extremum interminatus eſt exitium. 4. Re. 18 Non eſt deniq; de illorum numero, qui quinq; florentiſſimas ciuitates flamma & incendio conſumpſere: 2. Ro. 14 ſed eſt Angelus, neſcio an Archãgelus, neſcio an de Seraphim numero, qui pacem affert, qui noſtræ redemptionis tabellarius eſt, ac Meſſiam iam iam venturum denuntiat. Gen. 19 O felicem nuntium, o fortunatam legationem, o omnium votis & ſuſpirijs expectatum legatum, Deſinant igitur iam clamare Prophetę, inhibete iam lacrymas o mortales, exultate vos qui in Limbo captiui detinemini; ecce enim hodie, promiſſus ille in lege Meſſias iam iam venturus denuntiatur.

O Verbum æternum, itane te humiliari & deiici, vt noſtræ naturæ fragilitatique velis copulari, eamque in ſpõſam tibi ſeligere? vilis eſt paupercula & inops eſt, nihil habet, plus Patri æterno debet, quàm ſoluendo ſit. Conſidera tecum ac perpende o Angelorum principes, quam vili ſit illa ſtirpe oriunda, quam plebeia eius conditio & proſapia; uide quę nam ſit eius origa,

Filia

Filia ſc.eſt perfidi & infelicis illius Adam, cuius generatione & proſapia nulla aut deterior aut peruerſior excogitari poteſt; ſcater illa ſordibus; infamis eſt, omnes pænè qui ab ea progeniti fuere, aut latrones, prædones, homicidæ, ſiccarii, idololatræ, aut adulteri extiterunt. Quid? voſne ſublimes & magnificos principes eatenus humiliari, ut in eius familiam & ſtirpem adoptari uelitis, & talem filiam ambiatis: omnes namque pænè maiores eius ſceleribus infames Deo pœnas dederunt, & diuinæ ſeueritatem iuſtitiæ experti ſunt: aliqui eorum in Babylonem profugi & exultantes tranſire coacti; alij in Chaldæam & Aſſyriam captiui abducti; alii in mari Rubro ſubmerſi; alii ſuſpendio interierunt, ut Amen; alii incendio conſumpti, ut Sodomitæ cum vicinis; alii terræ hiatu abſorpti, vti Chore, Dathan, & Abiron. Quodnam igitur genus, quænam proſapia, aut uilior aut infirmior reperiri queat? Quid? tene igitur, o Saluator mūdi, tam infames naturales ambire, tam humili trunco uelle inferi & copulari?

CVM Sampſon Philiſthææ cuiuſdam amoribus teneretur, eiuſque parentes eum aliò mentem vt transferret, adhortarentur, dicentes: [Nunquid non eſt mulier
Iud. 14. in filiabus fratrum tuorum, & in omni populo tuo, quia
Allegoriæ. uis accipere uxorem de Philiſthiim, qui incircumciſi ſunt;] non aliam rationem in ſui purgationem attulit, quam amore ſeſe eius nimiùm quantum teneri, & aliam ſe diligere nequaquam poſſe. Ad eundem modum uerus noſter Samſon, Dei filius, ſtatim ut mundum redimere conſtituerat, naturæ noſtræ, uilis ſc. Philiſtææ, amore incenſus; omnes SS. Trinitatis perſonę, Cherubim ſimul ac Seraphim, & totus denique orbis admiratus eſt, cælū, patriam ſuam uidelicet, eum relinquere, in qua tamen pulchra illa Angelorum natura, formoſa illa filia, com-
Pſal. 8. morabatur; & in regione externa & peregrina miſeram Philiſtæam adamare, dicens: [Quid eſt homo quòd memor es eius, aut filius hominis quoniam uiſitas eum?] Ipſe uerò amore excæcatus aliud reſponſum non dedit,
Prouerbio 8. quam eiſdem ſe amore ſtimulari, & alium dilectum adamare nō poſſe, dicens, [Delitię meę eſſe cū filiis hominū

VE-

Digitized by Google

VENI igitur, veni hodie ò Iacob, relinque domum patris tui, inclina cœlos tuos, incurua dignitates & titulos illos regios; imminue nonnihil maieſtatem illam grandem, deque throno tuo deſcende. Incipe iam inopiam & ærumnas pati, incipe iam nudis pedibus, ſolo crucis baculo innixus, aquas Iordanis noſtri tranſuadare, atque inſtar vilis cuiuſdam paſtoris, in terra aliena, oues & armenta idololatræ Laban, hominis inquam ingrati & perfidi, paſcere. Duæ te hic exſpectant ſorores, quæ matrimonio tecum copulari geſtiunt, Lia videlicet & Rachel, Eccleſia nimirum triumphans & militans; Synagoga inquam & Eccleſia; at, poſtquam multas oues & greges copioſos congregaueris, duabus ſtipatus turmis, hominum ſcilicet Angelorum, in paternam domum reuerteris. Gen.29

VENI ò Dauid paupercule & humilis: nullus eſt enim inter omnes Principes Iuda, & optimates Iſrael, qui ſeſe Goliæ Philiſthæo audeat obijcere. Veni & deſcende; hæc te tropæa, hæc te gloria manet, hæc te exſpectat victoria: at regios prius diuinitatis habitus exuere te neceſſe eſt; ac peregrini viatoriſque veſtibus circumdari, fundaque humanitatis noſtræ manus armari; qua armatura inſignitus victoriam ſine dubio referes, inq; mercedem & præmium, non Saulis filiam, ſed pulchram illam principem, Eccleſiam ſc. vnam cum corona & ſceptro non regni Iſral, ſed cum totius orbis imperio, in matrimonio habebis. 1. Re.17

HI porrò ſunt ſermones & colloquia, quæ hodie cum Maria Virgine habuit Angelus. Audite vero quid inter ſe loquantur.

[Aue gratia plena.] Angelus ad Virginem ingreſſus cum eſſet, qui ab hominibus adorari conſueuerat; Virginem quodammodo adorans & reueritus humiliterque ſeſe coram ea proſternens, his eam verbis allocutus eſt: Antequam, ò Virgo, vniuerſi hæc machina conderetur, cum in diuina iam mente. Adamum peccato à gloria excisurum, præuiſum eſſet; ſimulque in arcano SS. Trinitatis concilio decretum, Verbum Patris, vt homo fieret, humanamque propter hominem naturam indueret, tu quoque

que

que ſimul eadem opera prædeſtinata es quæ eius mater fores, id vero certis quibuſdam de cauſis hactenus dilatum eſt; at hodie tempus aduenit, illuxit hodie felix illa dies, qua à tot annorum millibus decreta ſententia executioni mandabitur.

HINC ego te plenam gratia, & Oceanum, in quem omnes cœleſtium benedictionum riui & torrentes ſeſe
Cant. 5 exonerant, iure meritoque appello. Tu enim es illa turris Dauid, omni ex parte communita, ex cuius faſtigio & lateribus mille virtutum clypei, omniſque ſpiritualis armatura dependet. Tu es thronus ille regius, in quo pacificus ille Salomon reſidebit, quem ſexaginta fortiſsimi Iſrael cuſtodiunt, cui ſexaginta inquam Cherubinorum millia, omnium cœli primatum primi, ſemper adſta-
Prou. 9. bunt. Tu denique es domus illa Sapientiæ, ſeptem fulta columnis, ſeptem Spiritus Sanctus donis innixa. Hinc [benedicta tu inter mulieres,] etiam ſuper omnes omnino viros, ſuper Angelos omnes quin etiam benedicta. Toties tui, ò beatiſſimo Virgo, nobis in mundo mentio facta eſt, in ipſo namque paradiſo de te dictum eſt,
Gen. 3. [Ipſa conteret caput tuum.] Vix natum quippe peccatum erat, vix dæmon mouerat lacertos, quin ſtatim omnium noſtrum in te oculi coniecti, quin ſtatim omnes iudicaremus, quod illa Amazon & virago futura eſſes quæ cruentum illum Cerberum, & tricipitem belluam contereres & edomares.

3. Eſd. 3 DISCEPTANTIBVS olim tribus Perſarum optimatibus, quidnam ex omnibus videretur eſſe fortiſſimum. Zorobabel mihi non multum à ſcopo aberraſſe viſus eſt, dicens eſſe mulierem, ac ſimul te, ò beatiſſima Virgo, præſignaſſe. Et ſanè, tu generoſa illa mulier es,
Prouer. 32. quam tantopere Sapiens videre exoptabat dicens, [Mulierem fortem quis inueniet?] Quaſi dicere voluiſſet, vbinam fortis aliqua mulier poterit reperiri? quando generoſa illa femina apparebit, quæ noſtris malis finem, noſtræque ruinæ reſtaurationem allatura eſt, quæ nos priſtinæ innocentiæ reſtituet, & victoriam de tam po-
Iudith. 10. tenti hoſte, qualis noſter eſt, referet?

QVOT te, ò Virgo, mulieres præſignarunt?

Iudith

Iudith imprimis Holoferne expugnato nobilis, & Betuliam obſidio liberans. Eſther deinde in magni regis Aſſueri, propter pulchritudinem, vxorem adoptata, quæ gentem ſuam exitio & ruina eripuit. Rebecca quoque, magni illius Patriarchæ Abrahæ filium Iſaac matrimonio accipiens, qui ad montem vſque immolandus dedu ctus eſt. De te etiam tot Prophetæ vaticinati ſunt & cum primis vnus è maioribus tuis Dauid rex; [Audi filia, & vide, inclina aurem tuam, & obliuiſcere domum patris tui, & concupiſcet Rex decorum tuum.] Sed relinque, ò Angele, hos honorum titulos, & encomijs plenas ſalutationes, ac procede vlterius, adque præcipuum legationis tuæ caput deſcende, nos vero ad alterum concionis membrum.

Eſth. 7.
Gen. 25
Pſa. 44.

[Ecce concipies & paries filium.] Ecce tua hic verba, numero eadem, repetuntur Iſaia, [Ecce virgo concipiet & pariet filium ſuum.] Idipſum & in libris Iudicum repetitum video, cum Angelus matrem Sampſonis his verbis alloqueretur: [Ecce cōcipies & paries filium; ille erit Nazareus, & dabit initiū liberationi populi Iſrael] Egregia profecto rei de qua agimus figura, Auditores; videmus namque hic etiam Angelum ad Mariam veri Sampſonis matrem accedentem, eique filium promittētem, qui redemptionem populo ſuo ſit allaturus. Eadem hic verba, idem omnino Legatus, idem penitus myſterium. [Ecce concipies & paries filium,] non quidem aliquem Alexandrum, vt Olympias; non Cæſarem, vt olim Aurelia; nec Salomonem, vti Bethſabee, ſed Ieſum Chriſtum, qui mortem moriendo deſtruet, mundum potentia ſua percellet, ac dæmones effugabit: filium inquam, qui ſalutem reddet ægris, indulgentiam concedet reis, lumen afferet cœcis, vitam reſtituet mortuis, & paradiſi ianuam reſerabit captiuis.

Iudic. 13.

[Ecce concipiet & pariet filium:] tu ſcilicet eris vellus illud Gedeonis, verum inquam vellus, in quod filius Dei, in modum roris cuiuſdam cœleſtis, deſcendet. Tu eris ingens illa arca, quam verus Noe, ad omnes omnino mortales à perditionis diluuio liberandos, ingredietur. Tu eris immanis ille cetus, in gratiarum

Figuræ.
Iudic. 6
Gen. 7.

ocea-

Ion. 2. & Aug. ep. 49. oceano natitans, qui miſerum Ionam cœlo profugum inque mundi huius mare deiectum excipies; quem cùm, non dico triduo, ſed nouem menſibus, ſacratiſſimo tuo vtero complexa fueris, tandem in Bethleemiticum præſepe, velut ad littus quoddam eniteris & effundes. Tu denique eris illa Pharaonis filia, omnium mundi huius Exo. 2. Aegypti mulierum primaria & princeps, quæ miſerum Moſem in vitæ huius profluentem deiectum, in filium adoptabis; qui vbi adoleuerit, mundum à ſeruitute Satanica, velut à Pharaonica eripiet, eumque per mare Rubrum paſſionis deducens, ſaluum & incolumem in terram promiſſionis ſiſtet.

QVID ais adhæc ò anima mea? an non in admiratio nem rapieris, cùm tam expectatum hodie nuntium tibi perferri, & tantis virginem encomijs audis condecorari? Propone tibi quæſo ob oculos virginem, cum ad eam Angelus accederet, in conclauis ſui abdito occluſam, ac ſacra illa Iſaiæ verba, [Ecce virgo concipiet,] attentius ruminantem, vt omnes vnanimi conſenſu patres aſſeuerant. Audi, vt intra ſe ipſam dicat: Hem, quænam Deus bone, futura eſt illa? cuius nam tanta futura ſit? quęnam obſecro erit illa virgo, cui tanta dignitas, tantaq; gloria præparata eſt? Magna profectò fuit felicitas Eſther, ſummo illi omnium regum Aſſuero, Regi inquam Perſarũ, matrimonio iunctam fuiſſe: at longe maior eius futura eſt felicitas, quæ ſponſa ſimul & mater totius orbis Monarchæ futura eſt. Erit profectò hæc altera Iuno,

--quæ diuum regina, Deiq;
Et mater coniuxq;

Vtinam mihi illam, vel noſſe contingeret, quanta promptitudine, quantaque ſollicitudine ei ipſa miniſtrarem? quam diligens illi obſequium, quantum honorem exhiberem? quanto eam cultu & reuerentia proſequerer?

CVM his virgo eſſet intenta meditationibus, ac de ſublimi illo Incarnationis filij Dei myſterio attentius cogitans, extra ſe rapta eſſet; ecce tibi de repentè Legatum cœli ingredientem, ac nuntiantem, eam ipſam, & non aliam electam eſſe, quæ Dei mater fieret, & è qua

Deus

Digitized by Google

Deus humanam carnem aſſumere decreuit. Eia age anima mea, hic ingemina ſtuporem, hic adauge admirationem, ac tecum ipſa iudica, num magis quàm anteà Virgo fuerit demirata, cùm ſubitò ſibi adſtantem videret Angelum, & his ſe verbis alloquentem audiret? Quid eam hic feciſſe, quid dixiſſe cogitabis[? Quomodò fiet iſtud, quoniam uirum non cognoſco?] Ecquid ais, ò Angele? quinam ſunt hi ſermones? Quænam mihi tu paradoxa occinis? Noui quidem uirginem parere debere. De incarnationis myſterio nequaquam ambigo; ſed quonam modo & qua id ratione peragi debeat, ſcire peruelim; dicito quæſo, quomodo fiet iſtud? quoniam uirginitatem meam Deo obtuli: & quamquam Ioſepho matrimonio iuncta ſim, certo tamen mihi conſtat certius, numquam, vel minimum ab eo detrimentū illi inferendum, ſed omnem eum potius daturum operam, vt videat, ne quod ei ab aliquo damnum afferatur. Nam quemadmodum caſtus ille olim Ioſeph, nullum Putipharis uxoris honori præiudicium irrogauit, propter honorem quo Dominum ſuum proſequebatur: eadem quoque ratione hunc Ioſephum mecum facturum exiſtimo, vt nihil ſcilicet in me audeat admittere, propter eum quo Deum proſequitur, honorem, & reuerentiam. Quemadmodum etiam Sunamitis illa Abiſag, puella pulcherrima, in gremio Dauidis regis ſemper dormiens, nullum vnquam ab eo virginitatis detrimentum paſſa eſt: eodem modo Ioſeph coniux meus mecum egit. Quomodo igitur hoc fieri poſſe exiſtimas? Quas hic obſecro abyſſos, quàm abſtruſos penetras receſſus, ò virgo? quem moues lapidem, quas difficultates, & quæſtionum ſcrupos proponis? Hic nempè omnes Angelos facies obmuteſcere: illud enim quomodo verbis commodè exprimi non poteſt. Adhuc te loqui opus eſt, ò Angele, ac pluribus rem verbis exponere, virginique omnem dubitandi cauſam eripere. Dic Angele, dic ò cœleſtis legate, quomodo fiet iſtud? Audito, quid tibi Angelus dicturus ſit. Hac ſcilicet ratione ò virgo incarnationis myſterium peragetur. Aſſumet Verbum Dei naturam ex iā indiuiduam, ſed non ſubſiſtentem, eamque diuinæ ſuæ Ge. 39.

hypo-

hypoſtaſi vniet,adeò,vt duæ diuerſæ naturæ in vna com binandæ ſint perſona, diuina ſcilicet in propria permanente,& humana in diuina. Atquè hæc omnia in ſacratiſs.vtero tuo peragentur. Cuius rei innumeras figuras,
Exo. 3. ſi luberet,poſſem producere. Vidimus in deſerto Sinai rubum ardentem, eundem vidimus & incombuſtum; qua te potiſſimum recenſeo deſignari, ſacratiſſima Virgo; quæ ſcilicet deſertum es, in quo nullum vnquam pec catum,nulla maledictio,nulla viri mixtio reſedit,in qua demum rubum ardentem huius myſterij videre licet,atque ignem diuinitatis in rubo humanitatis noſtræ ardētem,& hæc omnia ſine vllo concupiſcentiæ ardore,ſine ignis læſione,ſine vllo virginitatis detrimento.

DVOS edidit gemellos Rebecca,ò virgo,Iacob
Ge. 25. ſcilicet leuem,& placidum,& Eſau piloſum & agreſtem. Idem tibi eueniet,ò virgo,quæ ſecunda futura es Rebecca:ex ſacratiſſimo namque vtero tuo gemini prodibunt, Deus nempè omnibus numeris abſoluti, cuius Iacob figura extitit; & homo piloſus & multis imperfectionib. deformis factus,quem Eſau repręſentabat.Si memineris ò virgo,Bethulia,quę nunquam hoſtili manu capta fuit,
Iudith. 10. duæ olim mulieres egreſſæ ſunt,Iudith ſcilicet venuſtate ſingularis, & eiuſdem Abra, id eſt, ancilla, ambæ in mortem Holofernis conſpirantes. Ex te vero,ò virgo,velut è Bethulia, quam nunquam peccatum expugnauit, quæque ciuitas illa es, de qua olim Pſalmiſta cecinit,
Pſa. 86. [Glorioſa dicta ſunt de te ciuitas Dei,] Duæ naturæ egreſſæ ſunt,diuina ſcilicet, ipſa Iudith longè formoſior, & humana,quæ veluti ancilla eſt;quarum vtraque armata eſt,vtraque caput Satanæ, per Holofernem repræſentati,præſcindere paratiſſima,atque ad mundum captiuitate eripiendum promptiſſima. Duo quoque exploratores à Ioſue ad terram Iericho explorādum miſſi, aliquot diebus apud Raab meretricem delituerunt. Ad eundem modum, ò ſacratiſsima virgo, magnus ille Ioſue Pater æternus, muros Ierichuntis peccata, inquam, & mundi idola deſtruere volens,duos exploratores,naturam ſcilicet diuinam & humanam miſit,qui aliquot menſibus in ſacratiſſimo tuo vtero delituerunt.

QVOT-

QVOTNAM paranymphe Gabriel figuras depromis,quibus virgini myſterium hoc declares? Depro- Nu.13.
ment tibi,& vnam ipſi viri,o virgo.Duo namque illi viri ad terram promiſſionis profecti cùm eſſent, & ad caſtra reuerterentur,racemum in ueſte, euidens vbertatis argumentum, retulerunt;vnde factum eſt, ut omnes viſo tam egregio fertilitatis indicium, mirum in modum gauderent. Hæc terra promiſſionis tu eris, o virgo, ad quam duæ naturæ profectæ, meritis ingentibus onuſtæ redierunt, magnum illum & pulchrum redemptionis noſtræ botrum portantes; vnde ingens omnibus omninò mortalibus gaudium exortum eſt.

Quomodo fiet iſtud?]Ex arca Noe,o virgo beatiſſima duæ aues euolarunt,coruus ſcilicet & columba,quarum illa in aquis manſit cadaueribus inſidens, & mortuaria conſectans,hęc cum ramo uirentis oleæ ad arcam reuerſa eſt. Docet me S.Spiritus,te illam arcã eſſe, è qua poſt Gen. 7.
nouem menſes,non duæ aues,ſed duæ naturæ,humana nimirum & diuina exibunt; quarum illa in monte Caluariæ expirauit,& in ſepulcho inter mortuos collocata eſt; hæc verò ſemper victura eſt, perpetuo inſtar oliuæ virens. In Propitiatorio, auro mundiſſimo inſtru- Exo.25
cto, duo Cherubin viſebantur, ſeſe mutuo uerſis vultibus reſpicientes, aliaſque ſuis totum propitiatorium obuelantes.

DESIGNABAT hoc te, o beatiſſima virgo, quæ verum propitiatorium es, auro uirtutum coopertum, aliquando duos Cherubinos in utero tuo geſtaturam, Deum ſcilicet atque hominem, qui ſeſe mutuo in vna eademque perſona complectentes, & ſtringentes, te alias mirabilium operum ſuorum aliquando cooperiretur. Aliam, & quidem recentem adhuc depromam. Protulit pius ille Samaritanus duos e crumena ſua denarios, quos in medelam curationemque miſeri illius ſaucitati impendit:

NON videor mihi procul, o Virgo, à vero aberraturus, ſi opulentam te, magni illius Samaritani Ieſu Chriſti crumenam eſſe dixero, e qua duæ naturæ veluti duo numiſmata prolatæ ſunt, quæ in humani

generis redemptionem, per languidi curationem deſignatam impenderentur.

hęreſes quoad filij Dei incarnationem.

[Quomodo fiet iſtud,] ò Virgo? Neſtorius quidem & Theodoretus aiunt, duas perſonas accidentaliter ſibi viniendas, ſed errant toto cœlo. Eutyches verò & Dioſcorus penitus his tradunt contraria; duas ſcilicet naturas in vnam mixtas & confuſas videndas, ſed falluntur: hæreticorum hoc eſt dicere, & non rectè de fide ſentientium.

PORRO veritatem dicit Angelus, atque ita fides noſtra tradit, duas ſcilicet naturas diuerſas, realiter diſtinctas fore, quæ in vna tamen hypoſtaſi, in vna nempe perſona ſubſiſtent: non igitur mirum eſt, ò virgo, ſi dixeris, [Quomodo fiet iſtud?] Neque enim minor in hoc myſterio latet difficultas, quàm in myſterio SS. Trinitatis: in Trinitate namque tres perſonæ in vna ſunt eſſentia, & vna natura: hic vero contraria ratione duæ naturæ in vna ſunt hypoſtaſi.

Figura Mathematica, q̃ myſteriũ icarnationis denotat.

SCIO te, ò virgo beatiſſima omnes calluiſſe ſcientias, inque omni genere fuiſſe verſatiſſimam; ac propterea reuoca in memoriam figuram illam Mathematicam, quę incarnationis myſterium ad viuum adumbrat: triangularem illi figuram habent, quam Scalenum appellant, quæ duo latera habet inæqualia & eamdem baſim. Ita quoque myſterium hoc triangulare eſt, tribus conſtans naturis, anima ſcilicet, corpore, & verbo, ſed triangulum Scalenum eſt, cuius duo latera, natura inquã diuina & humana, inæqualia ſunt, vna ſcilicet infinita, & altera finita, ò magnam inæqualitatem; & tamen ambæ non niſi vnam baſim, vnam nimirum perſonam habent. Iam ſatis ſuperque, virgo ſanctiſſima de tuo quomodo me locutum exiſtimo, & tibi dubitanti reſpondiſſe.

Quamobrem

[Ne timeas, Maria,] Noli metuere ſanctiſſima virgo; ne timeas, quod tibi falſa nuntiem: quippè certius eſt, hoc nempè ab æterno decretum eſt. Ne timeas Mariæ peccatum originale, non mortale, non veniale; noli metuere dolores partus; paries quidẽ filiũ tuũ in gaudio &

ridens,

Digitized by Google

ridens, vt olim Sara peperit Iſaac; filius autem tuus naſcitur ridens, vt magnus olim Bactrianorum Rex Zoroaſtes. Ne timeas, ne ſis de perdenda virginitate ſolicita; parce metu, Spiritus S. ſuperueniet in te, ille totum hoc diriget, illius auſpicijs omnia, & non eximio ſine miraculo, peragentur.

Zoroaſtes ridens natus eſt.

VIDEAMVS quid in hanc rem referat Suetonius. Cum Iulius Cæſar nauem conſcendiſſet, ac vehemens tempeſtas ingruiſſet, adeo, ut nauarchus formidine perculſus expalleſcent, ad eum conuerſus Cæſar ait. [Quid times? Cæſarem defers & fortunam eius.] Ijſdem ego te hodie verbis compellabo ò virgo. [Ne timeas Maria, Quid times? Chriſtum defers & fortunam eius] filium inquam Dei, & gratias eius, merita, corpus, animam, diuinitatem, atque omnem denique fortunam eius.

Sueton. in Cæſare.

SED, ò beata virgo, iam ſatis ſuperque tecum Angelus ille, legatus ille locutus eſt, iam aperuit quod in mandatis habebat, tempus eſt, vt vnde venit reuertatur, expectat reſponſum tuum quod ad Regem ſuum deferat. De te iam, ò virgo, ſalus noſtra dependet, tibi ecce iam pretium redemptionis noſtræ offertur; ſi enim id benignè accipias, & Dei petitioni annuas, ecce redempti ſumus. Atque hoc nimirum eſt, quod infelix Adam, atq; omnis eius poſteritas, magna cum infamia è paradiſo expulſa, iam à tot annorum millibus obſecrat & enixè contendit. Hoc eſt quod Prophetæ, ac Patriarchæ omnes, quod Reges in limbo terræ captiui detenti, à tot retro annis à te expectant. In te, ò pulcherrima Eſther, omnem ſpem ſuam collocat afflictus ille Mardochęus, in te domus inclinata recumbit. A te, ab ore tuo iam dependet miſerorum conſolatio, captiuorum redemptio, condemnatorum gratia, ac denique totius mundi ſalus. Audite ergo quid adhæc virgo reſponderit.

[Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum.] Diutius te nolim morari, ò Angele, iam tempus eſt, te reuerti, omnes namque cogitationes meas in admirationem rapuiſti. Equidem niſi humilis ancilla Domini mei ſum, fiat mihi ſecundum verbum tuum. Ecce huiuſce rei figuram in Regum libris. Cum Abigail ſe à

Reſponſum Virginis ad verba Angeli. 1. Re. 25

Dauide regem in vxorem peti intellexiſſet, ſeſe in terrã proſtrauit; & humiliter reſpondit: [Ecce ancilla Domini mei,] ecce quæ ſeſe in minimam famulam exiſtimat, quę pedes famulorum Domini mei lauet. Noua hæc Abigail ijſdem hodie verbis vtitur dicens. [Ecce ancilla Domini;] quaſi dicat me huiuſmodi elogijs condecores, Angele, ne quæſo me matrem Dei appelles; ſed hoc vtinam mihi concedatur, vt perpetuum ei & fidelem famulatum exhibere queam, ac fida ei ancilla exiſtere. Hoc eſt reſponſum quod tanto tempore à cœlo, terra & inferis expectatum eſt. Iam nuptiæ illæ regiæ, diuinæ naturæ cum humanitate noſtra, in Mariæ Virginis vtero, initæ ſunt & peractæ. Omnes iam figuræ completæ, iam omnia veterum Prophetarum vaticinia veriſſima fuiſſe intelliguntur.

IAM totus tibi mundus, ò ſacratiſſima, auguſtiſſima & ſanctiſſima virgo, propter immenſum, quod hodie per te munus accepit, deuinctus eſt: iam ſcilicet tempus eſt, quo te colere & adorare debemus, cum nimirum humilitate nos tua ab omnibus ærumnis & calamitatibus, quas Euæ ſuperbia, & faſtus nobis inuexit, liberaueris. Hic ſcilicet Patriarcharum vota
Dan. 2. & ſuſpiria completa ſunt. Hic paruus ille lapillus de montibus æternis in ſacratiſſimum uterum tuum ſine vllo humano opere delapſus eſt, qui lapillus adeo tandem excreſcet, vt magnitudine ſua totum ſit or-
Iere. 31 bem repleturus. Hodie Dominus nouam creauit ſuper terram, cum tu virgo mulier illa facta es, quæ ſine vllo viri commercio, aut admiſtione, virum circumdediſti filium inquam Dei, quem tu delicata tua, ac molli carne veſtiſti & circumdediſti.

Quis te igitur non colat virgo, quis non honore proſequatur, quis te non vt matrem Dei agnoſcat. Equidem meritorum tuorum magnitudinem exprimere nequeo: tu namque es cœlorum Regina, Infans SS. Trinitatis, Domina Angelorum, hominumque
Cant. 6. Patrona. Tu es paradiſi porta, maris ſtella, & mundi luna; immò verò [pulchra vt Luna, electa vt ſol,] quin etiam ſole & luna pulchrior: numquam enim de-
liquium

Digitized by Google

liquium paſſa es. O luna & ſol mundi, precum tuarum influxibus nos irriga, meritorumque tuorum lumine nos illuſtra, vt poſtquam te una cum chariſſimo Filio tuo, Domino noſtro, & Redemptore, in mundi huius deſerto debito honore fuerimus proſecuti, in ſupremis ſedibus aliquando te videre, ac ſempiterna tecum beatitudine perfrui poſſimus. Amen.

FERIA TERTIA
Poſt Dominicam Paſſionis.

Erat autem in proximo dies feſtus Iudæorum, Scenopeia. Dixerunt ergo fratres eius ad eum, Tranſi hinc, & vade in Iudæam.
Ioan. 7.

FIGVRA.

MAGNVS ille Propheta Elias, inanem gloriam, mundanumque honorem pertæſus, aulam Iezabelis relinquens, in deſertum ſeceſſit, nullum in patria ſua miraculum volens edere, ob quod à ſuis magni fieret, ac diuinos honores conſequeretur; ſed in Sarepta Sidoniorum, ciuitatem ſatis remotam, ac ſatis obſcuram, ſeſe contulit, vbi maxima & præclariſſima miracula edidit. Cum diligentius hoc Prophetæ factum intuitus fuero, ſimilem mihi hiſtoriam in Euangelio hodierno legere videor. Occurrit mihi, namque hic non dico Elias, ſed Chriſtus Dominus, qui in humilitate educatus, & omnem mundi gloriam exoſus; ciuitatum Ieroſo- 3. Re. 17

 lymi-

lymitanam relinquit,vt in Galilæam ſecedat;quique ve ritus,ne ab hominibus videatur; ad ſolemnitatem Paſchalem,à ſuis licet inuitaretur venire detrectat, nedum aliquod miraculum edere,eadem apud exteros facturus: & quo plus eum diſcipuli hodie ad vanam gloriam incendunt,dicentes, [Manifeſta te mundo;] quo plus ipſe gloriam contemnens reſpondit, [Tempus meum nondum aduenit.] Erit hæc materia omnibus vobis, ſpero, perutilis, & vnde non parum utilitatis haurire poſſitis. Imploremus igitur Spiritus ſancti auxilium,vt eam pro dignitate deducamus : & ſimul patrocinium Deiparæ virginis interponamus.

Plu. in Phocio.

AVE MARIA.

INTER cetera Antiſthenis Philoſophi eloquia & Apophthegmata hoc mihi in poſtremum mihi occupare locum videtur: cum quadam tempeſtate magnis eum ciues & quidem improbi laudibus exornarent; ſubtriſtior & conſternatus quodammodo reſpondit, [Dij immortales quid mali feci?] Idem penè de Phocione,quo præſtantiorum Athenienſis non vidit reſp. refert Plutarchus: hic cum quadam die frequenti Senatu peroraret, omniumque animos in ſui admirationem accenderet,& omnes merita eius in rempub. gloriamque bello partam deprædicarent ; ad vicinos & aſtantes vultu ſubirato conuerſus, dicere incepit: [Me miſerum;vereor ne quod mihi ſtultum verbum exciderit.] Dignæ profectò tantis viris ſententiæ,licet ethnico ore prolatę, quas Chriſtiani ſemper memoriæ inſcriptas gerere deberent, quibus ad inanis gloriæ fugam exſtimulentur, nihilque adeò deteſtentur, quam ob virtutes beneque facta inanem glorioſæ auram arrogantiæque typhum aucupari. Docuit id olim apertiſſimis verbis Apoſtolus, quibus omnes omnino homines ad humiliter de ſeipſis ſentiendum inuitat; [Quid habes quod non accepiſti? ſi autem accepiſti,quid gloriaris?] Quibus aperte demonſtrauit, non eſſe nobis aliquas de bonis noſtris

Dictũ Phocionis.

1.Cor.4

ope-

operibus laudes quærendas ; ſed ad Altiſſimi gloriam omnia, vt omnes reipſa ſancti viri ſemper fecere, referenda.

CVM olim ciues Lyſtrenſes, Paulum, & Barnabam Apoſtolos, poſtquam claudum ambulare feciſſent, hunc quidem Mercurij, illum vero Iouis nomine appellaſſent, his eos Apoſtoli, vanæ gloriæ hoſtes, diſciſſis veſtibus, inque turbas exilientes, verbis compreſſerunt: [Viri quid hæc facitis? & nos mortales ſumus, ſimiles vobis homines, &c.] In Deum, non vero in nos, laudes haſce congerite, ab ipſo enim hæc miracula, non à nobis proficiſcuntur. Act. 14.

Idipſum propemodum præſtitit, & olim inter Babylonios Daniel: cum enim à Rege ad exponenda ſomnia euocatus eſſet, totiusque regni ſapientiſſimus habitus, ac propter felicem ſomniorum interpretationem magnis ab eodem laudibus afficeretur; Propheta, vt inanem hanc laudem à ſe remoueret, atque omnia in Deum verum rei auctorem regereret, ait, ne me interpretem ſomnij putes ò Rex, aut cogitationum tuarum expoſitorem, verus earum interpres ipſe Deus eſt, ipſe eſt qui reuelat profunda & myſteria, omnis proinde ei gloria aſſcribenda. Dan. 2.

TRADVNT Hiſtoriæ, decus, ac lumen Galliȩ noſtræ Martinum Turonenſem, ſemper reliquias aliquas Sanctorum de collo geſtaſſe, vt, ſi quando miraculum aliquod ederet, eorum virtute, non proprijs id meritis aſſcriberet. Surius tom. 6. tit. S. Martini.

ELISEVS Prophetes viduȩ filium ad vitam reuocare dum vellet, vt omnem laudem quæ ex eo miraculo in ſe redundare poſſet, excluderet, famamque ſi qua inde oriretur, ſubterfugeret, ſolus cubiculum ingreſſus eſt, clauſoque oſtio, ceteras omnes excluſit, neminem paſſus adeſſe, qui tanti tamque eximij miraculi teſtis foret. Inſignis profecto figura, quæ nos docet, ſi quando bonum aliquod, aut pium nobis opus peragendum eſt, omnem vanæ gloriæ aditum eſſe præcludendum, omnemque oſtentationem declinandam. Quantam igitur 4. Re. 4. Figura.

detrimenti affers ò exitialis inanis gloriæ peſtis.

2.Re.11. Allegoria. VENVSTA illa Bethſabee, quod ſe lauiſſet, vnde à Rege conſpici poterat, nudamque ſeſe illi oſtendiſſet, adulterij, neciſque Vriæ coniugis, atque omnium penè quæ regi deinde acciderunt malorum, occaſio extitit. Docemus hac hiſtoria Auditores, eos omnes, qui detecta operum ſuorum pulchritudine, eaque omnium oculis expoſita inanem gloriæ rumuſculum aucupantur, minæ & exitij, peccatorumque (quæ veluti ſpiritualia adulteria ſunt, ac ſcelerata CHRISTI animarum ſponſi cædes, quam illi iterum peccatis flagitijſque ſuis crucifigunt) cauſas exiſtere.

Gen.34 DINA Iacobi filia, cum alienigenas viſura mulieres patrijs finibus eſſet egreſſa, Sichem Hemor Heuæi Principis filius, pulchritudine eius captus, eam rapuit, & conſtuprauit. Aliud hoc eſt myſterium, quod ſignificat, bona opera noſtra, cum cordis noſtri domo & regione egrediuntur, & ab omnibus conſpiciuntur, & aurem quandam popularis rumoris hauriant, ſæpiſſimè à dœmonibus, qui veri quodammodo Sichemitæ ſunt, auferri, & violenter rapi.

ET ſanè, vos ò vanæ gloriæ amatores, mundanæ famę aucupes, ſimiles miluis eſſe dixero: nam Simile. ſicut illi, licet ſublimius euolent, ſemper tamen terram ad prædam quærendam, reſpiciunt: ita & vos namque per bona veſtra opera ad cœlum vſque euolare videmini, mundum tamen ſemper reſpicitis, in eumque defixos oculos habetis, ad prædam aliquam inanis gloriæ auferendam. Sed omnem potius, ſi qua inde reſultare poteſt, laudem Deo aſſcribite, [Soli nam-
1.Tim.1 que Deo honor & gloria.]

CVM adoleſcens Ioſeph ab impudica illa Puti-
Gen.39 pharis vxore ad ſtuprum ſollicitatus eſſet, nnmquam nefariæ voluntati eius voluit morem gerere, ſed his eius laſciuiam verbis conatus eſt retundere. [Ecce Dominus meus omnibus mihi traditis ignorat, quid habeat

in

in domo ſua : nec quicquam eſt , quod non in mea ſit poteſtate, vel non tradiderit mihi, præter te quæ vxor eius es : quomodo ergo poſſum hoc malum facere, & peccare in Dominum meum.] O verba ſenſu myſtico pleniſſima; Denotat nobis hæc mulier gloriam, quæ vera Dei ſponſa & vxor eſt, quæq; eius propria eſt, quam nos exemplo Ioſephi, ambire nequaquam par eſt, licet ab ea ſollicitemur, & tentemur : Deus enim zeloſus eſt : & omnes quidem gratias, & dona in manu noſtra ſtatuit, at hanc ſolam ſibi reſeruare, eiuſque frui vult amplexibus. Soli namque DEO honor & gloria.

QVAMOBREM, ò cæci mortales, nolite amplius gloriæ huius ſiti teneri, nolite amplius filiam illam cœlo natam ambire, aut opera veſtra vanæ laudis vento omnia diſſipanti exponere, aut merita veſtra in altum ad captandam leuem auram ſubleuare : nihil enim ſunt omnia veſtra opera. Nam quemadmodum pauo, cum pennarum ſuarum agmen explicat, & attentius contemplatur, ſuperbit; at viſa pedum deformitate eoſdem contrahit & dimittit, humilius de ſe ipſo ſentiens. Compa ratio.

Ad eundem planè modum, vos ò mortales, cum alas meritorum veſtrorum explicare latius vultis, ſuperbia quadam interius in animo efferri incipitis; at ſi vel ſemel vilitatis veſtræ pedes & imperfectiones veſtras inſpiceretis, mirum quantocius præ humilitate & pudore alas dimitteretis.

DIGNVM profectò relatu eſt, quod de mulo quodam Lydio refert magnus ille Hiſtoricus Plutarchus; hic mulus viſo muſculorum robore membrorum compactione, naturæ pulchritudine, totiuſque corporis elegantia, ſuperbire incepit, ſeſeque omnium animalium eſſe regem arbitrari; hinc ille efferaſcere, diſcurrere circumquaque, ſubſaltare, ſternere ſeſſores, ac laſciuire inſolentius cœpit, at cum patre ſeſe aſino progenitum conſideraret, pudore ſuffuſus mitius agere, ac manſuetudinem induere.

ITA-

ITAQVE mortales,[nolite fieri ſicut equus & mulus,quibus non eſt intellectus:] nam cum oculos in fortunæ veſtræ proſperitatem conijcitis, diuitiarumque veſtrarum amplitudinem intuemini, denique gratias & dona, quæ cœlum vobis mutuo dedit, perpenditis, mirum quantum moueatis lacertos, pedes afferatis altius, & interius cor veſtrum intumeſcat: at ſi vobiſcum perpendere incipitis, patrem veſtrum extitiſſe Adamum quemdam, è limo terræ vos eſſe progenitos, eque cinere & puluere originem ſumpſiſſe, minuit proculdubio conſideratio illa præſumptionem veſtram, ac ſuperbientem & inſoleſcentem animum deprimit, voſque ad cœleſtem gloriam producit.

Luc.17. AVDITE verò Euang. loquentem: [Cum feceritis omnia quæcumque præcepta ſunt vobis, dicite,ſerui inutiles ſumus:quod debuimus facere,fecimus:] relinquite inanem hanc oſtentationem, ac futile inanis famæ aucupium,imitamini potius præclarum quod hodiernæ diei Euangelium profert exemplum; cum enim Dominus à parentibus inuitaretur, vt in Iudæam ad feſtiuitatem ſcenopegię celebrandam,miracula ibidem patraturus, tranſiret, vnde magnam omnes de eo opinionem conciperent,& ab omnibus inſtar Prophetæ haberetur;ire noluit, incognitus potius in Galilæa manere deſiderans. Rei nobis & hiſtoriæ ſeriem narra nobis Euangeliſta: [Erat autem in proximo dies feſtus Iudæorũ ſcœnopegia:dixerunt ergo fratres eius ad eum,Tranſi ĩin Iudæam,& manifeſtate mundo.]Hac itaq; concione de ſolennitate hac Iudæorum, ac deinde de inani mundi gloria agemus:inq; duobus hiſce membris omnis noſtra oratio verſabitur.

IN PRIMIS igitur ſcribit Euangeliſta, appropinquante iam feſto Tabernaculorum, Dominum noſtrum Redemptorem, cum in Galilæa eſſet, à fratribus & cognatis ſollicitatum,vt mundo ſeſe manifeſtaret populoque occaſionem præberet, vt de ſe loquerentur; ac proinde ad hanc ſolennitatem accederet,qua durantem miraculum aliquod ederet, propter quod ab omnibus

magni

Digitized by Google

magni fieret & celebraretur. Hic curſum meum ſiſto, nec porrò procedere eſt animus, cum de Domini fratribus mentio incidit. Scio enim Virginem Mariam, nullam aliam præter vnigenitum ſuum filium Chriſtum Dominum, prolem habuiſſe, & hunc ipſum nullos omnino fratres. Fuit ille namque Sol & Phœnix, qui parem aut ſecundum non habet. Et ſane quemadmodum ſepulchrũ, in quo Dominus mortuus collocatus eſt, nouum fuit, & in petra exciſum, ac nullum vnquam præter pretioſum Domini corpus in ſe complexum fuerat, [Et poſuit illud in monumento ſuo nouo quod exciderat in petra.] Ita quoq; ſacratiſſimus ille Dei parę vterus, virgo fuit, ac plane nouus, in quo nullus vmquam præter Dei filium, ante vel poſtea requieuit.

Virgo Deipara, nullos prę ter dñm Ieſũ, p. les habuit. Mat. 27

CVM leæna, vti apologus quidam non illepidus prodidit, in plurimorum animalium conuentu, à ceteris infecunditatis argueretur, quod numquam vltra vnum catulum produceret, ceteris animalibus adeo vt plurimum ſecundis, vti plures vno partu fœtus ſingulis vicibus ederent; fateor, adhæc reſpondit illa, vnum me tantum catulum proferre, ſed memineritis oportet, leonem eſſe, & omnium veſtrum quotquot adeſtis, Regem & Principem. Idipſum de te iure meritoque dicere licet ò Virgo: fuiſti ſcilicet leæna omnium Creaturarum regina, & caput, vti leæna animalium; nullos alios ſacro tuo vtero geſtaſti, præter vnicum illum filium tuum Ieſum Chriſtum, at leonem, omnium mortalium nobiliſſimum, leonem inquam de tribu Iuda.

Virgo Deipara leęnę cõparatur, quę non vltra vnũ catulũ parit.

QVID igitur, o Euangeliſtà per fratres hoſce deſignas? Præis ſcilicet Heluido in hæreſi ſua ſtabilienda, qua ille nequiter afferebat, Virginem plures proles enixam eſſe. Das item pluribus ſcriptoribus & veteribus auctoribus occaſionem multarum falſarum & futilium opinionum, ac ſimul dicendi, proles illas à Ioſepho CHRISTI nutritio deſcendere, è priore ſcilicet eiuſdem coniugio: qui cum Chriſti pater eſſe putaretur, inde fiebat, vt eius quoque filij, Chriſti Domini fratres eſſe dicerentur.

Quænã hæreſes & errores ex his Euãgeliſtæ verbis ortũ ceperint.

Per fratres Domini cognati recius intelligẽdi ſunt.

rentur. At eſt hoc quam falſiſſimum. Sed per fratres illos, cognati Domini Ieſu deſignantur, vti ſunt filij Zebedæi, è Maria Salome Deiparæ germana ſorore progeniti, ac proinde cognati germani Domini noſtri ac Redemptoris Ieſu Chriſti. Vnde facile colligi poſſe videtur, fuiſſe hos ipſos & non alios, qui eum hodierna die incitarent, vt ſe mundo manifeſtaret, ac popularem auram captaret: cum illi ipſi fuerint, ambitione & honorum ſtudio incitati, qui maternis olim patrocinijs & precibus ad ſupremos in Domini regno honores ſe peruenturos ſperabant, vt hic ſcilicet ad dexteram, alter vero ad ſiniſtram illius in regno poſſent conſidere.

HI ipſi igitur cognati, non ſpectantes aut cogitantes aliud quam ea quæ mundi ſunt, cum magnam illam & celebrem feſtiuitatem viderent inſtare, & iam iam in proximo eſſe, ad quam magna vndique Iudæorum multitudo confluere debebat; importune ab ipſo Saluatore contenderunt, vt in Iudæam reuerteretur, ac tantæ feſtiuitati, ad quam tot homines concurrerent, intereſſet, vt ſeſe oſtentaret, & edito aliquo miraculo ab omnibus vt magnus aliquis vir cœlo delapſus, aut inſtar prophetæ, haberetur. Erat feſtum hoc Tabernaculorum magni apud Iudæos nominis ac celebritatis, dieque quinto decimo Septembris peragebatur, vti aperte in lege Moſaica Dominus præceperat. Conſtituebant in hac Tabernaculorum feſtiuitate, extra domos quiſque ſuas, tuguria ac veluti tentoria de frondibus & arborum ramis, ſub quibus ſeptem diebus, in memoriam, quod olim in deſerto tanto tempore habitaſſent, commorabantur. Huc accedebat, quod his ipſis diebus vnuſquiſque ſecum cogitabat, aliud ſeſe nihil hoc in mundo eſſe, quam peregrinum & viatorem, vti & maiores olim in deſerto fuerant longa annorum ſerie peregrinati. Felix igitur ſolennitas, ac ter beata huiuſce feſti inſtitutio, quo ad tam piam ac ſalutarem conſiderationem homines excitantur.

Deu. 16

HOC ipſum eſt, quod ſemper ante oculos habere nos

nos oportet,ac perpetuo memoriæ noſtræ gerere inſculptum: nos videlicet nihil in hoc mundo eſſe aliud,quam viatores,& aliud hic nihil habere, quam tuguria,& magalia è frondibus, & ramis conſtructa, quibus interea, dum hic agendum eſt, inſtar diuerſoriorum vti debeamus: nam vt Paulus Apoſtolus ait: [non habemus hic ciuitatem permanentem, ſed futuram inquirimus.] quaſi diceret: Non eſt, mortales, diutius in hoc inferiori mundo permanendum, nolite hic fixum firmumque fortunarum veſtrarum domicilium figere: neceſſe namque vos eſt craſtina die hinc diſcedere & abire, neque enim hic locus quietis eſt, ſed potius regio aliena & peregrina, per quam non niſi tranſeundum eſt, vt ita tandem in alteram, propriam nimirum peruenire poſſimus. Heb. 11.

DIDICISTI id Paule à vate illo Pſalmiſta,qui multo ante tempore mundum hunc non niſi peregrinationis locum nominare non dubitauit,dicens,[Aduena ego ſum & peregrinus,ſicut omnes Patres mei:] dicere vult; Hæc ſceptra,o munde,hæc diademata,hæ coronę,honores, pompæ, ſplendores hi regij nunquam ita animum meum permouebunt,aut afficient,quin ſemper mihi ante oculos verſetur, te aliud non eſſe, quam viantium ac peregrinantium locum,triſtis terram exilij,domum conductitiam,crudele ac nefarium diuerſorium,è quo, licet parum de rebus neceſſariis illic nobis prouiſum fuerit, ac plurimæ moleſtiæ ſubeundæ ſint, breui tamen emigrandum eſt, ac ſymbolum etiam cum irrecuperabili amiſſione vitæ perſoluendum, & omnia quæ facere decreueramus præparamenta, in momento relinquenda ſunt. Quamobrem non aliam de te, o ſcelerate munde, opinionem concipiam,nec aliud me eſſe credam aliud licet videar, quam miſerum in terra peregrinum, quales etiam omnes maiores mei præteritis ſeculis fuere. Pſa.38.

QVID, Chriſtiani,Ethnici ipſi & gentes immanitate barbaræ,& ab omni humanitate remotiſſimæ,hanc olim animo cogitationem etiam inſculpſerunt, & nunquam non breuitatis vitæ meminerunt. Hinc neſcio

quem

Apophthegma veteris Philoſophi.

quem Philoſophum cum Agrigentinos ſuperbas & patentes ædes videret extruere, ac quotidie magnificè commeſſari, dementia eorum exploſa dixiſſe legimus, [Agrigentini comedunt quaſi ſemper morituri, & ædificant quaſi nunquam morituri.] Diogenes quoque Cynicus cum vitæ breuitatem perfectam haberet, animoque hoc infixum generet, mundum aliud præter peregrinorum receptaculum non eſſe, adeò eum exoſus fuit vt nunquam vrbes incolere, domos extruere, aut opes congerere voluerit, vnico contentus dolio, quod quocunque accedendum erat, eodem uoluebat. Hinc cum orbis ille terror Alexander omnem vitæ eius rationem perſpectam haberet, attentiuſque eſſet contemplatus, adeo hoc uiuendi genere fuit recreatus, vt diceret, ſe niſi Alexander foret, alium eſſe nolle quàm Diogenem. Verus profectò mundi Oſor, ac generoſus mundanarum rerum contemptor.

Diogenis item Cynici.

QVAM euidenter igitur, & apertè nos Ethnici docent, quin & ipſi barbari; nos in mundo hoc non eſſe niſi peregrinos & uiatores, ſtabilem ſedem non habentes; ac merum ſtultitiæ dementiæque genus eſſe, in eodem uelle commorari, ac rerum ſuarum ſedem figere. Annon ille omnium iudicio ſenſibus ac mente deſtitutus dicendus foret, qui extorris, ac procul a patria conſtitutus, inque aliena verſas, vile quod in diem ſubiret tugurium, depingere parietes eius, varijs coloribus exornare, tabulata auro obtegere, caminos variegare, cubicula periſtromentis conueſtire, horrea quoque eius refercire, ac frumento cōſtipare, denique de rebus ad tugurium hoc ſpectantibus accuratius uellet inquirere, cum craſtina die manè id relinquendum eſſet. Heu, quanto maior eorum dementia & inſania eſt, qui cùm in regione & cęlo peregrino viam carpant, procul a patria, cœleſti nimirum cōſtituti, ingens hoc mundi diuerſorium ſubeuntes, ad quod tam multi omnis generis homines quotidie diuertunt, atque ex eo reuertunt; rebus tamen parandis, domibus & palatijs exſtruendis, diuitijs coaceruandis, negotiiſque gerundis incumbunt; cum craſtina die, ac ſœpenumero etiam eadem ipſa die hinc emigrandum ſit, & abitio maturanda. Hinc benè olim, vt aliquando memini, de

Mūdus diuerſorio comparatus

Iſocratis dictū de vrbe Athenienſi.

Digitized by Google

ni, de vrbe Atenienſi, dicere ſolebat Iſocrates pulchram illam quidem eſſe & ad ambulandum amęnam, ad habitandũ vero perdifficilem, ac periculis expoſitam. Mea quidem ſententia idipſum, qui de mundo dixerit, à vero profectò non aberrabit, magnam hanc vrbem eſſe, & ambulationis peraccommodam, ac cauendum ne quis in eo ſedes figat, & ſedem ſtabilem meditetur.

PARRICIDA ille Cain primus vrbes exædificare incepit, quaſi perpetuam hoc in mundo ſedem habituras: [Et ædificauit ciuitatem, vocauitque nomen eius ex nomine filij ſui Henoch:] & tandem malo fine vitam terminauit. Superbus ille & glorioſus Nemroth, cum turrim Babel exſtruere vna cum ſuis cepiſſet, ut ſi quando diluuium iterum ingrueret, in eam ſeſe mortales velut in commune aſylum reciperent, atque ita perpetui huius mundi incolæ forent, confuſione linguarum cęptis deſtitit, & ignominiam contraxit. Hiſtoriæ ſunt, Chriſtiani, & exempla quibus erudimini, nō eſſe in hoc inferiori mundo ſedem perpetuam diligendam, perpetuumque domicilium collocandum, non eſse extruendas moles & turres, uerum cum Iudæis ſubtugurijs, tabernaculiſque frondoſis hodierna die commorandum. Gen. 4. Gen. 11

QVID fuiſse cauſæ putatis, Auditores, vt Adam ſtatim a peccato frondibus nuditatem ſuam cooperuerit, ac ſemper ſine domo & tectò ſub Ioue frigido hoc in mũdo vixerit? Denotabant ſc. hæc folia iam tum vitam noſtram peregrini eſſet tranſitum; ſimulque edocebant nō eſse nobis hic domicilia diuturnantia deligenda, ſed tuguria nos leuia, & viles domos ſeligere oportere. Quid ſi, ò Hebræi, vos his in Tabernaculis habitaſse dixero, & vobis filiiſque veſtris, ſimul & nobis in memoriam reuocaretis, protoplaſtum Adamum, primum hominem, ac primum ſimul peccatorem, non niſi folijs & virgultis nuditatem ſuam velaſse. Quidquid demum ſit, edocet nos vtrumque eandem noſtram fortunam eſse, quæ fuit Iacobi, in Meſopotamia, in domo Laban, qui mundum auarum & idolis ſeruientem ſignificat, ſeruientis; in quo oues & greges, voluptates ſcilicet & delitias, ſeruamus, ſimulque filias eiuſdem nobis in coniuges adaptamus. Inſignis cōceptus. Allegoriæ. Gen. 31

tamus, diuitias ſcilicet atque opes. Sed oportet nos, Iacobi exemplo, crudelem tandem Laban relinquere, inque patriam poſtliminio reuerti. Sumus enim hoc in mundo non ſecus atque filij quidam prodigi, qui paradiſo cęleſti, domo ſcilicet paterna, exacti, in te religionem

Luc. 15 hanc longinquam (in qua fame emorimur, cum porcis, id eſt peccatoribus, & meretricibus, id eſt voluptatibus, habitantes) reiecti & profecti ſumus; ſed redeundum eſt tandem aliquando, adque domum voluptatis denuò reuerendum.

EADEM hic nobis ſors eſt, quæ fuit Iſraelitarum in AEgypto commorantium, regione inquam aliena, terra crudeli & inhumana, plena miſeriis, & calamitatibus affluente, in qua tot laboribus, tot difficultatibus affligimur, tot moleſtijs opprimimur; ſed tandem aliquando nos in terram promiſſionis redituros ſperamus, atque huc omnis noſtra cogitatio, & animus anhelat. Quamobrem ſtultum eſt, diutius in hoc inferiori mundo velle cōmorari; neque enim hic im morandum eſt.

PIVM illum Regem Dauid adeò miſeriarum mundi huius quæ vallis lachrymarum eſt, tædebat, ut interdū pennas ſibi dari auium exoptaret, quibus in ſublime elatus, & procul à terra miſeriæ elongatus, ad beatorum illam regionem, ubi æterna requies & felicitas conſummata eſt, euolare poſſet: [Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo & requieſcam.

Nume. 22. EGREGIVM profectò conceptum è Numerorū libro haurire eſt. Moſes cum ſexcenta armatorum milia ex AEgypto dedeceret, legatione ad Seon regem Amorrhæorum miſſa, trāſitum exercitui ſuo per fines eiuſdem poſtulauit, pollicitus fore, vt ſine vllo maleficio regionem pertranſirent; [Liceat nobis tranſire per terram tuam, non tranſibimus per agros nec vineas, nec bibemus aquas ex puteis, via regia gradiemur, nec ſiſtemus donec tranſiuerimus fines tuos.] Eadem omnino legatio eſt, quam ſanctæ piæque animæ ad mundum, Principem illum Amorrhæorum ſemper iam inde ad intio miſere, qui per mundum eiuſque ſpatia non niſi tranſitum poſtularunt, dicētes: Tua nobis liceat venia, ò mūde, agros

tuos

tuos tranſire, tranſitum ſolum a te poſtulamus; vineas tuas non vaſtabimus nec agros, nō guſtabimus ex aquis voluptatum tuarum: at via regis ambulabimus, vt viatores & peregrini, nunquam quieſcentes, donec terminos tuos tranſiuerimus. An non hæc ſufficiant, ad mundi contemptum animis noſtris ingerendum, eiuſque voluptates & delicias vili pendendas. Addam & alia.

QVADRAGINTA annis in deſerto Hebræi habitarunt, nullas ſibi veſtes adaptantes, aut vllas ſibi domos ædificantes, nullarum ſibi rerum curam aſſumentes; ſciebant nimirum, ſolitudinem habitacula & ſedes firmas nequaquam eſſe. Quin etiam Ioſeph Patriarcha, ipſis nonaginta quatuor, quibus AEgypti moderatus eſt habenas, annis, (ſexdecim enim annorum erat cum à fratribus diuenderetur, atque anno centeſimo decimo mortuus eſt) nullas legitur poſſeſſiones, licet fortuna lætior arrideret, coemiſſe, aut vllas filijs ſuis facultates reliquiſſet. Præſagiabat enim magnus ille vir fore aliquando tempus, cum populo Iſrael AEgypto emigrandum foret: tum vero vt nos edoceret, non eſſe nobis in AEgypto mundi huius ſtabiles rerum noſtrarum ſedes figendas, è quo tandem aliquando etiam inuitis emigrādum eſt, & in quo vix triginta, aut quadraginta, ad ſummum octoginta annis habitare dabitur, extra quem in perpetuas æternitates viuemus. Hæc ſunt quæ nobis per Feſtum Tabernaculorum deſignantur: quod vt miſſum faciamus iam tempus eſt, & ita ad reliquam Euangelij noſtri partem properemus, vt vanam gloriam detegamus, eamque fugiendam doceamus.

Nu. 88.

Ge. 37. & 50.

CVM itaque Feſtum hoc appropinquaret, efflagitantur ab eo fratres & cognati, vt ad ſolennitatem hanc accederet, miraculoque aliquo edito omnes in admirationem ſui mortales excitaret. Euangelij contextus hic eſt.

[Dixerunt ergo fratres eius ad eum, Tranſi hinc & vade in Iudæam, vt & diſcipuli tui videant opera quæ tu facis: manifeſta te mundo.] Ecce inſolentem Apoſtolorum ambitionem, adque vanam gloriæ tentationem:

Digitized by Google

Dei nomine inſigniri, atque ab Angelis cęleſti in habitaculo veluti Deus coli & adorari. Ipſe namque eſt humilis ille Mardochæus, qui prius gloriæ veſtem, ac purpuram regiam noluit induere, quàm Satan, Aman noſter, ſit condemnatus ac ſuſpenſus, & omnis Iudæorum populus, natura inquam humna, mortis ſententia reuocata, exitio & periculo fuerit erepta. Ipſe eſt quoque paruus ille Dauid, qui prius armis ſeſe regijs noluit circumdare, quàm Goliadas fuiſſet iugulatus. Eſth. 5. 1. Re. 17

NOLITE igitur dicere amplius, [Manifeſtate mũdo.] ipſe quippè eſt, qui ſe è manibus Iudæorum ſubduxit, cum regem eum conſtituere vellent. Scitis nimirum omnes hunc ipſum eſſe, qui cum cœco lumen oculorum reſtituiſſe, vt laudem vulgi ſubter fugeret, cęco præcepit, vt nemini diceret. audiuiſti etiam omnes & adfuiſtis cum diceret, [Ego gloriam meam non quæro:]quo dicto verum ſe oſtentationis hoſtem demonſtrabat. Recordemini, quæſo, quid in Paſſione Domini acciderit, obſeruatio namque dignum eſt. Cùm iniquus ille iudex Pilatus hanc titulo inſcriptionem ſuperſcribere inciperet. [Ieſus Nazarenus Rex Iudæorum,] ſtatim Dominus noſter caput inclinauit, quaſi oblatos ſibi honores repudiaret, & regios titulos contemneret; oſtendere ſcilicet volens, ſe morientem, vti & viuentem, honores ſubterfugere, & eadem ſeſe ratione tam in morte quàm in vita, velle procedere. Ioan. 8. Inſignis conceptus.

QVAMOBREM ò uos omnes, qui inanes mundi delitias voluptatesque conſectamini, ſurgite obſecro, Ierum Redemptorem æmulando, gloriam popularem, & inanis laudis oſtentationem, ne ſapiant amplius opera ueſtra inanitatem & fucum; ac redeat vobis in memoriam, quomodo Deus olim, cùm gloriam ſuam demonſtrare vellet, populum ad montem accedere prohibuerit, nullus vt eiuſdem gloriæ, præter vnicum Moſem, teſtis eſſet: [Caute ne aſcendatis in montem, nec tangatis fines illius: omnis namque qui tetigerit montem, morte morietur.] Ex. 19.

EGREGIVM profectò myſterium, quo edocemur, meritorum noſtrorum gloriam non in oculis

hominũ ſitam eſſe debere, ſed hoc vnum ſpectandum, vt Deum inſpectorem habeant & contemplatorem. Vnde dicitur: [Pater veſter qui videt in abſcondito, reddet vobis.] Quin etiam Dominus noſter Ieſus in die tranſfigurationis ſuæ gloriam ſuam non niſi tribus Apoſtolis manifeſtauit, quibus & ſingulari deinde ratione, interdixit, ne cui, niſi à reſurrectione, uiſionem illam manifeſtarent: at paſſionem ſuam & mortem illam ignominioſiſſimam toti mundo manifeſtatam voluit. Iterum hinc diſcere poſſumus, omnia noſtra merita operaque cum virtute tranſacta, eſſe occultanda, ſed imperfectiones noſtras vitiaque, & quicquid eò demum ſpectat, omnibus omnino mortalibus eſſe patefacienda, & detegenda.

QVID cauſæ fuiſſe putatis, o contemplatiui, vt Dominus in ſtabulo naſci, & in præſepio ſuper vile fœnum voluerit reclinari? vt ſcilicet gloriæ ſeſe contemptorem & hoſtem demonſtraret: ſciebat namque Magos ex Oriente venturos, muneraque adorantes oblaturos; ſciebat Paſtores è Iudææ montibus eò aduolaturos; & omnes omnino homines, ſi in ciuitate Ieroſolymitana fuiſſet editus, eodem vt obſequium & cultum regi nato offerrent, properaturos. Quamobrem vt hæc omnia declinaret, omnemque inanis gloriæ radicem præſcinderet, obſcuro loco voluit deliteſcere, inque ignoto ſtabulo naſci. Audite & alium conceptum. Statim ac Dominus a Ioãne baptizatus fuerat, & Pater cęleſtis voce de cœlo delapſa intonuiſſet, [Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi bene complacuit.] ipſe Dominus, omnem hanc gloriam & ſublimes honorum titulos peroſus, deſertum petiit, & procul ab hominum conſpectu, conſortioque in ſolitudine voluit deliteſcere. Quibus omnibus edocemur, omnem gloriam, plauſibiles populi ſalutationes, ſublimes honorum titulos, famoſaque nomina eſſe euitanda, ac deteſtanda.

Mundi vanitas detegitur.

NOLI igitur amplius auribus meis inſuſurrare, o munde; [Manifeſta te mundo:] hoc tuum potius eſt facere, hæ ſunt partes, impoſtor, fallax, ſuperbe; tuum eſt inanias captare, & ad vocem populi plauſumque

ſth. 2. E

com-

commoueri. Tu ſcilicet es magnus & ſuperbus ille Aſſuerus, qui magnifico inſtructo conuiuio omnes Principes & Satrapas ſub imperio ſuo conſtitutos inuitauit, vt magnitudinem & ſplendorem, ac diuitias regni ſui, atque iactantiam potentiæ oſtentaret. Tu quoque ſimilis Naamani illi Syro, qui opes quidem & munera iuſtis Reg. 5. viris Elizæis offers, ſed lepra coopertus es. Quid amplius de te dicam, o perfide & immunde munde? Non errauero, ſi te regi Ezechiæ ſimilem dixero, qui theſauros tuos & opes Babyloniis, hoc eſt peccatoribus, manifeſtas. Porro ſi ſapimus, Auditores, omnem hunc mundum cum ſuo mundo, cum ambitione & uana gloria relinquamus, & ſubtiliores adhuc conceptus proferamus.

FRATRES hi Domini, qui ab eo, vt ſe mundo manifeſtet, efflagitant, ipſi ſunt Angeli, & ſancti ipſi, qui iam ab ipſo mundi primordio nunquam non dixerunt, hi in cæleſtibus, & illi in infernis conſtituti, [Tranſi hinc,] cælos relinque, [& vade in Iudæam,] in terram deſcende, [manifeſta te mundo,] humanam naturam aſſume, cum hominibus verſate vt homo. Audite, uti eum Pſalmographus ad hoc inuitarit, dicens, [Oſtende faciem tuam & ſalui erimus:] quaſi diceret, [Manifeſta te mundo.] Quod vobis ad oculum in figuræ inuolucris expreſſum dabo.

CVM Abſalom fuſus fugatiſque eſſet, Dauid mœrore 2. Reg. confectus in tenebris & luctu ſedebat, omnibus regni negotiis neglectis; ad quem Ioab dux Militiæ, & omnes Principes Iſrael accedentes, hac eum oratione aggreſſi ſunt:

[Oſtendiſti hodie quia non curas de ducibus tuis, & de ſeruis tuis: nunc igitur ſurge & procede, & alloquens ſatis fac ſeruis tuis. Iuro enim tibi per Dominum, quod ſi non exieris, ne vnus quidem remanſurus ſit tecum nocte hac.] Eheu, poſt miſeram illam refractarii & contumacis Abſolomi, generis iniquã humani, ſtragẽ, cum Verbum Patris indignotione commotum eſſet, duces illi cœleſtium legionum, Angeli ſcilicet, & ſancti, his eum quotidie verbis compellabant: Quid agis Domine, quid ò Verbum ad mundi redemptionem

prædeſtinatum ? anne ita duces tuos & legiones negliges ? ſuperne creaturarum obliuiſceris: ſurge, egredere, mundo collabenti ſuccurre, manifeſta te mundo, humanam naturam indue, omnia alioquin peſſum ibunt: fac vt te mũdus cognoſcat, neue dicat, quod olim dixit Pharao: [Dominum non cognoſco, & Iſrael non dimittã.] Exod. 5
Mundo igitur te manifeſta; nam, vt Iſaias loquitur; [Deus Iſrael Deus eſt abſconditus:] ipſe nempè theſaurus eſt in naturæ agro abſconditus, quem qui inuenit homo, vadit & vendit vniuerſa quę habet, vt eum poſſideat & conſequatur. Iſa. 45.

QVAMOBREM Domine manifeſta te mundo; quod toties iam feciſti: in ſublimi namque omnium rerum creationis opere bonitatem tuam manifeſtaſti, in diluuio adducendo iuſtitiam, in prudenti omnium rerum & toties vniuerſi directione & moderamine prouidentiam tuam ſingularem, in myſterio redemptionis humanæ immenſam tuam miſericordiam. Egregiæ profectò & diuinæ manifeſtationes. Anne igitur adhuc neceſſe eſt, Domine, mundo, vt te manifeſtes? Etiam Domine, manifeſta te mundo, iudiciorum tuorum rigorem ſeueritatemque iuſtitiæ demonſtrando: manifeſta te peccatoribus, & oſtende te eum eſſe, qui odiſti omnes qui operantur iniquitatem. Ante omnia vero Domine, manifeſta te animabus noſtris, oſtende ſcilicet, te vnicam earum beatitudinem eſſe, ſummum earum bonum, & omnia, & concede, vt, quemadmodum ipſe præiuiſti, omnem inanem faſtum conculcantes, & inanem gloriam faſtidientes, omnem ſi quam adipiſcantur gloriam, ad te referant, teque hoc in mundo agnoſcant, ac tandem aliquando in æterna beatitudine, cum cœleſti illo exercitu, iucundiſſime tibi accinere mereantur; [Soli Deo honor & gloria.]

FE.

Digitized by Google

FERIA QVARTA poſt Dominicam Paſſionis.

Oues meæ vocem meam audiunt.
Ioan. 10.

FIGVRA.

CVM magnus ille Patriarcha Iſaac (ille inquam, qui olim ligna, quibus comburendus fuerat, immolandus à patre ſuper montem humeris ſuis geſtauerat) benedictionem filijs ſuis elargiri vellet, vt Iacob loquentem audiuit, eius vocem ſtatim ſub ementito licet habitu, agnouit. Qui rem propius inſpexerit, idem omnino in Euangelio hodierno reperiet, ac ſimiles penitus circumſtantias. Videbit namque hic alterum Iſaac (qui ad montem Caluariæ immolandus deductus eſt, & quidem ponderoſa illa cruce, in quã agendus erat, grauatus) aperte hodierna die profitentẽ, ſe oues è voce agnoſcere, & ſe quoque viciſſim ab ouibus ex eadem voce agnoſci; [Oues meæ vocem meam audiunt.] De hac hodie voce, mea vox loquetur, modo eam cœlum efformet, & linguam Spiritus S. qui linguas infantium facit diſertas, eloquentem reddat; & modo Virgo Deipara precibus ſuis atque interceſſionibus ſuccurrat. Quapropter recitemus ſupplices. Gen. 27.

AVE MARIA

EPIROTARVM ille Rex Pyrrhus, Auditores, dicere ſæpenumero ſolebat, plures regno ſuo vrbes & oppida Cyneæ Oratoris eloquentia, quàm armis & bellica induſtria, acceſſiſſe, pluſque ſeſe linguæ eius, quam militum dextris deferre debere. Quod Rex hic in laudem eloquentiæ, id nos non immerito in laudem di- Apophthegma Pyrrhi.

uini verbi dicere poterimus: ac manifeſte profiteri, plures animas ad Deum ſuaue verbi Dei prædicatione, quam violenta armorum potentia & bellico robore eſſe conuerſas.

QVARE agite, ò Apoſtoli, ac dicite nobis ſincere, quibus vos potiſſimum armis, non dico vrbes aliquot, ſed vniuerſum terrarum orbem expugnaueritis? an non prædicatione verbi diuini: nam [in omnem terram exiuit ſonus eorum.] Hæ ſunt nimirum baliſtæ & bombar-
Pſa. 18. dæ, quæ totum mundum expugnarunt, ac violenter ſubiecerunt.

EVIDENTEM huiuſce rei figuram in li-
Ioſu. 8. bro Ioſue animaduerto. Vix namque tubæ ſacerdotales circum muros vrbis Ierichuntinæ clangere cœperunt,
Figura. quin ſtatim omnes conciderint, & ad terram collapſi ſint. Deſignabat hoc, quamprimum, vt Apoſtoli, Sacerdotum Principes, & verbi Dei tubæ, inſonare inciperēt, infidelitates, tenebras, idololatrias, obſtinationem, quæ mundo inſtar vallorum & propugnaculorum erant, euertenda eſſe, & ad terram proſternenda. Significabat enim, ò præcones verbi Dei, ac tubæ Euangelicæ, vos vix circa muros Ierichuntinos, corda ſcilicet offirmata, & præuaricaces peccatorum animos ſtrepere incipere: quin ſtatim omnia peccatorum propugnacula & valla concidant, & ad terram deijciantur. Hoc ipſum reſpexit Deus, cum Moſi & Aaroni præcepit, vt ad petram tantum loquerentur, quæ ad primum eorum mandatum largiſſimas aquarum fontes, & co-
Nu. 20. pioſas ſcaturigines eſſet editura: [Loquimini ad petram,
Allegoria. & dabit vobis aquas.] Vbi cum Moſes verbis Domini diffideret, & vltra præceptum, virgam quinetiam ſuam adhiberet, grauiter à Deo veluti incredulus caſtigatus fuit. Edocere quippe eum volebat Deus, & in ipſo nos omnes, ſola verba plus virium, ad aquas è petra, lacrymas ſcilicet ex obdurati peccatoris oculis eliciendas habere, quàm baculum & omnem violentiam.
Pſ. 18. Teſtatus id eſt Pſalmiſta: [Vox Domini in virtute. vox Domini confringentis cedros,] ac veluti tonitru omnia concutientis.

ET

ET ſane tonitru ipſam, vti quotidiana experientia conſtat, ſæpius abortum producit, & fœtum in utero materna, ſubtili vi ſua; occultiſſima quæque penetrante enecat. Ipſum quoque verbum Dei tonitru reuera dici poterit, quod peccatrices animas aboriri facit, & ſcelerata peccatorum monſtra, peſtilentes ſcilicet fœtus, ſuffocat & enecat. Tradunt quinetiam rerum naturalium ſcriptores, ceruam non niſi cœlo tonante fœtus poſſe edere: natura enim occulta quadam ratione perterribiles illos fragores cęlique boatus perterrefacta; meatus occultos aperit, viamque fętui ad egrediendum parato patefacit, quem alioquin vtero materno incluſum emori oporteret. Animæ peccantium ceruæ pauidæ ſunt, quæ ſanctam conuerſionem, niſi tonitruo verbi Dei auxiliante, parere nequeunt. An non hoc ipſum eſt, quo vates ille regius reſpexit dicens: [Lex Domini immaculata conuertens animas.] Pſ. 118. Act. 19.

QVIS enim te, ò Paule, tam repente, tamque breui temporis ſpatio commutauit? teque è crudeli Eccleſiæ perſecutore, qui non niſi ſanguinem, cædem, & mortem diſcipulorum Domini ſpirabas; tam feruentem tamque æmulantem verbi Domini præconem reddidit, niſi prodigioſa illa & ingens vis verbi Dei? Quis te ò Magdalena, tam ſubito conuertit, ex femina ſcilicet impudica, laſciua, libidinum propudio, ac proſtibulo; in uerum humilitatis, modeſtiæ, continentiæ, ac pudicitiæ exemplar, niſi admirabilis & efficax illa vox? Quis vos, ò Apoſtoli, impulit, ut maria, retia, nauigia, piſcatum relinqueretis, & Chriſtum ſequeremini, niſi ingens illa uerbi diuini uis? Egregiam hac de re hiſtoriam de Serapione Anachoreta legimus: hic enim cum plena hyeme, acerrimo frigore ſæuiente, ſeminudus per agros diſcurreret, Sacra Bibliorum uolumina geſtans; & interrogaretur, quis ita eum expoliaſſet; digito in Biblia protenſo, hoc me, inquit, uolumen ſpoliauit. Quo dicto aliud nihil inſinuare uolebat, quam ſacram Domini doctrinam, tanti in ſe roboris exſeruiſſe, ut eius ui permotus mundum deſeruerit, & omnibus ſeſe rebus, etiam ueſtimentis nudauerit.

O ſan-

Digitized by Google

Varia verbi Dei nomina in ſacris literis.

O ſanctum igitur verbum, ac vere diuinum & admirabile, neſcit profecto ſacra ſcriptura, quibus te nominibus compellat; quibus te honorum titulis & encomijs exornet: modo te ignitum eloquium, & ignem eloquentem nuncupat: [Ignitum eloquium tuum vehementer.] Excitat enim in anima noſtra flammas amoris, & ignem

Pſa. 118.

ſuccendit caritatis. Modò malleum petras duriſſimas conterentem, comminuentem, & effringentem, eo quod animos obfirmatiſſimos, & in peccatis flagitijſque obduratos emolliat, ac frangat; hinc Propheta: [Malleus

Iere. 23.

Hebr. 4

conterens petras.] Apoſtolus verò gladio ancipiti id comparauit; [Omni gladio ancipiti penetrabilius:] aduſque namque cor, & intimos animi receſſus pertingit, & inferiora pectoris diſſecat. Vates verò regius, lucernæ

Pſa. 111.

ac faci: [Lucerna pedibus meis verbum tuum:] dirigit id enim greſſus noſtros per ſemitam ſalutis, ac tenebras ignorantiæ ab anima noſtra diſpellit. S. Mattheus au-

Matt. 4.

tem nouo id nomine indigetat, animæque pabulum appellare non dubitat: [Non in ſolo pane viuit homo, ſed de omni verbo quod procedit de ore Dei.] Idipſum denique vox eſt, per quam Dominus oues & eum oues agnoſcunt: [Oues meæ vocem meam audiunt.] De hac igitur voce, deque ouibus hiſce ad vos hodierna die verba faciam.

INTER omnia, quæ in ſacris literis, Saluatori data nomina legimus, ipſum Paſtoris, meo quidem iudicio, vſitatiſſimum eſt: hoc namque nomen eſt, quo ſe ipſe no-

Ioa. 10.

minauit, dicens, [Ego ſum paſtor bonus.] Et ſane nullum nomen eſt, quod magis ei proprium ſit, magiſque conueniat. Ipſe enim verus ille, & bonus paſtor eſt, cuius typum apud S. Lucam in parabola de paſtore expreſſum habemus, qui nonaginta nouem ouibus, infinitis ſcilicet Angelorum millibus in cœlo relictis, in hunc miſerum mundum deſcendit; vt vnicam ouiculam perditam, naturam ſcilicet humanam (quæ in mundi huius deſerto perdita erat, & vagabunda errabat) quæreret, & inuentam inque humeros ſublatam ad ouile reportaret. Huc ſcilicet regius ille Prophetes reſpexit, cum in totius humani generis perſona plorans ait;

[Erra-

Digitized by Google

[Erraui ſicut ouis quæ perijt, quære ſeruum tuum Domine.]

PASTOR, cum oues huc illucque diſperſas cernit, montem aut locum aliquem editiorem ſolet condeſcendere, vt ex eo clamitans ab ouibus poſſet intelligi, & ſimul videri Ieſus Chriſtus verus ille paſtor, cum in hunc mundum deſcendiſſet, & greges generis humani palantes & hunc illucque diſperſos per omnes mundi augulos vidiſſet (cum nimirum aliquæ oues in deſerto gentilitatis errarent diſperſæ, aliquæ vero in Iudaiſmo hærerent; cum hæ ad limbum vſque perueniſſent, illæ in purgatorio verſarentur) vt omnes in vnum coadunaret, in montem Caluariæ, & inde in ſummitatem crucis aſcendit; è qua ſepties, & quidem cum clamore valido clamauit, adeoque vehemẽti, vt raucedinem inde contraxerit, & tandem expirarit. Vnde Matthæus: [Clamauit Ieſus voce magna:] & Pſalmiſta: [Laboraui clamans, & raucę factę ſunt fauces meę:] & Lucas: [Et clamans voce magna Ieſus ait; Pater in manus tuas commendo ſpiritum meum, & hęc dicens expirauit.] O igitur bonum ac verum paſtorem! Mat.27. Luc.23.

DICEAT olim Dauid ſocero ſuo Sauli, fortia ſua facta commemorans; Domine Rex, cum abhinc aliquot annis greges Iſai patris mei in montibus Betlheem paſcerem, vrſus & leo inuadebant oues; equidem oues in diſcrimine conſtitutas videns, irruebam in eos, prædaque è faucibus eorum ereptis, vtrumque in fugam compuli. Quid? an non generoſus ille paſtor Dauid Ieſus redemptor noſter extitit: qui cum in his mundi conuallibus, greges Patris ſui æterni paſceret, & vrſus ille ferox & tartareus leo, rabie ac furore percitus, oues inuaſiſſet; inuaſores hoſce inuaſit, abegit & extinxit, oueſque faucibus eorum eripuit? Quantum igitur debes bono huic paſtori, o homo; & quænam tua erga eum ob recepta beneficia eſt obligatio? qui tantum nimium laborauit, ſudauit, clamauit, vt te quæreret, ſeruaret, & interitu ſempiterno eriperet? 1.Re.17.

CVM Iacob, poſtquam viginti annorum ſpatio Labano ſeruijſſet, ingratitudinem eius, & inhumanitatem

bono

bono zelo ſuccenſus reprehendiſſet, dicens; [Per vigin-
Gen.31. ti annos in domo tua ſeruiui tibi, die noctuque æſtu vr-
gebar, & gelu, fugiebatque ſomnus ab oculis meis:] Suf-
ficere quidem id poterat ad iram Labani ſedandam, ad
animum eius emolliendum, & perpetuam amicitiam
cum genero ſuo ſtabiliendam. At ſi Iacob illi in memo-
riam reduxiſſet, quod eius ergo captiuitatem exper-
tus eſſet, vulnera ſubiiſſet, totieſque vitæ diſcrimen in-
curriſſet; longe plus virium tum ſine dubio expoſtula-
tiones eius habuiſſent? O homo, o peccator, reſpice
obſecro, vt bonus ille paſtor ad imitationem Iacob te-
cum expoſtulet, quod triginta tribus annis tibi mini-
ſtrando fuerit obſecutus, quod animam tuam tanta ſol-
licitudine, anxietate, ac fidelitate pauerit, & ſeruaue-
rit, vt noctes inſomnes, vt plurimum traduxerit,
[vigilans ſicut paſcer ſolitarius in tecto:] fuit ille nam-
que pro te in carcerem coniectus, flagellis ſubditus, ſpi-
nis coronatus, cruci affixus; denique pro ſalute tuà in
eadem cruce expirauit. Eheu: annon hæc omnia ſuffici-
unt, ad curſum tuum ſiſtendum, an non hæc impediant
ne Deum clementiſſimum illum paſtorem amplius pec-
cando offendas? Ille namque paſtor eſt, qui hodie ait:
[Oues meæ vocem meam audiunt.] At quænam, o be-
nigniſſime paſtor hæ ſunt oues, aut quænam illa vox eſt?
Oues, animæ Chriſtianorum ſunt, & vox, verbum Dei
eſt; vox, inquam, quæ nos quotidie ad viam ſalutis cal-
candam, ad vitæ conuerſionem, ad lacrymas, ad contri-
tionem, ad pœnitentiam inuitat; vox clamans in de-
Luc.3. ſerto, [Parate viam Domini, rectas facite ſemitas eius:]
auferte ſaxa, & petras peruicaciæ, exſcindite vepres
illos malitiæ, complanate montes illos ſuperbiæ, dimi-
nuite colles illos arrogantiæ, ac vitiorum colluuiem
Gen.6. procul remouete: vox inquam, quæ per Noe nos om-
nes admonet, vt diluuium iudiciorum Dei euitemus;
Gen.19. vox per Angelos prolata, qua admonemur vt è So-
doma nos proripiamus, & ad montes pœnitentiæ
velut in locum ſalutis confugiamus: uox per Io-
nam denunciata, quæ nobis Dei uelle & nolle decla-
rat; inſtare ſcilicet nobis perniciem & exitium, niſi
pra-

Digitized by Google

prauam uitę noſtrę conuerſationem quantocius corrigamus.

VERVM, o bone paſtor, vbinam ſunt modo oues, quæ huic tuæ voci clamitanti auſcultent? Clamaſti, & ploraſti iamiam in lucem editus Domine, & [emiſiſti vocem, ſimilem nobis, plorans,] vt de ſe Salomon ait: & tamen ad tantum clamorem aliquot ſolum paſtores, & Ioan.2. tres Magi excitati ſunt, & ad præſepium properarunt. Cum vero iam ad maturiorem ætatem veniſſes, & vox quoque iam facta eſſet virilior, & quotidie in templo, in porticu Salomonis inclamares; hic tantum Chananæa aliqua, aut Samaritana, aut Magdalena, illic verò Zachæus, Centurio, & Regulus aliquis è ſomno vitiorum excitati fuere, teque ſecuti ſunt. Ac omnis Iudæa, & ipſa Ieroſolymorum ciuitas vocem tuam non audiuit, ſed inſtar aſpidis ſurdæ obturauit aures ſuas. Deinde cum iam ſublimem illam crucis cathedram conſcendiſſes, è qua ad totum mundum verba ſalutis dabas, & vocem quam poteras maxime intenderes, nullus omnino præter latronem, te clamantem audiuit: ipſi Scribæ, & Phariſæi, ipſe Herodes, totque militum cohortes, licet ſub cruce ſtarent, ne vllum tamen verbum percipere potuerunt. Adhæc poſt mortem quoque tuam, toties tamque vehementer clamaſti, vocemque intendiſti, & quotidie quin etiam clames, & vocem monendo caſtigandoque intendis; at nemo tibi auſcultat, verbum tuum negligitur, nemo aures aut animum accommodare curat.

HOC ipſum ſcilicet eſt, quod Iſa. olim conqueſtus eſt, dicens: [Domine quis credidit auditui noſtro,] Iſai.53. id eſt, quis obediuit, quæ verba D. Paulus 10. ad Rom. cap. etiam vſurpauit. An enim ij veſtro iudicio verbum Dei audire, vocem paſtoris agnoſcere, Euangelioque obedire dicendi ſunt, qui, cum quotidie de terrore iudicij, de mortis horrore, de tartari ſupplicijs, de diuina iuſtitia, deque pœnis ſcelerate viuentibus deſtinatis, deque reddenda vitæ ratione, concionatores loqui audiunt; ſimulque intelligunt, ob vnicum lethale peccatum æternam damnationem eſſe ſubeundam; interea

tamen

tamen non conuertuntur, nec vitam in melius commutant, at non magis permouentur, quàm ſi aniles fabulas, aut ſenum deliria in cathedra audirent enarrari?

VERVM enimuero intelligatis velim, ò oues ſcabioſæ, ſurdæ, & in peccatis veſtris offirmatæ, quæq; verbum Dei audire non negligitis, vel auditum ad opus nō agitis; hunc à vobis contemptum & negligentiam in extremo iudicio exactum iri; ac propter eadem tartari

Deut. 55. pœnis vos mancipandas. Moſes enim cum legum volumen populo prælegiſſet, Leuitis idipſum in manus conſignauit, vt magna diligentia, & ſollicitudine in Arca Teſtamenti repoſitum, ſeruaretur, [vt ſit, inquit, ibi contra te in teſtimonium.] Quid ais Moyſes; quanam ratione fiéri poſſe credam, vt ingens illud legis acceptæ beneficium, quod tantopere in ſacris litteris exaltatur, & deprædicatur, mihi in iudicium cedat? cur aſſeruari præcipis, vt ſit mihi in teſtimonium condemnationis? Rectè quidem: nam quemadmodum lex pijs & ſpiritualibus, ingentis beneficij loco habenda eſt, eam nimirum obſeruantibus, & ad vnguem ſeruantibus: ita eadem negligentibus & conculcantibus, ſcandalum eſt, ac iudicium. Ne porrò mirum vobis videatur, hoc Moyſem de lege locutum eſſe modo; ſcire vos velim, eodem de

Iſa. 8. Ieſu Chriſto & Iſaiam locutum eſſe, lapidem eum fundamentalem nominando, & ſimul petram ſcandali; hoc quidem nomine propter improbos, illo vero propter iuſtos.

AC veluti auguſtiſſimum Euchariſtiæ Sacramētum, ſupereminens donum eſt, & omne tranſcendens donū, & cui par nihil exiſtat, illius tamen naturæ eſt, vt indignè ſummentibus & accedentibus mortem afferat, ani-

Aug. li. 50. ho. 15. & habetur ī decret. q. cap. Interrogo mæque ſempiternam damnationem arceſſat. Ad eundem quoque modum verbum Dei, diligenter, ac piè auſcultantibus animabus vita eſt & pabulum, eo vero ſe indignos præbentibus mors & iudicium. At ne noua vobis hæc & inaudita comparatio videatur, ſciendum eſt, eam ex horto ſancti Auguſtini celeberrimi Eccleſiæ Doctoris eſſe petitam, qui eam vſurpans etiam dicere audet: [Interrogo vos fratres, quid plus videtur vobis, corpus

Digitized by Google

pus Chriſti, an verbum Chriſti?] ac tandem concludens ait, eum non minoris peccati reum eſſe, qui verbum Dei contemnit, ac negligit, quàm is, qui pretioſum Chriſti corpus pedibus proculcat, ac proterit. Horreſco referens. Quid, Auguſtine, an hæc ſcribere non es veritus? anne eius reuera opinionis fuiſti? Fuit Auditores, fuit, neue vnquam, vti cetera, in quibus ſcribendo peccauit, retractauit; quin etiam hæc eadem ſententia in Decretorum volumen à Patribus, S. Romanæ Eccleſiæ conſenſu, relata eſt. Hoc igitur tecum perpendas velim, ò Concionum oſor, & verbi Dei neglector.

PROPONITE obſecro vobis ob oculos, qui verbum Dei rarius, aut nunquam auditis, quam grauiter Deum offendatis; tanta enim ueſtra eſt culpa & peccatum, quanta maieſtas & potentia eius eſt, quem contemnitis. Vnde D. Greg. in Dialogorum libro quodam loco ait, [Verbo Dei peccatores conuertere, maius eſt miraculum, quam mortuos carne ſuſcitare.] Et ſanè quemadmodum animæ corpora ipſa longis interuallis dignitate & excellentia antecellunt; ita quoque animarum reſurrectio multo mihi videtur admirabilior, quam corporis. Quantum igitur eheu; veſtrum eſt peccatum, quando verbum hoc contemnitis, & dilipenditis, nec id cum debita reuerentia, ac prout par eſt, auditis; Audite quomodo ueſtrum hoc delictum, aureum illud eloquentiæ flumen, cuius ab ore melle dulcior fluxit ſermo, in homilijs ſuis exaggeret. [Regiæ, inquit, litteræ non leguntur in Senatu, niſi cum magna omnium attentione, ac ſilentio: quid ergo cœleſtis regis litteræ, in medio Eccleſiæ lectæ?] an non igitur totum orbem par eſt præ reuerentia contremiſcere, & ad verba tanti regis humiliter inclinari, ac ſubijci?

S. Gre.

Chryſ. in Mat.

QVIBVS nos verbis magnus ille doctor uult edocere, Euangelium, uerbum Dei, ac ſanctam eiuſdem prædicationem, non eſſe aliud quam litteras quaſdam à magno illo regum rege cœlitus miſſas, quibus homines reddere vult certiores, quid in cœleſti regione inter Angelos agatur. Primus tabellarius, ac litterarum harum ſummus baiulus fuit filius Dei unigenitus; cæteri uero concio-

cio-

cionatores ſub eo conſtituti, velut caput eum & Principem agnoſcunt: vnde ipſe de ſe in Euangelio, ait, [ſicut miſit me viuens Pater ſic ego mitto vos.] Qua igitur attentione, qua reuerentia, quo ſilentio litteræ illæ & nuntia accipienda ſunt? & ſanè quicunque audire negligit, ſe inter Chriſti oues numerari nolle oſtendit. Neque enim ille ſuaue mariti nomen meretur, ſed marmore durior & præfractior dici queat, qui in regione longinqua conſtitutus, in eaque moras longiores trahens, vxoris, filiorumque domi relictorum nunquam meminit, deq; ijs nequaquam ſollicitus, aut anxius eſt, nullam deinde amicorum, patriæ, locique natalis memoriam habet, ac vix de ijs certior reddi cupit. Annon ille aliorſum amorem ſuum conuertiſſe dicendus foret, aut minimum erga patriam, amicos, & ſuos penitus exuiſſe, omnemque de reditu cogitationem depoſuiſſe? Eheu, Auditores, ecce peregrinamur hic in terra aliena, in loco exilij, & lachrymarum valle, in qua interdum ad triginta, quadraginta, ſexaginta, & ad ſummum octoginta annis hæremus; cœlum verò noſtra eſt patria, in qua ſponſus noſter Ieſus Chriſtus commoratur, in qua omnis noſtra facultas & hæreditas, ipſa inquam cœleſtis beatitudo ſita eſt; in qua noſtri ſunt fratres, Angeli nimirum & ſancti Dei. Quicunque igitur ad hanc patriam non anhelat, de ea non inquirit, neu de medijs, quibus ad eam reuerti liceat, neue de ijs quæ illic peragantur, certior reddi deſiderat; quicunque de ea non eſt ſollicitus, neueue voluptatem capit audiendis ijs, quæ ibidem fiunt; euidenter oſtendit ſe illicito quodam amore teneri, & certiſſimum id argumentum eſt, hunc erga mundum affici, ac difficultate admodum ab eo poſſe diuelli.

Inſignis ſimilitudo.

Pſ.138. HEBRAEI cum captiui in Babylonem adducti eſſent, quotieſcunque iucundiſſima patriæ memoria animum ſubibat, ſtatim in lachrymas reſoluebantur, ac triſte ſuum exilium deplorabant, dicentes, [Super flumina Babylonis illic ſedimus & fleuimus, cum recordaremur tui Sion.] Ad eundem quoque modum pij & ſpirituales; quotieſcunque enim de patria

ſua

ſua cęleſti loqui intelligunt, continere nequeunt lachrymas, ſed penitus in fletum effunduntur. Addo adhæc certiſſimum eſſe damnationis argumentum & reprobationis indicium, quo nullum certius eſse queat, ſanctum Dei verbum negligere; [Beati] enim [qui audiunt verbum Dei:] & cum contrariorum contraria ſint conſequentia, iuxta Philoſophos, facilè inde conſequitur, Maledicti, qui non audiunt verbum Dei.

PISCES an recentes ſint, ex auribus & brachiis colligi ſolet: ſi enim aures pateant, aut colorem mutarint, ſignum eſt piſcem putiſcere; ſi enim recentes ſint & vididæ, ſequitur certiſſimè piſcem quoque recentem eſse. Ad eundem quoque modum Deus piſcium ſuorum bonitatem aut corruptionem ex auribus explorat; cum enim viderimus aliquem, qui verbo Dei non capitur, conciones rarius frequentat, at eaſdem potius faſtidit, aures cùm fœtidas habere certum eſt. Simile.

ET hoc ipſum corruptioni indicium eſt, & eiuſdem reprobationis & damnationis argumentum. E contra vero cùm viderimus aliquos è verbi diuini auditu voluptatem capere, ſignum certiſſimum eſt, aures eius bonas eſse, & benè affectas, è quibus auribus de eiuſdem etiam prædeſtinatione manifeſtè iudicare poſſumus. Audite igitur, quid in lege ſcriptum ſit, [qui ex Deo eſt, verba Dei audit: propterea vos non auditis, quia ex Deo non eſtis. Luculẽtus conceptus.

ET quoniam de legibus mentio incidit, ſolemne eſt in iure ciuili, furem in flagranti delicto repertum, prima vice ad flagra condemnare, ſecunda eidem aurem præſcindere; ſi deinde iterum alicuius delicti reus in iudicum manus inciderit, morte afficere. Eadem prorſus iudici noſtro cœleſti agendi ratio eſt. Quando enim in primum peccatum incidimus, quamprimum nos veſtibus gratiæ ſuæ exuit, & conſcientiæ rodentis flagellis reuera caſtigat, [nam multa flagella peccatoris.

SED ad ſecundum & tertium delictum aures nobis

Digitized by Google

præciduntur,adeo vt verbũ Dei audire nobis graue ſit, ac nauſeam quodammodo paria;quin etiam omnem rerum diuinarum guſtũ,ſenſum & peccati dolorem amittamus,atque inſtar puerorum,omnium rerum negligen
Prouer. 18. tes,dequo nullo ſolliciti viuamus; vt non immerito Sapiens dixiſſe viſus ſit:[Peccator, cum in profundum venerit,contemnit.] Huiuſmodi igitur contemptor & peccator,cum aures præciſas habeat, quid aliud ei præter reſtem,præter crucem,mortem,& æternam damnationem expectandum eſt?

VETVIT olim Deus in lege veteri,ne quis ei victi
Leu.20. mam decurtatis auribus offerret,maximè ex uoto: [Bouem & ouem aure & cauda amputatis voluntariè offerre potes, votum autem ex ijs ſolui non poteſt.] Egregia profecto cærimonia, & inſignis figura, qua edocetur, Deum non delectari animabus,quæ aures truncatas habeant,id eſt,quæ verbo Dei audiendo non delectantur.

IN eadem lege cautum erat, vt ſeruus pretio emptus,
Exo. 21 & Deu. 15. cum iam elapſo ſeruitutis ſeptennio, liberati reſtituendus,ob Domini ſui amorem manumitti detrectabat, ac ſeruituti libertatem poſtponebat,aure ſubula perforata, ad poſtem oſtij domini ſui affigeretur; & hac ratione ſe ei in perpetuum ſeruum traderet. Obſcuræ ſane ſunt hæ cerimoniæ; ſed ſub myſtico ſenſu deſignare volebant, peccatorem, qui peccato ſeſe velut mancipium ſubdendo,diabolum pro Domino agnoſcit;ſi libertatem Euangelicam ei in verbi diuini prædicatione oblatam repudiat,ut iam per baptiſmum & pœnitentiam liberatus à lege peccati,iam non ſit amplius ſub peccato, neque ſub lege,ſed ſub gratia:ſed è contra in captiuitate & ſeruitute perſeuerare proponit,tamque plagoſo & crudeli Domino ſemper ſeruire inſtar mancipii deſiderat,concupiſcentias & prauos animi affectus ſequendo;hunc ipſum inquam perforatas aures habere,eaſque ad verbum Dei audiendum prorſus ineptas reddi, atque hunc diaboli ſeruum in perpetuum conſtitui, id eſt æternæ damnationi deſtinatum viuere. Solæ igitur oues Chriſti diuinam eius vocem audiunt; unde euidenter & liquido colligere datur,ſolas eas ad gloriam eſſe prædeſtinatas.

Digitized by Google

SI vero vos, ò peccatores; ſciretis quanta verbi huius vis ſit & efficacia, omnia profectò delereretis, quo id audire poſſit. Audio namque Dauidem exclamantem; [Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, ſuper mel & fauum ori meo,] Video Reginam Sabæorum, audita celebri illa Salomonis ſapientia, ſenſibus deſtitutam extra ſe rapi. Obſtupeſco Magdalenam, quæ prius vile mundi mancipium fuerat, cum eam ad pedes Saluatoris magni illius Eccleſiaſtæ ſedentem, omnium delitiarum voluptatumque, priorum penitus oblitam, ac ſolo diuinorum eloquiorum nectare inebriatam contemplor. Proponite quæſo vobis ob oculos milites illos & centuriones, à Synagoga ad Dominum comprehendendum miſſos: qui ſtatim vt eum loquentem audiuere, attoniti & ſtupore defixi re infecta ad ſuos reuertenter, propalam in ciuitate de eo teſtati ſunt, nullum vnquam mortalium ſic tantaque energia locutum eſſe. Iterum itaque vobis inclamo peccatores, Conciones frequentate, verbum Dei audite, templa huius audiendi cauſa adite: nihil quippè uobis aut vtilius aut magis ad ſalutem ueſtram neceſſarium dici vel excogitari poteſt. Hac enim via omnes penè peccatores, etiam obduratiſſimi ab ſalutis ſemitam peruenerunt. Imprimis namque Ioſias rex lecto tantum legis volumine, in quo comminationes in legis violatores directas legerat, adeo permotus eſt & tactus intrinſecus, ut ſciſſo paludamento regio, diuina ſciſcitatem oracula miſerit, quanam vitam ratione inſtitueret; quod & præſtitit [vitam namque ſuam & ſimul regni ſui adminiſtrationem ex voluntatis & legis diuinæ præſcripto direxit. S. quoque Antonius Eremita, cum referente Athanaſio in templo audiuiſſet legi: Vade vende omnia quæ habes, & ſequere me,] ad Dominum a ſæculo conuerſatus eſt, mundique vanitatibus relictis, ad tantum uitæ puritatem, ſanctitatemque peruenit, vt paucos habeam ſanctorum quos cum eo conferam. Referunt quoque magnum illud Eccleſiæ decus & columen Auguſtinum, lectis verbis illis Apoſtoli, [Non in comeſſationibus, neque

1. Reg. 10. Ioan 5. 4. Reg. 23.

luxurijs conſiſtit regnum Dei,] à Manichæorum hæreſi eſſe conuerſum. Videtis igitur peccatores, quænam vtilitas ex verbi diuini auditu ſequi, vt plurimum ſoleat: de quo benè olim vaticinans eſt vates regius; Ecce dabit voci ſuæ vocem virtutis, ad animos offirmatos emolliendos, peccatores à vitiorum calle conuertendos, omneſq; ad pœnitentiam alliciendos.

CVM lex olim in Sinai monte à Deo ferretur, audiri cęperunt, tonitrua, venti, fulmina, clangores tubarum, & fragores horrendi: quibus omnibus demonſtrabat Deus, legem illam, & eloquia diuina ingentis virtutis & efficaciæ admirabilis futura, mirabileſque effectus productura.

ANTE omnes vero velim vos, qui rerum ſcientia & omnigena doctrina excellitis, ad conciones confluere; ſemper enim quod diſcatis audietis; quin etiam plus illæ ad permouendum valent, accedente adhęc voce & geſtu dicentis, quàm omnis librorum ſublimium intra priuatos parietes lectio. Apoſtolus quidem Paulus optimè legis peritus erát, nihilominus à Domino ad Ananiam mittitur, qui diceret, quid eum facere oporteret. S. quoq; Dionyſius Areopagita ſummus quidem Philoſophus erat, non prius tamen ad plenam veritatis cognitionem pertingere potuit, quam Paulum concionantem audiſſet. Dauid licet in Dei lege verſatiſſimus, prius peccatum non agnouit, quàm Nathan ei delictum patefeciſſet. Ipſi quoque Scribæ & Phariſæi, qui legis profeſſores erant, & ad quorum doctrinam omnes vitam inſtituebant, non grauabantur tamen in deſertum & ſolitudinem ſe conferre, vt concionantem Ioannem Baptiſtam audirent. Plures quoque ſapientes & rerum periti ex vltimis terræ partibus Ieroſolymam confluebant ad audiendam Salomonis ſapientiam, qua etiam audita extra ſe rapiebantur.

Act. 9. Act. 17. Matt. 3. 3. Re. 19

ATQVE ex his demonſtratum à me luculenter arbitror, quonam affectu & cultu vos erga ſanctum illud Dei verbum affici par ſit; veſtrum erit, ea quæ dicta ſunt facto præſtare, vt ſitis in concionibus frequentes, in prædicationibus verbi diuini aſſidui, imitemini Samaritanam,

nam, quæ verbis Domini auditis, relicta hydria, non onuſta in ciuitatem ſe contulit, ac Meſſiam iam veniſſe euulgauit: & vos ſtatim, vt Verbum Dei audiuiſtis, hydriam illam peccatorum relinquite, onus veſtrum deponite,& per viam mandatorum Dei currentes, laudes diuinas in hoc mundo concinite: atque ita fiet, vt veras vos oues Chriſti dicere queamus. Ioan. 4.

ET tu,ò ſumme omnium Chriſtianorum quin totius mundi paſtor,qui ipſius ille es,de quo in Euangelio dicitur,[Bonus paſtor ponit animam ſuam pro ouibus ſuis.] Ioã. 10. Tu, qui vitam tuam ſuperimpendiſti, qui in medio crucis pro ouibus tuis mortem acerbiſſimam ſubijſti. Verè inquam paſtor admirabilis, cui ſimilem mundus numquam vidit: qui oues tuas è faucibus lupi infernalis eripuiſti,qui eas tanta ſolicitudine, iam mille ſexcentis annis,in Eccleſiæ tuæ ouili,tantaque cura cuſtodis,ac protegis; qui denique eas quotidie pretioſo corpore tuo, cibo ſcilicet cœleſti, omnem in ſe ſuauitatem habente nutris & foues;tu inquam Domine, nos quibus conceſſum eſt, eſſe populum tuum & oues paſcuæ tuæ, velut oues tuas agnoſce, vt oues tuas conſerua; & gratiam nobis elargire,vt ſemper ſanctam tuam vocem audire,eiq; velut oues morigeræ obſecundare poſſimus. Præſta itaque, ò bone paſtor,vt,quando veſpera illa ingruerit,qua oues tuas ouili ſcis incluſurus, & ab hædis ſequeſtraturus, in iudicij ſcilicet extremi die,in ouium tuarum numero recenſeri mereamur;& inter oues locum præſtes,& ab hœdis nos ſequeſtres. Effice denique Domine,vt cum te hic in terra bonum paſtorem habuerimus,in cœleſti tandem habitaculo te vt glorificatorem & præmium habeamus. Amen. Pſ. 94.

AVE MARIA

DVM filij Iſrael captiuitate Aegyptia egrederentur, ac iugo ſeruitutis Pharaonicæ ſe eximerent; tanta id celeritate peractum eſt, vt vrgentibus exire Aegyptijs, tempus non ſuppeteret panem iam ſemipiſtum coquendi, nam teſte S. Scriptura, [Tulit populus conſperſam farinam antequam fermentaretur, & ligans in pallijs poſuit ſuper humeros ſuos.] Sæpius mecum ipſe tacitus perpendi, quodnam ſub his inuolucris myſteriū lateret: at nihil hic aliud deſignatum puto quam animā quæ iā diutius ſub tyrannico peccati iugo captiua detenta eſt, ſtatim, ac monſtri huius deformitatem agnoſcit, ſecumque firmiter ſtatuit eodem ſe iugo eximere & Aegypto egredi, adeo celerem & feſtinantem in exeundo eſſe debere, vt rebus ad vitam neceſſarijs neglectis, nihil aliud ſpectare debeat, quam vt celerrime rubrum Sacramentorum mare ingredi, & in deſertum pœnitentiæ, velut in locum ſecuritatis, fugere queat. Adiungo adhæc repentinam hanc ex Aegypto egreſſionem demonſtrare, animæ quæ in peccato eſt, omni ratione connitendum eſſe, vt è peccato ſeſe quantocyus proripiat, & quamprimum ad pœnitentiam non ſecus atque aſylum confugiat. Ad imitationem ſcilicet quatuor illorum animalium, de quibus Ezechiel Propheta, quæ ibant & reuertebantur, ad modum fulguris coruſcantis: non aliter namque peccatrices animæ, quæ per hæc animalia deſignantur, ire debent è peccato, & reuerti ad gratiam nimirum, adque pœnitentiam inſtar fulgurum properare, ſtatim ſcilicet & abſque mora, & ſine tergiuerſatione vlla.

Exo. 12 · Ezech. 1

CVM Deus filios Iſrael agnum Paſchalem feſtinanter comedere iuberet, & quidem integrum, nihil vt ex eo in craſtinum remaneret, aliud nihil hoc mandato voluit innuere, quam omni diligentia ſalutem nobis procurandam eſſe, peccatum quantocyus relinquēdum, nec conuerſionem in craſtinum eſſe differendam. Nam quemadmodum echinus ſpinis & aculeis obſitus quod diutius parere differt, maiores in enitendo dolores & anguſtias ſuſtinet, creſcentibus namque aculeis & partes

dolores creſcere veriſimile eſt. Non aliter cum peccatore agi putandum eſt: quo enim diutius per ſanctam conuerſionem & pœnitentiam echinos peccatorum differt parere, quo & maiores in iis pariendis dolores ſentit: creſcentibus namque ſpinis & aculeis, creſcunt & difficultates, dolores & remorſus conſcientiæ. Magnum il-
1.Rge. 30. lud pœnitentium exemplar Dauid cognito Siceleg ciuitatem ab Amalecitis eſse euerſam, & omnes habitatores eius in captiuitatem abductos, a maximo vſque ad minimum, lachrymatus eſt, firmiter ſtatuit ſecum illos ſtricto gladio inſequi, & omnem quam abduxerant prædam armata dextra repetere: in quo tam proſpero vſus eſt ſucceſsu, vt omnes hoſtes profligarit, captiuos redemerit, & vrbis incendium reſtinxerit. Non vides hic deſignari peccator, quamprimum vt peccata in conſcientiæ opido ignem concupiſcentiæ excitarint, gratis deprædata ſint, merita & virtutes captiuas abduxerint; ſi poſt clamores & eiulatus in confeſſione effuſos, poſtque lachrimas contritionis inimicos tuos peccata inquam perſequaris, eos te haud dubiè omnes profligaturum, & internecione deleturum, & vniuerſam quam prius miſeras prædam recuperaturum.

SI quando igitur agendi pœnitentiam animum tibi dederit Deus, eodem ipſo momento opus incipiendum eſt, nec in craſtinum illud differendum.
Matth. 27. Primo quoniam anima tunc in extremo diſcrimine conſtituta eſt. Videmus namque Verbum illud Patris in extrema vitæ neceſſitate poſitum in arbore crucis opem Patris inclamare; Pater tamen vt homini in vltima quoque neceſſitate conſtituto opem ferat, filium deſerit. O factum admirabile; ecce & aliud. Vix intrauerat filius prodigus domum paternam, quin ſtatim Pater omnibus relictis in
Luc. 12 eius amplexus ruat, & exclamet, [Cito afferte primam ſtolam.] Ideò namque ait [citò] vt neceſſitatem indicaret, in qua filius ille verſabatur. Secundò verò ideo maturanda conuerſio eſt, & quantocyus e peccato exeundum, propter ingens odium, quo diuina maieſtas, peccatum perſequitur; quod adeò extremum eſt,
vt ipſa

vt ipſa mortis ſupplicium ſubire vltro voluerit, quo peccatum poſſet intermori.

ANNON ingens tibi odium Sampſonis in Philiſthæos fuiſſe videtur, Auditores, quãdo vt vindictam de ijſdem ſumeret, ſe ipſum ſimul ruina oppreſſit, [Moriatur,] inquit moriens, [anima mea cum Philiſthinis.] At longè maius odium fuit filii Deo in ipſum peccatum, adeo vt ſe cruci affigi ſit paſſus, vt idipſum penitus exſtingueret, omninoque deleret, quod Apoſtolus Paulus demiratus ait, [ſe crucifigi paſſus eſt, vt vetus homo noſter ſimul cum eo crucifigeretur?] Quomodo igitur conuerſio maturanda eſt, quomodo feſtinato opus, vt è peccato quis exeat, vt animæ laboranti ſuccurratur, vt eadẽ cum Deo reconcilietur? Et ſanã vt Deus Ezechiæ iam in extremis agenti ſuccurret, ſolem & vmbram in horologio paſſus eſt retrocedere; omnium rerum creatarũ quodammodo negligens, quas hactenus tanta cura tantaq; ſolicitudine direxerat; adeò vt non tanti totius vniuerſi interitum, quanti pij illius Principis vitam feciſſe videatur, & ſimul maluiſſe, vt machina mundi fœderibus turbatis & diſolutis peſſum iter, quam egregius ille rex è vita diſcedere. Luculentum profecto exemplum: è quo diſcere licet, animæ ſalutem omnibus eſſe rebus præponẽdam, & omnia potius negligenda quàm ut illa negligatur: cuius rei figuram huc acceſſam.

Iud.16.

Rom.6

Ro. 20.

SVNAMITIS illa mulier cum filium ſuum mortuum cerneret, omnia delerit, familiam relinquit, vt Prophetam Eliſæum reperiat, ab eoque vitam filio ſuo impetret: cui cum coniux diceret, Non eſt quod adeo præcipitas, neque enim hodie tempus eſt, [non ſunt hodie Kalendæ, neque Sabbatum.] reſpondit illa, rem maturare cupiens: [Vadam. ſtrauitque aſinam, & præcepit puero, propera, nec moram mihi facias in eundo: & hoc age quod præcepi tibi. O feſtinantium & diligentiam ſingularem, Neue eſt, quod miremini, Auditores, de filii enim ſalute & ita recuperanda agebatur. Eheu peccator, cum anima tua peccato mortua eſt, propera ad ſacerdotem, velut ad alterum Eliſæum feſtina: & ſi mundus tibi impedimento eſſe ſatagat, dicens.

4. Reg. 6. 4.

Non

Non hodie confitendi dies aut hora, differas donec Feſtum aliquod aduenerit. inſtat iam dies Paſchatis, ac tum cum cæteris ritè poteris confeſſionem peragere; dicito deliberatè ac conſtanter, Vadam: deque conſcientia tua conſtituens, impera ſeruis tuis, corpori ſcilicet, & prauis affectibus, vt maturent, nullumque tibi in via pœnitentiæ procedere geſtienti impedimentum afferant.

SED relictis veteribus hiſce figuris, verum hic hodie pœnitentiæ exemplar nobis proponitur; ac ſimul demonſtratur quomodo eadem maturanda ſit, ac non de die in diem procraſtinanda. Videte hic namque peccatricem Magdalenam, quamprimum vt peccatorum ſuorum fœditatem agnouit, domo ſe proripientem, ac velut lymphatam ac bacchantium inſtar per compita, & vicos ciuitatis Ieroſolymitanæ diſcurrentem, ad domum Simonis leproſi ſeſe conferentem, animæ ſuæ medicum ſauciam indagantem, inuentoque ſeſe ad pedes proijcientem. Hiſtoriam Lucas deſcribit: [Rogabat Ieſum quidem Phariſæus, vt manducaret cum illo & ingreſſus domum Phariſæi, diſcubuit, & ecce mulier quæ erat in ciuitate peccatrix, &cæt.] De hac igitur peccatrice loquendum eſt peccatores, ſed de peccatrice pœnitentia peccata eluente, aliud hodie non audietis quam ſuſpiria, ſingultus, lachrymas, contritionem, & pœnitentias.

Nomen peccatrix i Sacris litteris aliud nō ſignificat quā meretrix: 3. Re. 1.

MVLIER hæc, o mulieres, quam Scriptura Peccatricis nomine nuncupat, ſoror fuit Marthæ, & Lazari, quem Dominus à mortuis excitarat, Ioan. 2. Habitabat vt plurimum Ieroſolymis, diuitijs affluens, & venuſtate præcellens: & quoniam duo hæc maxima ad malum irritamenta ſunt, peccatrix quoq; erat: quo eam nomine Euangeliſta quoque compellat, quod tantundem in Sacris litteris ſonat ac meretrix. Cum Bethſabee Dauidis iam in extremis conſtitati cubiculum eſſet ingreſſa, & procidens in genua ſupplex oraſſet, vt filius Salomon in regnum paternum ſuccederet, his eum verbis allocuta eſt: [Ecce Domine mi rex, tu iuraſti per Dominum Deum tuum ancillæ tuæ, quod Salomon filius

tuus

Digitized by Google

tuus poſt te regnaret, & ecce Adonias regnat te ignorante. Domine mi rex in te oculi reſpiciunt totius Iſrael, vt indices eis quis ſedere debeat in ſolio tuo Domine mi rex poſt te; eritque cum dormierit Dominus meus rex cum patribus ſuis, erimus ego & filius tuus, peccatores:] ego quidem velut adultera, ille vero vt ſpurius apud omnes erit.

Erat igitur, ait Euangeliſta, [mulier in ciuitate peccatrix.] Imitatur hic Euãgeliſta pictorem; hic.n. cum egregiam aliquam imaginem pingere ſtatuit, prius eam creta, & carbone rudi quadam Minerua delineat, quam ipſa colorum vmbrarumque lumina adiungat. Ipſe quoque Lucas, qui alioquin & arte pictor erat, egregiam illam Magdalenæ pœnitentis tabulam depicturus, vitiorum eius fuligine primò eam delineat ac denigrat, vtque peccatricem prius eam ſpectandam proponit, quam nitentes illos ac rutilantes virtutum, vehementis inquam amoris, contritionis, lacrymarum colores ſuperadiungat. [Erat mulier in ciuitate peccatrix.] Infelix illa mulier, nulla familiæ ſuæ nobilitatiſque ratione habita, omnem pudorem exuta, ſui honoriſque diuini oblita, corpus ſuum vulgauerat, omniumque libidini proſtituerat; agebat vitam voluptatibus infamem, multoſque Ieroſolymæ tum viros, tum adoleſcentes amoribus ſuis illaqueatos in exitium ſecum trahebat, omnique adeò Iudeę ſcandalo erat. Simile.

QVID cogitas Magdalena, itane tui oblita es? non reputas ipſa tecum antiqua familiæ tuæ decora, & nobilitatem domus non attendis? an non vides flagitiorum horum probra turpiora eſſe magiſque infamia in femina tanti nominis, tamque illuſtri, qualem te omnes norunt, quam in plebeia. Maculæ ſiquidem, & labes euidentius apparent in veſte ſerica pertenui, quam in lacerna aliqua canabina: maculæ quoque vitiorum magis eminent & exſtant in femina aliquâ honeſto & nobili loco nata, quam in plebeia aut triuiali. Et quemadmodum deliquia Lunæ vt plurimum maiora ſunt, & magis pertimeſcenda; quam exiguæ alicuius ſtellulæ vix apparentis: ita deliquia honoris & famæ in vita illuſtris cuiuſdam Simile.

femi-

Digitized by Google

feminæ magis apparent,pluſque ſcandali afferunt quam in ſimplici & tenui muliere. Ac veluti rupes quædam ingens è monte aliquo in imum decidens multos ſecum lapillos cadendo trahit: eodem modo cum domina quædam illuſtri & generoſa orta familia,clariſque natalibus in abyſſos vitiorum libidiniſque præceps agitur; multas alias, quæ eius ſuperingruenti violentiæ reſiſtere nequeunt,eadem ruina inuoluat neceſſe eſt.

TRADVNT Philoſophi,primum mobile,quod quotidie ab Oriente in Occidentem tendit, omnes ſecum ſphęras violento impetu trahere,& quodammodo rapere. Equidem ad eundem modum dicere audeam, aliquo magni nominis in in peccatum proruente, & recta ad idipſum violento quodam impetu tendente, multos alios ab eodem ad delictum trahi. An non cogitas hæc Magdalena?an non conſideras quonam loco agas?nempe in ciuitate ſancta Ieruſalem, in qua tanta viget religio, in qua leges earumque obſeruatio tam exactè traduntur,in qua tot ſupplicia in pellices & meretrices conſtituta ſunt, quomodo igitur, itane omnia hæc in auras abiere,vt tui honoriſque tui oblita, tam terrum facinus committere audeas? facinus inquam quod perpetuam infamiæ notam famılliæ tuæ inuret honorem tuum denigrabit, animæ denique tuæ perniciem extremam adferet. Sororem habes adeo piam & ſedulam, fratrem virum generoſiſſimum, & omnes adeo amicos nobilitate præſtantes: annon hæc omnia te permoueant,ne tantam ignominiæ maculam familiæ tuæ aſpergas.

TRIA illi potiſſimum exitij cauſam exſtitiſſe compertum eſt,diuitias nimirum,pulchritudinem, veſtrum luxumque tria ad omnem libidinem viam ſternunt. Hinc interrogatus olim Spartanus quidam, quonam ſupplicio Spartæ adulteri punirentur,reſpondit: Quomodo Spartæ contingeret adulterium, vbi nullus luxus, nullæ diuitiæ,nulla denique voluptas? Cæſar quoq; Auguſtus, luxum veſtium vexillum ſuperbiæ & nidum luxuriæ appellare conſueuerat.

ET ſane,o mulieres,o Magdalenæ peccantes, omnia illa crinium turrita faſtigia, omnes illi exotici odores, & aro-

Digitized by Google

& aromata, omnis illa elegantia & aſcititius color, & ornatus, aliud reuera dici nequeunt, quam vexilla mundi, vanitatis inſignia, lubricitatis fomites. Enim verò ſi Magdalenam interrogauero, quanam ad peccandum via progreſſa ſit; equidem affirmare auſim eam non alia quam hac reſponſuram.

INFELIX igitur hæc peccatrix, cum diutius in miſero illo peccati ſtatu permanſiſſet, cœlitus inſpirata, atq; ad ſcelerum ſuorum agnitionē perueniens firmiter ſecū ſtatuit, tanta eadem pœnitentia eluere ac redimere, quāto prius eadē ſcandalo cōmiſerat. Initio igitur à contritione & dolore ſumpto videas eam ſubito penitus commutari, foras prodire, ac velut in aciem deſcendere, per plateas anhelantem & ſuſpirantem diſcurrere, medicum Ieſum quæritare, vt omnium veniam peccatorum ab eodem impetret, & medelam languoris ſui infirmitatiſq; conſequatur. Huc accedite peccatores, & videte miſeram hanc peccatricem foras velut lymphatam prodeuntem. Vagatur per vrbem furenti ſimilis, veſtibuſque dilaceratis aera complet ſingultibus, pectus tundit palmis, ora ſuſpirijs, lingua eiulatibus, totū deniq; corpus pænitentiæ deſeruit. Cernite obſecro illam lamentantem, eiulantem, diſcinctam, & paſſis deformem capillis, Phariſæi domum ingredientem; vbi cum Dominum Ieſum menſę accumbentem vidiſſet, omnis honeſtatis pudoris oblita, pedibus eiuſdem aduoluitur, ſtringit, fouet, amplexatur, eoſdem lacrymis irrigat, capillis capitis ſui tergit, vnguentis & aromatibus perfundit, ac mille & iterum mille ijſdem oſcula imprimit. o veræ pœnitentiæ indicia, & euidentia ingentis doloris argumenta: *Conuerſio Magdalenæ.*

HVC adeſte mulieres, huc accedite Pariſienſes, & attendite & videte ſi eſt dolor ſicut dolor Magdalenæ: perpendite obſecro vobiſcum vtrum ſimilem contritionem, ſimilem pœnitentiam vmquam videritis, vel fando audieritis. Cogitate quanto modo odio, quo iam horrore peccata, quæ ita prius complexa fuerat proſequatur: an non auditis quomodo omnia eiuſdem lamentis iam reſonent & planctu triclinium circumquaque reboet? an non auditis quomodo pedes Domini oſculando

inge-

ingemiſcat, ac dicat? Quid? fierine poſſe putem, huiuſmodi me criminum animam ream conſtituiſſe? Tene ego offenderim, te inquam Deus meus, tene ego ad iracundiã prouocarim? Quid faciam miſera? Cum enim oculos ad te conuerto, contremiſco quod in te totius tamque grauiter peccando deliquerim; ſi in meipſam eoſdem conijcio, dolore excrucior & emorior cum infelicem animæ
Luc. 15 meæ ſtatum contemplor. O me igitur prodigam, ò omnium me creaturarum miſerrimam & infeliciſſimam, Peccaui in cœlum & coram te, & iam non ſum digna vocari filia tua. Quo igitur me conuertam? quod iter ingrediar? quo fugies infelix peccatrix? utrum ad te mi Saluator? at non eſt uerisimile: tu namque ipſa es puritas & munditia, & ego merum peccatum: tu animas exitio eripis, & ego eaſdem in exitium pertraxi. An igitur ad Patrem illum cœleſtem? at nulla ad eum me conferendi eſt ratio: maior eſt enim iniquitas mea quam vt coram eo audeam comparere. Ad cælumne igitur? ſed occluſus mihi eſt aditus. Quamobrem o æterna iuſtitia, ſcelerum vindex, ignoſce obſecro infortunatæ huic peccatrici, tot criminibus obnoxiæ, tot libidinibus lubricis actibus infami? Quo igitur fugiam à facie tua? Si enim aſcendero in cœlum tu illic es, ſi deſcendero rurſus in infernum, ades.

RECIPE, o Magdalena, ad pedes Ieſu Chriſti: illi namque ſunt locus refrigerij & peccantium omnium aſylum. His aduoluere & eoſdem ſtringendo dicito: Eſto mihi in Deum protectorem & in domũ refugii vt ſaluũ me facias. non eſt quippè locus in vniuerſo orbe hoc loco tutior. Non fert cœlum refractarios Angelos: paradiſus peccatores non recipit, ſed eoſdem cogit exultare.
Gen. 3. Terra Chore, Dathan & Abiron, cum tabernaculis ſuis viuentes dehiſcens ad inferos deturbat: aqua totum mũ-
Nu. 16. dum peccatis inuolutum demergit, & diluuio ſimul inuoluit. Ignis denique quinque florentiſſima ciuitates ne-
Gen. 6. fandi peccati reas imbre ſulphureo deleuit. Ipſe quin etiam creaturę in peccatores armantur, nullaque iis in
Gen. 19 mundo ſecuritas eſt, niſi in pedibus Ieſu Chriſti. In illis
Ioan. 8. namque, o Magdalena, mulier illa adulterii crimine à

Phari-

Digitized by Google

Phariſæis in ſimulata, eandem quam tu modo ambis, opem reperit. In illis Samaritana, eiſdem cuius tu, criminis rea, gratiam & indulgentiam otium delictorum obtinuit. In illis denique grauioris illius ſupplicij, quod peccatoribus Deus commitatus erat, diſpenſatio ſita eſt: cuius rei ecce tibi figuram. Ioan.4.

MOSES cum acceptis à Deo legis tabulis monte deſcenderet, & populum aureo vitulo immolantem & ſacros honores deferentem videret, indignans & fremẽs tabulas in montis imo ad ſolum alliſas confregit: quaſi dicere voluiſſet; abeant iam & valeant legere ad peccatores tam ſeuero ſupplicio caſtigando; de indulgẽtia omnis iam ſit ſermo, confringantur tabulæ, nec legum adeò rigidarum vlla amplius fiat mentio. Quid porro agis Moſes? quid cogita? quid dicturum putas Dominum, cũ viderit tam indignis te modis legem eius exaratam digitis tractare. Erat hoc myſterium, ò anima, uſibus tuis deſeruiens; deſignabat hoc ad pedes Ieſu Chriſti (quem Iſaias montis olim nomine compellauit, Mons in vertice montium) ſtatim atque ille de cœlo deſcendiſſet, iuſtitiæ ſeueritatiſque legem in gratiam peccantium, ad nihilum redigendam & penitus abolendam. Inter ceteras porro lex erat qua lapidari iubebantur adulteri: verum vidimus ſuperioribus his diebus in gratiam mulieris, quæ adulterij accuſata erat, eamdem legem abſolueri, ac quodammodo ex tabulis expungi. Lex quoque diuinæ iuſtitiæ eſt, vt peccatores infernalibus ſupplitijs mancipentur, uerum eadem illa ad Chriſti Ieſu, & ad Confeſſariorum confeſſiones excipientium pedes abrogatur & quodammodo violatur. His igitur pedibus aduoluere Maria & iuuamen reperies. Exo. 12 Figura.

[Acceſſit ad pedes Ieſu.] O ſacri & diuini pedes, quam mihi egregios conceptus congeritis, Formoſa illa Eſther, cum tremebunda & pauida in conſpectu Aſſueri Regis ſe in genua ſupplex procidit, extremitatemque virgæ aureæ, quam rex porrigebat, exoſculata eſt; quo facto tantum in eius oculis gratiam reperit, vt eam plus ceteris mulieribus uirginibusque dilexerit, ſibique in vxorem adoptarit: Cumque vidiſſet Eſther reginam ſtan- Eſth. 5.

tem

tem,placuit oculis eius,& extendit contra eam virgam auream quam tenebat manu, quæ accedens oſculata eſt ſummitatem virgæ eius. Hic porrò videas formoſam illam pellicem Maghalenam, quæ hodie tremebunda ac ſupplex magni illius Aſſueri Chriſti Ieſu conſpectu ſeſe offert,eius ſeſe pedibus aduoluentem, magnaque animi demiſſione eoſdem exoſculantem,qui erant velut extremitas huius virgæ aureæ, quæ aſcendit de radice Ieſſe; humanitatem vnigeniti filij Dei repræſentantis. Porrò hoc adeò gratum regi extitit, vt perfectè illam adamarit,omnia illi peccata remiſerit,gratiamque ſua oblata ſibi eam in ſponſam adoptarit.

4.Re.4. SVNAMITIS illa mulier cum ſe olim ad pedes Elizæi Prophetæ proieciſſet ſupplex & orans;ſua nimia animi demiſſione vitam filio mortuo impetrauit. Quod in memoriam reuocans Magdalena, fiduciam concipit ſe ſi modò Chriſti pedibus aduolui dabitur, animæ ſuæ peccato mortuæ reſurrectionem impetraturam.

Pli.l.8. c.27. REFERT Plinius ceruum venantem ſaucium ferro,iaculumque tergo infixum geſtantem,naturali quodã inſtinctu herbam dictamnum per agros & ſiluas curſitãdo inueſtigare, & eadem guſtata, vel plagæ applicata, vulneris auxilium inuenit. Videte porrò hic miſeram ceruam mille peccatorum iaculis cõfixam, & mille mortalibus vndique plagis ſaucitatam ad pedes Ieſu Chriſti, veluti ad dictamnũ quantocyus properantem; quos vix attigit,quin omnes ſtatim ſagittæ excidant,& vulnera animæ eius perſanentur. Quid autem factura huc veniſti Magdalena. Reſoluitur tota in fletum & lachrymarum æquor effundit.

LACRIMIS cœpit rigare pedes eius. o ſanctæ & ſalutares lacrymæ,vos eſtis mare illud rubrum in quo Aegyptij,id eſt,peccata ſubmerguntur; vos eſtis aquæ illæ in quibus capita draconum,luxuriæ illæ,adulteria,ſuperbiæ capita & omnium vitiorum principia ſuffocantur, & ſubmerguntur. Docuit me id Pſalmographus, [Conquaſſaſti capita draconum in aquis.] O lacrymæ vos eſtis Iordanes illi, in quibus Naamanis lepra, id eſt peccata,quæ veluti lepra ſpiritualis ſunt, emundantur,

Lacry-

Digitized by Google

Lacrimare igitur Magdalena, ſubmerge dracones illos, emunda lepram, ſubmerge Aegyptios; dicito, & exclama hodie: [Quis dabit capiti meo aquam , & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo die ac nocte.] Iern.9
Sit caput tuum hic inſtar Oceani,& oculi velut torrentes, & plora de die, plora de nocte quæ commiſiſti peccata. Lachrymare iugiter, ac cogites velim, S. Apoſtolum Petrum, propter lachrymas quas effudit, de peccatore, ſummum Eccleſiæ caput eſſe conſtitutum: recordare quæſo, Ezechiam propter lachrymas, & intrinſecam cordis amaritudinem, quindecim annos vitæ addidiſſe. Memento Dauidem lacrymis veniam peccatorũ obtinuiſſe: atque idẽ omnino tibi euenturũ perſuade. Mat.27 4. Reg. 20.

[Lachrymis cępit rigare pedes eius] Quemadmodũ namque ad ſolis radios glacies liqueſcit, & nix montibus defluit, vnde flumina intumeſcunt, ac torrentes exundatiſſimos emittunt: ita videte hic cor peccatricis huius, quod non niſi mera glacies, niſi peccatum, niſi iniquitas, nihil quàm peruerſitas & improbitas erat, ad conſpectum Chriſti Ieſu, qui verus ille Sol iuſtitiæ eſt, liqueſcere, & illas libidines, impudicos illos intuitus, venereos & lubricos illos aſpectus in lachymas reſolutos, quæ ex oculis, ueluti duobus montibus defluunt, flumina ſuſpiciorum attollere, & pænitentiæ torrentem producere. Docuit hoc me S. Auguſt. at hoc quod ſequitur ex Biblijs depromptum eſt. Erat in veſtibulo templi Salomonis mare quoddam æneum fuſile, in quo victimæ, & quidquid Deo immolandum erat, prius abluebatur. Ipſæ, mihi credite, lacrymæ maria ſunt, in quibus cum cor noſtrum ablutum & mundatum fuerit, ipſum victima Deo gratiſſima, & mille hecatombibus & holocauſtis acceptior, redditur. 3. Reg. 7.

MILLE, vos o lacrymæ mirabilia producitis, & mihi nouas & inauditos conceptus. Vix aſperſerat aqua ſacrificij ſui ligna Elias, quin ſtatim prodigioſè ignis cælitus deſcenderet, & omnia ſuccederet & in cineres redigeret: quo aliud nihil deſignatur, quàm orationum noſtrarum ſacrificio aliquot lacrymarum guttis reſperſo, omnia ſtatim igne caritatis, & diuini amoris 3. Reg. 12.

Digitized by Google

flammâ exardeſcere. Teſtis huiuſce rei nobis futura eſt Magdalena: quæ ſtatim vt ligna conuerſionis ſuæ aquis lacrymarum aſperſit, omne cordis eius ſacrificium amore cœleſti cœpit inflammari & incendi. Cataractę quoque cœli vix reſeratæ erant, quin ſtatim pluuia vehementior diluuiumque vniuerſale ſecuta ſint, quo omnes omnino mortales, ſuper terræ faciem habitantes extincti ſunt, & quod Arcam Noe in ſublimibus Armeniæ montibus collocauit. Quid hic dicetis vos Allegoriæ ſenſus indagatores, an non hæc omnia de Magdalena pœnitente poterunt intelligi? videte namque hic nouum diluuium ex lacrymis Mariæ concretum, in quo omnis carnalitas, mundi amor, ſæculi vanitas, & omnes praui affectus ſtatim ſubmerguntur; & quo anima eius, inſtar arcæ illius, ſuper cœleſtes illos vertices ſubleuatur. Verè igitur dicere poſſumus, hic ruptos eſſe fontes abyſſi magnæ, abyſſi ſcilicet iniquitatis, & cataractas cœli apertas eſſe, miſericordiæ nempe diuinæ. Verum non ſatis tibi fuit, Maria, oculis lacrymas effundere, niſi & capilli officio ſuo aliquatenus in pœnitentia tua fungerentur.

Gene.6.

[Et capillis ſuis tergebat.] O rem nouam & inauditam; ò paradoxa prius non viſa, aut lecta; Cui vmquam Regi balneum è lacrymis paratum legimus, aut quem vmquam poſt lauationem, crinibus mulierum ſordes ſuas deterſiſſe. Hoc tibi debebatur Domine Rex Ieſu Chriſte, hoc tibi reſeruauerat Maria, de qua Salomon prophetans vaticinatus eſt: [Vulneraſti cor meum ſoror mea ſponſa, in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui:] Hodie namque Magdalena lacrymis oculorum ſuorum & crinibus capitis corde tenus te vulnerauit, itaque te ſauciauit intrinſecus, vt te in ſui amorem traxerit.

Cant.4.

TRADIT Florus Mulieres Carthaginenſes capillos obſcidiſſe, vt mariti ijs tortis in bello loco neruorum & funium vterentur, quo de hoſtibus victoriam conſequerentur.

Videte vero hic bellatricem quandam Iudæam, Chriſto, quem in ſponſum ſibi adoptauit, capillos capitis

ſui

Digitized by Google

ſui offerentem, quos ille velut funes quoſdam adhiberet, vt hoſtes, peccata nimirum funderet deleret, ac profligaret. Et quemadmodum Sampſon fortiſſimus ille dux tandem confeſſus eſt, omnem ſuam fortitudinem in crinibus ſitam eſſe, quibus demptis & omne robur perditum iri. Sic ò Maria, ſi modo veritatem fateri velis, certiſſimum eſt, omnem precum tuarum efficaciam & energiam hodie in capillis ſitam fuiſſe. Iud.15.

O res inauditas; Cum Abſalon crinibus ſuis ſuperbiret, & inde inanem quandam glorioſam captaret, iidem ei loco laquei fuerunt, quo ex quercu ſuſpenſus interijt: at Magdalena eoſdem hodie per terram ſpargens, & ijſdem pedes Chriſti Domini tergens, ſibi vitam & ſalutē per eos peperit. Quamobrem ſume iam animos Magdalena: effudiſti iam lacrymarum mare, iam retia de crinibus tuis contexunt ante Saluatorem Dominum; non potes errare, quin eum caſſibus tuis implices. Ingens profecto oraculum fuit Apoſtolos ex piſcatoribus marinis, hominum piſcatores noua quadam ratione eſſe conſtitutos: at non minus hodie prodigium contingere videmus, cum Magdalenam, quæ animos virorum adoleſcentiumque illaqueare & irretire conſueuerat, Chriſtũ illaqueaſſe cernimus. Explicate igitur retia veſtra peccatores, explicate, vt magnum illum piſcem Chriſtum Dominum comprehendere valeatis, qui vobis, non ſecus, ac piſcis ille Tobiæ, viſum reſtituet, oculoſque animæ veſtræ perſanabit.

[Capillis ſuis tergebat.] Tot peccata commiſiſtis, ò crines, tot animas in exitium traxiſtis, oportet, inquiebat illa, vt vos ego reſecem, euellam, & commaculem. Simile.
Cum Rex aliquis, aut Princeps mortuus eſt, ſolent milites inſignia & arma per terram trahere, atque hoc ſchemate luctum & cordis dolorem oſtendere. Ita quoque hodie fieri videmus: mundo enim, carne, & diabolo, qui veluti totius naturæ Domini ſunt & Principes, in Magdalenæ anima extinctis, ecce eorum arma & inſignia per terram, crines ſcilicet, veſtes, & capillorum pompæ, trahuntur.

Digitized by Google

Hodie quoque generoſa illa bellatrix deuicta tradit arma, quibus Chriſtum tanto tempore oppugnauerat, manus illa delicatas, oculos illos laſciuos, aromata illa exotica, & oſcula illa adeo ab omnibus expetita, ſecuta nimirum Apoſtoli conſilium: [Sicut exhibuiſtis membra veſtra ſeruire iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete ea ſeruire iuſtitiæ in ſanctificationem.]

Rom. 6.

CVM incendium domum aliquam inuaſit, omnia per feneſtras ſupellectilia eijciuntur, hodie quoque igne diuini amoris animam peccatricis exurente, omnia foras eijciuntur, eijcit quippe oculis lacrymas, corde ſuſpiria, capite capillos, narthecijs vnguenta, quin & ſeipſam quoque in deſerta Maſſiliæ ſolitudine commorantem vidiſſet Magdalena, per rupes & inuia reptantem, in antris, & ſpeluncis habitantem, & ſolis ardoribus decoloratam, an non cum Propheta dicere potuiſſet, Tune es formoſa illa nympha, quæ inſtar Baſiliſci animas ciuium Ieruſalem oculorum tuorum virulentia, & laſciuo aſpectu faſcinare, & attrahere ſolebas? tune Babylonica illa meretrix auro, & purpura veſtita; omnis fornicationis mater & colluuies? tune, inquam, quæ modo ita mutata es & colere, & facie, adeo macilenta, & exoſſis? Hæc ſcilicet mutatio dextræ Excelſi. Vidiſtis, ò mulieres, peccata Magdalenæ, vidiſtis etiam pænitentiam: vidiſtis peccantem, & pænitentem vidiſtis quam igitur peccantem ſecutæ eſtis eandem, & pœnitentem ſequimini: ſequimini illam ad pedes vſque CHRISTI Domini, peccata cum illa lachrymis eluite, ſuperbientes & laſciuientes animas exuite, modeſtiam induite, humilitatem conſectemini, pœnitentiam agite, & tandem aliquando audire cum illa merebitis; [Remittuntur tibi peccata tua.]

Quamobrem deprædico te, ò ſpeculum pœnitentiæ Magdalena, ò felix peccatrix, virtutum omnium Regina & ſcaturigo; vti olim & vitiorum libidinumque; video nempe te, quæ olim ſcandali flammas eras & fax,

cor-

corruptionis exemplum, diſſolutionis vexillum, vanitatis ſpeculum, trophæum lubricitatis, denique peccantium Princeps, & caput, te inquam video ſubito in ſolem ædificationis, lumen exemplaris vitæ, virtutum omnium imaginem, pietatis exemplar, humilitatis decus, in Reginam demum pęnitentium eſſe commutatam: Tu ſcilicet, quæ ita olim in mundo laſciuieras, tot in mundo peccata commiſeras, tot animas in ciuitate luxu tuo perdideras; tot deinde lachrymas pęnitens extra mundum effudiſti, tot extra mundum virtutes produxiſti, tot animas extra mundum tecum ad pęnitentiam, & ad ſalutis ſemitam traduxiſti.

HINC totus te orbis obſtupeſcit, cælum & terra te celebrant, tartarus audita tua pęnitentia contremiſcit. Quare age, ſancta & felix, ac iam beata peccatrix, noſtri obſecro recordare, noſtri, inquam, qui tot tamque grauibus diuinam maieſtatem criminibus ad iram concitauimus: pro nobis apud Deum intercede, ora & obſecra, vt quoniam ad tui imitationem peccauimus, ad tui quoque imitationem pænitentiam agentes, Chriſtum Dominum videre, ſicut ipſa modo vides, in cęleſti habitaculo mereamur. Amen.

Digitized by Google

FERIA SEXTA Poſt Dominicam Paſſionis.

Collegerunt Pontifices & Phariſæi concilium aduerſus Ieſum. Ioann. 11.

FIGVRA.

CVM Iacob Patriarchæ filij immortale paulatim aduerſus Ioſephum fratrem odium concepiſſent, tandem deliberata ſententia eum interficere decreuerunt, inque vitam eius coacto concilio conſpirauere. Euidens hoc fuit figura hiſtoriæ, quam Euangelium hodiernum repræſentat. Videmus enim hic poſteros Iacob Scribas ſcilicet & Phariſæos, diuturno aduerſus Ieſum (qui frater eorum ſecundum carnem erat) odio concepto in vitam eius conſpirantes, & nefarium concilium cogentes, vt eum comprehenderent, & cruci affixum mori cogant. O nefandum concilium; ò tartaream congregationem; Erit hoc hodierna concionis materia: Tu meus director & conductor eſto, ſpiritus paraclete, & tu patrona mea virgo glorioſiſſima, cui in hanc rem ſalutationem Angelicam offeramus.

AVE MARIA.

Plu. in Poli. THEMISTOCLES Athenienſium Dux cum prædium quoddam venale proponeret, publica præconis voce denuntiari iuſſit, in bona vicina id ipſum ſitum eſſe; ratus magnum hoc ad agri commendationem momentum afferre. Factum hoc Ethnici viri nos admonet, quam

quam ſint Societates bonorum exoptandæ, & quam ſint è contra improborum deteſtandæ. Inſinuauit hoc Pſalmiſta cum hinc carminum ſuorum exordium ſumpſerit: [Beatus vir qui non abijt in conſilio impiorum:] & Apoſtolus qui aliud à Corinthiis non requirebat, dicens: [Non commiſceamini fornicariis, & cum eiuſmodi nec cibum ſumite: an neſcitis quod modicum fermentum totam maſſam corrumpit?]

PRVDENS illa, ac proba Sara, Abrahæ uxor, cum uideret Iſaac filium ſuum Iſmaelis conſortio deprauari, & ab eo ad idololatriam pertrahi, domo illum exegit, dicens coniugi: [Eiice ancillam & filium eius.] Vnde dicere poſſumus impiorum improborumque conſortia eſſe uelis remiſque fugienda, & procul à domo eliminanda. Gen. 21

SI enim cum peſtis in ciuitatibus uicinis graſſari incipit, urbes à contagio adhuc immunes, omni ratione aduigilent, ne quis è ciuitatibus peſte infectis ad ſe diuertat, ne nimirum contagio ſerpat latius, & lues ſimiliter eas cum ceteris depaſcat. Quid animam in gratia Dei conſtitutam facere par eſt, aut quas eum excubias agere, ne peccatores tot ſceleribus inquinati, ac tetrum ſpirantes habitum ad ſe accedant, ſuaque nefaria conſuetudine ſe quoque corrumpant.

APES cum pluuia & imbres ingruunt, & hyems deſæuit, in fanis ſuis deliteſcunt, timent enim ne, ſi foras egrediantur, uentus uehementior tranſuerſas abripiat, aut ipſæ imbre ſuffocentur, aut aliquod, propter temporis iniuriam, incommodum patiantur. Diſcant hinc, qui amore Dei tanguntur, & ſaluti animæ ſuæ inuigilant, dum grauior ſcelerum tempeſtas ingruit, ac uitiorum peſtilens aura omnia circumquaque afflat, in fanis humilitatis, ac timoris Dei deliteſcere, improborumque ſocietates fugere, ne aut uentus ſuperbiæ eos aliunde abripiat, aut auaritiæ frigus adurat, aut libidinum imbres ſuffocent. Expertus id erat Dauid exclamans, [Elongaui fugiens & manſi in ſolitudine. Pſ. 54.

IN veteri lege præceperat Deus, ut lepra infecti procul à cæterorum hominum conſortio agerent, cuius rei

Digitized by Google

exemplum in Euangelio legimus; decem enim leproſis Domino occurrentibus, nullus eorum auſus fuit accedere, ſed a longè ſteterunt. Quid ſpectaſſe Deum putatis, cum huiuſmodi leges ferret? aliud ſanè nihil, quàm vt demonſtraret peccantium conſuetudinem eſſe deuitandam, qui ſpirituali quadam lepra infecti ſunt, quæ longè periculoſior eſt, quam lepra illa corporalis. Hinc pium illum regem Ioſaphat grauiter a Propheta reprehenſum lego, quod copias ſuas cum copijs impijs Achab contuliſſet: [Cui occurrit Iehu filius Hauain, Videns, & ait ad eum, Impio præbes auxilium, & his qui oderunt Dominum amicitia iungeris: & idcircò iram quidem Domini merebaris.] An non hic diſcere poſſumus, non eſſe cum improbis ſocietatem aut amicitiam ineundam.

Luc. 17.

2. Parli. 19.

AT nondum hic quieſcimus: producemus & alios conceptus prioribus non inferiores. Vetuit olim Deus & quidem grauiſſimè, ne filij Iſrael nuptias cum alienigenes & gentibus inirent, aut alienigenis filias Iſraelitidas copulari ſinerent: [Non accipies vxorem de filiabus eorum filiis tuis, ne faciant fornicari filios tuos in Deos ſuos.] Prohibebat præterea Dominus, ne vllum cum gentibus Hebræi haberent commercium, ſed quantum poſſent, ab ijs ſeſe ſeungerent. [Caue ne vnquam cum habitatoribus terræ illius iungas amicitias, quæ ſit tibi in ruinam.] Quid hic deſignare volebas Domine, aliud nihil, quam oſtendere, quantum ab improborum conſortio conſuetudineque periculi immineat.

Exo. 34

O improborum conſortia, quantum periculi animabus exitiique affertis, Neu alia crediderim de cauſa Deũ diluuio terræ ſuperficiem cooperuiſse, quam quod filii Seth, quos ſacra Scriptura propter ſanctam probamque conuerſationem Angelos nominat, filias Cain hominis nequiſſimi ſibi in matrimonio acciperent. Princeps Apoſtolorum Petrus militibus ſeſe adiungens blaſphemator factus eſt, & dilectiſſimum magiſtrum ſuum nefariè negauit, ac grauiſſimorum ſe facinorum reum conſtituit.

Gin. 6.

O peſtiferas & infelices ſocietates, & contagioſa com-

Digitized by Google

commercia, propter Ionæ ſocietatem nauarchus & nautæ in vitæ diſcrimine verſabantur. Vnicus Iudas in cauſſa fuit, vt ceteri Apoſtoli ſubmerſionem timerent, Mat. 2.
& ad Dominum clamarent pauidi & formidantes: piè namque creditur propter ſceleratiſſimum illum mortalium Iudam grauem illam tempeſtatem, quæ ceteris Apoſtolis timorem incutiebat, eſse concitatem. 2. Reg.
Vnicus quoque Dauid in cauſa fuit, vt ſeptuaginta 24.
hominum millia peſte perierint; niſi enim ille peccaſset populo Deus luem non immiſiſset. Vnicus re- 2. Reg.
bellis, & refractarius Abſalom duodecim hominum 15.
millia aduerſus mitiſſimum regem concitauit, belloque rem committere auſos in pernitiem & mortem attraxit. At relictis exemplis hiſce veteris Teſtamenti, aliud recentius vobis ob oculos proponam, quo ſimile vidiſse vos vel audiuiſse non putem. Videte namque in Euangelio hodierno vt Caiphas magnum illud Synedrion nequitia ſua & impietate peruertat, Synagogam conſiliis ſuis inficiat, Scribas, Phariſæos, omnes ſeniores, legiſque doctores in partes ſuas trahat, inque ſententiam ſuam pertractus in mortem innocentiſſimi Ieſu Chriſti coniurare compellat: [Collegerunt Pontifices & Phariſæi concilium aduerſum Ieſum.] De nefario hoc concilio in primis loquendum eſt, ac deinde quid in eo conſtitutum & concluſum ſit, videbimus.

QVOD ad primum igitur, refert Euangelium, Pontifices & Phariſæos, inuidia inflatos, ſtatim a miraculo a mortis excitati Lazari, quo omnes Dominus in ſui admirationem rapuerat, aduerſus eum conſpiraſse, coactoque concilio in eius mortem nefariè coniuraſse. Conſuetudinem tuam hic detego, diabole, opus tuum hic intueor, tualque technas: cum enim videris, peccatores firmiter ſecum ſtatuiſse, ſancta quadam pœnitentia ad DEVM, a quo peccando jam receſserant, conuerti; furias ſtatim tuas ad concilium cogis, excitas tentationes, prauos affectus producis, milleque impedimenta oppo-

nis,

Digitized by Google

nis, quo ſanctam illorum voluntatem aut ad nihilum redigas, aut ſaltem infringas, & imminuas. Vnde cum totam hodie ciuitatem Ieroſolymitanam ingenti, hoc miraculo à Chriſto patrato commotam videas, ita vt omnes eum honorare, colere, adorare, verumque Meſſiam in lege promiſſum credere conſtituant; omnes vndequaque improbos, & ſceleratos conuocas, nefarium, & peſtilens concilium cogis, tum vt præclari huius miraculi famam aboleres, aut ſaltem obſcurares; tum vero vt vitæ auctori vitam eripias.

Gen.31. Figura. STATIM vt Iacob Patriarcha conuaſatis omnibus ſe in viam dedit, vt in Meſopotamia in terram patrum ſuorum reuerteretur, & gentilium regionem relinqueret; ecce continuò Laban, multo ſtipatus comitatu, iraque exæſtuans fugientem inſequitur, vt comprehenſum interficiat. Exprimis tu, ò Laban, nefarium dœmonum agendi modum, qui, cum peccatores captiuitate eorum ſe eripere velle vident, vt libertatem conſequi, & recto ad cœlum, quod patria eſt, calle tendere valeant, ſe itineri quoque accingunt, arma præparant, furiarum ſuarum cohortes ferruminant, vt fugientes ſiſtant, & ad peccati regionem, è qua vltro egrediebantur, obtorto collo etiam inuitos reducant.

Exo.5. CVM impius ille tyrannus Pharao Hebræos iugo ſeſe captiuitatis eximere, Aegyptumq; deſerere velle inaudiſſet, vt Deo ſacrificia more patrio offerrent; ſtatim illos vexare, nouis oneribus grauare, quotidianumque penſum adaugere incepit. Vt nos hinc diſceremus, diabolum, infernalem illum tyrannum, vt plurimum, cum peccatorum Aegypto egredi conſtituimus, nos impedire velle, vexare, nouiſque nos oneribus aggrauare.

1.Eſd. SCRIPTVM eſt iu Eſdra, Iudæis è captiuitate reuerſis, & templi fabricam reſtaurare incipientibus, omnes vicinas, & conterminas nationes, & gentes in circuitu poſitas inſurrexiſſe, templique fabricam impedire conatas eſſe. Docemur hic, nullum omninò è nobis bonum

num opus inchoari, quin dœmones, & omnes inferna-
les furiæ totis ſeſe viribus eidem opponant: &, cum re-
uerſi è captiuitate peccatorum, ad quod per ſanctam
confeſſionem peruenimus, egregium conuerſionis tem-
plum conſtruere nobiſcum firmiter proponimus; tum
diabolum, & omnes furias eius, omni ratione cona-
tibus noſtris reſiſtere, & aduerſari. Et ſane video vix Mat.2.
dum nato Domino, Herodem, & omnem Ieroſolymam
cum illo turbari, & nefarium tyrannum in mortem pue-
ruli conſpirare. Quid hæc denotant Auditores? niſi
Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum in anima ſpiri-
tualiter per gratiam vix natum eſſe, quin tartarus
ſtatim, & omnis tartarea poteſtas aduerſus eam
commoueatur, ſatanaſque nefarius ille tyrannus in ſa-
lutem eius conſpiret. Videte, quoque, quanam ratione
hodie, populo Chriſtum miraculis eius delinito, ſequi
& ei adhæreſcere proponente, Synagoga, vt tam pio
operi impedimentum aliquod opponat, eorumque
voluntates aliò diuertat, concilium cogat, & co-
mitia celebret; [Collegerunt Pontifices, & Phariſæi
concilium.]

O peſtilens, & nefarium concilium: tu ſcilicet es im-
pia illa congregatio, quam toties in Prophetis oraculis
expreſſam legimus, vt in primis illis verbis illis Pſalmi-
ſtæ: [Aſtiterunt reges terræ & principes conuenerunt in Pſal.2.
vnum aduerſus Dominum, & aduerſus Chriſtum eius,
& Salomonis:] Circumueniamus iuſtum; quoniam con- Sap.2.
trarius eſt operibus noſtris, & improperat nobis peccata
legis, & filium Dei ſe nominat.] & Ieremiæ: [Cogitaue- Ier.2.
runt ſuper me concilium dicentes, Eradamus eum de
terra viuentium, & nomen eius non memoretur am-
plius.] Omnes denique Prophetæ de nefando hoc conci
lio vaticinati ſunt. Peſtilens igitur, & deteſtandum pla-
ne fuit concilium, quod in Dominum Ieſum Chriſtum
cuditur, & in quo de vita Filio Dei vnigenito eripienda
tractatur.

ANNE patieris Caipha, infande, nefande, improbè
princeps, totius Synagogæ caput, magne Phariſæorum
magiſter, & ſacerdotum omnium Pontifex, tam nefa-
rium

rium vt in Iudæa concilium cogatur, & in urbe quidem regia,& ſancta Ieruſalem? Quid? Tantane tua erit impudentia, ne dicam audacia,ut huius næfarij concilij auctor ipſe exiſtas,tamque pernitioſam,& deteſtabilem ſynodum cogi iuſſeris? Anne Caipham hocce agere? ſum-
2. Reg. 14. mum Pontificem hoc attentare, ſuique adeò obliuiſci? tunc futurus es ille proditor, ille ingratus, ille perfidus Achitophelo qui cum omnia Dauidis negotia tractaret, regnique conſilia noſſet, Abſalamo eiuſque ſequacibus perſuaſit,ut ſeditionem concitarent, armaque aduerſus Principem,& Regem clementiſſimum ſumerent: & tu, cum ſis fidelium omnium conſilium, ſynagogæ caput, & totius ſtatus Ieſu Chriſti in lege Moſaica ſuper intendens exiſtas, adeone hodie ingratus, perficus, & ſce-
Eſth. 5. leratus erit, vt omnes Iudæos & Abſalonem Achitophel ad arma concitas, & commoueas, quo aduerſus Principem ſuum,Meſſiam & Deum ſuum ſceleratè conſpirent? Tunc futurus es ſuperbus ille, inuidus, & ambitione tumens Aman, qui Aſſuero conſilium dedit, miſerum vt Mardochæum è vita tolleret? & tu, ſuperbe Pontifex ſummus aulæ vertex, princeps & caput Synagogæ cum ſies, Iudæis ſuades vt Ieſum,qui verus Mardochæus eſt ad necē depoſcant? anne deterius aliquod reperire cōſiliū poſſes,anne peſtilētius, anne ēt exitioſius?

Matth. 14. NEFARIVm, fateor,fuit Herodiadis coſilium,quando filiæ ſuaſit,vt Ioannis Baptiſtæ caput ſibi in diſco dari poſtularet. At tuum o Caipha,conſilium centuplo deteſtabilius eſt,quādo populo perſuades Iudaico, vt Chriſti Domini caput ſibi tradit poſtularent.

[Congregauerunt Pontifices & Phariſæi concilium.] Heu quot nefanda concilia, quot infandæ conſpirationes, quot coniurationes aduerſus benigniſſimum Redemptorem coguntur, vix namque creati erant Angeli, & ecce ſtatim eorum Pontifices collegerunt concilium: quin ecce ſtatim Caiphas, Lucifer inquam, Angelicæ Synagogæ Princeps, tertiæ Angelorum parti conſuluit, vt aduerſus diuinitatem conſpirarent. [Factum eſt prælium magnum in cœlo.] Vix erat homo in terreſtri etiā paradiſo conſtitutus, quin ecce ſtatim Principes collegerunt

gerunt concilium: quin Satan, Adam & Eua congregentur, concilium ineant, in quo de Diuinitate diſceptatur, [Eritis ſicut dij.

QVID addam amplius? dicam te, o Pater æterne, & te, o glorioſe & ſancte Spiritus, uos Principes æterni, ſanctiſſimæ Trinitatis perſonæ, ab æterno concilio aduerſus Redemptorem meum coniugiſse; vt eum innocẽtem morti adiudicaretis: vos etenim illi Principes eſtis, de quibus olim Pſalmographus locutus eſt; [Aſtiterunt Reges terræ, & Princeps conuenerunt in vnum, aduerſus Dominum & aduerſus Chriſtum eius. pſal. 2.

NVLLA igitur datur effugij uia, mi Redemptor; te mori neceſse eſt, non eſt quod dicas amplius, [Tranſeat a me calix iſte.] Ita namque in arcano SS. Trinitatis concilio conſtitutum eſt, in quo iam a longo tempore morti adiudicatus es, & vlterius nõ appellaſti. Cauſa tua in duobus ſummis conciliis, in concilio ſcilicet Diuinitatis, & in foro humano, in cęlo nempè & in terra, examinata fuit, diſcuſsa & peracta; & vtrobique mortis ſententia in te lata fuit. Verum quanam potiſſimum de cauſa vos o conſiliarii æterni, vos iudices omnium iudicum ſupremi, qua lege, quo iure, aut quomodo Meſſiam meum morti tam atroci, aut truculentæ addicitis? Audite quæſo, quid ad hęc reſpondeant, [Expedit vt vnus homo moriatur pro populo,] Ieſus inquam Chriſtus, Deus ſimul & homo; vt mundus ratione quadam inaudita, propria tamen & conuenientiſſima, redimatur; quo euidentius Dei erga homiues amor appareret, vt ſcilicet homines ab homine in exitium perducti, per hominem reſtaurarentur.

VOS vero Phariſæi, Pontifex, tuque imprimis Caipha, quam mortis cauſam affertis, ecquod ius prædenditis, quam æquitatem depromitit, aut qua via ad tam crudelem & cruentam ſententiam ferendam proceditis? Audite obſecro eorum leges & iura, inuidiam inquam potius & furores: [Quid facimus, quia hic homo multa ſigna facit? quod miracula edat, animas ad bonã frugem conuertat, quòd mortuos excitet: atque hoc fundamentum fuit tam iniquæ ſententiæ ferendæ.

O iu-

O iudices iniquiſſimos,o iudices affectibus in tráſuerſum actos,Nam ſi tu Caipha,cum ais[Hic homo,]ſcires, quis hic homo foret,numquam eum morti adiudicares. Homo quippè hic ſimul & Deus eſt; homo hic eſt, qui multa olim ſigna fecit, tot prodigia in Eegypto,tot mirabilia in mari Rubro, tot miracula in deſerto.Homo hic

Luc.10. ſimul Deus eſt & homo,qui deſcendens aliquando è cęlo in terram, e Ieruſalem in Iericho incidit in manus

Egregii conceptus. Iudæorum,qui inſtar latronum eum deſpogliauerunt, ſauciauerunt, & mortuo eo in crucis arbore derelicto, abierunt.Eſt denique ille homo, qui tot miracula edidit in incarnatione ſua, quando nimirum duas naturas in vna eademque hypoſtaſi combinauit; tot ſigna in natiuitate,tot prodigia in vita;& in cuius morte tot quoquę mirabilia videbitis. Ille namque homo moriens Solem faciet deliquium pati,terram tremere, petras diffindi,ſepulchra quoque reſerabit. Homo deniq; eſt omnium rerum peritiſſimus. Verum quid deinde in hocce concilio ais o Caipha? [Vos neſcitis quidquam] Quid cogitatis viri,quid dicitis? neceſſe eſt vt homo hic de medio auferatur,res noſtræ aliquin peſſimo loco futuræ ſunt. Niſi enim remedium aliquod in tempore adhibeamus, veniens Romani & auferent locum noſtrum, vrbemque noſtram euertentes omnes nos diſpoliabunt: quare expedit vt vnus homo pro omni populo moriatur, potius

Ion.2. quam tota gens miſerè pereat: Nautæ qui Ionam vehebant, ſi fortè meminiſtis, cum grauis tempeſtas incidiſſet,vt ſe ſuaque conſeruarent, Ionam in mare deiecerunt; cuius mors illis vitam peperit;;illo namque ſubmerſo rediit ſerenitas & malacia. Similem hodie quoquo tempeſtatem impẽdere nobis à Romanis videmus; neceſſe eſt igitur ut hominem hunc in mare paſſionis præcipitem iaciamus, quo eius nos mors morte eripiat, & vitam nobis ſalutemque eadem conferat.

Luc.8. AN non magnum Geraſenorum dementiæ argumẽtum fuit,Chriſtum à finibus ſuis pellere, ne porcos ſuos perderent:non minor,mihi credite,Caiphæ huius demẽtia eſt,Chriſtum ipſum perdere molientis,quod timeret ne in Romanorum manus ciues inciderent.

[Vos

[Vos neſcitis quidquam;] Neſcitis quantum in hac re pondus & moment um conſtat; neſcitis quantum huiuſce rei interſit, ab ea nempè omnis noſtra ſalus, fortuna, aræ, facique dependent; ſalus inquam, vel ruina, omne noſtrum commodum, aut incommodum. O ſuperbientem ſuperbi hominis orationem, o verba timore & arrogantia pleniſſima? Potens ille Perſarum Rex Xerxes, cum quodam tempore comitio regni indixiſſet, in quibus de bello Grecis inferendo diſceptaretur, hac principes ſuos oratione eſt allocutus. [Ne videar meo tantum vſus conſilio, vos contraxi: ceterum ſcitote parendum vobis magis quam ſuadendum.] Notate effrenatam hominis arrogantiam, & intollerabilem præſumptionem. Eandem mihi hic oſtendere videtur Caiphas, quin etiam adhuc maiorem dicens, [Vos neſcitis quidquam:] Neceſſe eſt vt vnus pro omnium ſalute moriatur; nulla alioquin ſecuritatis ſpes affulget. Eiſdem verbis mihi Saul vſus cum filio ſuo Ionatha videtur: [Quãdiu vixerit filius Iſai ſuper terram, non ſtabilieris tu, neque regnum tuum. Itaque iam mitte & adhuc eum ad me quia filius mortis eſt.] Verbo porro Saulis, Caiphas eſt viſus vſurpaſſe dicens; Quamdiu vixerit homo ille, principes & ſeniores nunquam ſynagoga noſtra ſtabilientur; niſi ille moriatur, res noſtræ non ſuccedent, ſed peſſum ibunt. Eia igitur moriatur, inuadamus eum, & educamus eum de terra viuentium. Expedit namque ut unus homo moriatur pro populo.

Vale. li. 5. c. 9.

1. Reg. 20.

QVARE obſecro magne Pontifex: Ne ſcilicet, in quis, res noſtræ dilabantur ac peſſum erant, morte innocens eſt condemnandus. Quam perperam concludis, quam parum dialecticus es? quam procul es à conceptibus & intentione tua Chriſti namque mors erit & ueſtra, illo occumbente, vos, regnum ueſtrum & reſpub. ueſtra extinguetur & occumbet. Timeo enim ne idem uobis euenturum ſit, quod olim Regi Ieroboam, qui cũ uitulos æneos erexiſſet, uariaque idola per regnum adorari præcepiſſet, ratus id ad regnum ſtabiliendum non parũ momenti allaturũ; neſciuit ſe ſibi filijſq; ſuis, familię, atq; adeo uniuerſo regno perniciè & exitiũ intuliſſe.

3. Reg. 18.

PHA-

Digitized by Google

Exo. 2. PHARAO Aegypti Tirannus, ratus Hebræorum primogenitorum nece regnum ſtabiliendum, tantum ab fuit, vt uoti compos factus fuerit; ut potius diabolicum hoc commeatum & peſtilens conſilium, rerum ſuarum exitius fuerit, & ſe ſuaque euerterit: cum enim omnes Hebræorum maſculos in profluentem proiici mandaſſet, ipſemet, cum toto exercitu ab uno Hebræo rubri maris gurgite abſorptus fuit. Eadem vobis mihi credite fortuna impendet Iudæi: dicis o Caipha iudex inique, expedire ut unus pro populo toto moriatur, ſed adeone
4. Reg. 13. Deum mundo huic noxium cenſes, & eum mundo pellere decreueris? Cum Eliſæus propheta iam in extremis ageret, Rex Ioas pedibus eius aduolutus lachymabatur & clamabat dicens, [Pater mi, pater mi, currus Iſrael & auriga eius:] quaſi regnum ſuum a morte eius neminem
Gen. 31 eſſet habiturum, cui ſe tutò, ut Eliſæo conſueuerat, credere poſſet. Laban etiam audito Iacob relicta Meſopotania, in patrium ſolum rediiſse conſternatus fuit, & tantum non exanimatus, ob deceſſum ſcilicet eius qui tanta ſedulitate & cura oues ſuas paſceret, ita ut in infinitum creſcerent. Te uero Caipha, omni barbarie barbarior nō pudet aut piget, è medio tolleret, morti adiudicare non dico Heliſæum, aut Iacob, ſed filium Dei vnigenitum
Iud. 16. quo ſublato quænam calamitas ſynagogæ veſtræque rei pub. impendet? Ne ſcilicet olim Samſon, ſe a ſpiritu Dei eſſe derelictum: at tum demum agnouit, licet ſerius, cum ſe Philiſtæorum carceribus traditum uidit. Ita quoque tu Caipha, & uos Iudæi, neſcitis quid ſit Deo eſſe deſtitutum: ſcientis autem poſtea, cum uenerint Romani, & cinxerint muros ueſtros, & omnem poſteritatem ueſtrã, cum tota gente ueſtra euerterint. [Expedit ut unus homo moriatur.] O triſtem nuntium? ecce ſententia mor-
Geneſ. 27. tis in Meſſiam lata. Quis ei ſuggeret, ut ſe ſubripiat, ut alio appellet, vt ſe in tuto collocet; Cum Eſau aduerſus fratrem Iacob conſpiraſſet, ſtatim tu ei Rebecca ſuggeſſiſti ut fugere, [Ecce Eſau frater tuus minatur ut occidat
2. Reg. 13. te.] Aperit enim Dauidi Regi omnia conſilia, & quidquid in caſtris Abſoloni gereretur: & eheu, nemo ſaluatori meo uel minimum ſuggerit: nemo ei nefarium hoc

conſi-

Digitized by Google

conſilium, hanc impiam coniurationem detegit. Quid hic agitis o Nathanael, Gamaliel, Ioſeph ab Arimathia? cur præceptoris & Domini veſtri patrocinium nō ſuſcipitis, aut ſaltem diſſoluto concilio, cur ei non ſuggeritis, ſibi vt caueat, tanta, taliaque, in caput illius cudi? Nequaquam. Expedit enim vt vnus homo moriatur pro populo. Eſt tamen hic aliquid quod in te laudem o Caipha: nūquā, mihi crede, melius rem acu tetigiſti: prophetiza, & verum dicis, neſcis tamen. Nam cum plurima Deus media noſset quibus humano generi ob peccatum predito poſſet ſoccurrere; filij tamen ſui paſſionem hic adhibere voluit, quo nullam aut melius aut conuenientius tum ad naturam humanam reſtaurandam, tum ad amorem diuinum melius perſpiciendum, potuit inueniri. Hauſi id è Paulo Apoſtolo ita Hebræis ſcribente: [Decebat eum, propter quem omnia & per quem omnia, qui multos in gloriam adduxerat, auctorem ſalutis eorum per paſsionem conformari. Anne obliti eſtis, quid ipſe duobus diſcipulis in Emaus euntibus dixerit in via ſocius: [O ſtulti & graui corde, nonne hæc oportuit Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam.] Benè dicis Caipha, [Expedit.] Erat numque primi delicti grauitas duabus de cauſis infinita. primo quod aduerſus infinitam maieſtatem patratum, deinde quod ad infinitos homines eiuſdem contagio ſerperet. Ac proinde requirebatur homo, qui infiniti ſimul eſset roboris, & meriti apud Deum immenſi; qui ſanguine ſuo peccatum adeo graue, tamque diuturnum expiaret. Et quoniam inter homines tam efficax & præclara virtus non reperiebatur, nec tanta merita; nihil magis proprium aut conuenientius ad diuinæ iuſtitiæ ſatisfaciendum potuit reperiri, quam vt filius Dei, cuius maieſtas infinita eſt, humanam naturam induendo, Deo pro homine ſatisfaceret, proque humano genere mortem oppeteret. Hoc ſcilicet expediebat: nulla alioquin cœlum ingrediendi via dabatur: ipſæ paradiſi portæ clauſæ ſemper alioqui manſiſsent. Ita namque prædixerat ipſe Dominus Ieſus; [Expedit vobis, vt ego vadam,] ſcilicet

Heb. 2.

Luc. 24.

ad mortem,& a morte adusque inferos, ab inferis vſque ad Patrem. Expediebat vobis,o Angeli, vt ſcilicet ſedes veſtræ replerentur,& priſtina ruina reſtauraretur; Expediebat & vobis Patres,qui in limbo captiui detinebamini,vt eripi poſſetis; & vobis ò homines, vt hac ratione obſtructum cœli limen ſubiretis. In quam rem figuram è veteri teſtamento producam. Homicida qui ob cædem commiſſam patria eiectus erat, prius in patriam redire non poterat, quam ſummus Pontifex obijſſet. Deſignabat hoc redemptionem noſtram Auditores: nō prius enim poterat primus homo, ſui ipſius homicida, paradiſo,patria nimirum ſua,extorris factus, in patriam reuerti,quàm Ieſus Chriſtus,ſummus ille Pontifex, exſpiraſſet. Expediebat ergo hunc hominem mori.

Figura. Nu. 15.

Heb. 2.

Luc. 24.

ET ſanè expediebat Domine, mi Redemptor, licet non vſquequaque neceſsarium foret,te noſtri cauſa mortem oppetere:mille namque tibi alioquin media ſuppetebant,ad nos redimendos, at nullum hoc ipſo commodius aut conuenientius. Expediebat ſc. Domine te mori,vt nobis vitam conferres;te deſcendere, vt nos exaltares;humanam naturam induere,vt nos ſemideos faceres; paſſionis tormenta ſubire,æternam, vt nobis beatitudinem & infinitam promerereris, O bonitas infinita, o Redemptor benigniſſime, quas gratiarum actiones,quas laudes tam immenſus amor,vel potius quæná exequia,tam ingens,tam ſingulare, & adeò eximium beneficium promeretur? Noſtræ fateor,Domine vires non ſufficiunt, labaſcunt humeri: attamen quidquid in nobis eſt libentes meritoque dedicamus & efferimus: cor ſcilicet ad te amandum, corpus ad te adorandum, animam quæ te aſſiduè ſequatur, vt tibi ſincerum in hoc mundo obſequium offerat, exſpectans donec in altero te plenè laudare queat, Amen.

SABBA-

SABBATO POST Dominicam Paſſionis.

Nunc anima mea turbata, Vt Ioan. 11.

FIGVRA.

DAVID Rex enim poſt Abſaloni ſeditionem commotionemq; vrbe domoq; profugeret, & nudipes & capite operto, torrentem Cedro tranſiret vt in deſertum ſe cederet, ingenti cordis dolore tactus intrinſecus vultum in mœrorem contraxerat & lachymas vbertim oculis effundebat. Hodie hanc figuram completam videmus. Verus enim Dauid Ieſus Chriſtus, poſt cruentam Synagogæ Iudaicæ coniurationem, Ieroſolymis ſecedens, triſtitiam induit; paſſioniſque torrentem quem tranſiturus erat, & deſertum Caluariæ in quo crucifigendus ſibi proponens, apertè declarat animam ſuam eſſe turbatam, & uarijs anguſtiarum mōtibus concuſſam. Sunt hæc Domine puncturæ curis, & præābula paſſionis tuæ iam iam inſtantis: neque enim credo te perturbationi animi interriori eſse obnoxium. De hac perturbatione hodierna die, modò ss. Pneumatis auxilium. & D. Virginis interueniant preces, verba faciemus. Quamobrem recitemus ſinguli 2.Reg. 15.

AVE MARIA.

PATIENTIAE illud & tolerantiæ ſpeculum Iob humanæ vitæ ærumnas clamitateſque deplorans, merito mihi dixiſſe viſus eſt: [Vita hominis militia eſt ſuper terram.] Vix enim nati ſumus, quin ſtatim militiæ adſcribamur, eidem aſſueſcamus, & nobis quotidie & ad finem vſque vitæ bellandum ſit. Vix etiam quodam Deus cœlos creauerat, quin eos ſtatim Angeli, idque contra cœlorum naturam, uiolento quodam curſu &

impetu abreptos egerint, nec vllo deinde tempore motus ille quieuerit, ſed ad finem vſque mundi permanſurus ſit, & mundo demum finiente finiendus. Quod præſagium eſt, mortales, vix nos in hunc mundum ingredi, quin ſtatim alterius generis Angeli animas noſtras inuadant, & violento quodam impetu tranſuerſas rapiant, ab Oriente nempe gratiarum vſque in Occidentem peccati impellendo; qui impetus quidam eſt præter rerum ordinem, & naturæ noſtræ penitus repugnans. Quod Apoſtolus optimè expreſſit dicens: [Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem tantum, ſed aduerſus mundi rectores.] quaſi diceret: Duo nobis ab ortus noſtri exordio bellorum genera inſtant, & ſequuntur quocumque demum fugerimus: bellum ſcilicet externum, & ciuile. Motus enim quos nobis dæmones, tartarus & mundus concitant, bella ſunt externa: verum quos ipſa nobis concupiſcentia, caro, prauique noſtri affectus commouent, ciuilia meritò appellari poſſunt. Et quamuis illa vehementiora ſint & atrociora, hæc tamen magis pertimeſcenda ſunt, maiorique cum diſcrimine coniuncta: [Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem tantum,] ecce ciuilia: [ſed aduerſus mūdi rectores;] ecce externa.

VT porrò de ſolis ciuilibus loquamur, numquam nos illa quietos viuere ſinunt, ſed ab ipſis incunabulis nos eadem inuadunt, tum quòd paſſiones e natura ipſa proficiſcuntur, & cum natura commorantes ad vſque tumulum nos comitantur: tum verò quòd naturæ inhæreſcant. Principium verò & ortum à carne hac
Gen. 2. nequam & praua concupiſcentia habent: nam [caro
Gal. 5. concupiſcit] ſemper [aduerſus ſpiritum, & aduerſus ſpiritus carnem,] vti Paulus ad Galatas ait. Ipſá namque eſt tentatrix illa Eua, quæ Adamos ſemper im-
2. Reg. 21. pugnat, in ipſo etiam paradiſo, in ſtatu nimirum innocentiæ. Ipſa eſt fornicaria illa Ieſabel, quæ reges etiam potentiſſimos interimit. Ipſa eſt peruerſa
Iud. 16. Dalida, quæ Sampſones viroſque fortiſſimos eneruat & expugnant. Aiunt Philoſophi motus & agitationes

tiones maris ab ipſo lunæ incremento & decremento initium ſumere: equidem iiſdem verbis dixero, omnes omninò motus & animæ noſtræ paſſiones è praua concupiſcentia proficiſci & emanare.

VIDIT olim Daniel arietem duobus inſignitum cornibus, qui furijs agitatus cetera animalia, in quæ incidebat, ad terram proſternebat. Non errauero ſi per hunc arietem concupiſcentiam deſignari dixero. ipſa namque eſt aries duobus munitus cornibus, appetitu ſcilicet concupiſcibili & iraſcibili; verum qui adeo proteruus ſit & petulans, vt rationem, ſpiritum, ſenſus ipſos interriores, & integram nonnunquam animam, ad terram deijciat, inque peccati mortem præcipitem agat. An non igitur cruenta illa bellatrix, vel furioſa potius Amazon, certamina ſua, motus, & rebelliones iam inde à matris vtero nobis intentare præſumit? Accommodate aures, figuras veteres producam. Dan. 4.

IACOB & Eſau iam inde à matris vtero inter ſe digladiati ſunt; & cum nondum arma tractare poſſent, calcibus ſeſe mutuò oppugnabant. O infelices gemiti, quàm triſtia nobis affertis præſagia, ſcilicet a primo conceptionis noſtræ inſtanti, & ab ipſo materno vtero appetitum ſenſibilem, concupiſcentiam ſcilicet deprauatam, aut alio licet appelletur nomine, cum ſpiritu interno ſemper digladiari, perpetuaque bella gerere, & alterum in alterius conſpirare exitium. Figure. Gen. 25.

VIX quoque nati erant germani illi fratres Abel & Cain, quin ſtatim arma ſpirent, adeoque in ſe mutuo exardeſcant, vt alter alterius manus cruenter ſanguine. Quid hoc denotare putabimus, Auditores, quàm, ſpiritum & appetitum uitioſum, quamprimum vt exiſtere inceperint, ſibi inuicem bellum indicere, tantoque impetu in ſeſe mutuo inſurgere, vt quamprimùm alteruter occumbat neceſſe ſit? Gen. 4.

SARA & Agar ancilla, quæ in Aegypto nata erat, numquam pacificè in familia Arahæ cohabitare potuerunt. quid porrò deſignatis o mulieres, quàm tu Sara rationem, tuque Agar AEgyptia concupiſcentiam, quæ concordes in familia hominis Gen. 21

viuere numquam poſſunt ?

2. Reg. 14. VIDVA olim quædam Dauidi regi conqueſta eſt, fuiſſe ſibi duos filios, quorum alter alterum rixando in uia interfecerat: [Ancillæ tuæ erant duo filij, qui rixati ſunt aduerſus ſe in agro, nulluſque erat qui eos prohibere poſſet, & percuſſit alter alterum, & interfecit eum.] Quid per hanc mulierem viduam intelligimus, niſi animam, quæ cùm non niſi duos habeat alumnos, ſpiritum ſcilicet & appetitum, & ambo ſimul in itinere vitæ huius viam carpans, & hoc in itinere ſemper inter ſe rixentur, ſæpè accidit, vt alter alterum interficiat.

4. Reg. 13. ABSALON & Amnon eiſdem patris filij, eiuſdem menſæ conuiuæ, iniectis ſibi inuicem manibus, crudeli paricidio & Thyeſtæo ſpectaculo epulas cruentatur. Spiritus & concupiſcentia eiuſdem animæ hæredes, & eadem menſa refecti, eodem ſe ſæpenumerò modo excipiunt, & conſopitum odium redintegrantes, triſtitia ſæpè paricidia committunt. O certamina deploranda, o bella nimium cruenta. Audite & alias figuras.

Geneſ. 13. REFERVNT ſacræ litteræ, Abraham & Loth, qui fratres appellantur, licet alter auunculus eſſet, & alter cognatus, nunquam inter ſe pacem habuiſse, ſed ipſos etiam paſtores eorum in agris ſæpè inter ſe rixari ſolitos. Quid porrò ſignificant hæc omnia? niſi duos illos fratres, appetitum & ſpiritum, vel duas illas ſorores, rationem & concupiſcentiam nunquam inter ſeſe pacem habere poſſe, quin & ipſos ſeruos, tot ſcilicet facultates, quæ vtrique deſeruiunt, ſemper inter ſe litigare & contendere. Deſunt ne igitur figuræ nobis? aut potius, deſuntne nobis bella ciuilia, & paſſionum certamina; bella inquam quæ nobis ſucceſſionem auita adhæreſcunt, quoniam ab ipſo Adamo originem ſumunt? O bella cruenta, & funebria, quæ nunquam hactenus compoſita fuiſtis, quæque in ipſo terreſtri paradiſo ortum habuiſtis, & continua ad nos vſque ſucceſſione, de patre in alium, perueniſtis, & ad finem vſque mundi durabitis, ſunt ſanè immortalia, nec per ſacramenta aut bona opera componi poſſunt, (durat nempè concupiſcentia etiam poſt baptiſmum) bella, inquam,

quæ

Digitized by Google

quæ nos ipſi poteſtate propria extinguere non poſſumus. Nam primi motus non ſunt in poteſtate hominis. Bella denique, a quibus nullus vnquam mortalium immunis exſtitit, nec ipſe quidem Chriſtus Dominus. Quomodo enim hæc eum oppugnauit concupiſcentia in monte Oliueti? tam vehementi namque eum tunc triſtitia & pauore concuſſit, vt a morte parum abfuerit: vnde exclamauit; [Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem:] At quomodo eum in hodierno Euangelio oppugnat; tam vehementem enim ei formidinem & mortis metum incutit, vt præ timore dicere coactus ſit; [nunc anima mea turbata eſt.] Verum, vt, quomodo hoc intelligendum ſit, cognitum habeamus, de paſſionibus, quæ in Ieſu Chriſto fuere, nonnihil loquemur, ac deinde de eiuſdem gloria: & ſuper vtrumque hoc concionis noſtræ ædificium extruemus. Matth. 27.

PRINCIPIO igitur, dicimus in Ieſu Chriſto paſſiones fuiſse: vidimus namque eum ita ſuccenſum & excandeſcentem, cum flagello in manus ſumpto, & ira intrinſecus concepta, ementes & vendentes templo eiecit, & menſas nummulariorum ſubuertit: toties quoque cum aduerſus phariſæos commotum audiuimus, cum eorum vitia coargueret. Vidimus quoque eum lachrymantem ſuper muros vrbis Ieroſolymitanæ. An non verò vos lachymæ paſſionem & triſtitiæ cuiuſdam vehementis indices eſtis. Vidimus quoque eum in mõte Oliueti, præ metu, quem ex iminente conceperat, ad terram proſtratum: hic iterum eum turbatum, & animi anguſtia preſſum contemplamur. Luc. 19

AN non vobis, Auditores, cholera, triſtitia & metus paſſiones quædam eſse videntur, quibus & nos obnoxij ſumus? Numquam tamen eum legimus riſiſſe; ſed inſtar Heracliti ſemper a riſu abſtinuiſſe: Vt nos obiter doceret, vitam hanc non eſſe aliud, quam domum luctus, & triſtitiæ theatrum, & nullum hic verum gaudium reperiri; domum hic eſſe pœnitentiæ & triſtitiæ, non verò voluptatis aut deliciarum. Quam in rem egregium nobis conceptum ſuggerunt Hebræi, qui cum in Aegypti regione aliena verſarentur, indeſinen-

Digitized by Google

ter plorabant, & ad patriam ſuſpirantes anhelabant; cumque alij ad lætitiam & voluptatem eos inuitarent, Pſa.136 reſpondebant, [Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena.

VERVM vt ad paſſiones, de quibus agimus, redamus, notandum eſt, o Theologi, Ieſum Chriſtum cum carnem humanam indueret, naturamque noſtram ſibi deſponderet, omnes eiuſdem paſſiones & accidentia ſibi quoque eadem opera adiunxiſſe & adaptaſſe, quæ nimirum hypoſtaticæ illi unioni non repugnarent. Nam vt Philoſophi aiunt, [qui dat eſſe, dat & quæ conſequuntur ad eſſe;] ita quoque inuerſis terminis, [qui accipit eſſe, accipit & quæ conſequuntur ad eſſe.] Redemptor igitur noſter naturam humanam induens, induit ſimul & omnem eiuſdem dependentiam & conſequentiam, omnes nimirum illius paſſiones, vt famam, ſitim, calorem, frigus, ærumnas, miſerias, mortem denique ipſam; quæ omnia ipſi naturæ inhæreſcunt: at nunquam aſſumpſit peccatum, nec ignorantiam, nec paſſiones, quæ peccatum denotant, uel aliquam inclinationem ad peccata. Repugnabat quippe hoc perfectioni excellentiæque myſterij huius. Fieri quoque non poterat, vt illa anima diuinitati in myſterio incarnationis combinata, peccatum vllum committeret, ad eundem planè modum quo animæ, quæ iam æterna beatitudine perfruuntur. Nam ſicut cęlum, ut Philoſophi aſſerunt, corrumpi non poteſt, nec ulli è primis quatuor qualitatibus, quæ ad corruptionem tendunt, obnoxium eſt, idque propter formæ, cui coniunctum eſt, nobilitatem. Ita mihi de Chriſto dicendum hic uidetur, eum nempè peccare non potuiſſe, nec ullam e primis paſſionibus habuiſſe, quæ ad peccatum inclinant, propter nobilem illam diuinitatis formam, cui anima eius maritata erat.

ADEO vt omnes, quas Saluator aſſumpſit, paſſiones, tribus ab eo potiſſimum de cauſis aſſumptæ ſunt; primò ad ſatisfaciendum, uti aſſerit Auguſtinus Epiſto. CXLI. ſecundò ad pęnitentiæ exemplum commonſtrandum.

Digitized by Google

dum, vt docet Bernardus Sermon. ſecundo in Cantico: denique vt uerum ſeſe eſſe hominem demonſtraret, ut Cyrillus lib. 2. in Ioannem tradit. Dicere alioquin potuiſſemus, non eandem nobis cum eum naturam aſſumſiſſe. Quam rem audite præclarum e philoſophiæ arcanis depromptum conceptum. Quemadmodum enim philoſophi aliam eſſe cælorum materiam dicunt, alteriuſque naturæ, & aliam rerum harum inferiorem, quoniam non eadem utraque accidentia habent: idipſum de Chriſto Ieſu dicere potuiſſemus, ſi humanam induendo naturam, eiuſdem accidentia non ſimul aſſumpſiſſet.

IACOB cum Rachaelem Labani filiam, pulchram nimis in uxorem acciperet, accepit ſimul & ſororem eius Liam, quæ non uſquequaque formoſa erat; quin & hæc inter cæteras matrimonij conuentiones una fuit, ut Iacob partem aliquam emolumenti ex gregibus capiendi heberet. O uerè inſignem allegoriam; denotat illa nobis Iacob noſtrum, Ieſum Chriſtum, pulchram illam hominum naturam, Adæ filiam, in uxorem accipiendo, turpem quoque Liam, concupiſcentiam inquam duxiſſe, quæ deformis, & plenè terrena erat: ſimulque hoc pactum initum fuiſſe, ut ſponſus de gregibus & armantis participaret, de brutalibus videlicet paſſionibus noſtris partem aliquam haberet. Gen. 29

D. Thomas de paſſionibus, quæ in anima Redemptoris noſtri fuere, loquens ait, tribus eas modis à noſtris fuiſſe diſtinctas: ſcilicet, quo ad obiectum, principium, & effectum: nam quoad obiectum; paſſiones noſtræ ſæpenumero e rebus illicitis originem ſumunt. Sæpè namque erga illa afficimur, quæ potius odiſſe deberemus: ſæpè quoque ob ea lætamur, quæ nobis dolorem magis incutere deberent; deinde erga ea ſæpè inordinatè ferimur, erga quæ non eſt conueniens aut conſentaneum ferri. Deinde quoad principium & originem: non eſt enim in noſtra poteſtate impedire, ne crudeles illæ furiæ animam noſtram ſubintrent: Nam primi motus, vt diximus non ſunt in hominis poteſtate: ſed ſtatim, ubi quid uel iucundum uel iniucundum vidimus, fieri non D. Th. 3 p. 9. 15. ar. 4.

poteſt

poteſt,quin ſtatim ad illud amore quodam illicito, eiuſdem pulchritudinem diligendo,feramur, aut viſa turpitudine,ab ea animum & mentem auertamus.

DENIQVE quoad effectum. Nam licet deprauatos illos motus cohibere & compeſcere poſsimus, ea tamen illorum aliquando eſt vehementia, & impetus, vt etiam inuitos nonnunquam ad liquid præter ſas & æquum faciendum abripiant: quin & interdum adeò inſurgunt & inualeſcunt,vt rationis lumen eripiant,intellectui tenebras offundant, noſque ad ea facienda impellant,a quibus abhorrere nos penitus oportet.

NOVISTIS crediderim, vos, qui paſsionibus ducimini, quanta ſit earum vis & efficacia: mutant illæ namque vultus colorem, motum cordis, totius corporis compoſitionem, vel ſola etiam imaginatione conceptæ. O quos illæ motus, ecquas agitationes, ecquas mutationes ſuppeditant? Dilatatur enim cor noſtrum, quando exhilareſcimus; coarctatur, cum triſtitia nos inuadit: Cholera ſanguinem commouet & efferueſcere facit; Pauor eundem obſtupefacit, & frigidiorem reddit glacie. Denique crudeles illæ furiæ nos anhelare, tremere, vacillare & titupare faciunt, adeò vt earum vi lingua balbutiat, dentes freمant, ſanguis euaneſcat, atque omnia membra tremant & conſternentur. Pallorem quin etiam inducunt,& ſimul ruborem, eum demum nobis colorem & habitum ſuperinducunt, quem illis viſum fuerit. Dicam igitur verè, o crudeles furiæ, & infernali Megera truculentiores.

ET ſicut vapores illi craſsi, & terræ illæ exhalationes, quæ e terra ſurſum feruntur, ſolem offuſcant, eique lumen eripiunt, tonitrua & fulmina procreant,omnemque adeo aera perturbant. Ita quoque fumoſæ illæ exhalationes, & nimii concupiſcentiæ, partis nimirum inferioris, vapores, id eſt paſsiones ſurſum elatæ, ſoli rationis lumen eripiunt, tonitrua & fulmina peccati progignunt, animamque confundunt & perturbant. At longè illa aliter in Ieſu Chriſto extiterunt, nihil namque huiuſmodi in illo repertum fuit:

Digitized by Google

fuit: cum paſſiones eius nunquam ad res illicitas tetenderint. Semper namque quæſiuit, ſperauit, petijt ea quæ par erat concupiſcere, ſperare, petere. Fleuit quidem ſuper tumulum Lazari, at peccatorum noſtrorum cauſa. Gauiſus quidem eſt, ſed noſtræ ſalutis ergò: [Gaudeo propter vos vt credatis.] Et hodie anima eius turbata eſt, ſed mortis inſtantis metu. O præclara paſſionem obiecta, o paſsiones minimè paſſiones. Ad hæc dico, ſummum illum Dominum, paſſionibus ſuis eſſe dominatum, eaſque non habuiſſe, niſi cum habere vellet. Quid ais? Quid hoc denuntias? Primos enim motus non eſse in hominis poteſtate, aiunt Philoſophi; concedo, ſed minimè id locum in Ieſu Chriſto inuenit. Potuiſti enim Domine Ieſu, omnia obiectorum genera comprehendere, paſſionibus tamen, & primis motibus animum tuum niſi dum velles, non ingredientibus. Fuiſti ſcilicet magnus ille Aeolus, [qui laxare potes ventos & carcere frenas;] paſsionum namque tuarum turbines educere in apertum, cum velles, potuiſti, & eoſdem dum velles reducere, carceribuſque includere; & habenas earum laxare & contrahere, dum viſum eſset. Ioa. 11.

ANNON vos mecum omnes fatebimini, Theologiæ ſtudioſi, animam Redemptoris noſtri, a prima conceptionis hora, omnes dolores & ſupplicia in crucis arbore aliquandò perferenda, præſenſiſse, & quodammodo prægustaſse? Annon eadem in monte Thabor præuidiſse? notant enim Euangeliſtæ, ſi meminiſtis, eum de exceſsu ſuo ibi eſse locutum; quod omnes de exceſsu Paſsionis Patres intelligunt. Et tamen clauis, flagella, crux, ſanguis, ipſa denique mors, terraque obiecta, eum ne minimum quidem permouere potuerunt. Hodie quoque primum turbari incipit, quin & nunquam prius eum dicentem audiuimus, niſi hodie, [Nunc anima mea turbata eſt;] Quod Euãgeliſta expreſſè ſignificare & innuere voluiſſe viſus eſt: dicit enim [nunc,] vt indicaret hodie veniſse tempus, quo paſſionibus laxare habenas propoſuiſset: quod & alius Euangeliſta expreſsit dicens, [cœpit triſtari.] Paſsionibus igitur

Digitized by Google

tur ſuis dominabatur, non verò paſſiones ipſi. Vnde B.
Dam.q. 8.ca.2. Ioannes Damaſcenus: [Naturalia in Chriſto, non præcedebant voluntaria, & iratus eſt, doluit, timuit quando voluit.] Quid hic clarius aut expreſſius dici poteſt? Vidimus eum quidem nuper, ſi memineritis forſitan ventis & mari imperantem; quando nimirum totus mundus
Mat.8. clamabat: [Quis eſt hic quia mare & venti obediunt ei?] ſed ne obſtupeſcas ô munde; præſagium namque hoc eſt, mari eum concupiſcentiæ & ventis paſſionum ſuarum imperaturum. Vnde earundem hodie habenas laxans, triſtitia quadam graui tactus intrinſecus, ait, [Nunc anima mea turbata eſt.] Nam quemadmodum anima eius à primo conceptionis momento beata exſtitit; Verbumque profectò videbat: quâquam gloriæ ſuæ torrentem; prius in corpus ſuum noluerit redundare,
Mat.17. quam in monte Thabor transfiguraretur: Ita quoque eadem anima mortis ſemper hororem in mente habuit, & pœnarum grauitatem præſenſit; ita tamen, vt timor vllus aut formido, aut minima eorum portio, partem animæ interiorem nunquam, ipſo impediente, auſa fuerit occupare; vt eadem apprehenderet, donec ipſa hodierna die exterius oſtenderet, dicens, [Nunc anima mea turbata eſt.] Nullus igitur cum audit Ieſum Chriſtum paſſionibus ſuis ſe obnoxium, cogitet eum à paſſionibus tranſuerſum abductum fuiſſe, aut inſanientium more ijſdem ſeruijſſe; aut tales eas fuiſſe, quales noſtræ ſunt: at conſideret potius ſecum, eaſdem in nobis eſſe præter rationem & contra rationem; eo quòd nos ad peccandum inuitent, noſque reſiſtentes & inuitos etiam inuadant, etiam nihil minus cogitantes: ſed in ipſo eaſdem à ratione & ſecundum rationem ac ſemper rationi ſubiectas extitiſſe; ſemper à ratione directas & refrenatas: cum in nobis refractoriæ ſint, parere rationi neſciæ, atque ideò nullo ordine; ſed conſulè, in nobis procedunt. Nemo igitur cogitet affectus hos vnquam rationem eius turbaſſe, vel intellectui tenebras aliquas offudiſſe, ſed
Gen.6. perpendat ſecum, quemadmodum in arca Noe omnia animalia pacificè viuebant, tigres, leones, vrſi, & cætera

quæ

Digitized by Google

quæ ibidem reperiebantur, nunquam inter ſe diſſidentia, ſed perpetuam pacem colentia; ita in glorioſa Ieſu Chriſti anima, veri inquam Noe Arca, omnia paſſionum genera, quæ inſtar ferarum & brutorum nonnunquam efferaſcunt, ſemper in pace vixiſſe, & nullum vnquam inter eos exſtitiſſe.

HVC accedit quod magis adhuc mirandum eſt, huiuſmodi in omnibus facultatibus & paſſionibus eius ordinem extitiſſe, vt vna alteram non turbaret aut cõfunderet, vnde quamuis dicitus o Philoſophi, & benè dicitis, [maius lumen offuſcare id quod minus eſt:] ſolis nãque lumẽ ſtellarũ lumini obſtruit, de Ieſu Chriſto tamẽ dicere nõ poſſumus, maiorem in eo paſſionẽ impediſſe minorẽ. Vehemens.n. ille clauorum dolor quibus cruci cõfixus fuit, nõ impediuit dolorẽ minimæ etiã ſpinulæ, quę caput & cerebrũ illius trãsfigebat. Gloria quoq; partis ſuperioris non impediuit dolores partis inferioris, quos in horto Oliuarũ ſuſtinuit; aut vehemẽs ille dolor, ſenſũ in cruce immẽſam animæ gloriã. Ita namq; id credendũ eſt, quoniam Redemptor noſter, viator erat ſimul & comprehenſor, Deus ſcilicet & homo: Duas naturas in ſe continebat, contra quam aſſerebat Eutyches, & vnam tãtum perſonam, quod negabat impius Neſtorius; animam item diſtinctam à diuinitate, contra Apollinarem. Hæc igitur pars inferior eſt, Auditores, quæ hodierna die apertè profitetur, ſe turbari, non verò ſuperior, appetitus ſcilicet ſenſibilis, & non ratio: natura humana, non verò diuina: nunquam enim diuinitas dolorum cruciatumque particeps fuit, adeò vt ne quidem perpeti quidquam potuerit.

SED relictis hiſce paſſionibus, ad gloriam nunc properemus, ab vno ſcilicet extremo ad alterum; ita namque mihi Euangeliſta præit, dicens, [Pater clarifica nomen tuum:] quaſi diceret: iam tempus veniſſe videtur Pater, quo potentiam tuam mundo declares: nemo adhuc vix in mundo ſanctum tuum nomen agnoſcit, nullus te nouit: ſed iam neceſſe eſt, clarifices nomen tuum, miraculiſque editis illuſtrius reddas, & famam tibi parias. Ecce inſtantiã mors mea; iamiã pro hominibus, pro

pecca-

peccatoribus mori paratus ſum;cum ita decreueris. Scio mirabiles fore elationes maris.ſcio pœnas paſſionis futuras atroces, atque ideò nunc turbata eſt anima mea: metu concutitur:ſed mirabilis etiam in altis Dominus; Quamobrem Pater æterne manifeſta nomen tuum mũdo, illudque clarifica. Clarius porrò eloquere Domine: & quid per diuinum hoc nomen intelligis ſignifica. Explicat ſeipſum in Ioannis 17. capite dicens, [Pater venit hora, clarifica filium tuum]De me ipſo, de filio tuo, o Pater æterne, tibi hic loquor; iam tempus eſt vt eum manifeſtes, oſtende modò, eum eſſe filium tuum: aperi mundo, Angelis, Dœmonibus, & omnibus omninò hominibus, me Deum eſſe, tibi per omnia æqualem, æternitate tibi parem, demonſtra me tibi ſimilem natura, diuinitate, potentia, omnibus attributis, perfectionibuſque ſimillimum. Hic ſenſus eſt verborum illorum. [Clarifica nomen tuum.]Sed, o mi ſaluator, Domine, toties clarificatus es: quo in natiuitate tua facta ſunt mira-
Mat.2. bilia, vt demonſtraret te ad ſe ſpectare? Euocauit namque
Pſ.71. Reges Saba, Tharſis, & Arabum, vt te veluti Deum in ſtabulo adorarent: produxit in regione aeris noua ſi-
Mat.2. dera; quæ natiuitatis tuæ noctem mirabili luce recrearent, & lucem prębérent cum omnia tenebris eſſent cir-
Luc.2. cumfuſa. Angelos quoque cælo fecit deſcendere, qui cæleſti in nocte natiuitatis tuæ harmonia aera permulcerent, Paſtores montanis exciuit, qui tibi recens nato qualecunque obſequium offerrent. An non igitur benè te clarificauit? Qui etiam cum in medijs Iordanis vn-
Mat.7. dis baptizandus conſiſteres, an non Pater ipſe clamauit de nube dicens, [Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi bene complacui, ipſum audite?] An non te plurimis in vita editis miraculis clarificauit, trium ſcilicet mortuorum reſuſcitatione, tot facinoroſorum conuerſione, tot leproſorum curatione, tot ægrotis ſanitate reddita? quid præter hæc quæris amplius? an non hæc ſufficiunt? Sed loquitur hic, procul dubio auditores, de gloria paſſionis ſuæ, [Clarifica filium tuum,] quaſi dixiſſet: Ecquando tandem Pater cruci affigar? nunquamne me in monte Caluariæ conſtitutum videbo? nunquam clauo-

rum

Digitized by Google

rum illorum dulcedinem perſentiam: iucundam illam titillationem lanceæ, delicias illas ſpinoſi ſerti? Quando tandem o felix ac ter beata paſſio aduenies, quando dies illa effulgebit, vt dignus qui te ſubeam, reddar? Ille ſcilicet genuinus horum verborum ſenſus eſt. [Clarifica filium tuum.] Illic nimirum clarificandus erat, ea ſcilicet die ſublimis ille triumphus peragendus, cum videlicet magna illa diuinitatis ſigna viſa ſunt, cum ſol deliquium pateretur, terra tremeret, ſepulchra aperirentur, petræ diffinderentur, mortuique ſepulchris egrederentur. Magna profectò clarificatio, & euidentia gloriæ ſigna, at maiora adhuc à morte eius ſigna videbitis. Victor namque de tumulo deuictis hoſtibus reſurgit, glorioſus limbum adit, tartara concutit, omneſque inde captiuos ſoluit, captiuam ducens captiuitatem: Intrat clauſis ianuis, edit opera prodigioſa, cœlos propria virtute conſcendit. Clarifica igitur o Pater filium tuum, mors illa aliquando adueniat, quæ tantum filio tuo gloriam allatura eſt: Hoc nempe à te efflagito, huc omnis mea tendit ambitio. Tu verò, o fili glorioſiſſime, toties inquam clarificate, in natiuitate nimirum vitæ, morte, ac tanta gloria cumulate: & cui totus orbis acclamat: [Quis eſt iſte rex gloriæ?] Deus de Deo fili æternitate & natura Patri æqualis, cuius gloriam cælum, terra, atque adeò vniuerſa orbis machina demirata eſt: Et vidimus (aiunt cum Euangeliſta omnes creaturę) gloriam eius, gloriam quaſi vnigeniti à patre, plenum gratiæ & veritatis.] Tu fili omnipotens Patris omnipotentis, æterne & infinite ab infinito procedens, ſaluator meus, quem verum quendam Ianum meritò mihi licet appellare, quum Deus ſis & homo, Deus ſcilicet vt Pater, & homo vti nos; quin etiam iiſdem quibus nos miſeriis, calamitatibus, ærumnis, & paſſionibus obnoxius; verum longè alia quadam ratione, cum illæ nobis imperent, tu verò imperes illis: rationem illæ noſtram perueniant, tua autem ratio illas præueniat: in nobis verè ſint paſſiones, in te non niſi propaſſiones: Tu inquam hanc nobis gratiam concede, vt ita eas refrenare & compeſcere valeamus, qui voluntati obtemperent, voluntas verò rationi, ra-

Pſa. 23.

Ioan. 1.

ni, ra-

ni,ratio animæ,anima tibi , qui verus eius Dominus & Princeps exiſtis. Fac obſecro Domine, vt eas ita comprimere poſſimus,ne nos violenter abripiant,noſque committere faciant , quod gratiæ tuæ meritum in mundo hoc & gloriam in altero impediat. Amen.

DOMINICA
Palmarum.

Benedictus qui venit in nomine Domini, hoſanna in altiſſimis. Matth. 21.

FIGVRA.

Gen. 8. FINITO iam diluuio,columba quam Noe emiſerat,ad arcam oliuæ ramum virentibus folijs inſignem ore deferens poſtliminio reuerſa eſt ; vnde colligere licebat Deum cum hominibus iam eſſe reconciliatum , & aquas diluuij per orbem ſparſas,eſſe imminutas. Hodierna die hanc figuram impletam videmus : Vera namque illa columba Ieſus Chriſtus,finito iam condemnationis noſtræ diluuio , egreſſa iam olim cœlo,vel,ſi mauultis,ſacro virginis vtero, vera Noé arca, hodie ex agris , ramis cooperta , in clarum remiſſionis,gratię,pacis,reconciliationis,miſericordięque ſignum,reuertitur. Vnde præſagire licet & augurari,diluuium & aquas diuinæ iuſtitiæ iam eſſe imminutas. O diem felicem,& celebri victoria nobilem:o diem lætum & iucundum:o beati rami (qui nobis irrefragabiles teſtes eritis , malorum noſtrorum finem iam aduenıſſe , & certa redemptionis noſtræ ſigna ſatisfactiones noſtræ arrhæ,reconciliationis noſtræ indicia futuri eſtis) veſtras ego hodie laudes & triumphos canere, merita celebrare , deprædicare præconia decreui

modo

modò tu Paraclete ſpiritus intellectus mei aciem exacues, tuque regina cælorum precibus tuis opitulere: idcircò tibi omnes AVE MARIA decantabimus.

MAGNVS ille Philoſophus Heraclitus, tantum naturæ præceptis imbutus, cum miſerias & ærunnas, quas hoc in mundo cernere eſt, cognitas haberet, ſibique ante oculos poneret, adeò animo commotus fuit, vt toto vitæ ſuæ tempore eaſdem deplorarit. Ac meritò quidem: neminem enim eſſe putem, qui cum moleſtias, calamitates, & mala quæ in mũdo reperiuntur, penitus intueatur, riſu audeat diffluere, ſed non perpetuo fletu Heraclitum imitetur. Teſtes nobis erunt filij Iſrael: qui cum ſe in Babylonica captiuitate verſari viderent, miſerijs & ærunnis circumuallatos, perpetuo in gemitu, ſingultibus, & lacrymis vitam trahebant: vnde Pſalmiſta, [ſuper flumina Babylonis illic ſedimus & fleuimus, dum recordaremur tui Sion.] Et ſanè quomodo quis apud hoſpitem lætos agere dies poſſet, qui varijs eum iniurijs proſequatur, eiuſque votis plurimum repugnet? C. Plinius cum natura olim expulans eandem arguebat, quod cæteris animantibus vt mater, ſoli homini vt nouerca exſtitiſſet: ſed longè mihi credite, meliori cum ratione id de mundo dicere potuiſſet; ipſe namque ceterorum animalium benigniſſimus nutritius eſt, erga hominem verò vt inimicum & crudelem tyrannum ſeſe gerit. In quam rem præclaros conceptus producam.

Mundi vanitas oſtendi tur.

Pſ. 136.

PESTILENS ille ſerpens regulus ſoli homini nocet, quem ſolo viſu etiam inficit: cetera verò animalia illi innoxia ſunt, & ab eius veneno immunia. Mundus quoque peſtilens illa bellua, venenoſo hoc ſerpente infinitis partibus venenoſior, beſtijs non nocet; at hominem ita contagio ſuo inficit, vt conſuetudine ſua enecet, & viſu etiam venenato interimat.

CRVDELIS ille tyrannus Pharao Iſraelitas per diem laboribus defatigabat, & ærunnis conficiebat, circa veſperam verò flagelis terga eorum lacerabat: [flagellatique ſunt qui præerant operibus filiorum Iſrael ab exactoribus Pharaonis.] Eadem omninò tyrannis eſt & crudelitas mundi; qui cum homines per vitę diem labo-

Exo. 5.

ribus exhauriat,& moleſtijs fatiget, circa mortis veſperam,quando labores iam finiti ſunt,ſæpenumerò ad inferos præcipites etiam deturbat.

Gen.17. Vix intrauerat olim Ioſeph domum Putipharis Aegyptij, quin ſtatim hinc hera eum ad peccandum inuitaret, & illinc herus eum in vincula conijceret:[Tradit que Ioſeph in carcerem vbi vincti reges cuſtodiebantur,& erat ibi clauſus.] Ad eundem motum nobiſcum agitur,vix namque exiſtere in mundo cæpimus,quin ſtatim hinc natura nos ad peccādum ſollicitet,& illic mundus,Putipharis Aegyptij exemplo, in peccati & mortis vincula conijciat;è quo nunquam egredi dabitur,niſi vt ad ſupplicium rapiamur.Vere igitur exclamem,o munde infelix & fallax?

Antigonis Regis Apophtegma. MACEDONVM Rex Antigonus, cum de maieſtate & dignitate regia ſermo incidiſſet,dicere ſolebat, regiam poteſtatem nihil eſſe aliud quàm ſplendidā quandam ſeruitutem. Multò hoc melius de dignitate regia miſeri huiuſce mundi dicere potuiſſes o rex. ipſa namque nihil aliud eſt, quam pulchra quædam captiuitas,

4.Re.5. & aurea ſeruitus. Et quemadmodum Naaman Syrus opibus quidem affluebat, & regali more induebatur, ſed corpus eius lepra oppletum erat, ita quoque mundus vetus ille princeps diuitijs quidem abundat, & aureus apparet; ſed ſi quis penitius & proprius eum intueatur, inueniet proculdubio lepra eum eſſe coopertum,putredine repletum abominationibus refertum, & vitiis ſceleribuſque fœdatum,denique aliud nihil eſſe quàm meram vanitatem,ac meras inanias. Cum ingentem illum Babylonis coloſſum contemplor, cuius caput aureum, pedes uerò lutei & fragiles, quique ad minimi lapilli contactum in puluerem & in cinerem euaneſcunt; ueram & genuinam mundi imaginem mihi uideor intueri. Intueor namque frontem eius ſplendore & auro effulgentem,honoribus & diuitiis nitentem;at pedes eius non niſi lutum ſunt,niſi terra, niſi nihilum, niſi meræ uanitas: quæ omnia in fumum abeunt,ſtatim ut minimus fortunæ aduerſæ lapillus inciderit. Neque enim plus mundus firmitatis ſecuritatiſque habet, quam do-

mus

mus illa de qua in Euang. quæ arenæ inædificata, ad primam procellam ingruentem ad terram labitur. [Similis erit uiro ſtulto, qui ædificauit domum ſuam ſuper arenam, & deſcendit pluuia, & uenerunt flumina, & flauerunt uenti, & irruerunt in domum illam, & cecidit, & fuit ruina illius magna.] Cum enim ipſe arenæ uanitatis inædificatus ſit, ad primum fortunæ turbinem omnia concidunt, ita ut omnes qui ſpes ſuas in eo ſtabiliuerunt, in extremo diſcrimine uerſentur, & ſpe ſua deſtituantur. Quia & adhuc multò me conſtantior es o munde, quippe qui non niſi mare es, & mare quidem periculoſum, procelloſum, undoſum, breuibus & ſcopulis infame, fluxum & refluxum continuum uiciſſitudinum habens, in quo perpetuæ agitationes, mutationes aſſiduæ, & continua inſtantia: de cuius amatoribus & incolis ſcriptum legitur, [Vidi impium ſuperexaltatum & eleuatum ſicut Cedros Libani.] uide affluxum: [Tranſiui & ecce non erat.] uide refluxum. Matt. 7.

MVNDVS denique nihil aliud dici poteſt, quam Euripus quidam mille de die agitationes & fluxus ſecum deuehens; quam Protheus in omnes ſeſe figuras conuertens; quam chamæleon omnes ſibi colores quibus inhæreſcit adoptans. Exempla requiritis? Romam eamus, in qua velut in theatro, varia ludibrij mundi huius exempla ſpectabimus. Videbimus inprimis orbis illum potentiſſimum Monarcham Iulium Cæſarem, quinquaginta victorijs nobilem, tot prælijs feliciter peractis inſignem, viginti duobus vulneribus, in curia, in conſpectu totius ſenatus trucidari. O inſtabilem rerum fluxum, & fluxas fortunæ vices? Inde in Orientem ſecedamus, videbimus illic orbis fulmem mundi domitorem, nouorum quinetiam mundorum inueſtigatorem, Alexandrum Babylone veneno exſtinctum, 30. ipſos dies, vt informe cadauer, iacentem, & ſepulturæ honore, qui etiam viliſſimo ſeruo non negatur deſtitutum. O fortunæ vices admirabiles. Videbimus deinde in carceribus tuis o Iudæa, ſuperbum illum Chananæorum tyrannum Adonibezech, illum 70. olim regum regem, quos inſtar canum micis ex menſa ſua decidenti- Iud. 10.

bus aluerat, regno deinde exutum, & eandem fortunæ aleam experientem. O viciſſitudinem varietatemque rerum: Quin & Sedechiam regẽ mihi velut in theatro proponis o Iſrael, qui cum diuitijs & opibus affluerct, magnāq; rerũ copiā coaceruaſſet, mũdo lætũ auertente vultum, captiuus in Babyloniam abductus eſt, filij eius crudeliter iugulati, theſauri direpti, oculi eruti, vxor violata, regnũ deniq; euerſum, & in ſeruitutem redactum. Hé quænam procella o munde? quã euidentia inconſtantiæ argumenta? Sunt & alia tragicæ huiuſce fortunæ exempla paſſim in hiſtoriorum libris obuia, vt in primis de Imp. Ro. Valeriano: hic orbis imperiũ cùm Romæ moderaretur, & à Perſarũ rege in captiuitatem adductus eſſet, eò inopiæ calamitatiſque redactus eſt, vt barbaro Ephippiarij mun⁹ obiret, ſtapedemq; teneret, Perſa equũ conſcendẽte. Ecce & aliud inſtabilitatis mũdi exemplũ, non minus quã priora illa admirandũ. Syracuſius ille tyrannus Dionyſius tam iniquum fortunæ iratæ vultũ expertus eſt, vt amiſſo regno, ſceptri loco ferulam in man⁹ ſumpſerit, ludumq; literariũ in Græcia in ſenectute aperire fuerit coactus. Annon hæc vobis manifeſta mundi vanitatis inconſtantiæq; exempla videntur, Auditores? & mirabiles fluxus & refluxus? At parua ſunt hęc, ſi cum eo quod mox narraturus ſum contulerimus.

4. Reg. 20.

VIDETE namq; vt hodierna die Rex Regum, Chriſtus, hominum & Angelorum Saluator, & Dei filius Ieroſolymam ingrediatur, vt acclametur vndique viuat rex, viæ circumquaque periſtromatis circunueſtiantur, rami per viam ſpargantur, fauſtę acclamationes perſtrepant; Et ecce mutatis vocibus poſt 5. eum dies ad mortem depoſcent. Tragica hæc hiſtoria in Euang. noſtri theatro ſpectanda hodie proponitur: prologum D. Mat. agit dicens, [Benedictus qui venit in nomine Domini, hoſanna in exſelſis.] Primus eius actus in triumpho Ieſu Chriſti, quo Ieroſolymam ingreſſus eſt, conſumetur: ſecundus mundi inconſtantiam & uarietatem ſpectandam dabit: & duobus hiſce actibus totum tragœdię huius argumentum cõprehenſum uobis exhibetur ſpectãdum. Quod ad primũ actũ ſpectat, Euang. magnũ illum

Chri-

Chriſti triumphum & magnificũ eius in Ieruſalẽ ingreſſum deſcribens, ait eũ aſino inſediſſe, & 12. Apoſtolos piſcatores veluti ſtipatores habuiſſe, pauperes Iudæ velut aſſeclas & auxilios, loco periſtromentum ramos arborũ, quos turbę in viis ſternebãt: turbarũ loco fauſtus & lætas populi acclamationes, clamãtis. [Oſanna in excelſis.] Spectamus in hoc introitu humilitate mixtũ ſpẽdorẽ, atque ſublimibus omnia myſteriis plena. Et ſanè nũquã Princeps ille aliquẽ introitum fecit, qui nõ ſemper magnificũ quid in ſe habuerit, ac quãdã maieſtatis ſpeciẽ demõſtrarit, in natiuitate nãq; ſua, cũ in hũc mũdum ingrederetur, video ſtellas obuiã quodãmodo procedere, Reges exterminis Orientis Regionibus excitatos Bethleẽ adoraturos magno comitatu aduolare; Paſtores è Iudææ montanis Angelorũ excitatos cõcentu ad ſtabulũ properare; Angelos in aere [gloria in excelſis] modulari: Et ecce hodierna die, cũ paucis poſt diebus moriturus ſit, Ieroſolymã ingrediẽti omnis ciuitas obuiã procedit, viæ & compita veſtibus inſternũtur, muſica ſymphonia vbiq; perſtrepit, atq; omnes eũ mortales velut regem agnoſcunt. Et ueluti Cycnus, cum morti appropinquat, ſuauiſſimè concinit: ita quoque egregius ille Cycnus Ieſus Chriſtus, morti vicinus gaudet, exultat, plaudit, & omnia lætitiæ carminibus replet. Cycnus morti proximus ſuauiſſimè modulatus.

HIC ſc. veteris teſtamenti figuras cõpletas eſſe dicere poſſumus. Lego nãq; in Exod. agnũ qui in paſchate immolandus erat, 5. diebus ante paſcha Ieſoſolimã cũ ramis arborũ ex agro deduci oportuiſſe. Hic verò video agnũ illũ immaculatum Ieſum Chriſtum, ex agris & deſerto Ieroſolymã quoq; cum gaudio & iubilo, ramiſque arborum deduci, ut poſt 5. dies in monte Caluariæ immoletur. Filii prophetarum, uidentes ſpiritum Eliæ in Eliſæum decendiſſe, obuiam illi venerunt, vt illũ vſque Iericho deducerentur, magnaq; animi demiſſione eundẽ adorauerunt: at hodie Iudaici Patriarcarũ filii è miraculis quæ Chriſtus edebat colligentes ſpiritum Dei in eo habitare, obuiam illi procedunt, Ieroſolymam deducunt, vrbem multò nobiliorem, & honore ac reuerentia ſingulari intrantem proſequuntur. Quid amplius? Exo. 12. Figura. 4. Re. 2.

Digitized by Google

Dauid Rex poſt cladem Amalecitarum, ſpoliis onuſtus,
& hoſtilibus exuuiis ditatus, vrbem Ieroſolymam ingre
diens, lætis populi applauſibus; fauſtiſque acclamatio-
1.Re.30 nibus exceptus eſt, dicentium, [Hæc eſt præda Dauid.]
Hodie hanc figuram adimpleri videmus, hodie namque
dies eſt, qua Dauid noſter, Chriſtus deuictis hoſtibus
dœmonibus ſcilicet atque omnibus inimicis ſuis profli-
gatis, vrbem triumphans ingreditur: An non auditis, vt
milites eius angeli nimirum in cælo, & homines in ter-
ra, qui omnes ſub eius ſignis merent, inclamẽt, [Oſanna
in excelſis. Benedictus qui venit in nomine Domini.]

4.Re.9. CVM Deus Opt. Max. domum Achab & omnem po-
ſteritatem eius euertere decreuiſſet, Eliſæum prophetam
miſit, qui Iehu in regem vnctum in eius locum ſolio im-
poneret, regnumque in eum transferret; qui quampri-
mum vt in regem declaratus fuit, omnes ſtatim ſubditi
pallia pedibus eius ſubſtrauerunt; & lætum inſonuere
claſſicum, clamantes viuat Iehu, viuat rex Iehu. An non
idem penitus hodie contingere videmus? Ieſu Chriſto
nempè in regem proclamato, & Ieroſolymam cum tri-
umpho & iubilo introeunti, vt ſatanæ regnum & im-
perium ſubuertat & deſtruat; omnes Iudæos occurre-
re, veſtimenta ſua in via pedibus eius ſubſternêre, clara
voce vbique inclamare, [Benedictus qui venit in nomi-
ne Domini?] an non hæ figuræ ſufficiunt? an non tri-
umphus hic vobis admirationem incutit? quem du-
Zach.9. dum ante præuiderat Propheta, vaticinans, [Dicite filiæ
Sion, Ecce Rex tuus venit tibi manſuetus, & ſedens ſu-
per aſinam.]

EGREDIMINI igitur filiæ Sion ani-
mæ inquam Chriſtianæ, egredimini mundo rebuſque
mundi, & videte triumphum Chriſti Ieſu, relinquite ne
gotia & turbas, properate, vt eum cum triumpho Ieroſo
lymam ingredientem videatis. Videte inquam regem
veſtrum introeuntem, regem illum, Deum illum, Meſ-
ſiam illum, quem iam quinque annorum millibus ex-
ſpectaſtis: ecce adeſt, hodie venit. Venite igitur, ac-
Exo.19. cedite, accurrite, nolite timere: non enim eſt Deus in
Iſai.6. monte Sinai fulminans & tonans: non eſt amplius

Deus

Digitized by Google

Deus ille terribilis, Deus Sabaoth, Deus exercituum & potentiarum: non eſt Deus ille Zelotes, vlciſcens peccata patrum: non Deus ille pugnator, cuius nomen omnipotens: non ille cuius manus ſemper armatæ ſunt, & qui inebriat ſagittas ſuas ſanguine: non denique ille Deus qui regit gentes in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringit eas. Sed eſt humilis ille Ieſus Nazarenus, qui venit tibi manſuetus. Sed eſt humilis ille Dauid, qui hodie exarmaturus contra Goliadam procedit: ſed qui olim vndique armatus in iudicium contra ſtultum Nabal, id eſt peccatorem procedet. Sed eſt humilis ille Noe, qui amore & miſericordia ebrius, nuditatem ſuam, humilitatem inquam & paupertatem, in arbore crucis toti mundo patefacturus aduenit, vt propter eam ac omnibus Iudæis exſibilaretur; ſed qui excitandus aliquando, maledictionem in impiam eorum poſteritatem euibrabit. [Ecce venit tibi manſuetus;] Plenus dulcedine & benignitate, aliud nihil quam amorem ſpirans, non niſi de pace, de gratia & miſericordia loques; quid poſtulas amplius? quid times: inſidet ecce aſinæ, principes eius non niſi piſcatores ſunt, milites eius & cohortes alia arma non geſtant, quam ramos arborum.

Exo. 25
Exo. 15.
Deu. 32.
Pſ. 2.
1. Re. 17.
1. Re. 25
Gen. 9.

[Dicite filiæ Sion] quam lætum nuntium, quanta lætitia, & quam læta iubilatio, o animæ, caſtæ filiæ Sion: Hodie namque o Tobiæ mater, miſera inquam natura humana, filium tuum adeò exſpectatum venientem vides. Hodie o Iacob, o infelix Adam, tibi nũtius affertur; paruum tuum Ioſeph, quẽ nũquam te viſurum putabas, viuere & regnare in tota terra Iſrael, regem quoq; Ieruſalem eſſe declaratum; & breui totius orbis imperium adepturum, o iucundos nuntios:

Tob. 10.
Gen. 45

SED quiſnam tuus eſt introitus o rex Iſrael? anne tali ille dignus rege, qualem omnes te eſſe ſcimus? Quænam illa tua triumphandi ratio eſt? Vbinam eſtis Angeli. Quid agitis Cherubin? cur Dominum & regem veſtrum non ſtipatis? Vbinam modò ſunt, Daniel millia millium miniſtrantium ei, & decies centena millia aſſiſtentium ei: fierine poteſt Saluatorem meum tam humilis habitu procedere. Video namque C. Cæſarem Romæ

Dan. 7.

in curru eburneo triumphantem, quem 40. elephanti trahebant video Antonium à leonibus inuectum; Aurelianum verò carpento quod à ceruis trahebatur, inſidentem; & ecce orbis Dominus & monarcha hodie Ieroſolymā aſina inuectus ingreditur, in humili animali triumphum ſuum acturus.

Suet. in Nerone TRADIT adhæc Suetonius nunquam Neronem Romam ingredi ſolitum, niſi mille rhedis ſtipatum, ſoleis mularum argenteis. Seſoſtris quoque Aegyptiorum rex curru vehebatur, quem quatuor Reges ſceptris & diademate ſuperbi trahebant. Et ſanè vt ethnicos relinquamus, Salomon Rex Iſrael habebat vt plurimum quadraginta equorum millia in ſtabulis, curruum equitumque duodecim millia. O ingentem ſplendorem regis alicuius priuati: & ecce regnum ille rex Chriſtus non niſi vilem & abiectam habebat aſinam. o paradoxa, o res admirabiles:

2. Par. 9

Pſ. 103. VBINAM ſunt modò Deus meus, pennæ ventorum, ſuper quas te ambulare tradit Pſalmiſta. [Qui ambulas ſuper pennas ventorum?] Vbinam ſunt iam Cherubin, qui tibi loco ſedium ſunt, [Qui ſedes ſuper Cherubin?] Vbinam ſunt currus illi triumphales, de quibus locutus eſt idem Pſ. [Currus Dei decem millibus multiplex, Dominus in eis, in Sinai, in ſancto?] O humilitatem, & paupertatem ſingularem: o Philoſ. verè ſanctā & admirabilē: Exclamat hic D. Ioa. Chryſ. & extra ſeſe quemadmodo raptus demiratur: [Naſcitur in præſepio, famet in deſerto conuiuia panibus hordeaceis celebrat, pauperibus ſtipatur, hodie aſina vehitur, nudus in cruce moritur.] Ne hoc nouum tibi videatur Chryſoſtome, ſed cogites tecum velim, Principem hunc ſemper paupertatis, humilitatis, ærumnarumq; noſtrarum profeſſionem feciſſe: vnde ait, [Pauper ſum ego, & in laboribus à iuuentute mea:] pauper quippè fuit in natiuitate, pauper in toto vitæ curſu, pauper in introitu, pauper in exitu, pauper in morte, pauper, & humilis in omnibus.

Pſ. 79.

Ho. 67. Mat.

Pſ 87.

Ge. 45. IOSEPH Patriarcha licet dominaretur in tota terra Aegypti, & primus à Pharaone rege foret, nunquam tamen prioris ſuæ conditionis oblitus

Digitized by Google

blitus eſt: quam vt magis magiſque adhuc pateſaceret, & generis ſui ignobilitatem omnibus demonſtraret, fratribus præcepit vt palam profiterentur, & coram Pharaone dicerent, viri paſtores ſumus & patres noſtri. Refert quoque in Apophthegmatis Plutarchus, Agathoclem Siciliæ regem, figuli filium, ne qua forſitan inanis gloriæ titillatione ob regnum, adeptum aliorſum extra mentis ſtatum abriperetur, & vt prioris vſque vitæ memor foret, vaſa aliquot lutea inter aurea & argentea, in menſam ſemper voluiſſe inferri. Lechas quoque Poloniæ ſecundus rex qui ab aratro ad regnum vocatus erat, veſtimenta ſua ruſtica, quibus in agro vſus erat, in eminentiſſimo palatij loco voluit ſuſpendi; vt veſtium ille aſſiduus intuitus originis ſuæ obſcuritatem generiſque ignobilitatem ei ſemper in memoriam reuocaret. Egregiæ profectò hiſtoriæ: at ecce hic aliam longè admirabiliorem; videte hic Ieſum Chriſtum, qui cum & Meſſias, & totius Iudææ rex ab omnibus haberetur, vt tamen humilis ſuæ conditionis, & infimæ originis, qua ab infelici Adami progenie deſcenderat, meminiſſet, inter medios honores & pompam regiam, humilitatis ſigna demonſtrantem, & aſinæ inſidentem. Chron. Pol. li. 1. cap. 5.

AVDITE quæſo benignis auribus quæ mox dicturus ſum. Magnus ille Thebanorum dux Epaminondas, cum inſigni quadam parta victoria domum reuerſus ſenatum reddere deinde certiorem vellet; multis vndequaque affluentibus, vt tam nobilem & tot victorijs inſignem ducem viderent, eique de victoria congratularentur, ipſe domo vili quadam veſte indutus egreſſus eſt, facie ſub triſti & ingreſſu quodam ad triſtitiam compoſito. Quam ſubitam mutationem omnibus demirantibus, & cauſam eius ſciſcitantibus reſpondit: [Nimium heri mihi placui: fortunę mutatio metuenda eſt.] Hic verò alterum Epaminondam cōſpicimus, omnium regum ducem, & ducum regem Chriſtum Dominum qui paucis abhinc diebus nobili illo miraculo in Lazaro reſuſcitando edito factus celebris, & hodie tot honoribus affectus metuens ne fortunæ tota con- Pl. in Epamin. & Ap.

uerta-

uertatur, eumque ad infimum ignominiæ gradum deijciat, ſubtriſtior apparet, aſinaque inuehitur.

NON eſt porrò mi Domine quod fauſto hoc populi applauſu te iactes, aut de læto hoc intuitu nimium tibi gratuleris, nō ignoras enim quænam parata tibi crux, mala paritura ſit, quibuſque te ſupplicijs affectura. Dicere iam poteris, quod dixiſſe olim Philippum Macedonē tradunt: cui cum tres eodem tempore læti nuntij afferentur, Alexandri primum filij natiuitas, equorum deinde ſuorum in ſtadio Olympio victoria, poſtremò vrbis cuiuſdam per aliquem è ſuis expugnatio: ſtatim humi proſtratus, oculiſque in cœlum ſublatis dicere incepit, fortuna moderare lætitiam, ac triſti aliquo nuntio tantam felicitatem tempora, ne poſtea ſimul omnia in caput meum ingruant infortunia. Idipſum te dicere velim o mundi redemptor, cum ingentes hoſce honores vides, cum faſtum illum populi applauſum percipis, dic audacter, o fortuna, o munde, o ſynagoga, quibus me malis & calamitatibus reſeruatis?

Inſignis conceptus.

Plut. Apop.

2.Re.1. POST celebrum illam victoriam, quam Dauid de Amalecitis retulit, poſt communem totius populi lætitiam, poſt applauſum & acclamationem vulgi, triſtis ſubito nuntius de profligato Iſrael, de morte Saulis, & Ionathæ, omniumque fortiſſimorum Iuda, allatus eſt. Ad eundem quoque modum in magno hoc Chriſti Ieſu triumpho poſt tantas victorias quas de diabolis retulit, triſtis de inſtanti paſſione, cruce, de morte denique ei parata allatus eſt; ei que omnia quæ impendebant reuelata. Cælitus namque intellexit, poſt quinque ſibi dies in crucis patibulo idque in monte Caluariæ, in totius orbis conſpectu, eſſe moriendum.

O munde, quam meritò te prius maris nomine nuncupaui, nihilque te eſſe dixi inconſtantius, fierine poteſt vt tam iniquam in caput Redemptoris mei proditionē pares? Hodie illum vt Regem colis & adoras; & poſt quinque dies, vt latronem, cruci affiges. Hodie Cæſari eum præponis; & poſt paulò Barabbæ poſtpones. Munde impie & nefarie, ſimilem te ſi Ioabo eſſe dixero, non
2.Re.3. penitus erraturus videor; ille enim Abner, Principem militiæ

militiæ Saulis, benignè eum afflatus nefariè interemit: tu verò nequam & ſceleſte, Saluatorem meum honoribus proſequi videris, & eheu, ad crucem eum deducis, in qua eam deinde mori coges. Eadem tua ſimulandi ratio eſt, qualis fuit Simeonis & Leui; qui cum ſe amicos Sichemi fingerent, eidem inſcienti & nihil minus cogitanti vitam eripuerunt. Den.1.4 Quotidiè apud te fieri, munde, cernimus quod olim ſemel in aula Aſſueri Regis contigit: Eſth. 5. in qua Amen eodem quo cum Rege & Regina comederat die, ſublimis in patibulo ſuſpenſus fuit. Eodem enim tempore, quo Meſſiam, cœleſtem illum Regem, in te ſuſcipis, eodem ei & necem machinaris. Ecce hic o Iudæi redientegratum quod olim in Daniele peractum fuit; hic enim cùm Princeps Satraparũ & omnium purpuratorum caput, totiuſque Babylonici Regni ſupremus denuntiatus eſſet, poſtridiè in lacum leonum deiectus eſt. O populũ ingratum, Hodie inclamas, Viuat rex, & exaltetur Ieſus Nazarenus ſuper omnes Principes terræ, & eheu, poſt quinque dies clamabis, incõſtans, & varians Chamæleon, [Tolle, tolle crucifige.] O perfidiam inauditam, o proditionem ſingularem, o nequitiam incomparabilem.

AD vos redeo, o animæ, & inceptam de læto hoc ingreſſu materiam proſequor. [Ecce Rex tuus venit.] Accurrite omnes vndequeque, properate animæ, vt lætum hunc ingreſſum contemplemini. Video namque hinc aliquos ramos ex arboribus præſcindens: diuites nimirum & magnates, ambitioſos & ſubleuatos, niſi iudicans fallor; qui in arboribus honorum ſubleuati, in cedris nempè diuinitarum, Chriſto introeunte, ſuperfluas, & exſtantes ramos amputant, vt eos ad pedes eius, ideſt, pauperes, proſternant. Illinc video alios veſtimenta in via ſternentes. Sunt ſine dubio animæ pœnitentium qui corpora ſua caſtigantes, & omnes peccati exuuias deponentes, ad crucis eas pedes deponunt, ibidemque terra obruunt, vti olim Iacob idola vxorum ſuarum. Quandò ſol capiti alicuius ex diamitro ſupereminet, tantus æſtus & calor percuſsũ inuadit, vt veſtes exuat neceſſe eſt. ITA quoque ſole iuſtitiæ, ex diametro Ieroſolymæ ſuperi-

Quid deuotẽ ii qui ramos ex arboribus cædunt: quid ij qui veſtimẽta ſternũt.

Quid ii qui veſtes in via ſternunt.

ſuperimminente, tantus in ea æſtus eſt vt omnes ſeſe exi guant, eique ueſtimenta ſubſternant. Video & alios iucundiſſimo cantu aera permulcentes, & cantantes,] Oſanna in excelſis, benedictus qui uenit in nomine Domini.] Sunt hi meo iudicio, homines, & ipſi etiam Angeli, qui memoriam paſſionis Dominicæ celebrantes eumdem ſemper pręcedent, mille ei laudes decantantes, & immenſas gratias ob ſingulare illud Redemptionis beneficium agentes. Properate igitur vt iucundum hoc ſpectaculum uideatis: ante omnia uerò ut quo animo, qua lætitia, quoue triumpho hodie Dominus Ieruſalem ingrediatur, cernatis.

Quid ij q. Oſanna cantant.

DICITO mihi Domine Ieſu, unde hæc tam inſolita tibi lætitia, unde hæc tanta tibi iucunditas? quare gaudium tuum ramis hiſcet triumphalibus, per fauſtam illam acclamationem populi declarare voluiſti? Omnes nimirum illæ externæ ſpecies, & triumphi deſiderium tuum indicabant, quod à tanto iam tempore ceperant, vt noſtri cauſa aliquid pati velles. Ita namque prædixerat vates regius: [Exultauit vt gigas ad currendam viam.] vtique ad exemplum delphini, quem tradunt naturalium rerum auctores exultare cum grauior tempeſtas impendet. Hinc primo genitus ille cœleſtis, magnam illam paſſionis procellam impendere præſagiens, exultat, lætatur, ac triumphali iubilo animi ſui gaudium teſtatur. AEgyptij in filiorum ſuorum morte exultabant: & ecce totus orbis in morte infantis cæli, neſcio quo occulto imminentis eius paſſionis inſtinctu gaudet & exultat. Hic denique cygno moriente cantus exauditur, & lætum in funere eius carmen funditur.

Pſal. 18.

O amorem, & charitatem ſingularem, o Aetnęos igneos, o fornaces diuino æſtuantes incendio, quæ filiũ Dei ad mortem impellitis, & cruci ſuffigitis. Expreſſa ſunt hęc omnia in rufa illa vacca, quam immolari iuſſerat Deus extra caſtra, cuiuſque cineres in expiationem munditiæ legalis adhibebantur. Sed quare hunc potiſſimum colorem putamus Deum de legiſſe, niſi vt nobis rubicundum & cruentum humanitatis Ieſu Chriſti ſacrificium, quod extra Ieroſolimam pro peccatorum totius

Num. 19 Figura.

tius

tius mundi expiatione immolandum erat, declararet: & color ille rubeus ardentem nobis illam charitatem, quæ eum ad hoc ſacrificium offerendum impelleret, ſignificabat. Ille eſt ignis qui eum interius hodie ita ſuccendit, vt magna animi alacritate & gaudens ad redemptionis noſtræ ſacrificium peragendum accedat. Et ſanè quis eum cęlo euocauit, niſi charitas? quis eum flagellis, cruci, ferro, ſupplicijs, morti denique ſubiecit, niſi ardentes illæ charitatis faces, & æſtuans ſalutis noſtræ deſiderium? Illa, illa charitas, de qua Salomon in Cant. ait, [Aquæ multæ non potuerunt exſtinguere charitatem.] Eſt ſine dubio dulce illud holocauſtum, quod gloriæ paternæ noſtræque ſalutis amore æſtuans & ſuccenſum, in ignem paſſionis ſe proiecit, vt cineres eius glorioſa ſcilicet merita, omnia mundi peccata & crimina expiarent. Can. 8.

QVID bone Ieſu? anne tibi adhuc animus eſt applauſum illum populi excipere? anne crucis tuæ non ampliùs meminiſti? Magna quidem fuit paſſio Domini, ſed amor & charitas erga te, o anima, quæ eodem illum impellebat, multò adhuc maior & vehementior extitit. Contemplare obſecro ſacræ illius humanitatis vulnera, ſunt illa tibi totidem quaſi ſigna, & quodammodò feneſtræ, & quas amorem in eius corde ſecretò æſtuantem perſpicere poſſis. Sed erro, & impono tibi, o anima; non ſufficiunt illa adhuc ad magnum illum charitatis ignem tibi demonſtrandum: plus enim latet intrinſecus quam pateat de foris; vix namque mediam amoris partem ipſa expreſſit paſſio. Cuius rei egregiam in libris Regum figuram intueor. Scriptum eſt enim Salomonem in templo ſuo feneſtras obliquas feciſſe, quæ interius quidem erant latiſſimæ, at exteriùs anguſtiæ, adeo vt qui eas forinſecus videret, de earum interiori latitudine iudicare non poſſet. O ſacra Chriſti humanitas, fuiſti ſine dubio templum hoc, & vos o ſacra vulnera totidem feneſtræ, per quas patet dilectio, quam erga animas noſtras oſtendit filius Dei vnigenitus; obliqua tamen facta eſtis, adeò vt grandiora ſitis intrinſecus

Pia meditatio.

3.Re.6. Figura.

eum quàm extrinſecus: anguſta ſitis exterius;& foramina paura ſint & exigua, ſi charitatem intus æſtuantem cõſideremus,paratam mille iterum cruces,paſſiones nouas,& vulnera multo grauiora & atrociora latiuſque patentia perferre quàm vos eſtis. Adeò vt qui vos videat, de amoris illius magnitudine dijudicare non poſſet. Is
Hier. 2. enim multò maior eſt quàm tota eius paſsio. [Obſtupeſcite cęli ſuper hoc.] Siſtite curſum orbes cęleſtes, ac videte mecum filium Dei,hodie in triumpho exultantem; poſt quinque dies in crucem ſuſtollendum. Lynx illa quæ videt & penetrat omnia; fructum paſſionis inſpicit & proſpicit, videt mundum paſſione ſua redemptum, peccata omnia remiſſa.cęlum apertum, Patrem cum hominibus reconciliatum,tartara diſpoliata,hominem ſaluti redditum,gratiam denique obtentam; an non igitur magnam gaudendi & exultandi ſegetem habet?Hoc ipſum ſcilicet eſt quod toties tamque ardenter deſiderauit,
Mat. 27. dicens,[Deſiderio deſideraui hoc Paſcha manducere.] O Ieſu admirabilis,tu Salamandra es, quæ in flamma
Inſignis conceptus. velut in deliciis viuis & paſceris; es roſa,quæ odorem effundis & florem reſeras inter medios aculeos;es ſtruthio quæ duriſſimum paſſionis ferrum & chalibem digeris & conſumis.

IAM verò tempus eſt, vt peccatis egrediamini, filiæ Sion, & videatis regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater ſua in die lætitiæ cordis ipſius, id eſt,die paſſionis,die triumphi & gaudij; quem tantoperè deſiderauit. Egredimini igitur abſcondite ramos illos ſuperfluos diuitiarum & opum, eoſque ad terram proſternite. Deponite veſtimenta illa vetera peccatorum veſtrorum, [Expoliantes vos veterem hominem,] vt
Col. 3. ait Aoſtolus; clamate & cantate indeſinenter. Oſanna filio Dauid,id eſt,Domine conſerua te,vel, vt alia verſio habet,Deus regem noſtrum cuſtodiat, & proſpera cuncta ei ſuccedant: felicem ſcilicet ſucceſſum habeat ingens illud paſſionis, quod ei iam inſtat, & victos in eo euadat,atque ideò his ad Deum Patrem verbis inclamemus.

O Pater æterne,omnipotens exercituum Deus, qui

ab

ab omni æternitate filium tuum ad mundum debellandum in terram mittere deſtinati, vt homines damnationi eriperet, & pro peccatis noſtris apud maieſtatem tuã ſatisfacere: quique eum hodie ad crucis certamina, ad paſſionis prælia, ad Caluariæ bella emittis; [Oſanna filio Dauid,] feliciter regi noſtro omnia ſuccedunt: [Domine ſaluum fac Regem,] ad bellum hodie properantẽ. Psal. 19

Crudelia haud dubiè illi imminent certamina o pater, & graue ei inſtat bellum: nam vt omnis armorum vis in Regem Iſrael inclinabat, vt ait Scriptura. Ita timeo ne totus iræ tuæ & choleræ nimbus, omnis dæmonum vis & potentia, omnes Iudæorum furię & rabies in vnicum regem noſtrum exonerentur. Oſanna igitur filio Dauid, conſerua illum, protege illum, eumque ab omni grauiore periculo immunem præſta; [Oſanna filio Dauid. 2. Reg. 23:

TV verò ſume animum, o mundi Redemptor, ſalua te ipſum; o rex, fili regis, regnum rex, & totius uniuerſi monarcha, ſume inquam animũ, & noli timere; moriẽs eum ad exemplum Sanſonis inimicos quoque tuos morte afficies. Eia age, ſpondet namque Pater, feliciter omnia tibi ſucceſſura, non ſecus atque olim Patriarchæ Iacob, percuſſo quidem, ſed tamen victoriam conſecuto; vulneraberis quidem in cruce, & vulnere quidem lethal; ſed victoriam ſine ullo dubio conſequeris. [Oſanna] igitur, ſalua nos, ſuccurre nobis gratia tua, vt poſtquam fidele tibi hoc in mundo obſequium exhibuerimus, triumphumque tuum in Ieruſalem hac inferiori admirati fuerimus, multo glorioſiorem & excellentiorem in Ieruſalem cęleſti ſpectare poſſimus illic, vt te in ęternum laudare & benedicere mereamur cęleſti beatitudine perfruentes.

FERIA

FERIA SECVNDA Hebdomadæ Maioris.

De ſacroſancto Miſſę ſacrificio.

Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech. Pſalm. 109.

FIGVRA.

Gen. 14. POSTQVAM dilectus Deo Abrahã quinque Reges profligaſſet, & victor iam ad propria remearet, Melchiſedech Rex, & Sacerdos altiſſimi in lege naturæ, panem ſimul & vinum in gratiarum actionem de obtenta victoria Deo offerens, obuiam ei proceſſit. Quo nihil aliud quam ſacroſantum Miſſę ſacrificium denotari puto; nempè poſt celebrum illam de vniuerſo mundo in arbore crucis deuicto victoriam, fore vt verus ille Melchiſedech, Ieſus Chriſtus Rex ſimul & Sacerdos in lege Euangelica, ſacrificium panis & vini quod nos Chriſtiani Miſſam modò nuncupamus, Patri æterno ſemel ante mortem, ac ſemper deinde per Sacerdotes Vicarios ſuos in Eccleſia offerret. Sacrificium inquam verum, licet incruentum, nihilominus corpus & ſanguinem eius in ſe comprehendens; ſacrificium quod quotidie illud ipſum repræſentat, quod olim in arbore crucis ſemel peractum eſt; ſacrificium denique omium ſacrificiorum ſummum ac primum, cuique hodiernam concionem dedicabo: modo ſummo illi Sacerdoti ſecundum ordinem Melchiſedech, qui primus id ipſum obtulit, & quotidie adhuc offertur, viſũ fuerit intellectũ illuminare, glorioſeque matris eius, ſuis nobis patrocinijs adeſſe. Ideò eã ſalutatione & verbis Archãgeli Gabrielis ſalutemus.

AVE

AVE MARIA.

QVOD Q. Curtius Trogus eiuſque abbreuiator Iuſtinus de Alexandro Macedone tradiderunt, eum licet ab omnibus mundi nationibus formidaretur & coleretur, ab omnibus tamen eadem intentione & voluptate cultum fuiſſe; id mihi ſe ſummo illo mundi monarcha, vniuerſoque creatore dicere iure meritoque poſſe videor. Nam quamuis aliquo modò ab omnibus mundi nationibus, parum vel multum, malè vel benè, adoretur; omnes tamen eum velut ſummum Dominum per ſacrificia quæ ei offerunt, agnoſcunt. Adeò vt quemadmodum nulla vnquam natio extitit, adeò barbara & immanitate fera; aut nulla mundi regio adeò ab omni humanitate, hominumque conſuetudine remota, quæ non ſemper aliquem religionis cultum oſtenderit; ita quoque dicendum ſit, nullam vnquam religionem ſine ſacrificio, ac nullum ſine ſacerdotio ſacrificium extitiſſe, atque omnem adeò mundum religionem & cultum ſuum erga Deum ſemper per ſacrificia demonſtraſſe.

VIX namque conditus erat mundus, quin ſtatim ſacrificia in vſu eſſe cœperint, ſummoque Deo offerri. Scimus enim Abelem ſacrificium obtuliſſe: [Abel obtulit de primogenitis gregis ſui.] Quid? tamne antiqua veſtra origo eſt, o ſacrificia? anne cum mundo exiſtere incœpiſtis? Non habet ecce niſi duos filios Adam, & mundus tres tantùm viros, tertius ſacerdotem agit, & immolat Deo ſacrificium. Noe quoque ſtatim à diluuio ſacrificandi hunc ritum reſtaurauit, obtulitque Deo in gratiarum actionem, quod ab vndis diluuij ſeruatus eſſet ſacrificium, de omni genere animalium; verba ſcripturæ producam: [Ædificauit autem Noe altare Domino, & tollens de cunctis pecoribus & volucribus mundis obtulit holocauſta ſuper altare. Quàm verò celebre tuum ſacrificium eſt, o Abraham, cùm præcepit Dominus vt vnicum filium Iſaac in monte immolares? quod fuit reuera ſacrificium plenum myſterijs, quodque Chriſtum verum Iſaac, in mon-

Sacrificia cum ipſo mūdo incępere. Gen. 4.

Gen. 8.

in monte, idque partis manu, propria inquam voluntate, immolandnm demonſtrabat.

3. Reg. 18. ELIAS quoque deinde ſacrificium obtulit, in quo plurima miracula contingerunt: ignis quippe cœlo deſcendit, aqua conburitur, lapides flammaſcunt, ſpeudoprophetæ Baal cœlitus caſtigati emoriuntur. Laudatur quoque in ſacris litteris Iob à ſacrificiorum oblatione; cùm enim filii quotidie epularentur, & diſſolutiones conuiuiaque frequantarent, obtulit ille Deo ſacrifica, ne fortè peccando eundem offendiſſent, ideoque uictimis eum illis propitium reddebat. Quot igitur in utraque lege ſacrificia reperiuntur? At nondum hic finis. Summus item ille Iudęorum Pontifex Aaron, mille DEO holocauſta, mille uictimas, mille animalia immolauit. Video quoque filios Iſrael in deſerto tabernacula erigere, vt in ijſdem ſacrificia Deo offerrent. Dauid eiuſque filius Salomon ſuperbum illud templum extruxerunt, in quo Deo ſacrificarent; & ſanè Salomon ipſo dedicationis eius die hoſtias pacificas, bonum viginti duo millia, & ouium centum viginti millia immolauit. O ſacrificium nobile & per quam celebre?

Iob. 1.

Sacrificia in vtraq; lege.

Leui. 2. 3. 4.

3. Re. 8.

ECCE igitur à quatuor aut quinque annorum millibus omnia plena ſacrificij, templis, altaribus, ſacerdotibus, & cæremonijs repleta omnia: & quod magis eſt, poſt omnia illa ſacrificia, ſummus ille ſacerdos & Pontifex Chriſtus Dominus magnum illud & cruentum ſacrificium in crucis arbore peragit, ſe ipſum Deo Patri ad peccatorum totius mundi expiationę offerens; quod infinitis partibus ſatisſerat, vt mille eodem mundi redimerentur. Quod longè profectò excellentius & diuinius eſt illo quod Iephte Dux Hebræorum obtulit, quando chariſſimam ſuam filiam in hoſtiam mactauit: longè excellentius illo quod Abraham Patriarcha facere decreuerat, filium proprium immolando: longè præſtantius eo quod pythagoras obtulit, qui hecatombas ob vnam in matheſi figuram repertam immolauit. Sacrificium denique cruentum, quod non niſi ſemel oblatum fuit, ſed quod nobis incruentum quotidie in ſacrificio Miſſę repræſentatur: ſacrificio inquam, quod Ieſus Chri-

Iud. 11.

Gen. 22

ſtus

Digitized by Google

ſtus primò inſtituit, & quod ſacerdotes deinde in Eccle-ſia quotidie renouant, quodque mille locis è ſacra Scri-ptura adſtrui poteſt, ac potiſſimum verbis illis Pſalmi-ſtæ: [Tu es ſacerdos in æternum ſecundum ordinem Mel chiſedech.] Quæ vt vobis declararem, primò quid ſit ip-ſa Miſſa dicam, deinde verum eam ſacrificium eſſe ape-riam, & duabus hiſce baſibus totam Miſſæ dignitatem, gloriam, & ſanctitatem ſuperinædificabo. Pſa. 109

PRINCIPIO igitur verbum Miſſa, non eſt vox græca, atque ideò nulla eius in nouo Teſtamento fit mẽ-tio, qđ Græco idiomate ab Apoſtolis conſcriptũ fuit, ſed eius loco Græci vtuntur verbo Λειτουργία, quaſi dicas publicum miniſterium. Dixerunt aliqui vocem eſſe He-braicam, quæ à Rabinis originem ſuam ſumpſiſſet, quæ-que idem omninò ſignaret quod oblatio voluntaria. Sed nullo prorſus hi nituntur fundamento; ſi enim Hebrai-ca vox eſſet, Syri profectò & Maronitæ, atque alij Orien-tales, qui Miſſam quotidie adhuc lingua Hebraica cele-brant, eandem retinuiſſent: Græci quoque eius vſum ſeruaſſent, eamque hodierna etiam num die vſurparẽt, vti alias quaſdam voces Hebræas vſurpant, quales ſunt, Amen, Alleluia, Sabaoth, Oſanna, Paſcha, aliæque innu-meræ apud eos etiam modo in vſu ſunt. Quid ſi-gnific ipſe vox Miſſa. Non eſt vox He braice.

ALIVNDE quoque colligere hoc licet, quia ni-mirum veteres Patres qui Hebræam linguam optimè cal luerunt, vt Origenes, Tertullianus, Iuſtinus, Epiphanius & Hieronymus (quibus in eiuſdem linguæ cognitione comparo paucos, antepono neminem) eamdẽ non vſur-parunt; quod ſane dicere non poſſemus, ſi vox Hebræa foret. Pręterea ſi quis vocem hanc Hebræa ciuitate do-nare vellet, & per eam oblationem voluntariam intelli-gere, aliter eandem ſcribere deberet, ſcilicet Miſſach, quod hactenus tamen à nemine factum fuit.

DICENDVM eſt igitur, Auditores, Miſſam ver-bum Latinum eſſe, quaſi Miſſam deriuet à dimittendo populo, quod populus in eadem dimittatur. Verùm Miſ-ſa vt plurimum, & communi maximè notione, ſignifi-cat omnem actionem ſacram, quæ cruentum nobis cru-cis ſacrificium repræſentat, & in qua plurimis cæremo-

nijs tam præcedentibus, quam ſubſequentibus, ſacratiſſima Euchariſtia conficitur. Denique vox hæc Miſſa deriuetur, vnde viſum ferit, ſignificat omne id quod Sacerdos ante altare peragit; & repræſentat nobis ad viuum quidquid Chriſtus in cruce prius præſtitit: vnde dictum, Hoc facite in meam commemorationem.

Euchariſtia ſacrificiũ ſimul ē & Sacramentũ.

VT autem hæc omnia intelligantur, notandum eſt, Catolici auditores, ſacram Euchariſtiam ſacrificium ſimul eſſe & ſacramentum: vt ſacrificium enim reſpicit Deum; vt ſacramentum verò, homines; in eo quod offertur, ſacrificium eſt; in eo quod nutrit & reficit, ſacramentum: vt ſacrificium ſacerdotem ſolum reſpicit; vt ſacramentum, omnem fidelium cœtum: vt ſacrificium, Miſſa dici poteſt; vt ſacramentum, conuiuio. Cuius rei figuram depromam. Agnus Paſchalis, verus ſacræ Euchariſtiæ typus, non modò per domos & familias diſtribuebatur & conſumebatur, ſed offerebatur quoque vt ſacrificium. Signabat hoc ſanè verum agnum, Chriſtum Ieſum, non modò à populo in ſacra Communione vt ſacramentum ſumendum eſſe, verùm etiam in Miſſâ, vt ſacrificium offerendum. Duobus mundus polis voluitur, arctico & antarctico; quorum alterum ſi quis auferret, tota mundi machina peſſum iret & collabeſceret. Ita quoque Euchariſtia microcoſmus eſt miraculorum, quæ duobus veluti polis innititur, ſacramento & ſacrificio; quorum vnum ſi quis auferret, omnem hunc mirabilium orbem ſubuerteret. Mirabilis ille Seraphin, quem vidit Ezechiel Propheta, duas facies habebat, hominis ſcilicet & leonis: ſacra etiam Euchariſtia, quæ myſterium omninò Seraphicum eſt, duos reſpectu habet, Sacramenti ſcilicet & ſacrificij.

Exo. 12 Figura.

Ezec. 1.

Conceptus à naturalibus rebus petiti.

TRADVNT ſcripturas Naturales in Alpibus, quas olim Italiæ vallum ac propugnacula appellarunt, herbam quandam reperiri, tantùm duos ramos habentem: ſed eius virtutis & efficaciæ vt ſi animalia quæ in montibus illis viuunt, vnum è duobus ramuſculis guſtent, quamprimùm emoriantur; ſed ſi vtrumque, nihil

nihil damni aut læſionis ſentiunt. Idipſum de ſacra mihi Euchariſtia dicere licet, eſſe ſcilicet illam plantam quamdam cęleſtem in Eccleſiæ montibus excreſcentem, ſed duo tantum cornua vel potius ramos habentem, ſacramentum & ſacrificium: quorſum ſi quis vnum tantùm deguſtat, moritur & hæreticus cenſeri debet; at qui vtrumque ſummunt, & per fidem digerunt, ſacrificium & ſacramentum ſimul ſumentes nullum penitus detrimentum patiuntur, ſed omnia illis ad votum ſuccedunt.

MISSA igitur, Auditores, ſi accipiamus vti diximus tribus in rebus ſita eſt, conſecratione ſcilicet, oblatione, & ſumptione: tribus his præclaris actionibus innititur, quæ tamen omnes ad vnam referuntur, id eſt, ad ſanctum Miſſæ ſacrificium. Omnes porrò quas vſurpari videmus cærimonias, aliò non reſpiciunt quam vt auditores ad pietatem excitentur, menteſque ad dignè audiendum præparentur: adeò vt mirandum non ſit, aut nouum nequaquam videri debeat, ſi mutatis aliquando ſenſibus & ipſæ nonnunquam immutatæ ſint. Ita namque in annalibus ac veterum monumentis Patrum legimus, Damaſcum Papam recitationem, [Confiteor] Miſſæ addidiſſe, Cęleſtium [Introitum;] D. Gregorium [Kyrie eleiſon;] Teleſphorum [Gloria in excelſis Deo:] ipſa tamen eius ſubſtantia nunquam immutata fuit, nec ipſæ quoque cærimoniæ, niſi ut ad doctrinam Apoſtolorum veterumque traditioné quam maximè conformarentur. — *cærimoniæ miſſales mutatæ quidē aliquando fuere, sed nō miſſæ ſubſtantia.*

IPSA itaque miſſa ſacrificium eſt, & ſacrificium incruentum, in quo IESVS CHRISTVS victima illa in cruce olim pro ſalute totius humani generis oblata, DEO Patri offertur incruentus ſine morte, ſine cæde, ſine paſſione: [Iam enim amplius Chriſtus non moritur, mors illi vltra non dominabitur.] Non ſunt ſacerdotes, o hæretici, ſicarij, carnifices, Anthropophagi, barbari; non ſunt noui aliqui Iudæi qui nouas cruces erigunt, quibus Chriſtum iterum affigant. Actio enim illa non eſt cruenta, illic non conſpicitur mors, & — *miſſa ſacrificiū incruétum eſt* — *Rom. 6*

tamen non niſi mors Chriſti illic renouatur: Et ſanè ſi quid huiuſmodi contingeret, non hoc ſacerdoti; ſed Ieſu Chriſto imputandum foret: ipſe enim præcipua actionis pars eſt, ſacerdos non niſi inſtrumentum.

DICO itaque Ieſum Chriſtum ſacrum ipſum peragere, ipſum hic ſacrificare, ſacerdotem verò ſub ipſo conſtitutum velut inſtrumentum agere aut operari. Teſtem hic habeo Ioannem Baptiſtam, & quod ille de baptiſmo
Ioan. 1. loquens de Chriſto dicebat, [Ipſe eſt qui baptizat:] idem omninò de ſacrificio Euchariſtico, ac de reliquis in genere Sacramentis dicere poſſum: Ipſe eſt qui ſacrificat; ipſe eſt qui abſoluit; ipſe eſt qui confirmat.
Heb. 9. Vadem quoque hic habeo Apoſtolum Paulum, qui ad Hebræos ſcribens ait, non eſſe niſi vnum Sacerdotem: Confitemur hæretice, & cum D. Paulo concepimus non fuiſſe aut vllo vnquam tempore futuros plures ſacerdotes; niſi vnum ſummum Pontificem Ieſum Chriſtum: nos enim non niſi miniſtri eiuſdem ſumus, qui verba ab eodem prolata ruſumimus: qui eadem
Cor. 4. tantùm pronuntiamus; cùm ipſe veluti ſummus Magiſter; velut ſacerdotum omnium vertex, ſacramentum perficiat. Dic veritatem Paule: qualeſnam ſimus, [ſic nos exiſtimet homo, vt miniſtros Chriſti:] aliud enim non ſumus, quàm chori frequentatores, Ieſus Chriſtus ſolus ſummus eſt Pontifex.

HINC diſcatis velim, Auditores, Miſſam à nequiſſimo ſacerdote celebratam anti eſſe apud Deum valoris & meriti, quanti illa quam recollectiſſimus Capucinus celebraſſet: vterque enim illo loco non niſi inſtrumentum eſt; & ſacramenta ipſa non agunt ex opere operantis, ſed opere operato, ut Theologi loquuntur. Quidquid demùm ſit, ſacrificium eſt.

Figura. REVOCATE quæſo in memoriam, inſignem
Leui. 16 quam in Leuitico legimus figuram: Præceperat olim Deus vt duo hirci ducerentur, quorum alter in holo-
Duo ſacrificiorum genera. cauſtum pro totius populi peccatis offerretur; alter verò liber dimitteretur. Contemplamini hæc attentius, & uidete, num hæc cærimonia geminum illud ſacrificiũ quod in lege Euangelica iam iam peragendum erat;

de-

denotet? Primus namque hircus ſignabat agni illius puriſſimi ſacrificium, in arbore crucis pro peccatis totius orbis, criminibuſque oblati: alter verò ſacrificium Miſſæ incruentum, in quo idem Agnus Deo Patri immolatur, licet non iuguletur, licet ſanguinem nō effundat, aut vllum mortis periculum ſubeat.

SED quanam de cauſa Domine, aut quo fine aliud hocce ſacrificium inſtituiſti? an non ſacrificium, quo in cruce oblatus fuiſti ſufficiebat? An non hoc ſatis ad mundi redemptionem erat? aliudne nouum ad animarum noſtrarum ſalutem requirebatur? Quo tendit o anima? quo non rimando penetras? ſed vide ne in profundis hiſce myſteriorum abyſſis cæcutias.

SED hoc fixum habeto, Redemptorem tuum in arbore crucis pro totius quidem mundi ſalute, ac plena omnium eiuſdem vel mille etiam mundorum criminum remiſſione oblatum fuiſſe: ſed nullum inde toti mundo emolumentum prouenire poſſe, niſi eidem ritè applicetur: atque ideò Redemptorem (obſtupeſce obſecro anima bonitatem Seruatoris, & benignitatem, & immenſas ob tam ſingulare beneficium gratias ei agito) plurima remedia eum inſtituiſſe & excogitaſſe quibus nobis ſanguinis eius in paſſione effuſi merita applicarentur: atque inter cętera ſacrificium quoddam corporis ſui, non quidem cruentum, ſed quod nobis eius quod olim in cruce cruentum peractum eſt, memoriam refricaret, eiuſque merita nobis applicaret. Porrò noli dicere Sacramenta ſuffeciſſe ad illa nobis merita applicanda, paſſioniſque fructus impertinendos: neque enim illa ſatis erant, vt meritum mortis, crucis & paſſionis Chriſti mortuis applicaretur, verùm ad hoc ipſum ſacrificium ſufficiebat. Deinde neceſſe erat, vt Chriſto ex hoc mundo abeunte, tam in lege Euangelica quàm olim in Moſaica & Naturali, ſacrificium aliquod viſibile in Eccleſia permaneret.

SED: inſaniunt hæretici, frendunt, & efferaſcere videntur, cùm adhuc in Eccleſia de ſacrificio, ſimile.

ſacerdotio ; & præſertim de Miſſa quemquam loquentem audiunt.

ET quemadmodum Elephanti & tigres, viſo colore rubeo aut puniceo furere & efferaſcere incipiunt : ita quoque hæretici multò adhuc crudeliores ; quamprimum vt rubum illum ſacrificij colorem ſanguine, cruce & Ieſu Chriſti meritis rubicantis, ſibi ante oculos obijci vident, frendent & indignantur. Sed ſcripturis, figuris, & Prophetijs rem illis teſtatam faciam ; eſſe ſcilicet penes nos verum aliquod ſacrificium ; illudque ſacrificium Miſſam eſſe.

A Dauid Propheta ducam initium ; hic etenim apertè ſacrificium inſinuans, dixit: [Tu es ſacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech.] Idipſum deinde confirmauit Paulus Epiſt. ad Heb. Dico igitur ; ne quis Dauidem & Paulum, hunc Apoſtolum, illum verò Prophetam, mendacij coarguat, Ieſum Chriſtum ſacrificium panis & vini inſtituiſſe ; cuius figura fuit ipſum ſacrificium Melchiſedech ; qui, vt patet in Gen. Abrahamo poſt cladem regum reuerſo, panem & vinum Deo obtulit. Ecce & aliud argumentum è verbis illis, [Tu es ſacerdos in æternum,] elicio : Si enim Chriſtus Sacerdos eſt in æternum, ſi ſacerdotium eius perpetuum eſt ; neceſſe eſt vt ſemper aliquod ſacrificium ſit : nullum namque vnquam ſacerdotium extitit, quod non annexum ſemper ſacrificium habuerit. Dico igitur Domine te ſummum illum adhuc Pontificem eſſe, & benè quidem; cum ſis Sacerdos in æternum; quare neceſſe etiam eſt dicere, nos adhuc aliquod ſacrificium habere ; ſacerdos enim alioquin eſſe non poſſes.

Pſ. 109. Heb. 7. Gen. 14.

HINC factum eſt, vt Dominus Deus ab ipſo mundi exordio in hoc vſque tempus ſacrificia continua ſemper ſerie retinuerit, vt ita ſacerdotium ſuum æternum redderet: omnes enim ſacerdotes vtriuſque legis non niſi figura & typus erant ſacerdotij Ieſu Chriſti ; vti & omnia ſacrificia aliud non denotabant, niſi hoc noſtrum. Quamobrem ſi ſummus ille ſacerdos tam fuerit ſollicitus, vt ſacerdotium ſuum, tot ſacrificia

ante

ante incarnationem ſuam oblatis, continuam & perpetuam redderet; qui fieri poteſt aut credi eum ſequentibus id ſæculis intercidere paſſum eſſe? aut permiſſurum vt ſacrificium ipſum intermoreretur, & ſacerdotis nomen ſibi in æternum deſtinatum ita exſtingueretur? Aut quomodo tu Dauid, & tu Paule ſacerdotii eius æternitatem oſtenderitis, ſi nullum amplius ſacrificium exſtaret aut ſupereſſet.

VENIO iam ad figuras, & imprimis Agni Paſchalis figuram propono, itaque argumentor: Agni Paſchalis oblatio, & celebratio vero ſanctiſſimæ Eucharistiæ inſtitutionis figura fuit; at Agni Paſchalis celebratio vera quoque erat immolationem eſſe; ac proinde etiam ſacrificium. Fuerunt deinde in lege Moſaica tot etiam ſacrificia, quæ non niſi figuræ erant eorum quæ in lege Euangelica peragenda erant. Neceſſe eſt igitur, nos, qui ſub lege illa viuimus, verum aliquod ſacrificium habere, quod per tot figuras præſignatum eſt: at nullum aliud habemus quàm Miſſam; vnde ſequitur, Miſſam verum eſſe reale ſacrificium. Exo. 12.

FIGVRAS excipiant Prophetæ. Propheta quidam olim Heli ſacerdoti prædixit fore aliquando tempus, quo ſacerdotium Iudaicum finem acciperet, ac nouus penitus ſacerdos exoriretur, qui ambularet coram Deo omnibus diebus; quod Auguſtin. de Meſſia futuro interpretatur, in cuius diebus noui ſacerdotes exorirentur, qui nouum quoque ſacrificii genus, quod Miſſam nuncuparent, oblaturi eſſent. Salomon quoque in Prouerbiis apertiſſimè de hoc ſacrificio intelligendus eſt, dicens, [Sapientia ædificauit ſibi domum, immolauit victimas, miſcuit vinum, & poſuit menſam:] quod D. Cyprianus de ſacrificio Miſſæ dictum exiſtimat. Malachias apertè idem omninò vaticinatur: [Ab ortu ſolis vſque ad occaſum in omnibus gentibus, & in omni loco ſacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda.] quæ verba de ſacrificio crucis intelligi nequeunt; neque enim vbique locorum id offertur? nec de ſacrificio Iudæorum: ait enim [In gen-

1. Reg. 2.

Prou. 7.

Mal. 1.

[in gentibus.] quare ſequitur hoc de ſacrificio Miſſæ eſſe intelligendum, in quo Chriſtus Ieſu oblatio illa mundiſſima, Deo Patri, per omnes mundi angulos, offertur.

Dan. 8.

PRAESAGIT quoque Daniel Propheta, Antichriſto veniente & dominante, perpetuum ſacrificium eius violentia intermoriturum, at aliud in Eccleſia ſacrificium reperiri non poteſt, niſi Miſſæ ſacrificium; ſequitur igitur Miſſam geminum ſacrificium eſſe: quod Hippolitus Martyr ita quoque intelligendum aſſerit. An non igitur Miſſa noſtra benè ſtabilita & confirmata eſt? an non S. Scripturæ, figuræ ueteres & Prophetarum oracula ab eis partibus ſtant? Hæretici tamen noſtri temporis eam impugnare non deſinunt, & mille aduerſus eam blaſphemiarum, calumniarumque iacula detorquere, varijsque eam diris deuouere. Kemnitius namque ait Miſſam eſſe armamentarium & propugnaculum Antichriſti Romani. Melanchthon verò eam incantationem nuncupat, Caluinus magnam, Brentius diaboli commentum; Lutherus verò Germanus ille non germanus infinitos aduerſus Miſſam libros edidit; anno namque M. D. X X. librum compoſuit de Captiuitate Babylonica, & ſequenti alium de abroganda miſſa priuata; & iterum ſequenti alium aduerſus Regem Angliæ, in quo nefarius ille Apoſtata horrendis in miſſam blaſphemijs inehitur; & anno M. D. X X I I I. nequiter etiam ſcripſit contra Canonem miſſæ. quinquennio poſt liquidò confitetur in Confeſſione ſua, nihil adeò eum exhorruiſſe, aut modò etiam exhorrere quàm miſſam; nulliuſque rei adeò eum pęnitere, quam viginti quinque annis Miſſam more Roma celebraſſe. Denique anno M. D. X X X I V. iterum de miſſa priuata librum compoſuit, in quo non eſt veritus dicere, apparuiſſe ſimul dæmonem, & conceptis uerbis perſuaſiſſe ut crederet, miſſam nihil eſſe aliud quàm abominationē horrendā, nec hoc ſeſe ſcribēde fingere, aut faſcinatū ſe tum aliqua illuſione fuiſſe, ſed apparuiſſe ſibi dæmonem cum integris eſſet ſenſibus nec crapula grauatus.

Lutheri blaſphemiæ aduerſus miſſam

O blaſ-

Digitized by Google

O blaſphemias horrendas, o calumnias orco depromptas; ſanè ſi verum eſſet, quidquid impij illi obganniunt, iam à mille & amplius annis Eccleſia cæco errore deluſa idololatriam exercuiſſet; & magna ſeſe impietate polluiſſe: dicunt enim D. Grego. magnum iam à mille annis quibus viuere deſijt, miſſam inſtituiſſe, aut eius vſum renouaſſe: Seueretur hinc quoque Chriſtum ſponſam ſuam amiſiſſe; hac enim idolatria commiſſa non poterat Eccleſia eiuſdem ſponſa permanere. Ipſa etiam promiſſa Ieſu Chriſti falſa fuiſſent, qui Eccleſiæ ſuæ promiſerat; fidem eius integritatemque perpetuam & inuiolabilem fore: [& portæ inferi non præualebunt aduerſus eam.] Angelus quoque Gabriel Virgini mentitus fuiſſet dicens; [Et regni eius non erit finis.] Pſeudo propheta fuiſſet Paulus, cùm ſcripſit Eccleſiam fallere nec falli poſſe: cùm præſertim ipſa ſit fundamentum & columna veritatis. O abſurditates impertinentes, Sed aliæ etiam grauiores ſequerentur; ſequeretur hinc ſine dubio omnes illos viros ſanctiſſimos, qui iam à mille & amplius annis mortui ſunt, qui Miſſam vel audierunt, vel celebrarunt; tot & tantis miraculis editis celebres, idololatriam exercuiſſe; & impios; nefarios ac ſacrilegos extitiſſe. Sed quis hoc ſine lachrymis referat, Domine? Quis credat te; o Pater beniſſime; qui Sanctis tuis tot res minimè neceſſarias reuelaſti, nulli vnquam, nec etiam viris ſanctiſſimis, antequam Lutherus id docuiſſet; rem adeò prægnantem, ac tanti momenti; & myſterium tanti ponderis reuelaſſe.

Mat. 16

Luc. 1.

TAM procul porrò abeſt; ô Catolici Auditores; Miſſam abominationem quandam eſſe; vt nihil eadem ſanctius aut diuinius reperiri queat; nihilque vnqnam magis venerandum cælitus miſſum ſit.

IPSE namque Ieſus CHRISTVS eius auctor eſt & inſtitutor: [Qui pridie quàm pateretur; dixit hoc eſt corpus meum; quod pro vobis datur.] id eſt Patri offertur. Ipſi quoque Apoſtoli miſſam celebrarunt, ac ſacerdotes fuere; vnde in Actibus

Luc. 22

Apo-

Digitized by Google

Act.13. Apoſtolicis ſcriptum eſt; λειτουργούντων αὐτῶν, id eſt, [ſacrificantibus ipſis.] Quod de alio ſacrificio quam de ſacrificio nouæ legis, quod ipſa eſt Miſſa, nequit intelligi.

QVOSNAM verò teſtes habes, qui referant Apoſtolos miſſam celebraſſe: Leonem Papam imprimis qui idipſum in magno illo Chalcedonenſi Concilio aſſeruit; Abdias quoque Babylonius, Iſidorus, aliique fide digniſſimi auctores tradunt S. Petrum Apoſtolum miſſam Antiochiæ celebraſſe. Ignatius etiam Martyr multò id adhuc clarius pronuntiat, dum Clementem & Anacletum eiuſdem in celebratione Diaconos fuiſſe ait. Cum verò Apoſtolus Paulus ſacrum diceret, Linus & Timotheus eidem aſtiterunt, Iacobo verò S. Protomartyr Stephanus. Audin' blaſpheme Luthere? tres ecce Apoſtoli miſſam celebrarunt. & tu eos idololatriç audes arguere, impietatis arceſſere, ſacrilegii inſimulare, & diris deuotos appellare?

Epi. ad Trall.

ANNE clarius adhuc & euidentius argumentum poſtulatis o Catholici? perlegite Liturgiam S. Iacobi; inſpicite vitam S. Andreç Apoſtoli, fratris Simonis Petri, qui ambo Apoſtoli fuerunt, & reperietis hunc quotidie miſſam celebraſſe: nam cum Aegeas proconſul eum ad ſacrificia idolis offerenda compellere vellet, conſtanter reſpondit; [Ego quotidie ſacrificio agnum immaculatum,] Ieſum Chriſtum quotidie in tremendo miſſæ ſacrificio immolo, Deoque Patri offero. Sed relictis Apoſtolis ad propiora tempora veniamus. S. Ambroſius ſæpiſſimè miſſæ mentionem fecit; S. Auguſtinus quoque frequens in miſſis celebrandis fuit, atque omnis antiquorum Patrum chorus ſemper de miſſa locutus eſt. Atque hæc ſunt teſtimonia à mille ſexcentis annis producta.

O verè igitur ſanctam miſſam, o ſacrum ſacrificium, o venerabile, honorabile & adorandum Sacramentum & ſacrificium: o ter beatos ſacerdotes, qui ad tam auguſtum miniſterium eſtis deſtinati: At multò vos feliciores qui magna attentione, pietate, animique ſanctimonia miſſæ intereſtis. Nolo vos, o piæ mulieres, cum ſa-

cro intereſtis, amplius libris precariis vti, ſed meditatione quadam ſancta velim vos diſtineri, & pre admiratione eorum quæ ibidem peraguntur in ſtuporem mentis & exſtaſim rapi. Vos verò qui rudiores eſtis, cum ſacerdotem ante altare conſpicitis, perſuadete vobis Paſſioni vos Chriſti intereſſe. Amictus enim ille ſertum illud ſpineum refert, quo Chriſti caput redimitum fuit; Alba, veſtem illam candidam, qua in domo Herodis deluſus fuit, deſignat; Cingulum funes quibus vinctus; Manipulus arundinem; Stola, funem collo iniectum; Caſula denique illa, cruce inſignita, Saluatorem tibi deſignat crucem ſuam humeris baiulantem. Quanam igitur exterius reuerentia, qua animi attentione, quo cultu & pietatis intuitu miſſæ vos intereſſe oportet? quomodo ſanctarum rerum meditatione tempus tranſigere? Illic namque cum Ieſu Chriſto plorandum eſt, illic nos Chriſto totos offerre, & cum ſacerdotis votis noſtra coniungere debemus.

VOS verò ſtudioſos nolim ſacri tempore ſubtiles de ſtudiis veſtris conceptus efformare, aut altas materias peruoluere; ſed malim ad prima vos rudimenta deſcendere, & toto miſſæ tempore nomen veſtrum declinare: Nominatiuus ſit vt pro te ipſo ores; Genitiuus vt pro parentibus qui te genuerunt; Datiuus pro benefactoribus; accuſatiuus, pro inimicis; Vocatiuus pro infidelium hæreticorum & paganorum conuerſione; ablatiuus denique pro omnibus qui tibi iniuriam intulerunt, & res iniuſtè abſtulerunt. Poſtremò ores pro vniuerſo mundo & in conſpectu tam auguſti myſteriis contremiſcas.

TV autem o Redemptor, & tam tremendi ſacrificii auctor, o Ieſu ſacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech, Deus plenè bonitatis, caritatis exæſtuās, miſericordia circum affluens, qui ſemel te in crucis arbore immolari paſſus, & quotidie te etiamnum offerri pateris miſſa, idq; duplici oblatione, duobuſq; ſacrificiis; & tamen eadem victima, licet non eodem modo oblata: vna namque cruenta eſt, & altera incruenta, quæque pati non poſſit; vna pro peccatorum expiatione, pro

meri-

meritorum crucis applicatione altera. Tu qui ſacrum hoc & duplex ſacrificium inſtituiſti: tu qui primus Miſſam celebraſti, quemque Apoſtoli, & hos ipſi Patres, & Patres nos omnes in eadem celebranda ſecuti ſumus; Gratiam nobis elargire o ſacerdotum Princeps, & ſumme Pontifex, vt quotieſcumque tremendum hoc & adorandum ſacrificium oblaturi ſumus, preces noſtræ, ſanctique huius ſacrificij effecta, ipſis Angelis conducant, vt ita à pœnis eximi queant, ipſis etiam peccatoribus, vt delictorum veniam conſequantur, nobis ipſis denique, vt æternæ beatitudinis compotes effici mereamur, Amen.

FERIA TERTIA Hebdomadæ Maioris.

Verum Chriſti corpus in Sacramento Euchariſtiæ contineri.

Caro mea verè eſt cibus, & ſanguis meus verè eſt potus. Ioan. 6.

FIGVRA.

Exo. 16.

Māna figura Euchar.

CVM filij Iſrael ſeruitutis Aegyptiæ iugo liberati, rubri maris gurgite emenſo in deſerto & vaſta ſolitudine Sinai ſubſiſterent, commeatuſque penuria laborarent; pluit illis Dominus Manna, cibum quendam cæleſtem, omnem in ſeſe ſuauitatem continentem, & incredibili comedentes voluptate & guſtu afficientem. Neminem veſtrum eſſe putem, Auditores, qui non ſtatim prima ſibi fronte perſuadeat, manna hoc ſanctiſſimæ Euchariſtiæ figuram fuiſſe; quæ nobis in deſerto mundi huius commoranti-

bus,

bus, cum peccati Aegypto egreſſi ſumus, & Aegyptios, delicta ſcilicet noſtra, in rubro pœnitentiæ gurgite ſubmerſos vidimus, à Domino tradita eſt: quæ cibus planè cæleſtis eſt & penitus diuinus, qui omne deliciarum genus & omnem guſtus ſuauitatem animæ eodem ſe ſaturare geſtienti afferre conſueuit. Eſt denique ille cibus de quo hodierna concione dicere inſtitui, ſi Deus omnipotens opem ſuam non ſubtrahat, & omnipotentis mater auxilium ſuum quod eius interceſſione impetrare ſolemus non deneget. Quocirca eam ſupplices ſalutatione conſueta ſalutemus dicentes.

AVE MARIA

MAGNVS ille Patriarcha & credentium omnium Pater Abraham, à Deo vocatus, vt in ſummitate montis mirabile illud filij ſui ſacrificium perageret, ad montis radicem aſinam & ſeruos reliquit, ſoluſque cum filio ſuo Iſaac, dextra gladium, ſiniſtra ignem geſtans, montem conſcendit. Docemur hac figura, Auditores, ſi hodierna die ad ſupremum Eccleſiæ faſtigium, quam Daniel montem nuncupat, conſcendere velimus, vt inter auguſtum illud ſacrificium & ſacroſanctum Euchariſtiæ ſacramentum cōſpiciamus & adoremus; ſenſuum noſtrorum aſinam, & ſeruos naturalium rationum argута ſcilicet ſophiſmata, argumenta & humanæ ſcientiæ ſyllogiſmos, in pede montis manere oportere; & fide plenos, hinc humilitate, illinc caritate armatos, ſolos nos montem debere conſcendere, fides namque hic potiſſimum neceſſaria eſt. Gen. 22. Dan. 2.

CYNICVS ille Diogenes medio die lucerna accenſa in forum prodiens, hominem quæritabat: benè quidem ſed hic o Diogenes, Ieſus Chriſtus homo, pleno die, id eſt, pleno ſenſuum lumine & lucerna fidei accenſa, quærendus eſt. Et quemadmodum ſtella duce Magi ex Oriente Bethleem Chriſtum adoraturi, deducti ſunt, quem in fœno & palea reclinatum repererunt; [Et ſtella antecedebat eos.] Ita nos ſtella fidei ab Oriente & vitæ noſtræ exordio, ad Eccleſiam deducendi ſumus, vt in Mat. 2.

Chri-

Digitized by Google

re gyganteo, quibus comparati quaſi locuſtæ videbamur.] Sed Caleb animum è contra pauidis addebat dicens: [Aſcendamus & poſſideamus terram, quoniam poterimus obtinere eam.

AT quinam eſtis vos exploratores? vnde venitis? certe ſenſus noſtros corporales denotatis; qui terram auguſtiſſimi huius Sacramenti, ad veritatem Euchariſtiæ indagandam ingreſſi, penitus conſternati reuertuntur, & omnes alias ſcientias & rationales rationes perterrefaciunt, dicentes, in regione illa in Sacramento illo tremẽdo, omnia monſtris ſcatere, paradoxis affluere, gigantes & alias res incredibiles in eodem conſpici, adeò vt facilis ad eam aditus non pateat. Sed tu, o caleb, fidem denotas, quæ nobis vires ſuggerit, & audaciam progrediendi vlterius, & terram ingrediendi ſubminiſtrat, dicens. [Aſcendamus & poſſideamus terram;] quaſi diceret, ſumite amicos o ſenſus, & tu potiſſimum ratio, parcite metu: ſecuræ equidem vos eodem deducam, & immunes ſiſtam: deguſtare vos reipſa faciam, ſimulque coram intueri fertilitatem terræ, realitatem inquam & veritatẽ ſanctæ illius terrę Euchariſtiæ, Eamus igitur, properemus me ducem ſequimini.

HIC dicendum eſt, auditores, [credo in Deum Patrem omnipotentem: [Hic cum Apoſtolo exclamandũ, [O altitudo ſapientiæ & ſcientiæ Dei:] hic Angelo credendum eſt dicenti: [Non erit impoſſibile apud Deum omne verbum.] Hic denique ſequenda eſt ad vnguem fides, niſi ſemper in interitum ruere uelitis. ſine illa enim Capharnaitæ, miſerè perierant; ſine illa Berengariani naufragio interierunt; ſine illa tot Lutherani blaſphemias euomuerunt; ſine illa denique caluiniſtæ vmbras quaſdam & figuras commenti ſunt, & inanes quaſdam chimeras, & veritatem corporis Chriſti in hoc Sacramento negare cupientes, grauem & periculoſam Eccleſiæ litem intentarunt, quam vt perſpicere, & cognitam habere poſſitis, primo loco catholicorum quæ pro ea faciunt teſtimonia, & deinde hæreticorum obiectiones producam: quam cauſam ſi horæ huius ſpatio benè defendamus, fauorabilem ſine dubio magno Euchariſtiæ

Hęret. qui perierunt Sacramentũ Euchariſtiæ oppugnates.

Digitized by Google

noſtræ commodo ſententiam conſequemur.

Quę ſit fides noſtra circa Ven. Euchariſtiam.

QVOD ad primum igitur attinet, antequam teſtimonia noſtra producamus, admonitos uos velim, hanc eſſe noſtram de Ven. hoc Sacram fidem: eſſe ſcilicet in eo, ſacroſanctum Ieſu Chriſti corpus idipſum quod ventre virginali olim egreſſum eſt, idipſum quod crucifixum fuit, idipſum quod modo in cęlis conſidet. Deinde per ſacroſancta & arcana verba, Sacerdotis illic Dei locum tenentis ore prolata, panem vnico momẽto in corpus Chriſti, & vinum in pretioſum eius ſanguinem, commutari, conuerti, & tranſubſtantiari: & ſub utraque hac ſpecie uerum aliquod corpus, corpus inquam ſolidum, uiuidum, animatum, diuinitati ſemper inhærens, ſemper contineri, corpus pluribus contentum locis, nullum tamen locum occupans; corpus quantitate perfectum, ſine ulla tamen extenſione; qualitatibus debitis exornatum, quod tamen uideri nequeat; glorioſaque donatum, ſub ſenſum tamen non cadens; corpus denique penitus ſpirituale, & penitus diuinum, quod loco ſubſtantiæ hic ſubſiſtit.

Veritas Euchariſtiæ DCCC annis ſine vlla contrarietate credita fuit.

VIGVIT hæc ueritas fidei, & ſtetit iam in uniuerſo mundo mille ſexcentis propemodum annis, nemine ne uel hiſcere quidem contra auſo. Octingentis ſaltem primis annis nemo ueritatem Sacramenti huius auſus fuit impetere, aut nullus eã hereticus oppugnare. Sed ſequẽtibus deinde tẽporibus, infernalis illa bellua, pacem noſtram pertæſa, & quodamodo inuidens, peſtilentem orco furiam emiſit, quæ eam indubium vocauit, tamque grauem Eccleſię controuerſiam mouit, ut nulla vmquã, poſt Arianorum hæreſin, grauior aut diuturnior, magiſque per omnia graſſata, exſtiterit.

1. hęreſis anno 800.

PRIMVS veritatis huius oppugnator aduerſus Eccleſiam, fuit, Ionnes quidam Scotus, non doctor ille ſubtilis nuncupatus, celebris huius Sorbonæ ſurculus & propago, Franciſcanorum columen, orbis denique honor & gloria; ſed alius quidam, eiuſdem nominis, & ſuperior longè ætate: qui anno ſcilicet octingenteſimo, Caroli Magni temporibus, Eccleſiæ pacem hac via voluit interturbare; ſed illa paucis poſt menſibus, præclaro obtento

decre-

Digitized by Google

decreto in Concilio Vercellenſi, quo totius Europæ Patrum flos & nucleus conuenerat, nefarium hunc errorem euerit, & tetrum hunc turbinem diſcuſſit. Vix ille damnatis cęptis deſtiterat, quin ecce Bertrandus quidã centum poſt annis, libellum ſupplicem offert, anno ſcilicet Chriſti nongenteſimo, & priorem illam litem acerrimè promouet & proſequitur. 2. a. 900.

POST centum quinquaginta iterùm annos, Archidiaconus quidam Andeganenſis, Berengarius nomine, litem reſumit, enixè proſequitur, vrget, inſtat, ad tribunal prouocat, omnem monet lapidem, & grauiſſima crimina producit, dicens, nihil aliud hoc Sacramento contineri quam meras figuras, & vmbras; aſſerere conatus non eſſe ex æquo, Eccleſiam veritatem Euchariſtiam poſſidere, ſed eadem illam exui debere; connititur pro viribus, in omnem ſe partem vertit, atque omni ratione ſatagit, ſeu fruſtra: eius namque errores condemnati ſunt, & Eccleſiæ Catolicæ cauſa in Concilio Romano ſtabilita, & ſuperior iudicata. 3. a. 1050.

TRECENTIS poſt annis obſcurior quædam nebula, ſed peſtilens alioquin, ex Angliæ paluſtribus, Ioannes VViclef nomine, anno Domini MCCCLXX. ſurrexit; Archiua quædam infernalia exſcelerato hæreſeos conſiſtorio & acta fuligine obſita tartarea producens, nouam cùm dæmonibus conſultationem init; remque illam, quàm Eccleſia tam quietè poſſidebat, ſuam eſſe aſſerens, Eccleſiæ dicam ſcribit, ac litem iamdudum ſopitam redintegrat, & immenſum Behemiæ regnum in partes ſuas trahit, quod ille inuadit, inficit, perdit, & penitus in quæſtionis huius proſecutione profligat & peſſundat. Ioannes VViclef Euchariſtię veritatem oppugnat. 4. a. 1370.

HIC verò intentator cùm in litis huius promotione expiraſſet, longo poſt tempore, noſtraque propemodum ætate nefarij quidam Germani prodierunt; qui proprijs ſumptibus litem hac proſequi conati ſunt, nimirum Andreas Carolſtadius, Archidiaconus VVittembergenſis, *Zuinglius*, Ioannes OEcolampadius, nefarius Apoſtota; & poſt ſceleratos illos impoſtores infernale concilium Ioannem Caluinum, 5. an. 1527.

anno M. D. XXVI. ſelegit, qui quæſtionem diligentius cęteris perurgeret, acta conſcriberet, omneſque veterum temporum memorias, quæ ad felicem litis ſucceſſum facere viderentur, vndique collectas concinnaret. Sæpè quidem Lutherum multi inducere verbis ſunt conati, huius vt rei curam ſuſciperet, remque tanti momenti promouere pro virili ſatageret; at ille id penitus recuſauit. Verum quidem eſt, eum aliqua loca & teſtimonia, quæ ad cauſæ hæreticæ æquitatem facere videbantur, ſuggeſſiſſe, numquam tamen auctoritatem ſuam voluiſſe interponere, aut quæſtioni huic ſubſcribere, aut veritatem Euchariſtiam vlla ratione oppugnare: quin etiam conſultoribus ſuis perſuaſiſſe, vt cæptis deſiſterent; nullo enim eos fundamento nixos eſſe, & ſi vlterius rem proſequerunt, ſententiamque ſuam mordicus defenderent, periculum eſſe, ne cauſa caderent; & velut rei condemnarentur.

Nūquā uoluit Lutherus ueritatē SS. Euchariſtiæ īpetere.

NIHILOMINVS tamen, non impedientibus monitis, ſententia, & conſilio magni illius Lutheri, ſcelerati illi vitilitigatores & nefarij illi pſeudoprophetæ, veterum illam litem ſemiſopitam denuò reuocarunt, atque omnes priores ſententias, & ſuperiorum conciliorum decreta velut irrita reiecerunt, quin & appellare vlterius decreuerunt. Itaque nomina ſua, aduerſus Eccleſiam conſpirantes, in huius litis promotionem dederunt, & criminaliter cum ea agentes, ſuperſtitionis eam, fornicationis, & idololatrię accuſarunt; iudicibuſque perſuadere conati ſunt, & ſcriptis confirmare, ipſam eſſe mulierem illam Apocalypſeos, fornicatricem illam magnam; Papam, Antichriſtum; Religiones, vera pudicitiæ proſtibula; Epiſcopos, lenones & amorum conciliatores; omnia denique non eſſe aliud quàm meram Babylonia, & ueram capiuitatem AEgyptiam. O caſta & innocens Suſanna, accuſata quidem es, ſed confide, non condemnaberis. tu quoque o Arca Noe, fluctuas quidem ſuper undas hæreſeos, ſed numquam naufragium patieris. o inuicta & indomabilis Salamandra, in medijs

Inſignis cōceptus. Dan. 13

qui-

quidem ſita es ignibus,& inter perſecutionum flammas, ſed nullum inde detrimentum ſenties.

ECCLESIA igitur, vt innocentiam ſuam declararet, & veritatem Sacramenti huius contra aduerſarios ſuos aſtrueret, plurimas ſemper bonæ notæ & inuincibilis auctoritatis tabulas produxit. Et imprimis titulum & contractum inſtitutionis huius ſacramenti, qui non niſi quatuor uerbis conſtat [hoc eſt corpus meum;] & quinque in lingua Græca, τῦτο ἐςὶ τὸ σῶμά μȣ: quem Chriſtus ore ſuo pronuntiauit, & quem quatuor deinde Notarii & regii ſecretarii, tres Euangeliſtæ, & unus Apoſtolus, S. Matthæus cap. 26. S. Marcus 14. S. Lucas 22. & Paulus 1. ad Corinth. 10. capite, ſcriptis tradiderunt. Et quod notatu digniſſimum eſt, quodque Eccleſia in ſui defenſionem adhibere nititur, licet quatuor hi ſecretarii diuerſis temporibus & locis ſcriſpſerint, eadem tamen penitus, iiſdem ſententiis, & iiſdem etiam uerbis, conſcripſerunt; nec ullus eorum fuit qui in inſtitutione hac & contractu uerbum [ſignificat] adhibuerit.

PRODVCIT adhæc è ueteribus ſuis ſcriniis magnam copiam ueterum figurarum, è ueteri Teſtamento adductarum; panum ſcilicet propoſitionis, mannæ, agni Paſchalis, aliaſque innumeras: è quibus infert, quandoquidem figuræ illæ in lege moſaica præceſſerunt, neceſſe eſſe ut in lege Euangelica ipſa ueritas in Euchariſtia ſubſit. Synagoga enim non niſi primis coloribus delineatam tabulam, & uerorum colorum umbram continebat, qui deinde ad uiuum in Eccleſia depingi debebant. *Imprimis figura ss. ſacraméti*

DEPROMIT præterea, uelut auctoritatem cauſæ conciliaturum, promiſſum Ieſu Chriſti quod authenticum eſt, quodque ipſemet Chriſtus denuò recenſuit, quodque S. Ioannes Euangeliſta ſexto nempè capite, recollegit, dicens, [panis quem ego dabo caro mea eſt.] Et paulò inferius ab eodem ſecretario notatum eſt, [caro mea uerè eſt cibus, & ſanguis meus uerè eſt potus.] Vbi Eccleſia omnes & ſingulos obteſtatur, ut hæc uerba, [uerè eſt,] attentè conſiderent, tam magnum ea cau- *promiſſum quoq; Chriſti Dñi.*

que contenditis, & ad expenſas luendas condemnabimini.

AT nondum hic Eccleſia quieſcit, ſed aliud longè validius munimentum profert; Teſtimonium ſcilicet & litteras generales totius Chriſti Eccleſiæ, omnium ſanctorum Patrum, Doctorum, virorumque grauium, qui hactenus in Eccleſia, iam inde ab Apoſtolorum temporibus viguerunt, ſignatas manu. Teſtimonium profectò quo nullum vnquam maioris auctoritatis exſtitit, cuius teſtes iam à mille ſexcentis annis ſignarunt; & qui omnes miro inter ſe ordine conſentiunt. Primo namque ſæculo ſignarunt duo præclari teſtes, Ignatius Epiſt. ad Smyrnenſes, & S. Dionyſius lib. 1. de cœleſti hierarchia: Secundo, video ſigna & depoſitionem trium magnorum luminum, Cypriani, Tertulliani, & Origenis. Tertio, ſubſcripſere tres quoque præſtantes doctrina & pietate viri, Iuſtinus Martyr, Pius Papa I. & S. Irenæus Lugdunenſis. Quarto, apparent ſigilla duodecim inuictæ, fidei, & ſummæ auctoritatis virorum, Concilij ſc. Niceni, Athanaſij, Cyrilli Ieroſolymitani, S. Hilarij; habetis quatuor. S. Ambroſij, Baſilij, Auguſtini, Optati Mileuitani; habetis octo. S. Gregorij Niſſeni, S. Gregorij Nazianzeni, Ephræmi, & Epiphanii; an non 12. teſtes ſunt omni exceptione maiores, qui veritatem eandem in Ven. hoc Sacramento, quam nos credimus ſcriptis mandarunt. Sæculo quinto, ſi loquentes teſtes audire velitis, audietis Hier. Chryſ. Cyrillos, Alexandrinos, ſynodum Epheſinam, Theod. Gelaſium: Multis deinde poſt annis, Gregorium magnum; Theophylactum & Ioannem Damaſcenum. Sæculo 12 D. Thomam, S. Bonauenturam, Anſelmum, & Scotum, alioſq; Doctores, & numero infinitos & auctoritate præſtantes. O præclara atteſtatio: o depoſitio irrefragabilis: Omnes hi & ore profeſſi ſunt docueruntque, & manu ſcripſere, eam ipſam veritatem quam nos de ss. hoc Sacramento Altaris credimus & profitemur.

Teſtim. itē, cui oēs anti qui Patres ſubſcripſerunt.

SED dicito mihi, obſecro, fatue & dementate hæretice; qui te à Pſeudoprophetis illis & miniſtris ſatanæ tranſuerſum abripi ſinis; mauiſne perfidis duobus

veteratoribus, duobus imminuti cerebri viris, nefandis & ſceleratis, Luthero & Caluino, qui iam tartarijs cremantur incendijs; quàm tot centenis imò millenis auctoritate præſtantibus; ſanctitate & vita eximijs viris, quoque modò in æterna beatitudine glorioſos regnare certiſſimè ſcimus, credere? Quid? adeone emotæ mentis es. adeone brutus & ſtupidus? itane tuum defecit ingenium, aut euanuit ratio, vt tam iniquam electionem facias? Quid? an non riſu dignus foret, qui, cùm controuerſiam & litem magni ponderis haberet, & in qua de vita, rebus, fortuniſque ſuis agitur, priuſquam eam iudicio ad iudicum ſubſellia proſequatur, maturè de cauſa ſua deliberaturus, duos vel tres parui nominis fameque obſcurioris cauſidicos & leguleios accederet; qui ſtatim nullo nixi fundamento conſulerent, cauſam vt iudicio committeret, & actionem aduerſario intentaret: adiret deinde centum alios iuriſconſultos fama & doctrina celebres, quique ſæpiùs ſubſellia triuiſſent, ac rerum eſſent ſcientiſſimi; qui omnes vnanimiter conteſtarentur, nullo eum niti fundamento, cauſam iniquam eſſe; conſulerentque ſi ſe ſuaque ſalua vellet, & ni ſumptus luere & pœnam ſubire cuperet, vt cum aduerſario paciſceretur. Ipſe nihilominus tamen duorum vel trium illorum tabularum, qui ſemper ſine lite & ſine re viuunt, iudicium potiùs, quàm tot verſatiſſimorum & præſtantium virorum ſequeretur; an non inquam ille fatuus, delirus, & emoti cerebelli videretur?

Simile.

EHEV miſella anima, hæreſeos facino dementata; maior adhuc longè tua eſt inſania. Si enim priùs, quàm veritatem Sacramenti huius oppugnes & litem hanc ſuſcipias, in qua de vita, ſalute, & omnibus fortunis tuis diſceptatur, tecum maturiùs deliberans, Lutherum & Caluinum & alios tres quatuorue miniſtellos conſulas; dicent ſine dubio benè te fundatum eſſe, & perſuadebunt, vt Papæ Romano bellum indica: verùm ſi omnem antiquitatem in conſilium adhibeas, centum, imò mille, reperires Doctores & Patres, qui tibi contrarium perſuadebunt; & nullo cauſam

Digitized by Google

quam fundamento nixam eſſe dicent ; & , ſi litem illam ſuſcipias ; te proculdubiò tibi ipſi exitium , perniciem , & mortem denique allaturum . Quando igitur nefarium hoc & improbum trium aut quatuor hæreticorum conſilium , tot virorum ſanctitate & doctrina illuſtrium opinioni anteponis , an non cæcutire & Andabata cæcior videris ?

SED, relictis hiſce conſiderationibus , audiamus quid è contra hæretici in huius litis quam Eccleſiæ intentatur defenſione opponant & obijciant : Producunt imprimis duos ingentes blaſphemiarum & horribilium in auguſtum hoc Sacramentum execrationum aceruos ; dicentes hoc nihil eſſe aliud quàm magiam, incantationem , idololatriam , meram denique ſuperſtitionem : deinde proferunt ſex faſciculos repletos & confertos erroribus, mendacijs, falſitatibus & abſurditatibus . Adhuc litteras quaſdam falſarias & ementitas de inſtitutione Sacramenti huius , figuris notatas ; ſcelerato quodam & falſo gloſſemate [ſignificat] ſignatas . Præterea in indice ſuo conſultationem quandam inter treſuiros illos animarum perdendarum ; VViclef ſcilicet Angulum , Zuinglium Germanum , Caluinum Gallum, initam adnectunt . Addunt quin etiam loca quædam ſacræ Scripturæ, quæ hinc inde collegerunt, falsè licet allegata , & perperam intellecta . aduerſus quæ breuiter & quàm promptiſſimè iam reſpondebimus . Quid hęretici è contrà producant.

PRIMÒ namque hoc in cauſæ ſuæ defenſionem vſurpant:[Pauperes ſemper vobiſcum habebitis: me autē non ſemper habebitis ,] Vnde inferunt, Chriſtum iam in cœlos ſubuectum & ad dexeram Patris conſidentem non amplius nobiſcum eſſe; nec proinde in ſacroſancto Euchariſtiæ Sacramento contineri . Sed his opponimus , Chriſtum hic de viſibili corporis ſui vſufructu locutum eſſe; ac ſi dicere voluiſſet , ſe poſt aſcenſionem in cęlum non amplius nobiſcum viſibiliter conuerſaturum , licet adeſſet inuiſibiliter . Quis ait hoc? ipſemet Dominus , [Ego vobiſcum ſum vſque ad conſumationē ſęculi.] Innituntur deinde loco illo Marci Euangeliſtæ , Mat. 26. Mat. 28

Aſſum-

Mar. vi. [Aſſumptus eſt in cœlum, & ſedet à dextris Dei.] atque ita argumentantur, Deus in cœlum aſcendit, quomodo igitur & quamobrem toties deſcenderet, vt ſacramento ſeſe includeret. Patronus noſter ad hæc reſpondet dicens, non eſſe neceſſarium eum iam cœlo deſcendere, vt in altari ſe ſiſtat: quemadmodum non deſcendit cum

Act. 9. Paulo in via apparuit, & Petro è carcere fugienti vt tradit Hegeſippus. Sed ſiſtit ſe vbicumque & quomodocumque voluerit.

CALVINVS ipſe libro quarto deſtruentium ſuarum Inſtitutionum alium locum ex Euange-

Luc. 24. lio profert, [Palpate & videte, quoniam ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere.] Vnde hoc argumentum educit, corpus viſu & tactu cognoſcitur, vt hic Dominus ait, [Palpate & videte,] at in ſacramento non niſi panis & vinum videntur & palpantur; ergo corpus Chriſti hic minimè reperitur. Exiſtimat hoc ipſe argumentum inuincibile: ſed Eccleſia nullo hoc negotio retundit ac refutat; oſtendens è verbis ſacræ ſcripturæ, corpus aliquod alicubi adeſſe poſſe, licet non videatur

Luc. 4. aut tangatur. In Euangelio enim s. Lucæ ſcriptum eſt, Chriſtum dum corpus adhuc mortale, opacum, ſpiſſum, & graue, vti noſtra ſunt, haberet, per medios Phariſæorum greges iuiſſe, licet à nemine eorum videretur; [Per

Luc. vi. medium illorū ibat.] & apud eumdem legimus, [Euanuit ex oculis eorum;] cum tamen in eorum eſſet medio, & ante oculos eorum conſtitutus. Præterea ad defenſionem noſtram afferre poſſumus, aera & ignem elementarem vera corpora eſſe, licet à nobis non videantur. Deinde ſciendum eſt, auditores, ſacrum Chriſti corpus hic adeſſe per modum ſubſtantiæ, & ratione quadam ſpirituali, indiuiſè, inuiſibiliter, & non ſine ingenti miraculo.

PRODVCVNT deinde rationes quaſdam Geneuæ paludibus emanantes. Fieri non poſſe aiunt, corpus in pluribus locis eſſe; ita namque plura eſſent corpora & non vnum. O inſenſati, ſi ſciretis, quid ſit, [Credo in Deum Patrem omnipotentem,] numquam hoc impoſſibile eſſe, dicere auderetis. Quid? anne non dico credere, ſed

ſed vel cogitare audetis, eum qui omnia ex nihilo condidit, & in nihilum rurſus omnia redigere potis eſt, non poſſe efficere, vt corpus aliquod idem numero diuerſis in locis ſubſiſtat? Hoc enim ſi credere nolitis, neſcio quomodo myſterium ss. Trinitatis credetis? Multò namque humano ingenio difficilius eſt credere ſibique perſuadere; eamdem naturam in tribus diuerſis reperiri perſonis, vti in ss. Trinitate eſſe credimus; quam corpus aliquod diuerſis locis contineri. Quid? an non etiam naturaliter idem accidens eodem tempore pluribus in locis eſſe poteſt? mea enim vox, quæ non niſi vnica eſt; an non eodem hoc momento quo loquor, in omnium veſtrum auribus peregrinatur & inſonat. Et ſanè dicite nobis o Philoſophi, an non magis accidens aliquod, qualis eſt vox, ex ſubiecto ſuo pendet, quam corpus à loco? cum tamen id quod difficilius eſt, fieri quotidie videamus, & quidem naturaliter. Præterea non eſt, mihi crede, difficilius, corpus pluribus in locis eſſe, quam plura corpora vno in loco. At factum hoc eſt in reſurrectione, Aſcenſione, & natiuitate Ieſu Chriſti, & dum ianuis clauſis intraret, vbi Apoſtoli congregati erant; vbi ſemper duo corpora uno in loco per penetrationem dimenſionum extiterunt: ergo & alterum fieri nullo negotio poteſt.

QVIN & hoc ad uitilitigandum afferunt. Fieri non poteſt, ut corpus quod eſt & permanet corpus, ſine extenſione, ſine quantitate, ſine loco ſit: hoc præſertim nixi axiomate, [Omne corpus eſt circumſcriptiuè in loco:] ita ut Deus quidem ubique ſit, & Angeli in loco diffinitè, corpora uerò circumſcriptiuè, [O ſtulti corde & tardi ad credendum.] An non meminiſtis Eliſæi iuſſu ferrum aquis ſupernataſſe; Chriſtum mari inambulaſſe, ignem in Babylonica fornace uirtute combuſtiua caruiſſe? & tamen an non ueſtra ſententia grauitas ferro, pondus corpori, igni calor ita inhærent, itaque neceſſaria ſunt, quam locus corpori? An non magis naturæ repugnat ignem calore & ferrum grauitate carere, quam corpus ſine loco ſubſiſtere?

Luc. 24.
4. Re. 6.
Mat. 14.
Dan. 4.

NOLI-

NOLITE igitur amplius dicere tranſſubſtantiationem eſſe quid impoſſibile; ſed apertè potius, à veritate ipſa victi, fatemini eum, qui mundum è nihilo, Adamum è terra, Euam de coſta viri condidit; qui aquas in ſanguinem, virgam in ſerpentem, rupem in fontem, & feminas in petram (vti vxorem Lothi) conuertit; panis quoque & vini ſubſtantiam in corpus & ſanguinem ſuum, poſſe conuertere, mutare, & tranſſubſtantiare. Nos verò, o catholici, aduerſus turbatores, rixatores, quietis oſores, & vitilitigatores, nouatores inquam ita concludamus, vt nimirum ſumptus & omnia diſpendia luant; omnia præſtent incommoda & detrimenta, & pœnam adhæc arbitrariam ſubeant. Credamus ſemper firmiter, conſtanter, inuiolatè, in ſacroſancto hoc ſacramento verum Chriſti corpus contineri; cũ præſertim ipſemet Dominus dixerit, [Hoc eſt corpus meum;] non figura, chimera, vmbra, imaginarium quid, non nihilum aut phantaſma inane: ſed hoc ipſum corpus, [quod pro vobis tradetur:] idipſum quod cruci affixum, in cruce mortuum fuit, idipſum quod in paſſione mortem ſubijt. Credamus inquam hoc firmiter, cum nimirum omnes id Euangeliſtæ ſcripſerint, cum totus id orbis vnanimi conſenſu iam à mille ſexcentis annis crediderit; credamus igitur, adoremus & honoremus ſanctum hoc & auguſtiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum, cum præſertim certi ſimus, cauſæ nos æquitate cadere non poſſe.

[O ſalutaris hoſtia,] o cœleſtis victima, o holocauſtum verè diuinum, o ſacramentum penitus admirabile: credimus te, honoramus, & adoramus te: tu namque es quod gratias ſuperbundanter ſuppeditas, peccata eluis, animamque ad vitam redire facis: tu ſcilicet portas cœli reſeras, & infernales abyſſos obſeras, noſque ad cœleſtem beatitudinem perducis. Tu es panis ille Angelorum, cibus ille cœleſtis; & vitæ fructus, ſacrum illud manna, quo animæ noſtræ in deſerto mundi paſcuntur & nutriuntur. Tu es, o regia & auguſta Euchariſtia, agnus ille Paſchalis: te enim dignè, ac humiliter ac deuotéque ſumentes, ca-

pi[illegible]-

ptiuitate Pharaonis, id eſt ſatanæ, liberamur, & Aegypto mundi huius egredimur: itaque nos per Rubrum mare paſſionis Chriſti, quem reuera in te contines, deducens ad terram promiſſionis, id eſt ad gloriam & beatitudinem æternam perducis, cuius non compotes reddant Pater, & Filius, & Spiritus ſanctus. Amen.

FERIA QVARTA Hebdomadæ Maioris.

De dignitate & excellentia SS. Euchariſtiæ Sacramenti.

Qui manducat hunc panem, viuet in æternum. Ioan. 6.

FIGVRA.

SAPIENTIA ædificauit olim ſibi domum, quam ſeptem columnis impoſuit, & collocauit in ea menſam, in quam pretioſiſſimum vinum intulit, quod ſuis miſcuit. Prou. 6. Fuit hoc figura & velut præambulum fore aliquando, vt vera Dei Patris ſapientia Ieſus Chriſtus Dominus Eccleſiæ Euangelicæ, ſeptem Spiritus ſancti donis, vel ſeptem Eccleſiæ ſacramentis, quaſi quibuſdam pilis & columnis innixam, conſtrueret, ſacramque in ea menſam ſanctiſſimæ Euchariſtiæ erigeret, in quam glorioſum corpus ſuum loco cibi, & iucundiſſimi vini loco pretioſum ſanguinem inferret: quibus nulla vel pretioſiora vel ſplendidiora fercula queunt excogitari, aut mente comprehendi. De eorum hodierna concione dignitate & præſtantia, cum de eorum veritate heſterna die dicentem audiueri-

ueteris, uerba faciam. Spiritus ſanctus auxilio ſuo nobis aderit, & glorioſiſſima Virgo ſuo patrocinio peroranti ſuccurret: quam hoc potiſſimum nomine Angelica ſalutatione compellemus.

AVE MARIA.

Val. Max. li. 4. c. 16. REFERT præclarus ille hiſtoriarum comitator, Maximus Valerius, tanto Artemiſiam Cariç reginam erga cōiugem ſuum Manſolum amore exſtitiſſe, ut ei mortuo ſuperbiſſimum monumentum, quod inter ſeptem orbis miracula non immeritò relatum eſt, extrui iuſſerit, collectos deinde cremati cadaueris cineres, præ amoris uehementia, alijs aromatibus & odoramentis permixtos, quotidie in menſam inferri uoluiſſe, quos deinde cibo & potui immixtos in ſtomachum demitteret. Egregium profectò ámoris coniugalis exemplum. At amor quem Chriſtus erga ſponſam ſuam dilectiſſimam Eccleſiam ſcilicet, olim demonſtrauit, longè excellentior eſt & admirabilior; præſertim cùm poſt mortem ſuam ſuperbum & ſplendidum illud tabernaculum Sacramenti Ven. Euchariſtię exſtrui voluerit, & præterea corpus ſuum in cibum & alimentum legarit. Vnde S. Ioan. 6. Euang. Ioannes ſcripſit: [Caro mea verè eſt cibus:] quod D. Bernardus admirans exclamat, [O amor amorum, Sacramentum ſacramentorum, dulcedo dulcedinum.

Pellicanus roſtro pectibus aperit, quo pullos ſanguine ſuo nunutriat. OSTENDERAT potentiam ſuam Deus, cùm mundum è nihilo condidit, iuſtitiam, cum eum peccatis inuolutum diluuio perdidit; amorem verò cùm diuinum hoc ſacramentum in noſtrum vſum inſtituit. Oſtendit affectum ſuum erga pullos pellicanus, cùm pectus roſtro aperit, ſanguinemque eliciens eodem pullos paſcit, & ęgros reficit. Maiorem adhuc amorem cœleſtis ille pellicanus erga homines demonſtrauit, cùm non ſatis ſe feciſſe exiſtimans, quod omnem in paſſione ſanguinem in medicinam dederit; corpus quoque ipſum in cibum & animæ ſit elargitus. Hoc è Pſalmis hauſi, vbi dicitur, Pſal. 101 [Factus ſum ſimilis Pellicano ſolitudinis.] Vnde nonnulli ſanctorum Patrum venerabile hoc Euchariſtiæ ſacra-

cra-

Digitized by Google

cramentorum rubo ardenti,quem Moſes vidit,compara runt:hoc namque ſacramentum obſitus,& charitate exę ſtuans.& viſo magna nimis, Exo. 3.

ELIAS ille Prophetarum Princeps ex hac vita decedens, vt affectum ſuum quo Eliſæum diſcipulum proſequeretur teſtatum faceret,pallium ei ſuum reliquit,cum duplici ſpiritu. Chriſtus quoque Elias noſter, ex hoc mundo proficiens,amorem ſuum patefacturus, homini qui ſeruus eius eſt ratione naturæ, corporis ſui tegumẽtum,cum duplici ſpiritu,duabus ſcilicet naturis, humana & diuina,quę in ſacramento Euchariſtiæ latitant, legauit. Magnum quoque erga eundem Prophetam Angeli fuit beneficium, cùm ſcilicet ille fame propemodum euenctus ſub iunipero reclinatus,ab eodem panem accepit, qui adeò vires corporis eius fractas reſtaurauit,vt in virtute eius quadraginta diebus, vſque ad montem Domini Oreb ambulauerit. Angelus autem ille teſtamenti Ieſus Chriſtus,maius longe nobis beneficium contulit, cùm nimirum in deſerto mundi huius, ſacrum huc panem dedit, corpus nimirum ſuum, panem inquam ſub cineribus humanitatis noſtræ coctum,panem huiuſmodi vires ſuggerentem,ut triginta uel quadraginta annis, uel toto uitę tempore in uirtute eius uſque ad montem Dei Oreb, beatitudinem ſcilicet cęleſtem ſine ulla ceſſatione in hoc mundo ambulemus. 4.Re.2. 3. Re.19

QVANTA igitur tua o Chriſtiane erga Redemptorem eſt obligatio,qui non ſatis eſſe ratus corpus ſuum in crucis arbore tui gratia occidendum tradidiſſe,idipsũ quoque corpus in Venerabili hoc Sacramento tradidit in cibum & alimentum? Erant ſingulari quadam ratione Iſraelitæ Deo obligati, quod eos quadraginta annorum ſpatio in deſerto ſuauiſſimo alimento de cęlis præſtito nutriuiſſet, vt verbis id exprimere non valerent, nulla ve ratione tanto benefactori reſpondere. Obligatiſſumus Chriſto ſingulariter, ꝙ corpus nobis ſuum in cibum dederit.

AT longè maiori tu te beneficio accepto,clementiſſimo Ieſu Dño tuo deuinctus es o homo, qui te non mãna, ſed pretioſo ſuo corpore à primis tuis incunabulis uſque ad tumulum in deſerto vitæ huius pauerit & ſuſtẽtari. Neſciebat olim magnus ille Dauid, quo beneficio Exo. 16 1. Reg. 25

bene-

beneficium ab Abigail acceptum, cùm ſibi commeatus inopia laboranti, illa, magno benignitatis exemplo, neceſſaria ſubminiſtrauerat, rependeret, adeò vt nunquam uideretur ei ſatiſfacere poſſe, niſi dimidia regni portione oblata, eam in Reginam & Coniugem adoptaret. Quomodo tu igitur o homo Redemptori tuo obligatus es, qui tibi in mundi huius ſolitudine panem illum Angeli cum impertiuit? & quid quæſo illi dignum offerre queas? Hæret hic quoque idem qui ſupra Dauid & exclamat. [Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?

Pſa. 113

Gen. 28 MAGNVS ille Patriarcha Iacob, uouit olim Domino dicens: [ſi fuerit Dominus mecum, & cuſtodierit me in via per quem ego ambulo, & dederit mihi panem ad veſcendum, erit mihi dominus in Deum.] Hei anima mea, cum Dominus tibi panem illum cœleſtem dederit, an non futurus tibi eſt in perpetuum & Deus & Dominus, an non toto vitæ tuæ tempore inceſſanter & continuò fidele illi obſequium exhibebis. Exaggerat id mirabiliter Pſalmographus, & magnum hunc amorem magni faciens omnes ad Dei laudes inuitat: [Lauda Ieruſalem Dominum, lauda Deum tuum Sion:] anima inquam Chriſtiana, & in æternum miſerationes eius decanta, & quamobrem o Rex? [Quoniam confortauit ſeras portarum tuarum, benedixit filijs tuis in te: qui poſuit fines tuos pacem, & adipe frumenti ſatiat te;] corpore inquam ſuo, quod ipſemet Dominus hoc olim nomine vocauit dicens.] Niſi frumentum cadens in terram mortuum fuerit, ipſum ſolum manet:] id eſt niſi corpus eius quod in terram mundi huius deciderat, in Cruce expiraſſet, paſſio certè eius nullius meriti extitiſſet.

Pſa. 147

Inſignes de Venerabili Sacramento conceptus.

ET ſanè o ſanctiſſima Euchariſtia; tu es verum illud frumentum, quod animas noſtras nutris, & quodammodo ſaginas: tu es torrens ille voluptatis, qui ſpiritus interiores potas, de quo ſcriptum eſt, [Torrente voluptatis tuæ potabis eos,] beatitudine ſcilicet, vt intelligit Propheta, at malim id de ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento intelligi: tu es dulce illud mel è patris promanans, quo fideles reficiuntur, de quo dicitur, [& de petra

tra

Digitized by Google

tra melle ſaturabis eos:] tu es dulce illud lac conſolationis, quod ex hoc Sacramento velut è terra promiſſionis dimanas; [terra quæ tota fluit lacte & melle, vt ex his fructibus cognoſci poteſt.] Eſt denique vitæ panis, quem qui manducat viuit in æternum. Primo itaque de panis huius excellentia nonnihil loquar, ac deinde ad oculum demonſtrabo, quanam reuerentia, animique puritate ſumendus ſit, & duabus hiſce columnis domum hanc ſapientiæ inædificabo.

Nu. 13. 14.

PRINCIPIO igitur tanta Sacramenti huius dignitas & maieſtas eſt, nihil vt eo admirabilius aut excellentius dici aut fingi poſſit. Hinc Pſalmiſta idipſum velut Summarium & compendium diuinorum operum appellat dicens: [Memoriam fecit mirabilium ſuorum miſericors & miſerator Dominus, eſcam dedit timentibus ſe.] Hoc namque verè miraculorum omnium dici poteſt Epitome, & breuis quaſi comprehenſio; omnia namque hic mirabilia videre licet; corpus ſcilicet pluribus locis apparens, nullum tamen occupans; corpus ſine extenſione, paſſione, quod non frangitur, non comminuitur, nō mouetur, non videtur, non patitur, penitus ſpiritale & diuinum: Hic videtis o Philoſophi accidentia ſine ſubiecto, quantitatem ſine materia, colores ſine ſubſtantia ſubſiſtere. Videtis hic o Theologi actionem quandā mirabilem, tranſubſtantiationem miraculoſam, quamque longè magis, quam ipſam creationem mundi admirari oporteat. Videtis hic ſubſtantiam vnam in aliam, ſine vlla corruptione, generatione, peritione ſui, idque merè conuerſiuè traſmutari. Hic videbitis o Mathematici quadraturam circuli: Hic Phyſici vaſtum illum Oceanum tot fluxus & refluxus habentem; fluxum inquā gratiæ, & refluxum peccati qua eadem per peccatū abit, fluxum prędeſtinationis, & refluxum reprobationis. Nam.

Pſ. 110.

Omnia miracula in Venerabi. Sacramento continētur.

Sumunt boni, ſumunt mali,
Sorte tamen inæquali
Vitæ, vel interitus.

Hic o allegoricorum ſenſuum indagatores magnus ille torrens eſt, quem peccatores vbi guſtarunt ſtatim ca-

put eleuant, ceruices erigunt, animum re ſumunt? Innuere hoc viſus eſt Pſalmographus cùm ait [De torrente in uia bibit, propterea exaltabit caput.] Sed melius mihi dicturus video, ſi dixero hic ſcaturiginem eſſe aquarum, quæ guſtantibus immortalitatem conferunt, & in vitam æternam viam præbent. Hoc docuit me Dominus, cùm
Ioan. 4. Samaritanæ loquens ait: [Aqua quam ego dabo fiet in ea fons aquæ ſalientis in vitam æternam:] fons inquam è quo ſcaturiunt aquę viuæ & verę, ad quas Dominus omnes ſitibundos compellat & inuitat dicens; [Omnes
Iaſ. 55. ſitientes venitę ad aquas.

SS. hoc Sacramentū Nilo cōfertur.

ET quoniam de aquis loquimur, tradunt hiſtorici ingentem illum Aegypti fluuium Nilum è montibus Lunę origenem ducere, perque vniuerſam Aegyptum aliquandò ita ſuperfluere & ſtagnare, vt ex illo diluuio tota circumquaque regio irrigata, fœcundetur, eundem quoque ſcribunt ſeptem in Oceanum oſtijs deuolui. An non o Nile vera Sacramenti huius figura exiſtis? quod nimirum è ſanctis illis diuinitatis humanitatiſque montibus deſcendens, ac veluti quoddam gratiarum diluuiū vndique exundans, omnem mundi huius Aegyptum irrigat, & fæcūdam reddit; ſeptemque Spiritus ſancti donis, veluti ſeptem canalibus & orificijs in Eccleſiæ Oceanum deuoluitur: Vnde loquens Pſalmiſta ait; [fluminis
Pſa. 45. impetus lætificat Ciuitatem Dei.]

O ſacra Euchariſtia verè tu torrens es; ſed torrens quidem gratiarum & aquas vitam conferentes tecum tra-
Ioan. 4. hens, quod Euangeliſta Ioannes innuit, [Qui biberit ex aqua quam ego dabo, non ſitiet in æternum.] Hic Poetæ, veſtes eſt Ganges, hic Pactolus quem tot effertis præconijs, cuius aquę & arenę aureę ſunt. Sed vt fabulas miſſas faciamus & vera enarremus, hic vaſtus ille eſt fluuius, quem ęterna ſapientia è paradiſo in Eccleſiæ ſuę hortum ſe ait traduxiſſe: audite obſecro quid dicat: [Ego ſapientia effodi flumina, ego quaſi trames aquæ immenſæ, ego quaſi fluuius Dorix, ego quaſi aquæ ductus exiui de paradiſo; dixi; Rigabo hortum plantatio
Eccl. 24 num mearum & inebriabo partus mei fructum.] Quid? nunquamne audiuiſtis aut legiſtis è petra ad virgæ percuſſio-

cuſſionem aquarum flumina olim ſcaturijſſe, & torrentes vndarum erupiſſe? Deſignabat hoc Auditores futuram aliquandò petram, Ieſum Chriſtum inquam qui in ſacris litteris petra dicitur, [Petra autem erat Chriſtus, qui ſtatim vt virga crucis percuſſus foret, iucundiſſimas haſce Euchariſtiæ aquas in magna copia effunderet; aquas dico vitæ, torrentes benedictionis, ac gratiarum diluuium. 1. Co. 10

LVGVBRE profectò & tragicum eſt, audire quonã modo aquæ diluuij totam terræ ſuperficiem inundarint, & vt quadraginta diebus continuò cęlitus imbres omnibus cęli cataractis reſeratis ceciderint. At eius comparatione longè iucundius eſt, audire, quomodo nouo hoc gratiarum diluuio, quod pridie [quam Chriſtus pateretur,] erupit, totus orbis atque omnes adeò mortales ſalutem & immortalitatem fuerint conſecuti: nam [qui manducauerit ex hoc pane, uiuet in æternum. Mat. 26 Ioan. 6.

QVID his addam amplius? Tanta profectò hoc in Sacramento maieſtas latet & pręſtantia, vt neſciam vtrum ſublime ei incarnationis myſterium debeã poſtponere. Hoc ſcio naturæ humanæ plus hoc Sacramento, quam Incarnatione Chriſti honoris & excellentię acceſſiſſe. In ſublimi namque & arcano incarnationis myſterio duæ quidem naturę in vna eademque conſiſtunt hypoſtaſi, ſed hac tamen ratione, vt diuina veluti domina ac princeps ſit, humana verò non ſecus ac ſerua & miniſtra. At in tremendo hoc Sacramento longè alia & penitus diuerſa eſt ratio; humanitas enim inſtar Principis eſt, diuinitas ei velut ſocia tantùm adhæreſcit. An non enim certum eſt o Theologi, per verbum ſanctorum vim & virtutem, corpus Chriſti primo produci, & per Concomitantiam ipſam diuinitatem. Hic ſcilicet videre eſt, ſi tropologico loquendi modo uti velimus, ventrem Rebeccę filiæ Batuelis, è quo eodem tempore fratres vterini prodierunt Iacob & Eſau; primogenitus tamen fuit Eſau, licet horridus & deformis: nam ad eum modum ex myſtico hoc ventre & ſinu Venerabilis huius Sacramenti, duæ naturæ ac gemellæ quidem egrediuntur; diuina ſcilicet pulchra inſtar Iacob, & humana propter peccata de-

Natura humana magis exaltatur in Sacramenti huius inſtitutione quã in Chriſti Incarnatione

Gen. 25

Inſignis conceptus.

formior adminiſtar Eſau: humanitas tamen primogenituræ priuilegio gaudet, primoque egreditur, primò naſcitur & primò ex vi uerbum conſecrationis, vt Theologi loquuntur, producitur. Hic reperire quoque eſt Gazophilacium illud Euangelium, uerum templi theſaurum, in quem non dico paupercula uidua, ſed ipſa tota ſanctiſſima Trinitatis, duos nummulos utraque hanc naturam repręſentantes coniecit.

O admirandum ac tremendum Sacramentum, & myſterium penitus diuinum ac ſublime, Quod enim aurū inter metalla, quod Adamas inter gemmas, inter Planetas ſol eſt, hoc tu inter reliqua ſacramenta. Tu namque es [nauis] illa, de qua ſcribit Salomon, [de longè portans panem,] panem inquam uitę, & à longè quidem quia de fers cęlo: nam [à ſummo cęlo egreſſio eius.] Tu es etiam cęleſtis ille panis, qui in Emaus fractus eſt, in cuius fractione duo illi uiatores Dominum agnouerunt; [panis præbens delicias Regibus,] ac iucunditatem Principibus. Quid? an tu es ſancta illa farina, quam Elias, Chriſtum intelligo, quotidie in domo uiduæ ſareptanæ, Eccleſiæ ſcilicet in immenſum facit exercere?

Pro. ult

Pſa. 18.

Lu. 24.

Ge. 49.

3. Reg. 17.

O Aquinatum fulgor Thoma, quando ſcripſiſti tria à Domino facta eſſe, quibus maiora facere non poſſet, cur hoc quarto loco non poſuiſti? Nihil enim Deus unquam grauius aut maius prę ſtitit, aut excellentius aliquandò prę ſtare poſſet; Eſt hoc namque opus, quod omnia opera a coelo facta, vel unquam facienda ſuperat & antecellit, in quo omnia Deus mirabilia ſua, in compendium quodammodo redacta, declarauit, & in quod uelut in numiſma quoddam aureum, omnes miraculorum nummulos (ſi ita dicere licet) compegit & conflauit. Quod Propheta Dauid ſignificauit dicens: [Memoriam fecit mirabilium ſuorum Dominus.] Vnde uos Auditores, uelut ex ungue leonem, facilè maieſtatem & ſplendorem tremendi huiuſce ſacramenti perſpicere poteritis; ut hinc quo honore, quo culto, quaque animi præparatione ſumendum ſit, ſimul etiam diſcatis.

1. par. q. 25. art. 1.

Pſa. 110

EST hoc alterum concionis noſtræ membrum. Apoſt. Paulus nos huc inuitat dicens, [Probet aut ſeipſum

1. Cor. 4. 12.

ſum homo, & ſic de pane illo edat.] quaſi diceret: Excute o homo merita, examina conſcientia, animamque debita præparatione diſpone, prius quam panem hunc Angelicum ſumas: [qui enim ſumit indignè iudicium ſibi manducat & bibit,] Ille namque panis eſt inſtar maris aſcendentis & deſcendentis, fluxum ſcilicet habentis ad ſalutem, & refluxum ad damnationem; illum quidem dignè & magna animi humilitate accedentibus, hunc verò indignè accedere præſumentibus.

ET ſanè mare rubrum, cum de mari mentio incidit, omnes Aegyptios, idolatrias & impios vndis inuoluit, Hebræis verò tutum vſque in terram promiſſionis tranſitum præbuit. Ita quoque ſacra hæc Euchariſtia, rubrũ illud mare ſanguine & paſſione Chriſti rubricans vndis damnationis omnes Aegyptios peccatores ſc. ſubmergit & deuorat; & Iſraelitas animas inquam piorum, incolumes traducit, & in terram promiſſionis cœleſtem inquã beatitudinem ſiſtit. Figura ī Exo. 14.

DEPROMAMVS & alios conceptus, humilis illa Eſter, & ſuperbus Aman ſimul ad conuiuium Regis Aſſueri inuitati ſunt, ſed Eſther in reginam adoptatur; & voti ſui compos efficitur; ſuperbus verò & inſolens Aman patibulo ſufficitur. Docemur hic bonos iuxta ac malos, probos ſimul & improbos ad conuiuiũ hoc Chriſti Ieſu inuitari, ſed illos vocari ad gloriam, hos verò ad mortem condemnari, ac iudicium ſibi manducare & bibere. Expreſſum id uideo in parabola illa Euangelica, qua dicitur homo quidam Rex paraſſe nuptias & lautũ conuiuium, ad quod, cùm omnes inuitaſſet, & conuiuias excuteret ac recenſeret, vidit vnum non veſtitum ueſte nuptiali, cui ait; [Amice qnomodo huc intraſti non habens veſtem nuptialem;] & addit Euangelium Regem animo grauiter cõmotũ, manus illi & pedes iuſſiſſe vinciri, atque ita in tenebras exteriores illum proijci. Figura. Eſth. 5. Mat. 11

DESIGNAT hæc parabola, Auditores, licet tantùm parabola ſit, magnum illum Regem Chriſtum; qui regium Euchariſtiæ inſtruxit epulum; ad quod omnes inuitauerat, dicens: [Venite ad me om- Mat. 11.

nes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos,] cùm peccatores impudenter ſeſe videt ingerere, ac peccatis inquinatos, & vitijs fędatos menſæ huic approximare non veſtitos veſte nuptiali, quæ charitatē denotat, adeò indignari & ad iracundiam concitari, vt eos in tenebras æternales, ſuppliciaque perpetua præcipitas agat.

1. Co. 10 [Probet ergo ſeipſum homo,] & dignè accedat: ab
Mat. 26. ipſa namque acceſſione mors ſimul & vita dependet. Videmus namque Petrum & Iudam ſacræ huius menſæ participes reddi, vtrumque ſacra communione communiri; ſed eheu, quam diuerſa ratione, quam inæquali ſorte? Vnus namque hunc panem ad animæ ſalutem, alter verò in iudicium ſibi ſumit. O admirabile Sacramentum, quot mihi figuras referas quibus tuorum effectorū diuerſitatem exprimam. Vdito olim Iacob ſcalam, cuius vna extremitas cœlum, altera terram feriebat; per quam aſcendebant & deſcendebant Angeli. O ſcala myſtica; an non nobis mirabiles ad oculum mirabilis huius Sacramenti effectus exprimere videri? Ipſum namq; ſcala eſt, quæ vna extremitatum ſuarum diuinitate ſcilicet in cęlū pertingit, altera verò humanitate nimirū terram ferit: per hanc ſcalam alij aſcendunt ſurſum verſus, qui ſcilicet dignè magnaque animi demiſſione accedūt; alij verò ad inferna deſcendunt, qui indignè ſeſe hic ingerunt. Vnde dictum eſt de prioribus: [Qui manducat hunc panem viuet in æternum,] & de alijs, [Qui ſumit indignè, iudicium ſibi manducat & bibit, non dijudicans corpus Domini.

Inſignis figura.

Gen. 28

1. Cor. 10.

Num. 5. SCRIPTVM eſt in Numeris, fęminam quæ adulterij inſimulabatur, certas quaſdam aquas, quas ſummus ei ſacerdos tradebat, bibere conſueuiſſe: quæ ſi falſo accuſata erat nullum ei damnum aquę illę inferebant, at maiorem potius glorię ſegetem, pudoriſque coniugalis præmium addebant: verùm ſi rea erat, & adulterio torum nuptialem polluiſſet, hauſtus ille non ſecus ac cicuta mortem & exitum afferebat. Quare agite Chriſtiani, cùm ad ſacram hanc menſam accedere præſumitis, videte ut dignos vos prębeatis; eadem enim menſę huius

ius vis eſt, quę aquarum illarum ſacerdotalium; adauget enim gloriam, & gratiam & merita iis, qui innoxii ſunt, & nullius delicti rei, mortem verò affert & exitum iis, qui crimen aliquod commiſerunt, & peccato aliquo inquinati ſunt.

CVM arca teſtamenti per terras Philiſtiim, Gethæorum, Azotiorum, & Accaronitarum tranſiret, omnes interficiebat, magnumque vbicumque tranſiret, cladem inferebat: Iſraelitas verò ab interitu uindicabat. Denotabantur hoc ipſo admiranda SS huius Sacramenti effecta quod vera quędam arca eſt, in qua virga Aarō, noſtra in quam humanitas, & manna illud cęleſte, ipſa nempè ciuitas continentur: arca inquam peccatoribus fatalis & noxia, iuſtis verò & ſanctis ſalutaris. Fornax illa Babylonica eodem tempore pueros Hebræos illæſos & immunes præſtabat, & Chaldæos miniſtros erumpentibus flammis deuorabat. O ſacroſancta Euchariſtia; tu es vera fornax charitatis in medio Eccleſiæ ſuccenſa, quę Babylonios id eſt peccatores conſumis, & ad inferos deturbas. Iſraelitis autem id eſt iuſtis, delitias & refrigerium ſpiritus ſuppeditas. Quis igitur dicere audebit figuram nos inopia laborare? Cogitate verò Auditores, & ſeriò verba illa Apoſtoli, [Qui manducat & bibit indignè, reus erit corporis & ſanguinis Domini;] vobiſcum perpendite. Perpendite inquam quàm grauiter Philiſtæi, Arcam Dei iuxta idolum Dagon in fano ſuo collocantes, à Deo caſtigati ſint? Quo aliud nihil declaratur, quam eos qui ſantiſſimi Sacramenti Euchariſtiæ arcam iuxta idolum peccati collocare pręſumunt, grauibus à Deo ſuppliciis vt plurimum puniri. Exaggerat quoque Iudęorum ſeculus Euangeliſtæ, quod Dominum in monte Caluariæ loco infami, & ſceleratorum ſuppliciis deſtinato, oſſibus mortuorum repleto, ac tetrum odorem exhalante; quo infamior tota Iudæa non erat, crucifixerunt: at ſanctus Paulus non minus eſſe dicit, peccatum eorum, qui auguſtiſſimum & adorandum hoc ſacramentum in uitioſa conſcientia, ac ſcelerum abominationibus infami, cui Caluarię mons non

1.Reg.5 Dan.3 1.Co.10

eſt vel conferendus, non verentur deponere: ſed additur, [reus erit corporis & ſanguinis Domini.] Noli igitur, o peccator, te Iudæorum, qui Dominum gloriæ cruci affixerunt; flagitij reum conſtituere.

QVÆNAM igitur diſpoſitio, ecquæ animæ præparatio neceſſaria eſt; prius quam quis ſacræ huius menſæ communionem accedat. Præceperat olim Deus vt Arca teſtamenti, in quam manna & legis tabulæ inferendæ erant, magno artificio, induſtria, ſingularique ſymmetria & proportione fabrili compingeretur, & imprimis vt intrinſecus & extrinſecus auro mundiſſimo veſtiretur. Quid? an non hæc tam accurata inſtructio, vobis inſtructio fuit; quoniam modo, qua diligentia, & quam accuratè conſcientiæ veſtræ templum conſtruendum ſit; cum ad eam non legum tabulæ, ſed ipſe legumlator, ipſa inquam diuinitas debeat diuertere? Conſtruite id igitur longa pœnitentia, diuturna contritione id fabricate, longeque præuio examine conſcientiæ id purum reddite.

Exo. 25. 26.

NABVCHODONOSOR rex voluit pueros qui coram maieſtate eius apparerent; eique ad menſam adminiſtrarent; pulcherrimos quoſque ex omnibus Hebræorum pueris ſeligi, in quibus nempè nulla eſſet macula, decoros forma, & eruditos omni ſapientia, & omnigena rerum cognitione. Deus etiam in lege Moſaica præcepit, vt quæcumque animalia ei in ſacrificium offerentur, munda eſſent ſine vlla macula aut contagio: Reges quo Ægypti non niſi à purpuratis; Nobilibus à generoſa ortis familia ſibi miniſtrari volebant, adeò vt plebei & infimæ ſortis homines ne in conſpectum quidem eorum ſe dare præſumerent. An non hæc præclara documenta ſunt, è quibus diſcamus, quanta puritas, pulchritudo, virtutumque nobilitas nobis neceſſaria ſit, cum in Regis Regum conſpectum, qui non niſi puritatem & pulchritudinem diligit, nihilque adeò quam peccatorum deformitatem abominatur; in conſpectum inquam Principum omnium Principis, qui non niſi nobiles, non verò infames peccatores, plebeios, viles, & mechanicos, in ſeruos ſuos adoptat, & qui animalia immunda in

Dan. 1. Mal. 1.

Digitized by Google

da in laudum ſacrificio ſibi offerri non patitur, veniendum eſt, iſque in animæ noſtræ habitaculũ deducẽdus?

VOLVIT olim Dominus, vt Moſes calceamenta prius ſolueret, quam ad rubum accedere præſumeret, ſecumque cogitaret terram quam calcabat ſanctam eſſe: [Ne appropies huc ſolue calceamenta de pedibus tuis; Exo. 3.
locus enim in quo ſtas terra *ſancta* eſt.] Idem omninò hic rubus eſt, idem enim hic Deus eſt, ſed humanitate in Sacramenti huius rubo tectus, in quo omnia charitate incenſa ſunt: quare vt dignè accedam ſoluenda prius ſunt imperfectionem mearum calceamenta: hoc enim Sacramentum diuinum planè eſt, & ſuper cœleſte; locus quidam Sacer eſt, & myſticus, & terra ſancta.

SCANDALIZABANTVR olim Iudæi, quod Apoſtoli panem illotis comederent manibus, eosq; hoc nomine apud Redemptorem detulerunt: At quomodo ſcãdalizari putamus Angelos, ac ſæpius de nobis ipſis conqueri, cum panem illum cœleſtem non illotis quidem manibus, ſed immunda conſcientia à nobis manducari vident? Quin etiam Dauid Rex panes propoſitionis à comitibus ſuis noluit guſtari, niſi ſanctè prius, ſe à contubernio & conſuetudine vxorum diebus aliquot abſtinuiſſe, iuraſſent. At quanto maiori munditia opus eſt, animæ ſacrum hunc panem guſtare cupienti, non iam amplius figuram, ſed rem figura denotatam, panem inquam qui immortalitatem confert: quippe, [qui mandu- Ioan. 6.
cat hunc panem, viuet in æternum.]

(Mat. 15.)

QVARE agite Auditores, ecce appropinquat iam feſta Paſchalia; ecce venere dies quibus agnus Paſchalis comedendus eſt, venit ecce tempus quo ſacer hic panis, cœleſtis ille cibus ſumendus eſt; quare omni ratione contendite, vt dignos vos illo reddatis, eumque ea qua decet ſanctitate animique præparatione ſuſcipiatis. Reuo- Exo. 16.
cate obſecro in memoriam, quo pauore omnis Iſraelitarum exercitus fuerit conſternatus, cum Deum tonãtem, fulminantem, ac concrepantem in montis Sinai vertice intueretur: Ita quoque vos tremere & pauere neceſſe eſt, cum ad montem Sacramenti huius acceditis, in quo idem Deus præſens eſt, ſed triumphans, glorioſus ac

diui-

Digitized by Google

Matt.2. diuinam ſquandam maieſtatem ſpirans. Memineritis quæſo Magos extremo profectos Oriente, viſo puerulo Ieſu, in præſepi licet & palea reclinato, procidentes eundem adoraſſe; vos quoque ad eundem puerum, ad eundem Deum accedentes, licet eum in præſepio ſacramenti, ſub fœno & palea ſpecierum ſacramentalium latitantem videatis, par eſt, ſtatim vt eum viſuri eſtis, in terram proſtratos magna animi demiſſione eundem adorare.

VNA namque eſt humilitas, quæ nos eidem ſumendo quam maximè idoneos reddit: quam in rem egregij mihi hic conceptus in mentem venit. Cum Dominus apud Zachæum vellet diuertere, & eum inter arboris Luc.19. ramos conſidentem videret, clamauit: [Zachæe feſtinans deſcende, quia hodie in domo tua oportet me manere.] Quo declaratur tum potiſſimum cum Deum animæ noſtræ hoſpitio ſuſcipere proponimus, arboribus mundi eſſe deſcendendum, arboribus inquam ſuperbiæ, iactantiæ, vanitatiſque ſæculi. Deſcendite igitur quantocyus è montibus hiſce o peccatores, ex arboribus quoque ambitionis deſcendite matronæ, deſcendant turrita illa crinium faſtigia, deponite erectos capillorum colles, deſcendite ex ſublimibus illis coturnis, ſandalijs illis immenſum ſubleuatis, iugis & ſuſtentaculis illis veſtium immane quantum laxis, deſcendite veſtibus illis ſuperbis, & ſyrmatibus propemodum regiis feſtinate, deſcendite è vanitatis arbore ad humilitatis terram, alio namque Chriſtus non geſtit diuertere, niſi ad ædes veſtras. Humiliate vos igitur, eique dignum habitaculum præparate, & dicite mecum omnes, quotquot hic adeſtis.

O panis admirabilis, panis miraculis ſcatens, panis cocte ſub cineribus humanitatis noſtræ, qui piſtus es ex pretioſo Ieſu Chriſti ſanguine, & flamma charitatis ex- Mat.13. coctus: o panis Angelice, panis azyme, & non fermentate, o fermentum carens acrimonia. Tu namque myſticum fermentum es, quod in Sacramento hoc mirabili, virtutum noſtrarum augmentum, bonorum operum merita, gratiarumque tuarum incrementum cauſaris & pro-

producis. Tu es ſcilicet panis ille, in cuius fractione duobus illis Viatoribus in Emaus tendentibus oculi aperti ſunt, adeò vt Dominum in fractione illa agnouerint. Luc. 24 Tu es bonus ille panis, quem Elizæus Propheta in medio Samariæ exercitui regis Syriæ dedit, quo eorum 4. Re. 6. oculos aperuit, ita vt inimicos, quos prius agnoſcere non poterant, cognouerint. Tu es quoque panis ille magnæ virtutis & efficaciæ, quem Paulus nautis diſtribuit, laboribus tempeſtatis exhauſtis & deficientibus, quo ille eorum vires & animum reſtaurauit: [Rogo vos Act. 27. accipere cibum pro ſalute veſtra; & cum hæc dixiſſet, ſumens panem gratias egit Deo in conſpectu ciuium, & cum fregiſſet cœpit manducare.] O panis denique omnium panum rex, qui olim in deſerto quinque hominum millia cibaſti. Hoc quæſo nobiſcum age o panis venerande, adorande, colende, quod olim cum Propheta Elia feciſti: deducas nos ſcilicet 3. Re. 18 per deſerta mundi huius, vſque ad montem Dei Oreb, ad beatitudinem nempè cœleſtem. Amen.

FE-

FERIA SEXTA

IN PARASCEVE

De Paſſione Domini noſtri ac Redemptoris Ieſu Chriſti.

Paſſio Domini noſtri Ieſu Chriſti.

FIGVRA.

O Funeſtum & tragicum diem: o diem verè horrendum, cruentum, & omnium dierum triſtiſſimum: diem morte Ieſu Chriſti nobilem, diem quo vnicus Dei filius cruci confixus conſpicitur; diem inquam, non iam Prothomartyris Stephani, qui lapidibus fuit obrutus, martyrio inſignem; non nece Laurentij, qui ſuper carbones extenſus glorioſo martyrio vitam finijt; non triſti ſancti Bartholomæi, cui viuo pellis ablata fuit, morte nobilem; ſed diem paſſione Ieſu Chriſti memorabilem: diem quo non niſi de gemitibus & lamentis, non niſi de ſuſpirijs & lachrymis loquendum eſt. Solebant Iſraelitides quotannis ad buſtum Iephtes filiæ conuenire, vt funeſtam illius & lugubrem mortem, quæ ſine vllo crimine Deo immolata erat, lamentis & lacrymis expiarent, ac triſtem comparis ſui caſum deplorarent. O Auditores, vos illos Iſraelitidas eſſe quis me vetat dicere, qui quotannis ſacro hoc paſſionis die huc congregari conſueuiſtis, vt triſtem illam, non dico filiæ Iephtes, ſed ſacræ humanitatis Ieſu Chriſti ſortem defleatis;

qui

Digitized by Google

qui nullo vnquam admiſſo crimine, ac ſine vllo peccato aut delicto in monte Caluariæ, ac penitus innocens fuit immolatus. Plorate igitur filiæ Iſrael plorate, hoc lugubri & flebili præſertim die: die, quo funeſta illa & cruenta exhibetur tragœdia, cuius ſimilis nulla vnquam in mundo exhibita fuit, in qua non niſi de morte filij Dei agetur; theatrum ipſe mons Caluariæ eſt, actorum partes agent Iudæi, & ipſe ego prologi. Sed nihil hic audietis aliud quam crucem, ſanguinem, mortem, clauos, flagella, ſentes, & lanceas. At quoniam me in hoc tam longo ac difficili dramate vires deficiunt, eaſque aliunde comparare neceſſe ſit; ad quem potiſſimum auxilij petendi ergo me conferam? anne ad Patrem illum æternum? Sed ardet ille hodie ira & penitus exæſtuat, fulgure accinctus & vindicta, vltionem ſpirat, adeò vt ne proprio quidem parcat filio. Anne Angelos inuocabo vt patrocinentur? ſed flent illi & ingemiſcunt non ſecus ac nos; eadem illos quæ nos vrget triſtitia, eadem deſolatione, eadem premuntur afflictione. An igitur Virginem illam glorioſam accedam, vnicum meum refugium, aſylum, & conſuetum, ad quem me recipere ſoleo portum? ſed nulla hodierna die auxilij ab ea exſpectandi ſpes ſupereſt, omnis enim, quam in ea fiduciam figere ſoleo iam concidit & collapſa eſt. Video namque illam lachrymis, lamentis, ac ſuſpirijs exhauſtam, ac tantum non mortuam, cum videt ſuum dulcem natum, morientem deſolatum, dum emiſit ſpiritum. At nullum mihi refugium ſupereſt, niſi ad te, o ſancta, veneranda, & adoranda crux; tu mihi hodierna die in immenſo hocce Paſſionis Oceano euaganti futura es portus, Helice, Pharos, Cynoſura, ac directrix mea. Hinc ego te inuoco, inclamo, genibuſque in terram proſtratis ſupplex adoro, dicens:

O crux aue ſpes vnica.

NOBILIS ille, & non poſtremi inter pictores nominis Timanthes, cum lugubrem pompam, ac funeſtam illam Iphigeniæ immolationem depinxiſſet, varioſque aſtantium & conſanguineorum affectus expreſſiſſet, & iam patris Agamemnonis dolorem, ac vehementiorem cæte-

Timanthis i Agamenone pigē do indu ſtria.

cæteris affectum exprimere quoque oporteret, nulla id commodiori meliorique ratione fieri poſſe iudicauit, quam ſi eum velato & obnubilato vultu repræſentaret: dicens aliam eius pingendi rationem, nec meliorem, nec aptiorem reperiri poſſe, aut vllos colores aut artem, quæ vehementiam illam paterni doloris, & ingentem illum intrinſecus in huiuſmodi patre habitantem affectum exhiberet, inueniri; quippe cui omnis ars & manus meritò debere cedere videantur. Idipſum mihi hodierna die de ingenti hoc Paſſionis Domini noſtri myſterio dicere liceat. Cum enim mihi propoſitum ſit amaram illius vobis crucifixionem hodie proponere, ac funeſtum illius obitum, dolores eius extremos, mortemque illius ignominioſiſſimam: ingenuè, id me nequaquam pro dignitate præſtare poſſe profiteor, niſi velata eum facie, capite ſentibus obſito, oculis lachrymis ſuffuſis, genis & vultu ſputis illito, in crucis medio oculis veſtris producam: ipſa quin etiam reliqua eius ſupplicia, dolores, pœnas, & cruciatus, ac reliquam paſſionis eius ſeriem, verbis oratione mihi velim credatis, exponere me poſſe diffido.

SI ſanctiſſimus ille Doctor Gregorius, cum lachrymas ac ſuſpiria conuerſæ illius peccatricis Magdalenæ attentius ſecum perpenderet, de iiſque loqui proponeret, ita orationem exorſus eſt: [Cogitanti mihi de Magdalenæ pœnitentia flere magis lubet quam aliquid dicere.] Multò maiori id ratione de Paſſione Domini noſtri quis dicere queat Beatiſſime Pontifex. Ad tui igitur imitationem dicam, cum vires mihi non ſecus ac tibi deficiãt: [Cogitanti mihi de paſſione Ieſu Chriſti, flere magis lubet quam aliquid dicere.]

Ier. 7. [Quis ergo dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo die ac nocte.] Dauid cognito Principem exercitus Regis Saul, Abner crudeliter à Ioab Caſtrorum ſuorum Præfecto eſſe interemptum, veſtimenta ſua conſcidit, & ingemuit amaritudine cordis prægrauatus, alioſque ad idem faciendum in-
2. Re. 3. citauit dicens: [Scindite veſtimenta veſtra & accingimini ſaccis, & plangite ante exequias Abner.] Iiſdem

vos

vos hodie verbis compellabo Auditores, triſtor eheu multo caſus nobis accidit; ecce peraguntur exequiæ Ieſu Chriſti, omnium Principum Principis, quem Iudæi nefandè cruci ſuffixerunt: ſcindite ergo corda veſtra, & non veſtimenta veſtra, accingimini ſaccis, & plangite ante exequias Chriſti: flete, ingemiſcite, ſuſpirate hodie, tundite palmis pectora, flagris in corpus ueſtrum ſæuite, ciliciis lumbos accingite, relinquite pretioſas illas & delicatas ueſtes, ſaccos induite, & unanimiter in funere Ieſu Chriſti plorate.

CVM Iulius Cæſar in Senatu à coniuratis nefariè eſſet trucidatus, M. Antonius cruentam eius tunicam, & ſtillanti etiamnum tinctam ſanguine ſuſtollens in forum prodiit, populoque Romano eandem commonſtrans, animum addidit, ut ſumptis armis tam horrendam necem proſequeretur, Caſſiumque & Brutum cædis artifices, cæteroſque coniurationis reos urbe exigerent. Quod olim populo Romano feciſti Antoni, idipſum mihi hodie uobiſcum faciendum eſt Chriſtiani. Oſtendam nobis non tunicam Cæſaris, ſed ſacram Chriſti humanitatem rubicundo tinctam ſanguine, uulneribus plenam, & plagis adhuc ſtillantibus deformatam: Sed utinam ita animos ueſtros permoueam, ut eos ad arma concitem, ad inſignem de peccatis quæ eam tam nefandè interemerunt uindictam capiendam. Plutarc. in Cæſ.

NAM ſenex ille Patriarcha Iacob ſtatim ut tunicam Ioſephi ſanguineis tinctam guttis, & mortis ſignis deturpatam conſpexit, adeò dolore & affectu paterno intrinſecus commotus fuit, ut ſciſſis ueſtibus in terram proſtratus, cœlumque replens gemitibus, nullam conſolationem, dolorumque lenimen uoluerit admittere; ita namque S. Scriptura loquitur: [ſciſſis ueſtibus indutus eſt cilicio, lugens filium multò tempore.] Sed longè funeſtius nobis hic Auditores ſpectaculum proponitur, ipſa nimirum tunica, tunica illa pretioſa, ſacra inquam Chriſti, qui uerus Ioſeph fuit, humanitas, tincta ſanguine, cruenta, mortem eius & necem deſignans. Gen. 37

Quis

Digitized by Google

Quis non igitur in lachrymas reſoluatur; quis iam aliquam conſolationem admittet; & non potius ſine vlla intermiſſione plangeet?

Iob, 2. TRADIT S. Scriptura, amicos Iob, cum eum in ſimario ſedentem, vlceribus deformem, ſanie deturpatum, vulneribus liuidum, & ab omnibus notis & domeſticis derelictum viderent; illum nimirum, quem prius vt terræ ſuæ Principem, diuitiis & opibus affluentem, honoribus cumulatum, longo famulitio ſtipatum ſuſpexerant: adeò conſternatos, & acerbo illæ fortunæ variantis caſu, ita perculſos fuiſſe, vt ſeptem ipſis diebus nullus ei vel verbum fuerit locutus; Et ſanè quis veſtrum eſt Auditores, qui cum Dei Filium diligere ſe teſtatum velit, dum videt eum hodie in cruce extenſum, ſpinis coronatum, flagellis conſciſſum, dum conſpicit genas eius a lapis liuentes, manus duriſſimis confixas clauis, latus lancea perforatum, & ſacrum eius vultum ſanguine repletum; illum inquam ita deformatum cernat, quem prius Angelorum eſſe Principem, Imperatorem vniuerſi, SS. Trinitatis Delphinum, & creaturarum omnium caput & ſummum viderat, nouerat, & crediderat; quis non inquam admirabitur, percelletur, contremiſcet, emorietur, aut ſaltem toto vitæ ſuo tempore non obmuteſcet.

Eſth 5. REGINA Eſther, cum pulchritudini ſuæ confiſa, interius Aſſueri regis atrium ingredi præſumpſiſſet, ac deinde magnitudinem, ſplendorem, maieſtatem Principis illius maiorem quàm putarat vidiſſet, adeò conſternata & perculſa fuit, vt ſenſibus deſtituta, inſolitam quandam in regis vultu maieſtatem intuita, in deliquium animi inciderit. Quid igitur te facere par eſt anima pia & deuota; cum hodiè piæ meditationis greſſibus montem Caluariæ, qui in cubiculum & atrium Aſſueri tui, redemptoris tui, Chriſti tui conuerſus eſt, ſubiens, humilitatem, paupertatem opprobria, & ſupplicia Principis huius, Dei huius intueris; an non conſternata in terram rues, & tam inſolitum ſpectaculum admirata, an non extra te rapieris? Et ſanè longe maiorem conſternationis cauſam habes o anima, cum paupertatem & mortem

tem filij Dei conſpicis, quam habuit regina illa, maieſtatem & magnificentiam regis Aſſerit comtemplata.

O paradoxa noua, res numquam vel viſas vel auditas: Deus ecce hodie patitur, moritur, creator hodie à creatoris cruci affigitur. Quam meritò igitur exclamas Iſaia. [Quis credidit auditui noſtro?] quis credet Deũ mori potuiſſe? & tu o Paule cùm ais: [Prædicamus Chriſtum crucifixum, Iudæis quidem ſcandalum, gentibus autem ſtultitiam.] Quis enim perſuaſerit Rabino alicui, Deum illum in cruce pependiſſe, qui maiores eius Aegypto eduxit, per mare Rubrum traduxit, & eos in deſerto manna ſaturauit. Quis etiam Gentili alicui Philoſopho perſuadeat, Deum illum, quem credit, aſſerit, ait actum eſſe omninò purum, immortalem, æternum, impaſſibilem, beatum, paſſionem tam acerbam pertuliſſe, & inter latrones pependiſſe medium. Iſa. 53. 1. Cor. 1. Exo. 14 Exo. 16.

HOC ipſum eſt, Chriſtiani, quod hodie credendum, deflendum, & ſuſpiciendum eſt. Paradoxa ſunt ſed tamẽ vera. Deus ipſe eſt mortuus: o mortem inauditam, quid? anne Deum emori? Deus eſt, Deus, ipſe Deus qui tot in corpore ſuo cruciatus pertulit. Siſtite obſecro lachrimas veſtras Chriſtiani, inhibite fletum, ceſſent ſuſpiria, & audite vt inclamet: [O uos omnes qui tranſitis per viam, attendite & videte, ſi eſt dolor ſicut dolor meus.] Hic namque videbitis eum quem Prophetæ virum dolorum nominarunt, & aliud ad dolorem & cruciatum exprimẽdum hieroglyphicum nolite quærere o Aegyptij quam Redemptorem: neque enim anima mea aliam dolorum materiam quærit, quam hunc ipſum Redemptorem videre vulneratum. Et vos o animæ fideles, ſi vllo vnquam tempore erga Chriſtum amorem veſtrum declaraſtis, hoc profectò tempore eum patefacere poteſtis, quum eum in cruce ſuſpenſum contemplamini. Aliud toto vitæ tempore nolite adinorari, quam acerbam hanc crucem: aliud nolite recordari, quam amaram hanc paſſionem aliud nolite cogitare, quam horrendos illos cruciatus. Quare attendite & videte; inſpicite obſecro & perſpicite miſerũ hocce corpuſculũ, atq; omnia eius mẽbra, artus & cõpages diſtortas & laceratas contemplamini; Nõ fuit dolor ſimilis dolori Chriſti. Threnor. 1.

O lugubre & funeſtum ſpectaculum, non apparent niſi ſpinæ in capite, in oculis lachrymæ, in vultu ſputa, in fronte contretus ſanguinis, in collo vincula, in latere lanceæ, in manibus claui, & in tergo & humeris non niſi flagella conſpiciuntur. Dimetiamini omnes dimenſiones eius, & immenſos toto extenſos corpore cruciatus apicietis. In longitudine perſertiā capite ad calcem; nam [a planta pedis vſq; ad uerticem non eſt ſanitas in eo.] Videamus & latitudinem, de qua dicitur, [Dinumerauerunt omnia oſſa mea.] Cruciatus enim perſuaſerunt, concuſſerunt, & uſque ad minima etiam oſſicula demoliti ſunt. Quid de profunditate dicemus, de qua dictum eſt; [Lancea latus eius aperuit?] intima namque pectoris rimata eſt, & penetralia cordis atque intimas latebras militis penetrauit haſta. Denique ſi D. Thomæ Aquinati credimus, omnes omnium hominum paſſiones in genere & ſimul, non autem in ſpecie aut ſigillatim pertulit. Hic o Philoſophi, in Chriſto Ieſu nimirum omnes cruciatus, ſupplicia & tormenta martyrum quæ olim pertulerunt, vel vllo aliquādo tempore deinde toleraturi ſunt ſenſibiliter, & non ſolum eminenter comprehenſa conſpicimus. Quod vt diſtinctius perſpicitatis, maioremq; ipſe vobis ingemiſcendi, & lachrymandi materiam ſuppeditem; lugubrem hanc tragædiam tribus diſtinctam actibus, cruentis reuera, tragicis & amaris oculis ueſtris, velut in ſcena, ſubijciam. Primus actus repræſentabit uobis ea quæ in horto & monte Oliueti contigerunt; ſecundus ea quæ in ipſa Hieroſolymorum ciuitate peracta ſunt; ultimus verò ea quæ in monte Caluariæ euenerūt. Epilogus uerò triſtem illam cataſtrophen paſſionis & mortis Chriſti, cum triſti & fatali illo Epitaphio, ſed orbi admodum fauſto & læto, nempè [conſummatum eſt,] exhibebit.

Iſa.1. Pſal 21. Iaon.19 3. par. q. 46. art. 5. Hiſtoria Paſſionis Chriſti in 3. mēbra diuiditur.

PRINCIPIO igitur omnes huius tragœdiæ ſcriptores vnanimi conſenſu tradunt, Saluatorem mundi Chriſtum, teſtamento ſuo iam condito, ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento inſtituto, cœna legali peracta, torrentem Cedron tranſijſſe, & rectà Gethſemani, qui uicus erat haud procul à monte Oliueti, in quo hortus erat, cō-

ten-

Digitized by Google

tendiſſe, & eundem cum omnibus Apoſtolis intraſſe. O horte fatalis tu nobis in memoriam reuocas veterem illum hortum, paradiſum in quam terreſtrem, in quo omnes omnino homines ſalute ſua noxialis pomi morſu exciderunt. Deſignas quoque nobis fęlicitatem, & fortunæ auram benigniorem, in qua homines vt plurimum pereunt, ſeque ſalutemque ſuam periculo exponunt. Adam namque in horto illo uoluptatis ſe & poſteritatem ſuam perdidit; Suſanna in viridario ſuo pudorē propemodum amiſit; & hodie Ieſus Redemptor noſter in horto quoque hoſtibus ſuis proditus fuit. O hortum inamœnum, fatalem, periculis, & varijs expoſitum caſibus. Sathan ſerpentis induens habitum hortum olim intrauit, vt totum orbem, & omnes penitus mortales euerteret, occideret, & perderet; & ecce Antagoniſta eius Chriſtus Ieſu hodie quoque hortum, mundum reſtauraturus, redempturus, & in priſtinum vigorem reſtiturus ingreditur, vt vnde mors oriebatur, inde vita reſurgeret.

Digreſſio de horto. Gen. 3. Dan. 13.

VIX ecce hortum intrauerit, quin tres tantum ſecū Apoſtolos aſſumit, octo reliquis ad horti introitum relictis, atque ita paulò vlteriùs in horto progreſſus eſt, vt tanto maiori commoditate orationi incumberet: [Aſſumpto Petro & duobus filijs Zebedæi.] Reſpicite quæſo animæ ſolitudinis amantes paſſerem illum ſolitariū, de quo vaticinatus eſt vates regius; dicens, [Vigilaui & factus ſum ſicut paſſer ſolitarius in tecto;] videte præclaram illam auem, quæ non niſi deſerta quærat, non niſi ſiluas dulci voce ſuſurret, videte autem illam querulam, ſuſpirantem, gemiſcentem, ac iucundiſſimam de precibus ſuis harmoniam concinnantem: ſuſpiria inſtar baſſi ſunt, clamores ſuperioris, lachrymæ tenoris; & orationes contra tenoris vice funguntur; feruens erga redemptionem amor totam hanc muſicam dirigit, & moderatur. O iucundiſſimam harmoniam; O Symphoniam Cygneo cantu dulciorem, Sed non video hic niſi tres diſcipulos, Petrum, Ioannem, & Iacobum, cur non cæteros? Hic quidem aliqua prærogatiua eſſe videtur, miſterio tamen non vacat. Pro-

Pſa. 101

miſerant quippè illi maiorem cæteris animoſitatem, ac magnanimum quid ante alios præ ſe ferebant. Oſtenderant ſeſe verbis Cæſare, Hercules, ac præſertim Petrus qui dixerat confidens & audax, [Etiamſi oportuerit me mori tecum, non te negabo.] O animos Rhodomantæos. Zebediadæ verò interrogati olim num triſtem & amaram paſſionis cicutam in calice crucis haurire poſſent: [Poteſtis bibere calicem, quem ego bibiturus ſum?] reſponderunt quaſi noui quidam Theſei aut Alexandri; [Poſſumus.] O præſumptionem ſingularem, o perfidiam inauditam, Dux igitur eorum, de animo & generoſitate illorum periculum facere volens, eos hodie in aciem producit, armis & gladijs obijcit, vt quos verbis prius oſtenderant animos, eos iam reipſa cùm neceſſe fuerit declararent: quid verò poſſint, & quæ eorum virtus ſit breui videre dabitur.

Mat. 20

DEINDE quoniam tres hi gloriæ Trasfigurationis interfuerant, neceſſe quoque erat & par, vt paſſionis infamię cruciatibuſque intereſſent. Atque illa tua agendi ratio eſt o munde; è transfiguratione ſcilicet ad paſſionē tranſire, è delicijs ad dolores, è voluptatibus ad lachrymas, è faſtigio proſperitatis ad imum aduerſitatis fundum delabi. O Patre quæ rerum vices, quæ ſub ita fortunæ mutatio, dixiſti olim in vertice montis Thabor gaudio & lætitia extra te ipſum raptus, [Bonum eſt nos hic eſſe:] ſed mutabis hic quamprimum vocem & tonum, ita vt pauore conſternatus clamaturus ſit; [Malum eſt nos hic eſſe,] periculoſum, nec ſecurum; cùm ipſemet Dominus hic tremat, concutiatur, & timore percellatur exclamans: [Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem.] Quaſi diceret, ſi vnquam o Apoſtoli, magiſtrum veſtrum dolore confectum vidiſti, iam venit profectò tempus, quo eum turbatum & ærumnis preſſum videre datur: numquam enim anima mea ita ſaucitata fuit intrinſecus, numquam tam vehemens me inceſſit pauor & conſternatio, vti modò: triſtitia namque & formido animam meam inuaſerunt, & ad mortem vſque eam diſcruciant & diuexant. Præuiderat imminentem hanc tempeſtatem & grauem triſtitię nimbum regius

A gloria ſępè in infamia cadidim' atq; illa eſt mundi inſtabilitas.

Mat. 17

gius ille vates Dauid; [Cor meus conturbatum eſt in me,& formido mortis cecidit ſuper me:] & alibi: [Repleta eſt malis anima mea,& vita mea inferno appropinquauit.] Sed vndenam grauis ille terror tibi irruit Domine,quis æſtum illum concitauit?vnde hæ anguſtiæ,triſtitia,& ille ſubitus pauor? In aperto cauſa eſt,& quidem multiplex: hinc namque deteſtanda illa Iudæ proditio, illinc turpis Apoſtolorum fuga, Iudæorum item reprobatio,excidium & deuaſtatio Ieroſolymitana: tum verò potiſſimùm ac maximè mortis impendentis formido & metus. Atque hę fuere cataractę,ſcaturigines & fontes,è quibus vehemens ille triſtitiæ torrens emanat, ac deriuatur.

Pſal. 87
Pſal. 48

QVEM igitur feralis illa mors non concutiet? quis non pallebit, tremet & pauebit? quis non emorietur dum mortis ipſius meminerit, cùm præſertim & Gigantes conſternet,& Hercules ipſus eiuſdem memoria percellat,ipſique quin etiam Chriſto metum & anxietatem eadem incuſſerit? Hinc pręclarè mihi dixiſſe viſus eſt Ariſtoteles, cùm de morte ſcribens ait: [Omnium terribilium terribiliſſimum eſt mors.] Et benè quidem: nihil enim morte aut horribilius aut metuendum magis. Magnus ille Perſarum Rex & Monarcha Xerxes, cùm duodecies centena hominium milla, uel ampliùs ſub ſignis haberet qui Graciam vaſtaret, & diriperent, eoſque in acie conſtitutos magnoperè videre deſideraret, montis cuiuſdam verticem conſcendit, vt tantò melius eos ante oculos poſitos haberet. Cùm itaque omnes in acie iam conſtitutos videret,vbertim illachrymari cœpit, ac tacitus ſecum omnium ſuorum caſus deplorare. Quæ fletus cauſa o Rex, quid hæ lachrymæ deſignant, qui tãta prius ſanimoſitatis ſigna oſtendiſti? Quis ad aures tuas rumor delatus eſt,ut ita ingemiſcas? Ingemiſco o duces mei, quod uos & ueſtros omnes commilitones, quos hic cernitis tandem aliquando morituros ſciam, & quod ex tot hominum millibus, tot fortiſſimis & validiſſimis viris, qui hinc Helleſponti littora prætexunt, & illinc omnem circumquaque regionem ferro flammaque vaſtant, intra centum annos nullus

Mors Chriſto terrorẽ incurit.

Ariſt. 3 Ethic. c 6.

factum Xerxis.

omninò ſuperſtens futurus ſit. Quid? tan tane tua potentia & vis eſt, ô mors, vt uel ſola tui memoria & umbra inuictum illum Regis animum auſa fuit concutere, terrore percellere, & ad lachrymas concitare?

S. Hilariō Anachorete timuit ī extremo vitæ cōſtitutus. Hilariō in vita Hilari.

DICITVR Hilarion unus de vteribus Anachoretis morti vicinus, cum aggrediſſtimore, & rigorem iudicii pertimeſceret, mille anxietatibus & preſſuris conflictata, his eam verbis compellaſſe. Quid times anima mea? ſeptuaginta annis in vaſta hac ſolitudine Deo ſeruijſti: pœnitentiam pro delictis egiſti: nam à tanto tépore ad libertatem aſpiraſti, & vincula captiuitatis effugere conata es, & ecce cum carceris repagula iam reſerata ſint egredi perhorreſcis, & quodammodo detrectas. Quid igitur times, quid formidas? egredere. Et tu o anima mea peccatrix mori non times, mortem non perhorreſcis? Vide porrò vt animæ Regum, animæ Hilarionum, anima etiam Ieſu Chriſti eadem formident; & tu crudelis & peruicax nequaquam moueberis aut pauebis?

Dan. 5.

SED redeamus ad propoſitum, Chriſtus Dei filius ſola mortis memoria concutitur. Quemadmodum olim Baltaſſar Babylonis Rex, viſa manu ſcribentis in pariete, quæ mortem ei imminere & impendere denuntiabat, adeò perterritus fuit, vt toto corpore contremiſcens & exalbeſcens iam iam ſibi moriturus videretur. Ita etiam Ieſu Chriſtus, ſummus ille vniuerſi monarcha, manum illam diuinæ iuſtitiæ, decretum mortis aduerſum ſe in charta crucis exarantem videns, tanto pauore & tremore conſternatus fuit; adeoque territus & perculſus, vt formidinem cęlare non ualeret, & dicere coactus fuerit. [Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem;] penitus exhauſtus ſum, uireſque me deficiunt Pater.

Duæ aliæ cauſæ mœroris Chriſti afferūtur. 3. par. q. 46. ar. 6

DEINDE triſtitiæ huius aquæ à duobus alijs etiam fontibus promanabant; primo quod vita hac quæ in Ieſu Chriſto ratione quadam ſupereminenti, propter vnionem illam hypoſtaticam, erat, ſpoliandus eſſet; ita vt illius amiſſio uel ad horam tantùm, magis deploranda eſſet, quàm in vlla alia creatura ad mille annos. Docuit hoc me Doctor ille Angelicus Thomas; atque hæc

una

unà eſt è cauſis triſtitiæ Domini noſtri Ieſu Chriſti. Alteram docuit Iſaias, quæ inde originem ſumit, quod Chriſtus pro peccatis noſtris ſatisfacturus, dolorem etiam pro omnibus totius mundi peccatis concipere debebat; unde ait, [Verè dolores noſtros ipſe tulit.]Porrò dolor hic qui è contritione naſcitur, uehemens omninò & infinitus in eo fuit, ac longè maior quàm in ulla alia creatura vnquam fuit aut eſt: tum quod ipſam peccatorum grauitatem perfectè cognitam haberet, quod ſapientiæ eius aſſcribendum eſt: tum verò, quod Deum, in quem offenſa commiſſa erat, infinito & incomprehenſibili amore proſequeretur, atque duo hæc ipſos contritionis dolores adaugere conſueuerunt. Quam magna igitur in eo hæc triſtitia fuit, de qua Propheta olim dixit: [Magna eſt uelut mare contritio tua:] Magnam profectò fuiſſe exiſtimandum eſt, cùm Chriſtum eadem propemodum uita priuauerit; ad terram ſaltem deiecerit. Iſai. 53. Thre. 2.

[Procidit in faciam ſuam. Videte hic obſecro contritum illum & afflictum Publicanum, pectus pugnis tundentem, & oculos cœlum verſus erigere vix præſumentem; ſed uultu deiecto in terram proſtratum, & eandem lachrymis irrigantem, ſingultibusq; & lamentis intermixtis ad Patrem ſuum preces fundentem, [Tranſeat a me calix iſte. Oratio Chriſti ad patrẽ in horto

O Pater miſericordiæ & Deus totius conſolationis, qui Danielem de lacu leonum clamantem exaudiſti, qui Ionæ de uentre ceti te inclamanti faciles aures præbuiſti, quique tres Hebræos pueros in fornace Babylonica conſtitutos reſpexiſti, & ab interitu & flammis vindicaſti: Exaudi obſecro clamantem ad te unigenitum tuum Filium, reſpice dolores eius quibus affligitur, reſpice inuocantem, tibi ſupplicantem, doloribus oppreſſum, mœrore confectum, & hic coram te in terram proſtratum. Habeo quedam, Pater, partem quandam inferiorem, ſenſualitatem meã ſe & inclinationem quandam naturalem; quæ mortem natura ſua reformidat; quæ crucem, paſſionem, & necem, nimium quantum perhorreſcit; illa, illa

Digitized by Google

eſt quæ tibi hic ſupplicat & inclamat; [Tranſeat calix iſte. Verùm habeo & facultatem quandam ſuperiorem, rationem ſcilicet quæ ei dominatur; quamque tu dirigis & moderaris; quam iam inde à primo ortus mei die tuæ voluntati poteſtatique ſemper commiſi: adeò vt nihil uelle poſſim, niſi quod ipſe vis; meaque voluntas tuæ hactenus fuerit conformis, & ſemper futura ſit. Quapropter ſi decreueris, ſi conſtitueris, & in Concilio tui ſtabilieris, crudelem illam mortis ſententiam in vnicum tuum filium ferre; [fiat,] non detrecto, non repugno, paratiſſimum me reperies, & uoluntati tuæ obſequentiſſimum. Ecce enim manus offero clauis configendas, caput ſpinis coronandum, latus lancea perforandum, ac totum denique corpus in crucem ſuſtollendum.

Pia meditatio. QVID agis igitur anima mea: aut quomodo te geris? quid ais, interea dum Redemptorem tuum, Creatorem tuum, Deum denique tuum in terram proſtratum intueris? an non te ad vſque terræ centum humiliabis? an non hinc diſcere ad Deum in tentantionibus tuis confugere? aut voluntates tuas in eius beneplacitum reſignare? Quamobrem cito te anima mea, & adiuro, ut hodie mundo egrediaris, & hortum illum doloris ingrediaris, in eoque nonnihil expatieris: videbis namque hic inſignem illam arborem uitæ, fructibus anguſtiarum, doloris, afflictionum grauidam. Accede & uide hinc rubum illum ardentem: non videbis hic amplius ſublimem illam Cedrum, non altum illam cypariſſum diuinitatis, non eſt hic niſi rubus humanitatis noſtræ, caritate exæſtuans in horto oliuarum; ſed ſoluenda prius tibi ſunt calceamenta, deſerenda peccata; locus enim illeſacer eſt, & virtutibus refertiſſimus. Contemplaberis hic quoque ingentem humilitatem, ardentem charitatem, & obedientiam incredibilem: videbis hic etiam puſillum illum pugilem DAVID ad certamen iam iam imminens ſeſe præparantem.

Diſcipulos Dominus inuenit dormientes. VIX finierat Dominus orationem, quin ſtatim loco ſurgat, & ad diſcipulos progrediatur; quos

ubi

vbi dormientes reperit, ad Petrum conuerſus ait, [Simon domus, non potuiſti una hora uigilare mecum.] Tune Petre, quem ego Apoſtolorum meorum principem conſtituere decreueram, quem in Eccleſiæ verticem & caput elegi modò dormis? tene dormire, qui ita te prius iactaueras, tantumque de te ipſo præſumebas? Ecce inimici ad nos properant, ſynagoga nos quærit. Dormis Iona & ecce tempeſtas per mare ſæuit. An ne oblitus ex parabolæ Petre, quam me olim dicere memini, cùm dormirent homines, ueniſſe inimicum, & bono ſemini ſuperſeminaſſe zizania? anne oblitus es me in nauicula dormitante, & tempeſtate excitata, te inclamaſſe, [Domine ſalua nos; perimus.] Mat. 13. Mat. 8.

QVOTIES o anima tibi in turpi uitiorum tuorum lecto ſternenti inclamat cœlum, & interius hiſce verbis tibi inſpirat Deus. [Anima dormis?] Omnis ecce infernalis poteſtas, & auernalis colluuies in ſalutem tuam conſpirauit, quærit te, proſequitur te, crucemque tibi & ſupplicia præparat, & tu utramque ſecura in aurem dormis? Tradunt hiſtoriæ gentilium, fortiſſimum illum Carthaginienſium Ducem Annibalem, quamdiu Scipionem armata manu ſibi intrare ſentiebat, nunquam ſe ad dormiendum compoſuiſſe, aut armis ſeſe exuiſſe: ſed ſemper hoſtem metuendo, lorica indutum ſomnum cepiſſe. Meditatio. Factum Annibalis.

Quomodo tu igitur anima dormire præſumis, nudata penitus & armis gratiæ exuta, cùm tot vndique inimicis cingeris, qui ſemper excubant, quomodocunque te dormitantem & incautem opprimant?

[Vigilate & orate, ne intretis in tententionem,] & vos imprimis o peccatores, quos meminiſſe velim quantorum malorum cauſa ſomnus ipſe mũdo extiterit. Noe namque dormiens nudatus eſt, & à proprio filio deriſus. Loth dormiens nefarium inceſtum cum filiabus commiſit. Aegyptijs quoque in tentorijs ſuis præ vino & crapula ſtertentibus, omnes eorum primogeniti nocte una fuere interfecti. Sampſon in ſinu Dalilæ dormiens, à Philiſtæis caput eſt, vitamque perdidit. Gen. 9. Gen. 19. Iudi. 16

Digitized by Google

dit. Saul quin etiam dormiens diſcrimen ſubijt & armorum & vitæ perdendæ, niſi Dauid ei pepercíſſet. Isboeth quoque dormionis illius filius, præ æſtu dormitans medio die, in lectulo à duobus ſicarij eſt interfectus. Tobias dormiens viſum perdidit, & Holofernes caput; Ionas in mare deiectus eſt. O infelicem igitur ſomnum, ac multorum malorum ſeminarium: [Vigilate ergò & orate.]

3. Re. 6. 2. Re. 4. Tob. 1. Iudit. 3. Ioan. 1.

AD vos hoc pertinet o Epiſcopi, vobis potiſſimum hocce documentum traditum eſt Eccleſiæ Præſules. Epiſcope dormis? Paſtores dormitis ſecuri & quieti? Videtis vt hinc hæretici, ſchiſmatici, illinc Iudæi, Turcæ, diaboli denique ipſi ſe moueant, & gregi veſtro inſidientur, & vos dormitis? Vigilate Epiſcopi, & oculis ſemper apertis excubate. Vidit olim Ieremias virga excubantem, & nunquam vel minimum dormitantem: Leo animalium fortiſſimus & Princeps oculis ſemper apertis dormit: vidit etiam Ezechiel animalia quæ ante & retro plena erant oculis. Quibus omnibus veſtram vigilantiam denotari putem Epiſcopi. Vos namque eſtis pulchræ illæ virgæ, quibus Deus populum ſuum dirigit & flectit: vos eſtis inter Chriſtianos, quod leo inter animalia; vos quoque ſignarunt illa animalia, quæ Propheta vidit. Semper igitur excubandum eſt, ſemper oculi aperti ſint, atque omnis ab oculis procul ſomnus excutiendus. Sed imitemini potius vigiles illos Paſtores, de quibus ſcriptum eſt. [Erunt paſtores cuſtodientes vigilias noctis ſuper gregem ſuum.] Excubabant illi ſuper gregem ſuum, vos ſuper veſtrum excubate. Hinc eſt quod magnus ille ouium paſtor Iacob ſocero ſuo quaſi rem benè geſtam commemorabat, adeò ſeſe ſemper vigilem & diligentem extitiſſe, vt nunquam ſomno vel minimum indulſerit, ſed fugerit ille ſemper ad oculis eius.

Ier. 1. Ezec. 1. Luc. 2. Gen. 31.

Pl. in Apop. re. PHILIPPVS Macedonum rex, cum in comitijs quibuſdam, ad quæ Græci multi conuenerant, dormitaret, ipſique hoc in deteriorem partem interpretarentur, dormientique exproberent. [Nolite,] inquit Parmenio, vnus è Philippi ducibus, [mirari dormiente

nunc

hûc Philippo, vobis enim dormientibus ille vigilabat.] Idem pene de Octauio Auguſto refert Suetonius. Hic enim cum negotiorum ingruentium multitudine inſomnes ſæpè noctes traheret, intelligeretque inter cæteram ſuppellectilem, lectum cuiuſdam nepotis; qui in gurguſtijs & popinis omnes ſuas facultates deuoraſſet; & ingens adhæc æs alienum contraxiſſet, venalem eſſe, eundem ſibi coemi iuſſit, in vſumque ſuum reſeruari, dicens, ſi ganeo ille & nepos in eo securè dormire potuit, tanto tamen ære alieno grauatus, forſitan & Cæſar, tot negotiis obrutus & implicatus, totque ſolicitudinibus impeditus, in eo dormiens quietem inueniret. Non potuit, ecce, potens ille Monarcha, qui totum Orbem nutu ſuo moderabatur, quiete ſomnum capere, plurimis curis & anxietatibus grauatus. Suet. Auguſt.

VIDETE porrò nouum hic Octauium, nouum Philippum; nouum Annibalem, Ieſum inquam Chriſtum, qui cum totius orbis peccata humeris ſuis ſuſtineret, hodie in horto Oliuarum excubat. Videte illum toties ad Apoſtolos progredientem, & noctem precibus extrahentem, tertioque eundem ſermonem orantem. O rem inauditam: Ipſe Dei filius tertio idipſum à Patre obſecrat, & non exauditur, non igitur mirum videri tibi debet anima; ſi Deus interdum ad preces tuas videatur obſurdeſcere, teque ad primam orationem non exaudiat. Diſce quoque hinc in Oratione tua perſeuerantiam adhibere, & peruicaciam; quæ nuſquam niſi in Oratione adhibenda eſt. Tertio namque Chananæa repulſam paſſa, quarta vice voti ſui compos efficitur: orauit quoque totus terrarum orbis quinque annorum millibus; vt tandem aliquandô optatus Meſſias deſcenderet; & ecce poſt tam diuturnam repulſam, importunitate precantium victus tandem aliquandò cœlo delapſus eſt. Mat. 15.

Hinc præclarè mihi dixiſſe videtur, qui ait;

Gutta cauat lapidem, non bis, ſed ſæpè cadendo.

& alius quidam parodicè;

Vota Deos flectunt, non bis, ſed ſæpè precando.

Quamobrem nolite o hæretici nos exſibilare, ſi modò

ter

ter Orationem dominicam, ad honorem SS. Trinitatis; modò quinquies ſalutationem Angelicam, ad honorem & memoriam quinque vulnerum Chriſti recitemus. Neque enim eſt, vt ideò vobis ludibrio ſimus, quod certum precum numerum recitemus: videte namque vt hic Ieſus Chriſtus, qui nobis hoc faciendi viam præit, tertiò oret, & tertiò eadem à Deo poſtulet, ac tandem poſt tertiam orationem à Deo exaudiatur. In quam rem videte iam accedentem Angelum, legatum cœlitus miſſum, qui eum conſolaturus aduenerat.

[Apparuit ei Angelus de cœlo confortans eum.] Præclaram huiuſce rei figuram habemus in Geneſi. Cum enim vidiſſet Iacob, fratrem ſuum Eſau inſtructo exercitu aduerſum ſe properantem, vt ei vitam eriperet; dolore anguſtiaque animi oppreſſus, diuinæ ſeſe voluntati
Gen. 32 commiſit; & ecce quamprimum Angelus de cœlo ad eum miſſus fuit, qui eum confortaret dicens: [ſi contra Deum fortis fuiſti, quanto magis contra homines præualebis.] Ita namque ſemper fieri videmus, vt poſt tribulationum procellas, malacia & ſerenitas conſolatio-
Matt. 4. num redeat; & ſanè poſt tentationes deſerti, miſſos ad Dominum legimus Angelos, vti & hic modò poſt ingentem illam cordis triſtitiam. Cum miſera Agar per agros & deſerta vagabunda & ſitibunda erraret, ecce
Gen. 21. apparuit ei ſubitò Angelus, qui fontes ei & aquam in-
Iud. 7. dicauit. Gedeone irato, & grauiter ferente Madianitas victorijs turgidos populum Iſrael grauiter premere, Angelus ſtatim de cœlo deſcendit, qui eum conſolatus eſt, mœrorem ei abſtulit, & omnem triſtitiæ nubem depulit. O ſanctæ & ſalutares tribulationes, quæ ſemper Angelos meremini habere conſolatores: Sed audiamus quid Angelus hic dicturus ſit, aut quonam modo Dominum conſolaturus. His porrò eum verbis allocutus eſt.

O ſumme cœlorum Princeps, & totius mundi Rex, o ſumme vniuerſi Monarcha, venit iam ecce tempus, quo perditum genus humanum redimendum eſt; venit modo hora qua miſera mortalitas captiuitate liberanda eſt.

eſt. Craſtina itaque die, o puſille Dauid, ingens ille Phi- 1. Re. 17.
liſthæus, humanitatis tuæ funda, & vulnerum tuorum lapidibus proſternendus eſt. Omnes iam te mortales operiuntur, omnes quotquot in limbo captiui detinentur, in te vnum oculos coniecerunt, in te vno ſpes ſuas fixere, te te vnum reſpiciunt: quin & nos iam à quinque annorum millibus te expectauimus, te velut auctorem gloriæ noſtræ exoptauimus, ac ruinarum noſtrarum reſtauratorem, vti de te ipſi Prophetæ prædi-
xerunt: [Iudicabit in nationibus, implebit ruinas.] Cra- Pſ. 109.
ſtina igitur die, o Princeps æterne, omnes veteres figuræ adimplendæ ſunt, & omnia Prophetarum ora-
cula ipſa veritate comprobanda: [vt iuſtificeris in ſer- Pſal. 50.
monibus tuis.] Quas tibi Domine hic in mentem reuocabo.

POSTQVAM Cain inuidia commotus, fratrem Abel interfeciſſet, in delicti punitionem per
omnes orbis angulos velut erro vagatus eſt, paterna Gen. 4.
domo profugus. Craſtina die id completum videbis Domine, quando ſcilicet Iudæi fratres tui ſecundum carnem, innocuum te, & nullius criminis reum, ſed ſolis inuidiæ ſtimulis agitati, morte afficient; ſed in delicti caſtigationem parricidæ illi domo Patris tui profugi erunt, perque omnia mundi climata vagabundi & palantes errabunt, nullam certam ſedem habentes. Con
ſtruxit Noe ſecundum præſcriptum Domini ingentem Gen. 6.
arcam, vt in ea totum mundum ab vndis diluuij ſeruaret immunem. Craſtina die oſtendes te eſſe verum illum
Noe, qui conſtructa humanitatis tuæ arca, omnes om- Gen. 22
ninò mortales diluuio damnationis perpetuæ eripies. Iſaac cariſſimus Abrahæ filius, ac patri obſequentiſſimus, lignum ſuis tulit humeris, cum in monte Deo immolandus erat. Craſtina verò die apparebit te verum Iſaac eſſe, cœleſtis illius Abrahæ filium, qui vt Patri tuo obſecundes, grauem illam crucis ſtruem humeris feres, in qua in monte Caluariæ immolaberis.
Permiſſit Deus, vt Ioſeph Patriarcha, qui fratrum inui- Gen. 39
dia Iſmaelitis in ſeruum venundatus erat, ne fratrum 41.
Princeps, vti prædixerat, foret; poſt graues & diuturnas

calamitates carceris, vitæque moleſtias, tandem eorum caput factus ſit, & Aegypti ſeruator fuerit nuncupatus. Craſtina verò die palam facies, te verum illum Ioſeph eſſe, venditum à fratribus tuis, Iudæis nempè verentibus ne aliquandò Princeps eorum fieres, qui poſt dira & grauia ſupplicia è ſepulchri cuſtodia egredieris, & ab ijs velut Iudex, & totius orbis Monarcha agnoſceris. Vidimus olim æneum in deſerto ſerpentem erectum, in quem ſi qui venenatis viperarum morſibus læſi oculos
Nu. 21. conijcerent, confeſtim ſanabantur. Craſtina die, o verbum Patris, te inſtar ſerpentis videbimus in deſerto Caluariæ eleuatum, vbi peccatores te intuentes à ſcelerum ſuorum puncturis & morſibus confeſtim liberabuntur. Itaque hæc omnia Domine complenda ſunt.

Leu. 16. REVOCA quoque in memoriam hircum illum emiſſarium, qui in deſertum peccatis totius populi grauatus pellebatur. Eheu; agne ſine macula, craſtina die agni natura exuta, hirci indues, & Ieroſolymis in deſertum Caluariæ, totius orbis iniquitatibus onuſtus exigeris. Immolabat lex quoque rubram vaccam extra caſtra, cuius cineribus reliqui conſperſi ſanctificabantur. Craſtina verò die illud myſterium ad oculum etiam compleri videbimus; quando nimirum humanitatis tuæ vitula, charitate, rubens, extra muros Ieroſolymitanos immolabitur, cuius ſacrificij cineres, tua nempè merita omnium mortalium delicta expiabunt & delebunt.

QVARE age Domine, fac obſecro, vt Prophetæ tui veritatem dixiſſe depræhendantur: ne reformides mori, paſſionis inſtantis metu noli percelli, magna & grauia, fateor, erunt ſupplicia & cruciatus infiniti, at gloria futura eſt magna, & merita tua valoris infiniti. Sume itaque animum o Princeps, noli pauere aut conſternari; conſolare, conſolare o verbum Patris, diſpone te ad tolerandum; ac tecum ipſe perpende, omnes omninò homines, qui ſunt, quique futuri ſunt, tibi hoc ſingulari beneficio in perpetuum deuinctos fore: igitur apprehende arma & ſcutum, & exurge in adiutorium mundo.

SED

Digitized by Google

SED quænam illæ rerum vices, o Angele? quis ita rerum inuertit ordinem? tene conſolari eum, qui tibi in cœlis gaudio, & conſolationi eſt? qui tua gloria, tua beatitudo eſt? Quam benè præuidit id Pſalmographus, cum diceret, [Minuiſti eum paulò minus ab Angelis?] Quid igitur nos hic facere par eſt mortales? Ecce Angeli Chriſtum conſolantur; & nos quorum cauſa patitur, eundem non conſolabimur? Quare ne nos hac in re Angeli ſuperaſſe videantur, eamus, ad hortum properemus, ac noſtram, qualiſcunque demum ea futura ſit, conſolationem, totius mundi nomine exhibeamus, dicentes; Pſal.8.

IAM tempus eſt, o exoptatiſſime deſideratiſſime Meſſia, iam dies illuxit qua noſtri miſerearis neceſſe eſt, qua declares oportet & omnibus manifeſtum reddas, quanta ſemper mundum dilectione, quo amore, quo denique affectu fueris proſecutus. Iam finiri debet diuturna illa peccati Originalis eclypſis, iam dies adeſt qua tartara expugnanda ſunt, diabolus vincendus, & paradiſi repagula reſeranda. Iam pluſquam quinque annorum millia elapſa ſunt, ex quo miſeri illi captiui, in terræ viſceribus detenti, hoc tempus exoptarunt, qui per te ſolum & à te norunt ſe liberandos. Hæc eſt illa dies, quæ omnem illis benedictionem, ſolatium, gaudium & lætitiam allatura eſt. hæc eſt illa dies Domine, qua vincula captiuitatis eorum dirumpenda ſunt, ergaſtula eorum effringenda, qua in libertatem reſtituendi, & gloriæ tuæ participes efficiendi

HÆC eſt illa dies Domine, qua lytrum redemptionis noſtræ ſoluendum eſt, peccata noſtra abolenda ſunt, qua pro iiſdem Patri æterno ſatisfaciendum, delicta expianda, & qua denique maieſtati Patris tui reconciliandi ſumus. Quoniam hodie ſalus noſtra & vita à te dependet: feſtina igitur, propera, ſume animum, tibi ipſi ſis ſolatio, ac confeſtim ad ſacram illam crucem aduola. Paſſio quidem hæc o hominum redemptor, crudelis admodum & atrox futura eſt; ſed ingens etiam tibi inde gloria prouentura eſt; ſemper enim de te omnes loquentur, ſemper honos, nomenque tuum, laudeſque

mane-

manebunt, ac de vno Ieſu Chriſto omnis loquetur poſteritas.

FINIERAT iam Orationem ſuam Angelus, cum Dominus viſo patrem iam penitus in Filium decreuiſſe hæc fieri, maiori feruore & prolixius precibus inſtitit, adeoque imminentis paſſionis horrore fuit perculſus, vt ſanguineo ſudore totum ejus corpus perfunderetur, & in ſanguine quodammodo natitaret. [Cum poſitus in agonia, prolixius oraret, factus eſt ſudor eius ſicut guttæ ſanguinis.] Quis inquam ſimile quid audiuit, quis vnquam huiuſmodi ſudorem, adeò terribilem legit, vidit, aut intellexit? Oportuit te natura, extremos & ſingulares quoſdam dolores perpeſſam fuiſſe, cum tam inauditam criſim, & tam prodigioſos ſudores demonſtraris: ecque hæc ſunt ſymptomata o medici? quodnam illud prognoſticon? Quid agis iam Magdalena, vbinam modò es, vbi ſunt crines tui, vbi vnguenta, vbi lachrymæ illæ tuæ? Hic nimirum ſacri illi pedes, diuinus ille vultus, pretioſum illud Chriſti corpus abſtergendum eſt, quod totum perfuſum eſt ſanguine, & cuius venæ cruorem exſudant; aliud hic non video niſi rubedinem, & vndæ quæſo diluuium illud dimanauit?

4. Re. 10 Iſa. 38. EZECHIAS Rex, cum Propheta mortem ei imminentem denuntiaſſet dicens: [Diſpone domui tua quia morieris,] ad parietem ſe conuertens lachrymatus eſt, & ſingultibus aera laceſſiuit. Videbat enim quod grauiſſimum ei dolorem cauſabatur, ſe in ægritudine ab omnibus medicis derelictum: ſuos illachrymantes, & de ſalute ac recuperanda valetudine deſperantes. Videbat hinc ſubditos plorantes, qui dolebant ſe tam pio & benigno Principe orbari, & domeſticos deſperantes, & ab omnibus ſeſe deſeri. Illinc verò mortem imminentem, morbum affligentem, ſepulchrum cui inferendus erat, vermes eſcæ inhiantes conſiderabat, vnde non mediocris doloris occaſio naſcebatur. Quid igitur mirum ſi Ezechias noſter, Ieſus Chriſtus mortem inſtantem concipiens, & crucis ſupplicium, latronum conſortium, Iudæos blaſphe-

man-

Digitized by Google

mantes, Angelos fugientes, homines torquentes, Apoſtolos fuga delapſos, Patrem etiam erga filium exacerbatum ſibi proponens, inuſitata quadam ratione commoueatur, & ſanguinem ſudet.

LEGIMVS in veterum temporum annalibus, reum quendam audito mortis decreto, quod aduerſus ſe pronuntiatum erat, vna nocte repentè incanuiſſet, adeò vt qui pridie iuuenis & adoleſcens fuerat, poſtridie ſenex & canus viſus fuerit: ita eum mortis apprehenſio temporis momento immutauerat. Quis igitur mirabitur Chriſtum reum, & nullius tamen criminis reum, triſte ſibi paſſionis ſpectaculum repræſentantem, ante oculos ſibi proponentem, mortiſque ſententiam ſibi recitari audientem tam inuſitata ratione ſudare? ſed mirandum potius eſt, quomodo tam graui quaſſatus dolore non expirauerit.

SI tantum in Saluatore noſtro potuit ipſa dolorum appræhenſio o homo, vt eum ſanguineum ſudare ſudorem coegerit; quomodo ter percelli par eſt, cum infernalia tibi ſupplicia proponis, & æternos illos cruciatus mente voluis? ſed ſi mihi credere vultis, ipſa peccati grauitas eſt, Auditores, quæ tam inſolitum è Saluatoris corpore ſudorem eliciat. O res inauditas: o Paradoxa: Atlas ille qui ſuis vniuerſam mundi machinam ſuſtentat humeris, hodie ecce ſub peccatorum pondere & mole vitiorum defatigatus fatiſcit. O infelix & ter execrandum peccatum, quanta tua eſt grauitas, quam enorme tuum eſt pondus, cum omnia ſub te fatiſcant, deficiant, & grauitate tua collabaſcant: Vix enim Angeli huius humeris impoſitum fuiſti, quin ſtatim omnia ſub ipſo defecerint, omnia ingemuerint; nec ipſa quatuor elementa, nec vterque polus impedire potuerint, quo minus ad vſque centrum abyſſi pondere tuo deuolutus ſit. Proh: quanta tua eſt grauitas, quanta moles & pondus: video namque terram ſub pedibus Abironis dehiſcentem: video Ionam propter peccata ad ima maris deuolui: audio Dauidem ex imo profundæ abyſſi, in quam eum præcipitem deieceras clamantem, [De profundis clamaui ad te Domine.] Nu. 16. Ioan. 1.

mine.] Et, quod mirandum magis eſt, adeò graue, adeò ponderoſum in humeris ipſius & Chriſti Ieſu, vt vix te in humeros ſuſtulerit, nos vt ouere illis leuaret, quin ſtatim cœlum ſub onere eius ingemuerit, & elementa eum ſuſtinere, aut Angeli eum defendere minimè potuerint; ſed in terram delapſus ſit ad profundum vſque præſepij, vſque ad crucem, mortem, ſepulchrum, ad vſque ipſos inferos, & iam adeò graue tuum eſt pondus, vt ſub onere fatiſcens vndique ſanguineo rore perfundatur.

QVAMOBREM, Auditores, cum videatis Omnipotentem illum Deum, validum illum Sampſonem, ſub peccati pondere curuari, ſub eiuſdem grauitate inflecti; quodammodo fieri dicam, vt erectis vos ceruicibus videam incedentes, quorum animę infinitis ſceleribus opletæ ſunt? cur non ingemiſcitis? cur monſtri huius grauitatem non perpenditis, cur pondus eius tam parui ducitis, quod adeò enorme & immenſum eſt, vt animas hominum, ipſos etiam Angelos, Deum denique ipſum mori cogat. Conſiderate obſecro quam graue ob peccata vobis pondus impendeat: nam tanta veſtra, vnico peccato mortali commiſſo, grauitas eſt, vt pondere ipſo grauati viui ad inferos deſcenderetis, niſi diuina benignitas, & infinita illius bonitas vos capillis apprehenſos retinerent.

SED vt ad propoſitam materiam poſtliminiò reuertar, cum grauis ille & vehemens febris ardor nonnihil deferbuiſſet, ęger reſumpto aliquantulum animo, ſurgit, diſcipuloſq; denuò inuiſens, vt ſolatium forſitã aliquod afflicto afferrent, denuò quoque dormientes inuenit; atque hoc iam tertiò contigerat. O ſomnum diuturnum, atque intolerabilem: Dormitis iam, ait triſtis & ſomnolentiam eorum nonnihil increpans, & requieſcis? Quid cogitatis? apparet ſanè vos de anguſtia, & animi mei triſtitia parum eſſe ſolitos.

[Surgite, eamus, ecce qui me traditurus eſt, appropinquat:] iam ſatis ſuperque dormitum eſt, Iudas ecce iam in foribus eſt, iam tempus eſt vos de ſomno ſurgere. Quare agite, accedite, vt vos iam

poſtre-

poſtremum amplectar, amplectar inquam, ambabus vlnis, interea dum libera brachia futura ſunt; adeſte, vt vobis benedictionem meam impertiar, vt vobis valedicam nondum funibus conſtrictus. Adſis Petre, quem tanto honore, beneuolentia, & amore proſequor: gregem meũ tibi committo, Eccleſiam meam tibi commendo; Petre paſce oues meas. Tu ſcilicet iam eris Noe ille, qui Eccleſiæ meæ nauiculam in mundi huius diluuio fœliciter diriges & moderaberis: tu eris ille Ioſeph, qui me Rege totam Aegyptum reges & adminiſtrabis: tu iam eris ille Mardochæus, in locum ſuperbi & inſolentis Aman, Summi ſcilicet Sacerdotis ſynagogici, ſuffectus. Tu verò Ioannes, quem toto corde diligo & complector, vbi es, o deliciæ meæ, vale vale cariſſime, vale dilecte mi diſcipule, miſeram & deſolatam matrem meam tibi committo. Valete denique omnes Apoſtoli mei, & magiſtri obſecro veſtri memoriam habetote, defendite Eccleſiam meam, matrem meã audite, ſitis illi ſolatio, gaudio, dolorum lenimini, vos ipſos etiam conſolemini, me obſecro nolite deſerere, aut in me ſcandalizari, at potius in memoriam reuocate, quæ toties à me dum eſſem vobiſcum, audiuiſtis.

Gen. 7. Gen. 41. Eſth. 7.

[Adhuc eo loquente, ecce Iudas unus de duodecim uenit, & cum eo turba multa, cum gladijs & fuſtibus, miſſi à Principibus Sacerdotum, & Senioribus populi. Qui autem tradidit eum, dedit illis ſignũ dicens, Quemcumque oſculatus fuero, ipſe eſt, tenete eum,] captiuum abducite quantocyus, ducite eum cautè, & quod Synagoga & concilium iuſſit, quiſque pro uiribus implere ſatagat o uiri. Ipſe uerò quaſi primipilus & manipulorum ductor, extra aciem progreſſus eſt, & accedens ad Ieſum oſculum ei dedit, dicens; [Aue Rabbi.] Chriſtus uerò à tam ſacrilego & nefando oſculum ſumere non recuſans, nec perfidiam uiri uerbis caſtigans, blando ſermone & benignis eum uerbis affatus eſt dicens, [Amice ad quid ueneſti? Oſculo filium hominuis tradis?] Quis te huc conduxit ſuda, amice, Apoſtole, & alumne? itane ſignum amicitiæ & ſymbolum amoris in proditionem uertis?

Digitized by Google

Figura qua proditio Iudæ exprimitur.

2. Reg.

O proditionem, omnium quæ factæ vnquam fuere maximam, & deterrimam, Hic renouatam videmus Auditores, perfidiam Ioabi, Principis militiæ regis Dauid, qui cùm Amaſæ fratri obuiam factus, eundem oſculare videretur, vna manu appræhendens barbam, altera ſicam aluo ingeſſit. O perfidie Iuda, o creatura deteſtabilis, o proditor omnium proditorum caput & princeps, quo te præcipitum furor agit? quid cogitas? tune, inquã, qui prius de glorioſo illo Apoſtolorum eras conſortio, & in Eccleſiæ Principem electus. & ad gloriam æternã deſtinatus, iam ſacrilegiorũ & latronum ductor factus es? Infœlix, miſer, inſenſate Iuda quid cogitas? Eheu teterrimum hodie facinus committis. quo nullum vnquã magis horrendum aut deteſtandum à quoquam patratum fuit. Videte Auditores, quid ſit è conſortio ſancto & ſocietate Dei ſe proripere: videte quid ſit monaſterijs egredi: Lutherus, Munſterus, Bucerus, Sergius, Oecolampadius, Pomeranus, Petrus Martyr ex Monachis & ſemi. Angelis, quales in monaſtica vita erant, monaſterijs egreſſi facti ſunt Antichriſti, & Iuda ac diabolis deteriores.

excuculati Monachi facti Antichriſti.

[Amici ad quid ueniſti?] O bonitas incredibilis, o patientia admirabilis, o clementia inaudita, Dominus ac Redemptor videt ſacrilegium hunc impoſtorem accedentem & non iraſcitur, non indignatur, non intentat minas, ſed dulciſſimè, benigniſſimè, & humaniſſimè traditorem allocutus eſt dicens. [Amice ad quid ueniſti?] quis te huc conduxit? quid quæris, quid indagas?

QVASI diceret, eane mea in te ſunt merita Iuda, vt hanc à te gratiam debeam in beneficiorum compenſationem expectare? anne unquam te offendi? aut quidquam inſcius in te commiſi, propter quod in vitam meam cum impijs conſpires? Anne forſitan te offenderim Iuda, quod gentibus tuis aduolutus, pedes abluerim, terſerim, exoſculatus ſim, quod corpus meum tibi in cibum dederim, & ſanguine te meo potauerim? quis ſcit an forſitan hinc aliquam offendiculi aut indignationis anſam arripueris?

HEV

HEV Iuda, cur me tam uilem exiſtimaſti, vt triginta tantum denarijs inimicis me meis vendideris? tantillo pretio? tantaque mei ignominia & infamia? Quod unquam mancipium tam vili pretio venumdatum eſt? Iuda amice, quomodo te ſic à latere meo diuelli paſſus es, vt in uitam meam conſpires, & inſidias mihi moliaris, quem tot aliquandò miracula patrantem vidiſti? Perpende tecum obſecro accuratius quid agas, rerum tuarum ſatage, circumſpice cui te periculo exponas.

Metuendnm eſt enim ne infœlix hæc mundi natio, horrendum hocce peccatum, ſacrilega hæc traditio te perdat, in interritum pertrahat, ad deſperandum compellat, & in æternam damnationem te deturbet. Nunquam hoc de te cogitaſſem amice, numquam tantum de te facinus concepiſſem: [Nam ſi inimicus meus maledixiſſet mihi, ſubſtinuiſſem vtique; & ſi is qui oderat me ſuper me maligna locutus fuiſſet, abſcōdiſſem me forſitan ab eo, tu uerò homo vnanimis dux meus, & notus meus &c. Pſal. 54

HOC nempè erat quòd dolores eius augebat, quod lachrymas oculis eius excutiebat. Et ſanè inter calamitates & graues ærumnas Iob, hæc vna è præcipuis erat, quod ſe à notis & domeſticis derelictum videret: [Noti mei quaſi alieni receſſerunt à me, & quem maximè diligebam auerſatus eſt me.] Numquam quoque triſtior nuntius Dauidi allatus, quam quando Achitophelem arcani conſilij caput, qui omnia eius notitia nouerat, quemque ad eam dignitatem eleuauerat, aduerſus ſe conſpiraſſe intellexit, filioque conſilium dediſsent vt aduerſus patrem inſurgeret, eique duodecim hominum millia in bellum collegiſſe, denique inimicorum ſeſe caput conſtituiſſe, totumque regni ſtatum turbaſſe, & ad arma concitaſſe. Referret Suetonius, Iulium Cæſarem, cùm in ſenatu crudeliter trucidaretur, inter ſtrictos gladios & coniuratorum manus, agnouiſſe Brutum, quem olim paternè educauerat, honoribus cumulauerat, & ad ampliſſimas dignitates ſublimarat, & dolentem in hæc verba prorupiſſe [Et tu filij,] uel ut

2. Reg. 15

Sueton. in Cæſar

Oratio Cæſaris morientis ad Brutum

Grçcè, Καὶ σὺ τέκνον; quaſi diceret: fierine poteſt Brute te tam nequiter aduerſum me conſpiraſſe? amabam te ego vti alterum me, te omnibus patritijs & equitibus Romanis prætuli: te vnum præ cæteris diligebam, in te vno ſpes meas fixeram: mediam imperij partem tibi dediſſem, ſi modò poſtulaſſet; utinam, fortunas, ſalutem, omnia denique mea tibi crediddiſſem; & interea tot in te collatis beneficijs ingratus, hanc mihi gratiam redendis, vt necem mihi afferas, & in uitam meam coniures, o proditionem inauditam. His dictis uitam ſimul & imperium perdidit. Hinc colligere potes o anima, quam mœſtitiam, quem dolorem, quam animi amaritudinem ſenſerit interius Saluator tuus, Cæſar tuus, Deus tuus, cùm videret inter coniuratorum turmas dilectiſſimum ſuum Iudam, quem tanta ſemper dilectionem, tanto honore fuerat proſecutus, & hunc quem in Apoſtolum elegerat, coniuratorum caput & ducem factum eſſe?

Valer. lib. 5. c. 3.

EXAGGERAT quoque non parum ſummam illam ingratitudinem Popilij Leuatis erga M. Tullium Ciceronem, Valerius Maximus. Defenderat namque olim eum Cicero, cùm parricidij fuerat accuſatus, & ita defenderat, vt Iudicum ſententijs fuerit abſolutus. Cui beneficio nequã ille ſicurius adeò ingratus extitit, vt cum à M. Antonio III. viro, quiſpiam quæreretur, qui Tullio Ciceroni ceruices præſcinderet, ſolus hic inuetus ſit, qui tam impium facinus aggredi tentaret, uitamque ei eriperet, qui eandem ei loquendo perorandoque peperiſſet. At maiorem longè in Iuda ingratitudinem intueor: qui tot acceptis à Domino beneficijs, tot donis & gratijs cumulatus, aduerſus eum tamen conſpirat, & in necem eius coniurat. O impie ſicarie, o peſtilens paricida, quo nullus vnquam in mundo deterior extitit, aut maioribus dignus ſupplicijs. Sed cui eum rei potiſſimum comparabo, Auditores? nulli profectò melius quam ipſi mundo.

Plutarc. in cecero:

Mũdus Iudas repræſentat.

TV namque o munde, Iudas es, quin & Iuda ipſo fallacior & peſtilentiori: rides enim nobiſcum cum opus confers; vendis nos, tradis, & condemnas: cùm delitijs tuis nos oſcularis, cùm voluptatis vinum propinas, cùm

iocis

Digitized by Google

iocis tuis nos recreas. Quin & eos repræſentas o Iuda, qui indignè ad SS. Euchariſtiæ Sacramentum accedunt, Chriſtum enim quem in Sacra communione exoſculan tur, deinde crucifigunt. [Iterum crucifigens,] ait Paulus, & ad Corinth. [Reus erit ſanguinis Domini.] & ad Cal uariæ montem trahunt, id eſt, in conſcientiam vitijs op pletam, locum putridum, fœtidum, & Caluariæ monte terriorem. Deſignas etiam o ſcelerate & duplex Iuda, im probos & ſceleratos illos Sacerdotes, qui Chriſtũ quotidie in templo ſalutant, & in Miſſa exoſculantur, interea tamen eius gratias & beneficia diuendunt. Repræſentas etiam ſceleſtos & iniquos illos Iudices, qui in temLplis quidem imagines Sanctorum deuorare, & præmordere videntur, & extra templa ſanguinem vitamque innocentium vendunt. Per Iudam quoque intelliguntur falſi illi Aulæ miniſtri, qui toties quidem verbis amicitiam profitentur, toties nobis ſupplices quodammodo manus exoſculantur, obſequium deferunt, at vbi à nobis receſſere, omnium primi nobis inſidias ſtruunt, & diuitias noſtras inuido oculo intuentur. Denique paucis vt omnia concludam, non eſt mundus aliud, quam proditio, & technis Iudæ repletus.

Heb. 6. 1. Cori. 10. Diuerſi p Iudã re præſentantur.

CVM perfidus ille & ſceleratus traditor tam ſcitè proditionis telam exorſus eſſet, & Dominus ſciret quid ſibi eſſet euenturum, vlterius progreſſus eſt, atque à militibus & ſatellitibus illis petijt, [Quem quæritis?] anne me. [Ieſum Nazarenum reſponderunt illi, quo dicto ſtatim ait; [Ego ſum,] quem quæritis, quem cruci vultis affigere, quem mundo expellere ſatagitis, ipſe ego ſum. Videte iam noſtrum Dauidem ad certamen properantẽ, videte hic Gedeonem animos hoſtis conficiendi, reſumẽtem, videte Eliam noſtrum ſeſe erigentem, & ad montẽ, non dico Oreb, ſed Caluariæ citato greſſu tendentem. Præterijt iam anxius ille ſudor, vehemens illa mortis appræhenſio iam ceſſauit, terror ille & pauor eum deſeruit; progreditur vlteriùs, in conſpectum hoſtium ſeſe ſiſtit, ijsque in faciem loquitur.

VIDETE hic, qui profanis hiſtorijs legendis vos oblectatis, Scæuolam illum Romanum, qui vt patriam in

Digitized by Google

libertatem aſſerere, vitamque tyranno infernali (Porſenam appellare ſi vultis, per me licet) eriperet, non timebit non ſolum manum: ſed totum corpus paſſionis flammis comburendum tradere, Videte hic fidelem illum Zopyrum, qui ut rebellem hanc mundi Babylonem in patris ſui poteſtatem redigeret, vulnerabitur, ſauciabitur, muti labitur, ac mille corpore ſuo plagas recipiet. Videte hic Codrum, qui, vt, non dico Græciæ, ſed toti quaqua patet Orbi pacem redderet, habitum mutauit, ex Deo factus homo, vt pro patria mortem tanto melius oppeteret, & bella morte ſua auferret.

Valer. Ma. lib. 3. ca. 2. Plin. l. 7

TANTAM L. Dentati fuiſſe fortitudinem & animoſitatem hiſtorici tradunt, vt licet varijs certaminibus interfuerit, & quadraginta quinque vulnerum cicatrices geſtaret, nullum tamen auerſum vulnus gereret, ſed omnia aduerſa & antrorſum, tergo cicatricibus vacuo: vnde facilè colligi poterat nunquam eum è prelio prorupiſſe, aut turpi & inhoneſta fuga ſalutem queſiſſe, cùm tamen centum viginti pugnas pugnaſſet. quem propter egregiam fortitudinem, & iniuſtum corporis atque animi robur Herculeum Romanum nominarunt. At videte hic longè valeriorem Duceum, qui longè maiora & honeſtiora vulnera excipiet, nulli ictis ceſſurus, aut nulli prælio magna cum infamia ſe ſubducturus: ille ſcilicet Chriſtianorum Hercules: videte porrò quam animoſus ſit, & quam inuictum animi robur præ ſe ferat?

[Quem quæritis?] Quis ita vos vrget o viri? quis hoſtis Ieroſolymis imminet, vt tam importuno tempore vrbe armati egrediamini? quem quæritis? anne innocentem quæritis, vt eum morte afficiatis? an quæritis eũ, qui in omnium ueſtrum oculis tot miracula patrauit? Anne eum quem ante quatriduum vt Regem ſalutaſtis, honoraſtis, agnouiſtis? [Quem quæritis?] Ille ipſe quem modò quæritis, quem ut Meſſiam uenturum ſperabatis, [Ego ſum;] ille ipſe eſt quem crucifixiſtis: Ille ipſe quem tantoperè quæris hæretice, quem tam curioſè inueſtigas, quem tam liquidè & apertè in Venerab. Eccleſiaſt. Sacramento intueri non potes, is [Ego ſum:] adeſt ille uerè, plenè, perfectè cum ſub-

ſtantia

ſtantia ſua & non figuratè. At non eſt mirum, ſi uos eum in altari cognoſcere non poſſeris: cùm & cohors militum, tot facibus & lāternis accenſis, Iuda etiam ductore, qui toties eum uidit, quemque præſentem iam loqui audit, eum minimè potuerit aſgnoſcere.

ILLA illa nimirum eſt cęcitas, quam peccatum afferre conſueuit: atque hinc deſcant peccatores, quamprimùm ut letale aliquod peccat admiſſum eſt, animam in cymmerijs tenebris verſari, & cęleſtia nulla ratione poſſe contemplari: & vt olim Sodomitæ Angelos, qui per plateas incedebant, præ cęcitate mentis videre non potuerunt, ita nec illi cęleſtia. Et quemadmodum ſtellæ cæli, lucidæ illæ faculæ, quæ tamen ſingulæ vniuerſa mundi machina maiores ſunt, vix à nobis propter interiectam loci diſtantiam, videri queunt: ita non eſt mirandum, ſi Deum & id quod Deus eſt, reſque cęleſtes videre nequeamus; cùm nimirum ab ijs adeò per peccatum diſiuncti ſimus. Cæcutiebant igitur, & uelut in tenebrris palpabant ſacrilegi illi Andabatæ. Cęcitas quā peccatum ī ducit. Conef. 19.

PERGAMVS [Ego ſum] Quid ais Domine, quid cogitas? uide quid dicas. Conſidera tecum quid nomen illud Ieſu, quid illa appellatio mali ſecum tradat. Qui enim hoc nomine appellatur, neceſſe eſt, ut comprahendatur, per compita ciuitatis trahatur, uelut ſicarius præconis uoce denuncietur, uti iniquus contemnetur, irrideatur, flagellatur, exſibiletur, crucifigatur, denique moriatur. Quamuis omnia mihi hæc ſciam impendere, amor ille inuincibilis. [Ego] tamen [ſum,] Ego ſum ille Ieſus Nazarenus, à vobis ligari, Scribis & Phariſæis ſiſti paratiſſimus, ad flagella, clauos, lanceas, crucem, & ipſam paſſionem promptiſſimus. O animum ingentem, o promptitudinem ſingularem?

INTEREA milites pauore & metu perculſi [abierūt retrorsū & ceciderunt in terrā:] atq; ita implētur figurę vteres; nā vti ad ſonitū buccinæ Sacerdotalis muri Iericho cōciderunt: ita hic ad primam illā Chriſti vocē peccatores, validiores, & ſpiſſiores muris, ad terram delabuntur. Ioſ. 6. 1. Re. 5.

labuntur. Idolum Dagon cùm arcæ Domini appropinquaret, concidit, & in mille fruſta confractum eſt: hic verò idola peccati, ſacræ illi fœderis arcæ Ieſu, inquam, Chriſto, approximantia, prona in terram ceciderunt, comminuta ſunt, & retrorſum abeuntia ad terram proſtrata ſunt. Vnde vaticinam Dauid ait: [Vox Domini in magnificentia, vox Domini concutientis deſertum, confringentis cedros.] Sed ſi ad benignam illam vocem, ad dulce illud verbum, milites aſſuetum duritiei genus, crudelitate efferati, domorum inceſores, & ad omnem nequitiam eruditi, ita conſternati ſint, & exanimes in terram ceciderint: quid quæſo fiet rigido illo Iudicij die quando nimirum terribile illud ſententiæ condemnatoriæ fulmen, [Ite maledicti in ignem æternum,] perſtreper, & animos mortalium percellet. Hic blaſphemant Turcæ, ſacrilegi illius Mahometi ſectatores, & aiunt, in ſubita hac militum conſternatione verum Chiſtum oculis eorum ſubduxiſſe ſe, & alium quendem ei perſimillium in eius locum ſuffectum, quem Iudæi ligauerint, & cruci affixerint: quod commentum à Manichæis hæreticis hauſerunt.

Mat. 25.

Torcarũ fabula.

Milites Chriſtũ ligant.

MILITES igitur ad ſe reuerſi, & feritate animos ſubminiſtrante, cœloque vires, in Chriſtum irruunt, eum percutientes, trahentes, funibus conſtringentes. Quis exprimat, o anima, qua feritate, crudelitate, truculentia, hæc comprehenſio peracta ſit. Videte obſecro, vt feri illi lupi, leones, & tigres in mitiſſimum Agnum irruant: videte vt atroces illi Philiſtæi Sampſonem vinciant. Hic ſeſe & Magiſtrum ſuum defendere conantur Apoſtoli, & præſertim Petrus, qui hanc iniuriam æquo animo ferre non ualens, tollit animos, zelo exæſtuat, non niſi cœdem, ſtragem, & aurium præciſionem cogitat, & de facto vnam ſeruo Principis Sacerdotum, in quem primò inciderat, amputat. Sed impetus ille à Domino retunditur, & diſcipuli temeritas & à Magiſtro, & meritò quidem obiurgant. Quid cogitas Petre? putas quidem animonſitatem te tuam, & quo in magiſtrum animo ſis palàm facturum; ſed declaras potiùs te nimis eſſe

Iud. 16.

temera-

Digitized by Google

temerarium, qui nimirum inermis & ſolus; integras militum cohortes,& armatas quidē, aggredi præſumis.

QVONAM dirigis oculos Petre; quid cogitas, quò mens tua abijt, velle videlicet lictoribus & ſatellitibus iuſtitiæ, quales hi ſunt, reſiſtere: ſed ante omnia uelle diuinæ impedimentum obijcere prædeſtinationi.

S. Petr⁹ a Domino inhibetur ne pcutiat.

Quid? anne velles ingens illud bonum impedire; mundi ſcilicet redemptionem? velleſne nos adhuc captiuos, exules & miſeros, in hocce mundo permanere? Noli hoc impedire, aut tanto bono obicem obijcere. Putaſne alioquin ei defuturos Angelos, ſi auxilio aliquo opus forte; habebat enim Pater cœleſtis paratas duodecim Angelorum legionis,qui in defenſionem eius pugnarent. Neſcis vnum è militibus eius, eius vna nocte centum octoginta hominum milia in exercitu Sennacherib Regis Aſſyriorum interfeciſſe? Quid cogitatis, o Apoſtoli? totum olim mundum uos deſeruiſſe confeſſi eſtis, dicentes: [ecce nos reliquimus omnia;] & tamen non obſtante uoto, arma tractatis, non niſi ictus & verbera ſpiratis. Arma deponite & ad lachrymas potius conuertimini, precibus inſtate non ictibus; preces namque vobis inſtar loricarum, gladiorum, & ſcutorum eſſe debent,prout eas S. Scriptura nuncupat.

CHRISTVS igitur cùm Petri temeritatem caſtigaſſet, & auriculam præciſam loco ſuo reſtituiſſet,milites iterum allocutus eſt,dicens: [Veniſtis ad me tanquā ad latronem.] Quid agitis viri,itane me colitis,iſne affectus eſt,quo me proſequimini,itane me habetis? Eſſe vobis latro,ſicarius,aut maleficus quiſpiam videor. Ne porrò mirum hoc tibi videatur Domine, ſi inſtar latronis comprehendaris, aut inſtar prædonis habearis: cùm enim huc ad nos è cœlo,ad furto, quod in paradiſo terreſtri commiſſum erat, ſatisfaciendum deſcenderis; par quoq; eſt vt inſtar latronis compræhēdaris, eidem cum Barrabba latrone carceri includaris,cum latronibus denique crucificaris, & latronem morte etiam moriaris: Ita namque impleta erit Prophetia: [Quæ non rapui tunc exſoluebam.

Chriſt⁹ inſtar latronis cōpræhēditur

Pſal. 68

VIX

VIX finierat orationem Dominus, quin ecce ſtatim cruenti illi leones, barbari illi Geloni, Antropophagi illi immanes, ſacrilegi illi ſicarij in Redemptorem meum irruant, funibus conſtringant, manus ferro compinguant, idque crudeli quadam immanitate. Quænam tunc verbera, ecquas iniurias, quas blaſphemias tunc ſuſtinuiſti bone Ieſu. Vide obſecro anima mea, ſanctas, diuinas, omnipotentes illas manus, quę omnia crearunt, dirigunt, conſeruant omnia, & vniuerſam mundi machinam ſubſtentant, ab illis iam conſtringi, quibus eædem vitam, Eſſe, ſenſus, & intelligentiam, rationis vſum & omnia denique contulerunt. Videte humilem illum Ioſeph à fratribus iam venditum, & ab Iſmaelitis abductum; videte miſerum Sedechiam, à Babylonijs conſtrictum, & in Chaldaicum captiuitatem tractum. Videte verum illum Ioannem Baptiſtam, è deſerto à Synagoga in carcerem detrudi, qui tandem quoque vitam in monte Caluariæ amittet.

Gen, 37

4. Reg. 25.

Mar. 6.

HISTORIARVM monumentis proditum eſt, Darium regem Perſuarum aureis catenis à Macedonibus, victum bello, conſtrictum fuiſſe, ut dignitatem ſe regiam aliquo adhuc modo obſeruare in eo oſtenderent. Sed impij illi ſicarij, & nefarij illi Iudæorum ſatellites, Regem regum, nullo dignitatis regiæ, quæ in eo ſumma erat, reſpectu, ferreis catenis, & grauibus uinculis cõſtringunt. Iterum igitur conſidera o anima mea, & , ſi vel parum Chriſti tui amore tangaris, qui tanto te prius ipſe proſecutus eſt, vt nimirum tui redimendi ergo compræhendi voluerit; par eſſe puta & penitus rationi conſentaneum; ſenſus tuos in captiuitatem eius cauſa redigere, eoſque totos obſequio illius mancipare: oculos nimirum, vt nihil niſi licitum intueantur, aures ne impudicum quid audiant; linguam vt nihil loquatur quod Deum vel proximum offendat; manus nihil vt illicitum & prauum operentur; cor ne malignum quid machinetur, aut nefarium quid cogitet. Hæc omnia in captiuitatem redigenda ſunt, conſtringendum cor, manus, lingua, oculi & aures, atque omnia in obſequium Ieſu Chriſti tradenda, cùm ille nimirum

Curtius

tum tua cauſa captiuus abductum & in ſeruum venundatus ſit.

INTEREA verò dum dilectores illi, innocentem illum Agnum vinciunt, Apoſtoli tremebundi diſperguntur, & huc illucque dilabuntur, [Omnes eo relicto fuerunt.] Neceſſe namque erat, vt Prophetia illa compleretur. [Percute Paſtorem, & diſpergentur oues.] Primo namque impetu, quo lupi illi in paſtorem feruntur, totus grex diſpergitur, omnes oues dilabuntur. Ecce præclaras huius fugæ figuras. Vix dilapſus & interfectus erat Abſalom, qui duodecim hominum millia ſub ſignis habebat, quin ſtatim totus eiuſdem exercitus diſperſus ſit, & turpiter diſtractus. Holoferne Principe militiæ Nabuchodonoſor Regis in papilionibus ſuis ante Bethuliam interempto, omnis exercitus confeſtim fugam capeſſit.

Apoſtolorum fuga.

Iu. 10.

2.Re. 18

Iudith. 20.

OPTIME proinde mihi conſuluiſſe viſus eſt Lacedæmoniorum dux ille Ageſilaus in prælio Mantinenſi, vt totam ſcilicet belli vim & armorum impetum in Epaminondam Thebanum hoſtium ducem conuerterent; quem ſi proſternere poſſent, cæteros facilè aut interficerent, aut ſaltem diſtraherent. Idipſum mihi vſu venire hic videtur in horto. Vix enim in magnum illum Chriſtianorum ductorem militum impetus conuerſus eſt, quin ſtatim totus eius exercitus, qui non niſi duodecim conſtabat viris, & quidem imbellibus diſtractus fuerit, diſperſus & in fugam actus.

Plutar. ĩ Lacõ & Apoph.

QVARE autem fugitis o Apoſtoli, fugitiui, inertes, & deſides? o imbelles & umbratici milites, itane Ducem veſtrum deſeritis? vbinam ille modò eſt amor, fides, illa illa ſuperba & inſolentia promiſſa? Reminiſcere Petre dixiſſe te quondam, [Paratus ſum tecum in carcerem & in mortem ire?] Vbinam modo ille eſt animus, illa arrogans præſumptio? Vbinam modò es Thoma, qui olim alijs animum addens dixiſti; [Eamus & moriantur cum eo?] & ecce in primo cum congreſſu deſeris, fugis, ſaluti tuæ conſulis. O imbelles & Dama timidiores, o Therſite inertiones, o ceruæ, o lepores, nolite amplius præſumere ac dicere, [Ecce nos relin-

Turpia Apoſtolorũ fuga exaggeratur.

reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te.] Secuti quidem eſtis illum dum lætior fortuna arrideret, quamdiu miracula patrauit, in triumpho quo vrbem ingreſſus eſt, & ad gloriam transfigurationis. Sed ad primum paſſionis impetum eum deſeritis, & diſpergimini; ita vt non abs re videatur Poeta, ſi tuum hic verſum vſurpem.

Tempora ſi fuerint nubila, ſolus eris.

HIC quoque diſcere poſſumus, parentes, conſanguineos, & mundi huius bona tamdiu nobis obſequi, adeſſe, & auxiliari, quamdiu in viuis ſumus. Sed ſtatim vt de morte ſermo incidit, omnia dilabi & fugere, ad inſtar, Diſcipulorum Domini, qui Domino fideliter adhæſerunt, quamdiu benè illi ſucceſſit, ſed cùm de morte agi incæpit, omnes eo relicto fugerunt. Hos porrò lepores & fœminei animi viros nolite imitari, o Chriſtiani, perfidorum horum veſtigijs nolite inſiſtere, numquam Chriſtum deſerite; ſed ſequamur eum, ſtipemus eum quocunque ierit; deducunt illum ad vrbem, nos pijs compaſſionis veſtigijs, ſingultum, & ſuſpiriorum paſſibus, lachrymarumque egreſſibus cum eo vrbem ingrediamur.

SECVNDA PASSIONIS PARS.

CVm ſummum ſilentium tenerent omnia, & nox in ſuo curſu medium iter perageret,] nefandi illi lictores, tam opta gaudentes præda, triumphantes & exultantes vrbem ingrediuntur, magno impetu, clamore, ac ſtrepitu, adeò vt tota quamprimum Ciuitas clamore excita ad ſpectaculum accurreret: accenduntur vndique faces & luminaria, feneſtræ complentur ſpectatoribus, & plateæ populo, vndique clamatur Ieſum Nazarenum vinctum deduci. O quantum tum

Scri-

Scribarum & Phariſæorum gaudium fuit? quanta inter Principes Sacerdotum & legum Doctores exultatio? cum hoſtem ſuum coniuratum, Samaritanum illum, Dæmoniacum illum, ferro & catenis grauatum per plates à ſuis compræhenſum deduci viderent. Statim itaque ad Annam, Caiphæ, ſummi tunc Synagogæ Principis & capitis, ſocerum deducunt; qui vt Chriſtum conſpexit, de diſcipulis deque doctrina eius interrogare cœpit,

ADSIS inquit, tune ille ſeditioſus, ambitioſus, turbator es, qui tanto iam tempore in Iudæa noſtra turbas concitaſti? Tune ille Pſeudopropheta es, qui legem noſtram ſubuertere moliris, & religionis noſtræ fundamenta concutere? Tune ille hæreticus es, ille Samaritanus, qui neſcio quæ edit miracula, & in nomine Beelzebub dœmonia fugat? qui ſunt diſcipuli tui? quæ nam tua doctrina eſt?

AD primam illam Annæ interrogationem innocens Ieſus, de diſcipulis ſcilicet, penitus obmutuit, eo quod nihil habebat, in quo eos magnoperè laudare poſſet. Cur eos Domine non taxas? cur de ijs non conquereris? cur eorum timorem & ignauiam non arguis? cur eos non reddis infâmes, aut imbelles, fugitiuos, Apoſtatas nominas? Omnia hæc ſilentio inuoluit, vt nos edoceret, non eſſe proximi famæ detrahendum, eiuſque honori ne minimum quidem derogandum. Ad alterum verò interrogationis caput, de doctrina nimirum ſtatim reſpondit: Semper publicè docui, doctrina mea in propatulo fuit, in facie totius mundi locutus ſum, in medio ſynagogæ veſtræ ſemper ſteti, interroga eos qui audierunt.

CVM quo diſcepta Annas, cum quo argumentaris. Ipſe ipſe Doctor natus eſt, qui Doctor fuit à primo conceptionis ſuæ momento; ille ille eſt, qui duodecimo ætatis anno, in medio Rabbinorum conſidens, omnes in ſui admirationem concitauit; ille ille eſt qui toties Scribas & Phariſæos tuos confutauit, ſtupiditatemque eorum coarguit. Mille teſtimonijs doctrina eius comprobata eſt, & infinitis argumentis apud vos declara-

clarata. Lazarus, Centurio, Archiſynagogus, atque adeò omnes Iudæi teſtabuntur legem eius ſanctam, veram, cœleſtem denique eſſe: Zachæus, cæcus natus, decem leproſi, Gamaliel, Nathaniel, Ioſeph ab Arimathia, tibi ſatis ſufficienterque indicabunt. Ipſæ quin etiam fœminæ, luculentum de eadem doctrina teſtimonium dabunt, Chananæa ſcilicet, Samaritana, Magdalena, aliæque innumeræ. Et iamnum de doctrina eius dubitas Anna, quam tot ac tantis ille miraculis confirmauit: noſti enim tres eum mortuos ad vitam reſuſcitaſſe, & nouiſſimum illum quem optimè noſti Lazarum, & ſummo quidem totius populi ſtupore. Deinde ſcire te arbitror, vt leproſos mundauerit, claudis greſſum, paralyticis membrorum vſum reddiderit.

Chriſti doctrina miraculis illuſtrata

Xp̄o miniſter alapā infregit.

CVM magnus ille legis profeſſor in hunc modum de Chriſti doctrina interrogaret, ecce tibi nefarium, & impium ſeruum, nequiſſimum furciferum, ſacrilegó & ſcelerato auſu, colaphum ſacris Chriſti genis impingentem, & his eum verbis reprehendentem; [Sic reſpondes Pontifici?] Hæc ne eſt illa reuerentia, ait ille ſicarius, qua ſacrum Deo Pontificem colis. Sed o infelix lictor, o furia infernalis, o ſcelus nefandum, o manus ſacrilegæ, o audacia pluſquam diabolica, Deum ne tuum audes percutere, alapam creatori tuo impingere? An non emoreris, o anima mea, cum creatori tuo alapam inffligi audis? [Exhorreſcat cœlum & contremiſcat terra de Chriſti patientia, & ſerui impudentia,] exclamat Chryſoſtomus. Huius rei vaticinia, vel potius figuræ fuere plurimæ. Propheta enim Michæas Regi Achab veritatem dicens, ab impio quodam Propheta, Sedechia nomine, alapa percuſſus eſt, quaſi contumelioſus in Regem exſtitiſſet.

3. Reg. 22. Figura.

O facinus inauditum, o impietatem intolerabilem: creatura creatorem percutit, Dominum ſeruus, Deum homo. Audebitne humilis terræ vermiculus impias in eum manus extendere; cuius nutu cœlum & terra contremiſcunt. O ſacrilegæ manus, tantane veſtra fuit audacia, vt ſacrum illum vultum, [in quem deſi-

deſiderant Angeli,] Archangeli, Seraphim, & Cherubim [proſpicere,] nequiter aulæ fueritis percutere? diuinæ illi faciei colaphos impingere, quàm cœli ciues honorant, & proni adorant. Quid agitis in cœlo Angeli, quid hæretis ſuper cœleſtes illos orbes, quin iniuriam Regi veſtro illatam vindicatis, quin crimen illud læſæ maieſtatis vlciſcimini: vos olim Sodomam & Gomorrham ſulphureo imbre & flammis perdidiſtis, vos Aegyptiorum primogenitos occidiſtis, vos in caſtris Aſſyriorum innumerabilem hominum multitudinem interfeciſtis, vos Adam primum illum rebellem paradiſo exegiſtis; vos denique ſemper diuinæ iuſtitiæ vindices exſtitiſtis, & cur modò ad hunc ſacrilegum ſcurram puniendum non accingimini? Nullum enim vnquam huiuſmodi facinus patratum eſt. Tu verò clementiſſime ac benigniſſime Ieſu multò tolerantior quam Iob, omnia æquo animo ſuſtines? O conſtantiam admirabilem; Quin ignem cœlo aduocas, qui nebulonem hunc & parricidam conſumat, vti olim fecit Elias. Quare ſiluis 3.Re.18
leones, vrſos, aliaſque feras non emittis qui eum deuorent ac dilanient, vti olim Eliſæum feciſſe compertum 4.Re.2.
eſt. Quin terra tuo iuſſu dehiſcit, & nefandum illud monſtrum hominis deglutit, vt olim Chore, Dathan, & Nu. 16.
Abiron cum tabernaculis ſuis deglutiuit? Hinc diſcant nobiles ignominiam aliquando perpeti, mendaciumque improperatum patienter ferre, & iniurias æquo animo tolerare.

CVM Annas Chriſtum ita habuiſſet, vinctum ad generum ſuum caipham dimiſit, apud quem Phariſæi, Scribæ, ſeniores populi, & ſacerdotes conuenerant, conſulturi quid de Ieſu vincto decernerent, & vt falſis teſtimonijs miſerum hunc Galilæum circumuenirent. Multi multa dicebant, ſed non erant conuenientia teſtimonia eorum, nullique nixa fundamento; [Nouiſſime autem venerunt duo falſi teſtes, & dixerunt, Audiuimus eum dicentem, deſtruam hoc templum, & poſt triduum reædificabo illud.] Chriſt⁹ ad Caiphã ducitur.

O verè falſa teſtimonia, o res inauditas: Videte vt hic peſtilens concilium, vt Magnates, Principes, ſeniores, ſa-

cerdotes aduerſus Dominum conſpirantes, vnanimi conſenſu ei bellum indicant, eique ſe opponant. Parui tantum & humiles Deum ſequuntur, & magnates eumdem perſequuntur: parui cœlum lucrifaciunt, magni verò ad infernales abyſſos deuoluuntur, & principes falſum aduerſus veritatem, aduerſus Deum teſtimonium quærunt. Olim Principes Iſrael mandato impiæ Iezabelis innocentem Naboth falſis teſtimonijs circumuentum morte dignum iudicarunt; ita hic Principes Iſrael, ad preces & poſtulationem adulteræ Synagogæ, falſis teſtimonijs mortis decretum in innoxium Naboth, Chriſtum Ieſum, ferre videmus: atque duo falſi teſtes falſo teſtimonio pudicam illam Suſannam circumuenire conati ſunt, & capitis condemnare: ita hoc loco duo alij falſarij non amplius Suſannam, ſed ſacram Chriſti humanitatem falſitate ſua & mendacijs perdere & periculo exponere geſtiunt. Video etiam in Apoſtolorum Actis Stephanum à falſis teſtibus proditum, martyrio vitam finientem; hic verò non Martyr aliquis, ſed Chriſtus Ieſus, omnium Martyrum Princeps, à falſis teſtibus accuſatus, vitam amittet. Vnde benè vates regius dixiſſe & prædixiſſe viſus eſt: [Inſurrexerunt in me teſtes iniqui, & mentita eſt iniquitas ſibi.]

Figura. 1. Re. 21

Dan. 5.

Act. 6.

Falſi teſtes aduerſus Ieſum.

O benigniſſime Ieſu, quot deinde adhuc falſi teſtes in te inſurrexerunt? ſemel te quidem Iudæi, licet iniuſti condemnarunt, ſed millies te deinde hæretici falſis teſtimonijs circumuenire conati ſunt. Dixit namque peſtilens ille Arius te non eſſe Deum, ſed merum hominem, & non niſi hominem impius Neſtorius aſſeruit duas in te perſonas fuiſſe. Eutyches verò vnam tantum naturam credidit: Aſſeruit Manes numquam te verum corpus induiſſe, o falſitates, o impietates, o teſtimonia ſceleratiſſima, ac penitus inter ſe diſcrepantia:

NOVISSIME verò ab annis ſcilicet quinquaginta aut ſexaginta venerunt duo falſi teſtes Caluinus & Lutherus, Gallus ille, & hic Germanus, ambo nequiſſimi ac peſtilentiſſimi, qui ambo teterrima quædam

con-

conuitia & blaſphemias horrendas in te euomuerunt. Nouiſſimè: iam nuper ſexaginta forſitan anni ſunt: deponit ille, audiuiſſe ſe à quopiam, te non niſi figuratiuè in Sacramento Euchariſtiæ contineri; hic verò adeſſe te quidem ſubſtantialiter, ſed ſubſtantiam tamen panis non abeſſe: Caluinus ait te non niſi figuratè adeſſe, Lutherus verò dicit etiam; itaque venerabile hoc ſacramentum condemnant, ſuperſtitionis, impietatis, magiæ, & idololatriæ arguunt.

QVÆNAM verò ſupplicia meremini, o falſi teſtes; aut quibus digni eſtis tormentis: Olim ſanè, teſte A. Gellio lib. 20. cap. 10 & vti è fragmentis legum XII. tabularum videre datur, falſi teſtes ſaxo Tarpeio præcipitabantur; ſed ſi eadem pœna hodie quoque in vſu eſſet, tot falſa teſtimonia in innocentes homines non cuderentur, Sed ad inſtitutum reuertamur. Caiphas auditis hiſce teſtimonijs vel potius calumnijs, ad Dominum conuerſus interrogat: [Non reſpondes quidquam?] quid ais ad has teſtium depoſitiones? Non reſpondet hic Dominus: ſciebat enim ſe, licet appoſitiſſimè reſponderet, ſemper tamen aliorum calumniis exponendum & defenſioni apud iniquos illos iudices locum non eſſe. Non reſpondet, quia venerat delicta Adami reparaturus, qui à Domino de delicto conuictus excuſare ſe cœpit, hic verò innocens cum eſſet, ſilentio ſe tuetur: non reſpondet, quoniam teſtes & teſtimonia reſponſum non merebantur: non reſpondet, vt nos ipſos conſolemur, cum falſis teſtimoniis premimur, patientiamque adhibeamus licet innocentiam noſtram ipſi probè nouerimus. Prophetias huiuſce rei plurimas ipſa Scriptura ſuppeditat; vt illam Pſalm. factus ſum ſicut homo non audiens, & non habens in ore ſuo redargutiones, & etiam figuras: Ioſeph namque iniquè à Putipharo accuſatus, nunquam vel verbum reſpondit: Chriſtus quoque à Caiphæ miniſtris inſimulatus nihil reſpondet. Pſal. 37. Ge. 39.

SVMMVS igitur Pontifex tantum tamque pertinax in Saluatore noſtro ſilentium demiratus adeò vt nec ſe excuſaret, nec alios accuſaret, adiurauit eum

Digitized by Google

ex parte Dei, vt diceret num Filius Patris æterni foret, & num aliquatenus de diuinitate participaret. Dicito audacter, noſque omnes ſuſpenſos omni dubitatione exſolue, ſi tu es Chriſtus filius Dei viui. Adiuro te in nomine Dei omnipotentis, vt nobis hunc ſcrupulum eximas. Vide hoc in tribunali cauſam tuam diſceptari o Ari, ſcilicet, Num Chriſtus ſit filius Dei Patris viuentis, num ὁμόσορος ſit, Patrique conſubſtantialis.

VIDETE hic, o docti, maximam & grauiſſimam omnium quæ vnquam propoſitæ fuere quæſtionum. Proponens, ipſa eſt ſynagoga, qua doctior nulla in mundo extabat congregatio: reſpondens ipſum eſt Verbum Patris ſapientiæ æterna: diſputationis materia ipſa eſt diuinitas, num ſcilicet Ieſus Chriſtus Dei filius ſit nec ne: auditores, Angeli ſunt, ſimul & homines.

O Redemptor mundi, in qua modò animi anguſtia verſaris, quid ad hocce cornutum dilemma reſpondebis? quomodo te expedies? quomodo quæſtionem diſtringes? difficilis profectò ad ſoluendum eſt. Nam ſi hic taceas fidem noſtram in dubium vocabis, accuſaberis velut legum & ſuperiorum contemptor, quos licet improbos, honorari præcepiſti. Quod verò multò deterius eſt, credent illi ſacrilegi, te ſanctum & venerandum Dei nomen negligere, in quo & per quod adiuraris vt reſpondeas. Illinc verò ſi veritatem dicas, ſi reſponderis; morte te dignum, ac mortis reum iudicabunt, vitæque periculum incurres.

O ignes, o fornaces æineas; o ingens amoris incendium: ſalutem noſtram vitæ ſuæ anteponit, & animoſe indubitanterque reſpondet, Tu dixiſti, ego ſum. Ne dubites Caipha, noli amplius interrogare; ego ſum ille diuinitatis Delphinus verus Dei filius, lumen de lumine, Deus verus de Deo vero. Et quamuis ad has me ærumnas redactum videas, licet me vilem, abiectum, & in carne hac fragili cernas; veniet aliquando tempus, cum me regiis indutum inſignibus, gloria reſplendentem, & in ſede maieſtatis conſidentem videbis.

CAI-

CAIPHAS audito, Chriſtum Dei eſſe filiũ ira æſtuat, feruet, ardet, furit, frendet, ſciſſiſque veſtibus, & loco ſuo exiliens, voce magna exclamauit, Blaſphemauit, quid adhuc egemus teſtibus? quaſi diceret, licet aliundè oſtendere non poſſemus eum mortis reum eſſe, blaſphemia hæc in Deum prolata ſatis eſt. Quid vobis videtur o viri, quid adhæc dicitis? Omnes porrò audita Pontificis ſententia vnanimi eum decreto morte dignum pronuntiarunt, ac cruci affigendum. Blaſphemauit. Huc aures aduertite, o Iudices Chriſtiani Iudæi ob vnicam blaſphemiam, reuera tamen non blaſphemiam, Chriſto mortem intentant, ac morte dignum eum exiſtimant; & vos cum innumeras quotidie & horrendas proferri auditis; non caſtigatis, ſed indemnitatem conceditis.

IN Leuitico iubentur blaſphemi lapidari: Iuſtinianus verò Imperator morte eos affici vult, [Vt non blaſphemaretur in Deum præcipimus,] ait Iuſtinianus [tales vltimis ſubire ſupplicijs.] Paulus eos tradit Satanæ. Tradidi, inquit, [Satanæ vt diſcant non blaſphemare.] Nabuchodonoſor quoque barbarus ille Rex decretum mortis in blaſphemos tulit. O Principem verè Principem: Ceſſent igitur, ceſſent linguæ illæ infernales, ora illa diabolica, Sanctũ Dei nomen horrendis blaſphemijs profanare quod à ſolis ortu vſq; ad occaſum, laudabile eſt, quod ſanctum eſt, admirabile eſt, & ab omnibus hominibus iuxta atque Angelis coli & honorari par eſt.

Leu. 24. In Aut. coll. 6. 1. Tim. 1 Dan. 3.

CVM Principes illi nefarij tam iniq; Chriſtum morte dignum iudicaſſent, milites qui eum vinctũ tenebant, mille in eum conuitia exonerare, ſputis ſacram illius faciem opplere, alapas ſacris eius genis impingere, oculos velare cœperunt, dicentes, [Prophetiza nobis, quis te percuſſit.] Age Galilæe, oſtende modo te Prophetam, & videntem eſſe, prophetiza, quis hanc tibi alapam impingat. O crudelitatem inauditam: o impietatem horrendam: o immanitatem nullis vnquam viſam ſæculis: Velare oculos perſpicaciſſimæ illi Lynci, verbum Dei Patris colaphizare; æternam Dei ſapientiam irridere: ſacræ illi faciei putentia & fœtentia ſputa ingerere?

 Quis

Æneid. 2 [Quis talia fando Temperet à lachrymis?] Videte hic itẽrum peragi triſtem illam Tragœdiam, quam impij olim Philiſtæi in Sampſone egerunt: quem poſt vincula, funes, excæcationem irriſerunt, & ſcommatibus proſciderunt, O anima, ſi vel aliquo modo Redemptorem tuũ amas, an non ad triſtes haſce tragœdias obſtupeſces & animo deficies? An non enim res eſt? ut ea viſa præ cõpaſſione emoriaris? uidere ſcilicet Deũ tuum, Creatorẽ tuum, Beatitudinem tuam, & omnia, inter tortorum manus verſari, tot mala perpeti, tot horrendas blaſphemias excipere, verberibus & plagis contundi.

ET ſanè peccator an non animo concidens, aut ſanguis tibi congelaſcet, an non ad peccandum iners & torpidus efficieris, cùm ob peccata tua tam graues Redemptorem tuum iniurias perpeti videas? Neque enim adeò ferrens, & durus eris, quin dum oculos eius lachrymis ſuffuſos, frontem ſanguine cruentatam, genas acceptis colaphis intumeſcentes, faciem illam ſputis illitam videris, Redemptoris tui miſerijs tormentiſque ad commiſerandum exciteris, O barbari, crudeles & immites, o leones Erimanthia progeniti ſolitudine, an non veremini; ſplendentem illum vultum, & figuram ſubſtantiæ Patris tam indignis & horrendis tractare modis, tamquẽ contumelioſè conſpuere, percutere ac peſſundare, o maledicti ſatellites, an non erant Hieroſolymis foricæ aut loca quædam abiectiora in qua ſordes veſtras, putentia illa ſcilicet ſcreamenta egereretis, niſi ſacra illa & anguſta facies, quam Angeli in cęlis adorant, quæ inſtar ſolis in monte Thabor olim reſplenduit? An non metuitis, impias veſtras & execrandas manus vniuerſorum Dominum extenderet?

Inueſtio in militum feritatem.

QVIS hic Domine tormenta, dolores, ærumnas, afflictiones denique tuas recenſeat, quis cladem illius noctis, quis ſupplicia tua dignè exprimat. Ipſæ namque execratione, maledicta, blaſphemiæ & tormenta, triſtia illa matutina ſunt, quæ nocte hac in Caiphæ domo lugubri voce decantantur. Pro dolor, totus in tormentis es Domine, nam hinc te excruciant, & torquens Iudæis; illinc verò diſcipuli tui: Vides namque vt Iudas te diuendat,

Triſtis & amara vox hæc Chiſto [illegible]

uendat, ceteri fugientes te deſerant, Petrus adhuc diſſimulet, ſeſe calefaciēs cum militibus loquatur, teque vix agnoſcat, & iam iam te negaturus ſit.

PETRVS igitur dum inter militum cohortes ad prunas ſtaret (o infelix & triſte conſortium,) ancilla quędam oſtiaria eum aggreditur dicens: [Nōne tu ex diſcipulis eius es] Samaritani? ad primum autem illum inopinatum impetum adeò concutitur & precellitur, vt ante omnes milites Dominum ſuum negare non ſit veritus. Interueniunt hiſce ſermonibus & alij dicentes, [Verè tu ex illis es: nam loquela tua manifeſtum te facit.] Quaſi dicerent, Non poſſes negare bone vir, quin ad hūc hominem ſpectes; videmus enim te Galilæum eſſe; ipſa enim loquela tua id euidenter declarat. Hac oppugnatione nutare iam Petrus cœpit, ac conteſtari, & anathematizare, quia non nouiſſet hominem iſtum, vel vnde eſſet. Fuiſti olim ita animoſus, ita præſumpſiſti, o Petre; Rhodomontem aut Sampſonem aliquem te iactabas; & nunc, indignum, ad vnius ancillæ vocem percelleris & conſternaris. Quid adeone improbus & perfidus eſt Chriſtus, vt eius te diſciplinæ pudeat aut pœniteat, vt eum magiſtrum habuiſſe & agnoſcere tibi pudori ſit. I nunc Petre, & diſce nunquam de proprijs nimium præſumere viribus; diſce quid ſit propriam fragilitatem non agnoſcere: nam te qui Rolandum quendam furioſum te oſtentaueras, robuſtum quendam & inexpugnabilem; ancilla oſtiaria expugnat & proſternit. Petrus Dominū negat.

SANE ſi ante præſides, in tormentis, coram Synagoga tam indignum facinus commiſiſſes, excuſarem fortaſſis, tibique ignoſcerem: ſed ad primam ancillulæ vocē, te blaſphemare, conteſtari, iurare, anathematizare, indignum eſt; Apoſtolo; indignum Petro, & tanta cum ignominia coniunctum, vt eam in perpetuum eleuere non poſſis.

TANTA tua profectio erat Adame in ſtatu innocentiæ, & ad ſollicitationem Euæ concidiſti. Quam fortis eras Sampſon; & ecce Dalila alienigena te faſcinat & uincit? Generoſus dicebaris Dauid, adeò vt leones proſterneres, Goliadas expugnares, & vnica te Berſabæa Gen. 3. Iud. 15. 2. Reg. 11.

Digitized by Google

3. Re. 11. emaſculat, & eneruat. Sapientiſſimus omnium mortalium habebaris o Salomon, ita vt omnes quotquot videbant ſapientia, anteires, & interea tamen fœminæ te dementant, vincunt, & ad idolatriam compellunt; Fugiant Eccleſiaſti improbum hoc genus, ineſcantem hunc ſexum, diſcant aulas Principum deſerere; cùm ipſe Apoſtolorum Princeps, vnius ancillulæ conſortio, & aulam Caiphæ Pontificis ſecutus, Dominum negare, blaſphemare, & impietatem colere didicerit. Videamus autem propius & inſpiciamus quidnam hæc ancilla, hi ſerui, qui tam eximium & magnum virum ad peccatum incitent; deſignent? ipſam nimirum concupiſcentiam, carnem inquam, & paſſiones noſtras; quæ rationem inuadentes, eam ad peccandum impellant.

Per ancillam hanc cõcupiſcẽtia deſignatur.

AVDIVISTIS iam, Auditores, peccata, puſillanimitatem, & negationem illam infamem Petri, iam obſecro pęnitentiam eius attendite. Vix deſierat blaſphemare quin ſtatim gallus cantauit, ac tertiò, iterato cantu Petro in mentem reuocauit, quod olim Dominus vaticinans illi euenturum prædixerat; Petrus verò vbi gallum audiuit, lachrymari, gemere ac ſuſpirare cępit, ac ſeguitiem ſuam animique inertiam lachrymis caſtigare, ita vt ex eo tempore ſemper quotieſcumque galli vocem audiret, lachrimæ ex eius oculis proſiluerint. Sed quid deſignas nobis galle? forſitan conſcientiam, quæ nobis ſemper poſt admiſſum facinus occinit, inclamat & excitat quodammodo dormientes; quæ intus inſtar vermis nos corrodit? Benè quidem. Sed multò mihi conuenientius dicturus videor, ſi per te gratiam præuenientem dixero ſignificari, quæ nos ſomnolentos & ſtertentes excitat, & oculos nobis aperit ſomno grauatos. Forſitan & verbum Dei, quod vbi auribus noſtris inſonuit, noſtrum eſt, peccatorum ſtrato nos proripere, amarè flere, & auſtera pœnitentia eadem expiare.

Myſticè galli cãtus exponitur

Deſperatio Iudę

VERBVM vti hinc Petrus reſipiſcet, & ad Dominum conuertitur, peccatumque lachrymis eluit, ita illinc nefarius ille & bipedum nequiſſimus Iudas, deli-

cti ſui

cti ſui grauitate agnita in diſperationis barathrum incidit. Ecce huiuſce rei in ſacris litteris figuram. Duo hirci eodem Domino ſiſtebantur tempore, quorum vnus Deo immolabatur, alter verò omnium peccatis onuſtus in deſertum pellebatur. Ita & hic duo hirci, duo inquam peccatores Domino offeruntur; quorum vnus nempè Petrus, per ſalutarem pœnitentiam & lacrymas ei immolatur; alter verò deſperans peccatis grauatus ad inferos detruditur; infelix ſcilicet Iudas. Duo quoquè in Geneſi eodem tempore captiui Pharaonis carcere egrediuntur, diuerſa penitus ſorte, hic nempè ad regios propemodum honores ſublimatur, ille autem ſuplicio extremo uitam finit. Hic quoque duo rei, Sanctus Petrus nimirum & Iudas, traditor vnus, & blaſphemus alter, ambo grauiſſimi delicti accuſati, eodem tempore carceribus diuinæ iuſtitiæ exeunt, ſed diuerſo profectò intuitu; ille namque ad gloriam, hic ad gehennam: ille ad ſalutem & hic ad damnationem appellatur.

figuræ. Leuit.16

Gen.40

DVO gemini eodem tempore matris vtero prodibant, Iacob nimirum læuis & facie pulcherrima, Eſau verò deformis, hiſpidus, piloſus; alter à Deo dilectus, alter reiectus. Hic quoque duos peccatores eodem tempore è ſinu diuinæ præſcientiæ egredientes videmus; vnum quidem pulchrum ſcilicet Diuum Petrum; alterum verò deformem nimis, Iudam nimirum; vnum quidem ad ſalutem prædeſtinatum, alterum verò reprobatum. Et vt eodem camino egrediuntur prunæ ardentes, & carbones nigricantes: ita quoque eadem diuinorum iudiciorum fornace hodie egreditur Petrus igne charitate exæſtuans, & diuini ardore amoris, ſuccenſus & flagrans; Iudas verò criminum fuligine nigricans; qui deinde infami laqueo vitam concludit deſperans, æternæque ſeſe damnationi addicit. Fuit ille tragicus Iudæ exitus, nec felicior aliorum Iudæorum exitus fuit, Iudarum inquam, qui Eccleſiam Dei prodiderunt: Arrius namque, Manes, Lutherus, Caluinus, alijque hæreſiarchæ deſperabundi vitam finiuerunt, æterniſque

Gen.25

que

Digitized by Google

que ſupplicijs obnoxij, in æternum flammis infernali- bus torquebantur.

Apoſto phe ad uirginē Dei patam.

SED vbinam es, virgo glorioſa, interea, dum funeſta hæc tragædia peragitur, quid agis tota hac nocte? an ignoras filium tuum eſſe compræhenſum, & militū poteſtati expoſitum? anne eum deſeruiſti, uti eum deſeruere diſcipuli? anne eum negatura es filium; vti eum Petrus ſuum negauerat eſſe magiſtrum? Cogitate quæſo matres, quæ filios habetis, ac vobiſcum ipſæ perpendite, quantus tum amantiſſimæ huius matris fuerit dolor; contemplemini quantis tum circumuallata fuerit anguſtijs, quot tum illa lachrymas profuderit. Reperietis eā haud dubiè modò cum Patre æterno tacitè ex poſtulantem, modò Angelos inuocantem; modò Iudæos increpantem, modò hominum peccata incuſantem, iam Apoſtolorum fugam caſtigātem, iam filium ſuum vbertim lachrymando alloquentem Heu fili mi, Ieſu; dulciſſime fili mi, deliciæ meæ, uoluptas mea, felicitas & ſpes mea, iamne me derelinquis? iamne abis, iamne tibi moriendū eſt? Nequaquam, ſed moriar ipſe prius: te enim mortuo viuere vix poſſem. Sed tempera à lachrymis glorioſa mater, ceſſent clamores ac veni mecum, filium tibi tuū commonſtrabo, iam enim carceribus eximetur ac foras prodibit.

Chriſtus sūmo mane ad pilatū ducitur.

CVM iam dies illuxiſſet, & triſtis illa nox finem accepiſſet, Principeſque Sacerdotum iterum conueniſſent, conciliumque coegiſſent, vt Chriſtum morte condemnarent, & iam iterum eum interrogaſſent num filius eſſet Dei viuentis, vinctum ad Pilatum, Præſidem tunc tēporis Iudææ, mittunt, vt corā eo cauſam eius actitarēt, eumque per Præſidem, iuxta falſorum illorum teſtium depoſitionem, morte afficerent. Quos vt Pilatum vidit, ſtatim interrogauit, Quam accuſationem affertis erga hunc hominem? in quo eum accuſatis? videam tabulas, videam decreta Senatus aduerſus eum lata? quid criminis ei imponitis. Cur non potius petis Pilate, cur tam indignis eum tractarint modis, cur eum iniuſſu tuo præter ordinem aut ſine voluntate tua, non præuia ſententia percuſſerint, aut ei colaphos impegerint? ſi iudex es

Pilate,

Digitized by Google

Pilate, qualem te oportet eſſe hanc cauſam perpende & penitus inſpice; examina rei caput. Hic namque, quem tibi adduxerunt, innocens eſt; omnia quæcumque aſſerunt; falſa ſunt, commentitia ſunt; ſola enim moti inuidia hunc tibi aduerſarij tradiderunt, noli obſecro affectui eorum indulgere, aut prauæ eorum voluntati obſecundare; ſed competere reo, cauſæ eius patrocinare quod ius & fas fuerit iudica. Quare age; maturè tecum rem perpende; inſpice & perſpice omnia diligenter; nihilque non prudenter agito.

REFERT Periclem, Athenarum principem, Plutarchus, quotieſcumque veſtem muneri ſuo conuenientẽ indueret, ſeſeque ad dijudicanda populi negotia conferret, dicere ſolitum: [Attende tibi pericles, liberi ſunt quos ipſe regis; Græci ſunt, ciues Athenienſes ſunt:] liberi ſcilicet, qui non mancipiorum more regendi ſunt; Græci quoque, ſeditioſi, turbulenti, ad regendum difficiles? Athenienſes etiam, omnium mortalium ingratiſſimi quibus nihil ad guſtum eſt, & moroſi: quapropter rerum tuarum ſatage, atque in omnem partem circumſpice, ne periculum capiti tuo arceſſas. Iiſdem te hodie uerbis uti velim Pilate; dicendo, [Attende tibi o pilate, innocens eſt quem ipſe iudicas, Meſſias eſt, Filius Dei eſt.] Quin etiam cogita tecum pilate egregium illud Alexandri Magni facinus: ille enim cum ad eum mater Olympias ſupplex veniſſet, vt morte quempiam, quẽ illa mortali odio proſequebatur, quique illã offenderat, comdemnaret, enixeque ab eo poſtularet, vti, ſi materno eam amore & affectu proſequeretur, ei uitam eriperet; uidens matrem ſtulto quadam impetu, & feminea quadam violentia tranſuerſum actã, poſtulationi eius noluit acquieſcere, dicẽs; [Pete aliud mater, nã vita hominis nulla mercede poteſt compenſari.] His ipſis hodie uerbis utere Pilate, aut cogites ſaltem, non eſſe hic aliud niſi affectum quemdam priuatum, ac non niſi mera inuidia ſacrilegam hanc Synagogam ad innocentis huius mortem maturandam urgeri: quare age, innocetiam eius populi huius inuidiæ antepone.

Plutarchus Apopt.

Egregiũ factum Alexandri Magni.

PILATVS cùm cauſam huius comprehenſionis quæ-

quæſiuiſſet, reſponderunt confeſtim: [Si non eſſet hic malefactor, non tibi tradidiſſemùs eum.] Mille cætero quin criminum reus eſt, tota aduerſus eum Iudæa conſpirat, ac de plurimis criminibus conuictus eſt: non viuit enim eo hodierna die in toto orbe quiſquam nequior, ſceleratior: mille aduerſus eum teſtimonia allata ſunt, multas accuſationes audiuimus, ac depoſitiones multorum varias. Principio igitur, calumniari eum incipientes. dixere, [Hunc inuenimus ſeducentem gentem noſtram,] ac turbas in vniuerſa Iudæa concitantem, quin & prohibentem tributa dari Cæſari; Meſſiam ſeſe vocauit, filium Dei ſe dixit, atque adeò vniuerſæ Iudææ regem? An non hæc ingentia & enormia crimina ſunt? an non illa tibi graui caſtiganda ſupplicio & mortem turpiſſimam uidentur commerita?

O ingratisſimi mortalium, o perfidi impoſtores, in quo hunc delinquiſſe fatemini? quid vobis fecit, in quo culpandus ſit? anne eum malefactorem uocatis, quod ægris ueſtris ſanitatem contulerit, cœcis viſum, mortuis vitam dederit? petatur potius ab ijs quos à dæmonibus liberauit, à lepra mundauit; interrogetur ſurdi & muti quos audire & loqui per totam Iudęam fecit, num Chriſtus malefactor extiterit; omnes proculdubiò de eius benignitate teſtabuntur, dicentes, [Niſi eſſet à Deo hic homo, non poſſet facere quidquam.

Ioan. 9. Triũ criminum nomine accuſatur Chriſtus; primò q̃ ſeditioſus ſit, dein de q̃ ſeduceret populũ, ultimò q̃ ad regnũ aſpiraret.

O falſitates apertiſſimas; o calumnias, o accuſationes falſiſſimas, Trium illum criminum accuſant, & ad reipubl. quidem ſtatum pertinentium; imprimis quod ſeditioſus ſit, ac populi ſeductor, quòd regum dignitati aduerſetur, prohibendo nimirum tributa dari Cæſari, & quòd regum affectet. Sed falſiſſima ſunt hęc omnia, uiperarum genimina. Nihil enim Chriſtus adeò aut uerbis docuit, aut reipſa oſtendit, quàm pacem: nuſquã etiã in toto Euangelij decurſu reperietur, eum prohibuiſſe dari tributa principibus, ſed apertè potius docuiſſe, [Reddite quæ ſunt Cęſaris, Cęſari, & quę ſũt Dei, Deo.] falſum quoq; eſt, eũ ad regnũ aſpiraſſe, cũ breui coram vobis oĩb. dicturus ſit [Regnũ meũ non eſt de hoc mũdo,

HAE

HÆ ſunt, auditores calumniç, quibus Satrapç Babylonij innocentem Danielem proſcindebant, cùm eius ſortem æmularentur. Pilato verò non ſatis erat, hæc à Iudæis audiuiſſe, ſed ipſemet Chriſtum interrogat dicens,] Quid feciſti? quaſi diceret, Omnes multa & grauia tibi obijciunt, plurima in te teſtimonia producunt, ſed dicito mihi bone vir, ſincerè, quid feceris? inque te reum putes? Pilate interroga patres tuos & dicent tibi, ipſa tibi dicet antiquitas, uniuerſus orbis confitebitur, hunc ipſum eſſe, qui Ioſeph in Aegyptũ præmiſerit, ibique ſummis eũ honoribus affecerit, vt Hebræos tẽpore famis paſceret: dicent hũc ipſum eſſe, qui populũ hũc Iudaicum captiuitate Pharaonica eripuit, & vt eum integrum & ſoſpitem conſeruaret, tyrannum AEgyptum & omnem exercitum eius in medio maris Rubri ſubmerſit.

Ipſe pilatus Chriſtũ interrogat. Dan. 9.

Exo. 14

DICENT hunc ipſum eſſe, o Iudæi, qui patres veſtros, maiores veſtros, quadraginta annorum ſpatio in deſerto miraculoſo quodam alimento ſuſtinuit, eum ipſum eſſe, qui eos in terram promiſſionis deduxerit, mille benedictionibus illos cumulauerit, qui deniq; illos inter omnes mundi nationes peculari quodammodo aſſumpſerit, ſibique delegerit. Illum denique eſſe, qui pro ipſis humanam naturam induens, de eorum ſtirpe poſteritateque progenitus eſt, ac plurima inter eos miracula patrauit. Videte quid fecerit, ſurdos fecit audire & mutos loqui, dæmones è corporibus fugauit, claudis greſſum, cçcis viſum reſtituit: quod prçcurſor eius Ioannes Baptiſta quoque de eo teſtatus eſt, [Cœci vident, claudi ambulant, leproſi mundantur.] Vix hæc media pars eſt eorum quç fecit; iudica igitur tecum num huiuſmodi rerũ patrator morte dignus ſit.

Exo. 16.

PRAESES cùm innocentiam eius peruicaci hoc ſilentio ſatis ſuperque teſtatam haberet, ad grauiſſimum accuſationis caput deſcendit, quaſi regnũ occupare voluiſſet, dicens, [Es tu rex Iudçorum?] anne ad diadema aſpiras? anne tu de proſapia regum Iuda? totus namque mundus eò quodãmodo inclinare videtur, multiſque argumentis idipſum iam a primo natiuitatis tuç tempore

decla-

Matt. 2. declaratum ſcimus? dicuntur namque Magi & Principes quidam Orientales ſtellæ cuiuſdam ductu Ieroſolymam veniſſe, & à populo petijſſe, [Vbi eſt qui natus eſt rex Iudæorum?] deinde notum eſt populum ſæpè tibi diadema imponere voluiſſe, teque inſtar regis agnouiſſe, quippè qui tot te prodigia operantem videret: audiuimus quoque Zebedæi vxorem, quæ te ad regnandum in mundum veniſſe ſciebat, à te petijſſe, ſuos vt filios ad dignitates aliquas regias ſubueheres, cum in regni ſolio eſſes conſeſſurus, & recenti quoque memoria vix quinque elapſi ſunt dies, quo tibi vrbem intranti, populus fauſtis vocibus acclamauit, [Viuat rex, Oſanna benedictus qui venit in nomine Domini,] ramos arborum omnes præciderunt, eoſque in terram proſtrauerunt, tibi obuiam proceſſerunt totaque te ciuitas vt regem agnouit & ſalutauit. Ex quibus facilè colligere eſt, te ad regnandum in hunc mundum veniſſe, neque enim ipſe aliter poſſem credere, quare dic veritatem, & apertè confitere, num verè rex ſis Iudæorum? Redemptor noſter qui tacuerat cum calumnias & blaſphemias audiret, reſpondet cum de Regno loqui ſuo audit: oſtendens magis ſeſe honores & regias dignitates aſpernari, quam calumnias & blaſphemias: regnum, inquit, [meum non eſt de hoc mundo.] Quid agis Domine, quid dicis? cur te regem negas? an non tu ille ipſe es, de quo Prophetæ vt de rege quodam vaticinati ſunt? vnde Dauid, [Ego autem conſtitutus ſum rex ſuper montem ſanctum eius.] Et Iſaias, [Dicite filiæ Sion, ecce rex tuus venit tibi manſuetus.] Et Ioannes Apoſtolus, [Rex regum & Dominus dominantium.]

Mat. 20

Mat. 21.

Pſal. 2.

Iſa. 62.

QVID Domine Ieſu, tot te prophetæ velut Regem agnouerunt, de te vt de rege vaticinati ſunt, & tu te regem negas. Benè quidem, num Dominus meus non quærit ſceptra aut coronas mundi huius, regnum quippè eius non eſt de hoc mundo, more ſcilicet regnorum mundi huius conſtitutum: non ſubiacet fortunæ caſibus, nec rerum viciſſitudinibus, non deſtruitur aduerſitatibus, at in æternum permanet, perpetuum eſt, cum regna mundi varijs caſibus & ruinis obnoxia ſint; vnde

Ange-

Angelus olim ad Virginem, [Et regni eius non erit finis.] Neque enim regnum tuum Domine ſimile eſt antiquis illis Perſarum, Medorum, Græcorum, Aſſyriorum monarchijs, quæ aliquot quidem ſæculis floruerunt, ſed victoris deinde poteſtati conceſſere, ac penitus conſenuere. Sed regnum tuum iam mille ſexcentis annis viguit, & ad mundi vſque finem inuiolatum duraturum eſt: quod Daniel propheta deſcribens ait, [cuius regnum regnum ſempiternum, & omnes reges ſeruient ei & obedient.] Quo nullum vnquam aut florentius aut potentius extitit, quodque omnium mundi regnorum maximum eſt: nullum enim veterum imperiorum, nulla Monarchiarum, ne quidem Romana, vnquam Indum tranſijt, vnquam ad montes Caſpios pertigit, aut ad montem vſque Taurum peruenire potuit: Nec Alexander, Xerxes, Nabuchodonoſor, Darius, Cæſar, aliique innumeri reges aut Imperatores, rerum geſtarum gloria celebres, aut victorijs turgidi, de Noruegia, Suedia, aliiſque Corealibus regionibus, ne fando quidem, audiuere: neue ſinum Perſicum, vel Gangem imperii eorum limites attigere: nec ad Taprobanem, nec ad Felicis Arabiæ nemora peruenere. Nunquam Auguſtus in Lybiam, Mauritaniam, nec inacceſſos Africæ receſſus ſigna ſua intulit; numquam ad Antipodes, Romanorum Aquilæ penetrarunt: numquam in Iaponia, Peruuia, Braſilia, vaſto Chinenſium regno viſæ ſunt, nunquam Ormaſium, Lochium, Chananoreos ſinus, Malacenſium portus, eorum virtus & terror perculit. At Ieſu Chriſti regnum ad omnes illas prouincias extenſum eſt, ad omnia hæc climata penetrauit: omnes pœnè Oceani inſulas, & omnem pœnè continentem ſub ſe complectitur in occidente: vſque ad Nolueas inſulas in Oriente extenditur; vltra polum Arcticum in ſeptentrione pertingit; aduſque Abiſſinos & ditionem Pretero annis aliaſque incultas prouincias in Meridie peruenit. Quin & vltra fretum Gaditanum, vltra celebres illas Herculis columnas, in quibus veteres orbem fieri putabant, octo Leucarum maritimarum millibus, extenditur. O ingens regnum: [Regnum] igitur [meum non eſt de hoc mundo,] ſimile nullum in

Luc. 1.

Dan. 7.

vni-

vniuerſo mundo exſtitit.

DICO igitur tibi Pilate Chriſtum verum eſſe regem, & monarcham potentiſſimum, non tamen inſtar regulorum mundi huius. Ipſe namque natura ſua Imperator eſt vniuerſi, hominum ſimul & Angelorum rex; atque ideò in hunc mundum venit, vt de veritate rei huius teſtimonium perhiberet. Quia Pilatus veritatis mentionem fieri inaudiret, ſapientia illa æterna quæſiuit, dicens, Quid eſt veritas? & cum hoc propoſuiſſet, egreſſus eſt foras; nec exſpectauit, donec ad propoſitam quæſtionem Dominus reſpondiſſet, nec veritatem audire ſuſtinuit. O caſum deplorandum? Nunquam potentes aut magnates audire volunt, quid ſit veritas: nam vt benè mihi dixiſſe videris, o comice, Obſequium amicos, veritas odium parit] Vox enim illa clamantis in deſerto clamare deſinit capite imminutus, eo quod veritatem Herodi dixiſſet, Michæas Propheta alapam coram Rege Achab in maxilla accepit, quod veritatem locutus eſſet. Hieremias percuſſus eſt & in carcerem truſus, quia veritatem annuntiaſſet. O difficilis ad annuntiandum veritas? Audi igitur Pilate, quid ſit veritas; veritas eſt, te iniquum iudicem eſſe, te potentium gratiam aucupari, eorumque cauſis pauperum rebus neglectis, patrocinari; veritas eſt te concuſſionarium eſſe, qui cauſas in annum protrahas, antequam eaſdem audias, & cum adhuc eas audieris, iniquum fers iudicium: Veritas eſt, latrunculos & crumeniſecas ſupplicio afficere, latrones verò & homicidas indemnes dimittere. Et ſanè ita ſeſe res habet: notauit enim doctiſſimus ille Cardinalis Baronius, Pilatum propter concuſſionem & perſonarum acceptationem de dignitate ſua fuiſſe depoſitum.

Marc. 6.

3. Reg. 22.

SED Pilatus his omnibus aures præbere renuit, verum foras egreſſus, his Iudæos ſermonibus allocutus eſt: Neſcio viri, quidnam in hoc homine tantoperè reprehendatis, nihil enim eorum quæ illi obiicitis, in eo reperio, ſed apertè profiteor eum penitus innocentem eſſe, & nullius criminis reum, quod eum dixiſtis ad regnum aſpirare, falſum eſt; cum mihi liberè confeſſus ſit, non cupere regnum ſeſuum hoc in mundo ſtabilire.

Quam-

Quamobrem quod vobis viſum fuerit, de eo ſtatuite, equidem non inuenio in eo cauſam, nihil reperio propter quod mortem commeritus videri queat. Benè ais Pilate, neque enim in ipſa vita mortis cauſa reperiri poteſt.

SED ſi mortis cauſam quæras, non in Ieſu Chriſto, ſed in me ipſo eandem quærito, ego enim mortis eius cauſa exiſto, ego reus ſum, ipſe innocuus; ego deliqui, quod ipſe luit: in ipſo nihil omninò inuenies cuius cauſa eum damnares, ſed in magnam ſuperbiam, ambitionem, ingratitudinem, aliaque innumera delicta reperies, quæ mille rogos, mille rotas, mille ſupplicia promerentur. Mihi igitur actio & ſupplicium, non verò innocenti huic intentandum eſt. pia meditatio.

CVM hæc Iudæi audirent diſſecabantur cordibus & attollentes vocem, clamare cœperunt, Quid? hunc ne ſacrilegum, hunc malefactorem, innocentem putas? nefarius eſt, ſeditioſus, turbator, qui per omnem Iudæam vſque in Galilæam gentem noſtram concitauit, diſcordias ſparſit, & nefarijs eam opinionibus imbuit. Pilatus vbi Galilæam audiuit; interrogauit num Galilæus eſſet: & vt cognouit de ditione & iuriſdictione eum Herodis eſſe, non verò de ſua, ad Herodem Galileæ Tetrarcham, eum deſtinauit, qui illis diebus Ieroſolymam venerat. Herodes autem viſo Domino non mediocriter gauiſus eſt; audierat namque plurima de miraculis ipſius, & magicis eum artibus imbutum putabat, ſperans fore, vt coram ſe ſignum aliquod in artis ſuæ oſtentationem, & Principis gratiam ederet. Itaque multa curioſa ab eo petijt; at Dominus, cognita curioſitate eius, nullum ei verbum reſpondit, vt nobis exemplum daret, magnatum amicitiam eſſe contemnendam.

HERODES igitur rigido hocce Domini ſilentio irritatus, & verbum diuinum fatuum exiſtimans, albâ eum veſte indutum ad Pilatum remiſit. O iniquum & obtuſum hominum iudicium. Filius Dei ſapientia illa increata, qui vniuerſam mundi machinam creauit & moderatur, in quo omnes ſcientiarum & præſcientia-

 rum

rum theſauri abſconditi ſunt, in quo diuina prouidentia habitat; ab Herodis eiuſque aulicis inſtar fatui habitus eſt, ſtulti habitu indutus, & inſtar ſtolidi deluſus. Ecce, quam magna & ſancta perſona ſub ſtulti habitu latet Auditores: intuemini obſecro vt filius Dei per Ieroſolymitanas plateas, inſtar fatui & ſannionis deducatur, populi riſu & ludibrio excipiatur, puerorum clamoribus expoſitus ſit, vt omnes eum ſordibus & cœno conſpurcent, Phariſæi calumnientur, lictores & ſatellites eum rapiant trahantque, atque omnes omninò indignis eum modis tractent & vellant.

4.Re.2i HIC renouatam videmus hiſtoriam illam Elizæi prophetæ, qui cum in vrbem Bethel quæ in finibus tribus Beniamim ſita erat, proficiſceretur, à pueris ciuitatis deriſus fuit: Chriſtus verò toti ciuitati Ieroſolymitanæ ridendus & explodendus hodie exponitur, vt de ſe-
Pſal.21. ipſo per Prophetam dixit [Omnes videntes me deriſerunt me.] Pilatus autem iterum viſo Ieſu, & conuocatis ad ſe principibus ſacerdotum, & magiſtratibus, & plebe, ait illis: Quid huic homini vultis faciam: nihil morte dignum in eo reperio: ipſe quoque Herodes, ad quem eum miſeram, remiſit illum quaſi nihil dignum morte in eo reperiens. Credibile namque eſt, eum ſi hunc regno imminere cognouiſſet, iudicio cum illo acturum fuiſſe, iuſque ſuum defenſurum: magis enim illius intereſt quam veſtra? ſed cum iniquum & præter rationem eſſe crederet plebeium hunc & abiectum ad regnum aſpirare, & coronam ſceptrumque affectare; remiſit illum, turpe putans diutius eum iudicio perſequi, qui pe-
Exo. i4. nitus ſit innocens. Quamobrem cogitate, quid vobis faciendum ſit. Sed quoniam ſolenne vobis eſt in feſtiuitatibus maioribus, in memoriam eius diei quo è ſeruitute
1.Re.14. Aegyptiaca liberati eſtis, vel quo Ionathas princeps liberatus fuit, vinctum aliquem dimittere; & ipſe nobilem quendam ſicarium, Barabbam nomine, ſeditionis & homicidij accuſatum carceri incluſum habeam: vtrum igitur è duobus vobis dimitti vultis, Barabbam, an innoxium hunc Galilæum: ratus hac optione oblata, Chriſtum liberandum, & Iudæos Ieſum ſicario homi-

cidæ

Digitized by Google

cidæ præpoſituros. Sed erras Pilate, erras. Audi namque vti plenis faucibus & buccis concrepantibus inclament, [Tolle hunc & dimitte nobis Barabbam.] Barabbas indemnitatem conſequatur, Ieſus verò Nazarenus condemnetur.

Iudæi Barab-bā Chriſto ante ponūt.

O populum excæcatum, o ciues inſenſatos ac tenebris circunfuſos: Audetiſne, poteſtiſne homicidam huic anteponere, quem tot patrantem miracula vidiſtis, mortem vitę, hominibus vitam eripientem, ei qui vitam largiri etiam mortuis ſolet præferre? O iniquitatem incredi bilem? Quænam obſecro maior mundo obuenire queat calamitas, aut triſtius infortunium? ſanè, ſi per ipſam Dei benignitatem non ſtetiſſet, ipſe ſine dubio ſol ad im piam hanc vocem deliquium paſſus eſſet, cœlum horrendum in modum ad ſceleratum hunc calorem detonuiſſet, orbis terrarum contremuiſſet, terra quoque dehi ſcen ingenti voragine patuiſſet, ipſe denique ignis cœlo deſcendiſſet, ad ſacrilegos hoſce Iudæos deuorandos. Hic animum aduertite auditores, huc mentes erigite, & ingentia myſteria hic videbitis.

Inſignis cōcep⁹.

COGITATE, quæſo vobiſcum, impiam hanc Iudæorum vocem, qua Chriſtus ad mortem depoſcitur, & Barrabas innocens declaratur, fuiſſe uocem humanæ naturę ſemper hoc ipſum ingeminantis; & Pilati ſententiam eam ipſam fuiſſe, quam Pater æternus in filium ſuum vnigenitum ab omni æternitate tulit. Atque hinc eſt, quod ſcriptura eum agnum ab origine mundi occiſum appellet; ſtatim namque vt orbis conditus eſt, & multò antè quam conderetur, ſemper clamor exauditus eſt, quo Barrabas ſaluandus denuntiabatur, homo ſc. & Chriſtus ad mortem depoſcebatur. Barrabbas hic homicidij & furti reus; ipſe Adam protoplaſtus fuit, magnus inquam ille prædo, qui iniuſſus Dei in paradiſo vetitum illum vitæ fructum abſtulit & diripuit, magnus ſicarius & homicida, qui eodem quo ſeipſum interemit actu, omnem ſimul poſteritatem neſcius interemit. Fuit hic vbique graue illud iurgium, quod ab omni æternitate inter Iuſtitiam & Miſericordiam fuit: Iuſtitia namque Barabbam ad ſupplicium depoſcebat, & Chriſtum morti ge-

Digitized by Google

ſtiebat eripere: ſed Miſericordia naturę humanæ patrocinans ſemper inclamabat,[Tolle hunc,crucifige Chriſtum,& dimitte nobis Barabbam.
CVM verò iterū Pilatus innocentiā eius demonſtraſſet,eumque omni ratione dimittere conatus eſſet, ſucclamabant iterum vndiq; Iudæi, [Tolle crucifige: ſi hunc dimittis,non es amicus Cæſaris.] quaſi dicerent, Quid tergiuerſaris,quid nectis moras,matura,propera,nefariū hūc ſupplicio addicito cō demna,in crucem ſuſtollatur: omnes alioquin dicent, te Cęſaris honori nō conſulere, ſed imperij ruinā meditari,quī & ipſeCęſar in deteriorē hoc partē interpretabitur,teq; dignitate Procōſulari priuabit. [Tolle crucifige. Quid dicitis o Iudęi? quinam hi clamores?quęnam illa ſubita mutatio aut in conſtans rerum viciſſitudo ante quatriduū aut amplius,longè aliter clamaſtis: an non vos illi ipſi eſtis. qui iam nuperrimè Ioroſolymam intranti applaudentes occinuiſtis,[Benedictus qui uenit ī nomine Domini,Oſanna in excelſis,] quaſi diceretis,uiuat rex,uidete hūc regē, o regē cœlitus datū? An non uos qui ramos amputaſtis, ueſtes veſtras in terram proſtrauiſtis,& uias aulæis exornaſtis? Et hodie,ecce,aduerſus eundem inſurgentes, clamatis, & minas additis:Condemna,tolle,crucifige,moriatur.O incōſtantes,o ſceleratos,o Protheos,camęleontes, o gallinaceos ad minimum ventum mobiles.
PILATVS verò cùm videret inuidię ſeſe populi huius diutius non poſſet reſiſtere,Chriſtum ad flagra & uirgas condemnauit,ratus hac uiſa caſtigatione Iudęorum animos nonnihil emolliendos,& uiam ſeſe hoc pacto inueniſſe,ne innocens Nazarenus morti adiudicaretur. Simile ne vnquam vidiſſe vos ſpectaculum putatis Chriſtiani,anne vnquam tragœdia magis tragica per acta eſt, aut funeſtior? Quis credidit auditui noſtro? Quis credet Creatorem illū uniuerſi,totius orbis Deū,illum inquam qui in cęlis tonat & fulgurat,manibus & pedibus ad columnā alligatis,inſtar furis nudatū,inſtar prędonis flagellatū,inſtar malefactoris habitū, multorū militum feritati expoſitum:& inſtar agni inter tot flagra,virgas,funes,uincula,penitus obmutuiſſe? O crudelitatem inau-
ditam

ditam:o barbariem incredibilem: Huc o peccatores lachrymas,ſuſpiria, eiulatus,huc compaſſionem ad ſingulos ictus,ad ſingula flagellorum verbera cor veſtrum ingemiſcens, ſuſpirans, & quodammodo in ſe ipſo dolorem ſentiens,compaſſionis,ſuſpiriorum,ſingultuum rerem percuſſionem edat;& cum ad peccatorum veſtrorum expiationem tam indigna ſupplicia patiatur, Auditores, nonne æquum eſt vos aliquo ei modo compati, & aliquem extrinſecus dolorem oſtendere? Adeone ingrata, & ſenſus expers eris o anima mea, vt ſine vllo doloris ſenſu ſaluatori tuo non compatiaris? ſunt tua o anima peccata,quæ eum flagellarunt,virgis ceciderunt: præbet ille tergum & humeros tui cauſa, pro te ille patitur,pro te, pro te inquam etiam morietur. Hic audis infinita verbera, hic ſanguinis Oceanum vides exundantem: tuum eſt igitur, o anima, lachrymarum æquor effundere,mille compaſſionis,pœnarum, auſteritatis, ieiuniorum ſigna edere,ac mille pœnitentiæ genera oſtendere. Hic iam uidebitis prophetarum omnium oracula completa: [A planta pedis uſque ad uerticem non eſt in eo ſanitas,] & aliud: [ſupra dorſum meum fabricauerunt peccatores.] Iſai.1. Pſ.128.

AC nondum hic finis:uidebitis & alia feritatis barbaricæ genera. Cum milites hac Chriſtum ratione dilaceraſſent, in atrium eum Prætorij deducunt, quo omne Romanorum præſidium quod Hieroſolymis erat, conuenerat: hic eum ſuis iterum ueſtibus exuunt,ac purpurea eum induunt, ſpineam capiti coronam magna uiolentia inſigunt, arūdinē loco ſceptri ei in manus tradūt, & genu ante eum flexo,faciemq; conſpuentes, illudenteſque dicunt,Aue rex Iudæorum. O barbariem inauditam:o feritatem pluſquā ferinam:o immanitatē Tyrannicā, quæ nec primā uiſa eſt ſimilem nec habere ſequentē? Hic ſc.adimpletū uidemus,quod in Geneſi de Abrahamo legimus:uidit ille namque arietem cornibus inter ueprera hærentem, quem in ſummitate montis deinde immolauit; hic uerò Ieſum Chriſtum, uerum illum agnum, conſpicimus, caput uepribus ac ſentibus implexum habentem, & ſentes capiti horrendum infi- Figura. Gen.22.

xos, qui iam iam in monte Caluariæ immolabitur.

AN non ſufficiebat, o barbari, o ſacrilegi, tot vos ei ignominias, contumelias, opprobria, & tormenta intuliſſe? an non ſatis erat, corpus eius vſque ad oſſa flagellis eſſe conciſum, & quodammodo aratum? neceſſene adhuc erat, vt infernales furię ac diaboli, inuſitatum ac nouum hoc ſupplicij genus excogitarent, coronas inquam dolorum, diademata crucianτia, & ſceptra infamiæ? Hoc namque modo crudeles illi lictores, ac beſtiæ ſanguinariæ Redemptorem adornarunt, vt eum velut ambitus reum, quique ad regnum aſpiraſſet, hac ratione exſibilarent. Audire illos iam videor dicentes, hæc ſunt o fatuelle, o ſtulte, o hominum brutiſſime ſceptra, hæc ſunt diademata, hæc paludamenta quæ affectaſti. Quomodo o inſenſate, & vilis idiota, hæc cerebrum tuum ambitio intrauit? quid? tene ad regnum aſpirare? quid cogitabas? ſed iam habes quod regni affectatores commerentur? Hæc vtique ſunt inſignia, hi honores regni tui? ſed hoc eſt triſte illud ſpectaculum Auditores, ad quod ſpectandum animas fideles inuitabat Salomon dicens. [Egredimini filiæ Sion, & videte Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater ſua,] id eſt ſynagoga. Egredimini filiæ Pariſienſes, egredimini egredimini inquam de cubilibus veſtris, ac videte tremendum Chriſti tui caput, videte quomodo pexum ſit, quomodo dilaceratum, vt ſordeat, vt torpeat, vt tormentis ſaturatum ſit, quid? An non verebimini, cum idipſum cruentum, perfoſſum, ac ſpinis perforatum videtis, adhuc ſuperbire, caput in ſublime tollere, tot nouos colores, tot exoticos odores, tot aſcititios fucos eidem ſuperaddere? non verebimini ceruſſa, ſtibio, purpuriſſa genas veſtras tingere, cum vultum illum Angelicum colaphis liuidum, ſanguine fœdatum, ac ſputis oblitum contemplamini.

Can. 3.

Pilatus Chriſtũ Iudæis producit, vt eo viſo ad compaſſionẽ commouerentur.

PORRO ſacrilegis hiſce tortoribus in feritate ſua pergentibus, interuenit Pilatus, eorumque manibus ereptum Ieſum exanimem, & doloribus propemodum exhauſtum prætorio eductum foras produxit, vt vel hoc triſti ſpectaculo viſo efferati Iudæorum animi flecterentur, & ad compatiendum emollirentur. Quare pur-

re purpurea illa veſte exuta, & Chriſti corpore coram omni multitudine denudato, deformatum hoc & ſqualidum cadauer, vix pedibus valens conſiſtere, vulneribus liuidum, & ſanguine ſtillante fœdatum demonſtrans, exclamat: [Ecce homo,] quaſi dixiſſet: Ecce hic eum, quem filium Dei ſe facere dicebatis: ecce eum quem recta ad regnum & coronam graſſari via aſſerebatis: videte obſecro, quomodo coronatus ſit, videte quomodo ſtipatus, videte ſceptra eius videte paludamentum eius & trabeam; quid hoc rege miſerius? quare nolite iam amplius metuere, ne regnum veſtrum inuadat.

QVID o anima nonne plangis, non triſtaris, annon exanimaris, cum triſte hoc ſpectaculum intueris, cum miſerum illum vulneratum ante oculos tuos vides, hic meditare, hic pietatem exerce. Ecce homo, qui tibi ſuo exemplo, & ſui corporis ſpectaculo viam cœlum verſus demonſtrat, per humilitatem nimirum, contemptum, & patiẽtiam. Ecce hic hominem, qui propter te & propter tuam ſalutem infamiam ſubijt, opprobria ſuſtinuit, contumeliam paſſus eſt, colaphizatus eſt, conſputus, flagellis conciſus, ſpinis coronatus, qui omnia deniq; tormentorum ignominiarumque genera tui cauſa perpeſſus eſt. Quid retribues ergo Domino pro omnibus quæ retribuit tibi o peccator? Ecce hominem qui ob delicta tua tam horrenda patitur ſupplicia, tam graues perfert cruciatus: in quo, velut in ſpeculo, grauitatem ſcelerum tuorum contemplaberis, quæ tot tormenta Dei filio inflixerunt. Piæ meditationes.

O Pater æterne, ecce homo, qualem eum, vt noſtris peccatis ſatisfaceret, videre cupiſti: hic noſtrum vadem, noſtrum ſponſorem, noſtrum ſatisfactorem vide; hic cerne eum, qui debita noſtra auferet, & ſanguine ſuo æs noſtrum alienum diſſoluet.

MAGNA quidem, o Pater peccatorum noſtrorum debita erant, ſed maior erat adhuc ſolutio & ſatisfactio quam tibi præſtabit: nam poſtquam abundè ſatisfecerit, multũ adhuc ſuperabit, etiamſi decies millies plura ſoluẽda forent. Iam igitur nobis ignoſce, egregiã hãc ſolu-

tionem admitte, calamitatumque noſtrarum miſerere. Ecce homo, o Apoſtoli, quem tot olim patrantem miracula, edentem prodigia vidiſtis, quem aquis inambulantem, inſtar ſolis in monte Thabor rutilantem & reſplendentem conſpexiſtis.

apoſtrophe ad Deiparã Virginem. ECCE hominem, o ſanctiſſima Maria Mater, vbinam modò es? accede; ecce inquam hominem, ecce eum quem ſanctiſſimo vtero tuo incluſum nouem menſibus geſtaſti? agnoſciſne eum? hiccine tuus eſt filius? hiccine ille eſt vultus, de quo vaticinans regius

Pſa. 44. vates locutus eſt, [Speciosus forma præ filijs hominum?] Veſtra verò, o Iudæi, homine hoc viſo, veritas nondum emollietur, nondum barbaries veſtra ſaturabitur, nondum eius miſerebimini? Nequaquam, ſed tollatur, crucifigatur. O homines inhumanos, imo vix homines, ſed leones potius, vrſos, ſed feras ſilueſtres; Legimus in ſacris literis, Benadad regem

3. Reg. 20. Syriæ ab Achab rege Iſrael fuſum fugatumque, vt eius animum ad clementiam flecteret, iracundiam auerteret, pacemque impetraret, legatos ad eum è purpuratis ſuis miſiſſe, cineribus conſperſos, ſaccis indutos, & collo laqueos geſtantes, qui veniam peterent, & eum ad miſericordiam commouerent: quo triſti ſpectaculo Achab Rex adeò permotus & emollitus fuit, vt omnium præteritarum iniuriarum vltioniſque conceptæ oblitus, cum Benadad in gratiam redierit. Si triſtis ille habitus, ac lugubre illud ſchema Regem alioqui ſatis inhumanum potuit emollire; quis obſecro erit, quem miſerum hocce corpuſculum flagris laceratum, caput hoc vepribus redimitum, caro illa vngulis aculeiſque diſtracta, oculi illi lachrymis ſuffuſi, cruenta illa facies, ſanieque & illuuie ſordida, dura illa manuum vincula, collum illud liuidum non commoueant, emolliant, & ad compaſſionem non inuitent? Iudæorum tamen mentes hæc omnia flectere non potuerunt. O animos ferro & marmore duriores: o corda ære & adamante fortiora? tantum porrò abeſt, vt ad commiſerandum incitentur, vt iterum inclamant, atque inſtar rabidorum luporum, mortem & ſanguinem eius ſitientes

inge-

ingeminent,[Crucifige,Non habemus alium regem niſi Cæſarem.]

HIC videte licebit Pilate,vtrum ſincerus ſis Iudex, vtrum auro corruptus non ſis, vtrum æquitatem ames, vtrum timorem Dei timori Principis aut Cæſaris anteponas; Videbimus hoc loco, vtrum metus, ne honoribus & beneuolentia Cæſaris excidas, ad iniquam pronuntiandam ſententiam, ad tam iniuſtè decretum ferendum, tamque enorme flagitium committendum te compulſurus ſit. Eheu: Perfidus ille Præſes cum Iudæos de Cæſare loquentes audiret, videretque nulla fieri ratione poſſe, rabie nempè inimicorum excreſcente, vt Chriſtus morte eriperetur,lotis in conſpectu totius multitudinis manibus, eundem morte condemnauit, iniuſtiſſimam illam ſententiam pronuntiauit, Iudæorum eum poteſtati tradidit dicens,[Innocens ego ſum à ſanguine iuſti huius:]vos videritis. O iniuſtam & crudelem condemnationem: o iniquum & ſceleratum iudicem: iamiam dicebas,nullum te in eo crimen inuenire, nihilquè eum morte dignum admiſiſſe; & modò eum, præter fas & nefas, repugnante iuſtitia, tua te ipſius quoque arguente conſcientia,morti addicis; iam iam eum innocuum pronuntiabas, & antequam loco ipſo egrediaris, mortis in eum ſententiam fers,dicens crucifigatur.Cauete verò vobis o Præſides,o Iudices, qui hominum vitas in manibus veſtris habetis,cauete inquam, ne ſceleſtum hunc Pontium in iudicando condemnandoque incitemini, ſed examinate rem ſemper maturè, maximè cum quis capitis arceſſitur:nolite innocentes morti addicere, audite & perpendite omnia diligenter,excutite teſtimonia, ac depoſitiones ſingulas, videte num falſa quædam aduerſus innocuos proferantur. Chriſt^9^ morte cõdemnatur.

IAM verum te dixiſſe video vates regie, cum in Pſalmis tuis ceciniſti,[Captabũt in animã iuſti,& ſanguinẽ innocentem condemnabunt.] Sed o diem funeſtum & nefandum, o diem plenum doloris & triſtitiæ, o diem omnium dierum infeliciſſimum? Hodie namque dies illuxit Domine,hodie venit tempus,quo tibi moriendum eſt, & quidem morte ignominioſiſſima, morte crucis, Pſa. 93

in mon-

in monte Caluariæ, moriendum eſt inquam in medio latronum. Eò te namque peccata mea adegerunt. Vale igitur creator, vale redemptor, vale lux mundi. Eheu Domine, deficiunt me vires, vox & latera, vt dolorem & triſtitiam meam, quàm tui in animo meo dolores genuerunt, tibi exponam, & ſimul tibi Vale extremum dicam. Interea verò Auditores, dum infelix illa crux compingitur, interea dum enormes illi claui ſub incude gemunt, in genua procidamus, eiulemus, pectus contuſionibus, & cœlum precibus fatigemus, ſuſpirijs emoriamur: neque enim amplius nobis viuendum eſt, cùm vita noſtra, & Deus noſter ad mortem ſeſe accingat. Hanc igitur crucem ambabus vlnis complectamur, hanc intueamur, hanc proni adoremus, dicentes.

[O crux aue ſpes vnica.

TERTIA PASSIONIS PARS.

MERIDIE iam erat, pro vt nos diei horas diſtinguimus; & hora ſexta, calculo Iudaico, cùm validi illi lupi, Iudæi inquam, triſti illa in Chriſtum lata ſententia, ouantes & triumphantes, purpurea eum chlamyde exuunt, propriamque ei veſtē, quo melius ab omnibus dignoſceretur, militesque eam diuiderent, circumdant. Eduxerunt igitur illum extra ciuitatem, vt in Golgatha, id eſt monte Caluariæ eum cruci ſuffigant, qui locus ſupplicijs malefactorum deſtinatus erat, patibulis, crucibus, rotis, axibuſque, ac maleficis plenus: locus tetrum exhalans mephitium, fœtidus, oſſibus, membris, & carnis mortuorum oppletus; à mortuorum Caluarijs denominatus, vti Hieronymus teſtatur; quippe quo nullus in orbe tetrior aut fœtentior. de quo hoc eximium tantùm memoratur, primum ſcilicet parentem noſtrum Adam in eo eſſe ſepultum, vt Cyprianus,

nus, Origenes, Epiphanius, Athanaſius, Ambroſius, atq; omnes propemodum ſancti Patres teſtantur, in quorum omnium ſententiam equidem libens concedo. Sed quænam illa, Deus bone, Metamorphoſis, quænam illa repẽtina mutatio, quæ rerum viciſſitudo hæc? Vix quinque elapſi ſunt dies bone Ieſu, ex quo te hiſce meis oculis aſina rectum vrbem, regio propemodum apparatu, ſummo omnium applauſu, lætitia, exultatione ac totius populi iubilo, ingredientem vidi, & ecce modò eadem te vrbe, inſtar latronis, malefactoris, aut ſicarij alicuius, magno cum opprobrio egredientem conſpitio. Irridet Plutarchus Athenienſes, quod trecentas, quas Demetrio Phalerio adhuc viuo erexerant ſtatuas, illo etiamnum in viuis agente, deieciſſent, ac loco mouiſſent. Quis verò tuam inconſtantiam non rideat Ieroſolyma, quæ Meſſiam tuum, quem tanto triumpho & exultatione ante aliquot dies recepiſti, hodie magna cum contumelia & ignominia eijcis & expellis? Sortem tuam hic repetitam & ad viuum repræſentatam video, Daniel; hodie namque totius Babylonis Princeps & Rex quodammodo declararis, ac centum ac viginti ſatraparum primus, craſtina verò die in leonum lacum præceps ageris. Video tamque Chriſtum, vix quinque elapſi ſunt dies, inſtar Regis ab omnibus ſalutari, agnoſci vt regem, hodie verò ad mortem condemnari. Hieroſolymis ad præconis vocem educi, á tortoribus & lictoribus, tota ciuitate ad nouum hoc ſpectaculum confluente, conduci, & graui onuſtum cruce ad ſupplicij locum pedetentim procedere.

Inconſtantia iudeorũ

Plut. in Apoph.

[Baiulans ſibi crucem,] vt ſcilicet Iſaiæ prophetia adimpleretur, qua dictum erat, [Dabo clauem Dauid ſuper humerum eius.] Vidiſſetis hic verum illum Iſaac, lignis ſacrificij in humeros ſublatis, ad montem & ſupplicij locum producentem. Hic vidiſſetis omnem Ieroſolymorum populum portis vrbis magna feſtinatione erumpentem, vt triſti huic & funeſto ſpectaculo intereſſet. Aderant hic lictores, ſetellites, tortores, carnifices, atque omnes Romani Præſidiarij, alijque innumeri, qui ad ſollemitatẽ Paſchalẽ confluxerant, qui Chriſtũ crucẽ baiulantem, ac locum vſque ſupplicij comitabantur.

Iſai. 22.

Gen. 22

ADE-

Digitized by Google

ADERANT inter alios & mulieres lachrymantes, ac plangentes: inter quas & te fuiſſe certiſſimum eſt o virgo Dei para, & te Magdalena, cum Maria Cleophe. Quonam doloris gladio pectora veſtra diſsecabantur o matres, cùm ruentes videritis equites, populum magna frequentia portis vrbis erumpentem, & turbæ clangor auribus veſtris inſonaret. Eiulant illæ, lachrymantur, & plangunt, & quidem adeò vehementer, vt auditis ſingultibus & ſuſpirij Dominus reſpiciens, eas fuerit allocutus dicens, [Filiæ Hieruſalem nolite flere ſuper me ſed ſuper filios veſtros.] Videte hic Hiſtorici conſtantem illum Socratem, qui iniquè ad mortem ab Athenienſibus condemnatus, cùm ad ſupplicium duceretur, vxoremq; Xantippem illachrymantem conſpiceret eandem conſolatus ait: Deſine flere vxor; hoc enim tibi maximæ futurum eſt gloriæ; fuiſſe nimirum vxorem eius qui iniuſta mortis ſententia condemnatus fuit.

Socratis morientis conſtantia.

VIDETE hic ultimum Lacedæmoniorum regem Agidem, qui cum iniqua mortis ſententia ad mortem duceretur, & aliquem è ſuis domeſticis flentem videret, [Deſine,] inquit, [me deflere; quia tam ſceleratè & iniuſtè morti addictus ſum, meliores ſum quam qui me necauit, conditione.

Agidis regis magnanimitas

NOLITE igitur, ò mulieres, Chriſto aflicto collachrymando compati, ſed flete potius ſuper filios veſtros: venient enim tempus quo dicentur. [Beatæ ſteriles quæ nō genuerunt,] tempus quo matres filios deuorabunt, & ciues à feris dilaniabuntur: nolite igitur Chriſtum meum deflere, ſed uos ipſas. & cogitate ſi Pater æternus tanto vigore peccatum in unico ſuo filio caſtigauit, quid in vobis facturus ſit: ſi hæc in viridi ligno, in arido quid fiet? ſed relictis hiſce, Redēptorem cruce grauatum comitemur. Tradunt Euang. Chriſtum ponderoſa illa cruce onuſtū, exauſtum viribus, & ſanguine deſtitutum, aliquoties in uia ad terram concidiſſe: adeò vt Iudæi metuentes, ne in via expiraret, antequam ad montem peruenire poſſit, Simonem quendam Cyrenæum, venientem de villa, angariauerint, vt Chriſto in portanda cruce auxilio eſſet. Quanta porrò Simon, o ter beate Simon, tua feli-

Cyrenęus Chriſti crucē ſubiten

felicitas fuit Chriſti crucem portare potuiſſe? docemur hic, Chriſtiani, Chriſto nos omnes in cruce ferenda ſocios exiſtere debere, ſi ſocij gloriæ eſſe deſideramus, ad quod nos ipſe quoque inuitat dicens, [Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me, ad montem vſque Caluariæ.

CVM iam peruenisſet in Golgotha, id eſt Caluariæ locum, cruci eum confixerunt. Hic iterum efferati & truculenti illi milites veſtibus eum ſuis exuerunt, magno cum dolore vulnerumque omnium redingratione quibus veſtis inhærabat, adeò ut eam violenter detrahendo ſanguis iterum è concretis vulneribus, inſtar torrentis exundantiſſimi, circumquaque ſcaturiret. Hic quoque in crucem eum conijcientes, in lectum ſcilicet honoris, omniaque eius membra funibus duriſſimis extendentes, manus ei & pedes tribus obtuſis clauis transfixerunt: audiſſes hic malorum ictus, lictorum verbera, tortorum contumelias, & opprobria exprobrantiũ militũ, qđ prẹuiderat vates ille regius dicẽs, [Foderũt manus meas & pedes meos: dinumerauerunt omnia oſſa mea.] O crudelitatẽ incredibilẽ? quis verbis tã immane facinus exprimat, aut tã atrox parricidium oratione conſequatur?

Chriſt⁹ Golgotha peruenit.

Pſal. 21

AVREVM illud eloquentiæ flumen Tullius, verbis ſatis exaggerare non poteſt crudele quoddam C. Verris facinus, quod nimirum propter fas & æquum, præterque Patrię conſuetudinem P. Ganium virgis primum cæſum crucifixiſſet: [Facinus inquit, uincire ciuem Romanum; ſcelus, verberare; propè parricidiũ, necare; quid dicam in crucem tollere? teterrimum crudeliſſimumque ſupplicium. At non hic de cruce P. Ganij, ſed de cruce Ieſu Chriſti agitur, non hic de ciue Romano, ſed de Dei filio loquendum eſt, dicemus igitur, [facinus eſt vincire Deũ, ſcelus verberare, propè parricidiũ necare, quid dicam in cruce tollere.] Contemplare hic igitur, anima mea, æneum illum ſerpentem in deſerto in ſublime eleuatum, qui omnes, quotquot viperes ſaucitati morſibus eum intuerentur, perſanabat. Contemplare hic, non amplius filios Reſphæ Saulis concubinæ à Gabaonitis crucifixos, ſed filium Mariæ ſponſæ Dei.

Cice. in Verrem

Nu. 21

2. Re. 21

Digitized by Google

Dei,à Iudæis in crucem actum. Contemplare hic miſerum illum Abſalomun, diuinæ iuſtitiæ bellum mouentem,miſericordiæque partas fouentem,ad crucis arboré,
. Reg. 18. humanitatis ſuæ crinibus,adhæreſcentem, & tribus duriſſimis & obtuſis clauis,trium lancearum loco,confixũ. Conſidera hic deniq; anima mea ſponſum tuum in medio crucis velut in lectulo deliciarum reclinatum. Ipſe
pſal. 6. quidem Pſaltes,vt Deum ad miſericordiam flecteret,dicebat ſupplex,lacrymis ſe ſtratum ſuum rigaturum; totumque cubile ſuum iucundo illo pęnitentiæ flumine pfuſurum: at ſponſus tuus o omnia, vt te ad amorem ſui & commiſationem excitaret, ſeipſum hic in ſanguine dormientem tibi oſtendit,oſtendit inquam cubile ſuum ſanguine perfuſum. Comtemplare igitur attentius, vt fixus hic ſit & firmiter affixus, quo te venientem exſpectet,vide ut brachia extenſa habeat, te ut amplectatur; vide ut caput inclinet, ut tibi accidanti oſculum præbeat, vide vt ſanguinem effundat, quo te lauet & perluat.

HIC verò noua contumeliarum genera in Saluatorem tuum cuſa perdende: crucifigitur nimirum inter duos latrones: Nullum profectò contumeliæ aut oppro brij genus fuit,quod Saluator noſter hic non pertulerit. Primò namque morte ignominioſſima mortuus eſt,qua nulla vnquam extitit uiliora aut abiectior: paſſus quoque eſt in urbe regia totius Iudææ Metropoli,ſcilicet Ieroſolymis, tempore quoque celeberrimo in ſolennitate nimirum Paſchali,ad quam varij undecunque Iudæi,ex diuerſis orbis locis confluxerant,hora quoque opportuna,medio ſcilicet die,deinde in altum ſublatis, ut ab omnibus conſpiceretur: deinde in medio latronum, vt adimpleretur quod à Prophetis prædictum erat: [Et cum ſceleratis deputatus eſt.

VIDE hic o homo Deum tuum, qui in cœleſtibus habitaculis inter beatas illas mentes verſatur,inter ſceleratos & in medio latronum crucifixum: perpende tecum,ut ille quem adorant Angeli, ab hominibus ut ſicarius & latro habeatur: contemplare ut qui alias in monte Thabor medius inter duos Prophetas glorioſus & inſtar

ſtar

ſtar ſolis reſplendens apparuit, hodie in monte Caluariæ, deformis & ſanguine curentatus, in medio ſicariorum pendeat: hau [quantum] mutatus ab illo Hectore?

TV iam ille uiator factus es Domine, qui ex cœleſti illa Ieruſalem in mundi huius Iericho deſcendens in latrones incidit; incidiſti ſcilicet in ſceleratores Iudæos, qui ueſtibus te penitus deſpoliarunt, & ſeminiuum inter latrones reliquerunt. Tu hodie patiens ille Iob factus es, non quidem in fimario ſedens, ſed in cruce ſuſpēſus, vulneribus oppeletus, & ſanguine cruoreque perfuſus. O ſi ſciretis, latrones, quid ſi Chriſtum Dominum ad latus habere, iuxtaque eum conſtitutum eſſe, ueſtram proculdubio ſortem clementius & ęquius animo ferretis, & ingenti gaudio profunderemini, felices eſtis profectò, modò ſciratis quanto uobis honori ſit, cum hoc innocuo uitam finire. Egregiam porrò in hanc rem de Phocione hiſtoriam prodit Plutarchus: Hic enim cum in carcerem nullo tamen commiſſo crimine, ſed innocuus omninò coniectus eſſet, & in carcere alium quemdam reperiret, Tudippum nomine, capitalis criminis rerum, qui fortunam ſuam ſæpius deplorabat his eum verbis conſolatus eſt. [Num tibi ſatis eſt Tudippe cum phecione mori?] quaſi diceret? quid angeris, quid ploras Tudippe? quid ita ſortem tuam deploras? lætari potius deberes & exultare, quod tibi cum phocione uiro innocētiſſimo ſit moriendum. Iuſtè quidem ipſe ob crimina tua & in Rempub. commiſſa ad mortem depoſceris, & tamen ploras? at ipſe qui ſemper patriæ ſalutis ſtudioſus fui, ac ſemper benè de ea ſum meritus, qui neminem unquam ne uerbo quidem lęſi, & iniqua tamen ſententia ad mortem condemnatus ſum, æquo animo caſum meū fero: ſed hoc tibi honori ſit & ingentis glorię loco, Tudippe cum phocione exſpirare. Eiſdem uos uerbis affari queam o latrones, inſigni illo phocione, mori? nam uos quidem iuſtè ob flagitia ueſtra morti addicti eſtis, ſed Ieſus nullo unquam admiſſo crimine, ſine ulla noxa moritur. Sed quid denotant nobis gemini iſti latrones? duo ſcilicet hominum genera, Iudęos nimirum & gentiles. Sed maius adhuc in duobus hiſce myſterium latet: nimirum

Luc. 10

Iob. 2

inſignis de phocione hiſtoria.

Quid duo latrones deſignent

mirum, ideò Chriſtum inter duos latrones crucifixum eſſe, vt nos hinc diſceremus, ſpiritum noſtrum inter carnem & mundum eſſe crucifigendum.

Titulus crucis trib⁹ cō ſcriptus linguis, &quarr

PORRO ſceleratus ille Iudex Pilatus, vt Chriſtū iuſtè ad mortem condemnatum fuiſſe oſtenderet, quaſi læſæ reum maieſtatis, & quaſi in Imperium Cæſariſque poteſtatem aliquo modo deliquiſſet; Titulum cruci impoſuit, [Ieſus Nazarenus. Rex Iudeorum.] Erat autem titulus ſcriptus Hebraicè, Græcè, & Latinè, vt Iudæi, Græci, & Romani, alienigenæ & externi, qui Ieroſolymam aduenerant, in eo mortis cauſam legerent. Fuit hoc quodammodo augurium & præſagium, in alio illo incruento Miſſæ ſacrificio trium harum linguarum vsū futurum. Quid igitur ad hæc dices hæretice, quid tu nouator, tu turbarum auide, & omnis nouitatis ſtudioſe, qui omnia myſteria vulgari regionis lingua peragi & tradi cupis? perpendere hic te velim & tecum cogitare, fuiſſe tuum temporis plurimos Ieroſolymis alienigenas, vt Cretas, & Arabas, alioſque incognitos, qui nec Græcè, nec Latinè, nec Hebraicè noſſent; Pilatum tamen alias, niſi tres has linguas vſurpare voluiſſe.

Blaſphemiæ in Chriſtū

DOMINO igitur cruci affixo, & in altum ſublato, omnes ecce circumſtantes contumelijs eum incipiunt proſcindere, & Iudæi crudelitatem feritatemque maiorem quam antea oſtendere. Milites quippe ſub cruce de veſtimentis eius digladiantur, atque omnes prætereuntes conuitia in eum exonarant, mouentes capita ſua & dicentes. [Vah cui deſtruis templum, & poſt triduum reædificas illud? Salua te modo, ſi filius Dei es, & deſcende de cruce.] Scribæ quoque & Phariſæi, montem Caluariæ obambulantes, ei diminutam quodammodo potentiam exprobrant dicentes, [Alios ſaluos fecit, ſeipſum non poteſt ſaluum facere: ſi Rex Iſrael eſt,] vt ſemper præ ſe tulit, patefaciat modò, [deſcendat de cruce, & credemus ei.] Præuiderat hęc omnia Pſalmographus, & in

Pſal. 25

Domini perſona locutus eſt, [Omnes videntes me deriſerunt me, locuti ſunt labijs, & mouerunt caput.

QVID obſecro bone Ieſu fuiſſet, quid de nobis actū fuiſſet, ſi inimicorum tuorum conſilium ſecutus de cruce deſcen-

deſcendiſſes? quot eheu animæ ſub tribulationum & ærumnarum in hoc mundo eis irrogatarum pondere gemiſcens oppreſſæ fuiſſent, niſi præclarum tu hoc illis patientiæ conſtantiæque exemplum præbuiſſes? Voluiſti nimirum vſque ad extremum perſeuerare, & in ipſa cruce mors, vt nos edoceres, ad mortem vſque eſſe tolerandum, nec vnquam de tribulationum cruce deſcendendum. Ipſe mundus eſt, Auditores, ipſa caro & diabolus eſt, qui nobis inclamant & ſemper ſuadent, vt de cruce deſcenderemus, deliciaſque vitæ huius conſectaremur. Hinc benè olim in hanc rem mihi dixiſſe viſus eſt, Martinus ille Turonenſis, non decere Chriſtianum, niſi in cruce, in cilicio, & cinere mori; illa namque quaſi quidam gradus ſunt quibus ad Chriſtum aſcendimus. Sed mitiſſime ac benigniſſime Ieſu, quod adhæc omnia reſpondes, quid ad hæc opprobria, contumelias, irriſiones, confuſioneſque, quas ſcelerati hic effundunt, replicas? [Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt.] O amor, o caritas, o incendia dilectionis: omnes eum mortales oppugnant, eique bellum mouent, totum eius corpus grauiſſimos dolores perfert, pœnis vſque ad ſummum ſaturatum eſt, & tamen non conqueritur, non excandeſcit, aut ſuccenſet, non aduocat ad vindicandum Angelos, non intentat tortoribus minas, ſed orat pro ijs ipſis qui in ſe deliquerunt, crucique affixerunt, dicens, [Pater ignoſce illis, quia neſciunt, quid faciunt:] & benè quidem; ſi enim ſciuiſſent, nunquam Dominum gloriæ crucifixiſſent, aut tam enorme flagitium commiſiſſent. Peccatores quoque dum delinquunt, neſciunt quid faciunt: ſi enim ſcirent, aut præuiderent, quam graues cruciatus, quamque horrenda tormenta ſibi præparata ſint, quamque ingentem gloriam amittant, dum gloria illa cœleſti excidunt, nunquam vel minimum delictum admitterent: vnde exclamat vates regius, [Errant omnes qui operantur iniquitatem.]

Inſignis cōcept.

D. Martini verba.

Dñs pro inimicis ſuis patrē orat.

ADERAT triſti huic ſpectaculo triſtis & doloroſa mater Maria, iuxta crucem cum alijs mulieribus, Maria Cleophe & Maria Magdalena, conſiſtens. Quis hic

B. Virg. dolor.

Digitized by Google

exprimat virgo, omnium martyrum regina, extremos illos tuos dolores, animique amaritudinem, cum dilectum tuum filium, quem tanto olim gaudio concepiſti, tum crudeliter à barbaris hiſce militibus haberi videres? cum ſacra illa brachia, quæ te olim in ætate puerili tam amanter ſtrinxerunt, affixa cruci cerneres? cum diuinam illam faciem, quam toties exoſculata es, ſanguine fœdatam, ſputis deformatam, ſordibus opple-

Tob. 10. tam contemplaris. Si enim Tobiæ mater flebat lachrymis quod abſentiam filij ferre non poſſet; quid hanc hodie matrem feciſſe arbitramur, cum filium ſuum in crucem ſubleuatum & in cruce morientem videret?

3. Re. 3. CVM olim ſapientiſſimus ille mortalium Rex Salomon ſapienti reſponſo puerum, ob quem duæ mulieres inter ſe contendebant, medium diuidi iuſſiſſet; eius, quæ verè Mater erat, viſcera confeſtim ad miſericordiam compaſſionemque commota ſunt. Quantum verò dolorem benedictæ huius matris fuiſſe credendum eſt, cum vnicum ſuum filium in cruce, afflictum & deſolatum, omniaque membra eius loco mota, & à ſe inuicem di-

Gen. 21. ſtracta, intueretur? Si Agar Abrahæ ancilla, cum Iſmael filium ſuum ad mortem in deſertum rapi cerneret, eumque præ animi anguſtia mouentem non valeret, retrorſum abiens ait, [Non videbo morientem puerum.] Quid feciſſe putabimus amantiſſimam hanc filij matrem, cum filium ſuum grauiſſimis affectum ſupplicijs exſpirantem conſpiceret? Heu qualem eius dolorem, quas animi anguſtias, quem mœrorem fuiſſe credimus Auditores? Eheu

Quis eſt homo qui non fleret,
Chriſti matrem ſi videret
In tanto ſupplicio?

Neque enim minor dolor matris erat ſub cruce conſtitutæ, quam filij in cruce ſuſpenſi.

Tenebræ ſuper vniuerſam terram. TRES iam horas Chriſtus in cruce pependerat, à ſexta nimirum vſque ad nonam, cum cœlum tam triſte ſpectaculum ſuſtinere non valens, luctum, ob creatoris mortem, cœpit induere, & tetro amictum velamine tenebras ſuper vniuerſam terræ ſuperficiem inducere,

[Tene-

Digitized by Google

[Tenebræ factę ſunt ſuper vniuerſam terram.] Circa horam igitur nonam cum Dominus vehementi febrium ardore conceptus, doloribus ſcilicet crucis, paſſionis, & mortis bibere poſtulaſſet, eique acetum felle mixtum in potum miniſtri dediſſent, atque omnia de ſe ipſo pronuntiata conſummata eſſe dixiſſet, impletas nimirum figuras, cerimonias legales iam finitas, cum clamore valido ad Patrem ſublato, Pater in manus tuas commendo ſpiritum meum, atque omnes adeò mortales, & vt gratum tibi ſacrificium hoc meum exiſtat, ſupplico, inclinato capite emiſit ſpiritum.

O triſtis & funeſta dies, o dies è diebus omnibus eradenda? o caſus qualis nullus vnquam accidit, o triſte infortunium, & acerbum nuntium: Ieſus Chriſtus mortuus eſt, Dei filius mortuus eſt, o paradoxa: o res ad credendum difficiles: annon emoreris anima cum Deum tuum audis exſpiraſſe? Si Iuda Machabæo fortiſſimo viro mortuo omnis Iudæa plangebat & lamentabatur dicens; [Quomodo cecidiſti potens in prælio; qui ſaluum faciebas populum Dei?] 1. Mac. 9. nonne te ipſum hodie dicere par eſt, cum Dominum tuum Ieſum in prælio audis cecidiſſe? quin non frangimini, ſcindimini, emollimini animi indurati, ferro, ære, adamante duriores. Finduntur hic irrationabiles, & mutæ creaturæ, velum templi in duas partes à ſummo ad imum diuiditur, terra contremiſcit, columnæ & marmora ad terram deijciuntur, monumenta aperiuntur, mortui ſepulchris prodeunt, atque adeò totus mœrore & luctu orbis in morte creatoris conficitur, omnia denique lugubrem amictum induunt, cum Chriſtum in cruce emorientem contemplantur; omnes quin etiam mortales crucem hanc adorant & venerantur.

O crux aue benedicta, o crux aue ſpes vnica, o beata, glorioſa, & adoranda crux, hoc potiſſimum nomine quod in te Saluator meus pependerit; Veneranda, quod ſacra te Chriſti membra tetigerint, ac pretioſus eius ſanguis te perfuderit. Saluete ſacræ ſpinæ, ac regium diadema è vepribus veluti gemmis pretioſiſſimis contextum, quo nullum vnquam ab hominum memoria exſtitit aut

pretioſius aut excellentius. Saluete claui ſalutiferi, gemmæ inquam cæleſtes, adamantes Angelici, qui diuinas illas manus, & ſacros illos pedes exornatis, & decorem quendam eximium ſuperadditis. Salue tu quoque o lancea, quæ tale vulnus inflixit, cui nullum vnquam par fuit inflictum, quæ latus reſeraſti Domini, & aduſque ſacrum Verbi diuini cor penetraſti, theſauros gratiæ, Sacramentorumque myſteria aperuiſti. Salue igitur crux pretioſa, dulce lignum, dulces claui: Saluete ſpinæ, ſalueto lancea, omni admiratione & cultu digniſſima.

CVM te contemptor o crux, pretioſa inquam crux, arborem illam vitæ in medio paradiſi plantatam videre videor: videre videor Virgam illam Moſis, quæ ſerpentes Aegypti noſtræ deuorauit; lignum quoque illud Moſis, quod in aquas Mara coniectum, eaſdem dulces reddidit: thronum Salomonis fultum leonibus: tabernaculum illud fœderis, alis Cherubicis coopertum: quin & rubum illum ardentem in deſerto Caluariæ. Merita porrò tua explicare vix poſſem o crux pretioſa; ſed hoc vnum tamen dicam, te eſſe nimirum clauim illam Dauid, quæ portas æternales reſeraſti, virgam quoque Iacob, cum qua mundi huius Iordanem tranſimus; pedum quoque paſtorale Dauidis, quo Goliadas & Philiſtæos infernales proſternimus; ſcalam quoque Iacob, per quam ad cœlum aſcendimus.

Exo,15. 3.Re.10 Exo.3. 1.Re.17 Gen.28

O crux pretioſa inter omnia ligna ſiluarum, o arbor decora & fulgida, qualem nulla ſilua profert, fronde, flore, germine. O cedrum non dico libani, ſed Caluariæ: o laurum ſemper virentem, & à fulgure nos defendentem, o cæleſtem oleam, per quam miſericordia nobis deſignatur.

Ω' ξύλον μακάρισον ἐν ᾧ θεὸς ἐξετανύσθη vt canit Sibilla. O crux prodigijs & miraculis nobilis, quo tu modò cultu digna redderis, quo te omnes honore proſequuntur: Regum tu vertices exornas, Pontificum infulas condecoras, te timent & verentur diaboli, te honorant Angeli, te adorant homines. Et quo plura tui encomia produxero, quo plura inuenio: tu ſc.es egregia & procera illa te-

la terebinthus, ad cuius radicem Iacob noſter Ieſus Chriſtus idola Laban, id eſt, totius orbis peccata, defodit & ſepeliuit: Tu es egregium illud torcular, in quo ingens humanitatis Ieſu Chriſti botrus expreſſus eſt. Per te o crux, iam cœli gloria, inferorum terror, mundi ſpes facta hodie, & ſemper peccatores delictorum ſuorum veniam, iuſti gratiæ augmentum, afflicti ſolatium, & nos iubilæum & omnium in hoc mundo criminum indulgentiam, in altero verò gloriæ ſempiternæ fruitionem conſequamur. Amen.

IN DOMINICA Reſurrectionis, ſiue ſolemnitate Paſchali.

Reſurrexit ſicut dixit.

FIGVRA.

MAGNVS ille Propheta Ionas cum in Tharſis nauigaturus mare conſcendiſſet, & vehemens ventorum procella, & horrida tempeſtas ingruiſſet, ſorte in mare à nautis vt ita procella quieſceret, & tumentes vndæ compeſcerentur, coniectus fuit; quem immanis deinde cetus deuorauit, triduoque in aluo incolumem ſeruatum magno ſanè miraculo, in littora effudit, ac iucundum cœli lumen fecit intueri. Ion. 1.
Fuit hoc, Auditores, figura proculdubiò magni huiuſce myſterij, cuius hodierna die memoriã Eccleſia celebrat. Nam ecce plus quam Ionas hic, imò verus quidã Ionas; qui cum vaſtum redemptionis noſtræ Oceanum ingreſſus eſſet, & vndique deinde minis, iuſtitia, punitione, & vltione opprimeretur, quo iram diuinæ iuſtitiæ compeſceret, ac tumentes illæ indignationis vndæ ſæuire

Digitized by Google

deſinerent, in paſſionis profundum coniectus fuit, & in ſepulchri vtero viſceribuſque ſeruatus, ac tertiò demum die, hodie nimirum, reſurgens vitæ huicque mundo eſt reſtitutus. O diem lætiſſimum & glorioſiſſimum, o diem verè prodigioſum, ac triumpho Chriſti Ieſu nobilem, eiuſque victorijs, trophæis, & reſurrectione celebrem: o diem iucundiſſimum & lætis nuntijs plenum; quæ vobis iam iam narraturus ſum, ſi prius mecum auxilium cœleſte, idque glorioſæ triumphantis hodie filij matris precibus poſtulauero, recitate igitur mecum ſalutationem Angelicam.

AVE MARIA.

Lib. de reſurrectione. INGENS ille Africæ heu quondam honor Tertullianus de grandi hoc & diuino reſurrectionis agens myſterio, iam à mille circiter & quingentis annis dicebat nihil eſſe in fide vel ad credendum difficilius, vel quod maiorem admirationem mereretur, quam reſurrectionem mortuorum. Et meritò quidem, ipſa namque inſtar Oceani cuiuſdam eſt, magnis agitationibus & motibus obnoxij, quem humanorum iudiciorum ingreſſa cymba, ſecurè enauigare nequit, ſi fides eam non dirigat, vel illa ad fidem, velut ad Cynoſuram, non dirigatur. Ezech. 47. Maxima enim & terribiliſſima omnium, quas Ezechiel Propheta vidit, viſionum fuit illa, cum nimirum fluuium vidit, cuius aquæ ita intumuerant, vt eum tranare nequaquam poſſet, ſed in eo ſibi moriendum eſſe exiſtimaret. Ita quoque in myſterij huius torrente humanus intellectus penè ſubmergitur, adeò namque vehementes eius vndæ & fluctus ſunt, vt nulla ſit aut ingenij vis, aut rationis robur, quod illos ſecurè queat tranſire: tantæ quippè in Euripo illo ſyrtes, tot ſcopuli, tot breuia, tot rupes, tot abyſſi reperiuntur, vt Philoſophia naturalis eundem nunquam auſa fuerit tentare, aut eidem ſeſe tutò committere. Ariſtoteles namque, vt cum eo omnes veteres Philoſophi gentiles, aiunt, à priuatione ad habitum nullum regreſſum dari. Apoc. 5. Aquila quoque illa Euangelica Ioannes librum quendam in Apocalypſi deſcribit, intus & foris ſeptem ſignatum ſignaculis,

ſis : quem nemo neque in cœlo, neque ſubtus terram aperire poterat, nedum aſpicere; adeò vt nec homines, nec dæmones, nec ipſi quinetiam Angeli eundem legere poſſent, ſolus namque Agnus eum legebat & intelligebat: Et animalia clamabant: Dignus es Domine accipere librum, & ſoluere ſignacula eius, quoniam occiſus es & redemiſti nos.

QVID porrò nobis denotas, o liber, niſi ſacrum illud reſurrectionis myſterium, ſcriptum intus & foris, in anima inquam & corpore exaratum, non ſeptem quidem ſignatum ſignaculis, ſed innumeris miraculis ac prodigijs circumſeptum: adeò ad aperiendum & reſerandum difficile, vt nulla vnquam creatura id potuerit aut intelligere, aut ad vitam redeundo aperire, niſi Chriſtus Ieſus, innocens ille Agnus in Caluariæ monte immolatus. Hic ſcilicet eſt vbi ſapientiſſimi Salomonis defecit ſapientia, hic eiuſdem ſapientia ignaram ſe fatetur, hic ſibi aquam hærere ingenuè profitetur dicens: [Tria ſunt mihi difficilia, & quartum penitus ignoro, viam aquilæ in cœlo, viam colubri ſuper petram, viam nauis in medio mari, & viam viri in adoleſcentia;] per viam aquilæ in cœlo Chriſti aſcenſionem; per curſum nauis in mari, incarnationis eiuſdem myſterium; per ſerpentis viam in petra, glorioſum myſterium reſurrectionis.

Pro. 30. Tria quæ Salomon nequijt comprehẽdere.

O ſublime myſterium, o reſurrectio penitus diuina & ab omni humano ingenio admodum remota, atque ad comprehendendum omninò difficilis. Fuere olim Saducæi qui reſurrectionem non admittebant, ſed penitus negabãt; qui cum ad Chriſtũ Dominum acceſſiſſent, de reſurrectione mortuorũ diſputaturi, hoc ab eodem reſponſum retulere, [Erratis neſcientes ſcripturas, neque virtutẽ Dei.] Sed diſcat hic humana ignorantia & ſtupiditas, quod queinadmodum in exitu Iſrael de Aegypto, Aegyptij quidem & Hebræi ſe ſimul in viam dederunt, hi ad fugiendum, illi verò ad fugientes proſequendum, ſed cum ad rubrum mare vtrique venirent; illi quidem vndis eius ſubmerſi ſunt, hi autem ſine vllo ſui ſuorumque detrimento, incolumes tranſierunt, ac deinde in

Mat. 22

Exo. 14.

Digitized by Google

terram promiſſionis ſine vllo omninò morbo integriſque veſtibus peruenerunt:quod inquam ad eundem modum cum corpora è terræ viſceribus, uelut ex ultima Aegypto egreſſa, rubrum diuinorum iudiciorum mare tranſire debent, peccatores quidem in eo perituri ſint; electi uerò incolumes tranſituri corpora quoque eorum integra & perfecta, atque omni mortalitatis contagio infirmitatibuſque corporis huius liberata gloriam cœleſtem ingreſſura ſint.

Gen. 40 CONSIDERATE quoque uobiſcum, Auditores quemadmodum duo illi in Aegypto captiui, propter delicta quædam in carcerem coniecti, eodem tempore ſimul carceribus egreſſi ſunt, quorum vnus deinde in crucem actus, alter uerò in priſtinum dignitatis locum à rege reſtitutus eſt: ita quoque eodem temporis momento duo captiui è mundi ergaſtulo egredientur, iuſti ſimul & peccatores; hi quidem æternis ſupplicijs adducendi, hi uerò ad gloriam deſtinati. Diſcite inquam & conſiderate o increduli mortales, eum ipſum qui è nihilo molitus eſt omnia, qui è nihilo cuncta produxit, qui Adamum de limo terræ formatum in hunc mundum induxit, qui potis eſt de lapidibus iſtis ſuſcitare filios Abrahæ, longè facilius cineres poſſe coaceruare, oſſa recompingere, pelle ueſtire, uitamque iiſdem conferre. Egregiam huiuſce rei figuram in Ezechiele Propheta habemus. Cum enim Deus Prophetæ uaſtum campum mortuorum oſſibus oppletum monſtraret, & diceret, [Putaſne uiuent oſſa iſta?] & ipſe diceret, [Domine Deus tu noſti.] Dominus uerò iterum adderet, vt oſſibus inclamaret. [Oſſa arida audite uerbum Domini:] illa ſtatim ad Prophetæ vocẽ in pedes conſtiterunt, animaque ſubintrante ad vitam redierunt. Erat hoc utique eiuſce rei ſignum Auditores, quæ magno illo extremi iudicij & reſurrectionis generalis die euentura eſt.

Inſignis figura. Eze. 37.

Act. 17. SED nunquam id Philoſophi credere potuere: ſcriptum eſt enim in Actibus Apoſtolorum, Paulo Athenas ueniente, ubi doctiſſimi quique Philoſophi commorabantur, & de mortuorum reſurrectione uerba faciente, abiom-

Nũquã veteres Phil. mi

ab omnibus doctrinam eius exploſam fuiſſe, ueluti ſi fabulas quaſdam & anilia commenta narrare. Refert adhæc Euagrius Eccleſiaſticæ hiſtoriæ lib. 1. cap. 15. Syneſium Cyreneņſem Epiſcopum, doctiſſimum iuxtà ac ſubtiliſſimum Philoſophum, omnia quidem fidei noſtræ myſteria credidiſſe, excepto profundo illo reſurrectionis myſterio, o paradoxa; quin & ipſi Apoſtoli difficulter admodum idipſum credere potuerunt, de quibus Scriptura ait: [Recumbentibus undecim apparuit illis Ieſus, & exprobrauit incredulitatem eorũ & duritiam cordis, quia his qui uiderant eum reſurrexiſſe non crediderunt.] Lucas uerò ait eos uiſo Ieſu, putaſſe ſe ſpiritum uidere, adeò ut præ metu conturbati fuerint. S. Thomas autem adhuc ulterius in incredulitate proceſſit; cum enim Apoſtoli ui diſſe ſe Dominum dicerent, addidit ille, [Non credam niſi uidero fixuram clauorum.] Sed ſatis iam eſt, o Thoma, ſatis eſt Apoſtoli, Sadducæi, Philoſophi, nolite amplius de myſterio hoc dubitare: videmus enim hic ad oculum Dominum à mortuis reſurrexiſſe: videmus magnum illum librum apertum, videmus Chriſtum ingentem illum torrẽtem pertranſijſſe, Ieſus [reſurrexit ſicut dixit.] Nihil igitur hodie aliud quam triumphi, quam victoriæ decãtãdæ ſunt, ac nõ niſi de reſurrectione loquendũ eſt.

Myſteriũ reſurrect. agnoſcere potuerunt.

Mar. 16.

Luc. 14.

Ioa. 20

GLORIOSA Domini reſurrectio, quam tot olim prophetarum oracula prænuntiarunt, tot veteteris Teſtamenti loca deſignarunt, quam Chriſtus Dominus ſemper & vbique prædicauit, quam ipſi quatuor Euangeliſtarum commentarij annuntiarunt, infinitis hodierna etiam die teſtimonijs demonſtrata fuit. Ipſi namque Angeli Maris eam denuntiant, præcipientes vt illæ eamdem Apoſtolis manifeſtarent; plurimi quoque mortali ad vitam reſuſcitati, & cum Chriſto reſurgẽtes, in ſanctam ciuitatem venerunt, & eam notis & amicis declararunt. Duo quoque viatores ab Emaus reuertentes eamdem Diſcipulis annuntiarunt: S. Petrus, vt Apoſtolorum omnium vertex, eamdem ſuis ipſe oculis conſpexit: ceteri quoque Apoſtoli eamdem firmiter crediderunt, cum Dominum iuxta mare Tiberiadis ambulantem viderunt. S. verò Ambroſius nulli ait eam prius cogni-

cognitam & manifeſtam fuiſſe, quàm ſacratiſſimæ *Virgini*: ſed quoniam teſtimonium illius fortaſſe ſuſpectum fuiſſet, quaſi id illa præ nimio in eum amore aſſeruiſſet, Euangeliſtæ id penitus ſilentio inuoluerunt. Tanta ſcilicet, tamque grauia teſtimonia requirebantur, quibus res tam ad credendum difficilis confirmaretur, quo ab hominibus credi poſſet. Reſurrexit igitur ſicut dixit, aiunt Angeli, Mariæ, viatores, Apoſtoli, atque omnes adeò homines.

AQVINAS ille Thomas, Doctor Angelicus, quinque affert rationes, ob quas Redemptorem noſtrum à mortuis reſuſcitari oportebat, ſed omiſſis duabus, tres tãtum potiſſimas huc adducam. Primò ſcilicet, vt diuinam ſam iuſtitiam notam faceret, cuius eſt quos deiecit & humiliauit ſublimius erigere, & priorem deiectionem nouo maiorique honore compẽſare; quod apud Lucam
Luc.1. Maria ſignificat, [Depoſuit potentes de ſede & exaltauit humiles.] Chriſtum igitur, qui ſeſe ad mortem vſq; crucis humiliauerat, par erat & conſentaneum exaltari, tantumque ſubleuari, quantum ſeſe prius depreſſerat. Vnde
Phili.3, Paulus ad Philippenſes: [Humiliauit ſemetipſum, factus obediens vſque ad mortem, propter quod & Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen.]

OCCVLTA & naturali quadam ratione fieri videmus, non altius fontes poſſe deduci, quam eorum origo & ſcaturigo in terram deſcendat; ſed eamdem & eruptionis, & initij eſſe altitudinem. Cùm igitur puteus ille aquarum viuentium è ſtabulo & præſepio, vt ſic dicam, exortus fuiſſet, deinde ad vſque crucem adhuc penetraſſet, quin & ad ſepulchrum in rupe exciſum, quod præ humilitate nimium quantum profundum erat; neceſſe quoque erat, eum ad cœlos vſque vnde venerat erum-
Pſal.18. pendo aſcendere. Audite obſecro vti id exprimat Pſalmographus, [à ſummo cœlo egreſſio eius,] videte eius aſcenſum. Par quoque erat, vt lucidus ille & effulgens
Ioſ. 10. ſol, qui ad nutum magni illius Ioſue, Patris inquam æterni, in cruce confixus & clauis affixus, immobilis ſteterat, interea dum inimici noſtri profligarentur, & mũ-

dus

dus ipſe ſubigeretur: par inquam erat, vt ſol ille, qui decem gradibus retroceſſerat, ſub nouem ſcilicet Angelorum choris, humanamque naturam induendo, vt homines redimeret, qui inſtar Ezechiæ regis in extremis verſabantur; vt inquam lucidum illud aſtrum hodie in locum ſuum reuerteretur. Quamobrem hodie reſurrexit ſicut dixit, & ſol ille noſter ad Zodiacum ſuum & orbem redij.

PATIENTIÆ illud exemplar Iob cum è Cræſo factus eſſet Iro pauperior, omnibusque facultatibus ſpoliatus, adeò, vt velut opprobrium ſuorum factus, & omni deſtitutus auxilio in ſterquilinio ſedere coactus fuerit; breui interiecto tempore talem rurſus à Domino benedictionem conſecutus eſt, vt omnia ei duplicia, & nõ ſine fœnore, reddita fuerint. Præſignabat hoc, verum illum Iob, Chriſtum Dominum, Dei inquam filium adeò Iob 42. deiectum iri, vt in infami cruce, in medio latronum, nudus omninò, mori debeat, ſed hodie iterum adeò exaltandum, vt quicquid prius quodammodò amiſerat, duplici menſura ei reddendum ſit: gloria ſcilicet, quoad corpus, de qua dictum eſt, [gloria & honore coronaſti Pſal. 8. eum,] & nominis exaltatio, de qua ſcriptum, [Et exalta- Pſ. 148. tum eſt nomen eius ſolius:] An non igitur ei omnia du- Pſ. 109. plicia reddita? Hic igitur completum videmus regium illud vaticinium Dauidis, [De torrente in via bibit, propterea exaltauit caput:] Dominus enim, ac Redemptor noſter cum in vitæ ſuæ curriculo & via abundè de paſſionis torrente bibiſſet, hodie caput exaltat, idque reſurrectionis ſuæ virtute. Sed pergamus in figuris.

IOSEPH iniquiſſimè à fratribus venditus, falſo accu- Gen. 41 ſatus, & iniuſtè in carcerem coniectus, cùm in libertatem iam reſtitutus eſſet, veſtibus regijs indutus fuit, & carpento per omnes vrbis plateas inuectus, ab omnibus Ægypti ſaluator ſalutatus, ac Dominus vniuerſæ domus regiæ, & princeps omnis poſſeſſionis Pharaonis conſtitutus. Hodie igitur figura illa completa fuit, & Ioſeph noſter, Chriſtus inquam Dominus, ab Apoſtolis venditus, iniquè à Iudæis accuſatus, in ſepulchri carcerem cõiectus, inde egrediens, veſtibus gloriæ & immortalitatis

circun-

circumdatus fuit, & glorioſo, ac triumphali diuinitatis curru inuectus,atque vniuerſi orbis Monarcha conſtitutus,ab omnibus mundi Saluator eſt appellatus.vnde de
Act.2. eo prædicarunt Apoſtoli: [Hic eſt qui conſtitutus eſt à Deo iudex viuorum & mortuorum:]vaticinatus eſt Pſal
Pſal. 71 tes?[Dominabitur à mari vſque ad mare,] Pater quippè æternus hoc ei quondam pollicitus fuit dicens,[Tibi da
Pſal.2. bo gentes hæreditatem tuam, & poſſeſſionem tuam terminos terræ.]Verum progrediamur vlterius.

Eſth.7. SCRIPTVM eſt in hiſtoria Eſther, Mardochæum, qui à ſuperbo & inſolenti Aman ad crucem poſtulatus erat, precibus & interceſſione formoſæ Eſther reginæ, depoſito ſacco & exuto cilicio, purpura regia indutum fuiſſe: victoriaque de hoſte ſuo relata, & eodem ipſo in ligno,quod Mardochæo parauerat,Amano ſuſpenſo omnem populum ſuum, qui iam publicè regijs diplomatibus proſcriptus erat in libertatem vindicaſſe. Annon vobis hic ſignificari, ac præſignari videtur, Auditores, miſerum noſtrum Mardochæum Chriſtum Dominum, Satanæ crudelis inferorum Principis inuidia ad crucem condemnatum, exutis hodierna die mortalitatis exuuijs & cilicijs, & veſte gloriæ induta, tantam tamque luculentam de hoſte ſuo victoriam relaturum, vt hoſte cruci, quam ipſi hoſtis parauerat, affixo, pacem, ſalutem, quietem, libertatem denique humanæ naturæ ſit allaturus? Præ-
Pſ. 109. ſagit id vates ille & Pſaltes Dauid, dicens, [Dixit Dominus Domino meo ſede à dextris meis; donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum.] Audiuit inquit vates,cum Pater æternus filio ſuo,Verboq; æterno diceret, Poſt triſtem illam & funeſtam paſſionem glorioſa tibi imminet reſurrectio; & hoſtibus noſtris, morte nimirum,diabolo,& mundo proſtratis & glorioſo illo bello feliciter confecto,ipſe te exaltabo,& ad dexteram meam in gloria collocabo.

Simile. CVM Moſem illum,Domine Ieſu,qui ſe Pharao-
Exod.1. nis filia prognatum eſſe tutò poterat aſſerere, in profluentem conijci intueor (quippè qui mallet cum electo Dei populo afflictiones ſubire,cumque per mare ru-

brum

orum ducere & deducere, Aegyptoque Pharaonem & omnem potentiam eius conculcando,inque nihilum redigendo educere) ſortem tuam videre videor;filius nam que Altiſſimi cùm eſſes homo factus es,& pro hominib. pati voluiſti:eoſque Aegyptio iugo eductos per rubrum paſſionis tuæ mare deduxiſti; ac ſtatim deinde princeps & caput totius Eccleſiæ factus, hodieque à morte reſuſcitatus,omnem mundi,mortis,& diaboli crudelitatem ac tyrannidẽ deſtruxiſti,vnde Pſalmiſta, [Exurgat Deus & diſſipentur inimici eius]

ET ſanè cùm innocuum Danielem Babyloniorum inuidia in lacum leonum coniectum video, eiuſdemque aditus undique communiri, à militibus cuſtodiri, ipſum tamen incolumem & illæſum egredi, ſupraque omnes ſatrapas,regnique principes conſtitui;ipſe mihi perſuadeo,non eſſe hoc aliud quam figuram quandam eiusrei, quam hodie in Saluatore noſtro videmus contingere. Cum enim iam ab hinc triduo in leonum ſpelunca,in ſepulchro inquam militum (qui in ſacris litteris leones nonnunquam appellantur) cuſtodia cuſtodito collocatus eſſet, & principes ſynagogæ idipſum ſigillis ſuis obſignaſſent,hodie ecce integer & ſanus reſurgit & egreditur,ſupraque omnes cœli, terræ,& inferorum principes, ſupraque omnes mortales conſtituitur. Huiuſce teſtem rei habeo Dauidem,dum ait,[Gloria & honore coronaſti eum, & conſtituiſti eum ſuper opera manuum tuarum,omnia ſubiecisti ſub pedibus eius.] Atque hæc eſt prima Reſurrectionis Dominicæ,quam attuliſti, ratio,o Thoma.

Pſ. 67. Dan. 6.

Pſ. 8.

VENIO ad alterā:Reſurrexit nimirum Dominus, vt nos aliquādo à mortuis reſuſcitādos demōſtraret:ita nāque iddocet Tertullianus;atq; aliud nō prædicat Paulus 1. Cor. 15. [Si Chriſtus reſurrexit, ergo & mortui reſurgūt.]quin & negatiuè,[ſi Chriſtus nō reſurrexit, ergo & mortui nō reſurgūt.]Nā vti benè D.Thomas,reſurrectio Chriſti eſt cauſa noſtræ reſurrectionis, propter diuinitatē eius cui noſtra per vnionē hypoſtaticā,& perſonalem humanitas copulata erat. Vnde idē qui ſupra Paulus,& eodem quoque loco, [Per vnū hominē mors,& per vnū homi-

Altera reſurrectionis ratio.

3. par q. 56. ar. 1.

hominem reſurrectio mortuorum.] Quamobrem arrigite aures, Auditores, egregios hanc in rem conceptus, tum iucundos, tum ad permouendum graues, depromam.

Vis Magnetis. EA Magnetis eſſe vis dicitur & potentia, vt ferrum omne, occulta quadam ſypathia, ad ſe trahat, extra centrum ſuum rapiat, in altum libret, & ſurſum ſuſtollat Paulus, atque adeò omnes ſacræ paginæ Chriſtum petrã
1. Cor. 10. eſſe, ac lapidem teſtantur; [Petra autem erat Chriſtus;] ſed lapidem magnetem, qui corpora inſtar lapidum grauia, ſepulchris educit, & in generalis reſurrectionis die ſurſum in aera ſubleuabit. Vnde ipſemet de ſe olim
Ioa. 19. dicere non erubuit, [ſi, ſemel, exaltatus fuero, omnia traham ad me ipſum.] quaſi dixiſſet, ſcire vos velim ò mortales, eſſe veluti magnetem quendam; ita, vt ſi ſemel in cruce ſubleuari me contingat, omnia, mihi credite, ad me ipſum ſim attracturus, quin & mortuos ſepulchris educturus.

TAM ſuaues, tamque gratos odores exhalat (vt omnes naturalium rerum ſcriptores tradunt) pãthera, tamque egregijs maculis variegata eſt, vt, quoties, in apertũ ſe dat, & ſiluas pererrat, omnia eam animalia, odore allecta, ſequantur. Ieſus Chriſtus quoque meritò cum panthera, cùm ipſe ſe vermem appellare non erubuerit, [Ego ſum vermis & nõ homo,] componi poteſt; pellis namque humanitatis eius inſignibus immortalitatis, impaſſibilitatis, agilitatis, & claritatis maculis conſperſa eſt; ſuauiſſimos quoque & iucundiſſimos meritorum odores ſpirat: adeò, vt hodie reſurgens apertum vix prodeat, quin omnia ſtatim animalia rationis vſum habentia, homines dico, eius veſtigijs inſiſtant, eumque quoquo ſe vertat ſequantur, omnes namque Patres & ſanctę illæ animæ, quas limbo eripuit, eum comitantur, forſitã & omnes quæ in purgatorio detinebantur. Præſagiſſe id
Cant. 1 Salomon viſus eſt cùm diceret, [curremus in odorem vnguentorum tuorum.] quaſi diceret, O ſacra Panthera, ad odorem meritorum tuorum animæ noſtræ hoc in mundo quidem te ſequentur; poſt reſurrectionem verò ipſa corpora ſepulchris egredientia.

VENIT

Digitized by Google

VENIT mihi hic alterius conceptus in mentem Iacob & Eſau, fratres vterini, quos toties iam in ſcenam etſi diuerſo ſemper ſchemate, produximus, hoc modo in lucem editi ſunt. Cùm Eſau, vt primogenitus matris vtero egrederetur, Iacob calcem pedis eius arripuit, atq; ita ambo vno enixu in mundum prodiere. O ingẽs myſterium; Chriſtus & homo fratres gemini, eodem in vtero, ſcilicet humanitatis, vel ſi videatur, mundi huius. comprehenſi & enutriti erant: vnus eorum hodie naſci, & è terræ vtero prodire cum geſtit, Chriſtus Ieſus inquam, primogenitus mortuorum; homo fratris pedem apprehendit, noſtram videlicet humanitatem, atque ita alter alterum educit: ita vt vno reſurgente neceſſe fuerit & alterum reſurgere. Atque hoc ipſum eſt quod toties eum dicentem audiui, [Traham vos in funiculis Adæ:] noſtra nimirum humanitate, funiculis inquam, quibus Deus à mortuis reſurgens, nos ſecum ſimul facit reſurgere. Gen. 25

REFERT Plinius, ceruos cum flumen aliquid tranſire parant, in vnum ſimul omnes locum congregari, tum omnium fortiſſimum in vndas ſeſe deijcere, ac violentiæ aquarum tranatando ſeſe opponere, cuius tergo ſecundus cornuum ſuorum mox pondus imponit, ſecundi verò tergo tertius ſua, ac prioribus ſemper poſt ſequẽtes inniti, atque ita induſtria & auxilij primi, qui impetum aquarum frangit in terram quam petunt commodiſſimè tranſire. Neceſſe profectò erat Oceanum nos dãnationis, ac mortis fluenta tranare, vt ad ſalutis terram pertingeremus; & ecce magnus ille, ac potens ceruus, Ieſus Chriſtus in hoc ſeſe mare primus conijcit, primus mortem patitur: cuius meritis innixus Adam, Adami Abel, atque huius, omnis retrò venientium mortalium ſeries, procelloſum hoc & periculoſum damnationis mare, mortis periculo exempti, tranſeunt, vt ita in fortunatas illas Inſulas, idque meritis primi illius cerui Ieſu Chriſti perueniant. Audite & aliud non minus auditu iucundum, aut raritate eximium. Qua induſtria cerui aquas trãſeant.

ELISAEVS Propheta iam ſepultus corporis ſui contactu mortuum in vitam reuocauit. Verus noſter 4. Reg. 13.

Eliſæus

Eliſæus Chriſtus eſt, ad cuius nudum humanitatis contactum mortui peccato ad gratiam redeunt, & de morte ad vitā tranſeunt: quod præclare ait Euſebius ille Emiſ-
Hom.7. ſenus: [Noſter Eliſæus Chriſtus, mortuus, morte ſua ſalu
de Paſc. tem largitur, & vitam ſepultus operatur:] & ante eum Apoſtolus Paulus: [Qui mortem noſtram moriendo de-
Rom.4. ſtruxit, & vitam reſurgendo reparauit.] Dauid quoque, Prophetico ſpiritu præuidens Meſſiam moriturum, ſepultum iri & reſurgendo omnes ad ſecum reſurgendum inuitaturum, magno eum affectu obſecrat, vt tempeſtiuè
Pſ. 107. reſurgat, dicens, [Exurge gloria mea, exurge pſalterium & cithara;] quaſi diceret, Noli diutius in ſepulchro hærere, ſed quamprimum ſurge: cui deinde Meſſias reſpondet, [Exurgam diluculo.] Et Pſ. 3. [Ego dormiui, & ſoporatus ſum, & reſurrexi.]

3. rō cur Xp̄s reſurrexerit. TERTIA poſtremò ratio, ob quam Redemptor noſter reſurrexit, hæc fuit, vt corpus ſuum ſimul & animam omnibus numeris abſoluta redderet: corpus namque anima deſtitutum, imperfectum eſt; anima quoque, cum corporis naturalis forma ſit, ſine ſuo corpore imperfecta eſt & informis. Itaque neceſſe erat, quo perfectus quidam Chriſtus exiſteret, vt corpus animam reſumeret, & anima ſuo iterum corpori vniretur; adeò vt ſi Chriſtus non reſurrexiſſet, imperfectus ſemper manſiſſet, atque homo perfectus nequaquam extitiſſet: & ſanè quandiu corpus Ieſu Chriſti in ſepulchro ſine anima iacebat, anima verò ad inferos deſcenderat, verus & perfectus ho-
3. p. qō. mo non erat. Teſtem huiuſce rei habeo Thom. Aquina-
50. ar. 4. tem, & ſimul Ariſtotelem, qui in Metaphyſicis ait ho-
4. Meta. minem mortuum verè hominem appellari non poſſe, niſi æquiuoce. Lombardus verò & Hugo de S. Victore contrariam opinionem tuentur, & aſſerunt Chriſtum triduo illo quo apud inferos vagabatur, verè hominem extitiſſe, ſed errant; vt enim quis perfectus homo dicatur, neceſſe eſt animam corpori ſuo naturali quodam nexu vniri & copulari: & repugnat illa opinio veritati qua credimus Chriſtum verè mortuum eſſe.

NECESSARIA igitur erat reſurrectio, vt duæ illæ naturæ iterum coniungerentur, & perfectum quid, quod reſur-

Digitized by Google

reſurgeret, efficerent. Hoc quippe erat quod ipſe Dominus tantoperè deſiderabat, tamque inſtanter à Patre ſuo poſtulabat, dicens, [Caro mea requieſcet in ſpe] (reſurrectionis ſcilicet) [quoniam non derelinques animam in inferno, nec dabis ſanctum tuum videre corruptionem.] Et alibi: [Quantas oſtendiſti mihi tribulationes multas & malas, & conuerſus viuificaſti me, & de abyſſis terræ iterum reduxiſti me.]

Pſ. 15.

Pſ. 70.

HACTENVS, Domine Ieſu, de glorioſo tuo corpore, deque glorioſa anima verba feci, ſed ſemper ſuſpenſus & dubius exſtiti, quid de tua diuinitate interea actum ſit, nam vbinam latebat illa, interea dum corpus in monumento iacebat ſepultum, anima verò inter beatarum animarum choros in limbo verſabatur, ubinam hærebat? quid agebat? Arrigite aures Chriſtiani, quid de ea actum ſit, paucis aperiam: licet in ſeparatione illa, quæ in morte accidit, anima a corpore ſe iuncta fuerit, & alterum ab altero penitus diſcretum; ipſa tamen diuinitas nunquam a corpore, quod in ſepulchro iacebat, aut ab anima quæ apud inferos uagabatur, diuiſa fuit: nam ut benè Damaſcenus ait, [quod ſemel aſſumpſit, nunquam dimiſit.] Quod ut intelligatis, aperta uobis ſimilitudine patefaciam. Quemadmodum enim arcus, dum nimium tenditur, in medio frangatur oportet, & utrumque extremum alterum ab altero ſeparetur; neruus uerò, qui utrique extremitati annexus eſt, integer perſeuerat, & utrimque adhæreſcit: ita de arcu humanitatis Ieſu Chriſti dicendum eſt, eam ſcilicet adeò in cruce extenſam fuiſſe, ut in duas partes fracta ſit, animam ſcilicet & corpus qua fractione utraque pars a ſe mutuò diuiſa fuit; at diuinitatis neruus, qui utramque combinabat, nunquam diuiſus aut fractus fuit, ſed utrique firmiter adhæſit.

Vbinā diuinitas latuerit interea dū corp⁹ in monumento, aīa apud inferos eſſet.

Li. de incar. ver.

Egregia ſimilitudo.

PRODVCAM & aliam: cum miles quiſpiam gladium uagina educit, uagina quidem & gladius à ſe inuicem ſeparantur, miles tamen utrumque geſtat, gladium manu, uaginam uerò ad latus. Ad eumdem etiam modum ualidus ille miles & dux Chriſtus, animæ ſuæ gladium corporis ſui uagina in Paſſionis ſuæ certamine,

Alia ſimilitudo.

 cum-

educens, vt inimicos noſtros proſterneret ac profligaret, alterum quidem ab altero ſeparauit, ſed diuinitas veluti dux, vtrumque licet à ſe mutuò diuiſum, complectabatur.

Figura. EGREGIÆ quidem hæ ſimilitudines ſunt, ſed addam & figuram è Leuitico deprompram. Præcepit olim Deus, vt mortuo turturi caput non abſcinderetur. Quid hocce myſterium denotare putamus, Auditores? Aliud nihil, quam caſto illo turture Chriſto Ieſu mortuo, caput, id eſt diuinitatem à reliquo eius corpore non eſſe ſegregandum.

EGREGIA igitur illa diuinitas, duas illas partes, duas extremitates, duas naturas, animam inquam & corpus hodie coniungens, & noua illis dona nouaſque dotes impertiens, ſepulchro eaſdem educit, Angelorumque teſtimonio ſe ſurrexiſſe declarat. Hodie igitur vos impletas video, o veteres figuræ, figuræ quas ſacra nobis Biblia aperiunt: hodie quoque verum fuiſſe comperio, quod tibi accidiſſe in ſacris hiſtorijs legimus o Sampſon. Sampſon enim, Auditores, infamis Dalilæ amoribus irretitus cum per regiones Philiſthinorum obambularet, Gazam deueniens, ab inimicis ſuis obſeſſus fuit, & detentus; ſed in inimicorum ſuorum ludibrium portas vrbis confregit ac ſecum abſtulit: noſter autem Sampſon, è cælo in mundum hunc deſcendens, quæ verè regio Philiſthijm eſt, imputæ Dalilæ, naturæ inquam humanæ amoribus irretitus, cum ſepulchrum intraſſet, quod Iudæi militum præſidia & cuſtodia vallauerant, rati illum eidem includere, hodie, magna cum inimicorum ignominia & opprobrio, portas eius & repagula confregit, ac reſurrexit ſicut dixit.

Iud. 16.

Gen. 39

Ioſeph falſo ab Aegyptijs accuſatus, & inique in carcerem coniectus, factus eſt magiſter carceris, clauesque cuſtodiæ gerens, & inde egrediens, alios ſecum egredi fecit: hodie verò Ieſum Chriſtum, falſo accuſatum, & duplici carcere ſeruatum, ſepulchro nimirum, & infernali limbo vtriſque dominari video, eorumque claues geſtare, egrediendoque alios ſecum educere. Reſurrexit igitur ſicut dixit.

NO-

NOLEBAT igitur Pater æternus dilectiſſimum filium ſuum in ſepulchri ergaſtulo diutius detineri, ſed quamprimum eum eduxit. Referunt naturalium rerum indagatores, leunculum recens natum tres continuò dies dormire, adeò vt mortuus quodammodo videatur, donec leo pater horrendo quodam rugitu eum à ſomno excitet. Leunculus ille de tribu Iuda, Ieſus Chriſtus, poſt paſſionem triduò quodammodo in terræ viſceribus dormierat, ſed vbi magnus ille leo Pater æternus, auribus eius inſonuit, [Exurge gloria mea, exurge pſalterium & cithara:] repentè excitatus ſepulchro egreſſus eſt: quod Angeli annuntiantes mulieribus dixere, [Reſurrexit ſicut dixit.]

inſignes concep-tus.

Pſ.107.

O lætum ac iucundum nuntium: o glorioſam reſurrectionem: o diem plenum gloria, honore, ac verè triumphalem. Hodie te Domine plenum maieſtate, victorijs, ac triumpho nobilem intueor. Hodie o Cæſar, o mundi Hercules, morte tua mortẽ deſtruxiſti. Legimus fortiſſimũ virum Eleazarum, cum elephantum, cui regem inſidere putabat, ventri belluæ ſubiectus interficeret, ſeipsũ ignoranter interfeciſſe. Eleazarus hic mortẽ mihi ſignificare videtur, quę Chriſtũ, magnum illũ elephantũ, mundi præſidium, parans interficere, eundem in cruce occidendo ſe ipſam neſcia occidit. Ita namque prædixerant Prophetarum vaticinia, [Ero mors tua o mors.]

1.Mac.6

Oſe.13.

IACOB tota nocte cum Angelo luctatus, ab eo in femore læſus fuit, victoriam tamen retulit: verus noſter Iacob, Chriſtus Ieſus, cum morte tota paſſionis nocte ad mortem vſque luctatus, in femore tandem humanitatis vulneratus eſt, ſed victor tamen euaſit. O quis hic figurarum ſeſe campus aperit? Rex Iſrael Saul cum à Philiſtæis, è bello fugiens, premeretur, ait armigero ſuo, [Euagina gladium & prime me:] quod vbi ille præſtitiſſet, eodem ſe continuò gladio interemit. Saul noſter Ieſus à Iudæis in paſſione preſſus & afflictus, morti præcepit, vt ſe feriret, ſimulque occideret (oblatus enim eſt quia ipſe voluit) ſed eodem ſtatim illa gladio cecidit, ſuiſque ſe armis interfecit. Neque enim præſumebat ei mors manus inijcere, ſi hic Cæſar,

Gen.32.

1.Re.31

inclinato capite,data ei licentia non permiſiſſet. Et vt
Iud.16. Sampſon morte ſua inimicos ſuos mori fecit:ita quoque Redemptor noſter in crucis patibulo exſpirans, mundum, diabolum, inimicos ſuos & noſtros iuratiſſimos eadem morte inuoluit. Cantemus ergò Domino, glorioſè enim magnificatus eſt; cùm nimirum hodie equum & aſcenſorem,mortem videlicet, & diabolum proiecit in mare.

VOS verò,animæ,quæ in captiuitate limbi,& purgatorij ergaſtulos captiuæ,detinemini,quo gaudio exultare par eſt? quanta vos iucunditate ad tam iucundum nuntium affici oportet? cum nimirum iam optata illa dies,tempus illud expectatum aduenerit,quo carceribus eſtis eripiendæ? Quantum autem veſtrum gaudium eſſe debet ò animę in hoc adhuc mundo peregrinantes,cum iam tyrannis illa & crudelis illa poteſtas qua miſerum in mundum oppreſſæ eratis,finem accepit? At vbinam tu es,ò ſacratiſſima virgo Maria, quid ais? an non hodie jure meritoque dicere poteris quod olim Iacob viſo filio ſuo Ioſeph,quem velut mortuum luxerat,dicebat, [Suf-
Gen.45 ficit mihi quia filius meus Ioſeph viuit?] Noli amplius,
Tob.2. ò veri Tobiæ mater quæ irremediabilibus filij tui abſentiam lacrymis deflebas, Caluariæ montem gemebunda, ac ſuſpirans conſcendere,vt filium tuum eminus venientem videas:nam rediјt,[ecce reſurrexit ſicut dixit. Mulier ecce filius tuus.]

NOLITE verò eum ò Mariæ, amplius in ſepulchro quærere, neque enim eſt hic: nolite eum,ò piæ animæ, quæ Hieroſolymis, ideſt, peccatis veſtris, orto iam ſole gratiæ, diuinarumque inſpirationum, pietatis & deuotionis vnguento onuſtæ egreſſę eſtis quęrere in monumento,non eſt hic. Nolite eum amplius in præſepio, in deſerto, in monte Caluarię, in cruce, aut apud inferos quęrere,non eſt ibi, Reſurrexit ſicut dixit, Quam benè dicitis,ò Angeli, [non eſt hic?] non eſt amplius miſer ille & afflictus Iob,in crucem extenſus:non eſt amplius Noe nuditatem ſuam in monte Caluarię reuelans; non eſt amplius ille,quem ſanguineo perfuſum rore in horto oliuarum vidiſtis, aut quem ſpinis coronatum, cruce graua-

Digitized by Google

grauatum nudiuſtertius vrbe egredientem conſpexiſtis. Hem quantum mutatus ab illo eſt paupere. Iam totus pulcher eſt, iam nouis effulget exuuijs, noua luce coruſcat, nouis exultat trophæis: denique iam reſurrexit, vti prædixerat. O totius ſeruator mundi, & hominum Angelorumque Redemptor, O Theſeu, qui feliciter ab inferis remeaſti, ò monſtrorum domitor Hercules, qui diabolum, mundum, mortem, aliaque portenta viſu & auditu horrenda ſuperaſti: ò zelator animarum & amator Deus, qui, vt ijs vitam conferres, mori voluiſti; vt eas in paradiſo voluptatis collocares, ad inferos deſcendiſti, ut eas perſanares, amaram mortis, ac paſſionis cicutam in medelam hauſiſti; vt earum debitis ſatis faceres, vendi, tradi, ſanguinemq; tuum pretioſum in vadimonium dare, teque ipſum totum pro ijs exponere voluiſti; qui denique vt eas reſurgere faceres, prius ipſe reſurrexiſti. Fac igitur clementiſſime, ac benigniſſime Domine, vt è peccato ad gratiam, è ſuperbia ad humilitatem, ex auaritia ad liberalitatem, è libidinum cœno ad caſtitatem, ex illicito amore mundi, ad amorem tuum; ex diſſolutionibus ad collectionem animi, ex inanibus mundi ineptijs ad mentis reformationem, denique è luxu & exceſſu ad moderatam agendi, viuendique rationem tecum hodie reſurgere mereantur. Inſignes profectò ſunt reſurgēdi modi. Sed concede gratiam Domine, vt cum ſemel per te reſuſcitatæ fuerint, ad tui etiam imitationem non amplius deinde moriantur, neu ad depoſita ſua peccata, velut canis ad vomitum, reuertantur; neue imitentur hic elephantos, qui cum ſemel ad terram proſtrati fuerint, iterum reſurgere nequeunt, ſed venatorum funibus facilè conſtringuntur, noſtræ quoque animæ cum ſemel grauiter in aliqua peccata inciderint, nulla ſeſe ratione releuare queunt, ſed tum proſtratis diaboli laqueos & prauæ conſuetudinis uincula conijciunt. Quamobrem Domine mi Redemptor, cum eas à mortuis iam excitaſti, concede, ne iterum in mortis periculum incidant, ſed tutæ & ſecure in adiutorio & protectione tua habitent, vt ſemel hic ſpiritualiter, è peccato ad gratiam, reſuſcitatæ, tandem aliquando in generali etiam reſurrectione,

Egregia ſimilitudo.

è morte ad æternam gloriam corporaliter reſurgere mereantur. Amen.

FERIA SECVNDA Paſchatis.

Duo ex diſcipulis ibant ipſa die in caſtellum quod erat in ſpatio ſtadiorum ſexaginta ab Ieruſalem, nomine Emaus.
Luc. 24.

FIGVRA.

Tob. 12 NON prius potuit Tobias tam Pater quã filius, Angelum qui peregrinantis & viatoris habitu aſſumpto, itineris ſeſe ſocium, ac ducem ſemper geſſerat, & cum ijſdem frequenter locutus erat recognoſcere, quam confectis iam negotijs, & peracto itinere, cum iamiam abiturus vtrique valediceret, quiſnam eſſet & vnde miſſus, ipſe declararet, ijſque ſtupore perculſis ex oculis eorum euaneſceret. Simile quid in Euangelio hodierno intueri videor: cerno namque duos diſcipulos Ieroſolymis ad Emaus Caſtellum tendentes, quibus ſeſe Angelus teſtamenti, Ieſus Chriſtus itineris ſocium præbet; qui, cum eum minimè agnoſcerent, tandem in fractione panis ſeſe illis manifeſtauit, & ex oculis eorum euaneſcens, vtrumque ſtupore defixum reliquit. Inſignis hic hiſtoria nobis proponitur, & ad audiendum iucunda: ſed vt eam pro dignitate uobis exponere queam, ſuperne illud lumen, quod tenebras pellit, quod mentis caliginem aufert, animos ſuggerit, & linguas impeditas diſſoluit, ſanctiſſimi inquam Spiritus auxilium nobis imprimis neceſſarium eſt: eius igi-

tur opem imploremus, idque auctoritate, qua apud eum valet plurima. Angelorum reginæ, quam verbis Angelicis ſalutabimus dicentes,

AVE MARIA.

PHILOSOPHVS Heraclitus cum vitæ huius calamitates & miſerias quas indies videbat, ſecum tacitus reuolueret, eaſdem toto vitæ tempore riſu abſtinens ſemper deplorauit. Inter fideles verò, Deique cognitionem habentes, Iobum Heraclito ſimilem fuiſſe dicere poſſumus; cum enim ille vitæ huius breuitatem ſibi ob oculos poneret, & ſimul ingentes illas calamitates, & ærumnas, quibus tantillo tempore homo, dum viuit, obnoxius eſt (de quibus ait; [Homo natus de muliere breui viuens tempore repletur multis miſerijs] nunquam non lachrymabatur, & plangebat, dicens, [Tædet animam meam vitæ meæ.] Et quem obſecro, Iob, non tæderet viuere, vbi quidquid eſt, homini aduerſatur, eumque deſtruere contendit: cœli namque influxibus eum ſuis corrumpunt, elementa continuis ſuis prælijs eum impetunt, animalia quoque venenato ſuo afflatu eum inficiunt, omnia denique, quæ in hoc mundo ſunt, aduerſus vnicum hominem videntur coniuraſſe. Infelix igitur ac ter infelix, qui in loco adeò infauſto, tam miſeram tamque ærumnoſam vitam uiuere deſiderat: & verè infelices ſunt, & inſenſati, ſtulti hi mundi amatores, qui uitæ huic fragili & fugaci nimium innituntur, eamque ſtabilem arbitrantur.

Heraclitus Philoſ. toto vitę ṫpe plorauit.

Iob 14.

quicq̃d in mundo e adu erſus hoīem cōcitat.

STVLTI profectò & ſtolidi mihi fuiſſe uidentur Hebræi, dum magna cum inopia, & mille preſſi ærumnis in Aegypto uiuere, quam terram promiſſionis lacte & uino manantem, ingredi maluerunt, in qua iucundiſſimè uiuere ac quietè uitam delicijs uoluptatibuſque affluentes tranſigere poterant. Maior tamen eorum eſſe mihi uidetur dementia, quæ in miſeri huius mundi Aegypto infinitis conflictati ærumnis, ac plurimis pulſi calamitatibus, degere malunt, quam animo, cogitationeque ad felicem illam uiuentium regionem, ubi perfecta iucunditas, ac iucunda felicitas, ac felix ſocietas eſt, aſpirare. Hem quanta igitur ueſtra eſt cœcitas o coſmophi-

li: neſcitis,eheu neſcitis,quid hæc vita ſit,quæ mala ſe-cum trahat, quibus caſibus & infortunijs ſit obnoxia. Vnde benè mihi ſcripſiſſe viſus eſt Seneca, [Vita hominis, inquit, nunquam acciperetur, ſi ſapientibus daretur:] quis enim obſecro futurus eſt qui eius ſeſe legibus ſubijciat, & ſe Iliadis miſeriarum hæredem profiteri velit. Dic mihi obſecro,quis eſt inter omnes homines, qui hæredem ſeſe tuum dicere audeat,infelix vita, quis te adire & accipere præſumat? quæ quaſi flos egrederis & contereris,& fugis velut vmbra? Vita veſtra, Auditores,curſui ſolis perſimilis eſt: videte namque lucidum illud aſtrum non moueri, cum interea tanto impetu tantaque violentia feratur, vt ad ſingulos horæ quadrantes centum viginti illud milliarium millia conficere doceant Philoſophi;idipſum de vita hac noſtra dicere poſſumus;in ſtatu quidem ſuo manere videtur,ac loco quieſcere, attamen inſtar curſoris celerrimi ſemper ad finem properat,adeò vt tum demum cucurriſſe videamur,cum ad ſepulchrum iam peruentum fuerit. Hinc benè eam D. Gregorius nauiganti ſimilem eſſe dixit: ij namque qui nauem conſcenderunt & nauigant, putant arbores, agros & ſcopulos moueri, ſe verò loco quieſcere; cum tamen ſecus id ſe habere omnes ſciant, nauem ſcilicet ſemper recedere, cetera verò loco neutiquam moueri. Idipſum tibi accidit, o homo, qui in mundi huius mari nauigas: omnia moueri exiſtimas, te autem immobilem perſiſtere; cum tamen ipſe ad mortem citatis quaſi equis properes cetera oia quieta maneant.

De breuitate vitæ.

Vita hęc curſui ſolis cōparatur.

Greg. in Regiſt.

EQVIDEM eam animalculo quod Ephemerum appellant comparauero, quod manè quidem naſcitur, veſperi autem occidit,cuius licet vltra diem vnum non extendatur,tanta tamen eius in quęrendo victu ſollicitudo & cura eſt,quanta coruorum,qui quinque ſeculis viuūt. Magna profectò huius inſecti ſtultitia eſt, at veſtra longè maior eſt o mundi amatores,qui cum decem aut duodecim tantum annis hic vobis viuendum ſit, adeò tamen opes aggeritis & de commeatu ſolliciti eſtis, quaſi mille annis in hac arce viuendum foret. Ingens re-verà amentia eſt,tantopere erga fragilem hanc & fuga-

cem

Digitized by Google

cem vitam affici;cum ipſimet Ethnici hac nobis in re multò ſapientiores exſtiterint. Spartiatæ namque toto quidem vitæ ſuæ tempore lugubribus & atris veſtibus induebantur,at cum morti appropinquaret, ſumptuoſis & regificis,quo agendi modo ſatis indicabant, quam amara ijs vita foret, quam læta verò & iucunda mors. Eandem penè agendi conſuetudinem habuere Thraces, qui infantibus iam recens in lucem editis lamentabantur,& cunas lacrymis perfundebant,quòd eos lacrymarum & miſeriarum locum ingredi putarent; morientibus uerò feſtino cantu & lætitia applaudebãt,quod omnibus hiſce ærumnis erepti quietis iam portum intraturi eſſent. Quin & ipſa nobis animalia uitæ huius ærũnas & calamitates quodammodo velle oſtendere videntur:cycnus namque egregia illa auis, toto vitæ tempore cantare detrectat; ſed vbi fata vocant, vdis coniectus in herbis, iucundiſſimo cantu aera permulcet, lætus quodammodo & gaudens hac infelici & lacrymoſa uita ſe liberandum.

Explicatur humanę vitæ miſeria.

Et quoniam cantus mentio incidit,ipſi quoque Iſraelitæ,quamdiu in Babylonica captiuitate captiui detinebantur,numquam canere potuerunt, adeò ut ſi quando eos Chaldæi ad patrios pſalmos decantandos inuitarent,lachrymantes reſponderent; [Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena?] At heu,mundus hic multò Babyloniis illis deterior eſt, noſtraq; ſors longè iniquior ſorte Hebræorum. Quis igitur in eo,vel ridere, cantare,choreas agere,ineptire, delicijſque indulgere præſumat? Et ſanè vita hæc noſtra vera Babylon eſt,terra aliena, locus peregrinationis, receptaculum & colluuies malorum, miſeriarum diuerſorium, ſolitudo tetrica & triſtis,ac perpetuo exilio infamis,denique nihil eſt aliud quam via & quidam tranſitus; ita namque eam nuncupare hodiernum Euang. videtur, in quo non niſi de peregrinis, viatoribuſque ſermo eſt; adeò vt & ipſe Dominus viatoris perſonã & habitum induerit. Duo ex diſcipulis Ieſu ibant ipſa die in caſtellum, &c. Adeamus primò hoſce viatores,& videam[a] quã ſint,ac deinde qđ dicãt,quos ſermones habeãt ad inuicẽ, audiemus,

Hebræi ĩ Babylone cãtare non potuerunt. Pſ.16.

Quod

QVOD ad primum igitur ſpectat, refert Euang. duos ex diſcipulis fuga dilapſos, in Emaus caſtellum, quod 60. ſtadijs, vel duobus cum dimidio milliaribus, noſtra metiendi ratione ab vrbe aberat, profectos eſſe, deque Meſſia qui ante dies aliquot cruci affixus erat, ſermones habuiſſe; cuius morte & abſentia magnoperè ſe affici & affligi demonſtrabant. Sperabamus, inquiebant, nos & totam gentem noſtram à captiuitate & Romanorum tyrannide per eum liberandam, regnumque Iſrael eius opere reſtaurandum, ſed nulla iam eiuſce rei ſpes affulget: dixerat adhæc tertio ſe die à mortuis reſurrecturum, & tres iam ecce dies elapſi ſunt, & nihil huiuſmodi videmus contigiſſe. Cum hos inter ſe ſermones haberent, atque ita fabularentur, ecce de repente Saluator itineris ſe ſocium præbet, inque medium eorum ſe ſiſtit.

Simile. ET ſanè quemadmodum poſt cruentum & diuturnum prælium, quieſcentibus iam tubis & armorum ſtrepitu, dux milites ſuos huc illucque diſperſos colligit, eoſque de victoria certiores reddit: ita quoque hodierna die Chriſtum generoſum illum ducem agere videmus. Apoſtoli namque, & diſcipuli, Chriſti inquam milites, metu perterriti & conſternati, è cruento illo paſſionis certamine fugerant, & huc atque illuc diſperſi erant, & ecce dux eos hodie è fuga retrahit, reuerſoſque de victoria, de mundo & dæmonibus relata, certiores fecit. Magdalenam namque errantem quærit, tres Marias in vrbem redire compellit; hinc Petrum inſequitur, & omnibus ſeſe Apoſtolis in Ieruſalem manifeſtat, eoſque ad caſtra reducit: illinc verò, duobus diſcipulis in Emaus tendentibus apparet, quos inertiæ & ignauiæ arguit, quod duce ſuo in diſcrimine relicto, caſtris ſe turpiter proripuiſſent. Sed ante ceteros tibi ſe manifeſtum dedit, o SS. Virgo, tibique lætum reſurrectionis nuntium attulit.

Simile. NAM ſicut ſol, cùm mane oritur, ſumma montium cacumina radiis ſuis primum ferit, deinde humiles colles irradiat: ita quoque Dominum feciſſe compertum

Iſa. 2. eſt. Virgo Deipara namq; [mons erat in vertice mõtiũ,]

vt

vt Iſa. ait, vel vti Dauid canit,[mons pinguis, mons in quo beneplacitum eſt habitare Deo.] Apoſtoli verò inſtar collium erant, de quibus ſcriptum eſt,[fundamenta eius in montibus ſanctis.]id eſt Apoſtoli Sol hic igitur ex altero veniens orbe, primò radijs ſeſe ſuis magno illi monti Virgini Mariæ,ac deinde cæteris collibus, nimirum Apoſtolis videndum præbet. Hic verò videmus vt duos hoſce viatores radijs ſuis illuſtret,eoſque ita accendat, vt calore intus æſtuante ad inuicem dixerint,[Nonne cor noſtrum ardens erat in via?]ſole nimirum directè capitibus eorum imminente. Pſ. 67. Pſ 56.

QVINAM verò vos eſtis o peregrini? vel unde? quo uos appellabo nomine? neſcio: uni quidem ex Euangelij textu certum eſt, nomen fuiſſe Cleophæ, qui quatuor ſanctiſſimorum uirorum, trium Apoſtolorom, Iudæ nimirum cognomento Thadæi, Simonis & Iacobi minoris, ac Ioſeph unius è LXX. diſcipulis, cognomento iuſti, pater extitit Alterius autē nomen ignoratur: ſed omnes penè Patres unanimiter tradunt, hunc fuiſſe Lucam Euangeliſtam, & Actuum Apoſtolorum ſcriptorem. Eiuſdem namque opinionis fuit Gregorius Magnus, Nicephorus, Theophylactus in Lucam, & Epiphanius. Solus Hieronymus alteram ſententiam tuetur, in prologo enim in Lucam ait, eum Dominum in carne non vidiſſe, idque ex verbis ipſius Lucæ ſe colligere ait,[Sicut tradiderunt nobis hi qui ab initio ſuis oculis viderunt, & miniſtri fuerunt ſermonis.] Sed inde effici poteſt aliud. quam Lucam de primis Apoſtolis non fuiſſe, ſed longo poſt alios interuallo ceteris acceſſiſſe. Quinā hi viatores ſint. Greg. Mor. 62 Ecc. hiſ. li. 1. ca. 34. In Luc. c. 24. Act. 1.

QVICQVID demum ſit, hoc ſaltem conſtat Dominum duobus hiſce diſcipulis ſocium ſe habitu viatoris, adiunxiſſe. Sed cur his te potius Domine, quam mulieribus adiungis? in prompta ratio eſt, quia te nimirum illæ aromatibus & vnguentis pretioſis onuſtæ quærunt. atque ideò eas fugis; diſcipuli verò à te fugiunt, & tu eos perſequeris.

EXCLAMAT hic Auguſtinus admirans; [Verè Domine maiori ſemper occurris neceſſitati.] quemadmodū enim cor hominis in medio corporis cōſtitutum, insignis conceptus.

magis

magis ad ſiniſtram vergit,& ſanguis in eodem habitans corpore,partes eiuſdem,eo maximè opus habentes, defendit ac tuetur ; vti in ſubita formidine fieri videmus, partibus namque exterioribus deſtitutis, ad cor quaſi ad locum cuius per magni interſit, ſe ſe recipit, qui ſi amittatur,de vita penitus actum eſt, atque hæc cauſa eſt palloris, & verecundiæ, quæ in vultu ſeſe interdum manifeſtat. Idipſum hic à Domino fieri videmus. qui relictis alijs diſcipulis, duobus hiſce in primis ſuccurrendum cenſuit,in maxima ſcilicet neceſſitate ac diſcrimine conſtitutis. Perdiderant namque iam fidem,ſpes quoque eos deficere incipiebat.

Cur Dominus hiſce diſcipulis ſocium ſe adiunxerit.

SED quonam pacto fieri putamus,vt tanto beneficio à Domino afficiantur, vt Chriſti Ieſu conſortio ſocietateque digni iudicentur: cauſam quærimus? in promptu eſt, quod ſcilicet ad inuicem loquerentur de omnibus quæ abhinc triduo Ieroſolymis contigerant,de Paſſione videlicet Redemptoris. O ſanctæ ſermocinationes:o diuina colloquia: de his ſcilicet nobis in via,interea dum hic viuimus, & in vitæ huius curriculo velut viatores ambulamus, loquendum eſt,ſi Chriſtum peregrinationis noſtræ ſocium habere deſideremus.

O ſancta & ſalubris paſſionis memoria, quantum tu animabus iuſtis commodum afferre, quantum potes prodeſſe: ad diuinum quippe amorem nos accendis,humilitatem inſtillas,ſuperbiam ſuffocas, & delicias carnis à nobis expellis.

Inſignis figura. 2.Re.11.

CVM Dauid Vriæ Hethæo, vni è principibus ſuis è caſtris Ieroſolymam redeunti perſuaderet, domum vt ſecederet, fracta bello membra lautius nonnihil haberet,genio indulgeret, & vxore vteretur ; ſtatim Regi in hæc verba reſpondit:[Arca Dei & Iſrael, & Iuda,habitant in papilionibus, & Dominus meus Ioab, & ſerui Domini mei ſuper faciem terræ manent, & ego ingrediar domum meam, vt comedam & bibam, & cubem cum vxore mea :] foret hoc nimis indecens & minimè conſentaneum Domine Rex. De te hoc dictum puta Chriſtiane;quando te mundus ad delicias inuitat,teque ineſcare machinatur, quam congruè illi reſpondere poteris

teris & appoſitè, paſſionem Domini reſpiciendo: Quid? Arca Dei, ſacra, inquam, Ieſu Chriſti humanitas, atque omnis Sanctorum nobilitas in deſertis Caluariæ locis commorantur, tribulationum crucibus affixa; quin & dux meus Ieſus Chriſtus ſuper duram cubat, in duram ſcilicet crucem extentus; & tu me ad delicias inuitas, vt genio indulgeam ſuades, vt voluptatibus me patiar ineſcari, vt laborem, qui mihi ſubeundus eſt, quantum poſſum, declinem? ſed parne hoc eſt & conueniens? meræ nugæ ſunt hocce mihi occinere, nunquam enim huiuſmodi flagitium committam.

SIMILE quid in libris Regum lego. Cum enim Dauid Rex per deſerta, per agros nudus & vdus, omnique deſtitutus auxilio fugeret, & torrentem triſtitia grauatus tranſiret, omnes eum nobiles & ſubditi lachrymis comitabantur, eiuſque caſui, quantum poterant, condolere ſe, planctu & lamentis demonſtrabant. Ecquis obſecro erit Chriſtianus, verus cœleſtis aulæ inquilinus, Chriſtique Domini fidelis Vaſallus, qui paſſionem Domini cum ruminet, Deique Filium tanta humilitate, cruentam Iudæorum in caput ſuum conſpirationem fugientem, & torrentem paſſionis tranſeuntem, perque Caluariæ rupes ſerpentem contempletur; eum, triſti hoc ſpectaculo commotus, oculis lachrymantibus, corde gemebundo, linguaque querula non comitetur; quis inquam pedem in terra non figat, non ſe demittat, aut humiliet. 2. Re. 15

QVIN etiam o ſancta Dominicæ Paſſionis recordatio validum propugnaculum es, aduerſus omnem infernalem proteruiam, ſalubre aduerſus diabolicos incurſus antidotum, ac ſingulare ad mundi technas verſutiaſque detegendas remedium. *In* quam rem figuras vobis adducam. Daniel Propheta ſparſis in fano cineribus, technas ſacrificulorum, & ementitam Beli diuinitatem detexit. Cineres hi, ſunt cineres Ieſu Chriſti, & memoria paſſionis eius, qui vt in animarum noſtrarum templo ſparguntur, Sathanæ ſtatim verſutias, carnis blanditias, & vaſti idoli, Dan. 14.

mun-

Digitized by Google

mundi nimirum, dolos detegunt & reuelant.

SIMILIS propemodum conceptus, ſed alterius tamen generis. Præcepit apud Ezechielem Deus omnes eos interfici, qui ſignum Tau in frontibus non præferrent. denotat hoc myſterium omnes & ſingulos, qui ſigno crucis, cuius imaginem Tau nota referebat, & paſſionis inſignibus notati, ſignatique non eſſent, frontique memoriæ ſuæ eadem inſculpta non gererent, in magno vitæ diſcrimine verſari.

Ezec. 9.

O miſeri mundani, ò infœlices coſmophili; non reperitur Chriſtus in medio veſtri, nec ſe vobis itineris ſociũ adiungit, quia [in via] vitæ huius, de his quæ in paſſionis eius diluuio contigerunt non diſſeritis. Non agitis in hoc itinere de Ieſu Nazareno, non loquimini niſi de mundo, de honoribus, dignitatibus, diuitijs. Non ambulat vobiſcum Deus, ò inanium rerum indagatores, & nouarum rerum ſcioli, quia non loquimini de ijs quæ in domo Annæ, in qua Chriſtus percuſſus fuit, de ijs quæ in domo Caiphæ, vbi conſpurcatus & conſputus, de ijs quæ in Palatio Herodis, in quo veſte alba deluſus, de ijs quæ in prætorio apud Pilatum contigerunt, vbi ad mortem condemnatus fuit; non ſunt ſermones veſtri de ijs quæ circa crucem peracta ſunt, vt nimirum clauis fuerit confixus, aceto potatus, lancea perforatus, deniq; vt mortuus fuerit; non ſunt niſi de rebus mundi huius, de ijs quæ in aula, quæ Romæ, quæ in Hiſpania, quæ in alio orbe geruntur.

Mundani de mundo ſermones miſcent.

AT loquimini potius de cœlo, de conſcientię veſtrę ſtatu, de ſuppliciis quæ Dominus in cruce pertulit, de tota paſſionis eius Iliade, ſi Deum ſocium habere deſideretis, quemadmodum eum duo hi ſocium hodię habuerunt. Et perpendere hic obiter vos velim, Auditores, ſi Deus ob ſolos ſermones, propter aliquot verba, hiſce ſe tertium adiunxerit, quid facturus ſit ob bona opera? ſi tã tam ſola verba gratiam promeruerint, quantam ipſa bona opera habitura ſperandum eſt?

ALLOCVTVS quin etiam eos eſt: audiamus quid dicat. [Qui ſunt hi ſermones quos confertis ad inuicem, & eſtis triſtes?] quo vos & vnde? triſtitiam quippè

pè vultus præfert: Cui Cleophas ſtatim ſubintulit dicens; [Tu ſolus peregrinus es in Iſrael,& hæc ignoras?] quid,rideri nos à te puto; Venis Ieroſolymis vti nos. & fingis te nihil eorum ſcire,quæ ibi ab hinc triduò contigerunt? iam enim tres dies elapſi ſunt,ex quo Principes noſtri & Pontifices Ieſum quendam Nazarenum, qui erat vir potens in opere & ſermone,cruci ignominioſiſſimè affixum mori coegerunt. Cleophæ reſponſio

VERE potens erat in opere:quoniam plurima per Iudæam miracula edidit, leproſos mundauit, paralyticos ſanauit,cœcos illuminauit, dæmones ex hominum corporibus fugauit,mortuos ad vitam reuocauit; an nõ igitur verè potens in opere fuit? at non minus in ſermone. [Nunquam.n. homo ſic locutus eſt;] Alter Orpheus fuit:uoce namque ſua arbores & rupes attraxit; famoſiſſimas peccatrices ad bonam frugem eadem voce conuertit;milites quoque à Principibus Sacerdotum ad ſe compræhendendum miſſi, vt eum loquentem audiuere, cœptis deſiſtentes,re infecta,ad dominos ſuos reuerſi ſunt, ſanćte aſſeuerantes nullum vnquam hominem ita ſeſe loquentem audiuiſſe: alii quoque milites in horto Oliuarum,ſtatim, vt vocem eius audiere,licet armati & ſpirantes minarum,ſupini in terram conciderunt. O magnum oratorem,ò linguæ fulmina;an non igitur potens in ſermone fuit,cùm ad uocẽ mare & venti quieuerint, illiusque imperio obſecundarint, cum eandem Lazarus quatriduanus tumulo prodierit, Doctores ſynagogæ in templo ſtupore defixi ſteterint, ad eandem denique tot peccatores & peccatrices a praua vitæ conſuetudine ad probitatem redierint? Noſtri tamen pontifices magnum hũc prophetam cruci affixerunt, [& tu ſolus peregrinus es in Iſrael,& hæc ignoras?] Ioan.7. Matt.7 Mat. 14 Ioa. 11. Luc.2.

QVAM verus vates exiſtis ò Cleopha? & tamen iocando uerum dicere te neſcis: ipſe enim verè ſolus peregrinus eſt,qui in mundi huius exilium cœlo pulſus,propter flagitia noſtra hanc peregrinationem peregit; vnde de ſe ipſo apud Euangeliſtam teſtatus eſt,[Vos de deorſum eſtis,ego de ſupernis.] Verè, verè inquam peregrinus fuiſti Domine: ab omni enim æternitate, præuiſo iã Xps verus peregrin⁹ in hoc mũdo extitit. Ioan.7.

Adæ

Adæ peccato, votum feceras, præſepe te Bethleemiticū, montem Caluariæ, ac ſanctum ſepulchrum, quod Hieroſolymis eſt viſitaturum. Inaudierat id quoque Dauid rex cùm diceret: [Votum uouit Deo Iacob,] perinde ac ſi dicere voluiſſet; Votum fecit verbum illud Dei, Patri ſuo æterno, profectionem quandam ſe iam olim in hūc mundum inſtituturum. Hem quæ peregrinatio; triginta tres & quod excurrit annos in eadem facienda inſumpſit, ſeruilemq; habitum induit, formam ſerui accipiēs, & viator factus eſt. O quantum interea cucurrit, quas non regiones, quæ non loca peragrauit? Deuenit primo ad præſepe Bethleemiticum; inde in Aegyptum tranſiit, ſeptemque annos in hoc iter impendit; tum deſertum & intimam ſolitudinem petiit, & quadraginta dierum ſpatio eam perluſtrauit, quantam hic pietatem, quantum feruorem declarauit? At nondum hic quieuit, ſed & alia luſtrare uoluit: Caluariæ quinetiam montem conſcendit, inde crucem, ac denique ſepulchrum ipſum uiſitauit. Hem quantas in eundo moleſtias ſuſtinuit, quantos labores paſſus eſt, quantum ſudauit, & alſit, quas non perpeſſus eſt ærumnas? Hauſi id ex D. Gregorio Papa, qui Chriſti iter relegit dicens: [Vultis fratres chariſſimi, ipſos eius ſaltus agnoſcere? de cœlo venit in vterum, de vtero venit in præſepe, de præſepi uenit in crucem, de cruce uenit in ſepulchrum, de ſepulchro rediit in cœlum.]

Pſ. 131.

Xp̄s difficile iter ingreſſus eſt, & lōgum.

Ho. 29. de aſcēſione.

SOLVISTI iam votum tuum Domine, omnium peregrinorum princeps, peractum iam eſt iter tuum, peregrinatio tua iam finem accepit, nullus in orbe iam locus reſtat, quem adire poſſes: omnia obambulaſti, percurriſti, iam tempus eſt vt quietem capias. Erro, erro, Auditores, nondum vult quieſcere, nam & limbum adire ei eſt animus, viſitare purgatorium, & ad inferos vſque deſcendere; atque hoc eſt iter de quo loquebatur vaticinans Hieremias: [Dimiſi domum meam, reliqui hæreditatem meam,] Infinita nobis hoc itinere merita, ſibi uerò immenſam corporis gloriam, & æternam nominis exaltationem comparauit. Sed quid eſt Cleopha, quod [ſolus peregrinus] dixeris, an non & nos omnes peregrini in hoc

Hier. 12.

hoc mundo ſumus? ita profectò; teſtem huiuſce rei habeo Apoſtolum Paulum qui ait: [Non habemus hic ciuitatem permanentem, ſed futuram inquirimus.] Præuiderat id etiam vates regius, [Aduena ego ſum & peregrinus, ſicut omnes patres mei.] Primus qui vrbes extruere cœpit, fuit Cain, atque ideo fortaſſe cœlo excidit: hinc S. Euangeliſta Ioannes in reuelationibus ſuis, ait, audiuiſſe ſe Angelum clamantem, [Væ, væ habitantibus in terra:] è quo efficitur mundum hunc inferiorem non eſſe niſi exilij & ærumnarum locum. Atque hoc ipſum de eo iudicium fuit Philoſophi Anaxagoræ, licet gentilis, & veri numinis ignari. Refert namque Laertius, hunc, cum æmuli ei propter facultates & opes actionem intentaſſent, omnium potius iacturam facere maluiſſe, quam iudicio ius ſuum proſequi, ac ſeſe coram iudicibus defendere: cumque eum amici & noti fatuum dicerent, quod ſua ſe negligentia omnibus iis bonis & poſſeſſionibus, quas maiores tanto ſudore, ac labore ſibi peperiſſent, orbari ſineret, digitos eum ait in cœlum ſuſtuliſſe, atque ita reſpondiſſe: [illa patria mea eſt, illa hæreditas mea eſt, illam ego curo, non ea quæ ſuper terram:] nam mundus hinc inſtar exilij eſt, locus quidam miſeriarum, ac lachrymarum occaſio. O præclarã hominis Ethnici ſententiam; ò virum Chriſtiano dignum nomine.

Heb. 13
Pſ. 38.
Apoc. 8
Laert.
Præclara Anaxag. ſententia.

VERVM vt ad propoſitam materiam redeamus; Cleophas cum hæc Chriſto dixiſſet, & lachrymis oculos oppletos haberet, triſtitiaque animum eius occupaſſet; ſtatim Chriſtus ſubintulit, [& quæ?] quid accidit Ieroſolymis? dic quæſo quidnam ibi contigerit, redde me certiorem. Quid? anne tu illa oblitus es Domine, an ignoras ipſe, qui eadem in corpore tuo pertuliſti, & de quo totus orbis loquitur? Quid hoc eſt Domine? an non meminiſti crudelis paſſionis, anne oblitus es clauorum, ſpinarum, flagellorum, ſudoribus illius ſanguinei? Eheu Domine, vix tres elapſi ſunt dies, cum in monte Oliueti pauperes & tœderes, cum tot in monte Caluariæ ſupplicia perferres, & hodie ecce rogas, [quæ?] quaſi hæc omnia in ventos & auras abijſſent.

Xpſ poſt reſurrectionẽ priorũ dolorũ oblitus eſt.

Digitized by Google

Inſignis cōcept⁹

FVIT, fuit, Auditores, ardens illa charitas, & ingens illud amoris incendium, quòd omnes priores, prę teritaque ſupplicia penitus excoquebat: charitas inquā, de qua vaticinatus Salomon dicebat, ærumnarum vitæ huius aquas, & flumina dolorum quos in paſſione ſuſtinuit, charitatem hanc extinguere nequaquam potuiſſe. Eheu? quam ingens illa fuit charitas? Et ſanè ſi tota elementi ignis ſphæra, ſpelunca aliqua hoc in mundo poſſet includi, non eſt profectò dubium, quia ipſe omni ſemper ratione erumpere geſtiens, libertatemque affectans, omnia repagula, concludi indignatus, in mille partes diſrumperet. Cùm igitur vniuerſa diuinitas, quæ amor eſt & ignis quidam infinitus, humanitatis noſtræ ergaſtulis, licet voluntariè incluſa fuerit: numquam quieſcere potuit, donec corpus hoc ſuum in cruce diſrumpens, lacerans, ac quodammodo in fruſta comminuens, mille nobis amoris ſigna, & argumenta charitatis immenſæ ad oculum demonſtraret. Videte quales calores, quales ardores in ipſo fuerint; adeò vt omnium algorum, quos in paſſione pertulit, non amplius iam reminiſcatur.

Ingens xp̄s cha ritas.

Inſignis cōcept⁹

ET quoniam de arboribus incidit mentio, certum eſt ſolem, quo magis capitibus noſtris imminet, nobiſque ſit vicinior, eò quoque maiorem ardorem edere, & ſplendidiorem fieri. Idem in ſole oculorum noſtrorum Chriſto Ieſu vidimus contigiſſe: quò enim altius in cruce fuit exaltatus, quo & maiorem charitatem, & dilectionem vehementiorem monſtrauit. Nam quemadmodum motus violenti & naturales in eo differunt, quod violentus rapidus ſit & vehemens in principio, ſed ad finem vergens paulatim deficiat, & tandem etiam penitus quieſcat: naturalis autem initio ſit lentior, ſed quantò magis mouetur, & vlterius procedit, tantò ſit maior ac vehementior. Ita quoque amor, quo nos in Deum ferimur, aliud non eſt quam motus quidam animæ in Deum, qui peccato iam commiſſo quodammodo coactus eſt, & inſtar motus violenti, hinc ſit vt in principio penitus ferueat, ſed ſenſim tepidior fiat, ac tandem etiam penitus frigeſiat.

Sed

Digitized by Google

Sed amor, quo nos Deus diligit, quoniam motus quidam naturalis eſt, quò procedit vlterius, eò fit & maior, maioremque charitatem demonſtrat: quem hodierna die ita videmus excreuiſſe, vt crucis, clauorum, paſſioniſque, quam noſtri cauſa pertulit, penitus oblitus, petat quidnam hæc etiam ſint, quaſi eadem ignoret. Amor Dei in nos naturalis eſt.

Quę? inquit, Charitas quippè illa adeò eum incendit, inebriat, adeoque dementat, vt omnium præteritorum ſuppliciorum eſſe oblitus, & omnem eorum memoriam exuiſſe videatur. Accedit adhæc etiam ipſa reſurrectionis gloria, quæ omnem ei memoriam eorum, quos pertulit cruciatuum, adimit.

TANTÆ porrò beatitudinis eſt, ipſe reſurrectionis ſtatus, Chriſtiani, vt cum ſemel eiuſdem nos compotes reddi contigerit, omnium laborum moleſtiarumque hic olim toleratarum memoria nobis penitus excidat, & omnia licet grauiſſima fuerint, prorſus nihil & ludicrum quid fuiſſe videantur. Docuit hoc gentium Doctor Paulus dicens; [Non ſunt condignæ paſſiones huius temporis, ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis:] adeò vt quidquid hic nos pati contigerit, vel quæcumque hoc in mundo moleſtia acciderit, eius reſpectu ludicrum quid & leue nobis videri debeat, imò ne attendi quidem vel penſari mereatur. Reſurr. ſtat⁹ omniũ quę hic paſſi ſumus obliuionẽ inducit. Rom. 8.

ET ſanè ſi cui noſtrum contingeret, alicui ſanctorum iam cœleſtibus gaudijs perfruentium loqui, & petere ab ijs daretur, quid ipſis de ſupplicijs, doloribus, martyrijſque, quæ in hoc mundo ſuſtinuerunt videretur, eodem prorſus modò, quo hic Chriſtus, eos reſponſuros putandum eſt, quæ? Quid an non recordaris glorioſe Apoſtole Bartholomæe, fuiſſe tibi viuo olim hic pellem detractam? non recordaris Stephane, lapidibus te obrutum à Iudæis fuiſſe? nec tu Laurenti craticulæ te ſuperium poſitum, lento igne, vt holocauſtum Deo gratum fieres, aſſatum eſſe? non meminiſti amplius o Petre crucis tuæ, cui affixus expiraſti? quid dicis de mucrone tuo Paule, quo tibi venerandum illud maieſtate caput, præciſum Martyres non recordãtur cruciatuũ quos hic ſuſtiuuerunt.

vir potens,&c.] Adiungit deinde:[Nos ſperabamus :] o modicæ fidei,omnis tua ſpes concidit; miſera cymbula. quanto modo in diſcrimine verſaris?fidei tuę malus con tractus eſt,& ſpei anchora amiſſa. Vir inquiunt;neque enim amplius in eo diuinitatem agnoſcunt, an neſcitis o diſcipuli,hunc Deum ſimul & hominem eſſe? Potens namque eſt opere vt Deus, & potens ſermone ſicut homo:duobus quoque gladijs inſtructus eſt, virtute & doctrina:quoad virtutem potens eſt, quoad doctrinam eloquens. Sol lumen & ſimul calorem habet: tormentum bellicum, quod non niſi puluerem nitreum in ſe habet, & globo non eſt ſuffertum, mugitum quidem & boatum edit,ſed nihil effringit aut diruit,at Ieſus Chriſtus bombarda erat,quæ & effringebat, & ſimul ſonitum edebat: Sol erat qui verbis illuminabat, & operibus calefaciebat. Chriſt⁹ ſoli & tormento bellico comparatur

[Nos ſperabamus.] Valeat iam ſpes noſtra, quæ concidit; ſperabamus per eum à Romanorum nos imperio liberandos,& eorum iugo excipiendos: vti Moyſes ſeruitute Aegyptiaca patres noſtros liberauit. O inſenſati diſcipuli, nondum præteriere tempora, adhuc hora eſt, ſumite animos, nolite animo concidere. An de vobis o Luthere & Caluine, perfidis inquam pereregrinis dicam, quod de duobus hiſce diſcipulis dicitur; toties namque vos audiuimus dicentes,Eccleſiæ noſtræ Ieruſalem egrediendo, vt in Emaus Geneuæ aut VVittenbergæ ſecederetis. [Nos ſperabamus,] Sperabatis ſcilicet poſt bellum Pontifici Romano illatum,poſt oppugnatum purgatorium, poſt effuſum ſacerdotum ſanguinem,poſt diruta templa,Eccleſiam ipſam vos euerſuros; ſed ſpes veſtra eodem tempore quo exorta eſt, concidit. Iactauerat Lutherus ſecundo rebellionis & dominationis ſuæ anno, ſe ſi ad tres vel quatuor adhuc annos vita ei prolongaretur,omnem Papatum deſtructurum,atque euerſurum,& tamen viginti quatuor,& quod excurrit,annis,liberè dominatus eſt,nihil tamen vnquam huiuſmodi præſtitit,aut factum vidit. Inanis Lutheri ac Caluini ſpes.

[O ſtulti & tardi corde ad credendum:] Quãta veſtra

inſania eſt Luthere & Caluine, in ſolidam illam Eccleſiæ petram inſenſatum ueſtrum caput velle impingere? quanta veſtra amentia eſt ò hæretici, ita ſumptis armis veritati bellum mouere, Deoque qua poteſtis ratione reſiſtere? Vos verò miſelli diſcipuli, quam ſtupidi & tardi ad credendum eſtis; quid? nunquamne Prophetas & veteres ſcripturas legiſtis? nunquamne audiuiſtis Meſſiam ad Ionæ imitationem, triduo in viſceribus terræ, vt ille in aluo ceti permanſurum, & tum demum reſumpto corpore lumen ſolis conſpecturum? An non eum dicentem audiuiſtis, quod templum hoc deſtrueret, & poſt triduum aliud reædificaret? atque hoc de corpore ſuo intelligi voluit. O igitur [ſtulti & tardi corde ad credendum.

Ionę 2.

ET ſanè ſtulti ſumus Domine & fatui, qui te relicto mundum ſequimur, qui ſolem fugientes in tenebris viuere malumus, qui paradiſo exulare volumus, vt tartarum ingrediamur, qui cœlum veram patriam noſtram negligimus, & in hoc mundo, qui locus peregrinationis eſt, habitare & ſedem figere valeamus. Ecquæ maior in hoc mundo dementia inueniri poteſt?] ſtultorum infinitus eſt numerus,] ideſt peccatorum, ait Sapiens. Et benè quidem: quot enim ſunt peccatores, qui relicta gratia tua Domine, peccatum ultrò amplectuntur; quique tibi bellum mouent, vt diabolo ſeruiant, tot etiam fatuos, tot phreneticos, tot dementes eſſe dicendum eſt. Sed accedit ad hanc dementiam Domine duritia quædam grandis, & ſtupida ad ſcripturis credendum tarditas: toties quippe admonemur, toties nobis concionatores ingeminant, eſſe ſcilicet infinitam quandam gloriam paratam ijs, qui fidele tibi hic obſequium exhibebunt, æterna verò ſupplicia ijs qui te mortali aliquo delicto offendent: & tamen credere vix poſſumus; aut ſi credimus, vix in animum demittimus, aut parum curamus. Quapropter Domine, qui hodie duobus hiſce diſcipulis peregrinantibus oculos aperuiſti, te ſupplices obſecramus, vt oculos quoque nobis idem prorſus iter ingreſſis aperias, vt ſcilicet Scripturas ſacras intelligendo, tuaque ſemper iudicia ante oculos habendo, ideque

Peccatores verè fatui.

ſtultis

Digitized by Google

ſtultis ſapientes effecti, confecto longo uitæ huius itinere, ac peregrinatione fęliciter ad patriam cęleſtem peruenire ualeamus. Amen.

FERIA TERTIA poſt Paſcha.

Stetit Ieſus in medio diſcipulorum ſuorum, & dixit eis; Pax vobis. Luc. vlt.

FIGVRA.

CVM Angelus Raphael Tobiæ Patri & Filio ſeſe manifeſtaret, ſuamque conditionem aperiret, eſſe ſe nimirum è ſeptem illis ſpiritibus, qui ſemper ante diuinæ maieſtatis oculos conſiſtant; adeò ambo conſternati, & perterriti fuere, vt præ metu & reuerentia in terram proni ceciderint: quibus ſtatim Angelus ait: [Ego ſum, nolite timere,] Hodie verò in pręſenti Euangelio intueor, vt ipſo omnium Angelorum rege, Domino, Chriſto Ieſu, Apoſtolis, vt eum veluti verum Dei filium, totiuſque orbis Dominum agnoſcerent, ſeſe manifeſtante, omnes ita perculſi & pauore concuſſi fuerint, vt rati ſeſe ſpiritum videre, omnes in terrā prolapſi ſint; quibus deinde Chriſtus, vt illos confirmaret, animumque ijs adderet, ſtatim ait, [Pax vobis, ego ſum nolite timere.] Egregia profectò hic utriuſque eſt hiſtoriæ concordia, & concors per omnia harmonia, figuraque figurato quàm optimè reſpondens: quam vt latius deducere poſſimus, ſpiritum paraclitum velut directorem, & glorioſam Virginem, vt patronā inuocemus: dicamus igitur Tob. 12.

AVE MARIA.

MAGNVS ille & nobilis Orator, Oratorumque

Digitized by Google

omnium Princeps Tullius, cum Romæ conſulatum ambiret, frater eius Q. Cicero, homo in rebus gerendis prudentiſſimus, & in negotiis Reipubl. optimè verſatus, cognito Marcum ad Conſulatum aſpirare, his eum verbis admonendum cenſuit: [Attende tibi frater, peregrinus es, Roma eſt, Conſulatum petis:] Quaſi diceret, vide quid agas, atque in omnem partem circumſpice, qui ſis cogita: ex Arpinate municipio progenitus es, peregrinus es, & non Romanus. Romæ quoque conſulatum ambis, in vrbe omnium vrbium regina, totius orbis uertice: Conſulatum, inquam, quo nulla Romæ dignitas eminentior, nulla maior haberi poteſt, non ambis Quæſturam, non Tribunatum, non munus Aedilitium, ſed ipſum omnium magiſtratuum ſummum. Quamobrem attende tibi frater. Quod Quinctus Marco fratri de Romano conſulatu dicebat, mihi hodie fratri meo Chriſtiano de beatitudine æterna liceat dicere. [Attende tibi Chriſtiane;] qui beatitudinem ambis, [peregrinus, cęlum eſt, beatitudinem petis.] Peregrinus, inquam, exul, profugus, miſer peccator, creatura viliſſima. [Cęlum eſt,] domicilium ſcilicet Angelorum, Seraphinorum palatium, beatorum omnium aula, quam nihil coinquinatum ingreditur. Deinde [beatitudinem petis,] qua nihil aut maius, aut excellentius & præſtantius dici, aut cogitatione compræhendi queat. Quonam tibi igitur pacto laborandum eſt, quomodo ſudandum, eam ut promerearis: qua in re optimè conſentire mecum viſus eſt Paulus, dicens, [Nemo coronabitur niſi qui legitimè certauerit:] nemo coronam merebitur, niſi qui prius conflixerit, certamenque ſubierit, quoniam præmium hoc, vt omnia comprehendam paucis, bonis operibus vincitur, ac paratur.

Q. Cic. de petitione cō ſulatus.

2. Ti. 2.

PRODIT Plutarchus, Romulo extincto, populum Roman. dubium & anxium fuiſſe, quippe qui neſciret, vtrum uiolenta manu eſſet diſcerptus, vel aliò quopiam diuiniore mortis generè expiraſſet. Cum itaque omnium animi fluctuarent, prodijt ſubitò in forum Eques, qui fidem fecit, viſum a ſe Romulum affirmans, auguſtiore forma quam fuiſſet, & armatum

Plut. in Romul.

ad

ad cęlos ſublatum, ac mandaſſe, ut ſe pro numine haberent.

Equidem haud credo, ſed commento hoc, etiam apud Ethnicos, denotari putem, cęlum armis acquiri: cui concinit, & apud Euangeliſtam Dominus dicens: [Regnum cęlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.

V N D E benè mihi uetus quidam Poeta ceciniſſe uiſus eſt dicens, [Vendunt Dij laboribus omnia mortalibus,] ſed cęleſtem imprimis beatitudinem: cuiuſce rei ſexcentas adducere figuras poſſem. D A V I D namque rex prius quam Saulis filiam in uxorem acciperet, in pręlium debuit deſcendere, Colollæum illum Gigantem proſternere, centumque eam ſibi præputiis gentilium redimere, quo docemur prius nobis eſſe decertandum, Goliadam mundi huius debellandum, vitiorumque Philiſtæos profligandos, quam Regis filiam, beatitudinem inquam cęleſtem, promereamur. Heſiod. in Theogenia. 1.Reg.7.

I A C O B ante quam pulchram R A C H E L, omnium Meſopotamiæ filiarum pulcherrimam duceret, libertatem ſuam oppignerare, & alteri ſe ſubijcere debuit, ac ſeptem prius annis diligenter Laban ſeruire, quam eam in ſponſam acciperet; docet nos hæc hiſtoria, prius quam cęleſtem illam Rachel nobis deſpondeamus, libertatem eſſe nobis amittendam, voluntatem propriam abnegandam, magno illi Laban ſeruiendum, idque non ſeptennio, ſed toto uitæ noſtræ tempore, obſequijs denique eam uincendam eſſe & acquirendam. Gen.29

E C C E aliam paulò recentiorem. Ioſeph longè priuſquam ad Ægypti coronam pertingeret, ueſteque regia indueretur: uenditus fuit a fratribus, falsò accuſatus, iniquè in carcerem detruſus; atque hiſce ſimilibuſq; gradibus ſibi viam ad honores dignitateſq; parauit. Præſagium quoque hoc eſt Auditores, longè prius nobis tribulationes & ærumnas tolerandas, quam beatitudinis cęleſtis compotes reddi ualeamus: eaſque eſſe ueluti gradus quoſdam, quibus ad gloriam Gen.40

perue-

peruenimus: teſtati hoc nobis ſunt Apoſtoli, dicentes: [Per multas tribulationes oportet introire in regnum cœlorum:] iter nempè ad cœlos tribulationibus & afflictionibus, veluti lapidibus quadratis, conſtratum eſt.

Oēs ſancti per multas tribulationes cœlum ingreſſi ſunt. Pſ.66.

DICITE verò nobis ò glorioſi Martyres, vos inquam qui modò cœleſti beatitudine perfruimini, quibus ad eam gradibus aſcenderitis, quibus ad eam itineribus perueneritis? Audire illos videor dicentes, [Tranſiuimus per ignem, & aquam, & eduxiſti nos in refrigerium.] an non hic tribulationes deſignari videntur; nullus eorum profectò eò conſcendit, niſi hiſce gradibus, hi per craticulam, illi per ignem, alij per cruces, alij per rotas & equuleos, omnes denique quotquot illic ſunt, per tribulationes, ærumnas, afflictiones, & moleſtias. Aude bone dicere quid amplius? tremo profectò, & exalbeſco, tacere ſatis eſſet; dicam tamen, Chriſtum, niſi paſſus fuiſſet, nunquam ad gloriam peruenturum fuiſſe; [Oportebat, nimirum, Chriſtum pati, & ita intrare in gloriam ſuam.] Perpendite quæſo Auditores, verbum hoc [Oportebat,] neceſſe nempè erat Chriſtum pati, vt in gloriam intraret ſuam; vt intraret in propria, mori debuit: quonam igitur pacto nobis hic laborandum eſt, vt in alienam intremus, vt eius nos hæreditatis compotes reddamur, quæ ad alium ſpectat; nobis inquam, qui nullum ad eam ius prætendere poſſumus Atque hoc in præſenti Euangelio dicitur, in cuius initio hæc verba legimus, [Stetit Ieſus in medio diſcipulorum ſuorum.] Primo igitur loco ingreſſum eius in cubiculum deſcribam, & vt Apoſtolos ſalutauerit, deinde vt Apoſtoli eo viſo fuerint conſternati, & perculſi, ac mox recreati.

Luc. 24. Chriſtꝰ ĩ gloriã ſuã ĩtrauit ꝑ tribulationes.

Quinq; apparitiones Ieſu Chriſti.

QVOD ad primum igitur ſpectat, Chriſtus poſtquam quater ſeſe iam manifeſtaſſet, iterum omnibus Apoſtolis vnum in locum congregatis, apparere voluit, vt videlicet eos conſolaretur, qui in triſtitia & amaritudine nimis diu iam verſabantur, & dolore, ac lachrymis ob amiſſum Dominum conficiebantur. Ingreſſus igitur cubiculum, hoc eos modo ſalutauit. Pax vobis, ò Apo-

ò Apoſtoli mei, non eſt iam amplius de paſſionibus loquendum, ceſſent lachrymæ, iam fletus finem accipiat: nolite iam diuius de mea reſurrectione dubitare. [Ego ſum:] ne verò exiſtimetis vos ſpiritum, aut ſpectrum videre, [Palpate & videte:] & cùm hæc diceret, ait eum Euangeliſta ſtetiſſe, [ſtetit.] quam appoſitè hoc in loco verbum [ſtetit] Euangeliſta vſurpauit? quam hoc ipſum efficax eſt ad reſurrectionem eius inſinuandam? nam antequam Dominus reſurrexiſſet, ſemper eum Euāgeliſtæ, aut iacentem, aut reclinatum, vel defatigatum, ſedentem, vel ſub peccatorum noſtrorum onere proſtratum deſcripſerunt.

domin⁹ poſt reſurrectionem ſeſe rectum ſēper oſtēdit, & antè eā ſp incuruum.

VIDIMVS eum namque olim in Præſepio reclinatum, vidi eum ego nuper laboribus exhauſtum ad puteum ſedentem; [ſedebat defatigatus ex itinere.] Petrus, Ioannes, & Iacobus eum incuruatum, & in terram proſtratum in Olivеti monte aſpexerunt. Tota Ieroſolymitana ciuitas eum defatigatum, ſub onere crucis ingemiſcentem, & ad terram præ virium imbecillitate nonnunquam concidentem vidit. Totus denique orbis in cruce eum caput demittentem, ac terram reſpicientem vidit, quippe qui ſub tam immenſo onere, & graui peccatorum, quod ei imminebat, erectum id & in altum libratum ſuſtollere non poterat: quodque eum tandem grauauit, vt ſub onere expirarit. Sed hodie, graui illo liberatus pondere ſtetit rectus in medio diſcipulorum, & ceruices in altum erexit.

Ioan. 4.

PROH infœlix, ac deteſtandum peccatum, tantane tua eſt grauitas, tantumne tibi pondus ineſt, vt infinitam illam potentiam incuruari facias, Deumque mori cogas. Quamobrem peccatores hoc fixum indubitatumque ſtatuamus, quamdiu grauem hanc molem humeris geſtamus, quamdiu onus hoc nobis impendet, nunquam nos caput in altum poſſe ſuſtollere, ſed illud ſemper inclinatum geſtare, ac veluti Iobes in vitiorum noſtrorum ſterquilinio extenſos eſſe. Et quemadmodum miſer ille qui Ieroſolymis in Iericho deſcendens, è gratia in peccatum, incidit in latrones (qui vulneribus impoſitis, atque eo ſemiuiuo relicto abierunt) nunquam

Peccatorum grauitas.

Iob 2.

Luc. 10.

ſurgere

Abacuc Propheta præiuit dicens , [*In medio duorum animalium cognoſceris.*] Transfiguratio inter duos Prophetas contigit, Eliam & Moyſem: Chriſtus quoque in medio latronum paſſus eſt , reſurrexit quoque inter noctem & diem, quod vates Regius declarat, [Exurgam diluculo,] id eſt , ad auroram ; quæ & dies & nox dici poteſt . Verè igitur neſcio quid diuinum denotare mihi videris ò medium : Saluator namque meus Chriſtus Ieſus te iam anno ætatis duodecimo dilexit, qui in medio doctorum in templo repertus fuit : heri quoque in medio duorum in Emaus euntium viſus eſt, atque hodie in medio diſcipulorum ſuorum ſtetit. Sed videamus quid in eorum medio poſitus agat, quid dicat, audio eum dicentem ; [Pax vobis, ego ſum: nolite timere, palpate & videte.] Perinde, ac ſi dixiſſet, Timuiſtis quidem cum in nauicula conſtituti tempeſtate iactabamini: timuiſtis & conſternati eſtis in Oliuarum horto ; in paſſione etiam mea perterriti huc & illuc diſperſi eſtis : ſed iam quieſcite, ſecuri eſtote de reſurrectione mea, de potentia mea nolite dubitare, ſed firmiter iam credite, me verum Meſſiam eſſe in lege promiſſum. An non toties vobis dixi, & ante me ipſi Prophetæ, tertia me die reſurrecturum? [Ego ſum,] reſpicite me, me inquam & non alium, nolite putare ſpectrum aliquod eſſe, vel illuſionem diabolicã : videte manus meas, & eas oculis veſtris propius inſpicite, [Palpate & videte.] Pſ. 107.

[Pax vobis:] Tu igitur ò ſancta & diuina pax, donante Deo, in corda noſtra deſcendis, & donum ſancti Spiritus es: & tanti olim te nonnulli veteres Philoſophi, inter quos Parmenides & Heſiodus fecere , vt pacem & amicitiam omnium rerum creatrices eſſe dicere non ſint veriti, & per vtramque omnia, qui in rerum natura exiſtunt ſubſiſtere. Pax & amicitia omnium rerũ effectrices.

Nouiſtis crediderim Antiquarij, Romanos pacem, vt Deam coluiſſe, templumque ei, haud procul à Capitolio extruxiſſe; Chriſtus quoque tanto hodie pacem honore proſequitur, vt primo quo Apoſtolos affatur verbo, pacem nominarit. [Pax vobis.]

PRÆDIXERANT hoc Prophetæ, & diu ante mor-

mortales docuerant, Meſſia in mundum veniente, pacem vbique terrarum promulgandam: atque ideò inter cæteros, quos Meſſiæ Iſaias tribuit honorum titulos, [Princeps pacis] appellatur. Et ſanè, vix in mundum natus erat, quin ſtatim glorioſus Angelorum exercitus pacem mundo annunciauit: [Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.] Natus quippe pacem attulit, moriens eandem ſuis delegauit. [Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis:] voſque vnanimes in pace viuite. Hodie quoque iterum poſt reſurrectionem Apoſtolis apparens, ait, [Pax vobis;] perinde, ac ſi diceret, Pacem meam noſcens pollicitus ſum, & hocce promiſſum moriens ſanguine meo ſignaui: reſuſcitatus quoque idipſum confirmo & ratum facio, [Pax vobis.]

Iſa. 9. Luc. 2. Ioa. 14.

DAVID ſpiritu Prophetico omnia hæc præſagiens, omnes omninò mortales ad mirabilia hæc ſpectanda inuitat, dicens: [Venite & videte opera Domini, quæ poſuit prodigia ſuper terram, auferens bella vſque ad finem terræ: arcum conteret & confringet arma, & ſcuta comburet igni,] adeò vt armorum memoriam penitus velit aboleri, & de ſola pace ſermones haberi.

Pſa. 45. In Meſſię aduētu pax mundo affulſit.

EGREGIAM nobis in hanc rem figuram Daniel dabit: Vidit ille olim quatuor animalia rabida & truculenta (quibus quatuor quæ in Orbe fuerant, Monarchias deſignari putamus, Aſſyriorum, Perſarum, Græcorum & Romanorum) à filio hominis debellari & pedibus eius proſterni. Denotabat hoc, Meſſia in mūdum veniente, & humanam Deo aſſumente naturam, omnia mundi Imperia armorum eius vi expugnanda, ac ſolam Chriſti Monarchiam pace perfruituram, & caput altius cæteris elaturam.

Figura. Dan. 7.

TEMPORE miſerandi illius diluuij, vndæ maris omnia mundi palatia, locaque eminentiora demolitæ ſunt, ſola autem arca Noe incolumis aquis ſupernatauit: deſignari hic puto bellorum diluuio omnes Orbis Monarchias eſſe euertendas & peſſum dandas, ac ſolum Chriſti Ieſu regnum perpetua pace fruiturum,

Gen. 7.

Eccle-

Digitized by Google

Eccleſiam nempè, verum inquam regnum eius, cuius Rex & Princeps Dominus noſter IESVS CHRISTVS, & cuius fines & termini ipſa pax eſt: ita namque cecinit vates ille regius Dauid: [Lauda Ieruſalem Dominum, lauda Deum tuum Sion,] tu inquam Eccleſia: & quare ò Propheta: [quia confortauit ſeras portarum tuarum, & poſuit fines tuos pacem,] quia portas Iani clauſit, bella ſopiuit, & pace limites tuos ſtabiliuit. Pſ. 147.

O qualem quamque luculentam nobis pacem Meſſias attulit? per quinque, eheu, annorum millia bella orbem diuexauerant, atque omnia armorum ſtrepitu perſtrepebant: nil præter diluuia, ignes, pluuias ſulphureas deſcendere videbamus, ipſi quin etiam Angeli aduerſus homines belligerant. Toties iam humanum genus pacem petierat, miſſi erant tot Patriarchæ, Prophetæ, Reges, alijque magnę authoritatis viri, ueluti legati, qui negotia pacis agerent, eamque à mundi Principe obtinerent. Miſſus fuit & Dauid Rex, & his eam verbis obtinere conatus eſt: [Fiat pax in virtute tua, & abundantia in turribus tuis,] ſed re infecta diſceſſum eſt, nulla vnquam aut pacis, aut induciarum ſpes affulſit vel minima, donec ipſe veniret Meſſias, qui eam ſecum ferre debebat. Ita namque prædixerat Pſalmiſta: [Orietur in diebus eius iuſtitia & abundantia pacis:] & ecce hodierna die eam ipſe promulgat dicens; [Pax vobis;] viuat pax, floreat, vigeat pax Apoſtoli mei, viuite in pace, pace fruamini, quæ confirmata iam eſt, & vtrimque iuramentis ſtabilita: [iuſtitia] quippe hodie [& pax oſculatæ ſunt.]

Mund⁹ ante Meſſiæ aduētū bellis plenus erat.

Pſ. 121.

Pſal. 71.

Pſa. 84.

INTEREA verò Auditores, dum ob temporalem hanc pacem, quam Chriſtus in mundum inuexit, geſtitis & exultatis, aliam equidem pacem, longè magis neceſſariam, quam idem hic Princeps animabus noſtris attulit, contemplor & animo voluo: pacem inquam ſpiritualem & quietem internam conſcientiæ, fœlix eius in mundum aduentus hanc nobis fœlicitatem, hanc pacem, tranquillitatem attullit, & vſque in hodiernam diem continuare non deſinit: ille tentatio-

num

num bella conſopiuit, prauorum affectuum tumultus pacauit, & vitioſæ naturæ noſtræ impetus compeſcuit.

Ioan.6. EGREGIAM profectò Allegoriam, quæ huc optimè facere videtur, in Euangelio Ioannis legimus; nam cum tempeſtas valida cymbam, qua vehebantur Apoſtoli, vndique pulſaret, vt iam iam fluctibus marinis haurienda videretur, IESV CHRISTO nauiculam ingrediente, [ceſſauit ventus, & facta eſt tranquillitas magna.] Ad eundem quoque modum, ſi animæ Chriſtianæ, nauigium tentationum turbinibus concutiatur, & prauorum affectuum procellis fluctibusque agitetur, & Chriſtus gratia ſua idipſum ingrediatur, vel ingredi tantum paret, omnis ſtatim tempeſtas abit, ventorum turbines deſæuiunt, & maior quam prius fuit ſerenitas redit.

Gen.7. IDEM propemodum in libro Geneſeos legitur; quamdiu namque Noe in Arca commorabatur, omnia animalia pacificè inter ſe viuebant, vrſi cum leonibus, tigres cum tauris, pardi cum lupis, concorditer & ſine vllo maleficio inter ſe verſabantur: ſed quamprimum vt Noe ea dimiſit, & vnumquodque animal ad ſolitam ſolitudinem & ſpelæa redijt, iterum in ſe mutuò ſæuire, armari, ſeque inuicem deuorare cœperunt. Tantumdem de animabus noſtris mihi dicere liceat, eas nimirum quamdiu Dei nutu & imperio reguntur, in pace viuere, & omnes eiuſdem facultates miro inter ſe modo conſentire: tunc nimirum peruicax illa concupiſcentia, appetitus ille iraſcibilis, rabies illa ſenſualitatis, & feritas quieſcit, & rebellare neſciunt; ſed quamprimum vt Deus hinc receſſit, præter bella, motus, tumultus, ſeditiones nihil apparet: Spiritus namque concupiſcit aduerſus carnem, & caro aduerſus ſpiritum.

Gen.3. QVAMDIV Protoplaſtus Adam in iuſtitia illa perſeuerauit, fœlici & inuiolata pace vſus eſt;

eſt; ſed ſtatim, vt ea ipſa excidit, vt Deum reliquit, vt peccatum amplexus eſt, mille eum motus Iliadeſque malorum inuaſere, ſexcentæque tribulationes virum inceſſere, ipſis quin etiam animalibus aduerſus eum conſpirantibus, morte quoque ei bellum indicente. Vnde illi dictum eſt, [Morte morieris.] Idem omnino circa animas noſtras fieri indubitata fide credendum eſt. Huiuſmodi igitur [Pax vobis,] chariſſimi mei Apoſtoli. Quid amplius? Gen. 2.

[Ego ſum, nolite timere,] ſumite animos, nolite conſternari. [Ego ſum.] Verè tu es Domine, tu enim ſolus es, qui verè hoc dicere potes: tu nãq; es ὢν ὀντῶν, ens entium: nos verò planè nihil ſumus: tu verum eſſe es; nos niſi priuationes, negationes, imperfectiones. Tu vera es ſubſtantia; nos tantum accidentia, tu ipſum eſſe à te ipſo habes, nos verum noſtrum mutuò à te accipimus; ita namque omnes creaturæ vno ore confitentur, dicentes. [Ipſe fecit nos, & non ipſi nos;] ſolus ſol natura ſua lucidus eſt, cætera ſidera lumen ſuum ab eo mutuantur: tu ſol noſter es Domine: nos verò ſtellæ tuæ, tu ipſum eſſe, viuere, ſubſiſtere, æternitatemque à te ipſo habes: at nos quidquid habemus non niſi à te. Pſa. 99.

NAM quemadmodum omnia quæ in mundo ſunt flumina à mari deriuantur, ſine vlla tamen maris imminutione, ita omnes quæ in creaturis, in rerum natura verſantibus ſunt perfectiones, à profundo diuinitatis Oceano originem ſumunt, ipſe licet Oceanus non imminuatur. Oleum quoque Eliæ Prophetæ, quo magis à Propheta dabatur, quò & magis augebatur, adeò vt vaſa ad excipiendum deeſſent. Manna quoque in deſerto, quò magis colligebatur, quò magis & cœlitus dimittebatur. Hordeacei quoque panes quibus Dominus tot hominum pauit millia, eò multiplicabantur magis, quo magis manducabantur. Sunt hæ tres inſignes figuræ, quæ euidenter demonſtrant, abyſſos illas diuinitatis, licet ſemper ex ijs hauriatur, nunquam exhauriri; ſed infinitam illam eſſentiam, quò plu- 3. Re. 17 Exo. 17 Ioan. 6

Digitized by Google

res creaturas producit, eò & prægnantiorem manere, paratioremque ſemper ad nouas quaſdam & nunquam viſas producendas exiſtere.

Chriſt⁹ Deus erat & homo.

PRODVCAM hic & alios conceptus, aliaque myſteria eliciam. [Ego ſum.] quid es Domine? homo nimirum & Deus: Deus ſum, idque propria virtute reſurgendo, facilè declaro; hoc namque nec naturaliter, nec humana induſtria, nec virtute quadam Angelica, ſed per meram fit omnipotentiam, quandamque vim diuinam, & ſupernaturalem teſtatur. Homo ſum, humana nimirum indutus forma, cuius hic veſtigia videtis, & aperta indicia: teſtabitur hocce meum corpus. Nolite porrò exiſtimare me ſpiritum eſſe, vel ſpectrum: ſed huc oculos, huc ferte manus, uidete, palpate, accedite, & inſpicite, an non uerum ſit corpus ſimile veſtris.

Ego ſum.] O verba ingentibus referta myſteriis, & diuinis intellectibus plena! Duabus hiſce uoculis duo maxima innituntur myſteria; ipſum nimirum Trinitatis, & Incarnationis Verbi Dei. Tò, ego] tribus conſtat litteris, ac duabus ſyllabis, & vnum eſt vocabulum, quo ſublime Trinitatis myſterium denotatur, quæ tribus perſonis, duabus proceſſionibus, intellectus & voluntatis conſtat; cum vna & eadem trium natura ſit. [Sum] quoque uocabulum æquè diuinum, eodem modo efformatum eſt; vna ſcilicet uox, & tres litteræ; ac per ipſum, Verbum illud Patris, atque Incarnationis myſterium deſignatur, tribus conſtans naturis, corpore, anima, & diuinitate, iiſque in vnam perſonam Ieſum Chriſtum ſcilicet coadunatis; eum nimirum qui hodie dicit [Ego ſum,] homo pariter & Deus.

QVID verò o Apoſtoli ſemperne timebitis? nondum eum agnoſcitis? nondum uocem eius percipitis, quam toties concionantem, clamantem, exhortantem, audiuiſtis? an non eadem uox eſt, ad cuius imperium venti & mare ſiluerunt? an non eadem vox eſt,

Matt. 8.

quæ

quæ Scribas & Phariſæos, legiſque Doctores toties con futauit? an non diſcernere valetis, vtrum illa ipſa vox ſit, de qua milites dixere, [Nunquam homo ſic locutus eſt. Ioan. 8.

ISAAC cæcutiens Iacobi uocem agnouit, licet Eſau indutus eſſet exuuias, de qua ſtatim dixit, [Vox quidem Iacob, manus autem Eſau] Vos autem verum Iacob, Ieſum Chriſtum è voce agnoſcere non poteritis, licet veſtimenta gloriæ indutus ſit? Gen. 27

EQVIDEM, ò Apoſtoli, Saluatorem meum hunc eſſe auſim aſſeuerare; atque omnes fortunas meas in idipſum oppignerare; agnoſco uocem eius, eam ipſam vocem quę Dæmones fugauit, quæ Lazaros a mortuis excitauit, quæ ab hinc tribus diebus ſepties in cruce exclamauit. At ſi uocem eius agnoſcere non poteſtis, accedite propius & videte, palpate & tangite. Ioan. 11. Mat. 27

AT quomodo videri potes Domine, quomodo palpari, qui penitus iam glorioſum corpus habes; Habes nimirum adhuc vulnera, ſeruas adhuc fixuras & veſtigia clauorum, ſtigmata lanceæ, vibices virgarum, cicatrices flagrorum, & puncturas ſpinarum. At cur? quanam potiſſimum de cauſſa hic ſeruaſti inſignia Domine, cur has in corpore notas apparere voluiſti? cur ipſa reſurrectio hæc omnia non eraſit? Seruat hæc vt vos aliquando confundat, Iudæi, vt vobis in vltimo Iudicij die pudorem incutiat; vobis vobis inquam hæc ſtigmata reſeruata ſunt, vt videatis in quem confixeritis. Reſeruat ea vobis vſque ad vltimum iudicij diem, ac tum propter hæc uos vulnera condemnabit.

SERVAVIT etiam has cicatrices propter vos, ò Chriſtiani, vt eas quotidie inſpicientes, eaſque in animo habentes, agnoſcatis, quantum Chriſto humanam propter vos carnem induto, & crucifixo, veſtri cauſa vulneribus cooperto, debeatis: & ſanè ſi delicatas aures haberetis, quotidie eum ingratitudinem uobis ueſtram exprobrantem audiretis, ac dicentem, [ſeruire me feciſtis peccatis ueſtris:] perinde ac ſi

Digitized by Google

diceret, peccata me ueſtra, ò ingrati, ſeruum reddiderunt, ignominioſam me mortem ſubire coegerunt, mille me vulneribus cooperuerunt, quorum adhuc cicatrices & veſtigia conſpicitis, & interea ea veſtra ingratitudo eſt, vt noua quin etiam mihi vulnera infligatis, cum torroribus meis amicitiam contrahatis, peccata inquam amplectamini, quæ mortem mihi attulerunt. Tot tantaque ego veſtra cauſa feci, vos verò mea ergo quidquam facere recuſatis: manus hæ, pedes hi, ſacrum hoc & venerandum caput, totum hocce meum corpus tot ſupplicia ſuſtinuit, ueſtrum uerò nihil omninò perpeti vult: Quamobrem ſanguis, claui, lancea, & vulnera illa mea vindictam aliquandò clamabunt.

OB hanc videlicet cauſam Chriſtus ſacra illa vulnerum veſtigia in corpore ſuo ſeruauit Auditores. Palpate igitur & videte, inſpicite, contemplamini, conſiderate eadem attentius: atque vbi attentius ea inſpexeritis, aſſeuerare auſim, ac ſanctè promittere, ita vos iiſdem permotum iri, vt nihil vnquam Chriſti cauſa perpeti recuſaturi ſitis, cum tanta illum veſtra cauſa videritis pertuliſſe.

Sueton. August. REFERAM hic è Suetonio egregiam de Cæſare Auguſto hiſtoriam. Hic cum quodam tempore per vrbem incederet, miles qui olim ſub eo ſtipendia meruerat, eum aggreſſus eſt, & his verbis allocutus. Iamdudum eſt Cæſar, ex quo ſub tuis ego ſignis merui, ex quo ductu & auſpicijs tuis arma indui, toties iam varijs in prælijs Maieſtas veſtra, credo, videre potuit, quanta pro eiuſdem ſalute & incolumitate diſcrimina adierim, pericula ſubierim.

At modo deiicio quæ me aduerſa fortuna caſtris exciuit, ciuilibuſque cauſis & litibus immerſis, in quibus de honore, fortunis, aris ac focis, vita denique mea agitur; adeò vt ſi ſecundum me non pronuntietur egens & inops, omnibuſque fortunis deſtitutus uicturus ſim. Hinc o ſacra maieſtas, regiam tuam opem imploro, ſupplexque obſecro meum, vt negotium ſuſcipias, ac

tua

Digitized by Google

tua potiſſimum commendatione meum iudices ius tueantur, cauſamque ex uoto iudicent. Victus ſupplici hac militis oratione Cæſar, vni è ſuis mandauit, ad iudicem vt referret, vt ſuum militi ius conſeruetur: at miles indignatus & hanc delegationem ægerrimè ferens, aperto pectore omnium, quæ pro eo in bello acceperat, vulnerum cicatrices detexit dicens: [Non ego te Cæſar per procuratorem, periclitantem in bello Actiaco defendi;] ſed meum ipſe corpus hoſtibus obieci, quod hæcce vulnera abundè teſtatum faciunt. Auguſtus porro modeſta hac militis caſtigatione, & vehementi eiuſdem affectu nonnihil erubeſcens, equo quamprimum deſcendit, iudicem adiit, eique mandauit militis vt patrocinium ſuſciperet, eiuſque cauſæ æquitatem defenderet.

HOC vt tibi accommodem Chriſtiane, vt inde erubeſcas, cogita cum generoſus ille miles Ieſus Chriſtus tibi ieiunium indicit, cùm te peccata plangere, pœnitentiam pro iiſdem agere, aliquid ſui cauſa perpeti vult, & tu idipſum detrectas; corporis imbecillitatem obijciens, eique per alterum, ſiue per procuratorem obſequi deſideras, cogita inquam, eum vulnera tibi oſtendere, cicatrices pro te ſeruatas exhibere, tibique exprobrare dicendo: [At ego peccator periclitantem in bello paſſionis per procuratorem non quæſiui:] dum ſcilicet vita tua in extremo diſcrimine verſabatur, in monte Caluariæ, in conflictu paſſionis, non quæſiui qui meas partes ageret, non adhibui Angelos, ego ipſe certamen ſubiui, ego tibi opem tuli, ego tibi uitam ſeruaui: quamobrem contemplare vulnerum cicatrices, vide uibices verberum, quæ tui cauſa ſuſtinui. Palpate & videte.

ELOQVENTIÆ flumen Tullius refert, M. Antonium ſummum illum Romæ Oratorem, cum in noſtris M. Aquilii cauſam defenderet, uideretque Iudices nullis ad commiſerationem uerbis flecti poſſe, ſeque in caſſum neruos ingenii, uocem & latera intendere, reo apprehenſo pectus aperuiſſe, pectus inquam uul- Ci. Act. 7. i Ver.

 neri-

neribus ob patriæ ſalutem,incolumitatemque Reipub. acceptis deforme ac plenum,ac dicere cępiſſe: ſi mea uos hactenus uerba P.C. flectere non potuerint, ut Aquilij cauſæ patrocinaremini,eiuſque miſeremini,moueant ſaltem,quæ in patriam ſuam contulit beneficia, moueant inquam hæc vulnera quæ ob Rempubl. accepit, quorum hic cicatrices plurimas uidetis, illa ſane uos ad commiſerandum incitent, ut hunc uirum morte ereptum uiuere patiamini. Et ſanè tantum potuit triſtis hic uulnerum apud Iudices intuitus, vt Aquiliū ſtatim communis ſententia abſoluendum iudicarint.

SI te, peccator piæ illæ inſpirationes, illæ per alios exhortationes, quæ pœnè quotidiane ſunt, hactenus à peccando retrahere non potuerint, teque vt tui ipſius miſerearis non permouerint: moneat te ſaltem Saluator, dum tibi ſacrum ſuum pectus nudat mille vulneribus plagiſque deforme, cum tibi caput ſpinis coronatum, manus clauis confixas, latera ſpiculo aperta, faciem ſanguine oppletam, & contuſionibus liuidam exhibet, atque ea quidem omnia tuæ ſalutis cauſa, tui defendendi ergò tolerata; & ſanè cum tam triſte, tam lachrymabile ſpectaculum vides, an non commoueberis, vitamque tuam non emendabis? vitijs non valedices? an nòn tui ipſius miſereberis, Redemptoriſque tui tormenta an te ad compatiendum non excitabunt? & efficient ne eum in poſterum offendas?

[Palpate & videte.] Aliud nolite tangere ò peccatores, aut aliud conſpicere quam hanc crucem, quam hæc vulnera, illam tangite, palpate quam dura ſit: hæc intuemini, & videte, quantum dolorem incutiant; crucem ſtringite brachijs, & in oculis habetote vulnera.

ALIVD obſecro Domine oculi non uideant, nec aliud manus noſtræ tangant, aliud reliqui noſtri ſenſus non reſpiciant, quam pretioſum tuum & ſacrum corpus pro nobis compunctum, excruciatum, vulneribuſque coopertum: aliud oculi noſtri ſpeculum nō intueantur,

Digitized by Google

tur quam illud ipſum corpus, ut in eo peccati, quod hæc tibi uulnera inflixit, fœditatem, & Patris æterni iram, qui tibi filio ſuo noluit ignoſcere, contemplentur; ut amorem item grandem, omnia tranſcendentem, infinitum & ineffabilem, quo nos proſecutus es, pro nobis ſcilicet patiendo, ſanguinem tuum noſtra cauſa effundendo, proque nobis moriendo, inſpiciant. Sed præſta Domine, ut hinc etiam colligat anima, quantum ad te redamandum obligata ſit, quale quamque diligens tibi propter hanc crucem, hanc paſſionem, mortem tam amaram, tormenta adeò atrocia, tamque pertinacem longanimitatem, præſtare debeat obſequium.

HEV quid eſt Domine quod tibi non debeamus? quid exigis? quid poſtulas? quomodo tibi cupis ſatis fieri Domine? ſcilicet vt quemadmodum te ipſum totum nobis dediſti, ita quoque nos totos tibi uiciſſim offeramus & impendamus: hoc igitur tibi cor offerimus, ut nihil aliud cogitet quam te: hanc tibi uoluntatem damus, ut aliud non amet quam te: hoc denique corpus & animam hanc tibi deſtinamus, ut in hoc mundo tibi obſequium exhibeant, exſpectantes interim donec te in altero ſæculo laudent & glorificent Amen.

DOMINICA in Albis.

Cum ſerò eſſet die illo vna Sabbathorum, & fores eſſent clauſæ, ubi erant diſcipuli congregati, propter metum Iudæorum, uenit Ieſus & ſtetit in medio, & dixit eis. Pax uobis. Ioan. 20.

FIGVRA.

Gen. 45 PATRIARCHA Iacob, audito, filium ſuum Ioſeph, quem vt mortuum planxerat, adhuc in viuis eſſe, & dominari in tota terra Ægypti, ſomnium ſe audire exiſtimabat: & quamuis decem eius filij id ei certò certius affirmarent, nulla tamen vt crederet, vnquam potuit ratione perſuaderi; ſed dixit, [Sufficit mihi ſi adhuc Ioſeph filius meus viuit: vadam & videbo illum antequam moriar.] Itaque in Ægyptum deſcendens, & filium ſuum videns irruit ſuper collum eius, & inter amplexandum ait, [Iam lætus moriar quia vidi faciem tuam.] Similem propemodum hiſtoriam in hodierno Euangelio videre eſt; nam loco Patriarchæ Apoſtolum conſpici, ſcilicet D. Thomam, qui audit verum Ioſeph, Chriſtum Dominum ſuum, quem mortuum prius putarat, adhuc viuere, & vniuerſum orbem Imperio ſuo moderari, fabellam, aut commentum quoddam fictitium ſibi narrari exiſtimabat; adeò vt quamuis decem Apoſtoli certiſſimè ſanctiſſimeque, Dominum ſibi apparuiſſe aſſeuerarent, dicere, [Non credam niſi uidero fixuras clauorum.] Atque hinc factum eſt, vt Domino hodie in medio diſcipulorum ſe ſiſtente, Thomas quamprimum, vt eum conſpexit, in genua prociderit, præque

Digitized by Google

præque animi lætitia, & interno ſpiritus iubilo exclamarit; [Dominus meus & Deus meus.] Diſpicite vobiſcum Auditores, & conſiderate, num eadem vtrimque ſint concurrentiæ, & num ouum ouo ſit ſimilius. Hac de re plura vobis verba facturus, in hunc locum veni, ſi cęleſte auxilium glorioſæ Virginis interuentu imperrare valeam; quam ob rem noſtras priùs ei offeramus preces dicentes.

AVE MARIA.

PHILOSOPHORVM moralium Princeps Seneca refert Demetrium, magnum itidem virum, tanti tribulationes & afflictiones feciſſe, vt vitam, quæ hic ſine vlla aduerſitate tranſigitur, mari cuidam mortuo, quod magis quam procelloſum aliquod pelagus pertimeſcendum eſt, ſimilem eſſe dicere ſoleret. Demetrij porrò ueſtigiis inſiſtens Chryſoſtomus, non eſt veritus dicere, proſperitatem virtutis nouercam eſſe; aduerſitatem autem veræ Philoſophiæ matrem. Equidem eiuſdem opinionis ſum, & ſemper futurus ſum, plus vt emolumenti animabus noſtris, vt plurimum ex aduerſis, quam lætis, prouenire ſentiam. Demet. Apophthegma

DIXIT olim neſcio quis, & benè quidem, neruos belli eſſe pecuniam: ego uerò parodicè & melius quoque; meo quidem iudicio, dicam afflictiones, aduerſitateſque uirtutum omnium neruos eſſe, atque uerum animalium robur.

Et ſanè uerum id eſſe mecum fatebuntur omnes naturalium rerum periti? quid enim aliud mundum, eiuſque generationes ſuſtentat, quam perpetuum illud & aſſiduum inter ipſa elementa diſſidium? adeò vt ſi vel ad minimum temporis ſpatium eadem a ſeſe inuicem oppugnando, deſiſterent, omnis illa Phyſica Monarchia peſſum iret & deficeret. Ad eundem etiam modum cùm animabus noſtris agi putandum eſt, non poſſe nimirum virtutes earum niſi per tribulationes & aduerſitates ingruentes ſubſiſtere, &, propter vel etiam Inſignes de tribulatione cõcept.

Digitized by Google

ducat, vt hinc appareat, omne auxilium ab illo debere deſcendere. Ita namque id profitetur vates Regius dicens: [Tu Domine exaltas me de portis mortis,] & ſubitò eripis me, & conſolationibus tuis me proſtratum recreas: alibi idipſum alijs verbis repetit dicens: [Tu deducis ad inferos & reducis.] deducis ſcilicet tribulationes immittendo; & repentè conſolationes immittendo me ad cœlos vſque ſubleuas. Didicerat id vates ab Anna Samuelis matre, quæ ſe præter naturæ ordinem matrem effectam videns hoc Deum encomio celebrat: [Dominus mortificat & viuificat, deducit ad inferos & reducit.] 1.Reg.2

TESTIS ſit lugubris ille & ſimul lætus caſus Iob, quem tribulationes adeò depreſſerunt, vt omnes eum nunquam ad priorem fortunam reuerſurum crederent. At Deus hac eum abyſſo educit, ſterquilinium in iubilum commutat, diuitias ei geminato fænore duplicat, & centum & quadraginta annos eius vitæ addit, vt viderit filios filiorum ſuorum, vſque ad quartam generationem.

Demóſtratur exẽplis Deũ electis tribulatiões prolõgare, & auxiliũ differre.

HEM quanta defuncti Lazari afflictio fuit? quanto tempore eius Chriſtus reſuſcitationem diſtulit, quàm ſerò venit? iam enim quatriduanus erat, fætebat, verminabat, & ecce cùm minus reſuſcitandus uideretur, ad uitam redit. Ecce & aliud quidquam huic non omnino abſimile apud Marcum Euangeliſtam legimus. Cùm Apoſtoli toto die graui tempeſtate agitati eſſent, & ſero iam factum eſſet, omneſque de auxilio diffiderent; ecce ubi Chriſtus ad eos venit mare inambulans.

Iob vlt.
Mar. 6.

Quo exemplo in certi reddimur, nos, cùm remos patientiæ agitando defatigati ſumus, & tribulationum procellis concutimur, ſerò licet à Deo tandem aliquando adiuuandos. Sed pulcherrimum omnium exemplum nobis hodie in Euangelio noſtro ſpectandum proponitur: videte enim vt Ieſus Chriſtus Apoſtolos ſuos conſoletur, licet ſerò admodum, licet ianuis clauſis, ianuis inquam ſpei, licet tribus diebus poſt grauem

quam

quam perpeſſi erant tempeſtatem. Verba Euangelij audiamus: [Cùm ſerò eſſet die illo, & fores eſſent clauſæ ubi erant diſcipuli congregati, venit IESVS, & ſtetit in medio eorum, & dixit eis, Pax vobis.] Ingreſſum igitur hic primò Domini, Apoſtolorum deinde gaudium & exultationem exponamus, quod vbi fecerimus, finem habebit & præſens hæc concio, & tota noſtra Quadrageſima

PRINCIPIO igitur dum ipſa Textus uerba diligentius mecum perpendo, reperio Dominũ, duas glorioſi corporis dotes hic oſtendere, ſubtilitatem nempè ianuis clauſis ingrediendo, & agilitatem ſingularem toties ſeſe, una eademque die, tamque diuerſis in locis, manifeſtando. Primo namque in horto locutus eſt Magdalenæ in forma hortulani, deinde duos diſcipulos in Emaus caſtellum euntes, vt ſimul viator aggreſſus eſt, tum vero Ieroſolymis Apoſtolis ſeſe omnibus manifeſtum reddidit. Hinc certò colligere licet, Auditores, noſtra, poſtquam reſurrexerimus, corpora, eaſdem omninò dotes, eaſdem qualitates, habitura. Eſt hæc D. Auguſtini ſententia, quam hic mihi ſequendam

Lib. 22. de Ciu. cult. propoſui, [Vbi volet ſpiritus, ibi protinus erit corpus,] quod magnus ille doctor à Salomone didicerat, qui olim de beatis corporibus ſcripſit, [Sicut ſcintillæ in

Sap. 3. arundineto diſcurrent.] Huius autem gloriæ imaginem apud Ezechielem Prophetam expreſſam videre eſt,

Ezec. 1. dum de animalibus à ſe uiſis ait: [Quæ ibant & reuertebantur inſtar fulguris coruſcantis:] quibus verbis vates innuit, glorioſa Beatorum corpora inſtar fulguris agilia fore, & ſubito quo uoluerint diſcurſura. Habebant hæc item animalia pedes & alas: quibus denotatur ſacra illa corpora etiam alas, id eſt in ſublime euolandi facultatem habitura; pedes quoque, quibus terram adeant & ad nos deſcendant, quotieſcunque viſum illis fuerit.

VIDIT idem Propheta rotas, quæ à ſpiritu quodam mouebantur, & eodem quo ille dirigebat. An non rotæ illæ, ò uates, ipſa Beatorum corpora denotant,

Digitized by Google

tant, quæ, quocumque eadem impulerit anima, vltroneè ſequuntur? An non meminiſtis, vt Angelus Abacuc Prophetam, breuiſſimo temporis ſpatio, è Iudæa in Babylonem, quingentis paſſuum millibus diſtantem, rapuerit? An ignoratis, Angelorum motu & impulſu, cœlorum orbes, quatuor & viginti horarum ſpatio, viginti quatuor milliarium myriades, quoad primum ſaltem mobile conficere? E quibus apertè cernere licet, cum naturalia illa corpora, quæ à cœleſtibus intelligentijs impelluntur tanta celeritate ferantur; ſanctorum corpora maiori adhuc celeritate pollere, cùm eadem ab animabus ſanctis ſemel dirigi & impelli contigerit. Quod euidenter hodie in Chriſto Domino videre licet, qui ſimilem in corpore ſuo agilitatem declarauit. Olim quidem ſi forte meminiſtis parum adhuc agilitatem oſtendit, cum adhuc in viuis agens aquis ſuperiſambulauit; hodie verò eiuſdem corporis ſubtilitatem, cum ianuis clauſis ingreditur. Dan. 14. Marc. 6

[Ianuis clauſis.] Vt hinc colligamus, nihil Deo non eſſe poſſibile, ac penes hunc omnium locorum claues cuſtodiri: ingreditur & egreditur ille, quocunque & vnde cunque uiſum fuerit. Monumentum quidem ſigillo obfirmatum erat, eodem tamen egreditur: hic ianuæ clauſæ erant, nihilominus intrauit Ionas quamuis duplici ergaſtulo, ac clauſtro concluſus eſſet, uentre uidelicet ceti, & maris, Deus tamen ad eum penetrauit & incolumen eum in littus ſtitit. Daniel in lacu leonum regio ſigillo obſignato uerſabatur, quo nemo adire præſumebat; Deus tamen eundem ingreſſus eſt, prophetamque in libertatem uindicauit. Tres illi pueri in ſuccenſa fornace conſtituti, erant, flammis rapacibus undique circumuallati adeò, vt nullus effugio locus pateret: illa tamen omnia penetrans vis diuina intrauit, repagula effregit, obices euertit, & eos incendio liberauit. Ion. 2. Dan. 6.

QVANTA porrò ſtultitia tua eſt & amentia peccator, dum cordis tui penetralia & abſtruſos pectoris receſſus ei patere non putas? dum cogitas cuncti uidentē

eius

eius oculum peccando te poſſe fallere? Quid? detegit ille tartara, portas infernales tranſit, ad profundiſſimas uſque abyſſos penetrat, & putas cor tuum eiuſdem potentiæ poſſe reſiſtere? Contriuit ille portas æreas, ac uectes ferreos confregit, & tu credis cordis tuis clauſtra eum impedire poſſe? perfringit illa vt futiles aranearum telas, vt feſtucas comminuit: tranſit omnia, perſpi-

Ezec. 8.

cit omnia. Huc alludens Ezechiel ait, vidiſſe ſe olim duos ſenes qui idola clanculum & clauſis ſuper ſe oſtijs adorantes, exiſtimabant ſe à Deo non videri. Similes vos hiſce ſenibus dico, vos inquam peccatores, qui varia vitiorum idola colitis, putantes vos è Deo nequaquam conſpici.

Psal. 93

Audite obſecro, ut ueſtram rideat inſaniam Pſalmographus, dicens: [Et dixerunt, Non videbit Dominus, nec intelliget Deus Iacob: intelligite inſipientes in populo, & ſtulti aliquando ſapite; Qui plantauit aurem non audiet, aut qui finxit oculum non conſiderat?] Videte porrò, vt hic trans parietes videat, & ianuis clauſis ingrediatur.

[Ianuis clauſis.] Hic Theologicè nonnihil de ianuis hiſce diſſerendum eſt. Felices ianuæ; felix & fauſtus introitus; per ianuas haſce, per hunc introitum, Catholici Auditores, hæreticorum argumentum & cauillationes infringimus: hinc velut ex armamentario quodam arma depromimus, quibus & eorum hæreſes expugnemus, & veritatem ſacramenti Euchariſtiæ aſtruamus. Hic ſcilicet ijs ad oculum demonſtrare poſſumus, quomodo fieri queat, vt vnum & idem numero corpus, manendo corpus, diuerſis in locis non occupando tamen locum eſſe poſſit, vt in tremendo Euchariſtiæ Sacramento nos fieri credimus. Si enim Dominus hodie clauſis, vt Euangeliſtæ tradunt, ianuis intrauit, inde efficitur corpus Chriſti hic nullum occupaſſe locum, vel fuiſſe hic penetrationem quantitatum & dimenſionum alterius corporis.

Venerabilis Euchariſt. veritas edocet.

HÆRETICI porrò vim & energiam huiuſce argumenti agnoſcentes, quantumque præiudicij eorum

fal-

Digitized by Google

falſitatibus afferat, ſacrum Euangeliſtarum calamum mendacij coarguere non ſunt veriti, Chriſtum clauſis ianuis non intraſſe aſſerentes. Ita namque Berengarius Sacramentarius, teſte Guirmondo lib. 3. Euangeliorum textum deprauare conatus eſt. Noſtra quin etiam ætate Ioannes Oecolampadius adeò effrons, & impudens exſtitit, ut Chriſtum per feneſtras aut per camini reſpiraculum intraſſe dicere non erubuerit. O blaſphemiam intolerabilem: dicere nimirum CHRISTVM cubiculum non ingreſſum fuiſſe, ſed inſtar furis aut latronis aliunde irrupiſſe. Alius item Ioannes, Ioannes nempè Caluinus ait, CHRISTVM uirtute quadam diuina in cubiculum ubi Apoſtoli congregati erant irrupiſſe, & quodammodo irruiſſe, atque ita ianuis clauſis intraſſe: neque enim expectare uoluiſſe donec qui intus erant, eidem aperuiſſent, ſed omnipotente quadam potentia fores aperuiſſe, uel peſſundediſſe, ſubitoque eaſdem ſartas tectas reſtituiſſe. Petrus Martyr autem libro contra Gardinerum aliud adhuc commentum excogitauit, aitque CHRISTVM intraſſe introitu ſibi primum parato, vel fores inſtar ceræ emolliendo, & miraculoſa quadam ratificatione, extendendo, vel vt cederent, aditumque præberent, abſoluta quadam poteſtate imperando. Lib. 4. inſt. c. 17 §. 29.

AT falſa ſunt hæc omnia, erroribus, impoſturis, mendacijsque refertiſſima: nam Ioannes fidus huiuſce hiſtoriæ ſcriptor velut notatu dignam circumſtantiam hæc verba addidit, [Ianuis clauſis,] biſque eadem repetijt, vt eo magis hoc miraculum celebraret; ſi verò per feneſtras, aut aliunde ingreſſus eſſet, nullum miraculum foret. Lucas autem eandem hiſtoriam deſcribens ait, Stetit in medio diſcipulorum, non præuio aliquo ad ianuam tumultu; aut vllo in tota domo ſtrepitu.

Accedit ad hæc quod omnes SS. Patres inſtar miraculi hunc introitum habeant, Chryſoſtomus, Cyrillus, Auguſtinus, Euthymius, & Theophylactus in hunc locum,

cum, Iuſtinus quæſt. 117. ad Orthodoxos. S. Ambroſius in vltimum caput Lucæ: Epiphanius hæreſi LXIV. S. Hieronymus Epiſt. ad Pammachium: Gregorius Homil. XX. in Euangelia, & Bernardus ſerm. 1. de reſurrectione.

QVÆNAM igitur tua audacia impudentiaque eſt Caluine, Europæ tyranne, tempeſtas pietatis, religionis & fidei peſtis, tartaro educte titio, ſæculi noſtri labes, ac calamitas, tam horrendas blaſphemias euomere, cùm tam ſpiſſam ſanctorum Patrum aciem tibi obiectam videas?

Quinã è veteribus hæreticis hoc ſcripturæ loco abuſi ſint.

IPSI quinetiam Marcioniſtæ, Valentiniani, Origeniſtæ, alijque magni nominis hæretici, qui veram IESV CHRISTI reſurrectionem negabant, hoc Euangelij loco ad impietatem ſuam aſtruendam abuſi ſunt; atque ità argumentabantur. Verum aliquod corpus ianuis clauſis introire non poteſt; at CHRISTVS hoc intrauit modo; ergo corpus quod habebat, verum & perfectum corpus non erat. Facilè quidem huic difficultati SS. Patres reſpondiſſent, & omnem ſi quis eſſet ſcrupulum abſtuliſſent, ſi eum non ianuis clauſis ſed per feneſtras intraſſe dicere voluiſſent: adeò, vt omnes quotquot fuere Patres hoc inſignis cuiuſdam miraculi loco dixerint. Ipſi quinetiam veteres hæretici de eo minimè dubitarunt, cùm hoc ipſum, vt reſurrectionem Chriſti negarent, adhibuerint. Solus autem Caluinus huic ſeſe veritati audet opponere.

SED adeſte huc omnes, qui miraculum in prodigioſo hoc CHRISTI ingreſſu declaratum oppugnatis, & dicite quid vobis de eiuſdem natiuitate videatur? Egreſſus ibi eſt clauſis vteri ianuis ſine vllo virginitatis in Deipara detrimento, aut minima etiam eiuſdem violatione; hoc porrò ſine aliqua penetratione fieri non potuit, vel ita vt corpus locum non occuparit. Reſpondent hic, naturam ſecretis quibuſdam dilatationibus & excultis extenſionibus hoc in partu prouidiſſe. O blaſphemias intolerabiles; hoc

enim

Digitized by Google

enim ſine ingenti dolore & cruciatu fieri nequeunt, quod nec ipſi Mahometani audebunt aſſerere.

QVID verò de egreſſu eius è ſepulchro dicetis? quid de aſcenſu eius in cœlum? [Aſcendit ſuper omnes cœlos.] Ipſi porrò cœli, vt propheta Iob ait, ſoliſſimi ſunt, quaſi ære fuſi: non habent feneſtras, carent ianuis, carent ingreſſu, perfringi non poſſunt, quia corrumpi nequeunt; quomodo eos igitur pertranſire potuit, cum ad cœlos aſcenderet? Dicendum eſt igitur, vel fuiſſe hic penetrationem aliquam, uel corpus eius extenſione caruiſſe, atque ideò nullum id occupaſſe locum, uel cœlos eum perfregiſſe: quod penitus abſurdum eſt, & fieri nulla ratione poteſt. Iob. 37. Cęli ſolidi sũt.

QVOD autem in ſacris litteris ſæpè cœli aperti dicantur, hic locum non habet: nam hæc apertio metaphoricè capienda eſt, ut Marci 3. dicitur enim cœlum ibi apertum ac uelut in duas partes fuiſſe diuiſum, ſancto Spiritu in columbæ ſpecie deſcendente. Sed mera hic metaphora eſt; neque enim Spiritus ſanctus hac diuiſione ad deſcendendum opus habet, cum ipſe ubique locorum ſit: uti nec credendum eſt, columbam hanc ipſo cœlo deſcendiſſe, ſed ex aere, in aeris regione efformatum eſſe. Ita quoque cum Ioan. 1. cœli deſcendentibus Angelis aperte dicuntur; tropologicè intelligendum eſt: notum eſt enim in cælis ianuas non eſſe, & Angelos, cum meri ſpiritus ſint, nec grauibus corporibus grauati, eoſdem facili negotio poſſe perfringere. Denique cum in Actis Apoſtolorũ ſcribitur Stephanus cęlos apertos uidiſſe, ſecundũ apparentiam, & noua quadã illuſtratione qua uidit ea quæ prius nõ uiderat, apertos eũ uidiſſe intelligi debet. quomodo cæli aperti fuiſſe dicantur. Act. 7.

CREDENDVM eſt igitur & quidem firmiter, uti par eſt, corpus aliquod diuerſis in locis eſſe poſſe, nullum tamen locum occupare: uti & myſteria Aſcenſionis, Reſurrectionis, Natiuitatis, & hodiernus ille ianuis clauſis ingreſſus euidenter ſatis oſtendunt, & fidem faciunt. Proferam tamen & aliud argumẽtũ, quo nullũ mihi in ſacris litteris ad hãc rẽ euincẽdã uidetur Corpus aliquod plurib⁹ in locis eſſe poteſt.

Mat. 19 extare validius. Cum diceret Dominus, facilius eſſe
Luc. 18 camelum per foramen acus tranſire, quam diuite aliquem regnum cœlorum ingredi poſſe; petebant Apoſtoli, rigida hac ſententia perterriti, ecquis igitur ſaluari poſſet? quibus deinde Dominus reſpondit: Hoc apud homines impoſſibile eſt, ſed apud Deum omnia poſſibilia ſunt. Cum igitur dixerit, Domino, rem hominibus impoſſibilem, poſſibilem eſſe, diuitem ſcilicet regni cœleſtis participem effici, quanto magis eidem poſſibile erit, efficere quod non adeo difficile eſt; camelum ſcilicet per foramen acus traducere. Si igitur Deus, prout CHRISTVS dicebat, tam anguſtum locum poſſit cogere; quod non niſi abſque loci occupatione fieri poteſt: neue minor in eo ſit repugnantia, quam Chriſti corpus in tam exiguo ſubiecto contineri aſſerere. Non erit igitur impoſſibile, corpus aliquod diuerſis in locis eſſe; nec etiam corpus aliquod, verum manendo corpus, nullum occupare locum: cuius rei euidens argumentum & ſignum dabo. IESV Chriſti enim corpus hodie clauſis ianuis intrauit; & idipſum ſtatim in medio cubiculo, inter Apoſtolos, qui eius aſpectu mirum in modum recreati ſunt, conſtitit.

EST hoc ſecundum concionis noſtræ membrum. Dominus igitur cum ita in medio Apoſtolorum conſtitiſſet, hanc eis ſalutationem impertiuit, [Pax vobis.] Pax inquam vobis, diſcipuli abſque paſtore, milites ſine duce, peregrini ſine ductore, nauigantes ſine ſidere; pax in qua uobis ò pupillæ oculorum meorum; diſponite iam corda veſtra ad lætitiam, præparate animum veſtrum ad gaudium, manus ad plauſus, os ad exultationem, linguam ad cantandum alleluia, verba ueſtra laudem concrepent, vox veſtra Io Pœan ſonet, atque omnes lætitiæ neruos intendite.

Chriſtus Apoſtolis conſolatur.

Pax uobis] Therſitæ, ceruo timidiores, iam amplius nolite pauere ſynagogæ, minas iam contemnite, nam ecce adeſt hic leo de tribu Iuda, qui ueſter

Digitized by Google

in omnibus certaminibus ductor futurus eſt [Pax vobis,] ſumite iam animos exanimes: hic enim eum conſpicite qui triumphanti dextera & tartara confregit, & dæmonis regnum expoliauit. Videte hic magnum illum Alexandrum, æterni Philippi filium, qui, expugnato iam huius mundi regno, & audito, alia longe potentiora, maioraque in terræ viſceribus eſſe ad eadem expugnanda ſe accinxit; quibus etiam in poteſtatem ſuam redactis, hodie victor de triumphatis inferis, expugnata purgatorio, limboque euerſo, ad ſuperos reuerſus eſt.

Pax uobis.] Lætamini o afflicti, exultate triſtes: Dominus enim ueſter poſt mortem, & Satanam expugnatum glorioſus, & ouans ſepulchrum effregit, ſigilla euertit, milites perterruit, præſidia conſternauit, denique tropęis omnibus, triumphans & victoriis turgidus, ad ſuperos remeauit. [Pax] igitur [vobis:] nolite amplius contriſtari, luctum exuite, ceſſent iam lachrymæ tuæ Petre, deſine plorare ac ingemiſcere Deipara. [Ecce Filius tuus,] Tob.11. ecce Tobias tuus, nouis nuptijs exultans; videto veſtes illas nuptiales, gloriam inquam immortalem: quare gaudeat modò cor veſtrum, & gaudium veſtrum nemo tollat à vobis. Quis verò Apoſtolorum hic gaudium, ac diſcipulorum omnium lætitiam verbis exprimat, aut dicendo conſequatur? Si enim fratres Ioſephi videntes eum principem in Aegypto factum, ita Gen.40 perculſi ſunt, vt præ pauore loqui non poſſent; quantum igitur fuiſſe gaudium putatis dolentium horum diſcipulorum, cum fratrem ac patrem ſuum, magiſtrum ſuum, ſuum omne, reſuſcitatum & quidem in corpore adeò glorioſo, atque in vniuerſo orbe latè dominari viderunt.

QVANTVM fuiſſe putamus gaudium eorum qui in Arca Noe aquis circumquaque ſæuientibus & circumfrementibus, concludebantur, dum columbam ad arcam cum ramo virentis oleæ redeuntem conſpexerunt: vnde euidenter colligere poterant, Gen. 7. Allegoria.

Digitized by Google

aquas diluuij eſſe per orbem imminutas? At quanto maius Apoſtolorum iubilum & lætitiam cubiculi anguſtiis concluſorum,& propter paſſionis diluuium trepidantium, fuiſſe putandum eſt, cum hodie pulchram illam columbā, Dominum inquam ſuum Ieſum Chriſtum cum lauri ramo, de foris reuertentem viderunt, & ſacratiſſimo ore pacem denuntiantem audierunt; vnde facilè conijcere poterant ſæuas illas aquas & tumentes paſſionis fluctus eſſe imminutos? Præuiderat hoc vates regius dum diceret, [Ad ueſperam demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia.] Lætitia inquam inæſtimabilis, incomparabilis, ineffabilis: lætitia tanta quantus eſt amor eius, a quo proficiſcitur: tanta, quantus dolor eſt, cui ſuccedebat: tanta, quanta ſpes erat quàm producebat. O lætitiam quæ verbis explicari nequeat, amoris filiam, dulcedinis ſororem, ſpei matrem, matrem inquam ſororem & filiam incredibilis, ineffabilis, incomprehenſibilis, conſolationis.

Pſa. 39.

Gaudiū Apoſtolorū explicatur

TVNC ò anima audiuiſſes dulce illud canticum: audiſſes inquam Apoſtolos vno ore confitentes quod olim Propheta Iob dixit: [Credo quod redemptor meus viuit & in carne mea videbo Deum Saluatorē meum:] audiuiſſes inquam vniuerſum orbem cantantem; [Chriſtus reſurrexit, ergo & nos reſurgemus.] Atque inter ceteros & elatius ceteris, Thomam dicentem audire potuiſſes, ab incredulitatis tenebris reuerſum; [Dominus meus & Deus meus,] Dulci huic iubilo mihi intereſſe videor o anima, ac Petrum mille admirationis, exclamationisque ſigna edentem uidere, atque ita dicentem audire: O Sampſon admirabilis, qui a morte captiuus detentus, portas carceris eius abſtuliſti, ac cardines mundi numine tuo concuſſiſti; O Iona qui tam potenter è profundo maris infernalis & a ventre mortis reuerſus es; O felix Theſeu, qui inextricabilem Labyrinthi Minotaurici exitum reperiſti: o prodigioſe Phœnix, qui buſto & rogo in crucis arbore exſtructo, tantò eum amoris igne ſuccendiſti, vt ipſa etiam glacies

Iob. 10.

1. Co. 15.

inſignes cōcept⁹

cies

cies eodem deflagrare potuiſſet: quique ſepulchrum intrans, in quo alij putreſcunt, & in cineres rediguntur, te ipſum de nouo quodammodò producens, integer & totus, quaſi tui ipſius pater factus, emerſiſti. Nequid nimis o Petre, contrahe lætitiæ tuæ habenas, ceſſet hoc gaudium, ſile, & reliquum ſalutationis huius attende,

[Pax vobis.] pax viuat in cordibus veſtris o diſcipuli mei: nihil videbitis iam amplius quam deſcendentem cælo Spiritum S. non videbitis aliud quam noua reſultantia miracula. [Sicut miſit me Pater, & ego mitto vos.] Poteſtatem vobis dimittendorum peccatorum impertior, claudendi tartari, reſerandi cœli, effugandorum dœmonum, mortuorum ad vitam reuocandorum. Quid reſtat iam alius, niſi vt quaſi Dij ſitis & filij excelſi omnes, ſicut me eſſe conſpicitis; niſi vt nouos ad mei imitationem mundos erigitis? Et ſanè [Ego mitto vos,] vniuerſum me duce orbem ſubiugabitis, mundum frenabitis, Cæſares potentiſſimos expugnabitis, Alexandros debellabitis, Romani Imperij ſedem Capitolium euerteris & cathedram Pontificalem in Vaticano monte ſtabilietis. Nec vero exiſtimate me inania auribus ueſtris commenta occinere, aut aniles fabulas narrare, aut ſpectrum uos aliquod conſpicere, aut ſpiritu quodam phantaſtico agere, aut ſermones miſcere; [Palpate & videte:] Inſpicite, tangite me intus & foris, & uidete, num is ipſe ſum quo in hoſtium medio derelicto fugiſtis; quem tam nequiter & tam turpiter, tanta infamia & ingratitudine deſeruiſtis. Sed hoc modo non agimus, ignoſco delicto, omnia oblitus uobiſcum in gratiam redeo. Ecce ego vos amplector & foueo cariſſimi mei, uos ego ſtringo, & diligo Eccleſiæ meę baſes & fulcra; hoc vnum a uobis exigens, ut me diligatis, ac mei ipſius memoriam ſemper habeatis; ad me unum ſemper reſpicite, & nunquam uos derelinquam, ſed ſemper præſente in omnib. laboribus & moleſtiis ſentietis. Quin & uos Chriſtiani hic allocutus eſt dicens. Palpate & uidete. Huc oculos cōuertite, huc

Christ' Apoſtolos conſolatur.

Digitized by Google

manus dirigite: videte obſecro quo redempti ſitis pretio, quantaque animæ veſtrę dignitas ſit & excellentia, cum tanto redimi eam oportuerit pretio: videte quantus peccati ſit horror & abominatio, cum ad eius expiationem Dei filium tam crudelia & atrocia perpeti ſupplicia, proque eo denique mori in cruce, fuerit neceſſe. Sed iterum palpate & videte.

CONSIDERATE hæc obſecro vulnera, inſpicite cicatrices has & ſtigmata, ac videte quanto vos Deus amore dilexerit, quamque fidus vobis extiterit. Refert Antipatrum Herodis patrem Ioſephus, cùm apud Cæſarem Iulium coniurationis aduerſus eum initiæ accuſatus foret, vel quod partes Pompeianas ſecutus eſſet, vt criminis à ſe ſuſpicionem dimoueret, ſuamque innocentiam Cœſari teſtatam faceret, Romam quamprimum aduolaſſe, & Cœſari ad pedes prouolutum, & pectore vulnerum cicatricibus deformi oſtenſo, his eum verbis ſupplicem eſſe allocutum. Quonam meo fato fieri dicam magnanime Cæſar, vt ſemper æmuli fortunæ meæ felicitatique inuiderint, meque modo regno exuere ſatagant? At nullos vnquam, aut acerbiores, aut capitaliores expertus ſum ijs qui me paucis abhinc diebus apud Maieſtatem tuam, quaſi perduellionis & coniurationis aduerſus ſacrum tuum caput initæ rerum detulerunt. Sed tantum abeſt, maxime Princeps, vt quidquam vnquam in te moliri auſus fuerim, tibique necem, aut regno tuo perniciem machinari, vt te regnumque tuum ſemper ab inſidijs & conſpirationibus cum lingua tum manu defenderim.

Li. 3. de bello Iudæi c. 6.

Quare vt inimicorum malitiam meamque innocentiam perſpectam habeas, vide obſecro euidentia fidelitatis & affectus ergo te mei indicia & argumenta, cicatrices inquam, & vulnera: inſpice ſtigmata, & notas in corpore meo deformes, ſanguine etiamnum ſtillantes; quas in Cæſaris defenſionem & tutelam Antipater accepit. Cæſar porrò tam triſti uiſo ſpectaculo eum, vt innocentem & abſoluit, & vniuerſæ

Digitized by Google

uerſæ Iudææ procuratorem conſtituit.

AT videte hic, ò Chriſtiani, non Antipatrum aliquem, ſed IESVM CHRISTVM, non modò pectus, ſed ſacrum etiam caput, latus, ac totum denique corpus denudantem, & tot vulnera, plagas, cicatrices, hiantes adhuc notas demonſtrantem, quæ veſtri redimendi, liberandi, ſaluandi, vobiſque ſeruiendi ergo pertulit. [Palpate] inquit [& videte] notas & ſigna fidelitatis, amoris & obſequij erga vos mei.

REFERT magnus ille Philoſophus & hiſtoricus eximius Xenophon hiſtoriam non minus egregiam, quàm iucundam, qua recitata finem faciam. Potens ille Perſarum Rex Cyrus, cum Tigranem Armeniorum Regem bello victum, vna cum vxore captiuum in vinculis haberet, quodam die cum menſæ vtrumque adhibuiſſet ridens & iocans à Tigrane petijt quantum pro redimenda vxore vellet perſoluere? cui alter confeſtim reſpondit; ſi mihi regnum quod abſtuliſti, adhuc eſſet, equidem ipſum pro ea redimenda libens impenderem, quod ſi nec hoc ſufficeret, ſanguinem & vitam meam inſumerem. Cyrus porrò tanto amore coniugali perſpecto & eorum miſertus, regnum ijs & libertatem reſtituit. Xenophō 13. Pædias.

Cum verò Tigranes iam ad propria reuertiſſet, ad reginam ait, Quid tibi de Cyro rege videtur vxor mea: an non egregius, ac magnanimus rex eſt, ac regio nomine digniſſimus? Prudens mulier ſtatim ſubintulit; Neſcia quid ais, neque enim noui quid dixerit, aut egerit, vnde prudentiam poſſem agnoſcere: toto namq; tempore, quo apud Perſas tecum in vinculis hæſi, nunquam in alium quempiam prę terquam in eum qui ſanguine me ſuo liberare decreuerat, oculos habui.

VOS porrò Auditores vobis ipſis hanc hiſtoriam velim accommodetis: ſi enim regina illa tantum ſe coniugi ſuo debere fatebatur, quod ſanguinem vitamque propriam in eius redemptionem impendere

Digitized by Google

decreuiſſet, nullum vt alium virum in aula Perſarum præ amoris quo ſuum proſequebatur, vehementia auſa fuerit intueri.

Quantum vos regi, & ſponſo veſtro IESV CHRISTO debebitis, Auditores, cum proprio non modo vos ſanguine redimere decreuerit, ſed reipſa etiam præſtiterit, tot tormenta veſtri cauſa ſubierit? aliumne igitur quempiam præter ipſum poteritis intueri? in aliudne quidpiam quam in CHRISTVM IESVM, oculos veſtros in mundi huius aula conijcere?

[Palpate & videte.] Nihil aliud toto vitæ veſtræ tempore quam crucifixum hunc meditamini, conſiderate aſſiduè, ac ſemper, quantum ei ob tot, tantaque ab ipſo accepta beneficia debeatis. At quantus amor ille fuit quo te proſecutus eſt? Magnum profectò vehe-

Figuræ. mentis amoris argumentum fuit ſolem in medio curſu

Ioſ. 10. quieſcentem, ac velut hæ ſit abundum in axe ſuo in Hebræorum gratiam ſubſiſtentem intueri: at quantus ille amor eſt, cùm ſol iuſtitiæ, orbe ſuo deſerto, in ter-

Exo. 14. ram noſtri cauſa deſcendit? Quantus amor fuiſſe putandus eſt cum iiſdem Iſraelitis iter per maris rubri gurgitem præbuit, quo in terram promiſſionis peruenirent? verum nonne maius amoris ſignum fuit, cum per pretioſi eius ſanguinis torrentem nos ad beatitudinem cæleſtem perducit? Magnus denique amor extitit, cum, vt populum ſuum ſeruitute Ægyptiaca eximeret, Aegyptijs innumeras plagas immiſit: ſed an non minor amor extitit eius erga nos, cum noſtri ipſe cauſa plurimas in corpore ſuo plagas acceperit, & ad mortem uſque uulnerari uoluerit? Palpate igitur cicatrices, uidete uulnera, ac toto vitæ veſtræ tempore eadem in mente habetote, ante oculos gerite, continuam paſſionis Dominicæ memoriam habentes; exultate igitur in hac ſollemnitate Paſchali, qua CHRISTVS victor ab inferis rediens à morte reſurrexit, cumque ſemper ex toto animo, ex tota mente, ex corde perfecto, diligite.

Sed

Digitized by Google

Sed iam

—-immenſum ſpatijs confecimus æquor

Et iam tempus equum ſpumantia ſoluere colla :

iam quadraginta diebus , & amplius in ærumnarum pænarumque pelago euagatus ſum , iam tempus eſt in portum me recipere, ac cymbam quæ tanto tempore per breuia, per Syrtes, per Scylleos ſcopulos & charybdis voragines nauigauit, ad terram ſubducere. Fui, Auditores, fui ille Ionas qui Dei iuſſu auribus veſtris inclamaui , [Adhuc quadraginta dies & Niniue ſubuertetur.] Fui illa vox in deſerto pænitentiæ exclamans, Parate uiam Domini, rectas facite ſemitas eius , facite fructus dignos pęnitentiæ. Faxit Deus, vt hæc mea vox, mea latera, clamor ille meus, verba mea aliquid apud vos ponderis habuerint. Vtinam, Auditores, horum uos memineritis, meas adhortationes non negligatis, meas admonitiones animo ueſtro inſculptas geratis: toties iam ad uirtutes amplectendas , peccata autem deteſtanda incitaui, vt memineritis, obſecro, vt Deum ſuper omnia diligeretis, & mundum odio haberetis, uos monui; ut recordemini, ut pænitentiam pro delictis ageretis, ſalutemque ſemper ueſtram ante oculos haberetis , iam toties inſinuaui ; ne obliuiſcamini Deum precor. Ion. 2.

II qui tempore diluuij ſuperſtites erant cum Noachi monita quibus ad vitæ emendationem excitabantur, vtque ſibi ipſis attenderent, neglexiſſent, diluuij vndis ſubmerſi fuere. Sodomitæ , cum Lothi uerbis, quibus eos ad bonam frugem pænitentiamque excitarat , fidem adhibere noluiſſent , fulmine interiere , ſulphureque , ac funeſta Cataſtropha vitam terminarunt . Fui inſtar Noe , alter Loth vobis extiti, admonui uobis, ut caueretis , ſaluti veſtræ attenderetis, ut pęnitentiam ageretis excitaui, ne ſcilicet diuinæ uindictæ diluuium uos obruat , & ne iudiciorum ſummi numinis fulmina caput veſtrum feriãt. Beatum me, ſi credideritis, uæ autem uobis, ſi neglexeritis, Gen. 7. Gen. 19

ritis, ter miſerum me & ter infelicem, oleum & operam ſi perdiderim.

4.Re.4. QVAM animi amaritudiuem ſenſiſſe putatis miſerum Elizæi Prophetæ puerum, quem ad Sunamitidis filium excitandum Propheta cum baculo prodigiorum operatore deſtinauit, cum omni tentata via & ratione, ſeſe puer nec moueret, nec loqueretur, & ipſe re infecta ad Prophetam redire cogeretur, dicens cum lachrymis & gemitu, [Non ſurrexit puer?] Simili profectò modo ad vos miſſus ſum, Auditores, non quidem à Propheta aliquo, ſed à Deo, idque cum potenti verbi Dei baculo, videlicet ad animas veſtras peccato mortuas excitandas; ſed cane mea fortuna futura eſt, vt cum eum tanto tempore adhibuerim, & omnibus quidem quibus adhiberi poterat rationibus & modis, ſuauiter nimirum & auſterè præmia proponendo, & minas intentando, verberando & demulcendo, vulnerando, & ſanando, ac pro viribus enitendo; vt inquam hodierna die videndo non eſſe in vobis vocem qua de vitæ emendatione loquamini, neque ſenſum quo de rebus cœleſtibus cogitetis, me cum lachrymis & gemitu dicere neceſſe ſit, [Non ſurrexit puer,] nihil lucratus ſum Domine, nihil omninò ſanctum verbum tuum profuit, non ſurrexit peccator, vitia in eo adhuc viuunt & regnant. Quantus illem mihi futurus eſſet dolor, quæ animi amaritudo: Sed date potius, vt daturos uos confido operam, Auditores, ne hac me grauatum infamia domum dimittatis, uerum vt lætum de conuerſione ueſtra, de pietate ueſtra, de reſurrectione ueſtra, deque renouatione ſpiritus ueſtri nuntium audire queam.

INTEREA verò immenſas vobis & humillimas gratias ago, quod meis hactenus concionibus frequentes interfueritis, in conueniendo fueritis aſſidui, & in audiendo attenti: &, ſi fortaſſe minus uobis expectationique veſtræ ſatisfecerim, prout uobis forſitan alius, cui & doctrina & vis dicendi eſſet maior, ſatisfacere poſſet; cogitetis uelim nunquam me potius

tius ad uos uerba habuiſſe ; et ſi prima forſitan uice non placuerim , omnem me poſthac daturum operam , ſi iterum apud uos uerba habere me contigerit, ut & luculentius & melius quid,ac ueſtris dignum meritis ad feram , & expectationi de me ueſtræ melius ſatis faciam.

TIBI uerò ſancte Seuerine , inſignis huius templi patrone , parochiæ huius tutela & protector, atque inter Beatorum animas ex præcipuis(quem longe huius nauigationis meæ directorem & ueluti nauclerum delegi , immenſas & innumeras grates ago , atque infinitis me tibi nominibus obligatum profiteor.

Quamdiu enim orationis meæ cymba in hoc pœnitentiæ Oceano fluctuauit, tu eius aſtrum , eius pharos, eius Cynoſura extitiſti : tuoque potiſſimum auxilio factum arbitror ? quod portum aſpexerit, quod conſeruata ſit , & in tutum locum tandem deuenerit , ad te quoque ſemper in poſterum meas preces & obſecrationem dirigam. Et quoniam indigno mihi tam promptè & aſſiduè hactenus ſuccurriſti , ad te ſolum in poſterum confugiam , te ſolum o gloriosè compellabo,qui pro me apud ſupremum iudicem inter pelles.

Perge obſecro,o beate, Seuerine, qui me tam feliciter portum conſpicere feciſti,quo magis tibi me deuinctum ſentiam,pro me intercedere : ac precibus tuis apud Deum obtine, vt ſanctum hoc verbi diuini ſemen, quod in Eccleſiæ huius , quæ quoniam nomini tuo dedicata , in tua protectione & tutela eſt,agro ſeminaui, creſcat ac fructum centeſimum afferat,& profundas radices agat.

Ac tantum apud Deum efficias rogo , vt hoc ipſum quod tanto ſudore , laboreque plantaui , tu quidem imbre aſpirationis & protectionis tuæ irriges , Deus autem omnipotens largiter det incrementum. Sic deinde , potes namque apud Deum plurimum , magnique cœleſti in curia es nominis , ſecundus pro nobis

lere-

Digitized by Google

Ieremias,& alter Onias, ora pro magna hac urbe Pariſienſi,ora pro hac tua parochia,ac pro uniuerſa demum Eccleſia: o Beate quem inter omnes beatos plurimi facio, quem honore & ueneratione imprimis proſequor, ora pro Pontifice noſtro, pro Rege noſtro Chriſtianiſſimo,pro Regina, Delphino, ac Principe noſtro Illuſtriſſimo:intercede pro uniuerſo huius regni ſtatu: pro omnibus fidelibus atque omnibus qui in mundo ſunt hominibus,ut precibus & interceſſione tanti uiri tamque glorioſi; eius qui omnium Sanctorum Deus eſt, gratiam in hoc mundo & gloriam in altero aſſequi mereamur. Amen.

Pſal. 50 ***Docebo iniquos vias tuas & impij ad te conuertentur.***

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

7-2-1

Digitized by Google